LII
A
29

LII
A
27

BIBLIOTECA NAZ.
Vittorio Emanuele III
LII
A
29
NAPOLI

29

IUSTINI HIST
cum
Notis Mirelliianis
I. Andre Sohn. f.

JUSTINUS TROGI EPITOMATOR,

cum
NOTIS PERPETVIS
ad modum
IOHANNIS MINELLII
ad optimos Codices emendatus
& illuſtratus:
ADIVNCTIS
CHRONOLOGIA IVSTINIANA
& INDICE vti locupletiſſimo
ita accuratiſſimo;

CVM PRIVILEGIO
Sereniſſ. Regis ac Elect. Sax.

LIPSIÆ,
Sumtib. JO. LVD. GLEDITSCHII
& MAVR. GEORG. WEIDMANNI.
Anno 1709.

NAPO

Google

LECTORI BENEVOLO
S. P. D.
BIBLIOPOLA.

D*Vdum eſt, quod meum hoc inſtitutum Tibi probatur, quo Latinos Scriptores notis Grammaticis explanatos, virorum aliquot eruditorum induſtria & ſingulari in hoc interpretandi genere dexteritate, quae paucis contingit, feliciter vſus, ſumtibus meis euulgare coepi. Quare ne deſtinata mea longius protrahantur, iam editos excipit* IVSTINVS Epitomator Troii Pompeii, *probus, facilis, & latinitati tradendae addiſcendaeque pueris inprimis idoneus Scriptor; quem nunc adeo eadem, quam enucleandis Orationibus XII Ciceronis nuper adhibuit, opera notis ſuis illuſtravit M. CHRISTIANVS JVNCKER, Illuſtris Gymnaſii Saxo-Hennebergici Schleu-*

ſingae Con-Rector. Quid praeſtiterit ille, vult ab aequitate Tua cognoſci, L. B. Certe perſuadetur, non fore vllum in toto Juſtino locum reliquum paullò obſcuriorem, cui lumen in notis non ſit accenſum. Hic enim eſt ſcopus huius, quod ſuſceptum eſt, conſilii, nimirum, vt adoleſcentes in ſcholis bonos libros antiquos ſine mora aut difficilibus impedimentis, ipſi vel ſine duce interdum magiſtroue tractare & cum fructu legere poſſint, intellecto locutionum omnium ſenſu. Ita vale, & conatibus noſtris honeſtis fauere perge, errores autem, ſi qui irrepſerunt, non auctori notarum, quippe procul iam Lipſia remoto, ſed typothetae potius attribuere.

Dabam Lipſiae, menſe Junio,

Ao. C. cI) I) ccI.

De

De Vita, Scriptis & Editionibus variis JVSTINI

ex Celeberrimi Viri *Jo. Alberti Fabricii*, Profeſſ. in Gymnaſio Hamburgenſi, BIBLIOTHECA LATINA Excerpta, p. 141 -- 144.

JVSTINVS, (qui in antiquiſſimo codice Bibliothecae Mediceae *M. Junianus Juſtinus*, ſed in Codice, qui fuit apud Ant. Arnoldum, *Juſtinus Frontinus* dicitur, ſed longe diverſus eſt a *Juſtino Martyre*, Graeco ſcriptore, cum quo Martinus Polonus eum in ebronico perperam confundit) quis fuerit, & quando vixerit, non ſatis compertum eſt, etſi Romae ante Imperatores Chriſtianos ſcripſiſſe non dubitem, ipſum a Chriſti ſacris alienum. Vt vero hoc loco a me commemoretur, facit, quod in editionibus quibusdam libros ſuos dicitur inſcripſiſſe Imp. Antonino Pio, ſed προσφώνησιν hanc in nullo MSto codice reperiſſe ſe teſtatur Jac. Bongarſius, qui putat additum nomen Antonini ab illis, qui Juſtinum falſo eundem putarunt cum celebri eius nominis Philoſopho Chriſtiano & Martyre. Neque veriſimile videtur,

Juſtinum emendandi cauſſa opus ſuum ad Imperatorem mittere voluiſſe, quod in praefatione innuit, ſi eam non potius ad virum aliquem doctum illius aetatis, ſibique amicum, quam ad Caeſarem direxit.

Exſtant *Hiſtoriarum Philippicarum & totius mundi originum & terrae ſitus ex Trogo Pompeio excerptarum Libri XLIV*, a Nino vsque ad Caeſarem Auguſtum, ſub quo Trogus Pompeius patria Gallus, Philoſophus ac Hiſtoricus diſertiſſimus floruit, totiusque orbis ſed Graecas potiſſimum hiſtorias latino ſermone XLIV voluminibus compoſuit, & a praecipuo argumento, regni nempe Macedonici hiſtoria, quam a libro ſeptimo ad quadrageſimum primum exſequitur, Hiſtorias Philippicas Theopompi exemplo inſcripſit. Harum ſe ait Juſtinus, per otium, quo in vrbe verſaretur, cognitione quaeque digniſſima excerpſiſſe, & omisſis his, quae nec cognoſcendi voluptate iucunda, nec exemplo neceſſaria iudicaret, breue veluti florum corpuſculum feciſſe. Subiiciuntur Juſtino in Bongarſii editione atque inde in aliis *Prologi ſeu Periochae hiſtoriarum Philippicarum Trogi Pompeii*, eiusmodi fere, qualia hiſtoriarum Liuii argumenta ſub Flori nomine habemus. Illa ab ipſo forte profecta Trogo, certe non a Juſtino elaborata oſtendunt Juſtinum in Epitome ſua omiſiſſe non pauca, in his ea, quae de terrarum ſitu Trogus ſcripſerat. Sunt qui integram Trogi hiſtoriam dicunt fuiſſe in Bibliotheca Marquardi Gudii, ſed ego non credulus illis. Ita quoque Aldus

dus Manutius magna ſpe ſe lactabat, Trogi hiſtorias exſtare apud amicum quendam doctum & ſpectatae fidei, futurumque, vt propediem in lucem ederentur. Sed & illa ſpes vana fuit, neque Trogus hactenus lucem adſpexit.

Editus eſt Juſtinus Mediolani 1476. fol. Venet. 1479. 1493. fol. & Florentiae apud Juntas, 1525. cuius editionis magna eſt apud Cl. Graeuium auctoritas. Saepiſſime deinde prodiit Coloniae, Antwerpiae, Lugduni, Pariſiis, Baſileae &c. etiam cum notis Victorini Strigelii noſtro ſeculo aliquoties recuſis. At eximiam prae caeteris operam Juſtino nauauit *Jacobus Bongarſius*, qui e Cuiacii, Puteani, aliisque ſex MSS. emendauit & notis doctiſſimis tabulisque Chronologicis illuſtrauit, Paris. 1581. 8. Eum ſecuti *Elias Vinetus* 1590. *Franciſcus Medius*, ex cuius caſtigatione Juſtinus prodiit Francof. 1591. 8. & deinde Lugduni, Coloniae, & alibi ſaepius. *Daniel Pareus*, Francof. 1630. 8. *Matthias Berneggerus*, qui Bongarſii etiam & aliorum notas ſuis addidit, & Jo. Freinshemii indicem ſubiecit; Argentor. 1631. 1666. 8. *Iſaacus Voſſius* Lugd. Bat. 1640. 12. *Antonius Thyſius*, qui cum notis Variorum vulgauit, Lugd. Bat. 1650. 8. vt alias Iuſtini editiones cum notis variorum Amſtel. Lugd. & Vratisl. in lucem emiſſas omittam, quae curante S. D. M. C. vel Cornelio Schreuelio prodierunt. *Joannes* vero *Georgius Graeuius* non praetereundus, qui Vltrai. 1669. Amſterd. 1694. 12. hunc ſcriptorem emendatiſſime cum notis ſuis edidit, & 1683. 8. Lugd. Bat. ex officina Hackiana prae-

ſtantiſſimam Juſtini editionem prodire iuſſit cum notis integris virorum doctorum & ſuis caſtigationibus, Freinshemiique indice per Scheferum & Vorſtium aucto. Exſtant etiam cum notis *Tanaquilli Fabri*, Salmur. 1671. cum notis *Jo. Vorſtii*, Berolin. 1673. 8. cum notis *Jo. Scheferi*, Vpſal. 1678. 8. Vterque Vorſtius & Scheferus Freinshemii indicem a ſe auctum adiecerunt. In vſum Delphini illuſtratus eſt a *Petro Joſepho Cantelio* Paris. 1677. 4. vt *Oxonienſem* eius ſcriptoris editionem 1674. *Boxhornianam* Amſtelod. 1638. aliasque innumeras iam omittam.

Haec Fabricius, l. c.

De

De
JVSTINO
Ex Gerardi Joan. Voſſii V. CL.
Lib. 1. de Hiſt. Lat.

J*VSTINI, qui Trogi epitomen fecit, nec nomen, nec aetas, dubitatione caret. In Ant. Arnoldi libro nominabatur Juſtinus Frontinus: At in codice bibliothecae Mediceae dicitur M. Junianus Juſtinus. Atque hoc verius cenſeo, ob libri eius antiquitatem: cuius argumentum non leue eſt, quod literis Longobardicis ſcriptus ſit. Quod vero ad aetatem, Trogi eius, cuius epitomen ſcripſit, filium fuiſſe tradit Gualterus Burlei Anglicus lib. de vita philoſophorum, qui anno CIↃ CCCC LXXII editus, ab Arnoldo Terſſornen. Sed hoc ſeculo illi condonemus, quo vixit. At eruditiſſimos etiam viros video eſſe, qui ſuſpicentur vixiſſe, poſtquam imperium translatum fuit Conſtantinopolin; idque ob verba*

illa lib. VIII. [*Graeciam etiam NVNC & viribus, & dignitate, orbis terrarum principem.*] *Sed NVNC iſtic non ſignat tempus, quo Juſtinus ſcribit, ſed de quo ſcribit; Quomodo idem paullo poſt ait:* (*Et haec potiſſimum facere Thebanos, Lacedaemoniosque, antea inter ſe imperii, nunc Graeciae imperantis aemulos.*) *Vbi NVNC itidem valet, hoc tempore, quod exponimus. Plane vero vixiſſe arbitror ſub Antonino Pio, atque huic epitomen ſuam dicaſſe. Id colligo ex verbis iſtis praefationis,* (*Quod ad te, imperator Antonine, non tam cognoſcendi, quam emendandi cauſſa, transmiſi.*) *Ita enim habent editiones antiquae, quae, quin MSSorum fidem ſecutae fuerint, nullus dubito. Sed obiiciunt, in optimis libris legi:* [*Quod ad te non tam cognoſcendi magis, quam emendandi cauſſa, transmiſi.*] *Quam MSSorum lectionem etiam Bongarſius retinuit. Sed nihil manifeſtius, quam non ita ſcripſiſſe Juſtinum. Nec enim TAM & MAGIS ſatis conueniunt. Quid ergo? num dicemus MAGIS, tanquam ſuperfluum, tolli oportere? Atqui non videtur de nihilo eſſe,*

e, quod in optimis libris legitur. Quare
to, ſcriptum primo fuiſſe, [Quod, Antoni-
Imp. non cognoſcendi magis, quam emen-
ındi cauſſa transmiſi.] Nempe ex [An-
nine Imp.] fecere, [Ad te non] Ac quia ſic
'ON geminabatur, librarii hunc errorem
ciſtimantes alterum omiſere. Et ſane Ju-
inum hunc ſub Antonino vixiſſe, ante ſecu-
ım Philippus Bergomas, ac Joan. Auenti-
us tradidere : imo idem iam ante annos
recentos in chronico ſuo ſcripſit Martinus
Polonus : ſed quod idem Juſtinum hunc
um Juſtino Martyre confudit, foedus error
ſt, cum hic, qui epitomen ſcripſit, in iis, quae
ib. VI. & XXX. de Moſe, Joſepho, & Iſraë-
litis, tradit, plane Scripturis aduerſetur : vn-
de liquet, hominem fuiſſe Gentilem : aperte-
que inter eos ab Oroſio numeratur : Vt de
eo nihil dicam, quod beatus Martyr nihil
Latine ſcripſiſſe videtur : item quod Euſe-
bius, Hieronymus, Photius nusquam hiſtori-
cam hanc epitomen inter Martyris illius
ſcripta reponunt. Nec tamen ea ignota
fuit B. Hieronymo, qui illius meminit pro-
oemio in Danielem : Vti quoque Auguſti-

nus facit lib. IV. de ciuit. Dei cap. VI. & Oroſius lib. I. cap. VIII. & X. qui & Juſtinum paſſim exſcribit. Poſt quos eiusdem mentionem fecere Iſidorus, Jornandes, alii. Etiam quae Lupus Ferrarienſis Abbas epiſt. XX. ad Altuinum ex Trogo Pompeio citat de iis, quae Mithridatis excellentiam portenderint apud Juſtinum, ad verbum ex Juſtini lib. XXXVII. Sed apud Lupum nunc paulo comtius leguntur, vt in Juſtino debeant emendari. Eſt Juſtinus ſcriptor terſus & elegans, vt de eo ſcribit Raimundus Lullus lib. VII. de orat. cap. IV. Quam turpiter autem in rebus Judaicis aberrarit, oſtendit Benedictus Pererius in Danièlem cap. XI. MSus exſtat in bibliotheca publica Academiae Cantabrigienſis, & Oxonii in collegio corporis Chriſti. Ac neſcio quid ſibi velit, quod (vt eſt apud Th. James) Oxonii in bibliotheca Collegii Noui exſtare dicatur Epitome hiſtoriarum per Trogum Pompeium lib. IV.

TRO-

TROGI POMPEII FRAGMENTA.

De eodem, & Iuſtino, veterum auctorum loca.

Priſcianus Lib. VI.

TRogus Pompeius lib. 6, inde Seepſim petit, quo ſe media interfecta ſocru contulerat, is ab Herculide petito colloquio.

In Ms. Priſciani leguntur haec ex lib. 3. pro ſe media, *Mediolanenſis editio habet*, e Media. *vnde legebam olim*, ſe e Media. *ſed ex lib. 3. Hellen. Xenophontis legendum :* quo ſe Midias. *Locum ipſum lector conſulat.* De Herculide *autem, qui in Mss. Juſtini eſt* Derculides, *dixi ad libr. 6, 1, 2.*

Idem

Idem LIB. V.

Trogus hiſtoricus in XXII. femininum à flamine, protulit haec flaminea. Papicio propter mortem flamineae; flaminio obiit.

Duo Mss. Papicio flamineae (*vnus* flaminiae) flaminio obiit. *Lego* Papirius propter mortem flamineae, flaminio abiit. *A. Gellius lib. 10, cap. 15. de flamine Diali.* Vxorem ſi amiſit, *inquit*, flaminio decedit. *Sed quae Trogo & Priſciano eſt flaminea, Gallio eſt flaminica, & flaminia, flaminis domus.*

VIRGILII

Interpres vetus, qui eſt apud P. Danielem, in illud tertii Aeneid.

Teucrus Rhoeteas primum eſt aduectus in oras.

TEVCRVS. De hoc fabula duplex eſt: Nam & de parentibus eius dupliciter traditur. Alii enim Cureas & Idae Nymphae; alii, inter quos Trogus, Scamandri filium tradunt: qui *Scamander*, cum *Creta* frugum inopia laboraret, cum parte tertia populi, ad exteras ſedes quaerendas profectus eſt, ab Apolline monitus, ibi eum habiturum ſedes, vbi noctu a terrigenis oppugnatus eſſet: Cum ad Frygiam veniſſet, & caſtra poſuiſſet, noctu mures arcu-

arcuum neruos & laboramenta armorum adroſerunt. Scamander hos interpretatus hoſtes eſſe terrigenas, in Idae montis radicibus aedificia collocauit: qui cum aduerſus finitimos bellum gereret, victor in Fanto flumine lapſus non comparuit; qui poſt a Cretenſibus in honorem regis ſui Scamander appellatus eſt. Filioque eius Teucro regnum traditum, qui ciues e ſuo nomine Teucros appellauit, qui poſt a rege Troë Troiani dicti ſunt, & templum Apollini conſtituit, quem Sminthium appellauit; Cretenſes enim murem Sminthicem dicunt, *&c.*

Leg. arbitror, neruos & loramenta armorum. *Et ſtatim*, in Xantho flumine.

Idem ad illud 4 Aenid.

Ductores alii, quos Africa terra triumphis Diues alit ———

Triumphis diues, id eſt, bellicoſa, & quidam dicunt, Aſtros nunquam triumphaſſe. Plinius autem Secundus hiſtoriae naturalis, & Pompeius Trogus, Aſtros dicunt pompam triumphi primos inueniſſe, quam ſibi Romani poſtea vindicauerunt. Libius autem Andronicus refert, eos de Romanis ſaepius triumphaſſe, ſuosque porticus Romanis ſpoliis adornaſſe. merito ergo diues triumphis.

Pro Aſtros, *legendum omnino* Afros: *Carthagi-nienſes triumphaſſe, indicat etiam liber* XIX *Iuſtini.*

PLI-

PLINIVS.

In Indice Hiſtoriae Naturalis, Trogum auctorem multis locis laudat, vt lib. 7. 8. 9. 10. 11. 12. 13. 14. 15. 16. 17. 18. 31. Quae ex eo tranſtulit, non arbitror eſſe ex libris hiſtoriarum.

LIB. VII. Cap. III.

Et in Aegypto ſeptenos vno vtero ſimul gigni, auctor eſt Trogus. *Eadem fere iisdem verbis Solinus lib. 3.*

LIB. XI. Cap. XXXIX.

Pili cute exeunt craſſa, hirti; feminis tenuiores, equis in iuba largi, in armis leoni daſypodi & in buccis intus, & in pedibus: quae vtraque Trogus & in lepore tradit, hoc exemplo libidinoſiores hominum quoque colligens.

Cap. LII.

Addidit morum quoque aſpectus ſimili modo apud nos Trogus, & ipſe auctor ſeueriſſimus, quos verbis eius ſubiiciam. Frons vbi eſt magna, ſegnem animum ſubeſſe ſignificat; quibus parua, mobilem; quibus rotunda, iracundum, velut hoc veſtigio tumoris apparente. Supercilia, quibus porriguntur in rectum, molles ſignificant; quibus

iuxta

iuxta naſum flexa ſunt, auſteros; quibus iuxta tempora inflexa, deriſores; quibus in totum deflexa, maleuolos & inuidos. Oculi quibuscunque ſunt longi, maleficos eſſe iudicant; qui carnoſos a naribus angulos habent, militiae notam praebent: candidi pars extenta, notam impudentiae habet; qui identidem operire ſolent, inconſtantiae. Oricularum magnitudo, loquacitatis & ſtultitiae nota eſt. Hactenus Trogus.

LIB. XVII. Cap. X.

Nam folia palmarum apud Babylonios ſeri, atque ita arborem prouenire, Trogum credidiſſe demiror.

LIB. XXXI. Cap. vlt.

Trogus auctor eſt, circa Lyciam penicillos molliſſimos naſci in alto, vnde ablatae ſunt ſpongiae.

Chariſius Lib. I.

Sed & Valgius, & Verrius, & Trogus de animalibus: haec res lacte dicuntur; at conſuetudo tamen aliud ſequitur.

Leg. fortaſſe, hi tres lacte dicunt.

Fl. Vopiſcus in Aureliano.

Neminem ſcriptorum, quantum ad hiſtoriam perti-

pertinet, non aliquid eſſe mentitum: prodente quin etiam, in quo Liuius, in quo Salluſtius, in quo Cornelius Tacitus, in quo denique Trogus manifeſtis teſtibus conuincerentur.

Idem in Probo.

Et mihi quidem id animi fuit, non vt Salluſtios, Liuios, Tacitos, Trogos, atque omnes diſertiſſimos imitarer viros in vita principum & temporibus diſſerendis.

Hieronymus Prooemio in Danielem.

Ad intelligendas autem extremas partes Danielis, multiplex Graecorum hiſtoria neceſſaria eſt &c. praecipueque noſtri Liuii, & Pompeii Trogi & Iuſtini, qui omnem extremae viſionis narrat hiſtoriam; & poſt Alexandrum vsque ad Caeſarem Auguſtum, Syriae & Aegypti, id eſt, Seleuci & Antiochi, & Ptolemaeorum bella deſcribunt.

Idem in Cap. V. *Danielis.*

Quo (*de Balthaſare loquitur*) interfecto, a Dario rege Medorum, qui Cyri regis Perſarum auunculus fuit, & Cyro Perſa, quae duo regna Eſaias aſcenſorem bigae cameli & aſini vocat, deſtructum eſſe imperium Chaldaeorum. Quod quidem

dem & Xenophon in Cyri maioris ſcribit infantia, & Pompeius Trogus, & multi alii, qui barbaras ſcripſere Hiſtorias.

Auguſtinus LIB. IV. *De ciuitate Dei cap. 9.*

Iuſtinus, qui Graecam, vel potius peregrinam, Trogum Pompeium ſequutus, non Latine tantum, ſicut ille, verum etiam breuiter ſcripſit hiſtoriam, opus librorum ſuorum ſic incipit. Principio rerum, &c.

Paulo poſt.

Qualibet autem fide rerum, vel iſte, vel Trogus, ſcripſerit, nam quaedam illos fuiſſe mentitos; aliae fideliores literae oſtendunt: conſtat tamen, & inter alios ſcriptores, regnum Aſſyriorum a Nino rege fuiſſe longe lateque porrectum.

Oroſius LIB. I. CAP. VIII. *De fame Aegypti, cui Ioſeph ſubuenit.*

Pompeius hiſtoricus, eiusque breuiator Iuſtinus docet.

Et CAP. X.

Ait enim Pompeius, ſiue Iuſtinus, hoc modo: Aegyptii cum ſcabiem & vitiliginem, &c. *quae exſtant lib. XXXVI. Iuſtini.*

Tranſcripſit autem Oroſius ad verbum pleraque ex Iuſtino in ſuam Ormeſtam mundi: ita enim in Mss. inſcribitur ipſius hiſtoria. (*vide C. Barthium Aduerſ.* 36, 17.)

Iſido-

Iſidorus, Libro de Natura rerum, qui in Mss. P. Pithoei inſcribitur de Aſtronomia.

De monte Aetna Iuſtinus in libro hiſtoriarum ita ſcripſit: Siciliae tellus tenuis ac fragilis & cavernis quibusdam fiſtulisque ita penetrabilis, *&c. quae exſtant lib. IV.*

Iornandes Libro de rebus Gothicis.

Ex quorum (*Gothorum*) nomine vel genere Trogus Pompeius Parthorum dicit extitiſſe proſapiam.

Idem.

Tunc Cyrus rex Perſarum, poſt grande interuallum, & pene poſt ſexcentorum triginta annorum tempora, Pompeio Trogo teſtante, Getarum reginae Thamyri, ſibi exitiale intulit bellum.

Martinus Polonus ſub Antonino Pio.

Eo tempore floruit Pompeius Trogus, natione Hiſpanus, qui totius orbis hiſtorias a tempore Nini regis Aſſyriorum, vsque ad Monarchiam Caeſaris, Latino ſermone deduxit, diſtinguens per libros XLIV. quorum abbreuiationem fecit Iuſtinus eius diſcipulus. Qui Iuſtinus philoſophus Antonino Pio librum de Chriſtiana religione compoſitum tradidit, & benignum eum Chriſtianis fecit.

Sarisberienſis, *in Policratico, Iuſtinum ſaepe citat. vt in notis meis indicaui.*

PRAE

Digitized by Google

PRAEFATIO IVSTINI.

§ 1

Quum multi ex Romanis, etiam Conſularis 1 dignitatis viri, res Romanas Graeco peregrinoque 2 ſermone in hiſtoriam contuliſſent: ſiue aemulatione gloriae 3, ſiue varietate & nouitate operis delectatus, vir priſcae eloquentiae Trogus Pompeius, Graecas, & totius orbis hiſtorias Latino ſermone compoſuit: vt cum noſtra 4 Graece, Graeca quoque noſtra lingua legi poſſent: prorſus

A

NOTAE MINELLIANAE ad IVSTINVM.

Praefatio Iuſtini.

1 **Tales** viri, qui aut iam conſules fuerant, aut proximi erant Conſulatui. 2 non latino aut Romano. 3 ſive, quoniam Trogus aemulari volebat illorum gloriam. 4 cum res a Romanis geſtae legantur in Graeca lingua.

5 ope-

ceſſaria [24], breue [25] veluti florum corpuſcu-
lum [26] feci : vt haberent & [27] qui Grae-
ca [28] didiciſſent, quo [29] admonerentur ; & qui
non didiciſſent, quo inſtruerentur [30]. Quod [31] 5
ad te [32], non tam cognoſcendi [33], quam emen-
dandi cauſſa transmiſi: ſimul vt & otii mei,cuius
& Cato reddendam operam [34] putat,apud te ra-
tio conſtaret [35]. Sufficit enim mihi in tempo- 6
re [36] iudicium tuum, apud poſteros,cum obtre-
ctationis inuidia [37] deceſſerit,induſtriae teſtimo-
nium habituro [38].

24 quae ad exemplum virtutis non poterant inſer-
vire. 25 paruum. 26 faſciculum. 27 tum ii,qui. 28
Graecas litteras. 29 per quod. 30 tum legendo res
memorabiles,tum etiam exempla vtilia. 31 opus ſeu
Compendium. 32 ad amicum, ad quem directa eſt
haec praefatio Iuſtini, ſeu potius dedicatio. 33 legen-
di. 34 rationem eſſe. 35 vt tu ſcires, qua ratione
otium meum hactenus tranſegerim. 36 hoc noſtro.
37 quando homines mihi non amplius inuidebunt
aut me obtrectabunt. 38 mihi,qui habebo.

IVSTINI HISTORIARVM EX TROGO POMPEIO

LIBER I.

BREVIARIVM CAPITVM.

1. *Aſſyriorum prima Monarchia ſub Nino.*
2. *Semiramidis a filio tandem interfectae imperium.*
3. *Poſtremus Aſſyriorum Rex Sardanapalus.*
4. *Medorum Monarchia ſub Aſtyage Cyri auo.*
5. *Cyri pueritia, adoleſcentia; & Harpagi ad Cyrum admonitio, &c.*
6. *Sybarem bellicomitem Cyrus nobili praemio donat, & Aſtyagem regno ſpoliat.*
7. *Croeſum vincit, & Lydos debellat, ac ſub jugum aſtute retinet. Candaulis tragoedia.*
8. *Bellum Scythicum, in quo initia Cyro felicia, finis autem luctuoſiſſimus.*
9. *Cambyſes Cyro ſuccedit, & ſuomet gladio conficitur. Legitimo haerede Mergide ſublato magi rerum potiuntur. Oſtanes aliorum principum opera adjutus magos de medio tollit.*
10. *Darius ex equi hinnitu ſeruuli induſtria fit tertius Perſarum Rex, &c.*

CAPVT I.

§
1 PRINCIPIO rerum [1], gentium nationumque imperium penes [2] reges erat: quos ad faſtigium 3 huius maieſtatis non ambitio popularis 4, ſed ſpectata inter bonos moderatio 5 pro-

1 Ab orbe condito. 2 apud. 3 honorem, eminentiam ſuper alios. 4 fauor populi.

5 mo-

[5] provehebat. Populus nullis legibus tenebatur[6]: 2
arbitria principum [7] pro [8] legibus erant. Fines 3
imperii tueri magis, quam proferre [9], mos erat:
intra ſuam cuique patriam regna finieban- 4
tur [10]. Primus omnium Ninus, rex Aſſyrio-
rum, veterem, & quaſi auitum [11] gentibus morem
noua [12] imperii cupiditate mutauit. Hic primus 5
intulit bella finitimis [13], & rudes [14] adhuc ad re-
ſiſtendum populos, terminos vsque [15] Libyae
perdomuit. Fuere quidem temporibus antiquio- 6
res [16], Vexoris Aegypti, & Scythiae rex Tanaus;
quorum alter in Pontum, alter vsque Aegyptum
exceſſit [17]. Sed longinqua, non finitima bella 7
gerebant: nec imperium ſibi [18], ſed populis ſuis
gloriam quaerebant; contentique victoria, im-
perio abſtinebant: Ninus magnitudinem quaeſi-
tae [19] dominationis continua poſſeſſione firma-
vit. Domitis igitur proximis [20], cum acceſſione 8
[21] virium fortior ad alios tranſiret, & proxima

 quae-

5 mores boni, temperati & aequabiles. 6 obſtringebatur. 7 praecipuorum in populo virorum. 8 loco legum valebant. 9 extendere, diducere. 10 quilibet ſuam tantum patriam regnabat. 11 a maioribus acceptum. 12 ex quadam noua. 13 populis. 14 ignaros artis militaris. 15 ad vsque. 16 ſi temporum rationem ſpectes, ante Ninum vixere reges Vexor &c. 17 ex regno ſuo & patria proceſſit. 18 quaerebant. 19 per bellum. 20 poſtquam igitur Ninus proximos & finitimos regno ſuo populos ſub poteſtatem ſuam redegerat. 21 per augmentum.

22 mo-

quaeque victoria inſtrumentum [22] ſequentis
9 [23] eſſet, totius Orientis populos ſubegit. Po-
ſtremum illi bellum cum Zoroaſtre rege Ba-
ctrianorum fuit, qui primus dicitur artes magicas
inueniſſe, & mundi principia, ſyderumque mo-
10 tus diligentiſſime ſpectaſſe. Hoc [24] occiſo &
ipſe deceſſit, [25] relicto impubere [26] adhuc filio
Ninya, & vxore Semiramide.

22 medium, occaſio. 23 ad ſequentem victoriam. 24 Zoroaſtre. 25 mortuus eſt. 26 minorenni, cuius aetas nondum matura imperio erat.

CAPVT II.

1 HAEc [1] nec immaturo [2] auſa tradere imperi-
um, nec [3] ipſa palam tractare, tot ac tantis
gentibus vix patienter vni viro, nedum feminae,
parituris, [4] ſimulat ſe pro vxore Nini filium [5];
2 pro femina, puerum. Nam & ſtatura vtrique [6]
mediocris, & vox pariter gracilis [7], & lineamen-
3 torum [8] qualitas matri ac filio ſimilis. Igitur
brachia ac crura velamentis [9], caput tiara [10] te-
git: & [11] ne nouo habitu aliquid occultare vi-
deretur, eodem ornatu & populum veſtiri iubet:
quem

1 Semiramis mater & regina. 2 filio adhuc puero, qui nondum capax erat regno. 3 neque ipſa audebat palam regere. 4 cum Semiramis videret, fore, vt tot gentes nollent parere viro, multo minus feminae. 5 itaque ſimulat illa, ſe non eſſe vxorem Nini, ſed filium; ex aduerſo dicit, puerum eſſe feminam. 6 vterque & filius & mater erat ſtatura mediocri. 7 tenuis, ſubtilis. 8 in facie. 9 veſtibus virilibus. 10 regio diademate. 11 etiam.

12 ex

quem morem veſtis exinde [12] gens vniuerſa te-
net [13]. Sic primis initiis [14] ſexum mentita [15], 4
puer eſſe credita eſt. Magnas deinde res geſſit: 5
quarum amplitudine vbi [16] inuidiam ſuperatam
putat [17], quae ſit [18], fatetur, quemue ſimulaſ-
ſet [19]. Nec hoc [20] illi dignitatem regni ademit, 6
ſed admirationem auxit; quod mulier non femi-
nas modo virtute, ſed etiam viros anteiret [21].
Haec Babyloniam condidit [22], murumque vrbi 7
cocto latere [23] circumdedit, arenae vice, bitumi-
ne interſtrato: quae materia in illis locis paſſim
e terra exaeſtuat [24]. Multa & alia praeclara hu- 8
ius reginae fuere [25]. Siquidem non contenta ac-
quiſitos viro [26] regni terminos tueri, Aethio-
piam quoque imperio adiecit. Sed & Indiae bel- 9
lum intulit; quo [27] praeter illam & Alexandrum
Magnum nemo intrauit. Ad poſtremum cum 10
concubitum filii petiſſet, ab eodem interfecta eſt,
duos & quadraginta annos poſt Ninum regno po-
tita [28]. Filius eius Ninya contentus elabora- 11

12 ex hoc tempore & hac occaſione. 13 adhuc obſeruat. 14 regni. 15 Semiramis diſſimulans ſexum ſuum. 16 poſtquam. 17 credit, neminem fore, qui ipſi inuideat regnum. 18 qualis ſit, nempe femina. 19 quodque ſimulauerit, ſe eſſe puerum. 20 haec ſimulatio. 21 ſuperaret, excelleret. 22 fundauit, exſtruxit. 23 ex lateribus coctis. 24 profluit. 25 haec regina geſſit adhuc multa alia praeclare. 26 a marito ſuo Nino. 27 in quam Indiam. 28 quae gubernauerat regnum.

to [29] a parentibus imperio, belli ſtudia [30] depoſuit [31], & veluti [32] ſexum cum matre mutaſſet, raro a viris viſus, in feminarum turba [33] conſe-
12 nuit [34]. Poſteri quoque eius, id exemplum ſequuti, reſponſa gentibus per internuncios [35]
13 dabant. Imperium Aſſyrii, qui poſtea Syri dicti ſunt, mille trecentis annis tenuere.

29 acquiſito & in ordinem redacto. 30 exercitamenta. 31 neglexit. 32 non aliter ac ſi. 33 ſocietate. 34 ſenex factus fuit. 35 per conſiliarios ſuos.

CAPVT III.

1 POſtremus apud eos regnauit Sardanapalus, vir
2 muliere corruptior [1]. Ad hunc videndum (quod nemini ante eum permiſſum fuerat) praefectus [2] ipſius, Medis praepoſitus, nomine Arbactus, cum admitti [3] magna ambitione aegre [4] obtinuiſſet; inuenit eum inter ſcortorum [5] greges purpuram colo [6] nentem, & muliebri habitu, cum mollitia corporis, & oculorum laſciuia omnes feminas anteiret, penſa [7] inter vir-
3 gines partientem [8]. Quibus viſis [9], indignatus tali feminae tantum virorum ſubiectum [10], tractantique lanam, ferrum & arma portantes pare-

1 Mollior, voluptuoſior. 2 Satrapa, Pro-Rex. 3 ad regem. 4 vix impetraſſet. 5 meretricum. 6 *am Spinnrocken*. 7 operas, laborem. 8 diuidentem, diſtribuentem. 9 quod cum videret Arbactus. 10 indignabatur, quod tanta virorum copia tam muliebri regi ſubiecta eſſe deberet.

11 &

parere [11]; progreſſus [12] ad ſocios, quid viderit refert [13]: Negat ſe ei parere poſſe [14], qui ſe feminam malit eſſe, quam virum. Fit igitur coniuratio; bellum Sardanapalo infertur, quo ille audito [15], non vt vir [16] regnum defenſurus, ſed, vt [17] metu mortis mulieres ſolent, primo latebras [18] circumſpicit: mox deinde cum paucis & incompoſitis [19] in bellum progreditur. Victus, in regiam [20] ſe recipit; & extructa incenſaque pyra [21], & ſe & diuitias ſuas in incendium mittit [22]; hoc ſolo [23] imitatus virum [24]. Poſt hunc rex conſtituitur interfector eius Arbactus, qui praefectus Medorum fuerat. Is imperium ab Aſſyriis ad Medos transfert. 4 5 6

11 & quod viri, qui ferrum & arma portarent, cogerentur obſequi tali regi, qui lanam tractaret. 12 cumque Arbactus rediiſſet ad ſuos. 13 exponit, narrat. 14 dicit ille, ſe huic obedire non poſſe. 15 poſtquam igitur Sardanapalus audiuerat, bellum ſibi inferri. 16 ſicuti virum decuiſſet. 17 quemadmodum. 18 loca occulta. 19 inexercitatis militibus. 20 arcem. 21 rogo, *Scheiter-Hauffen*. 22 proiicit. 23 hac ſola actione. 24 oſtendit ſe eſſe virum, aliquid praeſtitit viro dignum.

Capvt IV.

Poſt multos deinde reges, per ordinem ſucceſſionis, regnum ad Aſtyagen deſcendit [1]. 1
Hic per ſomnum [2] vidit, ex naturalibus [3] filiae, 2
quam vnicam habebat, vitem enatam [4], cuius

 pal-

1 Peruenit, delatum eſt. 2 in ſomnio. 3 pudendis. 4 naſci. 5 foliis

3 palmite [5] omnis [6] Aſia obumbraretur. Conſulti
harioli [7] ex eadem filia nepotem ei futurum[8], cu-
ius magnitudo praenuncietur[9], regnique ei amiſ-
4 ſionem portendi [10], reſponderunt. Hoc reſpon-
ſo exterritus, neque claro viro, neque ciui filiam,
ne paterna maternaque nobilitas nepoti [11] ani-
mos extolleret[12]; ſed ex gente, obſcura[13] tunc tem-
poris, Perſarum, Cambyſi mediocri [14] viro in ma-
5 trimonium tradidit. Ac ne ſic quidem ſomni
metu depoſito, grauidam ad ſe filiam arceſſit [15],
vt ſub aui [16] potiſſimum oculis partus [17] necare-
6 tur. Natus infans datur occidendus Harpago,
7 regis arcanorum participi [18]. Is [19] veritus, ſi ad
filiam, mortuo rege, veniſſet imperium, quia nul-
lum [20] Aſtyages virilis ſexus genuerat, ne illa [21]
necati infantis vltionem, quam a patre non po-
tuiſſet [23], a miniſtro exigeret; paſtori
8 regii pecoris puerum exponendum [24] tra-
9 dit. Forte eodem tempore & ipſi [25] pa-
ſtori filius natus erat. Eius igitur vxor, audi-
ta [26] regii infantis expoſitione, ſummis precibus
ro-

5 foliis & ramis. 6 tota. 7 vates, haruſpices. 8 naſciturum eſſe. 9 indicaretur per hoc ſomnium. 10 indicari. 11 filio filiae ſuae. 12 ipſum ſuperbum efficeret. 13 ignobili. 14 qui in mediocri fortuna poſitus erat. 15 iubet venire. 16 Regis Aſtyagis. 17 filius natus recens. 18 qui regi erat a conſiliis arcanis. 19 Harpagus. 20 puerum. 21 filia. 22 vltionem. 23 exigere. 24 in via aut in loco deſerto. 25 huic. 26 poſtquam ea audiuerat de expoſitione.

rogat, ſibi 27 afferri oſtendique puerum. cu- 10
ius 28 precibus fatigatus 29 paſtor, reuerſus in ſil-
nam, inuenit iuxta infantem canem foeminam 30
paruulo, 31 vbera praebentem, & a feris alitibus-
que defendentem. Motus 32 & ipſe miſericor- 11
dia, qua 33 motam etiam canem viderat, pue-
rum defert ad ſtabula, eadem 34 cane anxie pro-
ſequente. Quem vbi 35 in manum mulier ac- 12
cepit, veluti ad notam puer alluſit 36: tantusque
in illo vigor, & dulcis quidam blandientis infan-
tis riſus apparuit, vt paſtorem vxor vltro rogaret
(quo 37 ſuum partum pro illo exponeret) permit-
teret(que) ſibi, ſiue fortunae ipſius, ſiue ſpei ſuae
puerum 38 nutrire. Atque ita permutata ſorte 39 13
paruulorum, hic pro filio paſtoris educatur: ille
pro nepote regis exponitur. Nutrici 40 Spacos 14
poſtea nomen fuit, quia canem Perſae ſic vocant.

27 vt ſibi, paſtoris vxori, adferretur. 28 vxoris ſuae. 29 victus, perſuaſus. 30 *eine Hündin.* 31 puero regio. 32 paſtor ipſe etiam commotus. 33 per quam miſericordiam. 34 dum eadem canis magno cum clamore ſequitur. 35 dum. 36 puer blande riſit, quaſi ipſam noſſet. 37 vt vellet ſuum filium pro filio regio exponere in ſiluam. 38 hunc puerum nutrire & educare, qui olim poſſet ipſorum ſpem & fortunam conditionemque ornare & amplificare. 39 ſtatu, cum permutati eſſent filii, hic quippe receptus, ille vero expoſitus. 40 vxori paſtoris.

CAPVT V.

PVer deinde cum inter paſtores eſſet, Cyri no- 1
men accepit, Mox rex inter ludentes ſorte 2

[1]delectus,cum per laſciuiam[2]contumaces[3]flagellis cecidiſſet, à parentibus puerorum querela eſt regi [4] delata,indignantibus [5], à ſeruo regio ingenuos homines ſeruilibus verberibus affectos [6].
3 Ille arceſſito [7] puero & interrogato, cum [8], nihil mutato [9] vultu,*feciſſe ſe vt*[10]*regem*,reſpondiſſet; admiratus conſtantiam, in memoriam ſomnii
4 reſponſique reuocatur [11]. Atque ita cum & vultus ſimilitudo,&expoſitionis tempora,&paſtoris
5 confeſſio conuenirent [12],nepotem agnouit [13]. Et quoniam defunctus [14] ſibi ſomnio videretur,agitato inter paſtores regno; animum minacem
6 duntaxat in illo fregit [15].Ceterum Harpago amico ſuo infeſtus [16], in vltionem ſeruati nepotis [17], filium eius interfecit,epulandumque [18] patri tra-
7 didit. Sed Harpagus ad praeſens tempus diſſimulato dolore,odium regis in[19]vindictae occaſionem

1 Per ſortem,.caſu. 2 *vvie muthvvillige Kinder pflegen.* 3 pueros. 4 ad regem. 5 qui parentes aegre ferebant. 6 tractatos fuiſſe. 7 poſtquam iuſſerat puerum ad ſe venire. 8 Cyrus puer. 9 interrito. 10 id, quod regem facere decuiſſet. 11 rex admirabatur audaciam pueri,& ſimul recordabatur ſomni ſui reſponſique a vatibus accepti. 12 conſentirent, concordarent. 13 faſſus eſt rex, hunc eſſe ſuum nepotem. 14 & quoniam credebat, ſomnium iam habuiſſe exitum ſuum per regnum,quod paſtores inter ſe ludentes agitaſſent & finxiſſent. 15 omnem iram erga puerum abiecit, cum id feciſſet. 16 iratus. 17 vt erga Harpagum vlciſceretur conſeruationem nepotis. 18 comedendum. 19 vsque ad commodam.

19 pre-

onem diſtulit [20]. Interiecto deinde tempore [21], 8
cum adoleuiſſet Cyrus, dolore orbitatis admoni-
tus [22], ſcribit ei, *ut* [23] *ablegatus in Perſas ab auo* [24]
fuerit: vt occidi eum [25] *paruulum auus iuſſerit:*
vt beneficio [26] *ſuo ſeruatus ſit: vt regem* [27] *of-*
fenderit [28], *vt filium amiſerit.* Hortatur, *exer-* 9
citum paret [29], *& pronam* [30] *ad regnum viam*
ingrediatur, Medorum tranſitionem [31] *pollici-*
tus. Epiſtola, quia palam ferri nequibat, regis 10
cuſtodibus omnes aditus obſidentibus [32], exente-
rato [33] lepori inſeritur, lepusque in Perſas Cyro [34]
ferendus, fido ſeruo traditur: addita retia [35], vt
ſub ſpecie venatoris dolus lateret.

20 protraxit. 21 interea, poſt aliquod tempus. 22 Harpagus, quem dolor ob amiſſum filium vrgebat & admonebat. 23 qua ratione. 24 Aſtyage. 25 Cyrum. 26 miſericordia. 27 Aſtyagem. 28 ad iram & crudelitatem permouerit, ideo, quod Cyrum conſeruaſſet. 29 vt Cyrus velit comparare. 30 facilem. 31 acceſſum, auxilia. 32 dum cuſtodes regii Cyro adpoſiti omnes ad eum aditus claudebant. 33 *uytgeweydet*. 34 ad Cyrum. 35 ſeruo etiam data ſunt retia.

CAPUT VI.

LEctis ille [1] epiſtolis, eadem [2] ſomnio [3] aggre- 1
di [4] iuſſus eſt, ſed praemonitus, vt [5] quem
primum poſtera die obuium habuiſſet, ſocium
coeptis [6] aſſumeret. Igitur antelucano tempo- 2

1 Cyrus. 2 eandem rem, quam Harpagus ſcripſerat. 3 per ſomnium. 4 incipere. 5 illum. 6 ad opus coeptum.

re ruri 7 iter ingreſſus, obuium habuit ſeruum de ergaſtulo 8 cuiusdam Medi, nomine Sybarem.
3 Huius requiſita origine 9, vt 10 in Perſis genitum audiuit, demtis compedibus, aſſumtoque comite,
4 Perſepolim regreditur. Ibi conuocato populo, iubet omnes praeſto 11 cum ſecuribus adeſſe, & ſil-
5 vam viae circumdatam excidere 12. Quod cum ſtrenue feciſſent, eosdem poſtera die apparatis
6 epulis 13 inuitat: deinde, cum alacriores ipſo conuiuio factos 14 videret, rogat, 15 *ſi conditio* 16 *proponatur, vtrius vitae ſortem* 17 *legant* 18, *heſterni laboris, an praeſentium epularum? praeſentium*, vt acclamauere omnes 19; ait 20: *Heſterno ſimilem labori omnem vitam acturos* 21, *quoad* 22
7 *Medis pareant: ſe ſecutos, hodiernis epulis* 23 Laetis
8 omnibus 24, Medis bellum infert. Aſtyages meriti 25 ſui in Harpagum oblitus, ſummam 26 belli ei-
9 dem committit: qui exercitum acceptum ſtatim Cyro

7 in rus. 8 ex domo, in qua ſerui ſolebant aſſeruari. 9 cum Cyrus ſeruum interrogaſſet, ex qua gente eſſet oriundus. 10 poſtquam eum genitum eſſe. 11 confeſtim, ſtatim, praeſentes. 12 *umbhauen*. 13 ad epulas apparatas. 14 eſſe. 15 interrogat ipſos. 16 libertas eligendi. 17 conditionem, ſtatum. 18 eligere velint. 19 poſtquam omnes acclamauerunt, ſe velle eligere praeſentium epularum conditionem. 20 Cyrus. 21 ipſos eſſe. 22 quamdiu. 23 ſi vero vellent ſe (Cyrum) ſequi, omnem vitam ipſos auctores eſſe hodiernis epulis. 24 cum itaque omnes de hoc reſponſo gauderent. 25 eius, quod male meruerat erga Harpagum. 26 omnem curam.

27 per

Cyro per deditionem tradidit, regisque crudeli-
tatem perfidia [27] defectionis vlciſcitur. Quod vbi 10
Aſtyages audiuit, contractis [28] vndique auxiliis,
ipſe in Perſas proficiſcitur: & repetito [29] alacrius
certamine, pugnantibus ſuis [30], partem exercitus
à tergo ponit, & tergiuerſantes [31] ferro agi [32] in
hoſtes iubet: ac denunciat ſuis [33], *ni vincerent, non* 11
minus fortes etiam poſt terga inuenturos, quam à
frontibus viros [34]: *proinde videant, fugientibus*
haec, an illa pugnantibus acies rumpenda ſit. [35] In-
gens, poſt neceſſitatem pugnandi, animus [36] exer- 12
citui eius acceſſit. Pulſa itaque cum Perſarum aci- 13
es paulatim cederet; matres & vxores eorum ob-
viam occurrunt: orant in praelium reuertantur:
cunctantibus [37], ſublata veſte, obſcoena corporis 14
oſtendunt, rogantes [38], *num in vteros matrum vel*
uxorum velint refugere? Hac repreſſi [39] caſtigatio- 15
ne [40], in praelium redeunt: & facta impreſſio-
ne [41], quos fugiebant, fugere compellunt [42]. In 16
eo

27 per perſidiam. 28 comparatis. 29 cum repetiiſſet bellum. 30 dum ſui milites pugnant. 31 ſuos, qui nolebant aggredi hoſtem. 32 impetum fieri. 33 niſi. 34 hoſtes, qui in fronte & conſpectu ipſorum eſſent. 35 num rumpere malint fugientes hanc aciem, quae a tergo eſſet, an vero pugnantes eam, quae a fronte eſſet. 36 alacritas, ardor pugnandi. 37 Perſis, qui nolebant reuerti ad praelium. 38 interrogantes. 39 a fuga prohibiti. 40 contumelioſis verbis. 41 nouo impetu. 42 eos in fugam compellunt, a quibus ipſi paullo ante fugiebant.

eo praelio Aſtyages capitur: cui Cyrus nihil aliud quam regnum abſtulit: nepotemque in illo[43] magis, quam victorem egit[44]: eumque[45] maximae genti Hircanorum praepoſuit. Nam in
17 Medos reuerti ipſe noluit. Hic finis Medorum imperii fuit. Regnauerunt annos CCCL.

43 in illa actione. 44 ſeſe oſtendit. 45 Aſtyagem.

CAPVT VII.

1 INitio regni, Cyrus Sybarem coeptorum[1] ſocium, quem iuxta nocturnum viſum[2] ergaſtulo liberauerat, comitemq; in omnibus rebus habuerat, Perſis praepoſuit, ſororemque ſuam ei in ma-
2 trimonium dedit. Sed ciuitates, quae Medorum tributariae[3] fuerant, mutato imperio[4], etiam conditionem[5] ſuam mutatam arbitrantes, a Cyro defecerunt: quae res multorum bellorum Cy-
3 ro cauſa & origo fuit. Domitis demum pleriſque[6], cum aduerſus Babylonios bellum gereret, Babyloniis rex Lydorum Croeſus, cuius opes & diuitiae inſignes ea tempeſtate[7] erant, in auxilium venit; victusque[8] iam de ſe[9] ſolicitus, in re-
4 gnum[10] refugit. Cyrus quoque poſt victoriam, compoſitis in Babylonia rebus, bellum transfert in

1 Conſiliorum, rebellionis. 2 ſomnium. 3 quae annuum tributum ſoluerant Medis. 4 poſtquam mutata erat forma imperii. 5 ſtatum. 6 ciuitatibus. 7 illo tempore. 8 Croeſus a Cyro victus. 9 de ſua ſalute. 10 ſuum, nempe, Lydiam.

prod

in Lydiam. Ibi fortuna [11] prioris praelii percul- 5
ſum [12] iam Croeſi exercitum, nullo negotio [13]
fundit [14] : Croeſus ipſe capitur. Sed quanto 6
bellum minoris periculi, tanto & mitior victoria
fuit[15]. Croeſo & vita, & patrimonii partes[16], & vrbs 7
Barce conceſſa ſunt: in qua etſi non regiam vi-
tam, proximam tamen maieſtati regiae degeret
[17]. Haec clementia non minus victori quam victo 8
vtilis fuit. Quippe ex vniuerſa Graecia, cogni- 9
to [18] quod illatum Croeſo bellum eſſet, auxilia
velut ad commune extinguendum incendium
confluebant [19]. Tantus Croeſi amor apud omnes 01
vrbes erat: paſſuruſque Cyrus graue bellum Grae-
ciae fuit, ſi [20] quid in Croeſum crudelius conſu-
luiſſet [21]. Interiecto deinde tempore, occupato in 11
aliis bellis Cyro [22], Lydi rebellauere: quibus ite- 12
rum victis, arma & equi ademti iuſſique [23] caupo-
nas, & ludicras artes, & lenocinia [24] exercere. Et
ſic gens [25] induſtria [26] quondam potens, & manu 13
ſtrenua [27], effeminata mollicie luxuriaque, vir-
tutem

11 propter calamitatem & ſtragem. 12 territum. 13 facile. 14 profligit, vincit Cyrus. 15 parum negotium dedit Cyro hoc bellum, ideoque etiam mitem ſeſe praeſtitit in victoria. 16 pars certa. 17 viuere poſſet. 18 poſtquam vbique notum factum erat. 19 conueniebant, accurrebant. 20 & Cyrum oportuiſſet graue bellum gerere cum Graecis. 21 ſi voluiſſet Croeſum crudeliter tractare. 22 cum Cyrus in aliis bellis gerendis occupatus eſſet. 23 fuerunt Lydii iuſſi. 24 artem meretriciam. 25 Lydiorum. 26 propter induſtriam ſuam. 27 fortis.

28 for-

tutem [28] priſtinam perdidit; & quos ante Cyrum
inuictos bella praeſtiterant, in luxuriam lapſos
14 otium ac deſidia ſuperauit [29]. Fuere Lydis multi
ante Croeſum reges, variis caſibus memorabiles;
nullus [30] tamen fortunae Candauli comparan-
15 dus. Hic vxorem, quam propter formae pul-
chritudinem deperibat [31], praedicare [32] omnibus
ſolebat, non contentus voluptatum ſuarum tacita
conſcientia [33], niſi etiam matrimonii reticenda [34]
16 publicaret: prorſus [35] quaſi ſilentium damnum
17 pulchritudinis eſſet. Ad poſtremum [36] vt affirma-
tioni [37] ſuae fidem faceret, nudam [38] ſodali ſuo
18 Gygi oſtendit. Quo facto, & amicum in adulteri-
um vxoris ſolicitatum [39], hoſtem ſibi fecit: & vxo-
rem, veluti tradito alii [40] amore, a ſe alienauit [41].
19 Namque breui poſt tempore caedes Candauli
nuptiarum praemium fuit; & vxor mariti ſangui-
ne dotata [42], regnum viri [43] & ſe pariter adul-
tero tradidit.

28 fortitudinem, robur. 29 otium & ignauia ſu-perauit Lydios lapſos in luxuriam, qui antea in bellis aduerſus Cyrum inuicti fuerant. 30 nullus tamen Regem Lydiorum poteſt comparari cum fortuna, ſeu potius infortunio, Candauli. 31 vehementer amabat. 32 laudare. 33 non contentus, quod ipſe ſecretis cum ea voluptatibus frui poſſet. 34 ſecreta. 35 non ſecus, ac ſi. 36 tandem vero. 37 verbis ac ſermonibus ſuis. 38 vxorem ſuam. 39 incitatum. 40 alteri. 41 vxor facta eſt inimica marito. 42 donata. 43 Candauli. 44 Gygi.

CAPVT VIII.

CYrus, ſubacta [1] Aſia, & vniuerſo Oriente [2] in 1
poteſtatem redacto, Scythis bellum infert.
Erat eo tempore Scytharum regina Tamyris, quae 2
non muliebriter aduentu hoſtium territa [3], cum
prohibere [4] eos tranſitu Araxis fluminis poſſet,
tranſire permiſit, & ſibi faciliorem [5] pugnam intra
regni ſui terminos rata [6], & hoſtibus obiectu [7] flu-
minis fugam difficiliorem. Itaque Cyrus traiectis 3
copiis [8], cum aliquantiſper in Scythiam proces-
ſiſſet, caſtra metatus eſt [9]. Dein poſtera die, ſimu- 4
lato metu [10], quaſi refugiens caſtra deſeruiſſet,
ita vini affatim [11], & ea quae epulis [12] erant ne-
ceſſaria, reliquit. Quod cum nunciatum re- 5
ginae eſſet, adoleſcentulum filium ad inſe-
quendum eum [13] cum tertia parte copiarum
mittit. Cum ventum ad Cyri caſtra eſſet, igna- 6
rus rei militaris adoleſcens, veluti ad epulas, non
ad praelium veniſſet, omiſſis [14] hoſtibus, inſue-
tos barbaros vino ſe onerare patitur [16]: prius-
que

1 Poſtquam Aſiam redegerat ſub ſuam poteſtatem. 2 omnibus ad ortum ſolis prouinciis. 3 etſi ea mulier erat, tamen non ideo terrebatur aduentu hoſtium. 4 impedire. 5 fore. 6 putans. 7 & putabat etiam, hoſtes non facile fugere poſſe, ſi ad flumen peruenirent. 8 poſtquam copias trans flumen duxerat. 9 poſuit. 10 ſimulabat Cyrus metum. 11 magnam vini copiam. 12 ad epulas. 13 Cyrum. 14 non pergebat inſequi hoſtes. 15 qui vino & epulis adſueti non erant. 16 permittit.

17 ma-

que [17] Scythae ebrietate, quam bello vincun-
8 tur. Nam cognitis his [18], Cyrus reuerſus per
noctem, ſaucios opprimit [19], omnesque Scythas
9 cum reginae filio interficit. Amiſſo tanto exer-
citu, & quod grauius dolendum, vnico filio, Ta-
myris orbitatis dolorem non in lacrymas effudit;
ſed in vltionis ſolatia intendit [20]; hoſtesque re-
centi victoria exſultantes [21], pari inſidiarum frau-
10 de circumuenit [22]. Quippe ſimulata diffidentia [23]
propter vulnus [24] acceptum, refugiens, Cyrum
11 ad anguſtias usque perduxit. Ibi compoſitis in
montibus inſidiis, ducenta millia Perſarum cum
12 ipſo rege trucidauit. In qua victoria etiam il-
lud memorabile fuit, quod ne nuncius [25] quidem
13 tantae cladis ſuperfuit. Caput Cyri amputatum,
in vtrem [26] humano ſanguine repletum coniici
regina iubet, cum hac exprobratione crudelita-
tis: *Satia te*, inquit, *ſanguine, quem ſitiſti, cuius-*
14 *que inſatiabilis ſemper fuiſti.* Cyrus regnauit
annos XXX, non initio tantum regni, ſed conti-
nuo totius temporis ſucceſſu, admirabiliter in-
ſignis [27].

CAPVT

17 magis. 18 cum Cyrus ea cognouiſſet, quae in ca-
is ſuis agerentur. 19 vincit. 20 auget, conuertit.
21 laetos, gaudentes. 22 fefellit. 23 etiam Tamyris ſi-
mulabat metum. 24 calamitatem. 25 qui tantam cla-
dem aliis Perſis nunciare potuiſſet. 26 ſaccum, vaſcu-
lum. 27 ad miraculum vsque celebris.

1 Dei

CAPVT IX.

HVic ſucceſſit filius Cambyſes, qui imperio 1
patris Aegyptum adiecit : ſed offenſus ſu- 2
perſtitionibus Aegyptiorum, Apis [1], ceterorum-
que deorum aedes [2] dirui iubet. Ad Ammonis 3
quoque nobiliſſimum [3] templum expugnandum,
exercitum mittit: qui tempeſtatibus & arena-
rum molibus [4] oppreſſus [5], interiit. Poſt haec 4
per quietem [6] vidit fratrem ſuum Smerdim re-
gnaturum. Quo ſomnio exterritus, non dubita- 5
vit [7] poſt ſacrilegia etiam parricidium facere.
Erat enim difficile, vt [8] parceret ſuis, qui, cum 6
contemtu religionis [9], graſſatus [10] etiam ad-
verſus deos fuerat. Ad hoc tam crudele mini- 7
ſterium [11], magum quendam ex amicis delegit,
nomine Cometem. Interim ipſe gladio ſua 8
ſponte euaginato [12], in femore grauiter vulne-
ratus, occubuit [13]; poenasque luit [14], ſeu [15] impe-
rati parricidii, ſeu ſacrilegii perpetrati. Quo nun- 9
cio accepto, magus [16] ante famam amiſſi regis
occupat facinus [17]; proſtratoque [18] Smerde,
cui

1 Dei. 2 templa. 3 celeberrimum. 4 multitudine. 5 demerſus, obrutus. 6 in ſomnio. 7 auſus etiam eſt. 8 vt ille. 9 cultus diuini, rerum ſacrarum. 10 furorem ſuum exercuerat. 11 ad facinus hoc crudeliſſimum peragendum. 12 qui gladius e vagina ſua ſponte prolapſus erat. 13 interfectus eſt. 14 poenam ſenſit. 15 ſi ie ideo, quia imperauerat Smerden occidi. 16 vir diuinatoriae artis peritus. 17 antequam fama de mortuo rege exiret, facinus ſceleſtum auſus eſt. 18 interfecto.

19 qui

cui regnum debebatur [19], fratrem ſuum ſubie-
10 cit [20] Oropaſten. Erat [21] enim & oris [22], &
corporis lineamentis perſimilis [23]; ac nemine
ſubeſſe [24] dolum arbitrante, pro Smerde rex
11 Oropaſta conſtituitur. Quae res eo occultior
fuit, quod [25] apud Perſas perſona regis ſub ſpe-
12 cie [26] maieſtatis occulitur [27]. Igitur magi [28], ad
fauorem populi conciliandum [29], tributa & mili-
13 tiae vacationem [30] in triennium permittunt: vt
regnum, quod fraude quaeſierant [31], indulgen-
14 tia [32] & largitionibus confirmarent. Quae res
ſuſpecta primo [33] Oſtani viro nobili, & in con-
15 iecturis ſagaciſſimo, fuit. Itaque per internun-
cios quaerit de [34] filia, quae inter regias pellices
16 erat, an Cyri regis filius rex eſſet. Illa, *nec ſe
ipſam ſcire*, ait, *nec ex alia poſſe cognoſcere: quia*
17 *ſingulae* [35] *ſeparatim recludantur* [36]. Tum
pertrectare [37] dormienti caput iubet [38]. Nam
mago [39] Cambyſes aures vtraſque praeciderat.
18 Factus deinde per filiam certior, ſine auribus eſſe
regem, optimatibus Perſarum rem indicat; & in
caedem

19 qui iure debebat rex eſſe. 20 regem fecit loco Smerdis. 21 Oropaſtes. 22 faciei. 23 Smerdi. 24 ſub eo re eſſe. 25 quoniam. 26 praetextu. 27 non facile aliis monſtratur. 28 vates. 29 vt fauorem populi ſibi efficerent. 30 immunitatem a militia. 31 acquiſiuerant, occupauerant. 32 per clementiam. 33 ante omnia. 34 ex filia ſua. 35 pellices regis 36 clauſae ſint. 37 tangere. 38 filiam ſuam. 39 Oropaſtae. 40 exci-

caedem falſi regis impulſos [40], ſacramenti religione obſtringit [41]. Septem tantum conſcii 19
fuere huius coniurationis; qui ex continenti [42], ne, dato in poenitentiam ſpatio [43], res per quenquam narraretur, occultato ſub veſte ferro [44], ad regiam [45] pergunt [46]. Ibi obuiis [47] interfectis, 20
ad Magos perueniunt: quibus [48] ne ipſis quidem animus in auxilium ſui defuit: ſiquidem ſtri- 21
cto [49] ferro duos de coniuratis interficiunt. Ipſi 22
tamen corripiuntur [50] a pluribus: quorum alterum Gobryas medium amplexus [51], cunctantibus ſociis, ne ipſum [52] pro mago transfoderent, quia res obſcuro [53] loco gerebatur, vel [54] per ſuum corpus adigi mago [55] ferrum iuſſit: fortuna 23
tamen ita regente, illo [56] incolumi Magus interficitur.

40 excitatos optimates ſeu principes regni. 41 iureiurando eos ſibi aſſociat. 42 ſtatim, confeſtim. 43 ne coniuratos forte poenitere poſſet ſui conſilii, ſi diutius illud protraheretur. 44 gladiis. 45 arcem. 46 eunt. 47 illis, qui reſiſtebant. 48 qui ipſi Magi etiam ſeſe fortiter defenderunt, & animum ſuum vocarunt in auxilium. 29 nudatis gladiis. 50 comprehenduntur. 51 Gobryas, qui vnum ex Magis medium amplexus erat, iuſſit. 52 Gobryam. 53 tenebricoſo. 54 etiam ſi aliter fieri non poſſet. 55 in corpus Magi. 56 Gobryas conſeruatus fuit.

Capvt X.

Occiſis Magis, magna quidem gloria recepti [1] 1
regni principium fuit: ſed multo maior [2] in eo,

1 Liberati regni a falſo rege. 2 gloria fuit.

3 cum

eo,quod cum de regno ambigerent[3];concordare
2 potuerunt. Erant enim virtute & nobilitate ita
pares, vt difficilem ex his populo electionem
3 aequalitas faceret. Ipſi igitur viam [4] inuenerunt,
qua [5] de ſe iudicium religioni [6] & fortunae
4 committerent. Pactique inter ſe ſunt [7],vt die
ſtatuta [8] omnes [9], equos ante regiam primo mane
[10] perducerent: & cuius equus inter ſolis
ortum [11] hinnitum primus edidiſſet, is rex eſſet.
5 Nam & Solem Perſae vnum Deum eſſe credunt:
6 & equos eidem Deo ſacratos ferunt [12]. Erat inter
coniuratos Darius Hyſtaſpis filius: cui de regno
ſolicito [13] equi cuſtos [14] ait, *ſi ea res victo-*
7 *riam moraretur* [15], *nihil negotii ſupereſſe* [16]: per
noctem [17] deinde equum pridie [18] conſtitutam diem
ad eundem locum ducit, ibique equae admittit,ratus [19]
ex voluptate Veneris futurum [20] quod
8 euenit [21]. Poſtera die itaque,cum ad ſtatutam
horam omnes conueniſſent, Darii equus, cognito
loco,ex deſiderio feminae [22] hinnitum ſtatim
edidit:

3 cum neſcirent, cuj regnum tradi deberet. 4 modum,medium. 5 per quem modum. 6 prouidentiae diuinae. 7 hanc inter ſe pactionem inierunt. 8 certa, indicta. 9 coniurati,ſeu liberatores regni. 10 ante ortum ſolis. 11 dum ſol oriretur. 12 ſacros eſſe putant. 13 cum is ſollicitus eſſet de regno. 14 magiſter ſtabuli, vel *Stallknecht*. 15 impediret. 16 rem omnem facile poſſe expediri. 17 noctu. 18 proximo die ante diem conſtitutum. 19 perſuaſus,putans. 20 id fore. 21 quod etiam accidit. 22 equae.

23 & eum

edidit: & ſegnibus aliis [23],felix auſpicium domi-
no primus emiſit [24]. Tanta moderatio [25] cete- 9
ris [26] fuit, audito auſpicio [27], ut confeſtim equis
deſilierint, & Darium regem ſalutauerint. Popu- 10
lus quoque vniuerſus, ſecutus iudicium [28] prin-
cipum, eundem [29] regem conſtituit. Sic regnum 11
Perſarum, ſeptem nobiliſſimorum virorum vir-
tute quaeſitum, tam leui momento [30] in vnum
collatum eſt. Incredibile prorſus,tanta patientia 12
ceſſiſſe eo [31], quod vt eriperent Magis, mori non
recuſauerint. Quanquam praeter formam [32],vir- 13
tutemque hoc imperio dignam, etiam cognatio
Dario iuncta cum priſtinis regibus fuit. Princi- 14
pio igitur regni, Cyri regis filiam in matrimoni-
um recepit, regalibus [33] nuptiis regnum firma-
turus: vt non tam in extraneum [34] translatum [35],
quam in familiam Cyri reuerſum videretur. In- 15
teriecto deinde tempore, cum Aſſyrii deſciuiſ-
ſent [36], & Babyloniam occupaſſent,difficiliſque
vrbis expugnatio eſſet; aeſtuante [37] rege,vnus
de interfectoribus magorum, Zopyrus domi [38] ſe

B ver-

23 & cum alii equi non ita ſtatim hinnirent. 24 equus Darii primus edidit hinnitum, & ita felix initium regni dedit domino ſuo. 25 modeſtia. 26 candidatis, competitoribus regni. 27 hinnitu. 28 ſententiam. 29 Darium. 30 per rem tam leuem. 31 hos principes tanta cum moderatione illud alteri tradidiſſe. 32 pulchritudinem corporis. 33 regiis. 34 peregrinum hominem. 35 regnum. 36 rebellauiſſent. 37 rex autem in magno timore eſſet. 38 in domo ſua.

39 in

verberibus lacerari toto corpore jubet: naſum,
aures, & labia ſibi praecidi: atque ita[39] regi inopi-
16 nanti ſe offert [40]. Attonitum, & quaerentem
Darium cauſſas, auctoremque tam fœdae lacera-
tionis, tacitus [41], quo propoſito fecerit [42], edocet;
formatoque in futura [43] conſilio, transfugæ titu-
17 lo [44] Babyloniam proficiſcitur. Ibi oſtendit po-
pulo laniatum corpus: queritur crudelitatem [45]
regis, a quó [46] in regni petitione, non virtute,
ſed auſpicio [47], non judicio hominum, ſed hinni-
18 tu equi ſuperatus ſit: Iubet illos [48] ex amicis
19 exemplum capere, quid hoſtibus cavendum ſit:
Hortatur, non mœnibus magis quam armis confi-
dant, patianturq; ſe [49] commune bellum recenti-
20 ore ira gerere. Nota nobilitas viri pariter & virtus
omnibus erat: nec de fide timebant [50], cujus velu-
ti pignora [51], vulnera corporis, & iniuriae notas [52]
21 habebant. Conſtituitur ergo dux omnium ſuf-
fragio [53]: & accepta parua manu [54], ſemel atq; i-
terum cedentibus conſulto Perſis, ſecundas [55] proe-
22 lia facit: At poſtremo vniuerſum ſibi creditum
exer-

39 in hoc ſtatu. 40 conſpiciendum praebet. 41 ſe-
creto. 42 quo conſilio ita lacerari ſe voluerit. 43 ad
futuros euentus. quid porro agendum eſſet a rege.
44 ſub praetextu, ſimulat ſe eſſe transfugam. 45 de
crudelitate. 46 rege Dario. 47 per caſum & ſortem
ſingularem. 43 Babylonios. 49 vt ipſe Zopyrus bel-
lum gereret, dum adhuc iram recentem haberet con-
tra regem. 50 quidquam ſuſpicabantur. 51 certitudi-
nem. 52 ſigna. 53 conſenſu. 54 militibus paucis. 55
felicia.

56 nar-

exercitumDario prodit,vrbemque ipſam in poteſtatem ejus redigit. Poſt haec Darius bellum Scythis infert, quod ſequenti volumine referetur 56. 23

56 narrabitur.

LIBER II.
BREVIARIVM CAPITVM.

1. *Scytharum origo & antiquitas, de qua cum Aegyptiis contendunt.*
2. *Deſcriptio Scythiae, & morum gentis, quae in plauſtris degens iuſtitiam colit & continentiam*
3. *Scytharum fortitudo bellica. Aegyptios fugant, Aſiamque reddunt tributariam.*
4. *Amazonum a Scythis origo, reginae, res geſtae.*
5. *Bellum Scytharum aduerſus ſeruos, quos lepido ſtrategemate reprimunt. Darius Scythis, deinde Ionibus & Athenienſibus arma infert.*
6. *Athenienſium origo, gloriatio, induſtria, artes, Reges.*
7. *Reſpublica Athenienſis Solonis legibus & politico ſtrategemate firmata.*
8. *Piſiſtratus poſt fortiter geſta in Megarenſes tyrannidem per 33 annos occupat.*
9. *Ejusdem filius Hippias patria pulſus Perſarum exercitum in Graeciam adduxit. Inde nobilis illa Marathonia pugna, in qua victi Perſae. Athenienſes victores Duce Miltiade.*
10. *Diſſidium fraternum de regno inter Darii filios. Xerxes bellum aduerſus Graecos inſtaurat validiſſimo exercitu.*
11. *Fortitudine Spartanorum, quorum Rex Leonidas, Perſae ad Thermopylas maxima clade afficiuntur.*
12. *Themiſtoclis induſtria Perſarum claſſis ad Salaminium fretum navali praelio victa, poſt multam ſtragem fuga ſibi conſulit.*

13. *Mardonio terreſtris exercitus commiſſus. Xerxes aegre evadit piſcatoria ſcapha: ejusdem pedeſtris exercitus fame obruitur: unde noua clades.*

14. *Mardonius in Boeotia ad Plataeas, cum Perſis à Graecorum copiis victus, cum paucis profugit. Eodem ferè momento adverſus Perſas in Aſia feliciter dimicatum eſt.*

15. *Athenienſes, Spartanis deluſis, urbem ex integro reſtaurant. Spartani Perſarum fines depopulantur. Pauſanias defectionis reus damnatur. Ariſtides proditoris conſilia diſcutit. Xerxes iterum arma movet infeliciter, à Cymone nauali terreſtrique praelio ſuperatus.*

CAPVT. I.

1 IN relatione rerum ab Scythis geſtarum, quae ſatis amplae magnificaeque fuerunt, principi-
2 um ab origine repetendum eſt. Non enim minus illuſtria initia, quam imperium habuere[1]: nec virorum imperio magis [2], quam foeminarum
3 virtutibus [3] claruere. Quippe cum ipſi Parthos Bactrianosque, feminae autem eorum Amazo-
4 num regna condiderint: [4] prorſus ut res geſtas virorum mulierumque conſiderantibus incertum
5 ſit [5], vter apud eos ſexus illuſtrior fuerit. Scytharum gens antiquiſſima ſemper habita: quanquam inter Scythas & Aegyptios diu contentio [6]
6 „de generis vetuſtate fuerit; Aegyptiis praedican-
„tibus:

1 Scythae. 2 aeque, tam. 3 rebus fortiter & praeclare geſtis. 4 exſtruxerint, inceperint. 5 vt adeo incertum ſit, ſi quis velit conſiderare res geſtas, virorum mulierumque Scytharum. 6 rixa, diſſenſio.

7 dum

tibus [7]: *initis rerum*[8], *cum* aliae terrae nimio fer-“
vore ſolis arderent, aliae rigerent, frigoris im-“
manitate [9], ita vt non modo primae generare [10]“
homines, ſed ne aduenas quidem recipere ac tue-“
ri poſſent, priuſquam aduerſus calorem vel fri-“
gus velamenta [11] corporis inuenirentur, vel lo-“
corum vitia [12] quaeſitis arte [13] remediis molli-“
renturi[14]; Aegyptum ita temperatam ſemper fu-“ 7
iſſe, vt neque hyberna frigora, nec aeſtiui ſolis “
ardores incolas eius premerent [15]; ſolum [16] ita “ 8
foecundum, vt alimentorum in vſum hominum“
nulla terra feracior fuerit. Iure igitur ibi“ 9
primum homines natos [17] videri *debere, ubi edu-“
cari facillime poſſent.* Contra, Scythae coeli [18]“ 10
temperamentum, nullum eſſe veſtutatis argu-“
mentum putabant: *quippe naturam*, cum [19]“ 11
primum incrementa caloris ac frigoris regioni-“
bus diſtinxit [20], ſtatim ad locorum patientiam [21]“
animalia quoque generaſſe: ſed & arborum at-“ 12
que frugum pro regionum conditione [22] apte [23]“
genera variata [24]. Et quanto Scythis ſit coe-“ 13

7 dum Aegyptii dicebant. 8 eo tempore, quo mundus creatus fuerit. 9 vehementia. 10 non generare. 11 veſtes. 12 incommoda. 13 per artem. 14 ad meliorem vſum redigerentur. 15 affligerent, vexarent. 16 terra, humus. 17 eſſe. 18 aëris. 19 quamprimum. 20 hanc regionem voluit eſſe calidiorem, alteram vero frigidiorem. 21 vt in illis locis viuere poſſent, & frigus caloremque pati. 22 qualitate, ſtatu. 23 commode, ordinate, ſcite. 24 fuiſſe, ita vt haec regio illas fruges & arbores, alia vero alias proferret.

25 ſti-

„lum aſperius[25] quam Aegyptiis, tanto & corpora
14 „& ingenia eſſe duriora. Ceterum ſi mundi, quae
„nunc partes ſunt, aliquando vnitas fuit [26]; ſi-
„ue illuuies [27] aquarum principio rerum terras
„obrutas tenuit [28]: ſiue ignis, qui & mundum ge-
„nuit, cuncta poſſedit; vtriusque primordii Scy-
15 „thas origine praeſtare [29]. Nam ſi ignis pri-
„ma poſſeſſio rerum fuit, qui paulatim extinctus,
„ſedem terris dedit [30]; nullam prius quam Se-
„ptentrionalem partem, hyemis rigore [31] ab
„igne ſecretam [32]; adeo vt nunc quoque nulla [33]
16 „magis rigeat frigoribus. Aegyptum vero
„& totum Orientem tardiſſime temperatum [34]:
„quippe qui [35] etiam nunc torrenti calore
17 „ſolis exaeſtuet [36]. Quod ſi omnes quondam
„terrae ſubmerſae profundo [37] fuerunt; profecto
„editiſſimam [38] quamque partem decurrentibus a-
„quis primum detectam [39]; humilimo autem ſolo
18 „[40] eandem aquam diutiſſime immoratam: &
„quanto prior quaeque pars terrarum ſiccata ſit,
19 „tanto prius animalia generare coepiſſe. Porro
„Scythiam adeo editiorem [41] omnibus terris eſſe,
„vt

25 frigidius, inclementius. 26 ſi mundus olim vni-tum corpus fuit, & aquis non diſtinctum, vt hodie. 27 inundatio. 28 occupauit. 29 Scythas meliores eſſe, quaecunque origo ſumatur. 30 fecit, vt habitari poſſet terra. 31 propter rigorem hyemis. 32 ſeparatam fuiſſe. 33 regio. 34 temperamentum frigoris & ignis accepiſſe. 35 Oriens. 36 ardeat, affligatur. 37 aquis. 38 quamlibet partem mundi, quae altiſſima ſit. 39 fuiſſe, emerſiſſe ex aquis. 40 terrae. 41 altiorem.

42 pa-

vt cuncta flumina ibi nata in Maeotim[42], tum de-"
inde in Ponticum & Aegyptium mare decurrant."
Aegyptum autem, quæ tot regum, tot ſeculorum" 20
cura impenſaque[43] munita ſit, & aduerſum vim"
incurrentium aquarum tantis ſtructa moli-"
bus[44], tot foſſis conſciſſa[45], vt cum his[46] arce-"
antur, illis[47] recipiantur aquae; nihilominus"
coli[48], niſi excluſo[49] Nilo, non potuerit; non"
poſſe videri hominum vetuſtate[50] vltimam[51],"
quae ſiue exaggerationibus[52] regum, ſiue Nili"
trahentis limum[53] *terrarum recentiſſima videa-"
tur*. His igitur argumentis ſuperatis Aegy- 21
ptiis, antiquiores ſemper Scythae viſi[54].

42 paludem. 43 ſumtibus. 44 *dämmen*. 45 diſciſſa, lacerata. 46 molibus. 47 foſſis. 48 habitari. 49 abacto flumine per moles & foſſas. 50 ſi lis iudicanda ſit de hominum vetuſtate. 51 eſſe eam regionem. 52 molibus, quas reges extruxerunt. 53 *Schlamm, Moraſt*. 54 habiti fuerunt.

CAPVT II.

SCythia autem in[1] Orientem porrecta[2], in- 1
cluditur ab vno latere Ponto, & ab altero mon-
tibus Riphaeis: a tergo, Aſia & Phaſi flumine.
Multum in longitudinem & latitudinem patet[3]. 2
Hominibus inter ſe nulli fines; neque enim 3
agrum exercent[4]: nec domus illis vlla, aut te-
ctum, aut ſedes[5] eſt, armenta & pecora ſemper
paſcentibus[6], & per incultas ſolitudines errare
ſoli-

1 Verſus. 2 extenſa. 3 longiſſima eſt & latiſſima. 4 colunt. 5 certa & ſtabilis. 6 Scythis, qui paſcunt.

7 qui

4 ſolitis 7. Vxores liberoſque ſecum in plauſtris
vehunt,quibus,coriis[8],imbrium hyemiſque cauſ-
5 ſa tectis, pro domibus vtuntur. Iuſtitia gentis
ingeniis culta, non legibus [9]. Nullum ſcelus
6 apud eos furto grauius [10]: quippe ſine tecti mu-
nimento pecora & armenta habentibus [11], quid
7 ſaluum eſſet [12], ſi furari liceret? Aurum & ar-
gentum non perinde [13] ac reliqui mortales appe-
8 tunt. Lacte & melle veſcuntur. Lanae iis
vſus ac veſtium ignotus: & quamquam conti-
nuis frigoribus vrantur [14], pellibus tamen feri-
10 nis aut murinis [15] vtuntur. Haec continentia [16]
illis morum quoque iuſtitiam edidit [17],nihil alie-
11 num concupiſcentibus. Quippe ibidem diuitia-
12 rum cupido eſt, vbi & vſus. Atque vtinam reli-
quis mortalibus [18] ſimilis moderatio, & abſti-
nentia alieni [19] foret: profecto non tantum bel-
lorum [20] per omnia ſecula terris omnibus conti-
13 nuaretur; neque plus hominum ferrum & ar-
ma, quam naturalis fatorum conditio raperet [21].
14 Prorſus vt [22] admirabile videatur, hoc illis [23] na-
turam

7 qui ſolent vagari. 8 veſtibus coriaceis tecta ſunt plauſtra. 9 natura Scythas cogit ad iuſtitiam, dum nullas leges habent. 10 maius,horribilius, quam furtum. 11 illis qui habent. 12 quid conſeruari poſſet. 13 tanta cum cupiditate. 14 affligantur,vexentur. 15 *Marder-Fellen.* 16 moderatio,temperantia. 17 peperit, effecit. 18 hominibus. 19 a rebus alienis. 20 tanta bella forent. 21 neque plures homines ferro & armis, quam naturali morte perituri eſſent. 22 vt adeo prorſus. 23 Scythis.

24 oſten-

turam dare [24], quod Graeci longa [25] ſapientium doctrina,praeceptisque philoſophorum conſequi nequeunt; cultosque mores incultae barbariae collatione [26] ſuperari. Tanto plus in illis proficit vitiorum [27] ignoratio, quam in his [28] cognitio virtutis.

24 oſtendere. 25 per longam. 26 & quod exculti mores Graecorum ab incultis moribus Scytharum ſuperentur, ſi eos inter ſe velimus comparare. 27 prodeſt! 28 Graecis.

CAPVT III.

IMperium Aſiae ter[1] quaeſiuere, ipſi[2] perpetuo ab 1
alieno imperio aut intacti, aut inuicti manſere.
Darium regem Perſarum, turpi ab Scythia ſum- 2
mouerunt fuga: Cyrum cum omni exercitu tru- 3
cidauerunt: Alexandri Magni ducem Sopyriona 4
pari ratione cum copiis vniuerſis deleuerunt[3]: Ro- 5
manorum audiuere, non ſenſere arma. Parthi- 6
cum & Bactrianum imperium ipſi condiderunt.
Gens laboribus[4] & bellis aſpera: vires corporum 7
immenſae: nihil parare[5] quod amittere timeant:
nihil victores praeter gloriam concupiſcunt. Pri- 8
mus Scythis bellum indixit Vexoris rex Aegypti-
us, miſſis primo lenonibus[6], qui hoſtibus paren-
di[7] legem dicerent. Sed Scythae iam ante de 9
aduentu regis a finitimis certiores facti, legatis

1 Tribus vicibus. 2 Scythae. 3 interfecerunt. 4 ad labores & bellum gerendum. 5 ſolent. 6 legatis, qui ſuauibus verbis ipſorum animos duros emollirent. 7 obſequendi.

10 reſpondent : *tam opulenti populi ducem*[8] *ſtolide*
aduerſus inopes[9] *occupaſſe*[10] *bellum, quod*[11]
11 *magis domi fuerit illi timendum : quod belli cer-*
tamen anceps[12], *praemia victoriae nulla, damna*
12 *manifeſta ſint*[13]. *Igitur non expectaturos Scy-*
thas, dum ad ſe veniatur, cum tanto ſibi plura in
hoſte concupiſcenda ſint ; vltroque praedae itu-
13 *ros obuiam.* Nec dicta, res morata[14]: quos cum
tanta celeritate venire[1] rex addidiciſſet[15], in fu-
gam vertitur, exercituque cum omni apparatu
14 belli relicto, in regnum ſe recepit. Scythas ab
15 Aegypto[16] paludes prohibuere; inde reuerſi,
Aſiam perdomitam vectigalem[17] fecere, modico
tributo, magis in titulum[18] imperii, quam in
16 victoriae praemium impoſito. Quindecim an-
nis pacandae Aſiae immorati[19], vxorem flagita-
tione reuocantur, per legatos denunciantium:
ni[20] *redeant, ſubolem*[21] *ſe ex finitimis quaeſitu-*
ras, nec paſſuras, vt in poſteritatem Scytharum
17 *genus per foeminas intercidat*[22]. His[23] igitur
Aſia per mille quingentos annos vectigalis fuit.
Pen-

8 regem. 9 pauperes Scythas, qui nihil haberent. 10 incepiſſe. 11 bellum. 12 dubium. 13 cum tanto plura poſſint ipſi apud hoſtem inuenire. 14 & cum hoc dixiſſent Scythae, non diu diſtulerunt bellum, ſed profecti ſunt obuiam Aegyptiis. 15 audiuiſſet. 16 ne irruere poſſent in Aegyptum. 17 tributariam. 18 vt appareret, Scythas habere imperium Aſiae. 19 Scythae quindecim annis pacauerunt Aſiam. 20 niſi mariti ex Aſia. 21 liberos. 22 pereat, exſtinguatur. 23 Scythis.

1 Prin-

Pendendi tributi finem Ninus Rex Aſſyriorum 18
impoſuit.

CAPVT IV.

SEd apud Scythas medio tempore duo regii iu- 1
venes, Ylinos & Scolopitus, per factionem opti-
matum[1] domo pulſi, ingentem iuuentutem ſecum
traxere; & in Cappadociae ora[2], iuxta amnem 2
Thermodonta conſederunt, ſubiectosque[3] The-
miſcyreos campos occupauere. Ibi permultos 3
annos ſpoliare finitimos aſſueti, conſpiratione
populorum per inſidias trucidantur. Horum 4
vxores, cum viderent ex filio additam orbitatem[4],
arma ſumunt: fineſque ſuos, ſummouentes[5] pri-
mo, mox etiam inferentes bella, defendunt. Nu- 5
bendi quoque finitimis animum omiſere[6]; ſerui-
tutem[7], non matrimonium appellantes. Sin- 6
gulare omnium ſeculorum exemplum auſae[8], au-
xere rempublicam ſine viris: iam etiam cum
contemtu virorum ſe tuentur. Et ne feliciores 7
aliae aliis viderentur; viros, qui domi remanſe-
rant, interficiunt. Vltionem quoque caeſorum 8
coniugum[9], excidio[10] finitimorum conſequun-
tur[11]. Tum[12] pace armis quaeſita, ne genus 9

 in-

1 Principum. 2 prouinciam maritimam. 3 adiacentes. 4 ſe non ſolum ex regione pulſas, ſed etiam maritis orbatas eſſe. 5 dum arcent. 6 noluerunt etiam matrimonium inire cum populis finitimis. 7 id fore. 8 cum hae mulieres auſae eſſent. 9 maritorum. 10 per internecionem, per caedem. 11 impetrant. 12 poſtea vero, cum pacem per arma impetraſſent.

13 quem

10 interiret, concubitum finitimorum ineunt. Si
11 qui mares naſcerentur, interficiebant. Virgines
in eundem ipſis [13] morem, non otio, neque lanificio; ſed armis, equis, venationibus exercebant,
inuſtis [14] infantum dexterioribus mammis, ne
ſagittarum iactus impediretur: unde Amazo-
12 nes dictae ſunt. Duae his reginae fuere, Marthesia & Lampeto, quae in duas partes agmine
diuiſo, inclytae iam opibus, vicibus [15] gerebant
13 bella ſolae [16] terminos alternis defendentes: &
ne ſucceſſibus deeſſet auctoritas [17], genitas ſe
14 Marte [18] praedicabant [19]. Itaque maiore parte
Europae ſubacta, Aſiae quoque nonnullas ciuita-
15 tes occupauere. Ibi [20] Epheſo, multisque aliis vrbibus conditis, partem exercitus cum ingenti
16 praeda domum dimittunt. Reliquae, quae ad
tuendum Aſiae imperium remanſerant, concurſu [21] barbarorum cum Marthesia regina inter-
17 ficiuntur. In huius locum filia eius Orithya
regno ſuccedit: cui praeter ſingularem belli ſcientiam, eximia ſeruatae in omnem aeuum virgi-
18 nitatis admiratio fuit. Huius virtute tantum
additum gloriae & famae Amazonum eſt, vt Herculi rex [22], cui XII ſtipendia debebat [23], quaſi impoſſi-

13 quem ipſae ſeruabant. 14 aduſtis. 15 per vices. 16 & hae ſolae defendebant terminos regni ſui alternis vicibus. 17 & vt ipſarum res geſtae eo maiorem haberent auctoritatem. 18 a Marte, belli deo. 19 dicebant, gloriabantur. 20 in Aſia. 21 in praelio contra barbaros. 22 quidam. 23 cui regi Hercules ſeruitia duodecim debebat praeſtare.

poſſibile, imperauerit, vt arma reginæ Amazonum ſibi afferret. Eo [23] igitur profectus lon- 19
gis nouem nauibus, comitante principum Graeciae iuuentute, inopinantes aggreditur. Duae 20
tum ſorores, Amazonum regna tractabant, Antiope& Orithya : ſed Orithya foris bellum gerebat. Igitur cum [24] Hercules ad littus Amazo- 21
num applicuit; infrequens [25] multitudo cum Antiopa regina, nihil hoſtile [26] metuente, erat. Qua 22
re effectum eſt, vt paucae repentino tumultu excitae [27], arma ſumerent, facilemque victoriam hoſtibus darent. Multae itaque caeſae captae- 23
que. In his duae Antiopae ſorores captae ſunt, Menalippe ab Hercule, Hippolyte à Theſeo. Sed 24
Theſeus obtenta [28] in praemium captiua, eandem in matrimonium aſſumpſit, & ex ea genuit Hippolytum. Hercules poſt victoriam, Mena- 25
lippen captiuam ſorori reddidit, & pretium [29] arma reginae accepit. Atque ita functus imperio [30], ad regem reuertitur. Sed Orithya, vbi 26
comperit bellum ſororibus illatum, & [31] raptorem eſſe Athenienſium principem; hortatur comites, *fruſtraque & Ponti ſinum & Aſiam edomitam eſſe* dicit, *ſi Graecorum non tam bellis, quam rapinis*

 pateant.

23 ad Amazones. 24 quamprimum. 25 non magna. 26 quae nullum impetum hoſtium metuebat. 27 excitate. 28 cum obtinuiſſet captiuam. 29 *zu einer Ranzion, an ſtatt des Loeſegeldes.* 30 atque ita Hercules exſecutus eſt & perfecit id, quod iuſſus erat. 31 etiam.

32 obie-

27 *pateant*[32]. Auxilium deinde à Sagillo rege Scy-
thiae petit: *Genus ſe*[33]*Scytharum eſſe: cladem vi-
rorum, neceſſitatem armorum, belli cauſas oſten-
dit: aſſecutasque virtute*[34], *ne ſegniores viris fe-*
28 *minas habere Scythae viderentur*[35]. Motus il-
le[36] domeſtica gloria[37], mittit cum ingenti
29 equitatu filium Panaſagorum in auxilium. Sed
ante praelium diſſenſione orta[38], ab auxiliis de-
30 ſertae, bello ab Athenienſibus vincuntur: rece-
ptaculum tamen habuere caſtra ſociorum[39], quo-
rum auxilio intactae ab aliis gentibus, in regnum
31 reuertuntur. Poſt Orithyam, Pentheſilea regno
potita eſt, cujus Trojano bello[40] inter fortiſſi-
mos viros, cum auxilium aduerſus Graecos ferret,
32 magna virtutis documenta[41] extitere[42]. Inter-
fecta demum Pentheſilea exercituque eius abſum-
pto, paucae, quae in regno remanſerant, aegre[43]
ſe aduerſus finitimos defendentes, usque[44] tem-
33 pora Alexandri Magni durauerunt. Harum
Mi-

32 obiectae eſſe debeant Amazones. 33 Amazones. 34 & Amazones id eſſe conſecutas ſua virtute. 35 ne Scythae viderentur aut putarentur apud alios, habere feminas, quae ſegniores aut minus fortes ſint quam viri. 36 rex Sagillus. 37 per gloriam gentis Scythicae, a qua Amazones ſuam ducebant originem. 38 poſtquam orta erat diſſenſio. 39 Amazonibus tamen permiſſum fuit, vt in caſtra ſociorum ſeſe reciperent & conferrent. 40 in bello. 41 *Proben*, exempla, teſtimonia. 42 fuerunt; quae fortiſſime ſe geſſit. 43 difficulter, vix. 44 ad.

45 cum

Minithya, ſiue Thaleſtris regina, concubitu Alexandri per dies octo adſubolem ex eo generandam obtento45, reverſa in regnum, breui tempore cum omni Amazonum nomine intercidit46.

45 cum impetraſſet concubitum ab Alexandro. 46 periit.

CAPVT. V.

SCythae autem tertia expeditione Aſiana, cum 1
annis octo à coniugibus & liberis abfuiſſent,
ſeruili bello domi excipiuntur 1. Quippe con- 2
iuges eorum longa exſpectatione virorum feſſae,
nec iam teneri 2 bello, ſed deletos 3 ratae, ſeruis
ad cuſtodiam pecorum relictis nubunt: qui reuer- 3
ſos cum victoria dominos, velut aduenas, armati
finibus prohibent. Quibus cum varia victoria 4
fuiſſet 4, admonentur Scythae mutare genus 5
pugnae, memores, 6 non cum hoſtibus, ſed cum
ſeruis praeliandum: nec armorum, ſed dominorum
iure vincendos: verbera in aciem, non arma
adferenda; omiſſoque 7 ferro, virgas ac flagella,
ceteraque ſeruilis metus paranda 8 inſtrumenta.
Probato omnes conſilio 9, inſtructi, ſicut praece- 5
ptum erat, poſtquam ad hoſtem acceſſere, inopinanti-

1 Inueniunt, in Scythia ortum eſſe bellum a ſeruis. 2 occupari amplius eos. 3 occiſos eſſe maritos perſuaſae. 4 & cum mox ſerui, mox domini vincerent. 5 modum, rationem. 6 cum meminiſſe debeant. 7 reiectisque gladiis. 8 eſſe, parari debere, quibus poſſent ſerui ad metum adigi. 9 cum hoc conſilium eſſet probatum & laudatum, omnes.

10 ſer-

nantibus verbera intentant [10]: adeoque illos per-
culerunt, vt,quos ferro non poterant, metu ver-
berum [11] vincerent: fugamque non vt hoſtes vi-
6 cti,ſed vt fugitiui ſerui capeſſerent. Quicunque
capi potuerunt, ſupplicia crucibus luerunt [12].
7 Mulieres quoque male ſibi conſciae [13], partim
8 ferro, partim ſuſpendio, vitam finierunt. Poſt
haec pax apud Scythas fuit, vsque tempora Ian-
9 cyri regis. Huic Darius rex Perſarum, ſicut ſu-
pra dictum eſt, cum filiae eius nuptias non obti-
10 nuiſſet, bellum intulit: & armatis ſeptingentis
millibus hominum Scythiam ingreſſus, non fa-
cientibus hoſtibus pugnae poteſtatem [14], metu-
ens, ne interrupto ponte Iſtri, reditus ſibi inter-
cluderetur [15], amiſſis octoginta millibus homi-
11 num trepidus refugit: quae iactura,abundante [16]
12 multitudine,inter damna numerata non eſt. Inde
Aſiam & Macedoniam domuit: Ionas quoque
13 nauali proelio ſuperat. Deinde cognito [17] quod
Athenienſes Ioniis auxilium contra ſe [18] tuliſ-
ſent, omnem impetum [19] belli in eos [20] con-
uertit.

---

10 ſeruos flagellis tractant. 11 plagarum,flagellorum. 12 in cruces acti ſunt. 13 qui ſciebant, ſe male feciſſe. 14 cum hoſtes ſemper euitarent praelia. 15 impediretur, difficilis redderetur. 16 quoniam adhuc magna multitudo ſupererat. 17 poſtquam cognouerat. 18 Darium. 19 vehementiam. 20 Athenienſes.

CAPVT

Capvt VI.

NVnc, quoniam ad bella Athenienſium ven- 1
tum eſt [1], quae non modo vltra ſpem gerendi, verum etiam vltra geſti fidem patrata ſunt [2], operaque Athenienſium effectu maiora quam voto fuere [3]; paucis [4] vrbis [5] origo repetenda eſt;
quia non, vt ceterae gentes, a ſordidis [6] initiis ad 2
ſumma [7] creuere. Soli enim, praeterquam in- 3
cremento, etiam origine gloriantur [8]. Quippe 4
non aduenae [9], neque paſſim collecta populi colluuies [10] originem vrbi dedit: ſed eodem innati [11] ſolo [12], quod incolunt; & quae illis ſedes, eadem origo eſt [13]. Primi, lanificii, & olei, & vini vſum
docuere. Arare quoque, & ſerere frumenta, 5
glandem veſcentibus [14] monſtrarunt. Litterae [15] 6
certe ac facundia [16], & hic ciuilis ordo diſciplinae [17], veluti templum Athenas habent. Ante 7
Deu-

1 Peruenit noſtra narratio. 2 quae bella ab Athenienſibus geri potuiſſe & feliciter geſta confectaque eſſe nemo fere ſibi poteſt perſuadere. 3 & maiora fecerunt Athenienſes, quam ſperari potuit. 4 verbis. 5 Athenarum. 6 obſcuris, vilibus. 7 ſummam potentiam. 8 non ſolum enim Athenienſes gloriantur de incrementis ingentibus, ſed etiam de origine ſua. 9 non peregrini homines dederunt. 10 varii generis obſcuri homines. 11 ſunt nati. 12 terra, regione. 13 in eadem regione, in qua habitant Athenienſes, etiam orti ſunt. 14 hominibus, qui antea glandibus veſcebantur. 15 omnis eruditio. 16 eloquentia. 17 conſtitutio ordinata ciuitatis, bonus ordo & bonae leges.

18 quem-

Deucalionis tempora regem habuere Cecropem:
quem, vt [18] omnis antiquitas fabuloſa eſt, bifor-
mem [19] tradidere, quia primus marem foeminae
8 matrimonio iunxit. Huic ſucceſſit Cranaüs,
9 cuius filia Athis regioni nomen dedit. Poſt
hunc Amphictyon regnauit, qui primus Miner-
vae vrbem ſacrauit, & nomen ciuitati Athenas
10 dedit. Huius temporibus, aquarum illuuies [20]
maiorem partem populorum Graeciae abſumſit.
11 Superfuerunt, quos refugia [21] montium recepe-
runt, aut ad regem Theſſaliae Deucalionem ra-
tibus [22] euecti ſunt, a quo [23] propterea genus ho-
12 minum conditum [24] dicitur. Per ordinem deinde
ſucceſſionis regnum ad Erichtheum deſcendit [25],
ſub quo frumenti ſatio [26] apud Eleuſin [27] a Tri-
13 ptolemo reperta eſt; in cuius muneris [28] honorem
14 noctes initiorum [29] ſacratae. Tenuit & Aege-
us, Theſei pater, Athenis regnum; a quo per di-
vortium [30] decedens Medea, propter adultam pri-
vigni aetatem, Colchos cum Medio filio ex Aegeo
15 ſuſcepto [31], conceſſit [32]. Poſt Aegeum Theſeus,
ac deinceps Theſei filius Demophoon, qui auxili-
um

18 quemadmodum. 19 duas habuiſſe facies, ſeu duo corpora. 20 inundatio. 21 latebrae, receſſus, receptacula, ſpeluncae. 22 nauibus. 23 Deucalione. 24 reſtauratum fuiſſe. 25 peruenit. 26 *das Saeen.* 27 Atticae caſtellum. 28 doni, inuenti. 29 Eleuſinia ſacra, quae noctu celebrabantur, in honorem iſtorum ſationis initiorum. 30 *Eheſcheidung.* 31 nato, genito. 32 ſe contulit.

33 pro-

um Graecis aduerſus Troianos tulit, regnum
poſſedit. Erant inter Athenienſes & Dorien- 16
ſes ſimultatum veteres offenſae [33], quas [34] vindi-
caturi bello Dorienſes, de euentu proelii oracula
conſuluerunt. Reſponſum, *ſuperiores fore, ni* 17
regem Athenienſium occidiſſent. [35] Cum ventum 18
eſſet in bellum, militibus ante omnia, cuſtodia
regis [36] praecipitur. Athenienſibus eo tempo- 19
re rex Codrus erat; qui & reſponſo Dei [37], & prae-
ceptis hoſtium cognitis, permutato regis habitu,
pannoſus [38], ſarmenta [39] collo gerens, caſtra hoſti-
um ingreditur: ibi in turba obſiſtentium [40], à 20
milite, quem falce aſtu conuulnerauerat, interfi-
citur. Cognito regis corporę, Dorienſes ſine 21
proelio diſcedunt. Atque ita Athenienſes virtu- 22
te [41] ducis, pro ſalute patriae morti ſe offerentis,
bello liberantur.

33 propter antiquas offenſiones ſemper etat ſimultas & ita inter Athenienſes & Dorienſes. 34 offenſas. 35 occiſuri eſſent. 36 ne quis regem occideret, vt omnes parcerent regi. 37 oraculi Delphici. 38 lacerata veſte. 39 *Faſchinen, ein Büſchel Reiſsholtz.* 40 hoſtium, qui Codro reſiſtebant. 41 amore pro patria.

Caput VII.

Poſt Codrum nemo Athenis regnauit: quod 1
memoriae nominis eius tributum eſt [1]. Ad- 2
miniſtratio reipublicae annuis [2] magiſtratibus
per-

1 Quod factum eſt, vt memoria & nomen Codri eo diutius manerent. 2 qui per ſingulos annos regnabant, & aliis deinceps rempublicam tradebant.

3 tra-

3 permiſſa [3]. Sed ciuitati nullae tunc leges erant:
4 quia libido [4] regum pro [5] legibus habebatur. Le-
gitur [6] itaque Solon vir iuſtitiae inſignis [7], qui
5 velut nouam ciuitatem legibus conderet [8]: qui
tanto temperamento [9] inter plebem ſenatumque
egit (cum, ſi quid pro altero ordine [10] tuliſſet,
alteri diſpliciturum videretur), vt ab vtrisque
6 parem gratiam traheret [11]. Huius viri inter
7 multa egregia [12], illud memorabile fuit. Inter
Athenienſes & Megarenſes de proprietate [13] Sa-
laminae inſulae, prope vsque interitum armis di-
8 micatum fuerat. Poſt clades multas capitale [14]
eſſe apud Athenienſes coepit, ſi quis legem de
9 vindicanda inſula tuliſſet. Solicitus igitur So-
lon, ne aut tacendo, parum reipublicae conſuleret
aut cenſendo [15], ſibi [16]: ſubitam dementiam [17]
ſimulat, cuius venia non dicturus modo prohi-
10 bita, ſed & facturus erat [18]. Deformis habitu,
more

3 tradita fuit. 4 voluntas arbitrium. 5 loco, vice legis. 6 eligitur. 7 qui inſigniter iuſtus erat. 8 exſtrueret, ordinaret. 9 moderatione, conuenienti diſpoſitione. 10 plebis aut ſenatus. 11 laudaretur & amaretur aeque a populo ac ſenatu. 12 alia, quae Solon geſſit. 13 ad quam gentem haec inſula pertineret. 14 capitale facinus, ſub poena capitis ſancitum fuit. 15 ſuadendo inſulae vindicationem. 16 parum conſuleret, ſibi periculum excitaret. 17 ſimulat, ſe ſubito factum eſſe ſtultum & mente captum. 18 perſuadebatur Solon, veniam datum iri ſuae dementiae, vt impune dicere & facere poſſet, quicquid vellet.

19 inſa-

more vecordium[19] in publicum euolat[20]; facto- 11
queconcurſu hominum, quo[21] magis conſilium
diſſimularet, inſolitis ſibi verſibus ſuadere populo
coepit, quod[22] vetabatur: omniumque animos 12
ita cepit[23], vt extemplo[24] bellum aduerſus Me-
garenſes decerneretur, inſulaque deuictis ho-
ſtibus Athenienſium fieret[25].

19 inſanientium. 20 ſe corripit ſubito, celeriter diſcurrit. 21 vt eò. 22 id, nempe vindicationem inſulae, quod ſuadere vetitum erat ſub poena capitis. 23 occupauit, perſuaſit. 24 ſtatim. 25 in eorum poteſtatem veniret.

Capvt VIII.

INterea Megarenſes, memores illati Athenienſi- 1
bus belli, & veriti, ne fruſtra arma mouiſſe[1] vi-
derentur, matronas Athenienſium in Eleuſinis
ſacris noctu oppreſſuri[2] naues conſcendunt.
Qua re cognita, dux Athenienſium Piſiſtratus 2
iuventutem in inſidiis[3] locat, iuſſis matronis ſolito
clamore ac ſtrepitu, etiam in acceſſu hoſtium[4], ne
intellectos ſe ſentiant[5], ſacra[6] celebrare: egreſ- 3
ſosque navibus Megarenſes inopinantes aggreſ-
ſus, deleuit[7]: ac protinus claſſe captiua intermix-
tis mulieribus, vt ſpeciem captarum matronarum
praeberent, Megaram contendit[8]. Illi cum & na- 4
vium

1 Bellum incepiſſe. 2 interficere volentes. 3 *in einem Hinterhalt.* 4 etiam tunc, quando hoſtes accederent. 5 ne ſentirent hoſtes, ſuum aduentum eſſe patefactum. 6 cultum diuinum. 7 interfecit. 8 nauigat, proficiſcitur.

vium formam & petitam [9] praedam cognoſcerent, obuii ad portum procedunt; quibus [10] caeſis,
5 Piſiſtratus paulum a capienda vrbe abſuit [11]. Ita
6 Megarenſes ſuis dolis hoſti victoriam dedere. Sed Piſiſtratus, quaſi ſibi [12] non patriae viciſſet, ty-
7 rannidem [13] per dolum occupat: quippe voluntariis verberibus domi [14] affectus, laceratoque
8 corpore, in publicum progreditur: aduocata concione [15] vulnera populo oſtendit: de crudelitate principum, a quibus haec [16] ſe paſſum ſimulabat,
9 queritur: adduntur vocibus [17] lacrymae, & inuidioſa [18] oratione multitudo credula accenditur:
10 amore plebis inuiſum [19] ſe ſenatui affirmat: obtinet ad cuſtodiam corporis ſui ſatellitum auxilium: per quos occupata tyrannide per annos XXXIII. regnauit.

9 acquiſitam praedam, quam petiuerant. 10 Megarenſibus obuiam venientibus. 11 parum abfuit, quin Piſiſtratus vrbem caperet. 12 ad ſuos vſus. 13 crudele regimen. 14 in domo ſua. 15 populo. 16 vulnera, plagas. 17 eius ſermonibus. 18 quae inuidiam & odium populi erga principes viros excitabat. 19 ſe, Piſiſtratum, exoſum eſſe.

Capvt IX.

1 Poſt eius mortem Diocles alter ex filiis [1], per vim ſtuprata virgine, a fratre puellae interfi-
2 citur. Alter, Hippias nomine, cum imperium paternum teneret, interfectorem fratris com-
3 prehendi iubet: qui cum per tormenta conſcios caedis

1 Piſiſtrati tyranni.

is nominare cogeretur,omnes amicos tyran-
ominauit: quibus interfectis, quaerenti [2] 4
nno, *an adhuc aliqui conſcii eſſent; nemi-*
ait *ſupereſſe, quem amplius mori geſtiat* [3],
m ipſum tyrannum. qua voce [4] ejusdem ſe 5
nni victorem poſt vindictam [5] pudicitiae ſo-
is oſtendit. Huius [6] virtute [7] cum admonita 6
itas libertatis eſſet, tandem Hippias regno
ſus, in [8] exilium agitur: qui profectus in Per- 7
, ducem ſe Dario, inferenti Athenienſibus bel-
n, ſicuti ſupra ſignificatum eſt, aduerſus pa-
am ſuam offert. Igitur Athenienſes, audito 8
rii aduentu, auxilium a Lacedaemoniis,ſocia [9]
m ciuitate, petiuerunt. Quos vbi viderunt 9
atridui teneri religione [10], non exſpectato au-
lio, inſtructis [11] decem millibus ciuium, & Pla-
eenſibus auxiliaribus mille adverſus ſexcenta
illia hoſtium, in campos Marathonios in proeli-
m egrediuntur. Miltiades & dux belli erat, & 10
uctor non expectandi auxilii [12]; quem tanta fi-
ucia ceperat [13], vt plus praeſidii in celeritate,
uam in ſociis duceret [14]. Magna igitur in 11
pu-

2 cum interrogaret Hippias. 3 ipſe cupiat. 4 ora-
ione. 5 poſtquam vindicauerat violatam ſororis ſuae
pudicitiam. 6 interfectoris. 7 animoſitate, audacia.
8 ad. 9 quae ciuitas illo tempore in ſocietate & foede-
re Athenienſium erat. 10 cum viderent Athenienſes,
quod Lacedaemonii propter quatuor dies ſacros non
poſſent ſtatim venire. 11 armatis. 12 ſuadebat, ne
Athenienſes expectarent auxilia. 13 occupauerat. 14
eſſe crederet & perſuaderetur. 15 prom-

pugnam euntibus alacritas[15] animorum fuit, adeo vt cum mille paſſus inter duas acies eſſent, citato[16] curſu ante iactum ſagittarum ad hoſtem
12 venerint. Nec audaciae eius euentus defuit[17], Pugnatum eſt enim tanta virtute[18], ut hinc vi-
13 ros, inde pecudes putares[19]. Victi Perſae in naues confugerunt; ex quibus[20] multae ſuppreſ-
14 ſae[21], multae captae ſunt. In eo proelio tanta virtus ſingulorum[22] fuit, ut, cuius laus prima eſ-
15 ſet, difficile iudicium[23] videretur. Inter caeteros tamen Themiſtoclis adoleſcentis gloria emicuit, in quo iam tunc indoles futurae imperato-
16 riae dignitatis apparuit. Cynaegiri quoque militis Athenienſis gloria magnis ſcriptorum[24]
17 laudibus celebrata eſt; qui poſt proelii innumeras caedes[25], cum fugientes hoſtes ad naues egiſſet[26], onuſtam navem dextra manu tenuit, nec prius dimiſit, quam[27] (manum) amitteret:
18 tum quoque amputata dextra[28], navem ſiniſtra comprehendit; quam & ipſam cum amiſiſſet, ad
19 poſtremum morſu[29] nauem detinuit. Tantam in

15 promtitudo, laetitia. 16 celeri. 17 audaciam eius felix euentus comprobauit. 18 conſtantia, fortitudine. 19 vt putare aliquis poſſet, ex parte Athenienſium fuiſſe viros, & ex parte Perſarum fuiſſe pecudes, qui mactarentur. 20 nauibus. 21 demerſae. 22 Athenienſium. 23 difficulter iudicari poſſe videretur. 24 hiſtoricorum. 25 qui cum innumeros hoſtes occidiſſet in praelio. 26 pepuliſſet. 27 quam vsque dum, 28 poſtquam dextra manus amputata ipſi erat. 29 dentibus.

virtutem fuiſſe [30], ut non tot caedibus fa-
us, non duabus manibus amiſſis victus, trun-
d poſtremum [31], veluti & [32] rabida fera, den-
s dimicaverit. Ducenta millia Perſae eo 20
lio, ſine naufragio, amiſere. Cecidit [33] & 21
pias, tyrannus Athenienſis; auctor & conci-
[34] eius belli, diis patriae vltoribus poenas
tentibus [35].

praedicant ſcriptores. 31 tandem vtraque manu
latus. 32 etiam. 33 occiſus fuit. 34 ſuaſor, fax &
. 35 quem dii puniuerunt ob patriae proditio-
.

CAPVT. X.

Nterea & Darius, cum bellum reſtauraret [1], in 1
pſo apparatu decedit [2], relictis multis filiis, &
regno, & ante regnum ſuſceptis [3]. Ex his Ar- 2
nenes maximus natu, aetatis priuilegio [4],
gnum ſibi vindicabat; quod ſius, & ordo naſcen-
[6], & natura ipſa gentibus (dedit.) Porro Xerxes 3
ntrouerſiam non de ordine, ſed de naſcendi fe-
citate [7] referebat [8]. *Namque Artemenem pri-* 4
num quidem Dario, ſed privato [9] *prouenisse* [10]:
[11] *legi* [12] *primum natum. Fratres itaque ſu-* 5
s, qui ante [13] *geniti eſſent, privatum patrimo-*
C *nium*,

1 Denuo ſe armaret ad nouum bellum. 2 moritur.
quos genuerat. 4 quoniam maior natu erat. 5 re-
num. 6 natiuitatis. 7 eminentia, nobilitate, prae-
tantia. 8 mouebat, excitabat litem. 9 cum aetatem
adhuc priuatam ageret. 10 natum fuiſſe. 11 Xerxem.
12 cum Darius factus eſſet rex. 13 antequam Darius
rex factus eſſet.

14 attri-

nium, quod eo tempore Darius habuiſſet, non r
gnum ſibi vindicare [14] *poſſe: ſe* [15] *eſſe, que*
6 *primum in regno iam rex pater ſuſtulerit. Huc*
accedere, quod Artemenes non patre tantum,
& matre priuatae [17] *adhuc fortunae, auo qu*
7 *que materno priuato, procreatus ſit: ſe vero*
matre regina natum; & patrem nonniſi regem
vidiſſe; auum quoque maternum Cyrum ſe rege
habuiſſe, non heredem, ſed conditorem [19] *tantu*
8 *regni: ſed ſi in aequo iure vtrumque fratre*
pater reliquiſſet, materno tamen ſe iure & aui
9 *vincere* [20]. Hoc certamen concordi animo
patruum ſuum Artaphernem, veluti ad domeſt
cum[21] iudicem, deferunt [22]; qui domi cognita
10 cauſſa, Xerxem praepoſuit: adeoque fraterna
contentio fuit, vt nec victor inſultauerit [25], ne
victus doluerit [26]; ipſoque litis tempore inu
cem [27] munera miſerint; iucunda quoque in
ſe non ſolum, ſed credula [28] conuiuia habuerin
iudicium quoque ipſum ſine arbitris, ſine conu

14 attribuere, *anmaſſen.* 15 Xerxem eſſe filium D
rio regi natum. 16 ad ea, quae iam dicta ſint. 17 c
pater & mater adhuc vitam priuatam viuerent.
cum pater rex iam factus eſſet. 19 auctorem. 20 ſup
riorem & nobiliorem eſſe Artamene. 21 qui in eade
familia ſit. 22 fratres hi duo iudicium relinquu
Artapherni. 23 poſtquam argumenta vtriusque part
conſiderauerat. 24 amica inter fratres contentio.
ſuperbus factus fuerit. 26 dolorem ſentierit. 27 alt
frater alteri. 28 non fallacia, ſed ſincera.

29 rix

) [29] fuerit. Tanto moderatius tum [30] fratres 11
ter ſe regna maxima diuidebant, quam nunc
igua patrimonia patiuntur [31]. Igitur Xerxes 12
llum a patre coeptum adverſus Graeciam,
inquennium [32] inſtruxit [33]. Quod vbi pri- 13
im didicit [34] Demaratus rex Lacedaemonio-
n, qui apud Xerxem exulabat, amicior [35] pa-
ie poſt fugam, quam regi poſt beneficia, ne
pinato bello opprimerentur, omnia in tabellis
ieis magiſtratui perſcribit, easdemque cera
rinducta delet: ne aut ſcriptura ſine tegmine 14
cium daret, aut recens cera dolum proderet:
deinde ſeruo perferendas tradit, iuſſo [36],
iſtratui Spartanorum tradere. Quibus per- 15
, Lacedaemone quaeſtioni res diu fuit [37],
l [38] neque ſcriptum aliquid viderent, nec fru-
miſſas ſuſpicarentur, tantoque rem maio-
quanto ſit occultior, putabant. Haerenti- 16
n coniectura viris [39], ſoror regis Leonidae
lium ſcribentis inuenit. Eraſa [40] igitur 17
belli conſilia deteguntur. Iam Xerxes ſe- 18

C 2 ptin-

ixa, obiurgationibus, bello. 30 illo tempore. 31
ntur. 32 per quinque annorum ſpatium. 33 ap-
. 34 audiuit. 35 fideliorem animum gerens er-
iam, a qua tamen in exilium ea fuerat eiectus,
rga regem Xerxem, etſi ab eo beneficiis erat
. 36 qui ſeruus mandatum accipiebat. 37 diu
atum fuit ſuper his tabellis. 38 quoniam, cum.
ſenatores diu incertas coniecturas feciſſent.
quam remota fuit cera.

41 ex

ptingenta millia de regno[41] armauerat,& trecen
19 ta millia de auxiliis[42]: vt non immerito[43] prodi
tum[44] ſit, flumina ab exercitu eius ſiccata, Grae
ciamque omnem[45] vix capere exercitum eius pot
20 uiſſe. Naues quoque mille ducentas numer
21 habuiſſe dicitur. Huic tanto agmini[46] dux de
22 fuit. Ceterum, ſi regem ſpectes[47], diuitias, no
ducem laudes[48]: quarum[49] tanta copia in re
gno eius fuit, vt, cum flumina multitudine[50] con
ſumerentur[51], opes tamen regiae ſupereſſent
23 Ipſe autem primus in fuga, poſtremus[52] in proe
24 lio ſemper viſus eſt; in periculis timidus; ſicub
metus abeſſet, inflatus; denique ante experimen
tum belli, fiducia[53] virium, veluti naturae ipſius
dominus, & montes in planum ducebat, & conue
vallium[54] aequabat, & quaedam maria pontibu
ſternebat[55]: quaedam[56] ad nauigationis commo
dum[57] per compendium ducebat[58].

41 ex regno ſuo. 42 copiis auxiliaribus. 43 vere 44 ſcriptum ſit, narretur. 45 totam. 46 exercitu 47 conſideres. 48 laudare poſſis. 49 diuitiarum. 50 a tot hominibus. 51 ebiberentur, ſiccarentur. 52 ſtetit poſt principia, ſiue poſt omnes milites. 53 ſiquidem viribus ſuis nitebatur. 54 profundos valles. 55 pontes exſtruebat ſuper quaedam maria. 56 maria. 57 commoditatem. 58 coniungebat per factas foſſas.

CAPVT XI.

1 CVius[1] introitus in Graeciam quam terribilis,
2 tam turpis ac foedus diſceſſus fuit. Nam
cum

1 Xerxis.

cum Leonida rex Spartanorum cum quatuor millibus militum anguſtias Thermopylarum occupaſſet, Xerxes contemtu [2] paucitatis, eos pugnam capeſſere[3] iubet, quorum cognati Marathonia pugna [4] interfecti fuerant; qui dum vlciſci 3
ſuos quaerunt [5], principium cladis fuere: ſuccedente deinde inutili [6] turba, maior caedes editur.
Triduo ibi [7] cum dolore & indignatione [8] Perſa- 4
rum dimicatum [9]: quarta die, quum nunciatum 5
eſſet Leonidae, à xx millibus hoſtium ſummum
acumen teneri [10], tunc hortatur ſocios: *recedant,* 6
& ſe ad meliora patriae tempora reſeruent: ſibi cum Spartanis fortunam experiendam [11]; *plura ſe patriae quam vitae debere* [12]: *ceteros ad praeſidia* [13] *Graeciae ſeruandos.* Au- 7
dito regis imperio [14] diſceſſere ceteri, ſoli Lacedaemonii remanſerunt. Initio huius belli ſci- 8
ſcitantibus [15] Delphis oracula reſponſum fuerat,
aut regi Spartanorum, aut vrbi cadendum [16]. Et 9
idcirco rex Leonida, cum in bellum proficiſceretur, ita ſuos firmauerat [17], vt ire [18] ſe [19] parato ad

2 ex contemtu. 3 incipere. 4 in pugna. 5 volunt, contendunt. 6 quae bellis aſſueta non erat, imperita rei militaris. 7 apud Thermopylas. 8 ira, taedio. 9 fuit. 10 occupatum eſſe. 11 ſe velle cum Spartanis foſſis pugnare aduerſus hoſtem. 12 ſe regem, velle potius patriam ſuam conſeruare quàm vitam. 13 tutelam. 14 mandato. 15 Graecis, qui oraculum Delphicum interrogauerant de ſucceſſu huius belli. 16 pereundum eſſe. 17 erexerat. 18 proficiſci in bellum. 19 regem.

20 occi-

10 moriendum animo ſcirent. Anguſtias propterea
occupauerat, vt cum paucis aut maiore gloria
vinceret, aut minore damno reipublicae cade-
11 ret [20]. Dimiſſis igitur ſociis, hortatur Spartanos:
Meminerint, qualitercumque [21] *proeliantibus ca-
dendum eſſe: cauerent, ne fortius manſiſſe, quam*
12 *dimicaſſe videantur* [22]; *nec exſpectandum, vt ab
hoſte circumuenirentur, ſed dum* [23] *nox occaſionem*
13 *daret, ſecuris & laetis* [24] *ſuperueniendum: nuſ-
quam victores honeſtius* [25], *quam in caſtris ho-*
14 *ſtium perituros.* Nihil [26] erat difficile perſua-
15 dere perſuaſis mori [27]: ſtatim arma capiunt; &
ſexcenti viri caſtra quingentorum millium irrum-
punt; ſtatimque regis praetorium [28] petunt, aut
cum illo [29], aut ſi ipſi [30] oppreſſi eſſent, in ipſius
16 potiſſimum ſede [31] morituri. Tumultus totis
caſtris oritur; Spartani, poſteaquam regem non
inueniunt, per omnia caſtra victores vagantur;
caedunt [32], ſternuntque omnia: vt [33] qui ſciant
ſe pugnare non ſpe victoriae, ſed in [34] mortis vl-
17 tionem. Praelium a principio noctis in maio-
18 rem partem diei tractum [35]. Ad poſtremum non
victi,

20 occideretur. 21 quocunque etiam modo pu-
gnaturi eſſent. 22 id ſaltem cauerent, ne ipſi videren-
tur minori cum fortitudine pugnaſſe quam periiſſe. 23
quoniam. 24 Perſis. 25 maiori cum honore. 26 non.
27 his qui iam parati erant ad mortem. 28 tabernacu-
lum, *das Haupt-Quartier*. 29 ſimul cum Xerxe. 30
Lacedaemonii. 31 tabernaculo. 32 occidunt. 33 quip-
pe. 34 vsque ad. 35 protractum fuit.

36 occi-

victi, ſed vincendo fatigati, inter ingentes ſtra-
torum [36] hoſtium catervas occiderunt [37]. Xer- 19
xes duobus vulneribus [38] terreſtri proelio ac-
ceptis, experiri maris [39] fortunam ſtatuit [40].

36 occiſorum. 37 mortui ſunt. 38 cladibus. 39 in mari per claſſem ſuam. 40 decernit.

Caput XII.

Sed Athenienſium dux Themiſtocles, cum ani- 1
madvertiſſet, Ionas, propter quos bellum Per-
ſarum ſuſceperant, in auxilium Regis claſſe [1] ve-
niſſe; ſolicitare [2] eos in partes ſuas ſtatuit. Et 2
cum colloquendi copiam [3] non haberet, quo [4] ap-
pliciturі erant, ſymbolos [5] proponi, & ſaxis pro-
ſcribi [6] curat [7]: *Quae vos Iones dementia tenet [8]?* 3
quod facinus agitatis? bellum inferre olim [9] con-
ditoribus veſtris, nuper etiam vindicibus, cogita-
tis? An ideo moenia veſtra condidimus, ut eſ- 4
ſent [10] qui noſtra [11] delerent? quid ſi non haec [12] 5
& Dario prius, & nunc Xerxi, belli cauſſa nobis-
cum foret, quod vos rebellantes non deſtituimus?
Quin [13] vos in haec noſtra caſtra ex iſta obſidio- 6

 ne

1 Cum claſſe. 2 perſuadere, trahere. 3 occaſionem. 4 in iis locis, ad quos Iones cum claſſe ſua venire debebant. 5 certas notas & characteres ſeu ſymbola. 6 adſcribi, inſcribi. 7 haec verba. 8 occupat animos veſtros. 9 his, qui olim fuerunt auctores veſtrae gentis, & qui nuper etiam vos defenderunt. 10 vt ex iis prodirent. 11 moenia. 12 annon fortaſſis haec cauſſa belli primum Dario & iam Xerxi eſt, quod nobis inferunt, quoniam vos non deſeruimus, cum rebellaretis contra Perſas? 13 cur non igitur.

14 non

7 *ne tranſitis? Aut ſi hoc parum*[14] *tutum extat*[15],
vos commiſſo proelio ite ceſſim[16], *inhibete remos,*
8 *& a bello diſcedite.* Ante naualis proelii con-
greſſionem[17] miſerat Xerxes quatuor millia ar-
matorum Delphos, ad templum Apollinis diripi-
9 endum[18]: prorſus, quaſi[19] non cum Graecis
tantum, ſed & cum diis immortalibus bellum ge-
10 reret: quae manus[20] tota imbribus & fulmi-
nibus deleta eſt, vt intelligeret, Quam nullae[21]
11 eſſent hominum aduerſus deos vires. Poſt haec
Theſpias, & Plataeas, & Athenas[22] vacuas[23]
hominibus incendit: & quoniam ferro in[24] ho-
mines non poterat[25], in aedificia igne graſſatur.
12 Namque Athenienſes poſt pugnam Marathoni-
am, praemonente Themiſtocle, victoriam illam
de Perſis, non finem, ſed cauſſam maioris belli fo-
13 re, cc. naues fabricauerant[26]. Aduentante igi-
tur Xerxe, conſulentibus[27] Delphis[28] oraculum,
reſponſum fuerat; *ſalutem*[29] *muris ligneis tue-*
14 *rentur.* Themiſtocles nauium praeſidium de-
monſtratum[30] ratus[31], perſuadet omnibus,
Patriam municipes[32] *eſſe, non moenia; ciuita-*
temque non in aedificiis, ſed in ciuibus poſitam.

Melius

14 non ſatis. 15 eſt. 16 recedite. 17 pugnam. 18 deuaſtandum. 19 non ſecus ac ſi. 20 qui exercitus Xerxis. 21 imbecilles. 22 tres vrbes. 23 quae vrbes ab incolis fuerant deſertae. 24 contra. 25 graſſari. 26 aedificauerant. 27 Athenienſibus. 28 Delphicum. 29 vitam ſuam. 30 indigitari hoc reſponſo oraculi. 31 credens. 32 ciues, ipſos ciues eſſe patriam.

33 com-

Melius itaque ſalutem nauibus, quam vrbi, com- 15
miſſures [33]. *Huius ſententiae etiam Deum* [34]
auctorem [35] *eſſe.* Probato conſilio, coniuges 16
liberosque cum pretioſiſſimis rebus, abditis[36] inſu-
lis, relicta vrbe, demandant [37]: ipſi naues armati
conſcendunt. Exemplum Athenienſium & [38] 17
aliae vrbes imitatae. Itaque cum adunata [39] 18
omnis ſociorum claſſis, & intenta [40] in bellum
nauale eſſet, anguſtiasque Salaminii freti, ne cir-
cumueniri [41] a multitudine poſſet, occupaſſent;
diſſenſio inter ciuitatum principes [42] oritur: qui 19
cum deſerto bello ad ſua tuenda delabi [43] vellent,
timens Themiſtocles, ne diſceſſu ſociorum vires
minuerentur, per ſeruum fidum Xerxi nunciat,
vno in loco eum contractam Graeciam [44] *capere* [45]
facillime poſſe. Quod ſi ciuitates, quae jam abi- 20
re vellent, diſſipentur; maiori labore ei [46] *ſin-*
gulas conſectandas. Hoc dolo impellit regem ſi- 21
gnum pugnae dare [47]. Graeci quoque, adventu
hoſtium occupati [48] proelium collatis [49] viribus
capeſſunt [50]. Interea rex, velut ſpectator pu- 22

33 committere poſſe ac debere Athenienſes. 34 Apollinem. 35 ſuaſorem. 36 occultis. 37 in abditas inſulas deuehunt. 38 etiam ſunt. 39 coniuncta. 40 cupida. 41 circumdari. 42 duces. 43 recedere. 44 omnem potentiam Graeciae totius. 45 expugnare. delere, captiuare. 46 fore, vt cogatur Xerxes ſingulas vrbes maximo cum labore aggredi. 47 vt ſignum daret ad pugnam ineundam. 48 quibus nimium cito ſuperueniebat hoſtis. 49 coniunctis. 50 incipiunt.

23 gnae, cum parte nauium in littore remanet. Artemiſia autem regina Halicarnaſſi, quae in auxilium Xerxi venerat, inter primos duces bellum
24 acerrime ciebat [51] : Quippe vt [52] in viro [53] muliebrem timorem, ita in muliere [54] virilem audaciam
25 daciam cerneres [55]. Cum anceps [56] proelium eſſet, Iones iuxta praeceptum Themiſtoclis, pugnae ſe paulatim ſubtrahere [57] coeperunt, quorum
26 rum defectio animos ceterorum fregit [58]. Itaque circumſpicientes fugam pelluntur Perſae, &
27 mox proelio victi, in fugam vertuntur. In qua trepidatione [59] multae captae naues, multae merſae [60] ; plures tamen non minus ſaeuitiam regis, quam hoſtem timentes, domum dilabuntur [61].

51 gerebat. 52 quemadmodum. 53 Xerxe. 54 Artemiſia. 55 videre licuit. 56 dubium adhuc. 57 ex pugna recedere. 58 in timorem coniecit. 59 timore communi. 60 demerſae. 61 fugiunt.

Capvt XIII.

1 HAc clade perculſum [1], & dubium conſilii [2]
2 Xerxem Mardonius aggreditur [3]. Hortatur [4], *in regnum* [5] *abeat, ne quid* [6] *ſeditionis moueat fama aduerſi belli, &* [7] *in maius, ſicuti*
3 *mos eſt, omnia extollens: ſibi* [8] *CCC millia armatorum*

1 Territum. 2 qui neſciebat, quid agere deberet. 3 alloquitur. 4 regem, ut. 5 Perſiam. 6 ne forte fama cladis acceptae aliquam excitare poſſit ſeditionem. 7 quae fama ſoleret omnia maiora vera facere. 8 Mardonio,

9 ſeſe-

torum lecta [9] *ex omnibus copiis relinquat; qua*
manu [10] *aut cum gloria eius* [11] *perdomiturum ſe*
Graeciam: aut ſi aliter euentus ferat [12], *ſine*
eiusdem infamia [13] *hoſtibus ceſſurum.* Proba- 4
to [14] conſilio, Mardonio exercitus traditur: re-
liquas copias rex ipſe reducere in regnum parat[15].
Sed Graeci audita [16] regis fuga, conſilium ine- 5
unt pontis [17] interrumpendi, quem ille Abydo [18]
veluti victor maris fecerat; vt intercluſo [19] redi-
tu, aut cum exercitu deleretur: aut deſperatione
rerum [20], pacem victus petere cogeretur Sed The- 6
miſtocles, timens, ne intercluſi hoſtes deſperatio-
nem in virtutem [21] verterent, & iter, quod aliter [22]
non pateret, ferro [23] patefacerent; *ſatis multos*
hoſtes in Graecia remanere, dictitans [24], *nec auge-*
ri numerum retinendo [25] *oportere*; cum vince- 7
re [26] conſilio ceteros non poſſet, eundem ſeruum
ad Xerxem mittit, certioremque conſilii facit; &
occupare tranſitum maturata fuga [27] iubet.
Ille [28] perculſus nuncio, tradit ducibus milites 8
perducendos, ipſe cum paucis Abydon conten-
dit [29]. Vbi cum ſolutum [30] pontem hybernis 9

9 ſelecta. 10 exercitu. 11 Xerxis. 12 ſit. 13 ignominia. 14 laudabat Rex hoc conſilium. 15 incipit. 16 poſtquam audiuerant fugam. 17 de ponte reſcindendo. 18 ad Abydum. 19 ſi impediretur eius reditus. 20 in deſperationem coniectus. 21 fortitudinem. 22 alio modo aut alia via. 23 per vim. 24 dicens. 25 ſi plures hoſtes retinerentur. 26 perſuadere. 27 per celerem fugam. 28 Rex. 29 proficiſcitur. 30 diſruptum.

tempeſtatibus [31] offendiſſet [32], piſcatoris ſca-
10 pha [33] trepidus traiecit [34]. Erat res ſpectaculo
digna [35], & aeſtimatione ſortis humanae [36], re-
rum varietate miranda, in exiguo latentem vide-
re [37] nauigio, quem paulo ante vix aequor [38]
omne capiebat; carentem etiam omni ſeruorum
miniſterio [39], cuius exercitus propter multitudi-
11 nem terris graues erant. Nec pedeſtribus copiis,
quas ducibus aſſignauerat [40], felicius iter fuit:
ſiquidem quotidiano labori [41] (neque enim vlla
eſt metuentibus quies) etiam fames acceſſerat.
12 Multorum deinde dierum inopia contraxerat [42]
& [43] peſtem; tantaque foeditas morientium fuit,
vt viae cadaueribus implerentur, aliteſque &
beſtiae illecebris [44] ſolicitatae [45] exercitum ſe-
querentur.

31 a procellis & ventis hybernis. 32 inueniſſet, vidiſſet. 33 in ſcapha. 34 trans mare in Aſiam ex Europa nauigauit. 35 digna quae videretur, ſpectatu digna. 36 in conſideratione fortunae humanae, rerumque, quae vices ſuas habent. 37 ſcilicet, iam regem videre, qui latebat. 38 omnia maria. 39 *Aufvvartung.* 40 tradiderat. 41 ad laborem & praelium. 42 effecerat. 43 etiam. 44 *Luder*, per foetorem cadauerum. 45 allectae.

Capvt XIV.

1 INterim Mardonius in Graecia Olynthum ex-
2 pugnat. Athenienſes quoque in ſpem pacis,
amicitiamque regis ſollicitat [1], ſpondens incenſae
eorum

1 Perſuadere vult Mardonius.

2 in

eorum vrbis etiam in maius [2] reſtitutionem. Po- 3
ſteaquam nullo pretio libertatem videt his vena-
lem [3], incenſis [4] quae aedificare coeperant, copias
in Boeotiam transfert [5]. Eo [6] & Graecorum exer- 4
citus, qui centum millium fuit, ſequutus eſt: ibi-
que proelium commiſſum. Sed Fortuna regis 5
cum duce mutata non eſt. Nam victus Mardo-
nius, veluti ex naufragio cum paucis profugit.
Caſtra referta [7] regalis opulentiae capta [8]. Vnde 6
primum Graecos, diuiſo inter ſe auro Perſico,
diuitiarum luxuria cepit [9]. Eodem forte die, quo 7
Mardonii copiae deletae ſunt, etiam nauali prae-
lio in Aſia ſub monte Mycale, aduerſus Perſas
dimicatum eſt. Ibi ante congreſſionem, cum 8
claſſes ex aduerſo [10] ſtarent, fama ad vtrumque
exercitum venit, viciſſe Graecos, & Mardonii co-
pias occidione [11] occidiſſe. Tantam famae velo- 9
citatem fuiſſe, vt, cum matutino tempore proeli-
um in Boeotia commiſſum ſit, meridianis horis
in Aſiam, per tot maria, & tantum ſpatii [12], tam
breui horarum momento [13], de victoria nuncia-
tum ſit. Confecto bello, cum de praemiis ciui- 10
tatum ageretur [14], omnium iudicio, Athenien-

2 in ampliorem formam. 3 Athenienſes ne maximo quidem pretio oblato vendere velle ſuam libertatem. 4 iis aedificiis. 5 ducit. 6 in Boeotiam. 7 in quibus omnia plena erant regiarum diuitiarum. 8 ſunt. 9 animos eorum occupauit. 10 *einander gegen über, im Geſichte.* 11 plane deletas fuiſſe. 12 per tanta locorum ſpatia & diſtantiam. 13 tempore. 14 tractaretur.

15 fuit.

ſium virtus ceteris praelata [15]. Inter duces quoque Themiſtocles, princeps, ciuitatum teſtimonio iudicatus gloriam patriae ſuae auxit.

15 fuit.

CAPVT XV.

1 IGitur Athenienſes aucti [1] & praemiis belli & gloria, vrbem ex [2] integro condere [3] moliun-
2 tur [4]. Cum moenia maiora complexi [5] fuiſſent, ſuſpecti eſſe Lacedaemoniis coepere [6], recte [7] reputantibus, quibus ruina vrbis tantum incrementi dediſſet, quantum ſit datura munita ciuitas.
3 Mittunt ergo legatos, qui monerent [8], *ne munimenta hoſtibus & receptacula futuri belli exſtru-*
4 *ant*. Themiſtocles, vt vidit ſpei urbis inuideri [9], non exiſtimans abrupte [10] agendum, reſpondit legatis, *ituros* [11] *Lacedaemonem, qui de ea re pa-*
5 *riter cum illis conſulant* [12]. Sic dimiſſis Sparta-
6 nis, hortatur ſuos, *opus maturent* [13] Dein ipſe interiecto tempore in legationem [14] proficiſcitur, & nunc

1 Qui magna praemia & magnam gloriam ex hoc bello acceperant. 2 de nouo, rurſus. 3 exſtruere. 4 incipiunt. 5 ampliſſimos muros facere coepiſſent. 6 in ſuſpicionem apud Lacedaemonios inciderunt. 7 qui non ſine cauſſa cogitabant, quantam potentiam munita ciuitas dare poſſet in poſterum Athenienſibus, cum ruina vrbis tantam ipſis iam dediſſet. 8 Athenienſes. 9 poſtquam animaduertebat, quod Lacedaemonii ex inuidia nollent vrbem Athenarum creſcere. 10 ita vt opus interim ceſſaret. 11 certos viros ex Athenienſibus mitti debere. 12 conſilium capiant. 13 vt ſtrenue pergant in exſtruendo muro. 14 tanquam legatus.

15 per

&nunc in itinere infirmitate ſimulata [15], nunc
tarditatem collegarum accuſans, ſine quibus agi
iure nihil poſſit, diem de die proferendo [16] ſpa-
tium [17] conſummando operi [18] querebat; cum 7
interim nunciatur Spartanis, opus Athenis ma-
turari [19]; propter quod denuo [20] legatos mittunt
ad inſpiciendam rem [21]. Tum Themiſtocles per 8
ſeruum magiſtratibus ſcribit Athenienſium, *lega-
tos vinciant, pignusque*[22] *teneant, ne in ſe gravius
conſulatur*[23]. Adiit deinde concionem[24] Lacedae- 9
moniorum: indicat, *permunitas*[25] *Athenas eſſe,
& poſſe iam illatum bellum non armis tantum,
ſed etiam muris ſuſtinere: Si quid ob eam rem*[26] 10
de ſe[27] *crudelius ſtatuerent*[28], *legatos eorum*[29] *in
hoc pignus Athenis retentos*[30]. Grauiter deinde 11
caſtigat [31] eos, *quod non virtute*[32] *ſed imbecillitate
ſociorum, potentiam quaererent*. Sic dimiſſus, 12
veluti triumphatis [33] Spartanis, à civibus excipi-
tur. Poſt haec Spartani, ne vires otio [34] cor- 13
rumperent, & vt bis illatum à Perſis Graeciae bel-
lum

15 per ſimulatam, ſimulans ſe aegrotum. 16 remo-
rando. 17 temporis. 18 ad opus perficiendum. 19
celeriter progredi. 20 altera vice, iterum. 21 ſtru-
cturam murorum. 22 tanquam pignus, aut obſides.
23 ne poſſent Lacedaemonii aegre facere Themiſtocli.
24 populum. 25 valde munitas. 26 opus. 27 The-
miſtocle. 28 agere vellent ſecum crudeliter. 29 La-
cedaemoniorum. 30 fuiſſe. 31 verbis. 32 per forti-
tudinem. 33 non minori cum gaudio, ac ſi triumphum
egiſſet de victis Spartanis. 34 per otium.

35 ſponte

lum vlciſcerentur, vltro [35] fines eorum [36] depopu-
14 lantur [37]. Ducem ſuo ſociorumque exercitui
deligunt Pauſaniam; qui pro ducatu [38]; regnum
Graeciae affectans [39], proditionis praemium [40]
cum Xerxe, nuptias filiae eius paciſcitur [41], red-
ditis captiuis, vt fides Regis aliquo beneficio ob-
15 ſtringeretur [42]. Scribit praeterea Xerxi, *quoſ-
cunque ad ſe* [43] *nuncios miſiſſet*, [44] *interficeret*;
16 *ne res loquacitate hominum* [45] *proderetur.* Sed
dux Athenienſium Ariſtides, belli ſocius, collegae
conatibus obuiam eundo, ſimul & in rem [46] ſa-
pienter conſulendo, proditionis conſilia diſcuſ-
ſit [47]. Nec multo poſt accuſatus Pauſanias da-
17 mnatur. Igitur Xerxes, cum proditionis dolum
publicatum videret, ex integro [48] bellum inſtituit.
18 Graeci quoque ducem conſtituunt Cimonem
Athenienſem filium Miltiadis, quo duce [49] apud
Marathonem pugnatum eſt, iuuenem, cuius
magnitudinem futuram pietatis [50] documenta [51]
19 prodiderunt [52]. Quippe patrem ob crimen pe-
cula-

35 ſponte ſua, non irritati, ſine data cauſſa. 36 Perſarum. 37 deuaſtant. 38 *Generalat.* non contentus eo erat, quod dux eſſet. 39 cupiens. 40 in praemium. 41 pactum cum rege init. 42 obligaretur. 43 Xerxem. 44 Pauſanias. 45 nunciorum. 46 id quod ex vtilitate publica erat. 47 irrita fecit. 48 iterum, de nouo. 49 ſub cuius ductu. 50 amoris erga patrem ſuum. 51 exempla. 52 indicarunt.

53 dum

culatus [53] in carcerem coniectum, ibique defunctum [54], translatis in ſe vinculis ad ſepulturam redemit [55]. Nec in bello iudicium deligentium feſellit [56]: ſiquidem non inferior virtutibus patris [57], Xerxem terreſtri naualique bello ſuperatum, trepidum recipere ſe in regnum coegit.

LIBER

53 dum publicam ciuitatis pecuniam in ſuos vſus conuerterat. 54 mortuum. 55 iuſſit ſe coniici in vincula, vt pater honeſte poſſet ſepeliri. 56 & Cimon expleuit etiam ſpem, quam ii conceperant, a quibus fuerat dux belli electus. 57 aequabat ipſe virtutes patris.

1 Poſt-

LIBER III.

BREVIARIVM CAPITVM.

1. *Xerxis & Artabani praefecti perfidi tragicus interitus.*
2. *Bellorum inter Lacedaemonios & Athenienſes origo. Spartae Reſpublica & Legislator.*
3. *Leges a Lycurgo Spartanis latae, quomodo ratae fiant & habeantur?*
4. *Bellum Meſſeniis illatum ob ſtupratas virgines; & ſpuriorum Spartanorum in Italiam migratio.*
5. *Meſſenii ſcelerum ſuorum luunt poenas; & bellum inſtaurant, ac tandem ſuperantur.*
6. *Tertium bellum Meſſenium; Peloponneſiacum item, in quo multae euentuum variorum facies.*
7. *Pacis foedus ruptum. Spartani premuntur. Periclis virtute, cuius egregia in rempublicam merita deſcribuntur. Iterum pax ſancita & violata: vnde bellum Siculum.*

CAPVT I.

1 XErxes rex Perſarum, terror antea gentium, bello in Graeciam infeliciter geſto[1], etiam
2 ſuis contemtui eſſe[2] coepit. Quippe Artabanus Praefectus ejus, deficiente[3] quotidie regis maieſtate, in ſpem regni adductus[4], cum ſeptem robuſtiſſimis filiis regiam veſperi ingreditur (nam amicitiae iure[5] ſemper illi patebat,) trucidatoque rege, voto[6] ſuo obſiſtentes[7] filios
3 eius, dolo aggreditur. Securior[8] de Artaxerxe,

1 Poſtquam geſſerat bellum infelix. 2 a ſuis contemni. 3 cum auctoritas regis quotidie minor fieret. 4 ſpem ſibi faciebat de occupando regno. 5 quoniam amicus regis erat. 6 deſiderio. 7 reſiſtentes filios regis. 8 nihil ſibi timebat ab Artaxerxe.

9 Xer-

xe, puero admodum, fingit regem [9] a Dario, qui
erat adoleſcens, quo [10] maturius regno potiretur,
occiſum; impellit Artaxerxem parricidium par-
ricidio vindicare [11]. Cum ventum ad domum 4
Darii eſſet, dormiens inuentus, quaſi ſomnum
fingeret [12], interficitur. Dein cum vnum ex re- 5
gis filiis ſceleri ſuo ſupereſſe [13] Artabanus vide-
ret, metueretque de regno certamina principum;
aſſumit in ſocietatem conſilii [14] Baccabaſum; qui 6
praeſenti [15] ſtatu contentus, rem [16] prodit [17] Arta-
xerxi, [18] *vt pater eius occiſus; vt frater falſa* [19]
parricidii ſuſpicione oppreſſus [20]*; vt denique*
ipſi [21] *pararentur inſidiae.* His cognitis Ar- 7
taxerxes, verens Artabani numerum filiorum, in
poſterum diem paratum eſſe armatum exercitum
iubet, recogniturus [22] & numerum militum, & in
armis induſtriam ſingulorum. Itaque cum inter 8
ceteros & ipſe Artabanus armatus aſſiſteret, rex
ſimulat ſe breuiorem loricam habere: iubet Arta-
banum ſecum commutare [23]: exuentem ſe, ac nu-
datum, gladio traiicit [24]: Tum [25] & filios eius
corripi [26] iubet. Atque ita egregius [27] adole- 9
ſcens,

9 Xerxem. 10 vt eò. 11 vt vindicaret mortem patris, & fratrem occideret. 12 quaſi ſimularet ille, ſe dormire. 13 qui vlciſci aliquando poſſet ſcelus Artabani. 14 ſceleris. 15 quem tenebat. 16 conſilia Artabani. 17 indicat. 18 quo modo. 19 ob falſam. 20 interfectus. 21 Artaxerxi. 22 *muſtern*. 23 ſuam loricam. 24 transfodit, interficit. 25 poſtea etiam. 26 captiuos abduci. 27 eximius, fortis Rex.

x Fiunt,

ſcens, & caedem patris, & ſe ab inſidiis Artabani vindicauit.

CAPVT II.

1 DVm haec in Perſis geruntur [1], interea Grae-
cia omnis [2], ducibus [3] Lacedaemoniis & A-
thenienſibus, in duas diuiſa partes, ab externis
bellis, velut in viſcera ſua [4], arma conuertit [5].
2 Fiunt igitur de [6] vno populo duo corpora; & eo-
rundem [7] caſtrorum homines, in duos hoſtiles
3 exercitus diuiduntur. Hinc Lacedaemonii com-
munia quondam ciuitatium auxilia ad vires [8] ſu-
as trahebant: inde Athenienſes, & vetuſtate [9]
gentis, & geſtis rebus illuſtres [10], propriis viribus
4 confidebant. Atque ita duo potentiſſimi Grae-
ciae populi, inſtitutis Solonis & Lycurgi legi-
bus pares [11], ex aemulatione [12] virium in bel-
5 lum ruebant. Namque Lycurgus cum fratri ſuo
Polybitae Spartanorum regi ſucceſſiſſet, ré-
gnumque ſibi vendicare potuiſſet, Charillo, filio
eius [13], qui natus poſthumus fuerat, cum ad ae-
tatem adultam [14] perueniſſet, regnum ſumma fide
6 reſtituit: vt intelligerent omnes, Quantò plùs
apud bonos pietatis iura, quam omnes opes [15]
vale-

1 Fiunt, aguntur. 2 tota. 3 ſub ductu. 4 pro-pria. 5 incipit bellum ciuile. 6 ex. 7 qui in iisdem, vnis, caſtris erant. 8 partes. 9 propter vetuſtatem. 10 celebres, nobiles. 11 qui paria inſtituta & pares leges a Solone & Lycurgo acceperant. 12 ob inuidiam mutuam potentiae. 13 Polybitae. 14 maiorennem. 15 potentia.

16 in.

valerent. Medio igitur tempore [16] dum infans 7
conualeſcit [17], tutelamque eius adminiſtrat, non
habentibus Spartanis leges inſtituit [18], non in-
ventione earum magis, quam exemplo clarior [19].
Siquidē nihil lege vlla in alios ſanxit [20],cuius non 8
ipſe primus in ſe documenta [21] daret. Populum in 9
[22] obſequia principum, principes ad iuſtitiam im-
periorum [23] formauit. Parcimoniam omnibus 10
ſuaſit,exiſtimans,laborem militiae aſſidua [24] fru-
galitatis conſuetudine faciliorem fore. Emi ſin- 11
gula [25] non pecunia,ſed compenſatione [26] merci-
um iuſſit. Auri argentique vſum, velut omnium 12
ſcelerum materiam [27], ſuſtulit.

16 interea vero. 17 creſcit annis. 18 dat,fert Solon. 19 neque tam ideo magnum nomen accepit, quod bonas leges dedit, quam potius, quod eaſdem exemplis confirmauit. 20 nihil iuſſit per leges quod ab aliis fieri deberet. 21 exempla. 22 ad. 23 vt nihil ipſi mandarent,niſi quod iuſtum eſſet. 24 per aſſiduam. 25 quae ad vitam conſeruandam neceſſaria eſſent. 26 commutatione. 27 occaſionem.

CAPVT III.

ADminiſtrationem reipublicae per [1] ordines 1
diuiſit: Regibus poteſtatem bellorum [2], ma-
giſtratibus iudicia per annuas ſucceſſiones; Sena- 2
tui cuſtodiam legum; populo ſublegendi [3] Sena-
tum, vel creandi quos vellet magiſtratus, pote-
ſtatem permiſit [4]. Fundos omnium aequaliter 3
inter

1 Certos. 2 gerendorum. 3 eligendi. 4 dedit. *Land Güter, liegende Gründe.*

6 opes,

inter omnes diuiſit, vt aequata patrimonia [6] ne-
4 minem potentiorem altero [7] redderent. Con-
uiuari omnes publice iuſſit, ne cuius [8] diuitiae
5 vel luxuria in occulto eſſent. Iuuenibus non
amplius vna veſte [9] uti toto anno permiſit. nec
quemquam cultius [10] quam alterum progredi,
nec epulari opulentius, ne imitatio in luxuriam
6 verteretur [11]. Pueros puberes non in forum,ſed
in agrum deduci praecepit, vt primos annos non
in luxuria, ſed in opere, & laboribus agerent.
7 Nihil [12] eos [13] ſomni cauſſa [14] ſubſternere [15], &
vitam ſine pulmento degere [16], neque prius in vr-
8 bem redire,quam viri facti eſſent,ſtatuit [17]. Vir-
gines ſine dote nubere iuſſit, vt vxores eligeren-
tur, non pecuniae [18]; ſeueriusque matrimonia
ſua [19] viri coercerent, cum nullis dotis fraenis
9 tenerentur [20]. Maximum honorem non diui-
tum & potentium, ſed pro gradu aetatis ſenum
eſſe

6 opes, diuitiae. 7 quam alter eſſet. 8 huius vel illius, alicuius ciuis. 9 non niſi vna veſte. 10 maiori cum ornatu veſtium. 11 ne omnes luxurioſi fierent, ſi alter alterum vellet imitari. 12 nullos lectos, aut puluinaria. 13 puberes. 14 ad capiendum ſomnum. 15 ſupponere capitibus. 16 viuere. 17 conſtituit, ordinauit. 18 non vero ob pecuniam ducerentur vxores, & pauperes adeo virgines ſemper manere cogerentur inuuptae. 19 coniuges ſuas. 20 quoniam fieri poſſet, vt mariti indulgerent vxoribus bene dotatis.

21 hoc

eſſe voluit [21]. nec ſane vsquam terrarum [22] lo-
cum honoratiorem ſenectus habet. Haec [23] 10
quoniam primo ſolutis antea moribus [24], dura [25]
videbat eſſe, auctorem eorum [26] Apollinem
Delphicum fingit, & inde ſe ea ex praecepto nu-
minis [27] detuliſſe [28], vt conſueſcendi taedium
metus religionis vincat [29]. Dein [30] vt aeterni- 11
tatem legibus ſuis daret, iureiurando obligat ci-
vitatem, nihil eos de eius [31] legibus mutaturos,
priusquam reuerteretur: & ſimulat, ſe ad oracu-
lum Delphicum proficiſci, conſulturum [32], quid
addendum mutandumque legibus videretur.
Proficiſcitur autem Cretam, ibique perpetuum 12
exilium egit, abiicique in mare oſſa ſua moriens
iuſſit, ne relatis [33] Lacedaemonem, ſolutos [34]
ſe Spartani religione [35] iuriſiurandi in diſſol-
vendis legibus arbitrarentur.

---

21 hoc etiam praecepit Solon, vt maximum honorem non haberent diuites & potentes, ſed ſenes. 22 in vlla alia vrbe per totum orbem. 23 has leges. 24 cum antea mores ciuium eſſent diſſoluti ac licentioſi. 25 aſpera, difficilia. 26 earum legum. 27 Apollinis, oraculi. 28 expoſuiſſe, dediſſe Lacedaemoniis. 29 vt eo facilius aſſueſcerent ciues his taedioſis ac duris legibus, ſub metu poenae diuinae aduerſus transgreſſores. 30 deinde. 31 Solonis. 32 dicit, ſe interrogare velle oraculum. 33 ſi forte referrentur oſſa ſua Spartam. 34 liberatos. 35 vinculo.

Capvt

CAPVT IV.

1 HIs igitur moribus ita breui ciuitas conua-
luit [1], vt cum Meſſeniis propter ſtupratas
virgines ſuas, in ſolenni Meſſeniorum ſacrificio,
bellum intuliſſent, grauiſſima ſe execratione
obſtrinxerint [2], non priusquam Meſſeniam ex-
pugnaſſent, reuerſuros [3]; tantum ſibi vel de viri-
2 bus ſuis, vel de fortuna ſpondentes [4]. Quae res
initium diſſenſionis Graeciae, & inteſtini belli
3 cauſſa & origo fuit. Itaque cum contra prae-
ſumtionem [5] ſuam annis decem in obſidione vr-
bis tenerentur, & querelis [6] vxorum poſt tam
4 longam viduitatem reuocarentur: veriti, ne
hac [7] perſeuerantia belli grauius ſibi [8] quam
Meſſeniis nocerent: quippe illis [9], quantum iuuen-
tutis [10] bello intercidat [11], mulierum foecundi-
tate ſuppleri; ſibi [12] & belli damna aſſidua, & foe-
cunditatem vxorum, abſentibus viris, nullam eſſe:
5 itaque legunt [13] iuuenes ex eo genere militum,
qui poſt iusiurandum in ſupplementum [14] vene-
rant; quibus Spartam remiſſis promiſcuos omni-
6 um foeminarum concubitus permiſere: maturio-
rem [15] futuram conceptionem rati [16], ſi eam ſin-
gulae

1 Breui tempore ad tantam potentiam peruenit. 2 obligauerint. 3 ſe reuerti velle. 4 promittentes. 5 opinionem. 6 per querelas. 7 per hanc. 8 ipſis, Lacedaemoniis. 9 Meſſeniis. 10 quot iuuenes. 11 morirentur. 12 Lacedaemoniis autem. 13 ſeligunt. 14 *als Recruten*, ad ſupplendum locum occiſorum. 15 celeriorem, certiorem. 16 putantes.

17 libe-

gulae per plures viros experirentur. Ex his na- 7
ti[17], ob notam materni pudoris [18], Partheniae
vocati. Qui cum ad annos xxx perueniſſent, me- 8
tu inopiae (nulli [19] enim pater exiſtebat, cuius
in patrimonium ſucceſſio ſperaretur) ducem Pa-
lantum aſſumunt, filium Araci, qui auctor [20]
Spartanis fuerat, iuuentutis ad generandam 9
ſubolem domum remittendae [21]: ut, ſicuti du-
dum [22] patrem eius naſcendi auctorem habuiſ-
ſent [23], ſic ipſum ſpei ac dignitatis ſuae habe-
rent [24]. Itaque nec ſalutatis [25] matribus, e qua- 10
rum adulterio infamiam [26] collegiſſe videbantur,
ad ſedes [27] inquirendas proficiſcuntur; diuque & 11
per varios caſus iactati, tandem in Italiam defe-
runtur; & occupata arce Tarentinorum expugna-
tis [28] veteribus incolis, ſedes ibi conſtituunt.
Sed poſt annos plurimos dux eorum Palantus, per 12
ſeditionem in exſilium proturbatus [29], Brunduſi-
um ſe contulit, quo [30] expulſi ſedibus ſuis vete-
res Tarentini conceſſerant [31]. His moriens [32] 13

17 liberi, qui ex his iuuenibus nati fuerunt. 18 ob *violatam* pudicitiam matrum ſuarum. 19 nullus ex his habebat patrem certum. 20 ſuaſor. 21 vt iuuenes remitterentur. 22 olim. 23 quemadmodum pa*ter Palanti* conſilio ſuo effeciſſet, vt ipſi naſcerentur. 24 auctorem ac ducem. 25 non valedicebant matribus ſuis. 26 ignominiam ſibi attraxiſſe. 27 loca cer*ta quae poſſent* incolere. 28 poſtquam eiecerant ve*teres incolas*. 29 eiectus. 30 ad quam vrbem. 31 *ſe contulerant*. 32 Palantus.

perſuadet, *vt oſſa ſua, poſtremasque reliquias* [33]
conterant, & tacite [34] *ſpargi in foro Tarentino-*
14 *rum curent. Hoc enim modo recuperare illos pa-*
triam ſuam poſſe, Apollinem Delphis ceciniſſe [35].
15 Illi [36] arbitrantes eum in vltionem ſui [37], ciuium
16 fata prodidiſſe, praeceptis paruere [38]: ſed oraculi
diuerſa [39] ſententia fuerat. Perpetuitatem enim
vrbis, non amiſſionem hoc facto [40] promiſerat [41].
17 Ita ducis [42] exſulis conſilio, & hoſtium miniſterio,
poſſeſſio Tarentina Partheniis in aeternum fun-
18 data [43]. ob cuius beneficii memoriam Palanto
diuinos honores decreuere [44].

33 corporis. 34 occulte, clam. 35 dixiſſe. 36 Tarentini. 37 vt factam ſibi iniuriam vlciſceretur. 38 fecerunt id, quod Palantus iuſſerat. 39 longe alia. 40 ſi hoc fieret. 41 oraculum. 42 Palanti. 43 fuit. 44 inſtituerunt Parthenii.

Capvt V.

1 INterea Meſſenii, cum virtute non poſſent [1], per
2 inſidias expugnantur. Dein cum per annos
LXXX grauia ſeruitutis verbera, plerumque &
vincula, ceteraque captiuitatis mala [2] perpeſſi eſ-
ſent, poſt longam poenarum patientiam, bellum
3 reſtaurant. Lacedaemonii quoque eo conſpira-
tius [3] ad arma concurrunt, quo [4] aduerſus ſeruos
4 dimicaturi videbantur. Itaque cum hinc [5] iniu-
ria,

1 Expugnari a Lacedaemoniis. 2 calamitatem. 3 eo maiori cum alacritate & conſenſu omnium. 4 quoniam. 5 ex parte Meſſeniorum.

6 ex

ria, inde [6] indignitas [7] animos acueret [8]; Lace-
daemonii de belli euentu oraculo Delphis conſul-
to [9], iubentur ducem belli ab Athenienſibus pe-
tere. Porro Athenienſes, cum reſponſum co- 5
gnouiſſent, in contemtum Spartanorum Tyrtae-
um poetam claudum pede miſere; qui tribus proe- 6
liis fuſus [10] eo usque [11] deſperationis Spartanos
adduxit, vt ad ſupplementum [12] exercitus, ſeruos
ſuos manumitterent, hisque interfectorum ma-
trimonia [13] pollicerentur; vt non numero tan- 7
tum amiſſorum ciuium, ſed & dignitati ſuccede-
rent. Sed reges Lacedaemoniorum, ne, contra 8
fortunam pugnando, maiora detrimenta ciuitati
infligerent [14], reducere exercitum voluerunt;
ni [15] interueniſſet Tyrtaeus; qui compoſita car- 9
mina exercitui pro concione [16] recitauit; in qui-
bus hortamenta [17] virtutis, damnorum ſolatia,
belli conſilia conſcripſerat. Itaque tantum ardo- 10
rem militibus iniecit [18], vt non de ſalute, ſed de
ſepultura ſoliciti, teſſeras [19], inſculptis ſuis & pa-
trum nominibus, dextro brachio deligarent [20];

 vt

6 ex parte Lacedaemoniorum. 7 iracundia. 8 exacerbaret, accenderet, inſtigaret. 9 poſtquam interrogauerant. 10 victus. 11 ad tantam deſperationem. 12 vt exercitus poſſet ſuppleri. 13 vxores ciuium. 14 efficerent, darent. 15 niſi hoc conſilium diſſuaſiſſet Tyrtaeus. 16 in conventu militum. 17 adhortationem ad fortitudinem & res bene gerendas. 18 dedit. 19 militares, certas notas. 20 alligarent. 21 forte.

11 vt ſi [21] omnes aduerſum [22] praelium conſumſiſſet, & temporis ſpatio [23] confuſa corporum [24] lineamenta eſſent, ex indicio titulorum [25] tradi ſepul-
12 turae poſſent. Cum ſic animatum [26] reges exercitum viderent, curant rem hoſtibus nunciari.
13 Meſſeniis autem non timorem res [27], ſed aemu-
14 lationem mutuam dedit. Itaque tantis animis [28] concurſum eſt [29], vt raro [30] vnquam cruentius
15 praelium fuerit. Ad poſtremum tamen victoria Lacedaemoniorum fuit.

21 forte. 22 infelix. 23 propter diuturnitatem temporis. 24 facierum. 25 nominum. 26 in hac opinione, tam alacrem. 27 haec alacritas Lacedaemoniorum. 28 tanto cum ardore. 29 pugnatum. 30 non facile.

Capvt VI.

1 INteriecto tempore [1] tertium quoq; bellum Meſ-
2 ſenii reparauere: in cuius auxilium Lacedaemonii inter reliquos ſocios etiam Athenienſes ad-
3 hibuere [2]: quorum fidem cum ſuſpectam haberent [3], ſuperuacaneos ſimulantes [4], a bello eoſ-
4 dem dimiſerunt. Hanc rem Athenienſes grauiter [5] ferentes, pecuniam, quae erat in ſtipendium [6] Perſici belli ab vniuerſa Graecia collata à Delo Athenas transferunt, ne, deficientibus a fide ſocietatis Lacedaemoniis, praedae ac rapinae eſſet,

1 Poſt aliquod tempus. 2 aſſumſerunt. 3 de quorum fide cum non ſatis certi eſſent. 4 Lacedaemonii dicebant, ſe non opus habere auxilio Athenienſium. 5 aegre. 6 ad ſuſtinendos ſumtus belli Perſici.

7 ne

ſet 7. Sed nec 8 Lacedaemonii quieuere: qui, 5
cum Meſſeniorum bello occupati eſſent, Pelopon-
nenſes immiſere 9, qui bellum Athenienſibus
facerent. Paruae tunc temporis, claſſe in Aegy- 6
ptum miſſa 10, vires Athenienſibus erant: Itaque
nauali praelio dimicantes, facile ſuperantur.
Interiectodeinde tempore, poſt reditum ſuorum 11 7
aucti 12 & claſſis & militum robore, praelium re-
parauere. Iam & Lacedaemonii, omiſſis 13 Meſ- 8
ſeniis, aduerſus Athenienſes arma verterant.
Diu varia 14 victoria fuit: ad poſtremum aequo 15 9
Marte vtrinque diſceſſum. Inde reuocati 16 La- 10
cedaemonii ad Meſſeniorum bellum, ne medium 7
tempus otioſum 18 Athenienſibus relinquerent,
cum Thebanis paciſcuntur 19, vt Boeotiorum im-
perium his 20 reſtituerent, quod temporibus Per-
ſici belli amiſerant, vt illi 21 Athenienſium bella
ſuſciperent. Tantus furor Spartanorum erat, vt 11
duobus bellis impliciti 22, ſuſcipere tertium non

D 3 recu-

7 ne forte haec pecunia a Lacedaemoniis raperetur & aufferretur, ſi forte illi deſererent ſocietatem. 8 neque tamen ideo. 9 ſollicitauerunt, excitauerunt eos, vt bellum Athenienſibus facerent. 10 quoniam claſſis ipſorum miſſa erat. 11 ex Aegypto. 12 potentes facti. 13 bellum Meſſeniacum ſeponebant interim. 14 dubia, modo hi vincebant, modo illi. 15 neutra pars victoriam reportabat. 16 reuertentes. 17 quod interea eſſet. 18 tranquillum. 19 pactum inennt. 20 Boeotiis. 21 Thebani. 22 cum eſſent iam impliciti, tamen non vererentur, aut auderent.

23 bello-

recuſarent, dummodo inimicis ſuis hoſtes acqui-
12 rerent. Igitur Athenienſes, aduerſus tantam tempeſtatem [23], belli duos duces deligunt, Periclem ſpectatae [24] virtutis virum, & Sophoclem
13 ſcriptorem tragoediarum: qui, diuiſo exercitu, & Spartanorum agros [25] vaſtauerunt, & multas Achaiae ciuitates Athenienſium imperio adiecerunt.

23 bellorum. 24 notae fortitudinis. 25 prouincias, *Laenderęyen.*

Capvt VII.

1 His malis [1] fracti [2] Lacedaemonii, in annos xxx pepigerunt pacem: ſed tam longum otium
2 inimicitiae [3] non tulerunt [4]. Itaque quintodecimo anno, rupto foedere [5], cum contemtu deorum hominumque, fines Atticos populantur [6]:
3 Et ne praedam potius, quam pugnam expetiſſe
4 viderentur, hoſtes ad proelium prouocant. Sed Athenienſes, conſilio [7] Periclis ducis, populationis iniuriam [8] differunt in tempus vltionis; ſuperuacuam [9] pugnam exiſtimantes, cum vlciſci
5 hoſtem ſine periculo poſſent. Deinde interiectis [10] diebus, naues conſcendunt, & nihil ſentientibus [11] Lacedaemoniis, totam Spartam depraedantur,

1 Cladibus, calamitate. 2 debilitati. 3 ira, quam contra Athenienſes habebant. 4 permiſerunt. 5 poſtquam foedus pacis ruperant. 6 deuaſtant, exurunt. 7 iuxta conſilium. 8 vindictam iniuriae. 9 inanem, fruſtraneam. 10 poſt aliquot dies. 11 cum Lacedaemonii id non animaduerterent.

12 vsque

dantur, multoque plura auferunt, quam amiſe-
rant. Prorſus [12] vt, in comparatione damnorum, 6
longe pluris [13] fuerit vltio, quam iniuria. Cla- 7
ra quidem haec Periclis expeditio habita: ſed mul-
to clarior priuati [14] patrimonii contemtus fuit.
Huius [15] agros, in populatione ceterorum, inta- 8
ctos, hoſtes reliquerant, ſperantes acquirere [16] ſe
illi [17] poſſe, aut periculum ex inuidia [18], aut ex
ſuſpicione proditionis infamiam. Quod ante 9
proſpiciens Pericles, & futurum [19] populo praedi-
xerat; & ad inuidiae impetum [20] declinandum,
agros ipſos dono reipublicae dederat: Atque ita, 10
vnde [21] periculum quaeſitum fuerat, ibi maximam
gloriam inuenit [22]. Poſt haec, interiectis diebus, 11
nauali proelio dimicatum eſt: victi Lacedaemo-
nii fugerunt. Nec ceſſatum deinceps eſt, quin aut 12
terra, aut mari, varia proeliorum fortuna [23], inui-
cem ſe trucidarent. Denique feſſi tot malis, pa- 13
cem in annos quinquaginta fecere, quam non niſi
ſex annis ſeruauerunt. Nam inducias, quas pro- 14
prio nomine condixerant, ex ſociorum perſona

 rum-

12 vsque adeo. 13 maioris aeſtimanda. 14 ſui, proprii. 15 Periclis. 16 efficere, parare. 17 Pericli. 18 ſi alii ciues huic fortunam ſuam inuiderent, quod ipſius praedia non fuiſſent deuaſtata. 19 ita fore. 20 vehementiam, periculum. 21 ex eo. 22 Pericles. 23 dum modo Athenienſes ſuperiores erant, modo Lacedaemonii.

24 equi-

15 rumpebant[24]: quippe quaſi minus periurii[25] contraherent, ſi ferentes ſociis auxilia, potius
16 quam ſi aperto proelio dimicaſſent. Hinc bellum in Siciliam translatum: quod priusquam expono, de Siciliae ſitu pauca dicenda ſunt.

LIBER

24 equidem Athenienſes & Lacedaemonii ſuo nomine fecerant inducias, ſed ſub praetextu ferendorum ſociis auxiliorum eas iterum rumpebant.
25 volebant videri fidem ſuam ſeruaſſe.

1 Fama

LIBER IV.

BREVIARIVM CAPITVM.

1. *Siciliae inſulae ſitus, ſoli natura. Aetnae item montis ac Scyllae & Charybdis miraculum.*
2. *Nomina, incolae veteres, Tyranni Siciliae, cui Carthaginenſes inhiant.*
3. *Rheginenſes ab Himeranis oppreſſi. Athenienſes imperium Siciliae ambiunt, & proſpere agunt initio.*
4. *In incepto pergentes, Syracuſani Lacedaemonios accerſunt. Graecorum concurſus fit, & bellum in Siciliam transfertur.*
5. *Athenienſes à Gylippo Lacedaemoniorum Duce terra marique franguntur: Ducibus Demoſthene & Nicia indecoro fato ſublatis.*

CAPVT. I.

Siciliam ferunt[1] anguſtis quondam faucibus[2] 1
Italiae adhaeſiſſe: direptamque velut à corpore, maiore impetu ſuperi[3] maris, quod toto[4]
vndarum onere illuc[5] vehitur. Eſt autem ipſa 2
terra[6] tenuis ac fragilis; & cauernis[7] quibusdam
fiſtuliſque ita penetrabilis, vt ventorum tota ferme flatibus pateat[8], nec non &[9] ignibus gene- 3
randis[10] nutriendiſque ſoli[11] ipſius naturalis materia, quippe intrinſecus ſtratum[12] ſulphure & bitumine

1 Fama eſt, dicitur. 2 parua continentis terrae particula. 3 vehementioris. 4 cum toto. 5 verſus Siciliam. 6 Siciliae humus. 7 foraminibus paruis. 8 vt intra terram Siciliae vbique permeare poſſint venti. 9 ſicuti etiam. 10 ad generandos alendosque ignes. 11 terrae. 12 *beſtreuet*, conſtratum eſſe ſolum ſeu terram dicitur.

4 tumine traditur: quae res facit, vt ſpiritu[13] cum
igne inter interiora luctante, frequenter & com-
pluribus locis nunc flammas, nunc vaporem, nunc
5 fumum eructet [14]. Inde denique Aetnae mon-
6 tis per tot ſecula durat incendium. Et vbi acri-
or per ſpiramenta cauernarum ventus incubuit[15],
7 arenarum moles egeruntur [16]. Proximum Ita-
liae promontorium, Rhegium dicitur, ideo quia
Graece abrupta [17] hoc nomine pronunciantur [18].
8 Nec mirum, ſi fabuloſa eſt loci [19] huius antiquitas,
9 in quem res tot coiere mirae [20]. Primum quod
nusquam alias tam torrens [21] fretum [22], nec ſo-
lum citato [23] impetu, verum etiam ſaeuo; neque
experientibus [24] modo terribile, verum etiam
10 procul videntibus. Vndarum porro in ſe [25] con-
currentium tanta pugna [26] eſt, vt alias [27] veluti
terga dantes [28] in imum deſidere [29], alias [30] quaſi
victrices in ſublime ferri [31] videas: nunc heic fre-
mitum feruentis aeſtus [32], nunc illic gemitum in
voragi-

13 dum venti luctantur cum igne intra terram. 14 euomat, prodat. 15 & poſtquam, vel, quando vehementior ventus per cauernarum ſpiramenta (*Lufft-Loecher*) efflat. 16 eiiciuntur. 17 rupes & ſaxa. 18 appellantur. 19 Siciliae. 20 in qua res tam multae & admirabiles inueniuntur. 21 rapidum, vehemens, impetuoſum. 22 *eine Meer-Enge*. 23 cuius freti impetus & curſus non modo celer & rapidus eſt. 24 nauigantibus in hoc freto. 25 contra ſe. 26 colliſio. 27 partim videas, has procellas. 28 quaſi aufugientes. 29 in profundo maris perire. 30 illas vero procellas. 31 extolli in altum. 32 aquae ſpumantis.

33 ſeſe

voraginem deſidentis [33] exaudias. Accedunt vi- 11
cini [34] & perpetui Aetnae montis ignes, & inſu-
larum Aeolidum, veluti ipſis [35] vndis alatur in-
cendium. Neque enim in tam anguſtis termi- 12
nis aliter [36] durare tot [37] ſeculis tantus ignis po-
tuiſſet, niſi humoris [38] nutrimentis aleretur. Hinc 13
igitur fabulae [39] Scyllam & Charybdin peperere
[40]; hinc latratus auditus; [41] hinc monſtri cre-
dita ſimulacra [42], dum nauigantes, magnis vorti-
cibus pelagi deſidentis exterriti [43], latrare putant
vndas, quas ſorbentis aeſtus [44] vorago conlidit.
Eadem cauſſa etiam Aetnae montis perpetuos 14
ignes facit. Nam aquarum ille concurſus, ra- 15
ptum ſecum [45] ſpiritum [46] in imum fundum [47] tra-
hit, atque ibi ſuffocatum tamdiu tenet, donec per
ſpiramenta (terrae diffuſus [48], nutrimenta [49])
ignis incendat. Iam ipſa Italiae Siciliaeque 16
vicinitas, (iam) promontoriorum altitudo ipſa

D. 6 ita

33 ſeſe occultantis aquae. 34 qui mons non procul freto ſitus eſt & perpetuos ignes eiicit. 35 per ipſas vndas. 36 alio modo. 37 per tot ſecula. 38 aquae. 39 figmenta poetarum. 40 excogitauerunt, effinxerunt. 41 fuit. 42 vnde creditum etiam fuit, quod monſtri cuiusdam imago eſſet in illis locis. 43 qui exterrebantur a magnis verticibus, in quibus aqua ſeſe occultauit. 44 quas aquas vorago, in quam illae abſorbentur, collidit inuicem cum magna vehementia, dum abſorbentur. 45 ſimul cum aquis. 46 ventum. 47 in profundum maris. 48 diſperſus, diſtributus, permeans. 49 illam materiam, per quam ignis nutritur.

50 his

ita ſimilis eſt, vt, quantum nunc admirationis, tantum antiquis 50 terroris dederit; credentibus 51, coeuntibus in ſe promontoriis, ac rurſum diſcedentibus, ſolida intercipi abſumique nauigia.
17 Neque hoc ab antiquis in dulcedinem fabulae compoſitum, ſed metu & admiratione tranſeuntium 52.
18 Ea eſt enim procul inſpicientibus natura loci 53, vt ſinum maris, non tranſitum putes; quo 54 cum acceſſeris, diſcedere ac ſeiungi promontoria, quae antea iuncta fuerant, arbitrere 55.

50 his, qui olim vixerunt. 51 quippe qui in ea opinione erant, quod a promontoriis, qui inuicem coirent & rurſus diſcederent, tota nauigia, integrae naves, abſumerentur & mergerentur in profundum. 52 haec omnia tamen non eo fini ficta fuerunt ab antiquis, vt dulcis fabula & mira narratio fieret, ſed metus & admiratio praeternauigantium ita omnia finxit. 53 ex longinquo ſi aſpicias locum, ita ille apparet, vt videatur eſſe ſinus maris, non vero tranſitus, *eine Durchfarth*. 54 ad quem ſinum. 55 facile poſſis credere.

CAPVT II.

1 SIciliae primo Trinacriae nomen fuit [1], poſtea
2 Sicania cognominata eſt. Haec a principio patria Cyclopum [2] fuit: quibus extinctis [3], Coca-
3 lus regnum inſulae occupauit, poſt quem ſingulae ciuitates in tyrannorum 4 imperium conceſſerunt,

1 Antiquis temporibus Sicilia appellata fuit Trinacria. 2 certum genus ferorum hominum aut gigantium. 3 & poſtquam hi occiſi fuerant. 4 paruorum principum. 5 venerunt.

6 & in

runt [5], quorum nulla terra feracior fuit [6]. Ho- 4
rum ex numero Anaxilaus iuſtitia cum cetero-
rum crudelitate certabat; [7] cuius moderationis [8]
haud mediocrem fructum [9] tulit: Quippe dece- 5
dens [10] cum filios paruulos reliquiſſet, tutelam-
que eorum Micalo, ſpectatae [11] fidei ſeruo, com-
miſiſſet [12]: tantus amor memoriae [13] eius apud
omnes fuit, vt parere [14] ſeruo, quam deſerere re-
gis filios mallent [15], principesque ciuitatis, obli-
ti [16] dignitatis ſuae, regni maieſtatem admini-
ſtrari per ſeruum paterentur. Imperium Siciliae 6
etiam Carthaginienſes tentauere [17], diuque
varia [18] victoria cum tyrannis dimicatum. Ad 7
poſtremum, amiſſo Hamilcare imperatore cum
exercitu, aliquantiſper [19] quieuere victi [20].

6 & in nulla regione totius orbis plures tyranni fuerunt, quam in Sicilia. 7 quanto crudeliores reliqui tyranni erant, tanto iuſtior videri volebat Anaxilaus. 8 iuſtitiae ſuae. 9 vtilitatem accepit. 10 moriens. 11 cognitae, perſpectae, probatae. 12 tradidiſſet. 13 *nominis.* 14 obedire. 15 incolae. 16 qui ſponte negligebant ſuam dignitatem. 17 acquirere voluerunt per arma. 18 dum modo Siculi victores fuerunt, modo Carthaginenſes. 19 per aliquod temporis ſpatium. 20 Carthaginenſes.

Capvt III.

Medio tempore [1] cum Rhegini diſcordia labo- 1
rarent [2], ciuitasque per diſſenſionem di-
viſa in duas partes eſſet; veterani [3] ex altera parte
ab

1 Interim. 2 inuicem eſſent diſcordes. 3 milites. 4 poſt-

ab Himera in auxilium vocati, pulſis [4] ciuitate,
contra quos implorati fuerant, & mox caeſis [5],
quibus tulerant auxilium, vrbem cum coniugibus
2 & liberis ſociorum occupauere; auſi [6] facinus [7]
nulli [8] tyranno comparandum: quippe [9], vt Rhe-
3 ginis melius fuerit vinci, quam viciſſe. Nam
ſiue victoribus captiuitatis iure ſeruiſſent, ſiue
amiſſa patria [10] exulare neceſſe habuiſſent; non
tamen, inter aras & patrios lares [11] trucidati, cru-
deliſſimis tyrannis patriam cum coniugibus ac
4 liberis praedam [12] reliquiſſent. Catinienſes
quoque cum Syracuſanos graues paterentur [13]
diffiſi [14] viribus ſuis, auxilium ab Athenienſibus
5 petiuere: qui ſeu ſtudio [15] maioris imperii, quo [16]
Aſiam Graeciamque penitus [17] occuparent, ſeu
metu factae pridem a Syracuſanis claſſis, ne La-
cedaemoniis illae vires [18] accederent; Lamponi-
um ducem cum claſſe in Siciliam miſere, vt ſub
ſpecie [19] ferendi Catinienſibus auxilii tentarent
6 Siciliae imperium. Et quoniam prima initia,
frequenter caeſis [20] hoſtibus, proſpera fuerant; ma-
iore

4 poſtquam ii ex ciuitate eiecti erant. 5 & poſtquam etiam ab iis hi mox occiſi erant. 6 ſunt. 7 tam horribile. 8 quale nunquam vllus tyrannus commiſit. 9 vsque adeo. 10 poſt amiſſam patriam. 11 domos occiſi. 12 tanquam praedam. 13 cum premerentur a Syracuſanis. 14 non confidentes. 15 ex cupiditate. 16 vt. 17 totam. 18 illa claſſis naualis. 19 praetextu. 20 dum hoſtes in aliquot praeliis victi fuerant.

21 ite·

iore denuo [21] claſſe, & robuſtiore exercitu, Lache-
te & Cariade ducibus, Siciliam petiuere: ſed 7
Catinienſes, ſiue metu [22] Athenienſium, ſiue tae-
dio belli, pacem cum Syracuſanis, remiſſis Athe-
nienſium auxiliis, fecerunt.

21 iterum. 22 quoniam ſibi metuebant a conſiliis Athenienſium.

CAPVT IV.

INteriecto deinde tempore, cum fides [1] pacis à 1
Syracuſanis non ſeruaretur, denuo legatos A-
thenas mittunt [2]; qui ſordida veſte, capillo bar-
baque promiſſis [3], & omni ſqualoris [4] habitu ad
miſericordiam commouendam acquiſito [5], con-
cionem [6] deformes [7] adeunt: adduntur precibus la- 2
crymae: & ita miſericordem populum ſupplices [8]
mouent, vt damnarentur duces, qui ab his [9] auxi-
lia deduxerant. Igitur claſſis ingens decerni- 3
tur [10]: creantur duces Nicias, & Alcibiades, & La-
machus, tantisque viribus Sicilia repetitur [11], vt
ipſis terrori eſſent [12], in quorum auxilia mitte-
bantur. Breui poſt tempore, reuocato ad reatum [13] 4
Alci-

1 Ea, quae in tranſactione pacis promiſſa fuerant. 2 Catinienſes. 3 longis. 4 ita vt toto corpore eſſent ſqualidi. 5 adhibito, vſurpato. 6 populum. 7 in hoc tam triſti ſtatu. 8 cum legati multis precibus populum orarent. 9 Catinienſibus. 10 iubetur extrui. 11 noua expeditio fit in Siciliam. 12 terrorem incuterent. 13 propter culpam, ob violata ſacra & cultum diuinum. vide Cornelium Nepotem in Alcibiade.

14 ter-

Alcibiade, duo proelia pedeſtria[14] ſecunda[15] Ni-
5 cias & Lamachus faciunt: munitionibus deinde
circumdatis[16], hoſtes etiam marinis commeati-
6 bus in urbe clauſos intercludunt[17]. Quibus re-
bus fracti[18] Syracuſani, auxilium à Lacedaemo-
7 niis petiuerunt. Ab his mittitur Gylippus, ſo-
lus, ſed in quo inſtar[19] omnium auxiliorum erat.
8 Is audito genere belli, iam inclinato ſtatu[20],
auxiliis partim in Graecia, partim in Sicilia con-
9 tractis[21], opportuna bello[22] loca occupat. Duo-
bus deinde proeliis victus, congreſſus tertio[23],
occiſo Lamacho, & hoſtes in fugam compulit, &
10 ſocios obſidione liberauit. Sed cum Athenien-
ſes à bello terreſtri in nauale ſe tranſtuliſſent[24],
Gylippus claſſem Lacedaemone[25] cum auxiliis
11 arceſſit[26]: quo cognito[27], &[28] ipſi Athenienſes in
locum amiſſi ducis Demoſthenem & Eurymedon-
12 ta, cum ſupplemento[29] copiarum mittunt: Pe-
loponneſii quoque communi ciuitatum decre-
to[30], ingentia Syracuſanis auxilia miſere: &
quaſi

14 terreſtria. 15 felicia. 16 circumdabant vrbem Syracuſas machinis & munitionibus. 17 impediunt etiam, ne alimenta adueherentur hoſtibus mari, qui in vrbe concluſi erant. 18 debilitati. 19 exemplum, certitudo, imago. 20 cum viderentur Syracuſani in magno periculo eſſe. 21 poſtquam comparauerat auxilia. 22 ad bellum gerendum. 23 cum tertia vice proelium faceret. 24 conuertiſſent. 25 ex Lacedaemonia. 26 ad ſe venire iubet. 27 quod cum Athenienſes intellexiſſent. 28 etiam. 29 augmento, *Recrūten.* 30 iuxta decretum.

31 de-

quaſi Graeciae bellum in Siciliam translatum[31] eſſet, ita ex vtraque parte ſummis viribus dimicabatur.

31 deductum.

CAPVT V.

Prima igitur congreſſione[1] naualis certaminis, 1
Athenienſes vincuntur. Caſtra quoque cum
omni publica ac priuata pecunia amittunt. Su- 2
per haec mala[2], cum etiam terreſtri proelio victi
eſſent, tunc Demoſthenes cenſere coepit, *vt ab-
irent Sicilia, dum[3] res[4], quamvis afflictae[5], non- 3
dum tamen perditae forent: neque in bello male
auſpicato[6] amplius perſeuerandum eſſe; domi[7]
grauiora, & forſitan infeliciora bella[8], in quae[9]
ſeruare hos vrbis apparatus[10] oporteat.* Nicias 4
ſeu pudore[11] male[12] actae rei, ſeu metu deſtitu-
tae ſpei ciuium[13], ſeu impellente fato[14], manere
contendit[15]. Reparatur[16] igitur nauale bel- 5
lum, & animi à prioris fortunae procella[17], ad
ſpem certaminis revocantur[18]: ſed inſcitia du- 6
cum,

1 Proelio. 2 calamitatem. 3 quoniam. 4 ſtatus, potentia Athenienſium. 5 miſerae, conturbatae. 6 incepto, infelici. 7 Athenis, in Graecia. 8 eſſe. 9 ad quae bella gerenda. 10 claſſem & exercitum. 11 ex pudore. 12 rerum infeliciter geſtarum. 13 quoniam ſpem eam non impleuerat, quam ciues conceperant de hoc bello. 14 quoniam prouidentia diuina ita rem dirigebat. 15 vult, vt Athenienſes manerent in Sicilia. 16 iterum incipitur. 17 calamitate. 18 excitantur, eriguntur.

19 Sy-

cum, qui inter anguſtias maris tuentes ſe[19] Syra-
7 cuſanos aggreſſi fuerant, facile vincuntur. Eury-
medon dux in prima acie[20] fortiſſime dimicans,
primus cadit[21]: triginta naues, quibus praefuerat,
8 incenduntur. Demoſthenes & Nicias, & ipſi victi
exercitum in terram deponunt, tutiorem fugam[22]
9 rati[23] itinere terreſtri. Ab his relictas centum
triginta naues Gylippus inuaſit: ipſos deinde in-
ſequitur: fugientes partim capit, partim caedit.
10 Demoſthenes amiſſo exercitu, à captiuitate, gla-
11 dio[24] & voluntaria morte ſe vindicat[25]: Nicias
autem ne Demoſthenis quidem exemplo, vt ſibi[26]
conſuleret, admonitus, cladem ſuorum auxit de-
decore[27] captiuitatis.

LIBER

19 Syracuſanos, qui ſeſe tuebantur & hoſtem expectabant in anguſto mari. 20 *in der Avantgarde, in der erſten Linie, im erſten Treffen.* 21 occiditur. 22 fore. 23 putantes. 24 per gladium, quo ſe ipſum interfecit. 25 liberauit. 26 ſuae ſaluti, ſuo honori. 27 per dedecus.

❧ (○) ❧

1 Ma-

LIBER V.
BREVIARIVM CAPITVM.

1. *Alcibiades Siculi belli concitor in exilium coniectus, Lacedaemonios ad bellum Athenienſibus inferendum impellit. Huic bello Darius Rex Perſarum accedit ſocius Lacedaemoniis.*
2. *Alcibiadis res geſtae in patriam. Lacedaemoniis ſuſpectus, negotium illis faceſſit Tiſſafernis opera.*
3. *Alcibiades ſtatum reip. mutat, deinde claſſe inſtructa in bellum pergit aduerſus Lacedaemonios.*
4. *Naualis pugna & praeclara de Lacedaemoniis victis ab Alcibiade reportata victoria. Is deſideratus ciuibus ſuis Athenas reuerſus ſumma cum omnium laetitia excipitur.*
5. *Lacedaemonii Perſarum freti auxilio exercitum Athenienſium in Aſia ſparſum opprimunt. Alcibiades ob rem male geſtam veritus populi impetum denuo in voluntarium exilium proficiſcitur.*
6. *Conon Alcibiadis ſucceſſor inualidos & nouos milites nactus infeliciter rem gerit, & nauali praelio ſuperatus concedit ad Euagoram.*
7. *Athenienſium tot cladibus fractorum puſillanimitas.*
8. *Lacedaemonii victores vrbe Athenarum deditione potiuntur. Lyſander ſtatum reip. mutat: inde* XXX *tyranni, & caedes Alcibiadis.*
9. *Theramenes tyrannorum vnus vir moderatus, a collegis trucidatur. Thraſybulus remp. collapſam reſtituit, & praelio commiſſo* XXX *tyrannorum ſaeuiſſimos Critiam & Hippolochum mactat.*
10. *Thraſybulus populares fugientes placide reuocat: ſuperſtites tyrannos vrbe pellit; qui dum bellum reparare ſtudent, comprehenſi trucidantur: ἀμνηστία, id eſt, diſcordiarum obliuione inter ciues ſancita.*
11. *Darii mors. Inter filios Artaxerxem & Cyrum lis de regno. Qua prius in occultum, deinde vero in apertum*

tum bellum erumpente, Artaxerxes demum, fratre occiſo, & victoria & regno potitur.

CAPVT I.

1 DVm Athenienſes in Sicilia bellum per biennium cupidius quam felicius [1] gerunt, interim concitor [2] & dux eius Alcibiades abſens Athenis inſimulatur [3], myſteria Cereris Initiorum ſacra [4], nullo [5] magis quam ſilentio ſolennia [6], enunciauiſſe [7].
2 Reuocatusque a bello ad iudicium, ſiue conſcientiam [8], ſiue indignitatem [9] rei non ferens, tacitus [10] in exilium Elidem profectus eſt.
3 Inde vbi non damnatum ſe tantum, verum etiam diris per omnium ſacerdotum religiones deuotum cognouit [11], Lacedaemona ſe
4 contulit: ibique regemLacedaemoniorum impellit, turbatis [12] Athenienſibus aduerſo Siciliae
5 praelio vltro bellum inferre. Quo facto, omnia Graeciae regna velut ad extinguendum commune

1 Maiori cum cupiditate quam felicitate. 2 ſuaſor, auctor. 3 accuſatur. 4 cultum diuinum, qui Cereri erat ſacer, & quo initiabantur aut inſtruebantur certi homines. 5 ritu, ob nullam aliam rem. 6 quorum ſolennitas & religio cumprimis conſiſtit in taciturnitate & ſilentio eorum, quae in iſtis ſacris fieri ſolebant. 7 *bette es ausgeplaudert.* 8 quoniam ſciebat, ſe id feciſſe. 9 iniuriam ſibi factam. 10 clam. 11 poſtquam intellexit, ſe non modo fuiſſe damnatum in iudicio, ſed etiam ab omnibus ſacerdotum ordinibus publicis exſecrationibus affectum. 12 quoniam in ſumma confuſione eſſent Athenienſes, propter infelix bellum in Sicilia.

13 in

ne incendium, concurrunt. Tantum odium 6
Athenienſes immoderati imperii crudelitate con-
traxerant.[13] Darius quoque rex Perſarum, me- 7
mor paterni auitique in [14] hanc vrbem odii, fa-
cta cum Lacedaemoniis per Tiſſafernem praefe-
ctum Lydiae ſocietate [15], omnem ſumtum belli
pollicetur. Et erat hic quidem titulus [16] cum 8
Graecis coeundi[17]: re autem vera timebat, ne vi-
ctis [18] Athenienſibus ad ſe [19] Lacedaemonii arma
transferrent. Quis igitur miretur, tam floren- 9
tes [20] Athenienſium opes [21] ruiſſe, cum ad oppri-
mendam vnam vrbem, totius Orientis vires con-
currerent; Non tamen inerti [22], neque incruento 10
cecidere [23] bello [24]: ſed proeliati ad [25] vltimum, vi-
ctores etiam interdum, conſumti [26] magis fortu-
nae varietate [27], quam victi ſunt. Principio [28] belli 11
omnes ab his [29] etiam ſocii deſciverant, vt [30] fit:
Quo [31] ſe fortuna, eodem [32] etiam fauor homi-
num inclinat.

CAPVT

13 in ſe accerſiuerant, excitauerant 14 contra. 15 foedere, Allianz. 16 praetextus. 17 faciendi ſocietatem. 18 poſtquam victi eſſent Athenienſes. 19 Darium & Perſiae regnum. 20 magnam, egregiam. 21 potentiam. 22 pigro. 23 victi ſunt. 24 fortiter ſeſe geſſerunt Athenienſes in eo bello, & multum negotii hoſtibus dederunt. 25 vsque ad. 26 debilitati. 27 vicibus, inconſtantia. 28 in principio. 29 Athenienſibus. 30 quod plerumque fieri ſolet. 31 ad quam partem. 32 ad illam quoque partem.

1 Exci-

CAPVT II.

1 ALcibiades quoque motum [1] aduerſus patriam
bellum non gregarii militis opera [2], ſed im-
2 peratoriis [3] virtutibus adiuuat. Quippe acce-
ptis quinque nauibus in Aſiam contendit [4], & tri-
butarias [5] Athenienſium ciuitates, auctoritate
3 nominis ſui, ad defectionem compellit [6]. Sciebant
enim domi clarum, nec exilio videbant factum
minorem [7]; nec tam ablatum [8] Athenienſibus
ducem, quam Lacedaemoniis traditum; parta-
4 que cum amiſſis imperia penſabant [9]. Sed apud
Lacedaemonios virtus [10] Alcibiadis plus inuidiae
5 quam gratiae [11] contraxit [12]. Itaque cum prin-
cipes [13] velut aemulum gloriae ſuae interfici-
endum inſidiis mandaſſent [14], cognita re [15], Al-
cibiades per vxorem Agidis regis, quam adulterio
cognouerat, ad Tiſſafernem praefectum Darii re-
gis profugit; cui ſe celeriter officii comitate, &
obſe-

1 Excitatum. 2 per operam. 3 quae in Imperatore ſeu belli duce eſſe debent. 4 proficiſcitur. 5 quae tributum annuum Athenienſibus ſoluebant. 6 commouet. 7 ſciebant enim illae ciuitates, quod Alcibiades, qui in patria ſua clarus fuiſſet, nihil amiſiſſet ex ſua dignitate. 8 fuiſſe. 9 quamuis apud Athenienſes imperium amiſiſſet Alcibiades, tamen cogitabant, eundem apud Spartanos aeque magnum factum eſſe. 10 fortitudo. 11 amoris, gratitudinis. 12 excitauit, effecit. 13 primarii apud Spartanos viri. 14 iuſſiſſent Alcibiadem interfici. 15 cum Alcibiades has inſidias intellexiſſet.

16 cuius

obſequendi gratia inſinuauit [16]. Erat enim 6
& aetatis flore [17], & formae veneratione, nec
minus eloquentia, etiam inter Athenienſes, inſi-
gnis: ſed in conciliandis amicitiarum ſtudiis, 7
quam in retinendis, vir melior [18]: quia morum
vitia ſub vmbra eloquentiae primo [19] latebant.
Igitur perſuadet Tiſſaferni, *ne tanta ſtipendia* [20] 8
claſſi Lacedaemoniorum praeberet. Vocandos 9
enim in portionem [21] *muneris Ionios, quorum pro*
libertate, cum tributa Athenienſibus penderent [22],
bellum ſuſceptum ſit. Sed nec auxiliis nimis eni- 10
xe [23] *Lacedaemonios iuuandos; Quippe memorem*
eſſe debere [24]; *alienam* [25] *ſe victoriam, non ſuam*
inſtruere: Et eatenus [26] *bellum ſuſtinendum, ne*
inopia [27] *deſeratur. Nam regem Perſarum, diſ-* 11
ſentientibus [28] *Graecis, arbitrum pacis ac belli*
fore; & quos [29] *ſuis* [30] *non poſſit* [31], *ipſorum ar-*
mis

16. cuius amorem Alcibiades ſibi ſtatim conciliauit per comitatem officiorum & facilitatem obſequii 17 in florente aetate, & formam corporis venerabilem habebat. 18 rectius & facilius ſciebat amicos ſibi parare, quam amicitiae fidem conſeruare. 19 in primis amicitiae initiis. 20 tantos ſumtus belli. 21. etiam Ionios mereri partem huius doni regii. 22 exſoluerent. 23. diligenter, ſtudioſe. 24 Tiſſafernem. 25 ſe, Tiſſafernem, facere, vt Lacedaemonii vincerent hoſtes ſuos, cum interim ad ſe nulla redundaret inde vtilitas. 26 ita, *in ſo ferne.* 27 ob inopiam propter nimiam liberalitatem, bellum deſeratur. 28 quamdiu Graeci ciuile bellum inter ſe gererent. 29 Graecos. 30 armis, Perſicis militibus. 31 vincere.

32 regi

mis victurum. perfecto autem bello, ſtatim ei[32]
11 *cum victoribus dimicandum*[33]. *Domeſticis*[34]
itaque bellis Graeciam obterendam[35], *ne externis*
vacet[36]; *exaequandasque vires partium, & in-*
13 *feriores auxilio leuandos. Non enim quieturos*
poſt hanc victoriam Spartanos, qui vindices ſe
14 *libertatis Graeciae profeſſi ſint.*[37] Grata[38] oratio
Tiſſaferni fuit. Itaque commeatus[39] maligne
[40] praebere[41]: claſſem regiam non totam mittere; ne aut victoriam totam daret, aut neceſſitatem deponendi[42] belli imponeret.

32 regi Perſarum. 33 bellum mouendum eſſe adverſus victores. 34 ciuilibus. 35 diminuendam, debilitandam. 36 ne Graecia poſſit de externis bellis cogitare. 37 dicant, appellent. 38 iucunda auditu. 39 *Prouiant.* 40 inutiles commeatus. 41 coepit. 42 finiendi.

Capvt III.

1 INterea Alcibiades hanc operam[1] ciuibus ven-
2 ditabat: ad quem cum legati Athenienſium
veniſſent, pollicetur his amicitiam regis, ſi
3 reſpubl.[3] a populo translata ad ſenatum foret: ſpe-
rans, vt aut concordante[4] ciuitate, dux belli ab
omnibus legeretur[5]: aut diſcordia inter ordines[6]
4 facta,[7] ab altera parte in auxilium vocaretur. Sed
Athenienſibus imminente periculo belli, maior
ſalutis

1 Auxilium, *dieſen Dienſt.* 2 notam faciebat iactabundus. 3 reipublicae adminiſtratio. 4 ſi ciuitas concors eſſet. 5 eligeretur. 6 *Staende*, populum & ſenatum. 7 ſi facta eſſet.

8 Athe-

ſalutis quam dignitatis cura fuit. [8] Itaque permit- 5
tente populo imperium [9] ad ſenatum transfer-
tur. Qui [10] cum inſita [11] genti ſuperbia crude- 6
liter in plebem conſuleret [12], ſingulis tyrannidis
ſibi impotentiam [13] vindicantibus [14], ab exercitu
Alcibiades exul reuocatur, duxque claſſi conſtitui-
tur. Statim igitur Athenas mittit, *ex continenti* 7
[15] *ſe cum exercitu venturum, recepturumque a*
quadringentis[16] *iura populi*, [17] *ni ipſi*[18] *redderent.*
Hac denunciatione optimates [19] territi, primo vr- 8
bem prodere Lacedaemoniis tentauere [20] : dein
cum id nequiſſent, in exilium profecti ſunt. Igi- 9
tur Alcibiades, inteſtino malo patria liberata [21],
ſumma [22] cura claſſem inſtruit; atque ita in bel-
lum aduerſus Lacedaemonios pergit [23].

8 Athenienſes, quibus periculum belli iminebat, magis curabant ſalutem ſuam quàm dignitatem. 9 reipublicae adminiſtratio. 10 ſenatus. 11 ex innata Athenienſibus. 12 ageret. 13 acerbitatem, immoderationem, crudelitatem. 14 dum ſinguli attribuere ſibi volebant imperium. 15 ſtatim. 16 a ſenatu, qui conſtabat ex quadringentis viris. 17 niſi. 18 ſenatores. 19 ſenatores. 20 voluerunt. 21 poſtquam patriam liberauerat ab inteſtina diſcordia. 22 cum ſumma. 23 proficiſcitur.

CAPVT IV.

IAm Mindarus & Pharnabazus, Lacedae- 1
moniorum duces, inſtructis nauibus expecta-
bant [1]. Proelio commiſſo, victoria penes [2] Athe- 2
E nienſes

1 Claſſem Athenienſium. 2 apud.

poſt

nienſes fuit. In eo bello maior pars exercitus, & omnes ferme hoſtium duces caeſi: naues LXXX
3 captae. Interiectis quoque diebus 3, cum bellum Lacedaemonii à mari in terram tranſtuliſ-
4 ſent, iterato 4 vincuntur. His malis 5 fracti 6, pacem petiere: quam ne acciperent, opera 7 eorum effectum eſt, quibus ea res 8 quaeſtum 9 prae-
5 ſtabat. Interea & Syracuſanorum auxilia illatum à Carthaginienſibus Siciliae bellum, do-
6 mum reuocauit 10: quibus rebus deſtitutis 11 Lacedaemoniis, Alcibiades cum claſſe victrice Aſiam vaſtat: multis locis proelia facit: ubique victor
7 recipit 12 ciuitates, quae defecerant: nonnullas capit, & imperio Athenienſium adiicit: atque ita priſci nauali gloria vindicata 13, adiecta etiam laude terreſtris belli, deſideratus 14 ciuibus ſuis
8 Athenas reuertitur. His omnibus praeliis ducentae naues hoſtium, & praeda ingens capta 15.
9 Ad hunc redeuntis exercitus, triumphum, effuſa 16 omnis

3 poſt paucos dies. 4 iterum altera vice. 5 cladibus, calamitate. 6 debilitati. 7 per conſilia. 8 discordia ciuilis in Graecia. 9 vtilitatem, diuitias. 10 bellum illud, quod Carthaginenſes intulerant Siciliae, permouit Syracuſanos, vt ſua auxilia a Lacedaemoniis domum reuocarent. 11 cumque adeo Lacedaemonii desererentur vndique. 12 occupat. 13 poſtquam adeo reſtituerat Athenienſibus priſcam gloriam in re nauali, & iisdem quoque comparauerat laudem belli terreſtris feliciter geſti. 14 poſtquam ciues magno deſiderio aduentum eius diu expectauerant. 15 fuit. 16 magno cum deſiderio videndi exercitum victorem tota exiuit ciuitas. 17 fa

omnis multitudo obuiam procedit: & vniuerſos
quidem milites, praecipue tamen Alcibiadem mi-
rantur: in hunc oculos ciuitas uniuerſa, in hunc
ſuſpenſa ora [17] conuertit: hunc quaſi de coelo 10
miſſum, & vt ipſam Victoriam [18] contuentur:
laudant quae [19] pro patria, nec minus admiran- 11
tur quae [20] exul contra [21] geſſerit, excuſantes
ipſi [22], iratum prouocatumque feciſſe. Enim 12
vero [23] tantum in vno viro fuiſſe momen-
ti [24], vt maximi imperii ſubuerſi, & rur-
ſum recepti auctor eſſet; & vnde [25] ſtetiſſet, eo [26]
ſe victoria transferret; fieretque cum eo mira
quaedam fortunae inclinatio [27]. Igitur omni- 13
bus non humanis tantum, verum & diuinis eum
honoribus onerant [28], certant ſecum ipſi, vtrum
contumelioſius eum expulerint, an reuocauerint
honoratius [29]. Ipſos illi [30] deos gratulantes 14
tulere obuiam, quorum exſecrationibus erat [31]
deuotus. Et cui paulo ante omnem humanam 15

17 faciem obſtupeſcentem. 18 Deam. 19 geſſe-rit. 20 ea quae. 21 patriam. 22 ipſe populus excuſabat ea, quae Alcibiades contra patriam fecerat, dicens, ea facta fuiſſe ab eo ad iram excitato & commoto. 23 ſiquidem etiam populus dicebat. 24 quod hic vnicus vir valuerit reſtituere maximum imperium Athenienſium hactenus oppreſſum 25 in quacunque parte, ſiue Perſarum, ſiue Lacedaemoniorum, ſiue Athenienſium. 26 ad eam quoque partem. 27 mutatio, ita vt illa pars vinceret, a qua Alcibiades ſtaret. 28 afficiunt, ornant ſupra modum omnem. 29 maiori cum honore. 30 Alcibiadi. 31 paulo ante.

opem interdixerant, eum, ſi queant[32], in coelo
16 poſuiſſe cupiunt. Explent[33] contumelias honoribus, detrimenta muneribus, exſecrationes preci-
17 bus. Non Siciliae illis aduerſa pugna in ore eſt[34], ſed Graeciae victoria: non claſſes per illum amiſſae, ſed acquiſitae[35]: nec Syracuſarum, ſed Ioniae
18 Helleſpontique meminerunt. Sic Alcibiades nunquam mediocribus, nec in offenſa, nec in fauore ſtudiis[36] ſuorum exceptus eſt.

32 potuiſſent. 33 compenſant. 34 non iam amplius loquuntur de aduerſa pugna in Sicilia. 35 victae & occupatae ſeu captae. 36 Alcibiades expertus eſt maximum odium, & maximum quoque amorem ſuorum ciuium.

Caput V.

1 Dum haec aguntur a Lacedaemoniis, Lyſander claſſi belloque praeficitur; & in locum Tiſſafernis, Darius rex Perſarum filium ſuum Cyrum Ioniae Lydiaeque praepoſuit: qui Lacedaemonios auxiliis opibusque[1] ad ſpem fortunae
2 prioris erexit[2]. Aucti igitur viribus[3], Alcibiadem cum centum nauibus in Aſiam profectum, dum agros[5] longa[6] pace diuites, ſecurius[7] populatur[8], & praedae dulcedine ſine inſidiarum metu ſparſos milites habet, repentino aduentu oppres-

1 Sumtibus, pecuniis. 2 excitauit. 3 cum itaque Lacedaemonii maiorem potentiam accepiſſent. 4 Alcibiades. 5 prouincias. 6 per longam. 7 minori cum cautione, quàm quidem decebat. 8 vaſtat.

9 vice-

oppreſſere [9]: tantaque caedes palantium [10] fuit, 3
vt plus vulneris [11] eo proelio Athenienſes accipe-
rent, quam ſuperioribus [12] dederant: & tanta de- 4
ſperatio apud Athenienſes erat, vt ex continenti
Alcibiadem ducem Conone [13] mutarent; arbi- 5
trantes victos ſe [14] non fortuna [15] belli, ſed frau-
de imperatoris: apud quem plus prior offenſa va-
luiſſet, [16], quam recentia beneficia. Viciſſe au- 6
tem eum [17] priore bello ideo tantum, vt [18] oſten-
deret hoſtibus, quem ducem ſpreuiſſent, & vt ca-
rius eis [19] ipſam victoriam venderet. Omnia 7
enim credibilia in Alcibiade, vigor ingenii, &
morum luxuria faciebat [20]. Veritus itaque 8
multitudinis impetum [21], denuo [22] in voluntari-
um exilium proficiſcitur.

9 vicerunt. 10 diſperſorum Athenienſium militum. 11 maiorem cladem & calamitatem. 12 in proeliis contra hoſtes. 13 cum Conone. 14 fuiſſe. 15 a fortuna belli, quae inconſtans eſſe ſolet. 16 ipſum ad vindictam occultam erga ciues ſuos inſtigare. 17 Alcibiadem. 18 vt eo. 19 Athenienſibus. 20 vigor enim ingenii & mores luxurioſi faciebant, vt omnino crederetur, Alcibiadem ſtudio perdidiſſe hanc victoriam, & voluiſſe hac ratione iniuriam acceptam vindicare per cladem ſuorum ciuium. 21 crudelitatem plebis. 22 iterum, altera vice.

Capvt VI.

Itaque Conon Alcibiadi ſuffectus, [1] habens 1
ante oculos [2] cui duci ſucceſſiſſet, claſſem maxi-

1 Factus Imperator in eius locum. 2 dum cogitabat.

2 ma [3] induſtria exornat [4]: ſed nauibus exercitus
deerat, fortiſſimis quibusque in Aſiae populatione
3 amiſſis [5]. Armantur tamen ſenes, aut impube-
res pueri, & numerus militum ſine exercitus robo-
4 re expletur [6]. Sed non magnam bello moram
aetas fecit imbellis [7]: caeduntur paſſim, aut fugi-
entes capiuntur: tantaque ſtrages, aut occiſorum,
aut captiuorum fuit, vt Athenienſium deletum
non imperium tantum, verum etiam nomen vide-
5 retur. Quo proelio perditis & deſperatis rebus [8],
ad tantam inopiam rediguntur, vt conſumta
militari aetate [9], peregrinis ciuitatem [10], ſeruis
libertatem, damnatis impunitatem [11] darent.
6 Ex qua colluuione [12] hominum conſcripto [13] exer-
citu, domini [14] antea Graeciae vix libertatem
7 tuebantur. Iterum tamen fortunam maris ex-
8 periendam [15] decernunt. Tanta virtus [16] ani-
morum erat, vt, cum paulo ante ſalutem [17] deſpe-
9 rauerint; nunc non deſperent victoriam. Sed
neque

3 cum maxima. 4 inſtruit. 5 naues autem non poterant armari militibus, quoniam magnus fortiſſimorum virorum numerus amiſſus erat in populatione Aſiae. 6 aderant quidem multi milites, ſed robur & fortitudo ipſis deerat. 7 aetas imbecillis non permittebat, vt ſenes hi ac pueri diu in bello permanerent. 8 cumque adeo in hoc proelio victi Athenienſes in deſperationem conicerentur. 9 poſtquam illi omnes perierant, qui ad bellum idonei fuerant. 10 ius ciuitatis. 11 libertatem a poena. 12 *liederlichem Miſchmaſch*, 13 cum exercitus eſſet comparatus. 14 illi, qui paullo ante domini fere totius Graeciae fuerant. 15 experiri. 16 alacritas, fiducia, fortitudo. 17
de

neque is [18] miles erat, qui nomen Athenienſium tueretur [19]; neque eae vires, quibus vincere conſuerant; neque ea ſcientia militaris in his, quos vincula, non caſtra continuerant [20]. Itaque omnes aut capti, aut occiſi. Cum dux Conon eo proelio ſuperfuiſſet ſolus, crudelitatem ciuium metuens, cum octo nauibus ad regem Cyprium concedit [21] Euagoram.

de ſua ſalute. 18 talis, ita inſtructus. 19 tueri poſſet. 20 qui in vinculis, non vero in caſtris diu vixerant. 21 proficiſcitur, fugit.

Capvt VII.

At dux Lacedaemoniorum rebus feliciter geſtis, fortunae hoſtium inſultat [1]; captiuas naues cum praeda bellica, in triumphi modum ornatas, mittit Lacedaemona: ac tributarias Athenienſium ciuitates, quas metus dubiae [2] belli fortunae in fide [3] tenuerat, voluntarias [4] recepit [5]: nec aliud ditionis [6] Athenienſium praeter vrbem ipſam reliquit. Quae cuncta cum Athenis nunciata eſſent, omnes relictis domibus, per vrbem diſcurrere [7] pauidi: alius alium ſciſcitari; auctorem nuncii requirere [8]: non pueros imprudentia [9]; non ſenes debilitas;

1
2
3
4
5

 non

1 Crudele gaudium exercet erga infelices hoſtes. 2 incertae. 3 erga Athenienſes. 4 quae ſeſe ſponte tradiderant. 5 occupauit. 6 & omnia occupauit, quae in ditione & ſub imperio Athenienſium erant, praeter vrbem ipſam Athenas 7. coeperunt 8 de auctore huius nuntii interrogare. 9 neque imprudentes pueri, neque debiles ſenes, neque imbecillae mulieres manent in domibus ſuis.

10 vs-

non mulieres ſexus imbecillitas domi tenet: adeo ad omnem aetatem tanti mali ſenſus penetrave-
6 rat [10]. In foro deinde coeunt: atque ibi perpetua [11]
nocte fortunam publicam queſtibus iterant [12].
7 Alii fratres, aut filios, aut parentes deflent, cognatos alii, alii amicos [13] cognatis cariores, & cum priuatis [14] caſibus querelam publicam miſcent:
8 *iam ſe ipſos [15], iam ipſam patriam perituram, miſerioremque incolumium [16], quam amiſſo-*
9 *rum [17] fortunam [18] iudicantes: ſibi quiſque ante oculos obſidionem, famem, & ſuperbum victo-*
10 *remque hoſtem proponentes: iam ruinam vrbis &*
11 *incendia, iam omnium captiuitatem & miſerrimam ſeruitutem recordantes [19]: feliciores prorſus priores vrbis ruinas ducentes, quae inco-*
12 *lumibus filiis parentibusque, tectorum tantum ruina taxatae ſint [20]. Nunc autem non claſſem, in quam, ſicuti pridem [21], confugiant [22], ſupereſſe; non exercitum, cuius virtute ſeruati [23] pulchriora poſſent moenia extruere.*

10 vsque adeo omnis ſexus & aetatis homines per nuntium de hac calamitate erant perterriti. 11 tota. 12 ſaepius queruntur de ſua infelicitate. 13 qui interdum ſolent cariores eſſe quam amici. 14 domeſticis calamitatibus. 15 eſſe perituros. 16 eorum, qui adhuc in viuis eſſent. 17 mortuorum. 18 ſtatum, conditionem. 19 cogitantes, expendentes. 20 putabant, ſuperiorem ruinam vrbis longe fuiſſe feliciorem, quoniam tecta tantum ſiue domus ab hoſtibus incenſae fuiſſent, ſaluis parentibus liberiſque. 21 olim in bello Perſico. 22 confugere poſſint. 23 per cuius exercitus fortitudinem ſi ſeruarentur.

CAPVT

Capvt IIX.

Sic defletae [1] ac prope perditae vrbi hoſtes ſu- 1
perueniunt, & obſidione circumdata obſeſſos
fame vrgent [2]. Sciebant enim, neque ex adue- 2
ctis copiis [3] multum ſupereſſe [4], & ne nouae [5] ad-
vehi poſſent, prouiderant [6]: quibus malis [7] Athe- 3
nienſes fracti, poſt longam famem, & aſſidua ſuo-
rum funera, pacem petiuere: quae an dari debe-
ret, diu [8] inter Spartanos ſociosque deliberatum.
Cum multi delendum [9] Athenienſium nomen, 4
vrbemque incendio conſumendam cenſerent; ne-
garunt ſe Spartani ex duobus Graeciae oculis al-
terum eruturos [10]: pacem polliciti, ſi demiſſa Py- 5
raeum [11] verſus muri brachia [12] dejicerent, naues-
que, quae reliquae forent, traderent; resq; publica
ex ſemet ipſis [13] xxx rectores acciperet. In has 6
leges, [14] traditam ſibi vrbem, Lacedaemonii for-
mandam [15] Lyſandro tradiderunt. Inſignis hic 7
annus & [16] expugnatione Athenarum, & morte

1 Deſperanti. 2 in maximam famis neceſſitatem compellunt. 3 *Proviant, Lebens-Mitteln.* 4 in vrbe. 5 copiae. 6 curauerant hoſtes. 7 calamitatibus. 8 fuit deliberatum. 9 eſſe prorſus. 10 Spartani dixerunt, ſe nolle eruere alterum oculum Graeciae, nempe Athenas, cum Spartam putarent eſſe vnum oculum. 11 Pyraeum erat portus maris non procul vrbe Athenarum. 12 eam partem, quae usque ad portum exſtructa erat. 13 Lacedaemoniis, vel rectius, Athenienſibus. 14 his conditionibus. 15 dirigendam, adminiſtrandam. 16 & propter expugnationem.

Darii regis Perſarum, & exilio Dionyſiii Siciliae
8 tyranni fuit. Mutato ſtatu [17] Athenarum, eti-
9 am ciuium conditio mutatur. Triginta recto-
res reipublicae conſtituuntur, qui fiunt tyranni:
10 quippe a principio tria millia ſibi ſatellitum ſtatu-
unt [18], quantum ex tot cladibus prope nec ciui-
11 um ſuperfuerat [19]: & quaſi paruus hic ad conti-
nendam ciuitatem exercitus eſſet [20] ſeptingen-
12 tos milites a victoribus accipiunt. Caedes dein-
de ciuium ab Alcibiade auſpicantur [21], ne iterum
rempublicam ſub obtentu [22] liberationis inuade-
13 ret [23]. Quem cum profectum ad Artaxerxem
Perſarum regem comperiſſent, citato [24] itinere
14 miſerunt, qui [25] eum interciperent [26]: a quibus
occupatus [27], cum occidi aperte non poſſet, viuus
in cubiculo, in quod dormiebat, crematus eſt.

17 poſtquam ſtatus mutatus fuerat. 18 ſeligunt, iubent ſibi dari. 19 cum tamen vix tot ciues in vrbe ſupereſſent poſt tot clades. 20 ſatis eſſet, ſufficeret. 21 incipiunt. 22 praetextu. 23 poſſet inuadere. 24 celeri. 25 aliquos, qui. 26 in via. 27 *ertappet*, aeuentus, *eingeboblet*.

Capvt IX.

1 Liberati hoc vltoris metu [1] tyranni, miſeras vr-
bis reliquias caedibus & rapinis exhauriunt [2].
2 Quod cum diſplicere vni ex numero ſuo [3] Thera-
meni didiciſſent, [4] ipſum quoque ad terrorem
omnium

1 A metu, quem habebant, ne forte Alcibiades aliquando vlciſceretur patriam ſuam. 2 prorſus deuaſtant & corrumpunt. 3 tyranno. 4 vidiſſent.

§ VI

omnium[5] interficiunt. Fit igitur ex vrbe paſſim 3
omnium fuga; repleturque Graecia Athenienſium
exulibus: quod etiam ipſum auxilium[6] cum miſeris 4
eriperetur (nam Lacedaemoniorum edicto[7], ciui-
tates, exules[8] recipere prohibebantur,) omnes ſe
Argos[9] & Thebas contulere: ibi non ſolum tutum 5
exilium egerunt, verum etiam ſpem recuperandæ
patriae receperunt[10]. Erat inter exules Thraſybu- 6
lus, vir ſtrenuus, & domi[11] nobilis; qui auden-
dum[12] aliquid pro patria & pro ſalute communi,
etiam cum periculo[13] ratus[14], adunatis[15] exuli-
bus, caſtellum Phylen Atticorum finium[16] occu-
pat: nec deerat[17] quarundam ciuitatium tam cru- 7
deles caſus miſerantium fauor.[18] Itaque Iſmenias 8
Thebanorum princeps etſi publicis[19] non poterat,
priuatis[20] tamen viribus adiuuabat[21]: & Lyſias Sy- 9
racuſanus orator, exul tunc, quingentos milites
ſtipendio ſuo[22] inſtructos[23], in auxilium patriae
communis eloquentiae[24] miſit. Fit itaque aſpe- 10

 rum

5 vt alii exemplum ſibi caperent ex eius morte. 6 receptio exſulum. 7 per mandatum. 8 Athenienſes in ſpontaneum exilium profectos. 9 vrbem. 10 fugerunt. 11 Athenis. 12 eſſe. 13 vitae. 14 putans. 15 poſtquam collegerat & coniunxerat exſules. 16 in finibus Atticis ſitum. 17 exſulibus. 18 quaedam etiam ciuitates miſericordiam ſuam oſtendebant erga exſules, qui tam grauibus caſibus fuerant oppreſſi. 19 viribus. 20 ſuis. 21 exſules. 22 ſuis ſumtibus. 23 collectos, comparatos 24 in auxilium vrbis Athenarum, quae communis patria erat eloquentiae.

25 per.

rum[25] proelium: ſed cum hinc [26]pro patria ſum-
mis viribus, inde [27] pro aliena dominatione ſecu-
11 rius [28] pugnaretur, tyranni vincuntur: victi in
vrbem refugerunt, quam exhauſtam caedibus
12 ſuis etiam armis ſpoliant. Deinde cum omnes
Athenienſes proditionis ſuſpectos haberent, demi-
grare eos ex vrbe iubent & in brachiis muri, quae
diruta fuerant, habitare [29], extraneis [30] militi-
13 bus imperium tuentes. Poſt haec Thraſybulum
corrumpere[31], imperii ſocietatem pollicentes, co-
14 nantur: quod cum non contigiſſet[32], auxilia a La-
cedaemoniis petiuere: quibus accitis [33], iterato[34]
15 proeliantur. In eo bello Critias & Hippolochus,
omnium tyrannorum ſaeuiſſimi, cadunt[35].

25 pertinax, crudele. 26 ex parte Athenienſium exſulum. 27 ex parte tyrannorum. 28 non ſatis caute. 29 iuſſerunt expulſos ciues. 30 peregrinis. 31 per pecuniam & promiſſos honores. 32 cum Thraſybulus non paſſus eſſet ſe corrumpi. 33 cumque auxilia accepiſſent a Lacedaemoniis. 34 altera vice. 35 interficiuntur.

CAPVT. X.

1 CEteris victis, cum exercitus eorum, ex quibus
maior pars Athenienſium erat, fugeret, ma-
2 gna voce Thraſybulus exclamat. *Cur [1] ſe [2] victo-
rem fugiant potius, quam vt vindicem [3] commu-
3 nis libertatis adiuuent? Ciuium illam memine-
rint*

1 Athenienſes. 2 Thraſybulum. 3 aſſertorem, reſtauratorem.

rint aciem,[3] *non hoſtium eſſe* [4]*: nec ſe ideo arma cepiſſe, vt aliqua victis adimat, ſed vt ademta reſtituat:* XXX *ſe dominis* [5]*, non ciuitati bellum inferre.* Admonet [6] deinde cognationis, legum, 4
ſacrorum communium; tum vetuſti per tot bella commilitii [7]: *orat, miſereantur exulum ciuium, ſi tam patienter ipſi ſeruiant: reddant ſibi* [8] *patriam, accipiant libertatem.* His vocibus [9] tantum 5
promotum eſt [10], vt reuerſus in vrbem exercitus, XXX tyrannos emigrare Eleuſina iuberet, ſubſtitutis decem [11], qui [12] rempubl. regerent: qui, nihil 6
exemplo prioris dominationis territi, eandem viam crudelitatis aggreſſi ſunt [13]. Cum haec 7
aguntur, nunciatur Lacedaemone [14], in bellum Athenienſes exarſiſſe [15]: ad quod [16] comprimendum, Pauſanias rex mittitur: qui miſericordia [17] 8
exulis populi permotus, patriam miſeris ciuibus reſtituit, & decem tyrannos ex vrbe Eleuſina migrare ad ceteros iubet. Quibus rebus cum pax 9
ſtatuta eſſet, interiectis diebus [18], repente tyranni

4 meminerint, ſuum, Thraſybuli, exercitum non conſtare ex hoſtibus ſed ex ciuibus. 5 tyrannis inferre bellum. 6 eos. 7 quod commilitones fuiſſent in tot bellis. 8 Thraſybulo. 9 ſermonibus. 10 tantum effecit Thraſybulus. 11 & conſtituti fuerunt decem alii viri, in locum tyrannorum. 12 decem. 13 perinde magnam crudelitatem exercuerunt, ac fecerant triginta illi tyranni. 14 in vrbe. 15 quod Athenienſes bellum graue incepiſſent. 16 bellum. 17 per miſericordiam erga populum exſulem. 18 poſt paucos dies.

non minus reſtitutos exules, quam ſe in exilium actos indignantes [19], quaſi vero aliorum libertas ſua [20] ſeruitus eſſet; bellum Athenienſibus in-
10 ferunt: ſed ad colloquium, veluti dominationem recepturi [21], progreſſi, per inſidias comprehenſi [22], vt pacis victimae [23] trucidantur: populus, quem e-
11 migrare iuſſerant [24], in vrbem reuocatur. Atque ita per multa membra [25] ciuitas diſſipata, in vnum
12 tantum corpus redigitur; &, ne qua diſſenſio ex ante actis [26] naſceretur [27], omnes iureiurando obſtringuntur [28], diſcordiarum obliuionem fore.
13 Interea Thebani Corinthiique legatos ad Lacedaemonios mittunt; qui ex manubiis [29] portionem praedae communis belli periculique pete-
14 rent. quibus negatis [30], non quidem aperte bellum adverſus Lacedaemonios decernunt: ſed tacitis animis tantam iram concipiunt, vt ſubeſſe [31] bellum intelligi poſſet.

19 non ſolum tyranni aegre ferebant, quod ipſi eſſent ex urbe eiecti, ſed etiam, quod ciues hactenus exſules fuiſſent in vrbem reſtituti. 20 tyrannorum. 21 dum quaſi volebant adminiſtrationem reipublicae iterum adire. 22 tanquam. 23 per quas veluti poſſet pax confirmari. 24 quem tyranni ex vrbe eiecerant in exſilium. 25 per tot tyrannos. 26 ex his quae hactenus acta fuerant. 27 oriretur. 28 ſeſe obligant. 29 ex praeda ab hoſtibus capta. 30 cum vero repulſam tuliſſent, & Lacedaemonii dixiſſent, ſe nolle ipſis dare partem praedae. 31 proxime fore.

Capvt XI.

EOdem fere tempore Darius rex Perſarum mo- 1
ritur, Artaxerxe & Cyro filiis relictis[1]. Re- 2
gnum Artaxerxi, Cyro ciuitates, quarum prae-
fectus erat, teſtamento legauit[2]. Sed Cyro iu- 3
dicium patris, iniuria[3] videbatur. Itaque oc-
culte aduerſus fratrem bellum parabat. quod 4
cum nunciatum Artaxerxi eſſet, accerſitum[4] ad
ſe fratrem, & innocentiam diſſimulatione belli ſi-
mulantem[5], compedibus aureis vinxit; interfeciſ-
ſetque, ni mater prohibuiſſet. Dimiſſus igitur 5
Cyrus, iam non occulte bellum, ſed palam; nec
per diſſimulationem, ſed aperta profeſſione[6] pa-
rare coepit: auxilia vndique contrahit. Lace- 6
daemonii memores, Athenienſi bello[7] enixe[8] ſe
eius[9] opera adiutos[10], velut ignorantes, contra
quem bellum pararetur, decernunt auxilia Cyro
mittenda, vbi res[11] eius exegiſſet: quaerentes 7
apud Cyrum gratiam[12], & apud Artaxerxem, ſi
viciſſet, veniae patrocinia[13], cum nihil aduerſus
eum aperte decreuiſſent. Sed cum in bello fors 8
proelii vtrumque fratrem pugnae obtuliſſet[14],
prior

1 Poſtquam reliquerat filios. 2 conſtituit, dedit. 3 iniuſtum & contra aequitatem eſſe. 4 venire ad ſe iuſſit fratrem. 5 qui ſimulabat ſe eſſe innocentem. 6 aperte dicebat Cyrus, ſe parare bellum. 7 in bello. 8 magno ſtudio. 9 Cyri. 10 fuiſſe, auxilium accepiſſe. 11 neceſſitas. 12 amorem, benevolentiam. 13 ſecuritatem, certitudinem, fauorem. 14 ſed cum fortuna belli vtrumque fratrem ad proelium coëgiſſet.

15 cum

9 prior Artaxerxes a fratre vulneratur; quem cum equi fuga periculo ſubtraxiſſet[15]; Cyrus a cohorte regia oppreſſus, interficitur. Sic victor Artaxerxes,& proeda fraterni belli, & exercitu potitur.
10 In eo praelio decem millia Graecorum in auxilio Cyri fuere. quae & in cornu[16], in quo ſteterant, vicerunt; & poſt mortem Cyri, neque armis a tanto exercitu vinci, neque dolo capi potuerunt; re-
11 vertentesque inter tot indomitas nationes, & barbaras gentes, per tanta itineris ſpatia[17] virtute[18] ſe vsque[19] terminos patriae defenderunt.

LIBER

15 cum vero equi celeritas Artaxerxem è periculo liberaſſet. 16 ala in ea parte exercitus. 17 longitudinem. 18 per fortitudinem ſuam. 19 ad.

1 Iuxta

LIBER VI.

BREVIARIVM CAPITVM.

1. *Lacedaemonii Aſiae imperium affectantes bellum mouent. Rex Perſarum Athenienſibus per Cononem auxilium concedit.*
2. *Lacedaemonii Ducem exercitus Ageſilaum praeficiunt. Cononis prudenter & fortiter geſta.*
3. *Piſandri & Cononis pugna; in qua Lacedaemonii victi.*
4. *Inclinatio fortunae Lacedaemoniorum, quam Ageſilai fortitudo ſuſtentat.*
5. *Athenienſes Iphicratem & Cononem Lacedaemoniis opponunt. Athenae ex Lacedaemoniorum ſpoliis inſtaurantur.*
6. *Graeciae pax a rege Perſarum indicta, quam Lacedaemonii magno ſuo malo turbant.*
7. *Thebani Lacedaemonios laceſſunt, unde dubia Martis alea, & pugna ad Mantineam.*
8. *Epaminondae fortiſſimi Thebanorum Ducis interitus, & elogium.*
9. *Totius Graeciae labes poſt Epaminondae exceſſum.*

CAPVT I.

LAcedaemonii, more [1] ingenii humani, quo plura habent, eo ampliora [2] cupientes, non contenti, acceſſione Athenienſium opum vires ſibi duplicatas [3], totius Aſiae imperium affectare [4] coeperunt; ſed maior pars [5] ſub regno Perſarum erat. Itaque Hercyllides dux in hanc [6] militiam electus, cum videret ſibi aduerſus duos praefectos 1 2

1 Iuxta conſuetudinem. 2 maiora plura. 3 eo non contenti erant, quod ipſorum potentia aucta fuerat per victam Athenienſium potentiam. 4 appetere, ſupere. 5 Aſiae. 6 ad hoc bellum gerendum.

7 in-

fectos Artaxerxis regis, Pharnabazum & Tiſſa-
fernem, maximarum gentium viribus ſuccinctos[7],
3 dimicandum, pacificari cum altero[8] ſtatuit. A-
ptior viſus[9] Tiſſafernes, vir & induſtria potior[10],
& militibus Cyri quondam regis inſtructior[11], in
colloquium vocatur, & ſtatutis conditionibus, ab
4 armis dimittitur. Hanc rem[12] Pharnabazus
apud communem[13] regem criminatur[14], *vt*[15] *La-
cedaemonios Aſiam ingreſſos non repulerit armis,*
5 *ſed impenſis regiis*[16] *aluerit; merceturque ab
his*[17] *vt*[18] *differant bella, quam gerant, tanquam
non ad vnius ſummam imperii detrimentum*
6 *omne perueniat*[19]. *Indignum*[20] *aut bella
non perfici, ſed redimi*[21]; *hoſtem pre-*
7 *cio*[22] *non armis ſummoueri.* His vocibus re-
gem Tiſſaferni alienatum[23] hortatur, vt in lo-
cum eius[24], naualis belli ducem eligat Conona
Athenienſem, qui amiſſa bello patria[25] Cypri
exula-

7 inſtructos, armatos. 8 cum vno ex his duobus ducibus. 9 ad hanc rem aptior ei viſus eſt. 10 qui maiorem in rebus ſuis adhibere ſolebat diligentiam. 11 qui olim Cyri regis exercitum duxerat. 12 colloquium & pacificationem. 13 apud Artaxerxem, qui & Pharnabazi & Tiſſafernis rex erat. 14 accuſat, defert. 15 quomodo Tiſſafernes. 16 ſumtu regis. 17 & per pecuniam datam perſuadeat Graecis. 18 vt potius. 19 cum tamen ex hac proditione rex magnum detrimentum patiatur. 20 rem non tolerandam. 21 per munera emi ab hoſtibus. 22 per munera. 23 inimicum factum. 24 Tiſſafernis. 25 poſtquam patria eius in Lacedaemoniorum poteſtatem venerat in bello.

26 ita

exulabat : *quippe* [26] *Athenienſibus, etſi fractae* [27] 8
ſint opes [28], *manere tamen naualem vſum* [29], *nec,*
ſi eligendus ſit ex vniuerſis [30], *meliorem alium* [31]
eſſe. Acceptis igitur quingentis talentis, iuſſus 9
eſt [32] Conona claſſi praeficere.

26 ita dicebat Pharnabazus. 27 debilitatae. 28 potentia. 29 experientiam maritimam. 30 ex omnibus ducibus. 31 quam quidem Conona. 32 Pharnabazus.

Capvt II.

His [1] cognitis, Lacedaemonii & [2] ipſi a rege Ae- 1
gypti Hercynione auxilia naualis belli per
legatos petunt; a quo centum triremes, & ſex-
centa millia modiorum [3] frumenti miſſa: a cete- 2
ris quoque ſociis ingentia auxilia contracta ſunt.
Sed tanto exercitui, & contra tantum ducem [4], dee- 3
rat dignus [5] imperator. Itaque poſtulantibus 4
ſociis [6] Ageſilaum ducem, regem tunc Lacedae-
moniorum: propter reſponſum oraculi Delphici,
diu Lacedaemonii, an eum ſummae rei [7] praepo-
nerent, deliberauerunt; quibus futurus imperii 5
finis denunciabatur [8], cum [9] regium claudicaſſet
imperium [10]: erat [11] enim pede claudus. Ad po- 6
ſtremum ſtatuerunt, melius eſſe inceſſu regem,
quam

1 Haec res cum nuntiata eſſet Lacedaemoniis. 2 etiam. 3 *Maas.* 4 Cononem. 5 ſatis exercitatus & peritus rei militaris dux. 6 cum ſocii poſtularent. 7 bello, exercitui. 8 quibus dixerat oraculum, fore, vt Lacedaemoniorum imperium finem ſuum acciperet. 9 ſi. 10 Commando. 11 Ageſilaus.

12 mo-

7 quam imperio regnum claudicare [12]. Poſtea-
quam Ageſilaum cum ingentibus copiis in Aſiam
miſere: non facile dixerim, quod aliud par ducum
8 bene comparatum fuerit[13]: quippe aetas, virtus,
conſilium, ſapientia vtrique [14] prope vna [15], glo-
ria quoque rerum geſtarum eadem[16]: quibus cum
9 paria omnia fortuna dederit; inuictum tamen ab
10 altero vtrumque ſeruauit [17]. Magnus igitur
amborum apparatus belli, magnae res geſtae fue-
11 runt. Sed Cononem ſeditio militum inuadit [18],
quos præfecti regis fraudare ſtipendio ſoliti erant
eo inſtantius debita poſcentibus [19], quo gravio-
rem ſub magno duce militiam praeſumebant [20].
12 Itaque Conon diu rege per epiſtolas fruſtra fati-
13 gato[21], ad poſtremum ipſe ad eum pergit[22]; a cu-
ius aſpectu & colloquio prohibitus eſt [23], quod [24]
eum more Perſarum adorare [25] nollet: agit ta-
14 men cum eo per internuncios, & queritur, *opulen-
tiſſi-*

12 melius eſſe, vt rex claudicaret, quam vt regnum debilitaretur, per imperium ducis non ſatis periti. 13 difficile dictu eſt, an vnquam alias pares duces ab hoſtibus fuerint electi. 14 tam Cononi, quam Ageſilao. 15 par. 16 par. 17 neuter ab altero victus fuit. 18 vexat, affligit, aggreditur. 19 quippe milites eo inſtantius poſcebant debita ſibi ſtipendia. 20 fore putabant. 21 diu ac saepius ſcripſerat Conon ea de re ad regem, ſed fruſtra. 22 proficiſcitur. 23 non potuit autem ad regem admitti, aut in conſpectum eius venire. 24 quoniam. 25 quod Graeci vocant προσκυνεῖν, ad genua regis procumbere.

26 propter

tiſſimi regis bella inopia [26] *dilabi* [27], *&* [28] *qui*
exercitum parem hoſtibus habebat, pecunia [29] *vin-*
ci, qua [30] *praeſtet; inferioremque eum ea parte*
virium [31] *inueniri, qua longe ſuperior ſit.* Po- 15
ſtulat dari ſibi miniſtrum impenſae [32], quia pluri-
bus id mandare [33] pernicioſum ſit. Dato [34] ſti- 16
pendio ad claſſem remittitur: nec moram agendis
rebus facit [35]: multa fortiter, multa feliciter agit:
agros hoſtiles vaſtat: vrbes expugnat, & quaſi
tempeſtas quaedam cuncta proſternit. Quibus 17
rebus territi Lacedaemonii, ad patriae ſubſidium
reuocandum [36] ab Aſia Ageſilaum decernunt.

26 propter inopiam. 27 fruſtranea eſſe. 28 & eum. 29 per inopiam pecuniae. 30 cum tamen maiores longe diuitias rex habeat, quam quidem hoſtes. 31 potentiae. 32 vnicum ſaltem miniſtrum, qui pecuniam a rege accipiat, & militibus poſtea diſtribuat. 33 offerre, hoc negotium dare. 34 cum itaque Conon accepiſſet ſtipendia. 35 ſtatim incipit bellum. 36 eſſe domum.

CAPVT III.

INterim Piſandrus ab Ageſilao proficiſcente dux 1
patriae relictus, ingentem claſſem ſummis vi-
ribus inſtruit, fortunam belli tentaturus [1]. Nec 2
non & Conon tunc primum [2] cum hoſtium exerci-
tu concurſurus [3], magna cura [4] ordinat ſuos. Sum- 3
ma igitur non tam ducum in eo proelio, quam
mili-

1 Tentare voluit. 2 prima vice. 3 proelium facturus. 4 cum cura.

5 altera

4 militum aemulatio [5] fuit. Nam & ipſe dux Co-
5 non non tam Perſis, quam patriae ſtudebat [6], &
ſicut afflictis Athenienſium rebus [7], auctor amiſ-
ſae dominationis fuerat; ſic volebat idem [8] habe-
ri [9] redditae [10]; patriamque [11] vincendo recipere [12],
6 quam victus amiſerat: eo [13] ſpecioſius, quod [14] ne
ipſorum quidem Athenienſium, ſed alieni [15] im-
perii viribus [16] dimicet [17], pugnaturus [18] periculo
regis, victurus praemio patriae: gloriamque di-
verſis [19] artibus, quam priores ciuitatis ſuae du-
7 ces conſecuturus: quippe illos [20] vincendo [21] Per-
ſas, patriam defendiſſe: ſe [22] Perſas victores faci-
8 endo, reſtituturum patriam eſſe. Porro Pi-
ſandrus pro [23] coniunctione Ageſilai, etiam
virtutum aemulator erat; contendebatque [24], ne
a rebus geſtis eius [25], & gloriae ſplendore decede-
ret; neue tot [26] bellis ac ſeculis quaeſitum impe-
rium,

5 altera pars alteram magno ſtudio vincere audebat. 6 non tam pugnabat pro Perſis, quam pro patria ſua. 7 cum fortuna Athenienſibus aduerſa eſſet. 8 ipſe, Conon. 9 putari, exiſtimari. 10 auctor redditae dominationis. 11 volebat. 12 occupare. 13 & eius voluntas eo ſpecioſior erat. 14 quoniam. 15 extranei, Perſici. 16 cum viribus. 17 bellum gerat. 18 ita vt pugnare poſſet cum regis periculo, & vincere etiam poſſet hoſtes, cum vtilitate patriae, tanquam in praemium victoriae. 19 per longe alias artes. 20 priores Athenienſium duces. 21 cum viciſſent Perſas. 22 Cononem. 23 quoniam coniunctus erat cum Ageſilao, etiam eius virtutes aemulari & imitari ſtudebat. 24 & ſtudebat. 25 Ageſilai. 26 per tot bella.

27 tem-

rium, breuis momenti [27] culpa [28] ſubuerteret [29]. 9
Eadem militum & omnium regum cura erat;
quos maior ſolicitudo cruciabat [30], non tam ne
ipſi quaeſitas opes [31] amitterent, quam ne priſti-
nas [32] Athenienſes reciperent. Sed quanto ma- 10
ius proelium fuit, tanto & [33] clarior victoria Cono-
nis. Victi Lacedaemonii fugam capeſſunt [34], 11
praeſidia hoſtium Athenis [35] deducuntur: populo 12
reſtituta dignitate conditio ſeruilis eripitur [36]:
multae quoque ciuitates recipiuntur [37].

27 temporis. 28 per culpam, ſiue infelix praelium. 29. in periculum & ruinam coniiceret. 30. vexabat. 31 potentiam. 32 opes. 33 etiam fuit. 34 capiunt, arripiunt. 35 ex vrbe Athenarum. 36 cumque dignitas reſtituta eſſet populo, idem liberatur a ſeruitute Lacedaemoniorum. 37 ab Athenienſibus.

CAPVT IV.

HOc initium Athenienſibus reſumendae po- 1
tentiae, & Lacedaemoniis habendae finis fuit[1].
Namque velut [2] cum imperio etiam virtutem per- 2
didiſſent, contemni a finitimis coepere. Primi 3
igitur Thebani auxiliantibus Athenienſi-
bus, bellum his [3] intulere: quae ciuitas [4] ex infi- 4
mis incrementis, virtute [5] Epaminondae ducis, ad
ſpem imperii Graeciae erecta eſt [6]. Fit itaque ter- 5
re-

1 poſt hoc proelium Athenienſes recipere coeperunt ſuam potentiam, & potentia Lacedaemoniorum coepit habere ſuum finem. 2 non ſecus ac ſi ſimul cum imperio. 3 Lacedaemoniis. 4 Thebanorum. 5 per virtutem ſeu fortitudinem. 6 auſa eſt ſpem concipere de occupando totius Graeciae imperio.

7 &

reſtre proelium, eadem Lacedaemoniorum fortuna [7], qua pugnatum aduerſus Conona nauali
6 proelio fuerat. In eo bello Lyſander, quo duce [8]
Athenienſes victi a Lacedaemoniis fuerant, inter-
7 ficitur. Pauſanias quoque alter dux Lacedaemoniorum proditionis accuſatus, in exilium abiit.
8 Igitur Thebani potiti victoriam, vniuerſum [9] exercitum ad vrbem Lacedaemoniorum ducunt, facilem expugnationem rati [10], quoniam deſerti a
9 ſociis omnibus erant: quod [11] metuentes Lacedaemonii, regem ſuum Ageſilaum ex Aſia, qui ibi magnas res gerebat, ad defenſionem patriae arceſ-
10 ſunt [12]. Occiſo enim Lyſandro nullius alterius fi-
11 duciam ducis habebant [13]. Cuius quoniam ſerus aduentus erat [14], conſcripto exercitu, obuiam ho-
12 ſti procedunt. Sed victis [15], aduerſus paulo ante victores [16], nec animus [17], neque vires pares fue-
13 re. Prima igitur congreſſione funduntur [18]. Deletis iam ſuorum Copiis ſuperuenit [19] rex Ageſilaus, qui reſtituto proelio, non difficulter, recenti [20]

7 & Lacedaemonii eandem fortunam aduerſam experti ſunt. 8 ſub cuius ductu. 9 totum. 10 putabant Thebani, facile expugnari poſſe vrbem. 11 quam expugnationem vrbis ſuae. 12 reuocant, redire iubent. 13 poſtquam enim Lyſander occiſus erat, in nullo alio duce, quam in Ageſilao, habebant ſpem & fiduciam. 14 quoniam vero Ageſilaus non poterat ſatis celeriter redire. 15 Lacedaemoniis. 16 Thebanos. 17 fortitudo. 18 profligantur. 19 in auxilium venit opportuno tempore.

20 cum

ti [20] & multis expeditionibus indurato milite, hoſtibus victoriam eripuit; ipſe tamen grauiter ſauciatur.

20 cum recentibus militibus, & qui indurati & exercitati erant per multa bella.

CAPVT V.

QVibus rebus cognitis, Athenienſes verentes[1], 1
ne iterum Lacedaemoniis victoribus [2] in pri-
ſtinam ſortem [3] ſeruitutis redigerentur, exercitum
contrahunt, eumque in auxilium Boeotiorum per 2
Iphicratem, viginti quidem annos natum [4], ſed
magnae indolis iuuenem, duci iubent. Huius 3
adoleſcentis ſupra aetatem virtus admirabilis fuit;
nec vnquam ante eum Athenienſes, inter tot 4
tantosque duces, aut ſpei maioris, aut indolis ma-
turioris imperatorem habuerunt; in quo non im-
peratoriae tantum, verum & oratoriae artes fue-
re [5]. Conon quoque, audito [6] reditu Ageſilai, & 6
[7] ipſe ex Aſia ad depopulandos Lacedaemonio-
rum agros reuertitur: atque ita, vndique [8] belli 7
formidine circumſtrepente, clauſi [9] Spartani ad
ſum-

1 Qui metuebant. 2. ſi iterum vincerent Lacedaemonii. 3 ſtatum, infelicitatem. 4 qui quidem vigeſimum modo annum aetatis agebat. 5 qui non ſolum omnes eas virtutes (*Qualitaeten*) habuit, quae in Imperatore eſſe debent, ſed ſimul etiam excellens fuit Orator. 6 poſtquam audierat de reditu. 7 etiam. 8 dum *Lacedaemonii* vndique bello premebantur. 9 intra vrbem ſuam.

10 poſt-

8 ſummam deſperationem rediguntur. Sed Conon vaſtatis[10] hoſtium terris, Athenas pergit[11]: vbi magno[12] ciuium gaudio exceptus, plus tamen triſtitiae ipſe[13] ex incenſa & diruta a Lacedaemoniis patria, quam laetitiae ex[14] recuperata
9 poſt tantum[15] temporis, cepit. Itaque quae[16] incenſa fuerant, praedarum ſumtu &[17] exercitu Perſarum reſtituit[18]: quae diruta[19], reficit[20].
10 Fatum[21] illud Athenarum fuit, vt ante a Perſis crematae, manibus eorum[22]: & nunc[23] a Lacedaemoniis dirutae, ex ſpoliis Lacedaemoniorum
11 reſtituerentur: verſa quoque vice, nunc haberent ſocios, quos tunc hoſtes habuerant; &
12 hoſtes nunc paterentur[24], cum quibus iuncti tunc arctiſſimis ſocietatis vinculis[25] fuerant.

10 poſtquam vaſtauerat terras. 11 proficiſcitur. 12 cum magno. 13 cepit, accepit. 14 ex patria reſtituta. 15 ſpatium. 16 ea aedificia, quae. 17 & cum. 18 reparat. 19 fuerant. 20 reaedificat. 21 fortuna, ſingularis ſtatus. 22 à Perſarum manibus reſtituerentur. 23 vt nunc eos. 24 haberent. 25 foedere.

CAPVT VI.

1 DVm haec geruntur, Artaxerxes rex Perſarum, legatos in Graeciam mittit, per quos iubet, *omnes*[1] *ab armis*[2] *diſcedere; qui*[3] *ali-*
2 *ter feciſſet, eum ſe pro hoſte habiturum*: ciuitatibus libertatem ſuaque omnia reſtituit: quod non Graeciae laboribus, aſſiduisque bellorum

1 Graecos. 2 bello. 3 ſi quis vero.

4 equi-

rum interneciuis odiis conſulens fecit [4]; ſed [5], ne
occupato ſibi [6] Ægyptio bello, quod [7] propter 3
auxilia, aduerſus praefectos ſuos Lacedaemoniis
miſſa, ſuſceperat, exercitus ſui in Graecia deti-
nerentur. Feſſi igitur tot bellis Graeci, cupide 4
paruere [8]. Hic annus, non eo [9] tantum inſi- 5
gnis fuit, quod repente pax tota [10] Graecia facta
eſt: ſed etiam eo, quod eodem tempore vrbs
Romana a Gallis capta eſt. Sed Lacedaemonii 6
ſecuris inſidiantes [11], abſentiam Arcadum ſpe-
culati [12], caſtellum eorum expugnant, occupato-
que [13] praeſidium imponunt. Itaque armato 7
inſtructoque exercitu Arcades, adhibitis [14] in au-
xilium Thebanis, amiſſa bello [15] repetunt [16]. In 8
eo proelio Archidamus dux Lacedaemoniorum
vulneratur: qui cum caedi [17] ſuos iam vt [18] vi-
ctos videret, per praeconem corpora interfecto-
rum ad [19] ſepulturam poſcit. Hoc eſt enim ſi- 10
gnum apud Graecos victoriae traditae. Qua

4 equidem Artaxerxes id non fecit, quaſi finem facere vellet ex bono animo bellis inteſtinis & odiis periculoſiſſimis Graecorum. 5 ſed hanc ob cauſſam id fecerat. 6 dum ipſe occupatus eſſet & bellum gereret in Aegypto. 7 bellum. 8 libentiſſime id fecerunt, quod rex iuſſerat. 9 ideo, ob hanc rem. 10 in tota. 11 qui ſemper inſidiari ſolebant illis, qui ſecuros ſe eſſe putabant. 12 obſeruantes, videntes. 13 caſtello, quod occupauerant. 14 poſtquam ad auxilium ferendum perſuaſerant Thebanos. 15 ea quae in bello amiſerant. 16 iterum occupant, recuperant. 17 interfici. 18 velut. 19 vt ſepeliri poſſent.

confeſſione contenti Thebani, ſignum parcenti dedere [10].

20. ſignum ſuis dederunt, vt parcerent Lacedaemoniis, neque plures interficerent.

Capvt VII.

1 Paucis deinde poſt diebus, neutris [1] quidquam hoſtile facientibus, cum quaſi tacito conſenſu induciae eſſent Lacedaemoniis alia bella aduerſus finitimos gerentibus, Thebani Epaminonda duce [2], occupandae vrbis eorum ſpem ceperunt.
2 Igitur principio [3] noctis, taciti [4] Lacedaemona proficiſcuntur: non tamen aggredi incautos potuerunt.
3 Quippe ſenes, & cetera imbellis aetas, [5] cum aduentum hoſtium praeſenſiſſent, in ipſis portarum anguſtiis armati occurrunt [6]; & aduerſus quindecim millia militum, non amplius [7] centum iam effoetae [8] aetatis viri, pugnae ſe offerunt [9].
5 Tantum animorum viriumque, patriae & penatium conſpectus ſubminiſtrat tantoque praeſentia, quam recordatione ſui, maiores ſpiritus largiuntur [10].
6 Nam vt [11] videre, inter quae [12], & pro

1 Dum neutra pars, neque Lacedaemonii, neque Thebani. 2 ſub ductu. 3 ſub initiis. 4 clam, *in aller Stille.* 5 & alii imbecilles Spartani, pueri, iuuenes, mulieres &c. 6 reſiſtunt Spartanis. 7 non plures quam. 8 imbecilles, ſenes. 9 pugnare incipiunt cum Thebanis. 10 tantam fortitudinem & tantas vires ſolent in animis pugnantium efficere patria & penates; & iidem tanto maiorem faciunt fortitudinem, quando praeſentes ſunt, quam ſi ſolum extra patriam eorum recordamur. 11 poſtquam ſenes Spartani viderunt. 12 inter quantas anguſtias. 13 pu-

& pro quibus ſtarent [13], aut vincendum ſibi, aut
moriendum cenſuerunt. Pauci igitur ſuſtinue- 7
re ſenes aciem [14], culpa [15] ante diem uniuerſa
iuuentus [16] eſſe non potuit. In eo proelio duo 8
duces hoſtium cecidere. Cum interim, Ageſilai 9
aduentu nunciato, Thebani receſſere: nec bel- 10
lum diu dilatum: ſi quidem Spartanorum iuuen-
tus, ſenum virtute & gloria incenſa [17], teneri non
potuit, quin ex continenti, acie decerneret [18].
Cum victoria Thebanorum eſſet, Epaminondas, 11
dum non ducis tantum, verum etiam fortiſſimi
militis officio fungitur, grauiter vulneratur. Quo 12
audito, his [19] ex dolore metus, & illis [20] ex gau-
dio [21] ſtupor iniicitur [22]; atque ita veluti ex placi-
to [23] conſenſu a proelio diſceditur.

13 pugnarent. 14 proelium. 15 reſiſtere. 16 Spartanorum milites iuuenes & robuſti. 17 quae excitabatur ad bellum per gloriam & fortitudinem ſenum. 18 proelium renouaret. 19 Thebanis 20 Spartanis. 21 ob vulnerationem Epaminondae. 22 oritur. 23 facto.

Capvt. IIX.

POſt paucos deinde dies Epaminondas decedit [1]; 1
cum quo vires quoque reipubl. ceciderunt.
Nam ſicuti telo ſi primam aciem] praefregeris, 2
reliquo ferro vim nocendi ſuſtuleris [2]: ſic illo ve-
lut mucrone teli ablato [3] duce [4] Thebanorum

1 Moritur. 2 quemadmodum telum omnem vim nocendi amittit, ſi eius prima acies ſeu cuſpis frangatur. 3 fracto, mortuo. 4 Epaminonda.

rei quoque publicae vires hebetatae ſunt: vt non tam illum amiſiſſe quam cum illo interiiſſe
3 omnes viderentur. Nam neque [5] hunc ante ducem vllum memorabile bellum geſſere; nec poſtea virtutibus, ſed cladibus inſignes [6] fuere: vt manifeſtum ſit, patriae gloriam & natam [7] & ex-
4 tinctam cum eo fuiſſe. Fuit autem incertum,
5 vir melior [8], an dux eſſet. Nam & imperium [9]
6 non ſibi ſemper, ſed patriae quaeſiuit: & pecuniae adeo parcus [10] fuit, vt ſumtus funeri defuerit [11].
7 Gloriae quoque non [12] cupidior quam pecuniae: quippe recuſanti omnia imperia ingeſta ſunt [13]:
8 honoresque ita geſſit, vt ornamentum non acci-
9 pere, ſed [14] dare ipſi dignitati videretur. Iam [15] literarum ſtudium, iam philoſophiae doctrina tanta, vt mirabile videretur, vnde [16] tam inſignis
10 militiae ſcientia homini inter literas nato. Neque ab hoc vitae propoſito moris ratio diſſenſit [17].
11 Nam vt [18] relatus [19] in caſtra ſemianimis, vocem ſpiritumque collegit [20], id vnum a circumſtantibus

5 Thebani. 6 celebres. 7 ortam. 8 honeſtior. 9 ducatum, Commando. 10 abſtinens. 11 vt non reliquerit, de quo potuerit ſepeliri. 12 magis, *eben ſo wenig*. 13 cogi ipſum oportuit ad ſuſcipienda belli imperia. 14 vt videretur, non accipere ornamentum ſiue honorem, ſed dare ornamentum dignitati huic, quam gerebat, 15 praeterea in eo fuit. 16 eſſet. 17 & mores eius conuenerunt egregie cum hoc propoſito & cum hac ratione vitae. 18 poſtquam. 19 reportatus. 20 ſermonem & ſpiritum paullatim recepit.

21 in-

tibris requiſiuit [21], *num cadenti ſibi* [22] *ſcutum ade-*
miſſet hoſtis? Quod [23] vt [24] ſeruatum audiuit, 12
allatumque, velut laborum gloriaeque ſocium
oſculatus eſt. Iterum quaeſiuit; *vtri viciſſent?*
Vt audiuit, Thebanos. [25] *Bene habere ſe rem*, dixit: 13
atque ita velut gratulabundus patriae, exſpira-
vit [26].

21 interrogauit. 22 Epaminondae. 23 ſcutum. 24 poſtquam. 25 viciſſe. 26 mortuus eſt.

Capvt IX.

HVius morte [1] etiam Athenienſium virtus [2] in- 1
tercidit [3]. Siquidem amiſſo [4] cui [5] æmulari 2
conſueuerant; in ſegnitiam torporemque [6] reſo- 3
luti, [7] non, vt [8] olim in claſſem exercitusque, ſed
in dies feſtos apparatusque ludorum, reditus pu-
blicos effundunt [9]; & cum actoribus nobiliſſimis 4
poetisque theatra celebrant, frequentius ſcenam [10]
quam caſtra viſentes; verſificatoresque meliores,
quam duces laudantes [11]. Tunc vectigal publi- 5
cum, quo [12] antea milites & remiges alebantur [13],
cum vrbano populo [14] diuidi coeptum eſt. Qui- 6
bus rebus effectum eſt, vt inter otia [15] Graecorum,

1 Per mortem Epaminondae. 2 fortitudo, alacritas. 3 periit. 4 poſtquam ille mortuus erat. 5 quem imitari. 6 pigritiam, lentorem. 7 coniecti. 8 ſicut. 9 impendunt. 10 theatrum. 11 & Athenienſes ſaepius laudabant poetas quam duces belli. 12 per quod. 13 ſuſtentabantur. 14 inter ciues. 15 dum Graeci otium ſequuntur & ferias agunt.

ſordidum [16] & obſcurum [17] antea Macedonum
7 nomen emergeret [18]: & Philippus obſes triennio [19] Thebis habitus, Epaminonda & Pelopidae virtutibus eruditus [20] regnum Macedoniae, Graeciae & Aſiae ceruicibus, velut iugum ſeruitutis, imponeret.

LIBER

16 contemtum. 17 ignobile. 18 in lucem prodiret, famam acquireret. 19 per tres annos. 20 inſtructus.

1 Docu-

LIBER VII.
BREVIARIUM CAPITUM.

1. *Macedoniae vetus nomen, populus, primi Reges.*
2. *Perdiccae Regis familia illuſtris, & infantis Europi nobile fatum.*
3. *Legati Perſarum ad Amyntam petulantiae ſuae dant poenas.*
4. *Pax Macedoniae Bubaris Reguli Perſae opera conciliatur, Tragoediae in familia Amyntae, Alexandri Macedonis aui.*
5. *Philippi Macedonis varii caſus, fratribus dolo materno vita ſublatis a populo compulſus regnum ſuſcipit.*
6. *Initia regni Philippici laude & obſeruatione digniſſima, bella, coniugium, vitia & virtutes eiuſdem.*

CAPUT I.

MAcedonia ante nomine Emathionis re- 1
gis, cuius prima virtutis experimenta [1]
in illis locis extant [2], Emathia cogno-
minata eſt. Huius 3 ſicuti incrementa modica, 2
ita termini peranguſti fuere. Populus Pelaſgi, 3
regio 4 Boeotia dicebatur. Sed poſtea virtutes 4
regum, & gentis induſtria, ſubactis [6] primo finitimis, mox populis 7 nationibusque, imperium vsque 8 extremos Orientis terminos prolatum 9.

1 Documenta, teſtimonia. 2 ſunt. 3 Macedonici regni. 4 ipſa vero prouincia. 5 per virtutem & induſtriam. 6 poſtquam primum finitimi populi victi fuerant. 7 integris. 8 vsque ad. 9 deductum, extenſum fuit.

5 In regione Paeonia, quae nunc portio [10] eſt Ma-
cedoniae, regnaſſe fertur Pelegon pater Aſtero-
paei, cuius Troiano bello, inter clariſſimos vindi-
6 ces [11] vrbis, nomen accepimus [12]. Ex alio late-
re [13] in Europa regnum Europus nomine tenuit.
7 Sed & Caranus tum magna multitudine Graeco-
rum, ſedes in Macedonia reſponſo [14] oraculi
iuſſus quaerere, cum in Emathiam veniſſet, vr-
bem Aedeſſam, non [15] ſentientibus oppidanis,
propter imbrium & nebulae magnitudinem, gre-
gem caprarum, imbrem fugientium, ſecutus [16], oc-
8 cupauit; reuocatusque in memoriam oraculi [17],
quo iuſſus erat, *ducibus capris imperium quae-
rere*, regni ſedem ſtatuit [18]; religioſeque [19] poſtea
9 obſeruauit, quocunque [20] agmen [21] moueret,
ante ſigna [22] easdem capras habere, coeptorum [23]
duces habiturus, quas regni habuerat auctores.
10 Vrbem Aedeſſam ob memoriam muneris [24] Ae-
11 geas [25], populum Aegeatas, vocauit. Pulſo
[26] deinde

10 pars. 11 defenſores. 12 fuiſſe audiuimus, legimus. 13 parte. 14 per reſponſum. 15 dum ciues non obſeruabant aduentum hoſtium. 16 Caranus, qui ſequebatur gregem. 17 cumque adeo Caranus recordaretur oraculi, à quo iuſſus erat capras viae & imperii duces quaerere & ſequi. 18 conſtituit, firmauit. 19 ſancte, magna cum cura. 20 ad quemcunque locum. 21 exercitum ſuum duceret. 22 ante primos milites. 23 dum volebat, vt hae caprae eſſent duces conſiliorum ſuorum, quae ſedem regni monſtrauerant. 24 beneficii a capris accepti. 25 αἴξ enim, αἰγός, apud Graecos, capram ſignificat.
26 poſt-

[26]deinde Mida (nam is quoque portionem Macedoniae tenuit,) aliisque regibus pulſis, in locum 12
omnium [27] ſolus ſucceſſit : primusque adunatis [28]
gentibus variorum populorum, veluti vnum corpus Macedoniae fecit; creſcentique regno, valida incrementorum [29] fundamenta conſtituit [30].

26 poſtquam vero eiecerat Midam & alios reges. 27 regum a ſe expulſorum. 28 coniunctis. 29 futurorum. 30 iecit, poſuit.

Capvt II.

POſt hunc Perdicca regnauit, cuius & vita 1
illuſtris [1], & mortis poſtrema [2], veluti ex [3] oraculo praecepta, memorabilia fuere : ſiquidem ſe- 2
nex [4] moriens, Argaeo filio monſtrauit locum, quo [5] condi [6] vellet; ibique non ſua tantum, ſed & ſuccedentium ſibi regum oſſa poni [7] iuſſit; praefa- 3
tus [8], quoad [9] ibi conditae poſterorum reliquiae [10]
forent regnum [11] in familia manſurum : credunt- 4
que [12] hac [13] ſuperſtitione extinctam [14] in Alexandro ſtirpem [15], quia locum ſepulturae mutaverit. Argaeus moderate, & cum amore popu- 5
larium [16] adminiſtrato regno [17], ſucceſſorem filium Philippum reliquit : qui immatura [18] morte

 raptus,

1 praeclara, celebris. 2 tempora. 3 ab. 4 perdicca. 5 in quo. 6 ſepeliri. 7 ſepeliri. 8 dicens. hoc praedicens. 9 quamdiu. 10 oſſa. 11 Macedoniae. 12 & communis opinio eſt. 13 ex hac. 14 fuiſſe, periiſſe, deſiiſſe. 15 regum Macedoniae. 16 ciuium, ſubditorum. 17 poſtquam adminiſtrauerat regnum. 18 in flore aetatis mortuus.

19 Mace-

raptus, Europum paruulum admodum inſtituit
6 heredem. Sed Macedonibus aſſidua certamina
cum Thracibus & Illyriis fuere [19]: quorum armis
veluti quotidiano exercitio indurati [20], gloria [21]
7 bellicae laudis finitimos terrebant. Igitur Illyrii
infantiam regis [22] pupilli contemnentes, bello
8 Macedonas aggrediuntur: qui proelio pulſi, rege
ſuo in cunis prolato, & pone [23] aciem poſito, acri-
9 us [24] certamen repetiuere: tanquam [25] ideo victi
fuiſſent antea, quod [26] bellantibus ſibi [27] regis ſui
10 auſpicia [28] defuiſſent; futuri [29] vel propterea vi-
ctores, quod [30] ex ſuperſtitione animum [31] vincen-
11 di ceperant: ſimul & miſeratio eos infantis tenebat,
quem ſi victi forent, captiuum de [32] rege facturi
12 videbantur. Conſerto [33] itaque proelio, magna
caede Illyrios fudere [34], oſtenderuntque hoſtibus
ſuis priore bello [35] regem Macedonibus, non vir-
13 tutem [36] defuiſſe. Huic Amyntas ſuccedit, &
propria [37] virtute, & Alexandri filii egregia in-
14 dole inſigniter clarus: cui Alexandro tanta omni-
um

19 Macedones habuerunt certamina & bella. 20 Macedones, *ausgehaertet*. 21 propter gloriam & famam. 22 qui rex puer adhuc erat ſub tutoribus. 23 *bey der Schlacht-Ordnung*. 24 maiori cum fortitudine. 25 non ſecus ac ſi, quaſi. 26 quoniam. 27 Macedonibus. 28 praeſentia, felicitas, mandatum. 29 Macedones putabant, ſe fore ſaltem. 30 quia. 31 audaciam, cupiditatem. 32 ex. 33 facto. 34 profligarunt. 35 in ſuperiori proelio. 36 fortitudinem. 37 propter ſuam.

38 qui

um virtutum natura ornamenta extitere 38, vt etiam Olympio certamine 39, vario ludicrorum 40 genere contenderit 41.

38 qui Alexander tanta ornamenta (*Qualitaeten*) virtutesque tantas a natura habuit. 39 in certaminibus Olympiis. 40 ludorum. 41 cum aliis certaverit.

CAPVT III.

CVm interim Darius rex Perſarum, turpi ab Scythia fuga ſummotus 1, ne vbique deformis militiae damnis haberetur 2, mittit cum parte copiarum Megabazum ad ſubigendam 3 Thraciam ceteraque eius tractus 4 regna: quibus 5 pro ignobili momento erat acceſſura Macedonia. 1
Qui breui tempore exſecuto 6 regis imperio 7, legatis ad Amyntam regem Macedoniae miſſis, obſides in pignus 8 futurae pacis dari ſibi poſtulabat. 2
Sed legati benigne excepti 9 inter epulas ebrietate creſcente 10, rogant Amyntam, *vt apparatui* 11 *epu-* 3

1 Qui victus erat a Scythis, & per turpem adeo fugam coactus fuerat Scythiam relinquere. 2 ne vbivis aut apud alias gentes in contemtum incideret, propter bella infeliciter geſta. 3 ſubiugandam. 4 regionis. 5 ad quae regna accedere etiam debebat Macedonia, tanquam prouincia, quae parum negotii facere poſſet, & cuius expugnatio vix mereretur bellum apertum. 6 cum exſequutus eſſet notetur heic vocabulum *exſequuto*, poni in ſignificatione paſſiua, quod infrequens eſt. 7 mandato. 8 certitudinem, firmitatem. 9 tractati, habiti. 10 dum creſcebat. 11 his epulis largiter apparatis.

epularum adiiciat [12] *ius familiaritatis, adhibitis* [13] *in conuiuium ſuis ac filii vxoribus: id* [14] *apud Perſas haberi* [15] *pignus ac foedus hoſpitii.*
4 Quae [16] vt [17] venerunt, petulantius [18] Perſis eas
contrectantibus, filius Amyntae Alexander rogat
patrem, reſpectu aetatis ac grauitatis ſuae abi-
ret [19] conuiuio; pollicitus [20] ſe hoſpitum tempe-
5 raturum iocos [21]. Quo [22] digreſſo, mulieres quo-
que paululum e conuiuio euocat, cultius [23] exor-
6 naturus, gratioresque reducturus. In quarum
locum matronali [24] habitu exornatos iuue-
nes ſupponit [25], eosque [26] petulantiam lega-
torum, ferro [27], quod ſub veſte gerebant, compe-
7 ſcere iubet. Atque ita interfectis omnibus, igna-
rus rei [28] Megabazus, cum legati non redirent,
mittit eo [29] cum exercitus parte Bubarem, vt [30] in
bellum facile & mediocre: dedignatus [31] ipſe ire,
ne [32] dehoneſtaretur praelio tam foedae [33] gentis.
9 Sed Bubares ante bellum, amore filiae Amyntae
captus,

---

12 addere velit. 13 ita vt ſuam ac filii ſui vxores velit in conuiuium vocare. 14 dicebant legati, id. 15 putari, aeſtimari pro pignore. 16 vxores. 17 poſtquam. 18 dum Perſae eas libidinoſe tangunt. 19 vt abiret. 20 filius pollicebatur. 21 impudicitiam. 22 cum itaque pater digreſſus eſſet ex conuiuio. 23 dicens, ſe velle eas pulcrius exornare. 24 muliebri. 25 earum loco mittit ad conuiuium. 26 & hos iuuenes armatos iubet. 27 cum gladiis. 28 huius. 29 in Macedoniam. 30 tanquam ad. 31 Megabazus turpe & indecorum ſibi putabat, vt ipſe iret cum exercitu. 32 ne ipſe. 33 ignobilis, contemtae.

34 occu-

captus [34], omiſſo bello nuptias facit, depoſitisque hoſtilibus animis, in affinitatis iura ſuccedit [35].

34 occupatus, irretitus. 35 affinitatem init cum regia Macedonum familia.

CAPVT IV.

POſt diſceſſum a Macedonia Bubaris, Amyn- 1
tas rex decedit [1]; cuius filio & ſucceſſori Alex-
andro, cognatio Bubaris non Darii tantum tem-
poribus pacem praeſtitit [2]: verum etiam Xerxem
adeo conciliauit [3], vt, cum [4] Graeciam, veluti tem-
peſtas quaedam, occupaſſet, inter Olympum
Haemumque montes totius regionis eum [5] impe-
rio donauerit. Sed nec virtute [6] minus, quam 2
Perſarum liberalitate regnum [7] ampliauit. Per 3
ordinem deinde ſucceſſionis, regnum Macedoni-
ae ad Amyntam, fratris eius Menelai filium, per-
venit. Hic quoque inſignis induſtria [8], & 4
omnibus imperatoriis virtutibus inſtructus fuit:
qui ex Eurydice tres filios ſuſtulit [9], Alexandrum, 5
Perdiccam, & Philippum, Alexandri Magni Ma-
cedonis patrem: & filiam Euryonem: Ex Cy-
gnaea autem Archelaum, Archideum, Menelaum.
Cum Illyriis deinde, & cum Olynthiis grauia [10] 6
bella geſſit. Inſidiis [11] autem Eurydices vxo- 7
ris,

1 Moritur. 2 dedit, confirmauit. 3 amicum reddidit. 4 cum Xerxes. 5 Alexandrum. 6 per virtutem. 7 Macedoniae. 8 propter induſtriam ſuam. 9 genuit. 10 dura, diuturna, periculoſa. 11 per inſidias.

12 quae

ris,quae nuptias generi pacta [12], occidendum virum,regnumque adultero tradendum ſuſceperat, occupatus [13] fuiſſet;ni filia pellicatum [14] matris,&
8 ſceleris [15] conſilia prodidiſſet. Functus [16] itaque tot periculis,ſenex deceſſit,regno,maximo ex filiis Alexandro,tradito [17].

12 quae cum genero ſuo has conditiones nuptiarum fecerat, vt maritus ipſius occideretur, & regnum poſtea acciperet adulter. 13 interfectus. 14 libidinem, adulterium. 15 inſidiarum. 16 rex, qui ex tantis periculis liberatus fuerat. 17 & tradidit regnum Alexandro.

CAPVT V.

1 IGitur Alexander inter prima initia regni, bellum ab Illyriis pacta [1] mercede,& Philippo fra-
2 tre dato obſide, redemit [2]. Interiecto quoque tempore per eundem obſidem cum Thebanis gratiam pacis [3] reconciliat: quae res Philippo maxi-
3 ma incrementa egregiae indolis dedit. Siquidem Thebis [4] triennio [5] obſes habitus, prima pueritiae rudimenta [6], in vrbe ſeueritatis antiquae [7], & in domoEpaminondae,ſummi & philoſophi& impe-
4 ratoris,depoſuit. Nec multo poſt Alexander inſidiis Eurydices matris appetitus [8] occumbit [9]: cui

1 Cum promiſiſſet annuum tributum, vel, cum ſolviſſet ipſis certam pecuniae ſummam, & fratrem dediſſet obſidem. 2 emit. 3 pacem concluuit. 4 in vrbe Thebarum. 5 per tres annos. 6 *die erſten Lehr-Iahre.* 7 in qua adhuc vigebat antiqua ſeueritas morum. 8 captus. 9 moritur.

10 qui

cui Amyntas in ſcelere deprehenſae [10] propter 5
communes [11] liberos, ignarus iisdem [12] quando-
que [13] exitioſam fore [14], pepercerat. Frater 6
quoque eius Perdicca pari inſidiarum fraude [15]
decipitur. Indignum [16] prorſus, libidinis cauſ- 7
ſa [17] liberos a matre vita priuatos [18], quam ſcele-
rum ſuorum ſuppliciis [19] liberorum contempla-
tio [20] vindicauerat [21]. Perdiccae hoc [22] indi- 8
gnior [23] caedes videbatur, quod [24] ei apud ma-
trem miſericordiam nec paruulus quidem filius
conciliauerat [25]. Itaque Philippus diu [26] non 9
regem, ſed tutorem pupilli egit. At vbi [27] gra- 10
viora bella imminebant, ſerumque auxilium in
expectatione infantis [28] erat [29], compulſus a po-
pulo regnum ſuſcepit.

---

10 cui vxori ſuae pepercerat Amyntas, cum illa deprehenſa eſſet in ſcelere. 11 qui liberi tam Amyntae erant, quam Eurydices. 12 liberis. 13 aliquando. 14 matrem eſſe paraturam inſidias. 15 per matris inſidias. 16 certe turpiſſimum factum eſt. 17 propter libidinem. 18 fuiſſe. 19 a ſuppliciis. 20 conſideratio, amor & pietas liberorum erga matrem. 21 liberauerat. 22 vel ob hanc cauſſam. 23 iniquior, iniuſtior. 24 quoniam. 25 efficere potuerat. 26 per longum temporis ſpatium non rex, ſed tutor pupilli fuit. 27 poſtquam. 28 qui filius Perdiccae erat. 29 & auxilium nimis ſerum videbatur, ſi expectare Philippus voluiſſet, donec infans ad iuſtam aetatem perueniret.

Capvt

CAPVT VI.

1 VT [1] eſt ingreſſus imperium, magna de illo
ſpes omnibus fuit; & [2] propter ipſius inge-
2 nium, quod magnum ſpondebat [3] virum; &
propter vetera Macedoniae fata [4]: quae cecine-
rant [5], vno [6] ex Amyntae filiis regnante, floren-
tiſſimum [7] fore Macedoniae ſtatum; cui ſpei ſce-
3 lus matris hunc reſiduum fecerat [8]. Principio re-
gni, cum hinc caedes fratrum indigne perempto-
rum [9], inde hoſtium multitudo: hinc inſidiarum
metus, inde inopia continuis bellis [10] exhauſti re-
4 gni, immaturam aetatem tironis [11] vrgerent [12],
bella [13], quae velut conſpiratione quadam [14] ad
opprimendam Macedoniam, multarum gentium
ex diuerſis locis vno tempore confluebant, quo-
niam omnibus par [15] eſſe non poterat, diſpenſanda
5 ratus; alia [16] interpoſita [17] pactione componit, alia
redimit [18], facilimis quibusque aggreſſis [19], quo-
rum victoria [20] & militum trepidos animos firma-
ret,

ret,

1 Poſtquam igitur Philippus coepit regnare. 2 tum. 3 pollicebatur. 4 oracula. 5 praedixerant. 6 ſi vnus regnaret. 7 feliciſſimum. 8 & ad hanc ſpem explendam hic Philippus a matre non erat interfectus. 9 occiſorum. 10 per bella. 11 Philippi regis nondum ſatis exercitati. 12 eum in anguſtias & periculum redigerent. 13 ratus, putans, bella diuidi oportere. 14 cum velut conſpiratio quaedam & foedus a variis gentibus factum eſſet. 15 aequalis, *gewachſen*. 16 hoc atque illud bellum. 17 per certas conditiones. 18 per pecuniam & munera. 19 ea vero bello, quae faciliora videbantur, ſuſcipiebat. 20 per victoriam.

21 &

ret,& contemtum ſibi hoſtium demeret [21]. Pri- 6
mum illi cum Athenienſibus certamen fuit[22]:qui-
bus per inſidias victis [23], metu [24] belli grauioris,
cum interficere omnes poſſet [25], incolumes ſine
pretio [26] dimiſit. Poſt haec bello in Illyrios trans- 7
lato,multa millia hoſtium caedit. Vrbem nobiliſſi-
mam Lariſſam capit. Hinc Theſſaliam, non [27] 8
praedae cupiditate,ſed quod exercitui ſuo robur[28]
Theſſalorum equitum adiungere geſtiebat, nihil
minus quam bellum metuentem [29],improuiſus [30]
expugnat: vnumque corpus [31] equitum pede- 9
ſtriumque copiarum inuicti exercitus fecit. Qui- 10
bus [32] rebus feliciter prouenientibus, Olympia-
dem,Neoptolemi regis Moloſſorum filiam vxorem
ducit; conciliante [33] nuptias fratre patruele, al- 11
tore [34] virginis Arruba rege Moloſſorum; qui
ſororem Olympiadis Troadam in matrimonium
habebat:quae cauſſa [35] illi [36] exitii, malorumque
[37] omnium initium fuit. Nam dum [38] regni incre- 12
menta

21 & efficeret, ne amplius ab hoſtibus contemneretur. 22 Philippus habuit. 23 cumque viciſſet Athenienſes per inſidias. 24 ex metu. 25 cum Philippus facile interficere potuiſſet omnes Athenienſes. 26 *ohne Ranzion oder Loeſegeld.* 27 non ex. 28 fortiſſimos equites,copias equitum. 29 quae Theſſalia nihil minus metuebat quam bellum. 30 ex improuiſo. 31 vnum corpus exercitus inuicti. 32 dumque hae res Philippo feliciter ſuccedebant. 33 dum nuptias has conciliabat, *ſtiffzete.* 34 educatore, nutritore. 35 quod matrimonium. 36 Arrubae. 37 calamitatis. 38 dum Arruba.

39 per

menta affinitate [39] Philippi ſe acquiſiturum [40]
13 ſperat,proprio regno ab eodem [41] priuatus,in exilio conſenuit [42]. His ita geſtis, Philippus iam non contentus ſummouere [43] bella, vltro etiam
14 quietos laceſſit [44]. Cum Methonam vrbem oppugnaret, in praetereuntem de muris ſagitta iacta
15 [45],dextrum oculum regis effodit. Quo vulnere nec ſegnior [46] in bellum,nec iracundior aduerſus
16 hoſtes factus eſt; adeo ut interiectis diebus pacem deprecantibus dederit;nec moderatus tantum,verum etiam mitis aduerſus victos fuerit.

LIBER

39 per affinitatem hanc Philippi. 40 impetrare poſſe. 41 Philippo. 42 ſenex factus eſt. 43 arcere a Macedonia. 44 iis populis bellum infert, qui tranquille viuebant. 45 ſagitta,quae e muris emiſſa, feriebat regem praetereuntem. 46 remiſſior, negligentior.

1 Ami-

LIBER VIII.

BREVIARIVM CAPITVM.

1. *Graeciae clades ſub Philippo Macedone. Thebani & Phocenſes ciuilis belli faces.*
2. *Thebani Philippum accerſunt, qui Phocenſes opprimit. Athenienſes ſaluti publicae pro virili conſulunt.*
3. *Contra Philippus Graeciam lacerat. Cappadociam Macedoniae adiungit, Olynthios delet. Latrocinium exercet variis modis.*
4. *Athenienſibus, Theſſalis, Boeotis & Phocenſibus callide imponit.*
5. *Phocenſes ad deditionem, & reliquos Graecos cogit ad ſeruile obſequium.*
6. *Monarchiam cum ſumma iniuſtitia conſtituit.*

CAPVT I.

GRaeciae ciuitates dum imperare ſingulae cu- 1
piunt, imperium omnes perdiderunt[1]: quippe 2
in mutuum[2] exitium ſine modo ruentes, omnibus
perire quod ſingulae amitterent, non niſi oppreſſae ſenſerunt[3]. Siquidem Philippus, rex Macedo- 3
niae, velut e ſpecula quadam, libertati omnium
inſidiatus[4], dum contentiones ciuitatium alit[5], auxilium inferioribus ferendo, victos pariter victoresque ſubire[6] regiam ſeruitutem coegit. Cauſſa 4
& origo

---

1 Amiſerunt. 2 vna ciuitas alteram bello laceſſebat, & ita vires ſingularum debilitabantur. 3 ſenſerunt tandem, poſtquam victae & oppreſſae omnes fuerunt, quod omnes illud imperium amiſiſſent, quod ſingulae quaeſierant. 4 qui inſidiabatur libertati omnium Graeciae ciuitatum, ſtans velut in ſpecula, & exſpectans commodum tempus. 5 dum rixas ciuitatum mutuas ſuis conſiliis & auxiliis auget. 6 ferre.

7 cala-

& origo huius [7] mali Thebani fuere: qui cum re-
rum potirentur [8], ſecundam fortunam imbecillo
animo ferentes [9], victos armis Lacedaemonios &
Phocenſes, quaſi parua ſupplicia caedibus & rapi-
nis luiſſent [10], apud commune Graeciae concili-
5 um [11] ſuperbe accuſauerunt. Lacedaemoniis
crimini datum [12], quod arcem Thebanam indu-
ciarum tempore occupaſſent: Phocenſibus, quod
6 Boeotiam depopulati eſſent: prorſus quaſi poſt
arma & bellum, locum legibus reliquiſſent [13].
7 Cum iudicium [14] arbitrio [15] victorum [16] exercere-
tur, tanta pecunia damnantur [17], quanta exſolui
8 non poſſet. Igitur Phocenſes, cum agris, libe-
ris, coniugibusque priuarentur, deſperatis rebus,
Philomelo quodam duce, velut deo [18] iraſcentes,
templum ipſum Apollinis Delphis occupauere.
9 Inde [19] auro & pecunia diuites [20], conducto mer-
10 cenario milite bellum Thebanis intulerunt. Fa-
ctum

7 calamitatis, belli ciuilis. 8 cum facti eſſent potentes. 9 cum fortunam ſuam moderari neſcirent. 10 quaſi illi per caedes & rapinas, nondum ſatis caſtigati & puniti eſſent. 11 conuentum. 12 Lacedaemonii ideo accuſabantur. 13 non ſecutus ac ſi vellent Thebani, vt Spartani & Phocenſes adhuc punirentur per leges, cum tamen ipſi iam ſatis puniti fuiſſent per bellum & arma Thebanorum. 14 ſententia diceretur. 15 ex voluntate. 16 Thebanorum. 17 ad tantam pecuniae ſummam ſoluendam damnantur accuſati. 18 quaſi ipſis diis iraſcerentur, qui ipſos in hanc calamitatem conieciſſent. 19 ex huius templi direptione. 20 facti Phocenſes.

21 in

ctum Phocenſium, tametſi omnes exſecrarentur
propter ſacrilegium, plus tamen inuidiae Theba-
nis, a quibus ad hanc neceſſitatem compulſi fue-
rant, quam ipſis intulit[21]. Itaque auxilia his[22] 11
& ab Athenienſibus & a Lacedaemoniis miſſa.
Prima igitur congreſſione[23] Philomelus Theba- 12
nos caſtris exuit[24]. Sequenti proelio primus 13
inter confertiſſimos[25] dimicans cecidit[26], & ſa-
crilegii poenas impio ſanguine luit[27]. In hu- 14
ius locum dux Onomarchus creatur[28].

21 in maiorem tamen ideo inuidiam inciderunt Thebani quam Phocenſes. 22 Phocenſibus. 23 in proelio. 24 caſtra eorum occupat. 25 inter denſiſſimos milites. 26 occiſus fuit. 27 & poenam dedit ſuo ſanguine ob commiſſum ſacrilegium. 28 eligitur a Phocenſibus.

Capvt II.

Aduerſus quem Thebani Theſſalique non[1] ex 1
ciuibus ſuis, ne victores potentiam ferre non
poſſent[2]; ſed Philippum Macedoniae regem du-
cem eligunt; & externae dominationi, quam in 2
ſuis timuerunt, ſponte ſuccedunt[3]. Igitur Philip- 3
pus quaſi ſacrilegii[4], non Thebanorum vltor eſſet,
omnes milites coronas laureas ſumere iubet,
atque ita veluti deo[5] duce in proelium pergit[6].
Pho-

1 Non eligunt ducem ex ciuibus ſuis. 2 ne forte talis dux, ſi vinceret hoſtes, potentia ſua contra ciues ſuos & libertatem reipublicae abuteretur. 3 & Thebani ſponte ſe ſubiiciunt externae dominationi. 4 a Phocenſibus commiſſi. 5 Apolline. 6 proficiſcitur.

7 cum

4 Phocenſes inſignibus[7] dei conſpectis, conſcientia[8]
delictorum [9] territi, abiectis armis fugam capeſ-
ſunt [10], poenasque violatae religionis [11] ſan-
5 guine & caedibus ſuis pendunt. Incredibile
quantum [12] ea res apud omnes nationes Philippo
6 gloriae dedit[13]. *Illum* [14] *vindicem ſacrilegii, il-
lum vltorem religionum* [15]: *quod orbis viribus ex-
piari debuit, ſolum qui piacula exigeret extitiſ-*
7 *ſe*[16]. Dignum itaque[17], qui diis proximus habe-
retur, per quem deorum maieſtas vindicata ſit.
8 Sed Athenienſes audito belli euentu [18], ne in
Graeciam Philippus tranſiret, anguſtias Ther-
mopylarum, pari ratione ſicuti antea aduenien-
tibus Perſis [19], occupauere; ſed nequaquam ſi-
9 mili aut virtute, aut cauſſa [20]: ſiquidem tunc
pro libertate Graeciae, nunc pro ſacrilegio publi-
co; tunc a rapina hoſtium templa vindicaturi[21],
nunc aduerſus vindices, templorum raptores de-
10 fenſuri: aguntque[22] propugnatores ſceleris, cu-
ius

7 cum conſpexiſſent laureas coronas, quae ſacrae ſunt Apollini. 8 per conſcientiam. 9 ſacrilegii. 10 arripiunt. 11 cultus diuini. 12 quantam gloriam. 13 dederit. 14 Philippum. 15 ſacrorum, cultus diuini. 16 & ſolum fuiſſe Philippum, qui piaculum (*Sühn-Opffer*) exigeret propter ſacrilegium, quod per vires etiam orbis totius debuiſſet expiari. 17 eſſe Philippum. 18 poſtquam audiuerant belli huius euentum. 19 cum adueniſſet exercitus Perſarum 20 quanquam Athenienſes neque iam habebant ſimilem cauſſam belli, vt olim, neque parem virtutem oſtendebant. 21 liberaturi erant Athenienſes. 22 & Athenienſes nunc eſſe volunt defenſores. 23 cum

ius turpe erat alios vindices fuiſſe [23]: immemores prorſus, quod in dubiis [24] rebus ſuis, illo deo etiam conſiliorum auctore vſi fuerant [25]: quod illo duce tot bella victores inierant [26]: tot vrbes auſpicato [27] condiderant: tantum imperium terra marique quaeſierant: quod nihil ſine maieſtate numinis eius aut priuatae vnquam aut publicae rei [28] geſſerant. Tantum facinus admiſiſſe ingenia omni doctrina exculta, pulcherrimis legibus inſtitutisque formata; vt quid poſthac ſuccenſere iure barbaris poſſent, non haberent [29]. 12

23 cum turpe tamen eſſet Graecis, quod alii, nempe Macedones, illud ſcelus vindicauerant, quippe quod Graeci debuiſſent vlciſci. 24 in periculoſo rerum ſuarum ſtatu. 25 conſuluerant oraculum Delphicum Apollinis. 26 inceperant. 27 feliciter. 28 in priuatis aut publicis rebus. 29 mirum igitur eſt, quod Athenienſes tam turpe facinus potuerint committere, quorum tamen ingenia exculta erant honeſtis artibus & varia doctrina, quique formauerant mores ſuos ad bonas leges & inſtituta. Vnde poſtea cauſſam non haberent iraſcendi barbaris, ſi tam turpe facinus committerent, cum barbari id facerent ob defectum doctrinae & bonarum legum.

Capvt III.

Sed nec Philippus melioris fidei aduerſus ſocios fuit [1]: quippe veluti timens, ne ab hoſtibus ſacrilegii ſcelere vinceretur [2], ciuitates [3], quarum paulo ante 1 2

G

1 Fidem tamen ſociis Philippus non ſeruauit. 2 ne Graeci viderentur maiora ſacrilegia committere, quam ipſe. 3 eas.

4 ductu.

ante dux fuerat, quae ſub auſpiciis [4] eius militauerant, quae gratulatae illi ſibique victoriam fuerant, hoſtiliter occupatas diripuit: coniuges libe-
3 roſque omnium ſub corona [5] vendidit: non deorũ
4 immortalium templis, non aedibus ſacris, non diis penatibus [6] publicis priuatisq;, ad quos paulo ante
5 ingreſſus hoſpitaliter [7] fuerat, pepercit: prorſus vt non tam ſacrilegii vltor extitiſſe [8], quam ſacrile-
6 giorum licentiam quaeſiſſe videretur. Inde veluti rebus egregie geſtis, in Cappadociam traiicit [9]: vbi [10] bello pari perfidia geſto, captiſque per dolum & occiſis finitimis regibus, vniuerſam prouinciam imperio [11] Macedoniae adiungit. De-
7 inde ad abolendam [12] perfidiae famam, qua inſignis praeter ceteros tunc temporis habebatur [13], per regna mittit [14], & opulentiſſimas ciuitates,
8 qui opinionem ſererent [15], regem Philippum magna pecunia locare & muros per ciuitates, & fana, & templa facienda [16]; & vt per praecones
9 ſuſceptores [17] ſollicitarent [18]. Qui [19] cum in Macedo-

4 ductu. 5 publice, in foro publico. 6 qui domibus & aedificiis praeerant tutelares. 7 amice. 8 fuiſſe. 9 proficiſcitur cum exercitu. 10 in qua Cappadocia. 11 regno. 12 remouendam. 13 ceteros omnes dicebatur Philippus ſuperare perfidiâ. 14 certos homines. 15 qui notum facerent, in vulgus ſpargerent. 16 quod Philippus pro magna pecunia vellet concedere, faciendos muros &c. 17 tales homines, qui vellent haec opera & reparationem murorum templorumque in ſe ſuſcipere, vel licentiam petere, & ideo certam pecuniae ſummam exſoluere. 18 conquirerent. 19 ſuſceptores. 20 re-

cedoniam veniſſent, variis dilationibus fruſtrati [20], vim regiae maieſtatis timentes, taciti [21]
proficiſcebantur. Poſt haec Olynthios aggreditur, receperant enim per miſericordiam, poſt caedem vnius [22], duos fratres eius, quos Philippus ex nouerca genitos, veluti participes regni interficere geſtiebat [23]. 10
Ob hanc igitur cauſam vrbem antiquam & nobilem exſcindit [24], & fratres olim deſtinato ſupplicio tradit [25]: praedaque ingenti pariter & parricidii voto [26] fruitur. 11
Inde quaſi omnia, quae agitaſſet animo, ei licerent, auraria [27] in Theſſalia, argenti metalla in Thracia occupat. 12
Et, ne quod ius vel fas inuiolatum praetermitteret, [28] piraticam [29] quoque exercere inſtituit [30]. 13
His ita geſtis forte [31] euenit, vt eum fratres duo, reges Thraciae, non contemplatione [32] iuſtitiae eius, ſed inuicem metuentes, ne [33] alterius viribus accederet [34], diſceptationum ſuarum iudicem eligerent. 14
Sed Philippus, more [35] ingenii ſui, ad iudicium veluti ad bellum, inopinantibus fratribus, inſtructo exercitu ſuperuenit: & regno 15

 vtrum-

20 retenti, decepti. 21 clam, *ohne Abſchied.* 22 fratris. 23 volebat. 24 delet, deuaſtat. 25 & interficit fratres ſuos, qui iamdudum deſtinati erant ad mortem. 26 complemento deſiderii ſui. 27 aurifodinas. 28 omitteret. 29 *See-Rauberey, Caperey.* 30 incipit. 31 caſu fortuito. 32 non quidem in conſideratione. 33 ne Philippus. 34 augeret vires alterius fratris. 35 ex more & conſuetudine ſua.

36 non

vtrumque non iudicis more [36], ſed fraude latronis ac ſcelere [37] ſpoliauit.

36 non tanquam iudex. 37 ſed tanquam latro fraudulentus & ſceleſtus.

CAPVT IV.

1 DVm haec aguntur, legati Athenienſium
2 petentes pacem ad eum venerunt. Quibus
auditis [1], & ipſe [2] legatos Athenas cum pacis con-
ditionibus miſit: ibique ex [3] commodo vtrorum-
3 que pax facta. Ex ceteris quoque Graeciae ciui-
tatibus, non [4] pacis amore, ſed belli metu legatio-
4 nes venere. Siquidem crudeſcente [5] ira, Theſſa-
li, Boeotiique orant [6], vt [7] profeſſum [8] aduerſum [9]
5 Phocenſes ducem Graeciae exhibeat: tanto odio
Phocenſium ardentes [10], vt obliti [11] cladium ſua-
rum, perire ipſi, quam non perdere eos [12] praeo-
ptarent [13]; expertamque [14] Philippi crudelitatem
6 pati, quam parcere hoſtibus ſuis mallent. Con-
tra Phocenſium legati, adhibitis [15] Lacedaemo-
niis & Athenienſibus, bellum deprecabantur, cu-
7 ius [16] ab eo [17] dilationem ter iam emerant. Foe-
dum

1 Cumque legati eſſent auditi. 2 Philippus. 3 iuxta vtilitatem vtriusque partis. 4 non ex. 5 dum ira adhuc recens erat & feruebat. 6 Philippum. 7 vt ſeſe. 8 apertum. 9 contra. 10 ardebant Boeotii. 11 dum obliuiſcebantur. 12 Phocenſes. 13 mallent, magis cuperent. 14 *paſſiue.* quam ipſi iam quidem experti erant. 15 in ſocietate Lacedaemoniorum. 16 belli. 17 Philippo.

dum prorſus miſerandumque ſpectaculum [18], Graeciam etiam nunc & viribus [19] & dignitate orbis terrarum principem; regum certe gentiumque ſemper victricem, & multarum adhuc vrbium dominam, alienis [20] excubare ſedibus [21]; aut rogantem bellum, aut depre- 8
cantem: in alterius [22] ope omnem ſpem poſuiſſe orbis terrarum vindices [23], eoque [24] diſcordia ſua ciuilibusque bellis redactos, vt adulentur vltro ſordidam paulo ante clientelae ſuae partem [25]; & haec potiſſimum facere Thebanos Lace- 9
daemoniosque, antea inter ſe imperii, nunc Graeciae imperantis aemulos [26]. Philippus, 10
venditatione gloriae ſuae, tantarum vrbium faſtidium agitat; atque vtros potius dignetur, aeſtimat [27]. Secreto igitur auditis vtrisque legatio- 11
nibus, his [28] veniam belli pollicetur, iureiurando adactis,

18 res foeda ſpectatu & miſeratione digna. 19 quoad vires. 20 in exterorum regum vrbibus quaſi excubias agere, & expectare eorum voluntatem. 21 *Reſidenzen.* 22 peregrini regis. 23 liberatores Graecos. 24 & in tantam miſeriam coniectos per ſuam diſcordiam. 25 vt cogerentur adulari ei genti, quae paullo ante minima & contemtiſſima pars tutelae Graecorum fuerat. 26 qui antea propter ſummam imperii inter ſe dimicauerant, nunc vero imperium totius Graeciae affectabant. 27 Philippus, qui videbat gloriam ſuam & auctoritatem plurimum aeſtimari, cum faſtidio & ſuperbia recepit legatos tantarum vrbium, & ſecum perpendit, vtram alteri debeat praeferre. 28 vnius vrbis legatis pollicetur, ſe non velle parare bellum. 29 &

adactis[29], reſponſum nemini prodituros: illis[30] contra; venturum ſe, auxiliumque laturum. Vtros-
12 que vetat parare bellum, aut metuere. Sic variato reſponſo ſecuris omnibus[31], Thermopylarum anguſtias occupat.

29 & cogit eos per fidem iuriſiurandi. 30 alterius vrbis legatis ex aduerſo pollicetur. 31 cum itaque ex hoc diuerſo reſponſo omnes legati ſecuri eſſent.

Capvt V.

1 TVnc primum Phocenſes captos[1] ſe fraude[2] Philippi animaduertentes, trepidi ad arma
2 confugiunt. Sed neque ſpacium[3] erat inſtruendi belli, nec tempus ad contrahenda auxilia: & Philippus excidium[4] minabatur, ni fieret dedi-
3 tio. Victi igitur neceſſitate, pacta[5] ſalute ſe de-
4 diderunt. Sed pactio eius fidei fuit, cuius antea
5 fuerat deprecati belli promiſſio[6]. Igitur caeduntur[7] paſſim, rapiunturque; non liberi parentibus, non coniuges maritis, non deorum ſimula-
6 cra[8] templis ſuis relinquuntur. Vnum[9] tantum miſeris ſolatium fuit, quod, cum Philippus portione praedae ſocios fraudaſſet, nihil rerum ſuarum apud

1 Deceptos. 2 per fraudem & fallax reſponſum. 3 tempus ad bellum. 4 deuaſtationem vrbis & gentis. 5 poſtquam de ſalute ſua certas conditiones cum rege inierant. 6 perinde autem fallax fuit haec pax a Philippo Phocenſibus data, quam fuerat promiſſio a Philippo paullo ante Phocenſibus data, de bello ipſis non inferendo. 7 occiduntur. 8 imagines. 9 hoc vnicum.

10 quem-

apud inimicos viderunt. Reuerſus in regnum, 7
vt [10] pecora paſtores nunc in hybernos, nunc in
aeſtiuos ſaltus [11] traiiciunt [12], ſic ille [13] populos
& vrbes, vt [14] illi vel replenda vel derelinquenda
quaeque [15] loca videbantur, ad libidinem ſuam [16]
transfert. Miſeranda vbique facies [17], & excì- 8
dio [18] ſimilis erat. Non quidem pauor ille hoſti- 9
lis, nec diſcurſus [19] per vrbem militum erat: non
tumultus armorum; non bonorum atque homi-
num rapina: ſed tacitus moeror & luctus, veren- 10
tibus [20] ne ipſae lacrymae pro contumacia habe-
rentur [21]. Creſcit diſſimulatione ipſa [22] dolor, 11
hoc altius demiſſus [23], quo minus profiteri [24] li-
cet. Nunc ſepulchra maiorum, nunc veteres 12
penates, nunc tecta [25], in quibus geniti erant in
quibusque genuerant, conſiderabant: miſeran- 13
tes nunc vicem [26] ſuam, quod in eam [27] diem
vixiſſent; nunc [28] filiorum, quod non poſt eam
diem nati eſſent.

---

10 quemadmodum. 11 ſyluas. 12 ducunt. 13 Philippus. 14 prout. 15 haec vel illa. 16 pro voluntate ſua. 17 rerum adſpectus. 18 deuaſtationi miſerabili. 19 curſitatio. 20 dum verebantur Phocenſes. 21 acciperentur, putarentur. 22 propter talem diſſimulationem doloris. 23 & hic dolor eo altius & vehementius penetrabat animos. 24 indicare eum. 25 domus. 26 miſeriam, inconſtantiam fortunae. 27 vsque ad tam infelicem. 28 miſerantes.

CAPVT VI.

1 ALios populos in finibus ipſis hoſtibus oppo-
nit[1]: alios in extremis (regni terminis) ſta-
tuit: quosdam bello captos in ſupplementis vr-
2 bium[2] diuidit. Atque ita ex multis gentibus
nationibusque vnum regnum populumque con-
3 ſtituit. Compoſitis ordinatisque Macedoniae
rebus, Dardanos, ceterosque finitimos fraude
4 captos expugnat. Sed nec a proximis manus ab-
ſtinet[3]. Siquidem Arrybam regem Epiri, vxori
ſuae Olympiadi arctiſſima cognatione iunctum,
5 pellere regno ſtatuit[4]: atque Alexandrum priui-
gnum eius, vxoris Olympiadis fratrem, puerum
honeſtae pulchritudinis, in Macedoniam nomi-
6 ne[5] ſororis arceſſit[6], omnique ſtudio ſolicita-
tum[7] ſpe regni ſimulato amore ad ſtupri conſue-
tudinem perpulit, maiora in eo obſequia habitu-
rus[8], ſiue conſcientiae pudore[9], ſiue regni benefi-
7 cio. Cum igitur ad viginti annos peruenifſet,
ereptum Arrybae regnum puero admodum[10]
8 tradit, ſceleſtus in vtroque. Nam nec in eo[11]
ius cognitionis ſeruauit[12], cui ademit regnum;
& eum, cui dedit, impudicum fecit antequam
regem[13].

1 Philippus. 2 ad replendas vrbes ciuibus. 3 etiam proximos aggreditur bello. 4 decernit. 5 ſub nomine, quaſi ex voluntate. 6 venire iubet. 7 allectum, delinitum. 8 putabatque Philippus, hunc puerum eo obedientiorem fore. 9 ſiue ex pudore turpiſſimi amoris. 10 Alexandro, qui quaſi adhuc puer erat. 11 Arryba. 12 obſeruauit. 13 eum fecit.

LIBER

LIBER IX.

BREVIARIVM CAPITVM.

1. *Philippus cogitat de Graecia ſubiugandâ; ideo Byzantium, ſed fruſtra, obſidet.*
2. *A Scytharum rege variis modis deluditur, unde pugna & praeda abducta.*
3. *Triballi Philippum praeda ſpoliant. Athenienſes & Thebanos Philippus praelio atterit.*
4. *Victoria moderate vtitur: ſaeuit in Thebanos, qui fortiter ſe gerunt.*
5. *Graeciam pacare ſtudet, vt Perſas bello adoriatur.*
6. *Pauſanias Philippum obtruncat, vltionem ab iniquo iudice exigens.*
7. *Philippus Olympiade & Alexandro conſciis interficitur.*
8. *Philippi elogium eiuſdemque cum Alexandro filio & ſucceſſore comparatio.*

CAPVT I.

IN Graeciam Philippus cum veniſſet, ſolicitatus [1] paucarum ciuitatium direptione; & ex praeda modicarum vrbium, quantae opes vniverſarum [2] eſſent, animo proſpiciens [3]; bellum toti Graeciae inferre ſtatuit. Ad [4] cuius emolumentum egregie [5] pertinere ratus, ſi Byzantium, nobilem & maritimam vrbē, receptaculum terra marique copiis ſuis futuram [6], in poteſtatam redegiſſet, eandem [7] claudentem ſibi portas obſidione cinxit.

Margin numbers: 1 (beside line 1), 2 (beside line 5).

G 5

1 Allectus, excitatus. 2 totius Graeciae vrbium. 3 ſecum conſiderans. 4 ad cuius belli felicem euentum. 5 omnino. 6 in quam recipere poſſet copias ſuas, quas terra marique habebat.

7 ſiqui.

3 cinxit. Haec namque vrbs condita primo a Pauſa-
nia rege Spartanorum, & per VII annos poſſeſſa
fuit: deinde variante victoria, nunc Lacedaemo-
niorum, nunc Athenienſium iuris habita eſt [8].
4 Quae incerta poſſeſſio effecit, vt nemine quaſi
ſuam auxiliis iuuante [9], libertatem conſtantius
5 tueretur. Igitur Philippus longa obſidionis mo-
ra [10] exhauſtus [11], pecuniae commercium de pi-
6 ratica mutuatur [12]. Captis itaque centum ſe-
ptuaginta nauibus, mercibusque diſtractis [13], an-
7 helantem [14] inopiam paululum recreauit. Dein-
de, ne vnius vrbis oppugnatione tantus exercitus
teneretur [15], profectus cum fortiſſimis, multas
8 Cherſonenſium vrbes expugnat. Filiumque Alex-
andrum decem & octo annos natum, vt ſub mili-
tia patris tirocinii rudimenta [16] deponeret, ad ſe
9 arceſſit. In Scythiam quoque praedandi [17] cauſſa
profectus eſt, more negotiantium [18], impenſas bel-
li alio bello refecturus [19].

7 ſiquidem etiam haec ipſa vrbs portas ſuas aperire Philippo venienti nolebat. 8 dum modo Lacedaemonii, modo Athenienſes victores erant, vel in horum vel in illorum poteſtate fuit. 9 dum neque Lacedaemonii neque Athenienſes ipſam, tanquam ſuam vrbem, auxiliis iuuabant. 10 per diuturnitatem. 11 debilitatus. 12 piraticam exercet, & ex ea pecuniam ſibi acquirit. 13 venditis. 14 in ſummas anguſtias redactam. 15 conſumeretur. 16 diſceret bellum gerere, *daſs er das Kriegs - Schul - Recht ablegen moechte.* 17 ad praedam agendam. 18 mercatorum. 19 reſtituturus, reparaturus.

CAPVT

CAPVT II.

ERat eo tempore rex Scytharum Athenas; qui 1
cum bello Iſtrianorum premeretur [1], auxili-
um a Philippo per Apollonienſes petit, in ſucceſ-
ſionem eum regni Scythiae adoptaturus [2]. Cum 2
interim Iſtrianorum rex decedens [3], & metu bel-
li, & auxiliorum neceſſitate Scythas ſoluit [4]: Ita- 3
que Atheas remiſſis Macedonibus renunciari
Philippo iubet, *neque auxilium eius ſe petiſſe, ne-*
que adoptionem mandaſſe [5]. *Nam neque vin-* 4
dicta [6] *Macedonum egere* [7] *Scythas, quibus melio-*
res forent [8]: *neque heredem ſibi incolumi* [9] *filio*
deeſſe. His auditis Philippus legatos ad Athe- 5
am mittit impenſae [10] obſidionis portionem pe-
tentes, ne inopia [11] deſerere bellum cogatur.
Quod eo promtius [12] eum facere debere, quod [13] 6
miſſis a ſe in auxilium eius militibus, ne ſum-
tum [14] quidem vitae, non modo [15] officii pretia [16]
dederit. Atheas inclementiam [17] coeli & terrae
ſterilitatem cauſſatus [18], quae non patrimoniis [19]
ditet Scythas, ſed vix alimenta exhibeat, reſpon-

1 Cum graue bellum gereret contra Iſtrianos. 2 & promittit ipſi regnum poſt mortem ſuam. 3 moriens. 4 liberat. 5 legatis ſuis. 6 auxilio contra hoſtes. 7 opus habere. 8 cum Scythae fortiores eſſent Macedonibus. 9 quoniam filius ipſius adhuc viueret. 10 factorum ſumtuum in obſidionem. 11 ob inopiam. 12 libentius. 13 quoniam. 14 alimenta. 15 nedum. 16 munera propter officium praeſtitum. 17 frigiditatem aëris. 18 *verwendende.* 19 multis opibus.

8 dit: *nullas ſibi*[20] *opes eſſe, quibus tantum regem*[21]
expleat[22]; *& turpius putare paruo defungi,*
9 *quam totum abnuere*[23]: *Scythas autem virtute*[24]
animi, & duritia corporis, non opibus cenſeri[25].
10 Quibus[26] deriſus Philippus, ſoluta obſidione By-
zantii, Scythica bella aggreditur, praemiſſis lega-
11 tis, quo[27] ſecuriores faceret, qui nuncient Atheae,
dum Byzantium obſidet, vouiſſe[28] *ſe*[29] *ſtatuam*
Herculi, ad quam in oſtio Iſtri ponendam ſe venire,
pacatum acceſſum ad religionem[30] *dei petens,*
12 *amicus ipſe Scythis venturus.* Ille,[31] *ſi*[32] *voto*
fungi[33] *vellet, ſtatuam ſibi mitti iubet; non*
modo vt ponatur, verum etiam vt in-
violata maneat, pollicetur: Exercitum autem
13 *fines ingredi negat*[34] *ſe paſſurum. Ac ſi inuitis*
Scythis ſtatuam ponat; eo[35] *digreſſo ſublaturum,*
verſurumque[36] *aes ſtatuae in aculeos ſagittarum.*
14 His[37] vtrinque irritatis animis, praelium com-
mittitur. Cum virtute & numero praeſtarent[38]
Scy-

20 regi Scytharum. 21 Philippum. 22 explere, aut eius auaritiae ſatisfacere poſſit. 23 & ſe habere ſibi pro maiori turpitudine, ſi parua munera Philippo vellet mittere, quam ſi omnia recuſet. 24 quoad virtutem. 25 aeſtimari. 26 per quod regis reſponſum. 27 vt eo ſecuriores Scythas faceret. 28 promiſiſſe. 29 Philippum. 30 ad votum Herculi exſoluendum, ad cultum huius dei peragendum. 31 Atheas. 32 Philippus. 33 ſatisfacere voto ſuo, votum implere. 34 dicit ſe non poſſe pati. 35 quamprimum digreſſus eſſet Philippus, ſe velle auferre eam ſtatuam. 36 & commutare velle. 37 ſermonibus. 38 ſuperarent Philippi exercitum.

39 per

Scythae, aſtu [39] Philippi vincuntur. Viginti 15
millia puerorum ac feminarum capta, pecoris
magna vis, auri argentique nihil. Ea primum 16
fides inopiae Scythicae fuit [40]. Viginti millia
nobilium equarum [41] ad genus faciẽdum [42] in
Macedoniam miſſa [43].

39 per aſtutiam. 40 ex hac praeda cognouit primum Philippus inopiam Scythicae gentis. 41 *Stutten.* 42 ad equos generandos. 43 fuerunt.

Capvt III.

SEd reuertenti [1] ab Scythia, Triballi Philippo 1
occurrunt: negant ſe tranſitum daturos; ni
portionem accipiant praedae. Hinc iurgium [2], 2
& mox proelium, in quo ita [3] in femore vulnera-
tus eſt Philippus, vt per corpus eius equus inter-
ficeretur. Cum omnes occiſum [4] putarent, prae- 3
da amiſſa eſt. Ita Scythica, velut deuota [5], ſpolia 4
pene luctuoſa [6] Macedonibus fuere. Vbi [7] vero 5
ex vulnere primum conualuit, diu diſſimulatum
bellum Athenienſibus infert: quorum cauſſae [8]
Thebani ſe [9] iunxere, metuentes, ne victis Athe-
nienſibus, veluti vicinum incendium belli ad ſe
tranſiret [10]. Facta igitur inter duas paulo ante 6
infeſtiſſimas ciuitates ſocietate, legationibus

1 Cum Philippus reuerteretur. 2 rixa. 3 vsque adeo vehementer. 4 eſſe Philippum. 5 maledicta, exſecrationibus onerata. 6 maximum damnum Macedonibus attulerunt. 7 poſtquam, quamprimum. 8 ob hoc bellum Thebani iunxerunt ſeſe Athenienſibus. 9 Thebanos. 10 hoc bellum veniret.

Graeciam fatigant [11]; communem hoſtem putant
7 communibus viribus ſummouendum [12]: neque [13]
enim ceſſaturum Philippum, ſi proſpere prima [14]
ſucceſſerint, niſi omnem Graeciam domuerit.
8 Motae [15] quaedam ciuitates Athenienſibus ſe
iungunt: quaſdam autem ad [16] Philippum belli
9 metus traxit. Proelio commiſſo, cum Athenienſes longe maiore militum numero praeſtarent,
aſſiduis bellis indurata virtute [17] Macedonum
vincuntur: non tamen immemores priſtinae glo-
10 riae cecidere [18]: quippe aduerſis [19] vulneribus,
omnes loca [20], quae tuenda a ducibus accepe-
11 rant, morientes corporibus texerunt. Hic dies
vniuerſae Graeciae & gloriam dominationis, &
vetuſtiſſimam libertatem finiuit.

11 excitant, inuitant ad bellum gerendum. 12 repellendum eſſe. 13 dicebant enim, Philippum non ceſſaturum. 14 belli initia. 15 quae patiebantur ſe perſuaderi. 16 ad partes Philippi. 17 per fortitudinem Macedonum, qui per longa bella indurati erant. 18 victi quidem ſunt Graeci in hoc proelio, ſed tamen ediderunt documenta priſtinae ſuae virtutis & fortiter pugnando occiſi ſunt. 19 vulnera acceperant in pectoribus. 20 illa.

Capvt IV.

1 HVius victoriae callide diſſimulata laetitia eſt [1]. Denique non ſolita ſacra [2] Philippus illa die fecit: non in conuiuio riſit: non ludos inter epu-

1 Philippus ex callido conſilio noluit gaudia publica fieri ob hanc victoriam. 2 ſacrificia.

3 ſerta

epulas adhibuit: non coronas [3] aut unguenta
ſumpſit; &, quantum in illo [4] fuit, ita vicit, vt
victorem nemo ſentiret. Sed nec regem ſe 2
Graeciae, ſed ducem appellari iuſſit. Atque ita 3
inter tacitam laetitiam & dolorem hoſtium tem-
perauit, vt neque apud ſuos exſultaſſe [5], neque
apud victos inſultaſſe [6] videretur. Athenien- 4
ſibus, quos paſſus infeſtiſſimos fuerat [7], & [8]
captiuos gratis remiſit; & bello conſumtorum [9]
corpora ſepulturae reddidit [10]; reliquiasque fu-
nerum [11] vt ad ſepulchra maiorum [12] deferrent,
vltro hortatus eſt. Super haec Alexandrum fi- 5
lium cum amico [13] Antipatro, qui pacem cum
his [14] amicitiamque iungerent, Athenas miſit.
Thebanorum porro non ſolum captiuos, verum 6
etiam interfectorum ſepulturam vendidit. Prin- 7
cipes ciuitatis alios ſecuri [15] percuſſit: alios in
exilium redegit [16] bonaque omnium occupa-
vit. Pulſos [17] deinde per iniuriam, in patriam 8
reſtituit; ex horum numero ccc exules, iudices
rectoresque ciuitati dedit: apud quos cum poten- 9
tiſſimi

3 ſerta ex floribus. 4 quod ad Philippum ipſum ſpectat. 5 laetus fuiſſe ob hanc victoriam. 6 gauiſus eſſe de eorum calamitate. 7 qui inimici eius grauiſſimi fuerant. 8 etiam. 9 eorum, qui in praelio occiſi erant. 10 ſepeliri iuſſit. 11 corporum. 12 parentum, familiarum. 13 conſiliario ſuo. 14 Athenienſibus. 15 capite & vita eos priuauit. 16 eiecit. 17 eos vero, qui antea per iniuriam eiecti erant in exilium a Thebanis.

18 illi

tiſſimi quique [18] rei eius ipſius criminis poſtularentur [19], quod per iniuriam ſe [20] in exilium egiſſent, huius conſtantiae fuerunt [21], vt omnes ſe auctores faterentur, meliusque cum republica actum [22] cum [23] damnati eſſent, quam cum reſtituti, contenderent [24]. Mira prorſus audacia : de iudicibus vitae necisque ſuae, quemadmodum poſſunt, ſententiam ferunt [25]; contemnuntque abſolutionem [26], quam dare inimici poſſunt : & quoniam rebus [27] nequeunt vlciſci, verbis vſurpant libertatem.

18 illi omnes, qui erant in vrbe potentisſimi. 19 ideo accuſarentur. 20 iudices nouos. 21 tantam conſtantiam in hac calamitate ſua oſtenderunt. 22 fuiſſe. 23 illo tempore, quo iudices hi noui damnati eſſent. 24 aperte dicerent. 25 ſententiam animi ſui dicunt eo modo quo poſſunt. 26 liberationem a iudicio & vitae periculo. 27 reapſe.

CAPVT V.

1 COmpoſitis in Graecia rebus, Philippus omnium ciuitatium legatos ad formandum, [1] rerum praeſentium ſtatum euocari Corinthum
2 iubet. Ibi pacis legem [2] vniuerſae Graeciae pro meritis ſingularum ciuitatium ſtatuit; conciliumque [3] omnium, veluti unum ſenatum, ex o-
3 mnibus legit [4]. Soli Lacedaemonii, & legem, & regem contemſerunt : ſeruitutem non pacem rati [5],

1 Redigendum in certam formam. 2 conditiones. 3 comitia, conuentum. 4 ſeligit.

5 puta-

tiſ, quae non ipſis ciuitatibus conueniret [6], ſed
a victore ferretur. Auxilia deinde ſingularum 4
ciuitatium deſcribuntur [7], ſiue adiuuandus ea
manu rex oppugnante aliquo foret [8], ſeu duce il-
lo [9] bellum inferendum. Neque enim dubium 5
erat[10], imperium Perſarum his apparatibus peti [11].
Summa [12] auxiliorum ducenta millia peditum 6
fuere, & [13] equitum quindecim millia. Extra 7
hanc ſummam & Macedoniae exercitus erat, &
confinis domitarum gentium barbaries [14]. Initio 8
veris [15] tres duces in Aſiam Perſarum iuris [16]
praemittit, Parmenionem, Amyntam, & Atta- 9
lum; cuius ſororem nuper, expulſa [17] Alexandri
matre Olympiade propter ſtupri [18] ſuſpicionem,
in matrimonium receperat.

5 putabant enim, non pacem ſed ſeruitutem dari Graecis a rege. 6 vtilis eſſet. 7 conſcribuntur, comparantur. 8 ſiue vt rex adiuuari poſſet per has auxiliares copias, ſi quis vellet ei ſe opponere. 9 ſub ductu Philippi. 10 extra dubium poſitum erat. 11 Philippum velle cum tanto militum apparatu aggredi regnum Perſarum. 12 numerus. 13 etiam. 14 barbari finitimi. 15 verni temporis. 16 quae ſub Perſarum poteſtate erat. 17 poſtquam repudiauerat & a ſe expulerat Philippus. 18 adulterii.

CAPVT VI.

INterea dum auxilia a Graecia coëunt [1], nuptias Cleopatrae filiae, & Alexandri, quem regem

1 Congregantur.

2 gem Epiri fecerat, celebrat. Dies erat pro [2] ma-
gnitudine duorum regum, & collocantis filiam, &
3 vxorem ducentis, apparatibus [3] inſignis. Sed nec
ludorum magnificentia deerat: ad quorum ſpe-
ctaculum [4] Philippus cum ſine cuſtodibus [5], medi-
us inter duos Alexandros, filium generumque
4 contenderet [6]; Pauſanias nobilis ex Macedonibus
adoleſcens, nemini ſuſpectus, occupatis anguſtiis, [7]
Philippum in tranſitu obtruncat [8]: diemque laeti-
tiae deſtinatum, foedum [9] luctu funeris facit.
5 Hic Pauſanias primis [10] pubertatis annis ſtuprum
6 per iniuriam paſſus ab Attalo fuerat: cuius in-
dignitati [11] haec etiam foeditas [12] acceſſerat: nam
perductum [13] in conuiuium, ſolutumque [14] mero
Attalus, non ſuae tantum, verum & conuiua-
rum libidini, velut ſcortum vile ſubiecerat, ludi-
briumque omnium inter aequales reddiderat [15].
7 Hanc rem aegre ferens Pauſanias, querelam Phi-
8 lippo ſaepe detulerat [16]. Cum variis fruſtratio-
nibus

2 quoniam illo die magnificentiam ſuam oſtentabant duo Reges, nempe Philippus, qui elocabat filiam ſuam, & Alexander, qui vxorem ducebat. 3 propter apparatum nuptiarum. 4 ad quos ludos ſpectandos. 5 ſatellitibus. 6 procederet. 7 poſtquam is occupauerat viam anguſtam, per quam tranſire oportebat Philippum. 8 interficit. 9 triſtem, ob luctum funeris. 10 in primis. 11 iniuriae. 12 dedecus, turpitudo. 13 Pauſaniam qui perductus fuerat in conuiuium. 14 inebriatum, repletum vino. 15 & effecerat adeo, vt ille ab aequalibus ſuis irrideretur. 16 ſaepe queſtus fuerat apud Philippum.

17 dila-

nibus [17] non ſine riſu differretur [18], & honoratum inſuper ducatu [19] aduerſarium cerneret; iram in [20] ipſum Philippum vertit; vltionemque, quam ab aduerſario non poterat [21], ab iniquo iudice [22] exegit [23].

17 dilationibus. 18 *wurde aufgehalten.* 19 & cum videret, aduerſarium ſuum Attalum factum eſſe exercitus ducem. 20 contra. 21 exigere. 22 Philippo. 23 poenam illatae ſibi iniuriae ſumſit.

Caput VII.

Creditum eſt etiam, immiſſum [1] ab Olympiade matre Alexandri fuiſſe: nec ipſum 1
Alexandrum ignarum paternae caedis excitiſſe [2]: quippe non minus [3] Olympiadem repudium [4], & praelatam ſibi Cleopatram [5], quam ſtuprum Pauſaniam doluiſſe. 2
Alexandrum quoque, regni aemulum fratrem ex nouerca ſusceptum timuiſſe [6]: eoque actum [7], vt in conuiuio antea primum cum Attalo, mox cum ipſo patre iurgaret [8]: 3
adeo vt etiam ſtricto [9] gladio eum Philippus conſectatus ſit [10], aegreque a filii caede amicorum precibus exoratus [11]. 4
Quamobrem Alexan- 5

1 *Angeſtiftet*, excitatum fuiſſe hunc Pauſaniam. 2 fuiſſe. 3 doluiſſe. 4 quod a Philippo repudiata fuerat. 5 quippe quam Philippus in matrimonium duxerat. 6 & quod Alexander Olympiadis filius timuerit, ne frater ex nouerca genitus regnum Macedoniae aliquando affectaret. 7 & Alexandrum ideo permotum fuiſſe. 8 rixaretur. 9 nudo. 10 eum ferire voluerit. 11 & difficulter impediri per amicos potuerit, ne filium interficeret.

12 pro-

Alexander ad auunculum ſe in Epirum cum ma-
6 tre, inde ad regem Illyriorum contulerat [12]: vix-
que reuocanti mitigatus eſt patri, precibusque
7 cognatorum aegre redire compulſus [13]. Olympias
quoque fratrem ſuum Alexandrum Epiri regem
in bellum ſubornabat [14], peruiciſſetque,[15] ni fili-
8 ae nuptiis pater generum occupaſſet [16]. His
ſtimulis iratum vtrique Pauſaniam de impunita-
te ſtupri ſui querentem ad tantum facinus im-
9 puliſſe creduntur [17]. Olympias certe fugienti
percuſſori [18] equos quoque praeparatos habuit.
10 Ipſa deinde, audita regis nece, cum titulo [19] offi-
cii ad exequias cucurriſſet [20], in cruce [21] penden-
tis Pauſaniae capti, eadem [22] nocte qua venit,
coronam auream impoſuit: quod nemo alius au-
dere, niſi haec [23], ſuperſtite Philippi filio [24], po-
11 tuiſſet. Paucos deinde poſt dies, refixum [25] cor-
pus

12 profugerat. 13 & vix perſuaderi potuit per preces cognatorum, vt rediret ad patrem, qui ipſe filium reuocabat, & cum eo in gratiam rediret. 14 excitabat, inſtigabat. 15 & procul dubio etiam perſuaſiſſet regem. 16 niſi Philippus per nuptias generi haec conſilia anteuertiſſet. 17 itaque creditum eſt, quod per has cauſſas Olympias & Alexander inſtigauerint ad tantum facinus Pauſaniam, qui alioquin iam iratus erat Philippo & Attalo, & querebatur, quod ſtuprum ſuum a Philippo non fuiſſet punitum. 18 interfectori, Pauſaniae. 19 ſub praetextu. 20 veniſſet. 21 patibulo. 22 in eadem. 23 Olympias. 24 dum viuebat Alexander. 25 ſolutum & ablatum a cruce.

26 cor-

pus interfectoris ſuper reliquias [26] mariti [27] cre-
mauit; & tumulum ei [28] eodem fecit in loco, pa-
rentarique [29] eidem quotannis [30], incuſſa [31] po-
pulo ſuperſtitione curauit. Poſt haec Cleopa- 12
tram, a qua pulſa [32] Philippi matrimonio fuerat,
in gremio eius prius filia interfecta [33], finire vi-
tam ſuſpendio coegit, [34] ſpectaculoque penden-
tis vltionem potita eſt [35], ad quam [36] per parrici-
dium feſtinauerat. Nouiſſime [37] gladium, quo 13
rex percuſſus [38] eſt, Apollini ſub nomine Myrtalis
conſecrauit: hoc enim nomen ante Olympiadis
paruulae fuit [39]. Quae omnia ita palam facta 14
ſunt, vt [40] timuiſſe videbatur, ne facinus ab ea
commiſſum non [41] probaretur.

26 corpus. 27 Philippi. 28 interfectori. 29 memoriam eius celebrari. 30 ſingulis annis. 31 dum illa perſuaſit populum ad ſuperſtitionem. 32 Olympias repudiata fuerat ex matrimonio. 33 poſtquam prius interfecerat filiam Cleopatrae in gremio matris. 34 vt ſeſe ipſam laqueo interficeret. 35 & vindicauit adeo Olympias iniuriam ſibi factam, cum ſpectaret Cleopatram pendentem. 36 vltionem. 37 tandem vero. 38 interfectus. 39 ita enim appellata fuerat Olympias, cum adhuc paruula eſſet. 40 vt Olympias vsque adeo etiam. 41 vt.

CAPVT VIIII.

DEceſſit [1] Philippus XL & VII annorum [2], 1
cum annis XXV regnaſſet. Genuit ex La- 2
riſſaea ſaltatrice filium Aridaeum, qui poſt Alexan-
drum regnauit. Habuit & alios multos ex variis 3
matri-

1 Mortuus eſt. 2 aetatis ſuae.

Digitized by Google

matrimoniis regio more [3] ſuſceptos [4], qui partim
4 fato [5] partim ferro [6] periere. Fuit rex armorum
5 quam conuiuiorum apparatibus ſtudioſior [7]; cui
6 maxime opes erant inſtrumenta bellorum [8] diui-
tiarum quaeſtu quam cuſtodia ſolertior [9]; itaque
inter quotidianas rapinas [10] ſemper inops erat.
7 Miſericordia in eo & perfidia pari iure dilectae [11].
8 Nulla apud eum turpis ratio vincendi [12]. Blan-
dus pariter, & inſidioſus alloquio [13]; qui plura
promitteret, quam praeſtaret: in ſeria & iocos ar-
9 tifex [14]. Amicitias vtilitate, non fide [15] cole-
bat [16]. Gratiam fingere in odio [17], inſtruere [18]
inter concordantes odia apud utrumque grati-
10 am [19] quaerere, ſolennis [20] illi [21] conſuetudo. In-
ter haec [22] eloquentia, & inſignis oratio, acu-
minis

3 vti reges ſolent. 4 genitos. 5 morte naturali. 6 morte violenta. 7 magis cupiebat egregium exercitum quam apparatum conuiuiorum. 8 eius maximae diuitiae conſiſtebant in inſtrumentis bellicis. vel: opibus ſuis vtebatur ad bella ſuſcipienda. 9 magno quidem ſtudio quaerebat diuitias, ſed eas non cuſtodiebat & ſeruabat diligenter. 10 quamuis quotidie ex bellis aliquid raperet, tamen. 11 ſolebat exercere miſericordiam & perfidiam. 12 parum aeſtimabat vincere per turpia media, ſi modo hoſtes ſuos vinceret. 13 blandis verbis ſolebat alloqui, ſed hae blanditiae callidae erant & inſidioſae. 14 ſingularis erat artifex ad iocum & ad ſerium. 15 ex fide. 16 ſuſtentabat. 17 quamuis aliquem odio proſequebatur, tamen blandis eum verbis ſed fictis excipiebat. 18 excitare. 19 amorem. 20 ordinaria. 21 Philippo erat. 22 Philippo erat.

23 quie-

minis & ſolertiae plena [23]: ut nec ornatui facili-
tas, nec facilitati inuentionum deeſſet ornatus [24].
Huic Alexander filius ſucceſſit, & virtute & vitiis 11
patre maior [25]. Vincendi ratio utrique diuerſa [26] 12
Hic [27] aperte, ille artibus [28] bella tractabat. De-
ceptis ille gaudere [29] hoſtibus [30], hic palam fu-
ſis [31]. Prudentior ille conſilio [32], hic animo ma- 13
gnificentior. Iram pater diſſimulare, plerum- 14
que etiam vincere [33]: hic [34] vbi [35] exarſiſſet [36], nec
dilatio vltionis nec modus erat [37]. Vini nimis 15
vterque auidus; ſed ebrietatis diuerſa vitia. Pa-
tri mos erat, etiam de [38] conuiuio in hoſtem pro-
currere, manum conſerere [39], periculis ſe teme-
re offerre. [40]. Alexander non in [41] hoſtem,
ſed in ſuos ſaeuiebat. Quamobrem Philippum 16
ſaepe vulneratum proelia remiſere [42]: hic ami-
corum interfector conuiuio [43] frequenter ex-
ceſſit. Regnare ille cum amicis nolebat, hic in 17
ami-

23 quicquid loquebatur, argutum erat & elegans. 24 facile inueniebat, quae diceret, & orationem etiam facile exornabat. 25 qui patrem in virtutibus & vitiis ſuperauit. 26 alio modo vincere hoſtes ſuos ſolebat pater, alio modo filius. 27 Alexander. 28 callidis conſiliis. 29 ſolebat. 30 ſi hoſtes decepiſſet. 31 ſi hoſtes palam profligaſſet. 32 quoad conſilium. 33 poterat. 34 Alexander. 35 ſi. 36 ad iram commotus erat. 37 nec poterat differre vltionem nec eam moderari. 38 ex, poſt conuiuium. 39 proelium committere. 40 in pericula ſeſe coniicere temerario modo. 41 contra. 42 ſaepe vulneratus exceſſit e praelio.

43 ex

18 amicos regna 44 exercebat. Amari pater malle 45, hic metui. Literarum cultus vtrique ſimilis, 46 Solertiae pater maioris, hic fi-
19 dei 47. Verbis 48 atque oratione Philippus, hic
20 rebus 49 moderatior. Parcendi victis filio animus & promptior & honeſtior. Frugalitati 50 pater
21 luxuriae filius, magis deditus erat. Quibus 51 artibus orbis imperii fundamenta pater iecit, operis totius gloriam filius conſummauit 52.

LIBER

43 ex conuiuio. 44 imperium Regium. 45 malebat. 46 vterque eruditus erat in ſtudiis & literis. 47 pater maiorem adhibere ſolebat induſtriam, filius autem maiorem fidem. 48 in verbis. 49 in rebus agendis. 50 parſimoniae. 51 per quas artes. 52 per easdem artes filius perfecit & acquiſiuit gloriam totius operis ad finem perducti.

1 Arta-

LIBER X.

BREVIARIVM CAPITVM.

1. *Artaxerxis filii in patrem conſpirant. Sed conſpiratione detecta, parricidii poenas dant.*
2. *Cauſa parricidii ex multiplici libidine nata.*
3. *Ochus Artaxerxis ſucceſſor cognatorum Principum ſtrage regiam replet. Perſicae Monarchiae finis.*

CAPVT I.

ARtaxerxi regi Perſarum ex pellicibus cxv 1
filii fuere[1], ſed tres tantum iuſto [2] matrimonio ſuſcepti[3]: Darius, Ariarates, &
Ochus. Ex his Darium contra morem Perſa- 2
rum, apud quos rex non niſi morte [4] mutatur,
per [5] indulgentiam pater regem viuus [6] fecit;
nihil ſibi ablatum [7] exiſtimans, quod in filium 3
contuliſſet [8], ſinceriusque gaudium ex procreatione [9] capturus, ſi inſignia [10] maieſtatis ſuae
viuus in filio conſpexiſſet. Sed Darius, poſt no- 4
va paternae pietatis [11] exempla [12], interficiendi
patris conſilium cepit. Sceleratus [13], ſi ſolus 5
parricidium cogitaſſet; tanto ſceleratior, quod[14] in ſocietatem facinoris [15] aſſumtos quinqua-

H ginta

1 Artaxerxes habuit filios. 2 ex legitima coniuge. 3 geniti. 4 per mortem regis. 5 ex ſingulari quadam indulgentia & amore. 6 cum ipſe rex pater adhuc eſſet in viuis. 7 eſſe, auferri. 8 putabat rex, honori ſuo nihil decedere, tametſi viuus filium faceret regem. 9 ex filiis ſuis. 10 ornamenta. 11 amoris. 12 demonſtrationem, documenta. 13 fuiſſet Darius. 14 quoniam. 15 parricidii. ſceleris.

16 res

6 ginta fratres fecit parricidas. Oſtenti [16] proruſus genus, vbi [17] in tanto populo non ſolum ſociari, verum etiam ſileri parricidium potuit; vt ex quinquaginta liberis nemo inuentus ſit, quem aut paterna maieſtas, aut veneratio ſenis, aut indulgentia patris, a tanta
7 immanitate reuocaret [18]. Adeone vile [19] paternum [20] nomen apud tot numero [21] filios fuit, vt, quorum praeſidio tutus etiam aduerſus hoſtes eſſe debuerat, eorum inſidiis circumuentus [22], tutior ab hoſtibus quam a filiis fuerit?

16 res miraculo plane ſimilis eſt. 17 quod. 18 abſtrahere potuerit. 19 contemtum. 20 patris. 21 haec vox abundat eleganter. 22 circumdatus, deceptus.

Capvt II.

1 Cauſa parricidii ſceleratior ipſo [1] parricidio
2 fuit. Occiſo quippe Cyro fraterno bello [2], cuius mentio ſupra habita eſt, Aſpaſiam pellicem eius rex Artaxerxes in matrimonium receperat.
3 Hanc patrem cedere ſibi, ſicuti regnum, Darius poſtulauerat [3]: qui pro [4] indulgentia ſua in li-
4 beros primo facturum [5] ſe dixerat: mox poenitentia ductus [6], vt [7] honeſte negaret, quod temere

1 Quam ipſum parricidium. 2 in bello. 3 Darius poſtulauerat, vt pater ſibi daret hanc coniugem ſuam, quemadmodum iam regnum dederat. 4 iuxta amorem ſuum erga liberos. 5 ſe eſſe illud. 6 poenituit ipſum promiſſionis huius. 7 vt id ſub honeſto praetextu negare poſſet.

mere promiſerat, Solis eam [8] ſacerdotio prae-
fecit [9], quo [10] perpetua illi [11] ab omnibus vi-
ris pudicitia imperabatur. Hinc [12] exacerbatus 5
iuuenis, in iurgia primo patris erupit [13]: mox
facta [14] cum fratribus coniuratione, dum patri
inſidias parat, deprehenſus cum ſociis, poenas
parricidii diis paternae maieſtatis vltoribus de-
dit [15]. Coniuges quoque omnium [16] cum liberis, 6
ne quod [17] veſtigium tanti ſceleris extaret [18],
interfectae. Poſt haec Artaxerxes morbo ex 7
dolore contracto [19] decedit, rex [20] quam pater
felicior.

8 Aſpaſiam. 9 fecit Aſpaſiam ſummam ſacerdotem Solis. 10 per quod ſacerdotium. 11 illa iubebatur ſeruare caſtitatem perpetuam. 12 ob hanc cauſſam & repulſam Darius ad iram excitatus. 13 coepit primum rixari cum patre ſuo. 14 poſtquam fecerat coniurationem. 15 punitus eſt a diis, qui patris maieſtatem violatam vleiſcebantur. 16 filiorum Artaxerxis parricidarum. 17 aliquod. 18 ſupereſſet. 19 ob dolorem in morbum incidit. 20 rex fuit felix, pater autem infelix.

Caput III.

Hereditas regni Ocho tradita [1]; qui timens 1
parem coniurationem, regiam [2] cognato-
rum caede & ſtrage principum replet, nulla
non ſanguinis, non ſexus, non aetatis miſeri-
cordia permotus [3]: ſcilicet ne innocentior fra-

1 Fuit, Ochus factus fuit rex. 2 arcem. 3 nullam exercebat miſericordiam aut in cognatos aut fratres, aut mulieres, aut pueros.

2 tribus [4] parricidis haberetur. Atque ita ve-
luti purificato regno [5], bellum Caduſiis infert [6].
3 In eo [7] cum aduerſus prouocatorem hoſtium [8]
Codomanus quidam, omnium fauore [9] pro-
ceſſiſſet [10], hoſte caeſo [11], victoriam ſuis [12] pa-
4 riter, & prope amiſſam gloriam reſtituit [13]. Ob
haec decora [14] idem Codomannus praeficitur
5 Armeniis. Interiecto deinde tempore, poſt
mortem Ochi iregis, ob memoriam priſtinae
virtutis [15], rex a populo conſtituitur [16], Darii
nomine, ne quid [17] regiae maieſtati deeſſet, ho-
6 noratus; bellumque cum Alexandro Magno,
diu [18] variante fortuna magna virtute geſſit.
7 Poſtremo victus ab Alexandro, & a cognatis
occiſus, vitam pariter cum Perſarum regno
finiuit.

---

4 quam quidem fratres parricidae. 5 poſtquam veluti purgauerat regnum a parricidis. 6 incipit bellum gerere. 7 bello. 8 vnum ex hoſtibus, qui ad pugnam ſingularem vnum ex Perſis prouocauerat. 9 cui omnes fauebant, cum omnium conſenſu, applauſu & gaudio. 10 in campum pugnae. 11 poſtquam Codomannus hoſtem occiderat. 12 Perſis. 13 reddidit. 14 propter hanc rem fortiter geſtam. 15 olim exhibitae fortitudinis. 46 eligitur Codomannus. 17 aliquid. 18 cum fortuna modo Perſarum a partibus ſtaret, modo Alexandrum iuuaret.

LIBER XI.

BREVIARIVM CAPITVM.

1. *Occiſo Philippo Alexander Macedones in officio continet.*
2. *Initia principatus Alexandri. Perſas bello aggredi conſtituit.*
3. *Graecos defectionem cogitantes coërcet.*
4. *Thebas victis incolis euertit. Athenienſibus infeſtus.*
5. *Saeuit in Nouercae ſuae cognatos & in conſanguineos ſuos, deinde bellum Perſicum aggreditur.*
6. *Diſciplinam militarem ordinat. Parua manu ingentia molitur. Perſas proelio ſuperat.*
7. *Inſidiis vitatis Gordium nodum fatalem callide ſoluit.*
8. *Tauro monte tranſcenſo in grauiſſimum morbum incidit, & ſanitati reſtituitur.*
9. *Ad alterum praelium apparatus. Atrox pugna. Strages Perſarum, & fuga Darii, cuius vxor, mater, filiae, captiuae ab Alexandro regie excipiuntur.*
10. *Perſis ſuperatis a Perſarum luxu Alexander ſuperatur. Nouae in Orientem victoriae. Tyrus expugnatur.*
11. *Prouinciis non paucis receptis pergit ad Hammonis oraculum.*
12. *Darii regnum ambit, & pacem petenti recuſat.*
13. *Tertii proelii inter Alexandrum & Darium circumſtantiae quaedam.*
14. *Eiusdem proelii deſcriptio. Perſae fugantur, victores praeda ingenti potiuntur.*
15. *Darius a ſuis vinctus & multis vulneribus confoſſus, ſalutem dicit Alexandro, & in morte regium animum prodit. Alexander Darii obitum fletu & regia ſepultura decorat.*

CAPVT I.

1 IN exercitu Philippi, ſicuti variae gentes erant,
ita eo [1] occiſo, diuerſi motus animorum fuere.
2 Alii quippe iniuſta [2] ſeruitute oppreſſi, ad
3 ſpem ſe libertatis erigebant: alii taedio [3] longin-
quae militiae remiſſam ſibi expeditionem [4] gau-
4 debant: nonulli facem, nuptiis filiae accenſam,
5 rogo patris ſubditam dolebant [5]. Amicos quo-
que, tam ſubita [6] mutatione rerum haut medio-
cris metus ceperat [7], reputantes nunc, prouoca-
6 tam [8] Aſiam; nunc Europam nondum perdomi-
tam; nunc Illyrios & Thracas, & Dardanos, cete-
raſque barbaras gentes fidei dubiae, & mentis in-
fidae [9]; qui omnes populi ſi pariter [10] deficiant [11],
7 reſiſti nullo modo poſſe. Queis rebus veluti
8 medela quaedam interventus [12] Alexandri fuit;
qui pro concione [13], ita vulgus omne conſolatus
hortatusq, pro tempore [14] eſt, ut & metum timen-
9 tibus demeret [15], & ſpe omnes impleret. Erat
hic

1 Philippo. 2 per iniuſtam. 3 propter taedium. 4 neceſſitatem militiae, ſeu belli gerendi, ſeu officii militaris. 5 quidam dolebant, quod per eandem facem, quae in nuptiis filiae, ex more gentis, accenſa fuerat, patris Philippi rogus fuiſſet accenſus. 6 propter tam ſubitam. 7 occupauerat. 8 Aſiam fuiſſe irritatam ad bellum. 9 infidas & barbaras eſſe gentes, & inconſtantes. 10 ſimul, vno tempore. 11 rebellent. 12 quibus turbatis rebus medelam quaſi attulit Alexander. 13 in conuentu populi. 14 pro ratione & ſtatu temporis praeſentis. 15 adimeret.

16 Alexan-

hic [16] annos xx natus: in qua aetate ita moderate de ſe multa pollicitus eſt, vt appareret, plura eum experimentis [17] reſeruare. Macedonibus 10
immunitatem cunctarum rerum [18], praeter militiae vacationem [19] dedit: quo facto tantum ſibi fauorem omnium conciliauit [20], vt corpus hominis, non virtutem regis mutaſſe ſe dicerent. [21]

16 Alexander. 17 ad experientiam ipſam futuris temporibus. 18 ab omnibus oneribus publicis. 19 a militiae tamen officiis eos non liberauit. 20 peperit, acquiſiuit. 2 vt omnes dicerent, corpus quidem, ſed non virtutem Philippo in filio eſſe mutatam.

Capvt II.

PRima illi cura paternarum exequiarum fuit [1]: 1
in quibus ante omnia caedis conſcios ad tumulum [2] patris occidi iuſſit: ſoli Alexandro Lynciſtarum fratri pepercit; ſeruans in eo auſpicium [3] dignitatis ſuae: nam regem eum primus [4] 2
ſalutauerat [5]; Aemulum [6] quoque imperii Caranum fratrem ex nouerca ſuſceptum [7], interfici 3
curauit. Inter initia [8] multas gentes rebellantes compeſcuit: orientes nonnullas ſeditiones 4
exſtinxit [9]. Quibus rebus erectus [10], citato [11] 5
gradu in Graeciam contendit [12], vbi exemplo [13] patris

1 Ante omnia voluit curare corpus defuncti patris dignis honoribus & exequiis. 2 ſepulcrum. 3 initia, felicitatem primam. 4 ille Alexander. 5 appellauerat. 6 qui regnum Macedonicum affectare potuiſſet. 7 genitum. 8 ſub initio regni ſui. 9 deleuit, ſopiuit. 10 laetus Alexander. 11 celeriter. 12 proficiſcitur. 13 iuxta exemplum.

14 poſt-

patris Corinthum euocatis [14] ciuitatibus; dux
6 in locum eius [15] ſubſtituitur. Inchoatum deinde a patre Perſicum bellum aggreditur[16]; in cuius
7 apparatu occupato [17] nunciatur, Athenienſes & Lacedaemonios ab eo ad Perſas defeciſſe, auctoremque eius defectionis, magno auri pondere [18]
8 a Perſis corruptum, Demoſthenem oratorem exſtitiſſe[19], qui Macedonum deletas [20] omnes cum [21] rege copias a Triballis affirmauerit [22], producto [23] in concionem auctore, qui in eo proelio, in quo rex ceciderit [24], ſe quoque vulneratum dice-
9 ret. Qua [25] opinione mutatos omnium ferme ciuitatium animos eſſe: praeſidia Macedonum
10 obſideri [26]. Quibus motibus occurſurus [27], tanta celeritate inſtructo paratoque exercitu Graeciam oppreſſit [28], vt [29], quem venire non ſenſerant, videre ſe vix crederent.

14 poſtquam legatos ciuitatum Graecarum conuocauerat in vrbem Corinthum. 15 patris Philippi. 16 apparat, incipit. 17 Alexandro, qui in apparatu huius belli occupatus erat. 18 ſumma. 19 fuiſſe. 20 eſſe. 21 ſimul cum rege Alexandro occiſo. 22 dixerit. 23 poſtquam produxerat auctorem & indicem huius nuntii. 24 occiſus ſit. 25 per quam. 26 a Graecarum ciuitatum incolis. 27 vt itaque Alexander huic rebellioni in tempore occurreret. 28 occupauit, terruit. 29 vt eum.

Capvt III.

In tranſitu hortatus [1] Theſſalos fuerat; beneficiorumque Philippi patris, maternaeque [2] ſuae

1 Ad amicitiam & conſtantiam in fide. 2 ex linea materna.

3 Theſ-

ſuae cum his[3] ſub Aeacidarum gente [4] neceſſitudinis [5] admonuerat. Cupide [6] haec Theſſa- 2
lis audientibus, exemplo patris dux uniuerſae gentis [7] creatus erat, & vectigalia omnia reditusque [8] ſuos ei [9] tradiderant. Sed Athenienſes, 3
ſicuti primi defecerant, ita primi poenitere coeperunt contemtum hoſtis in admirationem ver- 4
tentes[10], pueritiamque Alexandri ſpretam [11] antea ſupra virtutem veterum ducum extollentes.
Miſſis itaque legatis, bellum deprecantur [12]: qui- 5
bus auditis & grauiter increpatis [13], Alexander bellum remiſit [14]. Inde Thebas exercitum con- 6
vertit [15], eadem [16] indulgentia vſurus, ſi parem poenitentiam inueniſſet. Sed Thebani armis [17], 7
non precibus nec [18] deprecatione vſi ſunt. Itaque victi, grauiſſima quaeque ſupplicia [19] miſerrimae captiuitatis experti ſunt [20]. In conſilio [21] cum de 8
excidio[22] vrbis deliberaretur, Phocenſes, & Plataeenſes & Theſpienſes & Orchomenii, Alexandri ſo-

3 Theſſalis. 4 cum gens Aeacidarum adhuc poſſideret regnum Macedoniae. 5 cognationis. 6 libenter. 7 Graecorum, vel potius Theſſalorum. 8 Revenüen, *Einkünffte*. 9 Alexandro. 10 cumque ante hoſtem contemnerent, nunc admirari eundem coeperunt. 11 contemtam. 12 rogant, ne ipſis Alexander velit bellum inferre. 13 *ausgeſcholten*. 14 promiſit, ſe ipſis nolle bellum inferre. 15 ducit. 16 paremque clementiam Thebanis quoque exhibere voluit. 17 vſi ſunt. 18 non vero. 19 omnes poenas. 20 paſſi ſunt, ſenſerunt. 21 bellico Alexandri. 22 vaſtatione.

cii, victoriaeq; participes, excidia vrbium ſuarum, crudelitatemque Thebanorum referebant [23]:
9 ſtudia [24] in Perſas non praeſentia tantum, verum & vetera [25] aduerſus Graeciae libertatem incre-
10 pantes [26]: *Quamobrem odium eos [27] omnium populorum eſſe: quod vel ex eo manifeſtari [28], quod iureiurando ſe omnes [29] obſtrinxerint, vt*
11 *victis Perſis Thebas diruerent*, Adiiciunt & ſcelerum priorum [30] fabulas [31], quibus omnes ſcenas [32] repleverint [33], vt non praeſenti tantum perfidia [34], verum & vetere infamia inuiſi forent [35].

23 narrabant, a Thebanis ſuas vrbes crudeliter fuiſſe vaſtatas. 24 amorem Thebanorum erga Perſas. 25 odia. 26 ſimul accuſantes. 27 Thebanos. 28 clarum ac manifeſtum ſit. 29 Graeciae populi. 30 olim a Thebanis commiſſorum. 31 narrationes ſeu veras ſeu fictas. 32 theatra. 33 Graeci. 34 propter perfidiam. 35 Thebani.

CAPVT IV.

1 TVnc Cleadas unus ex captiuis, data [1] poteſtate dicendi: *non a Rege defeciſſe [2], quem*
2 *interfectum* [3] *audierint, ſed a regis heredibus: quicquid in eo* [4] *ſit admiſſum* [5], *credulitatis* [6], *non perfidiae culpam eſſe; cuius tamen iam magna* [7] *ſe ſupplicia pependiſſe, deleta iuuentute: nunc*

1 Poſtquam acceperat poteſtatem loquendi. 2 Thebanos. 3 fuiſſe in proelio. 4 in hac defectione. 5 peccatum. 6 *Leichtglaubigkeit*. 7 Thebanos iam poenas ſentiiſſe magnas huius ſuae credulitatis, dum ipſorum iuuentus occiſa ſit.

8 vulgus

nunc ſenum feminarumque ſicuti infirmum, ita 3
innoxium reſtare vulgus, quod [8] *ipſum ſtupris*
contumeliiſque ita vexatum [9] *eſſe, vt nihil*
amarius [10] *vnquam ſint paſſi: nec iam pro ci-*
uibus ſe [11], *qui tam pauci remanſerint, orare;* 4
ſed pro innoxio patriae ſolo [12], *& pro vrbe,*
quae non viros tantum, verum & deos ge-
nuerit [13] Priuata etiam regem ſuperſtitione de- 5
precatur, geniti apud ipſos Herculis [14]; vnde [15]
originem gens Aeacidarum trahat [16]; actaque
[17] Thebis a patre eius [18] Philippo pueritia: rogat, 6
vrbi parcat, quae maiores eius partim apud ſe [19]
genitos, deos [20] *adoret: partim educatos, ſummae*
[21] *maieſtatis reges viderit.* Sed potentior fuit
ira [22], quam preces [23]. Itaque vrbs diruitur: 7
agri inter victores diuiduntur: captiui ſub co-
rona [24] venduntur: quorum pretium non ex 8
ementium commodo [25], ſed ex [26] inimicorum
odio extenditur [27]. Miſeranda res [28] Atheni- 9
H 6 enſibus

---

8 vulgus feminarum. 9 afflictum. 10 acerbius, miſerius, triſtius. 11 Cleadam. 12 terra. 13 protulerit. 14 nam apud Thebanos genitus erat Hercules deus; quare etiam captiuus precatur regem per ſeu propter huius dei cultum & religionem, qui ad familiam regis pertinebat proprio quodam titulo. 15 a quo Hercule. 16 deducat. 17 transacta. 18 Alexandri. 19 in vrbe Thebis. 20 tanquam deos. 21 in ſumma. 22 Alexandri. 23 huius captiui. 24 in publico foro ſeu loco. 25 vtilitate. 26 propter, iuxta. 27 augetur. 28 haec direptio vrbis.

29 fuit,

9 enſibus viſa 29. Itaque portas refugiis 30 profugorum contra interdictum regis aperuere.
10 Quam rem ita grauiter tulit Alexander, vt ſecunda 31 legatione denuo 32 bellum deprecantibus, ita demum remiſerit, vt oratores & duces, quorum fiducia 33 toties rebellent; ſibi dedantur
11 34: paratisque 35 Athenienſibus, ne cogantur ſubire 36 bellum, eo res reducta eſt, vt retentis oratori-
12 bus, duces in exilium agerentur: qui ex 37 continenti ad Darium profecti, non mediocre momentum 38 Perſarum viribus acceſſere 39.

29 fuit. 30 ad refugium & receptaculum. 31 per ſecundam. 32 iterum altera vice. 33 quibus cum confidant. 34 tradantur captiui. 35 & cum parati eſſent Athenienſes tradere ſuos oratores ac duces. 36 gerere. 37 ſtatim. 38 auxilium, potentiam. 39 adiecerunt, addiderunt in ſuis perſonis.

Capvt V.

1 PRoficiſcens ad Perſicum bellum, omnes nouercae ſuae 1 cognatos, quos Philippus in excelſiorem dignitatis locum prouehens 2, impe-
2 riis 3 praefecerat, interfecit 4. Sed nec ſuis 5, qui 6 apti regno videbantur, pepercit, ne qua 7 materia 8 ſeditionis, procul ſe 9 agente, in Macedonia

1 Cleopatrae. 2 prouexerat, promouerat. 3 regionibus aut ducatibus exercituum ſuorum. 4 Alexander. 5 cognatis. 6 qui videbantur poſſe regnum appetere ſe abſente. 7 aliqua. 8 cauſſa. 9 dum ipſe ageret & bellum gereret contra Perſas procul a Macedonia.

10 qui

nia remaneret: & reges ſtipendiarios [10] con- 3
ſpectioris ingenii [11], ad commilitium ſecum tra-
hit [12]: ſegniores [13] ad tutelam regni relin-
quit. Adunato [14] deinde exercitu naues one- 4
rat: vnde conſpecta Aſia [15], incredibili ardo-
re [16] mentis accenſus, duodecim aras deorum
in belli vota [17] ſtatuit [18]. Patrimonium [19] omne 5
ſuum, quod in Macedonia, Europaque habebat,
amicis diuidit, ſibi Aſiam ſufficere praefatus [20].
Priusquam vlla nauis littore excederet, hoſtias 6
caedit [21], petens [22] victoriam bello [23], quo [24] toti-
es a Perſis petitae [25] Graeciae vltor [26] electus ſit:
quibus [27] longa iam ſatis, & matura imperia 7
contigiſſe, quorumque tempus eſſe vices excipere
melius acturos [28]. Sed nec exercitus eius [29] alia, 8
quam regis animorum praeſumtio [30] fuit: quip- 9

10 qui annuum tributum regibus Macedoniae ſolvebant. 11 qui magna ingenia habebant, & videbantur turbas poſſe excitare. 12 ſecum ducit in bellum. 13 illos vero reges, qui videbantur habere ingenia ſegniora & hebetia. 14 coniunctos milites in naues imponit. 15 poſtquam prima vice Aſiam conſpexerat. 16 cupiditate. 17 tanquam votum pro exorando deorum auxilio in hoc bello. 18 exſtruit. 19 totam hereditatem a patre acceptam. 20 dicens. 21 mactat. 22 a diis. 23 in eo bello. 24 ad quod gerendum. 25 afflictae, vexatae, inuaſae. 26 tanquam vltro. 27 hos enim Perſas iam habere regnum ſatis diuturnum. 28 & iam tempus eſſe, vt Perſarum vices, imperium & fortunam accipiant illi, qui res ſuas melius agere poſſint, quam Perſae. 29 Alexandri. 30 opinio, ſpes.

pe obliti omnes coniugum, liberorumque, & lon-
ginquae domo [31] militiae, Perſicum aurum, & to-
tius Orientis opes, iam quaſi ſuam praedam du-
cebant. [32] nec belli periculorumque, ſed diuitia-
10 rum meminerant. Cum delati [33] in continentem
[34] eſſent, primus Alexander iaculum [35] velut in
hoſtilem terram iecit; armatusque de naui tripu-
11 dianti ſimilis [36] proſiluit, atque ita hoſtias caedit;
precatus ne ſe regem illae terrae inuitae [37] *accipi-
ant.* In Ilio [38] quoque ad tumulos [39] heroum, qui
Troiano bello ceciderant [40], parentauit [41].

31 a domibus, a patria. 32 habebant, exiſtimabant, ſpe occupabant. 33 expoſiti. 34 *aufs feſte Land.* 35 ſagittam. 36 Alexander erat ſimilis ſaltanti. 37 contra ſuam voluntatem, illibenter. 38 in regione Troiana. 39 ſepulcra. 40 occiſi fuerant. 41 eorum memoriam coluit per ſacra parentalia.

CAPVT VI.

1 INde hoſtem petens [1], milites a populatione A-
ſiae prohibuit [2], *parcendum ſuis rebus* [3] praefa-
tus [4], *nec perdenda ea* [5], *quae poſſeſſuri* [6] *vene-
2 rint.* In exercitu eius fuere peditum XXX duo
millia, equitum quatuor millia quingenti, na-
3 ves centum LXXXII. Hac tam parua manu [7]
vniuerſum terrarum orbem vtrum [8] admirabili-
us [9] vicerit, an aggredi auſus fuerit, incertum
eſt:

1 Contra hoſtem proficiſcens. 2 vetuit, ne milites Aſiam deuaſtare auderent. 3 prouinciis. 4 dicens. 5 vaſtanda ea eſſe. 6 vt occuparent & poſſiderent. 7 exercitu. 8 an. 9 maiori cum admiratione & ſtupore omnium.

10 eli-

eſt: cum ad tam periculoſum bellum exercitum 4
legeret [10], non iuuenes robuſtos, nec primum flo-
rem aetatis [11], ſed veteranos [12], pleroſque etiam
emeritae [13] militiae, qui cum patre patruiſque mi-
litauerant, elegit: vt non tam milites, quam ma- 5
giſtros militiae electos [14] putares. Ordines [15] 6
quoque nemo niſi ſexagenarius duxit: vt, ſi princi-
pia [16] caſtrorum cerneres, ſenatum te alicuius
priſcae reipub. videre diceres. Itaque nemo in 7
praelio fugam ſed victoriam cogitauit: nec in pe-
dibus cuiquam ſpes, ſed in lacertis [17] fuit. Con- 8
tra rex Perſarum Darius, fiducia virium [18], nil
aſtu [19] agere [20]; affirmans ſuis *occulta conſilia*
victoriae furtiuae conuenire [21]; nec hoſtem 9
regni finibus [22] arcere [23], ſed in intimum
regnum accipere: glorioſius ratus [24] repellere
bellum, quam non admittere. Prima igitur 10
congreſſio [25] in campis Adraſtiis fuit. In acie [26] 11
Perſarum ſexcenta millia militum fuere; quae
non minus arte [27] Alexandri, quam virtute Ma-
cedo-

10 eligeret. 11 iuuenes, ſeu viros in primo flore & robore aetatis. 12 qui diu in bello meruerant. 13 qui vacationem a militia iam habebant propter aetatem. 14 ſelectos fuiſſe. 15 *Regimenter*, qui ordines ducit, *ein General, hober Officirer*. 16 die prima plana. 17 brachiis. 18 dum potentiae ſuae confidebat. 19 callide, aſtute. 20 agebat. 21 quod is, qui vincere vellet hoſtem clandeſtino & non aperto proelio, occulta conſilia fouere ſoleat. 22 a finibus. 23 ſummouere, abigere ſe velle. 24 putans eſſe. 25 proelium. 26 exercitu. 27 per callida conſilia.

28 fue-

12 cedonum ſuperata [28], terga [29] verterunt. Ma-
13 gna itaque caedes Perſarum fuit [30]. De exerci-
tu Alexandri nouem pedites, centum viginti
equites cecidere; quos rex impenſe [31], ad cetero-
rum exemplum humatos, ſtatuis equeſtribus do-
nauit, cognatisque eorum immunitates [32] dedit.
14 Poſt victoriam maior pars Aſiae ad eum [33] defe-
15 cit [34]. Geſſit & plura bella cum praefectis Darii,
quos iam [35] non tam armis, quam terrore nomi-
nis ſui vicit.

28 fuerunt. 29 aufugerunt. 30 multi Perſae fuerunt occiſi. 31 honorifice. 32 certa priuilegia. 33 Alexandrum. 34 Perſas deſeruit, & ſponte ſe ſubiecit poteſtati Alexandri. 35 nunc, porro.

Caput VII.

1 DVm haec aguntur, interim indicio [1] captiui
ad eum defertur [2], inſidias ei [3] ab Alexandro
Lynciſtarum, genero Antipatri, qui praepoſitus
2 Macedoniae erat, parari. Ob quam cauſam ti-
mens, ne quis [4] interfecto eo [5] in Macedonia mo-
3 tus [6] oriretur, in vinculis eum habuit. Poſt haec
Gordion vrbem petit [7], quae poſita [8] eſt inter Phry-
4 giam maiorem & minorem: cuius vrbis potiundae [9]
non tam propter praedam cupido eum cepit [10],
ſed quod audierat in ea vrbe, in templo Iouis iu-
gum plauſtri Gordii poſitũ [11]; cuius nexum [12] ſi quis
ſoluiſ-

1 Per indicium vnius ex captiuis. 2 narratur Alexandro. 3 Alexandro. 4 aliquis. 5 inſidiatore. 6 ſeditio. 7 proficiſcitur Alexander. 8 ſita. 9 occupandae. 10 animum eius occupauit. 11 aſſeruari, oſtendi. 12 nodos. 13 in

ſoluiſſet, eum tota [13] Aſia regnaturum, antiqua
oracula ceciniſſe [14]. Huius rei cauſſa & origo 5
illa fuit. Gordius cum in his regionibus bubus [15]
conductis araret, aues eum omnis [16] generis cir-
cumuolare coeperunt. Profectus ad conſulendos[17] 6
augures vicinae vrbis, obuiam in porta habu-
it [18] virginem eximiae pulchritudinis: perconta-
tus eam [19], quem potiſſimum[20] augurem conſule-
ret: illa audita [21] cauſſa conſulendi, gnara [22] ar- 7
tis ex diſciplina [23] parentum, *regnum ei* [24] *por-
tendi* [25], reſpondit: pollicetur que ſe [26] & ma-
trimonii & ſpei ſociam. Tam pulchra condi- 8
tio, prima regni felicitas videbatur. Poſt nu- 9
ptias, inter Phrygas orta ſeditio eſt. Conſulenti- 10
bus [27] de fine diſcordiarum, oracula reſponderunt,
regem diſcordiis opus eſſe [28]. Iterato [29] quaeren- 11
tibus de perſona regis, iubentur eum regem ob-
ſeruare [30], quem reuerſi primum in templum Io-
vis euntem plauſtro [31] reperiſſent. Obuius 12
illis

---

13 in tota. 14 dixiſſe. 15 cum bobus mercede conductis. 16 varii. 17 interrogandos. 18 obuiam ei venit virgo. 19 & cum eam interrogaſſet. 20 prae caeteris. 21 poſtquam audiuerat ex eo cauſſam, quamobrem conſulere Gordius augures vellet. 22 haec virgo intelligens & perita huius artis. 23 per informationem a parentibus acceptam. 24 Gordio. 25 praenunciari. 26 haec virgo. 27 oracula his, qui conſulebant, reſponderunt. 28 opus eſſe, vt rex eligatur ad componendas diſcordias. 29 altera vice iterum. 30 eligere, venerari. 31 *auf einem VVagen.*

32 Phry-

illis [32] Gordius fuit, ſtatimque eum regem
13 conſalutant [33]. Ille plauſtrum, quo [34] vehenti regnum delatum fuerat, in templo Iouis po-
14 ſitum, maieſtati regiae conſecrauit. Poſt hunc filius Mida regnauit, qui ab Orpheo ſacrorum ſolennibus initiatus [35], Phrygiam religionibus [36] impleuit: quibus [37] tutior omni [38] vita, quam
15 armis fuit. Igitur Alexander capta [39] vrbe cum in templum Iouis veniſſet, iugum plau-
16 ſtri requiſiuit [40]: quo [41] exhibito, cum capita [42] loramentorum intra nodos abſcondita reperire non poſſet, violentius oraculo vſus [43], gladio [44] loramenta caedit [45]: atque ita reſolutis [46] nexibus, latentia in nodis capita invenit.

32 Phrygiorum legatis. 33 venerantur, appellant. 34 in quo cum veheret, regnum ei delatum fuit. 35 inſtructus in rebus diuinis ſacerdos factus. 36 variis generibus cultus diuini. 37 per quas religiones. 38 per totam ſuam vitam. 39 cum expugnaſſet hanc vrbem. 40 interrogauit, vbi illud eſſet. 41 quod cum ipſi oſtenſum eſſet. 42 initia & finem. 43 ipſe interpretatus eſt oraculum modo violento. 44 per gladium. 45 diſcindit. 46 poſtquam nexus diſciſſi fuerant.

Capvt VIII.

1 Haec [1] illi agenti, nunciatur, Darium cum
2 ingenti exercitu aduentare. Itaque timens anguſtias, magna celeritate Taurum [2] tranſcen-

1 Dum igitur Alexander haec agebat. 2 montem.

tranſcendit: in qua feſtinatione quingenta ſtadia
curſu fecit [3]. Cum Tarſum veniſſet, captus [4] 3
Cydni fluminis amoenitate [5], per mediam vrbem
influentis, proiectis armis [6], plenus pulueris ac
ſudoris, in praefrigidam [7] vndam ſe proiecit.
Tum repente tantos neruos eius occupauit rigor 4
[8], vt interclusa voce [9] non ſpes modo remedii,
ſed nec dilatio periculi inueniretur [10]. Vnus 5
erat ex Medicis, nomine Philippus, qui ſolus remedium
polliceretur: ſed & [11] ipſum Parmenionis
pridie a Cappadocia miſſae epiſtolæ ſuſpectum
faciebant: qui ignarus infirmitatis [12] Alexan- 6
dri ſcripſerat, a [13] Philippo medico caueret:
nam corruptum [14] illum a Dario ingenti pecunia
eſſe. Tutius [15] tamen eſt [16] ratus, dubiae 7
ſe fidei medici [17] credere, quam indubitato [18]
morbo perire. Accepto igitur poculo, epiſtolas 8
medico tradidit [19]; atque ita inter bibendum
oculos in vultum legentis intendit [20]. Vt [21] ſe- 9
curum

---

3 emenſus eſt. profectus eſt per ſtadia quingenta. 4 allectus, inuitate. 5 per ſuauitatem. 6 poſtquam arma ſua abiecerat. 7 valde frigidam. 8 *ſie wurden ſtarre.* 9 quoniam loqui non poterat. 10 eſſet. 11 attamen, ſed etiam, litterae Parmenionis faciebant ſuſpectum hoc remedium. 12 morbi. 13 vt Alexander ſibi cauere velit a Philippo. 14 illi fuiſſe promiſſam magnam pecuniae ſummam, ſi vellet occidere Alexandrum. 15 eſſe. 16 putauit Alexander. 17 huius Philippi. 18 certo. 19 perlegendas. 20 adſpexit Philippum legentem has litteras. 21 poſtquam igitur vidit Alexander, quod ſecurus animi eſſet Philippus, & vultus bonam eius conſcientiam, oſtenderet.
22 re-

curum conſpexit, laetior factus eſt, ſanitatemque quarta die recepit[22].

22 recuperauit.

CAPVT IX.

1 INterea Darius cum quadringentis millibus peditum, ac centum millibus equitum in aciem
2 procedit. Mouebat[1] haec multitudo hoſtium, reſpectu[2] paucitatis ſuae Alexandrum: ſed interdum reputabat[3], quantas res cum iſta[4] paucitate geſſiſſet, quantosque populos fudiſ-
3 ſet[5]. Itaque cum ſpes metum vinceret, periculoſius[6] differre bellum ratus, ne[7] deſperatio ſuis creſceret, circumuectus[8] ſuos, ſingulas
4 gentes diuerſa oratione alloquitur: Illyrios & Thracas opum ac diuitiarum oſtentatione[9]; Graecos veterum bellorum memoria[10], internecinique[11] cum[12] Perſis odii accendebat.[13]
5 Macedones autem nunc Europae victae[14] admonet, nunc Aſiae expetitae: nec inuentos
6 illis[15] toto orbe pares viros gloriatur. Ceterum

1 Terrebat. 2 in conſideratione. 3 expendebat, cogitabat. 4 cum hoc paruo exercitu. 5 viciſſet. 6 putabat, maius periculum ſubeſſe, ſi differre vellet bellum, & praelium. 7 ne ſui milites in deſperationem ob hanc proelii dilationem conijcerentur. 8 circumequitans. 9 per repraeſentationem. 10 per recordationem. 11 ſummi. 12 contra Perſas. 13 inſtimulabat. 14 quod ipſi paulo ante ſuperaſſent Europam, nunc vero Aſiam quoque velint occupare. 15 nec in toto orbe vnquam vixiſſe homines, qui Macedonibus fuerint pares.

16 dicit

cum [16] & laborum finem hunc, & gloriae cumulum [17] fore. Atque inter haec identidem [18] 7
conſiſtere aciem iubet, vt hac mora conſueſcant
oculis turbam hoſtium ſuſtinere [20]. Nec Darii 8
ſegnis opera [21] in ordinanda acie deſuit. Quippe
omiſſis ducum officiis [22] ipſe omnia circumire [23],
ſingulos hortari, veteris gloriae Perſarum, imperiique perpetuae [24] a diis immortalibus datae
poſſeſſionis admonere. Poſt haec [25] praelium 9
ingentibus animis [26] committitur. In eo [27]
vterque rex vulneratur. Tamdiu certamen anceps [28] fuit, quoad [29] fugeret Darius. Ex- 10
inde [30] caedes Perſarum ſecuta eſt. Caeſa
ſunt peditum vnum & ſexaginta millia, equitum decem millia: capta quadraginta millia.
Ex Macedonibus cecidere [31] pedeſtres cxxx, 11
equites cl. In caſtris Perſarum multum auri [32]
ceterarumque opum inuentum. Inter capti- 12
vos caſtrorum [33], mater, & vxor eademque ſoror, & filiae duae, Darii fuere. Ad quas vi- 13
ſendas

16 dicit Alexander. 17 augmentum. 18 ſaepius. 19 per hanc moram & conſiſtentiam. 20 interritis oculis adſpicere. 21 etiam Darius magnum ſtudium adhibebat in ordinanda acie. 22 nolebat vt duces facerent hoc officium. 23 coepit. 24 quod imperium datum Perſis fuerit ad perpetuam poſſeſſionem. 25 has adhortationes. 26 magna cum fortitudine & contentione. 27 proelio. 28 dubium. 29 donec, vsque dum. 30 poſt quam Darii fugam. 31 occiſi ſunt. 32 magna vis auri & diuitiarum. 33 qui in caſtris Perſarum capti ſunt.

34 cum

ſendas hortandasque cum Alexander veniſſet, conſpectis [34] armatis inuicem ſe amplexae, velut ſtatim morituræ complorationem [35] ediderunt.
14 Prouolutae deinde genibus, [36] Alexandri, non mortem, ſed dum [37] Darii corpus ſepeliant, dilationem mortis, deprecantur [38].
15 Motus [39] tanta mulierum pietate [40] Alexander, & [41] Darium viuere dixit: [42] & timentibus mortis metum demſit [43]: easque haberi [44] vt [45]
16 reginas praecepit. Filias quoque non ſordidius dignitate patris ſperare matrimonium iuſſit [46].

34 cum hae feminae conſpexiſſent armatos milites. 35 ſimul omnes feminae lachrymarunt. 36 ad genua procubuerunt. 37 donec ſepeliiſſent. 38 dicunt, ſe quidem velle libenter mori, ſed rogant tantum, vt Alexander velit differre ſupplicium, donec &c. 39 commotus. 40 per hoc exemplum amoris maritalis & filialis. 41 non ſolum. 42 ſed etiam. 43 eas a metu mortis liberauit. 44 tractari. 45 tanquam. 46 iuſſit quoque, vt filiae ſperent aliquando talia matrimonia, quae filiabus regiis conuenirent.

CAPVT X.

1 POſt haec opes Darii, diuitiarumque apparatum contemplatus [1], admiratione tantarum
2 rerum capitur [2]. Tunc primum luxurioſa conuiuia, & magnificentiam epularum ſectari [3]: tunc Barſenen captiuam diligere propter formae pul-
3 chritudinem, coepit. A qua poſtea ſuſceptum [4] pue-

1 Alexander, qui adſpexerat. 2 miratus eſt copiam tantam omnium rerum. 3 indulgere epulis. 4 genitum. 5 que-

puerum Herculem vocauit. Memor [5] tamen 4
adhuc Darium viuere, Parmenionem ad occupandam [6] Perſicam claſſem, aliosque amicos ad recipiendas [7] Aſiae ciuitates miſit: quae [8] ſtatim 5
audita fama [9] victoriae, ipſis [10] Darii praefectis cum auri magno pondere tradentibus ſe, in poteſtatem victorum venerunt, Tunc in Syriam pro- 6
ficiſcitur: vbi obuios cum infulis multos Orientis reges habuit [11]. Ex his pro [12] meritis ſingulo- 7
rum alios in ſocietatem recepit: aliis regnum ademit, ſuffectis [13] in loca eorum nouis regibus. Inſignis [14] praeter ceteros fuit Abdalonimus, 8
rex ab Alexandro Sidoniae [15] conſtitutus. Quem 9
Alexand r, cum operam oblocare [16] ad puteos exhauriendos, hortosque irrigandos ſolitus eſſet, miſere vitam exhibentem [17], regem fecerat, ſpretis [18] nobilibus, ne generis id, non dantis beneficium

---

5 quoniam tamen cogitabat, quod Darius adhuc ſupereſſet, qui bellum nouum comparare poſſet. 6 ſuperandam. 7 in fidem, expugnandas. 8 ciuitates. 9 poſtquam audiuerant de hac victoria. 10 dum ipſi etiam praefecti vrbium Alexandro ſeſe tradebant. 11 reges ei obuiam venerunt. 12 quemadmodum hic vel iſte bene aut mediocriter, vel male etiam, de Alexandro meritus erat. 13 & in eorum locum nouos reges conſtituit. 14 celebris. 15 in vrbe & regione Sidon. 16 pro mercede laborare. 17 qui miſere vitam ſuam trahebat. 18 Alexander autem noluit nobiles ornare regia dignitate, ideo ne putarent, ſe accepiſſe regnum non per beneficium regis, ſed propter nobile ſuum genus.

19 ſub

10 ficium putarent. Tyriorum ciuitas cum coronam auream magni ponderis, per legatos in titulum [19] gratulationis Alexandro miſiſſet, grate [20] munere accepto, Tyrum ſe ire velle ad vota Her-
11 culi reddenda [21], dixit. Cum legati rectius [22] id eum in Tyro vetere & antiquiore templo factu-rum [23] dicerent, in deprecantes eius introitum ita
12 exarſit [24], vt vrbi excidium minaretur: confeſtimque exercitu inſulae applicato non minus animoſis Tyriis fiducia Carthaginenſium, bello
13 excipitur [25]. Augebat enim Tyriis animos [26] Didonis exemplum, quae Carthagine condita [27], tertiam partem orbis quaeſiſſet [28]; turpe [29] ducentes, ſi foeminis ſuis plus [30] animi fuiſſet in imperio quaerendo, quam ſibi [31] in tuenda libertate.
14 Amota igitur imbelli aetate [32] Carthaginem, & arceſſitis [33] mox auxiliis, non magno [34] poſt tempore per proditionem capiuntur.

19 ſub praetextu. 20 poſtquam acceperat hoc munus cum gratiarum actione. 21 exſoluenda. 22 convenientis. 23 Alexandrum facere id poſſe. 24 vsque adeo iratus factus eſt contra eos legatos, qui precabantur, ne Alexander vellet introire Tyrum. 25 & cum Alexander cum exercitu ſuo veniſſet ad inſulam, Tyrii, qui nitebantur auxilio Carthaginenſium, excipiunt & tractant eum, tanquam hoſtem. 26 *Muth*, Courage. 27 cum Carthaginem vrbem exſtruxiſſet. 28 occupauiſſet. 29 Tyrii igitur putabant, turpe ſibi eſſe. 30 maior animus. 31 Tyriis. 32 cum igitur omnes ad bellum inidoneos miſiſſent. 33 & mox etiam auxiliares naues & milites a Carthaginenſibus impetraſſent. 34 longo.

CAPVT

CAPVT XI.

INde[1] Rhodum Alexander, Aegyptum, Cilici- 1
amque ſine certamine[2] recipit. Ad Iouem[3] 2
deinde Hammonem pergit[4], conſulturus[5] & de
euentu futurorum[6], & de origine ſua. Nam- 3
que mater eius Olympias confeſſa viro ſuo Phi-
lippo fuerat, Alexandrum non ex eo[7] ſe[8], ſed ex
ſerpente ingentis magnitudinis concepiſſe. De- 4
nique Philippus vltimo prope[9] vitae ſuae tem-
pore, *filium ſuum non eſſe*[10], palam[11] praedi-
cauerat. Qua ex cauſſa Olympiadem, velut 5
ſtupri compertam[12], repudio[13] dimiſerat. Igitur 6
Alexander cupiens originem diuinitatis[14] acqui-
rere, ſimul & matrem infamia[15] liberare, per prae-
miſſos[16] ſubornat[17] antiſtites,[18] quid ſibi reſpon-
deri velit.[19] Ingredientem[20] templum, ſta- 7
tim antiſtites vt[21] Hammonis filium ſalutant.
Ille laetus dei adoptione, hoc ſe patre cenſeri iu- 8
bet[22]. Rogat deinde: *an omnes interfectores* 9

I *paren-*

1 Poſt expugnatam Tyrum. 2 proelio. 3 Iouis oraculum. 4 proficiſcitur. 5 dum conſulere volebat oraculum. 6 belli. 7 Philippo. 8 matrem, coniugem, Olympiadem. 9 circa vltimum vitae ſuae tempus. 10 Alexandrum. 11 publice dixerat. 12 velut mulierem adulteram. 13 repudiauerat. 14 ſtirpem ſuam a Diis deducere. 15 ab infamia adulterii. 16 certos homines. 17 inſtruit. 18 ſacerdotes Iouis. 19 quid ipſe cupiat, vt ſibi reſpondeatur. 20 cum igitur Alexander ingrederetur templum. 21 tanquam. 22 laetus rex, quod a Ioue adoptaretur in filium, iubet vt omnes credant, Iouem eſſe ſuum patrem.

23 pu-

parentis ſui ſit vltus[23]? reſpondetur: *patrem eius nec poſſe interfici, nec mori: regis Philippi pera-*
10 *ctam plene*[24] *vltionem eſſe.* Tertiam[25] interrogationem poſcenti, victoriam omnium bellorum, poſſeſſionemque terrarum dari[26] reſpon-
11 detur. Comitibus[27] quoque ſuis reſponſum[28], vt Alexandrum pro deo, non pro rege colerent.
12 Hinc illi[29] aucta[30] inſolentia[31], mirusque animo increuit tumor[32], exemta[33] comitate, quam & Graecorum literis[34], & Macedonum inſtitu-
13 tis[35] didicerat. Reuerſus ab Hammone Alexandriam condidit[36], &[37] coloniam Macedonum caput[38] eſſe Aegypti iubet.

23 puniuerit. 24 omnino, plane. 25 Alexander qui poſcebat. 26 promitti a Ioue. 27 his, qui comitati erant Alexandrum. 28 fuit, mandatum. 29 Alexandro. 30 fuit. 31 ſuperbia. 32 elatio, ſuperbia. 33 comitas vero & humanitas eximebatur ex eius animo. 34 per litteras & philoſophiam. 35 per leges & conſuetudines. 36 exſtruxit vrbem. 37 & hanc. 38 primariam vrbem in Aegypto.

Capvt XII.

1 Darius, cum Babyloniam profugiſſet, per epiſtolas Alexandrum deprecatur[1], redimendarum ſibi captiuarum poteſtatem faciat[2], inque eam rem[3], magnam pecuniam pollicetur. Sed
2 Alexander in pretium[4] captiuarum regnum omne,

1 Precatur. 2 vt Alexander ſibi, Dario, permittat redimere captiuos. 3 & ſi hoc facere velit. 4 *zur Ranzion.*

5 totum

omne[5], non pecuniam petit[6]. Interiecto tem- 3
pore, aliae epiſtolae Darii Alexandro redduntur,
quibus[7] filiae matrimonium & regni portio[8]
offertur. Sed Alexander *ſua ſibi dari*[9] reſcri- 4
pſit, iuſſitque ſupplicem venire, & regni arbitria
victori permittere[10]. Tum[11] ſpe pacis amiſſa, 5
bellum Darius reparat: cum quadringentis mil-
libus peditum, & centum millibus equitum ob-
viam vadit[12] Alexandro. In itinere nunciatur, 6
vxorem eius[13] ex colliſione abiecti partus[14] de-
ceſſiſſe[15], eiusque mortem illacrymatum[16] Alex-
andrum, exequiasque benigne proſecutum[17],
idque eum non amoris, ſed humanitatis cauſſa
feciſſe. Nam ſemel tantum eam Alexandro[18] vi- 7
ſam eſſe, cum matrem filiasque eius paruulas fre-
quenter conſolaretur. Tunc Darius ſe ratus[19] 8
vere victum, cum poſt tot proelia, etiam beneficiis
ab hoſte ſuperaretur, gratumque[20] ſibi eſſe, ſi
vincere nequeat, quod a tali[21] potiſſimum vin-
ceretur. Scribit itaque & tertias[22] epiſtolas, & 9
gratias agit, quod nihil in[23] ſuos hoſtile fecerit.

5 totum Perſicum regnum. 6 poſtulat ſibi dari. 7 in quibus. 8 pars. 9 Darium offerre ea, quae iam ipſe poſſideat. 10 vt Darius ſupplex veniat, & omnem regni curam in voluntatem victoris tradat. 11 poſtea. 12 procedit. 13 Darii. 14 propter partum immaturum. 15 mortuam eſſe. 16 & Alexandrum fudiſſe lacrymas ob eius mortem. 17 eſſe Alexandrum, eum curaſſe exequias fieri, & comitatum eſſe funus. 18 ab Alexandro. 19 putans. 20 iucundum. 21 tam benigno hoſte. 22 tertiam. 23 contra.

10 Offert deinde maiorem partem regni vsque [24]
flumen Euphraten, & alteram filiam vxorem; pro
reliquis captiuis triginta millia talentum. Ad
11 haec Alexander, *Gratiarum actionem ab hoſte*
ſuperuacaneam [25] *eſſe*, reſpondit; *nec a ſe quic-*
12 *quam factum in* [26] *hoſtis adulationem, nec quod*
in dubios belli exitus, aut in leges pacis ſibi leno-
13 *cinia quaereret* [27]: *ſed* [28] *animi magnitudine,*
qua [29] *didicerit aduerſus vires hoſtium, non ad-*
14 *verſus calamitates contendere* [30]; polliceturque,
praeſtaturum ſe ea Dario, ſi ſecundus [31] *ſibi, non*
15 *par haberi velit. Ceterum neque mundum poſſe*
duobus [32] *ſolibus regi: neque orbem ſumma duo*
16 *regna ſaluo* [33] *ſtatu terrarum habere: proinde aut*
deditionem ea die, aut in poſterum aciem paret [34]:
nec polliceatur [35] *ſibi aliam, quam* [36] *ſit expertus,*
victoriam.

---

24 ad. 25 non neceſſariam, ſuperfluam. 26 vt adulari vellet hoſti. 27 neque ideo, quaſi ſibi per haec beneficia conciliare vellet amorem & fauorem Perſarum, metuens dubios exitus belli, & expetens meliores pacis conditiones. 28 ſed id factum eſſe ex ſui. 29 per quam. 30 bellum gerere, pugnare. 31 Darius velit ſibi, Alexandro, tradere ſummam regni poteſtatem. 32 a duobus. 33 ſi conſeruari omnia deberent in orbe. 34 inſtruat Darius. 35 ſperet. 36 quam qualem iam.

CAPVT

CAPVT XIII.

POſtera die aciem producunt [1]: tum [2] repente 1
ante proelium, confectum curis [3] Alexan-
drum ſomnus arripuit [4]. Cum ad pugnam ſolus 2
rex deeſſet, a Parmenione aegre [5] excitatus, quae-
rentibus ſomni cauſas omnibus [6] inter pericula,
cuius [7] etiam in otio ſemper parcior fuerit: *Ma-* 3
gno ſe aeſtu [8] *liberatum*, ait, *ſomnumque ſibi a re-*
pentina ſecuritate datum, quod liceat cum omnibus
Darii copiis confligere [9]: *veritum ſe* [10] *longam*
belli moram, ſi Perſae exercitum diuiſiſſent. An- 4
te proelium vtraque acies hoſtibus ſpectaculo fu-
it [11]. Macedones multitudinem hominum, cor- 5
porum magnitudinem, armorumque pulchritu-
dinem mirabantur: Perſae, a tam paucis victa [12]
ſuorum tot millia, ſtupebant [13]. Sed nec duces 6
circumire ſuos ceſſabant [14]. Darius vix denis
armatis ſingulos hoſtes, ſi diuiſio fieret, euenire 7
dicebat [15]. Alexander Macedonas monebat, *ne* 8
mul-

1 Duo reges producunt milites ſuos in aciem. 2 quo facto. 3 Alexandrum, qui fatigatus erat ob magnas curas. 4 oppreſſit. 5 difficulter, vix. 6 dum omnes interrogabant, quaenam ſomni cauſſa eſſet in tanto periculo. 7 ſomni. 8 ab ingenti cura ſe eſſe. 9 proelium inire. 10 ſeque veritum eſſe. 11 Macedones viderunt aciem Perſarum, & Perſae aciem Macedonum. 12 fuiſſe. 13 cum ſtupore mirabantur. 14 intermittebant. 15 Darius dicebat, fore, vt vix decem armati Perſae congredi deberent cum vno Macedone, ſi diuidendus eſſet exercitus, reſpectu paucorum militum, quos Alexander habebat.

16 tor-

multitudine hoſtium, nec corporis magnitudine, vel coloris nouitate mouerentur[16]*: tantum memi-*
9 *niſſe iubet, eum iisdem ſe tertio*[17] *pugnare; nec meliores factos*[18] *putarent fuga*[19]*, cum in aciem ſecum tam triſtem memoriam caedium ſuarum, &* [20] *tantum ſanguinis duobus proeliis fuſi ferrent:*
10 *& quemadmodum Dario maiorem turbam*[21] *ho-*
11 *minum eſſe*[22]*, ſic*[23] *virorum ſibi.* Hortatur, *ſpernant illam*[24] *aciem auro & argento fulgentem, in qua plus praedae, quam periculi ſit; cum victoria non armorum decore*[25]*, ſed ferri*[26] *virtute quaeratur*[27].

16 terreri ſe paterentur. 17 iam tertia vice. 18 nec putarent, Perſas factos eſſe fortiores. 19 poſt fugam ſuperiorem. 20 & memoriam ſanguinis. 21 multitudo. 22 ſit. 23 ſic ipſe, Alexander, habeat maiorem copiam fortium virorum. 24 Perſarum. 25 per fulgorem. 26 per gladiorum, haſtarumque fortem vſum. 27 acquiratur, deportetur.

Caput XIV.

1 POſt haec proelium committitur. Macedones in ferrum [1] cum contemtu toties a ſe victi hoſtis ruebant: contra Perſae mori, quam vinci
2 praeoptabant [2]. Raro [3] vllo proelio tantum
3 ſanguinis fuſum eſt. Darius cum vinci ſuos videret, mori voluit & ipſe; ſed a proximis fu-
4 gere [4] compulſus eſt. Suadentibus deinde quibusdam, vt pons Cydni fluminis, ad iter hoſti-

1 Gladios hoſtis. 2 malebant. 3 non facile vnquam in vllo alio. 4 vt fugeret.

5 dis-

hoſtium impediendum, intercluderetur [5]; *Non
ita ſe ſaluti ſuae velle conſultum* [6] *ait* [7], *vt
tot millia ſociorum hoſti obiiciat* [8]: *debere &
aliis fugae viam* [9] *patere, quae patuerit ſibi*
[10]. Alexander autem periculoſiſſima quae- 5
que aggrediebatur [11]; & vbi confertiſſimos [12]
hoſtes acerrime pugnare conſpexiſſet, eo ſe ſemper ingerebat [13], periculaque ſua eſſe, non militum volebat [14]. Hoc proelio Aſiae imperium 6
rapuit [15], quinto poſt acceptum regnum [16] anno:
cuius [17] tanta felicitas fuit, vt poſt hoc nemo [18] 7
rebellare auſus ſit: patienterque Perſae poſt imperium tot annorum, iugum ſeruitutis accepe-
rint. Donatis refectisque [19] militibus XXXIV 8
diebus [20] praedam recognouit [21]. In vrbe 9
deinde Suſa XL millia talentum inuenit. Ex- 10
pugnat & Perſepolim, caput [22] Perſici regni,
vrbem multis annis [23] illuſtrem, refertamque [24]
orbis terrarum ſpoliis, quae interitu eius [25] pri-
mum apparuere. Inter haec DCCC admodum [26] 11

5 disrumperetur. 6 conſulere, proſpicere. 7 Darius 8 relinquat ad caedem. 9 eandem. 10 Dario. 11 vbique in illis locis erat, vbi maximum erat periculum. 12 denſiſſimos. 13 immiſcebat. 14 ipſe volebat pericula maxima auertere a militibus & in ſe conuertere. 15 occupauit Alexander. 16 Macedonicum. 17 proelii. 18 nulla gens, nullus rex. 19 poſtquam milites donati & recreati erant. 20 per dies. 21 perluſtrauit. 22 metropolim, primariam vrbem. 23 per annos. 24 plenam. 25 in ſpoliatione vrbis primum conſpecta ſunt. 26 forte.

Graeci occurrunt Alexandro, qui poenam capti-
vitatis truncata corporis parte [27] tulerant, ro-
gantes, vt ſicuti Graeciam, ſe [28] quoque ab ho-
12 ſtium crudelitate vindicaret. Data [29] poteſta-
te redeundi, agros accipere maluerunt, ne non
tam gaudium parentibus, quam deteſtandum
ſui conſpectum [30] reportarent.

27 ſingulis his captiuis aliqua corporis pars mutilata erat a Perſis. 28 captiuos. 29 poſtquam libertas Graecis data erat redeundi in patriam. 30 ſpectaculum.

CAPVT XV.

1 INterea Darius in [1] gratiam victoris a cognatis
ſuis, aureis compedibus catenisque in vico [2]
2 Parthorum Thara vincitur. Credo [3], ita diis
immortalibus iudicantibus, vt in terra [4] eorum [5],
qui ſucceſſuri imperio [6] erant, Perſarum regnum
3 finiretur. Alexander quoque citato [7] curſu po-
ſtera die ſuperuenit [8]: ibique cognouit Darium
4 clauſo [9] vehiculo per noctem exportatum [10]. Iuſ-
ſo [11] itaque exercitu ſubſequi, cum ſex millibus
equitum, fugientem [12] inſequitur: in itinere
5 multa & periculoſa proelia facit. Emenſus [13] de-
inde multa millia paſſuum, cum nullum Darii in-
dicium

1 Vt victori grata res fieret. 2 oppidulo. 3 dum ex mea opinione ita voluerunt dii. 4 prouincia. 5 Parthorum. 6 in imperio Perſico. 7 celeri. 8 mature, in tempore aduenit. 9 in clauſo quodam. 10 noctu auctum fuiſſe. 11 poſtquam igitur iuſſerat, vt exercitus ſe ſequeretur. 12 Darium. 13 profectus. 14 tem-

dicium repeciſſet reſpirandi equis data poteſtate[14]
vnus ex militibus, dum ad fontem proximum
pergit[15], in vehiculo Darium, multis quidem
vulneribus confoſſum, ſed ſpirantem[16] adhuc in-
venit: qui applicito [17]captiuo, cum ciuem [18]ex vo- 6
ce cognouiſſet, *id ſaltem praeſentis fortunae*[19] *ſo-
latium habere ſe dixit, quod apud*[20] *intelle-
cturum locuturus eſſet, nec incaſſum*[21] *postre-
mas voces emiſſurus*[22]. *Perferri*[23] *haec Ale-* 7
*xandro iubet, ſe nullis in eum meritorum offi-
ciis, maximorum illi debitorem mori*[24], *quod*[25]
in matre liberisque ſuis, regium eius[26], *non
hoſtilem animum expertus*[27], *felicius hoſtem
quam cognatos ſortitus ſit*[28]: *quippe matri &* 8
liberis ſuis ab eodem hoſte vitam datam[29]: *ſi-
bi*[30] *a cognatis ereptam*[31], *quibus*[32] *& vitam,
& regna dederit*: *Quamobrem gratiam illis eam* 9

I 5 *futu-*

14 tempore. 15 it. 16 viuentem, 17 cum ex milite per captiuum interrogaſſet Darius, quis eſſet. 18 eum eſſe. 19 infelicitatis. 20 apud eum, qui intelligere poſſet ſuum ſermonem. 21 fruſtra. 22 dicturus eſſet. 23 nuntiari. 24 ſe Darium mori debitorem Alexandri ob maxima beneficia, ab eo accepta, cum contra ipſe nulla vnquam Alexandro officia aut beneficia praeſtiterit. 25 quoniam. 26 Alexandri. 27 ſit, inuenerit. 28 quod ipſe, Darius, per ſingularem fortunam, benigniorem hoſtem, quam cognatos habuerit. 29 fuiſſe. 30 Dario. 31 eſſe vitem. 32 tamen.

33 ma-

10 *futuram, quam ipſe victor volet* [33]. *Alexan-*
dro referre ſe [34], *quam ſolam moriens poteſt,*
gratiam: precari ſuperum [35] *inferumque nu-*
11 *mina* [36], *& regales deos,* [37] *vti illi* [38] *terra-*
rum omnium victori contingat imperium. Pro
ſe iuſtam magis, quam grauem ſepulturae ve-
12 *niam orare* [39]. *Quod ad vltionem pertineat,*
iam non ſuam, ſed exempli [40], *communemque*
omnium regum eſſe cauſſam, quam [41] *negligere,*
illi [42] *& indecorum & periculoſum eſſe: quippe*
cum in altero [43] *iuſtitiae eius, in altero* [44] *et-*
13 *iam vtilitatis cauſſa verſetur* [45]. *In quam rem*
vnicum pignus fidei regiae, dextram [46] *ſe feren-*
dam Alexandro dare. Poſt haec porrecta ma-
14 *nu* [47] *exſpirauit* [48]. Quae [49] vbi Alexandro
num-

---

33 matrem ſuam liberosque eo modo gratitudinem ſuam oſtenſuros eſſe, quo victor velit. 34 Darium. 35 ſuperorum deorum. 36 potentiam. 37 regum regnorumque, praeſides. 38 vt Alexander impetret. 39 ſe rogare demum, vt Alexander curare velit corpus ſuum non tam dignis honoribus, quam potius iuſto modo ſepeliri. 40 ſuam non eſſe iam cauſſam, ſed potius timendum eſſe, ne in exemplum caedes ſua trahatur, ab aliis, niſi Alexander vlciſcatur regem occiſum a parricidis. 41 cauſſam & vltionem. 42 Alexandro. 43 in vltione. 44 neglectione poenae. 45 agatur. 46 ſuam manum. 47 cum militi dextram porrexiſſet. 48 mortuus eſt. 49 poſtquam haec omnia.

50 cum

nunciata ſunt, viſo [50] corpore defuncti, tam indignam illo faſtigio mortem lacrymis proſecutus eſt [51]; corpusque regio more ſepeliri, & reliquias eius maiorum [52] tumulis inferri iuſſit.

50 cum Alexander vidiſſet corpus mortui regis 51 lachrymauit, quod tantus rex per tantum ſcelus debuerit mori. 52 in ſepulcrum regum Perſicorum ſerri.

LIBER XII.

BREVIARIVM CAPITVM.

1. *Alexandri in retinendo milite ſolertia. Graeci bellum abſente Alexandro reparant.*
2. *Alexander res Epiri Italiam turbat, & tandem in pugna cadit; Scythae Alexandri praefectum & exercitum internecione delent.*
3. *Alexandri ſimulatio, ambitio, cum Thaleſtri concubitus, luxus & profuſiones.*
4. *Qua ratione Macedones tumultuantes in officio continuerit.*
5. *In domeſticos ſuos ferrum ſtringit & noua ratione adverſarios vlciſcitur, populos multos ſubigit, & Beſſum Darii interfectorem de medio tolli curat.*
6. *In conuiuio mactat Clitum amicum, quem fruſtra deſiderat peccati ſera poenitentia ductus.*
7. *Ad ingenium reuerſus in prudentes conſiliarios ſaevit: ad Orientem ſtatuit imperii limites. Bacchi veſtigiis delectatur: Herculisque geſta ſuperare contendit.*
8. *Porum proelio ſuperatum regie excipit & dimittit: multis populis expugnatis quietem exercitui concedere velle videtur.*
9. *Bellum inſtaurat. In Sugambrorum vrbe de vita certat & periclitatur.*
10. *Ab amicis periculo ereptus. Oceanum luſtrat: terminos imperii ſtatuit: praefectos vita priuat, & ad nuptias applicat animum.*
11. *Liberalitas, munificentia & ſeueritas eiusdem.*
12. *Qua ratione Macedones ſeditioſos ad officium reuocauerit. Hephaeſtionis obitus & tumulus.*
13. *Dum occidentales Prouinciae manus porrigunt, Alexander in lethalem morbum incidit Babylonem pergens.*
14. *Alexander Antipatri artibus veneno extinguitur.*
15. *Alexandri moribundi nouiſſima verba.*
16. *Eiusdem Alexandri Magni elogium.*

CAPVT

CAPUT I.

ALexander, in perſequendo [1] Dario amiſ- 1
ſos [2] milites magnis funerum impenſis [3]
extulit [4]; reliquis expeditionis [5] eius ſo-
ciis, tredecim millia talentum diuiſit. Equo- 2
rum maior pars aeſtu [6] amiſſa, inutilesque etiam,
qui [7] ſuperfuerant, facti. [8] Pecunia omnis centum 3
nonaginta millia talentum Ecbatana [9] congeſta,
eique [10] Parmenio praepoſitus. Dum haec 4
aguntur, epiſtolae Antipatri e Macedonia ei [11]
redduntur, quibus [12] bellum Agidis regis Sparta-
norum in Graecia; bellum Alexandri regis Epiri
in Italia; bellum Sopyrionis praefecti eius in Scy-
thia, continebatur [13]. Quibus [14] varie affe- 5
ctus, plus tamen laetitiae cognitis morti-
bus [15] duorum aemulorum regum, quam dolo-
ris amiſſi [16] cum Sopyrione exercitus, ſu-
ſcepit [17]. Namque poſt profectionem A- 6
lexandri, Graecia ferme omnis [18] in [19] occaſio-
nem recuperandae libertatis, ad arma concurre-

I 7 rat,

1 Dum Darium perſequitur. 2 occiſos ſuos milites. 3 ſumtibus. 4 ſepeliri curauit. 5 belli huius. 6 per calorem ſolis & perpetuam agitationem. 7 illi, qui. 8 fuerunt. 9 in vrbem Ecbatana fuit congeſta. 10 huic pecuniae. 11 Alexandro. 12 in quibus epiſtolis. 13 nuntiabatur, perſcribebatur. 14 per has litteras dolorem quidem accipiebat & gaudium. 15 poſtquam intellexerat mortem. 16 ob amiſſum exercitum. 17 percepit, ſenſit. 18 tota. 19 ad expectandam,

20 Grae.

7 rat, auctoritatem Lacedaemoniorum ſecuta [20],
qui [21] Philippi Alexandrique pacem ſoli ſpreue-
8 rant & leges [22] reſpuerant. Dux huius belli A-
gis rex Lacedaemoniorum fuit. Quem motum [23]
Antipater contractis [24] militibus in ipſo ortu op-
9 preſſit [25]. Magna tamen vtrinque [26] caedes
10 fuit. Agis rex cum ſuos terga dantes [27] videret,
dimiſſis [28] ſatellitibus, vt Alexandro felicitate,
non virtute inferior [29] videretur, tantam ſtragem
hoſtium edidit [30], vt agmina interdum fugaret.
11 Ad poſtremum, etſi a multitudine victus [31], glo-
ria [32] tamen omnes vicit.

20 Graecia ſequebatur in hoc apparatu auctoritatem. 21 Lacedaemonii. 22 ab Alexandro impoſitas ciuitatibus Graeciae. 23 ſeditionem, bellum. 24 per contractos, collectos milites. 25 exſtinxit. 26 ex vtraque parte. 27 fugientes. 28 cum ſatellites ſuos a ſe abire iuſſiſſet. 29 minor, *geringer*, 30 ipſe ſolus. 31 fuit. 32 quoad gloriam.

CAPVT II.

1 PORRO Alexander rex Epiri, in Italiam a Ta-
rentinis, auxilia aduerſus Bruttios deprecan-
tibus [1], ſolicitatus [2], ita cupide profectus fuerat,
veluti [3] in diuiſione orbis terrarum, Alexandro, O-
lympiadis ſororis ſuae filio, Oriens, ſibi [4] Occidens
2 ſorte [5] contigiſſet; non minorem rerum [6] materiam [7]
in

1 Precantibus. 2 rogatus, excitatus. 3 non ſecus ac ſi. 4 Alexandro regi Epiri. 5 per ſortem in diuiſione regnorum. 6 fortiter gerendarum. 7 occaſionem.

8 Ale-

in Italia, Africa, Siciliaque, quam ille [8] in Aſia, &
in Perſis habiturus.. Huc accedebat, quod, ſicut 3
Alexandro Magno Delphica oracula [9] inſidias in
Macedonia, ita huic reſponſum Dodonaei Iouis
vrbem Pandoſiam, amnemque [10] Acheruſium
praedixerat. Quae vtraque [11] cum in Epiro eſ- 4
ſent, ignarus eadem [12] & in Italia eſſe, ad decli-
nanda [13] fatorum pericula, peregrinam militiam
cupidius [14] elegerat. Igitur, cum in Italiam 5
veniſſet, primum illi bellum cum Appulis fuit [15]:
Quorum cognito vrbis fato [16], breui poſt 6
tempore pacem & amicitiam cum rege eorum fe-
cit. Erat namque tunc temporis vrbs Appulis 7
Brunduſium, quam Aetoli, ſequuti tum fama [17]
rerum in Troia geſtarum clariſſimum ac nobi-
liſſimum ducem Diomedem, condiderant: ſed pul-
ſi [18] ab Appulis, conſulentes [19] oracula reſpon- 8
ſum acceperant, *locum, quem repetiſſent, perpe-
tuo poſſeſſuros* [20]. Hac igitur ex cauſſa, per le- 9
gatos cum belli comminatione, reſtitui [21] ſibi ab
Appu-

8 Alexander Macedo. 9 praedixerant. 10 inſidias paraturum eſſe. 11 vrbs & amnis. 12 amnem & vrbem huius nominis. 13 vt euitaret periculum ab Oraculo praenuntiatum. 14 eo maiori cum cupiditate. 15 primum bellum geſſit. 16 ſed cum intellexiſſet fatum & ſtatum vrbis illorum. 17 ob famam. 18 Aetoli. 19 dum Aetoli oracula interrogant. 20 locum illum in perpetua Aetolorum poſſeſſione fore, ad quem eſſent rurſus profecti. 21 vt vrbs ipſis reddatur.

22 poſt-

10 Appulis vrbem poſtulauerant. Sed vbi [22] Appulis oraculum innotuit, interfectos legatos in vrbe ſepelierunt, perpetuam ibi ſedem habituros [23]. Atque ita defuncti [24] reſponſo, diu vr-
11 bem poſſederunt. Quod factum cum cognouiſſet Alexander, antiquitatis fata [25] veneratus,
12 bello Appulorum abſtinuit. Geſſit & cum Brutiis Lucaniſque bellum; multaſque vrbes cepit: tum & cum Metapontinis, & Pediculis, & Roma-
13 nis, foedus amicitiamque fecit. Sed Brutii Lucanique, cum auxilia a finitimis contraxiſſent [26],
14 acrius bellum repetiuere [27]. Ibi rex iuxta [28] vrbem Pandoſiam, & flumen Acheronta, non prius fatalis loci cognito nomine quam occideret [29], interficitur; moriensque, non in patria fuiſſe ſibi periculoſam mortem, propter quam [30] patriam fuge-
15 rat, intellexit. Corpus eius Thurii publice [31] redem-
16 tum [32] ſepulturae tradiderunt. Dum haec aguntur in Italia; Sopyrion quoque praefectus Ponti ab Alexandro Magno relictus, otioſum ſe ratus, [33] ſi ni-

22 poſtquam Appuli audiuerunt hoc oraculum. 23 qui legati hoc modo habituri eſſent perpetuam ſedem in vrbe, vt ſic oraculum eluderetur. 24 cum expleviſſent reſponſum oraculi. 25 quoniam venerabatur hoc reſponſum deorum, per quod perpetua poſſeſſio vrbis Appulis promiſſa fuerat. 26 accepiſſent. 27 renouarunt. 28 prope. 29 dum rex non prius ſciebat periculoſum nomen loci, quam cum moreretur. 30 ad quam mortem euitandam ex patria fugerat. 31 per, pecuniam publicam. 32 emtum ab hoſtibus. 33 putans ſe otioſum cenſeri poſſe.

34 etiam

ſi nihil & [34] ipſe geſſiſſet, adunato [35] xxx millium
exercitu, Scythis bellum intulit: caeſusque [36] 17
cum omnibus copiis, poenas temere illati belli
genti innoxiae luit [37].

34 etiam. 35 cum contraxiſſet exercitum. 36 occiſus. 37 punitus fuit ob bellum hoc iniuſtum, quod intulerat Scythis, tanquam genti innoxiae.

CAPVT III.

HAec cum nunciata in [1] Parthis Alexandro 1
eſſent, ſimulato moerore [2], propter Alexan-
dri cognationem, exercitui ſuo triduum [3] luctum
indixit. Omnibus deinde, velut perpetrato [4] 2
bello, reditum in patriam exſpectantibus, coniu-
geſque ac liberos ſuos animo iam quodammodo
complectentibus [5], ad concionem [6] exercitum
vocat: *ibi [7] nihil actum [8] tot egregiis proeliis, ait, ſi* 3
incolumis [9] Orientalis barbaria relinquatur: nec
ſe corpus, ſed regnum Darii petiſſe [10]; perſequen-
dosque eſſe eos, qui a regno defecerint. Hac oratio- 4
ne velut ex [11] integro incitatis [12] militum animis
Hyrcaniam, Mardosque ſubegit [13]. Ibi ei oc- 5
cur-

1 Cum Alexander in Parthia eſſet. 2 ſimulabat moerorem ob cognati ſui mortem. 3 per tres dies. 4 quaſi finitum iam bellum eſſet. 5 omnes deinde Macedones expectabant reditum in patriam, & iam complectebantur in animo liberos ſuos coniugesque. 6 iubet rex, vt exercitus totus conueniat. 7 in hoc conuentu. 8 eſſe. 9 intacta, non expugnata. 10 cupiiſſe. 11 de nouo. 12 cum animi militum eſſent incitati. 13 in ſuam redegit poteſtatem.

14 ob-

currit [14] Thaleſtris ſiue Minithaea Amazonum
regina cum ccc mulieribus, xxv dierum inter con-
fertiſſimas [15] gentes itinere confecto, ex rege [16]
6 liberos quaeſitura [17]: cuius conſpectus aduen-
tusque admirationi omnibus fuit [18], & [19] pro-
7 pter inſolitum [20] feminis habitum [21], & propter
expetitum [22] concubitum. Ob hoc [23] tredecim
diebus otio a rege datis [24], vt viſa eſt [25] vterum
8 impleſſe, diſceſſit. Poſt haec Alexander habi-
tum [26] regum Perſarum, & diadema inſolitum [27]
antea regibus Macedonicis, velut [28] in leges eo-
9 rum, quos vicerat tranſiret, aſſumit. Quae [29]
ne inuidioſius in ſe vno conſpicerentur, amicos [30]
quoque ſuos longam veſtem auratam [31] purpu-
10 reamque ſumere [32] iubet. Vt [33] luxum quoque
ſicuti [34] cultum Perſarum imitaretur, inter pelli-
cum regiarum greges electae [35] pulchritudinis
11 nobilitatisque, noctium vices diuidit. His re-
bus [36] ingentes epularum apparatus adiicit,
ne

14 obuiam venit. 15 plurimas. 16 Alexandro. 17 parere volebat. 18 admirationem attulit. 19 tam. 20 ſingularem, inconſuetum. 21 veſtitum. 22 deſideratum. 23 hanc ob cauſſam. 24 cum rex otio dierum 30 vſus eſſet. 25 cum Thaleſtris ſibi videretur. 26 veſtitum. 27 non geſtari ſolitum. 28 non ſecus ac ſi eorum leges & conſuetudines aſſumeret. 29 ne vero hic habitus Alexandro inuidiam & odium apud ſuos excitaret, ſi ſolus ipſe eo eſſet ornatus. 30 duces, conſiliarios. 31 auro contextam. 32 geſtare. 33 atque vt Alexander. 34 ſicut imitatus erat veſtitum. 35 eximiae, ſingularis formae. 36 huic luxui.

37 ne

ne[37] ieiuna & deſtructa luxuria videretur, conuiviumq; iuxta regiam magnificentiam ludis[38] exornat: immemor prorſus, tantas opes amitti[39] his[40] moribus, non quaeri ſolere.

37 ne luxuria haec videretur ieiuna, inſipida & debilitata. 38 cum variis ludorum generibus. 39 ſolere. 40 per mores tam luxurioſos.

CAPVT IV.

INter haec indignatio [1] omnium totis [2] caſtris erat, a Philippo illum [3] patre tantum [4] degeneraviſſe, vt etiam patriae nomen eiuraret, moresque Perſarum aſſumeret, quos [5] propter tales [6] mores vicerat. 1

Sed ne ſolus vitiis eorum, quos armis ſubegerat, ſuccubuiſſe[7] videretur; militibus quoque ſuis permiſit, ſi quarum captiuarum conſuetudine tenerentur [8], ducere [9] vxores: 2

exiſtimans minorem in patriam reditus cupiditatem futuram [10], habentibus [11] in caſtris imaginem quandam larium [12], ac domeſticae ſedis: 3

ſimul & laborem militiae molliorem [13] fore dulcedine [14] vxorum. 4

In [15] ſupplementa quoque militum, minus exhauriri poſſe Macedoniam, ſi veteranis patribus tirones filii ſuccederent: 5

mili- 6
lita-

1 Ira. 2 per tota. 3 Alexandrum. 4 vſque. 5 Perſas tamen. 6 tam luxurioſos. 7 victus eſſe a vitiis. 8 ſi ipſi captiuas aliquas amare coepiſſent. 9 vt eas ducerent in matrimonium. 10 fore militibus ſuis. 11 quoniam milites haberent. 12 deorum domeſticorum, patriae. 13 iucundiorem. 14 propter dulcedinem. 15 & ad ſupplendum numerum militum occiſorum.

16 caſtris

litaturi, in vallo [16], in quo eſſent nati; conſtantioresque futuri, ſi non ſolum tirocinia, verum & incunabula in ipſis caſtris poſuiſſent [17].
7 Quae conſuetudo in [18] ſucceſſores quoque Ale-
8 xandri manſit. Igitur & alimenta pueris ſtatuta [19]; & inſtrumenta armorum equorumque iuuenibus data; & patribus, pro [20] numero fi-
9 liorum praemia ſtatuta. Si quorum [21] patres occidiſſent, nihilominus pupilli ſtipendia patrum trahebant [22]; quorum pueritia inter va-
10 rias expeditiones, militia [23] erat: itaque a paruula aetate periculis [24] laboribusque indurati, inuictus exercitus fuere: neque caſtra aliter quam patriam [25] neque pugnam aliud vnquam quam victoriam [26] duxere [27]. Haec ſuboles no-
11 men habuit Epigoni. Parthis deinde domitis,
12 praefectus his ſtatuitur ex nobilibus Perſarum Andragoras: vnde [28] poſtea originem Parthorum reges habuere.

16 caſtris. 17 ſi non ſolum didiciſſent artem bellandi in caſtris, ſed etiam in illis nati eſſent. 18 vsque ad. 19 conſtituta, deſtinata fuerunt. 20 iuxta numerum. 21 huius vel illius pueri. 22 accipiebant. 23 occupabatur in rebus militaribus. 24 per pericula. 25 pro patria. 26 pro victoria. 27 habuerunt. 28 a quo.

CAPVT V.

1 INterea Alexander non regio, ſed hoſtili odio
2 ſaeuire in [1] ſuos coepit. Maxime indignabatur [2], carpi [3] ſe ſermonibus ſuorum, Philippi patris

1 Contra. 2 commouebatur ad iram. 3 quod Macedones dicerent, ſe, Alexandrum. 4 ae-

patris, patriaeque mores ſubuertiſſe. Propter 3
quae crimina [4], Parmenion quoque ſenex, di-
gnitate [5] regi proximus, cum Philota filio, de
vtroque prius quaeſtionibus habitis [6], interfici-
tur. Fremere [7] itaque omnes vniuerſis caſtris 4
coepere; innoxii ſenis [8] filiique caſum [9] miſeran-
tes; interdum, ſe [10] *quoque non debere melius*
ſperare, dicentes. Quae cum nunciata Alexan- 5
dro eſſent, verens, ne haec opinio etiam in Mace-
doniam diuulgaretur [11], & ne victoriae gloria
ſaeuitiae macula [12] infuſcaretur, ſimulat [13] ſe ex
amicis quosdam in patriam victoriae nuncios
miſſurum. Hortatur milites ſuis [14] ſcriberee; ratio- 6
rem habituros occaſionem, propter militiam re-
motiorem [15]. Datos faſces [16] epiſtolarum tacite 7
ad ſe deferri iubet: ex quibus cognito [17] de ſe [18] 8
ſingulorum iudicio, in vnam cohortem eos, qui
de rege durius [19] opinati fuerant, contribuit [20],
aut [21] conſumturus eos, aut in vltimis terris in
colo-

4 accuſationes. 5 quoad dignitatem. 6 poſtquam vterque antea equuleo (*Tortur*) fuerat impoſitus. 7 iraſci. 8 Parmenionis. 9 mortem violentam. 10 milites. 11 perueniret. 12 per maculam obfuſcaretur. 13 Alexander. 14 vt ſuis amicis mittant epiſtolas. 15 & dicit eos habituros eſſe rariorem occaſionem ſcribendi, quoniam bellum nunc gereretur in locis a Macedonia longiſſime remotis. 16 faſciculos. 17 cum cognouiſſet iudicium. 18 Alexandro. 19 non ſatis bene ſcripſerant. 20 conſtituit, coniungit. 21 eo conſilio, vt aut illi perirent in proeliis,

22 poſtea,

9 colonias diſtributurus. Inde [22] Drancas, Euer-
getas, Parymas, Parapammenos, Adaſpios, ce-
terosque populos, qui in radice Caucaſi [23] mo-
10 rabantur [24], ſubegit. Interea vnus ex amicis Da-
rii Beſſus, vinctus perducitur, qui regem [25] non
11 ſolum prodiderat, verum & interfecerat. Quem [26]
in vltionem perfidiae excruciandum fratri Darii
tradidit [27]; reputans, non tam hoſtem ſuum [28]
fuiſſe Darium, quam amicum eius, a quo eſſet
12 occiſus. Et vt his [29] terris nomen relinque-
ret, vrbem Alexandriam ſuper [30] amnem Tanaim
condidit, intra diem ſeptimum decimum muro
VI millium paſſuum conſummato [31], translatis
eo [32] trium ciuitatium populis, quas Cyrus
13 condiderat. In Bactrianis quoque Sogdianis-
que XII vrbes condidit, diſtributis his [33], quos-
cunque in exercitu ſeditioſos habebat.

22 poſtea. 23 montis. 24 habitabant. 25 ſuum, Darium. 26 Beſſum. 27 Alexander. 28 Alexandri. 29 in his prouinciis. 30 ad. 31 murus perficiebatur. 32 in eam ciuitatem. 33 & in has ciuitates eos diſtribuit.

CAPVT VI.

1 His ita geſtis ſolenni die amicos in conuiui-
2 um vocat; Vbi [1] orta inter ebrios rerum a
Philippo geſtarum mentione, praeferre ſe patri
ipſe rerumque ſuarum magnitudinem extollere
coelo

1 In quo conuiuio cum ortus eſſet ſermo de rebus. 2 Alexander.

3 vsque

coelo tenus [3] coepit, aſſentante [4] maiore conui-
uarum parte. Itaque cum vnus e ſenibus Cli- 3
tus, fiducia [5] amicitiae regiae, cuius palmam
tenebat, memoriam Philippi tueretur [6], lauda-
retque eius res geſtas; adeo regem offendit, vt
telo a ſatellite rapto [7], eundem in conuiuio
trucidauerit. Qua [8] caede exſultans, mortuo [9] 4
patrocinium [10] Philippi, laudemque paternae
militiae obiectabat [11]. Poſtquam ſatiatus cae- 5
de [12] animus conquieuit, & in irae locum ſuc-
ceſſit aeſtimatio [13], modo perſonam occiſi, modo
cauſſam occidendi conſiderans, pigere [14] eum
facti coepit: quippe [15] paternas laudes tam 6
iracunde accepiſſe ſe, quam [16] nec conuitia [17] de-
buiſſet [18]; amicumque ſenem & innoxium a ſe
occiſum inter epulas & pocula, dolebat. Eo- 7
dem igitur furore in poenitentiam, quo [19] pridem
in iram verſus [20], mori [21] voluit. Primum in 8
fletus progreſſus [22], amplecti [23] mortuum, vulne-
ra

3 vsque in coelum. 4 dum regi adulabatur pars. 5 qui fiduciam habebat in amicitiam regis, in qua primas partes tenebat. 6 defenderet & laudaret. 7 poſtquam ſatelliti eripuerat haſtam. 8 propter quam caedem gaudens rex. 9 Clito. 10 defenſionem, laudem. 11 multis verbis obiiciebat & exprobrabat. 12 per mortem Cliti. 13 conſideratio ſui facinoris. 14 poenitere. 15 nam reputabat. 16 quanta cum iracundia. 17 *Beſchimpffungen.* 18 accipere. 19 furore antea in iram conuerſus fuerat. 20 ſe conuertens. 21 ipſum ſe interficere. 22 flere incipiens. 23 coepit.

24 con-

ra tractare [24], & quaſi audienti conſiteri de-
mentiam; arreptum telum in ſe [25] vertit: pere-
giſſetque facinus [26], niſi amici interueniſſent [27].
9 Manſit haec voluntas moriendi etiam ſequenti-
10 bus diebus. Acceſſerat enim poenitentiae [28],
nutricis ſuae & [29] ſororis Cliti recordatio, cu-
11 ius [30] abſentis eum [31] maxime pudebat: tam
foedam illi [32] alimentorum ſuorum mercedem
redditam [33], vt [34] in cuius manibus pueritiam
egerat [35], huic iuuenis [36], & victor, pro benefi-
12 ciis funera [37] remitteret. Reputabat deinde,
quantum in exercitu ſuo, quantum apud deui-
ctas gentes fabularum [38] atque inuidiae, quan-
tum apud ceteros amicos metum & odium ſui [39]
13 fecerit [40]: quam amarum & triſte reddiderit [41]
conuiuium ſuum; non [42] armatus in acie, quam
14 in conuiuio terribilior. Tunc [43] Parmenion &
Philotas, tunc Amyntas conſobrinus, tunc no-
uerca fratresque interfecti [44]: tunc Attalus,
Eurylochus, Pauſanias aliique Macedoniae ex-
tincti

24 contingere. 25 in corpus ſuum. 26 & profecto interfeciſſet ſe ipſum. 27 hoc impediiſſent. 28 ad poenitentiam. 29 quae ſua nutrix ſoror Cliti fuerat. 30 nutricis. 31 Alexandrum. 32 nutrici. 33 datam fuiſſe. 34 vt huic. 35 puer rex geſtatus fuerat. 36 rex factus. 37 funus fratris, loco muneris. 38 quantos ſermones ob hanc caedem. 39 contra ſe. 40 excitaſſet. 41 fecerit. 42 cum hoc modo neque in acie armatus tam terribilis ſit, quam fuerit in conuiuio. 43 nam in conuiuio. 44 fuiſſent.

45 inter-

tincti [45] principes, occurrebant [46]. Ob haec 15
illi quatriduo perſeuerata inedia eſt [47], donec
exercitus vniuerſi precibus exoratus eſt, precantis [48], *ne ita* [49] *mortem vnius doleat, vt vni-* 16
uerſos perdat, quos in vltimam deductos Barbariam inter infeſtas [50], *& irritatas bello* [51] *gentes, deſtituat* [52]. Multum profuere [53] & Calli- 17
ſthenis philoſophi preces, condiſcipulatu apud
Ariſtotelem familiaris illi, [54] & tunc ab ipſo rege ad prodenda memoriae [55] acta eius [56] accitus [57]. Reuocato [58] igitur ad bellum animo, 18
Chorasmos & Dahas in deditionem accepit.

45 interfecti. 46 Alexandro in memoriam veniebant. 47 propter hanc animi triſtitiam omni cibo abſtinuit per quatuor dies. 48 qui exercitus precabatur. 49 vsque adeo vehementer. 50 inimicas. 51 in bello. 52 deſerat per mortem ſuam. 53 ad perſuadendum eum. 54 qui cum rege familiaritatem habebat inde ab illo tempore, quo condiſcipuli fuerant apud Ariſtotelem. 55 enarranda, hiſtorice deſcribenda. 56 regis. 57 vocatus. 58 cum igitur Alexandri animus iterum excitatus eſſet ad bellum.

Capvt VII.

Deinde, quod [1] primo ex [2] Perſico ſuperbiae 1
regiae more diſtulerat [3], ne omnia pariter [4]
inuidioſiora eſſent, non ſalutari [5], ſed adorari ſe
iubet. Acerrimus [6] inter [7] recuſantes Calli- 2
ſthe-

1 Quam adorationem ſui. 2 iuxta morem & conſuetudinem. 3 huc vsque protraxerat. 4 ſimul, vno tempore. 5 cum veneratione. 6 pertinaciſſimus. 7 inter eos, qui nolebant adorare regem.

8 Calli-

3 ſthenes fuit. Quae res & illi 8, & multis principibus Macedonum exitio fuit: ſiquidem ſub ſpecie 9 inſidiarum 10 omnes interfecti. Retentus 11 tamen eſt a Macedonibus mos ſalutandi regis 12, exploſa 13 adoratione. Poſt haec Indiam petit 14, vt Oceano 15, vltimoque Oriente finiret imperium. Cui gloriae vt 16 etiam exercitus ornamenta conuenirent, phaleras equorum, & arma militum, argento inducit 17; exercitumque ſuum, ab argenteis clypeis, Argyraſpidas appellauit. Cum ad Nyſam vrbem veniſſet oppidanis non 18 repugnantibus fiducia 19 religionis Liberi patris, a quo condita vrbs erat, parci iuſſit 20: laetus non militiam 21 tantum, verum & veſtigia ſe 22 dei 23 ſequutum 24. Tunc ad ſpectaculum ſacri montis duxit exercitum, naturalibus bonis, vite, hederaque non aliter veſtiti 25, quam ſi manu 26 cultus, colentiumque indu.

4

5

6

7

8 Calliſtheni. 9 praetextu. 10 quas regi ſtruxiſſe dicebantur. 11 obſeruatus. 12 regem. 13 ita vt omitteretur adoratio. 14 proficiſcitur. 15 cum Oceano, ad Oceanum. 16 & vt ornamenta exercitus ſui paria eſſent & conuenirent huic gloriae. 17 ornari iubet. 18 dum incolae huius vrbis non reſiſtebant Alexandro. 19 propter fiduciam in cultum & ſacra Bacchi. 20 iuſſit Alexander, vt milites ſui parcerent his oppidanis. 21 bellum, expeditionem. 22 Alexandrum. 23 Bacchi. 24 eſſe. 25 qui ſacer mons a naturalibus & ſponte ſua creſcentibus, bonis, nempe vite &c. ita ornatus erat. 26 per manus hominum.

27 per

induſtria [27] exornatus eſſet. Sed exercitus 8
eius [28], vbi [29] ad montem acceſſit, repentino im-
petu [30] mentis, in ſacros dei vlulatus inſtin-
ctus [31], cum ſtupore [32] regis, ſine noxa diſcur-
rit: vt [33] intelligeret, non tam oppido ſe parcen-
do [34], quam exercitui ſuo conſuluiſſe. Inde [35] 9
montes Daedalos, regnaque Cleofidis reginae,
petit. Quae [36] cum ſe dediſſet ei, concubitu [37] re-
demptum regnum ab Alexandro recepit illece-
bris [38] conſecuta, quod virtute [39] non potuerat:
filiumque ab eo genitum, Alexandrum nomi- 10
nauit, qui poſtea regnum Indorum potitus eſt.
Cleofis regina, propter proſtratam [40] pudiciti- 11
am, ſcortum regium ab Indis exinde [41] appellata
eſt. Peragrata [42] India, cum ad ſaxum mirae 12
aſperitatis & altitudinis, in quod multi populi
confugerant, perueniſſet, cognoſcit [43], Herculem
ab expugnatione eiusdem ſaxi terrae motu [44]
prohibitum [45]: Captus itaque cupidine, Her-

27 per induſtriam. 28 Alexandri. 29 poſtquam. 30 ex rabie. 31 raptus, incitatus ad edendos vlulatus ſacros in honorem Bacchi. 32 ſumma admiratione. 33 vt Alexander exinde colligeret. 34 dum ipſe vrbi pepercisset. 35 poſtea. 36 regina. 37 per concubitum cum Alexandro. 38 atque illa adeo regnum impetrauit per voluptates ſuas. 39 quod ipſa impetrare non potuerat per fortitudinem. 40 corruptam, proſtitutam. 41 ob concubitum. 42 cum igitur Alexander per totam fere Indiam profectus eſſet. 43 audit, intelligit rex. 44 per terrae motum. 45 impeditum fuiſſe.

culis acta[46] ſuperare, cum ſummo labore ac periculo potitus[47] ſaxo, omnes eius loci gentes in deditionem accipit.

46 res geſtas. 47 cum occupaſſet hoc ſaxum.

CAPVT VIII.

1 VNus ex regibus Indorum fuit, Porus nomine,
viribus corporis, & animi magnitudine pa-
2 riter inſignis; qui bellum iam pridem, audita Ale-
xandri opinione[1], in aduentum eius parabat.
3 Commiſſo itaque proelio, exercitum ſuum Mace-
donas inuadere iubet[2]; ſibi regem eorum[3] pri-
4 vatum[4] hoſtem depoſcit. Nec Alexander pu-
gnae moram fecit[5]: ſed prima[6] congreſſione vul-
nerato equo[7], cum praeceps ad terram decidiſſet,
5 concurſu[8] ſatellitum ſeruatur. Porus multis
6 vulneribus obrutus[9] capitur: Qui victum[10] ſe
adeo doluit[11], vt, cum veniam[12] ab hoſte[13] acce-
piſſet, neque cibum ſumere voluerit; neque vul-
nera curari paſſus ſit: aegreque[14] ſit ab eo ob-
7 tentum, vt vellet viuere. Quem[15] Alexander
ob

1 Cum fama ad ipſum perueniſſet de gloria & felicitate Alexandri. 2 iubet Porus, vt ſuus exercitus aggrediatur Macedonas. 3 Macedonum. 4 tanquam priuatum hoſtem ad duellum prouocat. 5 ſtatim incepit hanc pugnam. 6 *im erſten Gang.* 7 cum vulneratus eſſet equus. 8 per concurſum. 9 vulneratus, confoſſus. 10 fuiſſe. 11 vsque adeo aegre tulit. 12 vitam, perdon. 13 Alexandro. 14 & difficulter ab eo obtineri potuerit. 15 Porum.

16 vt

ob [16] honorem virtutis incolumem in regnum remiſit. Duas ibi vrbes condidit: vnam Nicae- 8
am, alteram ex nomine equi Bucephalen vocauit.
Inde Adreſtas, Geſteanos, Praeſidas, Gangari- 9
das caeſis eorum exercitibus, expugnat. Cum 10
ad Cuphites veniſſet, vbi eum hoſtium ducenta millia equitum opperiebantur[17], exercitus omnis, non minus victoriarum numero[18], quam laboribus feſſus, lacrymis eum[19] deprecatur, *finem tan-* 11
dem belli faceret: aliquando patriae, reditusque [20] *meminiſſet; reſpiceret militum annos, quibus vix aetas ad reditum ſufficeret* [21]: oſtendere [22] alius 12
caniciem, alius vulnera, alius aetate [23] conſumta corpora, alius cicatricibus exhauſta [24]: *ſolos ſe* 13
eſſe, qui duorum regum, Philippi Alexandrique, continuam militiam pertulerint. Tandem ora- 14
re [25], *vt reliquias ſaltem ſuas paternis ſepulchris reddat, quorum* [26] *non ſtudiis deficiatur, quam annis: Ac ſi non militibus, vel ipſe ſibi parcat,* 15
ne fortunam ſuam nimis onerando fatiget. Mo- 16
tus [27] his tam iuſtis precibus, velut in finem victo-

16 vt honoraret virtutem etiam in hoſte. 17 expectabant. 18 per tot victorias impetratas. 19 Alexandrum precatur. 20 in Macedoniam. 21 qui iam propter ſenectutem vix poſſent ſperare reditum in patriam. 22 coepit. 23 per ſenectutem. 24 debilitata corpora. 25 eum coeperunt. 26 qui quidem animum ac voluntatem haberent bellum gerendi, ſed id non poſſent propter ſenectutem. 27 rex perſuaſus. 28 prae-

ctoriae, caſtra ſolito [28] magnificentiora fieri iuſſit, quorum [29] molitionibus [30] & hoſtis terreretur, & poſteris admiratio ſui relinqueretur. Nullum opus milites laetius fecere. Itaque caeſis [31] hoſtibus, cum gratulatione in eadem [32] reuerterunt.

28 praeter ſolitum & conſuetudinem. 29 caſtrorum. 30 magnifico apparatu. 31 cum hoſtem profligaſſent. 32 caſtra.

Capvt IX.

1 INde [1] Alexander ad amnem Aceſinem pergit:
2 per hunc [2] in Oceanum deuehitur. Ibi Hia-
cenſanas Sileoſque, quos Hercules condidit, in
3 deditionem accepit. Hinc in Ambros &Sugam-
bros nauigat. Quae gentes eum armatis LXXX
millibus peditum, & LX millibus equitum exci-
4 piunt [3]. Cum proelio [4] victor eſſet, exercitum
5 ad vrbem eorum ducit. Quam deſertam a de-
fenſoribus, cum de muro, quem primus ceperat,
animaduertiſſet [5], in vrbis planiciem ſine vllo ſa-
6 tellite deſiliit. Itaque cum eum hoſtes ſolum
conſpexiſſent, clamore edito [6], vndique concur-
runt, ſi poſſint in [7] vno capite orbis [8] bella finire,
7 & vltionem tot gentibus dare. Nec minus Ale-
xander

1 Ex hoc loco. 2 amnem. 3 expectant. 4 in proelio cum hoſtibus. 5 cum ex muro, quem rex primus occupauerat, animaduertiſſet, vrbem eſſe deſertam ab incolis. 6 poſt factum clamorem. 7 ſi regem occiderent. 8 ea bella, quae contra totum orbem gererentur ab Alexandro.

9 ipſe

xander conſtanter reſtitit, & vnus 9 aduerſus tot millia proeliatur. Incredibile dictu eſt, vt 10 eum non multitudo hoſtium, non vis magna telorum, non tantus laceſſentium 11 clamor terruerit; ſolus tot millia ceciderit ac fugauerit. 8
Vbi vero obrui multitudine ſe vidit, trunco 12 ſe, qui tum propter murum ſtabat, applicuit: 9
cuius 13 auxilio tutus, cum diu agmen 14 ſuſtinuiſſet, tandem cognito 15 periculo eius, amici ad eum deſiliunt; 10
ex quibus multi caeſi 16: proeliumque tamdiu anceps fuit, quoad 17 omnis exercitus, muris 18 deiectis, in auxilium veniret. 11
In eo proelio ſagitta 19 ſub mamma traiectus 20, cum ſanguinis fluxu deficeret 21, genu poſito tam diu proeliatus eſt, donec eum, a quo vulneratus fuerat, occideret. 12
Curatio vulneris grauior 22 ipſo vulnere fuit. 13

9 ipſe ſolus. 10 quemadmodum. 11 aggredientium hoſtium. 12 arbori. 13 per cuius trunci auxilium. 14 hoſtium. 15 cum amici cognouiſſent periculum regis. 16 occiſi fuerunt. 17 donec demum. 18 poſtquam muri deiecti fuerant. 19 cum ſagitta. 20 vulneratus. 21 cum viribus deſtitueretur propter fluxum ſanguinis. 22 difficilior.

Capvt X.

Itaque ex magna deſperatione tandem ſaluti 1 redditus, Polyperchonta cum exercitu Babyloniam mittit. Ipſe cum lectiſſima manu nauibus con-

1 Cum diu deſperatum eſſet de eius ſalute, tandem priſtinae ſanitati fuit reſtitutus.

2 ipſe

2 conſcenſis [2], Oceani littora peragrat. Cum veniſſet ad vrbem Ambigeri regis, oppidani inuictum ferro [3] audientes, ſagittas veneno armant [4]: atque ita gemino [5] mortis vulnere, hoſtem a muris
3 ſummouentes [6], plurimos interficiunt. Cum inter multos vulneratus etiam Ptolemaeus eſſet, moriturusque [7] iamiam videretur, per [8] quietem regi monſtrata in [9] remedia veneni herba eſt, qua [10] in potu accepta ſtatim periculo liberatus eſt; maiorque pars exercitus hoc remedio ſeruata [11].
4 Expugnata deinde vrbe, reuerſus in naues, Oceano libamenta [12] dedit, proſperum in patriam reditum precatus [13]: ac veluti curru circa metam
5 acto [14], poſitis imperii terminis [15], quatenus [16] aut terrarum ſolitudines prodire [17] paſſae ſunt, aut mare nauigabile fuit, ſecundo aeſtu [18] oſtio
6 [19] fluminis Indi inuehitur. Ibi [20] in [21] monumen-

2 ipſe conſcendit naues cum ſelectiſſimis militibus. 3 Alexandro per ferrum non poſſe interfici. 4 illinunt, inficiunt. 5 dum vulnera ex ſagittis venenatis duplex mortis genus adferebant. 6 abigentes, arcentes. 7 morti proximus. 8 in ſomnio. 9 tanquam remedium certiſſimum contra venenum. 10 & cum Ptolemaeus eam herbam in potu accepiſſet. 11 fuit. 12 ſacrificia. 13 rex ſibi eſt precatus. 14 & quaſi currum egiſſet ſeu duxiſſet circa metam poſitam. 15 ita poſtquam imperii ſui terminos poſuerat. 16 quousque, *ſo weit*. 17 vt iret Alexander. 18 *mit der Ebbe oder Fluth*. 19 in oſtium & exitum. 20 in illo loco. 21 vt memoria rerum a ſe geſtarum conſeruaretur.

numenta rerum a ſe geſtarum, vrbem Barcen condidit; araſque ſtatuit, relicto [22] ex numero amicorum, littoralibus Indis praefecto [23]. Inde iter terreſtre facturus, cum arida loca [24] medii itineris dicerentur, puteos opportunis locis [25] fieri [26] praecipit, quibus [27] ingenti dulci aqua inuenta, Babyloniam redit. Ibi multae deuictae gentes, 8
praefectos ſuos accuſauerunt: quos ſine reſpectu amicitiae, Alexander in conſpectu legatorum necari iuſſit. Filiam poſt haec Darii re- 9
gis, Statiram, in matrimonium recepit: ſed & opti- 10
matibus [28] Macedonum lectas [29] ex omnibus gentibus nobiliſſimas virgines tradidit, vt communi facto crimen regis leuaretur [30].

22 & ibi reliquit vnum. 23 qui praeficiebatur Indis, qui ad litus maris, vel fluminis Indi, habitabant. 24 in medio itinere. 25 in locis. 26 effodi. 27 in quibus fontibus cum multa dulcis aqua inuenta eſſet. 28 principibus. 29 ſelectas. 30 vt rex accuſari non poſſet ob leuitatem animi, ſi plures idem facerent.

CAPVT XI.

Hinc [1] ad concionem [2] exercitum vocat; & pro- 1
mittit, ſe aes alienum [3] omnium propria impenſa [4] ſoluturum, vt praedam praemiaque integra [5] domos ferant. Inſignis haec munificen- 2
tia [6] non ſumma [7] tantum, verum etiam titulo [8]

 munc-

1 Poſtea. 2 conuentum, conuenire iubet exercitum. 3 *Schulden*. 4 per ſuam pecuniam. 5 non onerata debitis. 6 liberalitas. 7 praeclara. 8 habuit nomen & praetextum doni.

9 nec

muneris fuit, nec [9] a debitoribus magis, quam a
3 creditoribus gratius[10] excepta; quoniam vtriſq; [11]
exactio [12] pariter ac ſolutio difficilis erat. XX mil-
4 lia talentum in hos ſumtus expenſa [13]. Dimiſ-
ſis veteranis, exercitum iunioribus ſupplet [14].
5 Sed retenti [15] veteranorum diſceſſum aegre [16] fe-
rentes, miſſionem [17] & [18] ipſi flagitabant: nec
annos, ſed ſtipendia [19] ſua numerari iubebant:
pariter in militiam lectos, pariter ſacramento ſol-
6 vi, aequum cenſentes [20]: nec iam precibus, ſed
conuitio [21] agebant, iubentes eum [22] ſolum cum
patre ſuo Hammone inire [23] bella, quatenus [24]
7 milites ſuos faſtidiat. Contra ille nunc caſtiga-
re [25] milites; nunc lenibus verbis monere, ne glo-
8 rioſam militiam ſeditionibus infuſcarent [26]. Ad
poſtremum cum verbis [27] nihil proficeret; ad cor-
ripiendos [28] ſeditionis auctores, e tribunali in con-
cionem

9 nec minus. 10 cum ſumma gratiarum actione. 11 debitoribus perinde ac creditoribus. 12 poſtulatio ſolutionis. 13 impenſa, ſoluta ſunt. 14 cum rex dimiſiſſet veteranos milites, in eorum locum iuniores conſtituit in exercitu. 15 ii, qui retinebantur, remanere cogebantur. 16 moleſte. 17 dimiſſionem. 18 etiam. 19 numerum annorum, per quos fuiſſent in militia. 20 dicebant, aequum eſſe, vt illi, qui ſimul & vno tempore milites facti eſſent, etiam ſimul dimitterentur, & liberarentur a iureiurando militari. 21 verbis contumelioſis ac duris. 22 Alexandrum. 23 incipere, gerere. 24 quoniam. 25 increpare verbis duris coepit. 26 commacularent. 27 per blanda verba. 28 comprehendendos.

29 dum

cionem armatam inermis ipſe deſiliit, & nemine[29]
prohibente, tredecim correptos, manu ſua ipſe ad
ſupplicia [30] duxit: tantam vel illis [31] moriendi pa- 9
tientiam metus regis [32] vel huic [33] exigendi [34] ſup-
pliicii conſtantiam diſciplina militaris dabat.

29 dum nemo audebat ipſi reſiſtere. 30 ad mortem. 31 ſeditioſis. 32 a rege. 33 regi. 34 poenae ſtatuendae.

CAPVT XII.

INde ſeparatim auxilia [1] Perſarum in [2] concione 1
alloquitur. Laudat perpetuam illorum, tum 2
in ſe, tum in priſtinos reges fidem; ſua [3] in illos [4] be-
neficia commemorat; *ut [5] nunquam quaſi victos,*
ſed veluti victoriae ſocios habuerit: denique ſe in
illorum, non illos in gentis ſuae morem tranſiiſſe [6]:
affinitatibus connubiorum [7] *victos victoribus*
miſcuiſſe: Nunc quoque ait, *cuſtodiam corporis* 3
ſui non macedonibus tantum ſe, verum & illis [8]
crediturum [9]. Atque ita mille ex his iuuenes in 4
numerum ſatellitum legit [10]: auxiliorum quo-
que portionem [11], formatam in [12] diſciplinam
Macedonum, exercitui ſuo miſcet. Quam rem 5
aegre [13] Macedones tulerunt, iactantes [14], hoſtes

ſuos

1 Auxiliares milites. 2 erga ſe, Alexandrum. 3 regis. 4 Perſas. 5 quemadmodum ipſe Perſas. 6 ſe aſſumſiſſe mores Perſarum, non vero Perſas aſſumſiſſe mores Macedonum. 7 per affinitates matrimoniorum. 8 Perſis. 9 ſe credere & tradere velle. 10 ſeligit. 11 partem auxiliarium militum. 12 iuxta. 13 moleſte. 14 qui Macedones dicebant.

15 Mace-

6 ſuos in officium ſuum a rege ſubiectos [15]. Tunc
vniuerſi flentes, regem adeunt: orant, *ſupplicijs*
7 *ſuis* [16] *potius ſaturet ſe, quam contumeliis.* Qua [17]
modeſtia obtinuerunt, vt vndecim millia mili-
8 tum veteranorum exauctoraret [18]. Sed & [19] ex
9 amicis dimiſſi [20] ſenes, Polyperchon, Clitus,
Gorgias, Polydamus, Amadas, Antigenes. Di-
miſſis his Craterus praeponitur, iuſſus praeeſſe Ma-
cedonibus in Antipatri locum; Antipatrumq; cum
ſupplemento tironum [21] in locum eius euocat: ſti-
pendia reuertentibus, veluti militantibus data [22].
10 Dum haec aguntur, vnus ex amicis eius [23] Ephae-
11 ſtion decedit [24], dotibus primo formæ pueritiaeq;,
12 mox obſequiis regi percarus [25]: quem contra de-
cus regium [26] Alexander diu luxit: tumulumque
ei XII millium talentorum [27] fecit; eumque [28] poſt
mortem coli vt [29] deum iuſſit.

15 Macedonibus dedecori eſſe, quod Perſae ipſorum officia iuſſu regis nunc peragerent. 16 vt potius omnes velit interficere, quam tantis contumeliis afficere. 17 per quam. 18 dimitteret. 19 ſiquidem etiam. 20 fuerunt. 21 *mit Recruten von iunger Mannſchafft.* 22 his, qui in patriam reuertebantur, data ſunt ſtipendia, non ſecus ac ſi adhuc militarent. 23 regis. 24 moritur. 25 quem rex vehementer amabat, propter dotes corporis pulcerrimi, & quoniam a puero apud regem fuerat, eique in omnibus obſequebatur. 26 diutius & maiori cum triſtitia, quam quidem regem decebat. 27 in quem tumulum, vel, quod ſepulcrum XII millia talentorum impendebantur. 28 Ephaeſtionem. 29 tanquam.

CAPVT

CAPVT XIII.

AB vltimis litoribus Oceani Babyloniam re- 1
uertenti [1] nunciatur, legationes Carthagi-
nienſium, ceterarumque Africae ciuitatium, ſed
& Hiſpaniarum, Siciliae, Galliae, Sardiniae, non-
nullas quoque ex Italia eius aduentum Babylo-
niae opperiri [2]. Adeo vniuerſum terrarum or- 2
bem nominis eius terror inuaſerat [3], vt cunctae
gentes, veluti deſtinato [4] ſibi regi adularentur.
Hac igitur ex cauſa Babyloniam feſtinanti, veluti 3
conuentum terrarum orbis acturo [5], quidam
ex Magis praedixit, ne vrbem introiret, teſtatus
[6] hunc locum ei [7] fatalem [8] fore. Ob hoc [9] 4
omiſſa [10] Babylonia, in Burſiam vrbem trans Eu-
fraten, deſertam olim, conceſſit [11]. Ibi ab Ana- 5
xarcho philoſopho compulſus eſt [12] rurſum Ma-
gorum praedicta contemnere, vt [13] falſa & incer-
ta; & ſi fatis conſtent, ignota mortalibus: at
ſi naturae debeantur, immutabilia [14]. Reuer- 6

 ſus

1 Alexandro. 2 expectare. 3 occupauerat. 4 Alexandro, qui quaſi ipſis deſtinatus a diis rex eſſet. 5 regi, qui quaſi conuentum totius orbis habere & agere volebat in ea vrbe. 6 dicens, affirmans. 7 Alexandro. 8 periculoſum, allaturum eſſe mortem. 9 vaticinium. 10 cum decreuiſſet non ire Babyloniam. 11 profectus eſt. 12 perſuaſus fuit. 13 tanquam. 14 & ſi haec praedicta dicantur eſſe fata deorum, tunc ea ignorari ab hominibus; ſi vero alicui homini ſemel conſtitutum ſit a fatis, vt moriatur, tunc immutabilia ea eſſe, & hominem mori, vbicunque ſit, & quantamcunque prudentiam adhibeat, vt fatorum vim velit euitare.

15 cum

ſus igitur Babyloniam, multis diebus otio datis [15], intermiſſum olim conuiuium ſolenniter
7 inſtituit: totusque in laetitiam effuſus [16], cum diei noctem peruigilem iunxiſſet [17], recedentem [18] iam e conuiuio Medius Theſſalus, inſtaurata comeſſatione [19], & ipſum & ſoda-
8 les [20] eius inuitat. Accepto poculo [21], media potione [22] repente veluti telo confixus [23], inge-
9 muit: elatusque [24] e conuiuio ſemianimis, tanto dolore cruciatus eſt, vt ferrum [25] in remedia poſceret, tactumque [26] hominum velut
10 vulnera indoleſceret. Amici cauſſam morbi intemperiem ebrietatis diſſeminauerunt [27]: re autem vera inſidiae fuerunt, quarum infamiam ſucceſſorum [28] potentia oppreſſit [29].

15 cum rex per aliquot dies otio vſus eſſet. 16 *ausgelaſſen.* 17 cum etiam in nocte vigilaret, & conviuium vsque in noctem protraxiſſet. 18 Alexandrum. 19 qui nouum conuiuium inſtituerat. 20 conuiuatores regis. 21 cum rex poculum accepiſſet. 22 cum rex poculi dimidium bibiſſet. 23 vulneratus. 24 reportatus. 25 vt iuberet dari ſibi gladium, quo ſe poſſet interficere, & contra dolores parare remedium. 26 ſi quis ipſum tangebat, eosdem dolores ſentiebat, ac ſi quis vulnera cruda tangeret. 27 amici regis dixerunt, cauſſam morbi prouenire a nimia ebrietate. 28 eorum, qui Alexandro ſucceſſerunt in regno. 29 occultauit, *vertuſchet hatt.*

CAPVT XIV.

AVctor inſidiarum Antipater fuit; qui cum cariſſimos amicos eius [1] interfectos videret: Alexan-

Alexandrum Lynciſten [2] generum ſuum [3] occiſum: ſe [4] magnis rebus in Graecia geſtis [5], 2
non tam gratum [6] apud regem, quam inuidioſum [7] eſſe: a matre quoque eius [8] Olympiade va- 3
riis ſe criminationibus [9] vexatum: Huc accede- 4
bant, ante paucos dies ſupplicia [10] in [11] praefectos deuictarum nationum crudeliter habita. Ex 5
quibus rebus [12] ſe [13] quoque a Macedonia non ad ſocietatem militiae, ſed ad poenam euocatum arbitrabatur. Igitur ad occupandum [14] regem, 6
Caſſandrum filium dato [15] veneno ſubornat [16], qui cum fratribus Philippo & Iolla miniſtrare [17]
regi ſolebat: cuius veneni tanta vis fuit, vt non 7
aere [18], non ferro, non teſta contineretur [19], nec aliter [20] ferri, niſi in vngula equi potuerit: praemonito filio [21], ne alii [22] quam Theſſalo, & fratribus crederet [23]. Hac igitur ex cauſſa, apud 8
Theſſalum, paratum [24] repetitumque conuiuium eſt. Philippus & Iollas praeguſtare ac tem- 9
perare [25] potum regis ſoliti [26], in aqua frigida vene-

2 Patrem. 3 Antipatri. 4 Antipatrum. 5 poſt tantas res in Graecia geſtas. 6 in gratia. 7 exoſum, odioſum. 8 Alexandri. 9 accuſationibus. 10 poenae mortis. 11 contra. 12 cauſſis. 13 Antipatrum. 14 interficiendum. 15 poſtquam filio venenum dederat. 16 inſtigat. 17 potum praebere. 18 in vaſis aeneis, ferreis, teſtaceis. 19 conſeruari potuerit. 20 in alio vaſculo portari, adſeruari. 21 & filium monuit. 22 alteri homini. 23 traderet hoc venenum. 24 apparatum, inſtitutum. 25 cum aqua frigida diluere. 26 qui ſolebant.

27 aquam

venenum habuerunt, quam [27] praeguſtatae iam potioni ſupermiſerunt [28].

27 aquam frigidam. 28 infuderunt.

CAPVT XV.

1 QVarta die Alexander indubitatam [1] mortem ſentiens, *agnoſcere ſe fatum* [2] *domus* [3] *maiorum ſuorum ait. nam plerosque Aeacidarum* [4] *in-*
2 *tra trigeſimum annum defunctos* [5]. Tumultuantes deinde milites, inſidiis [6] periſſe regem ſuſpicantes, ipſe [7] ſedauit, eosque omnes cum prolatus in editiſſimum [8] vrbis locum eſſet, ad conſpectum ſuum admiſit, oſculandamque dextram ſu-
3 am flentibus porrexit. Cum lacrimarent omnes, ipſe non ſine lacrimis tantum, verum etiam ſine ullo triſtioris mentis argumento [9] fuit, vt quosdam impatientius dolentes [10] conſolatus ſit: quibusdam mandata ad parentes eorum dede-
4 rit: adeo [11], ſicuti in [12] hoſtem, ita & in mortem
5 inuictus animus [13] fuit. *Dimiſſis* militibus, amicos circumſtantes percontatur [14], *videanturne*
6 *ſimilem ſibi reperturi regem* [15]? Tacentibus cunctis,

1 Certiſſimam. 2 ordinationem diuinam. 3 familiae. 4 eorum, qui ex poſteris Aeaci nati eſſent. 5 mortuos eſſe. 6 per inſidias. 7 rex. 8 altiſſimum. 9 indicio. 10 qui magnum dolorem animi ſui oſtendebant. 11 vsque adeo. 12 contra. 13 Alexandri. 14 interrogat eos. 15 an ipſis videatur, quod reperire poſſint regem, qui Alexandro ſit ſimilis?

16 cum

ctis[16], tum[17] ipſe, *vt*[18] *hoc neſciat, ita*[19] *illud ſci-* 6
re, vaticinarique ſe, ac pene oculis videre dixit,
quantum[20] *ſit in hoc certamine ſanguinis fuſu-*
ra[21] *Macedonia; quantis caedibus, quo cruore,*
mortuo ſibi[22] *parentatura*[23]. Ad poſtremum, 7
corpus ſuum in Hammonis templo condi[24] iu-
bet. Cum deficere[25] eum amici viderent, quae- 8
runt, *quem imperii faciat heredem:* Reſpondit, 9
Digniſſimum. Tanta illi[26] magnitudo animi fuit,
vt, cum Herculem filium, cum fratrem Aridaeum,
cum Roxanem vxorem praegnantem relinqueret;
oblitus neceſſitudinum[27], digniſſimum nuncu-
paret heredem. Prorſus quaſi nefas eſſet viro[28] 10
forti alium quam virum fortem ſuccedere; aut[29]
tanti regni opes aliis quam probatis[30] relinqui.
Hac voce veluti bellicum[31] inter amicos cecinis- 11
ſet, aut malum[32] diſcordiae miſiſſet[33], ita omnes
in aemulationem conſurgunt[34], & ambitione
vulgi[35] tacitum fauorem militum quaerunt.

Sexta

---

16 cum vero omnes tacerent. 17 poſtea ipſe dixit. 18 quemadmodum ipſe hoc neſciat, num reperturi ſint regem ſibi ſimilem. 19 ita tamen certe. 20 quantum ſanguinis. 21 effuſura ſit. 22 Alexandro. 23 celebratura ſit parentalia ſacra. 24 ſepeliri. 25 viribus, debilitari. 26 Alexandro. 27 liberorum ſuorum & fratris. 28 vt alius ſuccedat. 29 aut vt relinquantur. 30 his quorum virtus & fortitudo eſſet nota. 31 claſſicum, *gleich als ob er Lermen geblaſen hette.* 32 pomum. 33 proieciſſet in medium. 34 excitantur ad mutuam aemulationem & diſcordiam. 35 dum vulgi amorem conciliare ſibi ſtudebant.

36 cum

12 Sexta die praecluſa voce[36], exemtum [37] digito an-
nulum Perdiccae tradidit: quae res gliſcentem [38]
13 amicorum diſſenſionem ſedauit. Nam etſi non
voce [39] nuncupatus heres, iudicio [40] tamen ele-
ctus eſſe videbatur.

36 cum vox regis impediretur & difficilis fieret. 37 detractum. 38 *glimmend.* latentem adhuc ſub cineribus. 39 per ſermonem regis. 40 per iudicium & ſententiam.

Capvt XVI.

1 Deceſſit [1] Alexander, menſem vnum, annos
tres & triginta natus; vir ſupra humanam
2 potentiam magnitudine animi praeditus. Qua[2]
nocte eum mater Olympias concepit, viſa per
quietem eſt cum ingenti ſerpente volutari[3]: nec
decepta ſomnio[4] eſt. nam profecto maius hu-
3 mana mortalitate opus[5] vtero tulit: quam[6] cum
Aeacidarum gens ab vltima ſaeculorum memo-
ria, & regna patris, fratris, mariti, ac deinceps
maiorum omnium illuſtrauerint[7]: nullius ta-
4 men nomine, quam filii, clarior fuit[8]. Prodi-
gia [9] magnitudinis eius [10] in ipſo ortu [11] non-
nulla

1 Mortuus eſt. 2 in ea nocte, in qua. 3 ipſa vidit in ſomnio ſe circumdari a ſerpente. 4 per hoc ſomnium. 5 hominem mater in vtero tulit, qui omnes homines longe ſuperare debebat. 6 Olympiadem. 7 celebrem fecerint. 8 maius tamen nomen accepit Olympias per hunc filium ſuum, quam per auos, patrem & maritum. 9 ſingularia omina & indicia. 10 Alexandri. 11 illo tempore, quo naſcebatur.

nulla apparuere. nam ea die, qua natus eſt, 5
duae aquilae tota die praepetes [12] ſupra culmen
domus patris eius ſederunt, omen [13] duplicis
imperii, Europae Aſiaeque praeferentes [14]. Ea- 6
dem quoque die nuncium pater eius duarum
victoriarum accepit; alterius [15], belli Illyrici;
alterius, certaminis Olympici, in [16] quod qua-
drigarum currus miſerat: quod omen uniuer-
ſarum terrarum victoriam infanti portende-
bat [17]. Puer acerrimis [18] literarum ſtudiis eru- 7
ditus fuit. Exacta pueritia [19], per quinquen- 8
nium ſub Ariſtotele doctore inclyto [20] omnium
philoſophorum, creuit [21]. Accepto [22] deinde 9
imperio, *regem ſe terrarum omnium ac mundi*
appellari iuſſit: tantamque fiduciam ſui [23] mi- 10
litibus fecit, vt illo [24] praeſente nullius hoſtis
arma nec [25] inermes, timuerint. Itaque cum nul- 11
lo hoſtium vnquam congreſſus eſt [26], quem non
vicerit; nullam vrbem obſedit, quam non expu-
gna-

12 ex quibus capiebantur auguria. 13 quae aquilae indicarunt, quod natus filius accepturus eſſet duplex imperium. 14 commonſtrantes omen. 15 vnius victoriae. 16 ad quod certamen. 17 indicat, pollicebatur. 18 in optimis diligentiſſime. 19 cum ephebus aut iuuenis factus eſſet. 20 celebri. 21 incrementa & augmenta ſtudiorum accepit. 22 cum accepiſſet imperium, & rex factus eſſet. 23 in ſe, regem. 24 rege. 25 etiamſi ipſi milites nulla arma habuiſſent. 26 pugnauit in proelio.

27 ſubege-

gnauerit : nullam gentem adiit, quam non calcauerit [27]. Victus denique ad poſtremum eſt, non virtute hoſtili, ſed inſidiis ſuorum, & fraude ciuili [28].

12

LIBER

27 ſubegerit, ſub ſuam redegerit poteſtatem. 28 per fraudem, quam amici, domeſtici ac ciues ſtruxerant.

Cum

LIBER XIII.

BREVIARIVM CAPITVM.

1. *Luctus poſt Alexandri Magni exceſſum. Macedonum ingratitudo: Ducum ambitio, militumque auaritia.*
2. *De Alexandri ſucceſſore. Ducum exercitus ſententiae pugnantes.*
3. *Perdiccae ſententiae reclamant pedites; unde tumultus & ſeditio; cui Perdicca prudenter medetur.*
4. *Aridaeo Rege deſignato, Perdicca & alii Duces ſeu Principes prouincias diuidunt.*
5. *Bellum pro Graeciae libertate ab Athenienſibus & Aetolis reparatum. Demoſthenis pro patria labores: Antipatri obſidio & liberatio.*
6. *Perdicca Cappadoces proelio fatigat. Bellum inter Antigonum & Perdiccam. Ptolemaei ſolers induſtria.*
7. *De origine vrbis Cyrenes digreſſio.*
8. *Ptolemaeus bellum parat in Perdiccam. Eumenis res fortiter & feliciter geſtae.*

CAPVT I.

EXtincto [1] in ipſo aetatis, ac victoriarum flo- 1
re Alexandro Magno, triſte apud omnes to-
ta [2] Babylone ſilentium fuit. Sed nec de- 2
victae gentes fidem nuncio [3] habuerunt, quod
vt [4] inuictum regem ita immortalem eſſe credi-
derant: recordantes, quoties praeſentiſ [5] morte ere 3
ptus

1 Cum itaque mortuus eſſet Alexander in flore. 2 in tota vrbe. 3 illi, qui nuntiabat mortem regis. 4 quoniam quemadmodum crediderant, regem eſſe invictum. 5 ex certiſſima.

6 cum

ptus eſſet: quam ſaepe pro [6] amiſſo, repente ſe
non ſoſpitem [7] tantum ſuis, verum etiam victo-
4 rem obtuliſſet [8]. Vt vero mortis eius fides ad-
fuit [9], omnes barbarae gentes paulo ante ab eo
deuictae, non vt [10] hoſtem, ſed vt parentem lu-
5 xerunt. Mater quoque Darii regis, quam [11]
amiſſo [12] filio, a faſtigio tantae maieſtatis in capti-
vitatem redactam [13] indulgentia victoris [14], in
[15] eam diem vitae non poenituerat, audita morte
6 Alexandri, mortem ſibi ipſa conſciuit [16]; non
quod [17] hoſtem filio praeferret. ſed quod [18] pie-
tatem [19] filii in eo, quem vt hoſtem timuerat, ex-
7 perta eſſet. Contra Macedones verſa vice [20],
non vt ciuem, ac tantae maieſtatis regem, verum
vt hoſtem amiſſum gaudebant: ſeueritatem nimi-
8 am, & aſſidua belli pericula exſecrantes [21]. Huc
accedebat, quod principes regum & imperia [22],
vulgus militum theſauros & grande pondus auri,
velut inopinatam praedam, ſpectabant: illi ſuc-
ceſſionem regni [23], hi opum ac diuitiarum haere-
dita-

6 cum omnes putarent, eum amiſſum eſſe ac periiſ-ſe. 7 ſaluum, incolumem. 8 rediiſſet ad ſuos. 9 poſtquam vero viderunt, eum certo mortuum eſſe. 10 tanquam. 11 quam matrem Darii non poenituerat vitae ſuae. 12 cum illa amiſiſſet filium ſuum Darium. 13 quae mater redacta erat in. 14 quoniam benigniſſime illa tractabatur ab Alexandro. 15 vsque ad hanc. 16 ipſe ſe interfecit. 17 quaſi. 18 quoniam. 19 amorem. 20 *umbgekehrt*, aliter ac Perſae. 21 vituperantes in rege ſuo. 22 das Commando. 23 in tot regnis.

24 co-

ditatem cogitantes [24]. Erant enim in theſau- 9
ris quinquaginta millia talentum, & in annuo ve-
ctigali tributo, tricena millia. Sed nec amici Ale- 10
xandri fruſtra regnum ſpectabant. Nam eius [25]
virtutis ac venerationis erant, vt [26] ſingulos re-
ges putares. Quippe ea formae pulcritudo, & 11
proceritas corporis, & virium ac ſapientiae ma-
gnitudo in omnibus fuit, vt qui eos [27] ignoraret,
non ex vna gente, ſed ex toto terrarum orbe ele-
ctos [28] iudicaret. Neque enim unquam ante 12
Macedonia, vel vlla gens alia tam clarorum viro-
rum prouentu [29] floruit: quos primo Philippus,
mox Alexander tanta [30] cura legerat [31], vt non 13
tam ad ſocietatem belli, quam in ſucceſſionem re-
gni, electi viderentur. Quis igitur miretur, ta- 14
libus [32] miniſtris, orbem terrarum victum [33]:
cum exercitus Macedonum, tot non ducibus [34],
ſed regibus regeretur? qui nunquam ſibi reperiſ- 15
ſent pares, ſi non inter ſe concurriſſent [35]: multos-
que Macedonia pro [36] vno Alexandros habuiſſet,
niſi

24 cogitabant. 25 tantae. 26 vt putares, ſingulos Alexandri amicos eſſe reges. 27 vt is, qui neſciret, eos omnes eſſe ex Macedonia. 28 eos fuiſſe ſelectos. 29 nulla alia gens, neque ipſa Macedonia protulit tot claros viros ante tempora Alexandri. 30 cum tanta. 31 ſelegerat ex multis. 32 per tales regis miniſtros. 33 fuiſſe. 34 *Generals-Perſonen*. 35 proelia geſſiſſent. 36 loco vnius Alexandri.

niſi fortuna eos 37 aemulatione 38 virtutis in perniciem mutuam armaſſet 39,

37 hos duces. 38 quoniam omnes pares erant virtute, atque ideo aemulationem & inuidiam inuicem habebant; per aemulationem. 39 excitaſſet ad bellum ciuile, in quo omnes perierunt.

CAPVT II.

1 CEterum occiſo Alexandro, non vt laeti, ita & ſecuri fuere 1, omnibus 2 vnum locum com-
2 petentibus: nec minus milites inuicem ſe timebant, quorum & libertas ſolutior 3, & fauor 4 in-
3 certus erat. Inter ipſos 5 vero, aequalitas diſcordiam augebat, nemine tantum 6 ceteros ex-
4 cedente, vt ei aliquis ſe ſubmitteret. Armati 7 itaque in regiam coeunt, ad formandum 8 rerum
5 praeſentium ſtatum. Perdicca cenſet, *Roxanes 9 exſpectari partum, quae exacto 10 menſe octauo, matura 11 iam ex Alexandro erat; & ſi puerum*
6 *peperiſſet, hunc 12 dari ſucceſſorem patri* Meleager *negat 13 differenda in partus dubios 14 conſilia: nec expectandum dum reges naſcerentur, cum iam*

1 Laeti quidem fuerunt duces, ſed non periade ſecuri. 2 quoniam omnes affectabant regis locum. 3 qui iam non amplius coercebantur per diſciplinam militarem. 4 erga duces. 5 duces. 6 dum nemo ex ducibus tantae dignitatis erat. 7 duces. 8 dirigendum. 9 quae coniux Perſica Alexandri erat. 10 cum iam grauida ſit per octo menſes. 11 ad partum. 12 recens natum puerum. 13 dicit, non differri oportere. 14 propter partum dubium, donec pariat Roxane, cum incertum ſit, an etiam paritura ſit filium.

15 natis

iam genitis[15] *vti liceret: ſeu*[16] *puer illis placeat,* 7
eſſe Pergami[17] *filium Alexandri natum ex Barſi-*
noe, nomine Herculem: ſeu mallent iuuenem, eſſe 8
in caſtris fratrem Alexandri Aridaeum, comem[18]
& cunctis non ſuo[19] *tantum, verum & patris*
Philippi nomine acceptiſſimum[20]. *Ceterum Ro-* 9
xanen eſſe originis[21] *Perſicae: nec eſſe fas, vt Ma-*
cedonibus ex ſanguine eorum[22], *quorum regna*
deleuerint[23], *reges conſtituantur: quod nec ipſum* 10
Alexandrum voluiſſe dicit[24]. Denique mori-
entem[25] nullam de eo[26] *mentionem habuiſſe.*
Ptolemaeus recuſabat regem Aridaeum, *non pro-* 11
pter maternas modo ſordes[27], *quod ex Lariſſaeo*
ſcorto naſceretur[28]: *ſed etiam propter valetudi-*
nem[29] *maiorem, quam patiebatur; ne ille*[30] *no-*
men regis, alius imperium teneret: melius eſſe ex 12
his[31] *legi, qui pro*[32] *virtute regi ſuis proximi fue-*
rint, qui prouincias regant, quibus[33] *bella man-*
dentur, quam[34] *ſub perſona regis indignorum*

L *ſub-*

15 natis regibus. 16 ſiue itaque. 17 in vrbe Pergamo. 18 iuuenem humanum, benignum. 19 propter ſuum nomen non ſolum. 20 gratiſſimum apud omnes, amatum ab omnibus. 21 ex gente. 22 Perſarum. 23 deuicerint. 24 Meleager. 25 Alexandrum. 26 filio ſuo ex Roxane naſcendo. 27 infamiam matris. 28 natus eſſet. 29 aduerſam, quia is a morbis continuis vexabatur. 30 ne fortaſſis Aridaeus. 31 ducibus ſeligi aliquem regem. 32 propter virtutem ſuam. 33 qui iubeantur bella gerere. 34 quam vt omnes eorum imperio ſubiiciantur, qui hoc honore digni non ſint.

35 acce-

13 *ſubiiciantur imperio.* Vicit [35] Perdiccae ſenten-
14 tia, conſenſu [36] vniuerſorum. Placuit [37] ita-
que Roxanes exſpectari [38] partum; & ſi puer na-
tus fuiſſet, tutores [39] Leonatum, Perdiccam, Cra-
teron, & Antipatrum conſtituunt confeſtimque in
tutorum obſequia iurant [40].

35 accepta eſt, placuit. 36 per conſenſum. 37 decretum eſt. 38 vt exſpectetur partus. 39 *zu Vormündern.* 40 & omnes ſtatim iurant, ſe velle praeſtare obſequium tutoribus.

CAPVT III.

1 CVm equites quoque idem feciſſent, pedites
indignati [1], nullas ſibi conſiliorum partes reli-
ctas [2], Aridaeum Alexandri fratrem regem appel-
lant, ſatellitesque illi [3] ex turba ſua [4] legunt [5],
2 & nomine Philippi patris, vocari [6] iubent. Quae [7]
cum nunciata equitibus eſſent, legatos ad miti-
gandos eorum animos, duos ex proceribus [8], At-
talum & Meleagrum mittunt, qui potentiam ex [9]
vulgi adulatione quaerentes, omiſſa [10] legatio-
3 ne, militibus [11] conſentiunt. Statim, & ſeditio
creuit, vbi [12] caput & conſilium habere coe-
4 pit. Tunc ad delendum [13] equitatum cuncti ar-
mati

1 Commouebantur ad iram. 2 quod ipſi nullam partem in his conſiliis habuiſſent, quod non admiſſi fuiſſent ad haec conſilia. 3 Aridaeo. 4 ex peditibus. 5 ſeligunt. 6 Aridaeum, milites appellant eum Philippum. 7 haec conſilia peditum. 8 principibus, ducibus. 9 dum vulgo adulabantur. 10 non dicebant illud peditibus, quod iuſſi erant. 11 cum peditibus. 12 poſtquam. 13 interficiendum.

14 quod

nati in regiam irrumpunt: quo [14] cognito, equi- 5
tes trepidi ab vrbe diſcedunt, caſtriſque poſitis,
& [15] ipſi pedites terrere cœperunt. Sed nec pro- 6
cerum inter ſe odia ceſſabant [16]. Attalus ad in- 7
terficiendum Perdiccam, ducem partis alterius,
mittit: ad quem [17] armatum, & [18] vltro vocan- 8
tem, cum accedere percuſſores [19] auſi non fuiſſent,
tanta conſtantia Perdiccae fuit [20], vt vltro
ad pedites veniret, & in concionem vocatos [21] edo-
ceret, quod [22] facinus molirentur: *reſpicerent* [23], 9
contra quos arma ſumſiſſent: non illos Perſas, ſed
Macedonas; non hoſtes, ſed ciues eſſe; pleroſque
etiam cognatos eorum, certe commilitones, eo-
rundem caſtrorum ac periculorum ſocios: editu- 10
ros [24] *deinde egregium hoſtibus ſuis ſpectaculum,*
vt [25] *quorum armis victos* [26] *ſe doleant, eorum*
mutuis caedibus [27] *gaudeant, parentaturoſque* [28]
ſanguine ſuo manibus [29] *hoſtium a ſe* [30] *interfecto-*
rum.

14 quod conſilium peditum cum equites cognouiſſent. 15 etiam ipſe equitatus coepit terrorem facere peditibus. 16 deſinebant. 17 Perdiccam. 18 & qui vltro hoſtes ad ſe prouocabat. 19 interfectores. 20 habuit Perdicca tantam conſtantiam. 21 eos quos iuſſerat conuenire. 22 quale, quam turpe. 23 expenderent, cogitarent. 24 milites eſſe facturos. 25 vt Perſae. 26 ſe fuiſſe. 27 diſcordiis, bellis. 28 & milites eſſe adeo parentaturos. 29 animabus occiſorum hoſtium. 30 Macedonibus.

CAPVT IV.

1 HAec cum pro[1] ſingulari facundia ſua Per-
dicca peroraſſet[2], adeo mouit pedites, vt
probato[3] conſilio eius, dux ab omnibus legeretur[4].
2 Tum equites etiam in concordiam reuocati, in[5] A-
3 ridaeum regem conſentiunt. Seruata eſt portio[6]
4 regni Alexandri filio, ſi natus eſſet. Haec
agebant, poſito[7] in medio corpore Alexan-
dri, vt maieſtas eius teſtis decretorum[8] eſſet.
5 His ita compoſitis, Macedoniae & Graeciae An-
tipater praeponitur: Regiae pecuniae cuſtodia
Cratero traditur: caſtrorum, exercitus, & rerum cu-
6 ra Meleagro, & Perdiccae aſſignatur iubeturque
Aridaeus rex corpus Alexandri in Hammonis
7 templum deducere. Tunc Perdicca infenſus[9]
ſeditionis auctoribus, repente, ignaro[10] col-
lega, luſtrationem[11] caſtrorum propter mor-
8 tem regis in[12] poſterum edicit. Poſtquam
armatum exercitum in campo conſtituit[13], con-
ſentientibus vniuerſis, euocatos[14], dum tranſit,
de ſingulis manipulis[15] ſeditioſos, ſupplicio tra-
9 di[16] occulte iubet. Reuerſus inde, inter princi-
pes prouincias diuidit, ſimul[17] vt & remoue-
ret

---

1 Iuxta. 2 dixiſſet apud milites. 3 cum illi laudaſſent eius conſilium. 4 eligeretur. 5 conſentiunt, vt Aridaeus rex eligatur. 6 pars certa. 7 dum poſuerant in medium defuncti Alexandri corpus. 8 eorum, quae a ducibus & militibus decreta fuerant. 9 iratus contra auctores. 10 dum collega eius Meleager id neſciebat. 11 *Muſterung*, Viſitation. 12 in diem. 13 diſpoſuit. 14 produci iubet, prodire iuſſos. 15 *Rotten, Glieder*. 16 eos interfici. 17 hoc conſilio. 18 a ſe.

ret [18] aemulos, & munus [19] imperii, beneficii ſui faceret [20]. Prima Ptolemaeo Aegyptus, & 10
Africae Arabiaeque pars ſorte [21] venit, quem ex gregario[22] milite Alexander virtutis cauſſa [32] provexerat [24]: cui ad tradendam prouinciam Cleome- 11
nes, qui Alexandriam aedificauerat, datur. Con- 12
finem [25] huic prouinciae Syriam Laumedon Mitylenaeus, Ciliciam Philotas, Philo Illyrios accipiunt. Mediae maiori Acropatos, minori ſo- 13
cer Perdiccae praeponitur. Suſiana gens Scy- 14
no, Phrygia maior Antigono Philippi filio aſſignatur. Lyciam & Pamphiliam Nearchus, 15
Cariam Caſſander, Lydiam Menander ſortiuntur [26]. Leonato minor Phrygia euenit: Thra- 16
cia & regiones Pontici maris Lyſimacho: Cappadocia cum Paphlagonia Eumeni data. Sum- 17
mus caſtrorum tribunatus [27] Seleuco Antiochi filio ceſſit. Stipatoribus [28] regis ſatellitibusque 18
Caſſander filius Antipatri praeficitur. In Ba- 19
ctriana vlteriore, & Indiae regionibus, priores praefecti retenti [29]. Terras inter amnes Hyda- 20
ſpem & Indum Taxiles habebat. In colonias in 21
Indis conditas Pithon Agenoris filius mittitur. Parapammenos, fines Caucaſi montis, Extarches

18 a ſe. 19 adminiſtrationem. 20 ſibi attribueret, vt omnia beneficia in alios a ſe prouenirent. 21 per ſortem accepit Ptolemaeus Aegyptum. 22 vulgari. 23 propter virtutem ſuam. 24 ad ſummos honores. 25 finitimam. 26 accipiunt. 27 *General Quartier-Meiſter.* 28 *Leib-Garde.* 29 ſunt, manſerunt.

30 acci-

22 accepit. Aracoſſi Gedroſique Sibyrtio tradun-
23 tur : Drancae & Arei Staſanori. Bactrianos
Amyntas ſortitur [30], Sogdianos Scythaeus, Ni-
canor Parthos, Philippus Hyrcanos, Phrataſer-
nes Armenios, Tleptolemus Perſas, Peuceſtes
Babylonios, Archos Pelasgos Arceſilaus Meſopo-
24 tamiam. Cum haec diviſio, veluti fatale [31]
munus ſingulis contigiſſet, ita magna incremen-
25 torum materia plurimis fuit [32]. Siquidem non
magno poſt tempore, quaſi regna, non praefectu-
ras diuiſiſſent, ſic reges ex praefectis facti, ma-
gnas opes non ſibi tantum parauerunt, verum
etiam poſteris reliquerunt.

30 accipit. 31 quaſi omnes accepiſſent donum pe-
riculis plenum. 32 ita per hoc munus plurimi ad ma-
ximam potentiam peruenerunt.

Capvt V.

1 DVm haec in Oriente aguntur, in Graecia
Athenienſes & Aetoli bellum, quod iam vi-
vo [1] Alexandro mouerant, ſummis viribus in-
2 ſtruebant [2]. Cauſſae belli erant, quod reuer-
ſus ab India Alexander, Epiſtolas in Graeciam
ſcripſerat; quibus omnium ciuitatium exules,
3 praeter [3] caedis damnati, reſtituebantur. Quae [4]
recitatae praeſente vniuerſa Graecia, in merca-
tu

1 Dum Alexander adhuc viuebat. 2 apparabant.
3 praeter eos, qui ob commiſſam caedem ad exilium
damnati fuerant. 4 cumque hae litterae lectae eſſent
in praeſentia omnium Graecorum.

5 Iabr-

tu [5] Olympiaco, magnos motus fecerunt ; quod [6] plurimi non legibus [7] pulſi patria [8], ſed 4 per factionem principum fuerant ; verentibus iisdem [9] principibus, ne [10] reuocati potentiores in republica fierent. Palam igitur iam tunc 5 multae ciuitates, libertatem bello vindicandam [11] fremebant [12]. Principes [13] tamen omnium Athe- 6 nienſes & Aetoli fuere. Quod cum nunciandum 7 Alexandro eſſet, mille naues longas ſociis imperari [14] praeceperat, quibus [15] in Occidente [16] bellum gereret; excurſurusque [17] cum valida manu [18] fuerat ad Athenas delendas. Igitur Athe- 8 nienſes, contracto [19] xxx millium exercitu, & cc nauibus, bellum cum Antipatro, cui Graecia ſorte [20] euenerat, gerunt ; eumque detrectantem [21] proelium, & Heracleae vrbis moenibus tuentem ſe, obſidione cingunt. Eodem tempo- 9 re, Demoſthenes Athenienſis orator, pulſus patria, ob [22] crimen accepti ab Harpalo auri, qui

L 4 crude-

5 *Jahrmarckt, Meſſe.* 6 quoniam. 7 iuxta leges. 8 ex patria. 9 & hi principes verebantur. 10 ne hi exules, ſi reuocarentur ex exilio in patriam. 11 defendendam eſſe, defendi oportere. 12 iratae dicebant. 13 praecipui, capita, auctores, huius belli. 14 iuſſerat, vt ſocii iuberentur ſibi, Alexandro, dare naves. 15 cum quibus. 16 in Graecia. 17 & volebat venire in Graeciam. 18 exercitu. 19 poſtquam contraxerant. 20 qui per ſortem acceperat Macedoniam, cum regna Alexandri inter duces diuiderentur. 21 qui nolebat proelio decertare. 22 qui accuſatus fuerat, quod dona accepiſſet ab Harpalo.

23 quo-

crudelitatem Alexandri fugerat, quod [23] ciuitatem in [24] eiusdem Alexandri bellum impelleret,
10 forte Megaris exulabat: qui [25] vt [26] miſſum ab
Athenienſibus Hyperidem legatum cognouit,
qui Peloponnenſes in ſocietatem armorum ſolicitaret [27], ſequutus eum, Sicyona Argos & Corintham, ceterasque ciuitates, eloquentia ſua [28]
11 Athenienſibus iunxit. Ob quod factum, miſſa
ab Athenienſibus obuiam naue [29], ab exilio re-
12 vocatur. Interim in obſidione Antipatri, Leoſthenes dux Athenienſium, telo e muris in trans-
13 euntem iacto [30], occiditur. Quae res tantum
animorum [31] Antipatro dedit, vt etiam vallum
14 reſcindere auderet. Auxilium deinde a Leonato per legatos petit: qui cum venire cum exercitu nunciatus eſſet [32], obuii ei [33] Athenienſes
cum inſtructis copiis fuere, ibique equeſtri [34]
proelio, graui [35] vulnere ictus [36] extinguitur [37].
15 Antipater, tametſi auxilia ſua videret victa,
morte tamen Leonati laetatus eſt: quippe &
aemulum ſublatum [38], & vires eius [39] acceſſiſſe
sibi

23 quoniam hic Harpalus. 24 ad gerendum bellum cum Alexandro. 25 Demoſthenes. 26 poſtquam intellexit. 27 perſuaderet. 28 per ſuam. 29 per nauem, quae Demoſtheni obuiam mittebatur. 30 per telum, quod iaciebatur in ipſum, cum tranſiret. 31 audaciae, *Muth und Courage*. 32 diceretur. 33 ei obuiam proceſſerunt. 34 in quo ſoli equites pugnaverunt. 35 letali. 36 grauiter vulneratus. 37 occiditur. 38 eſſe, periiſſe. 39 Leonnati.

40 libe-

ſibi gratulabatur. Statim igitur exercitu eius 16
recepto, cum par hoſtibus etiam proelio videretur, ſolutus 40 obſidione, in Macedoniam conceſſit 41. Graecorum quoque copiae, finibus 17
Graeciae hoſte pulſo 42 in vrbes dilapſae. 43

40 liberatus. 41 profectus eſt. 42 cum hoſtes Macedones pulſi eſſent a finibus Graeciae. 43 redierunt.

CAPVT VI.

INterea Perdicca, bello Ariarathi regi Cappa- 1
docum illato 1, proeliique victor nihil 2 praemii
praeter vulnera & pericula retulit. Quippe ho- 2
ſtes ab acie in vrbem recepti, occiſis coniugibus
& liberis, domos quisque ſuas cum omnibus copiis incenderunt. Eodem 3 congeſtis etiam ſer- 3
vitiis, & 4 ſemet ipſos praecipitant 5, vt nihil hoſtis victor ſuarum 6 rerum, praeter incendii ſpectaculo frueretur. Inde 7, vt viribus auctorita- 4
tem regiam acquireret, ad nuptias Cleopatrae ſororis Alexandri Magni, & Alterius Alexandri quondam vxoris, non 8 aſpernante Olympiade
matre eius, intendit 9: ſed prius Antipatrum, ſub 5
affinitatis obtentu 10, capere 11 cupiebat. Itaque 6
fingit, ſe in matrimonium filiam eius 12 petere,

 quo

1 Qui bellum intulerat regi. 2 nullum aliud praemium victoriae ſuae. 3 & cum ſeruos ſuos etiam in domos duxiſſent & congregaſſent. 4 etiam. 5 in ignem. 6 quas ciues habebant. 7 poſtea. 8 dum Olympias non aduerſabatur. 9 animum conuertit. 10 praetextu. 11 fallere. 12 Antipatri.

13 vt

quo [13] facilius ab eo ſupplementum tironum ex
7 Macedonia obtineret. Quem [14] dolum praeſen-
tiente Antipatro, dum duas eodem tempore vxo-
8 res quaerit, neutram obtinuit [15]. Poſt haec bel-
9 lum inter Antigonum & Perdiccam oritur. Anti-
gono Craterus & Antipater auxilium ferebant;
qui facta cum Athenienſibus pace, Polyperchon-
10 ta Graeciae & Macedoniae praeponunt. Perdicca,
alienatis rebus [16], Aridaeum, & Alexandri Ma-
gni filium in Cappadocia, quorum cura illi [17]
mandata [18] fuerat, de ſumma [19] belli in conſili-
11 um adhibet. Quibuſdam placebat bellum in
Macedoniam transferri, ad [20] ipſum fontem &
12 caput regni, vbi & Olympias eſſet mater Ale-
xandri, non mediocre momentum partium [21], &
ciuium fauor, propter Alexandri Philippique no-
13 mina: ſed in rem viſum eſt [22] ab Aegypto inci-
pere, ne in Macedoniam profectis [23], Aſia a
14 Ptolemaeo occuparetur. Eumeni, praeter pro-
uincias, quas acceperat, Paphlagonia, & Caria, &
15 Lycia, & Phrygia adiiciuntur; Ibi Craterum &
Antipatrum opperiri [24] iubetur; adiutores ei
dan-

13 vt eo. 14 dum vero Antipater hunc dolum animaduertebat. 15 impetrauit. 16 dum res ſuae in alium ſtatum erant poſitae. 17 Perdiccae. 18 data, commiſſa. 19 ratione, ſtatu. 20 tanquam ad. 21 quae Olympias poſſet bello addere ingens pondus, auctoritatem, atque momentum. 22 decreuerunt tandem, vtilius fore. 23 ſi ipſi profecti eſſent. 24 expectare.

25 adi-

dantur cum exercitibus frater Perdiccae Alcetas, & Neoptolemus: Clito cura claſſis traditur: Cili- 16
cia Philotae ademta [25], Philoxeno datur: ipſe Perdicca Aegyptum cum ingenti exercitu petit [26].
Sic Macedonia, in duas partes diſcurrentibus [27] 17
ducibus in [28] ſua viſcera armatur: ferrumque ab hoſtili bello in ciuilem ſanguinem vertit, exemplo furentium, manus ac membra ſua, ipſa caeſura [29]. Sed Ptolemaeus in Aegypto, ſollerti [30] 18
induſtria, magnas opes [31] parabat: quippe & 19
Aegyptios inſigni moderatione in fauorem ſui ſolicitauerat: & reges finitimos beneficiis obſequiiſque deuinxerat: terminos quoque imperii, 20
acquiſita Cyrene vrbe [32], ampliauerat [33]; factuſque iam tantus [34] erat, vt non tam timeret hoſtes, quam timendus ipſe hoſtibus eſſet [35].

25 adimitur. 26 proficiſcitur. 27 cum duces eſſent diuiſi. 28 contra. 29 & Macedonia vult ipſa abſcindere membra ſua ac ſuas manus, quod furioſi alias facere ſolent. 30 magna cum cura. 31 exercitum. 32 dum occupauerat vrbem Cyrenen. 33 auxerat, maiores fecerat, dilatauerat. 34 tam potens. 35 ipſi hoſtes cauſſam haberent ſibi ab eo timendi.

CAPVT VII.

CYrene autem condita fuit ab Ariſtaeo, cui no- 1
men Battos propter linguae obligationem [1]
fuit. Huius pater Cirnus, rex Theramenis inſu- 2
lae, cum ad oraculum Delphos, propter dedecus ado-

1 Loquelae difficultatem, dum huic lingua velut alligata erat. 2 Apol-

adoleſcentis filii nondum loquentis, deum[2] depre-
catùrus veniſſet, reſponſum accepit, quo iubeba-
tur filius eius Battus *Africam petere* [3], *& vr-
bem Cyrenen condere*, *vſum linguae* [4] *ibi ac-*
3 *cepturus*. Cum reſponſum [5] ludibrio ſimile
videretur, propter ſolitudinem [6] Theramenis in-
ſulae, ex qua coloni ad vrbem condendam in
Africam tam [7] vaſtae regionis proficiſci iubeban-
4 tur, res omiſſa eſt. Interiecto deinde tempore,
velut contumaces peſtilentia [8] Deo [9] parere [10]
compelluntur: quorum [11] tam inſignis [12] pauci-
5 tas fuit, vt vix vnam nauem complerent. Cum
veniſſent in Africam, pulſis [13] accolis, montem
Cyran, & propter amoenitatem loci, & propter
6 fontis vbertatem, occupauere. Ibi Battus dux
eorum, linguae nodis ſolutis [14], loqui primum
coepit: quae res animos eorum, ex promiſſis Dei
iam [15] parte percepta, in reliquam ſpem conden-
7 dae vrbis accendit [16]. Poſitis [17] igitur caſtris,
opinionem veteris fabulae [18] accipiunt, Cyrenen,
exi-

2. Apollinem precaturus. 3. proficiſci. 4. facilitatem loquendi. 5. oraculi. 6. quoniam alias pauci incolae in inſula erant. 7. quae Africa vaſtiſſima regio eſt. 8. per peſtilentiam. 9. Apollini. 10. obſequium praeſtare coguntur. 11. colonorum. 12. notabilis. 13. poſtquam expulerant accolas. 14. dum nodi & vincula ſoluebantur, quae linguam eius hactenus ligauerant. 15. dum ex parte percipiebant & ſentiebant promiſſum Apollinis. 16. excitauit. 17. cum igitur hi noui coloni poſuiſſent caſtra ſua, 18. de vetere fabula opinionem vulgi audiunt.

19 cu-

eximiae pulchritudinis virginem, a Theſſaliae monte Pelio ab Apolline raptam, perlatamque in eiusdem montis iuga [19], cuius collem occupaverant [20], a Deo repletam [21], quatuor pueros peperiſſe, Nomium, Ariſtaeum, Authocum, Ar-
gaeum. miſſos [22] a patre Speo rege Theſſaliae, 8
qui perquirerent virginem, loci amoenitate ca-
ptos [23] in iisdem terris cum virgine reſediſſe. Ex 9
his pueris tres adultos in Theſſaliam reuerſos,
auita [24] regna recepiſſe [25]. Ariſtaeum in Arcadia 10
late regnaſſe, eumque primum, & apium & mellis vſum, & lactis [26] ad coagula hominibus tradidiſſe [27], ſolſtitialesque ortus ſideris [28] primum in-
veniſſe. Quibus auditis, Battus virginis no- 11
mine ex reſponſis agnito [29], vrbem Cyrenen condidit.

19 culmen ſummum. 20 noui hi coloni. 21 compreſſam, grauidam factam. 22 illos, qui miſſi fuerant. 23 allectos. 24 patris ſui & maiorum ſuorum. 25 occupaſſe. 26 modum conficiendi caſeos. 27 docuiſſe. 28 ſolis. 29 cum audiuiſſet nomen per reſponſiones incolarum, quos interrogauerat.

CAPVT VIII.

IGitur Ptolemaeus huius vrbis [1] auctus viribus, 1
bellum in aduentum Perdiccae parabat. Sed 2

1 Cyrenes.

Perdiccae plus odium [2] arrogantiae, quam vires hoſtium nocebant; quam exoſi [3] etiam ſocii, ad
3 Antipatrum gregatim profugiebant. Neoptolemus quoque in auxilium Eumeni relictus, non ſolum transfugere, verum etiam prodere partium [4] exercitum voluit. Quam rem cum praeſenſiſſet Eumenes, cum proditore decernere [5]
5 proelio neceſſe habuit. Victus Neoptolemus ad Antipatrum & Polyperchonta profugit, hisque perſuadet, vt continuatis manſionibus [6], laeto ex victoria & ſecuro fuga [7] ſua Eumeni ſuperuenir
6 ant. Sed res Eumenem non latuit: Itaque inſidiae in inſidiatores verſae [8]: & qui ſecurum aggreſſuros ſe putabant, ſecuris in itinere, & perui-
7 gilio noctis fatigatis occurſum eſt [9]. In eo
8 proelio Polyperchon occiditur. Neoptolemus quoque cum Eumene congreſſus [10], diu mutuis [11] vulneribus acceptis colluctatus eſt; in ſumma [12]
9 victus, occumbit [13]. Victor igitur duobus proeliis

2 quod propter arrogantiam ſuam apud omnes ſibi contraxerat. 3 ſocii etiam, qui odio proſequebantur hanc arrogantiam Perdiccae. 4 eorum, qui adhaerebant Perdiccae. 5 certare. 6 per continua & non intermiſſa itinera. 7 in fuga ſua. 8 ab eo fuerunt. 9 dumque illi putabant, ſe aggredi poſſe Eumenem ſecurum, ipſismet qui ſecuri erant in itinere & fatigati, propter vigilias multarum noctium, occurrit Eumenes. 10 pugnans. 11 vterque acceperat grauiſſima vulnera. 12 tandem vero. 13 moritur.

14 exer-

liis continuis Eumenes, afflictas partes tranſitione ſociorum [14] paululum ſuſtentauit. Ad poſtremum tamen Perdicca occiſo [15], ab exercitu hoſtis cum Phytone, & Illyrio, & Alceta fratre Perdiccae appellatur: bellumque aduerſus eos Antigono [16] decernitur.

LIBER

14 exercitum & vires Perdiccae paululum iam debilitatas propter tranſitionem ſociorum ad Antipatrum. 15 cum Perdicca occiſus eſſet. 16 ab Antigono.

2 Poſt-

LIBER XIV.

BREVIARIVM CAPITVM.

1. *Eumenis in bello aduerſus Antigonum prudentia & fortitudo.*
2. *Proelio victus obſidetur, liberatur, ad Argyraſpidas confugit, eosque ad ſuas partes pertrahit.*
3. *Dum Argyraſpidae Eumenis imperia contemnunt, hoſtium virtute ſuperantur. Vnde in Eumenem coniuratio.*
4. *Eumenis captiui ad Argyraſpidas oratio, qua petit, vt ſibi inter eos mori liceat. Petitione fruſtratus proditorum capita deuouet, & Antigono vinctus traditur.*
5. *Caſſander Aridaei vices gerens Graeciae ciuitates opprimit, & in Macedoniam aduerſus Olympiadem proficiſcitur.*
6. *Olympias fugit: obſidetur, victori Caſſandro ſe tradit; cuius iuſſu interficitur.*

CAPVT I.

1 EVmenes, vt [1] Perdiccam occiſum, ſe hoſtem a Macedonibus iudicatum, bellumque An-
2 tigono [2] decretum cognouit; vltro ea 3 militibus ſuis indicauit, ne fama 4 aut rem in maius extolleret, aut militum animos rerum noui-
3 tate terreret; ſimul, vt circa 5 ſe 6 animati eſſent 7, cognoſceret, ſumturus 8 conſilium ex motu vni-
4 verſorum. Conſtanter tamen praefatus eſt 9, *ſi cui*

1 Poſtquam. 2 ab Antigono decretum fuiſſe. 3 haec omnia. 4 rumor. 5 erga. 6 Eumenem. 7 qua voluntate eſſent. 8 & ſumere aut ſequi volebat conſilium, prout milites ſui animati forent. 9 dixit. 10 alicui

ſi cui [10] *haec* [11] *terrori eſſent, habere eum diſceden-*
di poteſtatem. Qua voce adeo cunctos in ſtudium 5
[12] partium ſuarum induxit, vt vltro illum omnes
hortarentur, *reſciſſurosque* [13] *ſe ferro decreta*
Macedonum affirmarent. Tunc exercitu in Ae- 6
toliam promoto [14]; pecunias ciuitatibus impe-
rat [15]; recuſantes dare [16], hoſtiliter diripit [17].
Inde Sardis profectus eſt ad Cleopatram, ſororem 7
Alexandri Magni, vt eius voce [18] centuriones
principesque confirmarentur, exiſtimaturos, ibi
maieſtatem regiam verti [19], vnde [20] ſoror Ale-
xandri ſtaret. Tanta veneratio magnitudinis 8
Alexandri erat, vt etiam per veſtigia [21] mulie-
rum, fauor ſacrati [22] eius nominis quaereretur.
Cum reuerſus in caſtra eſſet, epiſtolae totis [23] ca- 9
ſtris abiectae inueniuntur: quibus [24] iis [25], qui
Eumenis caput ad Antigonum detuliſſent, ma-
gna praemia definiebantur [26]. His cognitis, 10
Eumenes vocatis ad concionem militibus, pri-
mo gratias agit, *quod nemo inuentus eſſet, qui*
ſpem

---

10 alicui ex militibus. 11 quae ſupra dicta ſunt. 12 amorem. 13 & dicerent, ſe velle diſcindere per gladios ſuos decreta Macedonum. 14 deducto. 15 iubet, vt ciuitates ſoluant certam pecuniae ſummam. 16 eas vero, quae nolebant dare pecuniam. 17 vaſtat. 18 per allocutiones Cleopatrae. 19 eſſe, ſtare. 20 vbi. 21 auxilium. 22 maieſtatici, propter eius ſanctum nomen. 23 per totā caſtra. 24 in quibus epiſtolis. 25 hominibus. 26 promittebantur, proponebantur.

27 ab

ſpem cruenti [27] *praemii ſidei* [28] *ſacramento an-*
11 *teponeret :* deinde callide ſubnectit [29], *confictas*
has a ſe epiſtolas ad experiundos [30] *ſuorum ani-*
12 *mos eſſe. Ceterum ſalutem ſuam in omnium* [31]
poteſtate eſſe ; nec Antigonum, nec quemquam du-
cum ſic velle vincere, vt ipſe in ſe exemplum peſ-
13 *ſimum ſtatuat* [32]. Hoc facto, & in [33] praeſenti
labantium [34] animos deterruit ; & in futurum
prouidit, ut, ſi quid ſimile accidiſſet, non ſe ab ho-
ſte corrumpi, ſed ab duce [35] tentari arbitrarentur.
14 Omnes igitur operam [36] ſuam certatim [37] ad
cuſtodiam ſalutis eius [38] offerunt.

27 ob parricidium. 28 iuriurando militari & fidei datae. 29 adiicit, dicit. 30 percontandos, expiſcandos. 31 militum. 32 & vt Eumenes eo ſpecioſius perſuaderet, has epiſtolas eſſe a ſe fictas dicit, probabile non eſſe, quod Antigonus eas non ſcripſerit, vel ideo, quoniam neque Antigonus neque alius quiſpiam dux velit hoc modo vincere, dum fieri poſſit, vt alii etiam hunc modum victoriae vſurpent contra Antigonum, & ita Antigonus ſuo exemplo ſibi ipſe plurimum noceat. 33 ſtatim, hoc tempore. 34 eorum, qui fidem mutabilem habebant. 35 ipſo Eumene. 36 ſtudium, auxilium. 37 per aemulationem, dum certabant inuicem in ſtudio hoc ſuo. 38 Eumenis.

CAPVT II.

1 CVm interim Antigonus cum exercitu ſuper-
venit, caſtriſque poſitis, poſtera die in aciem
2 procedit. Nec Eumenes moram proelio fecit [1],
qui victus, in munitum quoddam caſtellum con-
fugit :

1 Ipſe quoque ad pugnam ſeſe ſtatim praeparauit.

fugit; vbi cum videret ſe fortunam obſidionis 3
ſubiturum[3], maiorem exercitus partem dimiſit,
ne aut conſenſu[4] multitudinis hoſtis traderetur,
aut obſidio ipſa[5] multitudine grauaretur. Le- 4
gatos deinde ad Antipatrum, quod[6] ſolus par
Antigoni viribus videbatur, ſupplices mittit: a
quo cum auxilia Eumeni miſſa[7] Antigonus di-
dicifſet[8], ab obſidione receſſit. Erat quidem ſo- 5
lutus[9] ad[10] tempus metu mortis Eumenes: ſed
nec ſalutis[11] dimiſſo[12] exercitu, magna ſpes
erat. Omnia igitur circumſpicienti[13], opti- 6
mum viſum eſt, ad Alexandri Magni Argyraſpi-
das[14] inuictum exercitum, & tot victoriarum
praefulgentem gloria[15], decurrere[16]. Sed Ar- 7
gyraſpides poſt Alexandrum omnes duces faſtidi-
ebant[17], ſordidam[18] militiam ſub aliis, poſt tan-
ti regis memoriam, exiſtimantes. Itaque Eume- 8
nes blandimentis agere[19]; ſuppliciter ſingulos al-
loqui, nunc *commilitones ſuos*, nunc *patronos*
appellans, nunc *periculorum & operum Orienta-
lium*

2 in eo caſtello. 3 ſe obſeſſum iri ab hoſtibus. 4 per voluntatem militum coactus. 5 propter nimis multos milites in praeſidio caſtelli. 6 quoniam ſolus hic Antipater. 7 fuiſſe. 8 intellexiſſet. 9 liberatus. 10 vsque ad breue tempus; iam quidem. 11 ſui diutius conſeruandi. 12 quoniam exercitum ſuum dimiſerat. 13 dum igitur Eumenes omnia accurate conſiderabat. 14 de quibus vide ſupra XII. 7. 5. 15 qui ornatus ac celebris erat per gloriam tot victoriarum. 16 vt ſe conferret. 17 contemnebant. 18 indecoram ſibi eſſe. 19 blandis verbis agere coepit cum ipſis.

20 rerum

lium [20] *ſocios :* nunc *refugia ſalutis ſuae, & vni-*
9 *ca praeſidia commemorans* [21] *: ſolos* [22] *eſſe, quo-*
rum virtute Oriens ſit domitus, ſolos qui militiam
10 *Liberi patris* [23], *qui* [24] *Herculis monumenta ſu-*
perarint : per hos Alexandrum, magnum fa-
ctum [25], *per hos diuinos honores & immortalem*
11 *gloriam conſequutum* [26] *: orat, vt non iam du-*
cem ſe [27], *quam commilitonem recipiant, vnum-*
12 *que ex corpore* [28] *ſuo eſſe velint.* Receptus hac
lege [29], paulatim imperium, primum monendo [30]
ſingulos, mox quae perperam [31] facta erant,
blande corrigendo, vſurpat [32]; nihil in caſtris
ſine illo agi, nihil adminiſtrari ſine ſolertia il-
lius poterat.

20 rerum in oriente geſtarum. 21 eos appellans. 22 dicebat porro Eumenes, ſolos eſſe Argyraſpidas eos. 23 Bacchi. 24 & qui etiam. 25 fuiſſe. 26 Alexandrum impetrauiſſe. 27 Eumenem. 28 in exercitu. 29 conditione. 30 dum admonebat. 31 non ſatis recte. 32 arripit, ad ſe trahit.

Capvt III.

1 AD poſtremum cum Antigonum venire cum
exercitu nunciatum eſſet, compellit eos in
2 aciem deſcendere [1], Ibi dum ducis [2] imperia [3]
3 contemnunt, hoſtium virtute [4] ſuperantur. In
eo proelio non gloriam tantum tot bellorum,
cum [5] coniugibus & liberis, ſed & praemia longa
mi-

1 Proelio decertare. 2 Eumenis. 3 mandata. 4 per fortitudinem. 5 ſimul cum ſuis.

militia parta [6], perdiderunt. Sed Eumenes, qui au- 4
ctor cladis erat, nec aliam ſpem ſalutis reliquam
habebat, victos hortabatur: Nam & *virtute* [7] 5
eos ſuperiores fuiſſe affirmabat: *quippe ab his*
quinque millia hoſtium caeſa [8]: *& ſi in bello per-*
ſtent, *vltro* [9] *hoſtes pacem petituros. Damna*, 6
quibus [10] *ſe victos putent, duo millia mulierum,*
& paucos infantes, & ſeruitia [11] *eſſe, quae melius*
vincendo [12] *poſſint reparare, quam deſerendo* [13]
victoriam. Porro Argyraſpides *neque fugam* 7
ſe tentaturos dicunt, poſt damna matrimoniorum,
& poſt coniuges amiſſas, neque bellum geſturos
contra liberos ſuos; vltroque eum conuitiis [14] agi- 8
tant, *quod ſe* [15] *poſt tot annos emeritorum ſti-*
pendiorum [16], *redeuntes domum cum praemiis tot*
bellorum, ab ipſa miſſione [17] *rurſus in* [18] *nouam*
militiam immenſaque bella reuocauerit, & a la- 9
ribus [19] *iam quodam* [20] *modo ſuis, & ab ipſo li-*
mine patriae abductos, inanibus [21] *promiſſis dece-*
perit: nunc quoque amiſſis omnibus felicis militi- 10
ae quaeſtibus [22], *ne victos quidem in miſera &*
inopi

6 praemia illa, quae ſibi acquiſiuerant per longam militiam. 7 quoad fortitudinem. 8 occiſa fuiſſe. 9 ſponte ſua. 10 propter quae. 11 ſerui. 12 ſi vincerent hoſtem. 13 ſi deſererent. 14 contumelioſis verbis eum alloquuntur. 15 Argyraſpidas. 16 cum per tot iam annos bellum geſſerint, & tot annorum ſtipendia meruerint. 17 cum iam dimiſſi eſſent domum. 18 ad. 19 patria. 20 ferme. 21 fallacibus. 22 poſtquam omnia ea perdidiſſent, quae in bellis felicibus acquiſiuiſſent.

3 dum

11 *inopi ſenecta quieſcere ſinat.* Ignaris [23] deinde ducibus, confeſtim ad Antigonum legatos mittunt, petentes, *vt ſua* [24] *reddi iubeat. Is redditu-*
12 *rum ſe* pollicetur, *ſi Eumenem ſibi tradant.* Quibus cognitis, Eumenes cum paucis fugere tentavit: ſed retractus, deſperatis rebus [25], cum concurſus multitudinis factus eſſet, petit, vt poſtremum [26] ſibi alloqui exercitum liceret.

23 dum id ignorabant duces. 24 coniuges, liberos, praedam ſuam. 25 cum iam de vita & ſalute ſua deſperaret. 26 *noch zu guter lezt.*

Capvt IV.

1 IVſſus ab vniuerſis dicere facto ſilentio, laxatisque vinculis, prolatam, ſicut erat catenatus[1],
2 manum oſtendit: *Cernitis,* milites, *inquit, habitum* [2] *atque ornamenta ducis veſtri, quae mihi non hoſtium quisquam impoſuit: nam hoc etiam*
3 *ſolatio foret. Vos me ex victore victum, vos me ex imperatore captiuum feciſtis, quater* [3] *intra hunc annum in mea verba iureiurando obſtricti*
4 *eſtis* [4]. *Sed iſta omitto* [5]. *Neque enim miſeros*
5 *conuitia decent* [6]. *Vnum oro, ſi propoſitorum Antigoni in meo capite ſumma* [7] *conſiſtit, inter vos*

1 Catenis vinctus. 2 veſtitum. 3 quatuor vicibus diſtinctis. 4 vos mihi dediſtis fidem per iusiurandum. 5 de his nihil dicam. 6 neque enim fas aut decorum eſt, vt illi, qui miſeri ſunt, contumelioſa verba dicant in eos, a quibus affecti ſunt iniuria. 7 ſi iſtud eſt propoſitum vnicum Antigoni, vt ego ſolus peream.

8 rogo,

vos me velitis,[8] *mori. Nam neque illius*[9] *inter-* 6
eſt, quemadmodum aut vbi cadam[10]; *& ego fue-*
ro ignominia[11] *mortis liberatus. Hoc ſi impetro,* 7
ſoluo vos iureiurando, quo toties vos ſacramento
mihi deuouiſtis[12]. *Aut ſi ipſos*[13] *pudet roganti*[14] 8
vim adhibere, ferrum[15] *huc*[16] *date, & permittite,*
quod vos facturos pro imperatore iuraſtis, impe-
ratorem pro vobis ſine religione iurisiurandi fa-
cere[17]. Cum[18] non obtineret, preces in iram 9
vertit. *At vos*, ait, *deuota*[19] *capita, reſpici-* 10
ant[20] *dii periuriorum vindices; talesque vobis*
exitus dent, quales vos ducibus veſtris dediſtis.
Nempe vos iidem paulo ante & Perdiccae ſangui- 11
ne eſtis adſperſi[21], *& in Antipatrum eadem mo-*
liti[22]. *Ipſum denique Alexandrum, ſi fas fuiſ-* 12
ſet eum mortali manu cadere[23], *interemturi,*[24]
quod maximum erat, ſeditionibus agitaſtis[25].
Vltima nunc ego perfidorum victima, has vobis 13
diras

---

8 roge, vt vos velitis, me inter vos mori. 9 Antigonus parum curat. 10 moriar. 11 ab ignominioſa. 12 obſtrinxiſtis. 13 vos ipſos. 14 mihi. 15 gladium. 16 mihi. 17 vt veſter imperator, qui quidem ad id iureiurando obſtrictus non eſt, ſeſe ipſum pro vobis interficiat, tametſi vos toties iuraſtis, vos id facere velle pro imperatore veſtro. 18 cum vero Eumenes neutrum impetraret a militibus. 19 qui mihi promiſiſtis fidem per iusiurandum. 20 puniant. 21 cruentaſtis vos, effudiſtis ſanguinem Perdiccae. 22 & voluiſtis quoque occidere Antipatrum. 23 occidi. 24 occidere voluiſtis. 25 vos vexaſtis Alexandrum per veſtras ſeditiones, quod longe peius erat.

26 oc-

14 *diras*[26] *atque inferias dico; vt inopes extorres-que*[27] *omne aeuum*[28] *in hoc caſtrenſi*[29] *exilio agatis, devorentque vos arma veſtra, quibus*[30] *plures veſtros*[31], *quam hoſtium duces abſumſiſtis.*
15 Plenus deinde irae, cuſtodes ſuos praecedere ad
16 Antigoni caſtra coepit. Sequitur exercitus, prodito imperatore ſuo[32], & ipſe captiuus, triumphumque de ſe ipſo ad victoris ſui caſtra du-
17 cit; omnia auſpicia[33] regis Alexandri, & tot bellorum palmas laureasque vna[34] ſecum victori[35]
18 tradens: & ne quid deeſſet pompae[36], elephanti quoque & auxilia[37] Orientalia ſubſequuntur.
19 Tanto pulcrior haec[38] Antigono, quam Alexandro tot victoriae fuerunt; vt cum ille[39] Orientem vicerit, hic[40] etiam eos, a quibus Oriens
20 victus fuerat, ſuperauerit. Igitur Antigonus domitores illos orbis exercitui ſuo[41] diuidit, red-
21 ditis[42] quae in victoria ceperat. Eumenem vero verecundia[43] prioris amicitiae, in conſpectum ſuum venire prohibitum, aſſignari[44] cuſtodibus praecepit.

26 exſecrationes, infelicitatem. 27 exules. 28 aetatem omnem. 29 in caſtris. 30 per quae arma veſtra. 31 duces. 32 qui prodiderat imperatorem ſuum. 33 omnem felicitatem. 34 ſimul. 35 Antigono. 36 ad hanc pompam quaſi triumphalem. 37 milites ex Oriente auxiliares. 38 victoria fuit Antigono. 39 Alexander. 40 Antigonus. 41 inter ſuos milites. 42 & reddidit victis ea. 43 quoniam Antigonum pudebat veteris amicitiae cum Eumene cultae. 44 tradi.

CAPVT

CAPVT V.

INterea Eurydice, vxor Aridaei regis, vt [1] Poly- 1
perchonta a Graecia redire in Macedoniam
cognouit, & ab eo [2] arceſſitam [3] Olympiadem;
muliebri aemulatione perculſa [4], abutens vale- 2
tudine [5] viri, cuius officia ſibi vindicabat [6], ſcribit
regis [7] nomine Polyperchonti, *Caſſandro exer-* 3
citum tradat [8], *in* [9] *quem regni adminiſtratio-*
nem rex tranſtulerit: eadem [10] & in Aſiam An-
tigono per epiſtolas nunciat. Quo beneficio de- 4
vinctus [11] Caſſander, nihil non [12] ex [13] arbitrio
muliebris audaciae [14] gerit [15]. Deinde profe- 5
ctus in Graeciam, multis ciuitatibus bellum in-
fert: quarum [16] excidio, veluti vicino incendio 6
territi Spartani, vrbem [17], quam ſemper armis non
muris defenderant, tum [18] contra reſponſa fato-
rum [19] & veterem maiorum gloriam armis dif-
fiſi [20], murorum praeſidio includunt. Tan- 7
tum [21] eos degenerauiſſe a maioribus, vt, cum
multis ſaeculis murus vrbi ciuium virtus fue-

 rit,

1 Poſtquam. 2 Polyperchonte. 3 iuſſam eſſe, vt ad ſe veniat. 4 ex aemulatione muliebri fuit Eurydice compulſa & commota. 5 dum ſimul ea abutebatur diuturno morbo. 6 attribuebat. 7 Aridaei. 8 vt tradat. 9 cui rex obtulerit, dederit. 10 eandem rem etiam. 11 obſtrictus. 12 omnia. 13 iuxta, pro. 14 audaciſſimae huius foeminae. 15 facit, agit. 16 per harum ciuitatum deuaſtationem. 17 ſuam. 18 illo tempore. 19 oraculorum. 20 dum ſpem armorum abiiciebant. 21 mirum vero eſt, vſque adeo eos.

22 cum

rit [22], tunc ciues ſaluos ſe fore non exiſtimaue-
8 rint, niſi intra muros laterent. Dum haec
aguntur, Caſſandrum a Graecia turbatus Ma-
9 cedoniae ſtatus domum reuocauit. Namque
Olympias mater Alexandri Magni regis, cum
ab Epiro in Macedoniam, proſequente [23] Aeaci-
da rege Moloſſorum, veniret prohiberique [24] fini-
10 bus ab Eurydice & Aridaeo rege coepiſſet, ſeu
memoria [25] mariti, ſeu magnitudine filii [26], &
indignitate rei, moti Macedones, ad Olympiadem
tranſiere: cuius iuſſu & Eurydice, & rex [27] oc-
ciditur, ſex annis poſt Alexandrum potitus [28]
regno.

22 cum per multa ſecula ſola virtus ciuium fuerit quaſi murus vrbis. 23 dum ipſam Aeacidas perſequebatur. 24 & dum impediebatur intrare fines Macedoniae. 25 propter memoriam. 26 Alexandri Magni. 27 Aridaeus. 28 qui regno potitus erat.

CAPVT VI.

1 SEd nec Olympias diu regnauit. Nam cum
principum paſſim caedes, muliebri magis,
quam regio more feciſſet [1], fauorem ſui in odi-
2 um vertit [2]. Itaque audito Caſſandri aduentu,
diffiſa [3] Macedonibus, cum nuru [4] Roxane, &
nepote Hercule, in Pydnam vrbem concedit [5]
Pro-

1 Nam cum Olympias interfeciſſet multos principes, magis per muliebrem cupiditatem vindictae. 2 illi, qui antea fauebant Olympiadi, poſtea eam odiſſe coeperunt. 3 non fidebat Olympias. 4 Alexandri vxore. 5 confugit.

6 quae

Proficiſcenti Deidamia Aeacidae regis filia, &[6] 3
Theſſalonice priuigna, & ipſa clara Philippi patris nomine multaeque aliae principum matronae[7], ſpecioſus magis quam vtilis grex[8], comites fuere[9]. Haec cum nunciata Caſſandro eſſent, 4
ſtatim citato[10] curſu Pydnam venit, & vrbem obſidione cingit. Cum famae ferroque vrgeretur 5
Olympias, longae obſidionis taedio[11], pacta[12] ſalute, victori ſe tradidit. Sed Caſſander ad con- 6
cionem vocato populo[13] ſciſcitaturus[14], *quid de Olympiade fieri velint*, ſubornat[15] parentes interfectorum, qui ſumta lugubri veſte, crudelitatem mulieris[16] accuſarent. A quibus accenſi[17] 7
Macedones, ſine reſpectu priſtinae maieſtatis, occidendam[18] decernunt: immemores prorſus, 8
quod per filium eius, virumque[19], non ſolum vitam ipſi[20] inter finitimos tutam habuiſſent, verum etiam tantas opes imperiumque orbis quaeſiſſent[21]. Sed Olympias vbi[22] obſtinatos[23] 9
venire ad ſe armatos[24] vidit, veſte[25] regali, dua-

 bus

6 quae ipſa Theſſalonice clara erat propter nomen. 7 vxores. 8 comitatus. 9 comitatae ſunt Olympiadem proficiſcentem. 10 celeri. 11 ob taedium. 12 in conditionibus deditionis voluit Olympias, vt vita ſua ſalua eſſet. 13 cum populum conuocaſſet. 14 interrogauit populum. 15 inſtigat. 16 Olympiadis. 17 ad iram incitati. 18 Olympiadem debere interfici. 19 Philippum. 20 Macedones. 21 acquiſiuiſſent, impetraſſent. 22 poſtquam. 23 pertinaces, imperterritos. 24 milites. 25 veſtem regiam induit Olympias.

26 *haec*

bus ancillis innixa,[26] vltro obuiam procedit.
10 Qua[27] viſa, percuſſores[28] attoniti fortunae[29]
maieſtatis prioris, & tot in ea[30] memoriae occurrentibus[31] regum ſuorum nominibus, ſubſtite-
11 runt; donec a Caſſandro miſſi ſunt[32], qui eam confoderent[33], non[34] refugientem gladium, nec vulnera, aut muliebriter vociferantem[35], ſed virorum more[36] fortium, pro[37] gloria veteris proſapiae[38], morti ſuccumbentem; vt Alexandrum[39] poſſes etiam in moriente matre cogno-
12 ſcere. Inſuper exſpirans[40], capillis & veſte crura[41] contexiſſe fertur[42], ne quid poſſet in
13 corpore eius indecorum videri. Poſthaec Caſſander Theſſalonicen, regis Aridaei filiam, vxorem ducit: filium[43] Alexandri cum matre[44], in arcem Amphipolitanam cuſtodiendos mittit.

LIBER

---

26 *hatt ſich gelehnet.* 27 cum vero armati viderent Olympiadis interritum animum. 28 interfectores. 29 ob recordationem infelicitatis, in quam Olympias olim regina nunc inciderat. 30 Olympiade. 31 in memoriam veniebant. 32 alii quidam. 33 interficerent. 34 Olympiadem, quae non refugiebat gladium aut vulnera. 35 nec contumelioſa verba dicebat, quod ſolent alioquin facere mulieres. 36 iuxta conſuetudinem. 37 & iuxta. 38 gentis, ex qua Olympias nata erat. 39 fortitudinem & ingentem animum Alexandri. 40 dum vltimum ſpiritum reddit Olympias. 41 pedes. 42 fama eſt, dicitur. 43 Herculem. 44 Roxane.

1 Quae

LIBER XV.

BREVIARIVM CAPITVM.

1. *Antigoni bellum aduerſus ſocios, in quo Demetrius F. ſuperatus proelio.*
2. *Caſſandri in familiam Alexandri M. ſaeuitia, Antigoni proſperi ſucceſſus in bello.*
3. *Lyſimachi Antigono oppoſiti virtutes & praeclare geſta.*
4. *Nouus hoſtis Antigono accedit, nempe Seleucus, cuius origo & res geſtae ſubiiciuntur. Antigonus in proelio occumbit.*

CAPVT I.

PErdicca, & fratre eius, Eumene, ac Polyper- 1
chonte, ceterisque ducibus diuerſae [1] partis
occiſis finitum certamen inter ſucceſſo-
res Alexandri Magni videbatur; cum repente in-
ter ipſos victores nata diſcordia eſt: quippe poſtu- 2
lantibus [2] Ptolemaeo, & Caſſandro, & Lyſimacho,
vt pecunia in praeda capta [3], *prouinciaeque di-
uiderentur*; Antigonus negauit, *ſe in eius belli
praemia ſocios admiſſurum, in cuius periculum
ſolus deſcenderit* [4]. Et vt honeſtum aduerſus ſo- 3
cios bellum ſuſcipere videretur, diuulgat [5], *ſe* [6]
*Olympiadis mortem a Caſſandro interfectae, vl-
ciſci velle, & Alexandri regis ſui filium cum ma-
tre obſidione Amphipolitana liberare.* His co- 4

M 3 gni-

1 Quae inimica erat Caſſandro. 2 cum poſtularent Ptolemaeus &c. 3 quae capta erat in praeda. 4 Antigonus dixit, ſe non poſſe admittere ſocios ad praemia eius belli, quoniam ipſe ſolus omnia pericula in eo ſuſtinuerit. 5 notum facit. 6 Antigonum.

7 poſt-

LIBER XIV.

BREVIARIVM CAPITVM.

1. *Eumenis in bello aduerſus Antigonum prudentia & fortitudo.*
2. *Proelio victus obſidetur, liberatur, ad Argyraſpidas confugit, eosque ad ſuas partes pertrahit.*
3. *Dum Argyraſpidae Eumenis imperia contemnunt, hoſtium virtute ſuperantur. Vnde in Eumenem coniuratio.*
4. *Eumenis captiui ad Argyraſpidas oratio, qua petit, vt ſibi inter eos mori liceat. Petitione fruſtratus proditorum capita deuouet, & Antigono vinctus traditur.*
5. *Caſſander Aridaei vices gerens Graeciae ciuitates opprimit, & in Macedoniam aduerſus Olympiadem proficiſcitur.*
6. *Olympias fugit: obſidetur, victori Caſſandro ſe tradit; cuius iuſſu interficitur.*

CAPVT I.

1 EVmenes, vt [1] Perdiccam occiſum, ſe hoſtem
a Macedonibus iudicatum, bellumque An-
2 tigono [2] decretum cognouit; vltro ea [3] mi-
litibus ſuis indicauit, ne fama [4] aut rem in ma-
ius extolleret, aut militum animos rerum noui-
3 tate terreret; ſimul, vt circa [5] ſe [6] animati eſſent [7],
cognoſceret, ſumturus [8] conſilium ex motu vni-
4 verſorum. Conſtanter tamen praefatus eſt [9],
ſi cui

1 Poſtquam. 2 ab Antigono decretum fuiſſe. 3 haec omnia. 4 rumor. 5 erga. 6 Eumenem. 7 qua voluntate eſſent. 8 & ſumere aut ſequi volebat conſilium, prout milites ſui animati forent. 9 dixit. 10 alicui

ſi cui[10] *haec*[11] *terrori eſſent, habere eum diſceden-*
di poteſtatem. Qua voce adeo cunctos in ſtudium 5
[12] partium ſuarum induxit, vt vltro illum omnes
hortarentur, *reſciſſurosque*[13] *ſe ferro decreta*
Macedonum affirmarent. Tunc exercitu in Ae- 6
toliam promoto[14]; pecunias ciuitatibus impe-
rat[15]; recuſantes dare[16], hoſtiliter diripit[17].
Inde Sardis profectus eſt ad Cleopatram, ſororem 7
Alexandri Magni, vt eius voce[18] centuriones
principesque confirmarentur, exiſtimaturos, ibi
maieſtatem regiam verti[19], vnde[20] ſoror Ale-
xandri ſtaret. Tanta veneratio magnitudinis 8
Alexandri erat, vt etiam per veſtigia[21] mulie-
rum, fauor ſacrati[22] eius nominis quaereretur.
Cum reuerſus in caſtra eſſet, epiſtolae totis[23] ca- 9
ſtris abiectae inueniuntur: quibus[24] iis[25], qui
Eumenis caput ad Antigonum detuliſſent, ma-
gna praemia definiebantur[26]. His cognitis, 10
Eumenes vocatis ad concionem militibus, pri-
mo gratias agit, *quod nemo inuentus eſſet, qui*
ſpem

10 alicui ex militibus. 11 quae ſupra dicta ſunt. 12 amorem. 13 & dicerent, ſe velle diſcindere per gladios ſuos decreta Macedonum. 14 deducto. 15 iubet, vt ciuitates ſoluant certam pecuniae ſummam. 16 eas vero, quae nolebant dare pecuniam. 17 vaſtat. 18 per allocutiones Cleopatrae. 19 eſſe, ſtare. 20 vbi. 21 auxilium. 22 maieſtatici; propter eius ſanctum nomen. 23 per tota caſtra. 24 in quibus epiſtolis. 25 hominibus. 26 promittebantur, proponebantur.

27 ab

ſpem cruenti [27] *praemii fidei* [28] *ſacramento an-*
11 *teponeret :* deinde callide ſubnectit [29], *confictas*
has a ſe epiſtolas ad experiundos [30] *ſuorum ani-*
12 *mos eſſe. Ceterum ſalutem ſuam in omnium* [31]
poteſtate eſſe ; nec Antigonum, nec quemquam du-
cum ſic velle vincere, vt ipſe in ſe exemplum peſ-
13 *ſimum ſtatuat* [32]. Hoc facto, & in [33] praeſenti
labantium [34] animos deterruit; & in futurum
prouidit, ut, ſi quid ſimile accidiſſet, non ſe ab ho-
ſte corrumpi, ſed ab duce [35] tentari arbitrarentur.
14 Omnes igitur operam [36] ſuam certatim [37] ad
cuſtodiam ſalutis eius [38] offerunt.

27 ob parricidium. 28 iuriurando militari & fidei datae. 29 adiicit, dicit. 30 percontandos, expiſcandos. 31 militum. 32 & vt Eumenes eo ſpecioſius perſuaderet, has epiſtolas eſſe a ſe fictas dicit, probabile non eſſe, quod Antigonus eas non ſcripſerit, vel ideo, quoniam neque Antigonus neque alius quiſpiam dux velit hoc modo vincere, dum fieri poſſit, vt alii etiam hunc modum victoriae vſurpent contra Antigonum, & ita Antigonus ſuo exemplo ſibi ipſe plurimum noceat. 33 ſtatim, hoc tempore. 34 eorum, qui fidem mutabilem habebant. 35 ipſo Eumene. 36 ſtudium, auxilium. 37 per aemulationem, dum certabant inuicem in ſtudio hoc ſuo. 38 Eumenis.

CAPVT II.

1 CVm interim Antigonus cum exercitu ſuper-
venit, caſtriſque poſitis, poſtera die in aciem
2 procedit. Nec Eumenes moram proelio fecit [1],
qui victus, in munitum quoddam caſtellum con-
fugit :

1 Ipſe quoque ad pugnam ſeſe ſtatim praeparauit.

fugit; vbi cum videret ſe fortunam obſidionis 3
ſubiturum[3], maiorem exercitus partem dimiſit, ne aut conſenſu[4] multitudinis hoſtis traderetur, aut obſidio ipſa[5] multitudine grauaretur. Le- 4
gatos deinde ad Antipatrum, quod[6] ſolus par Antigoni viribus videbatur, ſupplices mittit: a quo cum auxilia Eumeni miſſa[7] Antigonus didiciſſet[8], ab obſidione receſſit. Erat quidem ſo- 5
lutus[9] ad[10] tempus metu mortis Eumenes: ſed nec ſalutis[11] dimiſſo[12] exercitu, magna ſpes erat. Omnia igitur circumſpicienti[13], opti- 6
mum viſum eſt, ad Alexandri Magni Argyraſpidas[14] inuictum exercitum, & tot victoriarum praefulgentem gloria[15], decurrere[16]. Sed Ar- 7
gyraſpides poſt Alexandrum omnes duces faſtidiebant[17], ſordidam[18] militiam ſub aliis, poſt tanti regis memoriam, exiſtimantes. Itaque Eume- 8
nes blandimentis agere[19]; ſuppliciter ſingulos alloqui, nunc *commilitones ſuos*, nunc *patronos* appellans, nunc *periculorum & operum Orientalium*

2 in eo caſtello. 3 ſe obſeſſum iri ab hoſtibus. 4 per voluntatem militum coſetus. 5 propter nimis multos milites in praeſidio caſtelli. 6 quoniam ſolus hic Antipater. 7 fuiſſe. 8 intellexiſſet. 9 liberatus. 10 vsque ad breue tempus; iam quidem. 11 ſui diutius conſeruandi. 12 quoniam exercitum ſuum dimiſerat. 13 dum igitur Eumenes omnia accurate conſiderabat. 14 de quibus vide ſupra XII. 7. 5. 15 qui ornatus ac celebris erat per gloriam tot victoriarum. 16 vt ſe conferret. 17 contemnebant. 18 indecoram ſibi eſſe. 19 blandis verbis agere coepit cum ipſis.

20 rerum

lium[20] *ſocios :* nunc *refugia ſalutis ſuae, & vni-*
9 *ca praeſidia commemorans*[21] *: ſolos*[22] *eſſe, quo-*
rum virtute Oriens ſit domitus, ſolos qui militiam
10 *Liberi patris*[23]*, qui*[24] *Herculis monumenta ſu-*
perarint : per hos Alexandrum, magnum fa-
ctum[25]*, per hos diuinos honores & immortalem*
11 *gloriam conſequutum*[26]*: orat, vt non tam du-*
cem ſe[27]*, quam commilitonem recipiant, vnum-*
12 *que ex corpore*[28] *ſuo eſſe velint.* Receptus hac
lege[29], paulatim imperium, primum monendo[30]
ſingulos, mox quae perperam[31] facta erant,
blande corrigendo, vſurpat[32]; nihil in caſtris
ſine illo agi, nihil adminiſtrari ſine ſolertia il-
lius poterat.

20 rerum in oriente geſtarum. 21 eos appellans. 22 dicebat porro Eumenes, ſolos eſſe Argyraſpidas eos. 23 Bacchi. 24 & qui etiam. 25 fuiſſe. 26 Alexandrum impetrauiſſe. 27 Eumenem. 28 in exercitu. 29 conditione. 30 dum admonebat. 31 non ſatis recte. 32 arripit, ad ſe trahit.

CAPVT III.

1 AD poſtremum cum Antigonum venire cum
exercitu nunciatum eſſet, compellit eos in
2 aciem deſcendere[1], Ibi dum ducis[2] imperia[3]
3 contemnunt, hoſtium virtute[4] ſuperantur. In
eo proelio non gloriam tantum tot bellorum,
cum[5] coniugibus & liberis, ſed & praemia longa
mi-

1 Proelio decertare. 2 Eumenis. 3 mandata. 4 per fortitudinem. 5 ſimul cum ſuis.

6 prae-

militia parta [6], perdiderunt. Sed Eumenes, qui au- 4
ctor cladis erat, nec aliam ſpem ſalutis reliquam
habebat, victos hortabatur: Nam & *virtute* [7] 5
eos ſuperiores fuiſſe affirmabat: *quippe ab his*
quinque millia hoſtium caeſa [8]: *& ſi in bello per-*
ſtent, vltro [9] *hoſtes pacem petituros. Damna,* 6
quibus [10] *ſe victos putent, duo millia mulierum,*
& paucos infantes, & ſeruitia [11] *eſſe, quae melius*
vincendo [12] *poſſint reparare, quam deſerendo* [13]
victoriam. Porro Argyraſpides *neque fugam* 7
ſe tentaturos dicunt, poſt damna matrimoniorum,
& poſt coniuges amiſſas, neque bellum geſturos
contra liberos ſuos; vltroque eum conuitiis [14] agi- 8
tant, *quod ſe* [15] *poſt tot annos emeritorum ſti-*
pendiorum [16], *redeuntes domum cum praemiis tot*
bellorum, ab ipſa miſſione [17] *rurſus in* [18] *nouam*
militiam immenſaque bella reuocauerit, & a la- 9
ribus [19] *iam quodam* [20] *modo ſuis, & ab ipſo li-*
mine patriae abductos, inanibus [21] *promiſſis dece-*
perit: nunc quoque amiſſis omnibus felicis militi- 10
ae quaeſtibus [22], *ne victos quidem in miſera &*
inopi

6 praemia illa, quae ſibi acquiſiuerant per longam militiam. 7 quoad fortitudinem. 8 occiſa fuiſſe. 9 ſponte ſua. 10 propter quae. 11 ſerucs. 12 ſi vincerent hoſtem. 13 ſi deſererent. 14 contumelioſis verbis eum alloquuntur. 15 Argyraſpidas. 16 cum per tot iam annos bellum geſſerint, & tot annorum ſtipendia meruerint. 17 cum iam dimiſſi eſſent domum. 18 ad. 19 patria. 20 ferme. 21 fallacibus. 22 poſtquam omnia ea perdidiſſent, quae in bellis felicibus acquiſiuiſſent.

3 dum

vos me velitis, [8] *mori. Nam neque illius* [9] *inter-* 6
eſt, quemadmodum aut vbi cadam [10]*; & ego fue-*
ro ignominia [11] *mortis liberatus. Hoc ſi impetro,* 7
ſoluo vos iureiurando, quo toties vos ſacramento
mihi deuouiſtis [12]*. Aut ſi ipſos* [13] *pudet roganti* [14] 8
vim adhibere, ferrum [15] *huc* [16] *date, & permittite,*
quod vos facturos pro imperatore iuraſtis, impe-
ratorem pro vobis ſine religione iurisiurandi fa-
cere [17]. Cum [18] non obtineret, preces in iram 9
vertit. *At vos*, ait, *deuota* [19] *capita, reſpici-* 10
ant [20] *dii periuriorum vindices; talesque vobis*
exitus dent, quales vos ducibus veſtris dediſtis.
Nempe vos iidem paulo ante & Perdiccae ſangui- 11
ne eſtis adſperſi [21]*, & in Antipatrum eadem mo-*
liti [22]*. Ipſum denique Alexandrum, ſi fas fuiſ-* 12
ſet eum mortali manu cadere [23]*, interemturi,* [24]
quod maximum erat, ſeditionibus agitaſtis [25]*.*
Vltima nunc ego perfidorum victima, has vobis 13
diras

8 roge, vt vos velitis, me inter vos mori. 9 Antigonus parum curat. 10 moriar. 11 ab ignominioſa. 12 obſtrinxiſtis. 13 vos ipſos. 14 mihi. 15 gladium. 16 mihi. 17 vt veſter imperator, qui quidem ad id iureiurando obſtrictus non eſt, ſeſe ipſum pro vobis interficiat, tametſi vos toties iuraſtis, vos id facere velle pro imperatore veſtro. 18 cum vero Eumenes neutrum impetraret a militibus. 19 qui mihi promiſiſtis fidem per iusiurandum. 20 puniant. 21 cruentaſtis vos, effudiſtis ſanguinem Perdiccae. 22 & voluiſtis quoque occidere Antipatrum. 23 occidi. 24 occidere voluiſtis. 25 vos vexaſtis Alexandrum per veſtras ſeditiones, quod longe peius erat.

26 ex-

14 *diras* [26] *atque inferias dico; vt inopes extorres-*
que [27] *omne aeuum* [28] *in hoc caſtrenſi* [29] *exilio*
agatis, devorentque vos arma veſtra, quibus [30]
plures veſtros [31], *quam hoſtium duces abſumſiſtis.*
15 Plenus deinde irae, cuſtodes ſuos praecedere ad
16 Antigoni caſtra coepit. Sequitur exercitus, pro-
dito imperatore ſuo [32], & ipſe captiuus, tri-
umphumque de ſe ipſo ad victoris ſui caſtra du-
17 cit; omnia auſpicia [33] regis Alexandri, & tot bello-
rum palmas laureasque vna [34] ſecum victori [35]
18 tradens: & ne quid deeſſet pompae [36], elephanti
quoque & auxilia [37] Orientalia ſubſequuntur.
19 Tanto pulcrior haec [38] Antigono, quam Ale-
xandro tot victoriae fuerunt; vt cum ille [39] Ori-
entem vicerit, hic [40] etiam eos, a quibus Oriens
20 victus fuerat, ſuperauerit. Igitur Antigonus
domitores illos orbis exercitui ſuo [41] diuidit, red-
21 ditis [42] quae in victoria ceperat. Eumenem
vero verecundia [43] prioris amicitiae, in conſpe-
ctum ſuum venire prohibitum, aſſignari [44] cuſto-
dibus praecepit.

---

26 exſecrationes, infelicitatem. 27 exules. 28 aetatem omnem. 29 in caſtris. 30 per quae arma veſtra. 31 duces. 32 qui prodiderat imperatorem ſuum. 33 omnem felicitatem. 34 ſimul. 35 Antigono. 36 ad hanc pompam quaſi triumphalem. 37 milites ex Oriente auxiliares. 38 victoria fuit Antigono. 39 Alexander. 40 Antigonus. 41 inter ſuos milites. 42 & reddidit victis ea. 43 quoniam Antigonum pudebat veteris amicitiae cum Eumene cultae. 44 tradi.

CAPVT

Capvt V.

INterea Eurydice, vxor Aridaei regis, vt [1] Poly- 1
perchonta a Graecia redire in Macedoniam
cognouit, & ab eo [2] arceſſitam [3] Olympiadem;
muliebri aemulatione perculſa [4], abutens vale- 2
tudine [5] viri, cuius officia ſibi vindicabat [6], ſcribit
regis [7] nomine Polyperchonti, *Caſſandro exer-* 3
citum tradat [8], *in* [9] *quem regni adminiſtratio-*
nem rex tranſtulerit: eadem [10] & in Aſiam An-
tigono per epiſtolas nunciat. Quo beneficio de- 4
vinctus [11] Caſſander, nihil non [12] ex [13] arbitrio
muliebris audaciae [14] gerit [15]. Deinde profe- 5
ctus in Graeciam, multis ciuitatibus bellum in-
fert: quarum [16] excidio, veluti vicino incendio 6
territi Spartani, vrbem [17], quam ſemper armis non
muris defenderant, tum [18] contra reſponſa fato-
rum [19] & veterem maiorum gloriam armis dif-
fiſi [20], murorum praeſidio includunt. Tan- 7
tum [21] eos degenerauiſſe a maioribus, vt, cum
multis ſaeculis murus vrbi ciuium virtus fue-

1 Poſtquam. 2 Polyperchonte. 3 iuſſam eſſe, vt ad ſe veniat. 4 ex aemulatione muliebri fuit Eurydice compulſa & commota. 5 dum ſimul ea abutebatur diuturno morbo. 6 attribuebat. 7 Aridaei. 8 vt tradat. 9 cui rex obtulerit, dederit. 10 eandem rem etiam. 11 obſtrictus. 12 omnia. 13 iuxta, pro. 14 audaciſſimae huius foeminae. 15 facit, agit. 16 per harum ciuitatum deuaſtationem. 17 ſuam. 18 illo tempore. 19 oraculorum. 20 dum ſpem armorum abiiciebant. 21 mirum vero eſt, vsque adeo eos.

rit [22], tunc ciues ſaluos ſe fore non exiſtimauerint, niſi intra muros laterent.
8 Dum haec aguntur, Caſſandrum a Graecia turbatus Macedoniae
9 ſtatus domum reuocauit. Namque Olympias mater Alexandri Magni regis, cum ab Epiro in Macedoniam, proſequente [23] Aeacida rege Moloſſorum, veniret prohiberique [24] fini-
10 bus ab Eurydice & Aridaeo rege coepiſſet, ſeu memoria [25] mariti, ſeu magnitudine filii [26], & indignitate rei, moti Macedones, ad Olympiadem tranſiere: cuius iuſſu & Eurydice, & rex [27] occiditur, ſex annis poſt Alexandrum potitus [28] regno.

22 cum per multa ſecula ſola virtus ciuium fuerit quaſi murus vrbis. 23 dum ipſam Aeacidas perſequebatur. 24 & dum impediebatur intrare fines Macedoniae. 25 propter memoriam. 26 Alexandri Magni. 27 Aridaeus. 28 qui regno potitus erat.

Capvt VI.

1 Sed nec Olympias diu regnauit. Nam cum principum paſſim caedes, muliebri magis, quam regio more feciſſet [1], fauorem ſui in odi-
2 um vertit [2]. Itaque audito Caſſandri aduentu, diffiſa [3] Macedonibus, cum nuru [4] Roxane, & nepote Hercule, in Pydnam vrbem concedit [5] Pro-

1 Nam cum Olympias interfeciſſet multos principes, magis per muliebrem cupiditatem vindictae. 2 illi, qui antea fauebant Olympiadi, poſtea eam odiſſe coeperunt. 3 non fidebat Olympias. 4 Alexandri vxore. 5 confugit.

6 quae

Proficiſcenti Deidamia Aeacidae regis filia, & [6] 3
Theſſalonice priuigna, & ipſa clara Philippi pa-
tris nomine multaeque aliae principum matro-
nae [7], ſpecioſus magis quam vtilis grex [8], comites
fuere [9]. Haec cum nunciata Caſſandro eſſent, 4
ſtatim citato [10] curſu Pydnam venit, & vrbem ob-
ſidione cingit. Cum famae ferroque vrgeretur 5
Olympias, longae obſidionis taedio [11], pacta [12] ſa-
lute, victori ſe tradidit. Sed Caſſander ad con- 6
cionem vocato populo [13] ſciſcitaturus [14], *quid
de Olympiade fieri velint*, ſubornat [15] parentes
interfectorum, qui ſumta lugubri veſte, crudeli-
tatem mulieris [16] accuſarent. A quibus accenſi [17] 7
Macedones, ſine reſpectu priſtinae maieſtatis, oc-
cidendam [18] decernunt: immemores prorſus, 8
quod per filium eius, virumque [19], non ſolum vi-
tam ipſi [20] inter finitimos tutam habuiſſent, ve-
rum etiam tantas opes imperiumque orbis quae-
ſiſſent [21]. Sed Olympias vbi [22] obſtinatos [23] 9
venire ad ſe armatos [24] vidit, veſte [25] regali, dua-

 bus

6 quae ipſi Theſſalonice clara erat propter nomen. 7 vxores. 8 comitatus. 9 comitatae ſunt Olympiadem proficiſcentem. 10 celeri. 11 ob taedium. 12 in conditionibus deditionis voluit Olympias, vt vita ſua ſalua eſſet. 13 cum populum conuocaſſet. 14 interrogauit populum. 15 inſtigat. 16 Olympiadis. 17 ad iram incitati. 18 Olympiadem debere interfici. 19 Philippum. 20 Macedones. 21 acquiſiuiſſent, impetraſſent. 22 poſtquam. 23 pertinaces, imperterritos. 24 milites. 25 veſtem regiam induit Olympias.

26 *hast*

bus ancillis innixa [26] vltro obuiam procedit.
10 Qua [27] viſa, percuſſores [28] attoniti fortuna [29]
maieſtatis prioris, & tot in ea [30] memoriae occur-
rentibus [31] regum ſuorum nominibus, ſubſtitu-
11 runt; donec a Caſſandro miſſi ſunt [32], qui eam
confoderent [33], non [34] refugientem gladium, nec
vulnera, aut muliebriter vociferantem [35]; ſed
virorum more [36] fortium, pro [37] gloria veteris
proſapiae [38], morti ſuccumbentem; vt Alexan-
drum [39] poſſes etiam in moriente matre cogno-
12 ſcere. Inſuper exſpirans [40], capillis & veſte
crura [41] contexiſſe fertur [42], ne quid poſſet in
13 corpore eius indecorum videri. Poſthaec Caſ-
ſander Theſſalonicen, regis Aridaei filiam, vxo-
rem ducit: filium [43] Alexandri cum matre [44], in
arcem Amphipolitanam cuſtodiendos mittit.

LIBER

26 *hatt ſich gelehnet.* 27 cum vero armati viderent Olympiadis interritum animum. 28 interfectores. 29 ob recordationem infelicitatis, in quam Olympias olim regina nunc incidiſſet. 30 Olympiade. 31 in memoriam veniebant. 32 alii quidam. 33 interficerent. 34 Olympiadem, quae non refugiebat gladium aut vulnera. 35 nec contumelioſa verba dicebat, quod ſolent alioquin facere mulieres. 36 iuxta conſuetudinem. 37 & iuxta. 38 gentis, ex qua Olympias nata erat. 39 fortitudinem & ingentem animum Alexandri. 40 dum vltimum ſpiritum reddit Olympias. 41 pedes. 42 fama eſt, dicitur. 43 Herculem. 44 Roxane.

1 Quae

LIBER XV.

BREVIARIVM CAPITVM.

1. *Antigoni bellum aduerſus ſocios, in quo Demetrius F. ſuperatus proelio.*
2. *Caſſandri in familiam Alexandri M. ſaeuitia, Antigoni proſperi ſucceſſus in bello.*
3. *Lyſimachi Antigono oppoſiti virtutes & praeclare geſta.*
4. *Nouus hoſtis Antigono accedit, nempe Seleucus, cuius origo & res geſtae ſubiiciuntur. Antigonus in proelio occumbit.*

CAPVT I.

PErdicca, & fratre eius, Eumene, ac Polyperchonte, ceterisque ducibus diuerſae [1] partis occiſis finitum certamen inter ſucceſſores Alexandri Magni videbatur; cum repente inter ipſos victores nata diſcordia eſt: quippe poſtulantibus [2] Ptolemaeo, & Caſſandro, & Lyſimacho, *vt pecunia in praeda capta* [3], *prouinciaeque diuiderentur*; Antigonus negauit, *ſe in eius belli praemia ſocios admiſſurum, in cuius periculum ſolus deſcenderit* [4]. Et vt honeſtum aduerſus ſocios bellum ſuſcipere videretur, diuulgat [5], *ſe* [6] *Olympiadis mortem a Caſſandro interfectae, vlciſci velle, & Alexandri regis ſui filium cum matre obſidione Amphipolitana liberare.* His co- 1 2 3 4

 gni-

1 Quae inimica erat Caſſandro. 2 cum poſtularent Ptolemaeus &c. 3 quae capta erat in praeda. 4 Antigonus dixit, ſe non poſſe admittere ſocios ad praemia eius belli, quoniam ipſe ſolus omnia pericula in eo ſuſtinuerit. 5 notum facit. 6 Antigonum.

7 poſt.

8 antea munere, Aegyptum remittit: & vt appare-
ret, eos non odio, ſed dignitatis gloria[19] accenſos[20]
donis muneribusque inter ipſa bella contende-
9 bant[21]. Tanto honeſtius tunc bella gereban-
10 tur, quam nunc amicitiae coluntur[22]. Hac vi-
ctoria elatus[23] Antigonus, regem ſe cum Deme-
11 trio filio appellari a populo iubet. Ptolemaeus
quoque, ne minoris[24] apud ſuos auctoritatis ha-
12 beretur, rex ab exercitu cognominatur. Qui-
bus auditis, Caſſander & Lyſimachus, &[25] ipſi
13 regiam ſibi maieſtatem vindicauerunt[26]. Hu-
ius honoris ornamentis[27] tamdiu omnes abſti-
nuerunt, quamdiu filii regis[28] ſui ſupereſſe po-
14 tuerunt. Tanta in illis[29] verecundia[30] fuit, vt,
cum opes[31] regias haberent, regum tamen nomi-
nibus aequo[32] animo caruerint, quoad[33] Ale-
15 xandro iuſtus heres fuit. Sed Ptolemaeus & Caſ-
ſander, ceterique factionis alterius duces, cum
carpi[34] ſe ſingulos ab Antigono viderent; dum[35]
priuatum ſingulorum, non commune vniuerſo-
rum bellum ducunt, nec auxilium ferre alter alte-
ri

19 per gloriam. 20 inſtigatos eſſe. 21 Demetrius & Ptolemaeus certabant inter ſe. 22 tam honeſte hodie nec amicitiae coluntur, quam honeſte tunc bella gerebantur. 23 ſuperbus factus. 24 in minore. 25 etiam. 26 ſibi arrogarunt, affectarunt. 27 titulo. 28 Alexandri. 29 ducibus Macedonicis. 30 modeſtia. 31 potentiam. 32 libenter. 33 quamdiu. 34 vexari, debilitari. 35 dum ſinguli gerunt priuatum bellum quilibet pro ſe.

36 ad

ri volunt, quaſi victoria vnius [36], non omnium 16
foret; per epiſtolas ſe invicem confirmantes [37],
tempus, locum [38] coeundi [39] condicunt [40], bel-
lumque communibus viribus inſtruunt [41]. Cui [42] 17
cum Caſſander intereſſe propter finitimum bel-
lum non poſſet, Lyſimachum cum ingentibus co-
piis in auxilium ſociis mittit.

36 ad vnum tantummodo ſpectaret, cum tamen omnes haberent partem victoriae huius. 37 hi duces excitabant ſe inuicem per epiſtolas. 38 & locum. 39 conueniendi, ad conuentum. 40 indicunt, conſtituunt. 41 parant. 42 huic bello.

CAPVT III.

ERat hic Lyſimachus illuſtri [1] quidem Mace- 1
doniae loco natus, ſed virtutis experimentis [2]
omni nobilitate clarior: quae [3] tanta in illo fuit, vt 2
animi magnitudine [4], philoſophia ipſa [5] virium-
que [6] gloria omnes, per quos oriens domitus eſt,
vicerit [7]. Quippe cum Alexander Magnus 3
Calliſthenem philoſophum, propter ſalutationis
Perſicae interpellatum more inſidiarum, quae ſibi

1 Ex gente nobili. 2 propter experimenta & documenta fortitudinis ſuae longe ſuperabat nobilitatem generis. 3 nobilitas animi. 4 propter magnitudinem. 5 propter eruditionem ſuam in philoſophia. 6 & propter gloriam roboris. 7 antecellerit, ſuperaverit.

paratae fuerant, conſcium fuiſſe iratus finxiſſet [8]
4 eumque [9] truncatis crudeliter omnibus membris,
abſciſſisque auribus, ac naſo, labiisque, deforme
5 ac miſerandum ſpectaculum reddidiſſet [10]; inſu-
per [11] cum cane in cauea clauſum, ad [12] metum
6 ceterorum, circumferret: tunc Lyſimachus audi-
re Calliſthenem, & praecepta ab eo virtutis acci-
pere ſolitus [13], miſertus [14] tanti viri, non culpae,
ſed libertatis poenas pendentis venenum ei in re-
7 media calamitatum dedit. Quod adeo aegre
Alexander tulit, vt eum [15] obiici ferociſſimo leo-
8 ni iuberet. Sed cum ad conſpectum eius conci-
tatus [16] leo impetum feciſſet, manum amiculo [17]
inuolutam Lyſimachus in os leonis immerſit [18],
9 arreptaque lingua [19], feram [20] exanimauit. Quod
cum nunciatum regi eſſet, admiratio in ſatisfa-
ctionem ceſſit [21], carioremque eum propter con-
ſtanti-

---

8 ſenſus & conſtructio eſt, talis; cum Alexander Magnus iratus eſſet in Calliſthenem philoſophum, quoniam is noluerat, vt Alexander iuxta morem Perſarum adoraretur, & ideo finxiſſet, Calliſthenem fuiſſe conſcium earum inſidiarum, quae ſibi, Alexandro, paratae fuerant. 9 Calliſthenem. 10 feciſſet. 11 ac praeterea eum quoque. 12 vt alii ſibi exemplum in Calliſthene caperent. 13 qui ſolitus fuerat, qui ſolebat. 14 miſericordia fuit commotus ergà tantum virum, qui tam crudeliter punitus fuerat non propter aliquam culpam, ſed quia libere erat loquutus. 15 Lyſimachum. 16 iratus. 17 pallio. 18 intruſit. 19 & cum arripuiſſet linguam leonis. 20 leonem interfecit, ſuffocauit. 21 admiratus fuit rex fortitudinem Lyſimachi, & contentus fuit hac poena.

22 iniu-

ſtantiam tantae virtutis habuit. Lyſimachus 10
quoque magno animo, Regis, veluti parentis
contumeliam [22] tulit. Denique omni [23] ex ani- 11
mo huius facti memoria exturbata [24], poſtea in
India inſectanti regi quoſdam palantes [25] hoſtes,
cum a ſatellitum turba, equi ſui celeritate [26] de-
ſertus eſſet, ſolus [27] ei [28] per immenſas arenarum
moles curſus [29] comes fuit. Quod idem antea 12
Philippus frater eius [30] cum facere voluiſſet, in-
ter manus regis exſpirauerat [31]. Sed Lyſima- 13
chum deſiliens equo Alexander, haſtae cuſpide [32]
ita in fronte vulnerauit, vt ſanguis aliter cludi [33]
non poſſet, quam [34] diadema ſibi demtum rex,
alligandi vulneris cauſſa, capiti eius imponeret.
Quod auſpicium primum regalis maieſtatis Ly- 14
ſimacho fuit [35]. Sed & [36] poſt mortem Alexan- 15
dri, cum inter ſucceſſores eius [37] prouinciae diui-
derentur, ferociſſimae gentes, quaſi omnium for-
tiſſimo [38] aſſignatae [39] ſunt: adeo etiam conſenſu 16

22 iniuriam ſibi factam. 23 toto. 24 cum eiecta eſſet, cum Lyſimachus oblitus eſſet huius facti. 25 diſperſos. 26 propter celeritatem. 27 Lyſimachus. 28 Alexandro. 29 in curſu hoc & itinere. 30 Lyſimachi. 31 mortuus erat. 32 cum cuſpide. 33 ſiſti, ſedari, inhiberi. 34 quam donec, quam vt. 35 quod indicium primum fuit, Lyſimachum aliquando regem fore. 36 ſicuti etiam. 37 Alexandri. 38 huic Lyſimacho, tanquam fortiſſimo inter omnes duces. 39 attributae, datae.

vniuerſorum palmam [40] virtutis inter ceteros tulit [41].

40 laudem ac praemium. 41 reportauit.

Capvt IV.

1 PRiusquam bellum inter Ptolemaeum, ſociosque eius, aduerſus Antigonum committeretur [1] repente ex Aſia maiore digreſſus [2] Seleucus,
2 nouus Antigono [3] hoſtis acceſſerat. Huius quo-
3 que & virtus clara, & origo admirabilis fuit. Siquidem mater eius Laudice, cum nupta eſſet Antiocho, claro inter Philippi duces viro, viſa eſt ſibi per [4] quietem ex concubitu Apollinis conce-
4 piſſe; grauidamque factam, munus [5] concubitus, annulum a deo accepiſſe; in cuius gemma [6] ancora ſculpta eſſet: iuſſaque [7] donum filio, quem
5 peperiſſet, dare. Admirabilem fecit hunc viſum [8] & annulus, qui poſtera die eiusdem [9] ſculpturae,
6 in lecto inuentus eſt: & figura ancorae, quae in femore Seleuci nata cum ipſo paruulo fuit. Quamobrem Laudice annulum Seleuco eunti [10] cum Alexandro Magno ad Perſicam militiam [11],
7 edocto [12] de origine ſua dedit. Vbi poſt mortem Alexandri, occupato regno Orientis, vrbem condidit,

1 Inciperet. 2 egreſſus, veniens. 3 contra Antigonum. 4 in ſomnio ipſa putauit, ſe concepiſſe. 5 tanquam pignus. 6 *Edelgeſtein, Pitſchir-Stein.* 7 & illa iuſſa fuit, hunc annulum dare filio. 8 hoc ſomnium. 9 annulus, cui talis figura inſculpta erat. 10 qui proficiſcebatur. 11 bellum. 12 poſtquam mater ipſum edocuerat.

13 diui-

didit, ibique geminae [13] originis memoriam con-
ſecrauit. Nam & vrbem ex [14] Antiochi patris 8
nomine Antiochiam vocauit; & campos vicinos
vrbi [15], Apollini dicauit. Originis eius argu- 9
mentum etiam in [16] poſteris manſit: ſiquidem filii
nepotesque eius, ancoram in femore, veluti no-
tam [17] generis naturalem [18] habuere. Multa in 10
Oriente, poſt diuiſionem inter ſocios regni Ma-
cedonici, bella geſſit. Principio Babyloniam ce- 11
pit: inde auctis [19] ex victoria viribus, Bactrianos
expugnauit. Tranſitum deinde in Indiam fecit [20], 12
quae [21] poſt mortem Alexandri, veluti ceruicibus
iugo ſeruitutis excuſſo [22], praefectos eius [23] occi-
derat. Auctor libertatis Sandrocottus fuerat: 13
ſed titulum [24] libertatis poſt victoriam in ſeruitu-
tem verterat. Siquidem occupato regno, popu- 14
lum, quem ab externa [25] dominatione vindicaue-
rat [26], ipſe ſeruitio [27] premebat. Fuit hic [28] qui- 15
dem humili genere natus, ſed ad regni poteſta-
tem maieſtate [29] numinis impulſus. Quippe 16
cum procacitate ſua [30] Alexandrum regem offen-

 diſſet,

13 diuinae, ex Apolline, & humanae, ex matre ſua. 14 iuxta nomen. 15 qui circum vrbem iacebant. 16 apud poſteros Seleuci. 17 characterem. 18 ab ipſa natura datam. 19 cum vires eius auctae eſſent. 20 profectus eſt in Indiam. 21 Indiani. 22 poſtquam velut iugum ſeruitutis a collo amouerat, exuerat. 23 Alexandri. 24 praetextum. 25 Macedonica. 26 liberauerat. 27 per grauem ſeruitutem. 28 Sandrocottus. 29 per maieſtatem & auxilium dei. 30 per ſuam audaciam.

31 cum

diſſet, interfici a rege iuſſus [31] ſalutem pedum
17 celeritate quaeſierat: ex qua fatigatione, cum
ſomno captus [32] iaceret, leo ingentis formae [33]
ad dormientem acceſſit, ſudoremque profluen-
tem lingua [34] ei [35] deterſit; expergefactumque
18 blande reliquit. Hoc [36] prodigio primum ad
ſpem regni impulſus, contractis latronibus [37], In-
19 dos ad nouitatem [38] regni ſolicitauit [39]. Moli-
enti [40] deinde bellum aduerſus praefectos Ale-
xandri, elephantus ferus infinitae magnitudinis
vltro ſe obtulit [41], & [42] veluti domita manſuetu-
dine eum tergo excepit [43], duxque belli, & proe-
20 liator inſignis fuit. Sic acquiſito regno, Sandro-
cottus ea [44] tempeſtate, qua Seleucus futurae
21 magnitudinis fundamenta iaciebat, Indiam
poſſidebat. cum quo facta [45] pactione Seleucus,
compoſitisque in Oriente, rebus in bellum Anti-
22 goni deſcendit [46]. Adunatis igitur omnium ſo-
ciorum

31 cum iuſſus eſſet. 32 occupatus. 33 corporis. 34 cum ſua lingua. 35 dormienti. 36 per hoc prodigium. 37 cum ille plures latrones ſibi aſſociauiſſet. 38 vt eiicerent Macedonas, & nouum regem ſibi eligerent. 39 inſtigauit, hortatus eſt. 40 huic Sandrocotto, qui parabat bellum. 41 obuiam ei venit. 42 & quaſi ſtatim omnem feritatem exuiſſet. 43 paſſus eſt Sandrocottum tergo ſuo inſidere. 44 illo tempore, quo. 45 poſtquam Seleucus pactionem cum eo fecerat. 46 venit Seleucus ex India, vt bellum gereret cum Antigono.

47 pre-

ciorum copiis, proelium committitur: in eo Antigonus occiditur; Demetrius filius eius in
fugam vertitur [47]. Sed ſocii, profligato [48] 23
hoſtili bello, denuo [49] in [50] ſemetipſos arma
verterunt: & cum de praeda non conuenirent [51],
iterum in duas factiones diducuntur. Seleucus 24
Demetrio, Ptolemaeus Lyſimacho iunguntur.
Caſſandro defuncto Philippus filius ſuccedit. Sic, 25
quaſi ex [52] integro, noua Macedoniae [53] bella
naſcuntur [54].

LIBER

47 profligatur. 48 cum finiuiſſent bellum. 49 tandem, iterum. 50 contra. 51 *ſie kunten ſich nicht vergleichen.* 52 de nouo. 53 in Macedonia, contra Macedoniam. 54 oriuntur.

Cum

14 *diras* [26] *atque inferias dico; vt inopes extorres-*
que [27] *omne aeuum* [28] *in hoc caſtrenſi* [29] *exilio*
agatis, devorentque vos arma veſtra, quibus [30]
plures veſtros [31], *quam hoſtium duces abſumſiſtis.*
15 Plenus deinde irae, cuſtodes ſuos praecedere ad
16 Antigoni caſtra coepit. Sequitur exercitus, pro-
dito imperatore ſuo [32], & ipſe captiuus, tri-
umphumque de ſe ipſo ad victoris ſui caſtra du-
17 cit; omnia auſpicia [33] regis Alexandri, & tot bello-
rum palmas laureasque vna [34] ſecum victori [35]
18 tradens: & ne quid deeſſet pompae [36], elephanti
quoque & auxilia [37] Orientalia ſubſequuntur.
19 Tanto pulcrior haec [38] Antigono, quam Ale-
xandro tot victoriae fuerunt; vt cum ille [39] Ori-
entem vicerit, hic [40] etiam eos, a quibus Oriens
20 victus fuerat, ſuperauerit. Igitur Antigonus
domitores illos orbis exercitui ſuo [41] diuidit, red-
21 ditis [42] quae in victoria ceperat. Eumenem
vero verecundia [43] prioris amicitiae, in conſpe-
ctum ſuum venire prohibitum, aſſignari [44] cuſto-
dibus praecepit.

---

26 exſecrationes, infelicitatem. 27 exules. 28 aetatem omnem. 29 in caſtris. 30 per quae arma veſtra. 31 duces. 32 qui prodiderat imperatorem ſuum. 33 omnem felicitatem. 34 ſimul. 35 Antigono. 36 ad hanc pompam quaſi triumphalem. 37 milites ex Oriente auxiliares. 38 victoria fuit Antigono. 39 Alexander. 40 Antigonus. 41 inter ſuos milites. 42 & reddidit victis ea. 43 quoniam Antigonum pudebat veteris amicitiae cum Eumene cultae. 44 tradi.

CAPVT

CAPVT V.

INterea Eurydice, vxor Aridaei regis, vt [1] Poly- 1
perchonta a Graecia redire in Macedoniam
cognouit, & ab eo [2] arceſſitam [3] Olympiadem;
muliebri aemulatione perculſa [4], abutens vale- 2
tudine [5] viri, cuius officia ſibi vindicabat [6], ſcribit
regis [7] nomine Polyperchonti, *Caſſandro exer-* 3
citum tradat [8], *in* [9] *quem regni adminiſtratio-*
nem rex tranſtulerit: eadem [10] & in Aſiam An-
tigono per epiſtolas nunciat. Quo beneficio de- 4
vinctus [11] Caſſander, nihil non [12] ex [13] arbitrio
muliebris audaciae [14] gerit [15]. Deinde profe- 5
ctus in Graeciam, multis ciuitatibus bellum in-
fert: quarum [16] excidio, veluti vicino incendio 6
territi Spartani, vrbem [17], quam ſemper armis non
muris defenderant, tum [18] contra reſponſa fato-
rum [19] & veterem maiorum gloriam armis dif-
fiſi [20], murorum praeſidio includunt. Tan- 7
tum [21] eos degenerauiſſe a maioribus, vt, cum
multis ſaeculis murus vrbi ciuium virtus fue-

M rit,

1 Poſtquam. 2 Polyperchonte. 3 iuſſam eſſe, vt ad ſe veniat. 4 ex aemulatione muliebri fuit Eurydice compulſa & commota. 5 dum ſimul ea abutebatur diuturno morbo. 6 attribuebat. 7 Aridaei. 8 vt tradat. 9 cui rex obtulerit, dederit. 10 eandem rem etiam. 11 obſtrictus. 12 omnia. 13 iuxta, pro. 14 audaciſſimae huius foeminae. 15 facit, agit. 16 per harum ciuitatum deuaſtationem. 17 ſuam. 18 illo tempore. 19 oraculorum. 20 dum ſpem armorum abiiciebant. 21 mirum vero eſt, vsque adeo eos.

22 cum

rit [22], tunc ciues ſaluos ſe fore non exiſtimauerint,
8 niſi intra muros laterent. Dum haec aguntur, Caſſandrum a Graecia turbatus Macedoniae
9 ſtatus domum reuocauit. Namque Olympias mater Alexandri Magni regis, cum ab Epiro in Macedoniam, proſequente [23] Aeacida rege Moloſſorum, veniret prohiberique [24] fini-
10 bus ab Eurydice & Aridaeo rege coepiſſet, ſeu memoria [25] mariti, ſeu magnitudine filii [26], & indignitate rei, moti Macedones, ad Olympiadem tranſiere: cuius iuſſu & Eurydice, & rex [27] occiditur, ſex annis poſt Alexandrum potitus [28] regno.

22 cum per multa ſecula ſola virtus ciuium fuerit quaſi murus vrbis. 23 dum ipſam Aeacidas perſequebatur. 24 & dum impediebatur intrare fines Macedoniae. 25 propter memoriam. 26 Alexandri Magni. 27 Aridaeus. 28 qui regno potitus erat.

CAPVT VI.

1 SEd nec Olympias diu regnauit. Nam cum principum paſſim caedes, muliebri magis, quam regio more feciſſet [1], fauorem ſui in odi-
2 um vertit [2]. Itaque audito Caſſandri aduentu, diffiſa [3] Macedonibus, cum nuru [4] Roxane, & nepote Hercule, in Pydnam vrbem concedit [5] Pro-

1 Nam cum Olympias interfeciſſet multos principes, magis per muliebrem cupiditatem vindictae. 2 illi, qui antea fauebant Olympiadi, poſtea eam odiſſe coeperunt. 3 non fidebat Olympias. 4 Alexandri vxore. 5 confugit.

6 quae

Proficiſcenti Deidamia Aeacidae regis filia, & [6] 3
Theſſalonice priuigna, & ipſa clara Philippi pa-
tris nomine multaeque aliae principum matro-
nae [7], ſpecioſus magis quam vtilis grex [8], comites
fuere [9]. Haec cum nunciata Caſſandro eſſent, 4
ſtatim citato [10] curſu Pydnam venit, & vrbem ob-
ſidione cingit. Cum famae ferroque vrgeretur 5
Olympias, longae obſidionis taedio [11], pacta [12] ſa-
lute, victori ſe tradidit. Sed Caſſander ad con- 6
cionem vocato populo [13] ſciſcitaturus [14], *quid
de Olympiade fieri velint*, ſubornat [15] parentes
interfectorum, qui ſumta lugubri veſte, crudeli-
tatem mulieris [16] accuſarent. A quibus accenſi [17] 7
Macedones, ſine reſpectu priſtinae maieſtatis, oc-
cidendam [18] decernunt: immemores prorſus, 8
quod per filium eius, virumque [19], non ſolum vi-
tam ipſi [20] inter finitimos tutam habuiſſent, ve-
rum etiam tantas opes imperiumque orbis quae-
ſiſſent [21]. Sed Olympias vbi [22] obſtinatos [23] 9
venire ad ſe armatos [24] vidit, veſte [25] regali, dua-

 bus

6 quae ipſi Theſſalonice clara erat propter nomen. 7 vxores. 8 comitatus. 9 comitatae ſunt Olympiadem proficiſcentem. 10 celeri. 11 ob taedium. 12 in conditionibus deditionis voluit Olympias, vt vita ſua ſalua eſſet. 13 cum populum conuocaſſet. 14 interrogauit populum. 15 inſtigat. 16 Olympiadis. 17 ad iram incitati. 18 Olympiadem debere interfici. 19 Philippum. 20 Macedones. 21 acquiſiuiſſent, impetraſſent. 22 poſtquam. 23 pertinaces, imperteritos. 24 milites. 25 veſtem regiam induit Olympias.

26 *batt*

bus ancillis innixa [26] vltro obuiam proceſſit.
10 Qua [27] viſa, percuſſores [28] attoniti fortunae [29]
maieſtatis prioris, & tot in ea [30] memoriae occur-
rentibus [31] regum ſuorum nominibus, ſubſtite-
11 runt; donec a Caſſandro miſſi ſunt [32], qui eam
confoderent [33], non [34] refugientem gladium, nec
vulnera, aut muliebriter vociferantem [35]; ſed
virorum more [36] fortium, pro [37] gloria veteris
proſapiae [38], morti ſuccumbentem; vt Alexan-
drum [39] poſſes etiam in moriente matre cogno-
12 ſcere. Inſuper exſpirans [40], capillis & veſte
crura [41] contexiſſe fertur [42], ne quid poſſet in
13 corpore eius indecorum videri. Poſthaec Caſ-
ſander Theſſalonicen, regis Aridaei filiam, vxo-
rem ducit: filium [43] Alexandri cum matre [44], in
arcem Amphipolitanam cuſtodiendos mittit.

LIBER

26 *hatt ſich gelehnet.* 27 cum vero armati viderent Olympiadis interritum animum. 28 interfectores. 29 ob recordationem infelicitatis, in quam Olympias olim regina nunc incidiſſet. 30 Olympiade. 31 in memoriam veniebant. 32 alii quidam. 33 interficerent. 34 Olympiadem, quae non refugiebat gladium aut vulnera. 35 nec contumelioſa verba dicebat, quod ſolent alioquin facere mulieres. 36 iuxta conſuetudinem. 37 & iuxta. 38 gentis, ex qua Olympias nata erat. 39 fortitudinem & ingentem animum Alexandri. 40 dum vltimum ſpiritum reddit Olympias. 41 pedes. 42 fama eſt, dicitur. 43 Herculem. 44 Roxane.

1 Quae

LIBER XV.

BREVIARIVM CAPITVM.

1. *Antigoni bellum aduerſus ſocios, in quo Demetrius F. ſuperatus praelio.*
2. *Caſſandri in familiam Alexandri M. ſaeuitia, Antigoni proſperi ſucceſſus in bello.*
3. *Lyſimachi Antigono oppoſiti virtutes & praeclare geſta.*
4. *Nouus hoſtis Antigono accedit, nempe Seleucus, cuius origo & res geſtae ſubiiciuntur. Antigonus in praelio occumbit.*

CAPVT I.

PErdicca, & fratre eius, Eumene, ac Polyper- 1
chonte, ceteriſque ducibus diuerſae [1] partis
occiſis finitum certamen inter ſucceſſo-
res Alexandri Magni videbatur; cum repente in-
ter ipſos victores nata diſcordia eſt: quippe poſtu- 2
lantibus [2] Ptolemaeo, & Caſſandro, & Lyſimacho,
vt pecunia in praeda capta [3], *prouinciaeque di-
uiderentur*; Antigonus negauit, *ſe in eius belli
praemia ſocios admiſſurum, in cuius periculum
ſolus deſcenderit* [4]. Et vt honeſtum aduerſus ſo- 3
cios bellum ſuſcipere videretur, diuulgat [5], *ſe* [6]
*Olympiadis mortem a Caſſandro interfectae, vl-
ciſci velle, & Alexandri regis ſui filium cum ma-
tre obſidione Amphipolitana liberare.* His co- 4
gni-

M 3

1 Quae inimica erat Caſſandro. 2 cum poſtularent Ptolemaeus &c. 3 quae capta erat in praeda. 4 Antigonus dixit, ſe non poſſe admittere ſocios ad praemia eius belli, quoniam ipſe ſolus omnia pericula in eo ſuſtinuerit. 5 notum facit. 6 Antigonum.

7 poſt-

gnitis, Ptolemaeus & Caſſander, inita[7] cum Lyſi-
macho & Seleuco ſocietate, bellum terra mari-
5 que enixe[8] inſtruunt[9]. Tenebat[10] Ptolemaeus
Aegyptum cum Africae parte maiore, & Cypro,
6 & Phoenice. Caſſandro parebat Macedonia cum
Graecia. Aſiam & partes Orientis occupaue-
rat Antigonus, cuius filius Demetrius, prima
belli congreſſione[11], a Ptolemaeo apud Galamam
7 vincitur. In quo proelio maior Ptolemaei mode-
rationis gloria[12], quam[13] ipſius victoriae fuit.
8 Siquidem & amicos Demetrii non ſolum cum ſu-
is[14] rebus, verum etiam additis inſuper muneri-
bus, dimiſit; & ipſus Demetrii priuatum omne in-
ſtrumentum[15] ac familiam[16] reddidit, adiecto[17]
9 honore verborum, *Non ſe propter praedam, ſed
propter dignitatem iniſſe[18] bellum; indignatum[19]
quod Antigonus, deuictis diuerſae factionis duci-
bus[20], ſolus communis victoriae praemia corri-
puiſſet[21].*

7 poſtquam inierant ſocietatem. 8 magna cum cura. 9 parant. 10 poſſidebat. 11 in proelio. 12 quod clementem ſeſe geſſit erga victos. 13 quam gloria. 14 ipſorum. 15 regiam ſupellectilem. 16 ſeruos & ancillas. 17 & adiecit etiam haec honorifica verba. 18 incepiſſe. 19 ſe ideo ad iram & bellum fuiſſe commotum. 20 poſtquam victi fuerint duces factionis aduerſae. 21 ad ſe rapuiſſet.

CAPVT II.

1 DVm haec aguntur, Caſſander ab Apollo-
nia rediens, incidit[1] in Abderitas, qui pro-
pter

1 Obuiam factus eſt Abderitis.

2 cum

pter ranarum muriumque multitudinem relicto patriae ſolo [2], ſedes [3] quaerebant: veritus,[4] ne 2
Macedoniam occuparent, facta pactione in ſocietatem eos recepit; agroſque iis vltimos[5] Macedoniae aſſignat. Deinde, ne Hercules Alexandri 3
filius, qui fere annos quatuordecim exceſſerat, fauore [6] paterni nominis in regnum Macedoniae vocaretur, occidi eum tacite [7] cum matre Barſine iubet, corporaque eorum terra obrui, ne caedes ſepultura [8] proderetur [9]; & quaſi parum facino- 4
ris [10] in ipſo primum rege [11], mox in matre eius Olympiade, ac filio admiſiſſet [12]; alterum quoque filium cum matre Roxane, pari fraude interficit; ſcilicet quaſi regnum Macedoniae, quod affecta- 5
bat [13], aliter conſequi, quam ſcelere [14], non poſſet. Interea Ptolemaeus cum Demetrio, nauali 6
proelio iterato [15], congreditur, & amiſſa claſſe, hoſtique conceſſa victoria [16], in Aegyptum refugit. Demetrius filium Ptolemaei Leontiſcum, 7
& fratrem Menelaum, amicoſque eius cum priuati inſtrumenti miniſterio [17], pari prouocatus [18]

2 cum patriam terram reliquiſſent. 3 alias, nouas, 4 & cum Antigonus vereretur, ne Abderitae. 5 in extremis finibus ſitos. 6 propter fauorem. 7 clam. 8 per ſepulturam. 9 indicaretur. 10 ſceleris. 11 Alexandro. 12 perpetraſſet, feciſſet. 13 cupiebat. 14 per ſcelera nefanda & caedes. 15 in ſecundo proelio nauali. 16 cum Ptolemaeus conceſſiſſet ſiue dediſſet victoriam hoſti. 17 cum his miniſtris, qui priuatam regis ſupellectilem curabant. 18 excitatus, cum ad hoc beneficium per ſimile donum antea a Ptolemaeo eſſet obſtrictus. vide cap. I. §.8. 19 per

ſpem cruenti [27] *praemii ſidei* [28] *ſacramento an-*
11 *teponeret:* deinde callide ſubnectit [29], *confictas*
has a ſe epiſtolas ad experiundos [30] *ſuorum ani-*
12 *mos eſſe. Ceterum ſalutem ſuam in omnium* [31]
poteſtate eſſe; nec Antigonum, nec quemquam du-
cum ſic velle vincere, vt ipſe in ſe exemplum peſ-
13 *ſimum ſtatuat* [32]. Hoc facto, & in [33] praeſenti
labantium [34] animos deterruit; & in futurum
prouidit, ut, ſi quid ſimile accidiſſet, non ſe ab ho-
ſte corrumpi, ſed ab duce [35] tentari arbitrarentur.
14 Omnes igitur operam [36] ſuam certatim [37] ad
cuſtodiam ſalutis eius [38] offerunt.

27 ob parricidium. 28 iuriiurando militari & fidei datae. 29 adiicit, dicit. 30 percontandos, expiſcandos. 31 militum. 32 & vt Eumenes eo ſpecioſius perſuaderet, has epiſtolas eſſe a ſe fictas dicit, probabile non eſſe, quod Antigonus eas non ſcripſerit, vel ideo, quoniam neque Antigonus neque alius quiſpiam dux velit hoc modo vincere, dum fieri poſſit, vt alii etiam hunc modum victoriae vſurpent contra Antigonum, & ita Antigonus ſuo exemplo ſibi ipſe plurimum noceat. 33 ſtatim, hoc tempore. 34 eorum, qui fidem mutabilem habebant. 35 ipſo Eumene. 36 ſtudium, auxilium. 37 per aemulationem, dum certabant inuicem in ſtudio hoc ſuo. 38 Eumenis.

CAPVT II.

1 CVm interim Antigonus cum exercitu ſuper-
venit, caſtriſque poſitis, poſtera die in aciem
2 procedit. Nec Eumenes moram proelio fecit [1],
qui victus, in munitum quoddam caſtellum con-
fugit:

1 Ipſe quoque ad pugnam ſeſe ſtatim praeparauit.

fugit; vbi cum videret ſe fortunam obſidionis 3
ſubiturum[3], maiorem exercitus partem dimiſit,
ne aut conſenſu[4] multitudinis hoſtis traderetur,
aut obſidio ipſa[5] multitudine grauaretur. Le- 4
gatos deinde ad Antipatrum, quod[6] ſolus par
Antigoni viribus videbatur, ſupplices mittit: a
quo cum auxilia Eumeni miſſa[7] Antigonus di-
diciſſet[8], ab obſidione receſſit. Erat quidem ſo- 5
lutus[9] ad[10] tempus metu mortis Eumenes: ſed
nec ſalutis[11] dimiſſo[12] exercitu, magna ſpes
erat. Omnia igitur circumſpicienti[13], opti- 6
mum viſum eſt, ad Alexandri Magni Argyraſpi-
das[14] inuictum exercitum, & tot victoriarum
praefulgentem gloria[15], decurrere[16]. Sed Ar- 7
gyraſpides poſt Alexandrum omnes duces faſtidi-
ebant[17], ſordidam[18] militiam ſub aliis, poſt tan-
ti regis memoriam, exiſtimantes. Itaque Eume- 8
nes blandimentis agere[19]; ſupplicíter ſingulos al-
loqui, nunc *commilitones ſuos*, nunc *patronos*
appellans, nunc *periculorum & operum Orienta-
lium*

2 in eo caſtello. 3 ſe obſeſſum iri ab hoſtibus. 4 per voluntatem militum coactus. 5 propter nimis multos milites in praeſidio caſtelli. 6 quoniam ſolus hic Antipater. 7 fuiſſe. 8 intellexiſſet. 9 liberatus. 10 vsque ad breue tempus; iam quidem. 11 ſui diutius conſeruandi. 12 quoniam exercitum ſuum dimiſerat. 13 dum igitur Eumenes omnia accurate conſiderabat. 14 de quibus vide ſupra XII. 7. 5. 15 qui ornatus ac celebris erat per gloriam tot victoriarum. 16 vt ſe conferret. 17 contemnebant. 18 indecoram ſibi eſſe. 19 blandis verbis agere coepit cum ipſis.

20 rerum

lium [20] *ſocios :* nunc *refugia ſalutis ſuae, & vni-*
9 *ca praeſidia commemorans* [21] *: ſolos* [22] *eſſe , quo-*
rum virtute Oriens ſit domitus, ſolos qui militiam
10 *Liberi patris* [23], *qui* [24] *Herculis monumenta ſu-*
perarint : per hos Alexandrum, magnum fa-
ctum [25], *per hos diuinos honores & immortalem*
11 *gloriam conſequutum* [26] *: orat, vt non tam du-*
cem ſe [27], *quam commilitonem recipiant, vnum-*
12 *que ex corpore* [28] *ſuo eſſe velint.* Receptus hac
lege [29], paulatim imperium, primum monendo [30]
ſingulos, mox quae perperam [31] facta erant,
blande corrigendo, vſurpat [32]; nihil in caſtris
ſine illo agi, nihil adminiſtrari ſine ſolertia il-
lius poterat.

20 rerum in oriente geſtarum. 21 eos appellans. 22 dicebat porro Eumenes, ſolos eſſe Argyraſpidas eos. 23 Bacchi. 24 & qui etiam. 25 fuiſſe. 26 Alexandrum impetraniſſe. 27 Eumenem. 28 in exercitu. 29 conditione. 30 dum admonebat. 31 non ſatis recte. 32 arripit, ad ſe trahit.

CAPVT III.

1 AD poſtremum cum Antigonum venire cum
exercitu nunciatum eſſet, compellit eos in
2 aciem deſcendere [1], Ibi dum ducis [2] imperia [3]
3 contemnunt, hoſtium virtute [4] ſuperantur. In
eo proelio non gloriam tantum tot bellorum,
cum [5] coniugibus & liberis, ſed & praemia longa
mi-

1 Proelio decertare. 2 Eumenis. 3 mandata. 4 per fortitudinem. 5 ſimul cum ſuis-

6 prae-

militia parta [6], perdiderunt. Sed Eumenes, qui au- 4
ctor cladis erat, nec aliam ſpem ſalutis reliquam
habebat, victos hortabatur: Nam & *virtute* [7] 5
eos ſuperiores fuiſſe affirmabat: *quippe ab his*
quinque millia hoſtium caeſa [8]: *& ſi in bello per-*
ſtent, vltro [9] *hoſtes pacem petituros. Damna,* 6
quibus [10] *ſe victos putent, duo millia mulierum,*
& paucos infantes, & ſeruitia [11] *eſſe, quae melius*
vincendo [12] *poſſint reparare, quam deſerendo* [13]
victoriam. Porro Argyraſpides *neque fugam* 7
ſe tentaturos dicunt, poſt damna matrimoniorum,
& poſt coniuges amiſſas, neque bellum geſturos
contra liberos ſuos; vltroque eum conuitiis [14] agi- 8
tant, *quod ſe* [15] *poſt tot annos emeritorum ſti-*
pendiorum [16], *redeuntes domum cum praemiis tot*
bellorum, ab ipſa miſſione [17] *rurſus in* [18] *nouam*
militiam immenſaque bella renocauerit, & a la- 9
ribus [19] *iam quodam* [20] *modo ſuis, & ab ipſo li-*
mine patriae abductos, inanibus [21] *promiſſis dece-*
perit: nunc quoque amiſſis omnibus felicis militi- 10
ae quaeſtibus [22], *ne victos quidem in miſera &*
inopi

6 praemia illa, quae ſibi acquiſiuerant per longam militiam. 7 quoad fortitudinem. 8 occiſa fuiſſe. 9 ſponte ſua. 10 propter quae. 11 ſerui. 12 ſi vincerent hoſtem. 13 ſi deſererent. 14 contumelioſis verbis eum alloquuntur. 15 Argyraſpidas. 16 cum per tot iam annos bellum geſſerint, & tot annorum ſtipendia meruerint. 17 cum iam dimiſſi eſſent domum. 18 ad. 19 patria. 20 ferme. 21 fallacibus. 22 poſtquam omnia ea perdidiſſent, quae in bellis felicibus acquiſiuiſſent.

3 dum

vos me velitis, [8] *mori. Nam neque illius* [9] *inter-* 6
eſt, quemadmodum aut vbi cadam [10]*; & ego fue-*
ro ignominia [11] *mortis liberatus. Hoc ſi impetro,* 7
ſoluo vos iureiurando, quo toties vos ſacramento
mihi deuouiſtis [12]*. Aut ſi ipſos* [13] *pudet roganti* [14] 8
vim adhibere, ferrum [15] *huc* [16] *date, & permittite,*
quod vos facturos pro imperatore iuraſtis, impe-
ratorem pro vobis ſine religione iurisiurandi fa-
cere [17]. Cum [18] non obtineret, preces in iram 9
vertit. *At vos,* ait, *deuota* [19] *capita, reſpici-* 10
ant [20] *dii periuriorum vindices; talesque vobis*
exitus dent, quales vos ducibus veſtris dediſtis.
Nempe vos iidem paulo ante & Perdiccae ſangui- 11
ne eſtis adſperſi [21], *& in Antipatrum eadem mo-*
liti [22]. *Ipſum denique Alexandrum, ſi fas fuiſ-* 12
ſet eum mortali manu cadere [23], *interemturi,* [24]
quod maximum erat, ſeditionibus agitaſtis [25].
Vltima nunc ego perfidorum victima, has vobis 13
diras

---

8 rogo, vt vos velitis, me inter vos mori. 9 Antigonus parum curat. 10 moriar. 11 ab ignominioſa. 12 obſtrinxiſtis. 13 vos ipſos. 14 mihi. 15 gladium. 16 mihi. 17 vt veſter imperator, qui quidem ad id iureiurando obſtrictus non eſt, ſeſe ipſum pro vobis interficiat, tametſi vos toties iuraſtis, vos id facere velle pro imperatore veſtro. 18 cum vero Eumenes neutrum impetraret a militibus. 19 qui mihi promiſiſtis fidem per iusiurandum. 20 puniant. 21 cruentaſtis vos, effudiſtis ſanguinem Perdiccae. 22 & voluiſtis quoque occidere Antipatrum. 23 occidi. 24 occidere voluiſtis. 25 vos vexaſtis Alexandrum per veſtras ſeditiones, quod longe peius erat.

26 ex-

14 *diras* [26] *atque inferias dico; vt inopes extorres-*
que [27] *omne aeuum* [28] *in hoc caſtrenſi* [29] *exilio*
agatis, devorentque vos arma veſtra, quibus [30]
plures veſtros [31], *quam hoſtium duces abſumſiſtis.*
15 Plenus deinde irae, cuſtodes ſuos praecedere ad
16 Antigoni caſtra coepit. Sequitur exercitus, pro-
dito imperatore ſuo [32], & ipſe captiuus, tri-
umphumque de ſe ipſo ad victoris ſui caſtra du-
17 cit; omnia auſpicia [33] regis Alexandri, & tot bello-
rum palmas laureasque vna [34] ſecum victori [35]
18 tradens: & ne quid deeſſet pompae [36], elephanti
quoque & auxilia [37] Orientalia ſubſequuntur.
19 Tanto pulcrior haec [38] Antigono, quam Ale-
xandro tot victoriae fuerunt; vt cum ille [39] Ori-
entem vicerit, hic [40] etiam eos, a quibus Oriens
20 victus fuerat, ſuperauerit. Igitur Antigonus
domitores illos orbis exercitui ſuo [41] diuidit, red-
21 ditis [42] quae in victoria ceperat. Eumenem
vero verecundia [43] prioris amicitiae, in conſpe-
ctum ſuum venire prohibitum, aſſignari [44] cuſto-
dibus praecepit.

---

26 exſecrationes, infelicitatem. 27 exules. 28 aetatem omnem. 29 in caſtris. 30 per quae arma veſtra. 31 duces. 32 qui prodiderat imperatorem ſuum. 33 omnem felicitatem. 34 ſimul. 35 Antigono. 36 ad hanc pompam quaſi triumphalem. 37 milites ex Oriente auxiliares. 38 victoria fuit Antigono. 39 Alexander. 40 Antigonus. 41 inter ſuos milites. 42 & reddidit victis ea. 43 quoniam Antigonum pudebat veteris amicitiae cum Eumene cultae. 44 tradi.

CAPVT

CAPVT V.

INterea Eurydice, vxor Aridaei regis, vt [1] Polyperchonta a Graecia redire in Macedoniam cognouit, & ab eo [2] arceſſitam [3] Olympiadem; 1
muliebri aemulatione perculſa [4], abutens valetudine [5] viri, cuius officia ſibi vindicabat [6], ſcribit 2
regis [7] nomine Polyperchonti, *Caſſandro exercitum tradat* [8], *in* [9] *quem regni adminiſtrationem rex tranſtulerit:* eadem [10] & in Aſiam Antigono per epiſtolas nunciat. 3
Quo beneficio devinctus [11] Caſſander, nihil non [12] ex [13] arbitrio muliebris audaciae [14] gerit [15]. 4
Deinde profectus in Graeciam, multis ciuitatibus bellum infert: 5
quarum [16] excidio, veluti vicino incendio territi Spartani, vrbem [17], quam ſemper armis non muris defenderant, tum [18] contra reſponſa fatorum [19] & veterem maiorum gloriam armis diffiſi [20], murorum praeſidio includunt. 6
Tantum [21] eos degenerauiſſe a maioribus, vt, cum multis ſaeculis murus vrbi ciuium virtus fuerit, 7

1 Poſtquam. 2 Polyperchonte. 3 inſſam eſſe, vt ad ſe veniat. 4 ex aemulatione muliebri fuit Eurydice compulſa & commota. 5 dum ſimul ea abutebatur diuturno morbo. 6 attribuebat. 7 Aridaei. 8 vt tradat. 9 cui rex obtulerit, dederit. 10 eandem rem etiam. 11 obſtrictus. 12 omnia. 13 iuxta, pro. 14 audaciſſimae huius foeminae. 15 facit, agit. 16 per harum ciuitatum deuaſtationem. 17 ſuam. 18 illo tempore. 19 oraculorum. 20 dum ſpem armorum abiiciebant. 21 mirum vero eſt, vsque adeo eos.

rit [22], tunc ciues ſaluos ſe fore non exiſtimaue-
8 rint, niſi intra muros laterent. Dum haec
aguntur, Caſſandrum a Graecia turbatus Ma-
9 cedoniae ſtatus domum reuocauit. Namque
Olympias mater Alexandri Magni regis, cum
ab Epiro in Macedoniam, proſequente [23] Aeaci-
da rege Moloſſorum, veniret prohiberique [24] fini-
10 bus ab Eurydice & Aridaeo rege coepiſſet, ſeu
memoria [25] mariti, ſeu magnitudine filii [26], &
indignitate rei, moti Macedones, ad Olympiadem
tranſiere: cuius iuſſu & Eurydice, & rex [27] oc-
ciditur, ſex annis poſt Alexandrum potitus [28]
regno.

22 cum per multa ſecula ſola virtus ciuium fuerit quaſi murus vrbis. 23 dum ipſam Aeacidas perſequebatur. 24 & dum impediebatur intrare fines Macedoniae. 25 propter memoriam. 26 Alexandri Magni. 27 Aridaeus. 28 qui regno potitus erat.

Capvt VI.

1 SEd nec Olympias diu regnauit. Nam cum
principum paſſim caedes, muliebri magis,
quam regio more feciſſet [1], fauorem ſui in odi-
2 um vertit [2]. Itaque audito Caſſandri aduentu,
diffiſa [3] Macedonibus, cum nuru [4] Roxane, &
nepote Hercule, in Pydnam vrbem concedit [5]
Pro-

1 Nam cum Olympias interfeciſſet multos principes, magis per muliebrem cupiditatem vindictae. 2 illi, qui antea fauebant Olympiadi, poſtea eam odiſſe coeperunt. 3 non fidebat Olympias. 4 Alexandri vxore. 5 confugit.

6 quae

Proficiſcenti Deidamia Aeacidae regis filia, & [6] 3
Theſſalonice priuigna, & ipſa clara Philippi pa-
tris nomine multaeque aliae principum matro-
nae [7], ſpecioſus magis quam vtilis grex [8], comites
fuere [9]. Haec cum nunciata Caſſandro eſſent, 4
ſtatim citato [10] curſu Pydnam venit, & vrbem ob-
ſidione cingit. Cum famae ferroque vrgeretur 5
Olympias, longae obſidionis taedio [11], pacta [12] ſa-
lute, victori ſe tradidit. Sed Caſſander ad con- 6
cionem vocato populo [13] ſciſcitaturus [14], *quid
de Olympiade fieri velint*, ſubornat [15] parentes
interfectorum, qui ſumta lugubri veſte, crudeli-
tatem mulieris [16] accuſarent. A quibus accenſi [17] 7
Macedones, ſine reſpectu priſtinae maieſtatis, oc-
cidendam [18] decernunt: immemores prorſus, 8
quod per filium eius, virumque [19], non ſolum vi-
tam ipſi [20] inter finitimos tutam habuiſſent, ve-
rum etiam tantas opes imperiumque orbis quae-
ſiſſent [21]. Sed Olympias vbi [22] obſtinatos [23] 9
venire ad ſe armatos [24] vidit, veſte [25] regali, dua-

 bus

6 quae ipſa Theſſalonice clara erat propter nomen. 7 vxores. 8 comitatus. 9 comitatae ſunt Olympiadem proficiſcentem. 10 celeri. 11 ob taedium. 12 in conditionibus deditionis voluit Olympias, vt vita ſua ſalua eſſet. 13 cum populum conuocaſſet. 14 interrogauit populum. 15 inſtigat. 16 Olympiadis. 17 ad iram incitati. 18 Olympiadem debere interfici. 19 Philippum. 20 Macedones. 21 acquiſiuiſſent, impetraſſent. 22 poſtquam. 23 pertinaces, imperterritos. 24 milites. 25 veſtem regiam induit Olympias.

26 *hast*

bus ancillis innixa [26] vltro obuiam procedit.
10 Qua [27] viſa, percuſſores [28] attoniti fortuna [29]
maieſtatis prioris, & tot in ea [30] memoriae occur-
rentibus [31] regum ſuorum nominibus, ſubſtite-
11 runt; donec a Caſſandro miſſi ſunt [32], qui eam
confoderent [33], non [34] refugientem gladium, nec
vulnera, aut muliebriter vociferantem [35]; ſed
virorum more [36] fortium, pro [37] gloria veteris
proſapiae [38], morti ſuccumbentem; vt Alexan-
drum [39] poſſes etiam in moriente matre cogno-
12 ſcere. Inſuper exſpirans [40], capillis & veſte
crura [41] contexiſſe fertur [42], ne quid poſſet in
13 corpore eius indecorum videri. Poſthaec Caſ-
ſander Theſſalonicen, regis Aridaei filiam, vxo-
rem ducit: filium [43] Alexandri cum matre [44], in
arcem Amphipolitanam cuſtodiendos mittit.

LIBER

26 *hatt ſich gelehnet.* 27 cum vero armati viderent Olympiadis interritum animum. 28 interfectores. 29 ob recordationem infelicitatis, in quam Olympias olim regina nunc incidiſſet. 30 Olympiade. 31 in memoriam veniebant. 32 alii quidam. 33 interficerent. 34 Olympiadem, quae non refugiebat gladium aut vulnera. 35 nec contumelioſa verba dicebat, quod ſolent alioquin facere mulieres. 36 iuxta conſuetudinem. 37 & iuxta. 38 gentis, ex qua Olympias nata erat. 39 fortitudinem & ingentem animum Alexandri. 40 dum vltimum ſpiritum reddit Olympias. 41 pedes. 42 fama eſt, dicitur. 43 Herculem. 44 Roxane.

1 Quae

LIBER XV.

BREVIARIVM CAPITVM.

1. *Antigoni bellum aduerſus ſocios, in quo Demetrius F. ſuperatus proelio.*
2. *Caſſandri in familiam Alexandri M. ſaeuitia, Antigoni proſperi ſucceſſus in bello.*
3. *Lyſimachi Antigono oppoſiti virtutes & praeclare geſta.*
4. *Nouus hoſtis Antigono accedit, nempe Seleucus, cuius origo & res geſtae ſubiiciuntur. Antigonus in proelio occumbit.*

Capvt I.

PErdicca, & fratre eius, Eumene, ac Polyper- 1
chonte, ceteriſque ducibus diuerſae [1] partis
occiſis finitum certamen inter ſucceſſo-
res Alexandri Magni videbatur; cum repente in-
ter ipſos victores nata diſcordia eſt: quippe poſtu- 2
lantibus [2] Ptolemaeo, & Caſſandro, & Lyſimacho,
vt pecunia in praeda capta [3], *prouinciaeque di-*
uiderentur; Antigonus negauit, *ſe in eius belli*
praemia ſocios admiſſurum, in cuius periculum
ſolus deſcenderit [4]. Et vt honeſtum aduerſus ſo- 3
cios bellum ſuſcipere videretur, diuulgat [5], *ſe* [6]
Olympiadis mortem a Caſſandro interfectae, vl-
ciſci velle, & Alexandri regis ſui filium cum ma-
tre obſidione Amphipolitana liberare. His co- 4

M 3 gni-

1 Quae inimica erat Caſſandro. 2 cum poſtularent Ptolemaeus &c. 3 quae capta erat in praeda. 4 Antigonus dixit, ſe non poſſe admittere ſocios ad praemia eius belli, quoniam ipſe ſolus omnia pericula in eo ſuſtinuerit. 5 notum facit. 6 Antigonum.

7 poſt.

gnitis, Ptolemaeus & Caſſander, inita [7] cum Lyſimacho & Seleuco ſocietate, bellum terra mari-
5 que enixe [8] inſtruunt [9]. Tenebat [10] Ptolemaeus Aegyptum cum Africae parte maiore, & Cypro,
6 & Phoenice. Caſſandro parebat Macedonia cum Graecia. Aſiam & partes Orientis occupauerat Antigonus, cuius filius Demetrius, prima belli congreſſione [11], a Ptolemaeo apud Galamam
7 vincitur. In quo proelio maior Ptolemaei moderationis gloria [12], quam [13] ipſius victoriae fuit.
8 Siquidem & amicos Demetrii non ſolum cum ſuis [14] rebus, verum etiam additis inſuper muneribus, dimiſit; & ipſus Demetrii priuatum omne inſtrumentum [15] ac familiam [16] reddidit, adiecto [17]
9 honore verborum, *Non ſe propter praedam, ſed propter dignitatem iniſſe* [18] *bellum; indignatum* [19] *quod Antigonus; deuictis diuerſae factionis ducibus* [20], *ſolus communis victoriae praemia corripuiſſet*, [21].

7 poſtquam inierant ſocietatem. 8 magna cum cura. 9 parant. 10 poſſidebat. 11 in proelio. 12 quod clementem ſeſe geſſit erga victos. 13 quam gloria. 14 ipſorum. 15 regiam ſupellectilem. 16 ſeruos & ancillas. 17 & adiecit etiam haec honorifica verba. 18 incepiſſe. 19 ſe ideo ad iram & bellum fuiſſe commotum. 20 poſtquam victi fuerint duces factionis aduerſae. 21 ad ſe rapuiſſet.

CAPVT II.

2 DVm haec aguntur, Caſſander ab Apollonia rediens, incidit [1] in Abderitas, qui propter

1 Obuiam factus eſt Abderitis.

pter ranarum muriumque multitudinem relicto
patriae ſolo [2], ſedes [3] quaerebant: veritus, [4] ne 2
Macedoniam occuparent, facta pactione in ſocie-
tatem eos recepit; agrosque iis vltimos [5] Macedo-
niae aſſignat. Deinde, ne Hercules Alexandri 3
filius, qui fere annos quatuordecim exceſſerat,
fauore [6] paterni nominis in regnum Macedoniae
vocaretur, occidi eum tacite [7] cum matre Barſine
iubet, corporaque eorum terra obrui, ne caedes
ſepultura [8] proderetur [9]; & quaſi parum facino- 4
ris [10] in ipſo primum rege [11], mox in matre eius
Olympiade, ac filio admiſiſſet [12]; alterum quoque
filium cum matre Roxane, pari fraude interficit;
ſcilicet quaſi regnum Macedoniae, quod affecta- 5
bat [13], aliter conſequi, quam ſcelere [14], non poſ-
ſet. Interea Ptolemaeus cum Demetrio, nauali 6
proelio iterato [15], congreditur, & amiſſa claſſe,
hoſtique conceſſa victoria [16], in Aegyptum re-
fugit. Demetrius filium Ptolemaei Leontiſcum, 7
& fratrem Menelaum, amicosque eius cum priua-
ti inſtrumenti miniſterio [17], pari prouocatus [18]

M 4 antea

2 cum patriam terram reliquiſſent. 3 alias, nouas, 4 & cum Antigonus vereretur, ne Abderitae. 5 in extremis finibus ſitos. 6 propter fauorem. 7 clam. 8 per ſepulturam. 9 indicaretur. 10 ſceleris. 11 Alexandro. 12 perpetraſſet, feciſſet. 13 cupiebat. 14 per ſcelera nefanda & caedes. 15 in ſecundo proelio nauali. 16 cum Ptolemaeus conceſſiſſet ſiue dediſſet victoriam hoſti. 17 cum his miniſtris, qui priuatam regis ſupellectilem curabant 18 excitatus, cum ad hoc beneficium per ſimile donum antea a Ptolemaeo eſſet obſtrictus. vide cap. I. §. 8. 19 per

ri volunt, quaſi victoria vnius [36], non omnium 16
foret, per epiſtolas ſe invicem confirmantes [37],
tempus, locum [38] coeundi [39] condicunt [40], bel-
lumque communibus viribus inſtruunt [41]. Cui [42] 17
cum Caſſander intereſſe propter finitimum bel-
lum non poſſet, Lyſimachum cum ingentibus co-
piis in auxilium ſociis mittit.

36 ad vnum tantummodo ſpectaret, cum tamen omnes haberent partem victoriae huius. 37 hi duces excitabant ſe inuicem per epiſtolas. 38 & locum. 39 conueniendi, ad conuentum. 40 indicunt, conſtituunt. 41 parant. 42 huic bello.

Capvt III.

ERat hic Lyſimachus illuſtri [1] quidem Mace- 1
doniae loco natus, ſed virtutis experimentis [2]
omni nobilitate clarior: quae [3] tanta in illo fuit, vt 2
animi magnitudine [4], philoſophia ipſa [5] virium-
que [6] gloria omnes, per quos oriens domitus eſt,
vicerit [7]. Quippe cum Alexander Magnus 3
Calliſthenem philoſophum, propter ſalutationis
Perſicae interpellatum more inſidiarum, quæ ſibi

1 Ex gente nobili. 2 propter experimenta & documenta fortitudinis ſuae longe ſuperabat nobilitatem generis. 3 nobilitas animi. 4 propter magnitudinem. 5 propter eruditionem ſuam in philoſophia. 6 & propter gloriam roboris. 7 antecellerit, ſuperaverit.

paratae fuerant, conſcium fuiſſe iratus finxiſſet[8]
4 eumque[9] truncatis crudeliter omnibus membris,
abſciſſisque auribus, ac naſo, labiisque, deforme
5 ac miſerandum ſpectaculum reddidiſſet[10]; inſu-
per[11] cum cane in cauea clauſum, ad[12] metum
6 ceterorum, circumferret: tunc Lyſimachus audi-
re Calliſthenem, & praecepta ab eo virtutis acci-
pere ſolitus[13], miſertus[14] tanti viri, non culpae,
ſed libertatis poenas pendentis venenum ei in re-
7 media calamitatum dedit. Quod adeo aegre
Alexander tulit, vt eum[15] obiici ferociſſimo leo-
8 ni iuberet. Sed cum ad conſpectum eius conci-
tatus[16] leo impetum feciſſet, manum amiculo[17]
inuolutam Lyſimachus in os leonis immerſit[18],
9 arreptaque lingua[19], feram[20] exanimauit. Quod
cum nunciatum regi eſſet, admiratio in ſatisfa-
ctionem ceſſit[21], cariorem que eum propter con-
ſtanti-

8 ſenſus & conſtructio eſt, talis; cum Alexander Magnus iratus eſſet in Calliſthenem philoſophum, quoniam is noluerat, vt Alexander iuxta morem Perſarum adoraretur, & ideo finxiſſet, Calliſthenem fuiſſe conſcium earum inſidiarum, quae ſibi, Alexandro, paratae fuerant. 9 Calliſthenem. 10 feciſſet. 11 ac praeterea eum quoque. 12 vt alii ſibi exemplum in Calliſthene caperent. 13 qui ſolitus fuerat, qui ſolebat. 14 miſericordia fuit commotus ergà tantum virum, qui tam crudeliter punitus fuerat non propter aliquam culpam, ſed quia libere erat loquutus. 15 Lyſimachum. 16 iratus. 17 pallio. 18 intruſit. 19 & cum arripuiſſet linguam leonis. 20 leonem interfecit, ſuffocauit. 21 admiratus fuit rex fortitudinem Lyſimachi, & contentus fuit hac poena.

22 iniu-

ſtantiam tantae virtutis habuit. Lyſimachus 10
quoque magno animo, Regis, veluti parentis
contumeliam [22] tulit. Denique omni [23] ex ani- 11
mo huius facti memoria exturbata [24], poſtea in
India inſectanti regi quosdam palantes [25] hoſtes,
cum a ſatellitum turba, equi ſui celeritate [26] de-
ſertus eſſet, ſolus [27] ei [28] per immenſas arenarum
moles curſus [29] comes fuit. Quod idem antea 12
Philippus frater eius [30] cum facere voluiſſet, in-
ter manus regis exſpirauerat [31]. Sed Lyſima- 13
chum deſiliens equo Alexander, haſtae cuſpide [32]
ita in fronte vulnerauit, vt ſanguis aliter cludi [33]
non poſſet, quam [34] diadema ſibi demtum rex,
alligandi vulneris cauſſa, capiti eius imponeret.
Quod auſpicium primum regalis maieſtatis Ly- 14
ſimacho fuit [35]. Sed & [36] poſt mortem Alexan- 15
dri, cum inter ſucceſſores eius [37] prouinciae diui-
derentur, ferociſſimae gentes, quaſi omnium for-
tiſſimo [38] aſſignatae [39] ſunt: adeo etiam conſenſu 16

 vni-

---

22 iniuriam ſibi factam. 23 toto. 24 cum eiecta eſſet, cum Lyſimachus oblitus eſſet huius facti. 25 diſperſos. 26 propter celeritatem. 27 Lyſimachus. 28 Alexandro. 29 in curſu hoc & itinere. 30 Lyſimachi. 31 mortuus erat. 32 cum cuſpide. 33 ſiſti, ſedari, inhiberi. 34 quam donec, quam vt. 35 quod indicium primum fuit, Lyſimachum aliquando regem fore. 36 ſicuti etiam. 37 Alexandri. 38 huic Lyſimacho, tanquam fortiſſimo inter omnes duces. 39 attributae, datae.

40 lau-

vniuerſorum palmam[40] virtutis inter ceteros tulit[41].

40 laudem ac praemium. 41 reportauit.

CAPVT IV.

1 PRiusquam bellum inter Ptolemaeum, ſocios-
que eius, aduerſus Antigonum committere-
tur[1] repente ex Aſia maiore digreſſus[2] Seleucus,
2 nouus Antigono[3] hoſtis acceſſerat. Huius quo-
3 que & virtus clara, & origo admirabilis fuit. Si-
quidem mater eius Laudice, cum nupta eſſet An-
tiocho, claro inter Philippi duces viro, viſa eſt ſi-
bi per[4] quietem ex concubitu Apollinis conce-
4 piſſe; grauidamque factam, munus[5] concubitus,
annulum a deo accepiſſe; in cuius gemma[6] anco-
ra ſculpta eſſet: iuſſaque[7] donum filio, quem
5 peperiſſet, dare. Admirabilem fecit hunc viſum[8]
& annulus, qui poſtera die eiusdem[9] ſculpturae,
6 in lecto inuentus eſt: & figura ancorae, quae in
femore Seleuci nata cum ipſo paruulo fuit.
Quamobrem Laudice annulum Seleuco eunti[10]
cum Alexandro Magno ad Perſicam militiam[11],
7 edocto[12] de origine ſua dedit. Vbi poſt mortem
Alexandri, occupato regno Orientis, vrbem con-
didit,

1 Inciperet. 2 egreſſus, veniens. 3 contra Antigonum. 4 in ſomnio ipſa putauit, ſe concepiſſe. 5 tanquam pignus. 6 *Edelgeſtein, Pitſchir-Stein.* 7 & illa iuſſa fuit, hunc annulum dare filio. 8 hoc ſomnium. 9 annulus, cui talis figura inſculpta erat. 10 qui proficiſcebatur. 11 bellum. 12 poſtquam mater ipſum edocuerat.

13 diui-

didit, ibique geminae [13] originis memoriam con-
ſecrauit. Nam & vrbem ex [14] Antiochi patris 8
nomine Antiochiam vocauit; & campos vicinos
vrbi [15], Apollini dicauit. Originis eius argu- 9
mentum etiam in [16] poſteris manſit: ſiquidem filii
nepotesque eius, ancoram in femore, veluti no-
tam [17] generis naturalem [18] habuere. Multa in 10
Oriente, poſt diuiſionem inter ſocios regni Ma-
cedonici, bella geſſit. Principio Babyloniam ce- 11
pit: inde auctis [19] ex victoria viribus, Bactrianos
expugnauit. Tranſitum deinde in Indiam fecit [20], 12
quae [21] poſt mortem Alexandri, veluti ceruicibus
iugo ſeruitutis excuſſo [22], praefectos eius [23] occi-
derat. Auctor libertatis Sandrocottus fuerat: 13
ſed titulum [24] libertatis poſt victoriam in ſeruitu-
tem verterat. Siquidem occupato regno, popu- 14
lum, quem ab externa [25] dominatione vindicaue-
rat [26], ipſe ſeruitio [27] premebat. Fuit hic [28] qui- 15
dem humili genere natus, ſed ad regni poteſta-
tem maieſtate [29] numinis impulſus. Quippe 16
cum procacitate ſua [30] Alexandrum regem offen-

 diſſet,

13 diuinae, ex Apolline, & humanae, ex matre ſua. 14 iuxta nomen. 15 qui circum vrbem iacebant. 16 apud poſteros Seleuci. 17 characterem. 18 ab ipſa natura datam. 19 cum vires eius auctae eſſent. 20 profectus eſt in Indiam. 21 Indiani. 22 poſtquam velut iugum ſeruitutis a collo amouerat, exuerat. 23 Alexandri. 24 praetextum. 25 Macedonica. 26 liberauerat. 27 per grauem ſeruitutem. 28 Sandrocottus. 29 per maieſtatem & auxilium dei. 30 per ſuam audaciam.

31 cum

diſſet, interfici a rege iuſſus [31] ſalutem pedum
17 celeritate quaeſierat: ex qua fatigatione, cum
ſomno captus [32] iaceret, leo ingentis formae [33]
ad dormientem acceſſit, ſudoremque profluentem lingua [34] ei [35] deterſit; expergefactumque
18 blande reliquit. Hoc [36] prodigio primum ad
ſpem regni impulſus, contractis latronibus [37], In-
19 dos ad nouitatem [38] regni ſolicitauit [39]. Molienti [40] deinde bellum aduerſus praefectos Alexandri, elephantus ferus infinitae magnitudinis vltro ſe obtulit [41], & [42] veluti domita manſuetudine eum tergo excepit [43], duxque belli, & proe-
20 liator inſignis fuit. Sic acquiſito regno, Sandrocottus ea [44] tempeſtate, qua Seleucus futurae
21 magnitudinis fundamenta iaciebat, Indiam
poſſidebat. cum quo facta [45] pactione Seleucus,
compoſitisque in Oriente, rebus in bellum Anti-
22 goni deſcendit [46]. Adunatis igitur omnium ſociorum

31 cum iuſſus eſſet. 32 occupatus. 33 corporis. 34 cum ſua lingua. 35 dormienti. 36 per hoc prodigium. 37 cum ille plures latrones ſibi aſſociauiſſet. 38 vt eiicerent Macedonas, & nouum regem ſibi eligerent. 39 inſtigauit, hortatus eſt. 40 huic Sandrocotto, qui parabat bellum. 41 obuiam ei venit. 42 & quaſi ſtatim omnem feritatem exuiſſet. 43 paſſus eſt Sandrocottum tergo ſuo inſidere. 44 illo tempore, quo. 45 poſtquam Seleucus pactionem cum eo fecerat. 46 venit Seleucus ex India, vt bellum gereret cum Antigono.

47 pre-

ciorum copiis, proelium committitur: in eo Antigonus occiditur; Demetrius filius eius in fugam vertitur [47]. Sed ſocii, profligato [48] 23
hoſtili bello, denuo [49] in [50] ſemetipſos arma verterunt: & cum de praeda non conuenirent [51], iterum in duas factiones diducuntur. Seleucus 24
Demetrio, Ptolemaeus Lyſimacho iunguntur. Caſſandro defuncto Philippus filius ſuccedit. Sic, 25
quaſi ex [52] integro, noua Macedoniae [53] bella naſcuntur [54].

LIBER

47 profligatur. 48 cum finiuiſſent bellum. 49 tandem, iterum. 50 contra. 51 *ſie kunten ſich nicht vergleichen.* 52 de nouo. 53 in Macedonia, contra Macedoniam. 54 oriuntur.

Cum

Liber XVI.

BREVIARIVM CAPITVM.

1. *Antipater Caſſandri filius fit parricida. Demetrius Alexandrum, Caſſandri F. interficit, & Macedoniam vſurpat.*
2. *Demetrius proelio fuſus fugatur. Antipater parricida foede perit. In Caſſandri familiam numinis vindicta. Ptolemaei placidum fatum.*
3. *Bellum Pyrrhi & Lyſimachi. De Heracleae origine & ſtatu, digreſſio.*
4. *Clearchi tyranni Heraclienſis artes luculenter deſcribuntur.*
5. *Quibus rationibus Clearchus tyrannidem firmauerit. Clearchus tandem a Chione & Leonide iuuenibus nobiliſſimis obtruncatur. Poſt Clearchi ſupplicium Heracleae conditio.*

Capvt I.

1 POſt Caſſandri regis filiique eius Philippi
continuas [1] mortes, Theſſalonice regina
vxor Caſſandri, non magno [2] poſt tempore, ab Antipatro filio, cum vitam etiam per vbera
2 materna deprecaretur [3], occiditur. Cauſa parricidii fuit, quod poſt mortem mariti, in diuiſione [4] inter fratres regni, propenſior [5] fuiſſe pro
3 Alexandro videbatur. Quod facinus in eo grauius omnibus viſum eſt [6], quod [7] nullum mater-
4 nae fraudis veſtigium [8] fuit. Quanquam in parricidio, nulla iuſta cauſa ad ſceleris patrocinia [9]
prae-

1 Cum Philippus mox poſt patris Caſſandri mortem ipſe mortuus eſſet. 2 longo. 3 pro vita ſua precaretur. 4 regni. 5 magis fauiſſe. 6 omnibus viſum eſt, hoc parricidium tanto turpius fuiſſe in filio. 7 quoniam. 8 indicium. 9 ad defenſionem. 10

praetexi poteſt. Ob haec [10] igitur Alexan- 5
der in [11] vltionem maternae necis, geſturus
cum fratre bellum, auxilium a Demetrio petit:
nec Demetrius, ſpe [12] inuadendi [13] Macedonici 6
regni, moram fecit [14]. Cuius aduentum verens 7
Lyſimachus, perſuadet genero ſuo Antipatro, vt
malit cum fratre in gratiam reuerti, quam pater-
num hoſtem in Macedoniam admitti [15]. Inchoa- 8
tam igitur inter fratres reconciliationem cum
praeſenſiſſet Demetrius, per inſidias Alexandrum
interfecit; occupatoque Macedoniae regno, cae- 9
dem apud exercitum excuſaturus, in concionem
vocat [16]. Ibi [17] *priorem ſe petitum ab Alexan* 10
dro allegat [18]; *nec feciſſe ſe, ſed occupaſſe* [19] *in-*
ſidias. Regem autem ſe [20] *Macedoniae vel aeta-* 11
tis experimentis [21], *vel* [22] *cauſis iuſtiorem eſſe.*
Patrem enim ſuum & Philippo Regi & Alexan- 12
dro Magno ſocium in omni militia fuiſſe: libero- 13
rum deinde Alexandri miniſtrum, & ad perſe-
quendos defectores ducem [23] *exſtitiſſe* [24]. *Con-*
tra Antipatrum auum horum adoleſcentium, a-
mario-

---

10 hoc parricidium. 11 vt vlciſceretur matrem a filio interfectam. 12 ex ſpe. 13 occupandi. 14 Demetrius quoque ſtatim tulit auxilium. 15 quam vt admitteretur hoſtis. 16 iubet exercitum conuenire. 17 in hac concione. 18 dicit Demetrius, quod Alexander ſibi, Demetrio, primus ſtruxerit inſidias. 19 praeueniſſe. 20 Demetrium. 21 propter experientiam multorum annorum. 22 vel propter alias cauſſas. 23 auctorem. 24 fuiſſe.

25 cru-

mariorem [25] ſemper miniſtrum regni, quam ipſos reges fuiſſe.
15 ſos reges fuiſſe. Caſſandrum vero patrem extinctorem [26] regiae domus [27], non foeminis, non pue-
16 ris peperciſſe: nec [28] ceſſaſſe, quoad [29] omnem ſtirpem regiae ſubolis [30] deleret. Horum ſcelerum vltionem, quia nequiſſet ab ipſo Caſſandro
17 exigere [31], ad [32] liberos eius translatam. Quamobrem etiam Philippum, Alexandrumque, ſi quis manium ſenſus eſt [33], non interfectores ſuos, ac ſtirpis ſuae, ſed vltores eorum, Macedoniae re-
18 gnum tenere malle [34]. Per haec mitigato populo
19 [35] rex [36] Macedoniae appellatur. Lyſimachus quoque, cum bello Doricetis regis Thracum premeretur, ne eodem tempore & aduerſus eum [37] dimicare neceſſe haberet, tradita ei altera parte [38] Macedoniae, quae Antipatro eius genero obuenerat, pacem cum eo fecit.

---

25 crudeliorem. 26 interfectorem. 27 familiae, generis. 28 neque eum prius deſiiſſe. 29 quam, donec, vsque dum. 30 generis. 31 quoniam vero ipſe nequiuiſſet Caſſandrum punire ob haec crimina. 32 ideo reſeruatam nunc fuiſſe vindictam in liberos Caſſandri. 33 ſi modo defunctorum animae aliquem adhuc ſenſum habeant. 34 optare Philippum & Alexandrum, vt non interfectores ſui ac ſtirpis ſuae, ſed potius vltores eorum, teneant regnum Macedoniae. 35 cum populus eſſet mitigatus per hos ſermones. 36 Demetrius. 37 Demetrium. 38 poſtquam Demetrio tradiderat alteram partem, quam Antipater eius gener habuerat.

Capvt II.

IGitur Demetrius, totis[1] Macedoniae regni vi- 1
ribus inſtructus[2], cum Aſiam occupare ſtatuiſ-
ſet[3], iterato [4] Ptolemaeus, Seleucus, & Lyſi-
machus, experti[5] priore certamine, quantae[6] vi-
res eſſent concordiae, pacta ſocietate adunatis-
que[7] exercitibus, bellum adverſus Demetrium
transferunt in Europam, His comitem ſe[1], & 2
belli ſocium iungit Pyrrhus rex Epiri, ſperans
non[8] difficilius Demetrium amittere Macedoni-
am poſſe, quam[9] acquiſierat. Nec ſpes fruſtra 3
fuit; quippe exercitu eius[10] corrupto[11], ipſoque
in fugam acto[12], regnum Macedoniae occupauit.
Dum haec aguntur, Lyſimachus generum ſuum 4
Antipatrum regnum Macedoniae ademtum ſibi
ſoceri fraude querentem[13], interfecit; filiamque
ſuam Eurydicen quaerelarum ſociam[14] in cuſto-
diam[15] tradit; atque ita vniuerſa Caſſandri domus 5
Alexandro magno, ſeu necis ipſius, ſeu ſtirpis ex-
tinctae poenas partim caede, partim ſupplicio,
partim

1 Totius. 2 armatus. 3 conſtituiſſet. 4 altera vice, iterum, denuo. 5 qui in ſuperiore bello cognoverant. 6 quantas vires concordia haberet. 7 coniunctis. 8 aeque facile. 9 ac ille eam. 10 Demetrii. 11 per munera, ſollicitato ad defectionem. 12 pulſo. 13 qui querebatur, regnum ſibi eſſe ademtum per fraudem ſoceri. 14 quae ipſa etiam queſta erat de ea re. 15 in carcerem detrudit.

16 atque

6 partim parricidio luit [1]. Demetrius quoque, a
tot exercitibus circumuentus [17], cum poſſet ho-
7 neſte [18] mori, turpiter ſe dedere Seleuco maluit. Fi-
nito bello, Ptolemaeus cum magna rerum geſta-
rum gloria moriturus, contra ius gentium, mini-
mo natu ex filiis, ante [19] infirmitatem regnum
tradiderat, eiusque rei populo rationem reddide-
8 rat [20]: cuius non minor fauor in accipiendo,
9 quam patris in tradendo regno fuerat [21]. Inter
cetera patris & filii mutuae pietatis [22] exempla,
etiam ea res amorem populi iuueni [23] concilia-
verat [24], quod [25] pater regno ei publice tradito
[26], priuatus officium regi inter ſatellites fece-
rat [27], omnique regno pulchrius regis eſſe patrem
duxerat [28].

---

16 atque ita tota familia Caſſandri punita fuit, propter caedes ipſius Alexandri, & propter caedes ſtirpis Alexandri, ſiquidem ipſe Caſſander fuit occiſus, & poſteri eius partim ſupplices facti ſunt hoſtibus, partim etiam fuerunt occiſi. 17 circumdatus. 18 cum honore in proelio. 19 antequam aegrotus factus eſt. 20 & dixerat populo cauſſas, quare ita id faceret. 21 iuvenis magnum habebat fauorem populi, cum acciperet regnum, & pater quoque magnum fauorem oſtendit filio, cum ipſi traderet regnum. 22 amoris. 23 nuno regi. 24 parauerat, effecerat. 25 *daſſ.* 26 cum pater filio ſuo regnum publice tradidiſſet. 27 pater, tanquam nunc priuata perſona, officia praeſtitit filio, *daſſ ihm auſgevvartet*, inter ceteros ſatellites. 28 & quod putauerat, longe pulchrius eſſe, ſi ipſe eſſet pater regis, quam ſi regnum poſſideret.

CAPVT

Caput III.

SEd inter Lyſimachum, & Pyrrhum regem ſo- 1
cios paulo ante aduerſus Demetrium, aſſiduum
inter pares diſcordiae malum [1], bellum mouerat [2]
Victor Lyſimachus, pulſo [3] Pyrrho Macedoni- 2
am occupauerat. Inde [4] Thraciae, ac dein- 3
ceps Heracleae bellum intulerat; cuius vrbis & 4
initia & exitus [5] admirabiles fuere; quippe Boeo-
tiis peſtilentia laborantibus [6], oraculum Del-
phis reſponderat, *coloniam in ponti regione ſa-*
cram [7] *Herculi conderent* [8]. Cum propter me- 5
tum longae ac periculoſae nauigationis, mor-
tem [9] in patria omnibus praeoptantibus, res
omiſſa eſſet, bellum his [10] Phocenſes intulerunt:
quorum cum aduerſa proelia paterentur [11], itera- 6
to ad oraculum decurrunt; reſponſum [12], *idem*
belli quod peſtilentiae remedium fore [13]. Igitur 7
conſcripta colonorum manu [14], in Pontum de-
lati [15], vrbem Heracleam condiderunt. Et quo-
niam

1 Diſcordia, quae ſolet eſſe communis morbus vel commune malum eorum, qui inuicem pares ſunt. 2 excitauerat. 3 poſtquam pulſus erat Pyrrhus. 4 poſtea. 5 finis. 6 quos peſtilentia infeſtabat. 7 quae conſecrata eſſet. 8 vt conderent. 9 dum omnes potius volebant in patria mori. 10 Boeotiis. 11 cum itaque Boeotii in proeliis variis vincerentur a Phocenſibus. 12 Boeotiis datum eſt ab oraculo. 13 idem fore remedium belli, quod peſtilentiae remedium futurum fuiſſet. 14 igitur cum certus numerus colonorum collectus eſſet. 15 deuecti coloni.

16 ex

niam fatorum auſpiciis [16] in eas ſedes delatae
erant, breui tempore magnas opes [17] parauere [18].
8 Multa deinde huius vrbis [19] aduerſus finitimos
bella, multae etiam domeſticae [20] diſſenſiones
fuere. Inter cetera magnifica [21], vel [22] praeci-
9 pue illud memorbile fuit. Cum [23] rerum po-
tirentur Athenienſes, victisque Perſis, Graeciae
& Aſiae tributum in [24] tutelam claſſis deſcri-
pſiſſent [25], omnibus [26] cupide ad praeſidium ſa-
lutis ſuae conferentibus; ſoli Heraclienſes ob
amicitiam regum Perſicorum, collationem [27]
10 abnuerant [28]. Miſſus itaque ab Athenienſibus
Lamachus cum exercitu ad extorquendum,
quod [29] negabatur, dum, relictis in littore na-
vibus, agros Heraclienſium populatur [30], claſſem
cum maiore parte exercitus, naufragio [31] repen-
11 tinae [32] tempeſtatis amiſit. Itaque cum neque
mari [33] poſſet [34] amiſſis [35] nauibus, neque ter-

ra

16 ex voluntate & iuſſu oraculi. 17 potentiam. 18 coloni ſibi acquiſiuerunt. 19 Heracleae. 20 ciuiles. 21 quae magnifice magno cum honore, ab Heracleenſibus geſta ſunt. 22 etiam. 23 cum Athenienſes facti eſſent potentiſſimi. 24 vt claſſis conſeruari poſſet. 25 exegiſſent. 26 dum omnes cupide conferebant pecuniam ad defenſionem & ſecuritatem ſuae ſalutis. 27 huius tributi. 28 ſoluere recuſauerant. 29 tributum, quod Heracleenſes recuſabant. 30 deuaſtat. 31 per naufragium. 32 repente, ex improuiſo ortae. 33 per mare. 34 reuerti in patriam. 35 quoniam amiſſae erant naues.

36 per

ra [36] auderet [37], cum parua manu [38] inter tot
ferociſſimas gentes reuerti; Heraclienſes hone-
ſtiorem beneficii, quam vltionis occaſionem ra-
ti [39], inſtructos [40] commeatibus auxiliisque di-
mittunt: Bene agrorum ſuorum populationem 12
impenſam exiſtimantes, ſi quos hoſtes habuerant,
amicos reddidiſſent [41].

36 per terram. 37 reuerti. 38 exercitu. 39 qui putabant, longe honeſtius eſſe, ſi hoſtibus ſuis exhiberent beneficia, quam ſi factas ab ipſis iniurias & illata damna vlciſcerentur. 40 dederunt Athenienſibus commeatus, *Prouiant*, & naues, & ita eos dimiſerunt. 41 Heracleenſes putabant, ſic damnum agris ſuis illatum abunde compenſari, ſi Athenienſes ex hoſtibus fierent amici, propter hoc beneficium.

CAPVT IV.

PAſſi ſunt inter plurima mala [1], etiam tyran- 1
nidem: ſiquidem cum plebs etiam nouas ta- 2
bulas [2], & diuiſionem agrorum diuitum [3] impo-
tenter [4] flagitaret; diu re in ſenatu tractata, 3
cum exitus rei non inueniretur; ad [5] poſtremum
aduerſus plebem nimio otio [6] laſciuientem [7], au-
xilia a Timotheo Athenienſium duce, mox ab E-
paminonda Thebanorum petiuere [8]. Vtrisque [9] 4
negan-

1 Inter multas alias calamitates. 2 per quas debitores ab aere alieno liberarentur. 3 vt agri diuitum inter pauperes viritim diuiderentur. 4 vehementer, ſeditioſe. 5 tandem. 6 propter otium nimis longum. 7 petulantem. 8 diuites & ſenatus. 9 cum vero neque Athenienſes neque Thebani auxilium vellent mittere.

10 Hera-

negantibus, ad Clearchum, quem ipſi [10] in exili-
5 um egerant, decurrunt. Tanta calamitatium ne-
ceſſitas fuit, vt, cui [11] patriam interdixerant,
6 eum ad tutelam patriae reuocarent. Sed Clear-
chus exilio facinoroſior [12] redditus, & diſſenſio-
nem populi occaſionem inuadendae [13] tyrannidis
exiſtimans, primo tacitus [14] cum Mithridate ciui-
7 um ſuorum hoſte colloquitur; & inita [15] ſocietate
paciſcitur [16], vt reuocatus in patriam prodita ei [17]
8 vrbe [18], praefectus eius [19] conſtitueretur. Poſtea
autem inſidias, quas ciuibus parauerat, in ipſum
9 Mithridatem verterat. Namque cum velut ar-
biter ciuilis diſcordiae, de exilio reuerſus eſſet [20]
ſtatuto [21] tempore, quo vrbem Mithridati trade-
ret, ipſum [22] cum amicis ſuis cepit [23]; captumque,
10 accepta [24] ingenti pecunia, dimiſit. Atque vt
in illo [25] ſubitum ſe [26] ex ſocio fecit hoſtem: ſic ex
defenſore ſenatoriae cauſſae, repente patronus
plebis euaſit [27]; & aduerſus auctores potentiae ſuae,
a quibus reuocatus in patriam, per [28] quos in ar-
ce collocatus fuerat, non ſolum plebem accen-
dit,

10 Heracleenſes. 11 eum, cui. 12 audacior factus. 13 occupandae. 14 clam. 15 & poſtquam Clearchus foedus ac ſocietatem inierat cum Mithridate. 16 has conditiones ſibi ponit & Mithridati. 17 Mithridati. 18 in vrbe. 19 vrbis. 20 Clearchus. 21 conſtituto. 22 Mithridatem. 23 captiuum fecit. 24 poſt acceptam ingentem pecuniae ſummam. 25 in illa re. 26 Clearchum. 27 factus eſt. 28 & per quos.

29 ex.

dit[29], verum etiam nefandiſſima[30] quaeque tyran-
nicae crudelitatis exercuit. Igitur populo ad con-
12 cionem vocato, *neque ſe affuturum[31] amplius graſ-
ſanti[32] in populum ſenatui ait; interceſſurum[33]
etiam, ſi[34] in priſtina ſaeuitia perſeueret: quod
13 ſi pares ſe[35] crudelitati ſenatorum arbitraren-
tur, abiturum[36] cum militibus ſuis, neque ciuili-
bus diſcordiis interfuturum[37]. Sin vero diffidant
14 viribus propriis[38], vindictae ſe ciuium non defu-
turum[39]: Proinde conſulant ſibi ipſis: iubeant abire
15 ſe[40], ſi malint, vel cauſſae populari ſocium rema-
nere[41].* His verbis ſolicitata plebs, ſummum ad
16 eum[42] imperium defert[43]: & dum[44] ſenatus po-
tentiae iraſcitur, in ſeruitutem ſe tyrannicae do-
minationis cum coniugibus & liberis tradit. Igi-
17 tur Clearchus LX ſenatores comprehenſos (nam
ceteri in fugam dilapſi erant[45]) in vincula com-
18 pingit[46]. Laetari[47] plebs, quod a duce potiſ-

ſimum

29 excitat, inſtigat, *verhetzen, aufvviegeln.* 30 varia ſcelera, quae dicere nefas eſt. 31 adeſſe & auxilium praeſtare velle. 32 ſaeuienti. 33 & ſe etiam id velle impedire. 34 ſi populus. 35 populus, ciues. 36 ſe velle abire. 37 intereſſe velle. 38 ſin vero putent ciues, ſe vires ſufficientes non habere. 39 ſe velle auxilium praeſtare, vt ciues poſſint exercere vindictam. 40 Clearchum. 41 vel vt ipſe remaneat tanquam ſocius & adiutor cauſſae ciuium aduerſus ſenatum. 42 Clearchum. 43 tradit. 44 plebs. 45 aufugerant ex vrbe. 46 tradit, vinculis eos conſtringit. 47 coepit.

48 Clear-

ſimum ſenatorum, ſenatus deleretur, verſaque vice, auxilium[48] eorum [49] in exitium conuerſum
19 eſſe. Quibus dum mortem paſſim omnibus mi-
20 natur, cariora eorum pretia facit[50]: ſiquidem Clearchus magna[51] pecunia (quaſi minis [52] populi occulte eos [53] ſubtracturus[54]) accepta, ſpoliatos fortunis, vita quoque ſpoliauit.

48 Clearchum, a quo ſenatus auxilium ſperauerat contra populum. 49 ſenatorum. 50 cogit eos, quos ad mortem damnauerat, vt magnam pecuniae ſummam ſoluerent pro ſua vita. 51 poſtquam magnam ab iis pecuniam acceperat. 52 comminationibus. 53 ſenatores ad mortem damnatos. 54 erepturus, liberaturus.

Capvt V.

1 Cognito [1] deinde, quod bellum ſibi ab iis, qui profugerant, miſericordia [2] in auxilium ſollicitatis [3] ciuitatibus, pararetur, ſeruos eorum ma-
2 numittit. Et ne quid mali [4] afflictis honeſtiſſimis domibus[5] deeſſet, vxores eorum, filiaſque nubere ſeruis ſuis, propoſita [6] recuſantibus morte, compellit [7]; vt eos [8] ſibi [9] fidiores, & dominis in-
3 feſtiores [10] redderet [11]. Sed matronis tam lugubres [12] nuptiae, grauiores repentinis funeribus

1 Cum vero Clearchus poſtea audiuiſſet. 2 ex miſericordia. 3 poſtquam ſollicitatae & commotae erant ciuitates ad auxilium ferendum. 4 vlla calamitas. 5 familiis. 6 his vero feminis, quae nollent hoc facere, comminatus eſt mortem. 7 cogit. 8 ſeruos. 9 Clearcho. 10 inimiciores. 11 faceret. 12 ignominioſae, triſtes.

13 foe-

bus fuere [13]. Itaque multae ſe ante nuptias, mul- 4
tae in ipſis nuptiis, occiſis [14] prius nouis maritis,
interficiunt, & ſe tam funeſtis calamitatibus, vir-
tute [15] ingenui pudoris, eripiunt. Proelium de-
inde committitur: quo victor tyrannus captiuos
ſenatores in triumphi modum [16] per ora [17] ciui-
um trahit. Reuerſus in vrbem, alios vincit, tor- 6
quet alios, occidit alios, nullus locus vrbis a crude-
litate tyranni vacat [18]. Accedit ſaeuitiae [19] inſo- 7
lentia [20], crudelitati arrogantia: interdum enim 8
ex ſucceſſu [21] continuae felicitatis obliuiſcitur
ſe [22] hominem: interdum Iouis ſe filium dicit.
Eunti [23] per publicum, aurea aquila velut argu- 9
mentum [24] generis [25] praeferebatur: veſte purpu- 10
rea, & cothurnis [26] regum tragicorum [27], & aurea
corona vtebatur: filium quoque ſuum Ceraunon 11
vocat, vt deos non mendacio [28] tantum, verum

N 2 etiam

13 foeminae maluerunt mortem ſubito pati, quam diu ferre has nuptias ſeruiles: vel hic ſenſus eſſe poteſt: Mors coniugum a Clearcho interfectorum grauiſſima & moleſtiſſima fuit foeminis; ſed longe grauiores & moleſtiores videbantur ipſis nuptiae ſeruiles, quas inire cogebantur ſtatim poſt maritorum mortem. 14 poſtquam antea interfecerant nouos maritos. 15 per vim, beneficio, *vermittelſt*, vel etiam, per virtutem. 16 conſuetudinem. 17 in conſpectu. 18 immunis, vacuus, liber eſt. 19 ad ſaeuitiam Clearchi. 20 ſuperbia. 21 euentu, continuatione. 22 ſe eſſe. 23 Clearcho, quando prodibat. 24 indicium, ſignum. 25 diuini. 26 *hohe Schuhe*. 27 qui in tragoediis repraeſentantur. 28 per mendacem arrogantiam generis diuini.

29 per

12 etiam nominibus [29] illudat [30]. Haec illum face-
re [31] duo nobiliſſimi iuuenes Chion & Leonides in-
dignantes [32], patriam liberaturi in necem tyran-
13 ni conſpirant [33]. Erant hi diſcipuli Platonis
philoſophi; qvi virtutem [34], ad quam quotidie
praeceptis magiſtri [35] erudiebantur, patriae ex-
hibere [36] cupientes, quinquaginta cognatos, vel-
14 uti clientes [37], in inſidiis [38] locant. Ipſi more iur-
gantium [39], ad tyrannum veluti ad regem in ar-
15 cem contendunt [40]: qui iure [41] familiaritatis ad-
miſſi, [42], dum alterum priorem [43] dicentem in-
tentus [44] audit tyrannus, ab altero [45] obtrunca-
16 tur [46]. Sed & ipſi [47], ſociis tardius auxilium fe-
17 rentibus [48], a ſatellitibus obruuntur [49]. Quare
factum eſt, vt tyrannus quidem occideretur, ſed
18 patria non liberaretur. Nam frater Clearchi
Satyrus eadem via [50] tyrannidem inuadit [51]; mul-
tisque annis, per gradus ſucceſſionis, Heraclien-
ſes ſub regno tyrannorum fuere.

29 per nomin: diuina affectata. 30 irrideat. 31 quod vero Clearchus haec faceret 32 moleſte id ferebant. 33 conſentiunt. 34 fortitudinem, amorem patriae. 35 Platonis. 36 reapſe demonſtrare. 37 veluti tales, qui ipſis adhaerere debebant coram iudice. 38 *im Hinterhalt.* 39 ex conſuetudine eorum, qui inter ſe rixantur. 40 eunt, ſeſe conferunt. 41 pro iure. 42 ad tyrannum. 43 nempe Chiona. 44 cupide, magna cum attentione. 45 Leonide. 46 interficitur. 47 quanquam etiam ipſi hi duo Chion & Leonides. 48 quoniam ſocii paullo tardius auxilium ferebant. 49 interficiuntur. 50 per eadem media. 51 aggreditur, occupat.

LIBER

LIBER XVII.

BREVIARIVM CAPITVM.

1. *Lyſimachi Regis tragoedia.*
2. *Amiſſis XV liberis in proelio occumbit. Seleucus per inſidias occiditur a Ptolemaeo. Ptolemaeus principum amicitias, Pyrrhi praeſertim, ſibi conciliat.*
3. *De Epirotarum regno eiusdemque origine ac regibus digreſſio. Pyrrhi varia fortuna.*

CAPVT I.

PEr idem ferme tempus in Helleſponti & 1
Cherſoneſi regionibus terrae motus fuit:
maxime tamen Lyſimachia vrbs ante duos 2
& viginti annos a Lyſimacho rege condita, euerſa
eſt [1]. Quod portentum [2] dira [3] Lyſimacho, 3
ſtirpique eius, ac regni ruinam, cum [4] clade vexatarum
[5] regionum portendebat [6]. Nec oſten- 4
tis fides defuit [7]: nam breui poſt tempore, Agathoclem
filium ſuum, quem in ſucceſſionem regni
ordinauerat [8], per quem multa bella proſperé geſſerat,
non ſolum patrium, verum etiam humanum
vltra morem, peroſus [9], miniſtra [10] Arſinoë

1 Tota corruit. 2 miraculum infelix. 3 calamitatem, miſeriam. 4 ſimul. 5 earum regionum, quae damnum fecerant propter terrae motum. 6 indicabat. 7 & euentus docuit, hoc oſtentum & omen non fuiſſe fruſtra. 8 quem deſtinauerat ſibi ſucceſſorem. 9 odio eum proſequutus eſt, non ſolum, vti pater ſolet interdum odiſſe filium ſuum, ſed potius odio prorſus inhumano. 10 per miniſterium & auxilium nouercae.

5 noë nouerca, veneno interfecit. Haec illi [11] pri-
ma mali labes [12], hoc initium impendentis [13] rui-
6 nae fuit. Nam parricidium [14], principum ſe-
quutae caedes ſunt, luentium [15] ſupplicia, quod [16]
7 occiſum iuuenem [17] tollebant. Itaque & hi, qui
caedibus [18] ſuperfuerant, & hi, qui exercitibus
praeerant, certatim [19] ad Seleucum deficiunt; e-
8 umque pronum [20] iam ex aemulatione gloriae,
9 bellum Lyſimacho inferre [21] compellunt [22]. VI-
timum hoc certamen commilitonum [23] Alexandri
fuit, & velut ad exemplum fortunae, par [24] reſer-
10 vatum. Lyſimachus quatuor & LXX annos natus
11 erat Seleucus ſeptem & LXX. Sed in hac aetate
vtrique [25] animi iuueniles erant [26], imperiique
12 cupiditatem inſatiabilem gerebant. Quippe
cum orbem terrarum duo [27] ſoli tenerent [28], an-
guſtiis [29] ſibimet [30] incluſi videbantur, vitaeque
finem non annorum ſpatio [31], ſed imperii terminis
[32] metiebantur [33].

---

11 Lyſimacho. 12 macula, cauſſa calamitatis. 13 imminentis, *bevorſtehend*. 14 poſt parricidium. 15 qui ideo morte puniebantur. 16 quoniam. 17 filium Lyſimachi Agathoclem. 18 qui non interfecti fuerant. 19 *hauffenweiſe, immer einer eher als der andre.* 20 qui alioquin iam cupidus erat ad bellum. 21 vt inferret. 22 perſuadent. 23 horum, qui cum Alexandro militaverant. 24 hoc par Ducum Alexandri. 25 vtriusque. 26 iuuenilem vigorem habebant adhuc. 27 hi duo. 28 in poteſtate ſua haberent. 29 in anguſtiis, quaſi imperium non ſatis latum haberent. 30 ſibi ipſis videbantur, ipſi putabant. 31 iuxta ſpatium & diuturnitatem. 32 iuxta longitudinem terminorum. 33 aeſtimabant, cenſebant.

CAPUT II.

IN eo bello Lyſimachus amiſſis ante variis [1] ca- 1
ſibus XV liberis, non [2] inſtrenue moriens, po-
ſtremus domus ſuae ruinae cumulus acceſſit [3].
Laetus tanta [4] victoria Seleucus, & quod maius 2
victoria putabat, ſolum ſe de cohorte [5] Alexandri
remanſiſſe; victoremque victorum [6] exſtitiſſe [7],
non [8] humanum eſſe opus, ſed diuinum munus
[9], gloriatur ignarus [10] prorſus, non multo poſt 3
fragilitatis humanae ſeipſum exemplum futu-
rum [11]. Quippe poſt menſes admodum [12] ſeptem 4
a Ptolemaeo, cuius ſororem Lyſimachus in matri-
monio habuerat, per inſidias circumuentus [13] oc-
ciditur; regnumque Macedoniae, quod Lyſima- 5
cho eripuerat, cum vita pariter [14] amittit. Igi- 6
tur Ptolemaeus cum & in gratiam memoriae [15]
magni Ptolemaei patris [16], & in fauorem vltio-
nis Lyſimachi ambitioſus apud populares eſſet [17],
primo Lyſimachi filios conciliare [18] ſibi ſtatuit;
nuptiasque Arſinoes ſororis ſuae, matris eorum [19], 7

1 Per varios caſus & mortis genera. 2 fortiſſimo animo. 3 finiuit familiam ſuam, occiſus fuit, vltimus ſuae gentis. 4 propter impetratam tantam victoriam. 5 de ducibus. 6 eorum, qui viciſſent orbem. 7 ſe fuiſſe. 8 hoc non eſſe. 9 donum deorum immortalium. 10 Seleucus eo tempore ignorabat. 11 ſe fore. 12 forte. 13 deceptus, circumdatus. 14 ſimul cum vita. 15 in gratam memoriam. 16 ſui. 17 vt amorem & fauorem populi ſibi conciliaret, atque ita vltio Lyſimachi laudaretur. 18 amicos ſibi facere. 19 filiorum Lyſimachi.

petit, puerorum adoptione promiſſa [20]; vt, cum [21]
8 in locum patris eorum ſucceſſiſſet, nihil illi moliri [22] vel [23] verecundia matris, vel [24] appellatione
9 patris auderent. Fratris quoque regis Aegypti concordiam per epiſtolas deprecatur [25], profeſſus [26] *deponere ſe offenſam erepti* [27] *paterni regni, neque* [28] *amplius a fratre quaeſiturum, quod hone-*
10 *ſtius* [29] *a paterno hoſte perceperit* [30]. Omnique arte [31] adulatur Eumeni, & Antigono, Demetrii filiis, Antiocho filio Seleuci, cum quibus bellum habiturus erat [32], ne tertius ſibi [33] hoſtis accederet.
11 Sed nec Pyrrhus rex Epiri omiſſus [34], ingens momentum futurus [35], vtri parti ſocius acceſſiſſet;
12 qui & ipſe ſpoliare ſingulos cupiens, omnibus ſe
13 partibus venditabat [36]. Itaque Tarentinis adverſus Romanos laturus [37] auxilium, ab Antigono

20 promittebat Ptolemaeus, ſe velle adoptare & pro ſuis filiis habere filios Lyſimachi. 21 cum ipſe, Ptolemaeus. 22 ne incipere quicquam nouarum rerum poſſent. 23 vel ex honore, *Reſpect*, erga matrem. 24 vel quoniam ipſe ab iis pater appellaretur, & turpiſſimum facinus cenſeatur, ſi filius bellum gerat contra patrem. 25 ſibi experit Ptolemaeus. 26 dicens, publice teſtatus. 27. propter regnum paternum fratri ereptum. 28 neque ſe amplius velle illud quaerere a fratre. 29 maiore cum honore. 30 acceperit. 31 artificiis, blandimentis omnibus. 32 gerere volebat. 33 contra ſe. 34 fuit. 35 qui addere poterat magnam potentiam huic parti, cui ipſe tanquam ſocius acceſſiſſet. 36 ſe aſſociabat. 37 cum Pyrrhus ferre vellet auxilium.

38 vt

no naues, ad exercitum in Italiam deportandum, mutuo [38] petit; ab Antiocho pecuniam, qui opibus quam militibus inſtructior erat [39]; a [40] Ptolemaeo Macedonum militum auxilia. Sed Ptolemaeus, 14
cui nulla dilationis ex infirmitate virium venia eſſet [41], quinque millia peditum, equitum quatuor millia, elephantos quinquaginta, non amplius quam in [42] biennii vſum dedit. Ob haec 15
Pyrrhus, filia Ptolemaei in matrimonium accepta [43], vindicem [44] eum [45] regni reliquit: ne abducta [46] in Italiam iuuentute, praedam [47] hoſtibus regnum [48] relinqueret.

38 vt illae ſibi mutuo dentur. 39 qui plures diuitias quam milites habebat. 40 petit a. 41 qui carere militibus ſuis diu non poterat, quoniam ipſe habebat infirmas vires. 42 vt iis vteretur per duos annos. 43 cum filiam duxiſſet in matrimonium. 44 tutorem, defenſorem. 45 Ptolemaeum. 46 poſtquam iuuentus abducta eſſet. 47 in praedam. 48 Epiri.

CAPVT III.

SEd quoniam ad Epiri mentionem ventum eſt [1], 1
de origine regni eius [2] pauca narranda ſunt.
Moloſſorum primum in ea regione regnum fuit [3]. 2
Poſt [4] Pyrrhus Achillis filius, amiſſo per [5] abſenti- 3
am Troianis temporibus [6] paterno regno, in his
locis conſedit [7], qui [8] Pyrrhidae primo, poſtea

N 5 Epi-

1 Peruenimus, noſtra oratio venit. 2 huius. 3 Moloſſi primum regnum habuerunt. 4 poſtea. 5 propter ſuam. 6 tempore belli Troiani. 7 ſedem ſuam conſtituit. 8 qui loci & eorum incolae.

9 vt

4 Epirotae dicti ſunt. Sed Pyrrhus cum in tem-
plum Dodonaei Iouis ad [9] conſulendum veniſſet,
ibi Lanaſſam neptem Herculis rapuit: ex cuius
5 matrimonio octo liberos ſuſtulit [10]. Ex his non-
nullas virgines nuptum [11] finitimis regibus tra-
didit, opesque affinitatium auxilio [12] magnas pa-
6 rauit: atque ita Heleno filio Priami regis, ob in-
duſtriam ſingularem, regnum Chaonum, & An-
dromachen Hectoris [13], quam & [14] ipſe matrimo-
nio ſuo [15] in diuiſione Troianae praedae acceperat,
7 vxorem tradidit: breuique poſt tempore, Delphis
inſidiis Oreſtae filii Agamemnonis, inter altaria
8 dei [16] interiit. Succeſſor huic Pialis filius fuit.
9 Per ordinem [17] deinde, regnum ad Arrybam de-
10 ſcendit [18]: cui [19], quoniam pupillus & vnicus ex
gente nobili ſupereſſet, intentiore omnium cura
ſeruandi eius educandique, publice tutores con-
11 ſtituuntur: Athenas quoque erudiendi gratia [20]
miſſus [21]: quanto doctior maioribus ſuis [22], tan-
12 to [23] & gratior [24] populo fuit. Primus itaque & le-
ges,

9 vt oraculum conſuleret. 10 genuit, accepit. 11 in matrimonium. 12 *vermittelſt.* 13 vxorem. 14 etiam. 15 in matrimonium ſuum, cum diuideretur Troiana praeda. 16 Apollinis. 17 iuxta ordinem ſucceſſionis. 18 peruenit. 19 conſtructio eſt: cui tutores publice conſtituuntur, quoniam pupillus erat, & ſolus remanſerat ex gente nobili, dum omnes ciues magnam curam gerebant, vt ipſe recte educaretur & ſeruaretur. 20 vt ibi informaretur a philoſophis. 21 fuit. 22 quoad eruditionem longe is ſuperauit maiores ſuos. 23 etiam. 24 ſuauior, acceptior.

25 Eis-

ges, & ſenatum, annuosque magiſtratus, & rei-
publ. formam [25]compoſuit[26]: & vt [27] a Pyrrho ſe- 13
dès [28], ſic vita cultior [29] populo ab Arryba ſta-
tuta [30]. Huius filius Neoptolemus fuit: ex quo na- 14
ta eſt Olympias, mater Alexandri Magni, & Ale-
xander, qui poſt eum regnum Epiri tenuit [31]: & 15
in Italia bello geſto [32], in [33] Bruttiis interiit. Poſt 16
eius mortem frater Aeacides regno [34] ſucceſſit,
qui aſſiduis aduerſus Macedonas bellorum cer-
taminibus populum fatigando [35], offenſam ciui-
um contraxit[36]: ac propterea in exilium actus [37], 17
Pyrrhum filium bimum, admodum [38] paruulum
in regno reliquit. Qui & ipſe cum a populo pro- 18
pter odium patris ad necem quaereretur, furtim[39]
ſubtractus [40] in [41] Illyrios defertur: traditusque 19
eſt Beroae, Glauci regis vxori, nutriendus [42],
quae & ipſa generis[43], Aeacidarum erat. Ibi eum[44], 20
ſeu miſericordia fortunae eius [45], ſeu infantilibus
blandimentis inductus [46] rex, aduerſum Caſſan-
drum Macedoniae regem, qui eum [47] ſub belli

 com-

25 *Einrichtung*. 26 inſtituit. 27 quemadmodum. 28 ſtabilita fuit. 29 *manierlicher*, ciuilior. 30 data fuit populo. 31 habuit. 32 in eo bello, quod gerebat in Italia. 33 in Bruttiorum regione. 34 in regno. 35 dum fatigauit, vires populi exhauſit. 36 incidit in odium apud ſuos ciues. 37 pulſus. 38 adhuc. 39 clanculum. 40 ſummotus ex oculis inimicorum. 41 in prouinciam Illyriorum. 42 vt ab ea nutriretur. 43 ex genere. 44 Pyrrhum puerulum. 45 ſiue quia rex miſeratione commouebatur ob infelicitatem Pyrrhi. 46 perſuaſus, commotus. 47 Pyrrhum.

48 po-

comminutione depoſcebat[48], diu protexit, addito
21 in auxilium etiam adoptionis officio [49]. Qui-
bus rebus moti[50] Epirotae, odio in miſericordiam
verſo[51], annorum[52] xi eum in regnum reuoca-
uerunt, datis[53] tutoribus, qui regnum vsque[54]
22 adultam[55] eius aetatem tuerentur. Adole-
ſcens[56] deinde multa bella geſſit; tantusque re-
rum ſucceſſu[57] haberi[58] coeptus eſt, vt Tarenti-
nos ſolus[59] aduerſus Romanos tueri poſſe videre-
tur.

LIBER

48 poſtulabat, vt rex puerulum ſibi traderet. 49 & vt rex Pyrrhum eo certius poſſet defendere, illum adoptauit in filium. 50 commoti. 51 cum odium ipſorum conuerſum eſſet in miſericordiam. 52 cum Pyrrhus iam ageret annum aetatis duodecimum. 53 & conſtituti ab Epirotis fuerunt tutores. 54 vsque ad. 55 adoleſcentiam. 56 cum itaque Pyrrhus factus eſſet adoleſcens. 57 ob ſucceſſum felicem. 58 aeſtimari. 59 ſolus ille.

LIBER XVIII.

BREVIARIVM CAPITVM.

1. *Pyrrho Tarentinis aduerſus Romanos ſuppetias ferenti Valerius Laeuinus occurrit : vnde proelia & ſtrages.*
2. *Carthaginienſium auxilium Romani remittunt. Pax cum Pyrrho componitur. Romanorum continentia. Pyrrhus Siciliam occupat.*
3. *De Carthaginienſium origine & veteribus incolis digreſſio, in qua etiam de Sidonis & Tyri conditoribus.*
4. *Nouae incolae Tyri, inter quos Eliſſa, quae a Pygmalione fratre recedit, vt rebus ſuis conſuleret.*
5. *Eliſſa agnomine Dido, Cyprum appellit, deinde in ſinum Africae defertur & Carthaginem condit.*
6. *Eliſſa propter Iarbae votum ſibi vim infert. Carthaginienſium crudelis ſuperſtitio.*
7. *Clades Carthaginienſium in Sardinia. Superſtites in exilium pulſi, patriam armis recuperare nituntur : vnde Malei Patris in Cartalonem filium ſeueritas : & paulo poſt cruentus interitus.*

CAPVT I.

IGitur Pyrrhus rex Epiri, cum iterata [1] Tarentinorum legatione, additis Samnitium & Lucanorum precibus [2], & [3] ipſis auxilio aduerſus Romanos indigentibus fatigaretur [4], non tam ſupplicum precibus [5], quam ſpe [6] inuadendi [7] Italiae imperii inductus [8], venturum ſe [9] cum exerci-

N 7 tu

1 Per repetitam legationem. 2 quibus Samnites & Lucani ſuas preces adiungebant. 3 qui etiam ipſi indigebant. 4 diu rogaretur. 5 per preces. 6 per ſpem. 7 occupandi. 8 commotus. 9 ſe venire velle.

10 Pyrrhus

tu pollicetur. In quam rem inclinatum ſe-
mel animum, praecipitem agere coeperant exem-
pla maiorum [10]: ne aut inferior patruo ſuo [11] Ale-
xandro videretur, quo defenſore iidem Tarentini
aduerſus Bruttios vſi fuerant [12]: aut [13] minores
animos Magno Alexandro habuiſſe, qui tam lon-
3 ga [14] a domo [15] militia Orientem ſubegit. Igi-
tur relicto [16] cuſtode regni filio Ptolemaeo, annos
xv nato [17], exercitum in portu Tarentino expo-
nit [18], duobus paruulis filiis, Alexandro & Hele-
no, in ſolatia longinque ſecum expeditionis ad-
4 ductis [19]. Cuius audito aduentu [20], Conſul Ro-
manus Valerius Laeuinus, feſtinans [21] vt prius
cum eo [22] congrederetur [23] quam auxilia ſocio-
rum conuenirent [24], exercitum in aciem educit:
5 nec rex, tametſi numero [25] militum inferior [26]
6 eſſet, certamini moram fecit [27]. Sed Romanos
vin-

---

10 Pyrrhus iam alioquin cupidum animum ad hanc rem habebat, & praeterea adhuc magis inſtimulabatur per exempla maiorum ſuorum. 11 quam patruus ſuus. 12 a quo Tarentini defenſi fuerant contra Bruttios. 13 aut ne videretur habuiſſe minorem fortitudinem, quam quidem Alexander habuerit. 14 per tam longinquam. 15 Macedonia. 16 cum reliquiſſet cuſtodem. 17 qui natus erat xv annos. 18 e navibus in terram. 19 & duxit ſecum in militiam filios. 20 eum igitur Conſul Romanus de Pyrrhi aduentu audiuiſſet. 21 qui conſul feſtinabat. 22 Pyrrho. 23 proelium haberet. 24 aduenire poſſent. 25 quoad numerum. 26 debilior. 27 proelium rex non diſtulit.

28 qui

vincentes iam [28], inuſitata [29] ante elephantorum
forma [30] ſtupere [31] primo, mox cedere [32] proelio coegit; victoreſque iam noua Macedonum monſtra
repente vicerunt [33]. Nec hoſtibus incruenta
victoria fuit [34]. Nam & ipſe Pyrrhus grauiter vul- 7
neratus eſt; & magna pars militum eius caeſa [35];
maioremque gloriam eius [36] victoriae, quam lae-
titiam habuit. Huius pugnae euentum multae 8
ciuitates ſecutae [37], Pyrrho ſe tradunt. Inter 9
ceteras etiam Locri, prodito [38] praeſidio Romano,
ad Pyrrhum deficiunt. Ex ea praeda Pyrrhus cc 10
captiuos milites Romam gratis [39] remiſit, vt, co-
gnita virtute eius [40], Romani cognoſcerent eti-
am liberalitatem. Interiectis deinde diebus [41], 11
cum ſociorum exercitus ſuperueniſſet, iterato [42]
proelium cum Romanis facit, in quo par [43] fortu-
na priori bello [44] fuit.

28 qui iam victoriam habebant in manu. 29 antehac non viſa. 30 figura, conſpectus terribilis. 31 in ſtuporem eos coniecit. 32 fugam capeſſere ex proelio. 33 & Elephanti Macedonum, tanquam noua monſtra, vicerunt repente Romanos iam victores. 34 hoſtes tamen etiam multum ſanguinis profuderunt. 35 occiſa fuit. 36 ex hac victoria ſua. 37 multae ciuitates, quae expectauerant euentum huius pugnae. 38 poſtquam prodiderant praeſidium. 39 ſine pretio. 40 poſtquam Romani vidiſſent fortitudinem eius. 41 poſt paucos deinde dies. 42 altera vice. 43 ſimilis euentus. 44 proelio.

CAPVT II.

INterea Mago, dux Carthaginienſium, in auxi- 1
lium Romanorum cum cxx nauibus miſſus,
ſena-

ſenatum adiit, *aegre tuliſſe* [1] *Carthaginienſes affirmans, quod bellum in Italia a peregrino rege*
2 *paterentur* [2]. *Ob quam cauſſam miſſum ſe* [3], *vt* [4], *quoniam externo* [5] *hoſte oppugnarentur*,
3 *externis* [6] *auxiliis iuuarentur.* Gratiae a ſenatu Carthaginienſibus actae [7], auxiliaque re-
4 miſſa. Sed Mago Punico ingenio [8], poſt paucos dies tacitus [9], quaſi [10] pacificator Carthaginienſium, Pyrrhum adit, ſpeculaturus [11] conſilia eius de Sicilia, quo [12] eum [13] arceſſiri fama erat.
5 Nam Romanis eadem cauſſa mittendi [14] auxilii Carthaginienſibus fuerat, vt [15] Romano bello, ne in Siciliam tranſire poſſet Pyrhus, in Italia
6 detineretur. Dum haec aguntur, legatus a ſenatu Romano Fabricius Lucinus miſſus, pa-
7 cem cum Pyrrho compoſuit [16]. Ad quam [17] confirmandam, Cyneas Romam cum ingentibus a Pyrrho donis miſſus, neminem, cuius domus
8 muneribus pateret [18], inuenit. Huic continentiae

1 Quod Carthaginienſes non libenter audiuerint. 2 Romani paterentur. 3 ſe, Magum, miſſum fuiſſe cum claſſe a Carthaginienſibus. 4 vt Romani. 5 ab externo. 6 per externa etiam. 7 fuerunt. 8 quemadmodum Carthaginienſes habere ſolent ingenia aſtuta & callida. 9 clam. 10 qui quaſi ideo miſſus eſſet a Carthaginienſibus, vt pacem inter Pyrrhum & Romanos faceret. 11 cuius conſilia volebat Magus perſcrutari, expiſcari. 12 in quam Siciliam. 13 Pyrrhum. 14 vt mitterent auxilium Carthaginienſibus. 15 vt Pyrrhus. 16 fecit. 17 pacem. 18 qui ea munera vellet recipere in domum ſuam.

19 abſti-

tiae [19] Romanorum ſimile exemplum iiſdem ferme temporibus fuit. Nam miſſi a ſenatu [20] in 9
Aegyptum legati, cum ingentia ſibi [21] a Ptolemaeo rege miſſa munera ſpreuiſſent [22], interiectis diebus ad coenam invitatis [23], aureae coronae miſſae ſunt: quas illi [24] honoris cauſſa receptas [25], poſtera die ſtatuis regis impoſuerunt.
Igitur Cyneas cum turbatam [26] cum Romanis 10
pacem ab Appio Claudio, renunciaſſet [27], interrogatus a Pyrrho, *qualis Roma eſſet*, reſpondit,
Regum urbem ſibi viſam [28]. Poſt haec legati 11
Siculorum ſuperueniunt, tradentes Pyrrho totius inſulae imperium, quae aſſiduis Carthaginienſium bellis [29] vexabatur. Itaque relicto Locris 12
[30] Alexandro filio, firmatisque ſociorum ciuitatibus valido [31] praeſidio, in Siciliam exercitum traiecit [32].

19 abſtinentiae a muneribus. 20 Romano. 21 legatis Romanorum. 22 accipere noluiſſent. 23 legatis, qui poſt paucos dies ad coenam a rege inuitati fuerant. 24 legati. 25 acceptas. 26 impeditam fuiſſe. 27 dixiſſet Pyrrho. 28 ſe vidiſſe vrbem, in qua non niſi reges habitarent. 29 per bella. 30 in vrbe. 31 cum valido. 32 traduxit.

CAPVT III.

ET quoniam ad Carthaginienſium mentionem 1
ventum eſt, de origine eorum pauca dicenda ſunt, repetitis Tyriorum paulo altius rebus [1], quo- 2
rum

1 Ita vt neceſſe etiam habeamus, paullo altius repetere res Tyriorum.

2 exci-

rum caſus [2] etiam dolendi [3] fuerunt. Tyriorum
3 gens condita a Phoenicibus fuit: qui terrae motu
4 vexati [5], relicto patriae ſolo [6], Aſſyrium ſtagnum primo, mox mari proximum littus [7] inco-
4 luerunt [8], condita ibi vrbe, quam a piſcium vbertate [9], Sidona appellauerunt: nam piſcem
5 Phoenices ſidon vocant. Poſt multos deinde annos a rege Aſcaloniorum expugnati, nauibus appulſi [10], Tyron vrbem ante annum Troianae
6 cladis [11] condiderunt: ibi Perſarum bellis [12] diu variaeque [13] fatigati, victores quidem fuere: ſed attritis viribus [14] a ſeruis ſuis multitudine abundantibus [15], indigna [16] ſupplicia perpeſſi
7 ſunt: qui [17] conſpiratione facta, omnem liberum populum cum dominis [18] interficiunt: atque ita potiti [19] vrbe lares [20] dominorum occu-
8 pant, rempubl. inuadunt, coniuges ducunt [21], & quod [22] ipſi non erant, liberos procreant. Vnus ex tot millibus ſeruorum fuit, qui miti [23] ingenio,

2 excidium, calamitates. 3 miſeratione digni. 4 per motum. 5 afflicti. 6 cum reliquiſſent patriam terram. 7 littus illud, quod proximum eſt ad mare. 8 inhabitauerunt. 9 copia. 10 deuecti. 11 expugnationis. 12 per bella. 13 cum varia fortuna. 14 cum vires ipſorum eſſent debilitatae. 15 quorum maxima erat copia. 16 crudeliſſima. 17 ſerui. 18 ſuis. 19 cum occupaſſent vrbem. 20 domos. 21 in matrimonium. 22 cum ſerui non eſſent liberi, liberos tamen filios procreant. 23 quoniam mite habebat ingenium.

24 pro-

nio ſenis domini, paruulique filii eius fortuna [24]
moueretur [25]: dominosque non truci ferita-
te [26], ſed piae miſericordiae humanitate reſpi-
ceret. Itaque cum velut occiſos alienaſſet [27], 9
ſeruisque de ſtatu reipubl. deliberantibus placu-
iſſet [28] regem ex [29] ſuo corpore creari [30], cum-
que potiſſimum [31] quaſi acceptiſſimum diis, qui
ſolem orientem primus vidiſſet: rem ad Strato-
nem (hoc enim ei nomen erat) dominum occul-
te latentem detulit [32]. Ab eo [33] formatus [34] cum 10
medio [35] noctis omnes in vnum campum proceſ-
ſiſſent, ceteris [36] in orientem ſpectantibus, ſolus
Occidentis regionem [37] intuebatur. Id primum 11
aliis videri [38] furor [39], in Occidente ſolis ortum
quaerere: vbi [40] vero dies aduentare coepit, edi- 12
tiſſimisque [41] culminibus vrbis oriens [42] ſplen-
dere [43], exſpectantibus aliis [44], vt ipſum ſolem
aſpicerent, hic primus omnibus [45] fulgorem ſolis
in ſummo faſtigio [46] ciuitatis oſtendit. Non 13
ſeruilis ingenii ratio viſa; requirentibusque au-
ctorem,

24 propter calamitatem. 25 ad miſericordiam. 26 cum crudelitate. 27 itaque cum hic ſeruus dominos ſuos occultaſſet, quos dicebat fuiſſe occiſos. 28 decretum eſſet. 29 ex ſeruis. 30 eligi. 31 cumprimis. 32 narrauit ſeruus. 33 domino. 34 edoctus, inſtructus ſeruus. 35 in media nocte. 36 dum ceteri verſus orientem reſpiciunt. 37 plagam coeli. 38 coepit. 39 ſtultitia eſſe. 40 poſtquam. 41 & in altiſſimis. 42 ſol. 43 coepit. 44 dum alii ſerui exſpectant. 45 inter omnes. 46 culmine.

47 te-

14 ctorem, de domino confitetur [47]. Tunc intelle-
ctum eſt, quantum ingenua [48] ſeruilibus [49] in-
genia praeſtarent [50]; malitiaque [51] ſeruos non
15 ſapientia vincere [52]. Igitur venia [53] ſeni filioque
data eſt [54]: & [55] velut numine quodam reſerua-
tos arbitrantes, regem Stratonem creauerunt.
16 Poſt cuius mortem regnum ad filium, ac deinde
17 ad nepotes tranſiit [56]. Celebre hoc ſeruorum
facinus, metuendumque [57] exemplum toto orbe
18 terrarum fuit. Itaque Alexander Magnus cum
interiecto [58] tempore in Oriente bellum gereret,
velut vltor publicae ſecuritatis, expugnata eorum
vrbe [59], omnes, qui proelio [60] ſuperfuerant, ob
19 memoriam veteris [61] caedis crucibus affixit: ge-
nus tantum Stratonis inuiolatum ſeruauit, re-
gnumque ſtirpi [62] eius reſtituit, ingenuis & inno-
xiis incolis inſulae attributis [63], vt, exſtirpato
ſerui-

47 reliquis ſeruis viſum eſt, hanc aſtutiam non poſſe procedere ex ingenio ſerui; cum igitur ſeruus interrogaretur, a quonam edoctus eſſet, confeſſus fuit, ſe id a domino ſuo didiciſſe. 48 nobilia, libera. 49 ingenuis. 50 excellerent. 51 in malitia. 52 excellere. 53 *perdon.* 54 a ſeruis. 55 & dum arbitrantur ſervi, Stratonem & eius filium fuiſſe conſeruatos tanquam per diuinum aliquod auxilium. 56 peruenit. 57 a quo ſibi aliae etiam ciuitates timuerunt. 58 poſt multa tempora. 59 cum vrbem Tyrum expugnaſſet. 60 in, ex proelio. 61 olim commiſſae. 62 poſteritati. 63 & incolis inſulae dedit homines liberos & innoxios huius caedis.

64 poſte-

ſeruili germine [64], genus [65] vrbis ex [66] integro
conderetur [67].

64 poſteritate. 65 populus. 66 de nouo. 67 propagaretur.

Caput IV.

HOc igitur modo Tyrii Alexandri auſpiciis [1] 1
conditi, parcimonia & labore quaerendi cito
conualuere [2]. Ante cladem dominorum cum 2
& opibus [3] & [4] multitudine abundarent, miſſa [5]
in Africam iuuentute, Vticam condidere: cum 3
interim rex Tyro decedit, filio Pygmalione, &
Eliſſa filia inſignis formae [6] virgine, heredibus in-
ſtitutis [7]. Sed populus Pygmalioni admodum 4
puero regnum tradidit. Eliſſa quoque Acerbae 5
auunculo ſuo, ſacerdoti Herculis, qui honos ſe-
cundus [8] a rege erat, nubit [9]. Huic magnae, 6
ſed diſſimulatae opes erant [10]: aurumque metu [11]
regis non tectis [12], ſed terrae crediderat [13] quam 7
rem etſi homines ignorabant, fama tamen loque-
batur [14]. Qua [15] incenſus Pygmalion oblitus 8
iuris

1 Iuſſu & auctoritate. 2 cito peruenerunt ad magnam potentiam per parcimoniam & laborem, quo quaeſiuerunt diuitias. 3 diuitiis. 4 & copia ciuium. 5 per miſſam iuuentutem. 6 pulcritudinis. 7 poſtquam heredes ſuos inſtituerat filium & filiam. 8 proximus. 9 in matrimonium data eſt. 10 hic Acerba habebat magnas diuitias quidem, ſed occultas. 11 ex metu. 12 in domo ſua. 13 ſed in terra defoderat, occultauerat. 14 patefaciebat, rumor erat de his eius diuitiis. 15 per quam famam cupiditatem accepit huius theſauri potiundi.

16 in-

iuris humani, auunculum ſuum, eundemque
9 generum, ſine reſpectu pietatis occidit [16]. Eliſſa
diu fratrem propter ſcelus [17] auerſata [18], ad po-
ſtremum diſſimulato odio [19], mitigatoque inte-
rim vultu [20], fugam tacito [21] molitur [22] aſſumtis
quibuſdam principibus in ſocietatem, quibus [23] par
odium in [24] regem eſſe eandemque fugiendi cupi-
10 ditatem arbitrabatur. Tunc fratrem dolo [25] ag-
greditur, fingit [26], *ſe ad eum [27] migrare velle, ne
amplius ei [28] mariti domus, cupidae [29] obliuio-
nis, grauem [30] luctus imaginem [31] renouaret, nec
vltra [32] amara admonitio [33] oculis eius occurrat* [34].
11 Non [35] inuitus Pygmalion verba ſororis audiuit,
exiſtimans cum ea & aurum Acerbae ad ſe [36] ven-
12 turum [37]. Sed Eliſſa miniſtros [38] migrationis a
rege miſſos, nauibus cum omnibus opibus ſuis
prima [39] veſpera imponit, prouectaque in al-
tum,

16 interfecit. 17 caedem hanc. 18 ingens odium habuit erga fratrem. 19 cum ipſa tandem diſſimulaſſet odium ſuum. 20 ea fingebat blandum vultum. 21 clam. 22 intendit, arripit. 23 principibus. 24 contra. 25 per dolum. 26 & Eliſſa fingit. 27 ſe velle venire ad fratrem. 28 ſibi, Eliſſae. 29 quae cupida ſit obliuionis, quae libenter obliuiſci velit acceptae iniuriae. 30 moleſtam. 31 repraeſentationem. 32 amplius. 33 recordatio. 34 ſeſe repraeſentet. 35 libenter prorſus. 36 Pygmalionem. 37 eſſe. 38 eos miniſtros, qui a rege miſſi erant, vt Eliſſam in itinere comitarentur. 39 ſub initium veſperae.

40 mare.

tum [40], compellit [41] eos onera [42] arenae, pro [43]
pecunia inuolucris inuoluta, in mare deiicere.
Tunc deflens [44] ipſa, lugubrique voce Acerbam 13
ciet [45]: orat [46], *vt libens opes ſuas recipiat, quas
reliquerat; habeatque inferias* [47], *quas* [48] *habuerat cauſſam mortis.* Tunc ipſos miniſtros aggre- 14
ditur: *ſibi quidem* ait *optatam olim mortem* [49]:
ſed illis acerbos [50] *cruciatus, & dira ſupplicia
imminere, qui Acerbae opes, quarum ſpe* [51] *parricidium rex fecerit, auaritiae tyranni ſubtraxerint* [52]. Hoc metu omnibus iniecto [53], comites 15
fugae accepit [54]. Iunguntur & ſenatorum in
eam noctem praeparata agmina; atque ita ſacris
Herculis, cuius ſacerdos Acerbas fuerat, repetitis [55], exilio [56] ſedes quaerunt.

40 mare. 41 & cogit hos miniſtros. 42 ſaccos arena plenos. 43 loco pecuniae, quae inuoluta erat certis inuolucris. 44 ſuam iacturam. 45 inuocat, appellat. 46 ipſa orat Acerbam. 47 *als ein Toten-Opffer.* 48 quae diuitiae ipſi fuerint cauſſa mortis. 49 ſe quidem, Eliſſam, iamdudum optaſſe mortem. 50 crudeliſſimas poenas. 51 ob quarum ſpem. 52 eripuerint. 53 cum igitur Eliſſa hunc metum poenae diuinae omnibus inieciſſet. 54 illa accepit hos miniſtros vt comites fugae ſuae. 55 cum repetita eſſent ſacrificia Herculis. 56 ad exilium ſuum.

Caput V.

PRimus illis appulſus terrae [1], Cyprus inſula 1
fuit: vbi ſacerdos Iouis, cum coniuge & liberis deo-

1 Prima terra, ad quam appulerunt Eliſſa & eius ſocii.

2 ex

2 deorum monitu [2], comitem ſe Eliſſae ſociumque praebuit [3], pactus [4] ſibi poſteriſque perpetuum ho-
3 norem ſacerdotii. Conditio pro manifeſto omine
4 [5] accepta. Mos erat Cypriis, virgines ante nuptias ſtatutis [6] diebus dotalem [7] pecuniam quaeſituras in quaeſtum [8] ad littus maris mittere, pro reliqua pudicitia libamenta Veneri ſoluturas [9].
5 Harum igitur ex numero LXXX, admodum virgines raptas, nauibus imponi Eliſſa iubet; vt & iuventus [10] matrimonia [11], & vrbs ſubolem [12] ha-
6 bere poſſet. Dum haec aguntur, Pygmalion cognita ſororis fuga [13], cum impio [14] bello fugientem perſequi pararet [15], aegre [16] precibus matris, & deorum minis victus [17], quieuit: cui cum inſpi-
7 rati [18] vates canerent [19], *non* [20] *impune laturum, ſi incrementa vrbis toto orbe auſpicatiſſimae*

2 ex monitu, monitus & iuſſus a diis. 3 comitatus eſt illam. 4 hac tamen conditione, vt ſibi ac poſteris ſuis perpetuus honor ſacerdotii conſeruaretur. 5 indicio felicitatis. 6 certis. 7 quam pecuniam poſſent afferre ſuis maritis in dotem. 8 ad quaerendam & expetendam talem pecuniam. 9 has vero virgines ſoluere poſtea oportebat certa ſacrificia pro reliqua pudicitia. 10 iuuenes viri. 11 coniuges. 12 prolem, liberos, ciues incolas, poſteritatem. 13 cum nuntium accepiſſet de fuga ſororis. 14 iniuſte. 15 vellet. 16 difficulter. 17 retentus, deterritus a ſuo propoſito. 18 afflati ab oraculo. 19 praedicerent, hoc reſponſum darent. 20 deos ipſum eſſe punituros.

21 feli-

mae [21] *interpellaſſet* [22], hoc modo ſpatium [23] reſpirandi fugientibus datum [24]. Itaque Eliſſa delata [25] in Africae ſinum [26], incolas loci eius [27], aduentu peregrinorum, mutuarumque rerum commercio gaudentes [28], in amicitiam ſolicitat [29]: 8
deinde emto loco [30], qui corio [31] bouis tegi poſſet, in quo [32] feſſos longa [33] nauigatione ſocios, quoad [34] proficiſceretur, reficere [35] poſſet; corium in tenuiſſimas partes ſecari iubet, atque ita maius loci ſpacium, quam petierat, occupat: vnde poſtea ei loco Byrſae nomen fuit. Confluentibus 9
deinde vicinis locorum [36], qui ſpe [37] lucri multa hoſpitibus venalia [38] inferebant [39]; ſedesque [40] 10
ibi ſtatuentibus, ex frequentia [41] hominum velut inſtar [42] ciuitatis effectum [43] eſt. Vticenſium 11
quoque legati, dona vt [44] conſanguineis attulerunt; hortatique ſunt, vrbem ibi conderent, vbi 12

O ſedes

21 feliciſſimae, auſpiciis ac iuſſu deorum exſtructae. 22 impediiſſet. 23 tempus. 24 conceſſum fuit. 25 cum perueniſſet. 26 *Meerbuſen.* 27 illius. 28 qui cum aduenientibus peregrinis ſolebant exercere commercia mutua variarum rerum. 29 hortatur. 30 cum illa emiſſet locum, *einen Platz*, ab incolis. 31 *mit der Haut.* 32 loco. 33 propter longam. 34 vsque dum ipſa aliorſum. 35 recreare. 36 poſtea cum alii populi, qui vicini erant huic loco, concurrerent. 37 ex ſpe. 38 merces venales. 39 adferebant. 40 & cum illi vicini habitationem ſuam ibi ſtatuerent. 41 copia. 42 imago quaedam. 43 factum, excrta eſt. 44 his peregrinis tanquam ſibi conſanguineis.

45 acce-

15 [illegible] ſortiti eſſent 45. Sed & Afro[illegible]
di aduenas amor cepit 47. Itaque con[illegible]
bus omnibus 48 Carthago condi[illegible]
16 annuo vectigali pro ſolo 50 vrbis. [illegible]
damentis caput bubulum 51 inuentu[illegible]
auſpicium 52 quidem fructuoſae terra[illegible]
oſae, perpetuoq; ſervae 53 vrbis fuit: propter
16 in alium locum vrbs tranſlata 54. Ibi [illegible]
caput repertum, bellicoſum potentemque [illegible]
lum futurum 55 ſignificans, vrbi auſpicata[illegible]
17 dem dedit. Tunc ad 57 opinionem [illegible]
concurrentibus gentibus, breui & populus [illegible]
vitas magna facta 58.

45 accepiſſent. 46 Africae incol[illegible] 47 [illegible]
48 dum omnes hoc conſilium laudabant. [illegible]
cum vel impoſitum fuit. 50 terra. [illegible]
omen, indicium. 53 *dienſtbaren.* 54 [illegible]
55 fore. 56 felicem. 57 quoniam ing[illegible]
fama de futura felicitate huius vrbis exo[illegible]
fuit.

CAPVT VI.

1 CVm ſucceſſu 1 rerum florentes Carthagin[illegible]
opes 2 eſſent, rex Maxitanorum [illegible]
2. Poenorum principibus ad ſe arceſſitis [illegible]
nuptias ſub 4, belli denunciatione pe[illegible]
legati reginae referre metuentes [illegible]

1 Per felices ſucceſſus. 2 [illegible]
cum ad ſe vocaſſet, in ſocietatem recep[illegible]
nunciabat rex bellum, ſi Eliſſa nuptias [illegible]
rer. 5 dum verebantur, & nolebant. [illegible]

cum ea ingenio egerunt, nunciantes, *regem*[7] *ali-*
quem poſcere, qui cultiores victus[8] *eum*[9], *Afroſ-*
que perdoceat;[10] *ſed quem inueniri poſſe, qui* 3
ad Barbaros & ferarum more[11] *viuentes tranſi-*
re[12] *a conſanguineis velit?* Tunc a regina caſti-
gati, *Si pro ſalute patriae aſperiorem vitam re-* 4
cuſarent, cui etiam ipſa vita, ſi res exigat, debea-
tur[13]: regis mandata aperuere, dicentes; *Quae*
praecipiat aliis, ipſi facienda eſſe[14], *ſi velit vrbi*
conſultum eſſe. Hoc dolo capta[15], diu Acerbae 5
viri nomine cum multis lacrymis & lamentatio-
ne flebili inuocato[16], ad poſtremum *ituram ſe*,[17]
quo ſuae vrbis fata vocarent, reſpondit. In hoc 6
trium menſium ſumto ſpatio[18], pyra[19] in vlti-
ma[20] parte vrbis exſtructa, velut placatura viri
manes[21], inferiasque ante nuptias miſſura, multas

7 quod rex ipſorum aliquem poſtulet. 8 cultiorem viuendi rationem. 9 regem. 10 edoceat. 11 tanquam ferae beſtiae. 12 ire. 13 tunc dixit regina ad legatos, regem & *Afros* poena dignos eſſe, ſi nolint reiicere vitam ferocem pro ſalute patriae, quoniam pro illa debeat etiam vita amitti, ſi neceſſitas ita id exigat. 14 neceſſe eſſe, vt ipſa regina id faciat, quod ipſa aliis praecipiat, ſi velit conſeruare vrbis ſuae ſalutem. 15 decepta Eliſſa. 16 cum ipſa diu inuocaſſet nomen mariti ſui cum lacrymis. 17 ſe ire velle. 18 cumque regina poſtulaſſet, vt ſibi daretur ſpatium ſeu tempus trium menſium, ad hoc faciendum. 19 *ein Scheiter-Hauffen*, poſtquam pyra exſtructa fuerat. 20 extrema. 21 Eliſſa, quae quaſi placare volebat animam ſui mariti, & ei adhuc mittere ante nouas nuptias ſacrificium ferale.

hoſtias caedit [22], & ſumto gladio pyram conſcen-
7 dit; atque ita ad populum reſpiciens, *ituram [23] ſe ad virum, ſicut praeceperant*, dixit, vitamque
8 gladio finiuit. Quamdiu Carthago inuicta fuit,
9 pro [24] dea culta eſt [25]. Condita eſt vrbs haec [26]
10 LXXXII annis ante quam Roma [27]; cuius [28] virtus ſicut bello clara fuit, ita domi ſtatus [29] variis diſ-
11 cordiarum caſibus agitatus eſt [30]. Cum inter cetera mala [31], etiam peſte laborarent [32], cruenta ſacrorum religione, & ſcelere pro remedio vſi ſunt [33].
12 Quippe homines, vt [34] victimas immolabant; & impuberes [35] (quae aetas etiam hoſtium miſericordiam prouocat [36]) aris [37] admouebant, pacem deorum ſanguine eorum [38] expoſcentes [39], pro [40] quorum vita dii rogari maxime ſolent.

22 mactat. 23 ſe ire velle. 24 tanquam. 25 haec Eliſſa. 26 Carthago. 27 condita fuit. 28 Carthaginis. 29 huius vrbis. 30 vexatus eſt. 31 calamitates. 32 vexarentur, affligerentur. 33 Carthaginenſes vſi ſunt ſacrificiis cruentis & crudeliſſimis & ſceleſtiſſimis, loco remedii, in remedium peſtis. 34 tanquam. 35 pueros, infantes. 36 commouere ſolet etiam hoſtes ad miſericordiam. 37 immolabant in aris. 38 infantum. 39 expetentes. 40 vt infantibus longam vitam concedere velint.

CAPVT VII.

1 ITaque aduerſis tanto ſcelere numinibus [1], cum in Sicilia diu feliciter dimicaſſent, translato in Sar-

1 Quoniam dii irati erant Carthaginenſibus, propter tam horribilem crudelitatem.

2 ductu,

Sardiniam bello, amiſſa maiore exercitus parte,
graui proelio victi ſunt. Propter quod ducem 2
ſuum Maleum, cuius auſpiciis [2] & Siciliae par-
tem domuerant [3], & aduerſus Afros magnas res
geſſerant, cum [4] parte exercitus, quae ſuperfue-
rat, exulare [5] iuſſerunt. Quam rem [6] aegre 3
ferentes milites, legatos Carthaginem mittunt,
qui reditum primo, veniamque infelicis [7] militiae
petant; tum [8] denuncient, *quod precibus ne-*
queant [9], *armis ſe conſecuturos.* Cum & preces 4
& minae legatorum ſpretae eſſent, interiectis
diebus, conſcenſis [10] nauibus, armati ad vrbem
veniunt: ibi deos hominesque teſtari [11], *non ſe* [12] 5
expugnatum, ſed reciperatum patriam venire;
oſtenſurosque ciuibus ſuis, non virtutem ſibi [13]
priore bello, ſed fortunam defuiſſe: prohibitis [14] 6
commeatibus, obſeſſaque vrbe, in ſummam deſpe-
rationem Carthaginienſes adduxerunt. Interea 7
Cartalo Malei exſulis ducis filius, cum praeter ca-
ſtra patris a Tyro, quo [15] decimas [16] Herculis fer-

2 ductu, felicitate. 3 redegerant ſub ſuam poteſtatem. 4 ſimul cum. 5 in exilium eiecerunt. 6 quod exilium. 7 belli infeliciter geſti. 8 ſi vero contingat reditum militibus denegari, cum iuſſi ſunt legati denunciare Carthaginenſibus. 9 conſequi milites. 10 cum milites conſcendiſſent naues. 11 in teſtimonium vocare coeperunt. 12 ſe non venire ad expugnandam, ſed ad recipiendam. *vide* Indicem in voce *Reciperare.* 13 militibus. 14 cumque adeo milites impediuiſſent commeatum. 15 ad quam vrbem. 16 decimam praedae partem, quae Herculi dicata erat.

re ex praeda Sicilienſi, quam pater eius ceperat, a
Carthaginienſibus miſſus fuerat, reuerteretur,
arceſſitusque a patre eſſet [17], *prius publicae ſe re-
ligionis officia exſecuturum quam priuatae pieta-*
8 *tis*, reſpondit [18]. Quam rem [19] etſi indigne ferret pa-
ter non tamen vim afferre religioni [20] auſus eſt.
9 Interiectis deinde diebus, Cartalo, petito [21] com-
meatu a populo, cum reuerſus ad patrem eſſet, or-
natusque purpura, & inſulis [22] ſacerdotii, omnium
ſe oculis ingereret [23], tunc in ſecretum abducto [24]
10 pater ait: *Auſusne es, nefandiſſimum caput, iſta
purpura & auro ornatus, in conſpectum [25] tot mi-
ſerorum ciuium venire? & [26] moeſta ac lugentia
caſtra, circumfluentibus quietae felicitatis inſi-*
11 *gnibus, velut exſultabundus [27] intrare? Nusquam
ne te aliis iactare [28] potuiſti? Nullus locus apti-
er [29], quam ſordes [30] patris, & exilii infelicis*
12 *aerumnae fuerunt? Quid [31], quod paulo ante
vocatus [32], non dico patrem [33], ducem certe ci-
uium*

17 & iuſſus eſſet a patre, vt ad ſe veniret. 18 filius reſpondit, neceſſe eſſe, vt ipſe prius exſequatur officia publicae religionis, quam vt obediat iuſſibus patris. 19 quod filii reſponſum. 20 cultui diuino. 21 poſtquam petierat libertatem proficiſcendi ad patrem. 22 veſtibus. 23 omnium oculis ſeſe repraeſentaret. 24 filio, quem abduxit pater in locum ſecretum. 25 in oculos. 26 & auſus es intrare caſtra cum his inſignibus & ornamentis, quae tranquillitatem & pacem indicant. 27 laetus. 28 oſtendere. 29 ad oſtentationem tuorum ornamentorum. 30 miſeria, ſqualor. 31 & quod maius eſt, 32 cum vocatus fueris ad patrem. 33 ſpreuiſti.

34 ho-

vium tuorum ſuperbe ſpreuiſti? Quid porro tu 13
in purpura iſta coroniſque aliud, quam victo-
riarum mearum titulos [34] *geris? Quoniam* 14
igitur tu in patre nihil niſi exſulis nomen agno-
ſcis; ego quoque imperatorem me magis, quam
patrem iudicabo; ſtatuamque in te exemplum,
ne quis poſthac infelicibus miſeriis patris illudat.
Atque ita eum cum ornatu ſuo, in altiſſimam
crucem in conſpectu vrbis ſuffigi [35] iuſſit. Poſt 15
paucos deinde dies Carthaginem capit [36]: euoca- 16
toque populo ad concionem, exilii iniuriam [37]
queritur; belli neceſſitatem excuſat: *contentum-*
que victoria ſua, punitis auctoribus miſerorum
ciuium, iniurioſi exilii omnibus ſe veniam da-
re [38] dicit. Atque ita decem ſenatoribus inter- 17
fectis, vrbem legibus ſuis reddidit [39]. Nec mul- 18
to poſt ipſe affectati regni [40] accuſatus, duplicis
& in filio & in [41] patria parricidii poenas dedit [42].
Huic [43] Mago imperator [44] ſucceſſit, cuius indu- 19
ſtria [45], & opes [46] Carthaginienſium, & imperii
fines, & bellicae gloriae laudes creuerunt.

34 honores. 35 affigi, agi. 36 occupat Maleus. 37 de iniuria. 38 & Maleus dicit, ſe contentum eſſe vnice cum victoria ſua, & ſe velle tantum punire eos, qui auctores fuiſſent miſeriae tot ciuium, caeteris vero veniam exſilii ſui dare. 39 permiſit, vt vrbs legibus ſuis in poſterum vteretur. 40 propter affectatum. 41 commiſſi in filium & in patriae ſenatores. 42 punitus fuit. 43 Maleo. 44 dux exercituum. 45 per induſtriam. 46 potentia.

LIBER XIX.

BREVIARIVM CAPITVM.

1. *Magoni Carthaginenſium Imperatori ſucce.lunt Haſdrubal & Amilcar. Haſdrubal in Sardinia perit. Inde Siculum bellum, & Perſarum legatio.*
2. *Horum filii & Carthaginienſis clades exercitus in Sicilia.*
3. *Imilco Dux huius exercitus. Carthaginem reuerſus, ſpe omni abiecta mortem ſibi infert.*

CAPVT I.

1 MAgo Carthaginienſium imperator, cum primus omnium [1], ordinata [2] diſciplina militari, imperium Poenorum condidiſſet [3], vireſque ciuitatis non minus belland[i] arte [4] quam virtute firmaſſet, diem [5] fungitur, relictis [6]
2 duobus filiis Haſdrubale & Hamilcare: qui per veſtigia paternae virtutis decurrentes [7], ſicuti [8] ge-
3 neri „ ita & magnitudini patris ſucceſſerunt. His ducibus Sardiniae bellum illatum [9]: aduerſus Afros quoque vectigal pro ſolo vrbis multorum an-
4 norum repetentes [10], dimicatum [11]: ſed Afrorum

ſicuti

---

1 Inter omnes. 2 poſtquam ipſe militarem diſciplinam in aliquem ordinem redegerat. 3 ſtabiliuiſſet. 4 per artem. 5 moritur. 6 & poſt ſe reliquit filios. 7 incedentes. 8 quemadmodum hi duo filii poſteritatem & genus patris propagarunt, ita imitati ſunt etiam eius virtutes. 9 ſub Haſdrubalis & Hamilcaris ductu Carthaginenſis aggreſſi ſunt bello inſulam Sardiniam. 10 qui Afri poſtulabant a Carthaginenſibus vectigal multorum annorum, pro ditione illa, quam vrbs occupauerat. 11. fuit a Carthaginenſibus.

12 Afris.

ſicuti cauſa iuſtior, ita & fortuna ſuperior fuit;
bellumque cum his [12] ſolutione [13] pecuniae, non 5
armis [14] finitum. In Sardinia quoque Hasdru- 6
bal grauiter vulneratus, imperio Hamilcari fratri
tradito [15], interiit: cuius mortem, cum luctus ci- 7
vitatis, tum & dictaturae vndecim, & triumphi
quatuor inſignem fecere [16]: hoſtibus quoque cre- 8
vere animi [17], veluti [18] cum duce vires [19] Poe-
norum cecidiſſent [20]. Itaque Siciliae populis [21] 9
propter aſſiduas Carthaginienſium iniurias, ad
Leonidam fratrem regis Spartanorum concurren-
tibus, graue bellum natum [22]: in quo & diu, &
varia [23] victoria proeliatum fuit. Dum haec a- 10
guntur, legati a Dario Perſarum rege Carthagi-
nem venerunt, afferentes edictum [24]; quo [25] Poe-
ni humanas hoſtias immolare, & canina [26] veſci

12 Afris. 13 per ſolutionem pecuniae & vectigalis debiti. 14 per arma & bella. 15 poſtquam imperium *das Ober-Commando der Armee*, tradiderat fratri ſuo Hamilcari. 16 quoniam dictator ſeu dux militiae & princeps vrbis ſeu conſul ſupremus vndecim vicibus fuerat, praeterea etiam quatuor triumphos egerat, ideo tota ciuitas luxit eius mortem, & mortem eius claram fecit. 17 *der Muth*. 18 non ſecus ac ſi ſimul cum duce Carthaginenſium. 19 potentia. 20 debilitatae fuiſſent. 21 cum populi Sardiniae concurrerent ad Leonidam, & ab eo auxilium peterent. 22 exortum eſt. 23 cum varia, dum modo hoſtes, modo Carthaginenſes ſuperiores in proeliis erant. 24 mandatum regis. 25 per quod edictum, 26 carne canum, *Hunde-Fleiſch*.

31 prohibebantur; mortuorumque corpora cremare potius, quam terra [27] obruere, a rege iubebantur:
32 petentes ſimul auxilia aduerſus Graeciam, cui [28]
33 illaturus bellum Darius erat [29]. Sed Carthaginienſes auxilia negantes [30], propter aſſidua finitimorum bella, ceteris [31], ne per [32] omnia contumaces viderentur, cupide [33] paruere.

27 in terra ſepelire. 28 Graeciae. 29 inferre volebat. 30 recuſantes. 31 in ceteris poſtulatis regis Perſarum. 32 in omnibus. 33 libenter obediuerunt.

Capvt II.

1 INterea Hamilcar bello [1] Sicilienſi interficitur, relictis [2] tribus filiis, Imilcone, Hannone, Giſcone.
2 Hasdrubali quoque par numerus filiorum
3 fuit, Annibal, & Hasdrubal, & Sappho. Per hos [3] res
4 Carthaginienſium ea tempeſtate gerebantur. Itaque & Mauris bellum illatum [4], & aduerſus Numidas pugnatum, & Afri compulſi [5] ſtipendium [6] vrbis conditae Carthaginienſibus remittere.
5 Deinde cum familia tanta [7] imperatorum grauis [8] liberae ciuitati eſſet, omniaque ipſi agerent ſimul & iudicarent, centum ex numero ſenato-
6 rum iudices deliguntur, qui reuerſis [9] a bello ducibus, rationem [10] rerum geſtarum exigerent [11], vt

1 In bello. 2 poſt ſe vero reliquit tres filios. 3 filios Hasdrubalis & Hamilcaris. 4 fuit. 5 fuerunt. 6 vide ſupra cap. I. §. 3. 4. 5. 7 tam copioſa, potens. 8 moleſta, periculoſa. 9 a reuerſis ex bello ducibus. 10 *Rechnung, Rechenſchafft.* 11 poſtularent.

vt [12] hoc [13] metu ita [14] in bello imperia cogitarent [15], vt [16] domi [17] iudicia legesque reſpicerent [18]. In Sicilia in locum Hamilcaris, impera- 7
tor Imilco ſuccedit: qui cum nauali terreſtrique bello [19] ſecunda [20] proelia feciſſet, multasque ciuitates cepiſſet, repente peſtilentis ſideris vi [21]
exercitum amiſit. Quae res cum nunciata Car- 8
thagini eſſet, moeſta ciuitas fuit: omnia vlulatibus non ſecus ac ſi vrbs ipſa capta eſſet, perſonabant [22]: clauſae [23] priuatae domus, clauſa deorum templa, intermiſſa omnia ſacra [24], omnia 9
priuata officia damnata [25]. Cuncti [26] deinde ad 10
portum congregantur, egredientesque paucos e nauibus, qui cladi ſuperfuerant, de ſuis percontantur [27]. Vt vero dubia antea ſpe, & ſuſpenſo 11
metu, incerta orbitatis exſpectatione, caſus ſuorum miſeris eluxit [28], tunc toto [29] litore plangentium [30] gemitus, tunc infelicium matrum vlulatus, & flebiles querelae audiebantur.

12 vrbi duces. 13 propter nunc metum. 14 hoc modo. 15 gererent. 16 vt duces ſimul reſpicerent. 17 domeſtica, ciuium & ſenatorum, vrbis, patriae. 18 conſiderarent. 19 in bello, quod terra marique gerebatur. 20 felicia. 21 per vim peſtilentiae. 22 *erſchalleten*. 23 fuerunt. 24 cultus diuinus. 25 intermiſſa fuerunt. 26 omnes ciues. 27 & ciues interrogant illos paucos, qui egrediebantur e nauibus, & a peſtilentia conſeruati fuerant de ſtatu ſuorum. 28 poſtquam vero miſeri ciues certum nuntium de morte ſuorum acceperunt, ſiquidem antea dubia ipſorum ſpes, & metus incertus, ob hanc orbitatem nondum confirmatam, fuerat. 29 per totum litus. 30 lugentium, lacrymantium.

CAPVT III.

1 INter haec [1] procedit inops [2] e naui ſua impera-
tor ſordida ſeruilique tunica diſcinctus [3]: ad [4]
cuius conſpectum plangentium agmina iungun-
2 tur. Ipſe quoque manus ad coelum tendens, nunc
ſortem [5] ſuam, nunc publicam fortunam [6] deflet:
3 nunc deos accuſat, *qui tanta belli decora* [7], *& tot*
ornamenta victoriarum, quae ipſi [8] *dederant,*
abſtulerint: qui captis [9] *tot vrbibus, totiesque ho-*
ſtibus terreſtri naualique proelio victis, exerci-
tum victorem non bello [10], *ſed peſte deleuerint.*
4 *Deferre* [11] *ſe tamen ciuibus ſuis non modica ſola-*
tia, quod malis [12] *eorum hoſtes gaudere, non glori-*
5 *ari poſſent. Quippe cum* [13] *neque eos, qui mortui*
ſunt, a ſe [14] *occiſos* [15], *neque eos qui reuerſi ſunt, a*
6 *ſe fugatos poſſint dicere. Praedam, quam relictis* [16]
a ſe [17] *caſtris abſtulerint, non eſſe talem, quam ve-*
lut ſpolium victi hoſtis oſtentent [18]: *ſed quam poſ-*
ſeſſione vacua, fortuitis dominorum mortibus, ſic-
uti caduca occuparint [19]. *Quod ad hoſtes per-*
tinet,

1 Interea. 2 qui ſuis militibus orbatus erat. 3 veſtitus. 4 qui cum conſpectus eſſet, agmina plangentium veniunt ad eum. 5 calamitatem. 6 infortunium. 7 ornamenta, tam fortes viros. 8 dii. 9 poſt tot vrbes occupatas. 10 per bellum. 11 ſe tamen, imperatorem, adferre. 12 propter calamitatem ciuium. 13 ſiquidem. 14 hoſtibus. 15 fuiſſe. 16 in relictis. 17 imperatore. 18 poſſint hoſtes oſtendere. 19 ſed quam praedam hoſtes occuparint, tanquam bona caduca, quorum vacua facta fuerit poſſeſſio per mortem fortuitam & inopinatam poſſeſſorum ac dominorum.

20 mi-

tinet, victores ſe [20] *receſſiſſe: quod* [21] *ad peſtem, victos* [22]. *Nihil tamen ſe* [23] *grauius ferre, quam* 8
quod inter fortiſſimos viros mori non potuerit, ſeruatusque ſit non ad vitae iucunditatem, ſed ad ludibrium calamitatis. Quanquam vbi [24] *miſe-* 9
ras copiarum reliquias Carthaginem reduxerit, ſe quoque ſequuturum commilitones ſuos [25]*: oſten-* 10
ſurumque [26] *patriae, non ideo ſe in eam diem vixiſſe, quoniam velit viuere: ſed ne hos, quibus nefanda lues* [27] *pepercerat, inter hoſtium exercitus relictos* [28], *morte ſua* [29] *proderet* [30]. Tali vociſe- 11
ratione [31] per vrbem ingreſſus, vt [32] ad limina domus ſuae venit, proſecutam [33] multitudinem velut poſtremo alloquio dimiſit: obſeratisque fori- 12
bus [34], ac nemine [35] ad ſe, ne filiis quidem admiſſis, mortem ſibi conſciuit [36].

20 milites. 21 quod vero pertineret ad peſtem. 22 ſe a peſte victos receſſiſſe. 23 imperatorem. 24 poſtquam ipſe 25 ſe quoque mori velle, iuxta exemplum commilitonum ſuorum. 26 & ſe oſtendere velle. 27 triſtiſſima peſtilentia. 28 ſi hi relinquerentur inter exercitus hoſtium. 29 per ſuam, imperatoris, mortem. 30 traderet hoſtibus. 31 cum tam triſti ſermone & gemitu. 32 poſtquam, 33 ipſe dimiſit populum, qui ipſum comitatus fuerat. 34 ac poſtquam fores domus ſuae obſerauerat. 35 admiſſo. 36 ipſe ſemet interfecit.

LIBER XX.

BREVIARIVM CAPITVM.

1. *Dionyſius, Siciliae Tyrannus, Graeciae magnae incolas belli aggreditur.*
2. *Metapontinorum origo & fata.*
3. *Crotonienſium & Locrenſium bella.*
4. *Pythagoras Philoſophus Crotonienſes ad frugalitatem reuocat.*
5. *Dionyſius victis Locrenſibus Crotonienſes adoritur, quos relinquit ab Hannone retractus, & tandem ſuorum inſidiis opprimitur.*

CAPVT I.

1 Dionyſius e Sicilia Carthaginienſibus pulſis [1], occupatoque totius inſulae imperio, graue [2] otium regno ſuo, periculoſamque deſidiam [3] tanti exercitus ratus, copias in Italiam
2 traiecit [4]: ſimul [5] vt militum vires continuo labore [6] acuerentur [7], & regni fines proferrentur [8].
3 Prima illi militia [9] aduerſus Graecos, qui proxima
4 Italici maris litora tenebant, fuit: quibus [10] deuictis, finitimos quosque aggreditur, omnesque Graeci nominis [11] Italiam poſſidentes, hoſtes ſibi deſti-

1 Poſtquam pulſi erant Carthaginenſes. 2 cum putaret, otium fore moleſtum & periculoſum ſuo regno. 3 ignauiam. 4 duxit. 5 hoc conſilio, vt. 6 per laborem. 7 exercerentur, excitarentur. 8 dilatarentur, amplificarentur. 9 expeditio. 10 qui Graeci cum deuicti eſſent a Dionyſio. 11 & omnes eos, qui Graeci appellabantur.

12 vult

deſtinat[12]: quae gentes non partem [13], ſed vni- 5
verſam ferme Italiam ea [14] tempeſtate occupaue-
rant. Denique multae vrbes adhuc poſt tantam 6
vetuſtatem veſtigia [15] Graeci moris [16] oſtentant.
Namq; Tuſcorum populi, qui oram[17] inferi[18] ma- 7
ris poſſident, a Lydia venerunt: & Ventos, quos 8
incolas ſuperi [19] maris videmus, capta [20] & expu-
gnata Troia, Antenore duce [21], miſit; Adria 9
quoque Illyrico mari proxima, quae & Adriatico
mari nomen dedit, Graeca vrbs eſt: & Arpos Dio- 10
medes exciſo Ilio [22], naufragio [23] in ea loca dela-
tus [24], condidit. Sed & Piſae [25] in [26] Liguribus 11
Gaecos auctores [27] habent; & in Tuſcis, Tarqui-
nii a Theſſalis & Spinambris: Peruſini quoque
originem ab Achaeis ducunt [28]. Quid Ceren 12
vrbem dicam? Quid Latinos populos, qui ab Ae-
nea conditi videntur? Iam Faliſci, Nolani, Abella- 13
ni nonne Chalcidenſium coloni ſunt? Quid tra- 14
ctus [29] omnis Campaniae? Quid Bruttii, Sabini-
que? Quid Samnites? Quid Tarentini? Quos La- 15
cedaemone [30] profectos, Spuriosque vocatos [31] ac-
cepi-

12 vult habere pro hoſtibus. 13 Italiae. 14 illo tempore. 15 indicia. 16 Graecarum conſuetudinum. 17 *See-Küſte*, regionem, *Gegend*. 18 inferioris. 19 ſuperioris ſeu Adriatici. 20 Troia capta miſit Venetos. 21 ſub duce. 22 poſtquam Troia deleta fuit. 23 per naufragium. 24 cum veniſſet. 25 vrbs. 26 in prouincia Ligurum. 27 conditores. 28 trahunt, deriuant. 29 prouincia. 30 ex vrbe. 31 fuiſſe. vide ſupra III. 4. 7.

32 au-

16 cepimus[32] ? Thurinorum vrbem condidiſſe Philo-
ctetem ferunt[33], ibique adhuc monumentum eius
viſitur[34] : & Herculis ſagittae in Apollinis tem-
plo, quae[35] fatum Troiae fuere.

32 audiuimus, legimus. 33 dicunt, fama eſt. 34 videtur, extat. 35 quae ſagittae Herculis fuerunt cauſſa excidii vrbis Troiae.

CAPVT II.

1 METapontini quoque in templo Mineruae fer-
ramenta[1], quibus Epeus, a quo conditi
ſunt[2], equum Troianum fabricauit, oſtentant.
2 Propter quod omnis[3] illa pars Italiae, maior
3 Graecia appellata eſt. Sed principio[4] originum
Metapontini cum Sybaritanis & Crotonienſibus
pellere ceteros Graecos Italia[5] ſtatuerunt[6],
4 Cum primum vrbem Sirim cepiſſent, in expugna-
tione eius quinquaginta iuuenes amplexos[7] Mi-
neruae ſimulacrum[8] ſacerdotemque deae vela-
tum[9] ornamentis, inter ipſa altaria trucidaue-
5 runt. Ob haec cum peſte & ſeditionibus vexa-
rentur, priores[10] Crotonienſes Delphicum ora-
6 culum adierunt. Reſponſum his eſt, *finem ma-
li[11] fore, ſi violatum Mineruae numen, & in-
ter-*

1 Inſtrumenta fabrilia. 2 Metapontini. 3 tota. 4 in principio originum ſuarum. 5 ex Italia. 6 decreuerunt. 7 qui amplexi erant. 8 imaginem, ſtatuam. 9 amictum, veſtitum. 10 primi omnium. 11 peſtilentiae & ſeditionum.

12 ani-

perfectorum manes [12] *placaſſent.* Itaque cum 7
ſtatuas iuuenibus [13] iuſtae magnitudinis, & inprimis Mineruae [14] fabricare coepiſſent, Metapontini cognito [15] oraculo deorum occupandam manium & deae pacem rati [16], iuuenibus modica & lapidea ſimulacra ponunt, & deam panificiis [17] placant. Atque ita peſtis vtrobique ſedata eſt, cum alteri [18] magnificentia, alteri [19] velocitate [20] certaſſent. Recuperata ſanitate, non 8
diu Crotonienſes quieuere. Itaque indignan- 9 10
tes [21], in oppugnatione Siris [22], auxilium contra ſe a Locrenſibus latum [23], bellum his intulerunt. Quo [24] metu territi Locrenſes, ad Spar- 11
tanos decurrunt: auxilium ſupplices deprecantur [25]. Illi [26] longinqua militia grauati au- 12
xilium a Caſtore & Polluce petere eos [27] iubent. Neque legati reſponſum ſociae [28] vrbis ſpreue- 13
runt; profectiq; in proximum templum, facto ſacrificio, auxilium deorum implorant, Litatis [29] 14
hoſtiis obtentoque, vt rebantur, quod petebant [30], haud ſecus laeti, quam ſi deos ipſos ſecum

12 animas. 13 occiſis. 14 ſtatuam. 15 poſtquam intellexerant oraculum. 16 putabant, praeueniri oportere pacem deae & animarum. 17 per ſacrificium ex panibus. 18 Crotonienſes. 19 Metapontini. 20 per celeritatem placationis. 21 irati erant. 22 vrbis. 23 fuiſſe. 24 cuius belli metu. 25 precantur. 26 Spartani, qui ipſi iam longa & moleſta bella geſſerant. 27 Locrenſes. 28 Spartae, quae ſocietatem habebat cum Locrenſibus. 29 cum hoſtiae eſſent mactatae. 30 & cum obtinuiſſent, veluti opinabantur, illud quod petebant.

31 Ca-

cum aduecturi eſſent: puluinaria iis [31] in naui componunt, fauſtisque profecti omnibus, ſolatia ſuis [32] pro auxiliis deportant.

31 Caſtori & Polluci. 32 loco auxilii.

Capvt III.

1 His cognitis, Crotonienſes & ipſi legatos ad oraculum Delphos mittunt, victoriae facultatem [1], belliique proſperos euentus deprecan-
2 tes [2]. Reſponſum; *prius votis* [3] *hoſtes quam ar-*
3 *mis vincendos* [4]. Cum vouiſſent Apollini decimas [5] praedae, Locrenſes & voto hoſtium & reſponſo dei cognito [6], nonas [7] vouerunt; tacitamque eam rem habuere, ne votis [8] vinceren-
4 tur. Itaque cum in aciem proceſſiſſent, & Crotonienſium centum viginti millia armatorum conſtitiſſent, Locrenſes paucitatem ſuam circumſpicientes (nam ſola [9] quindecim millia militum habebant) omiſſa ſpe victoriae, in deſtina-
5 tam mortem conſpirant [10]: tantusque ardor ex deſperatione ſingulos cepit [11], ut victores ſe pu-
6 tarent, ſi non inulti morerentur. Sed dum mori

1 Beneficium, occaſionem, vt vincere poſſent ſuos hoſtes. 2 precantes. 3 per vota, *Gelübde*. 4 eſſe. 5 decimam partem. 6 cum intellexiſſent tum votum hoſtium, tum reſponſum Apollinis. 7 nonam partem. 8 per vota hoſtium fortaſſis adhuc maiora. 9 ſolum, tantummodo. 10 omnes conſentiunt in deſperationem & mortem voluntariam. 11 occupauit animos ſingulorum.

12 vo-

ri honeſte quaerunt [12], feliciter vicerunt: Nec
alia cauſa victoriae fuit, quam quod[13] deſperaue-
runt. Pugnantibus [14] Locris, aquila ab acie 7
nunquam receſſit, eosque tam diu circumuolauit,
quoad [15] vincerent. In cornibus [16] quoque 8
duo iuuenes diuerſo a ceteris armorum habitu [17],
eximia magnitudine. & albis equis, & coccineis [18]
paludamentis [19], pugnare viſi ſunt, nec vltra [20]
apparuerunt, quam pugnatum eſt. Hanc admi- 9
rationem auxit incredibilis famae [21] velocitas.
Nam eadem [22] die, qua in Italia pugnatum eſt,
& [23] Corintho, & Athenis, & Lacedaemone nun-
ciata eſt victoria.

12 volunt. 13 quoniam deſperauerunt de vita ſua, & ita tanquam deſperati pugnauerunt. 14 dum Locrenſes pugnabant. 15 vsque dum obtinerent victoriam. 16 *auf beyden Flügeln der Armee.* 17 qui prorſus alia arma habebant, quam quidem caeteri milites. 18 purpureis. 19 *in Soldaten-oder Campagne Roecken.* 20 diutius. 21 rumoris. 22 in hac ipſa die. 23 & in vrbe Corintho.

CAPVT IV.

POſt haec Crotonienſibus nulla virtutis [1] ex- 1
ercitatio, nulla armorum cura fuit. Oderant 2
enim, quae [2] infeliciter ſumſerant; mutaſſentque
vitam luxuria [3], ni Pythagoras philoſophus fuiſ-
ſet [4]. Hic [5] Sami [6] Demarato [7] locuplete ne- 3
gotia-

1 Fortitudinis bellicae. 2 ea arma, quae. 3 cum luxuria & voluptatibus. 4 ipſos impediuiſſet ab hac voluntate. 5 Pythagoras. 6 in vrbe Samo. 7 ex Demarato.

8 mer-

gotiatore [8] natus, magnisque ſapientiae incrementis [9] ornatus, Aegyptum [10] primo, mox Babyloniam ad perdiſcendos ſiderum motus, originemque mundi ſpectandam, profectus, ſummam
4 ſcientiam conſequutus erat. Inde [11] regreſſus, Cretam & Lacedaemona, ad cognoſcendas Minois & Lycurgi inclytas [12] ea tempeſtate leges,
5 contenderat [13]. Quibus omnibus inſtructus [14], Crotonam venit, populumque in luxuriam lapſum, auctoritate ſua [15] ad vſum [16] frugalitatis
6 reuocauit [17]. Laudabat quotidie virtutem, & vitia luxuriae, caſusque [18] ciuitatium ea [19] peſte
7 perditarum enumerabat; tantumque ſtudium [20] ad frugalitatem [21] multitudinis [22] prouocauit [23],
8 vt aliquos ex his luxuriatos [24] incredibile videretur. Matronarum quoque ſeparatam a viris doctrinam, & puerorum a parentibus frequenter
9 habuit [25]. Docebat nunc has pudicitiam, & obſequia in [26] viros nunc illos [27] modeſtiam, & literarum

8 mercatore. 9 ſtudiis, in quibus egregie profecerat. 10 in Aegyptum. 11 ex Aegypto & Babylonia. 12 celebres. 13 profectus fuerat. 14 eruditus, informatus. 15 per ſuam. 16 conſuetudinem vitae frugalis & honeſtae. 17 reduxit. 18 excidia, interitum, calamitatem. 19 per eam peſtem luxuriae. 20 amorem. 21 ad frugalitatem. 22 in hoc populo. 23 excitauit. 24 olim ſectatos fuiſſe luxuriam, luxurioſos fuiſſe. 25 Pythagoras ſaepe docuit mulieres ſeparatim a viris, & pueros ſeparatim a parentibus. 26 erga. 27 viros docebat.

28 ma-

rarum ſtudium. Inter haec velut genitricem[28] 10
virtutum frugalitatem omnibus ingerebat[29],
conſecutusque diſputationum aſſiduitate erat[30]; 11
vt matronae auratas[31] veſtes, ceteraque dignita-
tis[32] ſuae ornamenta, velut inſtrumenta luxuriae
deponerent; eaque[33] omnia delata in Iunonis ae- 12
dem ipſi deae conſecrarent, prae[34] ſe ferentes, vera
ornamenta matronarum pudicitiam, non veſtes
eſſe. In iuuentute quoque quantum profliga- 13
tum ſit[35], victi[36] feminarum contumaces[37] ani-
mi manifeſtant[38]. Sed ccc ex iuuenibus, cum ſo- 14
dalitii iure[39] ſacramento[40] quodam nexi ſepara-
tam a ceteris ciuibus vitam exercerent[41], quaſi[42]
coetum clandeſtinae coniurationis haberent, ci-
vitatem[43] in ſe conuerterunt; quae[44] eos, cum[45] 15
in vnam domum conueniſſent, cremare voluit.
In quo tumultu LX ferme periere: ceteri in exilium 16
profecti. Pythagoras autem cum annos XX Cro- 17
tonae egiſſet[46], Metapontum migrauit, ibique
de-

28 matrem. 29 commendabat. 30 & per ſermonum ſuorum aſſiduitatem Pythagoras id erat aſſecutus. 31 inauratas, auro ornatas. 32 honoris, ſtatus, veſtitus. 33 & haec inſtrumenta luxuriae. 34 dum hae mulieres confitebantur & credebant. 35 quanta etiam vitia profligauerit & remouerit Pythagoras a iuvenibus. 36 ſuperati, perſuaſi. 37 qui alioquin obſtinati eſſe ſolent. 38 hoc declarant. 39 ex iure. 40 iureiurando inter ſe obſtricti. 41 viuerent. 42 & quaſi. 43 odium omnium ciuium. 44 ciuitas. 45 cum hi iuuenes luxurioſi. 46 vixiſſet.

47 mor-

deceſſit 47, cuius tanta admiratio fuit, vt ex domo eius templum facerent, eumque pro 48 deo colerent.

47 mortuus eſt. 48 tanquam deum.

Capvt V.

1 Igitur Dionyſius tyrannus, quem ſupra a Sicilia exercitum in Italiam traieciſſe, bellumque Graecis intuliſſe, memorauimus, expugnatis Lo-
2 cris [1], Crotonienſes vix vires longo otio [2] ex 3 prioris belli clade reſumentes, aggreditur 4: qui fortius cum paucis tanto exercitui eius 5, quam antea cum tot millibus Locrenſium paucitati re-
3 ſtiterunt. Tantum 6 virtutis paupertas adverſus inſolentes 7 diuitias habet, tantoque inſperata interdum ſperata victoria certior eſt 8.
4 Sed Dionyſium gerentem bellum, legati Gallorum, qui paucos ante menſes Romam incenderant, ſocietatem amicitiamque petentes adeunt:
5 *gentem ſuam 9 inter hoſtes eius poſitam eſſe, magnoque vſui 10 ei 11 futuram vel in acie bellanti 12, vel de tergo intentis in proelium hoſtibus 13,* affir-

1 Cum Locrenſes viciſſet. 2 poſt longam pacem. 3 propter cladem. 4 Dionyſius. 5 cum Dionyſius haberet tam numeroſum exercitum. 6 tantam potentiam & fortitudinem. 7 ſuperbas. 8 & ita inſperata victoria longe certior eſt interdum, quam ſperata victoria. 9 Gallorum. 10 vtilitati, commodo. 11 Dionyſio. 12 ſi vel Dionyſius in acie bellaret, proelium faceret. 13 vel ſi hoſtes vellent ipſum a tergo aggredi.

iucun-

affirmant. Grata [14] legatio [15] Dionyſio fuit.
Ita pacta [16] ſocietate, & auxiliis Gallorum au- 6
ctus [17], bellum velut ex integro reſtaurat [18]. Iis 7
autem Gallis cauſſa [19] in Italiam veniendi, ſedeſ-
que nouas quaerendi, inteſtina [20] diſcordia, &
aſſiduae domi [21] diſſenſiones fuere: quarum [22] 8
taedio cum in Italiam veniſſent, ſedibus [23] Tu-
ſcos expulerunt: & Mediolanum, Comum, Brixi-
am, Veronam, Vergamum, Tridentum. Vicenti-
am condiderunt. Tuſci quoque, duce Rhaeto, aui- 9
tis ſedibus amiſſis [24], Alpes [25] occupauere: & ex
nomine ducis gentes [26] Rhaetorum [27] condide-
runt. Sed Dionyſium in Siciliam aduentus [28] 10
Carthaginienſium reuocauit: qui reparato exer-
citu, bellum, quod lue [29] deſeruerant, auctis viri-
bus repetebant. Dux belli Hanno Carthagini- 11
enſis erat: cuius inimicus Suniatus, potentiſſi- 12
mus ea [30] tempeſtate Poenorum [31], cum odio
eius [32], Graecis literis [33], Dionyſio aduentum
exercitus, & ſegnitiem ducis [34] familiariter [35]
prae-

14 iucunda. 15 Gallorum. 16 facta. 17 poten-tior factus. 18 incipit. 19 fuerunt variae cauſſae, quamobrem in Italiam venirent, nempe, diſcordia &c. 20 domeſtica, ciuilis. 21 in Gallia. 22 quarum diſ-ſenſionum cum Galli eſſent pertaeſi. 23 ex prouincia & vrbibus ſuis. 24 poſtquam priſcas ſedes amiſerant. 25 montes. 26 varias gentes. 27 qui hodie appel-lantur Griſones, *Graubundter*. 28 irruptio. 29 quod Carthaginenſes propter peſtilentiam. 30 illo tempo-re. 31 inter Carthaginenſes. 32 ex odio erga Han-nonem. 33 per Graecas epiſtolas. 34 Hannonis. 35 amice.
36 an-

praenunciaſſet[36], comprehenſis[37] epiſtolis, pro-
13 ditionis damnatur: facto ſenatus conſulto[38], *ne quis poſtea Carthaginienſis, aut literis[39] Graecis, aut ſermoni ſtuderet; ne aut loqui cum hoſte, aut*
14 *ſcribere ſine interprete poſſet.* Nec multo poſt Dionyſius, quem paulo ante non Sicilia, non Italia capiebat[40] aſſiduis belli certaminibus victus fractusque[41] inſidiis[42] ad poſtremum ſuorum interficitur.

LIBER

36 antea indicaſſet. 37 *die Brieffe vvaren aufgefangen vvorden*, cum epiſtolae fuiſſent interceptae. 38 ſententia ſenatus. 39 lingua Graeca, ſtudiis Graecis. 40 cui nec Sicilia nec Italia ad magnitudinem Imperii ſatis erat. 41 debilitatus. 42 per inſidias.

1 Cum

LIBER XXI.

BREVIARIVM CAPITVM.

1. *Dionyſii iunioris artes tyrannicae deſcribuntur.*
2. *Eiusdem luxuria, crudelitas, doli, exilium, tyrannis in Locrenſes.*
3. *Callido commento Locrenſes ſpoliat, & obtruncat, ac Syracuſas per proditionem recipit.*
4. *Hannonis tyrannidem Carthaginem occupare tentantis tragoedia.*
5. *Dionyſius iunior Sicilia eiectus Corinthi moratur.*
6. *Hamilcarem cognomine Rhodanum Alexandri conſilia ſpeculatum, ingrati Carthaginienſes interficiunt.*

CAPVT I.

EXtincto [1] in Sicilia Dionyſio tyranno, in locum eius [2] milites maximum natu ex filiis eius nomine Dionyſium, ſuffecere [3]; 1
& [4] naturae ius ſecuti, & quod [5] firmius futurum 2
eſſe regnum, ſi penes [6] vnum remanſiſſet, quam ſi [7] portionibus [8] inter plures filios diuideretur, arbitrabantur. Sed Dionyſius inter initia regni, 3
auunculos fratrum ſuorum, velut [9] aemulos imperii ſui, hortatoreſque [10] puerorum ad diuiſio-

P nem

1 Cum Dionyſius eſſet mortuus. 2 Dionyſii. 3 conſtituerunt, ſurrogarunt. 4 in qua re milites ſequebantur ius naturae. 5 quoniam. 6 ſi vnus tantum regeret. 7 ſi regnum. 8 in certas portiones ſeu partes. 9 quos ſuſpicabatur aemulari. 10 qui auunculi hortati erant fratres pueros Dionyſii, vt regnum diuidi paterentur.

11 inter-

4 nem regni, tollere [11] geſtiebat [12]. Quare paulisper diſſimulatum animum prius ad fauorem popularium [13] conciliandum intendit [14]: excuſatius facturus quod ſtatuerat, ſi probatus ante o-
5 mnibus foret [15]. Igitur nexorum [16] tria millia e carcere dimittit: tributa populo per [17] triennium remittit; & quibuscumque delinimentis [18]
6 poteſt, animos omnium ſolicitat [19]. Tunc [20] ad deſtinatum facinus conuerſus [21], non cognatos tantum fratrum, ſed etiam ipſos [22] interficit:
7 vt [23] quibus conſortium regni debebat [24], ne ſpiritus [25] quidem conſortium [26] relinqueret, tyrannidem in [27] ſuos prius quam in exteros auſpicatus [28].

11 interficere. 12 cupiebat. 13 plebis. 14 dirigit, applicat. 15 putabat Dionyſius, facinora ſua habitura eſſe certiorem excuſationem, ſi plebem iam haberet fauentem. 16 captiuorum, vinctorum. 17 in tres annos. 18 blanditiis. 19 ad fauorem erga ſe commouere ſtudet. 20 cum igitur Dionyſius ſibi videretur certus eſſe de ciuium fauore. 21 de exſecutione facinoris ſui coepit cogitare. 22 fratres. 23 vt ne iis, quibus. 24 quos debuiſſet Dionyſius habere tanquam ſocios regni. 25 vitae. 26 ſocietatem. 27 erga ſuos cognatos. 28 incipiens.

CAPVT II.

1 SVblatis deinde aemulis [1], in ſegnitiam lapſus [2], ſaginam [3] corporis ex [4] nimia luxuria,

1 Poſtquam itaque illi interfecti erant, qui poterant regnum affectare. 2 *iſt er gerathen*. 3 craſſitiem, pinguedinem. 4 propter.

5 mor-

ria, oculorumque valetudinem [5] contraxit [6], adeo vt non ſolem, non puluerem, non denique ſplendorem ferre lucis ipſius poſſet. Propter 2
quae [7] dum contemni ſe putat, ſaeuitia [8] graſſatur; nec vt [9] pater carcerem nexis [10], ſed caedibus ciuitatem replet. Ob quae non con- 3
temtior omnibus, quam inuiſior fuit [11]. Itaque 4
cum bellum aduerſus eum Syracuſani decreuiſſent, diu dubitauit, imperium deponeret, an bello reſiſteret. Sed a militibus praedam & vrbis di- 5
reptionem [12] ſperantibus, deſcendere [13] in proelium cogitur. Victus [14], cum iterato non feli- 6
cius fortunam tentaſſet, legatos ad Syracuſanos mittit, ſpondens [15], *ſe depoſiturum tyrannidem* [16], *ſi* [17] *mitterent ad eum, quibuscum ſibi de pace conueniret* [18]. In quam rem miſſos primores, in 7
carcere retinet [19]; atque ita incautis omnibus [20], nec quicquam hoſtile metuentibus, exercitum ad delendam ciuitatem mittit. Fit igitur in ipſa 8
vrbe

5 morbum. 6 accepit. 7 vitia corporis. 8 crudeliſſime agit. 9 tanquam pater, qui liberos immorigeros caſtigat. 10 captiuis. 11 non tam contemtus fuit ab omnibus, quam in ſummum odium incidit apud omnes. 12 *die Plünderung.* 13 proelium inire cum Syracuſanis. 14 victus autem fuit; & cum altera vice perinde infelix proelium feciſſet. 15 promittens. 16 ſe abdicare velle imperium. 17 ſi Syracuſani. 18 cum quibus ipſe poſſet conſtituere conditiones pacis. 19 cum itaque principes Syracuſanorum miſſi eſſent, Dionyſius eos captiuos retinet. 20 dum omnes Syracuſani erant ſecuri.

21 diu

vrbe anceps [21] proelium: in quo oppidanis multitudine ſuperantibus [22], Dionyſius pellitur: qui cum obſidionem arcis timeret, cum omni regio
9 apparatu [23] in Italiam profugit tacitus [24]. Exul a Locrenſibus ſociis exceptus [25], velut [26] iure regnaret, arcem occupat; ſolitamque [27] ſibi ſaeui-
10 tiam exercet. Coniuges principum ad ſtuprum rapi [28] iubebat: virgines ante nuptias abducebat, ſtupratasque ſponſis reddebat: locupletiſſimos quosque [29] aut ciuitate pellebat, aut occidi imperabat, bonaque eorum inuadebat [30].

21 diu dubium. 22 in hoc proelio dum a ciuibus, propter multitudinem, ſuperabantur hoſtes. 23 ſupellectile. 24 clanculum. 25 in vrbem receptus. 26 quaſi in ea vrbe iure quodam ſuo. 27 conſuetam. 28 per vim. 29 omnes. 30 occupat, ſibi attribuebat.

CAPVT III.

1 DEin cum rapinae occaſio deeſſet [1], vniuerſam ciuitatem callido commento [2] circum-
2 venit [3]. Cum Rheginorum tyranni Leophronis bello [4] Locrenſes premerentur, vouerant [5], ſi victores forent, vt die feſto [6] Veneris virgines ſu-
3 as proſtituerent. Quo [7] voto intermiſſo, cum [8] ad-

1 Cum vero mox nullam amplius haberet occaſionem ad rapinam exercendam. 2 per callidum mendacium. 3 feſellit. 4 per illud bellum, quod Leophron tyrannus Rheginorum inferebat Locrenſibus. 5 Locrenſes. 6 die illo, qui ſacer erat Veneri. 7 quod votum cum neglectum eſſet. 8 cum Locrenſes.

9 in-

aduerſa [9] bella cum Lucanis gererent, in concio-
nem eos Dionyſius vocat : hortatur, *vt vxores fili-*
asque ſuas in templum Veneris, quam [10] *poſſint* 4
ornatiſſimas mittant: ex quibus ſorte ductae [11]
centum, voto publico fungantur [12], *religionisque*
gratia [13], *vno* [14] *ſtent* [15] *in lupanari menſe, omni-*
bus ante iuratis viris [16], *ne quis ullam attami-*
net [17]. *Quae res ne virginibus, voto ciuitatem* 5
ſoluentibus [18], *fraudi* [19] *eſſet, decretum face-*
rent [20], *ne qua* [21] *virgo nuberet, priusquam illae* [22]
maritis traderentur [23]. Probato [24] conſilio, 6
quo [25] & ſuperſtitioni [26] & pudicitiae virginum
conſulebatur, certatim omnes feminae impenſi-
us [27] exornatae, in templum Veneris conueniunt:
quas omnes Dionyſius immiſſis [28] militibus ſpo- 7
liat, ornamentaque matronarum in praedam ſu-
am vertit. Quarundam viros ditiores interfi 8
cit, quasdam ad [29] prodendas virorum pecunias

 tor-

9 infelicia. 10 quantum. 11 per ſortem electae. 12 votum publicum implere debeant. 13 & ad faciendum cultum deae Veneri. 14 per vnius menſis ſpatium. 15 ſeſe proſtituant. 16 antea vero omnes viri obſtringebantur iureiurando. 17 impudice tangat. 18 illis virginibus, quae vrbem liberare debebant a voto. 19 damnum aut infamiam afferret in matrimoniis futuris. 20 iuſſit Dionyſius, vt Locrenſes facerent decretum. 21 vlla alia. 22 proſtitutae. 23 nuptias feciſſent. 24 cum igitur hoc conſilium ab omnibus approbaretur. 25 per quod. 26 promiſſo, voto, religioni. 27 elegantius, exquiſitius. 28 cum Dionyſius miſiſſet milites in templum. 29 vt proderent & indicarent.

30 per

9 torquet. Cum his [30] artibus per annos ſex re-
gnaſſet, conſpiratione [31] Locrorum ciuitate pul-
10 ſus, in Siciliam redit. Ibi Syracuſas [32] ſecuris
omnibus [33], poſt longam intercapedinem [34] pacis,
pēr proditionem recepit.

30 per tales. 31 per rebellionem. 32 vrbem. 33 dum omnes ſecuri erant, & nihil mali metuebant. 34 longum tempus, interuallum.

Capvt IV.

1 DVm haec in Sicilia geruntur, interim in Afri-
ca princeps Carthaginienſium Hanno opes [1]
ſuas, quibus vires reipubl. ſuperabat, ad occupan-
dam dominationem intendit [2], regnumque inua-
2 dere, interfecto ſenatu [3], conatus eſt. Cui [4] ſceleri
ſolennem nuptiarum diem filiae ſuae legit [5], vt
religione votorum, nefanda commenta facilius
3 tegerentur [6]. Itaque plebi epulas in publicis
porticibus, ſenatui in domo ſua parat [7], vt pocu-
lis [8] veneno infectis, ſecretius ſenatum, & ſine ar-
bitris [9] interficeret, orbamque [10] rempubl. facili-
4 us inuaderet. Qua re [11] magiſtratibus per mi-
niſtros prodita, ſcelus declinatum [12], non vindi-
catum

1 Diuitias, potentiam. 2 vſurpat. 3 ſi interfeciſſet cunctos ſenatores. 4 ad quod ſcelus perficiendum. 5 eligit, deſtinat, conſtituit. 6 vt per ſanctitatem nuptiarum haec ſua nefanda fraus & conſilia eo facilius tegi poſſent. 7 inſtituit. 8 per pocula. 9 teſtibus. 10 quaſi viduatam & orbatam ſenatoribus ſuis. 11 quae fraus cum prodita & indicata fuiſſet magiſtratibus per miniſtros Hannonis. 12 callide impeditum.

13 puni-

catum [13] eſt, ne in viro tam potenti plus negotii faceret res cognita, quam cogitata [14]. Contenti 5
itaque cohibuiſſe [15], decreto modum nuptiarum ſumptibus ſtatuunt [16]; idque [17] obſeruari non ab vno, ſed ab uniuerſis iubent, ne perſona [18] deſignata [19], non vitia correcta viderentur [20]. Hoc 6
conſilio praeuentus [21], iterum ſeruitia [22] concitat, ſtatutaque rurſus caedium die [23], cum denuo [24] ſe proditum videret, timens iudicium, munitum quoddam caſtellum cum viginti millibus ſeruorum armatis occupat. Ibi dum Afros re- 7
gemque Maurorum concitat [25], capitur, virgisque caeſus, effoſſis oculis, & manibus cruribusque fractis, velut [26] a ſingulis membris poenae exigerentur, in conſpectu [27] populi occiditur; corpus verberibus lacerum [28] in crucem figitur. Filii 8
quoque, cognatique omnes, etiam innoxii, ſuppli-

13 punitum. 14 ne forte haec res, de qua Hanno haſtenus tantummodo cogitauerat, plus negotii ciuibus faceret, ſi Hanno intelligeret, quod illa prodita & cognita eſſet. 15 itaque ſenatores contenti erant, quod hanc fraudem callide impedire poſſent. 16 ſenatores conſtituunt, per decretum ſingulare, certum aliquem modum ſumtuum, qui impendi deberent in nuptias. 17 & hoc decretum. 18 Hanno. 19 indicata. 20 vt hac ratione non tam perſona Hannonis deſignaretur, quam potius vitia corrigerentur. 21 Hanno autem, qui per hoc edictum ſe impediri videbat. 22 ſeruos. 23 & cum Hanno ſtatuiſſet certum diem ad occidendos ſenatores. 24 iterum. 25 contra patriam. 26 non ſecus ac ſi. 27 oculis, praeſentia. 28 laceratum.

cio traduntur [29], ne quiſquam aut ad imitandum ſcelus, aut ad mortem vlciſcendam, ex tam nefaria domo [30] ſupereſſet.

29 publice interficiuntur. 30 familia.

CAPVT V.

1 INterea Dionyſius Syracuſis receptus, cum gra-
uior [1] crudeliorque indies ciuitati eſſet, iterata [2]
2 conſpiratione obſidetur. Tunc depoſito [3] impe-
rio, arcem Syracuſanis cum exercitu tradidit;
receptoque priuato inſtrumento [4], Corinthum
3 in exilium proficiſcitur. Ibi humilima quaeque
tutiſſima [5] exiſtimans, in ſordidiſſimum vitae ge-
4 nus deſcendit [6]: non contentus in publico [7] vaga-
ri, ſed potare: nec [8] conſpici in popinis lupanari-
5 busque, ſed totis diebus deſidere [9]: cum perditiſſi-
mo [10] quoque de minimis rebus diſceptare [11],
pannoſusque [12] & ſqualidus incedere: riſum liben-
6 tius praebere [13], quam captare [14]: in macello per-
ſtare [15]; quod emere non poterat, oculis deuora-
7 re [16]: apud Aediles aduerſus lenones iurgari;
omnia-

1 Moleſtior, durior. 2 a ciuibus, qui altera vice conſpirauerant contra eum. 3 poſtquam depoſuerat. 4 ſupellectile non regia, ſed qualem priuati homines ſolent vſurpare. 5 putans, ea omnia, quae humillima, *niedrig*, & abiectiſſima ſint, eſſe etiam tutiſſima. 6 Dionyſius elegit ſibi contemtiſſimum vitae genus. 7 in publico foro & via. 8 & non ſolum. 9 ſedere in popinis & lupanaribus. 10 *mit den liederlichſten Purſchen.* 11 rixari. 12 lacerata veſte. 13 apud alios excitare per ſermones ſuos ioculares. 14 de aliorum ſermonibus ridere. 15 diu ſtare. 16 diu intueri.

17 con-

omniaque ita facere, vt contemnendus [17] magis,
quam metuendus videretur. Nouiſſime [18], ludi- 8
magiſtrum profeſſus [19] pueros in triuio [20] doce-
bat, vt aut a [21] timentibus ſemper in publico vi-
deretur, aut a non timentibus facilius contemne-
retur. Nam licet tyrannicis vitiis ſemper abun- 9
daret: tamen ſimulatio haec vitiorum, non natu-
rae erat [22]; magisque haec [23] arte [24], quam amiſ-
ſo regali pudore [25] faciebat, expertus [26] quam in-
viſa [27] tyrannorum forent etiam ſine opibus [28] no-
mina. Laborabat [29] itaque inuidiam praeteri- 10
torum, contemtu [30] praeſentium demere [31]; neque
honeſta [32], ſed tuta conſilia circumſpiciebat. In- 11
ter has tamen diſſimulationum artes, inſimula-
tus [33] eſt [34] affectatae tyrannidis; nec aliter quam
dum contemnitur, liberatus eſt.

---

17 contemtu dignus. 18 tandem. 19 cum Dionyſius ſcholam aperuiſſet. 20 in via publica. 21 ab his, qui metuebant eius tyrannidem. 22 tamen Dionyſius diſſimulabat quidem vitia ſua, non autem naturam ſuam. 23 hanc diſſimulationem. 24 per callidum potius conſilium. 25 quam quod oblitus eſſet, ſe regem fuiſſe. 26 dum ipſe expertus erat. 27 odioſa, exoſa. 28 etiam illorum tyrannorum, qui nullam haberent potentiam. 29 conabatur, ſtudebat. 30 per contemtum. 31 tollere. 32 neque id quaerebat Dionyſius, quod honeſtum, dignum & decorum eſſet, ſed potius id, quod tutum ſibi eſſet. 33 accuſatus. 34 ab hac ſuſpicione.

Capvt VI.

1 INter haec Carthaginienſes tanto [1] ſucceſſu re-
rum Alexandri Magni exterriti verentes ne [2]
Perſico regno & [3] Africam vellet adiungere, mit-
tunt ad ſpeculandos 4 eius animos [5] Hamilcarem
cognomento Rhodanum, virum ſolertia [6] facun-
2 diaque praeter caeteros inſignem 7. Augebant
enim metum & Tyrus vrbs, auctor originis ſuae [8],
3 capta 9: & Alexandria aemula Carthaginis, in ter-
4 minis Africae & Aegypti condita [10]: & felicitas re-
gis, apud quem nec cupiditas, nec fortuna vllo mo-
5 do terminabantur. Igitur Hamilcar per Parmenio-
nem aditu regis obtento [11], profugiſſe ſe ad regem
expulſum [12] patria fingit, militemque ſe expeditio-
6 nis [13] offert. Atque ita conſiliis eius explora-
tis [14], in tabellis ligneis, vacua deſuper cera indu-
7 cta [15], ciuibus ſuis omnia perſcribebat. Sed Car-
tha-

1 Propter tantos & tam incredibiles ſucceſſus felicitatemque. 2 Alexander. 3 etiam. 4 expiſcandos. 5 animum, conſilia. 6 propter ſuam induſtriam. 7 excellentem, celebrem. 8 quae vrbs condiderat Carthaginem. 9 ab Alexandro occupata. 10 ab Alexandro. 11 cum Hamilcar impetraſſet aditum (*Audientz*) ad regem. 12 ſe, Hamilcarem, qui expulſus eſſet. 13 in bello, quod Alexander gereret. 14 cum Hamilcar conſilia Alexandri exploraſſet. 15 quibus tabellis Hamilcar ceram, cui nihil inſcriptum erat, ſuperinduxerat.

16 Alexan-

thaginienſes poſt mortem regis[16] reuerſum[17] in patriam, quaſi vrbem regi venditaſſet[18], non ingrato tantum, verum etiam inuido & crudeli animo[19], necauerunt.

16 Alexandri. 17 Hamilcarem, qui redierat in patriam. 18 vendidiſſet, prodidiſſet. 19 ex animo.

LIBER XXII.

BREVIARIVM CAPITVM.

1. *Agathoclis Siciliae Tyranni pueritia, adoleſcentia, miſera conditio, felicitas bellica, noua dignitas, perfidia, crudelitas, tyrannis.*
2. *Carthaginenſes in Hamilcarem proditorem tacita ſuffragia ferunt.*
3. *Bella Agathoclis.*
4. *Syracuſis a Carthaginenſibus obſeſſis, Agathocles audaci conſilio bellum in Africam infert.*
5. *Expoſito in littore Africae exercitu graui oratione ſuos ad pugnam accendit.*
6. *Diſcuſſa ſuperſtitionis nebula, & nauibus incenſis, Carthaginenſes proelio ſuperat, & vrbes nobiliſſimas recipit.*
7. *Siciliam Carthaginenſes relinquere coguntur, & infeliciter cum Agathocle pugnant in Africa. Fatum acerbum Aphellae & Bomilcaris.*
8. *Agathocles totius Siciliae imperium occupat: in Africam reuerſus infeliciter pugnat: caſtra deſerit: vnde militum defectio: filiorum Agathoclis mors cruenta: & Agathoclis pax inita cum Carthaginenſibus.*

CAPVT I.

1 AGathocles Siciliae tyrannus, qui magnitudini prioris Dionyſii ſucceſſit [1], ad regni maieſtatem ex humili & ſordido [2] genere [3] peruenit.
2 Quippe in Sicilia patre figulo natus, non honeſtiorem pueritiam, quam principia

1 Qui tantam potentiam accepit, quantam antea Dionyſius habuerat. 2 abiecto. 3 familia, origine. 4 ſor-

cipia originis habuit [4]. Siquidem forma [5] & 3
corporis pulchritudine egregius, diu vitam ſtu-
pri patientia exhibuit [6]. Annos deinde puberta- 4
tis egreſſus [7], libidinem a viris ad feminas trans-
tulit. Poſt haec apud vtrumque ſexum fa- 5
moſus [8], vitam latrociniis mutauit [9]. Interiecto 6
tempore, cum [10] Syracuſas conceſſiſſet, accitus-
que [11] in ciuitatem inter incolas eſſet, diu ſine fide
fuit [12]; quoniam nec in fortunis [13] quod amitte- 7
ret [14], nec in verecundia quod inquinaret [15], ha-
bere videbatur: in ſumma [16] gregariam militiam
ſortitus [17], non minus tunc ſeditioſa [18], quam
antea turpi vita, in omne facinus [19] promtiſſimus
erat. Nam & manu ſtrenuus [20], & in [21] con- 9
cionibus perfacundus habebatur. Breui itaque 10
centurio, ac deinceps tribunus militum factus eſt.
Primo bello aduerſus Aetneos magna experimen- 11

4 ſordidam habuit originem, & ſordide etiam vixit in pueritia ſua. 5 quoad formam faciei. 6 diu ſtuprum paſſus eſt in corpore ſuo. 7 deinde cum factus eſſet adoleſcens. 8 cum factus eſſet infamis. 9 ex ſtupro factus eſt latro. 10 cum ipſe veniſſet in vrbem Syracuſas. 11 receptus. 12 diu nemo ipſi habuit fidem, diu vixit ſine exiſtimatione & honore, fides enim hoc loco ſignificat: *Credit.* 13 in poſſeſſionibus aut bonis. 14 amittere poſſet. 15 commaculare poſſet. 16 vt omnia breuiter dicam. 17 cum factus eſſet miles gregarius. 18 propter turbulentam & ſeditioſam vitam. 19 ad omnia ſcelera & malitiam. 20 *Handfeſte, Fauſtgerecht.* 21 in conuentibus militum.

12 ta ſui Syracuſanis dedit [22]. Sequenti [23] Cam-
panorum, tantam de ſe ſpem omnibus fecit, vt in
locum demortui ducis Damaſconis ſufficeretur [24].
13 Cuius uxorem adulterio cognitam [25] poſt mor-
14 tem viri [26] in matrimonium recepit. Nec con-
tentus, quod ex inope [27] repente [28] diues factus
15 eſſet, piraticam aduerſus patriam exercuit. Sa-
luti ei fuit [29], quod ſocii [30] capti tortique, de illo
16 negauerunt. Bis occupare imperium Syracuſa-
rum voluit: bis in exilium auctus eſt.

22 magna exempla fortitudinis ſuae dedit conſpicienda Syracuſanis in bello &c. 23 in bello ſequenti contra Campanos. 24 eligeretur. 25 quam Agathocles cognouerat per adulterium. 26 mariti ſui, Damaſconis. 27 paupere. 28 celeriter. 29 vitam ei ſeruauit. 30 Agathoclis in piratica.

CAPVT II.

1 A Murgantinis, apud quos exulabat, odio [1]
Syracuſanorum, primo praetor, mox dux cre-
2 atur [2]. In eo bello & vrbem Leontinorum capit,
3 & patriam ſuam Syracuſas obſidere cepit: ad [3] cu-
ius auxilium Hamilcar, dux Poenorum [4] implo-
ratus, depoſitis hoſtilibus odiis [5], praeſidia mili-
4 tum mittit [6]. Ita vno eodemque tempore Syra-
cuſae & ab hoſte, ciuili amore [7] defenſae, & a ci-
5 ve, hoſtili odio [8] impugnatae ſunt. Sed Aga-
tho-

1 Ex odio contra Syracuſanos. 2 eligitur Agathocles. 3 ad quam iuuandam. 4 Carthaginenſium. 5 poſtquam Hamilcar hoſtile odium contra vrbem depoſuerat. 6 in vrbem Syracuſas. 7 ex amore erga ciues. 8 ex odio.

9 Ie-

thocles, cùm videret fortius defendi vrbem quam oppugnari, precibus per internuncios [9] Hamilcarem exorat, vt inter ſe [10] & Syracuſanos pacis arbitria [11] ſuſcipiat, peculiaria in [12] ipſum offi-
cia ſua repromittens. Qua ſpe impletus Hamil- 6
car, ſocietatem cum eo, metu [13] potentiae eius [14]
iungit; vt, quantum virium Agathocli aduerſus
Syracuſanos dediſſet, tantum ipſe ad incrementa
domeſticae potentiae reciperaret [15]. Igitur non 7
pax tantum Agathocli conciliatur [16]: verum eti-
am praetor Syracuſis conſtituitur. Tunc Hamil- 8
cari, expoſitis ignibus cereis tactisque, in obſe-
quia Poenorum iurat [17]. Deinde acceptis ab 9
eo [18] quinque millibus Afrorum, potentiſſimos
quosque ex principibus [19] interficit: atque ita 10
veluti reip. ſtatum formaturus, populum in theatrum ad concionem vocari iubet, contracto in

gymna-

9 legatos, *Vnterhaendler.* 10 Agathoclem. 11 Mediation. 12 erga Hamilcarem. 13 ex metu. 14 Agathoclis. 15 Hamilcar ſocietatem & foedus cum Agathocle facit his conditionibus, vt ipſe tot milites & tantum auxilium in vicem acciperet ab hoc, ad occupandam Carthaginis tyrannidem, quot milites & quantum auxilium ipſe dediſſet Agathocli contra Syracuſanos. 16 datur, efficitur. 17 quo facto Agathocles, cum expoſiti eſſent ignes ſacri & cereae ab eo tactae, iurat Hamilcari, ſe obſequium praeſtiturum eſſe Carthaginenſibus. 18 Hamilcare. 19 praecipuis Syracuſanis.

20 ſena-

gymnaſio ſenatu[20], quaſi quædam prius[21] ordina-
11 turus. Sic compoſitis rebus, immiſſis[22] militi-
12 bus populum obſidet; ſenatum trucidat: cuius per-
acta caede[23], ex plebe quoque locupletiſſimos &
promtiſſimos[24] interficit.

20 ſenatum autem conuenire iubet in gymnaſio, *in der Ritter-oder Exercitien-Schule.* 21 antequam ad populum verba faceret. 22 per miſſos in theatrum milites. 23 & cum interfeciſſet ſenatum. 24 fortiſſimos.

Capvt III.

1 HIs ita geſtis militem legit[1], exercitumque
conſcribit: quo[2] inſtructus, finitimas ciuita-
tes nihil hoſtile metuentes, ex improuiſo aggre-
2 ditur. Poenorum quoque ſocios, permittente[3]
Hamilcare, foede[4] vexat: propter quod[5] quere-
las Carthaginem[6] ſocii non tam de Agathocle,
3 quam de Hamilcare detulerunt: *hunc vt domi-*
num & tyrannum, illum vt proditorem arguen-
tes: [7] *a quo* [8] *infeſtiſſimo hoſti* [9], *fortunae* [10] *ſo-*
ciorum [11], *interpoſita pactione* [12], *donatae ſint:*
4 *ſicut ab initio Syracuſae in* [13] *pignus ſocietatis*
ſint traditae, vrbs [14] *ſemper Poenis* [15] *infeſta* [16],
& de

1 *Muſterte er.* 2 Agathocles igitur cum hunc exercitum comparaſſet. 3 dum Hamilcar id permittebat. 4 turpiter, crudeliter. 5 propter quas vexationes. 6 ad Carthaginenſes. 7 accuſantes, & accuſarunt. 8 Hamilcare. 9 Agathocli. 10 poſſeſſiones, bona. 11 confoederatorum. 12 per pactionem inter Hamilcarem & Agathoclem. 13 tanquam. 14 quae vrbs. 15 Carthaginenſibus. 16 ſit.

17 &

& de [17] imperio Siciliae Carthaginis aemula:
nunc inſuper ciuitates ſociorum eidem titulo pa-
cis addictas [18]. Denunciare igitur ſe [19], haec [20] 5
breui [21] ad ipſos [22] redundatura [23], ac propediem
ſenſuros, quantum malum [24] non Siciliae magis [25]
quam ipſi Africae attulerint [26] His [27] querelis 6
ſenatus in [28] Hamilcarem accenditur [29]. Sed
quoniam in imperio eſſet [30], tacita de eo ſuffra-
gia [31] tulerunt, & ſententias, priusquam recita-
rentur, in vrnam coniectas, obſignari iuſſerunt,
dum [32] alter Hamilcar, Giſgonis filius, a Sicilia
reuerteretur. Sed haec callida commenta [33] Poe- 7
norum, & ſententias inauditas [34] mors Hamilca-
ris praeuenit; liberatusque eſt fati munere [35],
quem ſui [36] per iniuriam ciues inauditum da-
mnauerant. Quae res Agathocli aduerſus Poe- 8
nos occaſionem mouendi belli dedit. Prima igi- 9
tur illi [37] cum Hamilcare, Giſgonis filio, proelii
congreſſio fuit: a quo victus, maiore mole [38] re-
para-

17 & quae propter imperium Siciliae aemula ſit Carthaginis. 18 nunc vero praeterea etiam ciuitates ſociorum fuiſſe traditas Agathocli ſub praetextu pacis. 19 ſocios. 20 mala. 21 tempore. 22 Carthaginenſes. 23 peruentura eſſe. 24 calamitatem. 25 tam. 26 Carthaginenſes attraxerint. 27 per has. 28 contra. 29 ad iram commouetur. 30 quoniam illo tempore Hamilcar dux erat in bello. 31 ſententias. 32 donec, vsque dum. 33 conſilia. 34 quoniam Hamilcar accuſatus & damnatus quidem, ſed nondum auditus erat. 35 per beneficium mortis. 36 ſui ciues. 37 Agathocli. 38 conatu, apparatu.

39 pro-

10 paratus bellum, Syracuſas conceſſit 39. Sed ſecundi certaminis eadem fortuna, quae & prioris fuit 40.

39 profectus eſt. 40 ſed alterum proelium non minus infelix quam illud primum fuit.

CAPVT IV.

1 CVm igitur victores Poeni Syracuſas obſidione cinxiſſent, Agathocles cum ſe neque viribus[1] parem[2], neque ad obſidionem ferendam inſtructum[3] videret; ſuper haec a ſociis, crudelitate eius offenſis[4], deſertus eſſet: ſtatuit bellum in
2 Africam transferre: mira[5] prorſus audacia, vt[6] quibus in ſolo[7] vrbis ſuae par non erat, eorum vrbi bellum inferret, & qui ſua[8] tueri non poterat, impugnaret aliena, victusque victoribus inſulta-
3 ret[9]. Huius conſilii non minus admirabile ſilentium, quam commentum[10] fuit, populo hoc ſolum profeſſus[11], *inueniſſe ſe victoriae[12] viam; animos illi[13] tantum in breuem[14] obſidionis patientia firmarent: vel ſi cui[15] ſtatus praeſentis fortunae diſpliceret, dare ſe ei diſcedendi liberam poteſta-*

1 Quoad vires & potentiam. 2 ſatis fortem, ad reſiſtendum Carthaginenſibus. 3 ſatis armatum & idoneum. 4 qui offenſi erant propter eius crudelitatem. 5 ex admirabili. 6 vt illis, quibus. 7 in regione, intra muros. 8 ſuas res. 9 contemneret victores, damnum iis inferre conaretur. 10 excogitatio, inuentio. 11 quippe Agathocles hoc ſolum dixit populo. 12 ad obtinendam victoriam. 13 ciues. 14 ad tolerandam obſidionem non diu duraturam. 15 alicui.

16 pecu-

teſtatem. Cum mille ſexcenti diſceſſiſſent, ceteros ad obſidionis neceſſitatem frumento & ſtipendio[16] inſtruit[17]: quinquaginta tantum ſecum talenta ad praeſentem vſum[18] aufert, cetera ex hoſte melius, quam ex ſociis paraturus[19]. 4
Omnes deinde ſeruos militaris aetatis[20], libertate donatos ſacramento adegit[21], eosque ad maiorem partem ferme militum nauibus imponit; ratus exaequata vtriusque ordinis conditione[22], mutuam inter eos virtutis[23] aemulationem futuram; ceteros omnes ad tutelam patriae relinquit. 5

16 pecunia. 17 *giebt ihnen Prouiſion.* 18 vtilitatem, ſumtus neceſſarios. 19 putans, ſe reliqua neceſſaria melius acquirere poſſe ab hoſtibus, quam a ſociis. 20 quorum aetas idonea erat ad bellum gerendum. 21 iureiurando adſtrinxit. 22 ſi ſerui militibus non inferiores habetentur. 23 fortitudinis.

Caput V.

Septimo igitur imperii anno, comitibus duobus adultis filiis[1], Archagatho & Heraclida, nullo militum ſciente quo veheretur[2], curſum in Africam dirigit. 1
Cum omnes aut in Italiam[2] praedatum[3] ſe[4], aut in Sardiniam ituros crederent, tum primum, expoſito in Africae litore exercitu, conſilium ſuum omnibus aperit. 2
Quo in loco 3

1 In comitatu duorum filiorum ſuorum, qui iam adulti erant. 2 dum nullus ex militibus ſciebat, ad quam vrbem vel prouinciam Agathocles proficiſci vellet. 3 ad agendam praedam. 4 omnes, milites.

5 ſtatu.

loco [5] Syracuſae poſitae ſint, oſtendit [6]: *quibus* [7]
aliud nullum auxilium ſupereſſet, quam vt hoſti-
4 *bus jaciant, quae* [8] *ipſi* [9] *patiantur* [10]. *Quip-*
pe aliter domi, aliter foris bella tractari. Domi
ea ſola auxilia eſſe, quae [11] *patriae vires ſubmi-*
niſtrent: foris hoſtem etiam ſuis [12] *viribus vinci*
deficientibus ſociis [13], *& odio* [14] *diuturni impe-*
5 *rii externa auxilia circumſpicientibus* [15]. *Huc ac-*
cedere, quod vrbes, caſtellaque Africae non muris
cinctae, [16], *non in montibus poſitae ſint, ſed in pla-*
nis campis, ſine vllis munimentis iaceant: quas [17]
omnes metu [18] *excidii facile ad belli ſocietatem*
6 *perlici* [19] *poſſe. Maius igitur Carthaginienſibus*
ab ipſa Africa, quam ex Sicilia exarſurum [20]
bellum, coituraque [21] *auxilia omnium aduerſus*
vnam vrbem, nomine quam opibus ampliorem [22],
& quas non attulerit vires inde ſumturum [23].
7 *Nec* [24] *in repentino Poenorum metu, modicum*
mo-

5 ſtatu. 6 Agathocles explicat. 7 cui vrbi Syracuſis. 8 eadem mala, quae. 9 Syracuſani. 10 a Carthaginenſibus, in obſidione vrbis ſuae. 11 quae auxilia darentur a viribus & potentia patriae. 12 per ſuas. 13 ſi ab ipſis ſocii deficerent. 14 propter odium. 15 deſiderantibus, quaerentibus. 16 circumdatae, munitae. 17 vrbes. 18 ex metu deuaſtationis. 19 perſuaderi, perduci, allici. 20 oriturum eſſe. 21 & fore, vt concurrant. 22 quae vrbs maiorem famam habeat, quam quidem realem potentiam. 23 & ſe, Agathoclem ſumere velle ex his vrbibus robur & vires ſuas, ſi modo videri poſſet non ſatis virium ſecum habere. 24 nec modicum, id eſt, omnino magnum.

25 ma-

momentum victoriae fore [25]*, qui* [26] *tanta* [27] *au-*
dacia hoſtium [28] *perculſi, trepidaturi ſint. Ac-* 8
ceſſura & [29] *villarum incendia, caſtellorum, vr-*
biumque contumacium [30] *direptionem, tum ipſius*
Carthaginis obſidionem. Quibus omnibus non ſi- 9
bi tantum in alios, ſed & aliis in ſe ſentient pate-
re bella [31]*. His* [32] *non ſolum Poenos vinci, ſed &* 10
Siciliam liberari, poſſe. Nec enim moraturos [33] *in*
eius [34] *obſidione hoſtes, cum ſua* [35] *vrgeantur.*
Nusquam igitur alibi [36] *facilius bellum, ſed nec*
praedam vberiorem inveniri poſſe. Nam capta [37] 11
Carhagine, omnem Africam Siciliamque praemi-
um victorum [38] *fore. Gloriam certe tam honeſtae* 12
militiae tantam in omne aeuum [39] *futuram, vt*
terminari [40] *nullo tempore obliuione poſſit; vt di-*
catur, eos ſolos mortalium eſſe [41]*, qui, bella, quae*
domi ferre non poterant, ad hoſtes tranſtulerint,
victi-

---

25 maximum momentum, pulcerrimam occaſionem victoriae ſitam eſſe in eo, ſi Poenis poſſit incuti repentinus metus. 26 Poeni. 27 ob tantam. 28 Syracuſanorum. 29 fore etiam vt huc accedant. 30 qui ſe nollent dedere Syracuſanis. 31 ex quibus intelligere poſſent Carthaginenſes, quod non ipſi ſoli aliis bellum inferrent, ſed quod alii etiam idem ipſis facere auderent. 32 per felices ſucceſſus huius audaciae. 33 diutius manſuros eſſe. 34 vrbis Syracuſarum. 35 ipſorum vrbes & prouinciae in periculo ſint. 36 quam in ipſa Carthaginenſium prouincia. 37 ſi occuparetur Carthago. 38 Syracuſanorum. 39 apud omnes poſteros. 40 deleri. 41 quod ſoli Syracuſani inter omnes homines fuerint.

42 per-

victique victores inſecuti 42 *ſint, & obſeſſores vr-*
13 *bis ſuae obſederint. Omnibus igitur forti ac laeto animo bellum ineundum* 43, *quo* 44 *nullum aliud* 45 *poſſit aut praemium victoribus vberius, aut victis monumentum* 46 *illuſtrius dare.*

42 perſequuti, aggreſſi. 43 incipiendum eſſe ab omnibus. 44 ſupra quod bellum. 45 bellum. 46 ſepulcrum.

CAPVT VI.

1 His quidem adhortationibus animi militum erigebantur [1]: ſed terrebat eos portenti [2] religio [3], quod [4] nauigantibus eis ſol defecerat [5].
2 Cuius rei [6] rationem [7] non minore cura rex [8], quam belli [9] reddebat [10], affirmans, *ſi, priusquam proficiſcerentur, factum eſſet* [11], *crediturum* [12] *aduerſum* [13] *profecturos prodigium eſſe: nunc quia egreſſis* [14] *acciderit, illis ad quos eatur portendere* [15].
3 *Porro defectus* [16] *naturalium ſiderum ſemper praeſentem rerum ſtatum mutare: certumque eſſe* [17], *florentibus Carthaginienſium opibus, aduerſisque rebus ſuis commutationem ſignificari*

1 Excitabantur. 2 miraculi, ominis coeleſtis. 3 metus, veneratio. 4 dum, quoniam. 5 obſcuratus erat per eclipſin. 6 obſcurationis. 7 cauſſam. 8 Agathocles. 9 quam antea dederat cauſſam belli. 10 oſtendebat, dabat. 11 facta eſſet haec defectio ſolis. 12 ſe, Agathoclem, credere velle. 13 infelix omen eſſe contra eos, qui proficiſcerentur. 14 his, qui iam egreſſi fuerint ex portu. 15 indicare infelicitatem. 16 defectiones, obſcurationes. 17 & ſe, Agathoclem, certo perſuaderi.

18 quod

cari[18]. Sic conſolatis[19] militibus, vniuerſas na- 4
ves, conſentiente exercitu, incendi iubet, vt omnes
ſcirent, auxilio fugae ademto[20], aut vincendum
aut moriendum eſſe. Deinde cum omnia, qua- 5
cunque[21] ingrederentur, proſternerent[22], vil-
las caſtellaque incenderent, obuius eis fuit[23] cum
xxx millibus Poenorum Hanno: ſed proelio com- 6
miſſo, duo[24] de Siculis, tria millia de Poenis cum
ipſo duce cecidere[25]. Hac[26] victoria & Siculo- 7
rum animi eriguntur, & Poenorum franguntur[27].
Agathocles victis hoſtibus, vrbes caſtellaque ex- 8
pugnat, praedas ingentes agit[28], hoſtium mul-
ta millia trucidat[29]. Caſtra deinde quinto lapi- 9
de[30] a Carthagine ſtatuit, ut damna cariſſima-
rum[31] rerum, vaſtitatemque agrorum, & incen-
dia villarum, de muris ipſius vrbis ſpecularentur[32]
Interea ingens tota[33] Africa deleti Poenorum 10
exercitus fama, occupatarumque vrbium[34], di-
vulga-

18 quod haec defectio ſolis ſignificet mutationem in felicitate Carthaginenſium, & in calamitate Syracuſanorum, quorum res in poſterum meliores futurae ſint, illorum vero peiores. 19 in paſſiuo. Sic, cum Agathocles conſolatus eſſet ſuos milites. 20 poſtquam ſpes & auxilium ademtum eſſet. 21 quocunque venirent Syracuſani. 22 deuaſtarent. 23 obuiam eis proceſſit. 24 millia. 25 occiſa ſunt. 26 per hanc. 27 debilitantur, in terrorem coniiciuntur. 28 facit, colligit. 29 interficit. 30 quinque milliaribus. 31 quas Poeni praeſertim amabant. 32 ſpectare cogerentur. 33 per totam. 34 & fama de vrbibus occupatis.

35 inno-

11 vulgatur[35]. Stupor itaque omnes & admiratio inceſſit[36], vnde [37] tanto [38] imperio tam ſubitum
12 bellum, praeſertim ab hoſte iam victo. Admiratio deinde paulatim in contemtum Poenorum vertitur. Nec multo poſt non Afri tantum, verum etiam vrbes nobiliſſimae nouitatem [39] ſequutae, ad Agathoclem defecere; frumentoque & ſtipendio [40] victorem inſtruxere.

35 innoteſcit. 36 occupauit animos. 37 orietur. 38 in tanto. eſt datiuus. 39 quibus placebant nouae res & nouum imperium. 40 pecunia, tributo.

Capvt VII.

1 His Poenorum malis [1] etiam deletus in Sicilia cum imperatore exercitus, velut quidam
2 aerumnarum cumulus [2] acceſſit. Nam poſt profectionem a Sicilia Agathoclis, in obſidione Syracuſarum Poeni ſegniores [3] redditi [4], ab Antandro fratre regis Agathoclis occidione [5] caeſi
3 nunciabantur. Itaque cum domi foriſque eadem[6] fortuna Carthaginienſium eſſet, iam non tributariae [7] tantum ab his [8] vrbes, verum etiam ſocii [9] reges deficiebant, amicitiarum iura non fi-
4 de [10], ſed ſucceſſu [11] ponderantes [12]. Erat inter ceteros, rex Cyrenarum Aphellas, qui ſpe impro-

1 Huic calamitati. 2 augmentum. 3 remiſſiores, negligentiores. 4 facti. 5 ad vnum omnes occiſi. 6 ſimilis infelicitas. 7 quae tributum ſoluebant. 8 Poenis. 9 confoederati Poenis. 10 ex fide, quoad fidem. 11 ſed ex felicitate. 12 aeſtimantes.

13 ini-

proba [13], regnum totius Africae amplexus [14], ſocietatem cum Agathocle per legatos iunxerat [15], pactusque cum eo fuerat, vt Siciliae illi [16], ſibi [17] Africae imperium, victis [18] Carthaginienſibus, cederet [19]. Itaque, cum ad belli ſocietatem cum 5
ingenti exercitu ipſe veniſſet, Agathocles blando alloquio, & humili adulatione, cum ſæpius ſimul coenaſſent, adoptatusq; filius eius [20] ab Aphella eſſet, incautum [21] interficit occupa- 6
toque [22] exercitu eius iterato [23] Carthaginienſes omnibus viribus bellum cientes [24], magno vtriusque exercitus, ſanguine [25], graui proelio ſuperat. Hoc certaminis diſcrimine tanta de-
ſperatio illata Poenis eſt [26], vt, niſi in exercitu 7
Agathoclis orta ſeditio fuiſſet, tranſiturus ad eum Bomilcar, rex Poenorum, cum exercitu fuerit [27].
Ob quam noxam [28] in medio foro a Poenis pati- 8
bulo ſuffixus eſt: vt idem locus monumentum [29] ſuppliciorum eius eſſet, qui ante fuerat ornamentum honorum. Sed Bomilcar magno animo cru- 9

 deli-

13 iniqua, iniuſta. 14 occupans, meditans. 15 fecerat. 16 Aphellae. 17 Agathocli. 18 ſi victi eſſent Poeni. 19 traderet. 20 Agathoclis. 21 Aphellam, qui ſecurus erat & nihil mali metuebat. 22 cumque Agathocles ad partes ſuas traxiſſet exercitum Aphellae. 23 iterum, denuo. 24 qui mouebant, apparabant, bellum. 25 cum profuſione multi ſanguinis ab vtroque exercitu. 26 poſt hoc certamen in tantam deſperationem venerunt Poeni. 27 tranſire voluerit. 28 culpam, ob quod proditorium crimen & conſilium. 29 indicium.

30 de

delitatem ciuium tulit;adeo vt de ſumma cruce[30], veluti de tribunali, in [31] Poenorum ſcelera con-
10 cionaretur[32] : obiectans illis, nunc *Hannonem falſa*[33] *affectati regni inuidia circumuentum*[34]: *non Giſgonis innocentis exilium: nunc in Hamilcarem patruum ſuum tacita ſuffragia, quod Agathoclem ſocium illis*[35] *facere, quam*[36] *hoſtem malue-*
11 *rit*[37]. Haec cum in maxima populi concione[38] vociferatus eſſet, [39] exſpirauit.

30 de patibulo. 31 contra. 32 verba faceret ad populum. 33 propter falſam inuidiam. 34 occiſum eſſe. 35 ciuibus ſuis. 36 potius quam. 37 facere, reddere. 38 praeſentia. 39 dixiſſet.

CAPVT VIII.

1 INterea Agathocles profligatis in Africa rebus [1], tradito Archagatho filio exercitu, in Siciliam recurrit : nihil actum [2] in Africa exiſtimans, ſi
2 amplius Syracuſae obſiderentur. Nam poſt occiſum Hamilcarem, Giſgonis filium, nouus eo [3]
3 a Poenis miſſus exercitus fuerat. Statim igitur primo aduentu eius [4], omnes Siciliae vrbes auditis rebus [5], quas in Africa geſſerat, certatim ſe ei tradunt ; atque ita, pulſis [6] e Sicilia Poenis,totius
4 inſulae imperium occupauit. In Africam deinde reuerſus, ſeditione militum excipitur [7]. Nam ſtipen-

1 Cum omnia in Africa deuaſtauiſſet. 2 fuiſſe. 3 ad obſidionem vrbis Syracuſarum. 4 quam primum Agathocles venerat in Siciliam. 5 poſtquam audierant illas res. 6 cum pulſi eſſent Carthaginenſes. 7 ſeditionem militum inuenit Agathocles.

8 vſque

ſtipendiorum ſolutio in [8] aduentum patris dilata
a filio fuerat. Igitur ad concionem vocatos, 5
blandis verbis permulſit [9]: *ſtipendia illis* [10] *non*
a ſe [11] *flagitanda* [12] *eſſe; ſed ab hoſte quaerenda:*
communem victoriam, communem praedam fu-
turam. Paulum modo anniterentur [13], *dum belli* 6
reliquiae [14] *peragantur* [15], *cum ſciant, Carthagi-*
nem captam [16], *ſpes omnium expleturam.* Se- 7
dato militari tumultu, interiectis diebus ad ca-
ſtra hoſtium exercitum ducit: ibi inconſultius [17]
proelium committendo, maiorem partem exerci-
tus perdidit. Cum itaque in caſtra fugiſſet, ver- 8
ſamque in ſe inuidiam temere commiſſi belli [18]
videret, priſtinamque offenſam non depenſi [19] ſti-
pendii metueret; concubia [20] nocte ſolus a [21] ca-
ſtris cum Archagatho filio profugit. Quod [22] 9
vbi [23] milites cognouere, haud ſecus, quam ſi ab
hoſte capti eſſent, trepidauere: *Bis ſe a rege ſuo*
in mediis hoſtibus relictos eſſe, proclamantes, *ſalu-*
temque ſuam deſertam ab eo eſſe, quorum ne ſe-
pultura quidem relinquenda fuerit [24]. Cum 10

 perſe-

8 vsque ad. 9 illos allocutus eſt, deliniuit. 10 militibus. 11 Agathocle. 12 expeti, deſiderari oportere. 13 operam darent in bello fortiter perficiendo. 14 pauca illa, quae adhuc reſtarent in bello. 15 ad finem perducantur. 16 quod vrbs Carthago occupata poſſit explere omnium ſpem. 17 non ſatis conſiderate. 18 proelii. 19 ſoluti. 20 media. 21 ex. 22 quam fugam. 23 poſtquam. 24 cum tamen ipſe eos etiam mortuos non debuiſſet deſerere.

25 ei

LIBER XXIII.

BREVIARIVM CAPITVM.

1. *Agathocles tranſit in Italiam aduerſus Bruttios. Quorum origo & potentia paucis perſtringitur.*
2. *Agathocles vi morbi expugnatus reuertitur in Siciliam. vbi turbae domeſticae; quae vxorem & liberos Agathoclis in Aegyptum pellunt. Agathoclis obitus.*
3. *Pyrrhi Epirotae bella & res geſtae, cum in Sicilia, tum in Italia.*
4. *Hieronis Siciliae Principis laudatiſſimi dignitas & virtus.*

CAPVT I.

Agathocles rex Siciliae pacificatus [1] cum Carthaginienſibus, partem ciuitatium a 1
ſe fiducia [2] virium diſſidentem armis ſubegit. Dein quaſi anguſtis 3 inſulae terminis 2
clauderetur, cuius imperii partem primis incrementis ne ſperauerat quidem, in Italiam
tranſcendit 4; exemplum Dionyſii ſecutus, qui multas ciuitates Italiae ſubegerat. Primi igi- 3
tur hoſtes illi 5 Bruttii fuere, qui & fortiſſimi tum, & opulentiſſimi videbantur, ſimul & ad
iniurias vicinorum 6 promti. Nam 7 multas 4
ciui-

Q 3

1 Cum feciſſet pacem. 2 quoniam illae ciuitates fiduciam habebant in ſuas vires. 3 intra nimis anguſtos terminos. 4 profectus eſt in Italiam cum exercitu, etſi nunquam antea putauerat inter prima fortunae ſuae incrementa, quod aliquando de occupando Italiae imperio ſpem deberet habere. 5 Agathocli. 6 vicinis inferendas. 7 nam Bruttii expulerant.

8 con-

mulierem, expugnauerunt; ibique ciuitatem, concurrentibus ad opinionem [25] nouae vrbis paſtoribus, ſtatuerunt; [26] Bruttiosque ſe ex [27] nomine mulieris vocauerunt. Primum illis [28] cum 13
Lucanis, originis ſuae auctoribus, bellum fuit.
Qua victoria erecti [29], cum pacem aequo iure [30] 14
feciſſent, ceteros finitimos armis ſubegerunt, tantasque opes [31] breui conſecuti ſunt, vt pernicioſi [32] etiam regibus haberentur [33]. Denique Ale- 15
xander rex Epiri, quum in auxilium Graecarum ciuitatium, cum magno exercitu, in Italiam veniſſet, cum omnibus copiis ab his deletus [34] eſt.
Quare feritas eorum ſucceſſu [35] felicitatis incenſa 16
[36], diu terribilis finitimis fuit. Ad poſtremum 17
imploratus Agathocles, ſpe ampliandi regni, e Sicilia in Italiam traiecit [37].

25 famam. 26 exſtruxerunt. 27 iuxta nomen. 28 his Bruttiis. 29 cum itaque Bruttii viciſſent Lucanos, per hanc victoriam incitabantur ad audaciam maiorum rerum. 30 aequis legibus. 31 potentiam, diuitias. 32 timendi, periculoſi. 33 putarentur, crederentur. 34 occiſus. 35 per ſucceſſum. 36 excitata, aucta. 37 cum nauibus & exercitu venit.

Capvt II.

Principio aduentus opinionis eius [1] concuſſi [2], 1
legatos ad eum, ſocietatem amicitiamque petentes miſerunt. Quos Agathocles ad coenam 2
inuitatos, ne exercitum traiici [3] viderent, in poſterum

1 Propter opinionem & famam de eius fortitudine. 2 Bruttii coniecti in timorem & terrorem. 3 quod exercitus duceretur in Italiam.

ſternm [4] ſtatuta his die [5], conſcenſis [6] nauibus
3 fruſtratus eſt [7]. Sed fraudis haud laetus euentus
fuit: ſiquidem reuerti cum in Siciliam, interiectis
4 paucis diebus, vis morbi coëgit; quo [8] toto corpore comprehenſus [9], per omnes neruos articuloſque humore peſtifero graſſante [10], velut [11] inteſtino ſingulorum membrorum bello impu-
5 gnabatur. Ex qua deſperatione bellum inter filium nepotemque eius [12], regnum iam quaſi mortuì vindicantibus [13], oritur: occiſo filio [14],
6 regnum nepos occupauit. Igitur Agathocles, cum morbi cura, & aegritudo grauiores eſſent [15], & inter ſe alterum alterius malo [16] creſceret; deſperatis rebus [17], vxorem ſuam Texenam, genitosque ex ea duos paruulos, cum omni pecunia, & familia, regaliq; inſtrumento [18], quo praeter illum nemo regum ditior fuit [19], nauibus impoſitos [20] Aegyptum, vnde vxorem acceperat, remittit; timens, ne praedonem regni ſui, hoſtem paterem-

4 tandem. 5 cum ipſis indixiſſet diem audientiae ſiue admiſſionis. 6 cum naues iam eſſent conſcenſae a militibus. 7 eos decepit. 8 per quem morbum. 9 afflictus, vexatus. 10 dum graſſabatur humor. 11 velut ab. 12 Agathoclis. 13 qui regnum ad ſe rapiebant, non aliter ac ſi Agathocles iam eſſet mortuus. 14 cum autem filius occiſus eſſet. 15 fierent quotidie, augerentur. 16 & vnum malum ex altero. 17 tandem cum Agathocles de ſalute ſua deſperaret. 18 & regia ſupellectile. 19 nemo ex omnibus tantam habuit ſupellectilem, quam quidem Agathocles. 20 vxorem & filiolas.

21 ne

terentur [21]. Quamquam vxor diu, ne ab aegro [22] 7
diuelleretur, deprecata eſt [23], ne diſceſſus ſuus ad-
iungi nepotis parricidio poſſet [24], & tam cruen-
te [25] haec [26] deſeruiſſe virum, quam ille [27] impu-
gnaſſe auum videretur; *Nubendo [28] ſe [29] non* 8
*proſperae tantum, ſed omnis fortunae iniſſe ſocie-
tatem [30]: nec inuitam periculo ſpiritus ſui emtu-
ram, vt extremos viri ſpiritus exciperet [31], & ex-
ſequiarum officium, in quod, profecta ſe [32], ne-
mo ſit [33] ſucceſſurus, obſequio [34] debitae pietatis [35]
impleret.* Diſcedentes paruuli, flebili vlulatu 9
amplexi [36] patrem tenebant. Ex altera parte
vxor maritum, non amplius viſura [37], oſculis fa-
tigabat. Nec minus ſenis [38] lacrymae miſera- 10
biles [39] erant. Flebant hi [40] morientem pa-
trem; illi exules liberos: hi [41] diſceſſu ſuo ſolitu-

 dinem

21 ne vxor & filioli hoſtem acciperent nepotem Agathoclis, qui regnum tanquam praedo occupauerat. **22** aegroto marito. **23** precata eſt. **24** ne Agathocli haec adhuc accedat calamitas, vt ab vxore quoque deſeratur, cum iam nepos factus fuerit parricida. **25** crudeliter. **26** vxor. **27** nepos. **28** per nuptias. **29** vxorem. **30** cum marito. **31** & ſe, vxorem, etiam cum periculo vitae libenter velle id emere, vt ſibi liceat adeſſe marito morienti. **32** ſi vxor diſceſſiſſet a marito. **33** quod officium exſequiarum nemo ſit facturus. **34** per obſequium. **35** amoris coniugalis. **36** erant patrem, eumque tenebant. **37** quaſi ipſa amplius eum viſura non eſſet. **38** Agathoclis. **39** commiſeratione dignae. **40** filioli. **41** lugebant.

42 ille

dinem patris, aegri ſenis; ille in [42] ſpem regni
11 ſuſceptos relinqui in egeſtate lugebat. Inter
haec regia [43] omnis [44], aſſiſtentium fletibus
tam crudelis diſcidii [45] impleta, reſonabat.
12 Tandem finem lacrymis neceſſitas profectionis [46]
impoſuit, & mors regis proficiſcentes filios inſe-
13 quuta eſt [47]. Dum haec aguntur, Carthagini-
enſes cognitis [48], quae in Sicilia agebantur, oc-
caſionem totius inſulae occupandae datam ſibi
exiſtimantes, magnis viribus eo [49]. traiiciunt [50],
multaſque ciuitates ſubigunt [51].

42 ille lugebat, quod hi, qui geniti eſſent ad ſpem ſucceſſionis, relinquerentur in paupertate. 43 *Reſidenz.* 44 tota. 45 ob tam crudelem diſceſſum, *Abſchied.* 46 itineris, diſceſſus. 47 ſecuta fuit. 48 cum audiuiſſent ea. 49 in Siciliam. 50 nauigant. 51 redigunt ſub ſuam poteſtatem.

CAPVT III.

1 EO tempore & [1] Pyrrhus aduerſus Romanos
2 bellum gerebat; qui imploratus a Siculis in
auxilium, ſicuti [2] dictum eſt, cum Syracuſas ve-
niſſet, multaſque ciuitates ſubegiſſet, rex Siciliae,
3 ſicut Epiri, appellatur. Quarum rerum felicita-
te laetus, Heleno filio Siciliae, velut [3] auitum
(nam ſuſceptus [4] ex filia Agathoclis regis erat),
4 Alexandro autem Italiae regnum deſtinat. Poſt
haec, multa ſecunda [5] proelia cum Carthaginien-
ſibus

1 Etiam. 2 quemadmodum iam appellabatur Rex Epiri. 3 filio deſtinat regnum Siciliae, tanquam regnum auitum. 4 genitus, natus. 5 felicia.

6 ad

ſibus facit. Interiecto deinde tempore, legati ab 5
Italicis ſociis venere [6], nunciantes, *Romanis reſiſti
non poſſe, deditionemque futuram, niſi ſubueniat.*
Anxius tam ambiguo [7] periculo, incertusque 6
quid ageret: vel quibus primum ſubueniret, in
vtrumque pronus [8] conſultabat. Quippe inſtan- 7
tibus [9] hinc Carthaginienſibus, inde Romanis,
periculoſum videbatur, exercitum in Italiam non
traiicere; periculoſius, a Sicilia deducere; ne aut
illi [10] non lata ope [11], aut hi [12] deſerti amit-
terentur. In hoc aeſtu [13] periculorum, tutiſſi- 8
mus portus [14] conciliorum viſus eſt, omnibus vi-
ribus decernere [15] in Sicilia; & profligatis [16] Car-
thaginienſibus, victorem exercitum tranſponere
in Italiam. Itaque conſerto [17] proelio, cum ſu- 9
perior fuiſſet, quoniam tamen a Sicilia abiret,
pro [18] victo fugere viſus eſt: ac propterea ſocii ab 10
eo defecerunt; & imperium Siciliae tam cito ami-
ſit, quam facile quaeſierat. Sed nec in Italia me- 11
liore felicitate vſus, in Epirum reuertitur. Admi-
rabilis vtriusque rei caſus, in exemplum fuit [19].

6 ad Pyrrhum venerunt. 7 in tam dubio & incerto. 8 conſilium cepit ad vtrosque iuuandos, vel accurate vtrumque expendebat. 9 dum ex vna parte Pyrrhum vrgebant Romani, & ex altera parte Poeni. 10 Italici ſocii. 11 ſi non acciperent auxilium. 12 Siculi. 13 anxietate. 14 conſilium, Reſolution. 15 bellum gerere. 16 ſi contingeret, vt Carthaginenſes ex Sicilia pellerentur. 17 facto. 18 pro iis, quos vicerat. 19 notari meretur tanquam exemplum ſingulare.

12 Nam ſicut ante ſecunda fortuna [20], rebus [21] ſu-
pra vota fluentibus, Italiae Siciliaeque imperium,
& tot de Romanis victorias adſtruxerat [22]: ita
nunc [23] aduerſa, velut in oſtentationem fragilita-
tis humanae, deſtruens quae cumulauerat, Sici-
lienſi ruinae [24] naufragium maris, & foedam [25]
aduerſus Romanos pugnam, turpemque ab Italia
diſceſſum [26] adiecit.

20 cum Pyrrhus ante frueretur fortuna ſecunda. 21 dum omnia ipſi felicius, quam ſperauerat, procedebant. 22 adiunxerat ſuo regno. 23 fortuna, quae Pyrrho nunc erat aduerſa. 24 huic calamitati, quam paſſus erat Pyrrhus in Epiro; amiſſioni Siciliae. 25 infelicem. 26 Pyrrhi.

Capvt IV.

1 Poſt profectionem a Sicilia Pyrrhi, magiſtra-
2 tus [1] Hiero creatur: cuius tanta moderatio fu-
it [2], vt conſentiente omnium ciuitatium fauore,
dux aduerſus Carthaginienſes primum, mox rex
3 crearetur. Huius futurae maieſtatis, ipſa infan-
4 tis educatio quaſi praenuncia fuit: quippe geni-
tus erat patre 3 Hieroclyto, nobili viro, cuius ori-
5 go a Gelo, antiquo Siciliae tyranno, manabat 4:
ſed maternum illi genus ſordidum 5, atque adeo
6 pudibundum [6] fuit. Nam ex ancilla natus, ac
propterea a patre, velut dehoneſtamentum gene-
ris,

1 Dux Siculorum, adminiſtrator reipublicae. 2 educatio Hieronis adhuc infantis indicauit futuram eius maieſtatem. 3 a patre. 4 veniebat. 5 obſcurum, i.e. humile. 6 cuius ipſum pudere debuit.

7 in

ris, expoſitus 7 fuerat. Sed paruulum, & [8] hu- 7
manae opis egentem, apes, congeſto circa iacen-
tem melle [9], multis diebus aluere. Ob quam 8
rem reſponſo [10] aruſpicum admonitus pater,
qui [11] regnum infanti portendi [12] canebant [13],
paruulum [14] recolligit [15], omnique ſtudio ad ſpem
maieſtatis, quae promittebatur, inſtituit [16]. Ei- 9
dem in ludo [17] inter coaequales diſcenti, lupus
tabulam, in turba puerorum repente [18] conſpe-
ctus, eripuit. Adoleſcenti quoque prima bella 10
ineunti [19], aquila in clypeo, noctua in haſta con-
ſedit. Quod oſtentum [20], & conſilio cautum [21], 11
& manu promtum [22], regemque futurum ſigni-
ficabat. Denique aduerſus prouocatores ſaepe 12
pugnauit, ſemperque victoriam reportauit. A 13
Pyrrho rege multis militaribus donis donatus eſt.
Pulchritudo ei corporis inſignis, vires quoque in 14
homine admirabiles fuere: in alloquio blandus [23], 15
in negotio iuſtus, in imperio moderatus: prorſus [24]
vt nihil ei regium [25] deeſſe, praeter regnum, vi-
deretur.

---

7 in aliqua via, vt moreretur. 8 & qui ab omnibus hominibus eorumque auxilio erat relictus. 9 cum melle, quod apes circa iacentem humi puerulum congeſſerant. 10 per reſponſum. 11 aruſpices. 12 indicari, praeſignificari. 13 dicebant. 14 infantem ſuum. 15 recipit ad ſe. 16 educat. 17 in ſchola. 18 ex improuiſo. 19 cum Hiero primam militiam ageret. 20 predigium, omen. 21 eautum & prudentem fore hunc regem in ſuis conſiliis. 22 fortem, alacrem. 23 fuit. 24 vsqueadeo. 25 *von Koeniglichen Qualitaeten.*

LIBER XXIV.

BREVIARIVM CAPITVM.

1. *Graeciae ciuitates aliae in alias aſſurgunt.*
2. *Ptolemaei Macedonis in ſororem Arſinoen conſpiratio.*
3. *Inceſtuoſae Ptolemaei & Arſinoes nuptiae, tragicis caſibus ſoluuntur.*
4. *Gallorum, qui Ptolemaeum vicerunt & interfecerunt, in Macedoniam irruptio.*
5. *Quo ſtratagemate Ptolemaeum aggreſſi ſint, & oppreſſerint. Macedonum luctus & inſtauratio.*
6. *Alia Gallorum Brenno Duce in Graeciam expeditio: & de ſpoliatione Delphici templi conſilium. Huius templi & oraculi deſcriptiones.*
7. *Brenni & aliorum conſultatio de templi oppugnatione, & hortatio ad milites.*
8. *Oppugnatio irrita. & clades Gallici exercitus Brenno interfecto.*

CAPVT I.

1 DVm haec in Sicilia geruntur, interim in Graecia diſſidentibus inter [1] ſe bello Ptolemaeo Cerauno, & Antiocho, & Antigo-
2 no regibus: omnes ferme Graeciae ciuitates, ducibus [2] Spartanis, velut occaſione data, ad ſpem libertatis erectae [3], miſſis [4] inuicem legatis, per quos in ſocietatis foedera alligarentur [5], in bel-
3 lum prorumpunt [6]: & ne [7] cum Antigono, ſub cuius

1 Dum reges, Ptolemaeus, Antigonus, & Antiochus bella inter ſe gerebant. 2 ex inſtinctu Spartanorum. 3 *aufgemuntert.* 4 dum vna ciuitas ad alteram mittebat ſuos legatos. 5 coniungerentur. 6 *ausbrechen.* 7 ne Graeci.

Since-

cuius regno erant, bellum cepiſſe[8] viderentur, ſo-
cios eius Aetolos aggrediuntur, cauſſas belli prae- 4
tendentes, quod [9] conſenſu Graeciae ſacratum
Apollini Cirraeum campum, per vim occupaſ-
ſent. Huic[10] bello ducem deligunt Arean; qui 5
adunato exercitu, vrbes, ſataque [11] in his campis
poſita, depopulatur: quae[12] auferri non poterant,
incendit. Quod cum e montibus conſpicati Ae- 6
tolorum paſtores eſſent[13], congregati admodum[14]
quingenti, ſparſos hoſtes, ignorantesque quan-
ta[15] manus[16] eſſet, quoniam conſpectum[17] illis[18]
metus & incendiorum fumus[19] abſtulerat, con-
ſectantur, trucidatisque [20] admodum nouem mil-
libus, praedones[21] in fugam verterunt. Repa- 7
rantibus deinde Spartanis bellum, auxilium mul-
tae ciuitates negauerunt [22], exiſtimantes, domi-
nationem eos[23], non libertatem Graeciae, quae-
rere[24]. Interea inter reges bellum finitur: nam 8
Ptolemaeus pulſo Antigono cum regnum totius
Macedoniae occupaſſet, pacem cum Antiocho
facit; affinitatemque cum Pyrrho, data[25] ei in
matrimonium filia ſua, iungit[26].

---

8 incepiſſe. 9 quod Aetoli. 10 ad hoc bellum gerendum. 11 *die Saaten*, frumenta. 12 & ille ea, quae. 13 conſpexiſſent. 14 forte, praeterpropter. 15 *wie ſtark.* 16 *die Trouppen.* 17 *Proſpect.* 18 hoſtibus. 19 fumus ex incendiis ortus. 20 & cum paſtores interfeciſſent hoſtium fere nouem millia. 21 Spartanos. 22 recuſauerunt. 23 Spartanos. 24 *intendiren.* 25 dum ei dedit filiam ſuam. 26 facit.

CAPVT

Capvt II.

1 EXinde [1] externo [2] metu depoſito, impium &
facinoroſum animum ad domeſtica ſcelera
conuertit, inſidiasque Arſinoae ſorori ſuae in-
ſtruit [3] : quibus [4] & filios eius [5] vita, & ipſam [6] Caſ-
2 ſandreae vrbis poſſeſſione priuaret. Primus ei
dolus fuit, ſimulato amore [7], ſororis matrimonium
petere : aliter enim ad ſororis filios, quorum re-
3 gnum occupauerat, quam [8] concordiae fraude
4 peruenire non poterat. Sed nota [9] ſcelerata
Ptolemaei voluntas ſorori erat. Itaque non cre-
denti mandat [10], *velle ſe* [11] *cum filiis eius* [12] *re-
gni conſortium* [13] *iungere : cum quibus* [14] *non
ideo ſe armis* [15] *contendiſſe, quoniam* [16] *eripere* [17]
his regnum ; ſed quod id facere ſui [18] *muneris vel-
5 let. In hoc* [19] *mitteret* [20] *arbitrum* [21] *iurisiuran-
di : quo* [22] *praeſente apud deos patrios, quibus*
vellet

1 Poſtea vero Ptolemaeus. 2 ab externis hoſtibus. 3 ſtruit, parat. 4 per quas inſidias. 5 ſororis ſuae. 6 ſororem. 7 per amorem ſimulatum. 8 quam per fraudem. 9 nota erat. 10 itaque Ptolemaeus indicat ſorori ſuae, quae id tamen non credebat. 11 Ptolemaeum. 12 ſororis. 13 communionem. 14 filiis. 15 bellum hactenus geſſiſſe. 16 quaſi fortaſſis. 17 vellet. 18 ſed ſuam intentionem & voluntatem fuiſſe hanc, vt ipſis redderet regnum tanquam donum. 19 ad hoc agendum, hanc in rem. 20 ſoror. 21 teſtem, qui audiret iusiurandum, vel : talem virum, qui iusiurandum ſororis nomine praeſtaret, & a ſe, Ptolemaeo, inuicem acciperet. 22 in cuius arbitri praeſentia.

23 ſoror.

vellet [23] *obſecrationibus* [24], *ſe* [25] *obligaret.* Incerta [26] Arſinoë quid ageret: ſi [27] mitteret, decipi [28] periurio: ſi non mitteret, prouocare [29] rabiem fraternae crudelitatis timebat. 6
Itaque plus liberis [30], quam ſibi timens, quos [31] matrimonio ſuo protecturam ſe arbitrabatur, mittit ex amicis 7
ſuis Chodionem: quo [32] perducto in ſanctiſſimum Iouis templum, veterrimae [33] Macedonum religionis, Ptolemaeus ſumtis in manus altaribus, contingens ipſa ſimulacra [34], & puluinaria [35] deorum, inauditis vltimisque [36] execrationibus adiurat, *ſe ſincera fide matrimonium ſororis petere,* 8
nuncupaturumque ſe eam reginam; neque in contumeliam eius [37] *ſe aliam vxorem, aliosue, quam* 9
filios eius, liberos habiturum. Arſinoë poſtquam & ſpe impleta eſt, & metu ſoluta [38], ipſa cum fratre colloquitur: cuius [39] vultus, & blandientes oculi, cum fidem non minorem, quam iusiurandum promitterent, reclamante [40] Ptolemaeo filio 10
frau-

23 furor. 24 *Verwünſchungen.* 25 Ptolemaeus ſe. 26 erat. 27 ſi arbitrum. 28 timebat, ne hoc periurio fratris ipſa falleretur. 29 incitare contra ſe. 30 pro liberis ſuis. 31 Arſinoe arbitrabatur, ſe facilius poſſe protegere liberos ſuos per matrimonium ineundum cum Ptolemaeo. 32 qui cum perductus eſſet. 33 quod templum iam ab antiquiſſimis Macedonibus ſumma religione cultum fuerat. 34 imaginem Iouis & aliorum deorum. 35 *Kiſſen*, in quibus poſita erant ſimulacra. 36 per extremas, ſummas. 37 ſororis. 38 liberata. 39 fratris. 40 quamuis ſub matrimonio hoc fraudem occultam eſſe dicebat filius.

1 Et

fraudem ſubeſſe, in matrimonium fratris concedit.

Capvt III.

1 NVptiae magno apparatu, laetitiaque omni-
2 um celebrantur. Ad [1] concionem quoque vocato exercitu, capiti ſororis diadema [2] imponit,
3 reginamque eam appellat. Quo [3] nomine in laetitiam effuſa [4] Arſinoë, quia, quod [5] morte Lyſimachi prioris mariti amiſerat, recepiſſet, vltro [6] virum in vrbem ſuam Caſſandream inuitat; cuius [7]
4 vrbis cupiditate fraus ſtruebatur. Praegreſſa [8] igitur virum, diem [9] feſtum vrbi in aduentum eius [10] indicit: domos, templa, ceteraque omnia exorna-
5 ri iubet: aras vbique hoſtiasque diſponi: filios quoque ſuos, Lyſimachum ſexdecim annos natum, Philippum triennio minorem [11], vtrumque forma inſignem, coronatos occurrere [12] iubet.
6 Quos Ptolemaeus ad celandam fraudem, cupide & vltra modum verae [13] affectionis amplexus, oſcu-
7 lis diu fatigat. Vbi ad portam ventum eſt [14], occupari arcem iubet, pueros [15] interfici. Qui [16] cum

1 Et cum exercitus iuſſus eſſet conuenire. 2 inſigne regiae maieſtatis. 3 propter quod nomen. 4 *ſie war vor Freuden ganz ausgelaſſen*; extra ſe rapta. 5 illud diadema. 6 ſponte ſua. 7 omnis ſcopus fraudis eius, quam Ptolemaeus ſtruxerat ſorori, erat haec vrbs, quam vehementer ille cupiebat. 8 *ſie gieng voraus, um allerhand Anſtalten zu machen.* 9 ſolennem. 10 Ptolemaei. 11 iuniorem tribus annis. 12 obuiam ire Regi. 13 ſinceri amoris. 14 poſtquam Ptolemaeus ad portam venit. 15 filios reginae. 16 filii.

17 ma-

cum ad matrem confugiſſent, in gremio eius,[17] inter ipſa oſcula trucidantur. Proclamante Ar- 8
ſinoë, quod[18] tantum nefas aut nubendo, aut poſt nuptias contraxiſſet, pro filiis ſaepe ſe percuſſoribus[19] obtulit[20]: frequenter corpore ſuo puerorum corpora amplexata[21] protexit: vulneraque excipere, quae liberis intendebantur, voluit.
Ad poſtremum etiam ſpoliata funeribus filiorum, 9
ſciſſa veſte[22], & crinibus ſparſis, cum duobus ſeruulis ex vrbe protracta[23], Samothraciam in exilium abiit; eo[24] miſerior, quod[25] mori cum filiis ei non licuit. Sed nec Ptolemaeo inulta ſcelera 10
fuerunt[26]. Quippe diis[27] immortalibus tot periuria, & tam cruenta parricidia vindicantibus, breui[28] poſt a Gallis ſpoliatus regno, captusque, vitam ferro, vt[29] meruerat, amiſit.

17 matris. 18 per quam rem ipſa contraxiſſet. 19 interfectoribus. 20 illa precata eſt percuſſores, vt matrem potius quam filios velint occidere. 21 mater amplexa fuit corpora. 22 cum ſciſſa veſte. 23 fuit mater. 24 & mater vel ideo miſerrima fuit. 25 dum, quoniam. 26 Ptolemaeus tamen poenam diuinam ſentiit propter haec crimina. 27 dum dii vindicarunt. 38 paullo. 29 veluti.

CAPVT IV.

NAmque Galli, abundanti[1] multitudine, cum 1
eos non caperent[2] terrae, quae genuerant, trecenta

1 Qui nimis magnam copiam incolarum habebant. 2 alere & ſuſtentare non poſſent illae terrae, quae genuerant tantam hominum copiam.

3 Iuuen-

trecenta millia hominum ad ſedes nouas quae-
2 rendas, velut ver [3] ſacrum miſerunt. Ex his
portio [4] in Italia conſedit, quae & vrbem Roma-
3 nam captam incendit; & portio Illyricos ſinus [5],
ducibus auibus [6] (nam augurandi ſtudio [7] Galli
praeter ceteros callent [8]) per ſtrages [9] Barbaro-
4 rum penetrauit, & in Pannonia conſedit [10]: gens
aſpera, audax, bellicoſa, quae prima poſt Hercu-
lem, cui ea res [11] virtutis [12] admirationem & im-
mortalitatis fidem [13] dedit, Alpium inuicta [14] iu-
ga [15], & frigore intractabilia loca [16] tranſcendit;
5 ibi domitis [17] Pannoniis, per multos annos cum [18]
6 finitimis varia bella geſſerunt. Hortante [19] de-
inde ſucceſſu, diuiſis [20] agminibus, alii Graeciam,
alii Macedoniam, omnia ferro proterentes [21], pe-
7 tiuere [22]. Tantusque terror Gallici nominis
erat, vt etiam reges non laceſſiti [23], vltro pacem
ingenti

---

3 Iuuentus, quae ſacrata erat deo cuidam, ſub cuius praeſidio illa emittebatur ad alias ſedes quaerendas. 4 pars Gallorum. 5 vsque in ſinus. 6 ſub ductu auium. 7 arte. 8 eruditi ſunt. 9 multi barbari fuerunt ab illis occiſi. 10 ſedem & habitationem ſuam conſtituit. 11 tranſitus Alpium. 12 fortitudinis. 13 opinionem. 14 inſuperabilia. 15 praeruptos & continuos montes. 16 quae loca tractari & coli non poſſunt propter frigus perpetuum, quod in illis montibus eſt. 17 cum Pannonii ab ipſis domiti eſſent. 18 cum populis. 19 deinde cum ſucceſſus felix eos porro hortaretur & inſtigaret. 20 poſtquam diuiſerant agmina ſua in varias partes. 21 deuaſtantes. 22 profecti ſunt. 23 quorum regna Galli non inuaſerant.

24 &

ingenti pecunia mercarentur. Solus rex Macedoniae Ptolemaeus, aduentum Gallorum intrepidus audiuit; hisque [24] cum paucis & incompoſitis, quaſi bella non difficilius, quam ſcelera patrarentur, parricidiorum furiis agitatus, occurrit. 8
Dardanorum quoque legationem, viginti millia armatorum in auxilium offerentem [25], ſpreuit: addita [26] inſuper contumelia, *actum* [27] *de Macedonia* dicens, *ſi, cum totum Orientem ſoli* [28] *domuerint* [29], *nunc in vindictam* [30] *finium Dardanis* [31] *egeant: milites ſe* [32] *habere filios eorum, qui ſub Alexandro rege ſtipendia, toto orbe terrarum victores, fecerint* [33]. Quae [34] vbi [35] Dardano regi nunciata ſunt, *inclytum illud Macedoniae regnum breui* [36], *immaturi* [37] *iuuenis temeritate* [38] *caſurum* [39] *dixit* [40]. 9 10 11

24 & his Gallis Ptolemaeus obuiam procedit cum paucis & inordinatis militibus, dum ipſe putabat, quod bella perinde facile geri poſſent ac ſcelera patrari; ſiquidem ipſe per malam conſcientiam, propter commiſſa parricidia praecipitabatur in bellum & calamitatem. 25 quae legatio offerebat Ptolemaeo. 26 & praeterea legatis haec contumelioſa verba dixit. 27 eſſe. 28 Macedones. 29 ſub ſuam poteſtatem redegerint. 30 ad defenſionem. 31 auxilio Dardanorum. 32 Ptolemaeum. 33 milites eius fuerint, ſub eo bella geſſerint. 34 verba Ptolemaei. 35 poſtquam. 36 tempore. 37 imprudentis. 38 per temeritatem. 39 eſſe, in ſuum interitum. 40 Dardanus rex.

CAPVT

Capvt V.

1 IGitur Galli, duce [1] Belgio, ad tentandos Mace-
donum animos, legatos ad Ptolemaeum mit-
2 tunt, offerentes pacem, ſi emere [2] velit: ſed Pto-
lemaeus inter ſuos [3], belli metu [4] pacem Gal-
3 los petere gloriatus eſt. Nec minus feroci-
ter ſe legatis [5], quam inter amicos iactauit [6]: *ali-
ter ſe pacem daturum negando* [7], *niſi principes
ſuos obſides dederint, & arma tradiderint. non* [8]
4 *enim fidem ſe, niſi inermibus, habiturum.* Re-
nunciata legatione [9], riſere Galli, undique accla-
mantes, *breui* [10] *ſenſurum, ſibi an illi conſulen-
5 tes pacem obtulerint.* Interiectis diebus, proelium
conſeritur [11], victique Macedones caeduntur: [12]
6 Ptolemaeus multis vulneribus ſaucius capitur:
caput eius amputatum, & lancea [13] fixum tota [14]
7 acie ad terrorem hoſtium circumfertur. Pau-
cos ex Macedonibus fuga ſeruauit: ceteri aut ca-
8 pti [15], aut occiſi. Haec [16] cum nunciata per
omnem Macedoniam eſſent, portae vrbium clau-
dun-

1 Sub duce. 2 illa pacem. 3 ciues. 4 ex metu. 5 Gallorum. 6 gloriatus eſt. 7 dixit Ptolemaeus, ſe aliter, aliis conditionibus, pacem Gallis petentibus dare non velle, quam ſi. 8 ſe enim non poſſe fidem habere Gallis prius, quam arma tradidiſſent. 9 cum Legati haec renunciaſſent. 10 fore, vt Ptolemaeus breui ſentiat, num Galli ideo obtulerint pacem, vt ſibi conſulant, an, vt Ptolemaeo. 11 habetur. 12 interficiuntur. 13 *wurde auf eine Pique geſtecket.* 14 per totam aciem. 15 fuerunt. 16 infelicitas huius proelii. 17 ci-

duntur; luctu omnia replentur. nunc orbitatem
amiſſorum filiorum dolebant[17]: nunc excidia[18] 9
vrbium metuebant; nunc Alexandri, Philippique
regum ſuorum nomina, ſicuti[19] numina, in auxi-
lium vocabant. *ſub illis*[20] *ſe*[21] *non ſolum tutos,* 10
verum etiam victores orbis terrarum exſtitiſſe[22]
vt,[23] *tuerentur patriam ſuam, quam gloria*[24] *re-* 11
rum geſtarum coelo[25] *proximam reddidiſſent; vt*
opem afflictis[26] *ferrent, quos furor & temeritas*
Ptolemaei regis perdidiſſet[27], orabant. Deſpe- 12
rantibus omnibus[28], non votis agendum, So-
ſthenes vnus de Macedonum principibus, ratus[29],
contracta[30] iuuentute, & Gallos victoria exſul-
tantes[31] compeſcuit, & Macedoniam ab hoſtili
populatione defendit. Ob quae virtutis[32] bene- 13
ficia, multis[33] nobilibus regnum Macedoniae af-
fectantibus, ignobilis ipſe[34] praeponitur: & cum 14
rex ab exercitu appellatus eſſet, ipſe non in regis,
ſed ducis nomen iurare milites compulit[35].

17 ciues. 18 deuaſtationem. 19 tanquam deos. 20 Philippo & Alexandro. 21 Macedones. 22 fuiſſe. 23 itaque ciues orabant, vt Philippus & Alexander 24 per gloriam. 25 laudibus fere vſque in coelum euexiſſent. 26 miſeris, preſſis, Macedonibus. 27 in extremum periculum conieciſſet. 28 cum igitur omnes deſperarent de ſua ſalute. 29 Soſthenes putabat, iam non opus eſſe votis inanibus. 30 poſtquam Soſthenes collegerat iuuenes aptos ad arma. 31 qui gaudebant ob victoriam impetratam. 32 fortitudinis. 33 quamvis multi nobiles viri cupiebant regnum Macedoniae. 34 Soſthenes tamen. 35 hortatus eſt.

CAPVT

CAPVT VI.

1 INterea Brennus, quo [1] duce portio [2] Gallo-
rum in Graeciam ſe effuderat [3], audita [4] vi-
ctoria ſuorum, qui Belgio duce Macedones vice-
rant: indignatus parta [5] victoria opimam [6] prae-
dam, & orientis ſpoliis onuſtam [7] tam facile re-
lictam eſſe, ipſe adunatis [8] CL millibus peditum,
& XV millibus equitum, in Macedoniam irrumpit.
2 Cum agros villasque popularetur, occurrit ei [9]
cum inſtructo [10] exercitu Macedonum Soſthe-
nes: ſed pauci [11] a pluribus, trepidi à valentibus
3 facile vincuntur. Itaque cum victi ſe Macedones
intra muros vrbium condidiſſent [12]; victor Bren-
nus, nemine prohibente [13], totius Macedoniae
4 agros depraedatur [14]. Inde quaſi terrena [15]
iam ſpolia ſorderent [16], animum ad deorum im-
mortalium templa [17] conuertit, ſcurriliter ioca-
tus [18], *locupletes deos largiri* [19] *hominibus opor-*
5 *tere*. Statim igitur Delphos [20] iter vertit, prae-
dam

1 Sub cuius ductu. 2 pars. 3 peruenerat, pene-
trauerat. 4 cum accepiſſet nuntium de victoria. 5
poſt victoriam impetratam. 6 magnam. 7 quae
praeda aucta fuerat per ſpolia ex Oriente. 8 cum
coniunxiſſet. 9 Brenno. 10 parato ad bellum. 11
Macedones. 12 occultaſſent, *hatten ſich retiriret*. 13
dum nemo eius impetum poterat impedire. 14 de-
vaſtat. 15 *irrdiſche*. 16 ei faſtidium excitarent. 17
diripienda. 18 nam Brennus iocabatur. 19 diuitias
dare. 20 ad templum Delphicum.

21 cultui

dam religioni [21], aurum offenſae [22] deorum immortalium praeferens [23]; *quos [24] nullis opibus egere [25], vt [26] qui eas [27] largiri hominibus ſoleant*, affirmabat. Templum autem Apollinis 6
Delphis poſitum eſt in monte Parnaſſo, in rupe vndique impendente [28]: ibi ciuitatem frequentia [29] hominum fecit. qui ad [30] affirmationem maieſtatis vndique concurrentes, in eo ſaxo conſedere [31]: atque ita templum & ciuitatem non 7
muri, ſed praecipitia [32], nec manu facta, ſed naturalia praeſidia [33] defendunt: prorſus [34] vt incertum ſit, vtrum [35] munimentum loci, an maieſtas dei [36] plus heic admirationis habeat. Me- 8
dia ſaxi rupes in formam theatri receſſit [37]. Quamobrem & hominum clamor, &, ſi quando accedit tubarum ſonus, perſonantibus & reſpondentibus inter ſe rupibus [38], multiplex audiri, ampliorque quam editur, reſonare ſolet. Quae res maiorem maieſtatis terrorem ignaris rei [39], & admira-

R

21 cultui deorum. 22 offenſioni, irae. 23 antepenens. 24 deos. 25 indigere. 26 quippe qui dii. 27 opes & diuitias. 28 quae rupes vndique praeceps & pendens eſt. 29 copia, multitudo. 30 ex iuſſu oraculi. 31 coeperunt habitare. 32 rupes praeceps. 33 nec ea munimenta, quae manus hominum fecit, ſed quae ipſa natura fecit. 34 vsque adeo, vt adeo. 35 an. 36 Apollinis. 37 facta eſt. 38 dum rupes inter ſe ſonum edunt & ſibi velut reſpondent. 39 illis, qui naturam huius loci ignorant.

40 facit

9 mirationem ſtupentibus plerumque affert 40. In hoc rupis anfractu 41 media ferme montis altitudine, planicies exigua eſt, atque in ea profundum terrae foramen, quod in oracula patet 42; ex quo 43 frigidus ſpiritus 44, vi 45 quadam velut vento in ſublime 46 expulſus, mentes vatum 47 in vecordiam 48 vertit 49; impletasque deo 50
10 reſponſa conſulentibus dare cogit. Multa igitur ibi & opulenta regum populorumque viſuntur 51 munera; quaeque 52 magnificentia ſui reddentium vota 53 gratam voluntatem, & deorum reſponſa manifeſtant.

40 facit. 41 loco incuruato, theatro. 42 ex quo Apollo reddere ſolet ſua reſponſa. 43 foramine. 44 ventus, flatus. 45 per vim quandam velut per ventum vehementiorem. 46 *in die Höbe aus der Tieffe.* 47 ſacerdotum Apollinis. 48 rabiem, furorem, inſaniam. 49 agit. 50 & hic ſtatus cogit ſacerdotum mentes diuino iuſſu & numine repletas, vt edant reſponſa his, qui ea petiuerunt. 51 conſpiciuntur. 52 & quae munera propter magnificentiam ſuam. 53 gratitudinem eorum, qui vota (*Gelübde*) ſua exſoluunt.

CAPVT VII.

1 IGitur Brennus cum in conſpectu haberet templum, diu deliberauit, an confeſtim rem[1] aggrederetur: an vero feſſis via[2] militibus, noctis
2 ſpatium 3 ad reſumendas 4 vires daret. Emanus

1 Eius direptionem inciperet. 2 per longum iter. 3 tempus vnius noctis. 4 recreandas.

5 vo-

nus & Theſſalorus duces, qui ſe ad praedae ſocie-
tatem iunxerant, *amputari* [5] *moras* iubent, *dum
imparati hoſte, & recens aduentus ſui*, [6] *terrori
eſſet* [7]: *interiecta nocte* [8] *& animos hoſtibus, forſitan* 3
& auxilia acceſſura [9]; *& vias, quae tunc pateant,
obſtructum iri* [10]. Sed Gallorum vulgus ex [11] 4
longa inopia, vbi [12] primum vino, ceterisque
commeatibus [13] referta rura inuenit, non minus
abundantia [14], quam [15] victoria laetum [16] per
agros ſe ſparſeret; deſertisque ſignis [17] ad occu- 5
panda [18] omnia pro [19] victoribus vagabantur.
Quae res dilationem Delphis dedit. Prima nam- 6
que opinione aduentus Gallorum prohibiti agre-
ſtes oraculis feruntur [20], meſſes [21], vinaque vil-
lis [22] efferre: Cuius rei ſalutare praeceptum non 7
prius intellectum eſt, quam [23] vini ceterarumque
copiarum abundantia velut mora Gallis obie-

5 volunt, ſuadent, vt Brennus rumpat moram o-mnem, rem & conſilium ſuum non differat. 6 Brenni. 7 feciſſet hoſtibus terrorem. 8 per noctis ſpatium datum. 9 aduentura eſſe, aduenire poſſe. 10 *würden verhauen werden.* 11 poſt longam. 12 poſtquam. 13 *Lebens-Mitteln, Prouiſion.* 14 propter hanc abundantiam rerum omnium. 15 quam propter victoriam. 16 vulgus Gallorum. 17 Galli deſeruerant ſua ſigna, *Fahnen.* 18 diripienda. 19 non ſecus ac ſi iam haberent victoriam. 20 dicitur, quod, cum primus rumor factus eſſet de aduentu Gallorum, ruſtici prohibiti fuerint per oraculum. 21 frumentum. 22 ex pagis ſuis in alia loca transferre. 23 non prius, quam donec.

8 cta [24], auxilia finitimorum conuenere. Prius itaque vrbem ſuam Delphi, aucti [25] viribus [26] ſociorum, permuniuere, quam Galli vino velut praedae incubantes [27], ad ſigna reuocarentur.
9 Habebat Brennus lecta [28] ex omni [29] exercitu peditum ſexaginta quinque millia: Delphorum ſociorumque non niſi quatuor millia militum
10 erant; quorum [30] contemtu Brennus ad acuendos [31] ſuorum animos, praedae vbertatem omnibus oſtendebat, ſtatuasque cum quadrigis, quarum ingens copia procul viſebatur [32], ſolido [33] auro fuſas [34] eſſe, plusque [35] in pondere, quam in ſpecie [36] habere praedae affirmabat.

24 cum abundantia vini & ceterarum rerum Gallis obiecta eſſet tanquam aliquod impedimentum. 25 adiuti, potentiores facti. 26 per auxilia & potentiam. 27 qui vsque adeo appetentes erant vini, vt illud quaſi opimam praedam aeſtimarent. 28 ſelecta. 29 toto ſuo. 30 horum paucitatem dum Brennus contemnit. 31 excitandos, inſtigandos. 32 ſpectari poterat. 33 ex puro auro. 34 factas, conflatas. 35 & eas ſtatuas habere maiorem praedam. 36 externa forma.

CAPVT VIII.

1 HAc [1] aſſeueratione incitati Galli, ſimul & heſterno mero ſaucii [2], ſine reſpectu pericu-
2 lorum in bellum ruebant. Contra Delphi plus in deo [4], quam in viribus reponentes [5], cum contemtu

1 Per hanc Brenni affirmationem. 2 qui adhuc temulenti erant ex vino, quod heri biberant. 3 conſideratione. 4 in Apollinis auxilio. 5 maiorem ſpem ponentes.

temtu hoſtium reſiſtebant; ſcandentesque Gallos è ſummo montis vertice, partim ſaxo [6], partim armis obruebant. In hoc partium [7] certamine, 3
repente vniuerſorum templorum antiſtites [8], ſimul & ipſi vates, ſparſis crinibus, cum inſignibus [9] atque inſulis, pauidi vecordesque [10] in primam pugnantium aciem procurrunt [11]: *aduenisse* 4
Deum clamant, *eumque ſe* [12] *vidiſſe deſilientem in templum per* [13] *culminis aperta faſtigia. Dum omnes opem dei ſuppliciter implorant* 5
iuuenem ſupra humanum modum [14] *inſignis pulchritudinis, comitesque ei* [15] *duas armatas virgines, ex propinquis duabus Dianae Mineruaeque aedibus* [16] *occurriſſe* [17]; *nec oculis tantum haec* 6
ſe perſpexiſſe, audiſſe etiam [18] *ſtridorem arcus ac ſtrepitum armorum. proinde ne cunctarentur,* 7
diis [19] *ante ſignanis, hoſtem caedere, & victoriae deorum ſocios ſe adiungere*, ſummis obſecrationibus [20] monebant. Quibus vocibus [21], incenſi, 8
omnes [22], certatim in proelium proſiliunt. Praeſentiam dei & [23] ipſi [24] ſtatim ſenſere. Nam & 9
terrae

6 lapidibus. 7 Gallorum Delphorumque. 8 ſacerdotes. 9 ornamentis ſacris. 10 furioſi. 11 irrumpunt. 12 ſacerdotes vidiſſe deum. 13 per tectum templi apertum. 14 cuius ſtatura maior erat, quam alias ſtatura hominum eſſe ſolet. 15 & duas virgines, quae comitatae ſint Apollinem. 16 templis. 17 obuiam veniſſe ſacerdotibus. 18 ſed etiam ſe 19 dum dii ante ſigna & aciem ſtarent. 20 precibus. 21 per quos ſermones. 22 Delphi. 23 etiam. 24 Delphi.

25 per

terrae motu [25] portio montis abrupta, Gallo-
rum ſtrauit exercitum,& confertiſſimi cunei[26] non
10 ſine vulneribus hoſtium diſſipati ruebant. In-
ſecuta deinde tempeſtas eſt, quae grandine [27] &
frigore ſaucios [28] ex vulneribus abſumſit [29].
11 Dux ipſe Brennus cum dolorem vulnerum ferre
12 non poſſet, pugione [30] vitam finiuit. Alter ex
ducibus, punitis [31] belli auctoribus, cum decem
millibus ſauciorum citato [32] agmine Graecia [33]
13 excedit. Sed nec fugientibus fortuna commodi-
or fuit [34]: ſiquidem pauidis nulla ſub tectis acta [35]
14 nox; nullus ſine labore & periculo dies [36], aſſi-
dui imbres & gelu, nix concreta [37], & fames, &
laſſitudo, & ſuper haec maximum peruigiliae [38]
malum, miſeras infelicis belli reliquias obtere-
15 bant [39]. Gentes quoque nationesque, per quas
iter habebant [40], palantes [41] velut praedã ſectaban-
16 tur. Quo pacto [42] euenit, vt nemo ex tanto exer-
citu, qui paulo ante fiducia [43] virium etiam aduer-
ſus deos contendebat [44], vel [45] ad memoriam tan-
tae cladis, ſupereſſet.

25 per motum. 26 denſiſſimae copiae hoſtium. 27 per grandinem. 28 hoſtes ſauciatos. 29 interfecit. 30 cum breui gladio. 31 poſtquam puniti erant aucto-res & ſuaſores huius belli. 32 conuerſo agmine ſuo in celerem fugam. 33 ex Graecia. 34 aeque incommoda fortuna fuit fugientibus Gallis, ac antea fuerat dimicantibus illis. 35 tranſacta fuit. 36 fuit peractus. 37 congelata, *gefrobren*. 38 *das ſtete VVachen*. 39 prorſus tandem conſumebant. 40 Galli fugitiui. 41 diſperſos Gallos. 42 quo modo factum eſt. 43 ex fiducia. 44 pugnare audebat. 45 ſaltem.

LIBER

LIBER XXV.

BREVIARIVM CAPITVM.

1. *Gallorum in Antigonum Macedoniae Regem conſpiratio.*
2. *Dum ad praedam currunt praedae fiunt ipſi, & Antigonus pacem obtinet. Nomen Gallorum formidabile & armorum inuicta felicitas.*
3. *Pyrrhus Macedonia potitur, Antigono eiecto.*
4. *Pyrrhus dum monarchiam ſomniat, a Spartanis mulieribus atteritur.*
5. *Pyrrhus apud Argos occiditur, cuius elogium & rerum ſummam Iuſtinus ſubiicit.*

Caput I.

INter duos reges Antigonum & Antiochum, 1
ſtatuta pace [1], cum in Macedoniam Antigonus reuerteretur, nouus eidem [2] repente hoſtis exortus eſt. 2
Quippe Galli, qui a Brenno duce, cum in Graeciam proficiſcerentur, ad terminos gentis tuendos [3] relicti fuerant, ne ſoli deſides [4] viderentur, peditum quindecim millia, equitum tria millia armauerunt; 3
fugatisque Getarum Tribalorumque copiis, Macedoniae imminentes [5] legatos ad regem miſerunt, qui pacem ei venalem [6] offerrent, ſimul & regis caſtra ſpecularentur [7]. Quos Antigonus pro [8] regali 4

R 4 muni-

1 Poſtquam pax facta erat. 2 Antigono. 3 defendendos. 4 otioſi. 5 dum volebant irrumpere in Macedoniam. 6 quam rex deberet emere pecunia. 7 *ſpioniren, auskundſchaften.* 8 quemadmodum ipſe erat rex magnificus.

9 in

munificentia, ingenti apparatu epularum ad coenam inuitauit.
5 Sed Galli expoſitum [9] grande auri argentique pondus, admirantes, atque prae-
6 dae vbertate ſollicitati [10], infeſtiores [11] quam venerant, reuertuntur. Quibus & elephantos ad terrorem, velut inuſitatas Barbaris formas [12], rex oſtendi iuſſerat, & naues onuſtas copiis [13] demon-
7 ſtrari: ignarus, quod [14], quibus oſtentatione virium [15], metum ſe iniicere exiſtimabat, eorum
8 animos vt [16] ad opimam praedam ſolicitabat. Itaque legati ad ſuos reuerſi, omnia in [17] maius extollentes, opes [18] pariter & negligentiam regis
9 oſtendunt [19]: *referta* [20] *auro & argento caſtra; ſed neque vallo, foſſaue munita* [21]: *& quaſi ſatis munimenti in diuitiis haberent, ita eos* [22] *omnia*
10 *officia militaria intermiſiſſe: prorſus quaſi ferri auxilio non indigerent, quoniam abundarent auro.*

9 in menſa poſitum. 10 allecti. 11 magis hoſtiles. 12 beſtias. 13 militibus & omni apparatu. 14 quod ipſe ſollicitabat animos eorum, quibus. 15 per commonſtrationem potentiae ſuae. 16 tanquam. 17 *ſie machten alles gröſſer als es war.* 18 diuitias. 19 enarrant. 20 plena. 21 quae tamen caſtra neque vallo eſſent munita neque foſſa. 22 Macedonas.

CAPVT II.

1 HAc relatione, auidae gentis animi ſatis ad
2 praedam incitabantur. Accedebat tamen & exemplum Belgii, qui non magno [2] ante tempore

1 Per hanc narrationem. 2 longo. paullo ante.

3 dum

pore Macedonum exercitum cum rege trucidaue-
rat. Itaque conſentientibus omnibus [3], nocte 3
caſtra regis aggrediuntur: qui [4] praeſentiens
tantam tempeſtatem, ſignum pridie dederat, vt [5]
omnibus rebus ablatis, in proxima ſilua taciti ſe
occultarent. Neque aliter ſeruata [6], caſtra, quam [7]
deſerta ſunt. Siquidem Galli, vbi [8] omnia va- 4
cantia [9], nec ſine defenſoribus modo, verum eti-
am ſine cuſtodibus vident, non fugam hoſtium,
ſed dolum arbitrantes, diu intrare portas [10] ti-
muerunt. Ad poſtremum integris [11] & intactis 5
munimentis, ſcrutantes potius quam diripientes,
caſtra occupauerunt. Tunc ablatis [12] quae in- 6
venerant, ad littus conuertuntur. Ibi dum na- 7
ves incautius [13] diripiunt, a remigibus & ab exer-
citus parte, quae eo [14] cum coniugibus, & liberis
confugerant, nihil tale metuentes trucidantur:
tantaque caedes Gallorum fuit, vt Antigono pa-
cem opinio [15] huius victoriae, non a Gallis tan-
tum, verum etiam a finitimorum feritate praeſti-
terit [16]. Quanquam Gallorum ea [17] tempeſtate 8
tantae foecunditatis iuuentus fuit [18], vt Aſiam

3 dum omnes Galli conſentiebant. 4 rex. 5 vt Macedones. 6 fuerunt. 7 quam per id, quoniam. 8 poſtquam. 9 vacua. 10 caſtrorum. 11 Galli non impetum fecerunt in munimenta. 12 cum Galli abstuliſſent ea. 13 non ſatis caute. 14 ad littus, in naves. 15 fama. 16 ſecuram fecerit. 17 illo tempore. 18 tam fecunda & copioſa fuit iuuentus Gallorum.

9 omnem velut examine aliquo [19]implerent. De-
nique neque reges Orientis ſine mercenario [20]
Gallorum exercitu vlla bella geſſerunt: neque
pulſi regno [21] ad alios quam ad Gallos confuge-
10 runt. Tantus terror Gallici nominis, & armo-
rum inuicta felicitas erat, vt aliter [22] neque ma-
ieſtatem ſuam tutam, neque amiſſam reciperare [23]
11 ſe poſſe ſine Gallica virtute[24] arbitrarentur [25]. Ita-
que in auxilium a Bithyniae rege inuocati, re-
gnum cum eo parta [26] victoria diuiſerunt; eam-
que regionem Gallograeciam cognominaue-
runt.

19 *wie ein Bienenſchwarm.* 20 quem mercede conduxerant. 21 ex regnis ſuis. 22 alio modo, aut alia ratione. 23 recuperare. 24 fortitudine & auxilio. 25 illi reges. 26 poſt partam.

CAPVT III.

1 DVm haec in Aſia geruntur, interim in Sicilia
Pyrrhus a Poenis nauali proelio victus, ab
Antigono Macedoniae rege ſupplementum [1] mi-
2 litum per legatos petit: denuncians, *ni* [2] *mittat,*
redire ſe in regnum neceſſe habere, incrementa [3]
rerum, quae de Romanis voluerit, de ipſo quaeſi-
3 *turum.* Quod vbi [4] negatum legati retulerunt,
diſſi-

1 *Recrutten.* 2 niſi Antigonus mittat hoc ſupplementum. 3 & ſe, Pyrrhum, tunc quaerere ab ipſo velle potentiae ſuae incrementa, quae alioquin a Romanis quaerere, & illis eripere, conſtituiſſet. 4 cum vero legati narrarent, Antigonum denegaſſe hoc ſupplementum.

5 cauſas

diſſimulatis cauſſis [5], repentinam fingit [6] profe-
ctionem. Socios interim parare bellum iubet: 4
arcis Tarentinae cuſtodiam Heleno filio, & amico [7]
Miloni tradit. Reuerſus in Epirum, ſtatim fi- 5
nes Macedoniae inuadit: cui [8] Antigonus cum
exercitu occurrit; victusque proelio in fugam ver-
titur. Atque ita Pyrrhus Macedoniam in de- 6
ditionem accipit; & veluti damna amiſſae Siciliae
Italiaeque acquiſito Macedoniae regno [9] penſaſ-
ſet [10], relictum Tarenti filium & amicum arceſ-
ſit [11]. Antigonus autem cum paucis equitibus, 7
fugae [12] comitibus, repente fortunae ornamen-
tis deſtitutus [13], amiſſi regni ſpeculaturus euen-
tus [14], Theſſalonicam ſe recepit; vt inde [15] cum
conducta Gallorum mercenaria manu [16] bellum
repararet. Rurſus a Ptolemaeo Pyrrhi filio fun- 8
ditus [17] victus cum ſeptem comitibus fugiens, non
iam reciperandi regni ſpem, ſed ſalutis [18] late-
bras [19], ac fugae ſolitudines [20] captat [21].

---

5 cauſſas itineris ſui veras diſſimulauit. 6 facit, excogitat. 7 ſuo. 8 Pyrrho. 9 per recens occupatum regnum. 10 compenſaſſet. 11 ad ſe venire iubet. 12 qui ipſum comitati erant in fuga. 13 qui repente amiſerat omnia ea, quae antea acceperat a fortuna. 14 vt Antigonus obſeruare poſſet omnes euentus in regno amiſſo. 15 ex vrbe Theſſalonica. 16 cum exercitu. 17 ad internecionem, plane. 18 vitae ſuae. 19 occulta loca. 20 ſolitaria & tuta loca. 21 quaerit.

CAPVT IV.

1 IGitur Pyrrhus in tanto faſtigio regni collocatus, iam nec eo, ad quod [1] votis perueniendum fuerat, contentus, Graeciae Aſiaeque regna [2]
2 meditatur. Neque illi [3] maior ex imperio, quam ex bello voluptas erat [4]: nec quiſquam Pyrrhum
3 qua [5] tuliſſet [6] impetum, ſuſtinere valuit. Sed vt [7] ad deuincenda regna inuictus habebatur: ita deuictis acquiſitisque celeriter carebat [8]. tanto melius ſtudebat acquirere imperia, quam reti-
4 nere. Itaque cum copias Cherroneſo tranſpoſuiſſet, legationibus Athenienſium, & Achaeorum,
5 Meſſeniorumque excipitur [9]. Sed & Graecia omnis [10] admiratione [11] nominis eius, ſimul & rerum aduerſus Romanos Poenosque geſtarum glo-
6 ria [12] attonita, aduentum eius exſpectabat. Primum illi [13] bellum aduerſus Spartanos fuit: vbi [14] maiore mulierum, quam virorum virtute exceptus [15], Ptolemaeum filium, & exercitus partem
7 robuſtiſſimam amiſit. Quippe oppugnanti vrbem [16], ad tutelam patriae tanta multitudo feminarum

1 Quod iuxta vota ſua occupauerat. 2 occupare. 3 Pyrrho. 4 magnam Pyrrhus habebat cupiditatem & imperandi & bella gerendi. 5 in quamcunque regionem. 6 conuertiſſet. 7 quemadmodum Pyrrhus. 8 ea, quae vicerat Pyrrhus, ipſi etiam celeriter rurſus eripiebantur. 9 obuiam Pyrrho veniunt legati. 10 tota. 11 ob admirationem. 12 ob gloriam. 13 Pyrrho. 14 a quibus Spartanis. 15 fuit, *empfangen*; victus fuit. 16 Pyrrho, qui oppugnabat vrbem.

narum concurrit, vt non fortius victus, quam ve-
recundius recederet [17]. Porro Ptolemaeum fili- 8
um eius [18] adeo ſtrenuum, & manu fortem fuiſſe
tradunt [19], vt vrbem Corcyram cum ſexaginta [20]
ceperit [21]: item proelio nauali quinqueremem ex
ſcapha cum ſeptem [22] inſiluerit [23], captamque [24]
tenuerit. In oppugnatione quoque Spartano- 9
rum vsque in mediam vrbem equo procurrerit;
ibique concurſu [25] multitudinis interfectus ſit,
Cuius corpus vt [26] relatum patri eſt, dixiſſe Pyr- 10
rhum ferunt [27], *aliquanto tardius eum* [28], *quam
timuerit ipſe* [29], *vel temeritas eius* [30] *meruerit,
occiſum eſſe.*

17 vt Pyrrhus cogeretur recedere, non minus fortiter victus, quam ſumma cum ignominia. 18 Pyrrhi. 19 fama eſt, dicitur. 20 militibus. 21 occupauerit. 22 militibus. 23 vt inſiluerit in nauem quinqueremem. 24 nauem occupatam. 25 per concurſum. 26 poſtquam redditum fuit patri Pyrrho. 27 dicitur. 28 filium ſuum. 29 pater. 30 filii.

CAPUT V.

Repulſus a Spartanis Pyrrhus, Argos petit [1]: 1
ibi dum Antigonum in vrbe clauſum expu-
gnare conatur, inter [2] confertiſſimos violentiſſi-
me dimicans, ſaxo de muris ictus [3] occiditur. Ca- 2
put eius Antigono refertur [4]: qui victoria mitius

1 Bello aggreditur. 2 inter milites denſiſſimos. 3 vulneratus, *geprezſchet.* 4 ad Antigonum portatur.

vſus 5, filium eius Helenum cum Epirotis ſibi [6] deditum, in regnum remiſit, eique in ſepulti patris
3 oſſa in patriam referenda tradidit. Satis conſtans inter omnes auctores fama eſt, nullum nec eius 7, nec ſuperioris [8] aetatis regem comparandum Pyrrho [9] fuiſſe; raroque [10] non inter reges tantum, verum etiam inter illuſtres viros, aut vitae ſanctioris, aut iuſtitiae probatioris [11] viſum
4 fuiſſe: Scientiam certe rei militaris in illo viro tantam fuiſſe, vt cum Lyſimacho, Demetrio, Antigono, tantis regibus bella gerens, inuictus ſem-
5 per fuerit. Illyriorum quoque, Siculorum, Romanorumque, & Carthaginienſium bellis, nunquam inferior, plerumque etiam victor exſtite-
6 rit [12]; qui patriam [13] certe ſuam anguſtam, ignobilemque, fama [14] rerum geſtarum, & claritate nominis ſui, toto orbe illuſtrem [15] reddiderit.

LIBER

5 qui Antigonus victoria ſua non vtebatur crudeliter. 6 Antigono. 7 ſuae. 8 antiquiorum temporum. 9 cum Pyrrho. 10 nec facile quenquam. 11 certioris, melius adminiſtratae. 12 fuerit. 13 regnum Epiri. 14 per famam. 15 celebrem fecerit.

❧ (o) ❧

i Pro-

LIBER XXVI.

BREVIARIVM CAPITVM.

1. *Peloponneſii per proditionem Antigono traduntur. Ariſtotimus tyrannus Epirorum vrbem affligit, & Hellanici prudentia opprimitur.*
2. *Antigonus Gallis occurrit, qui in furorem verſi coniuges & liberos ſuos trucidant: deinde Numinis vindicta omnes internecione delentur. Antigoni varii caſus.*
3. *Alexander, Pyrrhi filius, in regnum reſtituitur. Regni Cyrenarum turbulentus ſtatus.*

CAPVT I.

POſt mortem Pyrrhi non in Macedonia tan- 1
tum, verum etiam in Aſia, Graeciaque,
magni bellorum motus fuere. Nam & Pe- 2
loponneſii per proditionem Antigono traditi [1],
& variante hominum partim dolore, partim gau- 3
dio [2], prout ſingulae ciuitates aut auxilium de
Pyrrho ſperaverant, aut metus ſuſtinuerant [3], ita
aut cum Antigono ſocietatem iungebant, aut
mutuis inter ſe odiis [4] in bellum ruebant [5]. In- 4
ter hunc turbatarum prouinciarum motum, Epi-
rorum quoq; vrbs ab Ariſtotimo principe per ty-
rannidem occupatur: a quo cum multi ex primo- 5
ribus [6] occiſi, plures in exilium acti [7] eſſent, Ae-
tolis per legatos poſtulantibus, *coniuges liberos-*

que

1 Proditi ſunt. 2 dumque alii gaudebant, alii vero dolebant ob mortem Pyrrhi. 3 aut ſibi a Pyrrho timuerant. 4 propter odia. 5 incidebant. 6 primariis ciuibus. 7 pulſi.

grvt

6 *que exulum redderet* 8. primo negauit 9: poſtea quaſi 10 poeniteret, proficiſcendi ad ſuos omnibus matronis poteſtatem dedit; diemque profe-
7 ctionis ſtatuit. Illae 11 quaſi 12 in perpetuum cum viris exulaturae, pretioſiſſima quaeque 13 auferentes cum ad portam quaſi vno agmine profecturae conueniſſent, omnibus rebus exſpoliatae 14, in carcerem recluduntur: occiſis 15 prius in gremio matrum paruulis liberis, virgini-
8 busque ad ſtuprum direptis. Ad 16 tam ſaevam dominationem ſtupentibus omnibus 17, princeps eorum Hellanicus, ſenex & liberis orbus 18, vt 19 qui nec aetatis nec pignoris 20 reſpectu 21 timeret 22, contractos 23 domum 24 fidiſſimos amicorum in vindictam patriae 25 horta-
9 tur. Cunctantibus priuato periculo publicum finire 26, & deliberandi ſpatium 27 poſtulantibus,

8 vt Ariſtotimus reddere velit. 9 recuſauit id facere. 10 quaſi ipſum poeniteret huius recuſationis. 11 feminae. 12 quae nihil aliud ſperabant, quam perpetuum cum ſuis maritis exilium. 13 omnia ea pretioſiſſima, quaecunque habebant. 14 ſunt, & in. 15 poſtquam antea paruuli occiſi fuerunt. 16 propter. 17 dum omnes ſtupebant. 18 orbatus. 19 quippe. 20 liberorum. 21 in conſideratione. 22 cauſſas timendi haberet. 23 collectos, conuenire iuſſos. 24 in ſuam domum. 25 ad patriam a tyranno liberandam. 26 cum vero illi nollent & vererentur publicam calamitatem finire cum periculo vitae ſuae. 27 tempus.

28 per

bus arceſſitis ſeruis [28] iubet obſerari fores, ty-
rannoque nunciari: *mitteret* [29] *qui coniuratos*
apud ſe [30] *comprehenderet*: obiectans ſingulis [31]
ſe [32], *quia liberandae patriae auctor eſſe non poſ-*
ſit, deſertae vltorem futurum. Tunc illi [33] anci- 10
piti periculo circumuenti [34], honeſtiorem viam
eligentes, coniurant in [35] tyranni necem: atque ita
Ariſtotimus, quinto poſtquam tyrannidem occu-
pauerat menſe, opprimitur [36].

28 per ſeruos. 29 vt mitteret aliquem. 30 Hellanicum. 31 coniuratis amicis. 32 quod ipſe, Hellanicus, velit eſſe vltor patriae a coniuratis deſertae. 33 amici. 34 circumdati. 35 ad. 36 interficitur.

CAPVT II.

INterea Antigonus cum multiplici bello, 1
& Ptolemaei regis, & [1] Spartanorum, premeretur:
nouusque illi [2] hoſtis Gallograeciae exercitus [3]
affluxiſſet [4]; in [5] ſpeciem caſtrorum parua manu
aduerſus caeteros [6] relicta [7], aduerſus Gallos totis
viribus proficiſcitur. Quibus [8] cognitis, Galli 2
cum & [9] ipſi ſe proelio [10] pararent, in [11] auſpicia
pugnae hoſtias caedunt [12]: quarum extis [13] cum
magna

1 Tum ab illo bello, quod gerebat cum rege Ptolemaeo. 2 Antigono. 3 qui ex Gallograecia veniebat. 4 ſuperueniſſet. 5 tanquam. 6 hoſtes ſuos. 7 poſtquam Antigonus reliquerat paruum exercitum. 8 cumque Galli eius aduentum cognouiſſent. 9 etiam. 10 ad proelium. 11 ad expetendam a diis proelii felicitatem. 12 mactant. 13 in quarum hoſtiarum inteſtinis.
14 ſunt

magna caedes, interituſque omnium praediceretur, non in timorem, ſed in furorem verſi [14], ſperanteſque [15] deorum minas expiari caede [16] ſuorum poſſe, coniuges & liberos ſuos trucidant,
3 auſpicia [17] belli a parricidio incipientes. Tanta rabies [18] feros animos inuaſerat [19], vt non parcerent aetati [20], cui etiam hoſtes peperciſſent, bellumque internecinum [21] cum liberis, liberorumque matribus gererent, pro quibus [22] bella
4 ſuſcipi ſolent. Itaque quaſi ſcelere [23] vitam victoriamque redemiſſent [24], ſicut erant [25] cruenti ex recenti ſuorum caede, in proelium non me-
5 liore [26] euentu, quam omine proficiſcuntur. Siquidem pugnantes, prius parricidiorum furiae, quam hoſtes circumuenere [27]; obuerſantibusque ante oculos manibus [28] interemtorum, omnes oc-
6 cidione caeſi [29]. Tanta ſtrages fuit, vt pariter cum hominibus dii conſenſiſſe in exitium parri-
7 cidarum viderentur. Poſt huius pugnae euentum, Ptolemaeus & Spartani, victorem hoſtium exer-

14 ſunt Galli. 15 & dum Galli ſperabant. 16 per caedem. 17 initia. 18 furor. 19 occupauerat. 20 huic aetati, pueris, ſenibus, &c. 21 crudeliſſimum. 22 pro quorum tamen ſalute & conſeruatione. 23 per ſcelus & crudelitatem. 24 a diis acquiſiuiſſent. 25 adhuc. 26 aeque malo. 27 furiae quaſi infernales, ſiue mala conſcientia ob parricidium commiſſum circumdedit eos, ante quam hoſtes aduenirent. 28 memoria animae defunctorum. 29 ad vnum omnes Galli fuerunt occiſi.

30 qui

Digitized by Google

exercitum declinantes 30, in tutiora ſe recipiunt 31. Antigonus quoque vbi eorum diſceſſum 8
videt, recenti adhuc ex priori victoria militum ardore32, bellum Athenienſibus infert. In quo33 9
cum occupatus eſſet, interim Alexander rex Epiri vlciſci mortem patris Pyrrhi cupiens, fines Macedoniae depopulatur. Aduerſus quem cum re- 10
verſus a Graecia Antigonus eſſet, tranſitione militum deſtitutus 34, regnum Macedoniae cum exercitu amittit. Huius 35 filius Demetrius pu- 11
er admodum, abſente patre, reparato exercitu, non ſolum amiſſam Macedoniam recipit 36: verum etiam Epiri regno Alexandrum ſpoliat. Tan- 12
ta vel mobilitas 37 militum, vel fortunae varietas erat, vt viciſſim 38 reges, nunc exules, nunc reges viderentur.

30 qui nolebant, vt ad ſe veniret exercitus hoſtium victor. 31 confugiunt. 32 dum ardor militum adhuc recens erat propter victoriam. 33 bello gerendo. 34 milites tranſibant ad Alexandrum, & deſtituebant adeo, ſeu deſerebant Antigonum. 35 Antigoni. 36 iterum occupat. 37 inconſtans fauor. 38 per vices, mutatis rerum & euentuum vicibus.

CAPVT III.

Igitur Alexander cum exul ad Acarnanas 1
confugiſſet, non 1 minore Epirotarum deſiderio, quam ſociorum auxilio, in regnum reſtituitur. Per 2 idem tempus rex Cyrenarum Agas 2
dece-

1 Non ex, non cum. 2 circa.

decedit [3]: qui ante infirmitatem [4], Beronicen vnicam filiam, ad finienda cum Ptolemaeo fratre certamina, filio eius [5] deſponderat. Sed poſt mor-
3 tem regis, mater virginis Arſinoe vt inuita ſe [6] contractum matrimonium ſolueretur, miſit [7] qui ad nuptias virginis, regnumque Cyrenarum, Demetrium fratrem regis Antigoni a [8] Macedonia arceſſerent: qui & [9] ipſe ex filia Ptolemaei procrea-
4 tus erat. Sed nec Demetrius moram fecit [10]. Itaque cum ſecundante [11] vento celeriter Cyrenas aduolaſſet [12], fiducia [13] pulchritudinis, qua nimis placere ſocrui [14] coeperat, ſtatim a principio ſuperbus, regiae familiae, militibusque impotens [15] erat; ſtudiumque [16] placendi a virgine
5 in matrem contulerat. Quae res ſuſpecta primo virgini, dein popularibus [17] militibusque in-
6 viſa [18] fuit. Itaque verſis [19] omnium animis in Ptolemaei filium, inſidiae Demetrio comparantur: cui [20] cum in lectum ſocrus conceſſiſſet, per-
7 cuſſores [21] immittuntur. Sed Arſinoe audita

voce

---

3 moritur. 4 ante morbum, antequam in morbum incideret. 5 Ptolemaei. 6 contra ſuam voluntatem. 7 aliquos. 8 ex. 9 etiam. 10 diu ceſſauit. 11 *mit gutem VVind.* 12 nauigaſſet, perueniſſet. 13 ex fiducia. 14 matri ſponſae ſuae. 15 intolerabilis viſus eſt. 16 & Demetrius magis cupiebat matri placere, quam virgini. 17 populo, ciuibus. 18 exoſa. 19 cum omnes fauere coepiſſent filio Ptolemaei. 20 cum itaque ille duxiſſet in matrimonium ſocrum ſuam. 21 interfectores.

22 qui

voce filiae, ad fores ſtantis, & praecipientis, *vt matri parceretur*, adulterum pauliſper corpore ſuo protexit. Quo [22] interfecto, Beronice, & ſtupra matris, ſalua pietate [23], vlta eſt: & in matrimonio ſortiendo [24]. iudicium patris ſecuta [25]. 8

LIBER

22 qui adulter cum interfectus eſſet. 23 ita tamen, vt amorem matri debitum filia non violaret. 24 eligendo, accipiendo. 25 fuit.

1 Quae

Liber XXVII.

BREVIARIVM CAPITVM.

1. *Seleucus Nouercam & fratrem infantem interficit.*
2. *Claſſe naufragio amiſſa, ciuitates amiſſas recipit, praelio victus aufugit: auxilium noxium a fratre Antiocho Hierace petit & impetrat.*
3. *Aſiae lacerus ſtatus. In Antiochum, Hieracem & Seleucum Numinis vindicta.*

Capvt I.

1 Mortuo Syriae rege Antiocho, cum in locum eius filius Seleucus ſucceſſiſſet, hortante matre Laodice, quae [1] prohibere debuerat; auſpicia [2] regni a parricidio coepit.
2 Quippe Beronicen nouercam ſuam, ſororem Ptolemaei regis Aegypti, cum paruulo fratre ex ea
3 ſuſcepto [3] interficit. Quo facinore perpetrato, & infamiae maculam ſubiit [4], & Ptolemaei bello ſe
4 implicuit. Porro Beronice cum ad ſe interficiendam miſſos [5] didiciſſet [6], Daphnae [7] ſe
5 claudit. Vbi cum obſideri eam cum paruulo filio nunciatum Aſiae ciuitatibus eſſet, recordatione paternae, maiorumque eius, dignitatis [8], caſum tam indignae [9] fortunae miſerantes, auxilia ei [10]
6 omnes miſere [11]. Frater quoque Ptolemaeus peri-

1 Quae tamen potius debuerat impedire hoc ſcelus. 2 initia. 3 genito, nato. 4 infamis factus eſt apud omnes. 5 aliquos fuiſſe. 6 audiiſſet. 7 in vrbe Daphne. 8 vrbes Aſiae recordabantur dignitatis, in qua fuiſſent pater & maiores Beronices huius. 9 iniquae. 10 obſeſſae Beronicae. 11 miſerunt.

12 pro-

periculo [12] ſororis exterritus, relicto regno [13] cum omnibus viribus aduolat [14]. Sed Beronice ante 7
aduentum auxiliorum, cum vi expugnari non poſſet, dolo circumuenta [15] trucidatur. Indigna 8
res omnibus viſa [16]. Itaque cum vniuerſae ciuitates, quae defecerant, ingentem claſſem comparaſſent, repente exemplo [17] crudelitatis exterritae [18] ſimul & in vltionem eius [19], quam defenſuri erant, Ptolemaeo ſe tradunt; qui, niſi in 9
Aegyptum domeſtica [20] ſeditione reuocatus eſſet, totum regnum Seleuci occupaſſet: tantum vel il- 10
li [21] odium, parricidiale ſcelus [22], vel huic [23] fauorem indigne [24] peremtae mors ſororis attulerat.

12 propter periculum. 13 relinquebat regnum ſuum. 14 celeriter aduenit. 15 decepta. 16 viſa eſt. 17 per hoc exemplum. 18 vrbes. 19 vt Beronicen vlciſcerentur, quam defendere antea volebant. 20 propter exortam inteſtinam ſeditionem. 21 Seleuco. 22 parricidium. 23 Ptolemaeo. 24 crudeliter interfectae.

CAPVT II.

POſt diſceſſum Ptolemaei, Seleucus cum aduer- 1
ſus ciuitates, quae defecerant, ingentem claſſem comparaſſet, repente veluti diis ipſis parricidium vindicantibus [1], orta [2] tempeſtate claſſem naufragio amittit; nec quicquam illi [3] ex tanto 2
apparatu, praeter nudum corpus, & ſpiritum [4], & pau-

1 Non ſecus ac ſi ipſi dii vlciſci vellent hoc parricidium. 2 per ortam. 3 Seleuco. 4 vitam.

5 reli-

paucos naufragii comites reſiduos [5] fortuna fecit.
3 Miſera quidem res, ſed optanda Seleuco fuit; ſiquidem ciuitates, quae odio eius [6] ad Ptolemaeum tranſierant, velut [7] diis arbitris ſatisfactum ſibi eſſet, repentina [8] animorum mutatione in [9] naufragii miſericordiam verſae, im-
4 perio ſe [10] eius [11] reſtituunt. Laetus igitur malis ſuis [12], & [13] damnis ditior redditus; veluti par
5 viribus, bellum Ptolemaeo infert: Sed quaſi ad ludibrium tantum [14] fortunae natus eſſet, nec propter aliud [15] opes regni recepiſſet, quam vt [16] amitteret, victus proelio, non multo quam poſt naufragium comitatior [17], trepidus Antiochiam
6 confugit. Inde ad Antiochum fratrem literas facit [18]: quibus auxilium eius implorat, oblata ei [19] Aſia, inter fines Tauri montis, in praemium
7 latae opis [20]. Antiochus autem cum eſſet annos XIV natus, ſupra aetatem regni auidus, occaſionem

5 reliquos. 6 ex odio contra Seleucum. 7 tanquam per arbitrium deorum deſiderio ipſorum ſatisfactum eſſet. 8 per repentinam. 9 ciuitates miſereri coeperunt Seleuci, qui naufragium fecerat. 10 ciuitates. 11 Seleuci. 12 ob calamitatem ſuam. 13 & per damna multo ditior factus, quam quidem antea fuerat. 14 tantummodo. 15 in nullum alium finem. 16 vt ea rurſus. 17 non multo plures comites ſecum habuit poſt proelium, quam antea habuerat poſt naufragium. 18 ſcribit. 19 & fratri ſuo offerebat Aſiam, quae ſita eſt inter &c. 20 auxilii, quod ſibi frater afferret.

21 occa-

nem non [21] tam pio animo, quam offerebatur, arripuit: ſed latronis more [22], totum [23], fratri eripere cupiens, puer ſceleratam virilemque ſumit audaciam. Vnde *Hierax* eſt cognomina- 8
tus: quia non hominis, ſed accipitris ritu [24], in [25] alienis eripiendis vitam ſectaretur [26]. In- 9
terea Ptolemaeus, cum Antiochum in [27] auxilium Seleuco venire cognouiſſet, ne cum duobus vno tempore dimicaret, in annos decem cum Seleuco pacem facit: ſed pax ab hoſte data inter- 10
pellatur [28] a fratre; qui conducto Gallorum mercenario exercitu, pro auxilio belllum, pro fratre hoſtem, imploratus [29] exhibuit [30]. In 11
eo proelio virtute [31] Gallorum victor quidem Antiochus fuit: ſed Galli arbitrantes Seleucum in proelio cecidiſſe [32], in ipſum Antiochum arma vertere [33]: liberius [34] depopulaturi Aſiam, ſi omnem ſtirpem [35] regiam exſtinxiſſent. Quod 12
vbi [36] ſenſit Antiochus, velut a praedonibus, au-

21 occaſio haec ex animo pio & bono offerebatur ei, ſed ipſe eam non arripiebat animo pio. 22 quemadmodum latro ſolet. 23 regnum. 24 vt accipiter ſolet. 25 in bonis alienis ad ſe rapiendis. 26 aleret, traduceret. 27 vsque in. 28 impeditur, rumpitur. 29 qui antea rogatus erat ad auxilium ferendum. 30 ſeſe. 31 per fortitudinem. 32 contra. 33 conuerterunt. 34 maiori cum licentia. 35 ſobolem, poſteritatem. 36 poſtquam vero Antiochus intellexit hoc conſilium Gallorum.

ro [37] ſe redimit [38], ſocietatemque cum merce-
nariis ſuis [39] iungit [40].

37 per ſummam pecuniae. 38 liberat. 39 cum ſuis militibus, quos mercede conduxerat. 40 facit.

CAPVT III.

1 INterea rex Bithyniae Eumenes, ſparſis [1] con-
ſumtisque fratribus bello inteſtinae diſcordiae,
quaſi vacantem Aſiae poſſeſſionem inuaſurus, vi-
ctorem Antiochum, Galloſque aggreditur.
2 Nec [2] difficile ſaucios [3] adhuc ex ſuperiore con-
3 greſſione [4], integer ipſe [5] viribus, ſuperat. Ea [6]
namque tempeſtate omnia bella in exitium Aſiae
gerebantur: vti [7] quiſque fortior fuiſſet, Aſiam
4 velut praedam occupabat. Seleucus & Antiochus
fratres bellum propter Aſiam gerebant: Ptole-
maeus rex Aegypti, ſub [8] ſpecie ſororiae vl-
5 tionis, Aſiae inhiabat [9]. Hinc Bithynus [10]
Eumenes, inde [11] Galli (humiliorum ſemper
mercenaria manus [12]) Aſiam depopulabantur:
cum [13] interea nemo defenſor Aſiae inter tot
prae-

1 Dum fratres diſperſi & conſumti ac viribus exhauſti erant, per inteſtinas diſcordias. 2 & haud difficulter, & facile. 3 vulneratos, debilitatos. 4 proelio. 5 Eumenes, qui adhuc integras vires habebat. 6 illo tempore. 7 vt ille nimirum, qui fortior fuiſſet. 8 ſub praetextu, quaſi parricidium ſororis ſuae contra Seleucum vlciſci vellet. 9 cupiebat occupare regnum Aſiae. 10 Rex Bithyniae. 11 ex altera parte. 12 qui Galli mercede conducti ſemper ſtabant a partibus debiliorum. 13 dum.

14 poſt.

praedones inueniebatur. Victo [14] Antiocho, 6
cum Eumenes maiorem partem Aſiae occupaſſet,
ne tunc quidem fratres, perdito [15] praemio, propter quod bellum gerebant, concordare potuerunt: ſed omiſſo [16] externo hoſte, in mutuum exitium bellum reparant. In eo [17] Antiochus 7
denuo [18] victus, multorum dierum fuga [19] fatigatus, tandem ad ſocerum ſuum Artamenem regem Cappadociae prouehitur [20]. A quo cum 8
primum benigne exceptus eſſet, interiectis diebus, cognito [21] quod inſidiae ſibi [22] pararentur, ſalutem fuga [23] quaeſiuit. Igitur cum profu- 9
go [24] nusquam tutus locus eſſet, ad Ptolemaeum hoſtem, cuius fidem tutiorem [25] quam [26] fratris exiſtimabat, decurrit [27]; memor [28] vel quae facturus fratri eſſet, vel quae meruiſſet a fratre.
Sed Ptolemaeus non tam amici debito [29], quam 10
hoſtis functus, ſeruari eum artiſſima [30] cuſtodia

14 poſtquam Antiochus victus erat. 15 tametſi vterque fratrum perdiderat illud praemium belli. 16 neglecto. 17 bello. 18 iterum. 19 per fugam. 20 peruenit. 21 cum intellexiſſet. 22 Antiocho. 23 per fugam. 24 Antiocho, qui in perpetua fuga erat. 25 fore. 26 quam fratris fidem. 27 proficiſcitur. 28 Antiochus recordabatur, quid ipſe facere vellet fratri ſuo, vel quid ipſe apud eum, (ab eo) meruiſſet. 29 non tam officium amici, quam officium hoſtis agens. 30 in arctiſſima.

11 iubet. Hinc [31] quoque Antiochus, opera [32] cu-
iuſdam meretricis adiutus, quam [33] familiarius
nouerat, deceptis cuſtodibus elabitur [34], fugiens-
12 que a latronibus interficitur. Seleucus quoque
iisdem ferme diebus, amiſſo regno, equo praeci-
pitatus, finitur [35]. Sic fratres, quaſi [36] & germa-
nis caſibus, exules ambo, poſt regna, ſcelerum
ſuorum poenas luerunt [37].

LIBER

31 ex hac vero cuſtodia. 32 per auxilium. 33 quam meretricem rex. 34 effugit Antiochus. 35 perit, moritur. 36 quaſi pares eſſe etiam deberent in caſibus aduerſis. 37 puniti fuerunt ob ſcelera ſua.

Poſt-

LIBER XXVIII.

BREVIARIVM CAPITVM.

1. *Olympias Alexandri Epirotae vidua Demetrio Macedoni Ptiam filiam dat vxorem; vnde tragoedia & bellorum initia.*
2. *Aetoli ſuperbe reſpondent Romanis, qui Acarnanis auxilium praebebant, & arma mouent intrepide.*
3. *Filiis duobus morbo ſublatis Olympias non diu ſuperviuit: Laodamia filia interfecta. Epirus grauiter affligitur. Demetrius Macedo moritur. Huius filii Philippi Antigonus tutelam ſuſcipit, quam prudenter adminiſtrat.*
4. *Bellum Antigoni aduerſus Spartanos: quorum Rex Cleomenes viribus attritis in Aegyptum profugit, vbi interficitur. Antigono mortuo, Philippus regnat.*

CAPVT I.

OLympias Pyrrhi Epirotae regis filia 1
amiſſo [1] marito, eodemque germano fratre.
Alexandro, cum tutelam filiorum ex eo ſuſceptorum, Pyrrhi & Ptolemaei, regnique adminiſtrationem in ſe recepiſſet, ab Aetolis, partem Acarnaniae, quam in portionem belli pater pupillorum acceperat, eripere [2] volentibus, ad
regem Macedoniae Demetrium decurrit [3]; eique, 2
habenti [4] vxorem Antiochi regis Syriae ſororem, filiam ſuam Ptiam in matrimonium tradit: vt [5]

 auxi-

1 Poſtquam eius maritus perierat, qui ſimul & eius frater germanus erat. 2 rapere, auferre. 3 Olympias profugit. 4 qui habebat. 5 vt ipſa obtineret auxilium per ius cognationis, quod auxilium miſericordia impetrare non poterat,

6 faupt

auxilium,quod miſericordia non poterat, iure co-
3 gnationis obtineret. Fiunt igitur nuptiae, quibus & noui matrimonii gratia [6] acquiritur, & [7]
4 veteris offenſa contrahitur. Nam prior vxor velut matrimonio pulſa [8], ſponte ſua ad fratrem Antiochum diſcedit; eumque in [9] mariti bellum
5 impellit. Acarnanes quoque diffiſi [10] Epirotis, aduerſus Aetolos auxilium Romanorum implorantes, obtinuerunt a Romano ſenatu, vt legati
6 mitterentur, qui denunciarent Aetolis: *praeſidia ab vrbibus Acarnaniae deducerent; paterenturque eſſe [11] liberos, qui ſoli quondam aduerſus Troianos, auctores originis ſuae [12], auxilia Graecis non miſerint.*

6 fauor propter nouum. 7 Demetrius autem in odium incidebat propter ſolutum vetus matrimonium. 8 quae ſeſe exiſtimabat pulſam fuiſſe. 9 perſuadet, vt cum marito bellum gerat. 10 qui nullam fiduciam habebant in Epirotas. 11 vt Acarnani libera gens eſſent. 12 Acarnanae gentis, quae orta erat a Troianis.

Capvt II.

1 SEd Aetoli legationem Romanorum ſuperbe audiuere: Poenos illis & Galios, a quibus tot
2 bellis occidione caeſi ſint, exprobrantes [1]; dicentesque, *prius [2] illis portas aduerſus Carthaginienſes*

1 Aetoli obiiciebant Romanis, quod ſaepius victi fuerint a Poenis & Gallis. 2 melius eſſe, vt Romani prius portas ſuae vrbis aperirent ad bellum gerendum cum Carthaginienſibus, quam vt arma ſua vellent transferre in Graeciam.

3 Roma-

ſes aperiendas, quas clauſerit metus Punici belli, quam in Graeciam arma transferenda. Me- 3
miniſſe deinde iubent[3], *qui*[4] *quibus minentur.*
Aduerſus Gallos vrbem eos[5] *ſuam tueri non potu-* 4
iſſe; captamque non ferro defendiſſe, ſed auro redemiſſe: Quam[6] *gentem ſe*[7] *aliquanto maiore* 5
manu[8] *Graeciam ingreſſam*[9], *non ſolum nullis externis viribus*[10], *ſed ne domeſticis quidem tectis*[11] *adiutos, vniuerſam deleſſe, ſedemque*[12] *ſepulcris eorum praebuiſſe, quam illi*[13] *vrbibus imperioque ſuo propoſuerant. Contra, Italiam,* 6
trepidis[14] *ex recenti vrbis ſuae incendio Romanis, vniuerſam ferme a Gallis occupatam*[15]. *Prius* 7
igitur illis[16] *Gallos Italia pellendos, quam minentur Aetolis: priusque ſua*[17] *defendenda, quam aliena*[18] *adpetenda. Quos autem homines Ro-* 8
manos eſſe? nempe paſtores, qui latrocinio[19] *iniuſtis*[20] *dominis ademtum ſolum*[21] *teneant*[22]: *qui* 9

3 Romanos. 4 cum ipſi Romani in miſerabili ſtatu ſint, quam valido populo tamen audeant minari. 5 Romanos. 6 Gallorum gentem. 7 Aetolos. 8 cum exercitu. 9 quae gens ingreſſa erat in Graeciam. 10 auxilio. 11 viribus. 12 & ſe praebuiſſe eam ſedem ſepulcris Gallorum. 13 Galli. 14 cum Romani adhuc trepidarent poſt recens &c. 15 fuiſſe. 16 Romanos expellere debere. 17 & Romanos prius debere ſua bona defendere. 18 aliorum bona, quae ad ipſos non ſpectent. 19 per latrocinium. 20 legitimis poſſeſſoribus. 21 terram. 22 nunc poſſideant.

vxores, cum propter originis dehoneſtamenta [23]
10 *non inuenirent, vi publica rapuerint: qui denique*
vrbem ipſam parricidio condiderint [24] *:murorum-*
que fundamenta fraterno ſanguine adſperſerint.
11 *Aetolos autem principes Graeciae ſemper fuiſſe; &*
ſicut dignitate, ita & virtute ceteris [25] *praeſtitiſ-*
12 *ſe* [26]*; ſolos denique eſſe, qui Macedonas, imperio*
terrarum florentes [27]*, ſemper contemſerint: qui*
Philippum regem non timuerint: qui Ale-
xandri Magni poſt Perſas Indosque deuictos,
cum omnes [28] *nomen eius horrerent, edicta ſpreue-*
13 *rint. Monere igitur ſe Romanos, contenti ſint*
fortuna praeſenti, nec prouocent [29] *arma, qui-*
bus [30] *& Gallos caeſos* [31]*, & Macedonas contem-*
14 *tos videant.* Sic dimiſſa legatione Romanorum,
ne [32] fortius locuti, quam feciſſe viderentur, fines
Epiri regni & Acarnaniae depopulantur.

23 infamiam, dedecus. 24 exſtruxerint, dum Romulus creditur interfeciſſe Remum. 25 populis Graeciae. 26 praeſtantiores fuiſſe. 27 qui fere totius orbis terrarum imperium habuerint. 28 gentes. 29 alios inſtigent ad bellum. 30 per quae arma Aetolorum. 31 fuiſſe. 32 ne videretur, ac ſi Aetoli fortiter quidem eſſent locuti, ſed fortiter tamen facere non auderent.

CAPVT III.

1 IAm Olympias filiis regna tradiderat; & in locum Pyrrhi fratris defuncti Ptolemaeus ſucceſ-
2 ſerat: qui cum hoſtibus inſtructo exercitu obuius [1] proceſſiſſet, infirmitate [2] correptus, in itine-
re

1 Obuiam iuiſſet. 2 a morbo.

3 mori-

re decedit[3]. Olympias quoque non magno [4] poſt 3
tempore, gemino funerum vulnere afflicta [5] ægrum ſpiritum trahens [6], non diu filiis ſuperuixit.
Cum ex gente regia ſola Nereis virgo cum Lao- 4
damia ſorore ſupereſſet, Nereis nubit Geloni Siciliae regis filio: Laodamia autem cum in [7] aram 5
Dianae confugiſſet, concurſu populi interficitur.
Quod facinus dii immortales aſſiduis cladibus [8] 6
gentis, & prope interitu totius populi vindicauerunt. Nam ſterilitatem, famemque paſſi [9], & 7
inteſtina diſcordia [10] vexati, externis ad poſtremum bellis bene conſumti ſunt: Miloque Laoda- 8
miae percuſſor [11] in [12] furorem verſus, nunc ferro, nunc ſaxo, in ſumma dentibus laceratis viſceribus, duodecima die interiit. His [13] in Epiro ge- 9
ſtis, interim in Macedonia Demetrius rex, relicto filio Philippo, paruulo admodum, decedit. Cui 10
Antigonus tutor datus, accepta in matrimonium matre pupilli, regem [14] ſe conſtitui laborabat. In- 11
iecto deinde tempore, cum ſeditione [15] minaci Macedonum, clauſus [16] in regia [17] teneretur, in [18] publi-

3 moritur. 4 longo. 5 quae magnum dolorem ſentiebat ob mortem amborum filiorum ſuorum. 6 cum ipſa vix ſuſtentare poſſet vitam. 7 ad. 8 per clades & interitum. 9 Epirotae. 10 per ciuilem diſcordiam. 11 interfector. 12 ac tandem viſcera ſua lacerauit ipſe dentibus. 13 cum haec in Epiro agerentur. 14 omni conatu laborabat, vt ipſe conſtitueretur rex Macedoniae. 15 per ſeditionem minacem. 16 obſeſſus Antigonus. 17 arce. 18 in concionem populi.

19 iubet

12 publicum ſine ſatellitibus procedit; proiectoque
in vulgus diademate ac purpura *dare haec eos*[19]
13 *alteri* iubet, *qui aut imperare illis neſciat, aut cui
parere ipſi ſciant: ſe*[20] *adhuc inuidioſum illud re-
gnum, non voluptatibus, ſed laboribus ac periculis*
14 *ſentire.* Commemorat deinde beneficia ſua: *vt*[21]
*defectionem ſociorum vindicauerit: vt Dardanos,
Theſſalosque exſultantes*[22] *morte Demetrii regis
compeſcuerit: vt denique dignitatem Macedo-
num non ſolum defenderit, verum etiam auxe-*
15 *rit. Quorum*[23] *ſi illos poeniteat, deponere*[24]
imperium, & reddere illis munus[25] *ſuum; ipſi*
16 *regem quaerant, cui imperent.* Cum populus
pudore motus[26], recipere eum[27] regnum iube-
ret[28], tamdiu[29] recuſauit, quoad[30] ſeditionis
auctores ſupplicio[31] traderentur.

19 iubet, vt ciues haec ornamenta regia alteri darent. 20 ſe quidem, Antigonum, in hoc regno nondum ſentire aliquam voluptatem, ſed potius laborem ac pericula plurima. 21 quo modo. 22 qui laeti fuerint ob mortem. 23 beneficiorum. 24 ſe velle deponere. 25 donum. 26 in pudorem coniectus. 27 Antigonum. 28 rogaret. 29 noluit recipere regnum. 30 donec, vsq; dum. 31 ad ſupplicium ſeu poenam mortis.

CAPVT IV.

1 POſt haec bellum Spartanis infert[1]: qui ſoli[2]
Philippi Alexandrique, bellis, & imperium
Mace-

1 Antigonus. 2 in bellis illis, quae a Philippo & Alexandro geſta erant.

3 a quo-

Macedonum, & omnibus [3] metuenda arma con-
temſerant. Inter duas nobiliſſimas gentes bellum 2
ſummis vtrinque [4] viribus fuit: cum hi [5] pro ve-
tere Macedonum gloria, illi [6] non ſolum pro illi-
bata [7] libertate, ſed etiam pro ſalute certarent.
Victi Lacedaemonii, non ipſi tantum, ſed etiam 3
coniuges liberique, magno animo fortunam [8] tu-
lere. Nemo quippe in acie ſaluti [9] pepercit: nulla [10] 4
amiſſum coniugem fleuit: filiorum mortem ſenes
laudabant: patribus in acie [11] caeſis [12] filii gra-
tulabantur; ſuam vicem [13] omnes dolebant, quod [14]
non ipſi [15] pro patriae libertate cecidiſſent [16]. Pa- 5
tentibus [17] omnes domibus ſaucios excipiebant,
vulnera curabant, laſſos reficiebant [18]. Inter 6
haec nullus in vrbe ſtrepitus, nulla trepidatio;
magisque omnes publicam, quam priuatam for-
tunam lugebant. Inter haec Cleomenes rex 7
poſt [19] multas hoſtium caedes, toto corpore, ſuo
pariter & hoſtium cruore [20] madens [21], ſuperuenit; 8
ingreſſusque vrbem, non humi conſedit, non ci-
bum aut potum popoſcit, non denique armorum
onus depoſuit: ſed acclinis [22] parieti, cum quatu- 9

S 6 or

3 a quorum tamen armis omnes gentes & vrbes ſibi metuerant. 4 ex vtraque parte. 5 Macedones. 6 Spartani. 7 hactenus integra, conſeruata. 8 calamitatem ſuam. 9 vitae ſuae. 10 femina. 11 proelio. 12 occiſis. 13 ſtatum. 14 quoniam. 15 ipſi etiam. 16 occiſi fuiſſent. 17 in apertis. 18 recreabant. 19 poſtquam ipſe multos hoſtes interfecerat. 20 ſanguine. 21 conſperſus, commaculatus. 22 *hatt ſich an eine VVand gelehnet.*

23 ſe-

or millia ſola ex pugna ſuperfuiſſe conſpexiſſet, hortatur, *vt ſe ad meliora*[23] *reipublicae tempora*
10 *reſeruarent*. Tum[24] cum coniuge & liberis Aegyptum[25] ad Ptolemæum proficiſcitur: a quo honorifice ſuſceptus, diu in ſumma dignatione[26] regis
11 vixit. Poſtremo poſt Ptolemaei mortem a filio
12 eius cum omni familia interficitur. Antigonus autem, caeſis[27] occidione Spartanis, fortunam[28] tantae vrbis miſeratus, a direptione milites prohibuit; veniamque his, qui ſuperfuerant, dedit,
13 praefatus,[29] *bellum ſe cum Cleomene, non cum Spartanis habuiſſe, cuius fuga*[30] *omnis ira eius*[31]
14 *finita ſit: nec minori ſibi gloriae fore, ſi ab eo ſeruata Lacedaemon*[32], *a quo ſolo capta ſit, pre-*
15 *deretur*[33]. *Parcere igitur ſe ſolo vrbis ac tectis, quoniam homines, quibus parceret, non ſuperfuiſ-*
16 *ſent*. Nec multo poſt ipſe decedit, regnumque Philippo pupillo, annos XIV nato, tradidit.

LIBER

---

23 feliciora. 24 poſtea rex. 25 in Aegyptum. 26 exiſtimatione, Eſtime. 27 cum omnes Spartani occiſi eſſent. 28 infortunium. 29 dicens. 30 per cuius, Cleomenis, fugam. 31 Antigoni. 32 vrbs Sparta. 33 diceretur futuris temporibus.

I Per

LIBER XXIX.

BREVIARIVM CAPITVM.

1. *Orbis multa imperia noua Regum ſucceſſione mutantur, nominatim in Africa, Aegypto, Macedonia*
2. *Philippus Rex Macedoniae, malo conſilio impulſus, Romanis bellum inferre conſtituit.*
3. *Inſanam hanc mentem ſpecioſis verbis occultat.*
4. *Tandem apertus hoſtis apparet, vnde cruentum bellum, ipſi Philippo pernicioſum ſimul ac ignominioſum.*

CAPVT I.

ISdem ferme temporibus prope vniuerſi orbis 1
imperia, noua [1] regum ſucceſſione mutata
ſunt. Nam & in Macedonia Philippus mor- 2
tuo Antigono, tutore [2] eodemque vitrico anno-
rum [3] quatuordecim regnum ſuſcepit: & in Aſia 3
interfecto Seleuco, impubes [4] adhuc rex Antio-
chus conſtitutus eſt: Cappadociae quoque re- 4
gnum Ariarathi, puero admodum, pater ipſi tra-
diderat: Aegyptum, patre [5] ac matre interfectis, 5
occupauerat Ptolemaeus, cui ex facinoris crimi-
ne cognomentum *Philopatori* fuit. Sed & Spar- 6
tani in locum Cleomenis ſuffecerunt [6] Lycur-
gum. Et ne qua [7] temporibus [8] mutatio deeſſet, 7
apud Carthaginienſes quoque aetate [9] imma-

S 7 tura

1 Per nouam. 2 qui tutor ipſius & ſimul vitricus erat. 3 cum annum ageret decimum quartum. 4 minorennis. 5 poſtquam ipſe interfecerat patrem ac matrem. 6 regem fecerunt. 7 aliqua. 8 in his temporibus. 9 cuius aetas nondum matura ſatis erat ad rempublicam adminiſtrandam.

10 den

tura dux Annibal conſtituitur, non [10] penuria
ſeniorum, ſed odio [11] Romanorum, quo imbu-
tum [12] eum [13] a pueritia ſciebant. Fatale [14] non
8 tam Romanis, quam ipſi Africae malum. His
regibus pueris etſi nulli ſenioris aetatis rectores
erant [15], tamen [16] in ſuorum quisque maiorum
veſtigia intentis, magna indoles virtutis enitu-
9 it [17]. Solus Ptolemaeus, ſicut [18] ſceleſtus in oc-
cupando regno ita & ſegnis [19] in adminiſtrando
10 fuit. Philippum Dardani, ceterique omnes fi-
nitimi populi, quibus velut immortale odium
cum Macedonum regibus erat, contemtu [20] ae-
11 tatis aſſidue laceſſebant [21]. Contra ille ſummo-
tis [22] hoſtibus, non contentus ſua [23] defendiſſe,
vltro etiam Aetolis bellum inferrre geſtiebat [24].

10 non ideo, quaſi ſeniores viri defuiſſent. 11 propter odium erga Romanos. 12 accenſum, infectum, *angeſteckt.* 13 Annibalem. 14 ex qua electione non tam Romani, quam ipſa Africa maximam ſentiit calamitatem. 15 etſi hi reges pueri a nullo ſeniore viro regebantur. 16 tamen in ipſis, qui ſinguli intenti erant in veſtigia maiorum ſuorum, quos imitari volebant. 17 conſpicienda fuit. 18 ſicut fuit. 19 negligens. 20 quoniam puerilem eius aetatem contemnebant. 21 per bella aſſidua vexabant. 22 poſtquam hoſtes repulerat. 23 ſuum regnum. 24 cupiebat.

Capvt II.

1 QVae agitantem illum [1] Demetrius rex Illyriorum, nuper a Paulo Rom. conſule victus,

1 Haec dum Philippus agitat in animo ſuo & meditatur.

2 de

ctus, ſupplicibus precibus aggreditur, *iniuriam* [2] *Romanorum* querens: *qui non contenti Italiae* 2
terminis, imperium ſpe inproba [3] *totius orbis amplexi* [4], *bellum cum omnibus regibus gerant. Sic* 3
illos [5] *Siciliae, ſic Sardiniae, Hiſpaniaeque, ſic denique totius Africae imperium affectantes, bellum cum Poenis & Annibale ſuſcepiſſe* [6]*: ſibi* [7] *quo-* 4
que non aliam ob cauſſam, quam quod [8] *Italiae finitimus videbatur, bellum illatum* [9]*. quaſi nefas eſſet, aliquem regem iuxta* [10] *imperii eorum terminos eſſe. Sed & ipſi* [11] *cauendum eſſe exem-* 5
plum; cuius quanto promtius [12] *nobiliusque ſit regnum, tanto* [13] *ſit Romanos acriores hoſtes habiturus.* Super haec *cedere ſe illi regno* [14]*, quod* 6
Romani occupauerint, profitetur; *gratius* [15] *habiturus, ſi in poſſeſſione imperii ſui, ſocium potius quam hoſtes videret.* Huiusmodi oratione 7
impulit [16] Philippum, vt, omiſſis Aetolis, bellum Romanis inferret, minus negotii exiſtimantem [17], quod [18] iam victos [19] ab Annibale apud Thraſymenum

2 de iniuria a Romanis ſibi illata. 3 ex ſpe aliqua prorſus iniqua. 4 cogitantes, cupientes. 5 Romanos. 6 incepiſſe. 7 Demetrio. 8 quoniam. 9 fuiſſe. 10 in confinio imperii Romani. 11 Philippo. 12 fortius, validius. 13 tanto acriores. 14 praeterea profitetur Demetrius, ſe tradere velle Philippo regnum. 15 ſibi enim longe iucundius fore. 16 perſuaſit tandem Demetrius. 17 Philippus putabat, rem nunc eo facilius confici poſſe. 18 quoniam. 19 fuiſſe Romanos.

8 menum lacum audierat. Itaque ne eodem tempore multis bellis detineretur [20], pacem cum Aetolis facit; non quaſi alio [21] bellum translaturus, ſed vt [22] Graeciae quieti conſulturus [23] *quam* [24] *nunquam in maiori periculo fuiſſe* affirmabat.
9 *Siquidem conſurgentibus* [25] *ab Occidente nouis Poenorum & Romanorum imperiis; quibus* [26] *vna haec a Graecia atque Aſia ſit mora, dum inter ſe bello* [27] *diſcrimen imperii faciunt: ceterum ſtatim victoribus tranſitum in Orientem fore.*

20 occuparetur, impediretur. 21 in aliam terram transferre vellet bellum. 22 tanquam. 23 conſulere & proſpicere vellet. 24 quam quietem Graeciae. 25 dum conſurgerent & orirentur noua imperia. 26 quae imperia a nemine alio, niſi a Graecia & Aſia impedirentur. 27 dum Romani & Carthaginienſes per mutua bella certent de ſummo imperio.

CAPVT III.

1 Videre ſe itaque ait *conſurgentem in Italia nubem* [1] *illam trucis* [2] *& cruenti belli: videre* [3] *tonantem ac fulminantem ab occaſu procellam, quam* [4] *in quaſcunque terrarum partes victoriae tempeſtas detulerit, magno cruoris imbre omnia foedaturam.*
2 *Frequenter Graeciam ingentes motus paſſam* [5] *nunc Perſarum, nunc Gallorum, nunc Macedonum bellis* [6]*: ſed* [7] *omnia illa leuia fuiſſe*

1 Tempeſtatem. 2 crudeliſſimi. 3 ſe quoque videre. 4 quae foedatura ſit omnia, in quaſcunque orbis terrarum partes victoria deferat hanc procellam. 5 fuiſſe. 6 in bellis. 7 ſe vero exiſtimare debere, quod omnia illa antiqua & priſtina bella leuia fuerint.

8 illi

fuiſſe exiſtimaturos, ſi ea, quae nunc in Italia concurrat manus [8], *extra terram illam* [9] *ſe effuderit* [10]. *Cernere ſe, quam cruenta & ſanguinaria inter ſe bella, vtrique populi* [11], *viribus* [12] *copiarum, & ducum artibus, gerant: quae rabies finiri ſolo* [13] *partis alterius* [14] *interitu, ſine ruina finitimorum non poſſit.* 3
Feros igitur animos victorum minus [15] *quidem Macedoniae, quam Graeciae timendos, quia* [16] *& remotior* [17], *& in vindictam ſui robuſtior ſit* [18]: *ſcire tamen ſe eos, qui tantis viribus concurrant* [19], *non contentos hoc fine victoriae fore; metuendumque ſibi* [20] *quoque certamen eorum, qui ſuperiores* [21] *extiterint.* 4 5
Hoc [22] praetextu finito cum Aetolis bello, nihil aliud quam Poenorum Romanorumque bella reſpiciens [23], ſingulorum [24] vires [25] perpendebat [26]. 6
Sed nec Romani, tametſi Poeni & Annibal in ceruicibus erant, ſoluti [27] metu Macedonico videbantur: quippe terrebat eos, & vetus Macedo- 7 8

8 illi exercitus, qui nunc certent proeliis in Italia. 9 Italiam. 10 peruenerit in alias regiones. 11 Romani & Poeni. 12 per vires & per ſtratagemata. 13 per ſolum, in ſolo. 14 ſiue Romanorum ſiue Poenorum. 15 non tam vehementer. 16 quoniam Graecia. 17 *etwas entlegener*. 18 & fortius ſe poſſit defendere. 19 bellum gerant. 20 Philippo. 21 victores facti fuerint. 22 ſub hoc. 23 conſiderans, cogitans. 24 cum Romanorum, tum Carthaginenſium. 25 potentiam. 26 conſiderabat Philippus. 27 liberi a metu belli Macedonici.

28 pro-

cedonum deuicti [28] Orientis gloria, & [29] Philippus ſtudio Alexandri aemulationis incenſus [30], quem promtum in [31] bella induſtriumque cognouerant.

28 propter deuictum Orientem. 29 & terrebat eos etiam. 30 qui aemulari & imitari Alexandrum cupiebat. 31 procliuem ad bella gerenda.

CAPVT IV.

1 IGitur Philippus, cum iterato proelio victos a Poenis Romanos didiciſſet [1], aperte hoſtem ſe his profeſſus [2], naues, quibus in Italiam exercitum
2 traiiceret, fabricare coepit. Legatum deinde ad
3 Annibalem, iungendae ſocietatis gratia [3], cum epiſtolis mittit: qui 4 comprehenſus, & ad ſenatum perductus, incolumis dimiſſus eſt, non in honorem regis, ſed 5 ne, dubius adhuc, indubita-
4 tus hoſtis redderetur. Poſtea vero, cum Romanis nunciatum eſſet, in Italiam Philippum copias traiecturum [6], Laeuinum praetorem cum inſtructis nauibus ad prohibendum tranſitum mit-
5 tunt. Qui cum in Graeciam traieciſſet, multis pro-

1 Audiuiſſet. 2 dixit aperte, ſe eſſe hoſtem Romanorum. 3 ad faciendam ſocietatem. 4 qui legatus captus fuit a Romanis. 5 ſed ideo, ne Philippus indubitatus hoſtis fieret, qui adhuc dubius erat, & bellum Romanis nondum indixerat. 6 deducere velle in nauibus.

7 polli-

promiſſis 7 impellit Aetolos bellum aduerſus Philippum ſuſcipere. Philippus quoque Achaeos in Romanorum bella ſolicitat 8. Interea & Dar- 6
dani Macedoniae fines vaſtare coeperunt, abductisque xx millibus captiuorum, Philippum a Romano bello ad tuendum 9 regnum reuocauerunt. Dum haec aguntur, Laeuinus Praetor, 7
iuncta cum Attalo rege ſocietate, Graeciam populatur 10. Quibus cladibus perculſae ciuitates, 8
auxilium petentes, Philippum legationibus fatigant: nec non & Illyriorum reges, lateri 11 eius haerentes, aſſiduis precibus promiſſa 12 exigebant. Super haec vaſtati Macedones, vltionem 9
flagitabant 13. Quibus tot tantisque rebus obſeſſus 14, cui rei primum occurreret, ambigebat 15: omnibus tamen propediem 16 auxilia ſe miſſurum pollicetur; non quia facere poſſet, quae promittebat, ſed vt ſpe impletos in ſocietatis iure 17 retineret. Prima tamen illi expeditio 18 10
aduerſus Dardanos fuit: qui 19 abſentiam eius aucu-

7 pollicitationibus. 8 inſtigat, hortatur. 9 defendendum. 10 exurit, deuaſtat. 11 qui aſſidue comitabantur Philippum. 12 petebant impletionem promiſſorum. 13 vehementer poſtulabant. 14 turbatus Philippus. 15 neſciebat, dubius erat. 16 proximo. 17 conſtantia. 18 primum tamen bellum geſſit Philippus. 19 qui putauerant, per abſentiam regis ſibi datam fuiſſe egregiam occaſionem inuadendi Macedoniam.

20 aggre-

aucupantes, maiore belli mole Macedoniae im-
11 minebant [20]. Cum Romanis quoque pacem facit, contentis [21] interim [22] bellum Macedonicum diſtuliſſe; Philopoemeni Achaeorum duci, quem [23] ad Romanos, ſociorum animos ſollicitare didicerat, inſidias praetendit [24]. Quibus [25] ille cognitis vitatisque, diſcedere ab eo [26] Achaeos auctoritate ſua [27] coegit.

LIBER

20 aggrediebantur Macedoniam. 21 qui contenti erant. 22 vsque in opportunum tempus. 23 de quo audiuerat Philippus, quod is hortaretur animos Achaeorum ad faciendam cum Romanis ſocietatem. 24 parat, ſtruit. 25 Philopoemon autem cum intellexiſſet & euitaſſet has inſidias. 26 Philippo. 27 per ſuam.

1 Dum

LIBER XXX.

BREVIARIVM CAPITVM.

1. *Ptolemaei Regis Aegyptii luxuria, vecordia, & parricidia.*
2. *Miſerrimus Aegypti ſtatus ſub turpiſſimo Principe, cuius meretrix & lenones crudeli fato pereunt.*
3. *Mortuo Ptolemaeo, Romani tutelam pupilli aduerſus Antiochum Syrum, & Philippum Macedonem ſuſcipiunt: Philippumque prius bello reducunt ad humiliorem mentem.*
4. *Terrae motus ingentes. Romani pacem repudiant: Philippus & Flamininus ſuos ad pugnam accendunt. Macedonas Romana fortuna vincit, & Philippus ſpoliatur.*

CAPVT I.

PHilippo in Macedonia magnis rebus intento [1], in Aegypto Ptolemaei diuerſi [2] mores 1
erant. Quippe regno parricidio parto, & 2
ad necem vtriusque parentis, caede etiam fratris adiuncta [3], velut rebus feliciter geſtis, luxuriae ſe tradiderat; regisque mores omnis ſequuta regia [4]
erat. Itaque non amici tantum praefectique, ve- 3
rum etiam omnis exercitus, depoſitis militiae ſtudiis [5], otio ac deſidia corrupti marcebant [6]. Qui- 4
bus rebus cognitis, Antiochus rex Syriae, veteri [7]

1 Dum Philippus magnas res moliebatur. 2 longe alios mores habebat Ptolemaeus. 3 quippe cum is regnum acquiſiuiſſet per parricidium, & non modo patrem matremque, ſed etiam fratrem interfeciſſet. 4 *Hofſtadt.* 5 exercitiis. 6 debilitabantur.

7 dum

ri[7] inter ſe regnorum odio ſtimulante, repentino
bello multas vrbes eius [8] oppreſſit [9], ipſamque
5 Aegyptum aggreditur. Trepidare [10] igitur Ptolemaeus;
legationibus miſſis, quoad [11] vires para-
6 ret, morari Antiochum. Magno deinde in Graecia
exercitu conducto, ſecundum [12] proelium facit:
ſpoliaſſetque regno Antiochum, ſi fortunam
7 virtute [13] iuuiſſet. Sed contentus reciperatione
vrbium quas amiſerat, facta pace, auide materiam
[14] quietis arripuit; reuolutusque [15] in luxuriam,
occiſa Eurydice vxore eademque[16] ſorore ſua,
Agathocliae meretricis illecebris [17] capitur [18].
8 Atque ita omnem magnitudinem nominis ac maieſtatis
oblitus [19], noctes in ſtupris, dies in conui-
9 viis conſumit. Adduntur inſtrumenta luxuriae,
tympana & crepundia: nec iam [20] ſpectator rex,
ſed magiſter nequitiae, neruorum oblectamenta
10 modulatur [21]. Haec [22] primo laborantis regiae
tacitae peſtes & occultae fuere.

---

7 dum ipſum inſtimulabat odium vetus, quod ſemper fuit inter regna Aegypti & Syriae. 8 Ptolemaei. 9 occupauit. 10 metuere coepit. 11 vsque dum contrahere poſſet exercitum. 12 felix. 13 per fortitudinem ſuam. 14 occaſionem. 15 reuerſus. 16 quae ſimul etiam ſoror eius erat. 17 per blanditias. 18 in amorem conii citur. 19 dum Ptolemaeus obliuiſcitur. 20 amplius. 21 ipſe inſtrumentis muſicis canit. 22 haec inſtrumenta fuerunt tacitae & occultae peſtes ac corruptelae in aula regis iam velut aegrota & laborante morbis.

CAPVT

CAPVT II.

DEinde creſcente licentia[1],iam nec parietibus[2] 1
regiae domus contineri meretricis audacia
poteſt: quam proteruiorem, ſociata cum Agatho- 2
cle fratre,ambitioſae pulchritudinis ſcorto, quo-
tidiana regis ſtupra faciebant [3]. Accedebat & 3
mater Oenanthe, quae geminae ſubolis illece-
bris [4] deuinctum regem tenebat. Itaque non 4
contentae rege [5], iam etiam regnum poſſident,
iam in publico viſuntur, iam ſalutantur, iam co-
mitantur. Agathocles regis lateri iunctus [6], ci- 5
vitatem regebat: tribunatus, praefecturas, & du-
catus [7] mulieres ordinabant; nec quiſquam in re-
gno ſuo minus [8], quam ipſe rex poterat. cum 6
interim, relicto quinquenni ex Eurydice ſorore
filio, moritur [9]; ſed mors eius,dum pecuniam re-
giam mulieres rapiunt, & imperium, inita cum
perditiſſimis [10] ſocietate, occupare conantur, diu
occultata fuit. Re [11] tamen cognita, concurſu 7
multitudinis, & Agathocles occiditur, & mulieres
in vltionem Eurydicis patibulis ſuffiguntur. Mor- 8
te

1 Luxuria. 2 intra parietes. 3 quae meretrix proteruior fiebat, quoniam rex quotidiana ſtupra exercebat, cum Agathocle, fratre Agathocliae, qui ſtupra haec patiebatur, & pulcer erat, at ſimul ambitioſiſſimus homo. 4 per illecebras duorum filiorum. 5 quod regem poſſiderent. 6 ſemper haerebat ad latus regis. 7 duces exercituum. 8 poterat, valebat, minorem auctoritatem habebat. 9 Ptolemaeus. 10 nequiſſimis, ſceleſtiſſimis, leuiſſimis. 11 ſed cum mors regis tandem innotuiſſet.

12 &

te regis, ſupplicio [12] meretricum velut expiata [13] regni infamia, legatos Alexandrini [14] ad Romanos miſere, orantes, *vt tutelam pupilli ſuſciperent; tuerenturque regnum Aegypti, quod [15] iam Philippum & Antiochum, facta [16] inter ſe paſtione, diuiſiſſe dicebant.*

12 & per ſupplicium. 13 cum expiata eſſet & exſtincta. 14 ciues vrbis Alexandriae. 15 regnum. 16 per factam.

Capvt III.

1 GRata [1] legatio Romanis fuit, cauſam belli aduerſus Philippum quaerentibus [2], qui inſi-
2 diatus eis [3], temporibus Punici belli fuerat. Huc accedebat, quod Poenis & Annibale ſuperato, nullius [4] magis arma metuebant, reputantibus [5], quantum motum Pyrrhus parua manu [6] Macedonum in Italia feciſſet, quantasque res Macedones
3 in Oriente geſſiſſent. Mittuntur itaque legati, qui Antiocho & Philippo denuncient, *regno* [7] *Ae-*
4 *gypti abſtineant.* Mittitur & M. Lepidus in Aegyptum, qui tutorio [8] nomine regnum pupilli ad-
5 miniſtret. Dum haec aguntur, interim legatione Attali regis, & Rhodiorum, iniurias Philippi querentes [9], Romam venerunt. Quae res omnem cunctationem [10] Macedonici belli ſenatui

exemit

1 Iucunda. 2 qui iamdudum quaeſiuerant. 3 Romanis. 4 quam Philippi. 5 dum Romani conſiderabant. 6 cum paruo exercitu. 7 vt a regno. 8 ſub tutoris. 9 qui conquerebantur de iniuriis ſibi factis a Philippo. 10 vlteriorem moram & dilationem.

11 ade-

exemit [11]. Statim igitur, titulo [12] ferendi ſociis 6
auxilii, bellum aduerſus Philippum decernitur,
legionesque cum conſule in Macedoniam mittun-
tur. Nec multo [13] poſt tempore, tota Graecia, 7
fiducia [14] Romanorum, aduerſus Philippum, ſpe
priſtinae libertatis erecta [15], bellum ei [16] intulit:
Atque ita cum rex vndique vrgeretur, pacem pe-
tere compellitur. Deinde cum expoſitae [17] con- 8
ditiones pacis a Romanis eſſent, repetere ſua [18],
& Attalus, & Rhodii, & Achaei, & Aetoli, coepere.
Contra Philippus *adduci* [19] *ſe poſſe, vt Romanis* 9
pareat, concedebat; *ceterum indignum* [20] *eſſe Grae-
cos a Philippo & Alexandro, maioribus ſuis,* [21] *vi-
ctos, & ſub iugum Macedonici imperii ſubactos,
veluti* [22] *victores, leges* [23] *pacis ſibi* [24] *dicere* [25],
quibus [26] *prius ſit ſeruitutis ratio reddenda, quam
libertas vindicanda.* Ad poſtremum tamen, pe- 10
tente eo [27], induciae [28] duorum menſium datae, vt
pax, quae in Macedonia non [29] conueniebat, Ro-
mae a ſenatu peteretur.

11 ademit, abſtulit. 12 ſub praetextu hoc, quod Romani cogerentur auxilium ferre ſuis ſociis. 13 longo. 14 quoniam Graeci fiduciam habebant in arma Romanorum. 15 Graecia excitabatur. 16 Philippo. 17 notae factae aliis. 18 bona. 19 perſuaderi 20 iniuſtum. 21 Philippi. 22 non ſecus ac ſi Graeci ipſi victores eſſent. 23 conditiones. 24 Philippo. 25 praeſcribere velle. 26 qui Graeci tamen prius teneantur reddere rationem de ſeruitute ſua, quam cogitare de libertate. 27 cum peteret Philippus. 28 armorum, *Stillſtand der VVaffen.* 29 quae concludi & ad finem perduci non poterat in Macedonia.

CAPVT IV.

1 EOdem anno inter inſulas Theramenem &
Theraſiam, medio vtriusque ripae[1] & maris
2 ſpatio, terrae motus fuit. In quo cum admirati-
one nauigantium, repente ex profundo cum cali-
3 dis aquis inſula emerſit[2]. In Aſia quoque ea-
dem die idem motus terrae Rhodum multasque
alias ciuitates graui ruinarum labe[3] concuſſit:
4 quasdam ſolidas[4] abſorbuit. Quo[5] prodigio
territis omnibus, vates cecinere[6], *oriens Roma-*
norum imperium, vetus[7] *Graecorum ac Macedo-*
5 *num voraturum*[8]. *Interim a ſenatu repudiata*
pace[9], *Philippus in ſocietatem belli Nabin tyran-*
6 *num ſollicitat. Atque ita, cum in aciem exerci-*
tum inſtructis e diuerſos[10] *hoſtibus produxiſſet,*
hortari ſuos coepit, referendo[11], *Perſas, Bactros*
Indosque, & omnem Aſiam Orientis finem[12] *a*
7 *Macedonibus perdomitam; tantoque forti-*
us hoc[13] *bellum quam illa*[14] *ſuſtinendum,*
8 *quanto ſit libertas imperio*[15] *carior.* Sed &
Fla-

1 Littoris. 2 exorta eſt, prouenit, eminuit. 3 cum ruina & damno aedium multarum. 4 integras vrbes. 5 cum igitur omnium animi terrefacti eſſent per hunc terrae motum. 6 dixerunt. 7 imperium. 8 eſſe, conſumturum eſſe & occupaturum. 9 cum pax data Philippo non eſſet. 10 hoſtes aciem ſuam inſtruxerant e regione, *gegen über*. 11 dum narrabat. 12 quin imo etiam finem. 13 quod cum Romanis geratur. 14 bella priora. 15 prae imperio, quam imperium.

16 per-

Flamininus Romanus conſul, relatione [16]
rerum recentiſſime geſtarum, ſuos ſtimulabat [17]
in proelium; oſtendendo, *hinc Carthaginem cum*
Sicilia, inde Italiam & Hiſpaniam Romana vir-
tute[18] *perdomitas: nec Annibalem quidem Ale-* 9
xandro Magno poſtponendum[19]*; quo*[20] *Italia pul-*
ſo, Africam ipſam, tertiam partem mundi, ſupe-
rauerint[21]. *Sed nec Macedonas veteri fama*[22], 10
ſed praeſentibus viribus aeſtimandos: quia non 11
cum Alexandro Magno, quem inuictum audie-
rant, nec cum exercitu eius, qui totum Orientem
deuicerat, bellum gerant; ſed cum Philippo puero 12
immaturae aetatis, qui regni terminos aduerſus
finitimos aegre[23] *defendat*[24], *& cum his Mace-*
donibus, qui non ita pridem praedae[25] *Dardanis*
fuerunt. Illos[26] *maiorum decora*[27], *ſe*[28] *ſuo-* 13
rum militum[29] *commemorare. Non enim alio*[30] 14
exercitu Annibalem & Poenos, & totum ferme
Occidentem, ſed his[31] *ipſis, quos in acie habeat,*
militibus ſubactos[32]. His adhortationibus 15
vtrinque concitati milites, proelio concurrunt,

 alteri

---

16 per enarrationem. 17 hortabatur, accendebat. 18 per fortitudinem Romanorum. 19 poſtponi oportere. 20 cum igitur Annibal iam pulſus ſit ex Italia. 21 Romani. 22 ob famam. 23 vix, difficulter, *mit genauer Noth.* 24 defendere poſſit. 25 in praedam. 26 Macedonas. 27 res fortiter geſtas. 28 Flamininum. 29 decora & gloriam. 30 per alium. 31 per hos. 32 fuiſſe.

33 de

alteri Orientis, alteri Occidentis imperio [33] glo-
riantes, ferentesque in bellum, alii [34] maiorum
ſuorum antiquam & obſoletam gloriam, alii [35]
virentem recentibus [36] experimentis virtutis flo-
16 rem. Sed Macedonas Romana fortuna vicit.
17 Fractus [37] itaque bello Philippus, pace a Flamini-
no conſule petita nomen quidem regium retinu-
it: ſed omnibus Graeciae vrbibus, velut regni
membris, extra terminos antiquae poſſeſſionis [38]
18 amiſſis, ſolam Macedoniam retinuit. Offenſi
tamen Aetoli, quod non ex [39] arbitrio eorum
Macedonia quoque ademta regi, & data ſibi [40] in
praemium belli eſſet, legatos ad Antiochum mit-
tunt, qui eum adulatione [41] magnitudinis in [42]
Romana bella, ſpe [43] ſocietatis vniuerſae Graeciae,
impellerent [44].

33 de imperio. 34 Macedones. 35 Romani vero. 36 per recentia adhuc. 37 debilitatus, victus. 38 vrbes tamen Graecas omnes amiſit, quae tanquam membra Macedoniae erant, & ſita erant extra terminos regni Macedoniae, quod antiqui reges poſſederant. 39 quod ipſi maluiſſent. 40 Aetolis. 41 dum legati adulabantur Antiocho, & dicebant, eum eſſe magnum regem. 42 ad bella gerenda cum Romanis. 43 ſub ſpe. 44 excitarent.

LIBER XXXI.

BREVIARIVM CAPITVM.

1. *Romani Antiochum Syrum legatione coërcent. A Nabide Graeciam liberari iubent. Annibalis nomen Romanis formidabile.*
2. *Annibal Romanorum inſidias fugiens ad Antiochum curſum dirigit.*
3. *Nabis duobus proeliis fractus, poſt Romanorum diſceſſum arma mouet. Annibalis ad Antiochum de opprimendis Romanis conſilium.*
4. *Carthaginienſes ab Antiocho ſollicitati rem Romanis ſignificant, qui politico ſtrategemate Annibalem ab Antiocho diuellunt.*
5. *Iteratum Annibalis conſilium de bello in Italia Romanis inferendo.*
6. *Antiochi adulatores Annibalis ſana conſilia rident: inde ſubuerſio Antiochi, qui terreſtri & nauali proelio a Romanis ſuperatur.*
7. *Scipiones ducto in Africam exercitu pacis leges Antiocho praeſcribunt, quas ipſe repudiat.*
8. *Bello reparato & pugna commiſſa, caeſis quinquaginta Aſiaticorum millibus, Antiochus ſubactus pacem petit & obtinet.*

CAPVT I.

MOrtuo Ptolemaeo Philopatore rege Aegypti, contemtaque paruuli filii eius aetate, qui in ſpem regni relictus, praeda etiam domeſticis erat [1], Antiochus rex Syriae occupare Aegyptum ſtatuit. Itaque Phoenicen ceterasque Syriae quidem, ſed iuris Aegypti ciuitates cum inuaſiſſet, legatos ad eum Senatus [2] mittit,

1 Etiam a ſuis ſpoliabatur. 2 Romanus.

mittit, qui denunciarent ei, *abſtineret regno pupilli, poſtremis patris precibus fidei ſuae traditi* [3].
3 Quibus [4] ſpretis, interiecto tempore alia legatio ſuperuenit, quae omiſſa pupilli perſona [5], *ciuitates, iure* [6] *belli factas populi Romani, in inte-*
4 *grum reſtitui iubebat.* Abnuenti [7], bellum denunciatum: quod ille facile ſuſceptum, infelici-
5 ter geſſit. Eodem tempore & Nabis tyrannus
6 multas Graeciae ciuitates occupauerat. Igitur ſenatus, ne vno tempore duplici bello Romanae vires detinerentur, ſcripſit Flaminino, *ſi* [8] *ei videatur, ſicuti* [9] *Macedoniam a Philippo, ita Graeci-*
7 *am a Nabide liberet.* Ob quam cauſſam imperium [10] ei prorogatum eſt. Terribile quippe Antiochi bellum Annibalis nomen faciebat, quem aemuli eius [11], *occultis mandatis* [12], *cum Antiocho iniſſe*
8 *ſocietatem*, apud Romanos criminabantur [13]: negantes *eum aequo animo ſub legibus* [14] *viuere* [15]; *aſſuetum imperio, &* [16] *immoderata licentia militari, ſemperque, taedio* [17] *quietis vrbanae, nouas belli*

3 quod regnum traditum eſſet fidei Romanorum per preces poſtremas morientis patris. 4 hos vero legatos cum ſpreuiſſet Antiochus. 5 quae legatio nihil dicebat de pupillo. 6 quae per ius belli veniſſent in poteſtatem Romanorum. 7 cum vero Antiochus etiam hoc facere nollet. 8 *wenn er es alſo vor gut und rathſam befaende.* 9 ſicut ipſe iam liberauerit. 10 *das Commando der Armee.* 11 illi, qui inimici erant Annibalis. 12 per mandata. 13 accuſabant. 14 vrbis ſuae. 15 dicentes, eum viuere non poſſe. 16 & ex. 17 ex taedio.

1 Roma-

belli cauſſas circumſpicere. Quae etſi falſa nunciata fuiſſent, apud timentes tamen pro veris habebantur.

CAPVT II.

DEnique ſenatus [1] metu perculſus, ad ſpeculan- 1
dos, [2] actus [3] Annibalis, legatum in Africam
Cnaeum Seruilium mittit: eique tacitis mandatis
praecipit, *ſi poſſet, eum [4] per aemulos [5] eius inter-*
ficeret, metuque [6] inuiſi [7] nominis tandem popu-
lum Romanum liberaret: Sed res [8] Annibalem non 2
diu latuit, virum ad proſpicienda cauendaq; peri-
cula peritum; nec minus in ſecundis aduerſa [9],
quam in aduerſis ſecunda cogitantem. Igitur cum 3
tota die in oculis principum, legatique [10] Romani,
in foro Carthaginienſium obuerſatus in [11] ſupre-
mum fuiſſet, appropinquante veſpere, equum
conſcendit; & rus [12] vrbanum; quod propter [13]
littus maris habebat, ignaris ſeruis [14], iuſſisque
ad portam reuertentem opperiri, contendit [15]. Ha- 4
bebat ibi naues cum remigibus, occulto ſinu [16] lit-
toris

1 Romanus. 2 *auszukundſchafften.* 3 actiones, conſilia. 4 Annibalem. 5 occultos inimicos. 6 a metu. 7 exoſi, periculoſi, timendi. 8 hae inſidiae. 9 de rebus aduerſis, quae euenire fortaſſis poſſent. 10 & in oculis eius legati, quem Romani ad Carthaginienſes miſerant. 11 vsque ad vltimum diem. 12 in praedium ſuum, quod non procul ab vrbe habebat. 13 proxime ad, circa littus. 14 dum ſerui eius ſcopum itineris ignorabant, qui iuſſi erant, vt expectarent dominum ſuum reuertentem. 15 profectus eſt. 16 *in einer Krümme des Vfers.*

toris abſconditas; erat & grandis pecunia in eo agro[17], praeparata, vt cum res[18] exegiſſet, nec
5 facultas[19] fugam, nec inopia moraretur[20]. Lecta[21] igitur ſeruorum iuuentute, quorum copiam Italicorum captiuorum numerus augebat, nauem conſcendit, curſumque[22] ad Antiochum
6 dirigit. Poſtera die ciuitas[23] principem[24] ſuum, ac tum temporis conſulem, in foro exſpectabat.
7 Quem vt[25] profectum[26] nunciatum eſt, non aliter quam ſi vrbs capta eſſet, omnes trepidauere, exitioſamque ſibi[27] fugam eius[28] ominati ſunt[29].
8 Legatus vero Romanus, quaſi[30] bellum iam illatum Italiae ab Annibale eſſet, tacitus Romam regreditur, trepidumque nuncium refert[31].

17 praedio. 18 neceſſitas. 19 occaſio. 20 impediret. 21 igitur Annibal elegit quosdam iuuenes robuſtos ex ſuis ſeruis. 22 iter ſuum. 23 *die Bürgerſchafft.* 24 Annibalem. 25 poſtquam. 26 eſſe clanculum. 27 ciuibus. 28 Annibalis. 29 crediderunt. 30 non ſecus ac ſi. 31 & rem totam narrat ipſe trepidus, per quam omnes exterrebantur.

CAPVT III.

1 Interim in Graecia Flamininus, iuncta[1] cum quibusdam ciuitatibus ſocietate, Nabidem tyrannum duobus continuis proeliis ſubegit[2]; & grauiter fractum[3], velut exſanguem, in regno reli-

1 Poſtquam fecerat ſocietatem. 2 vicit. 3 debilitatum. 4 non ſecus ac ſi ille omnem ſanguinem & vires amiſiſſet. 5 poſt-

reliquit. Sed libertate Graeciae reſtituta[5], deductiſque ab vrbibus praeſidiis, cum Romanus exercitus in Italiam reportatus eſſet, velut [6] vacua rurſus poſſeſſione ſolicitatus, multas ciuitates repentino bello inuaſit. 2
Quibus rebus exterriti Achaei, ne vicinum malum [7] etiam ad ſe[8] ſerperet, bellum aduerſus Nabidem decernunt, ducemque praetorem ſuum Philopoemenem, inſignis induſtriae virum, conſtituunt: 3
cuius in eo bello tanta virtus enituit, vt opinione [9] omnium Flaminino Romano imperatori compararetur. 4
Eodem tempore Annibal, cum ad Antiochum perueniſſet, velut deorum munus[10] excipitur: 5
tantusque eius aduentu ardor animis [11] regis acceſſit, vt non tam de bello, quam de praemiis victoriae cogitaret. 6
Sed Annibal, cui nota [12] Romana virtus [13] erat, negabat [14] *opprimi Romanos niſi in Italia poſſe.* 7
Ad [15] hoc ſibi centum naues, & decem millia peditum, & mille equites poſcebat: promittens, *hac* [16] *manu non minus bellum, quam geſſerit, Ita-* 8

 liae

5 poſtquam libertas reſtituta fuit. 6 dum putabat Nabis, poſſeſſiones & vrbes fuiſſe a Romanis vacuas relictas, ideo ſollicitabatur, & inſtigabatur, vt inuaderet. 7 bellum. 8 Achaeos. 9 iuxta opinionem. 10 tanquam donum a diis datum, vel e coelo delapſum. 11 animo, Courage, *Muth.* 12 cognita, perſpecta. 13 fortitudo. 14 dicebat, non opprimi poſſe. 15 vt vero hoc eo rectius poſſet peragere. 16 ſe velle in Italia cum his copiis iterum incipere bellum aeque magnum, ac illud fuerit, quod antea iam a ſe geſtum ſit.

17 &

9 *liae reſtauraturum; & [17] in Aſiam regi ſedenti aut victoriam de Romanis, aut aequas pacis*
10 *conditiones relaturum: quippe & Hiſpanis bello [18] flagrantibus, ducem tantum [19] deeſſe; & Italiam notiorem ſibi [20] nunc, quam pridem fuiſſe: ſed nec Carthaginem quieturam, ſociamque ſe ei [21] ſine mora praebituram [22].*

17 & ſe velle reportare regi Antiocho, qui tantummodo quietus ſedere deberet in Aſia, aut victoriam &c. 18 qui nihil magis deſiderarent, quam bellum contra Romanorum dominationem. 19 ſolummodo. 20 Annibali. 21 Antiocho. 22 laturam eſſe auxilium.

CAPVT IV.

1 CVm regi conſilia placuiſſent, mittitur Carthaginem vnus ex comitibus Annibalis, qui in bellum cupidos hortetur, *Annibalemque cum copiis affuturum nunciet: nihil*, dicat [1], *partibus* [2] *niſi animos Carthaginienſium deeſſe: Aſiam & vires belli, & ſumtum* [3] *praebituram.*
2 Haec cum relata Carthaginem eſſent, nuncius ipſe ab inimicis Annibalis comprehenditur, & perductus in ſenatum, cum interrogaretur, *ad quem miſſus eſſet*? Punico [4] ingenio reſpondit, *ſe ad vniverſum ſenatum miſſum* [5]*: nec enim hoc opus ſingulorum, ſed vniverſorum eſſe.*
3 Dum multis diebus deliberant, an eum [6] Romam ad [7] purgandam

1 Et qui legatus dicere etiam debeat. 2 ſociis huius belli contra Romanos. 3 ſumtus neceſſarios ad bellum. 4 callido & aſtuto. 5 eſſe. 6 hunc legatum. 7 qui excuſaret Carthaginienſes, quod ipſi nihil ſcirent de hoc conſilio.

8 poſt-

dam publicam conſcientiam mittant, tacitus conſcenſa naue 8 ad Annibalem reuertitur: quo 9 cognito Carthaginienſes vltro rem 10 Romam per legatum deferunt. Romani quoque ad Antiochum 4
legatos miſere, qui ſub ſpecie 11 legationis, & regis apparatum 12 ſpecularentur, & Annibalem aut Romanis 13 mitigarent, aut aſſiduo 14 colloquio ſuſpectum inuiſumque regi 15, redderent. Ita- 5
que legati cum Epheſi 16 conueniſſent ad Antiochum, mandata ei 17 ſenatus tradunt 18. Dum 6
reſponſum exſpectant, omnibus diebus aſſidui 19 circa Annibalem fuere: dicentes: *timide 20 eum a patria receſſiſſe, cum pacem Romani, non tam cum republica eius 21, quam cum eo factam, ſumma fide cuſtodiant 22: nec bella eum Romanorum magis 23 odio 24, quam patriae amore geſſiſſe, cui 25 ab optimo quoque etiam ſpiritus ipſe debeatur. Has* 7
enim publicas inter populos, non priuatas 26 inter duces, bellandi cauſas eſſe. Inde res geſtas eius 27 8
lau-

8 poſtquam hic legatus clam conſcenderat nauem. 9 cum vero diſceſſus eius innotuiſſet. 10 totum hoc conſilium. 11 praetextu. 12 bellicum. 13 erga Romanos. 14 per aſſidua. 15 Antiocho. 16 in vrbe Epheſo. 17 Antiocho. 18 exponunt. 19 nunquam diſceſſerunt ab Annibale, ſemper cum eo ſunt collocuti. 20 ex inani timore. 21 Annibalis. 22 obſeruent. 23 non tam. 24 ex odio erga Romanos. 25 cui patriae quilibet bonus & honeſtus vir ipſam quoque vitam ſuam debeat impendere. 26 cauſſas belli. 27 Annibalis.

28 coe-

laudare [28]. Quorum ſermone laetus [29], ſaepius cupidiusque cum legatis colloquebatur, ignarus, quod familiaritate [30] Romana odium ſibi apud
9 regem crearet. Quippe Antiochus tam [31] aſſiduo colloquio, reconciliatam eius cum Romanis gratiam [32] exiſtimans, nihil [33] ad eum ſicuti [34] ſolebat referre [35]; expertemque totius conſilii [36], veluti hoſtem proditoremque ſuum, odiſſe coepit. Quae res tantum apparatum belli, ceſſante impe-
10 ratoria arte [37], corrupit. Senatus mandata fuerant, *vt [38] contentus terminis Aſiae eſſet, ne ipſis [39] ingrediendi Aſiam neceſſitatem imponeret* [40]. Quibus [41] ſpretis, non accipiendum [42] bellum ſtatuit, ſed inferendum.

28 coeperunt legati Romani. 29 Annibal libenter audiebat laudes ſuas. 30 per nimiam hanc familiaritatem cum Romanis legatis. 31 ex tam. 32 amicitiam. 33 amplius. 34 antea. 35 cum eo communicabat. 36 & Annibalem, qui has inſidias Romanorum prorſus ignorabat. 37 dum Antiochus artem imperandi (*zu commandiren*) neſciebat, Annibal autem in odio erat & contemnebatur. 38 vt Antiochus. 39 Romanis. 40 faceret. 41 haec vero mandata & conſilia ſpreuit Antiochus. 42 eſſe bellum a Romanis.

CAPVT V.

1 Dicitur, quum [1] frequenter de bello conſilium [2] habuiſſet, remoto [3] Annibale, tandem eum vocari iuſſiſſe, non vt ex ſententia [4] eius aliquid ageret,

1 Antiochus. 2 *Kriegs-Rath.* 3 ad quae conſilia tamen Annibal non admittebatur. 4 opinione.

ſia

ageret,ſed ne per [5] omnia eum ſpreuiſſe videretur;
omnibusque[6] perrogatis poſtremum interrogaſſe.
Quo [7] ille animaduerſo, *intelligere ſe* profeſſus 2
eſt [8], *non* [9] *quia* [10] *egeat conſilio, ſed ad ſupplen-*
dum numerum ſententiarum, ſe vocatum; tamen
& odio [11] *Romanorum, & amore regis, apud quem*
ſolum tutum ſibi [12] *exilium relictum ſit, ſe viam* [13]
gerendi belli ediſſerturum [14]. Veniam deinde li- 3
bertati praefatus [15], *nihil ſe aut conſiliorum, aut*
coeptorum praeſentium, probare [16] *ait, neque ſe-*
dem belli Graeciam ſibi placere, cum Italia vberi-
or materia [17] *ſit: quippe Romanos vinci non niſi* 4
armis ſuis [18] *poſſe; nec Italiam aliter, quam Itali-*
cis viribus ſubigi [19]*: ſiquidem diuerſum ceteris* [20]
mortalibus [21] *eſſe illud & hominum* [22] *& belli ge-*
nus. Aliis [23] *bellis plurimum momenti habere,* 5
priorem aliquam cepiſſe occaſionem loci tempo-

5 in omnibus, omnino. 6 & dicitur, quod Annibal poſtremus omnium fuerit interrogatus, cum reliqui duces iam omnes ſaepius eſſent interrogati. 7 quod cum obſeruaret Annibal. 8 dixit. 9 non ſe ideo fuiſſe vocatum ad conſilium. 10 quaſi Antiochus. 11 propter odium, quod ipſe gerat contra Romanos. 12 Annibali. 13 modum ac rationem. 14 prolixe indicare & monſtrare velle. 15 cum itaque precatus eſſet Annibal, vt venia libertati ſuae in dicendo daretur. 16 laudare poſſe. 17 ad bellum gerendum. 18 Romanis, Italicis. 19 vinci & ſuperari poſſe. 20 a ceteris. 21 hominibus. 22 Romanorum. 23 in aliis bellis non parum valere, vt quis prior occupauerit &c.

riſque, agros diripuiſſe, vrbes aliquas expugnaſſe: cum Romano, ſeu occupaueris prior aliqua[24], ſeu viceris, tum etiam cum victo & iacente luctan-
6 *dum[25] eſſe. Quamobrem ſi quis eos in Italia laceſſat[26], ſuis[27] eos opibus, ſuis viribus, ſuis ar-*
7 *mis poſſe vincere, ſicut ipſe[28] fecerit. Sin vero quis illis Italia velut fonte virium ceſſerit[29] perinde falli, ac ſi quis amnes non ab ipſis fontium primordiis deriuare, ſed concretis[30] iam aqua-*
8 *rum molibus auertere, vel exſiccare velit. Haec[31] & ſecreto ſe cenſuiſſe, vltroque miniſterium[32] conſilii ſui obtuliſſe[33]; & nunc praeſentibus amicis[34] ideo repetiſſe, vt ſcirent omnes rationem[35] cum Romanis gerendi belli; eosque foris[36] inui-*
9 *ctos, domi[37] fragiles eſſe[38]. Nam prius illos vrbe quam imperio; prius Italia quam prouinciis exui[39] poſſe: quippe & a Gallis captos, & a ſe[40] prope deletos eſſe: neque ſe vnquam victum prius, quam terris[41] eorum ceſſerit[42]. Reverſo[43] Carthaginem,*

24 aliquas ciuitates. 25 adhuc pugnandum. 26 aggrediatur. 27 Romanis. 28 Annibal. 29 ſi quis vero concedat Romanis Italiam liberam, quae veluti fons inexhauſtus militum ſit. 30 ſi iam accreuiſſent moles aquarum. 31 hanc ſententiam ſe expoſuiſſe iam in conſilio ſecreto. 32 exſecutionem, *Ausführung*. 33 *er habe ſich darzu angebothen*. 34 in praeſentia amicorum & ducum Antiochi. 35 modum ac viam. 36 extra Italiam. 37 intra Italiam. 38 facile vinci poſſe. 39 priuari. 40 Annibale. 41 ex Italia. 42 diſceſſerit. 43 quamprimum vero ipſe reuerſus fuerit Carthaginem.

44 loco

nem, ſtatim cum loco 44 *fortunam belli mutatam* 45.

44 loco ac ſede belli. 45 fuiſſe.

CAPVT VI.

HVic ſententiae obtrectatores amici regis erant 1: non vtilitatem rei cogitantes; ſed verentes 2, ne probato conſilio eius 3, primum apud regem locum gratiae 4 occuparet. Et Antiocho non tam conſilium, quam auctor 5 diſplicebat, ne gloria victoriae, Annibalis, non ſua 6, eſſet. Omnia igitur variis 7 aſſentationum adulationibus corrumpebantur: nihil conſilio vel ratione 8 agebatur. Rex ipſe per 9 hyemem in luxuriam lapſus, nouis quotidie nuptiis deditus erat 10. Contra Acilius Romanus conſul, qui ad hoc bellum miſſus erat, copias, arma, ceteraque bello 11 neceſſaria, ſumma 12 induſtria parabat: ciuitates ſocias confirmabat; dubias illiciebat 13: nec 14 alius exitus belli, quam apparatus vtriusque partis fuit. Itaque prima belli con-

1 Huic ſententiae aduerſabantur conſiliarii regis. 2 metuentes. 3 ſi rex approbaret & ſequeretur conſilium Hannibalis. 4 in gratia & fauore regis. 5 conſilii. 6 regis. 7 per varias. 8 *nach Vernunfft*. 9 durante hyeme. 10 nouas quotidie nuptias faciebat. 11 ad bellum. 12 cum ſumma. 13 eas vero ciuitates, quae adhuc dubiae erant, cui parti adhaerere vellent, blandis verbis ad ſuas partes trahebat. 14 & talis quoque fuit exitus belli, qualis fuit apparatus belli in parte vtraque. 15 auſu-

congreſſione, cum cedentes [15] ſuos rex cerneret,
non laborantibus [16] auxilium tulit, ſed fugien-
tibus ſe ducem [17] praebuit caſtraque ditia [18] victo-
6 ribus reliquit. Deinde cum in Aſiam, praeda [19]
Romanis occupatis, fugiendo perueniſſet, poeni-
tere [20] neglecti conſilii [12] coepit; reuocatoque [22]
in amicitiam Annibale, omnia ex ſententia eius [23]
7 agere [24]. Interim nunciatur, Aemylium Roma-
num ducem, cum octoginta roſtratis [25] nauibus
in [26] bellum nauale a ſenatu miſſum [27], aduenta-
re: quae res illi ſpem reſtituendae fortunae de-
8 dit [28]. Itaque priuſquam ſociae ciuitates ad ho-
ſtes [29] deficerent, decernere [30] nauali proelio ſta-
tuit [31], ſperans, cladem, in Graecia acceptam, no-
9 va [32] poſſe victoria aboleri [33]. Tradita igitur
Annibali claſſe [34], proelium committitur: ſed nec
Aſiani milites Romanis, neque naues eorum [35]
pares roſtratis nauibus fuere; minor tamen cla-
des ducis ſolertia fuit [36]. Romam nondum opi-
nio

15 aufugientes ex proelio. 16 redactis in anguſtiam. 17 praeiuit in fuga. 18 locupletiſſima. 19 interim, dum Romani cupidi praedam agunt. 20 regem. 21 quod Annibal dederat. 22 receptoque. 23 quicquid Annibal fieri volebat. 24 coepit. 25 quae habebant longa roſtra. 26 ad gerendum. 27 fuiſſe &c. 28 qui aduentus nouam ſpem liberandi ſe ex accepta calamitate dedit Antiocho. 29 Romanos. 30 pugnare. 31 Antiochus. 32 per nouam. 33 reparari. 34 cum igitur claſſis tradita eſſet. 35 Aſiaticorum. 36 propter ſolertiam & vigilantiam ducis Annibalis.

37 fama,

nio 37 victoriae venerat, & id circo in conſulibus creandis ſuſpenſa ciuitas erat 38.

37 fama, rumor, de victoria. 38 ciuitas nondum volebat eligere Conſules, donec nuntius adferretur de exitu huius proelii.

CAPVT VII.

SEd aduerſus Annibalem ducem quis 1 melior quam Africani 2 frater crearetur, cum vincere Poenos opus 3 Scipionum eſſet? Creatur igitur Conſul Lucius Scipio: eique datur legatus 4 frater Africanus, vt intelligeret Antiochus, non maiorem fiduciam 5 ſe 6 in Annibale victo, quam Romanos in victore Scipione habere. Traiicientibus in Aſiam Scipionibus exercitum 7, iam vtrobique 8 profligatum 9 bellum nunciatum eſt, victumque Antiochum terreſtri, Annibalem nauali bello inuenerunt. Primo igitur aduentu eorum 10 legatos pacem petentes ad eos 11 Antiochus mittit, peculiare donum Africano ferentes ipſius 12 filium, quem rex paruo nauigio traiicientem 13 ceperat. Sed Africanus, *priuata beneficia a rebus publicis ſecreta* 14 *eſſet dixit*: *aliaque*

1 Dux. 2 Scipionis. 3 ſolus labor, cum ſoli Scipiones vincere deberent Poenos. 4 *als General-Lieutenant.* 5 *Vertrauen.* 6 Antiochum. 7 dum itaque Scipiones hi duo exercitum ſuum traiiciunt in Aſiam. 8 in vtroque loco. 9 remotum & abactum eſſe. 10 quamprimum itaque hi duo Scipiones aduenerant. 11 duos Scipiones. 12 Africani. 13 proficiſcentem in Aſiam. 14 ſeparata, diſtincta.

15 quae

armare ſe milites ſuos & extra vallum progredi
iubet, ſtrictisque [19] gladiis fugientibus minari,
morituros [20] dicens, *niſi in proelium reuertan-*
tur; infeſtioraque [21] *ſua* [22], *quam hoſtium caſtra*
7 *inuenturos*. Attonita tam ambiguo periculo le-
gio, comitantibus [23] commilitonibus, qui fugere
eos prohibuerant, in proelium reuertitur, magna-
8 que caede edita [24], initium victoriae fuit. Cae-
ſa hoſtium quinquaginta millia, capta vndecim [25]
Antiocho pacem petenti, nihil ad ſuperiores con-
ditiones additum, Africano praedicante [26], *ne-*
que Romanis, ſi vincantur, animos minui [27]; *ne-*
9 *que ſi vincant, ſecundis* [28] *rebus inſoleſcere*. Ca-
ptas ciuitates inter ſocios diuiſere Romani, aptio-
rem gloriam, quam poſſeſſiones voluptuarias iu-
dicantes [29], quippe victoriae gloriam Romano
nomini vindicandam [30]: opum [31] luxuriam ſociis
relinquendam.

---

19 eductis ex vagina. 20 mortem iam paratam eſſe fugientibus. 21 magis hoſtilia, periculoſiora. 22 propria caſtra. 23 dum commilitones comitabantur hanc legionem. 24 & cum haec legio multos hoſtium interfeciſſet. 25 millia. 26 ſiquidem Africanus conſtanter dicebat. 27 debilitari. 28 felicibus. 29 iudicabant Romani, quod ad ipſos magis pertineret gloria victoriae, ad ſocios vero poſſeſſio ciuitatum voluptuoſarum. 30 attribuendam eſſe. 31 diuitiarum.

LIBER XXXII.

BREVIARIVM CAPITVM.

1. *Aetoli libertate ſpoliantur. Bellum inter Meſſenios & Achaeos. Philopoemenes captus & veneno interemptus : Vnde Meſſeniorum clades.*
2. *Antiochus Syrus dum ſacrilegio ſibi prouidere putat, interficitur. Senatus Romanus Philippo parcit, ob Demetrii filii virtutem. Cui Perſeus frater inuidet, & Demetrium impiis artibus de medio tollit.*
3. *Philippi obitus : & belli apparatus aduerſus Romanos, Gallis ad huius belli ſocietatem pertractis : de quorum migrationibus ſubiicitur narratio.*
4. *Bellum inter Pruſiam & Eumenem, in quo Annibalis opera Pruſias ſuperior euadit. Pace inter Reges ſancita, Romani Hannibalem perſequuntur. Is hauſto veneno legationem morte praeuenit. Adiunctum eiusdem Hannibalis elogium.*

Capvt I.

Aetoli, qui Antiochum in [1] bella Romana impulerant, victo eodem [2], ſoli aduerſus Romanos, & [3] viribus impares, & omni auxilio deſtituti, remanſerunt : nec multo poſt victi, libertatem, quam illibatam [4] aduerſus dominationem Athenienſium & Spartanorum, inter tot Graeciae ciuitates ſoli retinuerant, amiſerunt. Quae conditio [5] tanto amarior illis, quanto ſerior fuit, reputantibus [6] tempora illa, quibus tantis 1 2 3

1 Ad bella cum Romanis gerenda. 2 cum Antiochus eſſet victus. 3 etſi. 4 illaeſam. 5 qui ſtatus amiſſae libertatis. 6 illis Aetolis, qui cogitabant & expendebant. 7 tantae

tis Perſarum opibus [7], domeſticis [8] viribus reſtite-
raut; quibus Gallorum violentiam, Aſiae Ita-
liaeque terribilem, Delphico bello fregerant.
Quae glorioſa recordatio, maius deſiderium li-
4 bertatis augebat. Dum haec aguntur; me-
dio [9] tempore inter Meſſenios & Achaeos de
principatu [10] primo [11] diſſenſio, mox bellum or-
5 tum eſt. In eo nobilis Achaeorum Philopoeme-
nes imperator [12] capitur: non quia pugnando vi-
tae [13] pepercerit, ſed dum ſuos in proelium reuo-
cat, in tranſitu foſſae equo [14] praecipitatus, a
6 multitudine hoſtium oppreſſus eſt. Quem ia-
centem Meſſenii ſeu metu [15] virtutis, vel [16] vere-
cundia dignitatis, interficere auſi non fuerunt.
7 Itaque velut in illo [17] omne bellum confeciſ-
ſent [18], captiuum per vniuerſam ciuitatem, in [19]
modum triumphi, circumduxerunt, effuſo obui-
am populo [20], ac ſi ſuus, non hoſtium imperator
8 aduentaret. Nec [21] victorem Achaei auidius vi-
diſſent, quam victum hoſtes viderunt. Igitur
eundem in theatrum duci iuſſerunt, vt omnes
contuerentur, quem potuiſſe capi incredibile ſin-
gulis

7 tantae potentiae Perſarum. 8 propriis. 9 *mitt-lerweile.* 10 *Ober-Herrſchafft.* 11 primum. 12 *General.* 13 ſuae. 14 ex equo. 15 quoniam eius fortitudinem timebant. 16 vel quia in honore (*Reſpect*) habebant eius dignitatem. 17 in captiuitate huius ducis. 18 iam perduxiſſent ad finem. 19 tanquam in triumphum. 20 & omnis populus ibat obuiam, non ſecus, ac ſi. 21 nec maiori cum cupiditate.

22 quo-

gulis videbatur. Inde in carcerem ducto, verecundia magnitudinis eius [22], venenum dederunt: quod ille laetus, ac [23] ſi viciſſet, accepit; quaeſito prius [24], *an Lycortas praefectus Achaeorum*, quem ſecundum a ſe eſſe ſcientia rei militaris ſciebat [25], *incolumis* [26] *effugiſſet?* Quem vt [27] accepit euaſiſſe, *non in totum* dicens *conſultum male Achaeis* [28], exſpirauit. Nec multo poſt, reparato bel- 10
lo [29], Meſſenii vincuntur, poenasque interfecti Philopoemenis pependerunt [30].

22 quoniam nolebant tam magnum virum publice occidere. 23 non aliter ac ſi. 24 poſtquam antea interrogauerat. 25 quem Lycortam proximum a ſe in ſcientia rei militaris eſſe ſciebat Philopoemenes. 26 ſaluus & illaeſus. 27 poſtquam itaque audiuit, eum effugiſſe. 28 dixit Philopoemenes, res Achaeorum non prorſus male ſtare, dum Lycortas viueret; & ita mortuus eſt. 29 cum bellum eſſet de nouo inceptum. 30 dederunt, puniti ſunt.

Capvt II.

Interea in Syria rex Antiochus, cum graui 1
tributo pacis [1] a Romanis victus oneratusque eſſet, ſeu inopia [2] pecuniae compulſus, ſeu auaritia [3] ſollicitatus [4], qua ſperabat ſe, ſub ſpecie [5] tributariae [6] neceſſitatis, excuſatius [7] ſacrilegia com-

1 Dum propter pacem impetratam graue tributum ſoluere cogebatur. 2 propter, per, inopiam. 3 ab auaritia. 4 excitatus. 5 praetextu, titulo. 6 quia cogeretur tributum ſoluere. 7 maiori cum excuſatione & venia. 8 com-

commiſſurum [8], adhibito exercitu [9], nocte templum
2 plum Didymaei Iouis aggreditur. Qua [10] re
prodita, concurſu inſularium [11], cum omni mili-
3 tia [12] interficitur. Romae, cum multae Grae-
ciae ciuitates, queſtum [13] de iniuriis Philippi re-
gis Macedonum veniſſent, & [14] diſceptatio in ſe-
natu inter Demetrium Philippi filium, quem pa-
ter ad ſatisfaciendum ſenatui miſerat, & legatos
ciuitatium eſſet; turba [15] querelarum confuſus
4 adoleſcens [16], repente obticuit [17]. Tunc ſena-
tus verecundia [18] eius motus, quae [19] probata
etiam antea, cum obſes Romae eſſet, omnibus
fuerat, cauſſam [20] illi [21] donauit: atque ita mo-
deſtia ſua [22] Demetrius veniam patri, non iure
defenſionis, ſed patrocinio pudoris [23] obtinuit [24]:
5 quod ipſum decreto [25] ſenatus ſignificatum eſt,
vt [26] appareret, non tam abſolutum [27] regem,
6 quam [28] donatum filio patrem. Quae res De-
metrio,

8 committere & perpetrare poſſe. 9 ſecum ducens exercitum. 10 quod Antiochi conſilium cum eſſet proditum. 11 per concurſum eorum, qui in inſula habitabant. 12 cum omnibus ſuis militibus. 13 vt conquererentur. 14 & cum rixa eſſet. 15 propter multitudinem. 16 Demetrius. 17 tacuit. 18 per modeſtiam eius commotus. 19 quae modeſtia Demetrii etiam antea conſpecta & laudata fuerat. 20 culpam, *den ganzen Proceß.* 21 Demetrio. 22 per ſuam. 23 modeſtiae. 24 impetrauit. 25 per ſingulare aliquod decretum. 26 vt notum fieret, vt quilibet videret. 27 fuiſſe a iudicio & culpa. 28 quam potius.

29 fauo-

metrio, non gratiam [29] legationis, ſed odium obtrectationis comparauit [30]. Nam & apud fra- 7
trem Perſeum aemulatio illi [31] inuidiam contraxit; & apud patrem nota [32] abſolutionis, cauſſa offenſae fuit, indignante [33] Philippo, plus [34] momenti apud ſenatum perſonam filii, quam auctoritatem patris, ac dignitatem regiae maieſtatis habuiſſe. Igitur Perſeus perſpecta patris 8
aegritudine [35], quotidie abſentem Demetrium apud eum criminari [36]; & primo inuiſum [37], poſt etiam ſuſpectum reddere: nunc amicitiam Romanorum, nunc proditionem ei [38] patris obiectare.
Ad poſtremum, inſidias ſibi [39] ab eo [40] paratas [41] 9
confingit: ad cuius rei probationem immittit [42] indices [43], teſtes ſubornat, & [44] facinus, quod obiicit, admittit. Quibus rebus compulſo ad par- 10
ricidium patre [45], funeſtam omnem regiam facit [46].

---

29 fauorem propter negotia legationis feliciter expedita. 30 effecit. 31 Demetrio. 32 decretum. 33 dum Philippus aegerrime ferebat. 34 *mehr Nachdruck*. 35 ira, indignatione. 36 accuſare coepit. 37 odioſum. 38 Demetrio. 39 Perſeo. 40 Demetrio. 41 ſtructas fuiſſe. 42 producit, ſubornat. 43 proditores, delatores. 44 & ipſe committit hoc facinus, quod falſo obiiciebat fratri. 45 cum itaque pater per hoc mendacium compulſus eſſet. 46 in regia ſua per mortem filii facit luctum ingentem.

CAPVT III.

1 OCciſo Demetrio, ſublatoque aemulo, non negligentior tantum Perſeus in [1] patrem, verum etiam contumacior erat; nec heredem regni, *ſed*
2 regem [2] ſe gerebat. His rebus offenſus Philippus, impatientius [3] indies [4] mortem Demetrii dolebat, tunc & inſidiis ſe circumuentum [5] ſuſpica-
3 ri [6], teſtes indicesque torquere. Atque ita cognita fraude [7], non minus ſcelere [8] Perſei, quam innoxia Demetrii morte [9] cruciabatur: peregiſſetque vltionem, niſi morte praeuentus fuiſſet.
4 Nam breui poſt tempore, morbo [10] ex aegritudine animi contracto, deceſſit [11], relicto magno belli apparatu aduerſus Romanos, quo poſtea Per-
5 ſeus vſus eſt. Nam & Gallos Scordiſcos ad belli ſocietatem perpulerat [12]: feciſſetque Romanis
6 graue bellum, niſi deceſſiſſet. Namque Galli, bello aduerſus Delphos infeliciter geſto, in quo maiorem vim numinis, quam hoſtium, ſenſerant, amiſſo Brenno duce, pars in Aſiam, pars in Thraciam extorres [13] fugerant.
7 Inde per eadem veſtigia [14], qua [15] venerant, an-
8 tiquam patriam repetiuere. Ex his [16] manus [17] quae-

1 Erga ſuum patrem. 2 tanquam regem. 3 magno cum dolore. 4 quotidie. 5 deceptum eſſe. 6 coepit. 7 cum fraus eſſet detecta. 8 propter ſcelus. 9 propter mortem. 10 cum incidiſſet in morbum. 11 moritur. 12 perſuaſerat. 13 tanquam exules. 14 vi- 15 per quam. 16 Gallis. 17 coetus.

18 eo

quaedam in [18] confluente Danubii & Sabi conſe-
dit, *Scordiſcosque* ſe appellari voluit. Tectoſagi 9
autem cum in antiquam patriam Toloſam veniſ-
ſent, comprehenſique peſtifera lue [19] eſſent, non
prius ſanitatem reciperauere, quam aruſpicum
reſponſis moniti, aurum argentumque, bellis ſa-
crilegiisque quaeſitum [20], in Tholoſenſem la-
cum mergerent [21]. Quod [22] omne magno poſt 10
tempore Caepio Romanus conſul abſtulit. Fue-
re autem argenti pondo centum decem millia:
auri pondo quinquies decies centum millia. Quod 11
ſacrilegium cauſa excidii [23] Caepioni exercitui-
que eius poſtea fuit. Romanos quoque Cim-
brici belli tumultus, velut vltor [24] ſacrae pecu-
niae, inſecutus eſt. Ex gente Tectoſagorum non 12
mediocris populus, praedae dulcedine [25], Illyri-
cum repetiuit [26], ſpoliatisque Iſtris, in Pannonia
conſedit. Iſtrorum gentem fama eſt [27] originem 13
a Colchis ducere, miſſos [28] ab Aeta rege ad Ar-
gonautas, raptoresque filiae perſequendos: qui vt 14
a [29] Ponto intrauerunt Iſtrum [30], alueo [31] Sabi
flu-

18 eo loco, in quo Danubius & Sabus (*die Donau und Sau* duo in Hungaria fluuii) confluunt. 19 morbo. 20 acquiſitum. 21 abiicerent. 22 aurum argentumque. 23 cladis, calamitatis. 24 quod bellum velut vlciſcebatur direptionem ſacrae pecuniae. 25 ex cupiditate praedandi. 26 iterum profectus eſt. 27 dicitur. 28 qui Iſtri miſſi fuerint. 29 ex regione Ponto, vel ex mari. 30 *in den Donauſtrom.* 31 *in den Strom.*

32 *tief*

riſque, agros diripuiſſe, vrbes aliquas expugnaſſe: cum Romano, ſeu occupaueris prior aliqua [24], ſeu viceris, tum etiam cum victo & iacente luctan-
6 *dum [25] eſſe. Quamobrem ſi quis eos in Italia laceſſat [26], ſuis [27] eos opibus, ſuis viribus, ſuis ar-*
7 *mis poſſe vincere, ſicut ipſe [28] fecerit. Sin vero quis illis Italia velut fonte virium ceſſerit [29] perinde falli, ac ſi quis amnes non ab ipſis fontium primordiis deriuare, ſed concretis [30] iam aqua-*
8 *rum molibus auertere, vel exſiccare velit. Haec [31] & ſecreto ſe cenſuiſſe, vltroque miniſterium [32] conſilii ſui obtuliſſe [33]; & nunc praeſentibus amicis [34] ideo repetiſſe, vt ſcirent omnes rationem [35] cum Romanis gerendi belli; eosque foris [36] inui-*
9 *ctos, domi [37] fragiles eſſe [38]. Nam prius illos vrbe quam imperio; prius Italia quam prouinciis exui [39] poſſe: quippe & a Gallis captos, & a ſe [40] prope deletos eſſe: neque ſe vnquam victum prius, quam terris [41] eorum ceſſerit [42]. Reverſo [43] Carthaginem,*

24 aliquas ciuitates. 25 adhuc pugnandum. 26 aggrediatur. 27 Romanis. 28 Annibal. 29 ſi quis vero concedat Romanis Italiam liberam, quae veluti fons inexhauſtus militum ſit. 30 ſi iam accreuiſſent moles aquarum. 31 hanc ſententiam ſe expoſuiſſe iam in conſilio ſecreto. 32 exſecutionem, *Ausführung*. 33 *er habe ſich darzu angeboten.* 34 in praeſentia amicorum & ducum Antiochi. 35 modum ac viam. 36 extra Italiam. 37 intra Italiam. 38 facile vinci poſſe. 39 priuari. 40 Annibale. 41 ex Italia. 42 diſceſſerit. 43 quamprimum vero ipſe reuerſus fuerit Carthaginem.

44 loco

nem, ſtatim cum loco 44 fortunam belli mutatam 45.

44 loco ac ſede belli. 45 fuiſſe.

Capvt VI.

Huic ſententiae obtrectatores amici regis 1
erant[1]: non vtilitatem rei cogitantes; ſed
verentes[2], ne probato conſilio eius[3], primum
apud regem locum gratiae[4] occuparet. Et An- 2
tiocho non tam conſilium, quam auctor[5] diſplice-
bat, ne gloria victoriae, Annibalis, non ſua[6],
eſſet. Omnia igitur variis[7] aſſentationum 3
adulationibus corrumpebantur: nihil conſilio
vel ratione[8] agebatur. Rex ipſe per[9] hye-
mem in luxuriam lapſus, nouis quotidie nuptiis
deditus erat[10]. Contra Acilius Romanus con- 4
ſul, qui ad hoc bellum miſſus erat, copias, arma,
ceteraque bello[11] neceſſaria, ſumma[12] induſtria
parabat: ciuitates ſocias confirmabat; dubias il-
liciebat[13]: nec[14] alius exitus belli, quam appa-
ratus vtriusque partis fuit. Itaque prima belli 5
con-

1 Huic ſententiae aduerſabantur conſiliarii regis. 2 metuentes. 3 ſi rex approbaret & ſequeretur conſilium Hannibalis. 4 in gratia & fauore regis. 5 conſilii. 6 regis. 7 per varias. 8 *nach Vernunfft.* 9 durante hyeme. 10 nouas quotidie nuptias faciebat. 11 ad bellum. 12 cum ſumma. 13 eas vero ciuitates, quae adhuc dubiae erant, cui parti adhaerere vellent, blandis verbis ad ſuas partes trahebat. 14 & talis quoque fuit exitus belli, qualis fuit apparatus belli in parte vtraque. 15 auſu-

congreſſione, cum cedentes [15] ſuos rex cerneret, non laborantibus [16] auxilium tulit, ſed fugientibus ſe ducem [17] praebuit caſtraque ditia [18] victo-
6 ribus reliquit. Deinde cum in Aſiam, praeda [19] Romanis occupatis, fugiendo perueniſſet, poenitere [20] neglecti conſilii [12] coepit; reuocatoque [22] in amicitiam Annibale, omnia ex ſententia eius [23]
7 agere [24]. Interim nunciatur, Aemylium Romanum ducem, cum octoginta roſtratis [25] nauibus in [26] bellum nauale a ſenatu miſſum [27], aduentare: quae res illi ſpem reſtituendae fortunae de-
8 dit [28]. Itaque priuſquam ſociae ciuitates ad hoſtes [29] deficerent, decernere [30] nauali proelio ſtatuit [31], ſperans, cladem, in Graecia acceptam, no-
9 va [32] poſſe victoria aboleri [33]. Tradita igitur Annibali claſſe [34], proelium committitur: ſed nec Aſiani milites Romanis, neque naues eorum [35] pares roſtratis nauibus fuere; minor tamen clades ducis ſolertia fuit [36]. Romam nondum opinio

15 aufugientes ex proelio. 16 redactis in anguſtiam. 17 praeiuit in fuga. 18 locupletiſſima. 19 interim, dum Romani cupidi praedam agunt. 20 regem. 21 quod Annibal dederat. 22 receptoque. 23 quicquid Annibal fieri volebat. 24 coepit. 25 quae habebant longa roſtra. 26 ad gerendum. 27 fuiſſe &c. 28 qui aduentus nouam ſpem liberandi ſe ex accepta calamitate dedit Antiocho. 29 Romanos. 30 pugnare. 31 Antiochus. 32 per nouam. 33 reparari. 34 cum igitur claſſis tradita eſſet. 35 Aſiaticorum. 36 propter ſolertiam & vigilantiam ducis Annibalis.

37 fama,

nio 37 victoriae venerat, & id circo in conſulibus creandis ſuſpenſa ciuitas erat 38.

37 fama, rumor, de victoria. 38 ciuitas nondum volebat eligere Conſules, donec nuntius adferretur de exitu huius proelii.

CAPVT VII.

SEd aduerſus Annibalem ducem quis [1] melior 1
quam Africani [2] frater crearetur, cum vincere
Poenos opus 3 Scipionum eſſet? Creatur igi- 2
tur Conſul Lucius Scipio: eique datur legatus [4]
frater Africanus, vt intelligeret Antiochus, non
maiorem fiduciam 5 ſe [6] in Annibale victo, quam
Romanos in victore Scipione habere. Traiicien- 3
tibus in Aſiam Scipionibus exercitum 7, iam vtro-
bique [8] profligatum 9 bellum nunciatum eſt, victumque Antiochum terreſtri, Annibalem navali bello inuenerunt. Primo igitur aduentu 4
eorum [10] legatos pacem petentes ad eos [11] Antiochus mittit, peculiare donum Africano ferentes ipſius [12] filium, quem rex paruo nauigio traiicientem 13 ceperat. Sed Africanus, *priuata* 5
beneficia a rebus publicis ſecreta 14 *eſſet dixit*: *aliaque*

1 Dux. 2 Scipionis. 3 ſolus labor, cum ſoli Scipiones vincere deberent Poenos. 4 *als General-Lieutenant.* 5 *Vertrauen.* 6 Antiochum. 7 dum itaque Scipiones hi duo exercitum ſuum traiiciunt in Aſiam. 8 in vtroque loco. 9 remotum & abactum eſſe. 10 quamprimum itaque hi duo Scipiones aduenerant. 11 duos Scipiones. 12 Africani. 13 proficiſcentem in Aſiam. 14 ſeparata, diſtincta.

15 quae

aliaque eſſe patris officia, alia patriae iura,quae[15]
non liberis tantum, verum etiam vitae ipſi prae-
6 *ponantur. Proinde gratum*[16] *ſe munus*[17] *acci-*
pere, priuatoque impendio munificentiae regis
reſponſurum[18]. *Quod ad bellum pacemque per-*
tineat, nihil neque gratiae dari[19]*, neque de iure*
7 *patriae decidi*[20] *poſſe*, reſpondit. Nam neque
de redimendo[21] filio vnquam tractauit, nec ſena-
tum de eo[22] agere permiſit; ſed vt[23] dignum ma-
ieſtate eius erat, *armis*[24] *ſe recepturum filium* di-
8 xerat. Poſt haec leges[25] pacis dicuntur: *vt Aſia*
Romanis cederet[26]*: contentus Syriae regno eſſet:*
naues vniuerſas captiuos & transfugas traderet;
ſumtumque omnem belli Romanis reſtitueret.
9 Quae cum nunciata Antiocho eſſent, *nondum*
ita[27] *victum ſe eſſe* reſpondit, *vt ſpoliari ſe regno*
pateretur; belliqne ea[28] *irritamenta non pacis*
blandimenta eſſe.

15 quae iura patriae. 16 cum gratiarum actione. 17 filium ſuum. 18 & ſe velle ſuis ſumtibus mittere regi aliud donum. 19 ſe,Scipionem. nihil dare & concedere poſſe ex fauore aliquo erga hoſtem, quod damnoſum eſſet patriae. 20 *abgeſchnitten werden*,derogari aliquid poſſe. 21 *zu ranzioniren.* 22 redimendo filio. 23 quemadmodum dignum erat grauitate Scipionis. 24 per proelium. 25 conditiones. 26 traderetur. 27 vſque adeo. 28 leges pacis tam iniquas.

CAPVT VIII.

Igitur cum ab vtriſque bellum pararetur, 1
ingreſſique Aſiam Romani Ilion [1] veniſſent;
mutua gratulatio Ilienſium ac Romanorum fuit[2].
Ilienſibus [3] *Aeneam, ceteroſque cum eo duces a ſe* [4]
profectos [5], Romanis, [6] *ſe ab his* [7] *procreatos, re-
ferentibus.* Tantaque laetitia omnium fuit, 2
quanta eſſe poſt longum tempus inter parentes
& liberos ſolet. Iuuabat [8] Ilienſes, nepotes ſu- 3
os [9], Occidente & Africa domita [10], Aſiam vt [11]
auitum regnum vindicare, *optabilem* [12] *Troiae
ruinam fuiſſe* dicentes; *vt* [13] *tam feliciter rena-
ſceretur:* Contra Romanos [14], auitos lares, & 4
incunabula maiorum [15], templaque ac deorum
ſimulacra, inexplebile deſiderium videndi tene-
bat. Profectis [16] ab Ilio Romanis Eumenes rex 5
cum auxiliis occurrit: nec multo poſt proelium
cum Antiocho commiſſum [17]. Cum in dexterio- 6
re [18] cornu pulſa legio Romana, maiore dedeco-
re, quam periculo ad caſtra fugeret, M. Aemylius
tribunus militum ad tutelam caſtrorum relictus,
armare

---

1 Ad vrbem Troiam. 2 Ilienſes & Troiani ſibi invicem ſunt gratulati. 3 dum Troiani narrabant. 4 ex Troia. 5 fuiſſe. 6 Romani vero narrabant. 7 Troianis. 8 delectabat. 9 quod poſteri ſui, Romani, vindicarent & ſibi acquirerent. 10 poſt domitam Africam. 11 tanquam. 12 optandam. 13 vt Troia. 14 tenebat deſiderium videndi lares. 15 & illas domos, in quibus nati eſſent ipſorum maiores. 16 cum profecti eſſent Romani. 17 habitum fuit. 18 dextra ala.

19 edu-

armare ſe milites ſuos & extra vallum progredi
iubet, ſtrictiſque [19] gladiis fugientibus minari,
morituros [20] dicens, *niſi in proelium reuertan-*
tur; infeſtioraque [21] *ſua* [22], *quam hoſtium caſtra*
7 *inuenturos.* Attonita tam ambiguo periculo le-
gio, comitantibus [23] commilitonibus, qui fugere
eos prohibuerant, in proelium reuertitur, magna-
8 que caede edita [24], initium victoriae fuit. Cae-
ſa hoſtium quinquaginta millia, capta vndecim [25]
Antiocho pacem petenti, nihil ad ſuperiores con-
ditiones additum, Africano praedicante [26], *ne-*
que Romanis, ſi vincantur, animos minui [27]; *ne-*
9 *que ſi vincant, ſecundis* [28] *rebus inſoleſcere.* Ca-
ptas ciuitates inter ſocios diuiſere Romani, aptio-
rem gloriam, quam poſſeſſiones voluptuarias iu-
dicantes [29], quippe victoriae gloriam Romano
nomini vindicandam [30]: opum [31] luxuriam ſociis
relinquendam.

19 eductis ex vagina. 20 mortem iam paratam eſſe fugientibus. 21 magis hoſtilia, periculoſiora. 22 propria caſtra. 23 dum commilitones comitabantur hanc legionem. 24 & cum haec legio multos hoſtium interfeciſſet. 25 millia. 26 ſiquidem Africanus conſtanter dicebat. 27 debilitari. 28 felicibus. 29 iudicabant Romani, quod ad ipſos magis pertineret gloria victoriae, ad ſocios vero poſſeſſio ciuitatum voluptuoſarum. 30 attribuendam eſſe. 31 diuitiarum.

LIBER XXXII.

BREVIARIVM CAPITVM.

1. *Aetoli libertate ſpoliantur. Bellum inter Meſſenios & Achaeos. Philopoemenes captus & veneno interemptus: Vnde Meſſeniorum clades.*
2. *Antiochus Syrus dum ſacrilegio ſibi prouidere putat, interficitur. Senatus Romanus Philippo parcit, ob Demetrii filii virtutem. Cui Perſeus frater inuidet, & Demetrium impiis artibus de medio tollit.*
3. *Philippi obitus: & belli apparatus aduerſus Romanos, Gallis ad huius belli ſocietatem pertractis: de quorum migrationibus ſubiicitur narratio.*
4. *Bellum inter Pruſiam & Eumenem, in quo Annibalis opera Pruſias ſuperior euadit. Pace inter Reges ſancita, Romani Hannibalem perſequuntur. Is hauſto veneno legationem morte praeuenit. Adiunctum eiusdem Hannibalis elogium.*

CAPVT I.

AEtoli, qui Antiochum in [1] bella Romana 1
impulerant, victo eodem [2], ſoli aduerſus
Romanos, & [3] viribus impares, & omni
auxilio deſtituti, remanſerunt: nec multo poſt vi- 2
cti, libertatem, quam illibatam [4] aduerſus domina-
tionem Athenienſium & Spartanorum, inter tot
Graeciae ciuitates ſoli retinuerant, amiſerunt.
Quae conditio [5] tanto amarior illis, quanto ſeri- 3
or fuit, reputantibus [6] tempora illa, quibus tan-
tis

1 Ad bella cum Romanis gerenda. 2 cum Antiochus eſſet victus. 3 etſi. 4 illaeſam. 5 qui ſtatus amiſſae libertatis. 6 illis Aetolis, qui cogitabant & expendebant.

7 tantae

tis Perſarum opibus [7], domeſticis [8] viribus reſtite-
rant; quibus Gallorum violentiam, Aſiae Ita-
liaeque terribilem, Delphico bello fregerant.
Quae glorioſa recordatio, maius deſiderium li-
4 bertatis augebat. Dum haec aguntur; me-
dio [9] tempore inter Meſſenios & Achaeos de
principatu [10] primo [11] diſſenſio, mox bellum or-
5 tum eſt. In eo nobilis Achaeorum Philopoeme-
nes imperator [12] capitur: non quia pugnando vi-
tae [13] pepercerit, ſed dum ſuos in proelium reuo-
cat, in tranſitu foſſae equo [14] praecipitatus, a
6 multitudine hoſtium oppreſſus eſt. Quem ia-
centem Meſſenii ſeu metu [15] virtutis, vel [16] vere-
cundia dignitatis, interficere auſi non fuerunt.
7 Itaque velut in illo [17] omne bellum confeciſ-
ſent [18], captiuum per vniuerſam ciuitatem, in [19]
modum triumphi, circumduxerunt, effuſo obui-
am populo [20], ac ſi ſuus, non hoſtium imperator
8 aduentaret. Nec [21] victorem Achaei auidius vi-
diſſent, quam victum hoſtes viderunt. Igitur
eundem in theatrum duci iuſſerunt, vt omnes
contuerentur, quem potuiſſe capi incredibile ſin-
gulis

---

7 tantae potentiae Perſarum. 8 propriis. 9 *mitt-lerweile.* 10 *Ober-Herrſchafft.* 11 primum. 12 *General.* 13 ſuae. 14 ex equo. 15 quoniam eius fortitudinem timebant. 16 vel quia in honore (*Reſpect*) habebant eius dignitatem. 17 in captiuitate huius ducis. 18 iam perduxiſſent ad finem. 19 tanquam in triumphum. 20 & omnis populus ibat obuiam, non ſecus, ac ſi. 21 nec maiori cum cupiditate.

22 quo-

gulis videbatur. Inde in carcerem ducto, verecundia magnitudinis eius [22], venenum dederunt: quod ille laetus, ac [23] ſi viciſſet, accepit; quaeſito prius [24], *an Lycortas praefectus Achaeorum*, quem ſecundum a ſe eſſe ſcientia rei militaris ſciebat [25], *incolumis* [26] *effugiſſet?* Quem vt [27] accepit euaſiſſe, *non in totum* dicens *conſultum male Achaeis* [28], exſpirauit. Nec multo poſt, reparato bello [29], Meſſenii vincuntur, poenasque interfecti 10
Philopoemenis pependerunt [30].

22 quoniam nolebant tam magnum virum publice occidere. 23 non aliter ac ſi. 24 poſtquam antea interrogauerat. 25 quem Lycortam proximum a ſe in ſcientia rei militaris eſſe ſciebat Philopoemenes. 26 ſaluus & illaeſus. 27 poſtquam itaque audiuit, eum effugiſſe. 28 dixit Philopoemenes, res Achaeorum non prorſus male ſtare, dum Lycortas viueret; & ita mortuus eſt. 29 cum bellum eſſet de nouo inceptum. 30 dederunt, puniti ſunt.

CAPVT II.

INterea in Syria rex Antiochus, cum graui 1
tributo pacis [1] a Romanis victus oneratusque eſſet, ſeu inopia [2] pecuniae compulſus, ſeu auaritia [3] ſollicitatus [4], qua ſperabat ſe, ſub ſpecie [5] tributariae [6] neceſſitatis, excuſatius [7] ſacrilegia com-

1 Dum propter pacem impetratam graue tributum ſoluere cogebatur. 2 propter, per, inopiam. 3 ab auaritia. 4 excitatus. 5 praetextu, titulo. 6 quia cogeretur tributum ſoluere. 7 maiori cum excuſatione & venia. 8 com-

commiſſurum [8], adhibito exercitu [9], nocte tem-
2 plum Didymaei Iouis aggreditur. Qua [10] re
prodita, concurſu inſularium [11], cum omni mili-
3 tia [12] interficitur. Romae, cum multae Grae-
ciae ciuitates, queſtum [13] de iniuriis Philippi re-
gis Macedonum veniſſent, & [14] diſceptatio in ſe-
natu inter Demetrium Philippi filium, quem pa-
ter ad ſatisfaciendum ſenatui miſerat, & legatos
ciuitatium eſſet; turba [15] querelarum confuſus
4 adoleſcens [16], repente obticuit [17]. Tunc ſena-
tus verecundia [18] eius motus, quae [19] probata
etiam antea, cum obſes Romae eſſet, omnibus
fuerat, cauſſam [20] illi [21] donauit: atque ita mo-
deſtia ſua [22] Demetrius veniam patri, non iure
defenſionis, ſed patrocinio pudoris [23] obtinuit [24]:
5 quod ipſum decreto [25] ſenatus ſignificatum eſt,
vt [26] appareret, non tam abſolutum [27] regem,
6 quam [28] donatum filio patrem. Quae res De-
metrio,

8 committere & perpetrare poſſe. 9 ſecum ducens exercitum. 10 quod Antiochi conſilium cum eſſet proditum. 11 per concurſum eorum, qui in inſula habitabant. 12 cum omnibus ſuis militibus. 13 vt conquererentur. 14 & cum rixa eſſet. 15 propter multitudinem. 16 Demetrius. 17 tacuit. 18 per modeſtiam eius commotus. 19 quae modeſtia Demetrii etiam antea conſpecta & laudata fuerat. 20 culpam, *den ganzen Proceſs.* 21 Demetrio. 22 per ſuam. 23 modeſtiae. 24 impetrauit. 25 per ſingulare aliquod decretum. 26 vt notum fieret, vt quilibet videret. 27 fuiſſe a iudicio & culpa. 28 quam potius.

29 faue-

metrio, non gratiam [29] legationis, ſed odium ob-
trectationis comparauit [30]. Nam & apud fra- 7
trem Perſeum aemulatio illi [31] inuidiam contra-
xit; & apud patrem nota [32] abſolutionis, cauſſa
offenſae fuit, indignante [33] Philippo, plus [34] mo-
menti apud ſenatum perſonam filii, quam
auctoritatem patris, ac dignitatem regiae maie-
ſtatis habuiſſe. Igitur Perſeus perſpecta patris 8
aegritudine [35], quotidie abſentem Demetrium
apud eum criminari [36]; & primo inuiſum [37], poſt
etiam ſuſpectum reddere: nunc amicitiam Roma-
norum, nunc proditionem ei [38] patris obiectare.
Ad poſtremum, inſidias ſibi [39] ab eo [40] paratas [41] 9
confingit; ad cuius rei probationem immittit [42]
indices [43], teſtes ſubornat, & [44] facinus, quod ob-
iicit, admittit. Quibus rebus compulſo ad par- 10
ricidium patre [45], funeſtam omnem regiam fa-
cit [46].

---

29 fauorem propter negotia legationis feliciter expedita. 30 effecit. 31 Demetrio. 32 decretum. 33 dum Philippus aegerrime ferebat. 34 *mehr Nachdruck.* 35 ira, indignatione. 36 accuſare coepit. 37 odioſum. 38 Demetrio. 39 Perſeo. 40 Demetrio. 41 ſtructas fuiſſe. 42 producit, ſubornat. 43 proditores, delatores. 44 & ipſe committit hoc facinus, quod falſo obiiciebat fratri. 45 cum itaque pater per hoc mendacium compulſus eſſet. 46 in regia ſua per mortem filii facit luctum ingentem.

CAPVT III.

1 OCciſo Demetrio, ſublatoque aemulo, non negligentior tantum Perſeus in [1] patrem, verum etiam contumacior erat; nec heredem regni, ſed
2 regem [2] ſe gerebat. His rebus offenſus Philippus, impatientius [3] indies [4] mortem Demetrii dolebat, tunc & inſidiis ſe circumuentum [5] ſuſpica-
3 ri [6], teſtes indicesque torquere. Atque ita cognita fraude [7], non minus ſcelere [8] Perſei, quam innoxia Demetrii morte [9] cruciabatur: peregiſſetque vltionem, niſi morte praeuentus fuiſſet.
4 Nam breui poſt tempore, morbo [10] ex aegritudine animi contracto, deceſſit [11], relicto magno belli apparatu aduerſus Romanos, quo poſtea Per-
5 ſeus vſus eſt. Nam & Gallos Scordiſcos ad belli ſocietatem perpulerat [12]: feciſſetque Romanis
6 graue bellum, niſi deceſſiſſet. Namque Galli, bello aduerſus Delphos infeliciter geſto, in quo maiorem vim numinis, quam hoſtium, ſenſerant, amiſſo Brenno duce, pars in Aſiam, pars in Thraciam extorres [13] fugerant.
7 Inde per eadem veſtigia [14], qua [15] venerant, an-
8 tiquam patriam repetiuere. Ex his [16] manus [17] quae-

1 Erga ſuum patrem. 2 tanquam regem. 3 magno cum dolore. 4 quotidie. 5 deceptum eſſe. 6 coepit. 7 cum fraus eſſet detecta. 8 propter ſcelus. 9 propter mortem. 10 cum incidiſſet in morbum. 11 moritur. 12 perſuaſerat. 13 tanquam exules. 14 viam. 15 per quam. 16 Gallis. 17 coetus.

18 eo

quaedam in [18] confluente Danubii & Sabi conſe-
dit, *Scordiſcosque* ſe appellari voluit. Tectoſagi 9
autem cum in antiquam patriam Toloſam veniſ-
ſent, comprehenſique peſtifera lue [19] eſſent, non
prius ſanitatem reciperauere, quam aruſpicum
reſponſis moniti, aurum argentumque, bellis ſa-
crilegiisque quaeſitum [20], in Tholoſenſem la-
cum mergerent [21]. Quod [22] omne magno poſt 10
tempore Caepio Romanus conſul abſtulit. Fue-
re autem argenti pondo centum decem millia:
auri pondo quinquies decies centum millia. Quod 11
ſacrilegium cauſa excidii [23] Caepioni exercitui-
que eius poſtea fuit. Romanos quoque Cim-
brici belli tumultus, velut vltor [24] ſacrae pecu-
niae, inſecutus eſt. Ex gente Tectoſagorum non 12
mediocris populus, praedae dulcedine [25], Illyri-
cum repetiuit [26], ſpoliatisque Iſtris, in Pannonia
conſedit. Iſtrorum gentem fama eſt [27] originem 13
a Colchis ducere, miſſos [28] ab Aeta rege ad Ar-
gonautas, raptoresque filiae perſequendos: qui vt 14
a [29] Ponto intrauerunt Iſtrum [30], alueo [31] Sabi

 flu-

[18] eo loco, in quo Danubius & Sabus (*die Donau und Sau* duo in Hungaria fluuii) confluunt. [19] morbo. [20] acquiſitum. [21] abiicerent. [22] aurum argentumque. [23] cladis, calamitatis. [24] quod bellum velut vlciſcebatur direptionem ſacrae pecuniae. [25] ex cupiditate praedandi. [26] iterum profectus eſt. [27] dicitur. [28] qui Iſtri miſſi fuerint. [29] ex regione Ponto, vel ex mari. [30] *in den Donauſtrom.* [31] *in den Strom.*

32 *tief*

fluminis penitus [32] inuecti, veſtigia Argonautarum inſequentes, naues ſuas humeris per iuga [33] montium, vsque ad littus Adriatici maris tranſtulerunt; cognito [34] quod Argonautae item propter magnitudinem nauis priores [35] feciſſent:
15 quos [36] vt auectos Colchi non reperiunt, ſiue metu [37] regis, ſiue taedio [38] longae nauigationis, iuxta Aquileiam conſedere [39]: Iſtrique ex vocabulo [40] amnis, quo [41] a mari conceſſerant, appella-
16 ti [42]. Daci quoque ſuboles Getarum ſunt: qui, cum Orole rege aduerſus Baſtarnas male [43] pugnaſſent, ad vltionem ſegnitiae, capturi ſomnum capita [44] loco pedum ponere iuſſu regis cogebantur; miniſteriaque [45] vxoribus, quae ipſis antea fieri ſolebant, facere. Neque haec ante mutata ſunt, quam ignominiam bello acceptam virtute delerent.

32 *tief oder weit hinauf.* 33 per altiſſimos montes. 34 dum audiuerant. 35 *zu erſt, vorhero auch.* 36 cum vero Colchi non inuenirent hos Argonautas iam vlterius profectos. 37 ſiue quoniam ſibi metuebant ab ira regis. 38 ex taedio. 39 ſedem ſuam conſtituerunt. 40 nomine. 41 in quem ex mari venerant. 42 fuerunt. 43 infeliciter. 44 rex iubebat, vt illi, quando capere ſomnum vellent, non pedes in lectum ponerent, ſed tantum capita. 45 officia, *Aufwartung, Dienſte, Bedienung.*

Capvt IV.

1 IGitur Perſeus, cum imperio Philippi patris ſucceſſiſſet, omnes has gentes aduerſus Romanos

1 Cum ſucceſſiſſet in imperio.

nos 2 bel-

nos in ſocietatem belli ſollicitabat. Interim in- 2
ter Pruſiam regem, ad quem Annibal poſt pacem
Antiocho a Romanis datam, perfugerat, & Eume-
nem bellum ortum eſt, quod [2] Pruſias, Anniba-
lis fiducia rupto foedere [3], prior [4] intulit. Nam- 3
que Annibal, cum ab Antiocho Romani, inter ce-
teras conditiones pacis, deditionem [5] eius depo-
ſcerent, admonitus a rege, in fugam verſus [6], Cre-
tam defertur [7]. Ibi cum diu quietam vitam 4
egiſſet, inuidioſumque [8] ſe propter nimias opes vi-
deret, amphoras plumbo repletas in templo Dia-
nae, quaſi fortunae ſuae praeſidia [9], deponit: at- 5
que ideo nihil de illo ſollicita ciuitate [10], quoni-
am velut pignus opes [11] eius tenebat, ad Pruſi-
am contendit [12], auro ſuo in ſtatuis, quas ſecum
portabat, infuſo [13], ne [14] conſpectae opes vitae no-
cerent. Dein cum Pruſias terreſtri bello ab Eu- 6
mene victus eſſet, & proelium in mare tranſtulis-
ſet, Annibal nouo [15] commento auctor victoriae fu-
it. Quippe omne ſerpentium genus in fictiles
lagenas [16] coniici iuſſit, medioque proelio in na-

 ves

2 bellum. 3 poſtquam ruperat foedus, dum fiduci-
am habebat in Annibalem. 4 primus. 5 Annibalis.
6 aufugit. 7 peruenit. 8 exoſum apud ciues & inco-
las. 9 auxilio, refugium. 10 cum ciuitas nihil ſibi ab
eo metueret. 11 aurum & pecuniam Annibalis poſſi-
debat. 12 proficiſcitur. 13 aurumque ſuum infudit in
ſtatuas illas. 14 ne, ſi pecunia ſua forte conſpiceretur,
id nocere poſſet ſuae vitae. 15 per nouam aliquam ar-
tem, & nouum figmentum inuentum. 16 *Flaſchen* ex
argilla factas.

17 mi-

7 ves hoſtium mittit. Id primum Ponticis [17] ridiculum viſum, fictilibus [18] dimicare, qui ferro nequeant. Sed vbi [19] ſerpentibus repleri naues coepere, ancipiti periculo circumuenti, hoſti vi-
8 ctoriam ceſſere [20]. Quae vbi Romam nunciata ſunt; miſſi a ſenatu legati ſunt, qui vtrumque regem in [21] pacem cogerent, Annibalemque depoſcerent. Sed Annibal re [22] cognita, ſumto
9 veneno, legationem morte [23] praeuenit. Inſignis [24] hic annus trium toto orbe maximorum imperatorum mortibus [25] fuit; Annibalis, & Phi-
10 lopoemenis, & Scipionis Africani. Ex [26] quibus conſtat, Annibalem, nec tum [27], cum Romano tonantem bello Italia contremuit [28], nec cum reverſus Carthaginem ſummum imperium tenuit; aut cubantem coenaſſe, aut plus quam ſextario [29]
h vini indulſiſſe [30]; pudicitiamque eum tantam inter tot captiuas habuiſſe, vt in Africa natum quivis

17 militibus Eumenis. 18 quod illi dimicarent cum lagenis fictilibus, qui non poſſent pugnare cum ferro. 19 poſtquam. 20 tradiderunt. 21 ad faciendam pacem. 22 cum cognouiſſet conſilium Romanorum. 23 per mortem ſuam voluntariam. 24 notatu dignus. 25 propter obitum. 26 ex quibus Imperatoribus notum eſt. 27 *weder damals.* 28 cum Italia in maximum terrorem coniecta fuit per eum quaſi tonantem in bello Romano. 29 ſexta pars congii, *noch weniger als der vierdte Theil eines Nöſels.* 30 bibiſſe.

31 vt

vis[31] negaret. Moderationis certe eius [32] fuit, 12
vt cum diuerſarum gentium exercitus rexerit, neque inſidiis ſuorum militum ſit petitus[33] vnquam, neque fraude proditus; quum[34] vtrumque hoſtes ſaepe tentaſſent.

31 vt nemo vnquam crediſſet, Annibalem eſſe in Africa, vbi libidinoſiſſimi homines ſunt, natum. 32 tanta moderatione & clementia erga ſuos. 33 vt milites nunquam Annibali ſtruxerint inſidias. 34 quum tamen.

LIBER XXXIII.

BREVIARIVM CAPITVM.

1. *Macedonicum bellum. Perſei & Conſulum Romanorum animus.*
2. *Pugna, in qua Macedones fuſi fugatique ſunt. Perſeus & filii capti in fuga. Macedonia in prouinciam redacta: & Aetoli oppreſſi.*

CAPVT I.

1 Minore quidem rerum motu [1] Romani Macedonicum, quam Punicum bellum geſſerunt; ſed tanto clarius [2], quanto nobilitate [3] Macedones Poenos anteceſſerunt.
2 Quippe cum gloria Orientis domiti [4], tum & auxiliis omnium regum iuuabantur. Itaque Romani & legiones plures numero conſcripſerunt & auxilia a Maſiniſſa rege Numidarum, ceteriſque ſociis omnibus acciuerunt [5], & Eumeni regi Bithyniae denunciatum [6], vt bellum ſummis viribus iuuaret.
3 Perſeo praeter Macedonicum inuictae opinionis [7] exercitum decennis belli ſumtus [8] a Patre paratus, in theſauris & horreis [9] erat: Quibus rebus inflatus [10], oblitus fortunae paternae,

1 Ardore, vehementia. 2 hoc bellum fuit. 3 quoad nobilitatem. 4 quippe Macedones iuuabantur ab eo gloria, quod ipſi olim totum Orientem domuiſſent. 5 traxerunt ad ſe, venire iuſſerunt. 6 fuit, iuſſum fuit. 7 qui exercitum habebat, quem omnes putabant eſſe inuictum. 8 ſumtus, qui ſufficere videbatur ad bellum per decem annos gerendum. 9 *Prouiant-Magazins, Vorraths-Haeuſern.* 10 ſuperbus factus.

11 nihil

nae [11], veterem Alexandri gloriam conſiderare
ſuos [12] iubebat. Prima equitum congreſſio fu- 4
it, qua [13] victor Perſeus ſuſpenſam [14] omnium
exſpectationem in fauorem ſui traxit: miſit tamen 5
legatos ad conſulem, qui pacem peterent, quam
patri ſuo Romani etiam victo [15] dediſſent, impen-
ſas belli lege victi ſuſcepturus [16]. Sed Conſul
Sulpitius non minus graues [17] quam victo [18] le-
ges dixit [19]: Dum haec aguntur, metu tam pe- 6
riculoſi belli, Romani Aemylium Paulum con-
ſulem creant, eique extra ordinem Macedonicum
bellum decernunt [20]: qui cum ad exercitum venis-
ſet, non magnam moram pugnae fecit [21]. Pridie
quam proelium confereretur [22], luna nocte defe-
cit [23]: triſte id oſtentum [24] Perſeo omnibus præ-
ſagientibus, finemque Macedonici regni porten-
di [25] vaticinantibus.

11 nihil aeſtimans patris ſui fortunam. 12 milites. 13 in qua congreſſione. 14 dubiam. 15 cum iam victus eſſet. 16 & dixit Perſeus, ſe eſſe ſoluere omnes impenſas belli, non ſecus ac ſi a Romanis eſſet victus. 17 duras. 18 quam ſi victus eſſet. 19 in poſuit, dedit. 20 offeruntur per ſenatus conſultum. 21 ſtatim coepit proelio decertare. 22 haberetur. 23 eclipſis lunae fuit. 24 prodigium, haec eclipſis. 25 indicari per hanc eclipſin.

CAPVT II.

IN ea pugna M. Cato, Catonis oratoris filius, 1
dum inter confertiſſimos [1] hoſtes inſigniter [2] di-
micat,

1 Denſiſſimos. 2 fortiter.

3 Cato-

micat, equo delapſus, pedeſtre proelium aggredi-
2 tur. Nam cadentem [3] manipulus [4] hoſtium cum
horrido clamore, veluti iacentem obtruncaturus
circumſteterat: at ille citius corpore collecto [6],
3 magnas ſtrages edidit [7]. Quum ad vnum op-
primendum [8] vndique hoſtes conuolarent [9], dum
procerum [10] quendam petit [11], gladius ei e manu
4 elapſus, in mediam cohortem hoſtium decidit: ad
quem [12] reciperandum vmbone [13] ſe protegens, in-
ſpectante vtroque exercitu, inter mucrones [14] ſe
hoſtium immerſit [15]; recollectoque [16] gladio, mul-
tis vulneribus exceptis [17], ad ſocios [18] cum clamo-
re hoſtium reuertitur. Huius audaciam ceteri [19]
5 imitati, victoriam peperere [20]. Perſeus rex
fuga [21] cum decem millibus talentum Samothra-
ciam defertur [22]: quem Cnaeus Octauius, ad
perſequendum miſſus a conſule, cum duobus
filiis, Alexandro & Philippo, cepit; captumque [23]
6 ad conſulem duxit. Macedonia a Carano, qui
primus in ea regnauit, vsque [24] Perſea triginta
reges

3 Catonem, qui ex equo cadebat. 4 *ein Hauffen, eine Rotte, ein Troupp.* 5 qui manipulus interficere volebat Catonem veluti iacentem. 6 *als er ſich geſchwinde wieder aufgeraffet.* 7 multos hoſtes occidit. 8 interficiendum. 9 concurrerent. 10 hominem longae ſtaturae. 11 *er hauete nach ihm.* 12 gladium. 13 cum clypeo ſuo. 14 gladios & haſtas. 15 irruit, procurrit. 16 & poſtquam receperat ſuum gladium. 17 cum Cato multa vulnera accepiſſet. 18 Romanos ſuos. 19 Romani. 20 impetrauerunt. 21 in fuga. 22 venit. 23 Perſea regem captum. 24 vsque ad.

25 Ma-

reges habuit. Quorum ſub regno fuit [25] quidem annis nongentis & viginti tribus; ſed rerum non niſi centum nonaginta duobus annis potita [26]. Ita cum in ditionem Romanorum 7
ceſſiſſet [27], magiſtratibus per ſingulas ciuitates conſtitutis [28], libera facta eſt; legesque, quibus adhuc vtitur, a Paulo accepit. Aetolorum vniuer- 8
ſarum vrbium ſenatus, cum coniugibus & liberis, qui dubia fide fuerant, [29] Romam miſſus, ibique, ne [30] in patria aliquid nouaret [31], diu detentus, aegreque [32] per multos annos legationibus ciuitatium ſenatu fatigato [33], in patriam quisque ſuam remiſſus eſt.

25 Macedonia. 26 ſupremum orbis dominium Macedonia poſſedit. 27 in poteſtatem Romanorum perveniſſet. 28 poſtquam conſtituti ſunt magiſtratus. 29 qui fidem Romanis non recte ſeruauerant. 30 ne hic ſenatus. 31 nouas turbas inciperet. 32 vix, difficulter, *mit genauer Noth.* 33 cum ſenatus Romanus fatigatus eſſet.

LIBER XXXIV.

BREVIARIVM CAPITVM.

1. *Romani in Achaeos cauſas belli quaerunt, & inueniunt. Cruenta Achaeorum ſeditio.*
2. *Bellum quo Achaei oppreſſi ſunt: & Corinthus euerſa. Ptolemaeus Aegypto pulſus, petit a Romanis auxilium.*
3. *Populi ad Antiochum in gratiam Ptolemaei vere libera legatio. Antiocho mortuo Demetrius frater Romae profugus regno potitur.*
4. *Pruſias, Rex Bithyniae, Regno & vita a filio ſpoliatur.*

CAPVT I.

1 POenis ac Macedonibus ſubactis [1], Aetolorumque viribus principum [2] captiuitate debilitatis, ſoli adhuc ex Graecia vniuerſa Achaei nimis potentes tunc temporis Romanis videbantur; non propter ſingularum ciuitatium nimias opes: ſed propter conſpirationem [3] vniuer-
2 ſarum. Namque Achaei, licet per ciuitates veluti per membra diuiſi ſint, vnum tamen corpus & vnum imperium habent; ſingularumque vrbium
3 pericula mutuis [4] viribus propulſant. Quaerentibus [5] igitur Romanis cauſas belli, tempeſtiue [6] fortuna querelas Spartanorum obtulit [7], quorum

1 Deuictis. 2 per captiuitatem ſenatorum. 3 concordiam, vnanimitatem. 4 coniunctis. 5 dum igitur Romani quaerebant cauſſas ſpecioſas ad bellum cum Achaeis. 6 peropportune. 7 factum eſt per fortunam & caſum ſingularem, vt Lacedaemonii apud Romanos quererentur de Achaeis.

8 que-

quorum agros Achaei propter [8] mutuum odium
populabantur. Spartanis a ſenatu reſponſum 4
eſt, *legatos ſe* [9] *ad inſpiciendas res* [10] *ſociorum, &*
ad iniuriam [11] *demendam* [12] *in Graeciam miſſuros*:
ſed legatis occulta mandata data ſunt, vt corpus [13] 5
Achaeorum diſſoluerent, ſingulasque vrbes pro-
prii iuris facerent, quo [14] facilius ad obſequia co-
gerentur: & ſi quae vrbes contumaces eſſent, fran-
gerentur [15]. Igitur legati omnium ciuitatium 6
principibus Corinthum euocatis [16], decretum ſe-
natus recitant [17]; quid [18] conſilii habeant, ape-
riunt [19]. *Expedire* [20] *omnibus* dicunt, *vt ſingulae* 7
ciuitates ſua iura & ſuas leges habeant. Quod 8
vbi [21] omnibus innotuit; velut in furorem verſi,
vniuerſum peregrinum populum trucidant [22]:
legatos quoque ipſos Romanorum violaſſent, ni- 9
ſi [23] audito tumultu, trepidi fugiſſent.

8 quoniam Spartani & Achaei perpetuum odium inter ſe habebant. 9 Romanos. 10 ſtatum, agros. 11 ab Achaeis factam. 12 vlciſcendam. 13 concordiam. 14 vt hae vrbes eo facilius. 15 debilitarentur. 16 cum principes & primarii viri euocati eſſent in vrbem Corinthum. 17 praelegunt, indicant. 18 quale ipſorum conſilium eſſet. 19 legati ſignificant. 20 vtile eſſe. 21 poſtquam. 22 interficiunt. 23 niſi legati Romani.

CAPVT II.

HAec vbi Romae nunciata ſunt, ſtatim ſena- 1
tus Mummio conſuli bellum Achaicum de-

cernit: qui extemplo exercitu deportato [1], & omnibus ſtrenue prouiſis, pugnandi copiam [2] ho-
2 ſtibus fecit. Sed Achaei, velut nihil negotii Romano bello ſuſcepiſſent [3]: ita apud eos neglecta
3 omnia & ſoluta [4] fuere. Itaque praedam, non proelium cogitantes, & [5] vehicula, ad ſpolia hoſtium reportanda, duxerunt [6]: & coniuges liberosque ſuos, ad [7] ſpectaculum certaminis, in mon-
4 tibus poſuerunt. Sed proelio commiſſo, ante oculos ſuorum caeſi [8], lugubre his ſpectaculum,
5 & grauem luctus [9] memoriam reliquerunt. Coniuges quoque liberique eorum, de [10] ſpectatori-
6 bus captiui facti, praeda hoſtium [11] fuere. Vrbs ipſa Corinthus diruitur: populus omnis ſub [12] corona venditur: vt hoc exemplo ceteris ciuitati-
7 bus metus nouarum rerum [13] imponeretur. Dum haec aguntur, rex Syriae Antiochus Ptolemaeo, maioris ſororis ſuae filio, regi Aegypti, bellum infert, ſegni [14] admodum, & quotidiana luxuria [15] ita marcenti [16], vt non ſolum regiae maieſtatis officia intermitteret, verum etiam ſenſu hominis

1 Qui cum ſtatim ſine mora exercitum in Achaiam duxiſſet, & omnia ſollicite procuraſſet. 2 occaſionem. 3 velut bellum cum Romanis leuis res eſſet, quae facile poſſet perfici. 4 ſecura. 5 etiam. 6 ſecum in caſtra. 7 vt hi etiam ſpectare proelium poſſent. 8 occiſi Achaei. 9 triſtitiae. 10 ex. 11 Romanorum. 12 publice. 13 ne illae in poſterum auderent nouas res incipere. 14 qui valde ſegnis erat. 15 per luxuriam. 16 debilitatus erat.

17 omnem

minis nimia ſagina careret [17]. Pulſus igitur re- 8
gno [18], ad fratrem minorem Ptolemaeum Alexan-
driam confugit: participatoque cum eo regno,
legatos Romam ad ſenatum mittunt [19]: auxilia
petunt; fidem ſocietatis implorant. Mouere [20]
ſenatum preces fratrum.

17 omnem ſenſum humanum per nimiam ſaginationem & luxuriam amiſerat. 18 & poſtquam cum eo diviſerat regnum ſuum. 19 hi duo fratres. 20 commoverunt ad auxilium ferendum.

CAPVT III.

Mittitur itaque legatus Popilius ad Antio- 1
chum: *qui abſtinere illum Aegypto, aut ſi*
iam inceſſiſſet [1], *excedere iuberet*. Cum in Aegy- 2
pto eum inueniſſet, oſculumque ei rex obtuliſ-
ſet [2] (nam coluerat [3] inter ceteros Popilium An-
tiochus, cum Romae obſes eſſet); tunc Popilius *fa-*
ceſſere [4] *interim priuatam amicitiam* iubet, *cum*
mandata patriae intercedant [5]: prolatoque ſe- 3
natus decreto, & [6] tradito, cum cunctari [7] eum vi-
deret, conſultationemque ad amicos [8] referre; ibi
Popilius virga [9] quam in manu gerebat, amplo
circulo incluſum, vt [10] & amicos caperet, *conſu-*
lere

1 Veniſſet in Aegyptum. 2 & rex cum exoſculatus eſſet. 3 amauerat. 4 ſeponere. 5 cum mandata patriae iubeant, vt amicitia priuata nunc paullisper ſeponatur. 6 & cum regi tradidiſſet decretum ſenatus. 7 *zandern*, moras facere, differre reſponſionem. 8 conſiliarios ſuos. 9 circa regem duxit Popilius amplum circulum cum virga, *Stabe*. 10 in quo circulo etiam amici regis potuiſſent ſtare.

11 deli-

lere[11] iubet; *nec prius inde exire, quam reſponſum*
ſenatui daret, aut pacem, aut bellum cum Romanis
4 *habiturum*[12]. Adeoque haec auſteritas [13] animum
regis fregit, *vt pariturũ*[14] *ſe ſenatui* reſponderet.
5 Reuerſus in regnum Antiochus, decedit[15] relicto
6 paruulo admodum filio: cui cum tutores dati a
populo eſſent, patruus eius Demetrius, qui obſes
Romae erat, cognita morte Antiochi fratris, ſe-
natum adiit, *obſidemque*[16] *ſe viuo fratre ve-*
7 *niſſe, quo mortuo, cuius obſes ſit, ſe ignorare. Di-*
mitti igitur[17] *ſe ad regnum petendum*[18] *aequum*
eſſe, quod[19] *ſicuti iure gentinum maiori fratri ceſ-*
ſerit[20], *ita nunc ſibi*[21], *qui pupillum aetatę ante-*
8 *cedat, deberi*[22]. Cum ſe non dimitti animad-
verteret a ſenatu tacito iudicio, tutius apud pu-
pillum quam apud eum[23] regnum futurum[24],
arbitrante[25], ſpecie[26] venandi ab vrbe[27] profe-
ctus, Hoſtiae[28] tacitus, cum fugae comitibus na-
9 vem conſcendit. Delatus[29] in Syriam, ſecun-
do[30] fauore omnium excipitur: regnumque ei, oc-
ciſo pupillo, a tutoribus traditur.

11 deliberare. 12 num pacem vellet habere, an bellum. 13 ſeueritas. 14 ſe obſequi velle. 15 moritur. 16 & dicet, ſe veniſſe obſidem, cum viueret adhuc frater; ſed cum is mortuus ſit, ſe &c. 17 igitur aequum eſſe. 18 occupandum. 19 quod regnum. 20 ad fratrem peruenerit. 21 Demetrio. 22 *es geböre ihm.* 23 Demetrium. 24 fore. 25 qui ſenatus arbitrabatur in iudicio ſecreto. 26 ſub praetextu. 27 Roma. 28 vrbe maritima. 29 & cum veniſſet Demetrius. 30 procliui, felici.

CAPVT

CAPVT IV.

EOdem fere tempore Pruſias, rex Bithyniae, 1
conſilium cepit interficiendi Nicomedis filii,
dum conſulere [1] ſtudet minoribus filiis, quos ex
nouerca eius[2] ſuſceperat [3], & Romae habebat. Sed 2
res adoleſcenti ab his, qui facinus ſuſceperant,
proditur: hortatique ſunt, *vt crudelitate patris
prouocatus, occupet* [4] *inſidias, & in auctorem retorqueat* [5] *ſcelus:* [6] nec difficilis perſuaſio fuit [7].
Igitur cum accitus [8] in patris regnum veniſſet, 3
ſtatim rex appellatur. Pruſias regno ſpoliatus a 4
filio, priuatusque [9] redditus, etiam a ſeruis deſeritur. Cum in latebris [10] ageret, non minori 5
ſcelere, quam filium occidi iuſſerat, a filio interficitur.

LIBER

1 Proſpicere. 2 Nicomedis. 3 exſequi debebant. 4 praeueniat. 5 conuertat. 6 parricidium. 7 & Nicomedes facile paſſus eſt ſe perſuaderi. 8 veniſſe iuſſus. 9 priuatam vitam agere coactus. 10 occultis locis.

∞§ (o) §∞

1 Dum

LIBER XXXV.

BREVIARIVM CAPITVM.

1. *Demetrius bella, quaerens ab hoſtibus opprimitur & in acie cadit.*
2. *Qui Demetrium euerterat, eiusdem filio dat poenas, proelio victus & interfectus.*

CAPVT I.

1 DEmetrius occupato Syriae regno, noui-
tati ſuae otium periculoſum ratus,[1] am-
pliare fines regni,& opes augere finitimo-
2 rum bellis[2] ſtatuit. Itaque Ariarathi regi Cap-
padociae propter faſtiditas[3] ſororis nuptias infe-
ſtus[4], fratrem eius Orofernem, per iniuriam re-
gno[5] pulſum, ſupplicem[6] recepit; datumque ſi-
3 bi honeſtum[7] belli titulum[8] gratulatus[9], reſti-
tuere eum[10] in regnum ſtatuit. Sed Orofer-
nes ingrato animo[11], inita[12] cum Antiochenſi-
bus pactione,offenſis[13] tunc Demetrio, pellere i-
pſum regno,a quo reſtituebatur, conſilium cepit.
4 Quo cognito,Demetrius vitae quidem eius[14], ne
Ariarathes metu fraterni belli liberaretur, peper-
cit: ipſum autem comprehenſum[15], vinctum Se-
leu-

1 Dum putabat, otium fore periculoſum ſibi,qui ad nouum regni ſtatum peruenerat. 2 per bella cum finitimis gerenda. 3 quoniam hic rex noluerat nuptias facere cum ſorore Demetrii. 4 inimicus,hoſtilis. 5 ex regno. 6 qui petebat ſibi dari refugium in Syria. 7 ſpecioſum. 8 praetextum. 9 gaudens. 10 Orofernem. 11 ex animo. 12 poſt factam pactionem. 13 qui offenſi & inimici erant. 14 Orofernis. 15 captum.

16 in

leuciae [16] cuſtodiri iubet. Nec Antiochenſes 5
indicio [17] territi, a defectione deſtiterunt. Itaque 6
adiuuantibus & Ptolemaeo rege Aegypti, & At-
talo rege Aſiae, & Ariarathe Cappadociae, bello
a Demetrio laceſſiti [18], ſubornant [19] propalam [20]
quendam, ſortis [21] extremae iuuenem, qui Syriae
regnum velut paternum [22] armis repeteret [23]: & 7
ne quid contumeliae deeſſet, nomen [24] ei *Ale-
xandri* inditur [25], genituſque ab Antiocho rege
dicitur. Tantum odium Demetrii apud omnes 8
erat, vt aemulo [26] eius non vires regiae tantum,
verum etiam generis nobilitas conſenſu omnium
tribueretur. Igitur Alexander, admirabili re- 9
rum varietate priſtinarum ſordium [27] oblitus, to-
tius ferme Orientis viribus ſuccinctus [28], bellum
Demetrio infert, victumque vita pariter ac regno
ſpoliat. Quanquam nec Demetrio animus [29] in 10
propulſando bello defuit. Nam & primo proe-
lio hoſtem fugauit, & regibus [30] bellum reſtituen-
tibus,

16 in vrbe. 17 cum indicaretur, quod ipſorum con-ſilia detecta eſſent, & Oroſernes cuſtodiretur. 18 Antiochenſes. 19 fingunt quendam Pſeudo-principem. 20 publice, *ohngeſchenet*. 21 ex infima fece plebis. 22 tanquam ipſe filius eſſet regis Antiochi, & ideo regnum ad ſe pertineret. 23 poſtularet ſibi dari. 24 huic adoleſcenti. 25 datur, imponitur. 26 hoſti, aemulo regni. 27 obſcurae & ſordidae vitae hactenus actae. 28 adiutus. 29 *Muth, und Courage*. 30 & cum reges Aegypti, Aſiae & Cappadociae bellum renouarent.

31 inter

11 tibus, multa millia in acie cecidit [31]. Ad poſtremum tamen, inuicto animo inter confertiſſimos fortiſſime dimicans, cecidit [32].

31 interfecit. 32 ipſe occiſus eſt.

CAPVT II.

1 INitio belli Demetrius duos filios apud Gnidium
hoſpitem ſuum, cum magno auri pondere[1]
commendauerat, vt[2] belli periculis eximerentur[3],
& ſi ita fors[4] tuliſſet, paternae vltioni ſeruaren-
2 tur[5]. Ex his maior Demetrius annos pubertatis egreſſus[6], audita Alexandri[7] luxuria[8], quem
inſperatae opes, & alienae felicitatis ornamenta,
velut captum[9], inter ſcortorum greges deſidem[10]
in regia[11] tenebant[12], auxiliantibus[13] Cretenſibus, ſecurum ac nihil hoſtile metuentem, aggre-
3 ditur. Antiochenſes quoque veterem patris offenſam nouis meritis[14] correcturi[15], ſe ei tradunt: ſed & milites paterni[16], fauore iuuenis accenſi[17], prioris ſacramenti[18] religionem noui re-

a gis

1 Summa. 2 vt hi filii. 3 liberarentur. 4 fortuna, caſus. 5 ipſi in viuis manerent, vt patris mortem vlciſci poſſent. 6 qui iam iuuenis erat factus. 7 Pſeudo principis. 8 cum de eius luxuria audiuiſſet. 9 non ſecus ac ſi captiuus eſſet voluptatum. 10 otioſum. 11 arce. 12 detinebant. 13 dum Cretenſes auxilium ferebant Demetrio. 14 per noua merita & officia. 15 qui corrigere & emendare volebant. 16 qui patri Demetrii militauerant. 17 qui excitabantur per fauorem, quem iuuenis Demetrius vbique inueniebat. 18 iuriſiurandi militaris.

19 vexilla

Digitized by Google

gis ſuperbiae praeferentes, ſigna [19] ad Demetrium transferunt: atque ita Alexander non mino- 4
ri impetu fortunae deſtructus [20], quam elatus [21], primo proelio victus interficitur: deditque poenas [22], & Demetrio, quem occiderat; & Antiocho, cuius mentitus originem fuerat.

LIBER

19 vexilla ſua. 20 debilitatus, *über den Hauffen geworffen*. 21 in altum. 22 & punitus fuit propter occiſum Demetrium & Antiochum, cuius filium ſe eſſe falſo dixerat.

LIBER XXXVI.

BREVIARIVM CAPITVM.

1. *Demetrius iunior bella importune mouet & infeliciter perſequitur. Turbae in Syria. Vbi Trypho ab Antiocho, Demetrii fratre, opprimitur, Antiochus Iudaeos ſubigit.*
2. *De Iudaeorum origine, incrementis & geſtis. Iuſtini falſa ſententia.*
3. *Iudaeorum opes. Mare mortuum. A quibus Iudaei domiti ſint.*
4. *Attali Aſiae regis delicta, mors, teſtamentum. Aſia Romanorum fit propria: diuitias autem & vitia ſua Romam transmittit.*

CAPVT I.

1 Receperato paterno regno Demetrius & ipſe rerum ſucceſſu [1] corruptus [2], vitiis [3] adoleſcentiae in ſegnitiam labitur; tantumque contemtum apud omnes inertiae [4], quantum o-
2 dium ex ſuperbia pater habuerat, contraxit [5]. Itaque cum ab imperio eius paſſim ciuitates deficerent, ad abolendam [6] ſegnitiae maculam [7], bellum
3 Parthis inferre ſtatuit: cuius aduentum, non inuiti [8] Orientis populi videre; & [9], propter Arſacidae regis Parthorum crudelitatem; & quod [10] veteri Macedonum imperio aſſueti, noui populi ſuperbi-
4 am indigne ferebant. Itaque cum & Perſarum, & Eli-

1 Ob felicitatem. 2 in vitia prolapſus. 3 propter vitia, quae adoleſcentibus adhaerere ſolent. 4 propter ſuam inertiam. 5 contra ſe excitauit. 6 extinguendam. 7 ignominiam. 8 plane libenter. 9 tum. 10 quoniam. 11 De.

Digitized by Google

& Elimaeorum, Bactrianorumque auxiliis iuuare-
tur [11], multis proeliis Parthos fudit. Ad poſtre- 5
mum tamen, pacis [12] ſimulatione deceptus, capi-
tur; traductusque per ora [13] ciuitatium, populis
qui deſciuerant, in ludibrium fauoris [14] oſtendi-
tur. Miſſus deinde in Hyrcaniam, benigne, & 6
iuxta cultum [15] priſtinae fortunae [16] habetur [17].
Dum haec aguntur, interim in Syria Trypho, qui 7
ſe tutorem Antiocho Demetrii priuigno ſubſti-
tui [18] a populo laborauerat [19], occiſo pupillo, re-
gnum Syriae inuadit. Quo [20] diu potitus, tan- 8
dem exoleſcente fauore recentis imperii [21], ab An-
tiocho puero admodum, Demetrii fratre, qui in
Aſia educabatur, bello vincitur: rurſusque re-
gnum Syriae ad ſubolem [22] Demetrii reuertitur.
Igitur Antiochus, memor quod & pater propter 9
ſuperbiam inuiſus, [23], & frater propter ſegnitiam
contemtus fuiſſet, ne in eadem vitia incideret, re-
cepta [24] in matrimonium Cleopatra, vxore fra-
tris, ciuitates, quae initio fraterni imperii defece-
rant, ſumma induſtria perſequitur, domitasque
rurſus

11 Demetrius. 12 per pacem fraudulentam & ſimulatam. 13 conſpectum, oculos. 14 vt illi populi, qui fauerant Demetrio, irrideretur. 15 dignitatem. 16 conditionis, ſtatus. 17 tractatur. 18 conſtitui. 19 vehementer deſiderauerat. 20 & cum huic regno diu praefuiſſet. 21 dum fauor ciuium erga hunc nouum regem ſenſim imminuebatur. 22 progeniem, genus, poſteritatem. 23 exoſus, in odio. 24 poſtquam duxerat Cleopatram in matrimonium, quae erat fratris ſui vxor.

25 per

10 rurſus regni terminis adiicit. Iudaeos quoque, qui in Macedonico imperio ſub Demetrio patre armis [25] ſe in libertatem vindicauerant, ſubigit [26]. Quorum vires tantae fuere, vt poſt hunc nullum Macedonum regem tulerint, domeſticisque imperiis vſi [27], Syriam magnis bellis infeſtauerint [28].

25 per arma. 26 redigit ſub ſuam poteſtatem. 27 ipſi ſuos habuerunt adminiſtratores reipublicae. 28 vexauerint.

CAPVT II.

1 NAmque Iudaeis origo [1] Damaſcena, Syriae
nobiliſſima ciuitas: vnde & Aſſyriis regibus
2 genus, ex regina Semirami, fuit. Nomen vrbi a
Damaſco rege inditum [2]: in cuius honorem, Syrii
ſepulcrum Arathis vxoris eius pro [3] templo colu-
ere; deamque exinde ſanctiſſimae religionis ha-
3 bent. Poſt Damaſcum Azelus, mox Adores,
4 & Abraham, & Iſrahel reges fuere. Sed Iſrahe-
lem felix decem filiorum prouentus [4] maioribus
5 ſuis clariorem fecit [5]. Itaque populum in de-
cem regna diuiſum filiis tradidit, omnesque ex
nomine Iudae, qui poſt diuiſionem deceſſerat [6],
Iudaeos appellauit: colique [7] eius memoriam ab
omnibus iuſſit: Eius portio [8] omnibus acceſſerat.
6 Minimus aetate inter fratres Ioſeph fuit: cuius ex-
cellens

1 Fuit. 2 impoſitum eſt. 3 loco templi. 4 procreatio. 5 clariorem fecit, quam maiores eius fuerunt. 6 mortuus erat. 7 conſeruari, honorari. 8 *Landes Theil, Landes-Portion.*

9 cum

Digitized by Google

cellens ingenium veriti 9 fratres, clam intercepturn 10, peregrinis mercatoribus vendiderunt. A quibus deportatus in Aegyptum, cum magicas ibi artes ſolerti ingenio percepiſſet 11, breui 12 ipſi regi percarus fuit. 7
8 Nam & prodigorum ſagaciſſimus erat 13, & ſomniorum primus intelligentiam condidit 14; nihilque diuini iuris humanique ei 15 incognitum videbatur: 9 adeo, vt etiam ſterilitatem agrorum ante multos annos prouiderit: periiſſetque omnis Aegyptus fame, niſi monitu eius rex edicto ſeruari per multos annos fruges iuſſiſſet: tantaque experimenta 16 eius fuerunt, 10
vt non ab homine, ſed a Deo reſponſa dari viderentur. 11 Filius eius Moſes fuit, quem præter paternæ ſcientiae hereditatem, etiam formae pulchritudo commendabat 17. 12 Sed Aegyptii, quum ſcabiem 18 & vitiliginem paterentur, reſponſo 19 moniti, eum 20 cum aegris 21, ne peſtis ad plures ſerperet 22, terminis 23 Aegypti pellunt. 13 Dux igitur exulum factus 24, ſacra 25 Aegyptiorum furto abſtulit:

X

9 cum metuerent. 10 Ioſephum captum. 11 didiciſſet. 12 tempore. 13 explicabat ſignificationes prodigiorum. 14 inuenit, excogitauit, certis regulis propoſuit & incluſit. 15 Ioſepho. 16 experientia, eruditio, habilitas. 17 gratum apud omnes faciebat. 18 cum vexarentur a ſcabie & tabe, ſeu lepra, quae corpus foedat. 19 ab oraculo. 20 Moſen. 21 infectis morbo Aegyptiis. 22 perueniret. 23 extra fines regni. 24 Moſes. 25 imagines & ſimulacra deorum. 26 quae

lit: quae [26] repetentes armis Aegyptii, domum
14 redire tempeſtatibus compulſi ſunt. Itaque Mo-
ſes Damaſcena antiqua patria repetita [27], mon-
tem Synae occupat: quo [28] ſeptem dierum ieiu-
nio, per deſerta Arabiae, cum populo ſuo fatiga-
tus, cum tandem veniſſet, ſeptimum diem, more [29]
gentis *Sabbatum* appellatum, in omne aeuum
ieiunio [30] ſacrauit: quoniam illa dies famem illis [31]
15 erroremque [32] finierat. Et quoniam metu con-
tagionis pulſos [33] ſe ab Aegypto meminerant,
ne eadem cauſſa [34] inuiſi apud incolas forent, ca-
uerunt [35], ne cum peregrinis communicarent [36]:
quod ex cauſſa factum, paulatim in diſciplinam
16 religionemque conuertit [37]. Poſt Moſen etiam
filius eius Aruas, ſacerdos ſacris [38] Aegyptiis,
mox rex creatur; ſemperque exinde [39] hic mos
apud Iudaeos fuit, vt [40] eoſdem, reges & ſacer-
dotes haberent: quorum iuſtitia religione per-
mixta, incredibile quantum coaluere [41].

26 quae ſacra cum repetere vellent Aegyptii. 27 cum profectus eſſet ad antiquam patriam. 28 ad quem montem. 29 ex conſuetudine. 30 ad ieiunium deſtinauit. 31 Iudaeis. 32 & incertum iter. 33 ſe expulſos fuiſſe. 34 ob eandem cauſſam morbi. 35 *ſie haben ſich in acht genommen.* 36 conuerſarentur, aliquid commune haberent, conſueſcerent. 37 hanc vero abſtinentiam a conuerſatione cum peregrinis, quae ex cauſſa certa prouenerat, Moſes conuertit in legem & religionem. 38 ſacrorum, diuini cultus. 39 inde ab hoc tempore. 40 vt qui reges eſſent, ſemper etiam ſimul eſſent ſacerdotes. 41 quorum regum iuſtitia, quae permixta erat cum religione, effecit, vt eorum potentia & multitudo incredibiliter prorſus creſceret.

CAPVT

Digitized by Google

CAPVT III.

OPes genti[1] ex vectigalibus opobalſami[2] cre- 1
vere[3], quod in his tantum regionibus gigni-
tur. Eſt namque vallis, quae continuis monti- 2
bus[4], velut muro quodam, ad inſtar[5] caſtrorum
clauditur. Spatium loci ducenta iugera[6] nomine
Hierichus dicitur. In ea valle ſilua eſt, & vbertate[7] 3
& amoenitate inſignis: ſiquidem palmeto & opo-
balſameto diſtinguitur[8] Arbores opobalſami, for- 4
mam ſimilem piceis[9] arboribus habent, niſi quod
ſunt humiles[10] magis & in vinearum morem ex-
coluntur[11]. Hae[12] certo anni tempore balſamum
ſudant. Sed non minor loci eius apricitatis[13] 5
quam vbertatis admiratio eſt: quippe cum toto
orbe[14] regionis eius ardentiſſimus ſol ſit, ibi[15]
tepidi aëris naturalis quaedam ac perpetua aprici-
tas ineſt. In ea regione lacus eſt, qui propter 6
magnitudinem & aquae immobilitatem, *mor-
tuum* mare dicitur. Nam neque ventis[16] mo- 7

1 Huic Iudaicae. 2 qui ſuccus eſt aromaticus & medicus ex certa arbore profluens. 3 venerunt, acceſſerunt, auctae fuerunt. 4 a montibus. 5 modum, imaginem, exemplum, formam. 6 *Hufen Landes.* 7 tum propter ſuam vbertatem. 8 diſtinctis in locis creſcunt palmi & opobalſamum. 9 ex quarum corticibus pix profluit. 10 *niedriger.* 11 tractantur. 12 arbores. 13 qui locus ſolem quidem habet, ſed lenem, tepidum & temperatum, non calidiſſimum. 14 circuitu. 15 tamen in illo loco. 16 a ventis.

vetur, reſiſtente turbinibus bitumine [17], quo [18] aqua omnis ſtagnatur [19]: neque nauigationis patiens eſt [20], quoniam omnia [21] vita carentia in profundum merguntur: nec materiam vllam ſu-
8 ſtinet [22], niſi quae [23] alumine illinatur. Primum Xerxes rex Perſarum, Iudaeos domuit: poſtea cum ipſis Perſis in ditionem [24] Alexandri Magni venere [25], diuque in poteſtate Macedonici imperii
9 ſubiecti Syriae regno fuere. A Demetrio cum deſciuiſſent, amicitia Romanorum petita [26], primi omnium ex Orientalibus libertatem receperunt, facile [27] tunc Romanis de alieno largientibus.

17 ſiquidem bitumen illud (*Harz*) quod in illo lacu eſt, reſiſtit ventis, & impedit adeo procellas turbinesque. 18 per quod bitumen. 19 denſatur, *wird ſtehend gemacht*. 20 neque nauigari poteſt in hoc lacu. 21 ea omnia, quae nullam vitam habent. 22 ferre poteſt hic lacus. 23 niſi eam materiam, quae. 24 poteſtatem. 25 redacti ſunt Iudaei. 26 poſtquam a Iudaeis expetita fuerat Romanorum amicitia. 27 quo tempore Romani facile aliis largiebantur & donabant ea, quae ad ipſos non pertinebant.

CAPVT IV.

1 PEr [1] eadem tempora, quibus in Syria regni mutatio inter nouos reges alternabatur [2], in Aſia rex Attalus florentiſſimum ab Eumene patruo acceptum regnum, caedibus [3] amicorum, & cognatorum ſuppliciis foedabat [4], nunc matrem anum,

1 Circa. 2 variabatur, mutabatur. 3 per caedes, & per ſupplicia. 4 commaculabat.

5 ſenem

anum [5], nunc Berenicen ſponſam maleficiis eo-
rum [6] necatas confingens. Poſt hanc ſceleſtam 2
violentiae rabiem, ſqualidam [7] veſtem ſumit [8]: bar-
bam capillumque in modum [9] reorum ſummit-
tit [10]: non in publicum prodire, non populo ſe o-
ſtendere, non domi [11] laetiora conuiuia inire [12]
aut aliquod ſignum ſani hominis habere [13], pror-
ſus vt poenas pendere [14] manibus [15] interfecto-
rum videretur. Omiſſa [16] deinde regni admi- 3
niſtratione, hortos fodiebat, gramina [17] ſemina-
bat, & noxia innoxiis permiſcebat, eaque [18] omnia
veneni ſucco infecta [19], velut peculiare munus
amicis mittebat. Ab hoc ſtudio [20], aerariae ar- 4
tis fabricae ſe tradit [21], cerisque [22] fingendis, & aere
fundendo procudendoque [23] oblectabatur. Ma- 5
tri deinde ſepulchrum facere inſtituit [24]: cui [25]
operi intentus, morbum ex ſolis feruore contra-
xit [26], & ſeptima die deceſſit. huius [27] teſtamen-
to heres populus Rom. tunc inſtituitur. Sed 6
erat ex Eumene Ariſtonicus, non iuſto [28] matrimo-

X 3 nio,

5 ſenem foeminam. 6 amicorum & cognatorum. 7 ſordidum. 8 induit. 9 quemadmodum alias rei & accuſati ſolent. 10 longam & prolixam ſinit creſcere. 11 in aula ſua. 12 inſtituere. 13 oſtendere voluit. 14 ſoluere velle. 15 animabus, memoriae. 16 neglecta. 17 herbas. 18 ſemina. 19 *vergifftet*. 20 ſed cum hoc diu feciſſet. 21 exercet artem fabrilem. 22 cereis imaginibus. 23 *Schmieden*. 24 coepit, voluit. 25 in quo opere dum laborat. 26 in morbum incidit. 27 regis. 28 legitimo.

29 feli-

nio, ſed ex pellice Epheſia, citharıſtae cuiusdam filia, genitus, qui poſt mortem Attali, velut pater-
7 num regnum Aſiam inuaſit. Cum multa ſecunda [29] proelia aduerſus ciuitates, quae metu Romanorum tradere ſe ei nolebant, feciſſet; iuſtusque rex iam videretur, Aſia Licinio Craſſo conſuli
8 decernitur [30]; qui intentior [31] Attalicae praedae, quam bello, quum extremo [32] anni tempore inordinata acie proelium conſeruiſſet [33], victus poenas inconſultae [34] auaritiae, ſanguine [35] dedit.
9 In huius locum miſſus Perpenna conſul prima congreſſione [36] Ariſtonicum ſuperatum in poteſtatem ſuam redegit; Attalicasque gazas, hereditarias [37] populi Romani, nauibus impoſitas, Ro-
10 mam deportauit. Quod aegre ferens ſucceſſor eius Marcus Aquilius Conſul, ad [38] eripiendum Ariſtonicum Perpennae, velut [39] ſui potius triumphi munus [40] eſſe deberet, feſtinata velocita-
11 te contendit. [41]. Sed contentionem [42] Conſu-
12 lum mors Perpennae diremit. Sic Aſia Romanorum facta [43], cum opibus ſuis vitia quoque Romam transmiſit.

29 felicia. 30 traditur regenda a Romanis. 31 cupidior. 32 in hyeme. 33 feciſſet. 34 propter imprudentem ſuam auaritiam. 35 ſuo. 36 proelio. 37 quae pertinebant ad Romanos ex hereditate. 38 vt eriperet Ariſtonicum conſuli Perpennae. 39 quaſi Ariſtonicus. 40 donum. 41 proficiſcitur. 42 rixam, litem. 43 in Romanorum poteſtatem redacta.

LIBER

Digitized by Google

LIBER XXXVII.

BREVIARIVM CAPITVM.

1. *Maſſilienſium in Phocenſes beneficentia. Tragœdiae in Cappadocia & Ponto.*
2. *Mithridatis Ponti Regis futura magnitudo praedicta, liberatio, occupationes.*
3. *Eiusdem res geſtae; & domi ab vxore periculum.*
4. *Otii deteſtatio. Exercitia militaria. Cappadociae & Galatiae occupatio, atque ſuperbum Romanis reſponſum.*

CAPVT I.

CApto Ariſtonico, Maſſilienſes pro Phocenſibus conditoribus ſuis [1], quorum [2] vrbem ſenatus [3] & omne nomen [4], quod [5] & tunc & antea Antiochi bello [6], infeſta [7] contra populum Romanum arma tulerant, deleri iuſſerat; legatos Romam deprecatum [8] miſere [9], veniamque his [10] a ſenatu obtinuere. Poſt haec regibus, 2 qui aduerſus Ariſtonicum auxilia tulerant, praemia perſoluta [11]; Mithridati Pontico Syria maior; filiis Ariarathis regis Cappadociae, qui eodem bello occiderat [12] Lycaonia & Cilicia datae; fide- 3 liorque populus Romanus in [13] ſocii filios, quam mater in liberos fuit: Quippe hinc [14] paruulis [15]

1 Qui auctores fuerant Maſſilienſium. 2 Phocenſium. 3 Romanus. 4 totum nomen Phocenſium. 5 quoniam. 6 in eo bello, quod Antiochus geſſerat contra Romanos. 7 hoſtilia. 8 vt legati intercederent pro Phocenſibus. 9 miſerunt. 10 Phocenſibus. 11 data ſunt a Romanis. 12 mortuus erat. 13 ergo. 14 a Romanis. 15 filiis regis. 16 fuit

4 auctum [16] regnum, inde [17] vita ademta. Namque Laodice ex numero ſex filiorum, quos virilis [18] ſexus ex Ariarathe rege ſuſceperat [19], timens ne non [20] diutinam regni adminiſtrationem adultis quibusdam [21] potiretur, quinque parricidiali veneno
5 necauit: vnum paruulum ſceleri [22] matris cognatorum cuſtodia [23] eripuit; qui poſt necem Laodices (nam propter crudelitatem, eam populus
6 exſtinxerat [24]) ſolus regno potitus eſt. Mithridates quoque repentina morte interceptus [25], filium, qui & ipſe Mithridates dictus eſt, reliquit.
7 Cuius ea poſtea magnitudo fuit [26], vt non ſui tantum temporis, verum etiam ſuperioris aetatis omnes reges maieſtate [27] ſuperauerit, bellaque cum Romanis per XLVI. annos varia [28] victoria
8 geſſerit: cum eum ſummi imperatores, Sylla, Lucullus, ceterique, in ſumma [29] Cneus Pompeius ita vicerint, vt maior clariorque in reſtaurando bello reſurgeret, damnisque ſuis [30] terribilior
9 redderetur [31]. Denique ad poſtremum, non vi hoſtili

16 fuit. 17 a matre. 18 qui liberi omnes erant maſculi. 19 pepererat. 20 admodum, nimis brevem, non diuturnam. 21 dum aliqui filii iam erant adulti. 22 ex ſcelere & crudelitate. 23 cura, vigilantia. 24 interfecerat. 25 mortuus, defunctus celeriter. 26 qui poſtea ad tantam magnitudinem nominis & rerum geſtarum peruenit. 27 quoad magnitudinem & auctoritatem. 28 dum modo ipſe victor erat, modo Romani. 29 ac tandem. 30 & per ipſa ſua damna & clades. 31 efficeretur, fieret.

32 poſt-

hoſtili victus, ſed voluntaria morte in auito regno, ſenex, herede filio [32], deceſſit [33].

32 poſtquam filium reliquit regni haeredem. 33 mortuus eſt.

CAPVT II.

HVius futuram magnitudinem etiam caeleſtia 1
oſtenta [1] praedixerant. Nam & eo, quo ge- 2
nitus [2] eſt, anno, & eo quo regnare primum coepit, ſtella cometes per vtrumque tempus [3] ſeptuaginta diebus ita luxit, vt caelum omne [4] conflagrare [5] videretur. Nam [6] & magnitudine ſui quar- 3
tam partem caeli occupauerat, & fulgore ſui, Solis nitorem vicerat; & cum oriretur occumberetque [7], quatuor ſpatium horarum conſumebat. Puer tutorum inſidias paſſus eſt [8], qui eum fero 4
equo impoſitum, equitare iaculari que cogebant: qui conatus cum eos feſelliſſent [9], ſupra aeta- 5
tem [10] regente equum Mithridate veneno eum appetiuere [11]. Quod metuens [12], antidota [13] ſae- 6
pius bibit, & ita ſe aduerſus inſidias exquiſitis [14] tutio-

1 Omina, prodigia, miracula. 2 natus. 3 vtroque tempore. *beyde mahl.* 4 totum. 5 ardere. 6 nam haec ſtella. 7 decederet ex coelo. 8 tutores inſidiati ſunt puero regi. 9 cum vero hi conatus fallerent tutores, dum puer ex equo non decidebat, quod ipſi quidem voluerant. 10 dum Mithridates longe agilius equum regebat, quam de eo quis putare potuiſſet. 11 aggreſſi & inſidiati ſunt. 12 Mithridates. 13 medicamenta, quae reſiſtunt veneno. 14 cum exquiſiuiſſet tutiora remedia.

15 mu-

tutioribus remediis ſtagnauit [15], vt ne volens [16]
7 quidem ſenex veneno mori potuerit. Timens
deinde, ne inimici, quod veneno non potuerant,
ferro peragerent, venandi ſtudium [17] finxit: quo [18]
per ſeptem annos neque vrbis, neque ruris [19] te-
8 cto [20] vſus eſt: ſed per ſiluas vagatus, diuerſis
montium regionibus pernoctabat, ignaris [21]
omnibus, quibus eſſet locis: aſſuetus feras curſu
aut fugare, aut perſequi, cum quibusdam [22] etiam,
9 viribus congredi [23]. Quibus rebus, & inſidias vita-
vit, & corpus ad omnem virtutis [24] patientiam
durauit [25].

15 muniuit. 16 cum vellet Mithridates. 17 finxit, ſe cupidum eſſe venationis. 18 quo ſtudio, qua venatione. 19 pagi alicuius. 20 domo. 21 dum interim omnes ignorabant. 22 beſtiis. 23 manum conſerere, certare. 24 militiae, fortitudinis. 25 indurauit, *hat ihn ausgehaertet.*

Caput III.

AD regni deinde adminiſtrationem cum acceſ-
ſiſſet, ſtatim non de regendo, ſed de augendo
2 regno cogitauit. Itaque Scythas, inuictos antea,
qui Sopyriona, Alexandri Magni ducem, cum tri-
ginta millibus armatorum deleuerant, qui Cy-
rum, Perſarum regem, cum ducentis millibus tru-
cidauerant [1], qui Philippum Macedonum regem
fugauerant [2], ingenti felicitate perdomuit [3].
3 Auctus igitur viribus [4], Pontum quoque, ac de-
inceps

1 Interfecerant. 2 in fugam coniecerant. 3 ſub ſuam poteſtatem redegit. 4 potentior factus.

5 de

inceps Cappadociam occupauit. Cum de Aſia 4
tractaret [5], tacitus [6] cum quibusdam amicis re-
gno profectus, vniuerſam [7] nemine ſciente peruа-
gatus eſt [8], omniumque vrbium ſitum ac regio-
nes cognouit. Inde Bithyniam tranſcendit [9], 5
& quaſi dominus Aſiae, opportuna quaeque vi-
ctoriae ſuae meratus eſt.[10] Poſt haec in regnum, 6
cum iam periiſſe [11] crederetur, reuerſus eſt: inven-
to paruulo filio [12], quem per [13] abſentiam eius La-
odice ſoror vxorque enixa fuerat [14]. Sed inter 7
gratulationem aduentus ſui, & filii geniti, vene-
no periclitatus eſt [15]. ſiquidem Laodice ſoror,
cum periſſe eum [16] crederet, in concubitus ami-
corum proiecta [17], quaſi admiſſum [18] facinus ma-
iore ſcelere tegere [19] poſſet, venenum aduenien-
ti [20] parauit: Quod cum ex ancilla Mithridates 8
cognouiſſet, facinus [21] in [22] auctores vindica-
vit [23].

---

5 de Aſiae occupatione conſilia caperet. 6 clanculum. 7 Aſiam. 8 *hat es durchreiſet.* 9 profectus eſt. 10 & omnia loca quaſi dimenſus eſt, *hat ſich ausgeſehen und abgemeſſen oder gezeichnet*, quae ipſi opportuna viſa ſunt ad victoriam. 11 mortuus eſſe. 12 & cum domum rediiſſet, inuenit paruulum filium. 13 in. 14 pepererat. 15 ſed cum gaudium perciperet & gratulationem acciperet ab amicis tum ob natum filium, tum ob felicem reditum, in periculum incidit propter datum venenum. 16 concubuit illa cum amicis. 17 maritum. 18 peractum. 19 occultare. 20 redeunti marito. 21 has inſidias. 22 contra. 23 puniuit.

Capvt IV.

1 Hieme deinde imminente [1], non in conuiuio,
ſed in campo; non in vacationibus [2], ſed in
exercitationibus: nec inter ſodales [3], ſed inter co-
aequales, aut equo, aut curſu, aut viribus [4] con-
2 tendebat [5]. Exercitum quoque ſuum ad parem
laboris patientiam quotidiana exercitatione du-
rabat [6]: atque ita inuictus ipſe inexpugnabilem
3 exercitum fecerat. Inita [7] deinde cum Nicome-
de ſocietate, Paphlagoniam inuadit [8], victamque
4 cum ſocio diuidit. Quam [9] cum teneri [10] a regi-
bus ſenatui [11] nunciatum eſſet, legatos ad vtrum-
que [12] miſit, *qui gentem [13] reſtitui in priſtinum*
5 *ſtatum* iuberent. Mithridates cum ſe iam pa-
rem magnitudini Romanorum crederet, ſuperbo
reſponſo, *hereditarium patri ſuo regnum obueniſ-
ſe* [14], reſpondit: *mirarique ſe, quod ei [15] elata [16]*
6 *controuerſia non fuerit, ſibi [17] referatur.* Nec
territus minis [18], Galatiam quoque occupat.
Ni-

1 Appropinquante. 2 otio. 3 *Inſtige Geſellſchafft*, ſocios voluptatum. 4 luctatione. 5 certabat. 6 asſuefaciebat, indurabat. 7 facto foedere. 8 hoſtiliter aggreditur. 9 Paphlagoniam. 10 occupatam fuiſſe. 11 Romano. 12 regem. 13 Paphlagonicam. 14 patrem ſuum accepiſſe regnum Paphlagoniae in hereditatem. 15 patri ſuo. 16 facta, mota ideo. 17 Mithridati controuerſia moueatur. 18 per minas legatorum Romanorum.

19 ſe.

Nicomedes quoniam ſe tueri iure non potuerat, 7
iuſto regi [19] *redditurum reſpondit.* Atque ita fi- 8
lium ſuum mutato nomine, Philiamenem Pa-
phlagonum regum nomine appellat, & quaſi ſtir-
pi [20] regiae reddidiſſet regnum, falſo [21] nomine
tenet [22]. Sic ludibrio habiti [23] legati [24], Ro- 9
mam reuertuntur.

X 7 LIBER

19 ſe velle reddere regnum iuſto & legitimo regi. 20 poſteritati regum Paphlagoniae. 21 ſub ficto. 22 retinet, poſſidet. 23 deluſi, *verſpottet, ausgelacht.* 24 Romani.

Per

LIBER XXXVIII.

BREVIARIVM CAPITVM.

1. *Mithridates regni ſui auſpicia parricidiis polluit; & callidis artibus Ariarathem Cappadocem trucidat.*
2. *Nouae Mithridatis & Nicomedis tragoediae, quas ſenatus Romanus vtcunque ſedat.*
3. *Mithridates Tigranem in ſocietatem belli aduerſus Romanos trahit, & Proconſulibus Rom. fuſis, ingenti ciuitatum Aſianarum fauore excipitur.*
4. *Oratio Mithridatis, in qua rationes ſuas exponit, cur bellum ſit Romanis inferendum.*
5. *Romanos, dum occupati eſſent, adoriundos eſſe cenſet, iuſtum bellum illud oſtendens.*
6. *Malas eorundem artes & originem detegit.*
7. *Stirpis ſuae nobilitatem, ſuorumque libertatem ac fortitudinem opponit; nec non belli facilitatem, liberalitate ac munificentia milites alliciens.*
8. *Ptolemaeus Phyſcon in Aegypto multiplici ſcelere omnia turbat, & a ſuis pellitur.*
9. *Demetrii Syriae Regis fortunae ludibrii caſus varii.*
10. *Antiochus Demetrii frater, Parthos bello aggreſſus, in acie a ſuis deſertus occiditur.*

CAPVT I.

1 Mithridates parricidia nece [1] vxoris auſpicatus [2], ſororis alterius Laodices filios, cuius virum Ariarathem regem Cappadociae per Gordium inſidiis [3] occiderat, tollendos [4] ſtatuit: nihil actum [5] morte patris exiſti-

1 Per necem. 2 cum incepiſſet. 3 per inſidias, inſidioſe. 4 interficere conſtituit. 5 fruſtra eſſe omnem ſuam operam putans in morte patris.

6 Mi-

Digitized by Google

exiſtimans, ſi adoleſcentes paternum regnum, cuius ille [6] cupiditate flagrabat [7], occupaſſent.
Igitur dum in his cogitationibus verſatur, interim Nicomedes rex Bithyniae, vacuam morte regis Cappadociam inuadit [8]. 2
Quod cum nunciatum Mithridati fuiſſet, per ſimulationem pietatis [9] auxilia ſorori ad expellendum Cappadocia [10] Nicomedem mittit. 3
Sed iam Laodice per pactionem [11] ſe Nicomedi in matrimonium tradiderat. 4
Quod aegre ferens Mithridates, praeſidia [12] Nicomedis Cappadocia expellit; regnumque ſororis filio reſtituit: egregium prorſus factum [13], ni ſubſequuta fraus eſſet. 5
Siquidem interiectis menſibus [14] ſimulat [15], ſe Gordium, quo [16] miniſtro vſus in Ariarathe interficiendo fuerat, reſtituere in patriam velle ſperans, ſi obſiſteret [17] adoleſcens, cauſſas belli futuras [18]: aut ſi permitteret, per eundem [19], filium [20] tolli poſſe, per quem interfecerat patrem. 6
Quod vbi [21] Ariarathes iunior moliri [22] cognouit, grauiter ferens interfectorem patris per auunculum potiſſimum [23] ab exilio 7

6 Mithridates. 7 quod vehementiſſime cupiebat. 8 occupat. 9 ſub ſpecie amoris erga ſororem ſuam & huius liberos. 10 ex Cappadocia. 11 per certa pacta & foedera. 12 *die Garniſonen und Beſatzungen.* 13 hoc erat. 14 poſt aliquot menſes. 15 Mithridates. 16 cuius opera & miniſterio. 17 ſi hoc nollet facere. 18 inde orituras eſſe. 19 Gordium. 20 Ariarathis. 21 poſtquam. 22 agere Mithridatem. 23 inprimis.

24 dum

exilio reuocari, ingentem exercitum contrahit.
8 Igitur cum in aciem eduxiſſet Mithridates peditum octoginta millia, equitum decem millia, currus falcatos DC; nec Ariarathi, auxiliantibus finitimis regibus [24], minores copiae eſſent: incertum [25] belli timens [26], conſilia ad inſidias transfert [27]:
9 ſolicitatoque iuuene [28] ad colloquium, cum ferrum occultatum inter faſcias [29] gereret, ſcrutatori ab Ariarathe regio more miſſo [30], curioſius imum ventrem pertrectanti [31], ait, *caueret,*
10 *ne aliud telum* [32] *inueniret, quam quaereret.* Atque ita riſu [33] protectis [34] inſidiis, euocatum [35] ab amicis velut ad ſecretum ſermonem, inſpectante vtroque [36] exercitu, interficit, regnum Cappadociae octo annorum filio [37], impoſito *Ariarathis* nomine, additoque ei rectore [38] Gordio tradidit.

24 dum finitimi reges auxilium ferebant Ariarathi. 25 exitum. 26 Mithridates. 27 conuertit. 28 & cum Mithridates rogaſſet Ariarathem, vt venire vellet in colloquium. 29 lintea indumenta corporis. 30 huic viro, qui ante colloquium miſſus erat ab Ariarathe, vt veſtem Mithridatis ſcrutaretur, ſi forte gladium ſub ea occultaret. 31 tangenti, inueſtiganti. 32 gladium. 33 per riſum. 34 occultatis. 35 Ariarathem. 36 dum vterque exercitus conſpiciebat hanc caedem. 37 qui octo annos natus erat. 38 *zum Hoffmeiſter*, & adminiſtratore regni.

CAPVT II.

1 SEd Cappadoces, crudelitate ac libidine praefectorum [1] vexati, a Mithridate deficiunt: fratrem

1 *Der Königlichen Beambten und Miniſtern.*

2 qui

tremque regis, & ipſum [2] Ariarathem nomine, ab
Aſia, vbi educabatur, reuocant: cum quo Mithri- 2
dates proelium renouat, victumque Cappadociae
regno expellit. Nec multo poſt adoleſcens, ex
aegritudine collecta infirmitate [3], decedit [4]: Poſt 3
huius mortem Nicomedes timens, ne Mithrida-
tes acceſſione [5] Cappadociae etiam Bithyniam
finitimam inuaderet, ſubornat [6] puerum eximiae
pulchritudinis, quaſi Ariarathes tres, non duos
filios genuiſſet, qui a ſenatu Romano paternum
regnum peteret. Vxorem quoque Laodicen 4
Romam mittit, ad [7] teſtimonium trium ex Ariara-
the ſuſceptorum filiorum. Quod vbi Mithrida- 5
tes cognouit, & [8] ipſe pari [9] impudentia Gordi-
um Romam mittit, qui ſenatui aſſereret [10], *pue-*
rum [11], *cui Cappadociae regnum tradiderat, ex*
eo Ariarathe genitum, qui bello, [12] *Ariſtonici au-*
xilia Romanis ferens cecidiſſet [13]. Sed ſenatus, ſtu- 6
dio [14], regum intellecto, aliena regna falſis [15] no-
minibus furantium [16], & Mithridati Cappadoci-
am, & Nicomedi, ad ſolatium eius [17], Paphlago-
niam

[2] qui etiam ipſe appellabatur Ariarathes. [3] cum incidiſſet in morbum ob animi aegritudinem. [4] moritur. [5] cum eius regno etiam Cappadocia acceſſiſſet. [6] fingit. [7] vt ipſa teſtaretur apud Senatum, ſe tres genuiſſe filios, non duos. [8] etiam. [9] ex pari. [10] affirmaret. [11] quod puer ille. [12] in bello. [13] in proelio occiſus eſſet. [14] cum intellexiſſet fraudem vtriusque regis. [15] ſub falſis praetextibus. [16] occupantium, ad ſe rapientium. [17] Mithridatis.

18 ne

7 niam ademit. Ac ne contumelia regum foret[18],
ademtum illis, quod daretur aliis, vterque popu-
8 lus libertate donatus eſt. Sed Cappadoces munus[19]
libertatis abnuentes[20], negant[21] *viuere gentem
ſine rege poſſe.* Atque ita rex illis[22] a ſenatu A-
riobarzanes conſtituitur.

18 ne dicere poſſent reges, ipſis Romanos ademiſſe, quod aliis darent. 19 donum. 20 recuſantes. 21 dicunt, non poſſe. 22 Cappadocibus.

CAPVT III.

1 ERat eo tempore Tigranes, rex Armeniae, ob-
ſes Parthis ante multum temporis[1] datus, ſed
olim ab iisdem in regnum paternum remiſſus.
Hunc Mithridates mire[2] ad ſocietatem Romani
belli, quod olim[3] meditabatur, pellicere[4] cupie-
2 bat. Nihil igitur de offenſa Romanorum ſen-
tientem[5], per Gordium impellit, vt Ariobarza-
ni, ſegni[6] admodum, bellum inferat: & ne quis
dolus ſubeſſe[7] videretur, filiam ſuam ei[8] Cleopa-
3 tram in matrimonium tradit. Primo igitur aduen-
tu Tigranis, Ariobarzanes ſublatis rebus ſuis[9],
Romam contendit[10]. Atque ita per Tigranem
rurſus Cappadocia iuris eſſe Mithridatis coepit[11].
Eodem

1 Ante iam longum tempus. 2 vehementer, omni ſtudio. 3 iamdudum. 4 perſuadere. 5 Tigranem, qui neſciebat, quod hac re offenderet Romanos. 6 qui exiguam regni ſui curam habebat. 7 latere. 8 Tigrani. 9 cum pretioſiora rerum ſuarum ſecum abſtuliſſet. 10 proficiſcitur. 11 in Mithridatis poteſtatem venit.

12 &

Digitized by Google

Eodem tempore mortuo Nicomede, etiam filius 4
eius & ipſe Nicomedes regno a Mithridate pelli-
tur; qui cum ſupplex Romam veniſſet, decerni-
tur in ſenatu, vt vterque [12] in regnum reſtituan-
tur; in quod [13] tum[14] miſſi Aquilius & Manlius Mal-
tinus legati. His cognitis Mithridates ſocietatem 5
cum Tigrane, bellum aduerſus Romanos geſtu-
rus [15], iungit [16]: pactique inter ſe ſunt [17], vt vrbes
agrique Mithridati, homines vero & quaecunque
auferri poſſent [18], Tigrani cederent [19]. Poſt haec 6
Mithridates intelligens, quantum [20] bellum ſuſ-
citaret, legatos ad Cimbros, alios [21] ad Gallograe-
cos, & Sarmatas, Baſtarnasque auxilium peti-
tum [22] mittit. Nam omnes has gentes Roma- 7
num meditabundus [23] bellum, variis beneficio-
rum muneribus iam ante illexerat [24]. Ab Scythia
quoque exercitum venire iubet omnemque Ori-
entem aduerſus Romanos armat [25]: Non ma- 8
gno igitur labore Aquilium & Maltinum, Aſiano
exercitu inſtructos [26] vincit: quibus [27] ſimul cum
Nicomede pulſis, ingenti fauore ciuitatium exci-
pitur:

---

12 & Nicomedes & Ariobarzanes. 13 regnum. 14 illo tempore miſſi ſunt. 15 qui gerere volebat. 16 facit, init. 17 & has conſtituerunt conditiones foederis. 18 *alle Mobilien.* 19 traderentur. 20 quam graue & quam difficile. 21 legatos. 22 qui peterent. 23 cum Mithridates meditaretur. 24 traxerat ad ſuas partes, amicos ſibi fecerat. 25 ad arma & bellum excitat. 26 qui praeter Aſianos milites nullum alium exercitum habebant. 27 qui cum pulſi & victi eſſent.

28 reci-

9 pitur [28]: multum ibi auri argentique, ſtudio [29] veterum regum magnumque belli apparatum invenit : quibus inſtructus, debita [30] ciuitatibus publica priuataque remittit, & vacationem [31]
10 quinquennii concedit. Tunc ad concionem milites vocat [32], eosque variis exhortationibus
11 ad Romana bella ſiue Aſiana incitat. Quam orationem dignam duxi [33], cuius exemplum breuitati [34] huius operis insererem [35], quam obliquam [36] Pompeius Trogus expoſuit: quoniam [37] in Liuio & in Saluſtio reprehendit [38], quod conciones directas [39] pro ſua oratione operi ſuo inſerendo, hiſtoriae modum exceſſerint.

28 recipitur Mithridates. 29 quod parſimonia veterum regum collegerat. 30 *Sobuldon.* 31 immunitatem a tributis in quinque annos. 32 conuocat. 33 exiſtimaui. 34 huic breui operi. 35 adponerem, legendam darem. 36 non totam, ſed breuiorem, ſeu contractam, nec iis verbis, quibus Mithridates eam recitauit, ſed ſummam eius ſtylo ſuo expoſuit. 37 Trogus. 38 taxat. 39 quod Liuius & Salluſtius non obſeruauerint officium hiſtoriae, dum longas iſtas orationes, ipſis Oratorum verbis, inſeruerint ſuis libris, cum tamen earum ſummam & argumentum tantummodo proponere debuiſſent.

Capvt IV.

1 *Optandum ſibi [1] fuiſſe ait, vt de eo liceret conſulere [2], bellumne ſit cum Romanis, an pax*
2 *habenda: quin vero ſit reſiſtendum impugnantibus,*

1 Mithridati. 2 deliberare. 3 his,

bus[3]*; nec eos quidem dubitare, qui ſpe victoriae careant*[4]*. Quippe aduerſus latronem, ſi nequeant pro ſalute*[5]*, pro vltione tamen ſua, omnes ferrum*[6] *ſtringere. Ceterum quia non id agitur, an liceat quieſcere, non tantum animo hoſtiliter, ſed etiam proelio congreſſis*[7]*, conſulendum*[8]*, qua ratione ac ſpe coepta*[9] *bella ſuſtineant. Eſſe autem ſibi victoriae fiduciam,*[10] *ſi ſit illis animus*[11]*; Romanosque vinci poſſe, cognitum non ſibi magis*[12]*, quam ipſis militibus, qui & in Bithynia, Aquilium, & Maltinum in Cappadocia fuderint*[13]*. At ſi quem*[14] *aliena magis exempla, quam ſua*[15] *experimenta moueant, audire ſe, a Pyrrho rege Epiri, non amplius quam quinque millibus Macedonum inſtructo*[16]*, fuſos*[17] *tribus proeliis Romanos. Audire, Annibalem ſexdecim annis Italiae victorem immoratum*[18]*: & quin ipſam caperet vrbem*[19]*, non Romanorum illi*[20] *vires obſtitiſſe, ſed domeſticae aemulationis atque inui-*

3 (beside "careant 4. Quippe aduerſus latronem")
4 (beside "ratione ac ſpe coepta")
5 (beside "rint 13. At ſi quem")
6 (beside "proeliis Romanos. Audire")

3 his, qui ipſum nunc aggrediantur. 4 qui nullam victoriam ſperent. 5 vitae conſeruatione. 6 quemlibet hominem ſolere euaginare gladium. 7 iis, qui iam congreſſi ſint. 8 deliberandum nunc eſt. 9 quae iam incepta ſunt. 10 ſe certam victoriam ſperare. 11 modo ipſi habeant voluntatem & animum fortem. 12 non tam ſibi eſſe notum. 13 vicerint, profligauerint. 14 forte aliquem. 15 propria. 16 qui non plures habuerit milites, quam quinque millia Macedonum. 17 victos fuiſſe. 18 fuiſſe. 19 Romam. 20 Annibali.

21 ſed

7 *inuidiae ſtudium* [21]. *Audire, populos Tranſalpi-*
nae Galliae, Italiam ingreſſos, maximis eam [22]
plurimisque vrbibus poſſidere; & latius aliquanto
ſolum finium quam in Aſia, quae dicatur imbellis,
8 *eosdem Gallos occupaſſe* [23]*: nec victam ſolum dici*
ſibi [24] *Romam a Gallis, ſed etiam captam* [25]*; ita*
vt vnius illis [26] *montis tantum cacumen relinque-*
retur; nec bello hoſtem [27]*, ſed pretio* [28] *remotum* [29]*;*
9 *Gallorum autem nomen, quod ſemper Romanos*
terruit, in partem virium [30] *ſuarum ipſe* [31] *nume-*
ret. Nam hos qui Aſiam incolunt Gallos, ab illis,
qui Italiam occupauerant, ſedibus [32] *tantum di-*
ſtare: originem quidem ac virtutem, genusque pu-
10 *gnae idem* [33] *habere; tantoque his* [34] *ſagaciora eſſe*
quam illis [35] *ingenia, quanto longiori ac difficili-*
ori ſpatio [36] *per Illyricum Thraciamque prodie-*
rint [37]*, pene operoſius tranſitis eorum finibus,*
quam

21 ſed quod Annibal in patria ſua habuerit inimicos & inuidos. 22 Italiam. 23 & hos Gallos occupaſſe terram in Italia, cuius fines longe latiores ſint, quam eius terrae, quam Galli in Aſia occupauerint; cum tamen Romani dicantur fortes viri, Aſiatici autem habeantur pro imbellibus. 24 a ſe, nec ſe dicere. 25 fuiſſe. 26 Romanis. 27 Gallos. 28 auro. 29 abactos fuiſſe. 30 exercitus ſui. 31 Mithridates. 32 non eſſe diſtinctas, niſi per diſtantiam locorum & habitationis. 33 vnum idemque habere omnes Gallos. 34 Gallis, quos ipſe ſecum habeat. 35 qui in Italia viuant. 36 via, ſpatio terrarum. 37 profecti ſint.

38 ſiqui-

Digitized by Google

quam vbi conſedere, poſſeſſis[38]*. Iam ipſam Ita-* 11
liam audire ſe nunquam, vt Roma condita ſit, ſa-
tis illi pacatam[39]*, ſed aſſidue per omnes annos*
pro libertate alios[40]*, quoſdam etiam pro iure im-*
perii bellis continuis perſeueraſſe[41]*; & a multis* 12
ciuitatibus Italiae deletos Romanorum exercitus
ferro[42]*, a quibusdam, noua contumeliae more, ſub*
iugum miſſos[43]*. Ac ne veteribus immoremur* 13
exemplis, hoc ipſo tempore vniuerſam Italiam bello
Marſico conſurrexiſſe, non iam libertatem,[44] *ſed*
conſortium imperii ciuitatisque poſcentem. Nec 14
grauius[45] *vicino Italiae bello, quam domeſticis*[46]
principum factionibus vrbem premi, multoque pe-
riculoſius eſſe Italico[47] *ciuile bellum: ſimul &*[48] 15
a Germania Cimbros, immenſa[49] *millia ferorum*
atque immitium[50] *populorum, more*[51] *procellae,*
inundaſſe[52] *Italiam: quorum tametſi ſingulas*[53] 16
bella ſuſtinere[54] *Romani poſſent, vniuerſis*[55] *ta-*
men

---

38 ſiquidem maiore fere labore opus illis fuerit, ad transeundas Illyrici & Thraciae prouincias, quam ad ea loca poſſidenda, vbi conſederint. 39 iam audire ſe quoque, quamuis iam Roma condita ſit, Italiam tamen nunquam hactenus pacatam fuiſſe erga vrbem Romam. 40 populos Italiae. 41 *haetten angehalten.* 42 gladio. 43 ſeruos factos fuiſſe. 44 participationem ſocietatem. 45 & aeque grauiter. 46 inteſtinis. 47 quam quidem Italicum bellum ſit. 48 etiam ex. 49 innumerabilia. 50 crudelium. 51 ad inſtar, non ſecus ac procella aut quaedam tempeſtas. 52 *haetten überſchwemmet.* 53 *einzelen.* 54 *aushalten.* 55 per haec omnia ſimul irruentia bella.

56 vt

men obruantur, vt ne vacaturos quidem bello ſuo putet[56].

56 vt ipſe, Mithridates, perſuadeatur, Romanos non habituros eſſe tantum temporis, quod huic ſuo bello poſſint impendere.

CAPVT V.

1 *VTendum*[1] *igitur occaſione, & rapienda*[2] *in-
crementa virium, ne ſi illis*[3] *occupatis quie-
uerint*[4], *mox aduerſus vacuos*[5] *& quietos, ma-
2 ius*[6] *negotium habeant. Non enim quaeri*[7], *an
capienda ſint arma, ſed vtrum*[8] *ſua potius occa-
3 ſione, an illorum. Nam bellum equidem iam tunc
ſecum ab illis geri coeptum*[9]; *cum ſibi pupillo*[10]
*maiorem Phrygiam ademerint, quam patri ſuo
praemium*[11] *dari aduerſus Ariſtonicum auxilii
conceſſerant*[12], *gentem*[13] *quam & proauo ſuo Mi-
4 thridati Seleucus Callinicus in dotē dediſſet. Quid
cum Paphlagonia ſe*[14] *decedere*[15] *iuſſerunt? non
alterum illud genus belli fuiſſe; quae*[16] *non vi
non*

1 Eſſe. 2 eripienda eſſe Romanis. 3 cum alia bella iam habeant Romani. 4 quieti eſſe velint Macedones. 5 Romanos, qui otium & quietem habeant a bellis. 6 difficilius. 7 interrogari. 8 an Macedones capere nunc arma velint, dum occaſionem habeant, an vero expectare velint, dum Romani habeant occaſionem. 9 iam enim coepiſſe Romanos bellum gerere cum Mithridate & Macedonibus. 10 Mithridati. 11 tanquam praemium belli & auxilii. 12 permiſerant. 13 eam videlicet gentem. 14 Mithridatem. 15 exire. 16 Paphlagonia.

17 quo-

non armis, ſed adoptione [17] teſtamenti, & regum
domeſticorum interitu, hereditaria [18] patri ſuo ob-
veniſſet [19]: cum inter hanc decretorum amaritudi- 5
nem parendo [20] non tamen eos mitigaret, quin acer-
bius ſe [21] in dies gerant, non obtinuiſſe [22]. Quod enim 6
a ſe non praebitum [23] illis obſequium? non Phrygi-
am, Paphlagoniamque dimiſſas? non Cappadocia [24]
filium eductum [25], quam iure gentium victor oc-
cupauerat? Raptam tamen ſibi eſſe victoriam eius 7
ab illis, quorum nihil eſt niſi bello quaeſitum [26].
Non regem Bithyniae Chreſton, in quem ſenatus 8
arma decreuerat, a ſe [27] in gratiam illorum [28] oc-
ciſum? tamen nihilominus imputari ſibi [29], ſi
qua [30] Gordius aut Tigranes faciat: libertatem 9
etiam in contumeliam ſui [31] a ſenatu vltro dela-
tam Cappadociae, quam [32] reliquis gentibus ab-
ſtulerunt: deinde populo Cappadocum, pro liber-
tate oblata, Gordium regem orantes [33], ideo tan-
tum, quoniam amicus ſuus [34] eſſet, non obtinuiſſe.
Y *Nico-*

17 quoniam ipſe in filium adoptatus fuerit per teſtamentum. 18 *als ein Erbland.* 19 ad patrem ſuum perveniſſet. 20 etſi obediens fuiſſet his decretis Romanorum acerbiſſimis. 21 Romani ſe gerant. 22 impetrare non potuiſſe. 23 exhibitum, praeſtitum fuiſſe. 24 ex Cappadocia. 25 fuiſſe. 26 qui omnes ſuas prouincias per bella acquiſiuerint. 27 Mithridate. 28 vt gratam rem Romanis faceret. 29 ea omnia ſibi attribui. 30 ſi quae. 31 Mithridatis. 32 libertatem. 33 qui precati ſint, vt ipſis Gordius daretur rex. 34 Mithridatis.

35 ex

10 *Nicomedem praecepto* [35] *illorum bellum ſibi* [36] *intuliſſe, quia vltum ierit ſe* [37]*: ab ipſis ventum obuiam* [38]*, & nunc eam ſecum bellandi illis* [39] *cauſam fore, quod non impune* [40] *ſe Nicomedi lacerandum, ſaltatricis filio, praebuerit* [41].

35 ex iuſſu, voluntate & mandato Romanorum. 36 Mithridati. 37 quoniam Nicomedes voluerit ſe vlciſci. 38 ipſos veniſſe obuiam. 39 Romanis. 40 *nicht ungerochen*: 41 quod Mithridates noluerit ſe vexari a Nicomede, qui ſit filius ſaltatricis, ſed quod ſeſe fortiter defenderit contra ipſum.

Capvt VI.

1 *Qvippe non delicta regum illos* [1]*, ſed vires ac maieſtatem inſequi* [2]*: neque in* [3] *ſe vno ſed in aliis quoque omnibus hac ſemper arte graſſatos* [4].
2 *Sic & auum ſuum Pharnacem, per cognationum* [5] *arbitria, ſuccedaneum* [6] *regi Pergameno Eumeni*
3 *datum* [7]*: ſic rurſus Eumenem, cuius claſſibus primum* [8] *in Aſiam fuere transuecti, cuius exercitu magis quam* [9] *ſuo, & Magnum Antiochum, &* [10] *Gallos in Aſia, & mox in Macedonia regem Perſen domuerant; & ipſum pro hoſte habitum, eique in-*
4 *terdictum Italia: & quod* [11] *cum ipſo deforme* [12] *ſibi putauerunt, cum filio eius Ariſtonico bellum*
5 *geſſiſſe. Nullius* [13] *apud eos* [14] *maiora, quam Maſinis-*

1 Romanos. 2 perſequi, ferre non poſſe. 3 contra ſe ſolum. 4 fuiſſe Romanos. 5 cognatorum. 6 ſucceſſorem. 7 fuiſſe. 8 prima vice. 9 Romano. 10 etiam ipſum Eumenem. 11 quod bellum gerere. 12 indecorum. 13 regis. 14 Romanos.

15 aeſti-

finiſſe regis Numidarum haberi [15] *merita. Hu-*
ic imputari [16] *victum* [17] *Annibalem, huic* [18] *ca-*
ptum Syphacem, huic Carthaginem deletam: hunc
inter duos illos Africanos tertium ſeruato-
rem vrbis [19] *referri* [20]*: tamen cum huius nepo-* 6
te bellum modo [21] *in Africa geſtum adeo inex-*
piabile, vt ne victum quidem memoriae pa-
tris donarent [22]*, quin carcerem ac triumphi ſpe-*
ctaculum experiretur [23]*. Hanc illos regibus omni-* 7
bus legem odiorum dixiſſe [24]*, ſcilicet quia ipſe* [25]
tales reges habuerint, quorum etiam nominibus
erubeſcant, aut paſtores Aboriginum, aut aruſpi-
ces Sabinorum, aut exules Corinthiorum, aut ſer-
uos vernasque [26] *Thuſcorum, aut, quod honoratiſ-*
ſimum nomen fuit inter haec, Superbos [27]*, atque*
vt ipſi ferunt, conditores ſuos [28] *lupae vberibus*
altos [29]*: ſic omnem illum populum* [30] *luporum* 8
animos, inexplebiles ſanguinis atque imperii, di-
uitiarumque auidos [31] *ac ieiunos* [32] *habere.*

---

15 aeſtimari. 16 attribui. 17 quod victus fuerit Annibal. 18 adſcribi. 19 Romae. 20 laudari. 21 ante breue tempus. 22 vt ne quidem victo nepoti donare voluerint libertatem, quod facere tamen debuiſſent ob memoriam meritorum patris. 23 quin ipſe ductus fuerit in carcerem & triumphum. 24 poſuiſſe. 25 Romani. 26 ſeruos, abiectiſſimos homines. 27 Tarquinium Superbum. 28 Romulum & Remum. 29 nutritos. 30 totum populum Romanum. 31 homines. 32 cupidos, quales ſolent eſſe ieiuni ſtomachi.

Caput VII.

1 *SE [1] autem, ſeu nobilitate [2] illis [3] comparetur,*
clariorem illa [4] colluuie conuenarum eſſe, qui
paternos [5] maiores ſuos a Cyro Darioque conditori-
bus [6] Perſici regni, maternos a Magno Alexandro,
ac Nicatore Seleuco, conditoribus imperii Macedo-
nici, referat [7]: ſeu populus illorum conferatur [8]
ſuo earum ſe [9] gentium eſſe, quae non modo Roma-
no imperio ſint pares [10], ſed Macedonico quoque
2 *obſtiterint. Nullam ſubiectarum ſibi gentium*
expertam [11] peregrina imperia: nullis vnquam
niſi domeſticis [12] regibus paruiſſe: Cappadociam
velint [13]; an Paphlagoniam recenſere [14]; rurſus
Pontum an Bithyniam, itemque Armeniam maio-
rem minoremque: quarum gentium nullam neque
Alexander ille, qui totam pacauit Aſiam, nec
quisquam ſucceſſorum eius, aut poſterorum atti-
3 *giſſet. Scythiam duos vnquam ante ſe reges non*
pacare [15], ſed tantum intrare auſos Darium &
Philippum, aegre [16] inde fugam ſibi expediſſe [17];
vnde

1 Mithridatem. 2 quoad nobilitatem generis. 3 cum Romanis. 4 quam ille populus Romanus, qui confluxerit ex varii generis hominibus peſſimis. 5 *von der vaeterlichen Seite.* 6 auctoribus. 7 deducat, deriuet. 8 comparetur cum ſuo populo. 9 Mithridatem ex iis gentibus eſſe natum, ſe eas habere gentes ſecum. 10 *gewachſen.* 11 eſſe, ſubiiſſe, accepiſſe. 12 ſuis, ex ſua gente natis. 13 ſiue velint. 14 commemorare, cogitare. 15 ſubigere, vincere. 16 vix, *kümmerlich, mit genauer Noth.* 17 paraſſe, inueniſſe.

18 ex

vnde [18] *ipſe magnam partem aduerſus Romanos*
virium [19] *haberet. Multoque ſe timidius ac diffi-* 4
dentius [20] *bella Pontica ingreſſum* [21], *cum ipſe*
rudis ac tiro [22] *eſſet: Scythas praeter arma, vir-*
tutemque animi, locorum quoque ſolitudinibus,
vel frigoribus inſtructos [23], *per quae denunciare-*
tur [24] *ingens militiae* [25] *labor ac periculum. In-* 5
ter quas difficultas ne ſpes quidem praemii foret
ex hoſte vago [26]; *nec tantum pecuniae, ſed etiam*
ſedis inope [27]. *Nunc ſe diuerſam* [28] *belli condi-* 6
tionem [29] *ingredi* [30]. *Nam neque caelo* [31] *Aſiae*
eſſe temperatius aliud [32], *nec ſolo* [33] *fertilius, nec*
vrbium multitudine amoenius; magnamque tem-
poris partem, non vt [34] *militiam, ſed vt feſtum*
diem acturos, [35] *bello dubium facili magis an vbe-*
ri [36]: *ſi modo aut proximas regni Attalici opes,* 7
aut veteres [37] *Lydiae Ioniaeque audierint, quas*

18 ex qua gente Scytharum. 19 exercitus ſui. 20 maiore cum timore ac diffidentia. 21 eſſe, ſuſcepiſſe, incepiſſe. 22 nondum ſatis exercitatus in bellicis rebus. 23 in Scythia eſſe multas ſolitudines & ingens frigus. 24 indicaretur, praenuntiaretur. 25 in bellis. 26 qui non haberet certas ſedes. 27 & qui hoſtis non ſolum nullam haberet pecuniam, ſed etiam nullibi certam ſedem. 28 longe aliam. 29 rationem belli gerendi. 30 incipere. 31 quam quidem coelum in Aſia. 32 coelum. 33 quoad ſolum & humum. 34 tanquam. 35 transacturos eſſe milites. 36 & dubium eſſe, num hoc bellum facilius ſit futurum an vero vberius, quoad praedam. 37 antiquas diu collectas diuitias.

8 *non expugnatum eant, ſed poſſeſſum* [38]: *tantumque ſe* [39] *auida exſpectet Aſia, vt etiam vocibus vocet: adeo illis* [40] *odium Romanorum* [41] *incuſſit* [42] *rapacitas Proconſulum, ſectio* [43] *publicano-*
9 *rum* [44], *calumniae litium* [45]. *Sequantur ſe* [46] *modo fortiter; & colligant* [47], *quid ſe duce poſſit efficere tantus exercitus, quem ſine cuius quam militum auxilio, ſuamet vnius opera* [48], *viderint Cappadociam caeſo* [49] *rege cepiſſe* [50]; *qui ſolus mortalium* [51] *Pontum omnem Scythiamque pacauerit, quam nemo ante tranſire tuto atque adire potuerit. Nam iuſtitiae atque liberalitatis ſuae, ne ipſos milites, qui experiantur, teſtes refugere* [52]: *&* [53] *illa indicia habere, quod ſolus regum omnium non paterna ſolum, verum etiam externa regna, hereditatibus propter munificentiam* [54] *acquiſita poſſideat, Colchos, Paphlagoniam, Boſphorum.*

---

38 quae diuitiae non expugnari debeant, ſed tantum occupari in poſſeſſionem. 39 Mithridatem. 40 Aſiaticis populis. 41 contra Romanos. 42 excitauit, effecit. 43 extorſio, vexatio, crudelis exactio. 44 *der Zoll Pachter.* 45 & perpetuae calumniae, ex quibus lites periculoſae & damnoſae oriantur. 46 Mithridatem. 47 & ipſi modo expendant. 48 per ſuam vnius ac ſolius operam. 49 poſtquam occiſus rex eſſet. 50 occupaſſe. 51 inter omnes homines. 52 neque ſe, Mithridatem, recuſare teſtimonium de liberalitate & iuſtitia ſua, quod milites ipſi dare poſſint, qui eam experiantur, videant & accipiant. 53 & ſe. 54 propter ſuam liberalitatem.

CAPVT

Digitized by Google

CAPVT VIII.

SIc excitatis militibus, poſt annos tres & vigin- 1
ti ſumti regni [1], in [2] Romana bella deſcendit.
At in Aegypto mortuo rege Ptolemaeo, ei [3] qui 2
Cyrenis regnabat Ptolemaeo, per legatos regnum
& vxor Cleopatra regina, ſoror ipſius, defertur,
Laetus igitur hoc ſolo Ptolemaeus, quod [4] ſine 3
certamine fraternum regnum recepiſſet [5], in quod
ſubornari [6] & a matre Cleopatra, & fauore prin-
cipum, fratris filium cognouerat [7]: ceterum in-
feſtus omnibus [8], ſtatim vbi [9] Alexandriam ingres-
ſus eſt [10], fautores [11] pueri [12] trucidari iuſſit.
Ipſum quoque die nuptiarum, quibus matrem 4
eius in matrimonium recipiebat, inter apparatus
epularum, & ſollennia religionum [13], in comple-
xu matris interficit: atque ita thorum ſororis, cae-
de filii eius cruentus [14], adſcendit. Poſt quod 5
non mitior in [15] populares, qui eum in regnum
vocauerant, fuit. Siquidem peregrinis militibus
licentia caedis data [16], omnia ſanguine quotidie
manabant: ipſam quoque ſororem, filia eius vir-

 gine

1 Poſtquam regnum occupauerat. 2 bellum cum Romanis incipit. 3 huic Ptolemaeo. 4 quoniam. 5 iterum accepiſſet. 6 conſtitui. 7 audierat. 8 hoſtilis erga omnes. 9 poſtquam. 10 *als er ſeinen Einzug gehalten.* 11 illos, qui adhaerebant puero. 12 filii fratris. 13 inter cultum diuinum & alia ſacra. 14 cum rex ſe maculaſſet ſanguine filii eius. 15 erga ciues. 16 cum data eſſet licentia occidendi eos, quoscunque vellent.

17 neſcit,

gine per vim ſtuprata, & in matrimonium adſci-
6 ta, repudiat. Quibus rebus territus populus, in diuerſa labitur [17], patriamque, metu mortis,
7 exul [18] relinquit. Solus igitur in tanta [19] vrbe cum ſuis relictus Ptolemaeus, cum regem ſe non hominum ſed vacuarum aedium videret, edicto [20]
8 peregrinos ſolicitat [21]. Quibus [22] confluentibus, obuius legatis Romanorum, Scipioni Africano & Spurio Mummio, & L. Metello, qui ad inſpicienda [23] ſociorum regna veniebant, proce-
9 dit. Sed quam cruentus ciuibus, tam ridiculus Romanis, fuit [24]. Erat enim & vultu deformis, & ſtatura breuis, & ſagina [25] ventris non homi-
10 ni, ſed belluae ſimilis. Quam foeditatem nimia ſubtilitas perlucidae veſtis augebat, prorſus quaſi aſtu [26] inſpicienda praeberentur, quae omni ſtudio
11 occultanda pudibundo [27] viro erant. Poſt diſceſſum deinde legatorum (quorum [28] Africanus, dum inſpicit vrbem, ſpectaculo Alexandrinis fuit,) iam etiam populo peregrino inuiſus [29], cum filio, quem ex ſorore ſuſceperat, & cum vxore, matris pel-

17 neſcit, quid facere debeat, per fugam quaerit ſalutem vita ſuae. 18 eligens ſpontaneum exilium. 19 tam magna. 20 per edictum promulgatum. 21 rogat, vt venire velint in ſuum regnum. 22 cumque peregrini magno numero aduenirent. 23 viſitanda. 24 rex viſus eſt. 25 propter obeſitatem. 26 ex quadam calliditate. 27 quae occultare tamen debuiſſet vir, qui pudorem habet. 28 ex quibus legatis. 29 exoſus rex.

30 &

pellice, metu inſidiarum, tacitus in exilium pro-
ficiſcitur; contractoque [30] mercenario exercitu
bellum ſorori pariter ac patriae infert. Arceſſi- 12
tum [31] maximum deinde a Cyrenis filium, ne eum
Alexandrini contra ſe [32] regem crearent, interfi-
cit. Tunc populus ſtatuas & imagines eius de-
trahit [33]. Quod factum [34] ſtudio [35] ſororis exi- 13
ſtimans, filium, quem ex ea ſuſceperat, interficit,
corpusque in membra diuiſum, & in ciſta compo-
ſitum, matri die natalis eius inter epulas offerri
curat. Quae res non reginae tantum, verum 14
etiam vniuerſae ciuitati, acerba & luctuoſa fuit:
tantumque moerorem feſtiuiſſimo conuiuio in-
tulit [36], vt regia [37] omnis repentino luctu incen-
deretur [38]. Verſo igitur ſtudio principum ab 15
epulis in exſequias [39], membra lacera [40] populo
oſtendunt; & quid ſperare de rege ſuo debeant,
filii caede [41] demonſtrant.

---

30 & cum rex comparaſſet exercitum, cui pecunia numerabatur. 31 filium natu maximum, quem ad ſe venire iuſſerat. 32 Ptolemaeum. 33 deiicit, frangit. 34 eſſe. 35 iuſſu, inſtinctu. 36 in conuiuio excitauit. 37 tota arx & vrbs. 38 incideret repente in luctum ingentem. 39 cum igitur principes cogitationes ſuas ab epularum laetitia ad luctum & exſequias conuerterent. 40 conſciſſa. 41 per caedem crudeliſſimam.

CAPVT IX.

1 FInito [1] luctu orbitatis, Cleopatra, cum vrgeri
ſe fraterno bello videret, auxilium a Demetrio
rege Syriae, per legatos petit: cuius [2] ipſius varii
2 & memorabiles caſus fuere. Namque Demetri-
us, vt ſupra dictum eſt, cum bellum Parthis intu-
liſſet, & multis congreſſionibus [3] victor fuiſſet,
repente inſidiis circumuentus [4], amiſſo exercitu
3 capitur. Cui Arſacides Parthorum rex, magno
& regio animo, miſſo [5] in Hyrcaniam, non cul-
tum [6] tantum regium praeſtitit: ſed & filiam in
matrimonium dedit, regnumque Syriae, quod
per abſentiam eius [7] Trypho occupauerat, reſtitu-
4 turum [8] promittit. Poſt huius [9] mortem deſpera-
to reditu [10], non ferens [11] captiuitatem Demetri-
us, priuatam etſi opulentam [12] vitam pertaeſus [13],
5 tacitus in regnum fugam meditatur. Hortator
illi [14] & comes Gallimander amicus erat: qui poſt
captiuitatem eius a Syria per Arabiae deſerta, du-
cibus [15] pecunia comparatis, Parthico habitu [16]
Baby-

1 Cum itaque matris luctus finitus eſſet, quae orbata fuerat ſuo filio. 2 regis. 3 in proeliis. 4 circumdatus, deceptus. 5 cui Demetrio miſſo, qui miſſus erat. 6 honorem. 7 abſente Demetrio. 8 ſe velle reſtituere. 9 Arſacidis. 10 cum de reditu ſuo in regnum Syriae deſperaret. 11 diutius. 12 quamuis nihil ipſi deerat ad vitae ſplendorem & commoditatem. 13 *er war deſſen überdrüſſig*. 14 Demetrio. 15 cum per pecuniam comparaſſet ſibi duces viae. 16 veſte.

17 Deme-

Babylonem pervenerat. Sed fugientem[17] Phra- 6
hates, qui Arſacidae ſucceſſerat, equitum celeri-
tate, per compendioſos tramites occupatum[18]
retrahit. Vt[19] eſt deductus ad regem, Galli- 7
mandro quidem non tantum venia, verum etiam
praemium fidei datum: Demetrium autem & gra-
viter[20] caſtigatum ad coniugem in Hyrcaniam
remittit arctioribusque cuſtodiis obſeruari iubet.
Interiecto deinde tempore, cum fidem illi[21] etiam 8
ſuſcepti[22] liberi facerent, eodem amico comite[23]
repetita[24] fuga eſt: ſed pari infelicitate prope
fines regni ſui deprehenditur; ac denuo[25] perdu-
ctus ad regem, vt[26] inuiſus a conſpectu ſummoue-
tur. Tunc quoque vxori & liberis donatus[27], 9
in Hyrcaniam, poenalem[28] ſibi ciuitatem, remit-
titur, taliſque[29] aureis ad exprobrationem pue-
rilis leuitatis[30] donatur. Sed hanc Parthorum 10
tam mitem in Demetrium clementiam non miſe-
ricordia gentis faciebat[31], nec reſpectus cognatio-
nis: ſed quod[32] Syriae regnum affectabant, vſu-
ri[33] Demetrio aduerſus Antiochum fratrem, prout
res, vel tempus, vel fortuna[34] belli exegiſſet[35].

---

17 Demetrium. 18 praeuenerat Regi fugienti Phrahates per vias breuiores. 19 poſtquam. 20 grauibus verbis increpatum. 21 Demetrio. 22 geniti. 23 comitante. 24 denuo incepta. 25 altera vice. 26 tanquam vir inuiſus non admittitur ad conſpectum regis. 27 Demetrius redditus. 28 in qua ciuitate, tanquam in poenam, viuere debebat. 29 *mit VVürfeln.* 30 *Leichtſinnigkeit.* 31 efficiebat. 32 quoniam Parthi. 33 qui vti volebant. 34 ratio, ſtatus. 35 poſtulaſſet.

CAPVT X.

1 HIs[1] auditis, Antiochus occupandum[2] bellum
ratus exercitum, quem multis finitimorum
2 bellis[3] indurauerat, aduerſus Parthos ducit. Sed
luxuriae[4] non minor apparatus, quam militiae
fuit: quippe LXXX millia armatorum, ſequuta ſunt
CCC millia lixarum[5]; ex quibus coquorum, piſto-
3 rum, ſcenicorumque[6], maior numerus fuit. Ar-
genti certe aurique tantum, vt etiam gregarii[7]
milites caligas auro figerent[8], proculcarentque
materiam[9], cuius amore[10] populi[11] ferro dimi-
4 cant. Culinarum quoque argentea inſtrumen-
ta[12] fuere, prorſus[13] quaſi ad epulas, non ad bel-
5 la pergerent[14]. Aduenienti Antiocho, multi Ori-
entales reges occurrere[15], tradentes ſe, regnaque
6 ſua, cum execratione ſuperbiae Parthicae. Nec
mora congreſſioni fuit[16]. Antiochus tribus
proeliis victor, cum Babyloniam occupaſſet, ma-
gnus haberi[17] coepit. Itaque omnibus ad eum
populis deficientibus, nihil Parthis reliqui[18]
7 praeter patrios fines fuit. Tunc Phrahates De-
me-

1 Cum Antiochus hoc audiiiſſet. 2 praeueniendum eſſe. 3 quae bella geſta erant ſaepius cum finitimis. 4 voluptatum. 5 *Troſſ.* 6 *Comoedianten.* 7 vulgares. 8 *zuſammen ſchnüren oder binden.* 9 hanc pretioſam, nempe aurum. 10 ob amorem. 11 multi populi bella gerunt. 12 *Küchen-Geraethe.* 13 non ſecus. 14 proficiſcerentur. 15 obuiam venerunt. 16 & non multo poſt proelium factum eſt. 17 exiſtimari. 18 reliquum.

19 auxi-

Digitized by Google

metrium in Syriam ad occupandum regnum cum
Parthico praeſidio [19] mittit, vt eo pacto [20] Anti-
ochus ad ſua [21] tuenda a Parthia reuocaretur.
Interim, quoniam viribus non poterat [22], inſidiis
Antiochum vbique tentabat [23]. Propter multi- 8
tudinem hominum, exercitum ſuum Antiochus
per ciuitates in hyberna diuiſerat: quae res exitii
cauſa fuit. Nam cum grauari ſe copiarum prae-
bitione [24], & iniuriis militum, ciuitates viderent,
ad Parthos deficiunt; & die ſtatuta [25] omnes apud
ſe diuiſum exercitum per inſidias, ne inuicem fer-
re auxilia poſſent, aggrediuntur. Quae cum 9
nunciata Antiocho eſſent, auxilium proximis la-
turus, cum ea manu [26], quae ſecum hiemabat, pro-
greditur. In itinere obuium regem Parthorum
habuit, aduerſus quem fortius [27], quam exercitus
eius, dimicauit. Ad poſtremum tamen cum vir- 10
tute [28] hoſtes vincerent, metu ſuorum deſertus,
occiditur: cui [29] Phrahates exſequias regio more
fecit filiamque Demetrii, quam ſecum Antiochus
adduxerat, captus [30], amore virginis, vxorem du-
xit. Poenitere deinde dimiſſi Demetrii coepit [31]: 11

19 auxiliaribus copiis. 20 hoc modo. 21 ad defen-
ſionem ſui regni. 22 tentare Antiochum. 23 vexabat.
24 *Einquartierung*. 25 certa, conſtituta. 26 cum iis
copiis. 27 ipſe rex fortius pugnabat. 28 fortitudine.
29 Antiocho. 30 occupatus. 31 regem Parthorum
coepit poenitere, quod dimiſiſſet Demetrium ex ca-
ptiuitate.

ad quem retrahendum cum turmas equitum feſtinato 32 miſiſſet, Demetrium, hoc ipſum metuentem 33, iam in regno miſſi 34 inuenerunt: fruſtraq; omnia contati, ad regem ſuum reuerſi ſunt.

LIBER

32 celeriter. 33 qui hoc etiam metuebat. 34 illi equites, qui a Parthorum rege miſſi erant.

I Cum

Digitized by Google

LIBER XXXIX.

BREVIARIVM CAPITVM.

1. *Demetrius interfecto fratre Antiocho dum Aegyptum tentat, Syriam amittit, & tandem cruento fato tollitur.*
2. *Alexander ex ignobili Rex factus, dum fortunam ſuam non reuerenter habet, foede perit interfectus a Grypho, qui matrem & fratrem extinguit.*
3. *Cleopatra Regina mater in Aegypto grauiſſimas turbas concitat: vnde horrendae lanienae ex mulierum ira, quarum interitus deſcribitur.*
4. *Peculiares tragoediae, quas Cleopatra inter ſuos excitat. Tandem illa a filio Alexandro occupata interficitur.*
5. *Alexander in exilium agitur, reuocato Ptolemaeo Notho. Romanis ad orientalia regna excurrentibus, Syria & Aegyptus vexatur.*

CAPVT I.

ANtiocho in Parthia cum exercitu deleto [1], 1
frater eius Demetrius, obſidione [2] Parthorum liberatus, ac reſtitutus in regnum, cum omnis [3] Syria in luctu propter amiſſum exercitum eſſet; quaſi [4] Parthica ipſius [5] ac fratris 2
bella, quibus [6] alter [7] captus, alter occiſus erat, proſpere geſſiſſet, ita Aegypto bellum inferre ſtatuit; regnum Aegypti Cleopatra ſocru, pretium

1 Cum victus eſſet & occiſus. 2 captiuitate. 3 tota. 4 prorſus ac ſi. 5 quae ipſe ac frater geſſerat. 6 in quibus tamen bellis. 7 Demetrius.

8 dum

um auxilii aduerſus fratrem ſuum, pollicente[8].
3 Sed dum aliena affectat[9], vt aſſolet[10] fieri, pro-
pria[11] per defectionem Syriae amiſit. Siquidem
Antiochenſes primi, duce[12] Tryphone, exſecran-
tes ſuperbiam regis, quae conuerſatione[13] Par-
thicae crudelitatis intolerabilis facta erat, mox
Apamenii, ceteraeque ciuitates exemplum[14] ſe-
quutae, per abſentiam regis a Demetrio defecere.
4 Ptolemaeus quoque rex Aegypti, bello ab eodem
petitus[15], cum cognouiſſet, Cleopatram ſororem
ſuam, opibus Aegypti nauibus impoſitis[16], ad fi-
liam & Demetrium generum in Syriam profugiſ-
ſe, immittit[17] iuuenem quendam Aegyptium,
Protarchi negotiatoris[18] filium, qui regnum Sy-
5 riae armis peteret[19]: Et compoſita fabula[20],
quaſi[21] per adoptionem Antiochi regis receptus
in familiam regiam eſſet, nec[22] Syriis quemlibet
regem aſpernantibus, ne Demetrii paterentur
ſuperbiam: nomen iuueni Alexandri imponitur,
auxilia-

8 dum Cleopatra regina, ſocrus Demetrii, pollicebatur ei regnum, tanquam pretium & praemium. 9 appetit, cupit. 10 plerumque ſolet. 11 ſuum regnum. 12 ſub ductu & inſtinctu Tryphonis. 13 ex conuerſatione diuturna cum Parthis crudelibus. 14 quae ſequebantur exemplum Antiochenorum & Apameniorum. 15 vexatus. 16 poſtquam illa impoſuiſſet diuitias ſuas in naues. 17 eo mittit. 18 mercatoris. 19 aggrederetur. 20 cum fraus facta & diſpoſita eſſet. 21 hic iuuenis. 22 & cum Syrii neminem ſpernerent, quicunque modo ſe regem diceret.

23 *Sarg.*

Digitized by Google

auxiliaque ab Aegypto ingenti mittuntur. In- 6
terea corpus Antiochi, interfecti a rege Partho-
rum, in loculo [23] argenteo ad ſepulturam in Sy-
riam remiſſum peruenit: quod cum ingenti ſtu-
dio [24] ciuitatium & regis Alexandri, ad firman-
dam fabulae fidem [25], excipitur. Quae res illi [26]
magnum fauorem popularium [27] conciliauit,
omnibus [28] non fictas [29] in eo, ſed veras lacrymas
exiſtimantibus. Demetrius autem victus ab A- 7
lexandro, cum vndique circumſtantibus malis [30]
premeretur, ad poſtremum etiam ab vxore filiiſ-
que deſeritur. Relictus igitur cum paucis ſer- 8
vulis, cum Tyrum religione [31] templi ſe defen-
ſurus petiſſet [32], naui egrediens, praefecti [33] iuſ-
ſu interficitur. Alter ex filiis Seleucus, quoni- 9
am ſine matris auctoritate [34] diadema ſumſiſſet,
ab eadem interficitur; alter, cui propter naſi ma-
gnitudinem cognomen Grypo fuit, rex a matre
hactenus conſtituitur, vt nomen regis penes [35]
filium, ius autem omnis imperii penes matrem
eſſet.

---

23 *Sarg.* 24 fauore. 25 vt fictus hic rex eo maiorem fidem inueniret. 26 huic ficto regi. 27 ciuium. 28 dum omnes exiſtimabant. 29 eſſe. 30 calamitatibus. 31 per ſanctitatem. 32 profectus eſſet. 33 huius iuſſu, qui templo praefectus erat. 34 iuſſu. 35 apud.

Capvt

10 ſtitit. Natus [37] deinde illi [38] eſt aemulus regni, frater ipſius Cyzicenus, eadem [39] matre genitus [40], ſed ex Antiocho patruo ſuſceptus [41]: quem cum veneno tollere voluiſſet, vt [42] maturius [43] armis cum eo de regno contenderet [44], excitauit.

37 ortus. 38 Grypo. 39 ex. 40 natus. 41 genitus, procreatus. 42 vt Cyzicenus. 43 citius quam conſtituerat. 44 pugnaret.

CAPVT III.

1 INter has regni Syriae parricidiales diſcordias, moritur rex Aegypti Ptolemaeus, regno Aegypti vxori & alteri ex filiis, quem illa legiſſet [1], relicto [2], videlicet quaſi quietior Aegpti ſtatus, quam Syriae regnum eſſet, quum [3] mater altero ex filiis electo [4], alterum hoſtem eſſet habitura.

2 Igitur cum pronior [5], in [6] minorem filium eſſet, a populo compellitur maiorem eligere [7]: cui [8] prius, quam regnum daret, vxorem ademit; compulſumque repudiare cariſſimam ſibi ſororem Cleopatram, minorem ſororem Setenen ducere iubet, non materno inter filias iudicio [9], cum alteri

3 maritum eriperet, alteri daret. Sed Cleopatra non tam a viro repudiata, quam a matre diuortio [10] viri dimiſſa, Cyziceno in Syria nubit: eique ne

1 Et reliquit regnum Aegypti. 2 eligere vellet. 3 cum tamen. 4 ſi vnum ex filiis elegiſſet. 5 fauentior. 6 erga. 7 vt eligeret. 8 maiori natu filio. 9 hoc vero iudicium inter filias non maternum erat, matrem parum decebat. 10 per diuortium, ad quod vir, ſeu maritus, a matre compulſus erat.

11 ſolum.

ne nudum [11] vxoris nomen afferret, exercitum Cypri ſolicitatum [12], velut dotalem [13], ad maritum deducit. Par [14] igitur viribus fratris Cyzicenus, 4
proelium committit, ac victus in fugam vertitur [15], Antiochiamque venit. Tunc Antiochi- 5
am Grypus, in qua [16] erat Cyziceni vxor Cleopatra, obſidere coepit: qua capta, Tryphaena vxor Grypi nihil antiquius [17] quam ſororem Cleopatram requiri iuſſit: non [18] vt captiuae opem ferret, ſed ne [19] effugere captiuitatis mala [20] poſſet, quae ſui [21] aemulatione in hoc potiſſimum [22] regnum inuaſerit, hoſtique ſororis nubendo [23] hoſtem ſe eius effecerit. Tum [24] peregrinos exercitus in 6
certamina fratrum adductos, tum [25] repudiatam a fratre, contra matris voluntatem, extra Aegyptum nuptam accuſat. Contra Grypus orare [26], 7
ne tam foedum facinus facere cogatur: a nullo vnquam maiorum ſuorum inter tot domeſtica, tot [27] externa bella, poſt [28] victoriam in [29] feminas ſaeuitum [30], quas ſexus ipſe & [31] periculis bellorum,

11 ſolum. 12 ad partes ſuas pertractum, perſuaſum. 13 tanquam in dotem. 14 aequalis. 15 coniicitur. 16 quae vrbs cum capta eſſet. 17 magis. 18 non ideo, vt. 19 ne illa. 20 calamitatem. 21 ex aemulatione erga ſe. 22 inprimis. 23 & quoniam illa nupſerit hoſti ſororis. 24 porro etiam Tryphaena accuſat Cleopatram, quod per eam adducti fuerint. 25 tum etiam, quod illa, cum repudiata eſſet a fratre, nupſerit extra Aegyptum, contra voluntatem matris. 26 coepit. 27 & tot. 28 poſt impetratam. 29 contra. 30 fuiſſe, crudeliter actum fuiſſe. 31 & a.

32 bibe-

8 *lorum, & ſaeuitiae victorum eximat* [32] *: in hac* [33]
vero, praeter commune bellantium fas [34], *accedere*
neceſſitudinem [35] *ſanguinis : quippe* [36] *ipſum, quas*
tam cruente ſaeuiat, ſororem equidem germanam
eſſe [37], *ſuam* [38] *vero conſobrinam: liberorum deinde*
9 *communium materteram.* His tot neceſſitudi-
nibus ſanguinis, adiicit ſuperſtitionem [39]
templi, quo [40] abdita profugerit, *tantoque religio-*
ſius [41] *colendos ſibi* [42] *deos, quo magis his* [43] *pro-*
pitiis ac fauentibus viciſſet : tum neque occiſa il-
la [44], *ſe virium quicquam Cyziceno demturum,*
10 *nec* [45] *ſeruaturum reddita.* Sed quanto [46] Grypus
abnuit [47], tanto ſoror muliebri [48] pertinacia ac-
cenditur [49], rata [50] non miſericordiae [51] haec
verba, ſed amoris eſſe. Itaque vocatis ipſa [52]
militibus, mittit, qui ſororem confoderent [53].
11 Qui [54] vt [55] in templum intrauerunt, cum euel-
lere

32 biberet. 33 foemina. 34 ius & conſuetudinem. 35 proximitatem, cognationem. 36 ſiquidem Tryphenae. 37 hanc Cleopatram. 38 Grypi. 39 ſanctitatem, religionem. 40 in quod templum illa occultari cupiens. 41 & tanto maiori cum verecundia & honore. 42 a ſe colendos eſſe. 43 dum deos habuerit propitios in victoria. 44 quamuis imo illa occideretur. 45 neque ſe etiam conſeruaturum eſſe Cyziceno quidquam virium, tametsi illa huic reddatur. 46 quanto vehementius. 47 recuſat. 48 ex muliebri. 49 inſtigatur. 50 putans. 51 quae profluerent ex quadam miſericordia. 52 cum ipſa milites aliquos ad ſe vocaſſet. 53 interficent. 54 milites. 55 poſtquam.

56 per

lere[56] eam non poſſent, manus amplexantis deae ſimulacrum praeciderunt[57]. Tunc Cleopatra execratione parricidarum, mandata violatis numinibus vltione ſui[58], decedit[59]. Nec multo poſt 12
repetita[60] proelii congreſſione, victor Cyzicenus vxorem Grypi Tryphaenam, quae paulo ante ſororem interfecerat, capit[61]; eiusque ſupplicio vxoris manibus[62] parentauit.

56 per vim eripere. 57 milites amputarunt Cleopatrae manus, quae amplexabatur imaginem alicuius deae. 58 dum precabatur illa deos, vt ſuam mortem vlciſci vellent. 59 moritur. 60 cum proelium nouum factum eſſet. 61 captiuam facit. 62 memoriae.

Capvt IV.

At in Aegypto Cleopatra cum grauaretur ſocio[1] regni, filio Ptolemaeo, populum in[2] 1
eum incitat: abductaque ei Selene vxore, eo[3] indignius, quod[4] ex Selene iam duos filios habebat, exulare cogit, arceſſito[5] minore filio Alexandro, & rege in locum fratris conſtituto: nec filium regno expuliſſe contenta, bello Cypri exulantem[6] 2
perſequitur. Vnde[7] pulſo, interficit ducem exercitus ſui, quod viuum eum[8] e manibus dimiſiſſet: quanquam Ptolemaeus verecundia[9] materni

1 A ſocio & coadminiſtratore. 2 contra. 3 quod facinus eo iniquius erat. 4 quoniam rex. 5 poſtquam iuſſerat ad ſe venire filium. 6 regem viuentem in exilio. 7 & cum is inde pulſus eſſet. 8 regem. 9 *aus Reſpect*, ex modeſtia erga matrem, cum qua nolebat bellum gerere.

10 infe-

CAPVT IX.

1 Finito [1] luctu orbitatis, Cleopatra, cum vrgeri
ſe fraterno bello videret, auxilium a Demetrio
rege Syriae, per legatos petit: cuius [2] ipſius varii
2 & memorabiles caſus fuere. Namque Demetri-
us, vt ſupra dictum eſt, cum bellum Parthis intu-
liſſet, & multis congreſſionibus [3] victor fuiſſet,
repente inſidiis circumuentus [4], amiſſo exercitu
3 capitur. Cui Arſacides Parthorum rex, magno
& regio animo, miſſo [5] in Hyrcaniam, non cul-
tum [6] tantum regium praeſtitit: ſed & filiam in
matrimonium dedit, regnumque Syriae, quod
per abſentiam eius [7] Trypho occupauerat, reſtitu-
4 turum [8] promittit. Poſt huius [9] mortem deſpera-
to reditu [10], non ferens [11] captiuitatem Demetri-
us, priuatam etſi opulentam [12] vitam pertaeſus [13],
5 tacitus in regnum fugam meditatur. Hortator
illi [14] & comes Gallimander amicus erat: qui poſt
captiuitatem eius a Syria per Arabiae deſerta, du-
cibus [15] pecunia comparatis, Parthico habitu [16]
Baby-

1 Cum itaque matris luctus finitus eſſet, quae orbata fuerat ſuo filio. 2 regis. 3 in proeliis. 4 circumdatus, deceptus. 5 cui Demetrio miſſo, qui miſſus erat. 6 honorem. 7 abſente Demetrio. 8 ſe velle reſtituere. 9 Arſacidis. 10 cum de reditu ſuo in regnum Syriae deſperaret. 11 diutius. 12 quamuis nihil ipſi deerat ad vitae ſplendorem & commoditatem. 13 *er war deſſen überdrüſſig.* 14 Demetrio. 15 cum per pecuniam comparaſſet ſibi duces viae. 16 veſte.

17 Deme-

Babylonem pervenerat. Sed fugientem[17] Phra- 6
hates, qui Arſacidae ſucceſſerat, equitum celeri-
tate, per compendioſos tramites occupatum[18]
retrahit. Vt[19] eſt deductus ad regem, Galli- 7
mandro quidem non tantum venia, verum etiam
praemium fidei datum: Demetrium autem & gra-
viter[20] caſtigatum ad coniugem in Hyrcaniam
remittit arctioribusque cuſtodiis obſeruari iubet.
Interiecto deinde tempore, cum fidem illi[21] etiam 8
ſuſcepti[22] liberi facerent, eodem amico comite[23]
repetita[24] fuga eſt: ſed pari infelicitate prope
fines regni ſui deprehenditur; ac denuo[25] perdu-
ctus ad regem, vt[26] inuiſus a conſpectu ſummoue-
tur. Tunc quoque vxori & liberis donatus[27], 9
in Hyrcaniam, poenalem[28] ſibi ciuitatem, remit-
titur, taliſque[29] aureis ad exprobrationem pue-
rilis leuitatis[30] donatur. Sed hanc Parthorum 10
tam mitem in Demetrium clementiam non miſe-
ricordia gentis faciebat[31], nec reſpectus cognatio-
nis: ſed quod[32] Syriae regnum affectabant, vſu-
ri[33] Demetrio aduerſus Antiochum fratrem, prout
res, vel tempus, vel fortuna[34] belli exegiſſet[35].

17 Demetrium. 18 praeuenerat Regi fugienti Phrahates per vias breuiores. 19 poſtquam. 20 grauibus verbis increpatum. 21 Demetrio. 22 geniti. 23 comitante. 24 denuo incepta. 25 altera vice. 26 tanquam vir inuiſus non admittitur ad conſpectum regis. 27 Demetrius redditus. 28 in qua ciuitate, tanquam in poenam, viuere debebat. 29 *mit Würfeln.* 30 *Leichtſinnigkeit.* 31 efficiebat. 32 quoniam Parthi. 33 qui vti volebant. 34 ratio, ſtatus. 35 pullulaſſet.

CAPVT X.

1 HIs[1] auditis, Antiochus occupandum[2] bellum ratus exercitum, quem multis finitimorum
2 bellis[3] indurauerat, aduerſus Parthos ducit. Sed luxuriae[4] non minor apparatus, quam militiae fuit: quippe LXXX millia armatorum, ſequuta ſunt CCC millia lixarum[5]; ex quibus coquorum, piſtorum, ſcenicorumque[6], maior numerus fuit.
3 Argenti certe aurique tantum, vt etiam gregarii[7] milites caligas auro figerent[8], proculcarentque materiam[9], cuius amore[10] populi[11] ferro dimi-
4 cant. Culinarum quoque argentea inſtrumenta[12] fuere, prorſus[13] quaſi ad epulas, non ad bel-
5 la pergerent[14]. Aduenienti Antiocho, multi Orientales reges occurrere[15], tradentes ſe, regnaque
6 ſua, cum execratione ſuperbiae Parthicae. Nec mora congreſſioni fuit[16]. Antiochus tribus proeliis victor, cum Babyloniam occupaſſet, magnus haberi[17] coepit. Itaque omnibus ad eum populis deficientibus, nihil Parthis reliqui[18]
7 praeter patrios fines fuit. Tunc Phrahates Deme-

---

1 Cum Antiochus hoc audiiiſſet. 2 praeueniendum eſſe. 3 quae bella geſta erant ſaepius cum finitimis. 4 voluptatum. 5 *Troß.* 6 *Comoedianten.* 7 vulgares. 8 *zuſammen ſchnüren oder binden.* 9 hanc pretioſam, nempe aurum. 10 ob amorem. 11 multi populi bella gerunt. 12 *Küchen-Geraethe.* 13 non ſecus. 14 proficiſcerentur. 15 obuiam venerunt. 16 & non multo poſt proelium factum eſt. 17 exiſtimari. 18 reliquum.

19 auxi-

Digitized by Google

metrium in Syriam ad occupandum regnum cum Parthico praeſidio [19] mittit, vt eo pacto [20] Antiochus ad ſua [21] tuenda a Parthia reuocaretur. Interim, quoniam viribus non poterat [22], inſidiis Antiochum vbique tentabat [23]. Propter multi- 8
tudinem hominum, exercitum ſuum Antiochus per ciuitates in hyberna diuiſerat: quae res exitii cauſa fuit. Nam cum grauari ſe copiarum praebitione [24], & iniuriis militum, ciuitates viderent, ad Parthos deficiunt; & die ſtatuta [25] omnes apud ſe diuiſum exercitum per inſidias, ne inuicem ferre auxilia poſſent, aggrediuntur. Quae cum 9
nunciata Antiocho eſſent, auxilium proximis laturus, cum ea manu [26], quae ſecum hiemabat, progreditur. In itinere obuium regem Parthorum habuit, aduerſus quem fortius [27], quam exercitus eius, dimicauit. Ad poſtremum tamen cum vir- 10
tute [28] hoſtes vincerent, metu ſuorum deſertus, occiditur: cui [29] Phrahates exſequias regio more fecit filiamque Demetrii, quam ſecum Antiochus adduxerat, captus [30], amore virginis, vxorem duxit. Poenitere deinde dimiſſi Demetrii coepit [31]: 11

19 auxiliaribus copiis. 20 hoc modo. 21 ad defenſionem ſui regni. 22 tentare Antiochum. 23 vexabat. 24 *Einquartierung*. 25 certa, conſtituta. 26 cum iis copiis. 27 ipſe rex fortius pugnabat. 28 fortitudine. 29 Antiocho. 30 occupatus. 31 regem Parthorum coepit poenitere, quod dimiſiſſet Demetrium ex captiuitate.

LIBER XXXIX.

BREVIARIUM CAPITUM.

1. *Demetrius interfecto fratre Antiocho dum Aegyptum tentat, Syriam amittit, & tandem cruento fato tollitur.*
2. *Alexander ex ignobili Rex factus, dum fortunam ſuam non reuerenter habet, foede perit interfectus a Grypho, qui matrem & fratrem extinguit.*
3. *Cleopatra Regina mater in Aegypto grauiſſimas turbas concitat: vnde horrendae lanienae ex mulierum ira, quarum interitus deſcribitur.*
4. *Peculiares tragoediae, quas Cleopatra inter ſuos excitat. Tandem illa a filio Alexandro occupata interficitur.*
5. *Alexander in exilium agitur, reuocato Ptolemaeo Notho. Romanis ad orientalia regna excurrentibus, Syria & Aegyptus vexatur.*

CAPUT I.

ANtiocho in Parthia cum exercitu deleto [1], fratrer eius Demetrius, obſidione [2] Parthorum liberatus, ac reſtitutus in regnum, cum omnis [3] Syria in luctu propter amiſſum exercitum eſſet; quaſi [4] Parthica ipſius [5] ac fratris bella, quibus [6] alter [7] captus, alter occiſus erat, proſpere geſſiſſet, ita Aegypto bellum inferre ſtatuit; regnum Aegypti Cleopatra ſocru, pretium

1 Cum victus eſſet & occiſus. 2 captiuitate. 3 tota. 4 prorſus ac ſi. 5 quae ipſe ac frater geſſerat. 6 in quibus tamen bellis. 7 Demetrius.

8 dum

um auxilii aduerſus fratrem ſuum, pollicente [8].
3 Sed dum aliena affectat [9], vt aſſolet [10] fieri, propria [11] per defectionem Syriae amiſit. Siquidem Antiochenſes primi, duce [12] Tryphone, exſecrantes ſuperbiam regis, quae conuerſatione [13] Parthicae crudelitatis intolerabilis facta erat, mox Apamenii, ceteraeque ciuitates exemplum [14] ſequutae, per abſentiam regis a Demetrio defecere.
4 Ptolemaeus quoque rex Aegypti, bello ab eodem petitus [15], cum cognouiſſet, Cleopatram ſororem ſuam, opibus Aegypti nauibus impoſitis [16], ad filiam & Demetrium generum in Syriam profugiſſe, immittit [17] iuuenem quendam Aegyptium, Protarchi negotiatoris [18] filium, qui regnum Sy-
5 riae armis peteret [19]: Et compoſita fabula [20], quaſi [21] per adoptionem Antiochi regis receptus in familiam regiam eſſet, nec [22] Syriis quemlibet regem aſpernantibus, ne Demetrii paterentur ſuperbiam: nomen iuueni Alexandri imponitur, auxilia-

---

8 dum Cleopatra regina, ſocrus Demetrii, pollicebatur ei regnum, tanquam pretium & praemium. 9 appetit, cupit. 10 plerumque ſolet. 11 ſuum regnum. 12 ſub ductu & inſtinctu Tryphonis. 13 ex conuerſatione diuturna cum Parthis crudelibus. 14 quae ſequebantur exemplum Antiochenorum & Apameniorum. 15 vexatus. 16 poſtquam illa impoſuiſſet diuitias ſuas in naues. 17 eo mittit. 18 mercatoris. 19 aggrederetur. 20 cum fraus facta & diſpoſita eſſet. 21 hic iuuenis. 22 & cum Syrii neminem ſpernerent, quicunque modo ſe regem diceret.

23 Sarg.

Digitized by Google

auxiliaque ab Aegypto ingenti mittuntur. In- 6
terea corpus Antiochi, interfecti a rege Partho-
rum, in loculo [23] argenteo ad ſepulturam in Sy-
riam remiſſum peruenit: quod cum ingenti ſtu-
dio [24] ciuitatium & regis Alexandri, ad firman-
dam fabulae fidem [25], excipitur. Quae res illi [26]
magnum fauorem popularium [27] conciliauit,
omnibus [28] non fictas [29] in eo, ſed veras lacrymas
exiſtimantibus. Demetrius autem victus ab A- 7
lexandro, cum vndique circumſtantibus malis [30]
premeretur, ad poſtremum etiam ab vxore filiiſ-
que deſeritur. Relictus igitur cum paucis ſer- 8
vulis, cum Tyrum religione [31] templi ſe defen-
ſurus petiſſet [32], naui egrediens, praefecti [33] iuſ-
ſu interficitur. Alter ex filiis Seleucus, quoni- 9
am ſine matris auctoritate [34] diadema ſumſiſſet,
ab eadem interficitur; alter, cui propter naſi ma-
gnitudinem cognomen Grypo fuit, rex a matre
hactenus conſtituitur, vt nomen regis penes [35]
filium, ius autem omnis imperii penes matrem
eſſet.

23 *Sarg.* 24 fauore. 25 vt fictus hic rex eo maiorem fidem inueniret. 26 huic ficto regi. 27 ciuium. 28 dum omnes exiſtimabant. 29 eſſe. 30 calamitatibus. 31 per ſanctitatem. 32 profectus eſſet. 33 huius iuſſu, qui templo praefectus erat. 34 iuſſu. 35 apud.

Capvt

CAPVT II.

1 SEd Alexander, occupato Syriae regno, tumens [1]
ſucceſſu rerum, ſpernere iam etiam ipſum Pto-
lemaeum, a quo fuerat ſubornatus in regnum,
2 ſuperba [2] inſolentia coepit. Itaque Ptolemaeus,
reconciliata ſororis gratia [3] deſtruere Alexandri
regnum, quod odio [4] Demetrii, viribus ſuis [5] ac-
3 quiſierat, ſummis opibus [6] inſtituit [7]. Mittit
igitur ingentia Grypo auxilia, & filiam Tryphae-
nam Grypo nupturam, vt populos in [8] auxilium
nepotis, non ſocietate tantum belli, verum &
4 affinitate ſua ſolicitaret. Nec res [9] fruſtra fuit:
nam cum omnes Grypum inſtructum [10] Aegypti
viribus viderent, paulatim ab Alexandro deficere
5 coepere. Fit deinde inter reges proelium, quo
victus Alexander, Antiochiam profugit: ibi
inops [11] pecuniae, cum ſtipendia militibus dees-
ſent, templo [12] Iouis ſolidum ex auro Victoriae
ſignum [13] tolli iubet, facetis iocis ſacrilegium cir-
cumſcribens: nam *Victoriam commodatam* [14] *ſibi
6 ab Ioue eſſe dicebat.* Interiectis deinde diebus,
cum ipſius Iouis aureum ſimulacrum [15] infiniti [16]
ponderis tacite euelli [17] iuſſiſſet, deprehenſusque
in

1 Superbus factus. 2 ex ſuperba. 3 cum rediiſſet in gratiam cum ſorore ſua. 4 ex odio erga Demetrium. 5 per ſuum exercitum. 6 ſumma vi. 7 decreuit. 8 ad. 9 conſilium hoc. 10 armatum. 11 egens. 12 extemplo. 13 imaginem, ſtatuam. 14 mutuo datam, traditam. 15 effigiem, ſtatuam. 16 maximi. 17 eripi ex templo.

18 per

Digitized by Google

in ſacrilegio, concurſu [18] multitudinis eſſet in fugam verſus [19]; magna vi [20] tempeſtatis oppreſſus, ac deſertus a ſuis, a latronibus capitur; perductusque ad Grypum, interficitur. Grypus 7
porro, reciperato [21] patrio regno, externisque periculis liberatus, inſidiis matris appetitur [22].
Quae cum cupiditate dominationis, prodito [23] marito Demetrio, & altero filio interfecto, huius [24] quoque victoria inferiorem dignitatem ſuam factam [25] doleret, venienti [26] ab exercitatione poculum veneni obtulit. Sed Grypus, praedictis [27] 8
iam ante inſidiis, veluti [28] pietate [29] cum matre certaret, bibere ipſam iubet; abnuenti inſtat [30].
Poſtremum prolato indice [31] eam arguit [32], *ſolam defenſionem ſceleris ſupereſſe* affirmans [33], *ſi bibat, quod filio obtulit.* Sic victa regina, ſcelere in ſe verſo [34], veneno, quod alii [35] parauerat, exſtinguitur. Parta [36] igitur regni ſecuritate, Grypus 9
octo annis quietem & ipſe habuit, & regno praeſtitit.

18 per concurſum plebis. 19 coniectus. 20 per vim. 21 cum recuperaſſet regnum. 22 mater Grypo inſidiatur. 23 poſtquam ab ea proditus erat maritus. 24 per huius filii victoriam. 25 eſſe. 26 filio qui veniebat. 27 cum hae inſidiae Grypo praedictae eſſent. 28 quaſi, ac ſi. 29 amore. 30 & cum mater nollet bibere, inſtanter rogat Grypus, vt ipſa id facere vellet. 31 cum teſtis inſidiarum productus eſſet. 32 accuſat inſidiarum. 33 dicens, eam non poſſe alio modo refutare teſtimonium, quam ſi ipſa bibat. 34 cum ſcelus in ipſam eſſet conuerſum. 35 alteri, filio ſuo. 36 cum igitur confirmata eſſet regni ſecuritas.

10 ſtitit. Natus [37] deinde illi [38] eſt aemulus regni, frater ipſius Cyzicenus, eadem [39] matre genitus [40], ſed ex Antiocho patruo ſuſceptus [41]: quem cum veneno tollere voluiſſet, vt [42] maturius [43] armis cum eo de regno contenderet [44], excitauit.

37 ortus. 38 Grypo. 39 ex. 40 natus. 41 genitus, procreatus. 42 vt Cyzicenus. 43 citius quam conſtituerat. 44 pugnaret.

CAPVT III.

1 INter has regni Syriae parricidiales diſcordias, moritur rex Aegypti Ptolemaeus, regno Aegypti vxori & alteri ex filiis, quem illa legiſſet [1], relicto [2], videlicet quaſi quietior Aegpti ſtatus, quam Syriae regnum eſſet, quum [3] mater altero ex filiis electo [4], alterum hoſtem eſſet habitura.
2 Igitur cum pronior [5], in [6] minorem filium eſſet, a populo compellitur maiorem eligere [7]: cui [8] prius, quam regnum daret, vxorem ademit; compulſumque repudiare cariſſimam ſibi ſororem Cleopatram, minorem ſororem Setenen ducere iubet, non materno inter filias iudicio [9], cum alteri
3 maritum eriperet, alteri daret. Sed Cleopatra non tam a viro repudiata, quam a matre diuortio [10] viri dimiſſa, Cyziceno in Syria nubit: eique ne

1 Et reliquit regnum Aegypti. 2 eligere vellet. 3 cum tamen. 4 ſi vnum ex filiis elegiſſet. 5 fauentior. 6 erga. 7 vt eligeret. 8 maiori natu filio. 9 hoc vero iudicium inter filias non maternum erat, matrem parum decebat. 10 per diuortium, ad quod vir, ſeu maritus, a matre compulſus erat.

11 ſolum,

ne nudum [11] vxoris nomen afferret, exercitum Cypri ſolicitatum [12], velut dotalem [13], ad maritum deducit. Par [14] igitur viribus fratris Cyzicenus, 4
proelium committit, ac victus in fugam vertitur [15], Antiochiamque venit. Tunc Antiochi- 5
am Grypus, in qua [16] erat Cyziceni vxor Cleopatra, obſidere coepit: qua capta, Tryphaena vxor Grypi nihil antiquius [17] quam ſororem Cleopatram requiri iuſſit: non [18] vt captinae opem ferret, ſed ne [19] effugere captiuitatis mala [20] poſſet, quae ſui [21] aemulatione in hoc potiſſimum [22] regnum inuaſerit, hoſtique ſororis nubendo [23] hoſtem ſe eius effecerit. Tum [24] peregrinos exercitus in 6
certamina fratrum adductos, tum [25] repudiatam a fratre, contra matris voluntatem, extra Aegyptum nuptam accuſat. Contra Grypus orare [26], 7
ne tam foedum facinus facere cogatur: a nullo vmquam maiorum ſuorum inter tot domeſtica, tot [27] externa bella, poſt [28] victoriam in [29] feminas ſaeuitum [30], quas ſexus ipſe & [31] periculis bellorum,

11 ſolum. 12 ad partes ſuas pertractum, perſuaſum. 13 tanquam in dotem. 14 aequalis. 15 coniicitur. 16 quae vrbs cum capta eſſet. 17 magis. 18 non ideo, vt. 19 ne illa. 20 calamitatem. 21 ex aemulatione erga ſe. 22 inprimis. 23 & quoniam illa nupſerit hoſti ſororis. 24 porro etiam Tryphaena accuſat Cleopatram, quod per eam adducti fuerint. 25 tum etiam, quod illa, cum repudiata eſſet a fratre, nupſerit extra Aegyptum, contra voluntatem matris. 26 coepit. 27 & tot. 28 poſt impetratam. 29 contra. 30 fuiſſe, crudeliter actum fuiſſe. 31 & a.

32 bibe-

8 *lorum, & ſaeuitiae victorum eximat* [32] *: in hac* [33]
vero, praeter commune bellantium fas [34], *accedere*
neceſſitudinem [35] *ſanguinis : quippe* [36] *ipſius, quae*
tam cruente ſaeuiat, ſororem equidem germanam
eſſe [37], *ſuam* [38] *vero conſobrinam; liberorum deinde*
9 *communium materteram.* His tot neceſſitudi-
nibus ſanguinis, adiicit ſuperſtitionem [39]
templi, quo [40] abdita profugerit, *tantoque religio-*
ſius [41] *colendos ſibi* [42] *deos, quo magis his* [43] *pro-*
pitiis ac fauentibus viciſſet : tum neque occiſa il-
la [44], *ſe virium quicquam Cyziceno demturum,*
10 *nec* [45] *ſeruaturum reddita.* Sed quanto [46] Grypus
abnuit [47], tanto ſoror muliebri [48] pertinacia ac-
cenditur [49], rata [50] non miſericordiae [51] haec
verba, ſed amoris eſſe. Itaque vocatis ipſa [52]
militibus, mittit, qui ſororem confoderent [53].
11 Qui [54] vt [55] in templum intrauerunt, cum euel-
lere

32 biberet. 33 foemina. 34 ius & conſuetudinem. 35 proximitatem, cognationem. 36 ſiquidem Tryphenae. 37 hanc Cleopatram. 38 Grypi. 39 ſanctitatem, religionem. 40 in quod templum illa occultari cupiens. 41 & tanto maiori cum verecundia & honore. 42 a ſe colendos eſſe. 43 dum deos habuerit propitios in victoria. 44 quamuis imo illa occideretur. 45 neque ſe etiam conſeruaturum eſſe Cyziceno quidquam virium, tametsi illa huic reddatur. 46 quanto vehementius. 47 recuſat. 48 ex muliebri. 49 inſtigatur. 50 putans. 51 quae profluerent ex quadam miſericordia. 52 cum ipſa milites aliquos ad ſe vocaſſet. 53 interficerent. 54 milites. 55 poſtquam.

56 per

Digitized by Google

lere[56] eam non poſſent, manus amplexantis deae ſimulacrum praeciderunt[57]. Tunc Cleopatra execratione parricidarum, mandata violatis numinibus vltione ſui[58], decedit[59]. Nec multo poſt 12
repetita[60] proelii congreſſione, victor Cyzicenus vxorem Grypi Tryphaenam, quae paulo ante ſororem interfecerat, capit[61]; eiusque ſupplicio vxoris manibus[62] parentauit.

56 per vim eripere. 57 milites amputarunt Cleopatrae manus, quae amplexabatur imaginem alicuius deae. 58 dum precabatur illa deos, vt ſuam mortem vlciſci vellent. 59 moritur. 60 cum proelium nouum factum eſſet. 61 captiuam facit. 62 memoriae.

CAPVT IV.

AT in Aegypto Cleopatra cum grauaretur ſocio[1] regni, filio Ptolemaeo, populum in[2] eum incitat: abductaque ei Selene vxore, eo[3] indignius, quod[4] ex Selene iam duos filios habebat, exulare cogit, arceſſito[5] minore filio Alexandro, 1
& rege in locum fratris conſtituto: nec filium regno expuliſſe contenta, bello Cypri exulantem[6] 2
perſequitur. Vnde[7] pulſo, interficit ducem exercitus ſui, quod viuum eum[8] e manibus dimiſiſſet: quanquam Ptolemaeus verecundia[9] materni

1 A ſocio & coadminiſtratore. 2 contra. 3 quod facinus eo iniquius erat. 4 quoniam rex. 5 poſtquam iuſſerat ad ſe venire filium. 6 regem viuentem in exilio. 7 & cum is inde pulſus eſſet. 8 regem. 9 *aus Reſpect*, ex modeſtia erga matrem, cum qua nolebat bellum gerere.

10 infe-

terni belli, non viribus minor [10], ab inſula receſ-
3 ſiſſet. Igitur Alexander, territus hac matris cru-
delitate; & [11] ipſe eam reliquit, periculoſo regno
4 ſecuram ac tutam vitam anteponens. Cleopa-
tra vero timens, ne maior filius Ptolemaeus ab
Cyziceno ad reciperandam Aegyptum auxiliis iu-
varetur, ingentia Grypo auxilia & Selenen vxo-
rem nupturam [12] hoſti prioris mariti mittit; Ale-
xandrumque filium per legatos in regnum reuo-
5 cat: cui cum occultis inſidiis [13] exitium machina-
retur [14], occupata [15] ab eodem interficitur, ſpiri-
6 tumque non fato, ſed parricidio dedit [16]: digna
prorſus hac [17] mortis infamia, quae etiam ma-
trem thoro expulit; & duas filias viduas alterno [18]
fratrum matrimonio fecit; & filio alteri in exilium
acto [19] bellum intulit, alteri erepto regno [20] exiti-
um per inſidias machinata eſt.

10 inferior, debilior. 11 etiam. 12 quae nubere debebat. 13 per inſidias. 14 ſtrueret. 15 praeuenta. 16 neque morte naturali obiit, ſed interfecta eſt ob ſua parricidia. 17 hac morte infami. 18 gemino, duplici. 19 pulſo. 20 & poſtquam ipſa alteri filio eripuerat regnum.

Capvt V.

1 SEd nec Alexandro caedes tam nefanda inulta
fuit. Nam vbi [1] primum compertum eſt, ſcelere
filii matrem interfectam [2], concurſu populi in exi-
lium agitur, reuocatoque Ptolemaeo regnum
reddi-

1 Poſtquam innotuit. 2 fuiſſe.

3 poſtu-

redditur: qui neque cum matre bellum gerere vo-
luiſſet, nec a fratre armis repetere [3], quod [4] prior
poſſediſſet. Dum haec aguntur, frater eius ex 2
pellice ſuſceptus [5], cui pater Cyrenarum regnum
teſtamento reliquerat, herede populo Romano
inſtituto, decedit [6]. Iam enim fortuna Romana 3
porrigere [7] ſe ad Orientalia regna, non conten-
ta Italiae terminis [8], coeperat. Itaque & ea
pars Lybiae prouincia facta eſt [9]: poſtea Creta,
Ciliciaque piratico bello perdomitae in formam
prouinciae rediguntur. Quo facto, & Syriae, & 4
Aegypti regna, Romana vicinitate artata [10],
quae incrementa de finitimis bellis quaerere ſole-
bant, ademto vagandi arbitrio [11], vires ſuas
in perniciem mutuam [12] conuerterunt: adeo, vt 5
aſſiduis proeliis [13] conſumti, in contemtum fini-
timorum venerint, praedaeque Arabum genti,
imbelli antea fuerint [14]. Quorum rex Eroti- 6
mus, fiducia [15] ſeptingentorum filiorum, quos ex

3 poſtulare. 4 hoc regnum, quod ipſe. 5 natus. 6 moritur. 7 extendere. 8 finibus. 9 in prouinciae formam redacta eſt. 10 quae in anguſtias redigebantur, propter vicinitatem cum Romanis. 11 cum ipſis erepta eſſet licentia in alienis regnis circumuagandi. 12 ſuam. 13 per proelia. 14 & fuerint in praedam facti a gente Arabum. 15 ex confidentia in ſuos filios.

pellicibus ſuſceperat 16, diuiſis exercitibus, nunc Aegyptum, nunc Syriam infeſtabat 17: magnumque nomen Arabum, viribus finitimorum exſanguibus 18, fecerat.

LIBER

16 genuerat. 17 vexabat. 18 cum finitimi populi omnem quaſi ſanguinem & vires ſuas exhauſiſſent & amiſiſſent.

1 Cum

LIBER XL.

BREVIARIVM CAPITVM.

1. *Syri Tigranem Armenium Regem ſibi deligunt.*
2. *Victo Tigrane, Antiochus Cyziceni filius creatur Rex Syriae. Quae poſtea in prouinciae formam redigitur.*

CAPVT I.

MVtuis fratrum odiis, & mox filiis inimi- 1
citiis parentum ſuccedentibus [1], cum in-
expiabili bello, & reges, & regnum Sy-
riae conſumtum eſſet, ad externa populus auxilia
concurrit [2], peregrinosque ſibi reges circumſpi-
cere [3] coepit. Itaque cum pars [4] Mithridatem 2
Ponticum, pars Ptolemaeum ab Aegypto arceſ-
ſendum [5] cenſeret: occurreretque [6] quod Mithri-
dates implicitus bello Romano eſſet, Ptolemaeus
quoque ſemper hoſtis fuiſſet Syriae; omnes in [7] 3
Tigranem regem Armeniae conſenſere, inſtru-
ctum [8] praeter domeſticas vires [9], & Parthica ſo-
cietate, & Mithridatis affinitate. Igitur acci- 4
tus [10] in regnum Syriae, per XVIII annos tran-
quilliſſimo regno potitus eſt: neque bello alium
laceſſere [11], neque laceſſitus inferre alii [12] bellum
neceſſe habuit.

---

1 Cum hactenus fratres odia inter ſe exercuiſſent, mox vero etiam filii, poſt inimicitias patrum, inter ſe pugnaſſent. 2 ſe conuertit. 3 in auxilium vocare, eligere. 4 populi. 5 vocari debere. 6 & ipſi recordarentur. 7 ad vocandum. 8 quippe qui inſtructus & armatus eſſet. 9 propriam potentiam. 10 Tigranes rogatus, vt veniret. 11 aggredi. 12 alteri regi.

CAPVT II.

1 SEd ſicut ab hoſtibus tuta Syria fuit, ita terrae
motu vaſtata eſt, quo[1] centum ſeptuaginta mil-
lia hominum, & multae vrbes perierunt. Quod
prodigium mutationem rerum portendere[2] aru-
2 ſpices reſponderunt. Igitur Tigrane a Lucullo
victo[3], rex Syriae Antiochus Cyziceni filius, ab
3 eodem Lucullo appellatur. Sed quod[4] Lucullus
dederat, poſtea ademit Pompeius: qui poſcenti[5]
regnum reſpondit, *ne volenti quidem Syriae, ne-
dum recuſanti, daturum ſe regem*[6], *qui* XVIII *an-
nos, quibus Tigranes Syriam tenuit, in angulo Ci-
liciae latuerit: victor autem eodem Tigrane a Ro-
4 manis, alieni operis praemia poſtulet. Igitur vt*[7]
*habenti regnum non ademerit, ita quo ceſſerit, Ti-
grani non daturum, quod tueri neſciat: ne rurſus
Syriam Iudaeorũ & Arabum latrociniis infeſtam*[8]
5 *reddat*[9]. Atque ita Syriam in prouinciae for-
mam redigit: paulatimque Oriens Romanorum
diſcordia[10] conſanguineorum regum, factus
eſt[11].

---

1 Per quem motum terrae. 2 ſignificare. 3 cum victus eſſet Tigranes. 4 hoc regnum, quod. 5 Antiocho, qui poſcebat regnum. 6 ſe nolle dare Antiochum regem Syriae, cum id Syria etiam nollet, tantum abeſſe, vt ipſa id recuſaret, praeſertim quoniam is latuerit. 7 quemadmodum Pompeius Antiocho non ademerit regnum, quod ipſe non haberet: ita etiam nolle eundem dare Tigrani hoc regnum, ex quo is diſceſſerit, cum neſciat, quomodo id debeat tueri & conſeruare. 8 vexatam. 9 efficiat. 10 per diſcordiam. 11 peruenit in poteſtatem Romanorum.

LIBER

LIBER XLI.

BREVIARIVM CAPITVM.

1. *Parthorum origo, nominis obſcuritas, ſucceſſus, imperium.*
2. *Regni Parthici adminiſtratio. Parthorum ſermo, veſtes, arma, exercitus, proeliandi mos.*
3. *Mores domeſtici, ſepultura, religio, ingenium, virtutes & vitia.*
4. *Parthorum Regum res geſtae paucis deſcribuntur.*
5. *Arſacis ſapientisſimi Parthorum regis vita, & mors placida.*
6. *Bactriani Regni ſtatus ſub Eucratide; qui a filio opprimitur. Parthorum bellici ſucceſſus.*

CAPVT I.

PArthi, penes [1] quos, velut diuiſione orbis 1
cum Romanis facta [2], nunc Orientis impe-
rium eſt, Scytharum exules fuere. Hoc 2
etiam ipſorum vocabulo [3] manifeſtatur; nam Scy-
thico ſermone *Parthi* exules dicuntur. Hi & 3
Aſſyriorum & Medorum temporibus, inter Ori-
entis populos obſcuriſſimi [4] fuere. Poſtea quo- 4
que cum imperium Orientis a Medis ad Perſas
translatum eſt, veluti vulgus ſine nomine [5], prae-
da victorum fuere. Poſtremo Macedonibus tri- 5
umphato [6] Oriente ſeruierunt. Vt cuiuis mirum 6
videa-

1 Apud quos. 2 quaſi quaedam orbis terrarum facta ſit diuiſio inter Romanos & Parthos. 3 nomine. 4 plane non celebres, abiectiſſimi, contemtiſſimi. 5 celebritate & fama. 6 poſtquam Macedones triumphaverant & in ſuam poteſtatem redegerant Orientem.

videatur, ad tantam eos felicitatem per virtutem
prouectos [7], vt imperent gentibus, ſub quarum
7 imperio veluti ſeruile vulgus fuere [8]. A Roma-
nis quoque, trinis [9] bellis, per maximos duces, flo-
rentiſſimis temporibus laceſſiti, ſoli ex omnibus
gentibus non pares [10] ſolum, verum etiam victo-
8 res fuere: quanquam plus gloriae ſit, [11], inter Aſ-
ſyria & Medica, Perſicaque, memorata [12] olim re-
gna, & opulentiſſimum mille vrbium [13] Bactria-
num imperium, emergere potuiſſe [14], quam lon-
9 ginqua bella viciſſe [15]; praeterea cum [16] grauibus
Scythicis, & vicinalibus bellis aſſidue vexati,
variis periculorum certaminibus vrgerentur [17].
10 Hi [18] domeſticis ſeditionibus Scythia pulſi, ſolitu-
dines inter Hyrcaniam, & Dahas, & Areos, &
Spartanos, & Margianos furtim [19] occupauere.
11 Fines deinde, non intercedentibus [20] primo fini-
timis, poſtea etiam prohibentibus, in tantum pro-
tulere [21], vt non immenſa tantum ac profunda
camporum [22], verum etiam praerupta collium,
mon-

7 fuiſſe, perueniſſe. 8 Parthorum regio expugnata & occupata fuit a victoribus tanquam praeda. 9 tribus. 10 aequales Romanis. 11 Parthi maiorem gloriam habeant ex eo. 12 celebria. 13 quod imperium poſſidebat mille vrbes. 14 Parthos, quod Parthi potuerint emergere, & ad aliquam potentiam peruenire. 15 quam quod vicerint. 16 Parthi. 17 premerentur. 18 Parthi. 19 clam. 20 cum id finitimi populi primo non impedirent. 21 vsque adeo extenderunt, dilatarunt. 22 loca.

23 cacu-

Digitized by Google

montiumque ardua [23] occupauerint. Ex quo 12
fit, vt Parthiae pleraque [24] finium aut aeſtus, aut frigoris magnitudo poſſideat[25]: quippe cum montes nix, & campos aeſtus infeſtet.

23 cacumina. 24 loca; pleroſque fines Parthiae. 25 vexet.

Capvt II.

ADminiſtratio [1] gentis poſt defectionem Ma- 1
cedonici imperii [2], ſub regibus fuit. Proxi- 2
mus maieſtati [3] regum, populorum ordo [4] eſt:
ex hoc [5] duces in bello, ex hoc rectores in pace
habent. Sermo his inter Scythicum Medicum- 3
que medius, & vtriſque [6] mixtus. Veſtis olim 4
ſui [7] moris: poſteaquam acceſſere opes [8], vt [9] Me-
dis perlucida ac fluida [10]. Armorum patrius ac
Scythicus mos [11]. Exercitum non vt [12] aliae 5
gentes liberorum [13], ſed maiorem partem ſeruorum habent: quorum vulgus, nulli manumittendi poteſtate permiſſa [14], ac per hoc [15] omnibus ſeruis naſcentibus, in dies creſcit. Hos [16] pari ac liberos ſuos cura habent: & equitare & ſagit-

1 Imperium. 2 ab imperio. 3 a maieſtate. 4 *Stand.* 5 ordine. 6 ex vtroque ſermone. 7 Parthi olim vtebantur veſtibus ex ſua conſuetudine. 8 poſtquam vero facti ſunt opulentiores. 9 ipſi vtuntur veſtibus pellucidis & fluidis, velut Medi. 10 laxa & patula. 11 conſuetudo, vſus. 12 velut. 13 conſtantem ex hominibus liberis. 14 dum nemini licet ſeruum manumittere. 15 ob hanc cauſſam. 16 ſeruos.

17 ſagit-

6 tare[17] magna[18] induſtria docent. Locupletiſ-
ſimus vt[19] quisque eſt, ita plures in bello equi-
tes regi ſuo praebet. Denique Antonio bellum
Parthis inferenti, cum quinquaginta millia equi-
7 tum occurrent, ſoli cccc liberi[20] fuere. Co-
minus[21] in acie proeliari, aut obſeſſas expugna-
re vrbes neſciunt. Pugnant autem procurren-
tibus equis, aut terga dantibus[22], ſaepe etiam fu-
gam ſimulant, vt incautiores aduerſum vulnera
8 inſequentes habeant[23]. Signum his in proelio
non tuba[24], ſed tympano datur. Nec pugnare
diu poſſunt: ceterum intolerandi forent, ſi quan-
tus his impetus eſt, vis tanta & perſeuerantia[25]
9 eſſet. Plerumque in ipſo ardore certaminis
proelia deſerunt, ac paullo poſt, pugnam ex fuga
repetunt[26], vt cum maxime viciſſe te[27] putes,
10 tunc tibi diſcrimen[28] ſubeundum ſit. Munimen-
tum ipſis equisque loricae plumatae[29] ſunt, quae
vtrumque[30] toto corpore tegunt. Auri argen-
tique nullus niſi in armis vſus.

17 ſagittas iaculari. 18 cum magna. 19 prout; *je reicher nun einer iſt.* 20 non ſerui. 21 *in der Naehe.* 22 dum equi aut procurrunt aut fugiunt. 23 vt ii, qui inſequuntur, minus cauti ſint contra vulnera. 24 per tubam. 25 conſtantia in proelio. 26 renouant. 27 te eos viciſſe. 28 nouum proelium. 29 plumis ornatae. 30 equitem & equum.

CAPVT

CAPVT III.

VXores dulcedine[1] variae libidinis ſinguli plu- 1
res habent: nec vlla delicta adulterio[2] gra-
vius vindicant[3]. Quamobrem foeminis non con- 2
viuia tantum virorum, verum etiam conſpectum
interdicunt. Carne non niſi venatibus[4] quaeſita 3
veſcuntur. Equis omni tempore vectantur: illis[5] 4
bella, illis conuiuia, illis publica ac priuata offi-
cia obeunt[6]: ſuper illos ire, conſiſtere, mercari,
colloqui[7]. Hoc denique diſcrimen inter ſeruos
liberosque eſt[8], quod ſerui pedibus, liberi non
niſi equis incedunt. Sepultura vulgo aut aui- 5
um, aut canum laniatus eſt. Nuda demum oſſa 6
terra[9] obruunt. In ſuperſtitionibus atque cura[10]
deorum, praecipua omnibus veneratio eſt. In- 7
genia genti tumida[11], ſedicioſa, fraudulenta,
procacia: quippe violentiam viris, manſuetudi-
nem mulieribus aſſignant[12]. Semper aut in ex- 8
ternos, aut in domeſticos motus inquieti[13]: natu-
ra taciti: ad faciendum, quam ad dicendum prom-
tiores: proinde ſecunda[14] aduerſaque ſilentio te-

 gunt.

1. Ob dulcedinem & cupiditatem. 2 quam adulterium. 3 puniunt. 4 in venatione. 5 in equis ſedentes. 6 adeunt, faciunt. 7 ſolent. 8 corpora mortuorum diſcerpuntur & laniantur aut ab auibus aut a canibus. 9 ſepeliunt in terram. 10 religione & cultu. 11 ſuperba ſunt. 12 attribuunt. 13 quieſcere non poſſunt, ſed ſemper aut cupiunt externa bella, aut domi excitant aliquos motus. 14 felicia, fauſtos rerum ſuarum ſucceſſus.

15. obſe-

9 gunt. Principibus metu, non pudore parent[15].
10 In libidinem proiecti[16], in cibum parci. Fides dictis promiſſisque nulla[17], niſi quatenus expedit[18].

15 obſequium praeſtant. 16 proni, procliues. 17 fidem nullam ſeruant in verbis & promiſſis. 18 vtile eſt.

Capvt IV.

1 POſt mortem Alexandri Magni, cum inter ſucceſſores eius Orientis regna diuiderentur, nullo Macedonum dignante[1] Parthorum impe-
2 rium, Staſanori externo[2] ſocio traditur. Hi poſtea deductis[3] Macedonibus in bellum ciuile, cum ceteris ſuperioris Aſiae populis Eumenem ſequuti ſunt[4]: quo[5] victo, ad Antigonum tranſiere.
3 Poſt hunc a Nicatore Seleuco, ac mox ab Antiocho & ſucceſſoribus eius poſſeſſi[6]: a cuius pronepote Seleuco primum defecere, primo Punico bello, L. Manlio Vulſone, M. Attilio Regulo con-
4 ſulibus. Huius defectionis impunitatem illis duorum fratrum regum, Seleuci & Antiochi diſcordia dedit[7]: qui dum ſibi inuicem eripere regnum volunt, perſequi defectores[8] omiſerunt.
5 Eodem tempore etiam Theodotus mille vrbium Bactrianarum praefectus, defecit, regemque ſe appel-

1 Cupiente. 2 peregrino. 3 cum Macedones incidiſſent in bella ciuilia. 4 eius partes tenuerunt. 5 cum autem Eumenes victus eſſet. 6 Parthi occupati & regnati ſunt. 7 non puniti ſunt ob hanc defectionem, propter diſcordiam. 8 Parthos, qui defecerant.

9 pro-

appellari iuſſit: quod exemplum ſequuti totius
Orientis populi, a Macedonibus defecere. Erat 6
eo tempore Arſaces, vir, ſicut incertae originis,
ita virtutis expertae 9. Hic ſolitus latrociniis & 7
rapto [10] viuere, accepta opinione [11], Seleucum a
Gallis in Aſia victum [12], ſolutus [13] regis metu,
cum praedonum manu [14] Parthos ingreſſus, praefectum eorum Andragoram oppreſſit [15]; ſublatoque eo [16], imperium gentis [17] inuaſit. Non ma- 8
gno [18] deinde poſt tempore, Hyrcanorum quoque
regnum occupauit: atque ita duarum ciuitatium
imperio praeditus [19], grandem exercitum parat,
metu Seleuci & Theodoti Bactrianorum regis.
Sed cito morte [20] Theodoti, metu liberatus, cum 9
filio eius & ipſo Theodoto foedus ac pacem fecit:
nec multo poſt cum Seleuco rege, ad defectores
perſequendos veniente [21], congreſſus [22], victor 10
fuit: quem diem Parthi exinde ſolennem [23], velut initium libertatis, obſeruant.

9 probatae, certae fortitudinis. 10 rapinis. 11 cum audiiſſet rumorem. 12 eſſe. 13 omnem ex animo metum a rege abiecit. 14 copiis, exercitu. 15 interfecit. 16 & cum is adeo interfectus eſſet. 17 Parthicae. 18 longo. 19 locupletatus, auctus. 20 per mortem. 21 qui veniebat cum exercitu. 22 proelium faciens. 23 tanquam diem feſtum, ſacrum & ſingularem.

Capvt V.

1 R Euocato deinde Seleuco nouis motibus [1] in
Aſiam, dato [2] laxamento, regnum Parthi-
cum format [3], militem legit [4], caſtella munit, ci-
2 vitates firmat. Vrbem quoque, nomine Daram,
in monte Zapaortenon condit [5]: cuius loci ea
conditio [6] eſt, vt neque munitius quicquam eſſe,
3 neque amoenius poſſit. Ita enim & praeruptis ru-
pibus vndique cingitur, vt tutela loci nullis de-
fenſoribus egeat: & ſoli [7] circumiacentis tanta
4 vbertas eſt, vt propriis opibus [8] expleatur. Iam
fontium ac ſiluarum ea copia eſt, vt & aquarum
abundantia [9] irrigetur, & venationum volupta-
5 tibus exornetur. Sic Arſaces, quaeſito [10] ſimul
conſtitutoque regno, non minus memorabilis [11]
Parthis, quam Perſis Cyrus, Macedonibus Ale-
xander, Romanis Romulus, matura ſenectute, de-
6 cedit [12]. Cuius memoriae hunc honorem Par-
thi tribuerunt, vt omnes exinde [13] reges ſuos *Ar-*
7 *ſacis* nomine nuncupent. Huius filius & ſuc-
ceſſor regni, Arſaces & [14] ipſe nomine, aduerſus
Antiochum Seleuci filium, centum millibus pedi-
tum,

1 Propter rebellionem nouam. 2 cum adeo Parthi acciperent quietem & quaſi relaxationem. 3 in certam formam redigit. 4 eligit, colligit. 5 aedificat. 6 ratio, *Beſchaffenheit.* 7 terrae. 8 diuitiis, prouentibus. 9 per abundantiam. 10 cum acquiſiuiſſet & confirmaſſet imperium. 11 cuius memoria non minus chara & ſacra eſt. 12 moritur. 13 poſt eum. 14 etiam.

15 qui

tum, & xx millibus equitum inſtructum 15, mira virtute 16 pugnauit: ad poſtremum in ſocietatem 17 eius aſſumtus eſt. Tertius Parthis rex 8
Priapatius fuit, ſed & ipſe Arſaces dictus. Nam, ſicut 18 ſupra dictum eſt, omnes reges ſuos hoc nomine, ſicuti Romani Caeſares, Auguſtosque, cognominauere. Hic actis 19 in regno quindecim 9
annis deceſſit, relictis duobus filiis, Mithridate & Phrahate: quorum maior 20 Phrahates more 21 gentis, heres regni, Mardos validam 22 gentem bello domuit; nec multo poſt deceſſit, multis filiis
relictis: quibus 23 praeteritis, fratri potiſſimum 10
Mithridati, inſignis 24 virtutis viro, reliquit imperium: Plus regio quam patrio deberi nomini ratus 25: potiusque patriae, quam liberis conſulendum.

15 qui Antiochus ſecum habebat. 16 fortitudine. 17 foedus & amicitiam. 18 ſicut Romani omnes reges ſuos appellauerunt Caeſares & Auguſtos. 19 cum vixiſſet. 20 maior natu. 21 ex conſuetudine. 22 potentem. 23 nullum vero ex filiis ſuis deſtinauit regnum, ſed omnes praeteriit. 24 praeſtantis. 25 putans, regem debere magis proſpicere regno quam ſuis liberis.

Capvt VI.

Eodem ferme tempore, ſicuti in 1 Parthis Mithridates, ita in Bactris Eucratides, magni 1
vterque viri, regna ineunt 2. Sed Parthorum 2

Z 7 for-

1 Apud Parthos. 2 incipiunt regnare.

3 ſub

fortuna felicior, ad ſummum hoc[3] duce imperii faſtigium eos perduxit.
3 Bactriani autem per varia bella iactati [4], non regnum tantum [5], verum etiam libertatem amiſerunt: ſiquidem Sogdianorum & Drangaritanorum Indorumque bellis fatigati, ad poſtremum ab inualidioribus [6] Parthis,
4 velut exſangues [7], oppreſſi [8] ſunt. Multa tamen Eucratides bella magna virtute geſſit: quibus [9] attritus, cum obſidionem Demetrii regis Indorum pateretur [10], cum ccc militibus, LX millia hoſtium aſſiduis eruptionibus [11] vicit. Quinto itaque menſe liberatus [12], Indiam in poteſtatem
5 redegit. Vnde [13] cum ſe reciperet, a filio, quem ſocium regni fecerat, in itinere interficitur: qui [14] non diſſimulato [15] parricidio, velut hoſtem, non patrem interfeciſſet, & [16] per ſanguinem eius [17] currum egit [18], & [19] corpus abiici inſepultum iuſ-
6 ſit. Dum haec apud Bactros geruntur, interim inter Parthos & Medos bellum oritur. Cum varius vtriusque populi caſus [20] fuiſſet, ad poſtre-
7 mum victoria penes Parthos fuit. His viribus auctus Mithridates, Mediae Bacaſin praeponit [21]: ipſe

3 ſub imperio Mithridatis. 4 vexati. 5 tantummodo. 6 debilioribus. 7 qui omnes vires amiſerant. 8 victi. 9 a quibus bellis cum eſſet debilitatus. 10 cum obſideretur a Demetrio. 11 *Ausfalle.* 12 ab obſidione. 13 cum vero ex India domum rediret. 14 filius. 15 negato. 16 non ſolum. 17 patris. 18 duxit 19 ſed etiam. 20 vt modo hi vincerent, modo illi. 21 praefectum conſtituit.

Digitized by Google

ipſe in Hyrcaniam proficiſcitur. Vnde [22] reuerſus, bellum cum Elimaeorum rege geſſit: quo [23] 8
victo, hanc quoque gentem regno [24] adiecit, imperiumque Parthorum a monte Caucaſo, multis populis in ditionem redactis, vsque ad flumen Euphratem protulit [25]. Atque ita aduerſa valetu- 9
dine [26] arreptus [27], non minor [28] Arſace proauo glorioſa ſenectute decedit.

LIBER

22 ex Hyrcania. 23 qui rex cum victus eſſet. 24 Parthico. 25 amplificauit, extendit. 26 a morbo. 27 correptus, occupatus. 28 non minus celebris, quam proauus eius.

LIBER XLII.

BREVIARIVM CAPITVM.

1. *Mithridatis Parthorum Regis filius & ſucceſſor. Phrahates a militibus interficitur.*
2. *Poſt Artabanum Mithridates cognomine Magnus regnat, qui bellum infert Armeniae; de cuius origine & primis regibus diſſerit Iuſtinus.*
3. *Iaſonis, & Armenii Armeniae conditoris, elogia. Tigris fluuii origo.*
4. *Mithridati eiecto Orodes ſucceſſit, qui parricidiis & cladibus domi & foris exagitatur.*
5. *Phrahatis filii Orodis horrenda parricidia & varia fortuna: Auguſtus ab eo captiuos Romanos & ſigna militaria repetit.*

CAPVT I.

1 POſt necem Mithridatis, Parthorum regis,
Phrahates filius eius, rex conſtituitur: qui
cum inferre bellum, in vltionem tentati ab
Antiocho Parthici regni [1], Syriae ſtatuiſſet [2],
Scytharum motibus [3] ad ſua [4] defendenda reuoca-
2 tur. Namque Scythae in auxilium Parthorum
aduerſus Antiochum Syriae regem, mercede [5] ſo-
licitati, cum confecto [6] iam bello ſuperueniſſent [7],
& calumnia tardius lati auxilii [8], mercede [9] frau-
daren-

1 Vt vlciſceretur iniuriam ab Antiocho factam, qui tentauerat & aggreſſus erat regnum Syriae. 2 decreuiſſet. 3 propter bellum, quod Scythae minabantur. 4 ſuum regnum. 5 quoniam mercede & promiſſionibus alliciebantur. 6 cum bellum iam eſſet perductum ad finem. 7 aduenirent. 8 dum Scythis obiiciebatur & exprobrabatur, quod ipſi auxilium quidem tuliſſent, ſed nimis tarde. 9 nullam mercedem acciperent.

Yy 3 10 a.

Digitized by Google

darentur: dolentes tantum iis [10] itineris [11] fruſtra emenſum [12], quum vel ſtipendium [13] pro vexatione [14], vel alium hoſtem dari ſibi poſcerent, ſuperbo reſponſo offenſi, fines Parthorum vaſtare coeperunt. Igitur Phrahates, cum aduerſus eos 3
proficiſceretur, ad tutelam regni reliquit Himerum quendam, pueritiae ſibi flore conciliatum [15]: qui tyrannica crudelitate, oblitus & vitae praeteritae, & vicarii [16] officii, Babylonios, multasque alias ciuitates importune [17] vexauit. Ipſe autem 4
Phrahates exercitum Graecorum, quem bello Antiochi captum ſuperbe crudeliterque tractauerat, in bellum ſecum ducit: immemor prorſus, quod hoſtiles eorum animos nec captiuitas minuerat, & inſuper iniuriarum indignitas [18] exacerbauerat [19]. Itaque cum inclinatam [20] Par- 5
thorum aciem vidiſſent, arma ad hoſtes transtulere: & diu cupitam [21] captiuitatis vltionem, exercitus Parthici, & ipſius Phrahatis regis cruenta caede [22], exſequuti ſunt [23].

---

10 a Scythis. 11 tam longum iter. 12 ſuſceptum fuiſſe. 13 mercedem. 14 contumelia. 15 quem puerum amare coeperat. 16 dum vices ſolummodo regni gerebat, non autem rex ipſe erat. 17 grauiſſime. 18 iniquitas, grauitas. 19 ad iram vehementiorem commouerat. 20 terga vertere volentem, ſeque in fugam coniicere. 21 deſideratam. 22 per caedem. 23 perfecerunt.

CAPVT

CAPVT II.

1 IN huius [1] locum Artabanus, patruus eius, rex
ſubſtituitur. Scythae autem contenti victo-
ria, depopulata Parthia [2], in patriam reuertun-
2 tur. Sed Artabanus bello Thogariis illato [3], in
3 brachio vulneratus, ſtatim decedit [4]. Huic Mi-
thridates filius ſuccedit: cui res geſtae [5] *Magni*
cognomen dedere: quippe claritatem [6] parentum,
aemulatione virtutis accenſus [7], animi magni-
4 tudine ſupergreditur [8]. Multa igitur bella cum
finitimis magna virtute geſſit, multosque popu-
5 los Parthico regno addidit. Sed & cum Scythis
proſpere aliquoties dimicauit, vltorque iniuriae
6 parentum fuit [9]. Ad poſtremum Ortoadiſti Ar-
7 meniorum regi bellum intulit. Sed quoniam in
Armeniam tranſitum facimus [10], origo eius pau-
8 lo altius repetenda [11] eſt. Neque enim ſilentio
praeteriri tantum [12] regnum fas eſt, cum fines eius
poſt Parthiam omnium regnorum magnitudi-
9 nem ſuperent. Siquidem Armenia a Cappado-
cia vsque [13] mare Caſpium vndecies centum mil-
lia patet, ſed in latitudinem millia [14] paſſuum ſe-
ptin-

1 Phrahatis. 2 poſtquam Parthiam deuaſtauerant. 3 cum intuliſſet bellum. 4 moritur. 5 praeclare ac fortiter geſtae. 6 nomen, famam ac celebritatem. 7 inſtigatus. 8 ſupergreſſus eſt, ſuperauit. 9 & iniuriam parentibus ſuis factam vindicauit. 10 quoniam hoc modo ſermo noſter peruenit ad Armenios. 11 deducenda, *herbeyzuhohlen.* 12 tam magnum & tam celebre. 13 vsque ad. 14 paſſuum.

15 ſeſe

ptingenta porrigitur [15]. Condita eſt autem ab 10
Armenio, Iaſonis Theſſali comite; quem cum perditum [16] propter inſignem periculoſamque regno ſuo virtutem Pelias rex cuperet, denunciata militia [17], in Colchos eum abire iubet; pellemque arietis memorabilem gentibus [18] reportare: ſperans interitum viri [19], aut ex [20] periculis tam [21] longe nauigationis, aut ex bello tam profundae barbariae. Igitur Iaſon diuulgata opinione [22], 11
tam glorioſae expeditionis, cum ad eum certatim principes iuuentutis totius ferme orbis concurrerent, exercitum fortiſſimorum virorum, qui *Argonautae* cognominati ſunt, comparauit: quem 12
cum magnis rebus geſtis incolumem reduxiſſet, rurſus a Peliae filiis Theſſalia [23] pulſus, magna vi cum ingenti multitudine, quae ad famam virtutis eius [24] ex omnibus gentibus quotidie confluebat, comite [25] Medea vxore, quam repudiatam [26] miſeratione exilii rurſum receperat, & [27] Medio priuigno ab Aegaeo rege Athenienſium genito, Colchos repetiuit [28], ſocerumque etiam regno pulſum reſtituit.

15 ſeſe extendit. 16 cum rex optaret eum perire. 17 cum iuſſiſſet eum in bellum proficiſci. 18 celebrem apud omnes gentes. 19 huius Armenii. 20 per. 21 quod gereretur in tam longinqua & profunda barbaria. 22 fama. 23 ex. 24 Iaſonis. 25 comitante ipſum. 26 etſi antea repudiatam tamen ex commiſeratione exilii ad ſe receperat. 27 & ſimul comitante. 28 rurſus profectus eſt in Colchidem.

CAPVT

CAPVT III.

1 MAgna deinde bella cum finitimis geſſit; ca-
ptasque ciuitates partim regno ſoceri, ad [1]
abolendum ſuperioris militiae iniuriam, qua & fi-
liam eius Medeam abduxerat, & filium Aegialium
interfecerat, adiunxit; partim populis, quos ſecum
2 adduxerat, aſſignauit. Primusque humano-
rum [2] poſt Herculem & liberum [3], qui reges Ori-
entis fuiſſe traduntur, [4] eam cœli plagam [5] domu-
3 iſſe [6] dicitur. Populis quibusdam Frudium & Am-
phiſtratum aurigas [7] Caſtoris & Pollucis, duces
4 aſſignauit. Cum Albanis foedus percuſſit [8]: qui
Herculem ex Italia ab Albano monte cum Gery-
one extincto [9], armenta [10] eius per Italiam duce-
ret, ſecuti dicuntur; quique memores [11] Italicae
originis, exercitum Cn. Pompeii bello Mithrida-
5 tico fratres [12] ſalutauere. Itaque Iaſoni totus
ferme Oriens, vt [13] conditori, diuinos honores
templaque conſtituit: quae Parmenion, dux Ale-
xandri Magni, poſt multos annos dirui iuſſit, ne
cuiusdam nomen in Oriente venerabilius [14],
6 quam [15] Alexandri eſſet. Poſt mortem Iaſonis,
Medius

1 Vt hoc modo aboleretur iniuria haec, qua affectus fuerat in ſuperiori militia ſiue expeditione Colchica. 2 hominum. 3 Bacchum. 4 dicuntur, creduntur. 5 orientem. 6 occupaſſe. 7 qui aurigae erant. 8 fecit. 9 occiſo. 10 pecudem. 11 recordantes. 12 tanquam fratres Romanorum. 13 tanquam auctori ſuo. 14 in maiori veneratione. 15 quam quidem nomen.

16 hi-

Medius aemulus virtutis eius, in honorem matris, Medeam vrbem condidit; regnumque ex nomine ſuo Medorum conſtituit, ſub cuius maieſtate Orientis poſtea imperium fuit. Albanis vici- 7
nae Amazones ſunt: quarum reginam Thaleſtrem concubitum Alexandri petiſſe, multi auctores 16 prodidere. Armenius quoque & ipſe Theſſalus, 8
vnus de numero ducum Iaſonis, recollecta multitudine, quae amiſſo 17 Iaſone rege paſſim vagabatur, Armeniam condit: a cuius montibus Tigris 9
fluuius modicis primo incrementis 18 naſcitur: interiecto deinde aliquanto ſpacio, ſub terras mergitur 19: atque ita poſt quinque & viginti millia paſſuum grande iam flumen in regione Sophene emergit 20; ac ſic in paludes Euphratis recipitur.

16 hiſtorici, ſcriptores. 17 mortuo. 18 vndarum affluuio. 19 ſeſe abſcondit. 20 prodit, erumpit.

CAPVT IV.

IGitur Mithridates rex Parthorum, poſt bellum 1
Armeniae, propter crudelitatem a ſenatu Parthico, regno pellitur. Frater eius Orodes, cum 2
regnum vacans 1 occupaſſet, Babyloniam, quo 2 Mithridates confugerat, diu obſidet: & fame coactos, in deditionem oppidanos compellit. Mithridates autem fiducia 3 cognationis, vltro ſe in 3
poteſtatem Orodis tradit. Sed Orodes plus hoſtem 4

1 Quod nullum regem habebat. 2 in quam vrbem. 3 quoniam ſpem ſalutis ſuae ponebat in cognationem. 4 Mi-

ſtem quam fratrem cogitans, in conſpectu ſuo
trucidari cum 4 iuſſit: & poſt haec bellum cum
Romanis geſſit, Craſſumque imperatorem 5 cum
5 filio & omni exercitu Romano deleuit [6]. Huius fi-
lius Pacorus miſſus ad perſequendas Romani belli
reliquias, magnis rebus in Syria geſtis, in Parthi-
am patri ſuſpectus reuocatur: quo 7 abſente, exer-
citus Parthorum relictus in Syria, a Caſſio Quae-
ſtore Craſſi, cum omnibus ducibus trucidatur.
6 His [8] ita geſtis, non magno [9] poſt tempore, Ro-
manis [10] inter Caeſarem Pompeiumque ciuile bel-
lum oritur: in quo Parthi Pompeianarum parti-
um fuere [11], & propter amicitiam cum Pompeio
bello Mithridatico iunctam, & propter Craſſi ne-
cem, cuius filium in Partibus Caeſaris eſſe audie-
rant: quem vltorem patris victore Caeſare [12] fu-
7 turum non dubitabant. Itaque victis partibus
Pompeianis, & Caſſio & Bruto auxilia aduerſus
Auguſtum & Antonium miſere: & poſt belli fi-
nem rurſum [13] Pacoro duce, inita [14] cum Labie-
no ſocietate, Syriam & Aſiam vaſtauere; caſtraque
Ventidii, qui poſt Caſſium abſente Pacoro exerci-
tum Parthicum fuderat [15], magna mole [16] aggre-
8 diuntur. Sed ille [17] ſimulato timore, diu conti-
nuit

4 Mithridatem. 5 *General.* 6 interfecit. 7 in cuius abſentia. 8 cum haec ita geſta eſſent. 9 longo. 10 apud Romanos. 11 ſteterunt a partibus Pompeii. 12 ſi Iulius Caeſar victor eſſet. 13 iterum, altera vice. 14 facta, cum facta eſſet ſocietas. 15 profligaverat. 16 vi, exercitu. 17 Ventidius.

18 tran-

Digitized by Google

nuit [18] ſe, & inſultare [19] Parthos aliquantiſper paſſus eſt. Ad poſtremum in [20] ſecuros laetosque [21] partem legionum emiſit: quarum impetu fuſi [22] Parthi, in diuerſa abiere [23]. Pacorus cum 9
fugientes ſuos [24] abduxiſſe ſecum legiones Romanas putaret, caſtra Ventidii, veluti [25] ſine defenſoribus, aggreditur. Tunc Ventidius reli- 10
qua parte legionum emiſſa, vniuerſam Parthorum manum [26] cum rege ipſo Pacoro interfecit; nec vllo bello Parthi vnquam maius vulnus [27] acceperunt. Haec cum in Parthia nunciata eſſent, 11
Orodes pater Pacori, qui paulo ante vaſtatam Syriam, occupatam [28] Aſiam a Parthis audierat, victoremq; Pacorum Romanorum gloriabatur, repente filii morte, & exercitus clade audita, ex dolore [29] in furorem [30] vertitur [31]. Multis diebus non al- 12
loqui [32] quemquam, non cibum ſumere, non vocem mittere, ita vt etiam mutus factus videretur. Poſt multos deinde dies, vbi [33] dolor vocem laxa- 13
uerat [34], nihil aliud quam Pacorum vocabat: Pacorus illi videri [35], Pacorus audiri videbatur; cum illo loqui, cum illo conſiſtere, interdum quaſi amiſſum flebiliter dolebat. Poſt longum deinde lu- 14
ctum,

18 tranquillus, quietus fuit. 19 laetari, ferociter agere. 20 contra. 21 Parthos. 22 profligati, victi. 23 fugam arripuerunt. 24 Parthos. 25 quaſi nulli defenſores eſſent in caſtris. 26 exercitum. 27 calamitatem. 28 eſſe. 29 triſtitia. 30 rabioſam melancholiam. 31 coniicitur. 32 voluit. 33 poſtquam. 34 liberauerat. 35 ac ſi videretur & appareret.

ctum, alia ſolicitudo miſerandum [36] ſenem inua-
dit [37], quem ex numero xxx filiorum in locum Pa-
15 cori regem deſtinet [38]. Multae pellices, ex qui-
bus generata tanta [39] iuuentus erat, pro ſuis [40]
quaeque [41] ſolicitae animum ſenis obſidebant [42].
16 Sed fatum Parthiae fecit, in qua iam quaſi ſolen-
ne [43] eſt, reges parricidas habere, vt ſceleratiſſi-
mus omnium, & ipſe Phrahates nomine, rex ſta-
tueretur [44].

36 commiſeratione dignum. 37 occupat. 38 deſtinare & deſignare debeat. 39 tot filii. 40 filiis. 41 ſingulae. 42 fatigabant. 43 conſuetum quidpiam eſt. 44 conſtitueretur, fieret.

Capvt V.

1 Itaque ſtatim, quaſi nollet [1] mori, patrem in-
terfecit: fratres quoque xxx trucidat: ſed nec in
2 filiis ceſſant [2] parricidia. Nam cum infeſtos [3]
ſibi optimates propter aſſidua ſcelera videret, ne [4]
eſſet qui nominari rex poſſet, adultum filium in-
3 terfici iubet. Huic Antonius, propter auxilium ad-
uerſus ſe & Caeſarem latum, bellum cum ſedecim
validiſſimis legionibus intulit: ſed grauiter mul-
4 tis proeliis vexatus, a Parthia refugit. Qua vi-
ctoria inſolentior [5] Phrahates redditus [6], cum
multa crudeliter conſuleret [7], in exilium a popu-
5 lo ſuo pellitur. Itaque cum magno [8] tempore
finiti-

1 Pater ſenex. 2 deſinunt. 3 aduerſarios, inimicos erga ſe. 4 ne aliquis. 5 ſuperbior. 6 factus. 7 faceret. 8 per longum tempus.

9 nume-

Digitized by Google

finitimas ciuitates, ad poſtremum Scythas preci-
bus fatigaſſet, Scytharum maximo auxilio in re-
gnum reſtituitur. Hoc abſente, regem Parthi 6
Tyridatem quendam conſtituerant: qui audito
aduentu Scytharum, cum magna amicorum ma-
nu [9] ad Caeſarem, in Hiſpaniam bellum tunc
temporis gerentem, profugit, obſidem Caeſari [10]
minimum filium Phrahatis ferens [11]: quem
negligentius [12] cuſtoditum rapuerat. Quo co- 7
gnito, Phrahates legatos ſtatim ad Caeſarem mit-
tit; *ſeruum ſuum Tyridatem, & filium remitti ſi-
bi* poſtulat. Caeſar & legatione Phrahatis au- 8
dita, & Tyridatis poſtulatis cognitis, (nam & ipſe
reſtitui in regnum deſiderabat, *iuris Romano-
rum futuram Parthiam affirmans ſi eius regnum
muneris eorum* [13] *fuiſſet*) *neque Tyridatem dedi-
turum ſe Parthis* dixit, *neque aduerſus Parthos
Tyridati auxilia daturum.* Ne tamen per 9
omnia [14] nihil a Caeſare obtentum [15] videretur,
Phrahati filium ſine pretio [16] remiſit; & Tyridati
quoad [17] manere apud Romanos vellet, opulen-
tum ſumtum [18] praeberi iuſſit. Poſt haec finito 10.

Aa Hiſpa-

9 numero. 10 Auguſto. 11 ſecum adducens. 12 non ſatis. 13 ſi imperrare poſſet regnum ſuum per officium, beneuolentiam & donum Romanorum. 14 plane. 15 obtineri, impetratum fuiſſe. 16 *Ranzion.* 17 quamdiu. 18 ſumtus ad vitam ſplendidam neceſſarios.

19 cin-

Hiſpanienſi bello, cum in Syriam ad componendum 19 Orientis ſtatum veniſſet, metum Phrahati incusſit, ne bellum Parthiae vellet inferre.
11 Itaque tota 20 Parthia captiui ex Crasſiano, ſiue Antonii exercitu recollecti, ſignaque cum his mi-
12 litaria Auguſto remiſſa 21. Sed & filii nepotesque Phrahatis obſides Auguſto dati: plusque Caeſar magnitudine nominis ſui fecit, quam armis alius imperator facere potuiſſet.

LIBER

19 *einzurichten.* 20 per totam. 21 fuerunt.

LIBER XLIII.

BREVIARIVM CAPITVM.

1. *Romani imperii initia. Vrbis origo. Primi Italiae cultores & Reges.*
2. *Rhea Numitoris filia Remum & Romulum parit, qui mira quadam ratione educati emergunt.*
3. *Romaque condita ſenatus conſtitutus: raptae Sabinae: vicini ſubacti. Phocenſes Tarquinii temporibus Maſſiliam condunt, Liguribus inuidentibus.*
4. *Varia Maſſilienſium fortuna, & felices ſucceſſus.*
5. *Maſſilienſium bella & foedera. Eorundem beneuolentia & munificentia in Romanos.*

CAPVT I.

PArthicis, Orientalibusque, ac totius prope- 1
modum orbis rebus explicitis [1], ad initia Romanae vrbis Trogus, velut poſt longam peregrinationem, domum reuertitur, ingrati ciuis officium [2] exiſtimans, ſi, cum omnium gentium res geſtas illuſtrauerit [3], de ſola tantum patria taceat. Breuiter igitur initia Romani impe- 2
rii perſtringit [4]: vt nec modum [5] propoſiti operis [6] excedat, nec vtique [7] originem vrbis, quae eſt
caput totius orbis, ſilentio praetermittat. Italiae 3
cultores [8] primi Aborigines fuere: quorum rex Saturnus tantae iuſtitiae fuiſſe [9] traditur, vt neque ſeruierit ſub illo quiſquam, neque quicquam pri-

1 Poſtquam expoſitae & enarratae ſunt. 2 fore, eſſe. 3 deſcripſerit. 4 deſcribit, tangit. 5 menſuram. 6 libri, laboris. 7 plane. 8 incolae. 9 tam iuſtus fuiſſe dicitur.

10 ſed

priuatae[10] rei habuerit: ſed omnia communia, &
indiuiſa omnibus fuerint, veluti vnum cunctis
4 patrimonium eſſet. Ob cuius exempli memo-
riam cautum[11] eſt, vt Saturnalibus[12] exaequato
omnium iure[13] paſſim in conuiuiis ſerui cum do-
5 minis recumbant[14]. Itaque Italia regis nomi-
ne[15], *Saturnia* appellata eſt: & mons, in quo ha-
bitabat, *Saturnius*: in quo nunc, veluti a Ioue
6 pulſo[16] ſedibus ſuis Saturno, Capitolium eſt. Poſt
hunc tertio loco regnaſſe Faunum ferunt[17], ſub
quo Euander, ab Arcadiae vrbe Pallanteo, in Ita-
liam cum mediocri turba popularium[18] venit:
cui Faunus & agros, & montem, quem ille poſtea
7 *Palantium* appellauit, benigne aſſignauit. In
huius radicibus templum Lycaeo, quem Graeci
Pana, Romani *Lupercum* appellant, conſtituit[19]:
ipſum Dei ſimulacrum[20] nudum caprina[21] pelle
amictum[22] eſt, quo habitu nunc Romae Luper-
8 calibus decurritur[23]. Fauno fuit vxor nomine
Fatua, quae aſſidue diuino ſpiritu impleta, velut
per[24] furorem, futura praemonebat. Vnde ad-
huc, qui inſpirari[25] ſolent, fatuari[26] dicuntur.

Ex

10 ſed omnia ad publicos vſus deſtinata fuerint. *niemand hatte etwas vor ſich alleine.* 11 prouiſum, conſtitutum. 12 in feſto Saturnalium. 13 in quo feſto iura dominorum & ſeruorum aequalia erant. 14 aſſideant. 15 a nomine. 16 quaſi pulſus eſſet. 17 aiunt, dicitur. 18 *ſeiner Landes-Leuthe.* 19 exſtruxit, aedificauit. 20 imago. 21 caprae. 22 indutum. 23 homines currere ſolent in feſto Lupercalium. 24 ex quodam. 25 diuino ſpiritu afflari. 26 fatui eſſe.

27 tan-

Ex filia Fauni & Hercule, qui eodem tempore, ex- 9
tincto Geryone, armenta victoriae [27] praemia
per Italiam ducebat, ſtupro [28] conceptus Latinus
procreatur. Quo [29] tenente regnum, Aeneas 10
ab Ilio, Troia [30] a Graecis expugnata, in Italiam
venit: ſtatimque bello exceptus, cum in aciem ex-
ercitum eduxiſſet, ad colloquium vocatus, tantam
admirationem ſui [31] Latino praebuit, vt & in ſo-
cietatem regni reciperetur; & Lauinia in matri-
monium ei data [32], gener adſciſceretur. Poſt 11
haec commune vtrique bellum aduerſus Turnum
Rutulorum regem propter fraudatas [33] Lauiniae
nuptias, fuit: in quo & Turnus & Latinus interie-
runt. Igitur cum Aeneas iure victoriae vtro- 12
que populo potiretur [34], vrbem ex [35] nomine vxo-
ris Lauinium condidit. Bellum deinde aduerſus 13
Mezentium, regem Ethruſcorum, geſſit: in quo
cum ipſe occidiſſet, in locum eius [36] Aſcanius fili-
us ſucceſſit: qui, Lauinio relicto, longam Albam
condidit; quae trecentis annis caput regni [37]
fuit.

27 tanquam ſuae victoriae. 28 ex ſtupro genitus. 29 qui cum rex eſſet. 30 cum Troia expugnata eſſet. 31 de ſe. 32 cum data eſſet. 33 quoniam Turnus non acceperat in matrimonium Lauiniam, quae ipſi tamen promiſſa fuerat. 34 vtriusque populi rex fieret. 35 iuxta nomen. 36 Aeneae. 37 Italici.

CAPVT II.

POſt multos deinde vrbis huius reges, ad poſtre- 1
mum Numitor & Amulius regno potiti ſunt.

2 Sed Amulius cum [1] aetate priorem [2] Numitorem
oppreſſiſſet, filiam eius Rheam in perpetuam vir-
ginitatem, ne quis vindex regni ſexus [3] virilis ex
gente Numitoris oriretur, demerſit [4]: addita
iniuriae ſpecie [5] honoris, vt non damnata, ſed ſa-
3 cerdos electa videretur. Igitur clauſa in luco [6]
Marti ſacro, duos pueros, incertum ſtupro, an ex
4 Marte conceptos, enixa eſt [7]. Quo cognito, Amu-
lius multiplicato metu prouentu [8] duorum, pueros
exponi iubet; & puellam vinculis onerat, ex [9]
6 quorum iniuria deceſſit. Sed fortuna origini
Romanae proſpiciens, pueros lupae alendos obtu-
lit [10]: quae [11] amiſſis catulis, diſtenta [12] vbera exi-
nanire cupiens, nutricem ſe infantibus praebuit.
6 Quum ſaepius ad paruulos veluti ad catulos re-
verteretur, rem Fauſtulus paſtor animaduertit,
ſubtractosque ferae [13], inter greges pecorum
7 agreſti vita nutriuit. Martios pueros fuiſſe;
ſiue quod in luco Martis enixi [14] ſunt, ſiue quod a
lupa, quae in tutela Martis eſt, nutriti, velut ma-
niſeſtis

1 Cum oppreſſiſſet ſeu interfeciſſet. 2 qui maior annis ſiue ſenior erat. 3 ex ſexu virili. 4 detruſit, coegit eam, vt ſeruaret perpetuam virginitatem. 5 praetextu, titulo. 6 ſylua, quae ſacra erat Marti. 7 peperit. 8 propter natos duos infantes. 9 ob quorum vinculorum iniuriam illa mortua eſt. illa dolorem & triſtitiam ex eo ſentiit, quod captiua eſſet. 10 tradidit. 11 lupa cum amiſiſſet ſuos catulos, *ihre Iungen*. 12 plena lactis. 13 & hos pueros, quos ille auferebat lupae. 14 nati.

15 cre-

nifeſtis argumentis creditum [15]. Nomina pue-
ris, alteri *Remo*, alteri *Romulo* fuere. Adultis [16] 8
inter paſtores, de virtute quotidiana certamina,
& vires & pernicitatem [17] auxere. Igitur cum [18] 9
latrones a rapina pecorum induſtrie frequenter-
que ſummouerent [19], Remus ab iisdem latronibus captus, veluti ipſe eſſet, [20] quod in aliis prohibebat, regi offertur; crimini datur [21], quaſi greges Numitoris infeſtare [22] ſolitus eſſet. Tunc
a rege Numitori in vltionem [23] traditur. Sed 10
Numitor adoleſcentia iuuenis permotus, & in ſuſpicionem expoſiti nepotis adductus [24], cum eum nunc lineamentorum filiae ſimilitudo, nunc aetas expoſitionis temporibus congruens, anxium [25] tenerent, repente Fauſtulus cum Romulo ſuperuenit: a quo [26] cognita origine puerorum, facta conſpiratione, & adoleſcentes in vltionem maternae necis [27], & Numitor in vindictam erepti regni armantur.

15 creditum fuit, non ſecus ac ſi haec argumenta eſſent manifeſtiſſima. 16 his pueris adultis. 17 velocitatem in currendo & certando. 18 cum hi duo pueri. 19 abigerent. 20 latro. 21 accuſatur. 22 vexare, hoſtiliter aggredi. 23 poenam. 24 & ſuſpicans, hunc eſſe nepotem ſuum olim expoſitum. 25 dubium, ſollicitum haberent. 26 cumque rex ab hoc Fauſtulo audiret & cognoſceret originem puerorum. 27 occiſae matris.

CAPVT III.

1 OCciſo Amulio, regnum Numitori reſtituitur,
& vrbs Romana ab adoleſcentibus conditur [1].
2 Tunc & ſenatus centum ſeniorum [2], qui *patres*
dicti ſunt, conſtituitur: tunc & viciniis connubia [3]
paſtorum dedignantibus, virgines Sabinae rapiuntur;
finitimisque populis armis ſubiectis [4],
primum [5] Italiae, & mox orbis imperium quaeſitum.
3 Per [6] ea adhuc tempora reges haſtas pro [7]
diademate habebant, quas Graeci *ſceptra* dixere.
Nam & ab origine rerum, pro [8] diis immortalibus
veteres, haſtas coluere: ob cuius religionis [9]
memoriam, adhuc deorum ſimulacris haſtae adduntur.
4 Temporibus Tarquinii regis, ex Aſia
Phocenſium iuuentus, oſtio Tyberis inuecta [10],
amicitiam cum Romanis iunxit [11]: inde in vltimos
Galliae ſinus [12] nauibus profecta [13], Maſſiliam
inter Ligures & feras gentes Gallorum condidit:
magnasque res, ſiue dum armis ſe aduerſus
Gallicam feritatem tuentur, ſiue dum vltro laceſſunt [14],
a quibus fuerant ante laceſſiti, geſſerunt.
Nam-

1 Aedificatur. 2 qui ſenatus conſtabat ex centum ſenibus viris. 3 qui nolebant matrimonia inire cum paſtoribus. 4 & cum vicini populi ſubiecti & victi eſſent per arma. 5 initio quaeſitum fuit regnum Italiae. 6 in his temporibus. 7 loco diadematis ſeu coronae. 8 loco deorum immortalium. 9 cultus diuini. 10 quae inuehebatur in Italiam per oſtium (*Einfluß ins Meer*) fluuii Tyberis. 11 facit. 12 *Meerbuſen.* 13 nauigans. 14 eos aggrediuntur.
15 ſleri-

Namque Phocenſes exiguitate ac macie [15] terrae 5
coacti, ſtudioſius [16] mare quam terras exercuere:
piſcando, mercando, plerumque etiam latrocinio
maris [17], quod illis temporibus gloriae habebatur,
vitam tolerabant [18]. Itaque in vltimam Oceani 6
oram [19] procedere auſi, in ſinum Gallicum oſtio [20]
Rhodani amnis deuenere [21]. Cuius loci amoe- 7
nitate capti [22], reuerſi domum, referentes [23] quae
viderant, plures ſolicitauere [24]. Duces claſſis 8
Simos & Protis fuere. Itaque regem Segobri-
giorum, Nannum nomine, in cuius finibus vrbem
condere geſtiebant [25], amicitiam petentes conue-
niunt [26]. Forte [27] eo die rex occupatus in appa- 9
ratu nuptiarum Gyptis filiae erat; quam [28] mo-
re [29] gentis, electo inter epulas genero, nuptum
tradere illic [30] parabat [31]. Itaque cum ad nu- 10
ptias inuitati omnes proceſſiſſent, rogantur eti-
am Graeci hoſpites ad conuiuium. Introducta 11
deinde virgo, cum iuberetur a patre aquam porri-
gere ei, quem virum eligeret, tunc omiſſis omni-
bus ad Graecos conuerſa; aquam Proti porrigit:
qui factus ex hoſpite gener, locum condendae [32]

15 ſterilitate, inopia. 16 maiori ſtudio. 17 *mit Caperey, Seerauberey.* 18 ſuſtentabant. 19 *See Küſte* 20 per oſtium. 21 peruenerunt. 22 retenti, occupati. 23 narrantes ea. 24 perſuaſerunt ad iter. 25 valde cupiebant. 26 eum adeunt, ad eum veniunt. 27 *ungefehr*, caſu quodam. 28 filiam. 29 ex conſuetudine. 30 in illo loco. 31 volebat. 32 ad vrbem extruendam.

32 vrbis [33] a ſocero accepit : Condita igitur Maſſilia eſt prope oſtia Rhodani amnis, in remoto ſinu,
33 veluti in angulo maris. Sed Ligures incrementis vrbis inuidentes, Graecos aſſiduis bellis fatigabant. Qui pericula propulſando in tantum enituerunt [34], vt victis [35] hoſtibus, in captiuis agris multas colonias conſtituerent.

33 Maſſiliae. 34 vsque adeo fortiter ſeſe geſſerunt. 35 cum hoſtes eſſent victi.

Capvt IV.

1 AB his [1] igitur Galli, & vſum [2] vitae cultioris [3], depoſita [4] & manſuefacta barbaria, & agrorum cultus [5], & vrbes moenibus cingere didice-
2 runt. Tunc & legibus [6], non armis viuere, tunc & vitem putare [7], tunc oliuam ſerere conſueuerunt : adeoque magnus & hominibus & rebus impoſitus eſt nitor [8], vt non Graecia in Galliam emigraſſe [9], ſed Gallia in Graeciam translata [10]
3 videretur. Mortuo rege Nanno Segobrigiorum, a quo locus acceptus condendae vrbis fuerat, cum regno [11] filius eius Comanus ſucceſſiſſet, affirmante regulo quodam [12], *quandoque* [13] *Maſſilium exitio finitimis populis futuram*, *opprimen-*

1 Graecis vel Maſſilienſibus. 2 conſuetudinem. 3 politioris, ciuilioris *manierlicher*. 4 poſtquam depoſita fuerat. 5 culturam. 6 iuxta leges certas. 7 *beſchneiden*. 8 data fuit elegantia. 9 profecta eſſe. 10 fuiſſe. 11 in regno. 12 quippe aliquis paruus rex affirmabat. 13 olim, poſt aliquod tempus.

14 &

mendamque [14] *in ipſo ortu ne mox validior* [15] *i-*
pſum [16] *obrueret* [17]. Subnectit [18] & illam fabulam : 4
Canem aliquando [19] *partu grauidam locum a pa-*
ſtore precario [20] *petiſſe, in quo pareret* [21]*: quo* [22]
obtento, iterato [23] *petiſſe, vt ſibi educare eodem in*
loco catulos liceret : ad poſtremum adultis [24] *catu-*
lis, fultum [25] *domeſtico praeſidio, proprietatem lo-*
ci ſibi vindicaſſe [26]. *Non aliter Maſſilienſes, qui* 5
nunc inquilini [27] *videantur, quandoque* [28] *domi-*
nos regionum futuros. His [29] incitatus rex, in- 6
ſidias Maſſilienſibus exſtruit [30]. Itaque ſolenni
Floraliorum die multos fortes ac ſtrenuos viros
hoſpitii iure [31] in vrbem miſit : plures ſcirpiis [32]
latentes, frondibusque [33] ſupertectos induci [34] ve-
hiculis iubet; & ipſe cum exercitu in proximis 7
montibus deliteſcit; vt, quum nocte a praedictis
apertae portae forent, tempeſtiue [35] ad inſidias
adeſſet, vrbemque [36] ſomno ac vino ſepultam [37]
armatis inuaderet. Sed has inſidias, mulier quæ- 8

 dam,

14 & hanc vrbem debere opprimi. 15 fortior facta. 16 Comanum. 17 ſubigeret, vinceret. 18 idem addit etiam. 19 *einsmals.* 20 multis precibus. 21 parere poſſet ſuos catulos. 22 cumque canis hunc locum impetraſſet. 23 altera vice. 24 cum catuli adoleuiſſent. 25 canem, quae valida facta fuerit. 26 attribuiſſe. 27 peregrini, incolae tantummodo. 28 *mit der Zeit.* 29 per hos ſermones. 30 parat, ſtruit. 31 propter ius, ſub ſpecie & praetextu iuris. 32 ſub ſcirpiis, *in denKorb Wagen oder Flechten.* 33 *mit grünen Reiſern.* 34 in vrbem. 35 iuſto, conſtituto tempore. 36 ciues. 37 repletam, occupatam.

38 con-

dam, regis cognata, prodidit, quae adulterare
cum Graeco adoleſcente ſolita [38], in amplexu iu-
venis, miſerata [39] formae eius, inſidias aperuit,
9 *periculumque declinare* [40] iubet. Ille rem [41]
ſtatim ad magiſtratus defert [42]: atque ita patefa-
ctis inſidiis, cuncti Ligures comprehenduntur,
10 latenteſque de ſcirpiis protrahuntur. Quibus
omnibus interfectis, inſidianti regi inſidiae ten-
duntur [43]. Caeſa ſunt cum ipſo rege hoſtium ſe-
11 ptem millia. Exinde Maſſilienſes feſtis diebus
portas claudere, vigilias agere, ſtationem [44] in
muris obſeruare, peregrinos recognoſcere, [45] cu-
ras habere, ac veluti [46] bellum habeant, ſic vrbem
12 pacis temporibus cuſtodire. Adeo illic [47] bene
inſtituta [48], non temporum neceſſitate, ſed recte
faciendi conſuetudine ſeruantur.

38 conſueta. 39 dum vxor commiſerationem habebat cum iuuene tam formoſo. 40 euitare. 41 has inſidias. 42 refert, narrat. 43 ſtruuntur. 44 *Schildwache*. 45 *ausfragen*. 46 non ſecus ac ſi. 47 in ea vrbe. 48 quae ſalubriter conſtituta ſunt.

CAPVT V.

1 POſt haec magna illis [1] cum Liguribus, magna
cum Gallis fuere bella: quae res, & vrbis glori-
am auxit; & virtutem Graecorum, multiplicata
victoria [2], celebrem inter finitimos reddidit [3].
2 Carthaginienſium quoque exercitus [4], cum bel-
lum

1 Maſſilienſes habuerunt. 2 cum crebras & multas victorias impetrarent. 3 fecit. 4 exercitum.

5 ob

lum captis [5] piſcatorum nauibus ortum eſſet, ſaepe fuderunt, pacemque victis dederunt: cum Hiſpanis amicitiam iunxerunt: cum Romanis prope ab initio conditae vrbis foedus ſumma fide cuſtodierunt [6], auxiliisque in omnibus bellis induſtrie [7] ſocios iuuerunt. Quae res illis & virium [8] fiduciam auxit, & pacem ab hoſtibus praeſtitit [9]. Cum igitur Maſſilia fama [10] rerum geſtarum, & abundantia opum & virium gloria virente floreret, repente finitimi populi ad nomen Maſſilienſium delendum, veluti ad commune exſtinguendum incendium concurrunt. Dux conſenſu omnium Catumandus regulus [11] eligitur, qui cum [12] magno [13] exercitu lectiſſimorum virorum vrbem hoſtium obſideret, per quietem [14] ſpecie [15] toruae mulieris, quae ſe deam dicebat, exterritus, vltro pacem cum Maſſilienſibus fecit; petitoque [16] vt intrare illi [17] vrbem, & deos eorum adorare liceret, cum in arcem Mineruae veniſſet, conſpecto in porticibus ſimulacro deae, quam per quietem viderat; repente exclamat, *illam eſſe, quae ſe nocte exterruiſſet; illam, quae recedere ab obſidione iusſiſſet.* Gratulatusque Maſſilienſibus, quod [18] animaduerteret, eos ad curam deorum immorta-

3 (beside "fuderunt … Hiſpa-"), 4 (beside "ſocios iuuerunt"), 5 (beside "cendium concurrunt"), 6 (beside "pacem cum Maſſilienſibus"), 7 (beside "ſiſſet. Gratulatusque")

 lium

5 ob captas naues. 6 obſeruarunt. 7 magna cum induſtria. 8 potentiae. 9 *zu wege gebracht.* 10 propter famam. 11 paruus & impotens rex. 12 cum obſideret. 13 cum magno. 14 in ſomno. 15 per ſpeciem ſiue imaginem. 16 & cum ille petiiſſet. 17 Catumando. 18 quoniam. 19 cum

lium pertinere, torque aureo donata dea[19], in
perpetuum amicitiam cum Maſſilienſibus iunxit.
8 Parta pace, & ſecuritate fundata, reuertentes a
Delphis Maſſilienſium legati, quo[20] miſſi munera
Apollini tulerant, audierunt vrbem Romanam
9 a Gallis captam incenſamque. Quam rem domi
nunciatam publico funere[21] Maſſilienſes proſe-
quuti ſunt[22]: aurumque & argentum publicum
priuatumque contulerunt, ad explendum[23] pon-
dus[24] Gallis, a quibus redemtam[25] pacem co-
10 gnouerant. Ob quod meritum[26] & immunitas
illis[27] decreta, & locus ſpectaculorum in ſenatu da-
11 tus, & foedus æquo iure percuſſum[28]. In poſtremo
libro, Troius maiores ſuos a Vocontiis originem
ducere; auum ſuum Trogum Pompeium Sertoria-
no bello, ciuitatem[29] a Cn. Pompeio percepiſſe[30]
12 dicit: patruum Mithridatico bello turmas equi-
tum ſub eodem Pompeio duxiſſe, patrem quoque
ſub Caio Cæſare militaſſe, epiſtolarumque & lega-
tionum, ſimul & anuli curam habuiſſe.

LIBER

19 cum dea donata eſſet. 20 quorſum. 21 luctu. 22 cohoneſtarunt. 23 exſoluendum. 24 ſummam. 25 emtam fuiſſe. 26 beneficium. 27 Maſſilienſibus. 28 factum fuit. 29 *das Bürger-Recht*, ius ciuitatis. 30 accepiſſe.

I Libri.

LIBER XLIV.

BREVIARIVM CAPITVM.

1. *Hiſpaniae nomen, ſitus, fertilitas, amnes, clauſtra, forma, ſalubritas.*
2. *Hiſpanorum mores. primus Dux Viriatus.*
3. *Equarum Luſitanicarum fabula. Gallaecorum origo, diuitiae, & miranda.*
4. *Habidis Gallaeciae & finitimarum regionum principis hiſtoria, ſeu fabuloſa narratio, & prudens adminiſtratio. Geryonis, qui triplex fabulis dictus, regnum.*
5. *Carthaginenſium imperium. praeclari eorundem Duces violenta morte pereunt. Hiſpanos domat Caeſar Auguſtus.*

CAPVT I.

HIſpania ſicuti Europae terminos claudit, 1
ita & huius operis[1] finis futura eſt. Hanc 2
veteres ab Ibero amne primum Iberiam,
poſtea ab Hiſpano Hiſpaniam cognominauerunt.
Haec[2] inter Africam & Galliam poſita, Oceani 3
freto[3], & Pyrenaeis montibus clauditur. Sicut
minor[4] vtraque terra, ita vtraque fertilior. Nam 4
neque vt[5] Africa violento ſole[6] torretur, neque
vt Gallia aſſiduis ventis fatigatur 7, ſed media inter
vtramque hinc temperato calore, inde felicibus
& tempeſtiuis imbribus, in [8] omnia frugum
genera foecunda eſt; adeo vt non ipſis tantum
incolis, verum etiam Italiae, vrbique Romanae,
cuncta-

1 Libri. 2 Hiſpania. 3 a freto, *von der Meeres Enge*, hodie dicitur *die Straſſe*. 4 *niedriger*. 5 veluti. 6 a ſole nimis calido. 7 vexatur. 8 ad proferenda. 9 prae-

5 cunctarum rerum abundantiam ſufficiat [9]. Hinc
enim non frumenti tantum magna copia eſt, ve-
rum & vini, mellis, oleique; nec ferri ſolum mate-
ria præcipua eſt, ſed & equorum pernices [10] greges,
6 nec ſummae [11] tantum terrae laudanda bona, ve-
rum & abſtruſorum [12] metallorum felices [13] diui-
tiae. Iam lini, ſpartique [14] vis ingens: minii [15]
7 certe nulla feracior terra. In hac [16] curſus [17]
amnium non torrentes rapidique, vt noceant; ſed
lenes, & vineis campiſque irrigui [18], aeſtuariiſ-
que [19] Oceani affatim piſcoſi: plerique [20] etiam
8 diuites auro, quod in paludibus vehunt. Vno
tantum Pyrenaei montis dorſo adhaeret [21] Galli-
ae, reliquis partibus vndique in orbem [22] mari
9 cingitur. Forma terrae prope quadrata, niſi
quod artantibus freti litoribus in Pyrenaeum co-
it [23]. Porro Pyrenaei montis ſpatium ſexcenta
10 millia paſſuum efficit [24]. Salubritas caeli per
omnem [25] Hiſpaniam aequalis, quia aëris ſpiritus
nulla

9 praeſtare & exhibere poſſit. 10 velociſſimi, celerrime currentes. 11 non tantum laudanda ſunt ea bona, quae creſcunt ex terra, vel in ſumma terra. 12 in terra abſconditorum. 13 ſunt. 14 *eine Art von Baſt*, ex quo funes efficiuntur. 15 *Mennige*. 16 terra. 17 leniter currentes amnes ſunt, non vehementes. 18 hi amnes irrigant campos vineaſque. 19 *wo die See ins Land hinein tritt*. 20 fluuii. 21 Hiſpania confinis eſt cum Gallia. 22 *in die Runde, rings herumb*. 23 niſi quod paullo arctius coit verſus montes Pyrenaeos, vbi littora arctiora ſunt. 24 continet, habet. 25 totam.

26 per

nulla [26] paludium graui nebula inficitur [27]: Huc accedunt & marinae aurae, vndique verſus [28] aſſidui flatus, quibus [29] omnem prouinciam penetrantibus euentilato [30] terreſtri ſpiritu praecipua hominibus ſanitas redditur.

26 per nullam. 27 *angeſteckt wird*, impurus redditur. 28 *allenthalben.* 29 qui flatus dum penetrant. 30 dum diſſipatur.

CAPVT II.

CORpora [1] hominum ad inediam, laboremque; 1
animi [2] ad mortem parati. Dura omnibus &
adſtricta [3] parcimonia. Bellum quam otium ma- 2
lunt; ſi extraneus [4] deeſt, domi [5] hoſtem quaerunt.
Saepe tormentis pro ſilentio rerum creditarum 3
immortui [6]: adeo illis fortior [7] taciturnitatis cura quam vitae. Celebratur etiam bello Punico 4
ſerui illius patientia, qui vltus [8] dominum inter
tormenta riſu exſultauit [9], ſerenaque [10] laetitia
crudelitatem torquentium vicit. Velocitas gen- 5
ti pernix; inquies animus: plurimis militares
equi, & arma, ſanguine ipſorum cariora [11]. Nul- 6
lus in [12] feſtos dies epularum apparatus. Aqua
calida lauari, poſt ſecundum bellum Punicum
a Ro-

1 Parata ſunt. 2 autem ſunt. 3 auara. 4 quod ſi Hiſpani nullum peregrinum hoſtem habent. 5 in Hiſpania. 6 ſaepe dantur exempla eorum, qui mortem potius obierunt in tormentis, quam vt detegerent res ipſis concreditas. 7 maior eſt. 8 qui defenderat & vindicauerat. 9 laetatus eſt. 10 & per laetitiam plane non triſtem. 11 ſunt. 12 ad.

13 per

7 a Romanis didicere. In tanta ſaeculorum ſerie nullus illis dux magnus, praeter Viriatum, fuit: qui annis decem Romanos varia[13] victoria fatigauit (adeo feris[14] propiora[15], quam hominibus ingenia gerunt[16],) quem[17] ipſum non iudicio populi electum, ſed vt cauendi ſcientem[18], declinandorumque periculorum peritum, ſequuti ſunt.

8 Cuius ea virtus continentiaque fuit, vt, cum Conſulares[19] exercitus frequenter vicerit, tantis rebus geſtis non armorum, non veſtis cultum, non denique victum mutauerit: ſed in eo habitu, quo primum bellare coepit, perſeuerauerit; vt quiuis gregarius miles ipſo[20] imperatore opulentior videretur.

13 per variam. 14 beſtiis. 15 ſimiliora. 16 Hiſpani. 17 Viriatum. 18 ſed velut talem, qui ſciret ſibi cauere, & cautus eſſet. 19 Conſulum Romanorum. 20 magis diues quam ipſe.

CAPVT III.

1 IN Luſitanis[1] iuxta fluuium Tagum, vento[2] equas[3] foetus[4] concipere multi auctores[5] prodidere[6]: quae fabulae ex equarum fecunditate, & gregum multitudine natae ſunt: qui tanti in Gallaecia, & Luſitania, ac tam pernices viſuntur, vt non immerito vento ipſo concepti videantur.

2 Gallaeci autem Graecam ſibi originem aſſerunt[7]. Siquidem poſt finem Troiani belli, Teucrum,

1 *In Portugall.* 2 a vento. 3 *die Stutten.* 4 pullos. 5 ſcriptores. 6 narrarunt, dixerunt. 7 attribuunt.

8 poſt

crum, morte [8] Aiacis fratris inuiſum [9] patri Telamoni, quum non reciperetur in regnum, Cyprum conceſſiſſe [10], atque ibi vrbem nomine antiquae patriae Salaminam condidiſſe [11]. Inde accepta [12] opinione paternae mortis, patriam repetiſſe [13].
Sed quum ab Euryſace, Aiacis filio, acceſſu [14] 3
prohiberetur, Hiſpaniae litoribus appulſum, loca, vbi nunc eſt Carthago noua, occupaſſe: inde Gallaeciam tranſiſſe; & poſitis ſedibus genti nomen dediſſe. Gallaeciae autem portio [15], Am- 4
philochi dicuntur. Regio cum aeris ac plumbi vberrima, tum & minio, quod etiam vicino flumini nomen dedit. Auro quoque ditiſſima, adeo 5
vt etiam aratro frequenter glebas aureas exſcindant. In huius gentis finibus ſacer mons eſt, 6
quem ferro [16] violari nefas habetur: ſed ſi quando fulgure terra proſciſſa eſt, quae in his locis aſſidua res eſt, detectum aurum velut dei munus [17] colligere permittitur. Feminae res domeſticas, agro- 7
rumque culturas adminiſtrant: ipſi [18] armis, & rapinis ſeruiunt. Praecipua his quidem ferri 8
materia, ſed aqua ipſo ferro violentior: quippe temperamento eius [19], ferrum acrius redditur: nec

8 poſt mortem. 9 odioſum. 10 profectum eſſe. 11 exſtruxiſſe. 12 cum famam accepiſſet de patris morte. 13 rediiſſe, reuerſum eſſe. 14 cum impediretur, ne poſſet accedere. 15 pars incolarum. 16 arari, effodi. 17 donum. 18 viri. 19 quando ferrum aqua temperatur, eingetunckt und benetzet wird.

20 Iau-

nec vllum apud eos telum probatur[20], quod non
9 aut Bilbili fluuio, aut Chalybe tingatur. Vnde etiam Chalybes, fluuii huius finitimi[21] appellati; ferroque[22] ceteris praeſtare[23] dicuntur.

20 laudatur. 21 populi. 22 in arte ferrum tractandi. 23 ſuperare.

Capvt IV.

1 Saltus [1] vero Tarteſiorum, in quibus Titanas bellum aduerſus deos geſſiſſe proditur[2], incoluere Curetes: quorum rex vetuſtiſſimus Gargo-
2 ris, mellis colligendi vſum primus inuenit. Huic cum ex filiae ſtupro nepos prouenisſet[3], pudore[4] flagitii variis generibus exſtingui paruulum voluit: ſed per omnes caſus fortuna quadam ſervatus[5], ad poſtremum ad regnum tot[6] periculo-
3 rum miſeratione peruenit. Primum omnium cum eum exponi iuſſiſſet, & poſt[7] dies ad corpus expoſiti requirendum miſiſſet[8], inuentus eſt va-
4 rio ferarum lacte nutritus. Deinde relatum[9] domum, tramite anguſto, per quem armenta commeare conſueuerant, proiici iubet: crudelis prorſus, qui proculcari[10] nepotem, quam ſim-
5 plici morte interfici maluit. Ibi quoque cum inviolatus eſſet, nec alimentis egeret, canibus primo ieiunis, & multorum dierum abſtinentia cruciatis,

1 Sylvas. 2 dicitur in fabulis. 3 natus eſſet. 4 ex pudore huius turpitudinis. 5 puer. 6 ex commiſeratione, quoniam tot mala pertulerat. 7 poſt aliquot. 8 rex certos homines. 9 puerum, qui domum reportatus erat. 10 *zertretten werden.*

11 beſtia-

ciatis, mox etiam ſuibus obiecit. Itaque cum 6
non ſolum non noceretur, verum etiam quarundam [11] vberibus aleretur: ad vltimum in
Oceanum abiici iuſſit. Tum plane manifeſto quo- 7
dam numine [12] inter furentes aeſtus [13], ac reciprocantes [14] vndas, velut naue, non fluctu veheretur,
leni ſalo [15] in litore exponitur: nec multo poſt cerva affuit, quae vbera paruulo offerret. Inde de- 8
nique conuerſatione [16] nutricis eximia puero pernicitas fuit [17]; interque ceruorum greges diu montes ſaltusque, haud inferior [18] velocitate
peragrauerit. Ad poſtremum laqueo captus, re- 9
gi dono datus eſt. Tunc & lineamentorum ſimilitudine, & notis [19] corporis, quae inuſtae par-
vulo fuerant, nepos agnitus [20]. Admiratio- 10
ne [21] deinde tot caſuum periculorumque, ab eo-
dem [22] ſucceſſor regni deſtinatur. Nomen illi 11
impoſitum *Habidis*: qui vt [23] regnum accepit, tantae magnitudinis fuit [24], vt non fruſtra deorum maieſtate tot periculis ereptus videretur: quippe barbarum populum legibus iunxit; & boues primus aratro [25] domari; frumentaque ſulco quaerere

11 beſtiarum. 12 cura & tutela dei. 13 procellas. 14 huc & illuc prouolutas. 15 cum mare factum eſſet lene tranquillumque. 16 per conuerſationem cum hac cerua nutrice ſua. 17 hic puer accepit. 18 hic puer aeque velociter currebat ac ipſi cerui. 19 per notas. 20 fuit. 21 propter admirationem. 22 rege, auo. 23 poſtquam. 24 tantam nominis famam propter res geſtas accepit. 25 per aratrum.

26 omiſſo

rere docuit; & ex [26] agreſti cibo mitiora [27] veſci
odio [28] eorum, quae ipſe paſſus fuerat, homines
12 coëgit. Huius caſus fabuloſi viderentur, niſi &
Romanorum conditores lupa [29] nutriti, & Cyrus
13 rex Perſarum cane alitus proderetur [30]. Ab hoc
& [31] miniſteria ſeruilia populo interdicta, &
plebs in ſeptem vrbes diuiſa [32]. Mortuo
Habide regnum per multa ſaecula a ſucceſſoribus
14 eius retentum eſt. In alia parte Hiſpaniae, &
quae ex inſulis conſtat, regnum penes Geryonem
fuit. In hac, tanta pabuli laetitia [33] eſt, vt niſi
abſtinentia [34] interpellata [35] ſagina [36] fuerit, pe-
15 cora rumpantur. Inde denique armenta Gery-
onis, quae illis temporibus ſolae opes habebantur,
tantae famae fuere [37], vt Herculem ex Aſia prae-
16 dae [38] magnitudine illexerint. Porro Geryo-
nem ipſum non triplicis naturae [39], vt fabulis
proditur, fuiſſe ferunt [40]: ſed tres fratres tantae
concordiae exſtitiſſe [41], vt vno [42] animo omnes
regi [43] viderentur: nec bellum Herculi ſua ſponte
intuliſſe: ſed cum armenta ſua rapi vidiſſent,
amiſſa [44] bello repetiſſe.

26 omiſſo agreſti cibo. 27 delicatiores cibos. 28 ex odio. 29 a lupa. 30 diceretur. 31 rege. 32 fuit. 33 copia graminis. 34 per abſtinentiam. 35 impedita. 36 *Maſtung*. 37 tantam famam habuerunt. 38 propter magnitudinem praedae. 39 tria corpora habuiſſe. 40 dicitur. 41 vsque adeo concordes fuiſſe. 42 ab vno. 43 gubernari, viuere. 44 ea, quae amiſiſſent.

CAPVT

CAPVT V.

POſt regna deinde Hiſpaniae, primi Carthagi- 1
nienſes imperium prouinciae occupauere.
Nam cum Gaditani a Tyro, vnde & Carthagini- 2
enſibus origo eſt, ſacra [1] Herculis, per quietem
iuſſi, in Hiſpaniam tranſtuliſſent, vrbemque ibi
condidiſſent, inuidentibus incrementis nouae vr-
bis finitimis Hiſpaniae populis [2], ac propterea Ga-
ditanos bello laceſſentibus [3], auxilium conſangui-
neis Carthaginienſes miſere. Ibi felici expedi- 3
tione & Gaditanos ab iniuria vindicauerunt, &
maiorem partem prouinciae imperio ſuo adiece-
runt. Poſtea quoque hortantibus primae expe- 4
ditionis auſpiciis [4] Hamilcarem imperatorem cum
magna manu [5] ad occupandam prouinciam miſe-
re: qui magnis rebus geſtis, dum fortunam in-
conſultius [6] ſequitur, in inſidias deductus, occi-
ditur. In huius locum gener ipſius Hasdrubal 5
mittitur; qui & [7] ipſe a ſeruo Hiſpani cuiusdam,
vlciſcente [8] domini iniuſtam necem, interfectus
eſt. Maior vtroque [9] Annibal imperator, Ha- 6
milcaris filius ſuccedit. Siquidem vtriusque res
geſtas

1 Cultum, imaginem. 2 dum populi finitimi Hi-
ſpaniae inuidebant incrementa nouae vrbis. 3 ag-
gredientibus. 4 dum haec felicia belli initia ipſos
hortabantur. 5 exercitu. 6 non ſatis caute, impru-
denter. 7 etiam. 8 qui ſeruus vlciſcebatur. 9 Ha-
milcare & Hasdrubale.

10 longe

geſtas ſupergreſſus [10], vniuerſam Hiſpaniam do-
muit: inde Romanis illato bello [11], Italiam per
7 annos ſexdecim variis cladibus fatigauit: cum in-
terea Romani miſſis in Hiſpaniam Scipionibus,
primo Poenos prouincia [12] expulerunt: poſtea
8 cum ipſis Hiſpanis grauia bella geſſerunt. Nec
prius perdomita prouincia [13], iugum Hiſpani ac-
cipere potuerunt, quam Caeſar Auguſtus perdo-
mito orbe, victricia ad eos arma tranſtulit, popu-
lumque barbarum ac ferum, legibus ad cultiorem
vitae vſum traductum [14], in formam prouinciae
redegit.

---

10 longe ſuperans. 11 cum intuliſſet bellum. 12 ex Hiſpania. 13 cum prouincia eſſet ſubacta & domita. 14 qui populus ductus & aſſuefactus erat.

FINIS.

PROLOGI

HISTORIARVM

Philippicarum Pompeii Trogi.

PROLOGVS LIB. I.

PRimo volumine continentur haec. Imperium Aſſyriorum a Nino rege, vſque ad Sardanapalum. Poſt quem translatum eſt per Arbacem ad Medos, vſque ad vltimum regem Aſtyagen. Is a nepote ſuo Cyro pulſus regno: & Perſae regno petiti. Vt Croeſo Lydiae regi bellum intulit Cyrus; victumque cepit. Hic in exceſſu dicti Aeolicarum & Ionicarum vrbium ſitus; originesque Lydorum, & in Italia Tuſcorum. Poſt Cyrum, filius Cambyſes Aegyptum domuit. Repetitae Aegypti origines vrbium. Extincto Cambyſe, Darius occiſis Magis regnum Perſicum accepit; captaque Babylone, bella Scythica molitus eſt.

PROLOGVS LIB. II.

SEcundo volumine continentur haec: Scythiae & Ponti ſitus; originesque Scythiae, vſque ad bellum, quo eſt inde pulſus Darius: qui poſt hanc fugam Graeciae bellum intulit, per Datin & Tiſafernem, quod ſoli Athenienſes tenuere. Hic origines Athenarum repetitae, & reges vſque ad Pi-

ſiſtrati tyrannidem, qua extincta ratione vicere Perſas. Vt mortuo Dario filius eius Xerxes bellum Graeciae intulit: ac repetitae origines Theſſaliae: expulſoque Graecia Xerxe, bellum ab Athenienſibus translatum in Aſiam, vsque ad Xerxis interitum.

PROLOGVS LIB. III.

Tertio volumine continentur haec. Vt mortuo Xerxe filius Artaxerxes, *pulſo interfectore patris* Artabano, *bellum cum defectore* Aegypti *habuit: primoque dux eius* Achaemenes *victus eſt; iterum per Agabazum* Aegypto *recepta. Vt Graecis cum rege pacificatis, bella inter ipſos orta ſunt. Inde repetitae Peleponnenſium origines: vt ab Herculis poſteris Dorico populo ſit occupata. Deinde bella* Argolica *& Meſſeniaca: coalitique Sicyoniae & Corinthi tyranni. Bellum Criſeum: & quod* Athenienſes *primo cum Boeotis, dein cum Peloponneſiis geſſerunt.*

PROLOGVS LIB. IV.

Qvarto volumine continentur res Siculae, ab vltima origine, vsque ad deletam Syracuſis, Athenienſium *claſſem.*

PROLOGVS LIB. V.

Qvinto volumine continentur haec. Bellum inter Athenienſes *& Lacedaemonios, quod Deceleicum vocatur, vsque ad captas* Athenas. *Vt expulſi ſunt Athenis triginta tyranni. Bellum quod Lacedaemonii in* Aſia *cum* Artaxerxe *geſſerunt, propter Cyrum initum. Hinc repetitum in exceſſu*

exceſſu Cyri cum fratre bellum; & Graecorum, qui ſub eo militauerunt.

PROLOGVS LIB. VI.

SExto volumine continentur haec. Bellum Lacedaemoniorum geſtum in Aſia cum Perſicis praefectis, ducibus belli Herculide & Ageſilao, vſque ad proelium nauale factum Cnido: quo victis illis, Athenienſes repetiere imperium. Dein bellum Corinthiacum, & bellum Boeotium, quo Leuctris & Mantineae victi Spartani, amiſere imperium. In Theſſalia deinde Iaſonis & poſt illum Alexandri Pheraei coalitum atque extinctum imperium. Tum ſociale bellum geſtum aduerſus Athenienſes Achaeis, & Rhodiis, & Byzantiis. Tranſitus hinc ad res Macedonicas.

PROLOGVS LIB. VII.

SEptimo volumine continentur origines Macedonicae, regesque a conditore gentis Carano, vſque ad magnum Philippum: ipſius Philippi res geſtae vſque ad captam vrbem Mothonem. Additae in exceſſu Illyriorum & Paeonum origines.

PROLOGVS LIB. VIII.

OCtauo volumine continentur res geſtae Philippi magni, poſt captam vrbem Mothonem, a principio belli Phocenſis, quod ſacrum vocant, vſque ad finem eius: interiectumque huic bellum, quod Philippus cum Chalcedonicis vrbibus geſſit, quarum clariſſimam deleuit Olynthon. Et Illyrici reges ab eo victi ſunt; & Thracia atque Theſſalia

ab eo ſubactae: & rex Epiro datus Alexander eiecto Aryba: & fruſtra Perinthos oppugnata.

PROLOGVS LIB. IX.

NOno volumine continentur haec. Vt Philippus a Perintho ſummotus. Byzantii origines, a cuius obſidione ſummotus Philippus, Scythiae bellum intulit. Repetitae inde Scythicae res, ab his temporibus, in quibus illa prius finierant, vsque ad Philippi bellum, quod cum Athea, Scythiae rege, geſſit. Vnde reuerſus, Graeciae *bellum intulit: victorque Cheroneae, cum bella Perſica molitur, praemiſſa claſſe cum ducibus, a Pauſania occupatus anguſtiis nuptiarum filiae die occiſus eſt, priusquam bella Perſica inchoaret. Repetitae res inde Perſicae a Dorio Notho, cui ſucceſſit filius Artaxerxes cognomine Mnemon: qui poſt fratrem Cyrum victum, pulſaque Gnido per Conona claſſe Lacedaemoniorum, bellum cum Euagora rege Cyprio geſſit: originesque Cypri repetitae.*

PROLOGVS LIB. X.

DEcimo volumine continentur Perſicae *res, vt Artaxerxes Mnemon pacificatus cum Euagora rege Cyprio, bellum Aegyptium in vrbe Acecompararit: ipſe in Caduſiis victor: defectores in Aſia purpuratos ſuos perſequutus primum Dopanem praefectum* Paphlagonum *origo repetita: Dein praefectum Helleſponti Ariobarzanen: deinde in Syria praefectum Armeniae Orontem, omnibusque victis deceſſerit, filio ſucceſſore Ocho. Is deinde occiſis optimatibus Sydona cepit: Aegypto*

gypto bellum ter intulit. Vt poſt mortem Ochi regnarit Arſes. Dein Darius, qui cum Alexandro Macedonum rege bello conflixit.

PROLOGVS LIB. XI.

VNdecimo volumine continentur res geſtae Alexandri Magni, vsque ad interitum regis Perſarum Darii. Dictaeque in exceſſu origines & reges Cariae.

PROLOGVS LIB. XII.

DVodecimo volumine continentur Alexandri Magni bella Bactriana & Indica, vsque ad interitum eius. Dictaeque in exceſſu res a praefecto eius Antipatro in Graecia geſtae, & ab Archidamo rege Lacedaemoniorum, Moloſſoque Alexandro in Italia, quorum ibi eſt vterque cum exercitu deletus. Additae his origines Italicae Apulorum*, Samnitum, Sabinorum; & vt Zopyrion in Ponto cum exercitu perilt.*

PROLOGVS LIB. XIII.

TErtiodecimo volumine continentur haec. Vt mortuo Alexandro optimates caſtrorum eius prouinciarum imperia ſint partiti: vt veterani, qui ab eodem lecti erant in colonias, moliti, relictis illis, in Graeciam redire, a Phithone ſint deleti. Bellum Lamſacum, quod Antipater in Graecia geſſit. Bellum quo Perdiccas regem Ariaratem occidit, & occiſus eſt. Bellum, quo Eumenes Neoptolemum & Craterum occidit. Additae in exceſſu origines regesque Cyrenarum.

PROLOGVS LIB. XIV.

QVartodecimo volumine continentur haec: Bellum inter Antigonum & Eumenem geſtum: Quem vt Cappadocia expulit Antigonus, ſic Phrygia maiore Aridaeum & Cliton: victus in Helleſponto nauali bello. Repetitum rurſus bellum ab Eumene per Argyraſpidas; quo victus ab Antigono, interiit. Vt in Macedonia Caſſander victo Polyperchonte, receptaque a defectore Munychia matrem Alexandri *Olympiada* Pydnae *obſeſſam interfecit.*

PROLOGVS LIB. XV.

QVintodecimo volumine continentur haec: Vt Demetrius, Antiochi filius Gazae victus eſt ab Ptolemaeo. *Vt Caſſander in Macedonia filium Alexandri regis interfecit: ac alterum* Polyper*chontes. Vt* Ptolemaeum *vicit claſſe Demetrius: idemque ab obſidione Rhodi ſummotus eſt. Repetita in exceſſu origo Rhodiorum: vnde digreſſus Demetrius liberauit a Caſſandro Graeciam. Dein pater eius* Antigonus *bellum cum Lyſimacho & Seleuco habuit. Repetitae Seleuci res, & regis Indiae Sandrocotti. Vt victus bello* Antigonus *interiit; reliquiaeque imperii ſunt a filio collectae: & Leonidae inde Spartani res geſtae Corcyrae & Illyrico, & in Italia: cui ablata Corcyra, rex Caſſander interiit.*

PROLOGVS LIB. XVI.

SExtodecimo volumine continentur haec. Vt mortuo Caſſandro, ortiſque inter filios eius certamini-

laminibus, Demetrius adiutor alteri adhibitus, occiſo eo, Macedoniae regnum tenuit: quo mox eie-ctus a Pyrrho Epiri rege, translatis in Aſiam bellis, captus a Seleuco deceſſit. Ptolemaeus nuncupato ſucceſſore filio Philadelpho deceſſit. Vt Lyſimachus in Ponto captus ac miſſus Andromacha: rurſus in Aſia ciuitates, quae ſub Demetrio fuerant, & in Ponto Heracleam occuparit. Repetitae inde Bithyniae & Heracleoticae origines; tyrannique Heracleae Clearchus & Satyrus & Dionyſius, quorum filiis interfectis Lyſimachus occupauit vrbem.

PROLOGVS LIB. XVII.

SEptimodecimo volumine continentur haec. Vt Lyſimachus, occiſo filio Agathocle, per nouercam Arſinoen bellum cum rege Seleuco habuit, quo victus interiit: vltimumque certamen commilitonum Alexandri fuit. Vt Seleucus amiſſis in Cappadocia cum Diodoro copiis, interfectus eſt ab Ptolemaeo fratre Arſinoes vxoris Lyſimachi, in cuius vicem Ptolemaeus cognomine Ceraunus, creatus ab exercitu rex, Macedoniam occupauit: bella cum Antiocho & Pyrrho compoſuit, datis Pyrrho auxiliis, quibus iret contra Romanos, defenſum Tarentum. Inde repetitae origines regum Epiroticorum, vsque ad Pyrrhum: ipſiusque Pyrrhi res geſtae priusquam in Italiam traiecit.

PROLOGVS LIB. XVIII.

OCtauo decimo volumine continentur res a Pyrrho Epirota in Italia geſtae contra Romanos. Poſtque id bellum, tranſitus eius in Siciliam

aduerſus Carthaginienſes. Inde origines Phoenicum, & Sidonis, & Veliae Carthaginumque res geſtae in exceſſu dictae.

PROLOGVS LIB. XIX.

Vndeuiceſimo volumine continentur res Carthaginienſium in Africa per rubellum annorum geſtae: & in Siciliam, cum Selinum Temetegantum & Gametinam & Gelam ceperunt: quo bello Dionyſius Syracuſanus Siciliae regnum occupauit. Bellum quod cum eo Poeni per Imilconem geſſerunt, quod obſidione Syracuſarum exercitum & claſſem amiſit.

PROLOGVS LIB. XX.

Viceſimo volumine continentur res geſtae Dionyſii Siculi patris. Vt pulſis Poenis Italica bella ſit molitus. Inde repetitae origines Venetorum, *& Graecorum & Gallorum, qui Italiam incolunt. Deductisque Dionyſii rebus ad interitum eius, dictae, quas Anno magnus in Africa geſſit.*

PROLOGVS LIB. XXI.

Vno & viceſimo volumine continentur haec. Vt in Sicilia Dionyſius filius a patre amiſſo tractarit imperium. Per Dionem eiectus bellum cum Siculis geſſit: donec amiſſis liberis & fratribus Corinthum à Timoleonthe Carthaginienſium bello ſit liberata Sicilia: mortuoque Piſiſtrato iterum facta ſeditione arceſſiti ad bellum Carthaginienſes obſederunt Syracuſas; quo bello Agathocles nactus imperium eſt.

PRO-

PROLOGVS LIB. XXII.

SEcundo & viceſimo volumine continentur haec. Res geſtae Agathoclis: vt a Poenis na-ctus imperium, bellum cum ipſis geſſit, primum in Sicilia, dehinc victus, traiecit in Africam, vbi poſſeſſa prouincia Ophellam regem Cyrenarum interfecit. Vt rurſus, in Siciliam reuerſus, occupata totius inſulae dominatione, cum reuertiſſet in Africam, amiſſis copiis, ſolus inde profugit in Siciliam: belloque ibi repetitus, & cum Poenis pacem compoſuit, & diſſidentes a ſe Siculos ſubiecit.

PROLOGVS LIB. XXIII.

TErtio & viceſimo volumine continentur haec. Vt Agathocles domita Sicilia, bellum in Italia Bruttiis intulerit. Repetitae inde Bruttiorum origines: omnibus ſubactis, rex, ſeditione filii exheredati ac nepotis oppreſſus, interiit. Inter peregrinos deinde milites eius & Siculos bellum motum: quae cauſa Pyrrhum regem Epiri in Siciliam adduxit: bellaque Pyrrhus cum Poenis & Mamertinis ibi geſſit: & a Sicilia reuerſus in Italiam, victus praelio a Romanis reuertit in Epirum.

PROLOGVS LIB. XXIV.

QVarto & viceſimo volumine continentur. Bellum, quod inter Antigonum Gonatum, & Antiochum Seleuci filium in Aſia geſtum eſt. Bellum, quod Ptolemaeus Ceraunus in Macedonia cum Monio Illyrico & Ptolemaeo Lyſimachi filio habuit: utque Arſinoen ſororem ſuam imperio Macedonicarum vrbium exuit. Ipſe, cum Bel-

 gio

gio Gallorum duce congreſſus, interiit. Repetitae inde Gallorum origines, qui Illyricum occuparant, atq; vt ingreſſi Graeciam, Brenno duce, Delphis victi deletique ſunt.

PROLOGVS LIB. XXV.

QVinto & viceſimo volumine continentur haec. Vt Antigonus Gallos deleuit: deinde cum Apollodoro Caſſandreae tyranno bellum habuit. Vt Galli tranſierint in Aſiam, bellumque cum rege Antigono & Bithynio geſſerunt: quas regiones Felini occuparunt. Vt Pyrrhus ex Italia reuerſus, regno Macedoniae Antigonum exuerit, Lacedaemoniam obſederit; Argis interierit: filiusque eius Alexander Illyricum cum Mytilo bellum habuerit.

PROLOGVS LIB. XXVI.

SExto & viceſimo volumine continentur haec. Quibus in vrbibus Graeciae dominationem Antigonus Gonatas conſtituerit; Vt defectores Gallos Megaris deleuit: regemque Lacedaemoniorum Arean Corinthi interfecit. Dehinc cum fratris ſui Crateri filio Alexandro, bellum habuerit. Vt princeps Achaiae Aratus Sicuonem & Corinthum & Megara occuparit. Vt in Syria rex Antiochus, cognomine Soter, altero filio occiſo, altero rege nuncupato Antiocho, deceſſerit. Vt in Aſia filius Ptolemaei regis ſocio Timarcho deſciuerit a patre. Vt frater Antigoni Demetrius, occupato Cyrenis regno, interiit. Vt mortuo rege Antigono, filius eius Seleucus Gallinicus regnum acceperit.

PRO-

PROLOGVS LIB. XXVII.

SEptimo & viceſimo volumine continentur haec. Seleuci bellum in Syria aduerſus Ptolemaeum. Item in Aſia aduerſus fratrem ſuum Hieracem: quo bello Angurae victus eſt a Gallis. Vtque Galli Pergamo victi ab Attalo Lambitunum occiderint. Vt Ptolemaeus eum denuo captum interfecerit: & Antigonum Andro praelio nauali prona vicerit: & a Gallinico fuſus, in Meſopotamia Antiochus inſidiantem ſibi effugit Artamenem. Dein poſtea cuſtode Stryponio, quo a Gallis occiſo Seleucus quoque frater eius deceſſerit, maioremque filiorum eius Epucorios occiderit.

PROLOGVS LIB. XXVIII.

OCtauo & viceſimo volumine continentur haec. Vt mortuo rege Epiri Alexandro, Laudamiam Epirotae occiderint. Dictique in exceſſu Baſternici motus. Vt Rex Macedoniae Demetrius ſit a Dardanis fuſus; quo mortuo tutelam filii eius Philippi ſuſcepit Antigonus, qui Theſſaliam, Aſiam, Cariam ſubiecit: & adiutis Achaeis contra regem Spartanum Cleomenem, cepit Lacedaemona: amiſſoque regno Cleomenes Spartanus confugit Alexandriam, atque ibi interiit. Dictum in exceſſu bellum Illyricum, quod Romani geſſere cum Teuta.

PROLOGVS LIB. XXIX.

VNdetriceſimo volumine continentur haec: res geſtae Philippi regis aduerſus Dardanos, & Aetolos. Repetitaeque inde Creticae origines:

Poſt cuius inſulae ſocietatem, Philippus cum Illyriis, & Dardanis, & rurſus Aetolis bello congreſſus eſt: adiuuantibus Aetolos Romanis: Quo finito intulit Aetolis bellum.

PROLOGVS LIB. XXX.

TRiceſimo volumine continentur haec. Vt mortuo Ptolemaeo Viroſphonae, filius eius Philopator Antiochum regem vicit. rabie prae amore Agathocleae corruptus deceſſit, relicto filio pupillo: in quem cum Philippo rege Macedonum conſenſit Antiochus. Philippi deinde geſta in Aſia, cum mouiſſet Aetola bella. A quibus reuerſus bellum habuit cum ducibus Romanis Sulpicio & Flaminio, quibus victus, pax. Tranſitus deinde ad res Antiochi, qui poſt regnum acceptum perſequutus defectores in Media Molonem, in Aſia Macchéum, quem obſedit Sardibus: pacata ſuperiore Aſia Bactris tenus, in Romana bella deſcendit.

PROLOGVS LIB. XXXI.

VNo & triceſimo volumine continetur bellum, quod cum Lacedaemonio Nabide Titus Flamininus & Philopoemen dux Achaicorum geſſit. Item bellum, quod cum Antiocho in Achaia per Achilium conſulem, & in Aſia per Scipionem geſtum eſt. Deniq; Annibalis ad regem ab Carthagine fuga. Bellum cum Aetolis geſtum per eundem Achilium, qui Antiochum Graecia expulerat.

PROLOGVS LIB. XXXII.

SEcundo & triceſimo volumine continentur haec. Defectio ab Achaeis Lacedaemoniorum

rum & Meſſeniorum, qua Philopoemen interiit. Romanorum in Aſia duce Manlio aduerſum Gallos bellum. Regis Philippi propter ablatas ſibi ciuitates, alienatus in Romanos animus; & ob hoc alter filiorum Demetrius occiſus: Concitatique ab eo Baſtarnae, tranſire conati in Italiam. Inde in exceſſu dictae res Illyricae: vt Galli, qui occuparant Illyricum, rurſus redierunt in Galliam, originesque Pannoniorum, & incrementa Daciorum, per Rubobeſten regem. In Aſia bellum a rege Eumene geſtum aduerſus Gallum Ortiagonem, Pharnacem Ponticum, & Pruſiam, adiuuante Pruſiam Annibale Poeno. Res geſtae Annibalis poſt victum Antiochum. Et mox mortuo Seleuco filio magni Antiochi ſucceſſit regno frater Antiochus.

Prologvs Lib. XXXIII.

Tertio & triceſimo volumine continentur haec. Vt cum Perſe Philippi filio, rege Macedonum, Romani bellum geſſerint: quo capto deleta eſt Epiros. Aetolicae ciuitates ab vnitate corporis deductae, inter Achaeos & Lacedaemonios certamine orto: Bellum rurſum in Macedonia geſtum a Romanis cum Pſeudo-Philippo.

Prologvs Lib. XXXIV.

Qvarto & triceſimo volumine continentur haec. Bellum Achaicum, quod Romani per Marcellum & Mummium geſſere: quo diruta eſt Corinthus. Bellum regis Eumenis cum Gallograecis & in Piſidia cum Selegenſibus. Res quas

geſſit Syriae rex Antiochus, & rex Aegypti Ptolemaeus. Repetitae inde origines regum Cappadocum Epiphanes, vt mortuo Ptolemaeo, relicti ab eo filii duo Filometor & Euergetes primum cum Antiocho habuere bellum: quod per Romanos finitum eſt; deinde inter ſe, quo maior eſt expulſus reſtitutoque, Romani inter fratres regna diuiſerunt. Vt mortuo rege Syriae Antiocho, Demetrius cognomine Soter, qui Romae fuerat obſes, clam fugit; occupataque Syria bellum cum Timarcho Medorum rege habuit, & Ariarathe rege Cappadocum. Vt habita inter Ariarathen & Orophernem regni certamina. Vt mortuo rege Aſiae Eumene, ſuffectus Attalus bellum cum Selegenſibus habuit, & cum rege Pruſia.

Prologvs Lib. XXXV.

Qvinto & triceſimo volumine continentur haec. Bellum Ripaticum inter Cretas & Rhodios: ſeditio Gnidiorum aduerſum Cerinienſes. Et aduerſus Demetrium Sotera ſubornatus eſt Alexander, tanquam genitus Epiphane Antiocho: quo bello victus Demetrius inuiſum ſtultitia Alexandrum bello vicit, adiuuante Ptolemaeo Filometore, qui eo bello interiit. Vt deinde orta Demetrio bella ſint cum Diodoto Tryphone: expulſusque a Tryphone regno Syriae Demetrius. Repetit inde ſuperioris Aſiae motus, factos per Aretheum & Arſacen Partum.

PRO-

PROLOGVS LIB. XXXVI.

SExto & triceſimo volumine continentur haec. Vt Trypho pulſo Syria Demetrio, captoque a Parthis, bellum geſſit cum fratre eius Antiocho cognomine Sidete; vt Antiochus interfecto Hyrcano, Iudaeos ſubegit. Repetita inde in exceſſu origo Iudaeorum. Vt rex Aſiae Attalus Cenoſtracas ſubegit: ſucceſſoremque imperii Attalum Philometora reliquit. Mortuo deniq; Philometore regno Aſiae occupato, bellum cum Romanis geſſit, quo captus eſt.

PROLOGVS LIB. XXXVII.

SEptimo & triceſimo volumine continentur haec. Repetitis regum Ponticorum originibus, vt vltimum Mithridatem Eupatora ſeries imperii deducta ſit: Atque vt ingreſſus ille regnum, ſubegit Pontum & Paphlagoniam, priusquam in bella Romana deſcendit. Dictaeque in exceſſu regum Boſphoranorum & Colchorum origines, & res geſtae.

PROLOGVS LIB. XXXVIII.

OCtauo & triceſimo volumine continentur haec. Vt Mithridates Eupator occiſo Ariarathe Cappadociam occuparit; victeque Nicomede & Malthino Bithyniam. Vt mortuo Ptolemaeo Philometore frater eius Phyſcon accepto regno Aegypti ſeditione populi: deinde bellum cum vxore ſua Cleopatra & cum rege Syriae Demetrio habuit. Inde repetitum, vt Demetrius captus ſit a Parthis, (bellumque) intulerit, qui cum exercitu ſuo deletus eſt.

PROLOGVS LIB. XXXIX.

Nono & triceſimo volumine continentur haec. Vt extincto a Parthis Antiocho Sidete, frater eius Demetrius dimiſſus regnum Syriae recepit: ſubornatoq; in bellum aduerſus eum Alexandro Zabbineo interiit: filiusq; Antiochus Grypos, victo Zabbineo regnum occupauit. Dehinc cum fratre ſuo Antiocho Cyziceno bellum in Syria Ciliciaque geſſit. Vt Alexandria, mortuo rege Ptolemaeo Phyſcone filius eius Ptolemaeus Latyros, accepto regno expulſus eſt a matre Cyprum; & in Syria bello petitus ab eadem ſuffecto in locum eius Alexandro, occiſa per Alexandrum matre recepit Aegypti regnum. Vt poſt Lathyrum filius Alexandri regnarit, expulſoq; eo ſuffectus ſit Ptolemaeus Nothus. Vt Syriam Iudaei & Arabes terreſtribus latrociniis infeſtarint. Mari Cilices piraticum bellum mouerunt, quod in Cilicia Romani per Antonium geſſerunt. Vt in Syria Eracleo poſt mortem regis occuparint imperium.

PROLOGVS LIB. XL.

Quadrageſimo volumine continentur haec. Vt mortuo Grypo rege, Cizycenus cum filiis eius bello congreſſus, interiit. Hi deinde a filio Cizyceni Euſebe extinctaque regum Antiochorum domo, Tigranes Armenius Syriam occupauit. Quo mox victo, Romani abſtulere eam. Vt Alexandriam poſt interitum Ptolemaei Lathyri ſubſtituti ſint eius filii: alteri data Cypros, cui poſt

Claudii

Claudii rogationem Romani abſtulerunt eam, alter, ſeditione agitatus Alexandriae *Romam profugit: belloq́ per Gabinium geſto recepit imperium: quo mortuo ſucceſſit filius, qui cum ſorore Cleopatra certamine inſumpto & Pompeium magnum interfecit, & bellum cum Caeſare* Alexandriae *geſſit. Vt ſucceſſit eius ſoror regno Cleopatra, quae inligato in amorem ſuum M. Antonio, belli Actiaci fine extinxit regem Ptolemaicorum.*

PROLOGVS LIB. XLI.

VNo & quadrageſimo volumine continentur res Parthicae & Bactrianae. In Parthis, vt eſt conſtitutum imperium, per Arſacem *regem. Succeſſores deinde eius* Artabanus, *&* Tigranes *cognomine Deus: a quo ſubacta eſt Media & Meſopotamia. Dictusq́ in exceſſu* Arabiae *ſitus. In Bactrianis autem rebus, vt a Diodoto rege conſtitutum eſt. deinde quo repugnante Scythicae gentes Sarancae & Aſiani Bactra occupauere Sogdianos. Indicae quoque res additae, geſtae per* Apollodorum *& Menandrum reges eorum.*

PROLOGVS LIB. XLII.

SEcundo & quadrageſimo volumine continentur Parthicae res. Vt praefectus Parthis Apraeteus Meſſenis bellum intulit in Babylonios & Seleucinios victusque Phyratis ſucceſſit rex Mithridates cognomine Magnus, qui Armeniis *bellum intulit. Inde repetitae origines* Armeniorum, *& ſitus. Vt varia complurium regum in Parthis ſucceſſione, imperium accepit* Orodes, *qui*

Craſſum

Craſſum deleuit: & Syriam per filium Pacorum occupavit. Illi ſucceſſit Phrahates, qui & cum Antonio bellum habuit, & cum Tiridate. Additae res Scythicae. Reges Thoclarorum Aſiani, interitusq; Sarducarum.

PROLOGVS LIB. XLIII.

TErtio & quadrageſimo volumine continentur origines (Priſcorum) Latinorum, ſitus vrbis Romae: & res vsque ad Priſcum Tarquinium. Origines (deinde) Liguriae, & Maſſilienſium res geſtae.

PROLOGVS LIB. XLIV.

QVarto & quadrageſimo volumine continentur res Hiſpanicae & Punicae.

FINIS.

IACOBI BONGARSII
EXCERPTIONES CHRONOLOGICAE,
ad
IVSTINI HISTORIAS
accommodatae.

A D

IOANNEM NOELIVM.

QVod oculus olim Polyphemo, id nobis in hiſtoriarum lectione notatio temporum : quae apud Juſtinum nulla eſt. Quid itaque aliud eſſe dicemus, quam

Monſtrum horrendum, informe, ingens, cui lumen ademtum?

Trogum ipſum negligentiae accuſandum, nemo mihi perſuadeat : Juſtini abbreuiatoris facinus eſt. Ergo ne quid huic auctori a me deeſſet, ex Euſebii & Hieronymi chronico, ad optima & antiquiſſima exemplaria MSS. Clariſſimi Viri Claudii Puteani, & doctiſſimi mihique amiciſſimi P. Danielis, a me collato, excerpſi & exſcripſi, quae lucis aliquid afferre Juſtino noſtro poterant : non quidem omnia, ſed ſumma faſtigia rerum. Nam illud iniuriam eſſet facere amico noſtro Laurentio Bochello, a quo veteres Chronologos emendatiores & auctiores exſpectamus. Comparaui autem cum Euſebio Georgium Monachum, cuius Graecum codicem mecum vir eruditionis ſingularis Franciſcus Pithoeus communicauit ; & e noſtris Beroaldum, Funccium. Illi LXX. Interpretes, hi Hebraeos ſequuntur Codices : tanta opinionum varietate, vt Euſebio Nini regis annus primus incurrat in annum mundi III. CXLI, Georgio in CCLXXI. Beroaldo

roaldo in annum M DCCCC LXV. Funccio in M DCCCCVI. Huius varietatis originem pluribus perſequerer, niſi laborem iſtum mihi amici illius noſtri leuaret labor. Interim lumen hoc tibi, cariſſime Noëli, accendi, ne forte in hiſtoriae huius tenebris aberres: & vt illius

Trunca manus pinum regit, & veſtigia firmat;
ita haec velim amplectaris excerpta, quo tutius poſſis & firmius ingredi: adferent tibi fortaſſe in huius auctoris lectione non paruum adiumentum. Ad hiſtoriarum ſtudium vt accedas, requirit aetas tua; requirunt haec tempora, quibus mature firmare animum expedit conſtantibus exemplis: ea vnde petas, niſi ex hiſtoriis? Hiſtoriarum autem cognitionem ſi inchoare a Salluſtii, Liuii, Taciti lectione volueris, neque recte feceris, neque ordine: abrupta eſt, aut interrupta, in eorum libris, hiſtoriae ſeries. Ab hoc tibi auctore principium ſit ſtudii hiſtorici. Hic a Nino, qui primus eſt *τῶν εἰς ἱϛορίαν καὶ μνήμην παραδεδομένων*, ad Auguſtum Caeſarem, non vt Atticus apud M. Ciceronem ſeptingentorum; ſed vt Cornelius Nepos omne aeuum, id eſt, duum millium annorum memoriam, vno libro colligauit. Tu Noëli dulciſſime, vtere fruere hac qualicunque opera mea; quae ſi promouendis ſtudiis tuis fuerit, ſatis magnum laboris mei fructum tulero. Vale.

EX-

EXCERPTIONES CHRONOLOGICAE, AD IVSTINI HISTORIAM ACCOMMODATAE.

* * *

EVSEBIVS.

Cum diuinam Scripturam diligenter euolueris, a natiuitate ABRAHAM vſque ad totius orbis DILVVIVM, inuenies retrorſum annos DCCCCXLII. Item a DILVVIO, vſque ad ADAM, II. CCLII.

Anni Mundi	REGNVM ASSYRIORVM.		*Anni Mundi*	REGNVM HEBRAEORVM & *Athenienſium.*	
3141	Primus omni Aſia, exceptis Indis, regnauit NINVS, F. Beli, annis	52	3184	Nini XLIII. anno natus ABRAHAM, vixit annos ...	175
	de quo Iuſtinus I. 1. 7.			de eo Iuſtinus 36. 2. 3. Zoroaſtres clarus habetur. I. 1. 9	
3193	II. SEMIRAMIS. I. 1. 10.	42	3283	Abraham, cum centenarius eſſet, genuit filium ISAAC. is vixit ann....	180
3235	III. Zameis, qui & Ninyas. ib.	38			
3273	IV. Arius.	30			

Anni

Anni Mundi		
3303	V. Aralius.	40
3343	VI. Xerxes, qui & Balaeus.	30
3373	VII. Armamitres.	38.
3411	VIII. Belochus.	35
3446	IX. Balaeus.	52
3498	X. Altadas.	32
3530	XI. Mamitus.	30
3560	XII. Macchalaeus.	30
3590	XIII. Sfaerus.	20
3610	XIV. Mamilus.	30
3640	XV. Sparaethus	40
3680	XVI. Aſcatades.	40
	Diluuium ſub Deucalione, Euſebius retulit in annum 35 Cecropis. Iuſtinus ad tempora Amphictyonis refert. 2. 6. 10.	

Anni Mundi		
3344	Sexagenario Iſaac naſcitur IACOB, qui poſtea Iſrahel, a quo Iſrahelitae, qui nunc Iudaei. vixit annos . . . . . de eo 36. 2. 3.	147
3435	Ioſeph natus: vixit annos. venditur a fratribus annum agens XVII. 36. 2. 6.	110
3609	MOYSES naſcitur. vixit ann.	120
3644	XXXV. anno Moſis Cecrops regnat, in Attica. 2. 6. 7.	50
3689	Moyſes, LXXX annum agens, dux itineris ex Aegy pto Hebraeorum gentis efficitur 36. 2. 11.	
3694	Athenienſ. II. Cranaüs 2. 6. 8.	9
3703	III. Amphictyon. 2, 6. 16.	10

Anni

Anni Mundi			*Anni Mundi*		
3720	XVII. Amyntes.	45	3713	IV. Erichthonius.	50
3765	XVIII Belochus	25			
3790	XIX. Bellepares	30	3763	V. Pandion.	40
3810	XX. Lamprides.	32	3803	VI. Erichtheus. Triptolemus frumenta diſtribuit. 2. 6.12.	50
3852	XXI. Soſares.	20			
			3853	VII. Cecrops ſecundus. Huius ann. 22. Dionyſius, qui & Liber pater, adu. Indos dimicans, Niſam vrbem iuxta Indum flumen condidit. 12.7.6	40
3872	XXII. Lampares.	32			
3902	XXIII. Pannias. circa an. huius 16. Tyrus condita. vide 18.3.1.	45			
			3893	VIII. Pandion.	25
			3918	IX. Aegeus Pandionis F. 2.6.14. Sub quo Argonautarum navigatio. 42.2.12. Hercules conſummat certamina, 2. 4. 18.	48
3947	XXIV. Soſarmus.	19			
3966	XXV. Mithraeus. Vexoris, rex Aegypti; ſecundum Oroſium 1. 34. de quo 2. 3. 8. Is, 1. 1. 6. antiquior Nino dicitur.	27	3966	X. Theſeus. 2. 6. 15. Cocalus in Sicilia, 4.2.2.	30

Anni Mundi			*Anni Mundi*		
3993	XXVI. Tautanes.	32		XI. Mneſtheus. Peteo, Amazones Priamo tulere ſubſidium, 2, 4, 31.	23
	LATINIS, qui poſtea Romani nuncupati ſunt poſt tertium an. captiuitatis Troiae, ſiue, vt quidam volunt, poſt annum VIII, regnauit AENEAS, annos 3. Ante Aeneam Ianus, Saturnus, Picus, Faunus, Latinus, in Italia regnauerunt annis circiter CL. 43. 1. 6. Poſt Aeneam Aſcanius an. 38. 43. 1. 13.		4019	TROIA CAPTA. Colligitur omne tempus a 43. ann. regni Nini, ad captam Troiam, anni DCCCXXXV. a natiuitate Moyſis ann. CCCCX.	
			4019	XII. Demophoon Theſei F. 2. 6. 15.	
				Pyrrhus Delphis in templo Apollinis ab Oreſte occiditur; proditione ſacerdot. Machaer. 17. 3. 7.	33
4025	XXVII. Teutaeus.	40			
4065	XXVIII. Thineus.	30	4042	XIII. Oxinthes.	
			4054	XIV. Aphidas.	12
			4055	XV. Thymoetes.	1
4095	XXIX. Dercylus.	40	4063	XVI Melanthus	8
			4110	XVII. Codrus	37
4135	XXX. Eupales.	38		Melanthi F. 2. 6. 19.	21

Anni Mundi			*Anni Mundi*	
4173	XXXI. Laoſthenes. Huius anno XIV. Carthago conditur, a Didone. vide 18. 5. 14.	45	4131	Hoc interempto, regnum Erechthidarum deſtructum eſt, quod CCCCLXXXVII. annis perſeuerabat.
4218	XXXII. Piritiades.	30		Poſt Codrum, Principes, quos mors finiebat, quorum primus Medon Codri F.
4248	XXXIII. Ofrataeus.	20		
4268	XXXIV. Ofratanes.	50		
4318	XXXV. Acrazapes.	42		
4360	XXXVI. Tonos Concoleros, qui vocatur Graece Sardanapalus. 1. 3. 1.	20		
4380	Regnum Aſſyriorum deſtructum.			

Omnes anni regni Aſſyriorum, a primo anno Nini ſuppu-tantur MCCXL, inquit Euſebius: ex ipſa ratione uno anno minus prodit. Iuſtinus habet MCCC. Georgius Monachus, alia regum ſerie, MCCCLX.

Anni Mundi	REGNVM MEDORVM. Medorum primus.		*Anni Mundi*	*Olympiadis.*	GRAECORVM & LYDORVM.
4381	ARSACES annis 1. 3. 6.	28	4400		Lycurgi Leges in Lacedaemone; iuxta A-

Ann.

Anni Mundi			Anni Mundi	Olympiadis	
4409	II. Soſarmus.	30			pollodori ſententiam, hac aetate, ſuſceptae; 2. 3. 7. &c.
			4424	1	OLYMPIAS PRIMA. a captiuitate Troiae, an. CCCCV. Hic initium habet vera Hiſtoria; nam ſuperiora variis ſunt implicita fabulis. Varro apud Cenſor.
4439	III. Medidus.	40			
	Circa Olymp. IX. Lacedaemonii contra Meſſenios vicennale bellum habent. 3. 4. &c.		4449	6	Athenis principes, qui vsque ad mortem praeerant, eſſe deſierunt; & in X annos magiſtratuum conſuetudo verſa eſt: regnavitque primus Charops F. Aeſchyli.
4479	IV. Bardyceas.	13			
			4480	14	Bellum, quod in Thyria inter Lacedaemonios & Argiuos geſtum eſt. De quo Prolog. III.

Anni Mundi			*Anni Mundi*	*Olimp*	
4492	V. Deioces.	54	4484	16	CANDAVLES IV. rex Lydorum, regnauit annos 17.1.7.14.
4546	VI. Fraortes.	24	4501	*	Lyd. V. Gyges, ann. 25.
			4517	24	Athenis annui principes conſtituti ſunt. 2. 7. 2.
4570	VII. Cyaxares.	32	4605	46	Solon leges ſcripſit Athenienſium, vt Gellius XXXIII Tarquinii. 2. 7. 4.
4602	VIII. Aſtyages.	38			

Anni Mundi	MACEDONVM		*Anni Mundi*	*Anni ab Vrbe Condita*	LATINORVM & ROMANORVM	
4387	Macedonum primus CARANVS, annis .. 7. 1. 7.	28	4381		XIV. Latinorum Rex PROCAS Siluius. ann.	23
4415	II. Coenus.	12	4404		XV. *Amulius*, pulſo Numitore, 43.2.1. Huius anno XXIV Remus & Romulus generantur Marte & Ilia, 43. 2. 3.	
4427	III. Tyrimmas. Theraei Cyrenem condiderunt circa IV. Olymp. 13. 7.	38				

Anni

Anni mundi			*Anni mundi*			
	Olymp. IX. MIDA regnavit in Phrygia, II. 1. 7. 4.		4446		Anno III. Olymp. VI, vt alii, VIII, ROMA Palilibus, qui nunc dies feſtus eſt, condita, 43. 3. 1. Primus rex Romanus ROMVLVS, vt alii, 37. & interregnum vno anno.	38
4465	IV. Perdicca, 7. 2. 1.	51	4484	38	II. Numa Pompilius, vt alii, 43.	41
4516	V. Argaeus, 7. 2. 2.	28	4527	79	III. Tullus Hoſtilius.	32
4554	VI. Philippus, 7. 2. 5.		4557	111	IV. Ancus Martius, vt alii, 24.	23
			4580	134	V. Tarquinius Priſcus, vt alii, 38.	37
4592	VII. Europus, ibid.	62			Maſſilia condita. 43. 3. 4.	

Omnes anni Medorum regni, CCLX, ſi Euſebii λογισμὸν ſequamur. Diodoro & Georgio in regum appellationibus & temporibus non conuenit cum Euſebio, neque ipſi inter ſe conſentiunt.

Anni mundi	REGNVM PERSARVM.		Anni mundi	Olymp	LYDORVM ET GRAECORVM.
4640	CYRVS regnavit Perſis, ſubverſo Aſtyage. 1. 6. 17.	30	4638	54	Croeſus Lyd. IX, an. 15. 1.7.3.
				55	Piſiſtratus Athenienſium tyrannus, 2.8.6.
			4653	58	Croeſus à Cyro captus eſt, & Lydorum regnum deſtructum, quod ſtetit an. CCXXX.
4670	II. Cambyſes. 1. 9.1.	8			
4678	III. Fratres Magi, menſibus 7. 1. 9. 9.				
4679	IV. Darius. I. 10. 9.	36	4709	72	Darii an. XXX, Bellum quod in Marathone geſtum eſt, 2. 9. 7. circa an. V. C. CCLX. Gellius; cui cum noſtra ratione non conuenit.
4715	V. Xerxes F. Darii, 2. 10. 9.	20			
4735	VI. Artabanus, de quo 3. 1. 2. menſes 7.		4721	75	Xerxis an. VI. bellum in Thermopylis & apud Salaminam nauale certamen 2. 10. 10.12. & 2. 12.21. anno ab V. C. CCXXII. vt Gellius, & in ſequenti ann. in Plataeis & in Mycale, 2. 14. 7.
4736	VII. Artaxerxes, qui Longimanus cognominabatur, 3. 1.3.	40			
5776	VIII. Xerxes II. menſibus 2,				

Anni

Anni mundi			Anni mundi		
	IX. Sogdianus, menſes 7.				Pauſanias damnatus. 2. 15. 16.
4777	X. Darius cognomento Nothus.	19	4740	79	Artax. ann. IV. Cimon iuxta Eurymedontem Perſas navali pedeſtrique certamine ſuperat, & Medicum bellum conquieſcit. 2. 15. 18. Diod. retulit in ann. III. olym. LXXVII.
4796	XI. Artaxerxes, qui cognominatus eſt Mnemon, Darii & Pariſatidis F. 5. 11. 2.	40	4769	87	Eius ann. XXXIII, initium belli Peloponneſiaci, quod Gellius refert in an. V. C. CCCXXIX, niſi legas CCCXIX. 3. 6. 8.
	Cyri regis adſcenſus, de quo ſcribit Xenophon. 5. 11. 5.		4782	90	Darii an. V, clades, quae Athenienſibus accidit in Sicilia, 4. 5.
			4786	91	Eiuſdem ann. IX, Alcibiades profugus abit ad Tiſapher. 5. 2. 5.

Anni mundi			*Anni mundi*		
	Conon claſſi Perſicae praeficitur. 6. 1. 9.		4801	94	Artax. an. V. Athen. ſuſtinent tyrannidem, ad an. fere V. C. CCC. XLVII. vt Gellius. 5. 8. 2. Alcibiadem Pharnabazus interficit, 5. 8. 14.
4835	XII. Artaxerxes, qui & Ochus, 10. 3. 1.	25	4802	95	An. 1. qui fuit 6. Artax. Tyranni Athenis oppreſſi, 5. 10. 9.
4862	XIII. Arſes Ochi F.	4			
4866	XIV. Darius Arſami F.	6		104	Clearchus Heracleae Tyrannus, ann. XII, Diod. 16. 4. 6.

Anni mundi	MACEDONVM.		*Anni mundi*	*An. ab V.C.*	ROMANORVM ET SICVLORVM.	
4618	VIII. Alcetas.	29	4617	171	VI. Seruius Tullius.	34
4647	IX. Amyntas, 7. 2. 13.	50	4651	205	VII. Tarquinius Superbus. Pythagoras in Italiam venit, auctor Gellius, Laërtius Olympiad. IX. floruiſſe ſcribit. vide Solin.	35

Anni mundi		
4697	X. Alexander, 7. 2. 1.	43
4740	XI. Perdicca.	28
4768	XII. Archelaus.	24
4792	XIII. Oreſtes.	3
4795	XIV. Archelaus.	4
4799	XV. Amyntas.	1
4800	XVI. Pauſanias.	1
4801	XVII. Amyntas. 7. 4. 3.	6
4807	XVIII. Argaeus.	2

Anni mundi		
		c. 21. Plin. L. 2. c. 8. Iuſtin. 20. 4. 2.
4686	240	Pulſi Vrbe reges. Rom. reges imperauerunt annis CCXL. ſiue, vt quibusdam placet, CCXLIII.
4700	254	Circa Olymp. 70. 71. &c. Anaxilaus in Sicilia regnat; & poſt eum Micythus, Olymp. 76. Diodor. XI. Iuſtinus 4. 2. 4. Eodem fere tempore Gelo obtinuit Syracuſas, a quo victi Carthaginenſes. 23. 4. 4.
4794	*Oly.* 93	Circa finem imperii Darii Nothi, Dionyſius in Siciliam tyrannidem exercet, ann. 38, 20. 1. &c. anno ab V. C. 347. Gellius.

Anni mundi			*Anni mundi*		
4809	rurſum Amyntas.	18	4811	97	Vt Diodor. & Halic. 98. Galli ſenones Romam inuaſerunt, 6. 6.5. ab V. C. anno 365. Liuius.
4827	XIX. Alexander 1, 7. 4. 5.	1			
4828	XX. Ptolemaeus Alorites.	4			
4832	XXI. Perdicca, 7. 4. 5.	6		103	Vt Diodor. 105, Dionyſius rex Siciliae anno XXXVIII. moritur: poſt quem Iunior Dionyſius regnum inuadit. 21. 1. 1.
4838	XXII. Philippus circa ann. V.C. CCCC. vt Gellius, 7. 5. 10.	10			Is Ochi an. X, Sicilia pellitur, 21. 2. 8.
4864	XXIII. ALEXANDER, Philippi F. Olymp. CXI. ſedit annos . . . . menſ. 6, 11. 1.7.	12			Ereiuſdem XXI Corinthum ſub foedere nauigauit, 21.5.2.

Anni mundi	*Olym.*	
	113	*PERSARVM regnum ſtetit annis CCXXXII,* 11. 14. 7. *&c. Interfecto Dario, ALEXANDER regnum Aſiae, anno regni ſui VII, occupat. Is XXXII. aetatis ſuae anno moritur in Babylone,* 12. 16. 1. *Poſt quem translato in multos imperio regnauit.*
4872	114	
4876	114	

Anni mundi	Oly	AEGYPTO.		Anni mundi	Oly	MACEDONIBUS.	
4876	114	I. Ptolemaeus Lagi F. 13. 4.10. Lydiam & Thraciam & Hellespontum Lyſimachus tenuit, 13. 4. 16. a quo Lyſimachia in Thracia condita. 17. 1. 2.	40	4876	114	XXIV. Philippus, qui & Aridaeus, frater Alexandri, 13.3.1. Bellum Lamiacum. 13. 5. 1.	7
				4883	115	XXV. Caſſander, 15. 2. 12. ann.	19
				4902	120	XXVI. Filii Caſſandri Antigonus (Iuſtino eſt Antipater, & Georgio,) & Alexander. 16. 1. 1. & 2.	4
				4906	121	XXVII. Demetrius 16. 1. 18.	6
				4912	122	XXVIII. Pyrrhus, menſ. 7, 16. 2. 3.	
4916	124	II. Ptolemaeus Philadelphus. 26.2.7.	38	4913	122	XXIX. Lyſimachus, 16. 3. 2.	5
				4918	124	XXX. Ptolomaeus cognomento Ceraunus 17. 2.4. & 24.1.8.	1

Anni mundi			
4954	133	III. Ptolemaeus Euergetes, de quo 26. 2. 1.	26
4980	140	IV. Ptolemaeus Philopator, 29. 1. 4.	17
4997	144	V. Ptolemaeus Epiphanes. 30. 2. 6. & 31. 1. 1.	24
5021	150	VI. Ptolemaeus Philometor. 34. 2. 7.	3

Anni mundi			
4919		XXXI. Meleagrus, menſ. 2.	
		XXXII. Antipater, dies 45	
		XXXIII. So-[illegible]nes, 24. 5. 13.	2
4921	125	XXXIV. Antigonus Gonatas, 25. 1. 1. & 26. 3. 8.	6
4957	134	XXXV. Demetrius, 28. 1. 1.	10
4967		XXXVI. Antigonus, 28. 3. 16.	15
4982	140	XXXVII. Philippus 28 4. 16.	14
4997		cum quo Germani bellum geſſerunt ab V. C. 551. Eutr.	
5024	151	XXXVIII. Perſes. 32. 3. 4. 23. per tot.	10
5026		ab V. C. 550. bellum Perſicum.	
5034	153	Macedonum regnum defecit.	

Anni

Anni mundi	*Oly.*	SYRIAE ET BABYLONIAE.		*Anni mundi*	ASIAE.	
				4874	Agathocles Syracuſis tyrannidem exercet. libr. 22.	
4888	117	I. Seleucus Nicanor, 15. 4. 1. &c.	32	4882	In Aſia primus regnavit Antigonus, 13. 4. 14. &c.	
4917	124	Seleucus capto Demetrio in Cilicia, SYRIAE & ASIAE pariter imperauit, 16. 2. 6.		4900	II. Demetrius, qui & Poliorcetes, 15. 4. 22. &c.	18
4920	125	II. Antiochus Soter. 17. 2. 10.	19	4954	*Parthis* a Macedonum imperio recedentibus primus regnauit ARSACES. 41. 4. 6.	
4939	129	III. Antiochus, qui vocabatur Theos.	15			
4954	133	IV. Seleucus Callinicus, 27. 1. 1.	20	4963	Anno ab V. C. 517. vt Eutropius, Hamilcar occiſus, cui ſucceſſit Hasdrubal, 44. 5. 6. & 7.	
4974	138	V. Seleucus Ceraunus.	3			

Anni mundi				*Anni mundi*			
4977	139	VI. *Antio*chus Magnus, 29. 1. 3.	36	4980		ab V. C. 534. *Annibal* Imperator Carthagin. 44. 5. 8.	
5006		Bellum Rom. cum *Antio*cho, anno V. C. 560. Eutropius.		5011		ab V. C. 565. bellum cum Gallo-Graecis.	
5013	148	VII. Seleucus, qui & Philopator.	12				
5025	151	VIII. *Antio*chus Epiphanes, 34. 2. 7.	11				

Anni mundi	Oly	*AEGYPTO.*		*Anni mundi*	Oly	SYRI*AE* ET *ASIAE*.	
				5036	154	IX. *Antio*chus Eupator, 34. 3. 1.	2
				5038	154	X. Demetrius Soter. 34. 3. 9.	12
				5050	157	XI. *Alexan*der, 35. 1. 7. menſ. 10.	9
5052	159	ab V. C. 606. bellum *A*chaicum, 34. 1.		5060	160	XII. Demetrius, 35. 2. 2.	3
5056		VII. Ptolemaeus Euergetes.	29	5063		XIII. *Antio*chus Sidetes, 36. 1. 8.	9
				5072	163	XIV. Demetrius iterum. 38. 10. 11.	4

Anni

Anni mundi				Anni mundi			
				5076	164	XV. *Antiochus* Grypus. 39. 1. 9.	12
5085	166	VIII. Ptolemaeus Fyſcon, qui & Soter, 38. 8. 2. &c.	17	5088	167	XVI. *Antiochus* Cyzicenus, 39. 2. 16.	18
5102	170	IX. Ptolemaeus, qui & *Alexander*, 39. 4. 1.	10	5106	171	XVII. Philippus *Antiochus*, in Parthos fugiens, Pompeio ſe deinceps tradidit, poſt quem Philippus captus a Gabinio eſt.	2
				5108		Huc vsque Syria poſſeſſa per Reges in Romanam ditionem ceſſit.	
5112	173	X. Ptolemaeus Fyſcon, qui a matre fuerat eiectus, 20. 5. 1.	8			Bellum Mithridaticum anno ab V. C. 662. vt Eutropius. 37. 1. 7.	
5120	175	XI. Ptolemaeus Dionyſius.	30				

Anni

Anni mundi				*Anni mundi*		
5150	182	XII. Cleopatra.	22	5153	183	Primus Rom. ſingulare imperium arripuit C. IVLIVS CAESAR. menſ. 6.
5172	187	Cleopatra & *A*ntonius ſemet interficiunt: & *Ae*gyptus Romana ſit provincia. Lagidaei in *Ae*gypto regnauerunt an. CCXCV.		5157	184	Rom. II. Octauianus Caeſar AVGVSTVS menſ. 6. *Ab* eo, an. ab V. C. 726. vt Eutrop. Hiſpania domita, Ianus clauſus. 44. 5. 8.

HACTENVS EX TROGO IVSTINVS.

NOtaſſe me tempora, quae cum eo non omnino conueniunt, ipſe agnoſco; vt de conditione Tyri & Carthaginis. Sed cum profeſſus ſim, me Euſebium & Hieronymum ſequi, non licuit ab eorum ratione diſcedere. Tribuendum hoc duxi antiquitati, & eruditioni, & diligentiae illorum: cum praeſertim in tanta nouarum opinionum copia & varietate, quid potiſſimum ſequerer, non haberem: & ſi noui alicuius hominis chronologiam potiorem duxiſſem, fuiſſet ea nouis rationibus multisque confirmanda: quod erat ab inſtituto noſtro alienum. Hoc enim volui, συγχρονισμοὺς regum, & clarorum virorum, aliquo modo ob oculos ponere. Quod ſi ſucceſſit ex animi mei ſententia, bene eſt: ſin minus, laudanda eſt opera; qua & iuuentuti prodeſſe, & auctorem, ſi non optimum, ſaltem non malum, & in hiſtoria neceſſarium, illuſtrare volui.

FINIS EXCERPTIONVM CHRONOLOGICARVM.

INDEX

INDEX
IN IVSTINVM
AVCTORE
IOAN. FREINSHEMIO,
cui
IOAN SCHEFFERI
& aliorum accedunt.

Primus *numerus librum*, ſecundus *caput cuiusque libri*, tertius *thémata ſeu ſectiunculas aut verſiculos capitum denotat*.

A Tergo ponere partem exercit. 1, 6, 10. *pro quo mox* poſt terga. a frontibus 1, 6, 11. a principio Sicilia patria Cyclopum fuit. 4, 2, 1. a faſtigio maieſtatis in ſeruitutem redacta. 13, 1, 5

A caſtris profugus 12, 8, 8. Sicilia abire. 23, 4, 9

Ab hoſtibus, quam a filiis tutior. 10, 1, 7

Abdalonimus ex hortulano Sidoniae rex. 11, 10, 8

Abderitae fugati a ranis, 15, 2, 1

Abelani Chalcid. colonia 20, 1, 13

Abeſſe paulum a capienda vrbe. 2, 8, 5. abeſt metus, *non timet aliquis*, 2, 10, 23

Abiectus partus 11, 11, 6. abiectae epiſt. totis caſtris 14, 2, 1

Ablegari. ablegatus in Perſas ab auo, 1, 5, 8

Ablocare operam 11, 10, 9

Abnuere torum 9, 2, 8. collationem 16, 3, 9. munus libertatis 38, 2, 8

Abolere inuidiae famam 8, 3, 7. cladem acceptam 31, 6, 8. maculam ſegnitiae 36, 1, 2. iniuriam 42, 3, 1

Abire in diuerſa, 42, 4, 8

Aborigenes primi Italiae cultores, 43, 1, 4

Abraham Damaſci Rex. 36, 2, 3

Abru-

Abrupte agere, *hoc eſt, calide, inconſideranter* 2, 15,4
Abſtinere manus, 8, 6,4. abſtinere bello alicuius, 12, 2, 11
Abſtinentia alieni. 2,2,12
Abydenus pons. 2, 13, 5
Acarnanes Alexandrum Pyrrhi, in regnum reſtituunt. 26, 3, 1
Romanos implorant contra Aetolos, 28, 1, 5
Soli Graecorum auxilia contra Troiam non miſerunt. 28, 1, 6
Accedere ad montem, 12, 7, 8. acceſſit exercitui animus ingens, 1,6,12. acceſſerat quotidiano labori fames 2, 13, 12 accedunt hae vires Lacedaemonis 4, 3, 5. acceſſura illis [*quae ſubigerentur*] pro ignobili momento Macedonia 7, 3, 1. accedere viribus alicuius 8, 3, 14, acceſſere viribus Perſarum non mediocre momentum, 11,4, 12. acceſſit tantus ardor animis regis aduentu alicuius. 31, 3, 6
Accendere animos in ſpem, 13, 7, 6. *hoc eſt: ſpe implere, vt auctor loquitur.* 11, 1, 8
Accendi *ſubaudi ira.* 14, 6, 8. *Sic & 3, 8, 9.* accenſus incredibili ardore mentis, 11, 5, 4. accendere aliquem oſtentatione diuitiarum *pro excitare* 11, 9, 4. non odio, ſed dignitatis gloria accenſum eſſe. 15, 2, 8. querelis accenditur ſenatus in aliquem. 22, 3, 6. accenſus fauore iuuenis. 35, 2, 3. accendi pertinacia. 39, 3, 10. aemulatione virtutis. 42, 2, 3
Acceptiſſimus, *hoc eſt, gratiſſimus,* 13, 2, 8, 18, 3, 9
Accipere in manum, *hoc eſt, brachiis excipere*, Germ. *auff die Arme nehmen*, 1, 4, 12. non accipere pacem, *non eſt recuſare, ſed non poſſe conſequi* 5, 4, 4. *ita affirmate.* accipere veniam ab aliquo. 12, 8, 6. prouinciam, 13, 4, 12 & 21 *pro conſequi.* accipere *pro admittere.* 11, 6, 9. *pro audire.* 3, 7, 7. accipere herbam, *pro adhibere, ſiue ſumere, quod Plinio frequens eſt,* 22, 10, 3. accipere exercitum, id eſt, *regendum accipere.* 4, 6, 9 Vulnus, *id eſt, cladem*, 1, 8, 10. 5, 5, 3. *contrarium* dare vulnus. ibid. accipere nuntium, 1, 9, 9. paruam manum, i. e. *paruum exercitum.*

ercitum, 1, 10, 21. cuius inter clariſſimos vindices vrbis nomen accepimus, *i. e. audiuimus* aut *legimus*, 7, 1, 5. accipere patienter iugum ſeruitutis, 11, 14, 8. reſponſum 12, 2, 8. Iracunde laudes paternas, 12, 6, 6. in deditionem, 12, 6, 18. 12, 7, 13. praecepta virtutis ab aliquo, 25, 3, 6. partem regionis in portionem belli, 28, 1, 1. in matrimonium aliquam 28, 3, 10 cladem 31, 6, 8. ignominiam bello 32, 3, 16. accipere opinionem veteris fabulae, 15, 7, 7

Acclinis parieti, 28, 4, 9

Accuſari affectati regni, 18, 7. 18. 21, 5, 11. accuſare tarditatem alicuius, 2, 15, 6. crudelitatem alic. 14, 6, 6

Accuſatiuus cum infinitiuo vt aliquid ſubaudiendum ſit, tantam in eo virtutem fuiſſe, 2, 9, 19. tantam famae velocitatem fuiſſe, 7, 24, 9. tantum in vno viro fuiſſe momenti, 5, 4, 22. tantum facinus admiſiſſe ingenia. 8, 2, 12

Accuſatiui Graeci. Zopyriona 2, 3, 4. Ionas, 2, 12, 1. Lacedaemona, 5, 1, 3 Eleuſina, 5, 10, 4. Cononcm, 6, 1, 9. Macedonas 7, 2, 7. Phrygas. 11, 7, 9

Acer. Acerrimis literarum ſtudiis eruditus, 12, 16, 7

Acerba & luctuoſa res. 38, 8, 14

Acerbas Eliſſae maritus, a Pygmalione occiditur 18, 4, 8

Aceſines amnis. 12, 9, 1

Achaia. 3, 6, 13

Achaei Peruſinorum conditores, 20, 1, 11. à Philippo ad Romanos deſciſcunt 24, 4, 16. bellum gerunt cum Nabide 31, 3, 3. cum Meſſeniis, 32, 1, 5. cum Romanis. 34, 1, 1

Achaeorum inter ſe conſpiratio, fides, potentia, 34, 1, 1

Acheron amnis Italiae. 12, 2, 14. Epiri 12, 2, 4. *vbi* Acheruſius amnis *dicitur adiectiuo ab Acheronte deducto: quod non aduertit Ortelius in voce Acheron*.

Aciem rumpere. 1, 6, 11. in acie Perſarum plus praedae, quam periculi, 11, 13, 11. in aciem procedere. 14, 2, 1, in aciem deſcendere 14, 3, 1

Acilius cos. Rom. Antiochum vincit. 31, 6, 5

Acquirere, acquiſiti viro regni

regni termini. 1, 2, 8. acquirere inimicis ſuis hoſtes, 3, 6, 11. acquirere alicui periculum ex invidia, infamiam ex ſuſpicione proditionis, 3, 7, 8. habitus ſqualoris ad miſericordiam commovendam acquiſitus, 4, 4, 1

Acropatos in diuiſione imperii Alexand. maiorem mediam conſequitur. 13, 4, 13

Acta *pro rebus geſtis*, 12, 6, 17

Actus, *hoc eſt actiones*. 31, 2, 1. *Ita in orat: quae fertur Cicero in Salluſt. 4. Item in ſecunda Agraria ſub finem.*

Acuit animos iniuria, & indignitas 3, 5, 4. vires militum labor, 20, 1, 2. ad acuendos ſuorum animos, 24, 7, 10

Aculei ſagittarum ex aere, 9, 2, 13

Ad inſtar, vid. 1. libidinem, hoc eſt, *pro arbitrio* 8, 9, 7. meliora patriae tempora ſe reſeruare, 2, 10, 5. 28, 4, 9. poſtremum 6, 2, 12, 13, 8, 10. 14, 3, 1. 16, 4, 3 24, 1, 9. 30, 3, 13. 44, 4, 4. pugnam, *hoc eſt vt pugnaretur* 11, 13, 2. ſepulturam redimere, 2, 15, 19. ſua tuenda, 38, 10, 8. dilabi, 2, 12, 19. *Ita Tacit. A.* 4, 73, 1, ad ſua tutanda digredi, ad terrorem omnium interficere aliquem. 5, 9, 2. ad metum ceterorum 15, 3, 5. ad conſpectum alicuius, *dum aliquem conſpicis* 15, 3, 8. ad ſolatium alterius alicui aliquid adimere 38, 2, 6. ad reatum reuocatus, 4, 4, 4. *ob reatum, vt tanquam reus accuſaretur.*

Adaſpii ſubiguntur ab Alex. 12, 5, 9

Addere, adduntur vocibus lacrymae. 2, 8 9. 4, 4, 2

Addiſcere, *pro intelligere ex relatu aliorum.* 2, 3, 13

Adduci in ſpem regni, 3, 1, 2. eo vsque deſperationis adducere aliquem. 3, 5, 6. adducere in ſummam deſperationem, 18. 7, 6. in ſuſpicionem. 43, 2, 10

Adeſſe ſenatui graſſanti in populum. 16, 4, 12

Adhibere, pro adiungere, 8. 4, 6. in auxilium. 3, 6, 2. 6, 6, 7. in conuiuium. 7, 3, 3. adhibere Lacedaemonios, *vt deprecentur pro aliis*, 3, 4, 6. Adhibere ludos, 9, 4, 1. aliquem in conſilium. 13, 6, 10 vim. 14, 4, 8

Adigere

Adigere alicui ferrum. 1, 9, 21. aliquem iure iurando 8, 4, 11. ſacramento. 22, 4, 5
Adiicere. imperio adiicere regionem, ciuitatem, 1, 2, 8, 1, 9, 1. 5, 4, 6. adiecta laude terreſtris belli. 5, 4. 7
Aditus. omnes aditus obſidere. 1, 5, 10. aditum Regis obtinere. 21, 6, 5
Adiungere Africam Perſico regno. *id eſt, poſt ſubiugatum regnum Perſ. & Africam ſubiugare.* 21, 6, 1
Adiurare, *pro iurare.* 24, 2, 8
Adiuuare bellum non gregarii militis opera, ſed imperatoriis virtutibus. 5, 2, 1
Adminiſtrare tutelam. 3, 2, 7. regnum, 4, 2, 5. maieſtas regni per ſeruum adminiſtrata, *ibid.*
Adminiſtratio reip. Spartanae, 2, 2, 14. gentis, 41, 2, 2
Admirabiliter, 1, 8, 14. admirabile, 2, 2, 14
Admiratio eſt alicui ſeruatae virginit. 2, 4, 17. admiratio tanta eius fuit. 20, 4, 18
Admittere facinus, *pro committere.* 15, 2, 4. *ſubaudiendum autem in ſe: quod interdum diſerte additur.* V. *Ind. Nepotis,* admitti *ſubaudito* ad regem, 1, 3, 2. admittere equum equae. 1, 10, 7 admittere ad conſpectum ſuum milites. 12, 15, 2
Admodum, *hoc eſt, circiter,* 11, 14, 11. 17, 2, 4. 18, 5, 5 24, 1, 6 & 7
Admodum puer. 3, 1, 3. 8, 6, 7 36, 1, 8. παντελῶς νέον, *dixit Strabo lib.* 17. *pag.* 548. *lin.* 10. *& Diod.* 20, 24. *Sic Florus*, 2, 6, 10 praetextatus admodum filius, *Item Nepos.* 21, 1, 1 admodum adoleſcentulus, *pro quo idem alibi* peradoleſcentulus. 18, 1, 4
Admoneri. dolore orbitatis admonitus. 1, 5, 8. admoneri libertatis, *recuperandae puta.* virtute alicuius, 2, 9, 5. admoneri exemplo alicuius, vt tibi conſulas, 4, 5, 11. admonere aliquem cognationis, ſacrorum communium. 5, 10, 3. 11, 3, 1
Adoleſcentia vitioſa, 36 1, 1
Adoptare aliquem in ſucceſſionem regni. 9, 2, 1

Adoptio teſtamenti. 38, 5, 4 *in teſtamento ſiue per teſtamentum facta.*
Adorari ſoliti Perſarum reges. 6, 2, 1. ſe iubet Alex. 12, 7, 1
Adores Damaſci Rex. 36, 2, 3
Adraſtii campi. 11, 6, 10
Adreſtae ſuperantur ab Alexand. 12, 8, 9
Adria vrbs Italica Graecae originis. 20, 1, 9
Adſciſcere in matrimonium aliquam. 38, 8, 5
Adſtricta parcimonia, 44, 2, 1
Adſtruere, *pro ſtruere, hoc eſt cumulare.* 23, 3, 13
Aduentare. 11, 1, 8. aduentat dies. 18, 3, 12
Aduerſis vulneribus cadunt Athen. 9, 3, 10. ex aduerſo ſtant claſſes. 2, 14, 8. aduerſis numinibus tanto ſcelere 18, 7, 1
Aduerſus aliquem mitis. 7, 6, 16. aduerſus hoſtes iracundus, *ib.* aduerſus al. melioris fidei eſſe. 8, 2, 3
Adulari aliquem. 8, 4, 8 adulatio hoſtis, *hoc eſt, qua hoſti adulamur,* 11, 12, 12, *ita* vulgi, 13, 3, 2. magnitudinis alicuius. 30, 4, 18
Adulationis effectus, 13, 6, 3 & ſeqq.
Adulta aetas, 2, 6, 14. ad adultam aetatem peruenire. 3, 2, 5, vsque adultam eius aetatem. 17, 3, 21
Adulterium Alcibiadis. 5, 2, 5
Adulteria grauiter apud Parthos punita, 41, 3, 1
Adulterare. 43, 4, 8
Adunare. *pro coniungere,* 2, 12, 18. 7, 1, 12. 15, 4, 22 16, 2, 1. *pro colligere.* 5, 9, 6. 11, 5, 4. 12, 2, 16 24, 1, 5. 24, 6, 2
Aduocare concionem. 2, 8, 8
Aeacidae Herculis Thebani progenies. 11, 4, 5 plerumque intra XXX annos defuncti, 12, 15, 2 gens antiquiſſima. 12, 6, 3
Aeacidas Moloſſ. Rex. 14, 5, 9. regno pellitur. 17, 3, 17
Aedeſſa Macedoniae vrbs, 5, 1, 7
Aediles Corinthii, 21, 5, 7
Aegeae vrbs Macedoniae, quae prius Aedeſſa. 7, 1, 10
Aegeus, Theſei pater, 2, 6, 14. 42, 2, 13
Aegialus, Medeae frater. 42, 3, 1
Aegre *pro vix.* 2, 4, 32. aegre ab eo obtentum 12, 8, 6.

8, 6. aegre quieuit precibus victus, 18, 5, 6
Aegritudo, *pro moerore*. 32, 8, 38, 2, 2. aegritudo animi, 32, 3, 4
Aegyptus a Cambyſe ſubacta. 1, 9, 1. fecundiſſima 2, 1, 8. *Hinc illud Augusti decretum apud Tac. A.* 2, 59, 5. magna impenſa regum munita, 2, 1, 20 occupatur ab Alexand. 11, 11, 1. in diuiſione imperii Alex. Ptolemaeo cedit 13, 4, 10. temperata ſemper fuit. 2, 1, 6. ſtructa magnis molibus adu. vim incurr. aqu. 2, 2, 20 foſſis conſciſſa *ibid.* eius paludes prohibuerunt ab ipſa Scythas. 2, 2, 14
Aegyptiorum ſuperſtitiones, 1, 9, 2. cum Scythis contentio de vetuſtate generis. 2, 1, 5. ſtudia. Aſtronomia. 20, 4, 3. & magia, 36, 2, 7. foedus cum Rom. 30, 2, 9
Aegypti rex Laced. iuuat, 6, 2, 2. ideoque bello a Perſis petitur. 6, 6, 3
Aegyptium mare, 2, 1, 19
Aemilius Annibalem nauali proelio vincit, 31, 6, 9 eius pulcrum facinus 31, 8, 7. Perſeum vincit, 33, 2, 6. leges Macedonibus dedit. 33, 2, 9
Aemulari cui. 6, 9, 2. *vbi Modum vide.*
Aemulatio inter Cononem & Piſandrum, 6, 3, 3. virium inter Ath. & Laced. 3, 2, 4. virtutis & animorum inter Laced. & Meſſen. 3, 5, 31. muliebris, 14, 5, 2. gloriae bellorum cauſſa. 17, 1, 8. aemulatio gloriae *praef.* 1, 1 aemulatio mutua 7, 5, 13. *vt* mutuus amor.
Aemulator virtutum Ageſilai Piſandrus, 6, 3, 8
Aemuli inter ſe Lacedaem. & Theb. 8, 4, 9. aemulorum odia. 5, 2, 5
Aemulos remouere. 13, 4, 6 aemulus regni; 9, 7, 3. *hac eſt, competitor, & vt ſupra.* 8, 3, 10. *particeps.* 11, 12, 3. aemulis imperii, gratiae imperantis (*ſic enim legendum arbitror*) 8, 4, 9
Aeneas Latinos condidit, 20, 1, 12. in Italiam venit 43, 1, 17, pugnans contra Mezentium occubuit. 43, 1, 21
Aeolides inſulae natiuis ignibus frequentes, 4, 1, 11

Aeolus

Aeolus Siciliae rex. 4, 2,2
Aequales, *qui ſunt eiusdem aetatis.* 9,6,6. 37,4,1
Aequalitas difficilem electionem facit, 1,10, 2. diſcordiam parit vel auget. 13, 2, 3. patrimoniorum apud Spar. 3, 3, 3
Aequare conuexa vallium, 2, 10, 2 1. aequata patrimonia, 3. 3. 3
Aequo Marte; *hoc eſt, pari fortuna belli.* 3, 6, 9. aequis conditionibus pacem facere, 22, 8, 15. aequis legibus pacem facere, 23, 1,5. aequo iure pacem facere; 23, 1, 14
Aeſtimare, *pro deliberare*, 8, 4, 10. vtros potius dignetur, aeſtimat. 8, 4, 10 aeſtimare aliquos non veteri fama, ſed praeſentibus viribus. 30,4,10
Aeſtuario, *vel pro ipſa exaeſtuatione, vel locis, per quae in flumina exaeſtuans mare incurrit.* 44, 1,17
Aeſtu, *ſubaudi curarum*, 11, 13, 3. aeſtus, *pro nimio calore.* 12, 1, 2. *pro fluxu maris.* 12, 10, 6. aeſtus periculorum, 22, 3, 8 aeſtuare h. e. *angi, dubitatione torqueri.* 1, 10, 15
Aeta Colchorum, rex, 32, 3, 15
Aetatis priuilegium, 2, 10, 2 aetatis gradus, 3, 3, 9. aetas militaris *pro aetatis milit. hominibus*, 5. 6, 5, ſupra aetatem virtus eius admirabilis eſt, 6, 5, 3. aetas imbellis *pro hom. imbell.* 6, 7, 1. a paruula aetate, 12, 4, 9. effoetae aetatis viri 6, 7, 4. aetatis ſenioris rectores. 29, 1 8. aetas adulta, aetas immatura. *vid.* immaturus.
Aethiopia, 1, 2, 8. eam imperio adiecit Semiramis *Ibid.*
Aetna Siciliae mons ignifer 4, 1, 5. eius rei cauſa 4,1,14 & 15
Aetnaeorum bellum cum Syracuſ. 22, 1, 11
Aetoli Brunduſium condunt. 12, 2, 7. bellum in Graecia mouent. 13, 5, 1 Chiorum exules recipiunt 26, 1, 5. partem Acarnaniae Epirotis eripere conantur, 28, 1, 1. Romanis intercedentibus ſuperbe reſpondent, 28, 2, 1 bellum cum Philippo gerunt, 29, 1, 13. 29, 4, 5. Antiochum in Romana bella impellunt, 30, 4, 19. 32, 1, 1. [illegible]ertatem amittunt 32, 1, 2. Aetolorum 500. paſtores 9000. Laced. caedunt.

caedunt. 24, 1, 6. Aetolorum ciuitatibus pecuniam imperat Pyrrhus. 14, 1, 6. earum vniuerſus ſenatus Romã miſſus. 33, 2, 10
Aeuum, *pro aetate, vita*, 2, 4, 17. in omne aeuum, *ibidem vt Graeci* εἰς αἰῶνα τὸν ἅπαντα. *& omiſſa praepoſitione*, omne aevum. 14, 4, 14
Affatim, 1, 8, 5
Affectare imperium, 6, 1, 1 regnum. 2, 15, 14. 18, 7, 18. 24, 5, 14. Tyrannidem. 21, 5. 11
Affectus varie his. 12, 1, 5
Afferre fauorem vel odium, *pro conciliare*, 27, 1, 10 vim, pro *inferre*. 18, 7, 8 afferre magnum malum Siciliae, 22, 3, 5
Affici ſeruilibus verberibus 1, 5, 2. verberibus voluntariis, 2, 8, 7
Affirmatio; fidem facere affirmationi ſuae, 1, 7, 17
Affirmatio maieſtatis. 24 6, 6
Afflictae partes, *hoc eſt, debilitatae* 13, 8, 9. res *h. e.* inclinatae, *ſiue vt Liuius amat loqui*, acciſae, 4, 5, 1 afflicta gemino vulnere funerum. 28, ... *vbi* vulnus *pro dolore*.
Affluere, pro accedere. 26 2, ...
Affinitates connubiorum, ... 32, ...
Afri legatos ad Alex. mittunt, 12, 13, 1. bella ... Carthag: gerunt. 19, 1, ... Carthaginenſibus ſtipendium remittunt. 19, 2, ... ad Agathoclem deficiunt. 22, 6, 13. Dionyſio militant. 23, 1, 1...
Africae vaſta regio, 13, 7, ... caſtella & vrbes in planis absque moenibus, 22, 5, ... deſcriptio. 44, 1, 3. tertia pars mundi. 30, 4, 9
Africanus Scipio, 31, 7, ... Africani egregia vox 31, 7, 5. moderatio in recipiendo filio. 31, 7, ...
Agas Cyrenarum rex, 26 3, ...
Agathocles Lyſimachi, a patre occiditur. 17, 1, ...
Agathocles ex humili genere factus Siciliae tyrannus, 22, 1, 1. bis exul. 22, 1, 16. Syracuſas obſidet 22, 2, 1. cum Poenis bellum gerit, 22, 3, 8. in Africam traiicit. 22, 5, ... nauibus incenſis ſpem fugae ſuſtulit. 22, 6, ... Poenos caedit, 22, 6, ... Cyrenarum regem interf...

ficit, 22, 7, 5. Poenos Siciliâ pellit. 22, 8, 3. ex Africa fugit, 22, 8, 8. in Italiam traiicit. 23, 2, 1, & 19 morbo corripitur. 23, 2, 3 obit. 23, 2, 12. Agath. divitiae. 23, 2, 6
Agathocles Ptolem. Philop. ſcortum. 30, 2, 2
Agathoclia meretrix eius ſoror. 30, 1, 7
Agenor Pithonis pater. 13, 4, 21
Agere procul, *pro eſſe & degere*, 11, 5, 2. *pro pellere*, 9, 4, 9. *ita* agere in fugam 16, 2, 3. in exilium, 2, 9, 6. 15, 4, 4. 17, 3, 17 20, 1, 5. 22, 1, 16. 39, 5, 2. 39, 4, 10. ad naues, 2, 9, 17 currum circa metam, 12, 10, 5
Agere omnem vitam heſterno labori ſimilem. 1, 6, 6 agere primos annos in luxuria, in laboribus 5, 3, 6. actis quindecim annis in regno. 45, 5, 9. tutum exilium alicubi agere, 5, 9, 5. agere pueritiam alicubi 11, 4, 5. agere animum alicuius praecipitem. 18, 1, 2. agere praedas, 22, 6, 8
Agere exiljum, *pro degere in exilio.* 3, 5, 12. conuentum. 12, 13, 3. praedas, *Beute macheu.* 21, 6, 8. nepotem, *h. e. gerere ſe nepotem.* 1, 6, 17. tutorem, 7, 5, 9. nepotem magis quam victorem agere in aliquo. 1, 6, 16 propugnatorem ſceleris, 8, 2, 11
Agere, pro, *tractare. Handelen.* 2, 14, 10. *pro degere*, 3, 3, 6. agi, *pecudum proprium*, *tergiuerſantibus militibus nec inepte attribuitur.* 1, 6, 10
Acta res, *h. e. geſta.* 4, 5, 4 *vide l. 19. & 58. de V. S.* mala acta res *dicitur illi pro* male geſta res. *Nimirum* agere *ſaepe eſt* gerere. Actum melius cum rep. 9, 4, 9. *nihil actum*, ſi, *pro fruſtra.* 12, 3, 3. acta Alexandri, *pro rebus geſtis*, 11, 6, 17. *vid.* & 12, 7, 13 nihil actum. 38, 1, 1
Actor, *pro hiſtrione.* 6, 9, 4
Ageſilaus claudus altero pede. 6, 2, 5. Ageſ. res geſtae. 6, 4, 9
Aggerationes *pro aggerum confectionibus.* 2, 1, 2
Aggredi rem magni & animi & operis, *praef.* 1. aggredi orbem terrarum *deſcriptione*, *ibid.* 2, eadem aggredi, 1, 6, 1. aggredi aliquem, *de eo qui hor-*

hortaturus eſt. 2, 13, 1. aggredi aliquem dolo. 3, 1, 2 aggredi eandem viam crudelitatis. 5, 10, 5. aggredi bella Scythica. 9, 2, 10
Agis rex Laced. 5, 2, 5
Agidis alterius bellum cum Antipatro. 12, 1, 9
Agitare, *pro agere*. 1, 5, 5. *pro cogitare*, 2, 12, 3. agitare animo, *idem*. 8, 3, 14. *pro tentare*, 14, 4, 12. *pro concutere, iactare*. 18, 6, 10. agitare conuitiis, 14, 3, 8. agitatus ſtatus vrbis variis diſcordiarum caſibus 18, 6, 10. agitatus parricidiorum furiis. 24, 4, 8
Agitare faſtigium magnarum vrbium, *hoc eſt, comparare inter ſe & quaſi librare, earum dignitatem, opes, potentiam*. 8, 4, 10. *Sicut ſimili fere Phraſi Suet. Caeſ.* 47, 1. exigere pondus dixit. *Legendum potius* agitare faſtidium, *vti editum eſt. vid. Notas.*
Agitare imperia, *h. e. agere*. 19, 2, 6. *Sic in Sueton. Veſp.* 1, 6. *eſt* agere publicum, *pro quo alii male*, publicanum. *Similis Phraſis eſt in Tacito, Germ.* 26, 1 Agitare foenus, & *Liuio* 1, 23, 7. agere regnum. *Haec ex Cl. Berneggeri, praeceptoris mei, Notis ad Suetonium.*
Agmen, *pro exercitu*. 2, 4, 12 2, 10, 21. *ſic Liu.* 28, 7, 16 *& auctores paſſim. vid. Barth. aduerſ.* 72. 6.
Aiax. 44, 2, 4
Alba longa conditur. 43, 1, 23
Albani ab Hercule conditi. 42, 3, 4. *meminit horum & Florus.* 3, 5, 46
Alcetas Perdiccae frater. 13, 6, 15. ab exercitu hoſtis appellatur. 13, 8, 10
Alcibiades Dux Athen. in Cilicia. 4, 4, 3. reuocatur ad reatum 4, 4, 4. & 5, 1, 2. Elidem in exilium proficiſcitur. 5, 1, 2. Laced. ad bellum contra Athen. inſtigat. 5, 1, 4 ipſe eorum ciuitates ad defectionem compellit. 5, 2, 2. adulterata Agidis vxore, ad Darii praefectum confugit. 5, 2, 5 pulcer & eloquens. 5, 2, 6. ad Athen. partes redit, 5, 3, 1. ab exilio reuocatur, 5, 3, 6. Laced. bello petit. 5, 3, 9. mari 5, 4, 1. terraque vincit. 5, 4, 3. ingenti

3. ingenti ciuium fauore excipitur. 5, 4, 9. vincitur. 5, 5, 2 denuo in exilium abit. 5, 5, 8. interficitur. 5, 8, 12
Alere. Alitur ipſis vndis incendium, 4, 1, 11. alere contentiones ciuitatum. 8, 1, 3
Alexander Amyntae. 7, 2, 13. Perſicorum legatorum libidinem vlciſcitur. 7, 3, 4. regnum Maced. egregie ampliat. 7, 4, 8
Alexander alterius Amyntae, 7, 4, 5. Philipp. fratrem Illyriis obſidem dat. 7, 5, 1. inſidiis matris occumbit. 7, 5, 4
Alexander. Olymp. frater Epiri rex. 8, 6, 7. e Cleop. Philippi ducit, 9, 6, 1. bellum in Italia gerit. 12, 1, 4. 12, 2, 1. occiditur. 12, 2, 14. cum omnibus copiis. 23, 1, 17
Alexandri M. dux Sopyrion, cum omni exercitu a Scythis deletur. 2, 3 4 12, 1. 5. 37, 3, 2. Alex. M. cum Amazone concumbit, 2, 4, 33. ſuae ſtirpis vltimus, & quare? 7, 2, 4 Alex. prima rudimenta. 9, 1, 10. Athenas proficiſcitur, 9, 4, 5. caedis paternae conſcius. 9, 7, 1. comparatur cum patre 9, 8, 13 incipit regnare. 11, 1, 9 Dux Graecorum fit, 11, 2, 5 Thebas diruit 11, 4, 7 ab Athenienſibus duces & Oratores petit. 11, 4. 10. Tytum capit. 11, 10, 14 Iouis Hamm. filius ſalutatur. 11, 11, 7. Alexandriam condit, 11, 11, 13 Darium tertio vincit, 11, 13, 1. Perſis iugum ſeruitutis impoſuit. 11, 14, 7 Perſepolim capit. 11, 14, 10 illacrymatur defuncto hoſti, 11, 15, 15. laetatur morte aemulorum regum, 12, 1, 5 habitum Perſicum ſumit, 12, 3, 8. faeuit in ſuos. 12, 5, 1. Clitum interficit, 12, 6, 3. inedia mori vult. 12, 6, 15. vult adorarari, 12, 7, 1. 11, 11, 11. Saxum, quod Hercules non poterat, expugnat, 12, 7, 13. Porum vincit, 12, 8, 5 in vrbem hoſticam ſolus deſilit. 12, 9, 5. vulneratur, 12, 9, 12. Statiram Darii f. ducit. 12, 10, 9 aes alienum militum ſoluit, 12, 11, 1. eorum ſeditionem compeſcit. 12, 11, 8 ſatellites ex Perſis legit. 12, 12, 4. Ephaeſtionem ſepelit, 12, 12, 12. venenum bibit, 12, 13, 8. militibus valedicit, 12, 15, 2. moritur.

ſitur. 12, 16, 1. eius elogium, 12, 6. per tot. mortem eius conſequentia 13, 1. & ſeqq. corpus ad Hammonem delatum. 13, 4, 6 Alex. etiam mortui reverentia apud ſuos, 13. 4, 4. 15, 2, 14. Graecorum exules reſtituit, 13, 5, 2 Athenas deleturus erat, ſi vixiſſet, 13, 5, 7. Alex. favor. 13. 6, 12. 14, 1, 8. terror apud Carthag. 12, 6, 1 poſt eum omnes duces faſtidiunt Argyraſpides 14, 2, 7. Alex. militum opera magnus factus, 14, 2, 10. Alex. mortali manu cadere, fas non fuit, 14, 4, 12. Lyſimachum leoni obiicit 15, 3, 7. Sandrocottum interſici iubet 15, 4, 16. eius tota domus a Caſſandro ſublata, 14, 6, 12. 15, 2, 5. 16, 1, 15. eodem modo vindicatur. 16, 2, 6. Alex. nomen, quaſi numen in auxilium vocatur a Maced, 24, 5, 9

Alex. magni filius Indorum rex. 12, 7, 10

Alex. Lynceſtarum frater. 11, 2, 2. *hic Curtio eſt Alex. Lynceſtes*, 7, 1, 6. propter inſidias Alex, paratas in vincula coniicitur. 11, 7, 2 occiditur, 12, 14, 1

Alex. Caſſandri. 16, 1, 5

Alex. Pyrrhi 17, 1, 3. caedem parentis vlciſcitur 26, 2, 11 Macedoniam occupat. 26, 2, 12. & amittit 26, 2, 13 reſtituitur. 26, 3, 1. ſororem ſuam in matrimonio habet. 28, 1, 1

Alex. Perſei cum patre capitur. 33, 2, 6

Alex. falſus, Βάλλης *dictus Ioſepho*, Demetrium Syriae regno, & vita exuit, 35, 1, 9. & ſeqq. 29, 1, 6. occiditur. 35, 2, 4

Alex. *Zebina* Ioſepho dictus, a Prolom. Phyſcone in regnum Syriae ſubornatur. 39, 1, 5. occiditur. 38, 2, 7

Alex. Ptolemaei matrem interficit. 39, 4, 7. propterea in exilium pellitur. 39, 5, 2

Alexandri multi, *pro ſimilibus Alexandri*. 13, 1, 15

Alexandria Aegypti conditor. 11, 11, 13. Carthaginis aemula. 21, 6, 3. aedificata a Cleomene. 13. 4, 11 Alexandrini regi ſuo tutorem a Rom. petunt. 30, 2, 9

Alexandria ad Tanaim conditur. 12, 5, 12

Alias. nusquam alias. 4, 2, 1, 9

1, 9. *vbi* alias *pro alibi, alio loco. Sed vſitatius eſt pro alio tempore.*
Aliena qui affectat, propria ſaepe amittit. 39, 1, 3
Alienare *pro occultare.* 18, 3, 9. alienatis rebus, *hoc eſt, recedente fortuna & mutato priore rerum ſtatu.* 13, 6, 10. alienare a ſe aliquem. 1, 7, 18. alienatus vocibus alterius. 6, 1, 7
de ALIENO largiri, facile. 36, 3, 12
Aliquantiſper in Scythiam proceſſit, 1, 7, 4.
Allegare, *hoc eſt praetexere.* Germ. *vorwenden.* 16, 1, 10, l. 9. *de procur.*
Alligare vulnus. *pro obligare.* 15, 3, 13. alligari in ſocietatis foedera per legatos. 24, 1, 2
Alloquio poſtremo aliquem dimittere. 19, 3, 11
Alludere. infans veluti ad notam alluſit, 1, 4, 12 *quod* riſu cognoſcere, *eleganter dixit Virgilius Eclog. 4. in fin.*
Alpes a Tuſcis occupatae, 20, 5, 9. poſt Herculem a Gallis ſuperatae. 24, 4, 4. *falſo igitur hoc ſibi adſcribit Annibal apud Appian. in de Bell. Syriac pag. 91. in fine.*
Altera, *pro alterutera.* 11, 12, 10. *non pro alia, meo quidem animo.* τὴν ἑτέραν τῶν ἑαυτȢ θυγατέρων. *habet Diod.* 7. 54. *ita infra.* 19, 5, 15
Alternare, *h. e. variare.* 36, 4, 1
Altius, *pro longius.* 42, 2, 7
Amadas amicus Alexand. 12, 12, 8
Amarior miniſter regni, quam ipſe rex, *hoc eſt, aſperior, immitior, officiorum, tributorumue exactor.* 16, 1, 14. amarum ac triſte conuiuium. 12, 6, 13
Amaritudo. 38, 5, 7
Amazones Scythae, 2, 1, 3 earum origo. 2, 4, 1. & 27 mores. 2, 4, 4. quare ita dictae. 2, 4, 11. durant ad Alex. vsque. 2, 4, 32. ad quem earum regina proficiſcitur. 2, 4, 33 & 13, 37
Amazonum regio. 24, 8, 9
Ambigere de regno. 1, 10, 1 ambigere cui rei primum occurras. 29, 4, 9
Ambiguum periculum. 31, 8, 7
Ambigeri regis ſubditi, tela vene-

veneno tingunt. 12, 10, 2
Ambitio vulgi. *ſicut ſup.* adulatio vulgi. 12, 15, 11 *vide quae notauit Cl. Bernecccrus, ad prolog. pag.* 1. ambitio popularis. 1, 1, 1 magna ambitione aegre obtinere, 1, 3. 2
Ambitioſae pulchritudinis ſcortum. 30, 2, 2. ambitioſus apud populares. 17, 2, 6
Ambri ſuperantur ab Alexandro. 12, 9, 4
Amici, *h. e. conſiliarii, proceres.* 34, 3, 3. *ita forte*, 37, 3, 8. (*quamuis & hic ſpecialius, pro amaſiis accipi poſſet*) & 38, 9, 5. & 42, 5, 7. *Vide Cl. Bernecceri Notam ad Sueton. Caeſ.* 72, 6. *Ita* 9, 4, 5, & 12, 12, 8 Amicos Alex. ad recipiendas Aſiae ciuitates mittit, 11, 10, 4. amicos longam veſtem ſumere iubet. 12, 3, 9. vnus ex amicis Darii. 12, 5, 10
Amicior. 2, 10 13
Amicitiam iungere. 9, 4, 5 43, 5, 3. facere, 12, 7 6
Amicitiae regiae fragilitas. 12, 6, 3. amicitiae iure patet alicui regia. 3, 1, 2 amicitiae regiae fiducia aliquid facere. 12, 6, 3
Amicitias vtilitate, non fide colere. 9, 8, 9. Amicitiarum iura, ſucceſſu a pleriſque, non fide, ponderantur. 21, 7, 3
Amittere ſpem pacis. 11 12, 5
Ammonis templum. 1, 9, 3. 11, 11, 7. *reliqua vide in* Hammon.
Amor memoriae iuſte imperantium, 4, 2, 5. amor tantus Croeſi apud omnes vrbes erat. 1, 7, 10
Amouere aetatem imbellem, *pro alio mittere.* 11, 10, 14
Amphilochi Gallaeciae populus. 44, 3, 6
Amphipolitana arx, 4, 6, 15.
Amphiſtratus Caſtoris & Pollucis auriga. 42, 3, 3
Amphictyon rex Athen. 2, 6, 9
Amplecti ſpe improba regnum totius Africae. 21, 7, 4. 29, 2, 2
Ampliare regnum virtute, liberalitate Perſarum. 7, 4, 1. terminos imperii acquiſita vrbe aliqua. 13, 6, 20
Amplitudine rerum geſtarum

rum inuidia ſuperatur. 1, 2, 5
Amplius, *tam magnitudinis eſt, quam continuam vocant*, (*vt alibi*) *quam numeri*; *vt* 3, 3, 5. non amplius vna veſte, *pro non pluribus quam vna veſte*. 3, 3, 5. non amplius centum viri. 6, 7, 4. non amplius quam in biennii vſu 17, 2, 41. *Vid. & Ind. in Nepot.*
Amputare meras, 24, 7, 2. *quod Virgilio eſt* rumpere Aeneid. 9, 15. *& alibi*, dextram amputare. 2, 9, 18, 17
Amulius fratrem regno pellit, 43, 2, 2. interficitur a Romulo, 43, 3, 1
Amyntas Maced. rex, 7, 2, 13
Amyntas alter Menelai filius. 7, 4, 3
Amyntas Dux Philippi in Aſia. 9, 5, 8
Amyntas Alexand. conſobrinus ab eodem interfectus, 12, 6, 14. *videtur autem fuiſſe idem cum ſuperiore.*
Amyntas Alex. praefectus, in diuiſione imperii eius Bactrianos ſortitur. 13, 4, 23
Anaxarchus Philoſophus. 12, 13, 5
Anaxilaus tyrannus Siculus, inſignis iuſtitia. 4, 2, 4
Anceps certamen, *hoc eſt dubium*. 2, 3, 11. 11, 9, 12
Ancora, Seleuci & generis eius naturalis nota 15, 4, 9
Andragoras regii Parthorum ſanguinis auctor. 12, 4, 12. ab Arſace eppreſſus. 42, 4, 9
Andromache Hectoris. mox Heleni coniux. 17, 3, 6
Anguſtiae Thermopylarum 2, 11, 2. 8, 14, 12. Salaminii freti. 2, 12, 18. anguſtiis ſibimet incluſi videbantur 17, 1, 12
Anhelans inopia, *hoc eſt ſumma*. 9, 1, 6
Animus ingens. 1, 6, 12. animus non deeſt alicui in auxilium ſui. 11, 9, 20. animum nubendi omittere. 2, 4, 5. animi plus alicui eſt, quam alii. 11, 10, 13
Animis, *pro animo*. 31, 3, 6 animorum, *pro animi*, *& hoc pro audacia*, 11, 5, 13. animos, *pro animum & hoc pro conſilio*. 11, 6, 1. animos iniuria & indignitas acuit. 3, 5, 4. animos extollit nobilitas; 1, 4, 4 animorum alacritas magna eſt aliquibus, 2, 9, 11 tantis animis concurſum eſt. 3, 5, 13. tantum animorum, 6, 7, 5. hoſtiles ani-

animos deponere, 7, 3, 9 animi iuueniles vtrique erant. 17, 1, 11. animi minores, quam. 18, 1, 2
Animatus ſic. 3, 5, 12 circa aliquem animatus, 14, 1, 3
Annibal Hasdrubalis. 19, 2, 2
Annibal alter, ſiue magnus, dux Carthag. 29, 1, 7. Romanos vincit, 29, 1, 7. iterum, 29, 4, 1. ad Antiochum fugit. 3', 2, 8. cui Rom. fraude ſuſpectus redditus. 31, 4, 14. ſententiam tamen ſuam candide dicit 31, 5, 5. vincitur ab Aemilio. 31, 6, 11. ad Pruſiam profugit. 32, 4, 5. per ſerpentes victoriam procurat, 32, 4, 7. venenum haurit. 32, 4, 12. eius encomium, 32, 4, 14. res geſtae 44, 5, 2. 5. Alex. non poſtponendus, 4. 9 annis 16 Italiae victor immoratur. 33. 4, 8
Anno eodem, quo Roma a Gallis capta, pax tota Graecia extitit, 6, 6. 5. anno eodem tres ſummi impp. mortui. 91, 4, 13 anno vno eodemq. Athenae expugnatae, Darius mortuus, Dionyſius exul. 5, 8, 7
Antandrus Agathoclis frater, 22, 7, 1
Ante diem, *pro ante dies, hoc eſt, aliquod tempus.* 6, 7, 7. *niſi eſt eodem die. vt ante Kalendas* in L. 13. & L. 56, 5. de V. O. ante experimentum belli nimium vis viribus fidit Xerxes, 2, 10, 15. ante iactum ſagittarum ad hoſtem veniunt Athen. 2, 9, 11. ante annum Troianae cladis, *pro anno ante Troianam cladem.* 18, 3. 5.
Ante omnia. *für allen Dingen.* 11, 2, 1. *Loquitur ita Marcianus* in *L.* 23. *de probat. & Valens L.* 22, *de alim. legat. & Sueton. in Calig.* 11, 5
Antecedere aliquos nobilitate. 33, 1, 1. aliquem aetate. 34, 3, 7
Anteire. omnes foeminas mollitia corporis, 1, 3, 2 *ſic in malam p. vſurpatur. Alibi in bonam,* vt, anteire viros virtute. 1, 1, 6
Anteponere ſpem praemii fidei ſacramenti. 14, 1, 10 periculoſo regno ſecuram & tutam vitam. 39, 4, 3
Antelucanum tempus. 1, 6, 2
Antenor Venetorum conditor, 20, 1, 8

Anti-

Antigenes amicus Alexand. 12,1,18

Antigonus in diuiſione imperii Alexand. maiorem Phrygiam conſequitur. 13, 4, 14. bellum cum Perdicca gerit. 13, 6, 8. Eumenem vincit. 14, 2, 2 iterum & Argyraſpidas. 14, 3, 2. a quibus traditum. 14, 3, 11. in cuſtodia habet. 4, 4, 21. ſociis praedae partem negat, 25, 1, 2. rex appellatur. 15, 2, 10. occiditur. 15, 4, 22. Phil. & Alex. regibus, in omni militia ſocius. 16,1,12

Antigonus modo dicti nepos. 17, 2, 10. a Ptolem. Macedonia pellitur, 24, 5, 9. reuertitur, 25, 1, 1 Gallos caedit, 25, 2, 10 pellitur a Pyrrho. 25, 3, 5 Peloponnenſes ſubiugat. 26, 1, 2. Gallos caedit, 26, 2, 8. bellum Athen. infert. 26, 2, 10. Macedoniam amittit. 26, 2,12

Antigonus vltimus Philippi tutor. 28, 3, 10. Diadema proiicit. 28, 3, 12. iuſſu pop. regnat. 28, 3, 16. Laced. vincit. 28, 4, 3. & Spartam capit. 28, 4, 12 moritur. 28, 4, 16

Antiochia a Seleuco, ex nomine patris condita. 15, 4, 8. a Grypo capitur. 39, 3, 7. contra Demetrium conſpirat, 35, 1, 2. 39, 1, 4. ad filium eius deficit. 35,2,3

Antiochus Seleuci pater. 13, 4, 17. clarus inter Philippi duces. 4,15,3

Antiochus, *Soter*, Seleuci filius. 17,2,11. pacem cum Ptolomaeo facit. 24.1.9

Antiochus Deus. 27, 1, 1

Antiochus Hierax. 27, 2, 9 ab Eumene Bithyno vincitur, 27, 3, 2. a latronibus interficitur. 27, 3. 12

Antiochus Magnus Aſiae rex adhuc impubes. 29, 1, 3. *Aegyptum* aggreditur. 30, 1, 4. 30, 2, 9. ab *Aetolis* in Romana bella impellitur. 20, 4, 19 *Aegyptum* occupare ſtatuit, 31, 1, 1. vincitur ab *Acilio*, 31, 6, 5. donat Scipioni filium, 31, 7, 4. debellatur a Scipione. 31, 8, 9. interficitur, 32,2,2

Antiochus Epiphanes Magni F. a Popilio circumſcribitur. 34,3,3

Antiochus Deus Pſeud-Alexandri filius a tutore Tryphone occiditur. 30, 1, 7

Antiochus Soter, Demetrii frater

frater Tryphonem regno exuit. 36, 1, 8. Iudaeos ſubigit, 36, 1, 10. in Parthos ducit 38, 10, 1. Babyloniam occupat 38, 10, 6, occiditur, 38, 10, 10. corpus eius remittitur a Parthis. 39, 1, 7.
Antiochus Grypus qui & Philometor, Demetrii filius 39, 1, 12, *reliqua vide in* Grypus.
Antiochus Cyzicenus modo dicti frater vterinus 39, 2, 14
Antiochus *Aſiaticus* Cyziceni F. regno Syriae, quod Lucullus dederat, a Pompeio priuatur. 40, 2, 4
Antiope *Amazonum* regina, 2, 4, 20. captam ab Hercule ſororem traditis armis liberat. 2, 4, 25
Antipater inter amicos Philippi. 9, 4, 5. Macedoniae praefectus, 11, 7, 1. Agidem & Spart. vincit. 12, 1, 12 cum ſupplemento tironum ad Alexand. euocatur. 11, 12, 9. auctor necis Alex. & quare, 12, 14, 1. naſcendo regi tutor conſtituitur. 12, 2, 1, Graec. praeponitur. 13, 5, 8. *Antigonum* contra Perdiccam iuuat 13, 6, 9. Eumeni auxilia mittit. 14, 2, 4. Maced. inſidiis petitur 14, 4, 11. amarior ſemper miniſter regni fuit, quam ipſi reges. 6, 1, 14
Antipater ſuperioris nepos, matrem occidit. 16, 1, 1. regno exuitur, 16, 1, 19. interficitur a Lyſimacho ſocero. 16, 2, 4
Antiquitas, 12, 2, 13. Siciliae fabuloſa, *hae antiquorum de Sicilia narrationes* 4, 1, 8. omnis antiquitas fabuloſa. 2, 6, 7
Antiquum, 39, 3, 6, *pro eo, quod a icui maxime curae eſt, Angelogen. Aliter tamen exponit* Barth. aduerſ. pag. 33. *ita in L.* 19. §. *filius de captiu. & poſtlim.*
Antiſtites, *pro ſacerdotibus*, 11, 11, 9.
Antonius bellū Parthis infert 41, 2, 9, a Parthis vincitur, 24, 5, 3.
Annulus cum inſculpta anchora inuentus in lecto matris Seleuci, 15, 4, 5. annuli curam ſub C. Caeſare Trogi pater habuit. 43, 5, 15. annulum ſuum Perdiccae tradit moriturus Alexander. 12, 15, 12
Anxie, *hoc eſt diligentiſſime*, 1, 4, 11

Apamenii a Demetrio deficiunt. 39, 1, 4
Aphellas Cyrenarum rex 22, 7, 4
Aperire portas refugiis aliorum 11, 4, 9. apud portas aduerſus aliquos. 28, 2, 2 aperire mandata regis 18 6, 4. conſilium ſuum omnibus. 22, 5, 1
Aperto proelio dimicare, 3, 7, 15
Apes Hieronem nutriunt, 23, 4, 7. apium vſus inuentus 13, 7, 10
Apis Aegyptiorum Deus, 1 9, 2
Apollo Seleuci pater creditur 15, 4, 3, virginum raptor. 13 7, 7. pro Delphis ſuis contra Gallos pugnat 24, 8, 4. *Apollinis* templum, 2, 12, 8. ſpoliatur a Phocenſ. 8, 1, 8 Apollini conſecratur gladius Pauſaniae, quo Philippum occidit, 9, 7, 13. campi *Antiocheni* dicuntur, 15. 4, 8. munera a Maſſilienſ. mittuntur. 43, 5, 9. *Apollinem* leg. ſuarum auctorem facit Lycurgus. 3, 3, 10
Apollonia 15, 2, 1
Apollonienſes pro Scythis auxilium a Philip. petunt. 9, 2, 1
Appellare regem, pro facere, aut declarare. 13, 3, 1. *ita* hoſtem. 11, 10, 8. ſeruitutem appellantes *pro ſeruitute habentes.* 2, 4, 5
Apparare. apparatis epulis inuitare aliquem. 1, 6, 5
Appetere aliquem veneno. 37, 2, 5
Appetitus inſidiis, *hoc eſt, petitus.* 7, 5, 4
Appius Claudius. *vide C.*
Applicuit ad littus. *hoc eſt, appulit. Er iſt angelangt.* 2, 4, 21, applicitum 2, 12, 2. applicare, *aliue. pro admonere,* 11, 15, 6
Appulorum bellum cum *Alex.* Epir. 12, 2, 5. fatum 12, 2, 10
Apricitas loci. 36, 3, 5
Aptus regno 11, 5, 2
Apud eũ nulla ratio vincendi turpis. 9, 8, 7, apud eum cupiditas non terminatur vllo modo, 21, 6, 4. apud aediles iurgari adverſus lenones. 21, 5, 7 apud aliquem condiſcipulatus. 12, 6, 7.
Aquilae duae in culmine domus naſcente *Alex.* 12, 16. 2. aquila aurea Clearcho

cho in publicum prodeunti praelata 16, 5, 9

aquila in acie Locrenſ. contra Croton. 20, 3, 7. in clypeo Hieronis. 12, 4, 10

Aquila in auſpiciis quid ſignificet. 23, 4, 11

Aquileia ab Iſtris habitata. 32, 3, 7

Aquilius Cos. 36, 4, 10

Aquilius Rom. legatus a Mithrid. vincitur. 38, 2, 8. & 14. idque in Bithynia. 38. 4, 6

Arabiae pars in diuiſione imp. *Alex.* Ptolemaeo cedit. 13, 4, 10. *Arabes* Erotimi virtute nobilitati. 39, 5, 8

Aracoſii in diuiſione imperii *Alex.* Sibyrtio cedunt. 13, 4, 22

Aracus iuuentutem ad ſobolem generandam domum remittendi auctor Spartanis, 3, 4, 8

Arae 12. a veniente in *Aſiam Alex.* ſtatutae, 11, 5, 4 ad oſtium Indi. 12, 10, 6 arae in iuramento tactae 24, 2, 8

Aratio inuenta ab *Ath.* 2, 6, 5

Arathis ſepulcrum pro templo colunt Syri, 36, 2, 2

Araxes fl. 1, 8, 2

Arbactus Med. praefectus. 1, 3, 2. rex fit. 1, 3, 6

Arbiter pacis & belli Graecorum quomodo factus Perſarum rex. 5, 2, 11. *Arbitrium autem hic poteſtas eſt, ex ſola arbitri voluntate dependens, vt & alias* arbitrium vitae & necis, *& ſimilia contra* arbitrium pacis ſuſcipere, *eſt interponere ſe pro mediatore.* 22, 2, 5. arbiter, *pro teſte.* 24, 2, 5. *pro iudice.* 27, 2, 4. ſine arbitris interficere aliq. 21, 4, 3. arbiter iuriſiurandi. 24, 2, 5

Arbitria principum, proleg. 1, 1, 2. *ita,* 2, 7, 3. *Libido regum pro legibus,* arbitria *pro imperiis,* 1, 1, 2. *ita Tacit. A.* 6, 51, 5. *& aliis locis, quae demonſtrat Ind. in voce Arbitr.* Arbitria regni permittere victori. 11, 12, 4. arbitria pacis ſuſcipere inter aliquos. 22, 2, 6

Arcadiae regnator *Ariſtaeus* mellis vſum primus inuenit. 13, 7, 10. *vide Virgil. in Georg.* Arcades Spartanos vincunt. 6, 6, 10

Arcanorum regis particeps Harpagus, 1, 4, 6. *Ita apud*

apud Curt. 6, 8, 14. arcanorum regis arbiter Philotas.
*Ar*ceſilaus in diuiſione imp. *Alex.* Meſopotamiam ſortitur. 13, 4, 23
*Ar*ceſſere. 1, 4, 5. arceſſere auxilia. 11, 10, 14
*Ar*chagathus Agathoclis. 22, 5, 1. occiditur. 21, 8, 14
*Ar*chelaus Amyntae, 7, 4, 5 occiditur a fratre Philippo. 8, 3, 10
*Ar*cheſilaus *Ar*chagathum occidit. 22, 8, 15
*Ar*chidamus Lac. dux, 6, 6, 8
*Ar*chidaeus Amyntae, 7, 4, 5. occiditur a fratre Philippo. 8, 3, 11
*Ar*chos in diuiſione imper. Alex. Pelasgos conſequitur. 13, 4, 23
*Ar*ctare, *pro circumſcribere, deſinire.* 39, 5, 7
*Ar*ctus, arctiſſima cognatione iunctus alicui. 8, 6, 4
*Ar*cus locus Iudaeae, vbi balſamum naſcitur. 36, 3, 2. *Sed legendum videtur* Hierichus. *Vide Not.*
*Ar*dent terrae nimio feruore ſolis, 2, 1, 6. ardere tanto odio alicuius. 8, 4, 5.
*Ar*dor Spartan. ex carminibus Tyrtaei. 3, 5, 10. ardores aeſtiui ſolis. 2, 1, 6
*Ar*dui laboris opus. *praef.* 1, 2
*Ar*eas Spart. Dux contra Aetolos. 24, 1, 5
*Ar*ei in diuiſione imp. Alex. Staſanori cedunt. 13, 4, 22
*Ar*gaeus rex Macedon. 7, 2, 2
*Ar*gaeus Apollinis ex Cyrene filius. 13, 7, 7
*Ar*gentifodinae in Thracia. 8, 3, 14
*Ar*genteis clypeis ornati Alex. milites. 12, 7, 5
*Ar*gi receptaculum exulum Athen. 5, 9, 4. eloquentia Demoſthenis perſuaſi Athen. iunguntur. 13, 5, 10 obſidentur a Pyrrho. 25, 5, 1
*Ar*gonautae, 42, 2, 12. nauem ſuam humeris per montes tranſportant. 32, 3, 16
*Ar*gumentum, *pro ſigno, indicio*, 12, 15, 3. 15, 4. 9. 16, 5, 19. argumentis ſuperari, 2, 1, 21.
*Ar*gyraſpides. 12, 7, 5. vincuntur ab Antigono, 14, 3, 2
*Ar*chaiſmi, glandem veſci. 2, 6,

2, 6, 5. v. Veſci. nihil frui, 8, 2, 11. vltionem potiri 9, 7, 12. *cuius generis plura vide in* potiri.
Ariarathes Artaxerxis. 10, 1,1
Ariarathes Cappadocum rex. 13,6,11
Ariarathes Artemenis, puer adhuc, Cappadoc. rex. 29, 1, 4
Ariarathes Cappad. rex fratrem Orotetnem regno pellit. 35, 1, 2. contra Demetrium Syrum conſpirat. 35, 1, 6. Roman. iuvat contra Ariſtonicum. 37,1,2. interficitur. 38, 1, 1.
Ariarathes, ſuperioris F. ab auunculo Mithridate interficitur. 38. 1,11
Ariarathes modo dicti frater a Mithridate vincitur. 38, 2, 2
Ariarathes Mithridatis, 38, 1, 12
Aridaeus Philippi, Alex. ſuccedit. 9, 8, 2. quamvis ab ipſo praeteritus, 12, 15, 9. nominatur pro ſucceſſore a Meleagro. 13, 2, 8. recuſatur a Ptolemaeo. 13. 2, 11. Rex appellatur a militibus. 13, 3, 1. necatur ab Olymp. 14 5, 10
Ariobarzanes rex Cappad. 38, 2, 12. a Tigrane pellitur. 38. 3, 4
Ariſthaeus Cyrenem condit, 13, 7, 1. mellis vſum invenit, 13, 7, 10
Ariſtides proditionem Pauſaniae detegit. 2, 15, 16
Ariſtonicus Eumenis naturalis. 36, 4, 6
Ariſtoteles Alex. Calliſthenisque praeceptor. 12, 6, 17
Ariſtoteles doctor inclytus omnium Philoſophorum. 12, 16, 8
Ariſtotimus Eliorum tyrannus. 26, 1, 4
Arma Amazonum inter Herculis ſtipendia 2, 4, 18. arma Parthorum. 41, 2, 5
Armis, non pretio ſummouendus hoſtis 6, 1, 6. armis, non muris, defenſa Sparta. 14, 5, 6
Arma mouere. 2, 8, 1. arma, *pro bellis*, 7, 2, 7. arma conuertere ab externis bellis velut in viſcera ſua. 32, 1. arma transferre ad hoſtem. 41, 1, 5
Armare ſagittas veneno *hoc eſt, tingere, imbuere*, 12, 10, 2. *Ita* ferrumque armare veneno, & calamos armare veneno. *Virg. Aeneid.* 9, 773. & 10, 140. armat aliquos

quos fortuna in pernici-em mutuam. 13, 1 15
Armati conueniunt Alexandri amici. 13, 2, 4
Armenii in diuiſione imp. Alex. Phrataferni cedunt 13, 4, 23. Armenii regni deſcriptio. 42, 2, 7
Armenius Iaſonis comes 42, 2, 10
Arpi a Diomede conditi. 20, 1, 10
Arripi aduerſa valetudine, *pro corripi.* 41, 6, 13. arripit aliquem ſomnus, 11, 13, 1. arripere occaſionem. 27, 2, 7. materiam quietis. 30, 1, 7
Arrogantiae effectus. 13, 8, 2
Arruba a Philippo regno exuitur. 7, 6, 12. 8, 6, 7 regnum ſuum nouis LL. inſtruit. 17, 3, 12
Ars bellandi, 19, 1, 1. *Ita Flor.* 1, 3, 2
Arte quaeſitis remediis locorum vitia molliuntur. 2, 1, 6. artes *pro dolis.* 4, 1, 18. artes imperatoriae, oratoriae. 6, 5, 5
Arſaces omnes Parth. reges dicti. 41, 5, 6
Arſaces Parthorum rex. 35, 1, 3
Arſinoe Cyren. regina cum genero concumbit. 26, 3, 6
Arſinoe Lyſimachi vxor priuignum veneno tollit. 17, 1, 4. a fratre in matrimonium petitur. 17, 2, 7. 24, 2, 1. in exilium abit. 24, 3, 9
Artabanus Xerxem obtruncat. 3, 1, 3
Artabanus Parthorum Rex. 42, 2, 1
Artamenes Cappadociae Rex. 27, 3, 7
Artaphernes Darii frater, litem inter Xerxem ac fratrem eius dirimit. 3, 10, 9
Artaxerxes *Longimanus,* 3, 1, 4
Artaxerxes *Mnemon* Perſarum rex. 5, 8, 13. Darii F. 5, 11, 1. bellum cum fratre gerit. 5, 11, 5. Conóna claſſi ſuae praeficit, 6, 1, 9 Graecos ab armis diſcedere iubet. 6, 6, 1. filios 115. habet. 10, 1, 1. ex quibus multos inſidias ſibi ſtruentes interficit. 10, 2, 5. *Artaxerxes Perſis idem quod* μέγας ἀρήϊος, *magnus bellator, vt docet Herodotus.* 6, 90. *ſiue vt Ammian. Marcell.* 19, 4. *bellorum victor.*
Artamenes cum fratre Xerxe

Xerxe de regno diſceptat, 2, 10, 2
Artemiſiae, reginae Halicarnaſſi, audacia. 2 12, 23
Artifex in ſeria & iocos 9, 8, 8
Aruas Moſis F. 36, 2, 17
Aſcalonii cum Phoenicibus bellum gerunt. 18, 3, 5
Aſcanius Aeneae F. 43, 1, 22
Aſciſcere, *pro adſumere*. 42, 1, 18
Aſia ſubacta a Cyro. 1, 8, 1 a Scythis. 2, 3, 1. iis per 1500 annos vectigalis. 2, 3, 17. in ditione *Athen.* 4, 3, 5. *dubium tamen. vide*, Graecia in dit. *Athen.* affectatur a Spartanis. 6, 1, 1. 6, 2, 7. vaſtatur ab *Alcib.* 5, 4, 6. Gallorum plena. 25, 2, 11. *Aſia* Perſarum iuris, 9, 5, 8. Romanorum facta, eos corrumpit. 36, 4, 12. *Aſiae* ciuitates quaedam ab *Amazon.* ſubactae. 2, 4, 14 quaedam motu terrae abſorptae. 30, 4, 3. *Aſia* intra Taurum. 2?, 2, 6 *Aſiani* milites Romanis impares. 31, 2, 12. *Aſiaticae* delitiae. 38, 7, 11. *Aſia* maior. 15, 4, 1
Aſpaſia Cyri pellex. 10, 2, 2
Aſphaltites lacus. 36, 3, 8
Aſper. coelum aſperum, 2, 1, 13. gens laboribus & bellis aſpera, 2, 3, 7. aſperum proelium. 5, 9, 10
Aſpergi ſanguine alicuius, 14, 4, 11. aſpergere fundamenta murorum ſanguine. 28, 2, 10
Aſpernari, *hoc eſt dedignari.* 1, 6, 4
Aſſentari. 12, 6, 2
Aſſequi, virtute aſſequi, *ne ſegnior videare*, 2, 4, 27
Aſſerere ſenatui quid. 38, 2, 5. ſibi originem Graecam. 44, 3, 2
ASSIDVVM inter pares diſcordiae malum. 16, 3, 1
Aſſignare alicui prouinciam, *pro decernere*, 15, 4, 14. 15, 3, 15. cuſtodibus, *pro dare in cuſtodiam.* 14, 4, 21. *Aſſignare etiam proprie ſignificat ſpeciatim diuidere, ut in Coloniis.* 42, 3, 1. 43, 11. *ita Liv.* 4, 11, 9. *& ſaepius. Frontin. de re Agrar. cap. de Agror. Qualitat. in Princ. Plin.* 10, 50. *f. vide etiam Calu. Lexicon Iurid. in voce Ager* ſubſec. *Aſſignare* copias ducibus *tradere perducendas aliquo.* 2, 13, 11. *Aſſignatur* alicui cura caſtrorum. 13, 4, 5.

4, 5. aſſignare violentiam viris, manſuetudinem mulieribus, 41, 3, 7
Aſſiſtere inter caeteros, *ſta-re, conſiſtere.* 3. 1, 8
Aſſuetus imperio, & immoderata licentiâ militari. 31, 1, 8
Aſſumere ſociam coeptis, *quod* in ſocietatem adſciſcere *Curt.* 8, 6. 12. *dixit* 1, 6, 1, aſſum. in matrimonium *hoc eſt, ducere.* 2, 4, 14. in ſocietatem conſilii. 3, 1, 6. ducem, 3, 4, 8 aſſum. *pro ſumere.* 12, 3 8. aſſumere comitem. 1, 6, 3. aſſumere aliquem ducem 3, 4, 8. aſſumere aliquem in ſocietatem facinoris. 10, 1, 5. aſſumere habitum Perſarum, diadema. 12, 3, 8. *pro quo mox ſimplex* ſumere, 12, 3, 9. aſſumere mores Perſarum. 12, 4, 1
Aſſyrii 1300 annis imperarunt. 1, 2, 3. *poſt* Syri *dicti* ib.
Aſſyriorum rex Ninus. 2, 3. 18. Aſſyriorum ſtagnum a Phoenicibus habitatum 18, 3, 3. Aſſ. regum origo, Damaſcena. 36, 2, 1
Aſteropaeus pro Troianis pugnat. 7, 1, 5
Aſtyagis ſomnium. 1, 4, 2 crudelitas in Harpagum. 1, 5, 6. bellum cum Cyro. 1, 6, 10
Atheas Scytharum rex, 9, 2, 1. Philippi aſtu vincitur 9, 2, 16
Athenae veluti templum literarum. 2, 6, 6. patria communis eloquentiae, 5, 9, 9. Mineruae ſacrae 2, 6, 9. ex integro conduntur. 2, 15, 1. capiuntur a Spart. 5, 8, 5. a Perſis dirutae, Perſicis ſpoliis, a Laced. Laconicis reſtituuntur. 6, 5, 10. alter oculus Graeciae. 5, 8, 4.
Athenienſes Amazones vincunt. 2, 4, 2. Athen. origo 2, 6, 1. Laus, 8, 2, 12. cupiditas imperandi. 2, 3, 5. 5, 1, 6. nomen vnde, 2, 6, 9. bellum cum Dario. 2, 9, 7. 200 naues fabricant, 2, 12, 12. primam gloriam ex victoria Perſica reportant. 2, 14, 10. Xerxem vincunt, 2, 15, 20. bellum cum Lacedaemoniis gerunt, 3, 2, 1. claſſem in Aegyptum mittunt, 3, 6, 6. Syracuſas obſident. 4, 4, 5. ſtatum mutant. 22, 7, 1. iterum. 5, 3, 5,

5, 3, 5. omnem ditionem amittunt. 5, 7, 3. tyrannos exigunt. 2, 9, 6. 5, 10, 4 ab omibus odio habentur. 5, 1, 10. vincuntur a Philippo. 7, 6, 7. 9, 3, 10 bellum *Lamiacum* in Graecia mouent. 13, 5, 1. bellum cum Antigono gerunt. 26, 2, 10. Athenienſes eloquentes. 5, 2, 6 ſuperbi, 5, 3, 6. periti rei nauticae, 6, 1, 8. Athen. virtus cum Epiminonda extincta, 6, 9, 1. ſimultas cum Dorienſib. 2, 6, 16. Bellum cum Antipatro. 13, 5, 6

Athis Cranari filia, Atticae nomen dedit. 2, 6, 2

Attalus Dux Philippi in Aſia, 9, 5, 8. Pauſaniae illudit. 9, 6, 6. ab Alex. interficitur. 11, 6, 14

Attalus alius, Alex. dux 13, 3, 2

Attalus Pergami rex. 29, 4 8. P. R. heredem inſtituit. 36, 4, 5

Attaminare, *pro contaminare, polluere.* 2, 2, 12. 21, 3, 5

Attis Cranai filia Atticae nomen dedit, 3, 6, 8

Attonitus fortuna maieſtatis prioris. 14, 6, 10

Attritae vires. 16, 3, 6. attritus bellis. 41, 6, 4

AVARITIA bellorum mater. 2, 2, 12

Auctor *pro Hiſtorico.* praef. 2. *ita Liu.* 29, 25, 1. *pro ſuaſore,* 2, 9, 10. *&* 11, 2, 12, 15. 3, 3, 10. 3, 4, 8. *Ita Curt.* 4, 7, 39. *Quamuis auctor auguſtius quid ſit. Vid. Sueton. Tiber.* 27, 5, *pro Duce.* 3, 4, 9. *ibi.* ſic ipſum ſpei ſuae ſc. *Auctorem, pro ſuaſore ponitur. pro cauſſa.* 5, 4, 12, 14, 3, 4, 14. *pro teſte.* 11, 2, 8. *ita apud Flor.* 1, 16, 20 *pro inuentore.* 5, 14, 1. auctores, *pro conditoribus.* 28, 1, 11. *obſeruanda & conſtructio* auctor non expectandi auxilii. 2, 9, 10 auctor maximi imperii ſubuerſi & rurſum recepti. 5, 4, 12. auctor nuntii. 5, 7, 4. auct[illegible] conſiliorum. 8, 2, 12

Auctor capra. 7, 1, 9. auctor originis vrbs. 21, 6, 2

Auctoritate nominis ſui ciuitates ad defect. compellere. 5, 2, 2

Aucupari abſentiam alicuius. 29, 4, 10

Audacia muliebris. *Vide* M.

Auden-

*A*udendum aliquid pro patria, vel cum periculo. 5, 9, 6
*A*udire. audita regis fuga, *audito regem fugiſſe*. 2, 13, 5 quibus auditis, *de his qui ad Reges admittuntur*. 11, 3, 5
*A*uerſis ta[illegible]celere numinibus, 18, 7, 1
*A*uferre. conſpectum aufert metus & fumus, 25, 1, 6
*A*ugere praemiis. 2, 15, 1 augeri praemiis belli & gloria, 2, 15, 1. *A*ugere gloriam patriae. 2, 14, 10 augere cladem ſuorum dedecore captiuitatis. 4, 5, 11. aucti viribus. 5, 5, 2 auget alicui animos exemplum alicuius 11, 10, 13 hinc illi aucta inſolentia, 11, 11, 12. auctus auxiliis Gallorum. 20, 5, 6. auget metum haec res. 21, 6, 2
*A*ugurium. 17, 7, 5. augurandi ſtudium apud Gallos. 24, 4, 3
*A*ugusto ſigna militaria remittuntur a Parthis. 43, 5, 12. Aug. Hiſpanos perdomuit. 44, 5, 13
Auguſti omnes Rom. imp. dicti 41, 5, 9
Auidi praedarum Galli. 25, 2, 1. auidus vini. 9, 8, 15
*A*uitus mos, 1, 1, 4
Auraria. *hoc eſt, auri fodinae*, 8, 3, 12
Aureae coronae. *vide C.*
Aurata veſtis Perſarum proceribus. 12, 3, 9
Aureis compedibus vincti reges. 5, 11, 4. 11, 15, 1
Aureum vellus. 42, 2, 11
*A*urum argentumque ſcelerum materia. 3, 2, 12 auri & argenti nulla cupido Scythis. 2, 3, 7. nullus vſus Parthis niſi in armis. 41, 2, 16. auri ferax Hiſpania. 44, 3, 8
*A*urum Tholoſanum. 32, 3, 9
*A*uſpicari rem ab aliquo, *pro incipere. a veteri more, quo pleraque auſpicato incipere ſolebant*. 5, 8, 12 21, 1, 7. 38, 1. 1. *hinc*
Auſpicium *pro initio*, 27, 1, 1. 44, 5, 5. auſp. *pro quouis omine*, 15, 3, 15. felix auſpicium Domino equus emiſit. 1, 10, 8. audito auſpicio *hinnitus equi, puta*, 1, 10, 9. non virtute, ſed auſpicio ſuperari, 1. 10, 17. bellantibus auſpicia ſui regis deſunt, 7, 2, 9. ſub auſpiciis

ciis alicuius militare. 8, 3, 2. auſpicia omnia regis *A*lexandri *A*ntigono tradunt *A*rgyraſpides. 14, 4, 17. auſpicia belli a parricidio incipere, 26, 2, 2. in auſpicia pugnae hoſtias caedere. 26, 2, 2 auſpicia regni a parricidio coepit. 27, 1, 1
*A*uſpicatiſſima toto orbe vrbs, *id eſt, feliciſſima* 18, 5, 16
*A*uſpicatum male bellum, 4, 5, 3
*A*uſpicato vrbes condere. 8, 2, 11
*A*uthocus *A*pollinis F. 13, 7, 7
*A*uxilia, *tam propriis viribus, quam ſociorum, inſuper pro machinis pecunia & quicquid bello gerendo eſt.* 1, 6, 10. *vide Flor.* 2, 8, 22. auxilium, *pro refugio*, 5, 9, 4. aux. ferre. 13, 6, 9. in aux. alicuius eſſe. 5, 11, 10. mitti in auxilia quorundam, 4, 4, 3. auxilia contrahere in Graecia, in Sicilia. 4, 4. 8. inſtar omnium auxiliorum in illo eſt. 4, 4, 7. auxilium alicui eripitur. 5, 9, 3. auxilia deprecare aduerſus aliquem. 12, 2, 1
*A*zelus Damaſci rex, 36, 2.

B

BAbylon conditur. 1, 2, 7 vincitur a Cyro. 1, 7, 4 capitur a Seleuco. 15, 4, 11, ab Orode 42, 4, 2. in diuiſione imp. *A*lex. Peuceſti co[illegible]3, 4, 23. Babylone mortuus *A*lex. 12, 15, 16. Babyloniorum ſtudium aſtronomia. 20, 4, 3.
Babylonia, pro Babylone, 12, 7. 11, 12, 1. 12, 13, 6. *vide Salmaſ. in Solin. pag.* 122. D. 2.
Bacabaſus *A*rtabani conſilia prodit. 3, 1, 6
Bacatis Mediae praefectus. 41, 6, 11
Bactriani Scytharum progenies, 2, 1, 3. 2, 3, 6. a Seleuco expugnantur. 15, 4, 11. Libertatem & omnia amittunt, 41, 6, 3. Bactrianorum imperium 1000. vrbium 41, 1, 8. Bactriana vlterior in diuiſione imp. *A*lex. priores praefectos retinet. 13, 4, 19. Citeriorem *A*myntas ſortitur; *niſi forte hic pro Bactrianos, Barcanos, vt apud Curt.* 3, 2, 9. *legendum ſit.* 13, 4, 23
Balſami hiſtoria, 36, 3, 1
Barba & capilli promiſſi ad mo-

mouendam miſericordiam, 4, 4, 1. reorum habitus. 36, 4, 2. *adde Liu.* 27, 36, 4. & 44, 19, 5
Barbaria, *pro regionibus barbarorum, ſicut hodie dicimus, die Barbaren, Thucydidi.* 1, 1, 31. *& alibi* τὸ βαρβαρικόν. 12, 6, 16. *pro rudi & agreſti viuendi ratione,* 43, 4, 1 Barbaries *pro Barbaris.* 9, 5, 7. culti mores incultae Barbariae collatione ſuperantur. 2, 2. 14. Barbaria orientalis, 12, 3, 3 Barbaria profunda. *Vid.* prof.
Barce. 1, 7, 7. alia ab Alex. condita, 12, 10. 6
Barſene Alex. coniux. 11, 10. 2. *haec etiam Barſine per i ſcribitur.* 13, 2, 7. iuſſu Caſſandri occiditur. 15, 2, 3
Baſtarnae Getas vincunt. 32, 3, 16. Mithridati contra Rom. auxiliantur. 38, 3, 11
Battus Ariſtaei muti cognomen, 13, 7, 1
Belgius Gallorum Dux. 24, 5, 1
Bellicum canere, *hoc eſt, claſſicum.* 12, 15, 11
Bellum, *pro proelio.* 2, 4, 29. 2, 12, 23. 9, 4, 4. 15, 4, 1, 18, 1, 11, 22. 8, 8. 24, 8, 1. bella longinqua. finitima. 1, 1, 7. bellum eſt alicui cum aliquo, 1, 1, 9. bellum Graeciae, *quod Graecia infert.* 1, 7, 10. Bellum Antigoni, 15, 4, 21. *quod geritur contra eum.* Armeniae. 42, 4, 1. Pro fundae Barbariei. 42, 2. 10. *quod eſt contra eam.* bella patrata non modo vltra ſpem gerendi, verum etiam vltra geſti fidem, 2, 6, 1 haec Xerxi belli cauſa nobis eſt, 2, 6. 12, 5. bella domeſtica, externa. 5, 2, 12. bellum non diu dilatum *pro proelio.* 6, 7, 9 bellum deferere, repetere. 20, 5, 10
Belli certamen anceps 2. 3, 11
Belli tempeſtas. 3, 6. 17. *ita Flor.* 2, 6, 16 & 4, 2, 4
Beneficia priuata a publicis ſecreta. 31, 7, 5
Beneficio fides obſtringitur 2, 15, 14. Beneficiis qui vincitur, vere victus eſt. 11, 12, 8
Beneficii grata memoria. 3, 4, 18. quam vltioni honeſtior occaſio. 16, 3, 11
Beneficio alicuius ſeruatus. 1, 5, 9. Beneficii ſui facere

faceſe munus imperii, 13, 4, 9
Bergamum, *Vide* Vergamum.
Beroe Pyrrhi nutrix. 17, 3, 19
Beronice Cyrenaica Demetrium ſponſum interficit 6, 3, 7
Beronice a Seleuco priuigno interficitur 27, 1, 2
Beronice *Attalia* Sponſa. 36, 4. 1
Beſſus Darii interfector excruciatur, 12, 5, 10
Biformis Cecrops, & quare 2, 6. 7
Bilbilis Hiſpaniae fl. Durando ferro aptus. 44, 3, 13
Bithyniae pars Gallo Graecia. 2, 7, 14
Bitumen ex quo muri Babyl. 1, 2, 7, bitumine ſtratum intrinſecus ſolum Siculum, 4, 1, 3. bitumen apud Babylonem e terra exaeſtuat. 1, 2, 7
Blande expergefactum reliquit. 15, 4, 17
Boeotia, 2, 14, 3. Vetus Macedoniae appellatio. 7, 1, 2 *modo vera ſit lectio, & non potius* Poeonia *legendum.* Boeoticum imperium perdunt Thebani. 3, 6, 10. Boeotii Heracleam condunt 16, 3, 7
Boeotii, *pro Thebanis.* 8, 4, 4
Bomilcar Carth. dux cruci ſuffixus. 22, 7, 8
Bouis corio tectum Carth. ſolum, 18, 5, 9
Brachia muri, *hoc eſt, partes in longitudinem, brachiorum inſtar, porrectae.* 5, 8, 5. 5, 9, 12. *ita Liv.* 31, 26, 8. τὰ σκέλη, *crura ſunt Graecis.*
Brennus Gallorum Dux. 24, 6, 1. mortem ſibi conſciſcit. 24, 8, 11
Breui poſt tempore. 1, 7, 19
Brixia a Gallis condita. 20, 5, 8
Brunduſium. 3, 4. 12, ab *Aetolis* conditur. 12 2, 7
Bruttia mulier nomen dat genti. 23, 1, 12
Bruttii cum Tarentinis bellā gerunt. 12, 2, 1. *Alex.* Epirot. caedunt. 12. 12, 14 Graecorum ſoboles, 20, 1, 14, Brutt. geſta, 23, 1, 5
Brutus & Caſſius Parthicis auxiliis adiuti. 42, 4, 10
Bubares Perſa *Amyntae* Maced. R. filiam ducit 7, 3, 9
Bubulum caput in fundamentis Carthaginis. 18, 5, 15
Bucephale vrbs ex nomine equi, 12, 8, 8
Bulſo Coſ. 41, 4, 4. *apud Liu.*

Liv. 33,10,1. 33,28,6. 35,9,7. 40,59,4. *Cognomen hoc Manliorum Vulſo, per V. ſcribitur, ſed hoc fit ex cognatione literarum, de qua vide Lipſ. in de pronunt. ling. latin. Ita* 32,3,8. *noſtro eſt Sabus, qui aliis Sauus.*

Burſia vrbs trans Euphratem. 32,13,4

Byrſa quare dicta. 18,5,10

Byzantium obſidetur a Philippo. 9,1,3. obſidio ſoluitur. 9,2,10

C.

Cacumen ſummum montis. 1,11,5

Cadere, *pro perire in proelio frequentiſſimum.* cecidérunt cum hoc vires reip. 6,8,1. cadere *de eo, qui quocunque modo interficitur.* 14,4,6. & 12. regnum cadit temeritate alicuius. 24,4,11

Caduca bona. 19,3,6

Caduſii. 10,3,4

Caedem edere. 2,11,3. Caedere hoſtias, *pro immolare.* 11,9,6. *alibi.*

Caelum aſperum. 2,1,22 caeli temperamentum. 2,1,10. eum ſi queant in caelo poſuiſſe cupiunt 5,4,15. *vide quoque Coelum.*

Caepio Coſ. Rom. propter ablatum aurum Tholoſ. punitus. 32,3,12

Caeſaris bellum cum Pompeio. 42,4,8

Caeſares omnes Rom. imp. dicti. 41,5,9

Calcare gentem quam adeas. 12,16,m

Calida lauari a Romanis Hiſpani docti. 44,2,7

Callent, *hoc eſt, ſolertes ſunt in eo genere.* 25,4,3

Calliſthenes Alex. a morte reuocat, 12,6,17. interficitur. 12,7,3. 15,3,2

Calumnia, *pro falſa & captioſa interpretatione.* 42,1,3. *ita capiendum eſt verbum, calumniari in L. pen. ff. ad exhib. Calumnia litium.* 38,7,8

Cambyſes Aſtyagis gener. 1,4,4

Cambyſes Cyri F. 1,9,1

Campani a Graecis conditi. 20,1,14. bellum gerunt cum Syrac. 22,1,12

Campi Themiſcyrei. 2,4,2 *de his Salluſt. Incert.* 25,21 Marathonii. 2,9,9. Adraſtii. 11,6,10. Campus Cirrhaeus Apoll. ſacer. 24,1,3

Candaules rex Lydorum. 1,7,14

Canere bellicum. 12, 15, 11. Apollo cecinit, *id eſt, praedixit*. 3, 4, 14. fata cecinerant. 7, 6, 1. Oracula cecinerunt. 11, 7, 4

Canina veſci ſolitum Carthagine, 19, 1, 10

Canis foemina. 1, 4, 10 Perſis Spacos. 1, 4, 14

Canis cum Calliſthene caveae incluſus. 15, 3, 5

Capere, *pro recipere, amplecti*. 20, 10, 19. 2, 13, 10 *pro occupari, metaphora ab vrbibus &c. ad animum*. 2, 9, 10. *ita fere*. 2, 14, 7 *pro recipere*. 15, 7, 9. *pro decipere*. 8, 5, 1. 13, 6, 5. capere arma, 2, 11, 15. gaudium, 10, 1, 3. praedam. 5, 4, 8. ſpem 6, 7, 1. conſilium. 34, 4, 1. 10, 1, 4. 36, 1, 3 *vbi* cap. conſ. pellere, *pro pellendi*, animum vincendi, 7, 2, 10. *Ita fere* impetum moriendi *Suet. Oth.* 9, 6. *ita Senec. epiſt.* 78. ſaepe impetum cepi abrumpendae vitae, *vide, indic. Taciti in capere*, capi amore. 7, 3, 9. cupidine. 12, 7, 13. capere exemplum ex amicis quid hoſtibus cavendum. 1, 10, 18. omnium animos capere. 2, 13. capere triſtitiam ex incenſa, laetitiam ex recuperata patria. 6, 5, 8. capere ſpem occupandae vrbis. 6, 7, 1. captus fraude alicuius. 8, 5, 1. captus dolo. 18, 6, 5. capit aliquem fiducia, 2, 9, 10. aequor non capit aliquem, *non ſufficit alicui*. 2, 13, 10. Sicilia, Italia non capit aliquem. 20, 5, 14. capit aliquem luxuria diuitiarum. 2, 14, 6. capit aliquem metus. 31, 1, 5. cupido vrbis potiundae 11, 7, 4. captus amoenitate fluuii. 12, 8, 3 capi admiratione rerum, 21, 10, 1. captus ſomno 15, 4, 17. capit aliquem amor faciendi aliquid. 18, 5, 13. capit aliquem tantus ardor. 20, 3, 4. capere bellum cum aliquo. 24, 1, 4 ſomnum. 32, 3, 16.

Capeſſere fugam. 6, 3, 1. 8, 2, 4. pugnam. 2, 11, 2. proelium. 2, 12, 21

Capillus, & barba promiſſi ad mouendam miſericordiam, 4, 4, 1. reorum habitus. 36, 4, 2

Capital. *hoc eſt, capitale facinus*. 2, 7, 8. *Ita Plaut. in Menaechm.* tametſi capital fecerit.

Capitolium Iouis templum 43, 1, 9

Cap-

Cappadoces abſque rege viuere non poſſunt. 38, 2, 11 a Perdicca victi, coniuges ſeque ipſos & omnia ſua perdunt. 13 6, 2

Cappadocia. 2, 4, 2. a Philippo occupatur. 8, 9, 6. a Mithrid. 37, 3, 3. 38, 1, 12 in diuiſione imp. Alex. Eumeni cedit. 13, 4, 16 Armenii regni limes eſt. 2, 42, 9

Caprae pro ducibus ante ſigna. 7, 1, 10

Captiuae naues, 5, 7, 2. claſſis. 2, 8, 2

Captiuitas, 3, 5, 2, 11, 3, 7. 11, 14, 11 captiu. ius. 4, 3 3, dedecus. 4, 5, 11

Captare riſum. 21, 5, 5. captare non recuperandi regni ſpem, ſed ſalutis latebras, 25, 3, 8

Caput Cyri in vtrem ſanguine plenum coniicitur. 1, 8, 13. Ptolemaei, Lancea fixum in Acie circumfertur. 24, 5, 6. Pyrrhi, ad Antig. defertur. 25, 5, 2

Caput, *pro homine.* 12, 9, 6 *pro duce* 1, 3, 3. ſeramenti, *pro extremo apice.* 11, 7, 16 *pro principe vrbe aut Metropoli. Ita* caput Aegypti Alexandria, 11, 11, 13 Perſici regni Perſepolis. 11, 14, 10. totius orbis Roma. 43, 1, 3. Latinorum alba, 43, 1, 23. *Similia in indice Floriano.* imperii Alex. Macedonia. 13, 6, 11. caput bubulum, mox equinum inuentum in fundamentis carth. 18, 5, 15. & 16. nefandiſſimum caput *pro nefandiſſimo homine.* 18, 7, 10

Caranus. 7, 1, 7. primus Maced. rex. 7, 1, 11. 33. 2, 7

Caranus Philippi, ab Alex. fratre interficitur. 11, 2, 3

Carere omni ſeruorum miniſterie. 2, 13, 10

Caria. 13, 4, 15. 13, 6, 14

Cariades Dux Athen. in Sicil. 4, 3, 6

Carmina Tyrtaei. 3, 5, 9

Carpere; *hoc eſt paulatim debilitare,* , 2, 15. carpi ſermonibus ſuorum. 12, 5, 1

Cartolo carth. a patre in crucem tollitur. 18, 7, 15

Carthaginienſes Siculum imperium tentant. 4, 2, 6. 5 4, 5. 18, 2, 11. 22, 5, 10 pelluntur. 22, 8, 3. redeunt. 23, 2, 13. Legatos ad Alex. mittunt. 12, 13, 1. Perſis parent. 19, 1, 13. Graecas literas SCto pro-

prohibent. 20, 5, 13. Ducem ſuum Hannonem cum tota familia interſiciunt. 21, 4, 1. Hamilcarem tacitis ſuffragiis damnant, 22, 3, 6. Bomilcarem patibulo affigunt, 21, 7, 8. Hamilcarem Rhodanum iniuſte interſiciunt. 21, 6, 7. Romanis auxilia mittunt. 18, 2, 1. Syracuſas obſident. 22, 4, 1 bellum cum Pyrrho gerunt. 23. 3, 4. vincuntur a Maſſil. 43, 5, 2. imperium Hiſpan. primi occupant. 44, 5, 1. homines immolant. 18, 6, 12. 19, 1, 10. canina veſcuntur. 19, 1, 10. conſulem habent. 1, 2, 9. & Dictatorem. 19, 1, 7

Carthag. origo. 18, 3, 1. 18, 5, 14. aetas. 18, 6, 9. Carthago capitur. 18, 7, 6

Carthago noua in Hiſpania. 44, 3, 5

Carus. carius alicuius pretium facere. 16, 4, 19

Caſſander Antipatri venenum ad necem Alex. habet. 12, 14, 6. in diuiſione imp. Alex. ſatellitibus praeficitur. 13, 4, 18. regni adminiſtrator fit, 14, 5, 3. Olymp. necat. 14, 6, 12. bellum contra Antigon. inſtruit. 15, 1, 4. omnem Alex. familiam interimit. 15, 2, 3 & ſeqq. 16, 1, 15. rex appellatur. 15, 2, 12. moritur. 15, 4, 25. Caſſandri domus Alex. poenas luit. 16, 2, 5

Caſſander, *forte alius*, Cariae praeficitur. 4, 4, 15

Caſſandrea vrbs. 24, 2, 1 24, 3, 3

Caſtigare, *pro increpare*, 2, 15, 11. caſtigare milites, 12, 11, 7. *ſequitur* nunc lenibus verbis monere *pertinet ergo & caſtigare ad verba.* a regina caſtigati. 18, 6, 4

Caſtigatio, *pro increpatione.* 1, 6, 15

Caſpium mare, *vide* M.

Caſſius Parthos caedit. 42, 4, 7

Caſtor & Pollux Locrenſib. adſunt. 20, 2, 12

Caſtra Alex. ſolito magnificentiora, 12, 8, 16. caſtra amittere. 4, 5, 1. capere, 2, 14, 6. irrumpere. 2, 11, 15. metari. 1, 8, 4. ponere. 14, 2, 1. caſtrorum luſtratio apud Maced. 13, 4, 8. tribunatus, 13, 4, 17 caſtrorum eorundem homines. 3, 2, 2

Caſtrenſe exilium. *pro perpetua militia.* 14, 4, 14
Caſus quaſi germani, *hoc eſt, admodum ſimiles.* 27, 3, 14 caſus tam indignae fortunae, 27, 1, 5. caſus varius vtriusque populi fuit. 41, 6, 6
Catinienſes, contra Syrac. implorant Athen. 4, 3, 4. 4, 4, 1
Catonis fortitudo. 33, 12, 1
Catumandus Maſſil. obſidet 43, 5, 6
Caucaſus regni Parthici limes. 41, 61, 13. Cauc. accolae ſubiguntur ab Alex. 12, 5, 9. in diuiſione imp. Alex Exarchi cedunt. 13, 4, 21
Cauſa belli Graec. cum Perſ. 2, 12, 5. cauſas belli aduerſus potentes quaerere, Romanis vſitatum 30, 3, 1. 34, 1, 3. cauſſa & origo bellorum Cyro quae res fuerit 1, 7, 2 Cauſa non Darii, ſed exempli, communisque omnium Regum 11, 15, 12. in altero iuſtitiae eius, in altero vtilitatis cauſſa verſatur, *ibid. cauſſa* occidendi alicuius, 12, 6, 5. virtutis cauſſa aliquem prouehere. 13, 4, 11. cauſſa veniendi in Italiam inteſtina diſcordia fuit. 20, 5, 7
Cauſari inclementiam Coeli 9, 2, 7
Cautum eſt, vt recumbant ſerui cum Dominis 43, 1, 4
Cecrops Athen. rex biformis. 2, 6, 7
Cedere alicui regnum, pellicem. 10, 2, 3. imperium 22, 7, 4. regno. *idem.* 29, 2, 6. *ita* 1, 10, 12. cedere Italia, fonte. 21, 5, 7. terris. *ibid.* cedit alicui tribunatus caſtrorum, *id eſt, euenit, datur.* 13, 4, 17. ceſſit admiratio in ſatisfactionem. 15, 3, 9. cedere alicui victoriam. 32, 4, 7. in ditionem alicuius. 33, 2, 7
Celebrare theatra, *id eſt frequenter ire ad theatra.* 6, 9, 4
Celeritas equi Alex. 15, 3, 11 Sandrocotti Indi. 15, 4, 16
Cenſeri. 9, 2, 9. 11, 11, 12. *ita Tacitus O.* 39 8. *vide Notas & Caluini Lexic. Iurid. in voce* cenſere. cenſere vt abeatur Sicilia. 2, 5, 2. *vbi* cenſere *idem quod ſuadere.* cenſeri virtute, duritia corporis, opibus, *pro aeſtimari,* 9, 2, 9. hoc

9. hoc ſe patre cenſeri iubet, *pro eius filio haberi ſe*. 11, 11, 8. cenſeo expectare aliquid. 13,2,5
Cera ſuperinducta delere. 2,10,13
Ceraunus clearchi Heracl. F. 16, 5, 11. Ptolemaei cognomen. 24, 1, 1
Cere in Italia, Graecae originis. 20,1, 12
Cereris ſacra initiorum. 5, 1, 1
Cereris ignes tangere in iuramentu. 22,2,8
Certare iuſtitia cum aliorum crudelitate. 4, 2, 4 certant ſecum ipſi vtrum, an. 5,4,13
Certamina *pro bellis*. 7, 2, 6 7, 6, 6. 29, 3, 5. *pro proelio*. 22, 7, 7. certamen Olympicum. 7, 2, 14. certamen (*de regno*) defertur ad iudicem 2, 10, 9. certamen Olympicum. 12,16, 6
Certior quandoque inſperata victoria, quam ſperata. 20, 5, 3. certiorem alicuius rei facere aliquem. 2, 13, 7
Cerua puerum alens. 44, 4, 10
Ceruicibus Aſiae & Graeciae, regnum Maced. imponitur. 6, 9, 7. eſſe in ceruicibus, *ſicut nos quoque dicimus : Auf dem Halſe liegen*. 29, 3, 7. ceruicibus iugum ſeruitutis excutere. 15, 4, 12
Ceſſare. non ceſſare quoad aliquid facias. 16, 1, 5
Ceſſim ire, *pro cedere*. 2, 12, 7
Chalcid. aliquot populorum Ital. conditores. 20, 1, 13
chalybs fl. Hiſp. durando ferro aptus. 44, 3, 9. *hinc Sidon. carm. 2. verſ. 46.*
chalybes huius accolae. 44, 3. 9
charillus Lycurgi ex fratre nepos. 3, 2, 5
charybdis fabula vnde orta. 4, 1, 13
cherſonenſium ciuitates a Phil. expugnatae. 9, 1, 7
chion & Leonides tyrannicidae. 16, 5, 12
chodion Arſinoes legatus ad Ptolem. 24, 2, 7
choraſmi ſubiguntur ab Alex. 12, 6, 18
chreſtus Bithyniae rex. 38, 4, 11
cibus Scytharum. 2, 2, 8 Bruttiorum. 23, 1, 10. Parthorum. 41, 3, 3
ciere bellum, *pro proeliari*, 2, 12, 23. *Ita* cientes proelium,

ſium, *Liu.* 10, 28, 8. & pugnam ciens, *Tacit.* A. 3, 4?, 5, & belli ſimulacra ciere, *de ludicra & imaginaria pugna, Virg. Aen.* 5, 585. & 674. *quod ex Lucretii quarto excerptum dicit Macrob.* 6, 1
ciere bellum *pro inſtruere.* 21, 7, 6
cilicia occupatur ab Alexandro. 11, 11, 1. *quamuis ſuſpecta ſit haec mihi lectio. vide Notas. Bongarſius Rhodum ſuſpectam habet, iniuria fortaſſis.* in diuiſione imp. Alex. Philotae cedit. 13. 4, 12. mox Philoxeno. 13. 6, 16
cimbri Mithrid. auxiliantur contra Rom. 38, 3, 11
cimbri Germani. 38, 4, 18
cimbri cum bellum, rapti a Rom. auri Tholoſani poena. 32, 3, 13
cimon Athenienſ. Dux. 2, 15, 19
cingere obſidione. 9, 1, 2. 13, 5, 8. 14, 6, 22, 3, 4, 1
circa ſe, *pro in ſe, erga ſe.* 14, 1, 3
circumdata obſidio. 5, 8, 1 munitio. 4, 4, 5. circumdare murum vrbi. 1, 2, 7
circumdata viae ſylua. 1, 6, 4
circumfluentibus quietae felicitatis inſignibus, *id eſt, abundantibus.* 18, 7, 10
circumire ſuos *dicuntur Duces in acie.* 11, 13, 6
circumſcribere ſacrilegium, *hoc eſt. palliare, tegere.* 39, 2, 6
circumſpicere, *ſubaudi* animo, *hoc eſt, conſiderare, perpendere.* 14, 2, 6. 21, 5, 10 peregrinos reges, *ſicut Germani: Sich nach frembder Hülff umſehen.* 4, 1, 1. latebras, 1, 3. 4. fugam. 2, 12, 26. externa auxilia. 22, 5, 4. nouas cauſas belli, 31, 1, 8
circumſtrepit vndique formido belli. 6, 5, 7
circumuehi exercitum *ſcequo.* 11, 9, 3
circumuenire, *hoc eſt, decipere,* 1, 8, 13. 27, 1, 7. circumuentus inſidiis alicuius. 10, 1, 7. a tot exercitibus circumuentus. 16, 2, 6 ancipiti periculo circumuentus. 26, 1, 10. 32, 4, 7. circumuentus dolo. 27, 1, 7
circumuolant aliquem aues, 11, 7, 5
cirnus Ariſtaei pater. 13, 7, 2
cirrhaeus campus Apollini ſacer. 24, 1, 4
citato gradu, *hoc eſt celeriter.*

ter. 11, 2, 5. curſu, *idem*, 2, 9, 11. 31, 15, 3. 14, 6, 5 impetu. 4, 1, 9. itinere mittere. 5, 8, 13. citato agmine. 24,8,12
Ciuile bellum Caeſ. & Pompeii. 42, 4, 8
Ciuili fraude, *hoc eſt, ciuium*, (*Florus*, 3, 22, 14. *appellat* domeſticam) 12,6,12
Ciuis, *pro conterraneo*. 11, 4, 4. 11, 15, 6. *Ein Landsmann*. Ciues tui. 18, 7,12
Ciuitas in ciuibus, non aedificiis poſita. 2, 12, 4. *& hoc praetenderunt Rom. cum Carthaginem delere vellent. auctor Appian: in de bello Pun. pag. 52. f. vide & Strab. lib.* 8. *pag.* 246. *qui poetas citat, qui totas regiones vrbis nomine appellarunt.*
Ciuitates, *pro populis*. 32, 1, 2. 41, 4, 105. 42, 5, 5. *Ita Caeſ.* 2. *Bell. Gall. ſub fin. Carnutes, Andes, Turones, quae ciuitates, &c. & alibi ſaepius. vide Scalig. in Euſeb. p.*136,1. ciuitatem percipere *hoc eſt, ius ciuitatis accipere.* 43, 5,13
Clarere. clarent Scythae virorum imperio, foeminarum virtutibus. 2, 1,2
Clarus domi. Alcibiades *hoc eſt, notus, nobilis etiam potens*, 5,2, 3. *caeterum hic Alcib. ſi hoc nomen pro Scauri ponas a Salluſt Iug.* 15, 6. *planiſſume deſcribitur. Porro elegantius hoc loco loquitur Iuſtinus, quam ipſe fortaſſe crediderat. inter claros enim magis erat hic Alcib. quam inter bonos, vt loquitur Tacit.* H. 2, 10, 2. *Salluſt. Iugurth.* 2, 1. Liu. 27. 8 clara foemina patris nomine. 14, 6,3
Claſſis Xerxis. 2, 10, 20. claſſem facere. 4, 3, 5. *vid. etiam in F.*
Claudere alicui portas. 9, 1, 2. claudere ſe Daphnae 27,1,4.
Claudius pacem cum Pyrrho diſſuadet. 18, 2,10
Claudus pede. 3, 3, 5. 6, 2, 5
Claudicare inceſſu. 6, 2, 6 claudicat regnum imperio. *ibid.*
Clauſum vehiculum, *hoc eſt, vndique tectum* 11, 15, 3 clauſi *pro obſeſſis*. 6, 5, 7 clauſus in Cauea. 15, 3, 5
Cleadae. Theb. oratio ad Alex. 11. 4, 1
Clearchus Heracli tyrannus, 16, 4, 4. occiditur. 16,5,10.

Clementia Cyri in Croeſum, vtrique vtilis. 1, 7, 8. clementia mitis. 18, 9, 10
Cleoſis regnum concubitu Alexandri redimit. 12, 7, 11
Cleomenes Rex Spart. 28, 4, 7
Cleomenes Alex. iuſſu Alexandriam aedificat. 13, 4, 11
Cleopatra Philipp. coniux ſuperinducta Olympiadi. 9, 7, 2. ab ipſa necatur. 9, 7, 12
Cleopatra Philippi, Alex. Epir. vxor. 9, 6, 1. a Perdicca in matrimonium petitur 13, 6, 4. eius apud Maced. auctoritas. 14, 1, 7
Cleopatra Demetrii *Nicatoris*, mox fratris eius coniux. 38, 1, 9
Cleopatra Mithridatis Tigranis vxor, 38, 3, 3.
Cleopatra Aegyptia duorum fratrum vxor. 23, 8, 2. a poſteriore repudiatur 38, 8, 9. ad generum ſuum confugit. 39, 1, 5
Cleopatra proximae filia, matris pellex. 38, 8, 16 regno praeponitur, 39, 3, 1. maiorem F. pellit. 30, 4, 1. a minori necatur 39, 4, 7
Cleopatra huius F. Cyziceno nubit 39, 3, 4. ſororis iuſſu interficitur. 39, 3, 4
Clientela *pro clientibus*. 8, 4, 8
Clitus ab Alex. inter pocula occiditur. 12, 6, 3
Cludere ſanguinem, *pro ſiſtere.* 15, 3, 13
Clytus amicus Alex. dimittitur. 12, 12, 8. *hic etiam Clitus per I. ſcribitur.* 13, 6, 15
Coaequales. 23, 4, 9
Coagulum quis inuenerit. 13, 7, 10
Cocalus primus Sicil. Rex, 4, 2, 2
Coccinea paludamenta, 20, 3, 8
Cocto latere murus. 1, 2, 5
Codomannus, qui poſtea Perſ. Rex & Darius. 10, 3, 7
Codrus rex Athen. 2, 6, 19. de Coelo miſſus, 5, 4, 10
coelo tenus extollere, *hoc eſt*, *ad coelum vsque* 12, 6, 2. *Vide & ſup.* coelum.
Coepi *per pleonaſmum.* cum prohiberi coepiſſet, *pro*, *cum prohiberetur.* 14, 5, 9. *Vide & ind. in Nep.* coepit cen-

cenſere, 4, 5, 2. *cenſuit.*
cogere aliquos in pacem. 32, 4, 8
cogitata res. 21, 4, 4. *vide cl. Bernecc. cap. Suet.* 75, 8, a
cogitare imperia. 19, 2, 6. *Ita fere* hoſtem, fratrem. 42, 4, 4. *quamuis alii priori loco* agitarent. *ſcribunt; nec male, vt opinor;* cogitare non minus in ſecundis aduerſa, quam in aduerſis ſecunda. 31, 2, 2. non cogitare rei vtilitatem. 31, 6, 1
cognatio Dario iuncta cum priſtinis regibus fuit. 1, 10, 13. cognatio Bubaris *pro affinitate,* 7, 4, 1. arctiſſima cognatione iunctus alicui. 8, 6, 4
cognitio virtutis, ignoratio vitiorum, minus proficua. 2, 2, 15
cognitio, *hoc eſt, ubi cognitum eſt.* 2. 5, 13. 27, 3, 8 32, 1, 12. 32, 3, 16. *ſimilia vide infr.* in petito & quaeſito.
cognominare, *pro nominare,* 4, 2, 1. 7, 1, 1. 15, 2, 11
cognoſcere, *pro reſcire.* 3, 5, 4. cognoſcere adulterio aliquam. 5, 2, 5. 22, 1, 13
cohors regia, *die Leib Guarde.* 5, 11, 9. cohors Alexandri. 17, 2, 2
coire cum al. *pro ſocietatem inire.* 5, 1, 8. *pro conuenire.* 9, 6, 1. in hunc locum res tot coire mirae. 4, 1, 7
colchi Iſtrorum conditores. 32, 3, 15
colere amicitias vtilitate, non fide. 9, 8, 9
collatio, *pro comparatione.* 2, 2, 14. *pro contributione ſeu indictione.* 16, 2, 9
colligere infamiam, *pro haurire, trahere.* 3, 4, 10. Vocem & Spiritum, *hoc eſt, recipere.* 6, 8, 11. Corpus, 33, 2, 2. infirmitatem ex aegritudine. 38, 2, 2
colliſio. ex colliſione partus abiecti mortua. 11, 11, 6
collocare filiam, *pro elocare.* 9, 6, 2
colluuies populi paſſim collecta. 2, 6, 4
colluuio hominum, 5, 6, 6 *ſic &* alluuio *dicitur.*
colonia Maced. in Aegypto. 11, 11, 13. in Indis. 13, 4, 21. Herculi ſacra. 16, 3, 4. colon. erga conditores ſuos amor, 28, 1,

28, 1, 6. 31, 8, 1. 37, 1, 1
comanus Regulus Gallus. 43, 4, 4
commeſſatio. *Schlaftrunck.* 12, 13, 7. *vide cl. Bernecc. Domitian.* Sueton. — 21, 4
cometes. 1, 9, 7
cometes inſignis magnitudinis apparet. 37, 2, 2
comitari, *paſſiue:* 30, 2, 4
comitate & obſequio gratiam Tiſſaphernis demeretur Alcib. 5, 2, 5. *adde Curt.* 8, 8, 12
comitatior, *hoc eſt, qui plures habet comites,* 27, 2, 7
commeatus. marinis commeatibus hoſtes intercludere. 4, 4, 5. commeatus maligne praebere. 5, 2, 14. *a.ite dixerat* ſtipendia praebere. commeatibus inſtruere aliquos. 16, 3, 11. prohibere commeatus. 18, 7, 6. commeatum a populo petere, *id eſt, abeundi licentiam.* 8, 7, 9
commendare aliquem apud alterum, *hoc eſt, fidei eius committere, ſiue deponere* (*vt explicat Vlp. in L.* 186. *d. V. S.*) 35, 2, 1. commendat eum pulcritudo formae. 36, 2, 11
commentum, *pro arte, inuento,* 23, 3, 1. 32, 3, 8. 32, 4, 7. *pro conſilio. ein Anſchlag.* 21, 4, 2. *pro inventione, ſiue modo inueniendi.* 22, 4, 3
Commercium pecuniae petere de piratica. 9, 1, 5
commilitium. 5, 10, 3. *vide Sauaron. in Apollin. pag.* 462. *in Flor.* 4, 4, 3
committere bellum, *pro pugnam.* 5, 4, 1. 22, 8, 8. proelium. 2, 14, 9. & *pro incipere,* 2, 12, 7. 15, 4. 22, 22, 6, 6. *adde Flor. Ind. ita Virg. Aeneid.* 5, 113. committere alicui ſummam belli, 1, 6, 8. iudicium de ſe religioni & fortunae, 1, 10, 3. ſalutem nauibus. 2, 12, 15. tutelam filiorum alicui. 4, 2, 5
commouere miſericordiam. 4, 4, 11
communicare cum peregrinis, *neutraliter pro conuerſari.* 36, 2, 15
commune Graeciae concilium. 8, 1, 4. communis eloquentiae patria Athenae. 5, 9, 9. communis libertatis vindex adiuuandus. 5, 10, 1. communis hoſtis

hoſtis communibus viribus ſummouendus. 9, 3, 7 communi facto leuantur crimina. 12, 10, 10
Commutare cum aliquo loricam. 3, 1, 8
Comparatio Epamin. cum telo. 6, 8, 2. Cononis cum tempeſtate, 6, 2, 16. item Xerxis. 7, 4, 7. Aetolorum cum Romanis. 28, 2, 4. Philopoemenis cum Flaminio 31, 3/4. Rom. cum Mithrid. 38, 7, 1. in comparatione damnatorum pluris fuit vitio quam iniuria. 3, 7, 6
Comparare Fortunae Candauli nullus comparandus. 1, 7, 14, facinus nulli tyranno comparandum. 4, 3, 1
Comparatiuus pro poſitiuo. V. *infra* dexterior. petulantius. 7, 3, 4
Comparatum par ducum. *verbum gladiatorum*, *vide Lipſii Saturnalia* 2, 19. *p.* & *Cl. Bernecc. ad Caeſar. Sueton.* 10, 3, 6. *ita Liu.* 39, 28, 6. Scipio & Annibal. velut ad ſupremum certamen comparati duces. *componere*, *vocat Petron. in Satyr.*
Compedibus aureis fratrem ſuum vincit Artaxerxes. 5, 11, 4. Darium Duces ſui. 11, 15, 1
Compellere in fugam, *pro pellere*, 4, 4, 9. ad defectionem compellere ciuitates. 5, 2, 2. compulſus a populo regnum ſuſcepit. 7, 5, 10. compelli ad hanc neceſſitatem. 8, 1, 10. compulſus precibus amicorum redire. 9, 7, 6. 12, 13, 5
Compendium perducere maria ad nauigationis commodum. 2, 10, 26
Compenſatio mercium, *hoc eſt*, *permutatio*, in vſu Laced. 3, 2, 11
Comperit, *audit*, *diſcit*. *Sie erfaehrts*. 2, 4, 26
Comperta ſtupri, *hoc eſt*, *manifeſta*, & *quaſi conuicta*. 11, 11, 5. *ita Liu.* 22, 57, 2
Compeſcere petulantiam alicuius ferro. 7, 3, 6
Competere, *pro ſimul petere*, & *hinc competitores*. 13, 2, 1
Compingere in vincula. 16, 4, 17
Complecti animo coniugem & liberos. 12, 3, 2
Comploratione edere 11, 9, 16
Componere, *pro diuerſa colligere*. Praef. 3. hiſtoriam,

riam, *pro conſcribere.* Praef. 1. inſidias in montibus. 1, 8, 11. non compoſitum hoc eſt in dulcedinem fabulae ab antiquis, *pro conſictum.* 4, 1, 17. compoſitis ordinatisque Macedoniae rebus. 8, 6, 3. componere leges, ſenatum, annuos magiſtratus, reip formam. 17, 3, 12. pacem cum aliquo. 18, 2, 6
Comprehendere epiſtolas, *pro intercipere.* 20, 5, 11 comprehenſus morbo toto corpore. 23, 2, 4. Lue peſtifera. 32, 3, 9
Comprimere bellum. 5, 10, 6
Comum Italiae, Gallorum colonia. 20, 5, 8
Concedere aliquo, *hoc eſt, proficiſci.* 3, 4, 12. 5, 6, 10 12, 13, 4. in imperium alicuius *hoc eſt, venire in poteſtatem.* 4, 2, 3. concedere alicui vitam, patrimonii partes, & vrbem aliquam. 1, 7, 7. alicui victoriam. 15, 2, 6. concedere in matrimonium alicuius. 24, 2, 10. in lectum alicuius. 26, 3, 7 concedebat adduci ſe poſſe, vt Romanis pareat. 30, 3, 9. concedere vocationem quinquennii, 38, 3, 9
Conceptio, per plures viros maturior, ex ſententia Spartanorum. 3, 4, 6 *Adde Strabonem lib. 6 pag.* 193
Conciliare, *pro parare.* 5, 2, 7. conciliat aliquem alicui cognatio alicuius. 7, 4, 1
Concilium Graeciae. 8, 1, 4 a Phil. lectum. 9, 5, 2
Concio. ad concionem vocare. 14, 1, 10. in concionem vocare. 16, 1, 9
Concipere iram animis. 5, 10, 13. concepit Olympias Alexandrum non ex Philippo, ſed ex ſerpente. 11, 11 3
Concitor belli. 9, 6, 21. *ita* concire milites, *Liu.* 3, 53, 4. *quamuis in reliquis editiom.* concitator *reperiatur, proximiore ad Iuſtinigenium formula, vt &c.* 5, 1, 1
Concordare. 1, 10, 1. 27, 3, 7. *a Muſica petita translatio, ſicut apud nos, übereinſtimmen.*
Concordiae vires. 16, 2, 1. 34, 1, 1. concordiam alicuius deprecari, *id eſt, conſenſum.* 17, 2, 9

Concubia nox. 22,8,9
concurrere. 3, 5, 14. 29, 3, 2. & 5. *proprie eſt proelium auſpicari, quod curſu fere fieri ſolebat, vt telorum iactum anteuerterent, vt,* 2, 9, 11. *quale exemplum erat in Tacit. A.* 5, 3, 5. *Appian. de bello Parth. pag.* 159, 2, *& aliis. vel aliquando, vt citius ad gladios, tanquam certiora grauioraque tela, deuenirent, quae verba fere ſunt Taciti, alio quodam loco. Tertia ratio eſt Appiani, in de bell. ciuil. lib. 2. pag. 477. b. vel, quoniam pro curſu plurimum concitantur tela teſte Liu.* 34, 38, 3. concurrere ad arma. 3, 5, 3. 12, 1, 6. concurrunt vires totius Orientis ad vnam vrb. oppr. 5, 1, 9. concurrunt omnia regna Gr. ad commune in cend. exting. 5, 1, 5. concurrere inter ſe, *pro proeliari* 13, 1, 15. populi concurrunt ad aliquem, *id eſt, decurrunt, opem implorant.* 19, 11, 9. proelio concurrere. 30,4,15
concurſus. Barbarorum concurſu interficiuntur Amazones. 2, 4, 16
condere, *pro occultare*, 24, 6, 4. *ita Virg. Aeneid.* 4, 177. *pro ſepelire.* 7, 2, 1. *pro reformare, & quaſi ex integro condere (vt noſter* 2, 15, 1. *loquitur)* 18, 4, 1. 19, 1, 1. *ita accipiend. Plin.* 6, 14. p. condere regna. 2, 1, 3. vrbes, 2, 4, 14. conditum dicitur genus hom. a Deucal. 2, 6, 11. velut nouam ciuitatem legibus condere. 2, 7, 4. condere moenia. 2, 12, 4. vrbem ex integro. 2, 15, 1. condere corpus alicuius in templo. 12, 15, 7. coloniam, 16, 3, 7. conditur genus vrbis ex integro. 18, 3, 19. condere imperium Poenorum. 19, 1, 1. condere intelligentiam ſomniorum. 36, 2, 8
concidere inducias, *pro facere.* 3, 7, 14. tempus, locum coeundi. 15, 2, 16
condiſcipulatus. 12, 6, 7
conditio *pro ſtatu, ratione viuendi.* 6, 3, 12. conditionem proponere. 1, 6, 6. conditio regionum, 2, 1, 12. conditio naturalis fatorum. 2, 2, 13. ſtatutis conditionibus *pacis puta.* 6, 1, 3. cum conditionibus pacis aliquem mittere aliquo. 8, 4, 2. conditionem accipere. 18, 5, 4. conditio-

ditiones pacis exponere. 10, 3, 8
conditor imp. Perſ. cyrus. 2, 10, 7
conducere militem. 9, 1, 9
conferre in Hiſtoriam, *hoc eſt, hiſtorice conſcribere.* Praef. a. conferre ſe aliquo, *hoc eſt, proficiſci.* 3, 4, 12. in aliquem aliquid, *hoc eſt, dare alicui aliquid,* 10, 1, 3. regnum ſeptem virorum virtute quaeſitum in vnum collatum eſt. 1, 10, 11. collatis viribus proelium capeſſere. 2, 17, 21. pecunia collata ab vniuerſa Graecia in ſtipendium belli. 3, 6, 4. conferre cupide ad praeſidium ſalutis ſuae. 16, 3, 9. ſtudium placendi a virgine in matrem. 26, 3, 4
confertiſſimi, *hoc eſt, denſiſſimi.* 8, 1, 13. 11, 14, 5, 12, 3, 5. 24, 8, 9
conficere bellum, *hoc eſt, finire.* 2, 14, 10. confici curis. 11, 13, 1. conficere iter. 12, 3, 5. omne bellum in aliquo. 32, 1, 7
confidere propriis viribus. 3, 2, 3
configere telo. 12, 13, 8
confirmare ſua voce aliquem, *pro in officio continere.* 14, 11, 7. ſe inuicem. 15, 2, 16
conflagrat coelum omne. 37, 2, 2
confluere. confluunt auxilia ad commune incendium exting. 1, 7, 9. confluunt bella velut conſpiratione quadam ad opprimendam Macedoniam. 7, 6, 4
confluens Danubii & Sabi. 32, 3, 8
confluentia auxilia *ſunt vndique conuenientia.* 1, 7, 9. bella, *ſunt vndique ingruentia.* 7, 6, 4
confoſſus multis vulneribus. 11, 15, 5
confugere, *pro fugere.* 14, 2, 2. *& hoc frequens eſt Latinis, adde & noſtratibus, compoſitum, pro ſimplici poni. vide etiam Senec. epiſt.* 58. *p.* confugere ad arma. 8, 5, 1
confundere, confuſa corporum lineamenta ſpatio temporis, 3, 5, 11. confuſus turba querelarum, *id eſt perturbatus,* 31, 2, 3
congredi proelio 4, 4, 9 15, 2, 6
congreſſio, *pro proelio,* 9, 4, 12. 8, 1. 12. 11, 16. 10 22, 3, 9. 27, 3, 2. 33, 1, 6

congr. naualis proelii. 2, 12, 8. nau. certaminis. 4, 5, 1. prima belli congresſione, *hoc eſt, primo ſtatim conflictu*. 15, 1, 6. 31, 6, 7 congredi cum hoſte. 12, 16, 11
Coniicere aliquem in carcerem. 2, 15, 19
Coniunctio, *pro Affinitate*. 6, 3, 8
Coniuratio 7. Perſ. aduerſus Magos. 1, 9, 19
Conon Athen. Dux 5, 5, 4. victus Cypri exulat. 5, 6, 10. & 6, 1, 7. Claſſi Perſarum praeficitur. 6, 1, 9 Xerxem adorare noluit. 6, 2, 13. Athenas reſtituit. 6, 5, 9
Conquieuit animus caede ſatiatus. 11, 6, 5
Conſalutare aliquem regem. 11, 7, 12
Conſcientiae vis. 8, 2, 4 conſcientia delictorum terreri. *ibid.* conſcientiam publicam purgare. 31, 4, 3
Conſciſcere ſibi mortem, *hoc eſt, ſe ipſum interimere*, 13, 1, 5. 19, 3, 12
Conſciſſa foſſis terra. 2, 1, 20
Conſcribere exercitum ex colluuione hominum. 5, 6, 6
Conſectari, pro Inſectari. 2, 12, 20. 9, 7, 4. aliquem ſtricto gladio. *ibid.*
Conſentire in aliquem regem. 13, 4, 2
Conſequi Graeci praeceptis Philoſophorum nequeunt, quod Scythis natura dat. 2, 2, 14. conſequi victionem. 2, 4, 8. gloriam, 6, 3, 6
Conſerere proelium. 7, 2, 12. 24, 5, 5. manum. 9, 8, 15
Conſidere in regione al. 2, 4, 2. *Noſtri. Sich niederlaſſen zu wohnen.*
Conſilium, *hoc eſt mentem. Seine Meinung*. 2, 10, 16 conſilii dubius, 2, 13, 1 conſilium in futura formare. 1, 10, 16. conſilia belli deteguntur. 2, 10, 18 conſilium inire pontis interrumpendi, 2, 13, 5. conſilio vincere aliquem, *perſuadere alicui*. 2, 13, 7 in conſilio deliberarunt, *in ipſo coetu conſultantium*. 11, 3, 8
Conſiſtit in eo propoſitorum alicuius ſumma. 24, 4, 5
Conſolatus. *paſſiue*. 22, 9, 4
Conſortium regni, ſpiritus. 21, 1, 7
Conſpectioris ingenii, *hoc eſt*,

eſt, alacrioris, erectioris. 11, 5, 3
Conſpirare in necem alicuius, 16, 5, 12. in deſtinatam mortem. 20, 3, 4
Conſpiratio *pro concordia* 34, 1, 1. conſpiratius, *hoc eſt, ardentius. & magis vnanimi conſenſu.* 3, 5, 3
Conſtare. conſtat apud aliquem ratio otii alicuius. *praef.* 5. conſtant fatis praedicta. 12, 13, 5
Conſtans fama. 25, 5, 4
Conſtantia morientis Olymp. 24, 6, 12
Conſtantia *pro animoſitate* 13, 3, 7. 14, 1, 4. 15, 3, 9
Conſtituere templum, *pro ſtatuere, aedificare.* 43, 1, 12. conſtituta dies. 1, 10, 7 conſtituere aliquem regem. 1, 10, 10. conſtituere ſedes in aliqua *Reg.* 2, 4, 11 conſtituere fundamenta incrementorum creſcenti regno. 7, 1, 12 conſtituere unum regnum ex multis gentibus. 8, 6, 2 conſtituitur rex a pop. 10, 3, 5. conſtituere diuinos honores & templa alicui. 42, 3, 6
Conſueſcendi, *hoc eſt, aſſueſcendi*, legibus taedium metus religionis euincit. 3, 3, 10
Conſuetudo ſtupri. 8, 6, 6. conſuet. ſolennis. 9, 8, 9
Conſules Carthag. 31, 2, 9
Conſulere *pro deliberare.* 2, 15, 3. 34, 3, 3. *pro ſtatuere,* 1, 7, 10. 2, 15, 8. 5, 3, 6. *pro conſilium petere.* 3, 3, 11. 3, 5, 4. *pro mederi.* 6, 6, 2. *pro facere.* 42, 5, 4, oracula, *hoc eſt, interrogare.* 11, 11, 2. *in rem, hoc eſt conſilia, opemque rei accommodam praebere.* 2, 15, 16. conſulere quid crudelius in aliquem, 1, 7, 10. grauius in aliquem. 2, 15, 8. Laboribus Graeciae, *curare, vt labores Graeciae deſinant.* 6, 6, 1. conſultum velle ſaluti ſuae. 11, 14, 4. conſulere multa crudeliter. 42, 5, 4
Conſulto cedere hoſtibus. 1, 10, 22
Conſumere, *pro ſenſim conficere.* 12, 5, 8. conſumi, *pro perire, confici.* 5, 1, 10, 5, 6, 5. conſumti bello, *pro proelio caeſis.* 9, 4, 4. proelium conſumit omnes, 3, 5, 11 conſumere vrbem incendio, 5, 8, 4 conſumta aetate corpora 17, 8, 12
Conſumere, *pro perficere.* 2, 15,

contineri meretricis audacia non poteſt parietibus regiae domus 30, 2, 1 contineri ſe, *id eſt, non aggredi* quos poſſis. 48, 4, 6
continuae mortes, *hoc eſt, paruo interuallo altera alteram ſubſequentes* 16, 1, 1. *ita* cont. praelia, 51, 3, 1. frigora, 2, 2, 9
continuare non tantum bellorum continuaretur. 2. 2, 17 continuatis manſionibus. 13, 8. 5
contio. *pro coetus. Verſamlung.* 22, 7, 11, *pro auditoribus;* 2, 8. 8. 2, 15, 9. 4, 4. 1, 11, 2, 8. 12, 11, 8
continuari. 22, 7, 9
contra Decus regium, *pro ſecus quam regem decebat.* 12, 12, 12. contra verſa vice. 1, 17
contrahere periurium, *pro committere.* 3, 7, 15 *ita* nefas. 24, 3, 8, auxilia, *pro congregare & conuocare*, 1, 6, 10. 4, 4. 8. 8, 5, 2. 11, 2, 13. *ita* milites. 12, 1, 9. & exercitum. 13, 3, 8. Odium. *pro parere.* 5, 1, 6. *ita* inuidiam, 5, 2, 4. & offenſam. 28, 1. 3. morbum ex dolore, *pro incurrere.* 10, 2, 7. *ita* offenſam, 17, 3, 10. & contemtum. 39, 1, 1. contracta Graecia. 2. 12, 19, inopia multorum dierum contrahit peſtem 2, 13. 11, contrahere minus periurii. 3, 7, 15, plus inuidiae quam gratiae contrahit virtus alicuius ap. al. 5, 2, 4. contrahere exercitum & naues. 13, 5, 7. ſaginam corporis, oculorumque valetudinem ex luxuria, 21, 2, 1, ſenatum in Gymnaſio, 22, 2, 10. fidiſſimos amicorum domum contrahere. 26, 1, 8, matrimonium contrahere. 26, 3, 3
contremere aliquem 32, 4, 14
contribuere in vnam cohortem, *hoc eſt, coniungere* 12, 5, 8. *vide Lipſii notam* 37 *in Senec.* 6. *de benef. ad de Liu.* 31, 30, 5. 23. 5, 5. 23, 19, 4. 33, 20, 8. 36, 35, 9 39, 26, 2. & *curt.* 5, 3, 26
controuerſia inter Xerx. & Artemenem de ſucceſſione. 2, 10, 3. controu. referre, *promouere.* 37. 4, 5 *Sic* & controuerſiam referre de aliqua re. 2, 10, 3
contumelia regis, vt parentis, aequo animo ferenda 15, 3. 10. *Simile dictum extat*

15, 6, 12, 5, 12, operis totius gloriam, 9. 8. 21
Conſurgere in aemulationem. 12, 15, 11
Contemnere infantiam regis, *id eſt, regem tanquam infantem*, 7, 2, 7. legem & regem contemnere. 9, 5, 2 praedicta magorum. 12, 15 5
Contemtum hoſtium ſibi demere, 7, 6, 5
Contemplatio liberorum, *pro conſideratione, reſpectu*. 7, 5. 7. contempl. iuſtitiae. 8, 3. 14
Contendere, *hoc eſt, ire*. 2, 8, 3. *proficiſci*, 5, 2, 2. 11, 2, 5, *Ita* contende rus, 1, 2, 6. *pugnare*, 5, 5, 5. *niti*. 6, 3, 8. *affirmare*. 9, 4, 9. contendit manere *in Sicilia*. 4, 5, 4. contendebat ne. 6, 3, 8. contendere vario ludicrorum genere. 7, 2, 14 contendere aduerſus vires hoſtium, non aduerſ. calamitates, 1, 12, 13. donis inter ſe contendere 15, 2, 8. contendere armis cum aliquo. 24, 2, 4 equo, curſu, viribus. 37, 4, 2
Contentio inter Xerx. & Artem. admodum fraterna 2, 10, 10. contentio eſt inter aliquos de al. re. 2, 1, 5
Contentus: non contenta regni terminos tueri. 1, 2, 8. contentus praeſenti ſtatu. 3, 1, 6. non contentus ſummouere bella. 7, 6, 13
Continens, *terrae, quae Inſulis opponitur. Thucyd.* 1, 1, 10, *ἤπειρον vocat. noſtrates : Das veſte Land.* ex continenti, *continuo*. 1. 9, 19. 5, 3, 7. 5, 5. 3. *Hinc hodierni Galli habent ſuum* incontinent.
Continentia morum bonorum mater 2, 2, 10. contin. Rom. exempla. 18, 2, 7. & 9. cont. Viriathi. 44, 2, 11
Contingere. quod cum non contigiſſet, *pro non factum eſſet, non fieri potuiſſet*. 5, 9, 14. forte alicui contingit Occidens. 12, 2, 1
Continere. continentur eius libris omnium ſec. res geſtae. praef. 2. quos vincula non caſtra continuerant. 5, 6, 9. paruus ad continendam ciuitatem exercitus, 5, 8, 11. quibus epiſtolis bellum Agidis continebatur. 12, 1, 4

tat in Liu. 27, 36, 12
Contumelioſus. 5, 4, 13
Conualeſcere, *pro adoleſcere, robur acquirere.* 3, 2, 7, 3, 4, 1. 18, 4. 1. 36, 2, 18. Conualeſcere ex vulnere. 5, 3, 4
Conuenire. pro complacere 9. 5, 3. pax non conuenit, *pro de pace non conuenit.* 30, 3, 13. *Vide etiam Nonium* in conuenire. Conueniunt vultus ſimilitudo, & expoſitionis tempora & paſtoris confeſſio. 1, 5, 4. quae pax non ipſis ciuitatibus conuenit, ſed a victore fertur, non pax, ſed ſeruitus habenda. 9, 5, 3. non conuenire de praeda. 15, 4, 23. conuenit alicui cum aliquo de pace. 12, 2, 6. conuenerunt legati ad Antiochum. 31, 4, 3
Conuertere, *pro vertere.* 3, 2, 1 conuertit, *pro vertit, hoc eſt, verſum eſt.* 36, 2, 16 *ita Saluſt. in Catil.* 6, 10 oculos, ſuſpenſa ora in aliquem conuertere. 5, 4, 10. conuertit exercitum Thebas 11, 3, 6. conuerſum eſt auxilium eorum in exitium. 16, 4, 8. conuerti ad deſtinatum facinus, *pro conuertere ſe.* 21, 1, 6. conuertere animum ad templa *ſcil. ſpolianda.* 24, 6, 4. conuertit hoc in diſciplinam religionemque. 36, 2, 15. conuertere vires ſuas in pernic. mutuam. 39. 5. 4
Conuexa vallium, *pro concauis, hoc eſt, cauae valles.* 2, 13, 24. *ita videtur vſurpare Virg. Aeneid.* 1, 3, 14 & 4. 4. 51
Conuitia non decent miſeros. 14, 4, 4
Conuitiis agitare, *pro inceſſere.* 14, 3, 8
Conuiuia publica Spartae, 3, 3, 4. conuiuia credula habere inter ſe. 2. 10, 10
Conuulnerare, *pro vulnerare.* 2, 6, 20
Copia *pro facultate.* 2. 12, 2 34, 2, 1. *pro numero* 2, 3 2 copia. *pro commeatu, cibariis.* St, 5, 8, 2. 38, 10, 8. *Ita Caeſ. de bell. Gall.* 4, 4 *Frontin. Strateg.* 3, 4, 3. *Veget. de re Militar.* 3, 3. *pro exercitu.* 12, 2, 17. 15, 2, 17. 23, 1, 17. *pro ſubſtantia, bonis.* 13, 6, 2. copiarum praebitio (*Commiſſ.*) 38, 10, 11
Corcyra a Ptolem. Pyrrhi: cum 60. tantum viris capitur, 25, 4, 8

Corin-

Corinthii Laced. irati & quare. 5. 10, 13. Demoſth. eloquentia perſuaſi fauent Athen. 13, 5, 10 Corinthi, concilium totius Graeciae. 9, 5, 1. 11, 2 5 exulat Dionyſ. 21, 5, 2. Corinthus diruitur, 34, 2, 6

Cornu, *pro acie*, 5. 11, 10

Corona aurea, gratulationis ergo offertur Alex. a Tyriis. 11 10, 10. *& hoc frequens fuit apud veteres. apud Curt. vnum inuenias exemplum.* 4, 5, 19. *& Diod.* 17. 84. f. 17, 49. *p. apud Liuium prope infinita. vide Lipſ. in Admirand.* 2, 9. Pauſaniae regicidae imponitur ab Olymp. 9, 7, 10. Legatis Rom. donatur a Ptolem. 13, 2, 9. gestatur a Clearcho Heracl. tyranno. 16, 5, 11 Coronis laureis milites ſuo inſtruis Philipp. contra ſacrilegos. 8, 2, 3. coronae poſt victoriam ſumi ſolitae. 9, 4, 1, *ideoque etiam qui praedae partem diis ferebant* coronati *id agebant* 18, 7, 13. ſub corona vendere. 8, 3, 3, 11, 4, 7. 34, 2, 6. coronas inter epulas ſolebant ſumere. 9 4, 1

Coronati vitrico ſuo occurrunt Lyſim. filii. 24, 3, 5

Corpora ad ſepulturam poſcere, victoriae conceſſae ſignum Graecis. 6, 6, 9. *& hic mos ex Thucyd. paſſim apparet.* corpora duo fiunt de vno populo. 3, 2, 2 ciuitas per multa membra diſſipata in vnum corpus redigitur, 5, 10, 11 veluti vnum corpus Macedoniae fecit. 7, 1, 12 vnum corpus equitum pedeſtriumque copiarum inuicti exercitus facere. 7, 6, 9. vnus ex corpore militum. 14, 2, 11 regem ex ſuo corpore creare. 18, 3, 9 Achaei vnum corpus & vnum imperium habent. 34, 1, 2

Corpuſculum florum, *pro faſciculo* praef.

Corrigere veterem offenſam alicuius nouis meritis 35, 1, 3

Corripere, *hoc eſt, inuadere.* 15, 1, 9. corripi *pro vrgeri multitudine, übermannt werden* 1, 9, 22. *pro comprehendi ad poenam,* 3, 1, 8 12, 11, 8. correptus infirmitate 28, 3, 2

Corrumpi ab hoſte. *de eo, cui praemia promittuntur.* 14, 1, 13

corruptus, corruptior vir muliere. 1, 3, 1. corruptus ſucceſſu rerum, 36, 1, 1
cothurni regum tragicorum. 16, 5 11
cranaus Athen. rex, 2, 6, 8
craſſus (*vide Licinius*) cum omni exercitu caeditur, 42, 4, 5
craterus in Antip. locum Maced. praeficitur, 12, 12, 9. naſcendo regi tutor conſtituitur. 13, 2, 14 Regiae pecuniae cuſtos, 13, 4, 5. Antig. iuuat contra Perdic. 13, 6, 9 occiditur. *quamvis ibi legatur* Polyperchon, (*ſed hic Iuſtini error eſt*) 13, 8, 7
creare magiſtratus. 3, 3, 2 ſibi odium apud regem aliqua re. 31, 4, 8
credere ſe fidei medici, 11, 8, 5. cuſtodiam corporis ſui alicui. 12, 12, 3. aurum terrae, 18, 4, 6
credibilia in eo omnia faciebat vigor. ing. 5, 5, 7
credula conuiuia. 2, 10, 10
cremare mortuos. 9, 7, 11. 19, 1, 11. Alcib. viuus crematur. 5, 8, 14
crepundia inſtrumenti muſici genus. 30, 1 9
creſcere ad ſumma a ſordidis initiis. 2, 6, 1. ebrietate creſcente inter epulas. 7, 2, 3. creſcit deſperatio alicui, 11, 9, 3. creuit Alexander ſub Ariſtotele doctore. 12, 68. creſcit ſeditio, 15, 3, 3. creſcunt alicui animi. 19, 1, 8. creſcit licentia. 30, 2, 1
cretenſes Demetrium *Soterem* in regnum reſtituunt. 35, 2, 2. cret, legum celebritas. 20, 4, 4
crimen facinoris. 2, 1, 5 crimini alicui dare 8, 1, 5
criminari aliquam rem apud aliquem. 6, 1. 4
criminationes. 12, 14, 3
critias Ath, tyr. saeuiſſimus 5, 9, 15
croeſus rex Lydorum. 1, 7, 3. capitur. 1, 7, 5
crotonienſes Graecorum colonia 2, 3. vincuntur a Locrenſ. 20, 3, 6. croton. torpor. 20, 4, 1. bellum cum Dionyſ. 20, 5, 1
cruci affixus a patre ſuo cartolo. 18, 7, 15. crucibus ſupplicia luunt Scytharum ſerui. 2, 5, 7. & Hanno carthag. 21, 4, 7
cruciat aliquem maior ſollicitudo. 6, 3, 9. cruciatus tanto dolore. 12, 13, 9 cruciari ſcelere, innoxia mor-

morte alicuius. 32,3.3
Crudelitas Parthica. 39, 1, 4 crudelitatem Aſtyagis perfidia compenſat Harpagus 1, 6, 9. Cyro exprobrat Tamyris. 1,8,13 ob crudel. Mithrid. Parthus regno a ſuis pellitur 42,4, 1. CRVDELITATE alienantur ſocii 22,4,1
Crudeſcente ira. 8, 4, 4
Cubantem coenare, inuſitatum Annibali. 32, 4, 14
Culinarum inſtrumenta in exercitu Antiochi argentea. 38, 10, 4
Cultus, *pro forma veſtium*, *Gallice* la mode. 12, 3, 10 cultus literarum vtrique ſimilis 9, 18, 8. iuxta cultum priſtinae fortunae haberi 36, 1. 6
Cultius progredi quam al- 3, 3, 5.
Cum fortuna regis non eſt mutata cum Duce, *vna cum duce, quamuis mutatus dux ſit*. 2, 14, 4. cum amore popularium administrare regnum. 7, 2, 5. cum contemtu hoſtis in ferrum ruere, 11, 14, 1 cum belli comminatione aliquid poſtulare. 12, 2, 9 cum ſtupore regis ſine noxa diſcurrit exercitus. 12, 7, 8. cum ſummo labore & peric. 12,7, 13. cum gratulatione reuerterunt, 12, 8, 17. cum multis lacrymis & lamentatione nauigantium. 30, 4, 16
Cumulus poſtremus domus ſuae ruinae acceſſit. 17,1,1. his malis deletus exercitus velut quidam aerumnarum cumulus acceſſit. 22, 7, 1
Cupere aliquem perditum 42, 2, 11
Cuphites Indi. 12, 8. 10
Cupiditas Alex. 21, 6, 4. IMPERII odium parit 5, 1, 6. DIVITIARVM eſt, vbi & uſus. 2, 2, 11. cupiditas non terminatur apud hunc vllo modo. 21,6,4
Cupitus, *hoc eſt, deſideratus*. 42, 1, 9. *ita* cupito reditu. *Vell.* 2, 43, 5
CVRA ſalutis, quam dignitatis potior. 5, 3, 4, curam habere annuli. 43,5,15
Curare vulnera. 12, 8, 6. curatio vulneris. 12, 9. 13
Curetes Hiſpani. 44, 4, 1. *Legendum potius* Cunetes. *vide Notas*.
Currere, *pro accurrere, aduenire*. 9, 7, 10

Curſum

Curſum in Afr. dirigere *de itinere maritimo.* 22, 5 1. 31, 2, 5.
Cuſtodire pacem cum aliquo factam ſumma fide, 31, 4, 6
Cuſtos legum apud Spart. Senatus. 3, 3, 2. cuſtodes corporis etiam ex Perſis legit Alex. 12, 12, 4. cuſtodibus aſſignari, *pro tradi in cuſtodiam.* 14, 4, 21. cuſtodia regis, *hoc eſt incolumitas* 2, 6, 18. ad cuſtodiam corporis ſui ſatellitum auxilium obtinere. 2, 8, 10
Cyclopes olim in Sicilia. 4, 2, 2.
Cydnus Ciliciae fl. 11, 8. 3. 11, 14. 4
Cygnaea Amyntae vxor 7, 4. 5
Cynaegiti Athen. virtus, 9, 9, 16
Cyneas Pyrrhi legatus ad Rom. 18, 2, 7
Cypriae virgines dotem vulgato corpore quaerebant. 18, 5, 4. Cyprus in ditione Ptolem. 15, 1 5. Cypri, *pro in Cypro.* 6 1, 7
Cyra, mons Africae. 13, 7, 5
Cyrene acquiritur a Ptolemaeo. 13, 6, 20. conditur 13, 7, 1. nomen a virgine accipit. 12, 7, 1. Cyren regnum teſtamento ad Rom. deuenit. 39, 5, 4
Cyrus exponitur, 1, 4, 7 nutritur a Cane. 1, 4, 10 44, 4. 16. Perſas concitat. 1, 6, 4. auo regnum aufert, 1, 6, 17. Babylonios vincit. 1, 7, 3. Croeſum, 1, 7, 5. caeditur a Scythis 1, 8, 10. 2, 3, 3. 37, 3, 2. regnauit annos triginta 1, 8, 14, eius capiti inſultatur. 1, 8, 13
Cyrus minor Lydiae praeficitur a patre. 5, 5, 1. compedibus aureis vinctus. 5, 11, 4. bellum cum fratre gerit. 5, 11, 5. interficitur. 5, 11, 9
Cyzicenus bellū cum fratre gerit. 39, 2, 14 Tryphaenam interficit, 39, 3, 17.

D.

Daci Getarum ſoboles. 32, 3, 18
Daedali montes. 12, 7, 9
Dahae ſubiguntur ab Alex. 12, 6, 18
Damaſco Syrac. Dux. 22, 1, 12
Damaſcus vrbs Syriae, ex nomine regis. 36, 2, 2
Damnari caedis. 13, 5, 2 proditionis. 20, 5, 12. pecunia. 8, 1, 6. damnata omnia

omnia priuata officia. 19, 2, 19
Danubii & Saui confluens. 32, 3, 8
Daphne *Antiochiae ſuburbium.* 27, 1, 4
Dara vrbs Parth. clariſſima. 41, 5, 2
Dardani, expugnantur a Phil. 8, 6, 3. compeſcuntur ab Antigono. 28, 3, 14 aſſidui Maced. hoſtes. 29, 1, 12. Maced. populantur, & 20000 hominum abducunt. 29. 4. 7. Dard. Regis dictum de Ptolem. *Ceranno.* 24, 4, 11
Dare aeternitatem legibus. 3, 3, 11. timorem, *hoc eſt, facere, in utere.* 3, 5, 13. terga *hoc eſt, fugere.* 4, 1, 10. 12, 1, 11. 41, 2, 11. Vulnus, *hoc eſt, cladem inferre.* 5, 5, 3. pacem, *hoc eſt, concedere.* 5, 8. 3. *ita* tranſitum. 9, 3, 1. poenas, pro luere 18, 7. 18. libamenta, *hoc eſt, libare* 10, 4. ſpiritum, *hoc eſt, mori* 39, 4, 7 (*ita Virgil. Aeneid.* 9, 704) vitionem tot gentibus, *hoc eſt, tot gentes vlciſci.* 12, 9, 6 documenta, *hoc eſt exemplum.* 3, 2, 8. dono. 3, 7, 9 crimini. 8, 1, 5. dare occidendum aliquem alicui. 1, 4, 6. ſpatium in poenitentiam. 1, 9. 19. victoriam facilem hoſtibus 2, 4, 22. originem vrbi. 2, 6, 4. nomen regioni. 2, 6, 8. nomen ciuitati Athen. 2, 6, 9. victoriam dare hoſti dolis ſuis, *facere vt hoſtis victoriam adipiſcatur.* 2. 8, 5. dare indicium. 2, 10, 14. dare incrementum vrbi. 2, 15, 2. res dedit non timorem, ſed aemulationem mutuam. 3, 5, 13. quantum nunc admirationis, tantum antiquis terroris dedit. 4, 1, 16. dare victoriam. 5, 2, 14. dare vulnus, 5, 5, 3. *contrarium* accipere vulnus, *ibid. vtrumque de clade bellica.* dare ciuitatem peregrinis, libertatem ſeruis, impunitatem damnatis. 5, 6, 5. dat haec res alicui incrementa egregiae indolis. 7, 5, 2. dat haec res gloriam alicui apud omnes nationes. 8, 2, 5 dare iudices ciuitati. 9, 4, 8. dare alicui immunitates. 11, 6, 13. poteſtatem reſpirandi equis. 11, 15, 5. dare aliquot dies otio. 12, 3, 7. dare libamenta Oceano

ceano. 11, 10, 4. dabat illis tantam moriendi patientiam metus regis, dabat huic tantam exigendi ſupplicii conſtantiam diſciplina mil. 12, 11. 9. dare ſucceſſorem patri. 13, 2, 5. ferrum huc date, *pro porrigite*. 14, 4, 8. tales vobis exitus dent dii, quales vos ducibus veſtris dediſtis. 14, 4, 10. dare alicui venenum in remedia calamitatum. 15, 3, 6. dare experimenta ſui alicui. 22, 1, 11. haec res virtutis admirationem & immortalitatis fidem dedit illi. 24, 4, 2 dare pacem 24, 5, 2. dat dilationem haec res. 24, 7, 5. ſpem alicui reſtituendae fortunae. 31, 6, 7 nihil dare gratiae. 31, 7, 6 venenum alicui. 32, 1, 9 dare auxilium adu. aliquem. 38, 5, 3. diſcordia regum dedit illis impunitatem. 41, 14, 4

Darius Hyſtaſpis, rex Perſ. ſit. 1, 10, 6. fugatur ex Scythia, 1, 10, 23. 2, 3, 2. 7, 3, 1 contra Iancyrum Scytham bellum gerit. 2, 5, 9 Aſiam & Maced. domat. 2, 5, 12. vincitur ab Ath. 2, 9, 10. obit, 2, 20, 1

Darius Nothus Perſ. rex. Laced. ſocius contra Athen. 5, 1, 7. moritur. 5, 8, 7. 5, 11, 1. Carthag. humanas hoſtias immolare, & canina veſci prohibet, 19, 1, 10

Darius vltimus Perſ. rex. 10, 3, 9. vincitur ab Alex. 11, 6, 10. iterum. 11, 9, 9 tertium. 11, 14, 1. eius fiducia. 11, 6, 8. exercitus primo proelio. 11, 6, 11 ſecundo. 11, 9, 1. tertio. 11, 12, 5. induſtria in ordinando exercitu. 11, 9, 8 opes. 11, 10, 1. aureis catenis a ſuis vincitur. 11, 15, 1. & occiditur. 11, 15, 5 ſepelitur ab Alex. 11, 15, 16 eius mors vindicatur. 12, 5, 10. filia Alex. nubit. 12, 10, 9. mater capitur. 11, 9, 12. & audito Alex. obitu, mortem ſibi conſciſcit. 13, 1, 5

Datiui vis. vincere ſibi, patriae. 2, 8. 9. *id eſt, in commodum ſuum, patriae.* generandis ignibus materia 4, 1, 3

De regno, *hoc eſt, ex regno.* 2, 10, 18. de vno populo, *hoc eſt, ex vno.* 3, 2, 2. *ita* de Siculis, de Poenis, *pro* Sicu-

Siculorum, Poenorum. 22, 6, 6. de rege captiuum facere, 7, 2, 11. de ſpectatoribus captiui facti. 34, 2, 5. de tergo, *pro a tergo.* 20. 5, 5. de piratica. 9. 1, 7. de ergaſtulo ſeruus. 1, 6, 2. duo de coniuratis. 1, 9. 21. vnus de interfectoribus. 1, 10, 15 *ita partitioni inſeruit.* trecenta millia de auxiliis armauit. 2, 10, 18

Decedere, *pro mori.* 1, 1, 10. 2, 10, 1. 1, 4, 2. 5, 6, 8 1, 7, 4. 1, 9. 2. 2, 9, 8. 1, 12, 12 6, 10, 12. 11, 18, 4. 3, 26, 3 2, 28, 3. 2, & 9. 28, 4, 16. 34. 3, 5. 35, 2, 5. *Subaudiend. autem de vita: quod diſerte addit Cicero in or. p. Rab. V. & Vallam.* 5, 95. deceſſit inuidia obtrectationis, *praef.* 6. decedit Darius in ipſo apparatu belli. 2, 20, 1 non decedere a rebus geſtis alicuius & ſplendore gloriae. 6, 3, 8

Decernere proelio. 13, 8, 4 decernitur claſſis ingens. 4, 4, 3. decernunt fortunam maris experiendam 5, 6, 6. decernunt reuocandum Ageſilaum. 6, 2, 17 decernere acie. 6, 7, 10 decernitur alicui bellum aduerſus aliquem, *pro defertur, demandatur.* 23, 8, 10. 14, 1, 1. decernere occidendum aliquem. 14, 6, 7. decernere omnibus viribus. 23, 3, 8. decernitur alicui Aſia. 36, 4, 7

Decimae praedae Tyrio Herculi mittuntur a Carthag. 18, 7, 7. Apoll. Delph. vouentur a Croton. 20, 3, 3

Declinare faterum pericula. 12, 2, 4. declinatum eſt facinus, non vindicatum. 21, 4, 4. declinare victorem hoſtium exercitum. 16, 2, 7

Decurrere ad aliquem, *pro alicuius opem implorare.* 14, 2, 6. 16, 3. 4. decurrere per veſtigia paternae virtutis. 19, 1, 2

Dedecus captiuitatis. 4, 5, 12

Dedignor aliquid facere. 7, 3, 8. dedignari connubia. 43. 3, 2

Deditio. in deditionem accipere. 12, 9, 2. 12, 6, 18 12, 7, 13. 25, 3, 6. per deditionem exercitum alicui tradere. 1, 17, 9

Deditus, *qui dedidit ſe.* 26, 4, 2

Deducere, *hoc eſt, deorſum duce-*

ducere, ſicut degredi, *&* *hoc genus alia*, 2, 10, 25. *pro deferre ſiue inferre.* 13, 4, 6 deducuntur praeſidiis hoſtium. 6, 3, 11. 28, 1, 6 deducta res eſt eo. 11, 4. 11 deducere praeſidia ab vrbibus.

Deeſſe. deeſt rex ſolus ad pugnam. 11, 13, 2. non deeſſe vindictae ciuium. 16, 4, 14. non defuit fides oſtentis, 17, 1, 3

Defectio, *pro imminutione.* 42, 2, 1. Subditorum ob dominorum diſcordiam impunita, 41, 4, 5

Defectus ſolis aut lunae, quid ſignificent. 22, 6, 3 33, 1, 11

Deferre, *pro ferre.* 1, 4, 10. *pro adferre, aduehere.* 3, 3, 10 *pro indicare.* 31, 4, 7. certamen ad iudicem, 2, 10, 9 querelam alicui, *pro queri.* 1, 5, 2. 9, 6, 8. deferri, *pro venire.* 3, 4, 11. 16, 3, 7 *ita* delata 18, 5, 8. delatus. 20, 1, 10. defertur ad eum indicium indicio captiui. 11, 7, 1. regnum defertur alicui. 11, 7, 13 Deferre ſummam imp. ad aliquem. 16, 4, 16. deferre ciuibus ſuis non modica ſolatia, 19, 3, 4 deferre querelas de aliquo Carthaginem. 22, 3, 2 deferri nauibus Syracuſas. 22, 8, 11

Deficere. deficit quotidie regis maieſtas, *decreſcit.* 3, 1, 1. deficere a fide ſocietatis. 3, 6, 4. Deficere ab aliquo ad aliquem. 11, 2, 7 11, 6, 14. non ſtudiis alicuius, quam annis defici, *pro deſtitui.* 12, 8, 14. deficere, *de moriente.* 12, 15, 8

Definire alicui praemia, 14, 1, 9

Deflere, *pro flere*, 28, 4, 14 *pro deplorare, queri.* 5, 7, 7 5, 8, 1. 19, 3, 2

Deformes, *hoc eſt, ſqualidi & ſordidati.* 4, 4, 1

Deformis militiae damnis, *hoc eſt, vt* 6, 8, 3. *loquitur*, cladibus inſignis. 7, 3, 3

Defungi ſomnio, *hoc eſt, vt Curt.* 3, 1, 22. *fere loquitur*, implere ſortem ſomnii. 1, 5, 5. defungi reſponſo oraculi. 12, 2, 10 *Sic &* fungi periculo. V. fungi. paruo defungi, *pro parum praeſtare, parum dare.* 9, 2, 8

Dege-

Degenerare a patre, 12, 4, 1 a maioribus. 14, 5, 8
Degere vitam. 1. 7, 7. 3, 3 7
Dehoneſtari praelio foedae gentis, 7. 3. 8
Dehoneſtamenta. *pro turpitudine.* 28, 2, 9
Deidamia Aeacidae Epir. F. R. 14, 6, 4
Deiicere murum. *pro diruere.* 5, 8, 5. 12, 9. 11
Deinde poſt. 41, 4, 9
Delabi equo. 33, 2, 1
Delata, Delatus. *vide* deferre.
Delectari aemulatione gloriae, varietate operis. *praef.* 1, 1
Delere exercitum, *eſt ad internecionem caedere, auf das Haupt erlegen.* 2, 3, 4. 2, 5. 2. 6, 4, 13. 11, 2, 8. 13, 3. 4. 19, 3, 3. moenia, *pro excidere.* 2, 12, 4. regna, *pro euertere.* 13, 2, 9 tabellas ligneas ſuperinducta cera. 2, 10, 14. manus illa deleta eſt imbribus & fulminibus. 2, 12, 10 vt eum exercitu deleretur. 2, 13, 5. delere omnem ſtirpem regiae ſobolis. 16, 1, 15. ciuitatem. 21, 2, 7 ignominiam bello acceptam virtute. 32, 3, 16
Deligare, *pro ligare, alligare* 3, 5, 10. *ita Liu.* 8, 7, 20. Lictor deliga ad palum.
Deligere, *pro eligere.* 2, 15, 14
Delinimentis animos ſollicitare. 21, 1, 5
Delos inſula Aerarium Graecorum. 3, 6, 4
Delphicum oraculum. 2, 11, 8. 16, 3, 4. Delphos diripi iubet Xerxes. 12, 8 diripiunt Phocenſes. 8, 1, 8 idem tentat Brennus Gallorum Dux. 24, 6, 6 Delphici templi deſcriptio. 24, 6, 8
Demandare, *pro concredere.* 2, 12, 16
Demaratus exul. Laced. conſilia Xerxis detegit. 2, 10, 13
Demaratus Pythagorae Pater. 20, 4, 3
Dementium priuilegia. 2, 7, 9
Demere. victoria demit alicui contemtum hoſtium. 7, 6, 5. demere alicui metum. 11, 1, 8 metum mortis. 11, 9, 16 inuidiam praeteritorum contemtu praeſentium. 21, 5, 10. demere iniuriam. 34, 1, 4
Demerſit eam in perpetuam virginitatem. 43, 2, 2
Demetrius *Poliorcetes.* Antigoni

tigoni F. 15, 1, 6. rex appellatur, 15, 2, 10. patrem amittit. 15, 4, 22. Alex. Caſſandri interficit. 16, 1, 8. rex Maced. fit. 16, 1, 18 Seleuco ſe dedit. 16, 2, 6
Demetrius alter prioris Nepos Maced. & Epirum occupat. 26, 2, 13. Neptem Pyrrhi ducit, iam vxorem habens. 28, 1, 2. moritur. 28, 3, 9
Demetrius modo dicti patruus, a ſponſa ſua interficitur, 26, 3, 7
Demetrius *Soter* Antiochi M. F. Syriae rex 34, 3, 8 occiditur. 25, 1. 12
Demetrius *Nicanor* eius F. Alex. vincit, 35, 2, 4. capitur a Parth. 36, 1. 5. 38, 9, 2. fugam tentat. 38, 9, 4. & 9. dimittitur. 38, 10, 8. occiditur. 39, 1, 10
Demetrius Illyriorum R. 29, 2, 1
Demetrius Phil. vltimi f. a patre occiditur. 32, 2, 10
Demetrius Indorum rex. 41, 6, 6
Demiſſa, *hoc eſt, pertinentia, deducta.* 5, 8, 5
Demophoon Theſei. 2, 6, 15
Demoſthenes Athen. Dux. in Sicil. 4, 4, 11. mortem ſibi conſciſcit. 4, 5, 10
Demoſthenes orator corruptus a Perſis, 11, 7. Exul reuocatur ab Athen. 13, 5, 11
Denique. 13. 2, 10. 23, 1, 17 *vtitur autem hoc vocabulo Auctor, ſicut Flor. 1, 16, 15. vbi vide Salmaſium. vtitur & Papinianus L. 13. de adopt.* denique, *pro breuiter,* 2, 10, 24. 9, 3, 1 *Vide & Ind. in Nep.*
Denique ad poſtremum victus eſt. 12, 16, 12. 37, 1, 9
Denunciare bellum. 31, 1, 4 militiam cui. 42, 2, 10
Denunciatio, *non ſimplex modo nuntium valet, ſed & ſententiam.* 5, 3, 8. *Ita apud Petron. in Satyr.* fulminatus hac pronunciatione.
Depenſum ſtipendium. 2, 2, 8
Deperire, *hoc eſt, ardentiſſime amare.* 1, 7, 15
Deponere, *pro exponere.* 4. 5, 9. bellum, *pro deſerere.* 5, 2, 14. imperium, *pro abdicare.* 21, 2, 4. 28, 1, 15 *ita* tyrannidem 21, 2, 6 rudimenta pueritiae. 7, 5, 3 tirocinii, 9, 1, 8 ſtudia belli. 1, 2, 11. metum ſomnii. 1, 4, 5. exercitum in terram. 4, 5, 8

hoſtiles animos. 7, 3, 9 offenſam erepti regni. 17, 2, 9. veſtes auratas. 20, 4, 11. hoſtilia odia. 22, 2, 3 militiae ſtudia. 30, 1, 3 barbariem. 43, 4, 1

Depopulandus. 6, 5, 6. depopulatus, *paſſiue*. 42, 2, 1

Deportare, *pro apportare*, 20, 2, 15. exercitum. *pro adducere*, 34, 2, 1. exercitum in Italiam, *pro transuehere, traiicere per mare*. 17, 2, 13. deportatus in Aegyptum *itinere terreſtri ſcil.* 26, 2, 7

Deprecari aliquem, *pro precari, bitten*. 7, 6, 16. 4, 5, 12. 2, 1, 12. 8, 10, 16. 1, 27, 2. 9, 20, 2. 11, 20, 3. 1, 23, 2, 7. *pro precari, ne fiat, abbitten*. 8, 4, 6. 7, 11, 3. 5, 11, 4. 10, 11, 10. *in vtraque ſignificatione*. 11, 9, 14. deprecatum bellum. 8, 5, 5. *paſſiue*.

Deprehendere aliquem in ſcelere. 7, 5, 4

Deriſus aliqua re, *cum aliquid factum in ignominiam alicuius*. 9, 2, 10

Deſcendere ad aliquem per ordinem ſucceſſionis *dicuntur regna*. 1, 4, 1. 1, 6, 12. 17, 3, 9. in bellum. 15, 1, 2. 15, 4, 21. 38, 8, 1. in proelium. 21, 2, 5. in ſordidiſſimum vitae genus. 21, 5, 3. in aciem. 14, 3, 1. in periculum belli. 15, 1, 2. in bella Romana. 38, 8, 1

Deſciſcere, *hoc eſt deficere*. 5, 1, 11

Deſcribere, *hoc eſt, notare, & vt Flor.* 1, 6, 5. *loquitur, in tabulas referre*. 9, 5, 4. deſcribere tributum in tutelam claſſis. 15, 3, 9.

Deſerere bellum, *pro omittere* 2, 8, 1. 2, 12, 19. 5, 2, 11. 9, 2, 5.

Deſidentis, *hoc eſt, ſubſidentis*. 4, 1, 10. & 13

Deſilire equo. 1, 10, 9

Deſolatus, *pro deſerto, exuto caſtris & exercitu*. 11, 7, 1

Deſperatio interdum in virtutem vertit. 2, 14, 6 victoriae cauſ. Locrenſ. 20, 3, 6. deſperatione rerum pacem petere. 2, 13, 5. deſperationem in virtutem vertunt hoſtes. 2, 13, 6. magna deſperatio fuit apud eos. 5, 5, 3

Deſtinato ſupplicio tradere. 8, 3, 11. deſtinatus ſupplicio dies 9, 6, 4 velut deſtinato ſibi regi adulari. 12, 13, 2. deſtinare ſibi hoſtes aliquos. 20, 1, 4.

tigoni F. 15, 1, 6. rex appellatur, 15, 2, 10. patrem amittit. 15, 4, 22. Alex. Caſſandri interficit. 16, 1, 8. rex Maced. fit. 16, 1, 18 Seleuco ſe dedit. 16, 2, 6

Demetrius alter prioris Nepos Maced. & Epirum occupat. 26, 2, 13. Neptem Pyrrhi ducit, iam vxorem habens. 28, 1, 2. moritur. 28, 3, 9

Demetrius modo dicti patruus, a ſponſa ſua interficitur, 26, 3, 7

Demetrius *Soter* Antiochi M. F. Syriae rex 34, 3, 8 occiditur. 35, 1, 12

Demetrius *Nicanor* eius F. Alex. vincit, 35, 2, 4. capitur a Parth. 36, 1, 5. 38, 9, 2. fugam tentat. 38, 9, 4, & 9. dimittitur. 38, 10, 8. occiditur. 39, 1, 10

Demetrius Illyriorum R. 29, 2, 1

Demetrius Phil. vltimi f. a patre occiditur. 32, 2, 10

Demetrius Indorum rex. 41, 6, 6

Demiſſa, *hoc eſt, pertinentia, deducta.* 5, 8, 5

Demophoon Theſei. 2, 6, 15

Demoſthenes Athen. Dux. in Sicil. 4, 4, 11. mortem ſibi conſciſcit. 4, 5, 10

Demoſthenes orator corruptus a Perſis, 11, 7. Exul reuocatur ab Athen. 13, 5, 11

Denique. 13. 2, 10. 23, 1, 17 *vtitur autem hoc vocabulo Auctor, ſicut Flor.* 1, 16, 15. *vbi vide Salmaſium. vtitur & Papinianus* L. 13. *de adopt.* denique, *pro breuiter,* 2, 10, 24. 9, 3, 1 *Vide & Ind. in Nep.*

Denique ad poſtremum victus eſt. 12, 16, 12. 37, 1, 9

Denunciare bellum. 31, 1, 4 militiam cui. 42, 2, 10

Denunciatio, *non ſimplex modo nuntium valet, ſed & ſententiam.* 5, 3, 8. *Ita apud Petron. in Satyr.* fulminatus hac pronunciatione.

Depenſum ſtipendium. 2, 2, 8

Deperire, *hoc eſt, ardentiſſime amare.* 1, 7, 15

Deponere, *pro exponere.* 4. 5, 9. bellum, *pro deſerere.* 5, 2, 14. imperium, *pro abdicare.* 21, 2, 4. 28, 3, 15 *ita* tyrannidem 21, 2, 6 rudimenta pueritiae. 7, 5, 3 tirocinii, 9, 1, 8 ſtudia belli. 1, 2, 11. metum ſomnii. 1, 4, 5. exercitum in terram. 4, 5, 8

hoſtiles animos. 7, 3, 9 offenſam erepti regni. 17, 2, 9. veſtes auratas. 20, 4, 11. hoſtilia odia. 22, 2, 3 militiae ſtudia. 30, 1, 3 barbariem. 43, 4, 1
Depopulandus. 6, 5, 6. depopulatus, *paſſiue*. 42, 2, 1
Deportare, *pro apportare*, 20, 2, 15. exercitum. *pro adducere*, 31, 2, 1. exercitum in Italiam, *pro tranſuehere, traiicere per mare*. 17, 2, 13. deportatus in Aegyptum *itinere terreſtri ſcil.* 28,2,7
Deprecari aliquem, *pro precari, bitten*. 7, 6, 16. 4, 5, 12, 2, 1, 12. 8, 10, 16. 1, 27, 2. 9, 20, 2. 11, 20, 3. 1, 23, 2, 7. *pro precari, ne fiat, abbitten*. 8, 4, 6. 7, 11, 3. 5, 11, 4. 10, 11, 10. *in vtraque ſignificatione*. 11, 9, 14. deprecatum bellum. 8,5, 5. *paſſiue*.
Deprehendere aliquem in ſcelere. 7, 5, 4
Deriſus aliqua re, *cum aliquid factum in ignominiam alicuius*. 9,2,10
Deſcendere ad aliquem per ordinem ſucceſſionis *dicuntur regna*. 1,4,1. 1,6,12. 17,3,9. in bellum. 15, 1, 2. 15, 4, 21. 38, 8, 1. in proelium. 21, 2, 5. in ſordidiſſimum vitae genus. 21, 5, 3. in aciem. 14. 3, 1. in periculum belli. 15, 1, 2. in bella Romana. 38, 8, 1
Deſciſcere, *hoc eſt deficere*. 5, 1, 11
Deſcribere, *hoc eſt, notare, & vt Flor.* 1, 6, 5. *loquitur, in tabulas referre*. 9, 5, 4. deſcribere tributum in tutelam claſſis. 15, 3, 9.
Deſerere bellum, *pro omittere* 2, 8, 1. 2, 12, 19. 5, 2, 11. 9, 2, 5.
Deſidentis, *hoc eſt, ſubſidentis*. 4, 1, 10. & 13
Deſilire equo. 1, 10, 9
Deſolatus, *pro deſerto, exuto caſtris & exercitu*. 11, 7, 1
Deſperatio interdum in virtutem vertit. 2, 14, 6 victoriae cauſ. Locrens. 20, 3, 6. deſperatione rerum pacem petere. 2, 13, 5. deſperationem in virtutem vertunt hoſtes. 2, 13, 6. magna deſperatio fuit apud eos. 5, 5, 3
Deſtinato ſupplicio tradere. 8, 3, 11. deſtinatus ſupplicio dies 9, 6, 4 velut deſtinato ſibi regi adulari. 12, 13, 2. deſtinare ſibi hoſtes aliquos. 20, 1, 4.

1, 4. ad deſtinatum faci-nus conuerti. 21, 1, 6. deſtinare aliquem regem 42,4,14
Deſtituere ſpem alterius, *eſt aliter quam pro ſpe illius ſe gerere*. 4,5,4. deſtitutus tranſitione militum. 26, 2, 10
Detineri Romano bello in Italia. 18, 2, 5. detineri multis bellis eodem tempore. 29,2,8
Detrahere ſtatuas, *pro deiicere* 38, 8, 19. *ita Sueton. in Domit.* 13, 4. *Vide Excurſ. Lipſ. ad Tacit. A.* 6
Detrectare proelium, *pro ſubterfugere*. 13,5,8
Detrimentum omne pervenit ad ſummam vnius imperii. 6, 1, 5
Deucalion generis humani conditor. 2,6,11
Deuchi perfluuium in oceanum 12,9,1
Deuincire aliquem beneficiis obſequiisque. 13,6,19 14,5,4
Deuorare oculis. 21,5,6
Deuouere, *pro obſtringere*. 14, 4, 6. deuouetur diris Alcib. 5, 1, 3. execrationibus deorum deuoueri. 5,4,14
Deuota ſpolia. 9, 3, 4. capita. 14, 4, 10
Deus Perſarum Sol. 1, 10, 5
Dii patriae vltores. 2, 9, 21. regales. 11, 15, 10. patriae maieſtatis vltores. 10, 2, 5. periuriorum vindices. 14, 4, 17. patrii. 24, 2, 5. ipſos Deos ferre obuiam, *ſigna ſimulacra*. 5, 4. 14. dii poenas repetunt, *dum in proelio aliquis cadit*. 2. 9. 21. diis paternae maieſtatis vltoribus poenas dare parricidii. 10,2,5
Dextera fidei pignus. 1, 5, 3. dexteram oſculandam praebere. 12, 15, 2. dexteram alicui ferendam dare. 11,15,13
Dexterior, *pro dextro*. 2, 4, 11. *ita* dexterius cornu. 31, 8, 6. *ſic* ſiniſtetior. *Sueton. in Domit.* 17, 3
Diadema Maced. reg. ante Alex. inſolitum. 12, 3, 8. eius loco veteribus haſta. 43, 3, 5
Diana pro Delphis pugnat. 24,8,5
Dicere alicui legem parendi. 2, 3, 8. diras atque inferias. 14, 4, 13. non dico patrem, pacem certe ciuium tuorum ſpreviſti.

viſti. 18, 7, 12. dicere alicui leges pacis. 30, 3, 9

Dictatura apud Carthaginenſes. 19,1,7. *adde Frontin. Strateg.* 2, 1, 4. *vbi Stewech.* Ducatores *legit, forſan non omnino bene.* adde A. Gell. 10, 24. *ex Caton. Orig.*

Dicterium Brenni. 24, 6, 5. Alex. 3,2,6

Dictum reg. Dar. de Ptolem. Cerauno. 24,4,11

Didymaeus Iupiter ſpoliatus ab Antiocho. 32, 2, 1. *ſi modo bona eſt lectio. vid. inf. in* Dodonaeo. *Legendum* Elymaeus V. *Not.*

Dido. *vide* Eliſſa.

Diduci in duas factiones. 15,4,23

Diem de die proferre, *hoc eſt, de die in diem differre negotium.* 2, 15, 6. diem fungi, *pro mori.* 19, 1, 1. ante diem, *pro antea.* 6, 7, 7. in eam diem, *pro vsque ad illud tempus.* 8, 5, 13. *Sic* & poſt eam diem, *ibid.* dies haec finit alicui famam erroremque. 36,2,14

Differre, *pro ſummouere.* 9, 6, 9. *ita Flor.* 4, 12, 25. differre populationis iniuriam in tempus vitionis. 3, 7, 4. differri variis fruſtrationibus, *pro in illud tempus reiici.* 9, 6, 8

Difficile, *aduerbialiter, pro difficulter.* 27, 3, 1

Diffidentia ſimultas, *deſperatio.* 1, 8, 10. *ſic* diffidere viribus ſuis. 4, 3, 4

Diffidere armis. 14, 9, 6. Macedonibus. 14, 7, 2. viribus propriis. 16, 4, 14

Digeſta ſerie rerum. *praef.* 4.

Dignari. nullus dignatur imperium Parthicum. 41, 4, 1

Dignatio, *hoc eſt dignitas, vt quidem ſaepe vſurpatur, & hoc loco Bong. exponit. verum heic pro gratia poni exiſtumo, & ad Ptolem. referri* dignitio regis, *ita enim coniuncta ſunt.* 28,4,10

Dignus imperator deerat tanto exercitui. 6,2,3

Digniſſimo imperium relinquit Alex. 12,15,8

Dignitas imperatoria. 2,9,15

DIGNITATIS quam ſalutis minor habenda ratio. 7, 3, 4

Digredi, *pro abire, diſcedere.* 2,c3

Dilubri ad ſua tuenda [illegible] 2,9. domum. 2, 12, 28. in fugam.

gam.

gam. 16, 4, 19. *pro ſenſim diſſolui, & peſſum ire.* 6, 2, 14. copiae dilabuntur in vrbes. 13, 5, 1

Diluuium tempore Deucalionis. 2, 6, 10

Dimicare armis prope vsque interitum. 2, 7, 7

Dimittere a bello, *pro remittere.* 3, 6, 3. ab armis dimitti, *hoc eſt, ſtatutis conditionibus adduci vt arma deponas.* 6, 1, 3. dimittere victos incolumes ſine pretio. 7, 6, 6. dimittere aliquam repudio. 11, 11, 5. dimiſſa a matre divortio viri. 39, 3, 3

Diocles Athen. tyran. interficitur. 2, 9, 1. *hic tamen a Thucyd.* 6, 9. *& A. Gell.* 16, 21. *Hipparchus appellatur.*

Diomedes Brunduſii conditor. 12, 2, 7. & Arporum. 20, 1, 10

Dionyſius Sic. tyr. bellum in Italia gerit. 29, 1, 3. 20, 5, 1. interficitur. 20, 5, 14

Dionyſius minor Sic. tyr. 21, 1, 1. exulat Corinthi. 5, 8, 7. 21, 5, 2

Diſcere, *pro reſcire.* 2, 10, 13. 14, 2, 4. 27, 1, 4. 29, 4, 1

Diſcedere ab armis. 6, 5, 1. *id eſt, a bello deſiſtere.* diſcedere a praelio. 6, 7, 12

Diſceſſus Xerxis ex Graecia. 2, 11, 1

Diſcidium, *pro diuiſione.* 23, 2, 11

Diſcinctus tunica ſeruili incedit. 29, 3, 1

Diſciplina, *pro inſtitutione.* 11, 7, 7. militaris Alex. 12, 11, 9. Carthag. 19, 1, 1

Diſcrepatio eſt inter aliquos, *id eſt, diſſenſio, lis.* 32, 8, 3

Diſcordiae effectus. 8, 4, 8. Diſcordiae malum inter partes aſſiduum. 16, 3, 1. diſcord. obliuio apud Athen. iureiurando ſancita. 5, 10, 11

Diſcrimen imperii inter ſe facere bello. 29, 2, 8. diſcrimen ſubire, *pro periculo.* 41, 2, 9

Diſcurrere in duas partes, *pro diuidi.* 13, 6, 17

Diſcutere conſilia, *eſt, detegere & impedire.* 2, 15, 16

Diſpenſare bella, *hoc eſt, partiri.* 7, 6, 4

Diſputationum aſſiduitate aliquid conſequi. 21, 4, 11

Diſſeminare aliquid, cauſſam morbi, *pro emulgare, in vulgus ſpargere.* 12, 13, 10

Diſſenſio Graecorum. 2, 1, 18

Diſſe-

Diſſentire, *pro diſcrepare*, mortis ratio non diſſenſit ab hoc vitae propoſito. 6,8,10
Diſſidere inter ſe bello, 24, 1,1
Diſſimulatus animus. 21, 1,4
Diſſimulatio dolorem auget. 8, 6, 11. diſſimulatio belli. 5, 11, 4. per diſſimulationem. 5, 11,5
Diſſoluere leges, *abrogare*, 3, 3,12. vt Graeci λύειν τὸς νόμυς. diſſoluere corpus Achaeorum. 34, 1,5
Diſtinguere. diſtinxit natura incrementa caloris ac frigoris regionibus. 2, 1, 11. diſtinguitur ſilua palmeto & opobalſamo. 36,3,3
Diſtrahere merces. 9,1,6
Diſtribuere milites in colonias. 12, 5,8
Ditare. terra non patrimoniis ditat Scythas. 9,2,7
Diuerſa, *hoc eſt, contraria*, 3, 4,26. 15, 1, 1. & 9,20, 1. 3, 5, 1. *Ita Salluſt. Catil.* 5,9. *& auctores paſſim.* diverſis artibus quam, *pro aliis quam.* 6,3,6. e diuerſo inſtructis hoſtibus, *pro e regione.* 30,4,6
Diuidere, *pro diſtribuere*, 8, 6,1. Antig. Argyraſp. exercitui ſuo diuidit, *h. e. inter exercitum ſuum, inter ordines ſuos.* 14, 4,20 *Sic* 12,1, 1. diuiſa temporibus componere, *praef.* 4. diuidere fundos omnium aequaliter inter omnes. 3,3,3. diuiditur aliquid cum aliquo. 6,9, 5 diuidere vices noctium inter aliquos. 12, 3, 10. diuidere aliquos exercitui ſuo. 14, 4, 20
Diuiſio regnorum noxia. 21, 1, 2
Diuini honores Phalanto decernuntur. 3, 4, 18 conferuntur in Alcib. 5, 4, 13
Diuortium. per diuortium decedere ab al. 2, 6, 14 diuortio viri a matre dimiſſa. 39, 3,3
Diuitiae Xerxis. 2, 10, 21 diuitiarum luxuria vnde primum Graecis. 2,14, 7 Diuitiarum cupido ibi eſt, vbi & vſus. 2, 2, 11
Diutinus, *hoc eſt diuturnus.* 37, 1,4
Diuulgatur opinio in Macedoniam. 12, 5, 5. 42, 2, 11
Doctrina *pro inſtitutione.* 20,4,8
Documenta legum primus in ſe

in ſe dedit Lycurgus, *hoc eſt, quod aliis praecipiebat, ipſe primus fecit*. 1, 1, 5. *Simile eſt Claudiani monitum*: in commune iubes ſi quid cenſesue tenendum, Primus iuſſa ſubi.

Documenta pietatis in Cimone futurae magnitudinis indicia. 7, 15, 19 virtutis alicuius magna documenta exiſtunt. 2, 7, 31

Dodonaeus Iupiter. 12, 2, 3 17, 3, 4. 32, 2, 1. *vltimo loco legendum* Elymaei. V. *Not*.

Dolendi Tyriorum caſus. 18. 3, 1

Dolere repudium, ſtuprum 9, 7, 2

Dolis ſuis hoſti victoriam dant Megarenſes. 2, 8, 5 *ita apud Tacit*. 2, 2, 1. Aſtus hoſtium ipſis in perniciem vertebat.

Dolor ipſa diſſimulatione creſcit. 8, 5, 11. dolor orbitatis. 11, 8, 9

Domeſtica gloria, *pro gentili, hoc eſt, ſuae gentis*; 2, 4, 28. bella, *pro ciuilibus* 5, 2, 12. ita Domeſt. vires 21, 2, 5. 32, 1, 3. Domeſt. index, *pro cognato & ex eadem familia*. 2, 10, 9, domeſtica ſedes. 12, 4, 3 domeſticis imperiis vti. 36, 1, 10

Domi, *hoc eſt, in ſua ciuitate* 2, 3, 11. 2, 5, 1. 5, 2, 3. 20 5, 7. *hinc*, domi nobilis. 5, 9, 6. *quo vocabulo & Cic. pro Cruent. cap.* 23. *Curt.* 3, 13, 28. *Salluſtius Catil.* 17, 5, *vtuntur*. domum ferre praedam, *id eſt*, *in patriam*. 12, 11, 1

Domini Graeciae Athenienſes. 5, 6, 6

Dominatio, *pro dominis, ſiue ipſo Dominorum collegio*. 5, 10, 5. vide etiam Ind. Flor. *pro imperio*. 3, 10, 9. 9, 3 11

Domus, *pro regia familia* 12, 15, 1. 16, 1, 15. 16, 12, 5. 16, 5, 2. *Quomodo Xerxis familiam Thucydides*, 1, 21, 8. οἶκον *appellat. nec aliter vernacula noſtra*.

Donare ſtatuis equeſtribus *eos, qui in proelio ceciderant*. 11, 6, 13. alicui cauſam. 32, 2, 4. donatus filio pater, *id eſt*, *Patri condonatum propter filium*. 32, 2, 5. donare aliquem memoriae patris. 38, 6, 6

Doricetes Thrac. R. 16, 1, 19

Dorienſes bellum cum Athen. gerunt. 2, 6, 16

Dorſum vnum montis Pyrenaei. 44, 1, 9

Dos nulla virginibus Spart. 3, 3, 8. Dotis fraenis tenentur mariti. *ibid.* dotalem pecuniam corporis obſequio quaerunt Cypriae virgines. 18, 5, 4. dotes formae. 12, 12, 12

Dotata ſanguine mariti. 1, 7, 19

Drancae 12, 5, 9. in diuiſione imp. Alex. Statanori traduntur. 13, 4, 22

Drangaritani. 41, 6, 4

Dubito: non dubito facere, *pro non vereor.* 1, 9, 5

Dubius conſilii. 2, 13, 1. Dubiae res. 8, 2. 11

Ducatus, *pro dignitate ducis, aut imperat.* 2, 15, 14. 9, 6, 8. 30, 2, 5

Ducere, *pro credere, putare.* 2, 9, 10. *pro aeſtimare rechnen.* 11, 1, 9. Vxorem. *pro ducere abſolute.* 7, 6 10 ſorte, *pro legere ſorte.* 21, 3, 5. duci poenitentia. 10, 2, 4. ducere caſtra non aliter quam patriam, neque pugnam aliud quam victoriam. 12, 4, 10. triumphum de ſe ipſo. 14, 4, 16.

bellum. 15, 2, 15. turmas equitum. 43, 5, 12

Dulcedo fabularum, earundem mater. 4, 1, 17. praedae. 5, 5, 2

Dum, *pro donec.* 2, 3, 12. & *alibi.*

Duplico. Duplicatae Lacedaemoniis vires opum Athenienſium acceſſione. 6, 1, 1

Durare. Amazones vsque temp. Alex. durauere. 2, 4, 32. incendium Aetnae montis per tot ſecula durat. 4, 1, 5. durare corpus ad omnem virtutis patientiam laboris. 37, 4, 2

Duriora, *h. e. fortiora.* 2. 1, 13. duriora corpora, ingenia, id eſt, *quae ferre poſſunt aſpera*, *ibid. praecedit*, quanto coelum aſperius.

Duritia corporis, non opibus, cenſentur Scythae. 9, 2, 9

Dux, ὁδηγός. *VVegweiſer.* 7, 1, 9. 38, 9, 5. *vide quae notauit Cl. Bernecc. ad Caeſ. Suet.* 31, 2, d

Dux Graeciae Phil. 9, 4, 2. Alex. 11, 2, 5. opulenti populi Dux, *de rege.* 2, 3, 10. Dux belli *Miltiades.* 2, 9, 10,

10. tanto agmini dux defuit. 2,19,21
Duces *etiam plures in vno exercitu.* Xerxes tradit ducibus milites perducendos. 2,13,8. *Etiam integrae ciuitatis duces dicuntur.* 3,2,1. Alexander M. Dux vniuerſae gentis Theſſalorum creatur. 11,1,2. veteres duces. 11,3,4
Duces Athen. in exilium pelluntur. 11,4,11

E.

EBrietatis intemperies Alex. morti obtenta. 12,13,10
Ecbatana. 12,1,3
Edere caedem. 2,11,3. 31, 8,7. ſtragem. 12,5,11. edere iuſtitiam, *pro parere.* 22,2,10. hinnitum. 1,10,8. comploratiònem. 11,9,13. clamorem. 12,9,6. egregium ſpectaculum hoſtibus. 13,3,10
Edeſſa, Maced. vrbs. 7,1,7
Edicere, *pro denuntiare.* 13,4,8
Editiſſimus, *h.e. altiſſimus.* 12,15,2.2,1,17. editior. 2,1,19
Edocere, h. e. *certiorem facere.* 15,4,6. *ob oculos ponere.* 13,3,8
Edomare. Aſia edomita. 2,4,25. *V. infra*, perdomare.
Educatio liberorum apud Spart. 3,3,6. Lucan. 23,1
Effectus. Effectu maior quam voto. 2,6,1
Effeminata gens mollitie & luxuria. 1,7,13
Efferre aliquos magnis funerum impenſis. 13,1,1
Efficit ſexcenta millia paſſ. ſpatium montis. 44,1,9
Effodere. oculum regis effodit ſagitta. 7,6,14
Effoeta aetas, *pro ſenili, ita dicta, quod foetui, hoc eſt, proli amplius non ſit apta.* 6,7,4
Effundere. *pro impertinenter & absque ratione impendere.* 6,9,3. Galli in Graeciam ſe effundunt, *h. e. irruunt, irrumpunt, ab aquarum vi petita metaph.* 24,6,1. effundi in laetitiam. 24,2,3. non effundere orbitatis dolorem in lacrymas. 1,8,8. effuſa omnis multitudo obuiam procedit. 5,4,9. effundere reditus publicos in apparatus ludorum. 6,9,2. in laetitiam effuſus. 12,13,7. effuſus obuiam populus. 23,1,7
Egere. eget nullis defenſoribus tutela loci. 41,5,3
Egerere. egeruntur mo-

les

les arenarum. 4, 1,6
gredi in praelium. 2, 9, 9. egredi annos pubertatis. 22, 1,4. 35,2,2
Eiurare nomen patriae. 12, 4, 1
Elabitur gladius e manu. 33, 2, 3
Elaboratum a parentibus imperium. 1, 2, 11
Elatus victoria, 15, 2, 10. elatus impetu fortunae, *id eſt, in altum ſublatus.* 35, 2, 4
Electio inter aequales difficilis. 1,10,2
Elephantus ferus, vltro ſe offert Sandrocotto. 15, 4, 19. dux belli & praeliator. *ibid.* Eleph. terror Pyrrho victoriam aduerſus Rom. dat. 18, 1, 6. Eleph. ſuos Gallis oſtendit Antig. terroris cauſa. 25, 1, 6
Eleuſis. 2,6,12
Eleuſina ſacra. 2, 8,1
Elii tyrannidem patiuntur. 26, 1, 4. *perperam enim ibi leg.* Epirorum.
Elimaei populi. 36, 1, 4. *legendum potius* Elymaei.
Eliſſa, *alias Dido.* 28, 4, 3. in Africam fugit, 18, 5, 8. Carthag. condit. 18, 5, 14. mortem ſibi conſciſcit. 18, 6, 7. a Carthag. pro Dea colitur. 18, 6, 8
Ellipſis. vt differant bella, quam gerant, *ſubaudi*, potius, 6, 1, 4. mittere per regna qui opin. ſerant, *ſubaudi*, aliquos. 8, 3, 7. quarta die ſanitatem recepit, *ſubaudi* poſt 11, 8, 9. *Tam omittitur ſequente* quam. 12,8,14
Eloquentia Alcib. vitiorum tegmen. 5, 2, 7. Demoſth. 13, 5, 10. eloqu. patria Athenae. 5, 9, 9 eloqu. priſcae vir Trogus. *praef.* 1
Emanus Gallorum, Dux. 24,7,2
Emathia, quae poſtea Maced. 7,1,1
Emere omnia compenſatione mercium. 3, 2, 11. emere dilationem belli ab aliquo. 8, 4, 7. emere periculo ſpiritus ſui, vt extremos ſpiritus alicuius excipias. 23,2,8
Emergit nomen Macedonum inter otia Graecorum. 6, 9, 6. emergit inſula. 30,4,2
Emerita ſtipendia, *id eſt, finita, cum ſtipendia facere ſeu mereri non amplius deberet.* 14, 3, 8. emeritae militiae. 11,6,4

Eme-

Emetiri multa millia paſſ. 11, 15, 5. emenſum tantum itineris. 42, 1, 2
Emicat inter ceteros alicuius gloria. 2, 9, 15
Emittere voces in caſſum. 11, 15, 6
Emolumentum. ad huius emol. pertinet. 9, 1, 2
Enitere in tantum. 43, 3, 13 enituit virtutis indoles his regibus. 29, 1, 8
Enixe, *h. e. ſummo ſtudio.* 1, 11, 6. 15, 1, 4. nimis enixe. 5, 2, 10
Enixus, *paſſive pro nato.* 43, 2, 8. *Cuius generis plura vide in* Participia.
Enuntiare, *hoc eſt, vulgare.* 5, 1, 1
Eo, quo, *pro ideo, quia.* 3, 5, 3. deſperationis, *pro in tantam deſperationem.* 3, 5, 6
Epaminondae virtus. 6, 4, 4. Spartam tentat. 6, 7, 1 moritur. 6, 8, 1. eius encomium. 6, 8, 2. Laus. 7, 5, 3
Epeus Metapontum condit. 20, 2, 1
Ephaeſtion. 12, 22, 11
Epheſus ab Amazon. condita. 2, 4, 15
Epigoni. 12, 4, 11. *Hoc primitus fuit nomen iis, quorum parentes ad Thebas occubuere. vide Strab. lib.* 7. *pag.* 225. & 9, 284. & 285
Epiri hiſtoria. 17, 3, 1
Epiſtolae, *pro epiſtola.* 1, 6, 1. 11, 12, 9. 17, 2, 9. 20, 5, 12
Epulandus, *hoc eſt, devorandus.* 1, 5, 6. *ita Virg. Aeneid.* 4. 602. Patriſque epulandum apponere menſis.
Epularum immodico apparatu delectatus Alex. 12, 3, 11
Equae Scythicae. 9, 2, 16 equus Phil. per domini corpus interficitur. 9, 3, 2. Alex, 12, 8, 4. eius celeritas. 15, 3, 11. *ex eius nomine* vrbs conditur. 12, 8, 8. equus Troianus. 20, 2, 1. equo feroci Mithrid. a tutoribus imponitur, 37, 2, 4. Equorum vſus Parthis aſſiduus. 41, 3, 4 eq. in Hiſpan. copia. 44, 1, 7. praeſtantia. 4, 4, 32 equi ex vento concepti, 45, 3, 1. equus Soli ſacer apud Perſas. 1, 10, 5. equinum caput in fundamentis Carth. inuentum. 18, 5, 15
Ergaſtulum. 1, 6, 2. *vide Lipſ. Elect.* 38, 2, 15
Erichteus Athen. R. 2, 6, 11
Erigi ad ſpem imperii. 6, 4, 4. for-

4. fortunae prioris 5, 5 1 libertatis. 11, 1, 2. 24, 1, 3. erigere ſe ad ſpem libertatis. 11, 1, 1. quibus rebus erectus 1, 1, 5. eriguntur animi militum adhortationibus. 22, 6, 1 erigi victoria. 23, 1, 1. erigi ſpe libertatis. 30, 3, 7

Eripere populo conditionem ſeruilem. 6, 3, 12 *ita res quoque mala & incommoda* eripi *dicitur*. eripere victoriam hoſtibus 6, 4, 13. eripi praeſenti morte, 13, 1. 3

Erotimus Arabs 700 filiorum pater. 32, 5, 9

Eructat flammas, vaporem, fumum, Sicilia. 4, 1, 4

Erudiri ſtudiis literarum acerrimis. 12, 16, 7. erudiri ad virtutem praeceptis magiſtri. 16, 5, 13

Erudiendi gratia, *paſſive, hoc eſt, vt erudiretur*. 17, 3, 11. *Ita Salluſt. Iug.* 62, 8 *& ibi notata*. ad impetrandum. *ita* ad fructum capiendum, *in L.* Pratum. *de V. S.*

Erumpere in iurgia. 10, 2, 5

Eſſe praeſto. 1, 6, 4. quaeſtioni. 2, 10, 15. contemtui. 3, 1, 1. praedae & rapinae. 3, 6, 4. ſpectaculo. 11, 13, 4. 28, 8, 16. admirationi. 12, 3, 5. exitio 12, 7, 3. terrori. 14, 1, 4 fraudi. 21, 3, 6. Saluti, 23, 1, 15. pluris. 3, 7, 6 in occulto. 3, 3, 4. in ore *hoc eſt, memorari*. 5, 4, 17. in auxilio alicuius. 5, 11, 10. in luctu. 39, 1, 1 in exemplum. 23, 3, 12 eſt alicui ſcientia belli eximia admiratio ſeruatae virginitatis 2, 4, 17 pluris fuit vltio quam iniuria. 3, 7, 6. eſt procul inſpicientibus ea natura loci. *videtur*. 4, 1, 18. ſunt in aliquo arces. 6, 5, 5. eſt mihi certamen. 7, 2, 6 quantum in illo fuit. 9, 2 2, eſſe huius conſtantiae, vt. 9, 4, 9. eſt vile paternum nomen apud filios. 10, 1, 7. eſt mihi bellum cum aliquo. 12, 2, 5. eſſe ſine lacrymis, & ſine vllo triſtioris mentis argumento. 12. 15, 3. eſt illi tanta magnitudo animi. 12, 15, 9. ſunt in theſauris, in annuo vectigali, tot millia. 13, 1, 6. eſſe eius virtutis & venerationis: 13, 1, 10. eſt in aliquo ea magnitudo virium & ſapientiae, ea pulcritudo formae

formae & proceritas corp. 13, 1, 11. eſſe ſine fide 22, 1, 6. ſaluti ei fuit. 22, 2, 1. eſſe in imperio. 22, 3 6. eſſe dubia fide. 33, 9, 8. eſſe partium Pompeianarum 42, 4, 6. eſſe in partibus alicuius, *ibid.* eſt regnum muneris aliquorum. 42, 5, 8. eſſe tantae famae. 44, 4, 15

Etruſci bellum cum Aenea gerunt. 43, 1, 21

Euadit patronus plebis ex defenſore ſenatoriae cauſſae. 16, 4, 10

Euaginare gladium. 1, 9, 9

Euagoras Cypri R, 5, 6, 10.

Euander in Italiam venit. 4, 3, 10

Eucratides Bactrian. 41, 6, 1

Euehi ratibus ad al. 2, 6, 11

Euenire alicui, *pro cedere, dari.* 13, 4, 16, 13, 5, 8. eueniunt vix denis armatis ſinguli hoſtes, ſi diuiſio fiat. 1, 13, 7. euenit alicui ſorte Prouincia. 13, 5, 8

Euentilatur terreſtris ſpiritus. 44, 1, 10

Euentus audaciae eius non defuit. *de proſpero euentu.* 2, 9, 12. euentus aliter fert. 2, 13, 3

Euergetae. 12, 5, 9

Eufrates fl. 1, 12, 10, 12, 13 Parthici regni limes, 21, 6, 23. fl. Tigrim recipit, 42, 3, 11

Eumenes. 13, 4, 10. Neoptolemum occidit. 13, 8, 8. hoſtis a Maced. iudicatur. 13, 8, 10. vincitur ab Antigono. 14, 2, 2. denuo cum Argyraſpid. 14, 3, 1. Antig. deditur. 14, 3, 12 14, 4, 15. ab eoque in cuſtodia habetur. 14, 4, 24

Eumenis ſtratagema. 14 1, 10

Eumenes Bithyn. R. Antiochum Hieracem & Gallos vincit, 27, 3, 2. Aſiae maiorem partem occupat. 27, 3, 6. Rom. auxiliatur contra Antioch. 31, 8, 5. contra Perſeum, 33, 1, 3. cum Pruſia bellum gerit, 32, 4, 2. Eum. in Rom. merita & horum ingratitudo. 38, 5, 3. & 4

Eumenes Demetrii F. 17, 2, 10

Euocare, *hoc eſt, nominatim vocare* 12, 12, 9. *hinc euocatorum.* 1, 8. *apud Rom. nomen eſt, de quibus vide Lipſ. Mil. Rom.* 1, 8. euocare aliquem e conuiuio, 7, 3, 4. euocantur omnium ciuitatum legati Corinthum. 9, 4, 1. 34, 1, 6

Euo-

Euolare in publicum. 2. 7, 10
Europae maior pars sub Amaz. 2, 4, 14. Europae terminus Hiſpan. 44, 1, 1
Europus regnum in Europa, *an* in Epiro? tenet 7, 1, 6. Europus Maced. R. infans in cunis ad aciem ſuorum defertur. 7, 2, 8
Euridice Phil. mater. 7, 4, 5 maritum inſidiis petit. 7, filios Alex. 7, 5, 4, & Perdiccam per inſidias interficit. 7, 5, 6
Eurydice Aridaei vxor. 14, 5, 1. occiditur ab Olymp. 14, 5, 10
Eurydice Lyſimachi. 16, 2, 4
Eurydice Ptolem. *Philopatoris* vxor, eademque ſoror ab eo occiditur. 30, 1. 7
Eurylochus ab Alex. interfectus. 12, 6, 14
Eurymedon Athen. in Sicil. Dux. 4, 4, 11. fortiſſime dimicans cadit. 4, 5, 8
Eurione Amyntae F, 7, 4, 5
Euryſaces Aiacis. 44, 3, 5
Ex aduerſo ſtant claſſes. 2, 14, 8. ex integro vrbem condunt Athen. 2, 15, 1. ex integro bellum aduerſus Graecos inſtituit Xerxes 2, 15 17. ex altera parte, *pro ab altera parte*. 4, 3, 1 ex vtraque parte, *hoc eſt, vtrinque*. 4, 4, 12. ex continenti. *hoc eſt, ſtatim*. 11, 4, 12. ex perſona ſociorum inducias rumpere. 3, 7, 14 ex commodo vtrorumque pax facta. 7, 4, 2, ex hac cauſa, 12. 2, 8. 12, 13, 3. ex deſperatione ſaluti redditus, *pro poſt*. 12, 10, 1. ex quibus rebus arbitrabatur. 12, 4, 5, ex fuga pugnam repetere. 41, 2, 9. ex nomine alicuius vrbem condere. 43, 1, 12. ex promiſſis pars accepta. 13, 7, 6
Exacerbatus hinc. 10, 2, 5 exacerbat indignitas iniuriarum aliquem. 42, 1, 5
Exactus. exacto menſe octauo, 13, 2, 9
Exaequare vires partium. 5, 2, 12. vtriusque ordinis conditionem. 22, 4, 5 exaequato omnium iure. 43, 1, 4
Exaeſtuo. exaeſtuat e terrâ bitumen. 1, 2, 7. exaeſtuat Aegyptus torrenti ardore ſolis. 2, 1, 16
Examinis inſtar Aſiam impleuere Galli. 25, 2, 11
Exardeſcere, *ſubaudi*, ira. 11, 10

21, 10, 11. in bellum. 5, 10, 6. bellum exardeſcit ab Africa, ex Sicilia. 22, 5, 6
Exauctorare, *pro dimittere*, 12, 12, 7
Excedere. *hoc eſt, procedere* 1, 2, 6. *vt* excurrere, *pro procurrere*, apud Curt. 3, 1, 3. ceteros excedere, *pro antecellere*. 13, 2, 3. excedere annos quatuordecim. 15, 2, 3. excedere modum hiſtoriae. 38, 3, 11 modum propoſiti operis. 43, 1, 2
Excidere ſuam. 1, 6, 4
Excidium finitimorum. 2, 4, 8
Excipi bello. 2, 5, 1. 11, 10, 12. 43, 1. 10. excipi magno ciuium gaudio. 6, 5, 8 excipere vices alicuius. *pro alicui ſuccedere*. 11, 5, 7. excipere aliquem tergo. 15, 4, 19. excipere extremos ſpiritus viri. 23, 2, 8. Excipi maiore virtute mulierum quam virorum. 25, 4, 6
Excitus repentino tumultu 2, 4, 22
Excluſus Nilus, *aggerationibus puta*. 2, 1, 20
Excruciare, *hoc eſt, exquiſitis ſuppliciis punire, excarnificare*, 12, 5, 11
Excubare, *quo reddam, aptum verbum non reperio quam illud noſtrum Auffwarten*. 8, 4, 7. excubare alienis ſedibus.
Exculta omni doctrina ingenia. 8, 2, 12
Excurrere, *de eo qui belli cauſſa in remotiſſ. terras proficiſcitur*. 13, 5, 7
Excuſare neceſſitatem belli, *id eſt, excuſandi ſui cauſſa neceſſitatem afferre*. 18, 7, 16
Excuſatius. 21, 1, 4. 32, 2, 1
Excutere iugum ſeruitutis ceruicibus. 1, 5, 4
Execrari, *hoc eſt, deteſtari*. 13, 1, 17. execratio, *hoc eſt, deuotio*. 3, 4, 1. 5, 4, 14. *hoc ſenſu Salluſt. in Catil.* execrationes inauditae, vltimaeque. 24, 2, 8
Executum imperium, *paſſiue*. 7, 3, 2
Exemplum ſingulare omnium ſcelerum Amaz. 2, 4, 5. fragiſitatis humanae Seleucus. 17, 2, 3. exemplo & inſtitutione legum aeque clarus Lycurgus. 3, 2, 7. exemplum ſtatuere. 18, 7, 14. *quod Plaut. in Moſtel. verſ.* 110, 8. exempla facere, *dixit*. exemplum id ſecuti poſteri. 1, 2, 12

1, 2, 12. exemplum capere ex amicis, quid hoſtibus cauendum. 1, 10, 10. exemplum alicuius imitari. 2, 12, 17. exemplo legum clarus. 3, 2, 7. exemplo prioris dominationis nihil terreri. 5, 10, 4 exemplo patris euocat ciuitates, dux creatur. 11, 2, 5. 11, 3, 2. ad exemplum ceterorum humari, *id eſt, vt ceteri intelligerent, quod ipſis euenturum eſſet, ſi forte in praelio caderent.* 11, 6, 13. exempl. peſſimum ſtatuere in ſe. 14, 1, 12. cauendum alicui exemplum. 29, 2, 5. exemplum orationis inſerere alicui operi. 31, 3, 11. id exemplum ſequi. 41, 4, 5

Exequi vltionem diu cupitam 42, 1, 5

Exequiae. 11, 2, 1. exequias proſequi. 11, 12, 6

Exenterare leporem. 1, 5, 10

Exercere iudicium, *hoc eſt, poteſtate iudicandi vti.* 8, 1, 7. piraticam. 8, 3, 13. 22, 1, 14. agrum. 2, 2, 2. cauponas, ludicras artes, lenocinia, 1, 7, 12. regna in amicos. 9, 8, 17. nefandiſſima quaeque tyrannicae crudelitatis 16, 4, 11. vitam ſeparatam a ceteris ciuibus. 20, 4, 14. ſaeuitiam ſibi ſolitam. 21, 2, 9. ſtudioſius mare, quam terras. 43, 3, 5

Exercitatio virtutis. 20, 4, 1

Exercitus Phil. ex peditibus Maced. & equit. Theſſ. 7, 6, 9. ex variis gentibus. 11, 1, 1. Alex. 11, 6, 2. exercitus magni otium periculoſum. 20, 1, 1, Xerxis contra Graecos. 2, 10, 18, Mardonii. 2, 13. 3. Graecorum contra Mardonium. 2, 14, 4

Exhaurire reliquias vrbis caedibus & rapinis. 5, 9, 1 exhauſtum regnum continuis bellis. 7, 6, 3. exhauſtus longa obſidionis mora. 9. 1, 5. exhauritur Macedonia in ſupplementa militum. 12, 4, 5. exhauſta cicatricibus corpora. 12, 8, 12

Exhibere, *pro praeſtare.* 17, 5, 14. 17, 2, 12. vitam. 11, 10, 9. 22. 1, 3. Populum alimentis, *pro inſtruere.* 9, 2. 7. exhibere ſe, *Sich erzeigen.* l. 11. §. *adexhib.* exhibere profeſſum ducem Graeciae aduerſus aliquos. 8, 4. exhibere vir-

virtutem patriae 16, 5, 13 pro auxilio bellum, pro fratre hoſtem. 27,2,10
Exigere, *pro requirere, poſtulare.* 5, 11, 6. 18, 6, 4. vltionem infantis, *pro vlciſci infantem.* 1, 4, 7. vltionem ab aliquo, *pro ſumere.* 9, 6, 8. 16, 1, 16. exigere piacula. 8, 2, 7. ſupplicium. 12, 11, 9. exacta pueritia, *pro transacta.* 12, 16, 8. exacto menſe. 13, 2, 5. exigere rationem rerum geſt. 19, 2, 6. poenas a ſingulis membris. 21, 4, 17. promiſſa aſſiduis precibus. 29, 4, 8
Exiguitas terrae, *pro anguſtia terrae.* 43, 3, 10
Exilium, proficiſci in exilium. 5, 3, 8. 5, 5, 8
Eximere. exemta comitate quam Graecorum literis didicerat. 11, 1', 12. exemtus digito annulus. 12, 15, 12 eximit haec res omnem cunctationem alicui. 30, 3, 5. eximere periculis. 35, 2, 1
Exinanire diſtenta vbera. 43, 2, 5
Exinde morem gens tenet, *pro ex eo,* 1, 2, 3. exinde caedes Perſ. ſecuta eſt, *pro poſt,* 11, 9, 10. 12, 7, 11
Exiſtere, *pro eſſe.* 3, 4. 8. extiterunt illi omnium virtutum ornamenta. 7, 2, 14. *pro fuerunt.* ſolus extitit dignus. 8, 2, 6. non ignarus exiſtit. 9, 7, 1
Exitus belli dubii. 11, 12, 12. tales vobis exitus dent dii. 14, 4, 10. exitus rei non inuenitur diu retractata. 16, 4, 2. exitus admirabiles vrbis & initia 16, 1, 3
Exoleſcit fauor. 36, 1, 8
Exorari a caede filii, *hoc eſt. ne caedat filium.* 9, 7, 4
Exornare claſſem. 5, 6, 1. conuiuium ludis. 11, 3, 11
Exoſus, *actiue, pro eo qui odit.* 13, 8, 2. *atque is vocabuli vſus eſt antiquiſſimus.*
Expectare. non expectandum, vt ab hoſte circumuenirentur. 2, 11, 12
Expedire ſibi fugam alicunde. 38, 7, 3
Expellere, *pro repudiare.* 9, 5, 9
Expenſa in hos ſumtus tot talenta. 12, 11, 3
Expergefactum blande reliquit. 15, 4, 7
Experimenta virtutis. 15, 3 1. 30, 4, 15. aetatis. 16, 1, 11. experimenta ſui dare alicui, 22, 1, 11. experimenta eius tanta fuerunt. 36, 2, 10

Experiri fortunam. 2 11, 6 & 19. 5,6,7. expertus *paſſiue*. 8, 4, 5. ita experta virtus. 41, 4, 6. experire animum alicuius. 14, 1, 11, experiri conceptionem per plures viros. 3, 4, 5. experimenta virtutis. 7. 1, 1. experimentis plura reſeruare. 11, 1, 9 experiri ſupplicia. 11, 3, 17 experiri pietatem filii in aliquo. 13, 1, 5. carcerem & ſpectaculum triumphi 38,6,6

Expers conſilii. 3, 4, 9

Expiari hoc debet orbis viribus. 8, 2. 6. expiatur regni infamia ſupplicio alicuius. 30, 2, 8

Explere contumelias honoribus, detrimenta muneribus, *pro penſare*, 5,4, 6 expletur numerus militum. 5, 6, 3. nullas ſibi opes eſſe, quibus tantum regem expleat. 9. 2. 7 explebit ſpes omnium vrbs capta. 22, 8, 6. explere pondus alicui. 43 5, 9

Explodere, *pro reiicere, reſpuere*. 12, 7, 4

Exponere, *narrare*. 3, 7, 16 puerum, *eſt abiectum deſtituere*. 1, 4, 7, *exponere, ans Land ſetzen*. 18, 1, 3. 22, 5. 2. exponere conditiones pacis. 30, 3, 8

Expoſcere pacem Deorum. 18,6,12

Expoſiti qui in inſignes viros euaſerunt, Cyrus. 1, 4, 7. Hiero. 23, 4, 6 Romulus & Remus. 43, 2, 4. Habis. 44,4,5

Expugnare, *pro debellare*. 5. 4, 11. 3, 5. 1. 8, 6, 1. 15 4. 11, expugnat Theſſaliam. 7,6,7

Exſanguis, *id eſt, bello fractus*. 31, 3, 1. 41, 4, 3. vires exſangues. 39, 5, 6

Exſcindere vrbem. 8, 3, 11 glebas aratro. 44, 3, 5

Exſequi. exſecutum. *Vid.* exequi, executum.

Exſpirare. *hoc eſt, mori*. 6, 8, 13. 11, 15, 15. *ſubaudiendum autem* animam: *quod nonnunquam diſerte additur*.

Extarches, in diuiſione imp. Alex. Parpammenes accipit. 13, 4, 21

Extare, *pro eſſe*. 7,2,14. extant eius prima experimenta virtutis in illis locis. 7, 1, 1 ne quod veſtigium tanti ſceleris extaret. 10, 2, 6

Extendere pretium non ex ementium commodo, ſed

ex inimicorum odio. 11, 4, 8
Exterriti ſucceſſu rerum Alex. M. 21, 6. 1. exterritus periculo alicuius. 27 1, 6. exemplo crudelitatis. 27, 1, 9
Extinctor regiae domus Caſſander. 16, 1, 15
Extinguere, *pro interficere* 27, 2, 14. 37, 7, 5. 43, 1, 16. extingui, *hoc eſt, mori.* 13 1, 1. extinguere ſeditionem. 11, 2, 4 extinctus in ipſo flore aetatis. 13, 1, 1
Extollere. animos alicui ex tollit nobilitas. 1, 4, 4 extollit omnia in maius fama. 2, 13, 2. extollere pueritiam alicuius ſupra virtutem veterum ducum. 11, 3, 4. extollere coelo tenus magnitudinem rerum ſuarum. 12 6, 2. extollere omnia in maius. 24, 1, 8
Extorres. 32, 3, 7
Extra hanc ſummam eſt. 9, 5, 6
Extranei milites. 5, 9, 12
Extruere inſidias, *pro ſtruere.* 43, 4, 8
Exturbare omni ex animo memoriam alicuius rei. 15, 3, 11. *ſed legendum fortaſſe* extirpare. *vide notas.*
Exuere aliquos caſtris, 8, 1, 12. vrbe, imperio, prouinciis. 31, 5, 9
Exultabundus. 18, 7, 10
Exultare victoria. 1, 8, 9

F.

Fabricius Luſcinius Rom. ad Pyrrhum legatus. 18, 2, 6
Fabula de cane grauida. 43, 4, 6. de equabus vento concipientibus. 44, 3, 1. *quamuis hoc affirmare videatur Plin.* 3, 22. 8, 42 & 16, 26, 25. de Scylla & Charybdi. 4, 13. Fabulae *pro narratiunculis & rumoribus.* 11, 5, 11. 12, 6, 12. 13, 7, 2. fabuloſa antiquitas. 4, 1, 8. Fabularum dulcedo, earundem mater. 4, 1, 17
Facere amicitiam. 12, 2, 6. & 12. captiuum, 7, 2, 11. claſſem, *pro comparare.* 4, 3, 5. diſcordiam. 5, 3, 3. fidem. 1, 7, 17. finem belli. 12, 8, 10. foedus. 12, 2, 12. genus, *hoc eſt, propagare ſobolem.* 9, 2, 16. impreſſionem, *hoc eſt, impetum dare.* 1, 6, 16. literas, *pro ſcribere.* 27, 2, 7. moram, *hoc eſt, morari.* 6, 2, 16. 12, 8, 4. 14, 2, 2. 16, 1, 6. 18, 1, 5. 33, 1, 10. nuptias. 7, 3, 9. pacem,

pacem. 3, 9, 13. 4, 3. 7. 8, 4. 2. 12, 2, 6. 13, 6, 9. 22, 8, 16. 31, 1, 7. pactionem, 15, 2, 2. 15, 4, 21. parricidium, *pro committere*. 1, 9, 5. praelia, *hoc eſt*, *praeliari*. 1, 10, 21. 5, 4, 6. 11. 15, 4. 18, 1, 11. 17, 2, 7. 23, 3, 4. 30, 1, 6. quingenta ſtadia cur.u. *hoc eſt*, *conficere*, *explere*. 1, 8, 2. regem. 9, 6, 1. 2, 11, 10. 9, 42, 4, 21. ſtipendia, *pro mereri*. 24. 4, 10. tumulum. 12, 12, 12. *ita Virg. Eclog*. 5, 42. & tumulum facite, electionem facere difficilem. 1, 10, 2. regionem facere vectigalem. 2, 3, 15. non facere poteſtatem pugnae. 2, 5, 10. facere bellum alicui. 3, 6, 5. ſocietatem cum aliquo. 5, 1, 7 facit in eo omnia credibilia vigor iug. 5, 5, 7. non magnam facere moram bello, *imbecillitate ſua facere*, *vt breui bellum finiatur*. 5, 6, 4. non moram facere rebus agendis. 6, 2, 16. facere Perſas victores. 6, 3, 7. facit hunc reſiduum ſpei patriae ſcelus matris. 7, 6, 2. facere templa, muros, 8, 3, 8. ſolita ſacra. 9, 4, 1. coniurationem cum aliquo. 10, 2, 5. poteſtatem alicui redimendarum captiuarum. 11, 12, 1. pacem & amicitiam cum aliquo rege. 12, 2, 6. foedus amicitiamque. 12, 2, 12. metum & odium ſui facere apud aliquos. 12, 6, 12. non moram facere pugnae. 12, 8, 4. facere aliquem haeredem regni. 12, 15, 8. facere fiduciam ſui militibus. 12, 16, 10. facere aliquid palam. 9, 7, 14. facere beneficii ſui munus imperii. 3, 4, 9. facere magnos motus. 13, 5, 3. aliquem ex victore victum. 14, 4, 3. caedes Principum. 14. 7, 1. inſidias. 5, 1, 10. officium regi inter ſatellites. 16, 2, 9. hoſtem ſe ſubitum facere ex ſocio. 16, 4, 10. facere moram certamini. 18, 1, 5. conſpirationem. 18, 5, 7. ſacrificium. 20, 2, 13. plus negotii. 21, 4, 4. pretium alicuius carius. 16, 4, 19. magnam ſpem omnibus de ſe. 22, 1, 12. ex inope repente diues factus. 22 1, 14. facere regnum ſui muneris. 24, 2, 4. ſtipendia. 24, 4, 10. nec quie-

quum reſiduum alicui. 27,2,2. literas ad aliquem. 27, 2, 6. diſcrimen imperii inter ſe bello. 29,2,9. motum magnum parua manu. 30, 3, 2. alicui graue bellum. 32. 3, 5. miniſteria alicui. 32, 3, 15. facere ſingulas vrbes iuris proprii. 34, 1, 5. facere hoſtibus copiam pugnandi. 34, 2, 1. facere alicui exequias. 38,10,10

Facies, *pro ſtatu & conditione rerum.* 8. 5,8

Facinoroſus. 24, 2, 1. Facinoroſior. 16,4,6

Facinus Himeranorum. 4, 3, 2. ſeruorum Tyriorum. 18, 3, 17. Ptolem. 29, 1, 5. M. Catonis, 33, 1, 1. facinoris crimen. 29,1,5

Factio, *pro partibus, in quas diſſidens reſp. aut quodlibet corpus ſcinditur.* 13, 5, 4. 15,1,9. 15, 2, 1. 5, 4. 23. 38, 4, 17

Facultas, *pro diuitiis.* 38,2,7. facultatem victoriae deprecari. 20, 3, 1

Facundia Perdiccae. 13,4,1

Faecunditas Gallorum. 25, 2,1. Hiſpaniae. 44,1,4

Faeda, *hoc eſt, ſordida, ignobilis.* 7, 3, 8. merces, *hoc eſt, mala & indigna.* 12, 6, 11. foeditas morientium, *pro copia mor.* 2, 13, 13

Faemina canis. 1, 4, 10. foem. Perſicarum facinus. 1, 6, 14. Scyth. virtus. 2, 1, 2 faeminae in caſtris. 12, 2, 2

Faliſci Chalcid. colonia. 20, 1, 13

Fallere iudicium hominum *eſt, aliter ſe gerere quam illi iudicauerant.* 2, 15, 21

Falſus rex, 1, 9, 18. falſis nominibus aliena regna furari. 38, 2.9

Fama in maius omnia extollit. 2, 13, 2. 14, 1, 2. famae celeritas in clade Mardonii. 2,14,9. in victoria Locrenſ. 20,3,9. famae loquacitas. 18, 4, 7. Fama veteri non ſunt aeſtimandae gentes, ſed praeſentibus viribus. 10, 4, 10 fama venit ad exercitum 2,14,8. fama loquitur hanc rem. 19,4,7

Fames in Epiro propter caedem Laudamiae. 28, 3, 7. in Aegypto. 36, 2,9

Familia pro ſeruis. 15, 1. familia, *pro genere.* magna impp. grauis liberae ciuitati. 19,2,5

Familiaritas, *pro arctiore amicitia.* 7, 3, 3. 16, 5,16. familia-

miliarius noſſe meretricem. 27, 3, 11. familiariter praenunciat hec ei. 20,5,12
Fas, *pro iure.* 37, 3, 10
Faſces epiſtolarum. 12, 5, 7
Faſtidire, *pro dedignari.* 14, 2, 7. faſtidire milites ſuos. 12,1,7
Faſtidium agitare alicuius 8,4,9. *pro quo ſupra male Freinshemius, agitare faſtigium.*
Faſtigium maieſtatis regiae 1, 1, 1. *vide Barth. Aduer.* 13, 24. *pro* a faſtigio tantae maieſtatis in captiuit. redacta. 13, 1, 5. in tanto faſtigio regni collocatus. 25,4,1.
Fata, *pro oraculis,* 14, 5, 6 16, 3, 7. *ita* fatum. 7, 6, 1. 12, 2, 11. fatum *pro morte, vt vocant naturali.* 9, 3, 2. 39, 4, 5. *pro ineuitabili lege.* 12, 15, 1. *ita* fatum vrbis, *pro immutabili felicitatis interitusue eius lege.* 12,2, 6. *ita* fatum Troiae fuere Herculis ſagittae, *hoc eſt, fatum Tr. conſtitit, fuit, in ſagittis.* 20, 1, 16. *tria fata Tr. recenſet Plaut. Bacchid. verſ.* 17. fatalis locus, *hoc eſt, fato ſiue immutabili neceſſitate deſtinatus.* 12, 2, 14 12,13,3. *ita* fatale munus. 13, 4, 24. fatorum naturalis conditio. 2, 2, 13. fatorum pericula declinari. 12, 2, 4. fata antiquitatis venerari. 12, 2, 11. fatorum auſpiciis aliquo deferri. 16, 3, 7. fati munere liberare. 22, 5, 7
Fatigare aliquem per epiſtolas *pro, ſaepius interpellare.* 6, 2, 12. precibus. 1,4,10. 18,1, 1. fatigare aliquem legationibus, 9,3,6. 18, 1, 1. fortunam ſuam nimis onerando, *pro nimium confidere fortunae ſuae.* 12, 8,15. fatigari bellis. 18, 3, 6. 43, 3, 1, 13. fatigari querelis ſociorum. 23, 1, 11. fatigare aliquem oſculis. 23, 2, 9. fatigatur Gallia aſſiduis ventis. 44, 1, 4. fatigare aliquos varia victoria. 44, 2, 7. variis cladibus. 44,5,6
Fatua, Fauni vxor. 43,1,14
Fatuari, quid ſit. 43,1,15
Fauces, *pro iſthmo.* 4,1,1
Faunus tertius Italiae rex. 43, 1, 10
Fauor hominum eodem quo fortuna ſe inclinat. 5, 1, 11. vulgi incertus. 13, 2, 2. fauorem militum ambitioſe venantur Alex. duces.

duces. 11, 25. 11. fauore omnium procedere, *pro cum fauore omn.* 10, 3,3
Fauſtulus Paſtor Romuli nutritius. 43, 2,7
Fax nuptialis. 11, 1,4
Felices ebliuiſcuntur humanitatis. 16,5,9
Femina. talis femina *pro* tam effoeminatus vir. 1, 3,3. *vide ſup.* & Faemina.
Fera infantem nutrit. 1, 4, 10. 43,2.6. 44,4,10
Feraciſſima regio Aegyptus. 2, 1, 8. tyrannorum Sicil. 4, 2, 3
Ferramenta, *pro inſtrumentis fabrilibus.* 20, 2,1
Ferre auxilium, *hoc eſt auxiliari.* 4, 3, 1. fructum, *hoc eſt, commoda reportare.* 4,2, 4. pacem, *pro conſtituere cum imperio, ſicut* leges ferre *dicimus.* 9, 5, 3. fertur, *hoc eſt dicitur.* 7, 1, 5. 14, 6, 14. ferre Cyro leporem, *pro* ad Cyrum. 1,5 ferre grauiter. 3, 6, 3. inimicitiae tam longum otium non tulerunt. 3, 7,1. ferre ſociis auxilia. 3, 7, 15. *ita numerus plur. ſaepe pro ſingul. ponitur* non ferre conſcientiam, *male conſcium ſibi eſſe.* 5, 1, 2. non ferre indignitatem rei. *ibid.* ferre imbecillo animo fortunam ſecundam. 8. 1, 4. ferre poenam captiuitatis truncata corporis parte, *pro dare, pendere.* 11, 14, 11. ferre vtero. 12, 16, 2. ferre magno animo contumeliam regis. 15, 3, 10. palmam virtutis conſenſu omnium. 15, 3, 16. ferre prae ſe, *pro dicere.* 20, 4,1. ſuffragia ferre de aliquo. 22,3, 6. ferre magno animo crudelitatem alicuius. 22, 7, 9. ferre impetum aliquo. 25, 4, 2. fortunam magno animo. 28, 4, 3. in bellum maiorum gloriam, 30,4, 15
Ferrum, *pro gladio frequentiſſimum.* 1, 6, 10. 1, 9, 19. ferrum & arma. 2,2,13
Feruens aeſtus, *hoc eſt, efferveſcens & exurgens.* 4, 1. 10
Feſſi bellis Graeci. 6, 6, 4. feſſus longa expectatione. 2, 5, 2
Feſtinatio. 38,10,16
Fides beneficio obſtringitur. 2, 15, 14. Perſarum tam in ſuos reges quam Alex. 12, 11,2
Fidem facere. 1, 7, 17. ſeruare, 4, 4, 1. *fidei non ea-*

dem

dem in his notio. nam fidem facere affirmationi ſuae, 1, 7, 17. *idem eſt, quod facere, vt affirmationi ſuae credatur, at* fidem ſervare, *idem, quod promiſſum ſeruare, promiſſa facere.* fides oſtentis non defuit. 17, 1, 4. mortis eius fides adfuit. 13, 1. 4. ea primum fides inopiae Scythicae fuit. 9, 2, 15. fides pacis non ſeruata, 4, 4, 1. in fide tenet aliquos metus dubiae belli fortunae. 5, 7, 3. pactio eiusdem fidei, cuius deprecati belli promiſſio. 8, 5, 4. fides ſacramenti. 14, 1, 10. ſine fide eſſe. 22, 1, 6. fides dictis promiſſisque nulla. 41, 3, 9

Fiducia aliquem capit. 2, 9, 10. fiduciam alicuius habere. 6, 4, 10. fiduciam ſui facere militibus. 12, 16, 10

Fieri. inſula Athenienſium fit. 2, 7, 13. *Ita* fieri *eodem modo conſtruitur quo* eſſe, *cum caſu ſecundo puta.*

Fidior. 16, 5, 3

Figere aliquem in crucem, *vel, vt alii codd.* in cruce. 21, 4, 17. *vide* & ſuffigere. figere caligas auro. 38, 10, 3

Figulus Agathoclis pater. 22, 1, 2

Filiorum ingens numerus. 10, 1, 13. 39. 5, 9

Filios interfecerunt, Lyſimachus. 17, 1, 4. Demetrii *Nicanoris* vxor. 39, 1, 11. Maleus Carthag. 18. 7, 15. Laudice, 37, 1, 4. Ptolem. *Phyſcon*, 38, 8, 18 & 20. Phrahates. 42, 5, 2

Fines montis, *pro radicibus.* 13, 4, 21. Fines imperii tuebantur magis, quam proferebant veteres. 1, 1, 3

Fingere ſomnum. 3, 1, 4. fingere gratiam in odio. 9, 8, 9

Finire. finiebantur intra ſuam cuique patriam regna. 1, 1, 3. finire vitam ferro, ſuſpendio. 2, 5, 7. 9, 7, 12. 18, 6, 7. finiuit hic dies Graeciae gloriam dominationis & libertatem, 9, 3, 11. finiuit vitam pariter. cum Perſarum regno. 10, 3, 7. finire imperium vltimo oriente, *pro imperium vsque ad vltimum orientem extenſum habere.* 12, 7, 4. finire orbis bella in vno capite. 12, 9, 6. priuato periculo finire publicum. 26, 1, 9.

 finiri,

finiri, *pro mori.* 27, 3, 12. finita eſt omnis ira alicuius, fuga alicuius. 28, 4, 13. finire bellum Aetolis. 29, 3, 6
Firmare, *pro hortari & confirmare aduerſus certum periculum.* 2, 11, 9. *ita Tacit. in fin. Annalium.* In ea tempora natus es, quibus firmare animum expediat conſtantibus exemplis. *id eſt, propemodum aſſueſacere.* 3, 2, 9. firmare magnitudinem quaeſitae dominationis continua poſſeſſione. 1, 1, 7. regnum regalibus nuptiis. 1, 10, 14. firmat militum animos victoria. 7, 6, 5. firmare animos in obſidionis patientiam. 21, 4, 3.
Flagrare bello. 31, 3, 10. cupiditate alicuius rei. 38, 1, 1
Flaminius cos. 30, 4. 8. prorogato imperio. 31, 1, 6 Nabidem vincit. 31, 3. 1
Flatus ventorum. 4, 1, 2
Florere prouentu clarorum virorum, 13, 1, 12. fama rerum geſtarum, abundantia opum & virium gloria virente. 43, 5, 4
Florentiſſimis temporibus. 41, 1, 7. *hoc eſt, vt Caeſar de Bell. Gall.* 1, 30 *loquitur*, florentiſſ. rebus, florentes opes Athenienſium. 5, 1, 8. florentes ſucceſſu rerum Carthaginienſes. 18, 6, 1. florentes imperio terrarum. 28, 3, 12
Floraliorum, *vt Bacchanaliorum.* 43, 4, 9
Flos aetatis ac victoriarum. 13, 1, 1. pueritiae, 42, 1, 5 flore aetatis inſignis. 5, 2, 6. florem virentem recentibus experimentis virtutis in bellum ferre. 30, 4, 15
Fluere, ſupra vota res fluunt. 23, 3, 12
Flumen, Armeniae Tigris. 42, 3, 11. Cappadociae Thermodoon. 2, 4, 2. Epiri & Italiae Acheron. 12, 2, 4. Gallaeciae Bilbilis, & Chalybs. 44, 3, 12 Indiae Aceſines. 12, 9, 1 Luſitaniae Tagus. 44, 3, 1 Scythiae Araxes. 1, 8. 2, Iſter. 9, 2, 11. Phaſis. 2, 2 1. Tanais, 12, 5, 12. Flumina ab exercitu Xerxis ſiccata. 2, 10, 19. Hiſpaniae aurum vehunt. 44, 1, 11. Scyth. in Moeotin. inde in Aegypt. & Pont. maria

maria decurrunt. 2, 1, 18 flumina conſumuntur multitudine hominum. 2, 10, 22
Fluxu ſanguinis deficere. 12, 9, 12
Foedare regnum caedibus. 36, 4, 1
Foedus. turpis ac foedus diſceſſus. 2, 11, 1. foeda gens, *ignobilis*. 7, 3, 9. *V. ſup.* faedus. foedus luctu funeris dies. 9, 6, 4. haec faeditas acceſſerat indignitati ſtupri. 9, 6, 5. foeda merces. 12, 6, 10.
Fons regni Macedoniae, *hoc eſt, imp. Alex. caput & principium.* 13, 6, 11
Forent, *pro eſſent.* 11, 3, 11
Foris bellum gerere, *extra patriam.* 2, 4, 20
Forma, *pro magnitudine, ſtatura.* 15, 4, 17. formae veneratio. 5, 2, 5. formae dignitatem *hoc ſenſu dixit Tacitus.* 12, 51, 5
Formare, *pro informare, edocere.* 18, 3, 10. vrbem, *hoc eſt, vt Flor.* 1, 1, 25. *loquitur,* ſtatum vrbi imponere, *legibus & moribus inſtruere.* 5, 8, 6. *ita* regnum, 41, 5, 1. ſtatum rerum. 9, 5, 1. & 14, 1, 4. conſilium in futura. 1, 10, 16 Populum in obſequia principum. 3, 2, 9. Principes ad iuſtitiam imperiorum. *ibid.* vrbem formandam tradere alicui. 5, 8, 6. ingenia formata legibus inſtitutisque pulcerrimis. 8, 2, 12. formare rerum praeſentium ſtatum. 9, 4, 1. milites in diſciplinam Macedonum. 12, 12, 4
Fortior cura taciturnitatis quam vitae. 44, 2, 3
FORTVNA, nimis onerando non eſt fatiganda. 12, 8, 15. quo ſe inclinat, eodem fauor etiam hominum. 5, 1, 11. VIRTVTE iuuanda. 30, 1, 6. fort. Alex. 21, 6, 4. Rom. 33, 4, 16. 39, 5, 5. 43, 2, 6. fort. *pro ſtatu, conditione vitae.* 2, 6. 10. 14, 6, 10. fortunae inconſtantia. 35, 2, 4. procella. 4, 5, 6. veritas. 26, 2, 14. ludibrium, Seleucus. 27, 2, 6. Fortunam publicam magis quam priuatam lugere conuenit. 28, 4, 6. ſecundam imbecillo animo ferunt Theb. 8, 1, 4. Fortuna praeſenti contentos eſſe decet. 28, 2, 13. fortuna ita regente Magus interfici-

ficitur. 1, 8, 23. Fortunae iudicium de ſe committere. 1, 10, 3. fortunam maris experiri. 2, 11, 19. 5, 6, 6. fortuna regis cum duce mutata non eſt. 2, 14, 4. fortuna belli dubia. 5, 7. 3. fortuna dedit illis paria omnia. 6, 2, 9. fortuna vtrumque ab altero inuictum ſeruauit. *ibid.* fortunam obſidionis ſubire, *pro obſideri.* 14, 2, 3. fortuna apud hunc non terminatur vllo modo. 21, 6, 4

Forum. *in medio* foro Carth. patibulo ſuffigitur Bomilcar. 22, 7, 8

Fragilitatis humanae exemplum. 17, 2, 3

Frangere animum minacem in aliquem. 1, 5, 5. defectio Ionum animos cet. fregit. 2, 12, 25. frangi malis. 3, 7, 1. 5, 8, 3. fractae opes Athenienſium. 6, 1 8. franguntur animi. 22, 6, 7. fractus bello, 30, 4, 17. regis animum fregit auſteritas alicuius. 34, 3, 4

Frater patruelis. 7, 6, 11. Fratres interfecerunt Phil. 8, 3, 12, & 13. Dionyſ. iunior. 21, 1, 6. Orodes Parthus. 42, 4, 4. Phrahates, 42, 5, 1

Fraternus. contentio fuit adeo fraterna. 2, 10, 10. fraternum bellum, *pro cum fratre.* 10, 2, 1. 38, 9, 1

Fraudare milites ſtipendio. 6, 2, 11

Fraudatae nuptiae, *hoc eſt, fraude interceptae.* 43, 1, 19. fraudare ſocios portione praedae. 8, 5, 6. fraudari mercede. 42, 1, 2

Fraus concordiae. 22, 2, 2. *ſimulatio.*

Fremere, *pro dicere cum comminatione.* 13, 5, 5

Frequenter, *pro cum multitudine.* 4, 3, 6

Fretum. Siculum. 4, 1, 9. Gaditanum. 44, 1, 2.

Frons. a frontibus. 1, 6, 11. *pro a fronte.*

Fructum ferre, *hoc eſt, commoda percipere.* 4, 2, 4. ſine fructu quae erant. praef. 3

Frudius auriga Caſtoris. 42, 3, 3

FRVGALITAS, virtutum genitrix. 20, 4, 10. inter leges Spart. 3, 2, 10

Frui, praeda ingenti & parricidii voto frui. 8, 3, 11

Frumenti ſatio reperta. 2, 6, 12

Fru-

Fruſtra; Aſiam fruſtra edomitam dicit, ſi Graecorum rapinis pateant. 2, 4, 26. ne fruſtra arma moviſſe viderentur. 2, 8, 1. ſpes non fuit fruſtra. 16, 2, 3
Fruſtratus variis dilationibus. 8, 3, 8. variis fruſtrationibus differri. 9, 6, 8
Fuga, *pro exilio.* 5, 9, 3. *ita Flor.* 3, 16, 5. & *Tacit.* 3, 24, 2 & 4. 70. 3. fugam capeſſere, *pro fugere.* 6, 3, 11. 8, 2, 4. tentare. 14, 3, 7. in fugam verti. *pro fugari.* 15, 4, 22. in fugam agere. 16, 2, 3
Fultus praeſidio domeſtico. 43, 4, 5
Fundamenta iacere. 15, 4, 20. fundamenta incrementorum valida conſtituere creſcenti regno. 7, 1, 12
Fundata poſſeſſio, *hoc eſt, firmata, & ſtabilita.* 3, 4, 17. ſecuritas. 43, 5, 8
Fundere exercitum. 1, 7, 5. Illyrios magna caede. 7, 2, 12. tantum ſanguinis fuſum eſt proelio. 11, 14, 2. tantum ſanguinis duobus proeliis fuſi. 11, 13, 9. quantum ſanguinis Macedonia ſit fuſura. 12, 15, 6.
Funditus victus. *Auf das Haupt geſchlagen.* 25, 3, 8
Funere magnifico amiſſos milites honorat Alex. 12, 1, 1. publico incendium Romae proſequuntur Maſſilienſes. 43 5, 10
Fungi imperio, *hoc eſt, imperata exequi.* 2, 4, 25. diem, *hoc eſt mori* 19, 1, 1. fungi periculis. 7, 4, 8. *pro quo & defungi dicunt.* fungi voto, *pro facere & praeſtare quod voveris.* 9, 2, 12
Furentium morem imitantur diſſidia. 13 6, 17
Furiae parricidiorum aliquem circumveniunt. 26 2, 5
Furor id videtur. 18, 3, 10
Furtiua victoria, *hoc eſt, quam aſtu & dolis conſequimur.* 11, 6, 8
Furtum, grauiſſimum apud Scythas crimen. 2, 2, 6
Fuſus, *hoc eſt, victus & fugatus.* 3, 5, 6

G.

Gaditani Carthaginienſ. conſanguinei. 44, 5, 2
Galama. *vide* Gaza. *Legendum potius* Gamala.
Galatia. 37, 4, 6

Gallaecia equorum ferax. 44,3, 2. Gallaeci graeci.
Galli, Romam capiunt. 6, 6, 5. 24, 4, 2. 28, 2, 6. legatos ad Alex. mittunt. 1, 13, 1. multas in Italia vrbes condunt. 20, 5, 8. totam fere Italiam occupant. 28, 2, 6. Ptolem. *Ceraunon* caedunt. 24, 5, 6. apud Delphos pereunt. 2, 4, 8. caeduntur ab Antigono 25, 2, 10. ab Eumene. 27, 3, 2. cum Maſſil. bella gerunt. 43, 5 1. Galli Scordi Sci. 32, 3, 5. Tectoſagi. 32, 3, 9. Gallorum res geſtae. 4, 1. multitudo & virtus. 25, 2, 11. auiditas. 25, 2, 1. virtus 27, 2, 12. perfidia. *ibid.* ſtudium. 24, 4, 3. Gallorum ferae gentes. 43, 3. 8
Gallia, ab Hiſpanis Pyren. montibus diuiſa. 44, 1, 3. aſſiduis ventis inquieta. 44, 1. 4. Gallia transalpina. 38, 4. 9
Gallograeci Bithyniae pars 25, 1, 14. bellum cum Antig. gerunt. 26, 2, 1. Mithrid. auxiliantur contr. Rom. 38. 3, 11
Gallimander amicus Demetrii, & eius fides. 38, 9, 5. & 9
Gangaridae. 12, 8, 9
Gargoris Curetum rex, 44, 4, 2. *legendum potius* Cunetum. *Vide Not.*
Gaudere mutuarum rerum commercio, 18, 5, 8
Gaudium reportare parentibus, *id eſt*, *aliquid de quo gaudeant.* 11, 14. 12. *Sic* odium, amor, cura, *pro his, in quae affectiones iſtae feruntur. Vide* odium.
Gaza, *ita enim non* Galama, *legend. vt Bongarſ. docet*, 15, 1, 6
Gedroſii, 13. 4. 2
Gelo Siciliae tyrannus, 23, 4, 4
Gener, *pro ſororis marito*, 18, 4. 8
Generaſſe, *id eſt, inſtar ſtirpium* terras homines *produxiſſe, crediderе veteres.* 2, 1, 6. *Sic &* generare animalia. 2, 1, 18. generare ſubolem ex aliquo, 2, 4, 32. *V. &* gignere. generandis ignibus materia. 4, 1 9
Genitiui varia vis. bella Athenienſium, *id eſt*, *cum Athenienſibus gerenda.* 3, 6, 10. *Sic bella* Meſſeniorum, 3, 6, 5. bellum Alexandri. 12, 5, 9. hortamenta virtutis, *pro ad vir-*

virtutem. 3, 5, 9. proelium Siciliae, *pro in Sicilia.* 5, 1, 4. promiſſio deprecari belli. 8, 5, 4. laetitia victoriae, 9, 4, 1. *id eſt, propter victoriam.* iurgia patris, *pro cum patre.* 10, 2, 5. dolor amiſſi exercitus. 12, 1, 5. poenae temere illati belli. 12, 2, 17. pudet Alexandrum nutricis. 12, 6, 10. *Noſtri, Er ſchaemet ſich für ihr.* vlulatus dei, *pro in honorem Dei,* 12, 7, 8. ſucceſſio regni *pro in regnum,* 3, 1, 13. mutuus concubitus, *pro concubitu.* 15, 4, 4. naufragium, repentinae tempeſtatis, 16, 3, 10. offenſa erepti regni, *id eſt, odium propter ereptum regnum.* 17, 2, 9. maiorem gloriam alicuius victoriae quam laetitiam habere, *id eſt, ex aliqua victoria.* 18, 1, 8. appulſus terrae, *pro ad terram.* 18, 5, 1. ſumtus praedarum *id eſt, ex praedis.* 6, 5, 9. nuptiarum ſumtus, *pro in nuptias,* 21, 4, 2. origo Antiochi, *pro ab Antiocho,* 5, 2, 4. latrocinium maris, *pro in mari.* 43, 4, 5

Genitrix. virtutum fugalitas. 20, 4, 10

Gens, Cappadocum ſine rege viuere neſcit. 28, 2, 11. Scytharum innoxia, 12, 2, 17. gentes nationesque. 1, 1, 1. 8, 6, 2. gentes variorum populorum. 7, 1, 12. gentium terror Xerxes. 3, 1, 1

Genus, *pro ſobole.* 2, 4, 27. 9, 2, 16. vrbis *pro incolis* 18, 3, 19. generis vetuſtas 2, 1, 5. genera arborum & frugum pro condit. reg. variata. 2, 1, 12. audito genere belli. 4, 4, 8. genus varium ludicrorum. 7, 2, 14

Gerere ſe regem. 32, 3, 1. *ita Flor.* ger. ſe matrem. 1, 1, 3 gerere cupiditatem inſatiabilem. 27, 1, 11. gerere ingenia feris propiora quam hominibus. 44, 2, 7

Germani quaſi caſus, *hoc eſt, admodum ſimiles.* 27, 3, 14

Germen *pro ſtirpe, ſobole.* 18, 3, 19

Geryon. 4, 3, 16. 44, 4, 19

Geſſenni. 12, 8, 9

Geſtire, *pro flagranter cupere,* 2, 9, 4. 7, 6, 8. 8, 3, 13. 29, 1, 13

Getae ſuperati a Gallis. 25, 1, 3. Daces condiderunt. 32, 3, 18

Gignere ex aliqua. 2, 4, 24. 9, 8, 2
Giſco Hamilc. fil. 19, 2, 1. in exilium pellitur, 22, 7, 10
Gladio filium conſectatur Phil. 9, 7, 4. gladius Philippicida Apollini conſecratur ab olymp. 9, 7, 13. gladio ſua ſponte euaginato Camb. occumbit. 1, 9, 8. gladium amittere ignominioſum. 33, 2, 3
Glaucus Illyr. rex. 17, 3, 19 *rectius* Glaucia. *Vide Notas.*
Gliſcere, *pro oriri,* 12, 15, 11
Gloria bellorum finis Scythis. 2, 3, 7. naualis, ex antiquo penes Athen. 5, 4, 7, 6, 1, 8. bellicae laudis penes Maced. 7, 2, 6 glor. bellica Carthag. 18, 6, 10. 18, 7, 19. gloria recepti regni. 1, 10, 1. gloria patriae cum aliquo nata & extincta. 6, 8, 3
GLORIOSIVS eſt repellere bellum, quam non admittere. 11, 6, 9
Gn. Seruilius. *vide* S.
Gnara artis. 11, 7, 7
Gobryas. 1, 9, 22
Gordiae Phryg. vrbs. 11, 7, 3 *rectius* Gordium vel Gordieum *vel* Gordion. *V. not.*
Gordius Phryg. Rex & eius hiſtoria, 11, 7, 5.
Gordius Cappadox. 38, 1, 1
Gorgias amicus Alex. 12, 12, 8
Gradus aetatis. 3, 3, 9
Graeci Xerxem vincunt. 2, 15, 21. veteres Perſarum hoſtes. 11, 9, 4. totam fere Italiam habitant, 20, 1, 5. Rom. ſe iungunt contra Phil. 30, 3, 8. Troiam capiunt. 43, 1, 17. Graecorum philoſophia natura Scytharum inferior. 2, 2, 14. *Iuſtinus ſic:* Graeci longa ſapientium doctrina, praeceptisque philoſophorum, conſequi nequeunt, quod Scythis natura dat. exercitus contra Mardonium, 2, 14, 4. virtus. 5, 11, 10. otia Maced. imp. cauſa. 6, 9, 6. ſcripta comitatem docent, 11, 11, 12. Graecis pacem iniungit Artaxerxes. 6, 6, 1. Graecus ſermo praef. 1. Graece hiſtoriae, *ibid.* Graeca diſcere, *id eſt, linguam Gr. ibid.* 4. Graeca leguntur lingua Lat. *id eſt res Graecae, ib.* 1. Graece leguntur Latina. *ib.* Graeci nomi-

nominis Italiam poſſidentes. 20,1,4. Graecia maior in Italia. 2, 2. Graeciae partem maiorem aquarum illuuies abſumit. 2, 6, 10. regnum affectat Pauſanias. 2, 15, 14. bellum inteſtinum. 3, 2, 1 aerarium Delos. 3, 6, 4 commune concilium, 8, 1, 1. ianua Thermopylae. 8, 2, 8. laus. 8, 4, 7 fatalis dies. 9, 3, 11. Dux Philippus. 9, 4, 2. Alex. 11, 2, 5. Vires. 9, 5, 6. omnia Graeciae regna concurrunt. 5, 1, 5
Graecia, *pro Graecis,* 13, 5, 3
Gramina, *pro herbis.* 36, 4, 3
Grandis exercitus. 41, 4, 8
Graſſari aduerſus Deos. 1, 9, 6. quoniam ferro in homines non poterat, in aedificia igne graſſatur. 2, 12, 11. graſſatur ſenatus in populum. 16, 4, 12 graſſari ſaeuitia, 21, 2, 2. graſſatur humor peſtiferus per omnes neruos. 23, 2, 4. graſſari in aliquo arte aliqua. 38, 6, 1
Grate accipere munus. 11, 10, 10. gratius hoc habeo 29, 5, 6
Gratia, parem gratiam habere ab vtrisque. 2, 7, 5 gratiam quaerere ap. al. 5, 11, 7. gratia obſequendi ſe alicui inſinuare. 5, 2, 5. in gratiam reuerti. 16, 1, 7. gratiae dare, 31, 7, 6
Gratiarum actio ab hoſte ſuperuacanea. 11, 12, 11
Gratulabundus patriae. 6, 8, 13. *Talia nomina eundem caſum adſciſcunt, quam verba, vnde ſunt deriuata.* Sic meditabundus bellum. 38, 3, 7
Gratulari. vires eius acceſſiſſe ſibi gratulabatur. 13, 5, 15. gratulari in acie caeſis. 28, 4, 4
Gratus apud regem. 12, 14, 1. grata voluntas *pro grato animo.* 24, 6, 10
Grauare obſidionem multitudine, *hoc eſt, grauiorem & minus tolerabilem facere.* 14, 2, 2. grauari longinqua militia; *vel, vt Gronouius legendum putat,* lonquinquam militiam. 20, 2, 12. grauati praebitione copiarum, iniuriis militum. 38, 10, 8. ſocio regni, *vel, vt Gronouius legendum putat, ſocium regni.* 39, 4, 1
Graue proelium, *hoc eſt, magnum, ingens.* 18, 7, 1. bellum

lum grauius. 7, 6, 6
Grauis, *pro moleſte imminente.* 4, 3, 4. nuptiae grauiores repentinis funeribus. 16, 5, 3
Gregarius miles in potentiſſimum regem euadit. 13, 4, 11. gregariam militiam ſortitus. 22, 1, 8
Gregatim, *hoc eſt, catervatim.* 13, 8, 2
Grypus Demetrii F. 39, 1, 12. Syriae regnum caeſo pſeudo-Alex. recuperat. 39, 2, 7. bellum cum fratre gerit. 39, 2, 15. & *deinceps*
Gyges. 1, 7, 17, 7
Gylippus. 4, 4, 7
Gyptis Segobrigiorum R. f. 43, 3, 16

H.

HAbere aliquem, *hoc eſt, tractare, haiten.* 36, 3, 6. ante oculos, *hoc eſt, in recenti memoria.* 5, 6, 1. 41, 2, 6. bellum aut pacem. 38, 4 1. curas. *Sorg haben, hoc eſt, caute agere.* 43, 4, 5. fidem. *h. e. credere.* 15, 1, 1. fiduciam alicuius, *h. e. alicui fidere.* 6, 4, 14 in vinculis. 11, 7, 2. *ita Flor.* 2, 2, 31. mentionem, *quod alias* facere. 10, 2, 1 13, 2, 10. neceſſe *h. e. cogi.* 4, 3, 3. neceſſe, bellum inferre. 40, 1, 6. potentiam, *pro tenere, poſſidere.* 6, 4, 1. quaeſtionem, *pro torquere.* 12, 5, 3 ſupplicia. *pro ſtatuere.* 12, 14, 4. terras, *pro poſſidere.* 13, 4, 2. obuiam aliquem, 1, 6, 1 & 2. receptacula habere caſtra ſociorum. 2, 4, 30. conuiuia inter ſe 2, 10, 10. habere fidem alicuius ſuſpectam. 3, 6, 3 milites ſparſos ſine inſidiarum metu. 5, 5, 2. aliquem ſuſpectum proditionis. 5, 9, 12. Philippus obſes habitus Thebis. 6, 9, 7. habere capras ante ſigna. 7, 1, 9. aliquem ducem coeptorum, auctorem regni. *ibid.* habetur id apud Perſas pignus & foedus hoſpitii 7, 3, 3. habitus obſes Thebis. 7, 5, 3. habere maiora obſequia in aliquo. 8, 6, 6. habere equos praeparatos. 9, 7, 9 habere aliquem in vinculis 11, 7, 2. originem alicunde, 12, 4, 12. poteſtatem diſcedendi. 14, 1, 4 rem tacitam. 20, 3. doctrinam matronarum ſeparatam a viris. 20, 4, 8 coetum coniurationis. 20, 4, 14.

4, 14. habere non honeſtiorem pueritiam quam principia originis. 22, 1, 2 non habere in fortunis quod amittas, nec in verecundia quod inquines. 22, 1, 7. incertum, vtrum munimentum loci, an maieſtas Dei plus heic admirationis habeat. 24, 6, 7. habet ſtatua plus praedae in pondere quam in ſpecie. 24, 7, 10, habere bellum cum aliquo. 28, 4, 13. conſilium de bello. 31, 5, 1. habet hoc plurimum momenti. 31, 5, 5. habere fiduciam in aliquo. 31, 7, 2. odium ex ſuperbia. 36, 1, 1. habetur benigne & iuxta cultum priſtinae fort. 36, 1, 6 habiti ludibrio legati. 37, 4, 9. habere pari cura ſervos ac liberos. 41, 2, 5. habetur res gloriae 43, 3, 6 habere curam epiſtolarum, legationum, annuli. 43, 3, 12

Habis Hiſp. R. 44, 4. per tot.

Habitus, *pro veſtimentis.* 12, 3, 8

Habitus, ſqualoris, *hoc eſt, forma, ſpecies.* 4, 4, 1. *pro veſtitu vili.*

Hactenus, *hoc eſt, ea lege, ſub illa conditione. Se ſern.* 39, 1, 12

Haerere in coniectura, *eſt rem conficiendo non aſſequi.* 20, 10, 16. haerere lateri alicuius, 29, 4, 8

Halicarnaſſi regina Xerxi auxiliatur. 2, 12, 23

Hamilcar Magonis. 19, 1. 2 In Sicilia cum omni exercitu perit. 4, 2, 7. 19, 2, 1

Hamilcar alius ſocietatem cum Agathocle iungit, 22, 2, 6. ideoque a Carthag. tacito ſuffragio damnatus 22, 3, 6. opportune moritur. 22, 3, 7

Hamilcar Giſgonis. 22, 3, 6 Agathoclem vincit. 22, 3, 10. Syracuſ. obſidet. 22, 4 1 occiditur, 2, 7, 1. 22, 8, 2

Hamilcar Rhodanus explorator Carthag. apud Alex. 21, 6, 1

Hamilcar Carth. in Hiſp. imperator. 44, 5, 5

Hammon Iupiter. 11, 11, 2 Alex. pater creditus. 11, 11, 7. 12, 11, 6. in Hamm. templo ſepeliri vult Alex. 12, 15, 7

Hannibal. *vide in A.*

Hanno Hamilcaris primi F. 19, 2, 1.

Hanno dux Carth. contra Dionyſ. 20, 5, 11. tyrannidem

dem affectat 21, 4, 1. & propterea cum tota familia interficitur. 21, 4, 7 & 8
Hanno alius contra Agathoclem. 22, 6, 5
Harioli conſulti ab Aſtyage. 1, 4, 1
Harpagus Aſtyagis amicus. 1, 4, 6. Cyrum ſeruat. 1, 4, 7, 1, 5, 6. & aduerſus Aſtyagem concitat. 1, 5, 9 Medorum exercitum prodit. 1, 6, 9
Harpalus Alexandrum Athenas fugit. 13, 5, 9
Hasdrubal Magonis. 19, 1, 2 eius virtus & laudes. 19, 1, 6
Hasdrubal ſuperioris F. 19, 2, 2
Hasdrubal *Annib. pater* a ſeruo necatur. 44, 2, 5
Haſta, Graecis σκῆπτρον, antiquis pro diademate. 43, 3, 5
Hebetatae vires reip. 6, 8, 2
Helenus Priami filius. 17, 3, 6
Helenus Pyrrhi. 18, 1, 3 ex filia Agathoclis. 23, 3, 2 abeunte ex Italia patre, Tarenti cuſtos relinquitur. 25, 3, 4. arceſſitur a patre. 25, 3, 6. poſt cuius necem Antigono deditus ab eodem in regnum remittitur. 25, 5, 2
Hellanicus Filius contra tyrannum Ariſtotimum conſpirat. 26, 1, 9
Helleſpontus. 5, 4, 17. regio Helleſponti. 17, 1, 1
Heraclea obſidetur ab Athen. 15, 5, 8
Heraclea *Pontica*. 16, 3, 3. & ſeqq. ſub regno Tyrannorum. 16, 5, 18. Heracleotarum egregium factum. 16, 3, 11
Heraclitus Agathoclis cum patre in Africam traiicit. 22, 5, 1. occiditur. 22, 8, 13
Herculea audacia. praef. 2
Hercules Amaz. arma afferre iubetur. 2, 4, 18 ab expugnatione ſaxi cuiusdam in India terrae motu prohibetur. 12, 7, 12 Hiacenſanas Sileosque in India condidit. 12, 9, 2 primus Alpes ſuperauit, 24, 4, 4. orientis R. fuit. 42, 3, 2. Latinum genuit. 43, 1, 6. Geryonis armenta rapuit. 44, 4, 21. Herculis ſagittae fatum Troiae fuere. 20, 1, 16. eius militia ab Alex. ſuperata. 14, 4, 6. Herculi ſtatuam vouit Philip. 9, 2, 10
Hercules Thebanus Aeacidarum

darum genitor. 11. 4, 5
Hercules Tyrius. 11, 10, 10 eius ſacerdos primus a rege 18, 4, 1. ei Carthag. praedarum decimas mittunt. 18, 7, 7
Hercules Alex, ex Barſine F. 11, 10, 3. ab ipſo praeteritus 12, 15. 9. cum Olymp. in Pydnam vrbem fugit. 14 6, 3. ibique captus a Caſſandro in Amphip. arce cuſtoditur. 14, 6, 15. eiusque iuſſu occiditur, 15, 2, 3
Hercyllides Laced. dux. 6, 1, 2. Aſiam invadit. 6, 2, 4
Hercynio Aegypti R. 6, 2, 1 claſſe & commeatu Laced. iuuat. 6, 2, 2. ideoque bello ab Artaxerxe petitur, 6, 6, 3
Hereditas ſcientiae paternae 26, 2, ii. *quae rara eſſe ſolet. unde in ſuo ingeniorum examine ſolertiſſimus ille Iuan Huard: Coſa es, inquit, muy uſa da entre los bombres, pagar el byo la mucha ſabiduria delpadre* hereditas regni alicui tradita. 10, 3, 1
Hiacenſanae ab Hercule conditi, Alex. ſe dedunt 12, 9, 2
Hirabas Maxitanorum R. Eliſam in matrimonium petit. 16, 6, 1
Hiems, *pro tempeſtate.* 2, 2, 4
Hiemat exercitus. 38, 10, 9
Hierax Antiochi cognomen 27, 2, 9
Hiero Siciliae R. 13, 4, 3
Hieroclytus, Hieronis pater. 23, 4, 4
Himeranorum ſcelus. 4, 3, 1
Hippias Athen. tyrannus. 2, 9, 2. ab Athen. in exilium agitur. 2, 9, 6. Perſarum dux aduerſus patriam. 2, 9, 7. occumbit. 2, 9. 21
Hippolochus *A*then. tyrannus ſaeviſſimus. 5, 9, 14
Hippolyte Amazon. 2, 4, 23 vxor Theſei. 2, 4, 24
Hippolytus Theſei ex Hippolyte F. 2, 4, 24
Hiſpani propiora feris quam hominibus ingenia gerunt, 44, 2, 9
Hiſpania Romanae vrbis horreum 44, 1, 5
Hiſpania Europae terminus 44, 1, 1. ab Hiſpanio nominata. 44, 1, 2
Hiſpaniarum legati ab Alex, 12, 13, 1
Hiſpanienſe bellum. 42, 5, 11
Hiſpanus Hiſpaniae nomen dedit. 44, 1, 2
Hiſtoriam ſcribere, arduum. *praef.*

praef. 2. in Hiſtoriam conferre res Graeco ſermone. *Praef.* 1. Hiſtorias componere Latino ſermone. ib.
Hiſtorici Graecorum. *Praef.* 3
Hoc indignior caedes quod, *pro eo indignior.* 7, 5, 8
Homines immolati Carthagine. 18, 6, 12. donec a Dario inhibitum. 19, 1, 10 hominum fauor eodem quo fortuna inclinat. 51, 1, 11
Honeſtior, occaſio beneficii, quam vltionis. 16, 3, 11
Honor maximus Senibus habitus Spartae. 3, 3, 9 *ipſe auctor ſic,* maximus honor ſenum fuit, non diuitum. 3, 3, 9. honores diuini Palanto a Partheniis decreti 3, 4, 18. honores humani, diuini. 5 4, 13. honoris cauſſa recipere munus. 18, 2, 9. honos ſecundus a rege. 18, 4, 5
Honoratus locus. honoratiorem locum nusquam ſenectus habet quam Spartae. 3, 3, 9. honoratus ducatu. 9, 6, 8
Horrere nomen alicuius. 28, 2, 12
Hortari, *hoc eſt, compellare.* 11, 3, 1. *pro conſolari, & animare.* 14, 3, 4. hortandus. 11, 9, 13. hortante ſucceſſu h. e. *vt Sueton. Ner.* 20, 4. *loquitur, blandiente profectu.* 24, 4, 6 hortantibus primae expeditionis auſpiciis. 44, 5 5. hortatur milites ſuis ſcribens *pro vt ſuis ſcriberent.* 12, 5, 6. hortari in vindictam patriae, 26, 1, 8
Hortamenta virtutis. 3, 5, 9
Hoſpitii ius 43, 4. 9. hoſpiti pignus ac foedus apud Perſas id habetur. 7, 3, 3 hoſpitaliter ingredi ad penates. 8, 3, 4
Hoſtes appellati a Maced. exercitu 13, 8, 10. hoſtium miniſterio poſſeſſio Tarenti Partheniis fundatur. 3. 4, 17. hoſtes ipſorum armis vincere. 5, 2, 11
Hoſtia, 34, 4, 8
Humana mortalitas. 12, 16, 2. humani, *pro hominibus* 42, 3, 2. humani ingenii mos eſt, quo plura habet, eo plura cupere, 6, 1, 1 humanorum ſacrificiorum immanitas, 18, 6, 11
Humanitas Alex. erga defunctum

functam Darii vxorem. 11, 12, 6
Humilima quaeque tutiſſima. 21, 5, 3, *ita figurate. at proprie*, humilimo ſolo aqua diutiſſime immorata. 2, 1, 17. humiliores. 27, 3, 5. *infirmieres.*
Humoris nutrimenta ignem Aetnae alunt. 4, 1, 12
Hydaſpes amnis Indiae. 13, 2, 20
Hymeri, Phrahatis vicarii, ſuperbia & crudelitas, 42, 1, 5
Hyperites Athen. legatus ad Pelopon. 13, 5, 10
Hyrcania ab Alex. ſubigitur 12, 5, 4. in diuiſione imp. eius Philippo cedit, 13, 4, 23. eius amplitudo. 1, 6, 17 Hyrcanorum maxima gens. *ibid.*

I.

Iacent vrbes in planis campis. 22, 5, 5
Iacere fundamenta 15, 4, 20
Iactare ſe alicui. 18, 7, 10, 24. 5, 3. iactari per varios caſus, 3, 4, 11. iactare, *pro ſaepius dicere.* 12, 12, 5. iactari per multa bella. 41, 6, 3
Iactura illa inter damna numerata non eſt. 1, 5, 11
Iactus ſagittarum, 2, 4, 11. 2, 9, 11
Iam tunc, *hoc eſt ex illo ſtatim tempore, ſchon damahls* 13, 5, 5. *Ita Plin. lib.* 16 *cap. vlt.* quae iam tum magnitudine electa eſt. Iam, *pro amplius*, nec iam teneri bello. 2, 5, 2. 17, 15, 12 *pro porro*, iam ipſa Italiae vicinitas. 4, 1, 16, iam literarum ſtudium. 6, 8, 9
Iancyrus, Scythiae rex. 2, 5, 8
Iaſonis hiſtoria. 42, 2, 2
Iberus Hiſpaniae Fl. 44, 1, 2. inde Iberia, quae iam Hiſpania. *ibid.*
Idem alicui. *vt* in eundem ipſis morem. 2, 4, 10
Ieiunus diuitiarum animus, *pro ſemper famelico & cupido.* 38, 6, 10
Ignis mundum genuit, 2, 1, 14. ignes cerei in iuramento tacti. 22, 2, 8, ignes Aetnae perpetui 4, 1, 11. ignibus generandis apta Sicilia. 4, 1, 3
Ignoratio vitiorum virtutis cognitione magis proficua. 2, 2, 15
Ilium regio Troianorum. 43, 1, 17. Ilium delatus Alex. interfectorum heroum manibus parentat. 12, 5, 12. Ilienſium & Rom. mutua

mutua gratulatio. 1, 8, 1
Illacrymari mortem, *pro morti.* 11, 12, 6
Illibata libertas 23, 4, 2, 32, 2, 2
Illecebrae, 2, 13, 12, 12, 7, 12 *ab illiciendo dicta. Dicuntur ita cadauera.* 2, 13, 12 *quod aues & beſtias illiciant, vt exercitum ſequantur.*
Illudere Deos, *pro ludum facere, verſpotten.* 16, 5, 12
Illuſtrare *pro celebrem reddere,* regna maiorum illam illuſtrarunt. 12, 16, 3 illuſtrauit Trogus res geſtas omnium gentium. 43, 1, 1
Illuuies aquarum. 2, 1, 14 maiorem populorum Graeciae partem abſumit. 2, 6, 10
Illyrius Macedo. 13, 8, 10
Illyrii bella cum Maced. gerunt. 7, 2, 7. cum Amynta. 7, 4, 6. caeduntur a Philippo. 7, 6, 7 ſunt ſub ditione Macedonica, 11, 1, 6. in exercitu Alex. 11, 9, 4. in cuius imp. diuiſione Philoni aſſignantur. 13, 4, 12
Imago quaedam Larium & domeſticae ſedis in caſtris. 12, 4, 3
Imbecillo animo ferre fortunam ſecundam, 8, 1, 4
Imbutus odio Romanorum a pueritia. 29, 1, 7
Imilco Carthag. dux in Sicil. amiſſo exercitu. 19, 2 mortem ſibi conſciſcit. 19, 3, 12
Immanitas frigoris. 6, 1, 6 a tanta immanitate non reuocat aliquem paterna maieſtas. 10, 1, 6
Immaturus iuuenis. 1, 2, 1. 12, 4, 11, 24, 4, 10
Immatura aetas. 7, 6, 3. 29, 1, 7. ἄωρον ἄνδρα *dicit Plutarch. in Erotic. cap.* 9. & immaturam virginem *Vlp.* 1. 25. de iniur. immatura mors. 7, 2, 5 immaturae aetatis puer 30, 4, 12
Immemor. non immemores priſtinae gloriae. 9, 3, 10
Immenſa militia, *hoc eſt quae neque modum neque finem habet.* 38, 4, 18. Immenſa millia ferorum populorum. 38, 4, 15. immenſae corrporum vires. 2, 3, 7
Immergere ſe in confertiſſimos hoſtes. *quod Virgil. ſignificantius iniicere dixit Aen.* 2, 408. & ruere *Aen.* 10, 729. 11, 14, 5. immerge-

mergere manum in os leonis. 15, 3, 8
Imminere Macedoniae maiore belli mole. 29, 4, 10
Immittere aliquem, *hoc eſt. ſubornare.* 9, 7, 1. Immittere aliquos, vt aliis bellum faciant. 3.6,5. immiſſis militibus, aliquos ſpoliare. 21, 3,7. Immittere indices. 32, 2, 9
Immoderatum imperium 5, 1, 5
Immorari pacandae Aſiae tot annos. 2, 3, 16. *Noſtri, So vieljahre damit zubringen.*
Immori tormentis pro ſilentio. 44, 2, 3
Immortale odium eſt alicui cum aliquo. 29, 1, 10
Immunitas omnium rerum praeter militiae Maced. ab Alex. conceditur. 11, 1 10
Impatientius dolere. 12, 15, 3. 32, 3, 2
Impellere in ſpem. 11, 1, 8 impellit bellum inferre Athenienſibus Laced. Alcibiades. 5, 1, 4. impulſi in caedem Regis. 1, 9. 18 impellit Artaxerxem parricidium parricidio vindicare 3, 1, 3. impellente fato. 4, 5, 4. Lacedaemoniorum Regem impellit vltro bellum facere Athenienſibus. 5, 1, 3. impellere aliquem ad facinus. 9, 7, 8. in bellum. 13, 5, 9 impulſus ad ſpē regni hoc prodigio; 15, 4, 18. impellere in bellum. 28, 1, 4
Impendens ruina, *hoc eſt, imminens.* 17, 1, 5. rupes. 24, 6, 6
Impenſa. 2, 1, 20. 9, 2, 5. 12, 1. 1. impenſas belli alio bello reficit Philip. 9, 1, 11 impenſae obſidionis portionem ab aliquo petere 9, 2, 5. impenſa propria ſoluere aes al. 12, 11, 1
Impenſe humati ad ceterorum exemplum. 11, 6, 13
Impenſius exornatus. 21, 3, 7
Imperare naues, *hoc eſt, pro imperio petere.* 13, 5, 7. pecunias. 14, 1, 6. imperatur ei perpetua pudicitia ſacerdotio. 10, 2, 4
Imperatoria dignitas. 2, 19, 10 imperatoriae artes. Iphicratis. 6, 5, 5. imperatoria arte ceſſante, totus belli apparatus inutilis. 31, 4, 15. Imperatoriae virtutes Alcibiadis, 5, 2, 1 Amyntae. Maced. Regis. 7, 4, 4. imperatoria ars ceſſat. 31, 4, 9.

Impe-

Imperatorum magnae familiae graues liberis ciuitatibus. 19, 2, 5
Imperium primum regium 1, 1, 1. Aſſyrium ad Medos transfertur. 1. 3, 6 imp. Scytharum illuſtre. 2, 1, 2. Aſiae ter quaeſiuere Scythae. 2, 3, 1. Parthicum & Bactr. Scythae condiderunt. 2, 3, 6. Boeotiorum Thebani perdunt, 3, 6, 10. Siciliae tentant Carthag. 4, 2, 6. & Athen. 4, 3, 5
Imperium *pro iuſſu*. 2, 11, 7 hinc imperio fungi, *eſt imperata exequi*. 2, 4, 25 imperiorum iuſtitia, *hoc eſt, iuſtitia in imp. obſeruanda*. 3. 2, 9. in imperium concedere, *h. e. in poteſtatem venire*. 4, 2, 3. imperium ſibi quaerere. 1, 1, 7. imperio abſtinere, *ibid.* imperium immaturo tradere, 1, 2, 1. palam tractare. *ibid.* imperium venit ad aliquem. 1, 4, 7
Imperii nimia cupiditas odium parit. 5, 1, 6
Impetus Parthorum validiſſimus. 41, 2, 13. impetum omnem belli conuertere in aliquem. 2, 5, 13. non minore impetu fortunae deſtructus quam elatus. 35, 2, 4. impetum fert Pyrrhus eo 25, 4, 2
Impio ſanguine luere poenas. 8, 1, 13
Implere omnes ſpe. 11, 1, 8 implere regionem religionibus. 11, 7, 14. implere officium exſequiarum 33. 4. 2. 8. impleta regia fletibus. 23, 2, 11
Impleta diuino ſpiritu. 43, 1, 8
Impliciti duobus bellis. 3, 6, 11
Implorare. 22, 2, 3. 23, 1, 17 27, 2, 6. imploratus contra aliquem. 4, 3, 1. imploratus ad alicuius rei auxilium. 22, 1, 3. imploratus auxilium. 23, 3, 1 implorare auxilium alicuius. 27, 2, 6. fidem ſocietatis. 34, 2, 8
Imponere tributum. 2 3, 15 finem tributi pendendi, 2, 3, 18. neceſſitatem deponendi belli 5, 2, 14 præſidium caſtello. 6, 6, 6. regnum Macedoniae ceruicibus Graeciae velut iugum ſeruitutis. 6, 9, 7. inponit finem lacrymis neceſſitas profectionis. 23, 2, 12 imponitur alicui neceſſitas aliquid faciendi, 31,

31, 4, 9, imponere omnibus metum nouarum rerum, 34, 2, 6. impoſitus eſt magnus nitor hominibus & rebus. 33, 4, 2. imponere alicui nomen. 44, 4, 9
Impoſſibile. 2, 4, 18
Impotens alicui, *pro in aliquem*, 26, 3, 4
Impotentia *pro acerbitate, crudelitate*, 5, 3, 6
Impreſſionem facere. *h. e. impetum fac.* 1, 6, 16. impreſſionem dare, *dixit Liv.* 4, 28, 8
Improuiſus expugnat regionem. 7, 6, 9
Improba ſpes. 22, 7, 4
Impubes adhuc Antioch. *Magnus* Aſiae R. fit. 29, 1, 3. impuberes armantur Athenis. 5, 6, 3
Impunitas ſtupri. 9, 7, 8
Imputare alicui, quae alius facit, 38, 5, 8. imputari alicui victum Hannib. 38, 6, 5
In, *pro contra.* 5, 1, 7, *pro erga* 12, 12, 2. in adulterium ſolicitare. 1, 7, 13. auxilium venire. 2, 12, 1. bellum proficiſci. 2, 11, 9, caſtra irrumpere. 2, 11, 15, maius omnia extollit fama. 2, 13, 2. manum accipere. *vid. ſupr.* in A. matrimonium aſſumere, *hoc eſt, ducere.* 2, 4, 24 matr. dare. 1, 4, 4. 1, 7, 1. plana deducere. 2, 10, 15 publicum progredi. 2, 8, 7. pugnam ire. 2, 9, 11 proelium egredi. 2, 9, 9 regno ſuſceptus, *hoc eſt, patre regnante.* 2, 10, 1 regnum ſuſceptus, *hoc eſt, in ſpem regni*, 2, 10, 3. rem conſulere, 2, 15, 16. in ſpeciem. 26, 2. 2. *in* ſumma, *hoc eſt, Gallice en fin, ad poſtremum*, 13, 8, 8. 28 3, 8. in vltionem mortis pugnare. 2, 11, 16, in vno viro maximum interdum ad imperia momentum. 5, 4, 12. in dulcedinem fabulae compoſitum. 4, 1, 17. in ſupplementa militum exhauritur regio. 12, 4, 6. in ſucceſſores Alexandri manſit haec conſvetudo. 12, 4, 7, velut in finem victoriae. 12, 8, 16. in monumenta rerum a ſe geſt. vrbem condere. 12, 10, 6. in diſciplinam Maced. formare milites. 12, 12, 4. in annuo vectigali, in theſauris ſunt tot millia. 13, 1, 10. in dies grauior crudeliorque

que. 21, 5, 1. in modum Triumphi. *Vid.* Modus. in morem vinearum excol. arbores. 36, 3, 4. in auctores facinus vindicare 37 3, 8. in ſenatu alicui locus ſpectaculorum datus. 43, 5, 10. in omnia frugum genera. 44. 1, 1. in orbem, 44, 1, 8. in exemplum hoc fuit. 23, 3, 11. in illo fregit animum. 2, 5, 5. in illo nepotem, victorem egit. 1, 6, 10

Inaudita, hoc eſt, *audita.* 22, 3, 8

Incedere, *pro intrare.* ſi iam inceſſit, excedere ſub. 34, 3, 1. incedere equis. 41, 3, 4

Incendere. incenſa iuuentus virtute & gloria ſenum. 6, 7, 10, incenſus aliqua re, *de eo, qui aurum alicuius concupiſcit.* 18, 4, 8. incenſa feritas eorum ſucceſſu felicitatis, 23, 1, 16 incenſus ſtudio aemulationis Alexandri. 29, 3, 8. inceditur regia luctu. 38, 8, 14

Incendium Aetnae per aliquot ſaecula durans. 4, 1, 5. in incendium mittere ſe & diuitias ſuas. 1, 3, 5

Incendium *metaph. ita* incendium belli ad vicinos tranſit. 9, 3, 5. velut ad commune incend. extinguendum auxilia contra Cyrum confluunt. 1, 7, 9. velut ad exting. comm. incend. omnia regna Graeciae concurrunt. 5, 1, 5. *ſic &* 43, 5, 4 veluti vicino incendio excidio vrbis alicuius terreri. 14, 5, 6

Incertum belli, 38, 1, 9. *ita Tacit.* 4. 23, 6. *Non enim dicunt* incertitudo. *V. lib. de Latinit. m. ſuſp. c. 7.*

Incertum ſtupro, an ex Marte. 43, 2, 4. *ſimilem loquendi formulam apud Florum*; dubium an, *vide in ipſius indice.*

Inceſſit omnes ſtupor & admiratio. 22, 6, 11

Incidere in eadem vitia. 36, 1, 9

Inclementia coeli, 9, 2, 7.

Inclinare. inclinato ſtatu. 4, 4, 4, 8. *Sic Cic. l. 1. ep. 1. ad fam.* inclinata res eſt. inclinat. ſe fauor hom. eodem, quo fortuna, 5, 1, 11. inclinatio fortunae ſit cum eo. 5, 4, 11 inclinatus in aliquam rem animus. 18, 1, 2. inclinata acies. 44, 1, 5

Includitur Scythia Ponto. 2,

2, 2, 2, 1. includere vrbem murorum praeſidio. 14, 5, 6
Inclytus omnium Philoſophorum Ariſtoteles. 12, 16, 8
Incompoſiti, *hoc eſt palantes*, & vt Florus. 1, 17, 9 appellat inconditi. 1, 3, 4
Incredibile quantum. 8, 2. 5. 36, 2. 18. *Vide Vechneri Hellenolexiam pag. 85. & ſeqq.* incredibile prorſus tanta patientia ceſſiſſe eo. 1, 10, 12. incredibile dictu eſt, vt. 12, 9, 8
Incrementa infima. 6, 4, 4
Increpare, *pro caſtigare verbis*. 11, 3, 5. *pro obiicere*. 11, 3, 9
Increſcere, mirus tumor increuit animo. 11, 11, 12
Incumbere, *hoc eſt inuehi*. 4, 1, 6. *de vento dictum*.
Incutere populo metum. 42, 5, 11. ſuperſtitionem. 9, 7, 11. incuſſit aliquibus odium Romanorum rapacitas proconſulum. 38, 7, 8
Index, *de homine, qui aliquid defert*. 32, 2, 9. indice prolato. 39, 2, 8
India inuaditur ab Alex. 12, 7, 4. in diuiſione imp. eius priores praefectos retinet. 13, 4, 19. iugum excutit. 15, 4, 12. occupatur ab Eucratide. 41, 6, 6
Indiae nemo praeter Semiram. & Alex. bellum intulit. 1, 3, 9. *Strabo tamen lib. 15. pag. 496. Cyrum iis in locis belligerantem facit.* India, *pro Indis*. 15, 4, 12
Indicae coloniae in diuiſione imp. Alex. Pithoni traduntur. 13 4, 21
Indicere, *pro praecipere*. 12, 3, 1. 24. 3, 4. indicere bellum alicui. 2, 3, 8
Indigna res, *pro iniuſta & indignatione digna*. 27, 1, 8. indignior. 7, 5, 8. indignum. 7, 5, 7. indigna illo faſtigio mors. 11, 15, 14
Indigne. 7, 6, 3
Indignitas animos acuit. 3, 5, 4. indignitas, *pro infami ſcelere*. 9, 6, 6. indignitatem rei non ferre. 5, 1, 2
Indoles imperatoriae dignitatis in Themiſtocle etiamnum adoleſcente apparet. 2, 9, 15. ind. egregia Alex. Amyntae. 7, 2, 13. Philippi primi. 7, 5, 2
Indoleſcere tactum, *hoc eſt, dolore affici ex tactu*. 12 13, 9

Inductus [illegible] more. 12,15,1
Inducere, *pro trahere, illicere* 14,1,5. 18,1,1. argento phaleras. *&c. hoc eſt, ornare, variare, beſchlagen.* 12,7,6. inductos precioni ſpe. 18,1,1. inducere ceram deſuper. 21,6,6. inducere vehiculis in vrbem. 43,4,7. *quae ſignificatio maxime propria.*
Induciae. rumpere inducias. 3,7,14. condicere inducias. *ibid.*
Indulgentia, *pro gratia regia.* 1,9,13. 11,3,6
Indulgere non plus quam ſextarium vini. 32,4,10
Induratı armis Illyriorum Macedones praeſtantiſſimi milites euadunt. 7,2,6. induratus multis expeditionibus Ageſilai exercitus, hoſtem facile vincit. 6,4,13. indurata aſſiduis bellis Maced. virtute, facile vincuntur Athen. 9,3,10. indurati ad labores bellicos quomodo Brutii. 23,1,9. indurati periculis laboribusque. 12,4,10
Indus Fl. 13,4,20
Induſtria gens. 1,7,2
Induciae. *ita enim ſcriben[dum] non induciae [illegible] magnum illum G[illegible] iure belli lib. [illegible] 12, num. 2. tacitae [illegible] inducias condicere. [illegible] 14
Iners. non inerti neque [illegible] cruentu bello cadere. [illegible],1,9
Inertia Principum contemtum parit. [illegible] 9
Inexpiabile bellum. [illegible] 6. [illegible],1
Inexplebiles ſanguinis atque imperii. 38,6,10. inexplebile deſiderium. 31, 8,4
Inexpugnabilis exercitus. 37,4,2
Infantilia blandimenta. 17, 3,20
Inferiae, hoc eſt, victimae inferis ſiue manibus datae 14,4,13. 18,4,13. 18,6,6. *ita Virgil. Aen.* [illegible] 8
Inferiores auxilio [illegible]di ab eo, qui vtrorumque libertati imminet. 5,2,12 & hoc Philippus facit. 8, 1,3. inferiores, *pro imbecillioribus ibid.* inferior aliquo felicitate, non virtute. 12,1,10. haud inferior velocitate. 44,4,8
Inferre bella. [illegible] 1,8,1. 2,4,4. 2,[illegible] 9,7. 5,1,4. *& paſſim* inuidiam, *pro parere.* 8, 1, 10. de-

10, deſperationem. 22, 7, 7. inferre reliquias alicuius maiorum tumulis. 11, 15, 15
Inferri maris ora. 20, 1, 7
Infeſtare greges. 43, 2, 9
Inficere pocula veneno. 21, 4, 3
Infinita magnitudo, *pro inſigni & rara.* 15, 4, 2. *ita* infiniti ponderis ſimulacrum. 39, 2, 7. *ita* infinitum pretium dixit *Vlp. in l. 61. ff. ad l. Falcid.* & infinitam aeſtimationem *l. 40. de damn. infect.* & infinitam pecuniam. *l. 192. de V. S.*
Infinitiuus, pro imperfecto. 30, 1, 5. 31, 4, 12. *pro praeſenti.* 36, 4, 2. 41, 3, 4. 5, 7, 4. 2, 3, 7. *pro gerundio.* cupido Herculis acta ſuperare. 12, 7, 13
Infirmitas, *pro morbo.* 2, 15, 6. 11. 8, 6. 14, 2. 8. 26, 3, 2. 28, 3, 2
Inflatus, *hoc eſt, tumidus, ſuperbus.* 2, 10, 23. 33, 1, 3
Infligere detrimenta ciuitati. 3, 5, 8
Influit amnis per med. vrb. 11, 8, 3
Infrequens multitudo, *non magna.* 2, 4, 21
Inſulae, *pro regio inſigni.* 11, 10, 6. *pro ſacerdotali.* 18, 7, 9. 24, 8, 2. 31, 11, 6. Inſulae *potius pro inſignibus ſupplicum accipiendae ſunt. Quod ipſum quoque Freinshemium agnouiſſe Berneggerus in Notis teſtatur. Mirum igitur, quod hic ſecus ſcripſit.*
Infuſcatur gloria victoriae macula ſaeuitiae. 12, 5, 5. infuſcare glorioſam militiam ſeditionibus. 12, 11, 7
Ingenia Hiſpan. feris quam hominibus propiora. 44, 2, 9. Ingenii humani mos eſt, quo plura habeat, eo plura cupere. 6, 1, 1. Ingeniorum ingenuorum & ſeruilium differentia. 13, 3, 14. ingeniis gentis iuſtitia culta, *id eſt, natura gentis.* 2, 2, 5. *hinc paulo poſt n.* 14. hoc illis naturam dare. ingenium eius ſpondet magnum virum. 7, 6, 1. ingenio Punico cum ea egerunt. 18, 6, 2
Ingens dulcis aqua, *hoc eſt, ingens copia dul. aquae.* 10, 7. ingens pecunia, 11, 8, 7. ingentibus animis proelium committitur. 11, 9, 8

Ingerere imperia recuſanti, *auffdringen.* 6, 8, 7. inger. ſe oculis, *quod Salluſtius in Iug.* 31, 12. incedere per ora *dixit.* 18, 2, 9. ingerere ſe eo, vbi hoſtes confertiſſimi ſunt, 11, 14. 5. ingerere omnibus frugalitatem, 20, 4, 10

Ingredi bella, *pro aggredi.* 38, 7, 7. proxnam ad regnum viam. 4, 5. 9. imperium. 7, 6, 2. ingredi ad penates publicos prius eosque hoſpitaliter. 8, 3, 14. ingredi diuerſam conditionem belli. 33, 7, 6

Inhiare Aſiae. 27, 3, 4

Inhibere remos. 2, 12, 7

Inficere ardorem militibus, *hoc eſt, addere & animare milites.* 3, 5, 10. inicitur his metus ex dolore, & illis ſtupor ex gaudio 6, 7, 12. 25, 1, 7

Inimicitiae longum otium non ferunt. 3, 7, 1

Inire concubitum, *ſicut inire matrimonium.* 1, 4, 9. bella. 8, 2, 11. 12, 13, 6, 15, 1, 9. conuiuia. 36, 4, 2. ſocietatem. 37, 4, 3

Initiari ſacrorum ſolennibus. 11, 7, 14

Initia. primis initiis. 1, 2, 4. inter initia. 21, 1, 3. prima initia proſpera [illegible] rant.

Initiorum noctes [illegible] ſtitutae Athenis [illegible] nullo magis quam [illegible] tio ſolennes.

Iniuria animos acuit. [illegible] ex iniuria [illegible] decedere. 43, 2, 4. [illegible] ria militiae. 42, 3, 5. [illegible] *ve*, parentum. [illegible] *paſſiue.*

Iniurioſum, [illegible]

Innari. eodem [illegible] 2, 4

Innocentiam ſimulare. 5, 11, 4

Innoxia gens. 17, 2, 17. mora. [illegible] 3

Inopiam recreare, *hoc eſt, ſublevare.* 8

Inopia dilabuntur bella. 6, [illegible] 2, 14. inopia multorum dierum contrahit [illegible] ſtem. 2, 5, 12

Inopinantes. 2, 4, 10. 5, 5

Inopinatum bellum. 2, 11

Inquies, pro inquieto. 4, [illegible] 6. *ita Salluſt. Hiſt.* [illegible] *ita Tacit. Annal.* 3, 4[illegible]

Inquietus in motus exter[illegible] nos. 41, 3, 3

Inquirere *pro quaerere,* [illegible]

Inſatiabilis alicuius rei. 1, 8,

Inſcitia ducum, cladium cauſa. 4,5,7
Inſequi delicta, maieſtatem, vires, regnum. 38, 8, 1. *perſequi.*
Inſidiae in inſidiatores verſae. 13, 8, 6
Inſidiarum fraus, 1, 8, 9, 7, 5, 6. *ita* inſid. fallacias *dixit Florus* 1, 16, 13. inſidias inſtruere. 24, 2, 1. ex ſtruere, *idem.* 43, 4, 8. inſidiis mandare aliquam rem, *eſt, illam per inſidias tentare.* 5, 2, 5. per inſidias interficere. 16, 1, 8. inſidias facere, inſidias occupare, 16, 1, 10. inſidias alicui parare, inſidias in aliquem vertere. 16, 4, 8. in inſidias deductus. 44, 4, 5
Inſidiis perit Alex. 12, 13, 10
Inſidiari libertati alicuius. 1, 1, 3
Inſidioſus alloquio. 9, 8, 8
Inſignia maieſtatis, *hoc eſt, ornamenta regia.* 10, 1, 3
Inſignis annus aliq. re, *hoc eſt, notabilis, memorabilis,* 5, 8, 7. 6, 6, 5. 6, 8, 3. 11, 10, 8. non virtutibus, ſed cladibus inſignis praeter ceteros. 11, 10, 8. inſignis paucitas aliquorum. 13, 7, 4
Inſimulare, *hoc eſt, accuſare.* 5, 1, 1. 21, 5, 11
Inſinuare ſe alicui, hoc eſt, *gratiam & beneuolentiam illius nanciſci.* 5, 2, 5
Inſita, *hoc eſt, innata.* 5, 2, 6
Inſoleſcunt animi rebus ſecundis. 31, 8, 7
Inſolitus feminis habitus. 12, 3, 6
Inſperata victoria, ſperata quandoque certior. 10, 5, 3
Inſpicere *pro perluſtrare. Germanice, beſehen.* 39, 8, 16. ad inſpicienda ſociorum regna legatos mittunt Rom. 38, 8, 12. & ad inſp. ſociorum res. 39, 1, 4. ad inſpiciendam rem legatos mittere. 2, 15, 7
Inſpirati 43, 1, 15. inſpirati *vates, hoc eſt, Deo & ſpiritu pleni.* 18, 5, 7. *quod Ouidius ad Poetas, qui & vates dicuntur, tranſtulit in illis:*
Eſt Deus in nobis, agitante caleſcimus illo:
Sedibus aethereis ſpiritus iſte venit.
Inſtantius. 6, 2, 11
Inſtar, *hoc eſt, ſimilitudo, ſpecies.* hic autem pro *vi & efficacia ſumitur,* in quo inſtar omnium auxiliorum erat. *ita legend.*

 nomen

nomen enim eſt, non ad-verb.) 1, 4, 7. *vide etiam ind. Flor. inſtar ciuitatis.* 18, 5. *In ita inſtar* equi *apud Sueton.* in Caeſ. 61, 3. *inſtar obtinere. §. 1. Inſt. de don. l. 17 de mort. cauſ. donat.* ad inſtar, *hoc eſt, ad ſimilitudinem, ad exemplum.* 36, 3, 2. *Seruius tamen ad Aen.* 3, 15. & 6, 865. *ita dicendum negat, ſed ipſa ſua ratio, quam affert, contra ipſum pugnat.*

Inſtaurare comeſſationem. 12, 13, 7

Inſtinctus in vlulatus Bacchi Alex. exercitus 12, 7, 8

Inſtituere bellum ex integro, *hoc eſt,* vti, 2, 10, 1 *loquitur,* reſtaurare. 2, 15, 17. leges, *hoc eſt, condere.* 3, 17. aliquem heredem. 7, 2, 5. conuiuium. 12, 11, 6

Inſtituta, *pro legibus.* 3, 2, 4 bene inſtituta. 43, 4, 12

Inſtrenuus. 17, 2, 1

Inſtructus militibus. 6, 1, 3 omnibus imperatoriis virtutibus. 7, 4, 4. inſtructior opibus quam militibus. 17, 2, 13. inſtructus legibus, *de eo, qui leges cognouit & didicit.* 20,

4, 5. inſtructus [illegible] dionem ſerendam [illegible] 1. inſtructus [illegible] gypti. [illegible]

Inſtruere bellum [illegible] *adornare.* 2, 10, 1[illegible] 13, 5, 1. 15, 1, 4. 1[illegible] claſſem. 6, 1, 1. exerci[illegible] 6, 6, 7. inſidias [illegible] naues, *pro* [illegible] *parare.* 5, 4, 1[illegible] ctoriam alienam [illegible] *iuuare.* 5, 2, 1[illegible] decem [illegible] 2, 9, 9. [illegible] ſuo ſtipendi[illegible] ſtruere [illegible] cordantes [illegible] cto paratoque [illegible] opprimere [illegible] 2, 10. inſtru[illegible] commeatu [illegible] que. 16, 5, 11. [illegible] frumento inſtru[illegible] ctorem.

Inſtrumenta culina[illegible] exercitu Antioch[illegible] *ris* argentea, 38, [illegible] inſtrumenta [illegible] tus, 2, 5, 4. inſtrum[illegible] bellorum [illegible] opes.

Inſtrumentum, *pro* [illegible] *rarque ſupellectili* [illegible] 15, 1, 7. 21, 5, 2. [illegible] gale.

Inſtrumentum luxuriae muſica. 38, 10, 4. veſtes auratae. 20, 4, 11. proxima quaeque victoria inſtrumentum ſequentis. 1, 1, 8

Inſula noua e mari enata. 30, 4, 2

Inſulares, *id eſt, qui inſulam ſua ſeparatam ab aliis dominum inhabitant.* 32, 2, 2

Inſultare, *pro exultare.* 2, 10, 10. inſultare fortunae hoſtium. 5, 7, 1. inſultare apud victos. 9, 4, 3. inſultare eos paſſus eſt. 42, 5, 8

In tantum, *hoc eſt, adeo, eoùque.* 41, 1, 11. 43, 3, 12. *vtitur & Vellei.* 1, 9, 3. & 1, 13, 7. & 2, 14, 12. in totum. 32, 1, 9

Intacti ab alieno imperio, *qui non infeſtantur.* 2, 3, 1. intactae ab aliis gentibus. 2, 3, 30. agros intactos relinquere. 3, 7, 8

Intelligi, *pro animaduerti.* ne intellectos ſe ſentiant. 2, 8, 2

Integer. ex integro condere vrbem. 2, 15, 1. ex integro bellum inſtituere, 15, 17. integer viribus. 27, 3, 2

Intelligentia ſomniorum, *pro ſcientia interpretandi ſomnia.* 36, 2, 8

Intemperies ebrietatis. 12, 13, 10

Intendere, *ſubaudi mentem.* 1, 8, 9. *Videtur potius* ἀπὸ κοινȣ̃ *repetendum* orbitatis dolorem, *& coniungendum cum his*, in vltionis ſolatia. intendere oculos in vultum alicuius. 11, 8, 8. animum ad fauorem alicuius conciliandum. 20, 1, 4. opes ſuas ad occupandam dominationem. 21, 4, 1. vulnera alicui. 24, 3, 8. intendere ad nuptias alicuius. 13, 6, 4

Intentus in aliquid. 2, 12, 18. 20, 5, 5. 19, 1, 8. intentus magnis rebus. 30, 1, 1

Intentare verbera. 2, 5, 5

Inter initia. 11, 2, 4. 21, 1, 3. inter ſolis ortum. 1, 10, 4. inter epulas & pocula. 12, 6, 6

Intercapedo. 21, 3, 11

Intercedere, *pro vetare, inhibere.* 41, 1, 11. 16, 4, 12. 34, 3, 3

Intercidere, *pro perire.* 2, 4, 16. & 33, 3, 4, 4. 6, 9, 1

Intercipere aliquem, *ne ſcil. aufugere & elabi poſſit.* 5, 8, 13. Ioſeph clam interceptus.

ceptus. 37, 2, 5. intercepti repentina morte. 37, 1, 6
Intercludere reditum alicui. 2, 5, 10. 2, 13, 5. intercludere hoſtes. 2, 13, 6. intercludere hoſtes marinis commeatibus in vrbe clauſos. 4, 4, 5. interclusa voce. 11, 8, 4. intercluditur pons fluminis. 11, 14, 4. *ſi modo vera lectio: id quod non videtur. V. Notas.*
Interdicere omnem opem humanam, *videtur heic dicere auctor, quod meliores*, igni & aqua. 5, 4, 15. aqua & igni arcere *dicit Tacit.* 3, 23, 3 & 50, 6. interdicere alicui conſpectum alterius. 41, 3, 2. patriam alicui. 16, 4, 5
Interdum, *pro interim.* 11, 9, 2
Interfector, *hoc eſt, percusſor.* 1, 3, 6. 2, 9, 2. 11, 11, 9. 16, 1, 17. *vtitur hoc vocabulo etiam Plin.* 7, 29. p. 1. & 14. 22. m. & *Curt.* 8, 7, 36.
Interiectis diebus, *hoc eſt poſt aliquot dies.* 3, 7, 5. 5, 4, 2. *ita* interiectis menſibus. 38, 1, 6. & interiecto tempore. 1, 5, 8. 1, 7, 11. 2, 6, 1. 2, 15, 6. 4, 4, 1
Intermittere omnia officia militaria. 21, 1, 9
Internecina odia. 6, 6, 1. 12, 9, 4. internec. bellum. 26, 2, 5
per Internuntios dare reſponſa. 1, 2, 12. cum rege Perſ. agit Conon. 6, 2, 14
Interpellare, *pro prohibere, interrumpere.* 15, 3, 3. 18, 5, 7. 27, 2, 10. 44, 4, 20. *ita apud Senec. in Conſol. ad Marciam cap. 22.* Accuſatores queruntur moti Cordum. interpellantes quod cogerant; *quod verbum quia non intellexit, peſſime detorquet in nouis (vere nouis) cogitationibus ad Tacit. A. pag.* 472. p. 1.
Interponere. interpoſita pactione bella componere. 7, 6, 4. 22, 3, 3
Interrumpere pontem. 2, 13, 5
Interſtratum bitumen. 8, 2.
Interventus. 11, 5.
Inteſtinum bellum. 3, 4. inteſtinum malum. 5, 9
Intractabilia loca frigore. 24, 4, 2
Intrinſecus. *Inwendig.* 4, 1, 3.

Introitus Xerxis in Graeciam terribilis. 2, 11, 1
Inuadere, *hoc eſt, occupare.* 5, 8. 12. *pro aggredi.* 6, 2, 11. inuadit illum ſeditio militum. *ibid.* inuadit terror nominis Alex. in vniuerſum orb. terr. 12, 13. 1. inuadere tyrannidem. 16, 4, 6. inuadit animos tanta rabies. 26, 2, 3. inuadit aliquem ſolicitudo. 42, 4, 14
Inuehi, oſtio fluminis ſecundo aeſtu. 12, 10, 6. alueo fluminis. 32, 3, 14
Inueniri inferiorem ea parte virium, qua ſuperior ſis. 6, 2, 14. nemo inuentus eſt quem. 19, 1, 6
Inuenta Athenienſ. 2, 6, 5 Ariſtaei. 13, 7, 10. Gargoris 44, 4, 2. Triptolemi. 2, 6, 2
Inuentione & exemplo legum aeque clarus Lycurgus 3, 2, 7
Inuicem munera mittere, *pro ſibi inuicem.* 1, 10, 10 inuicem metuere, *pro ſe inuicem.* 8, 3, 14. inuicem ſe amplexare. 11, 9, 13. in vicem ſe metuere. 13, 2, 2
Inuictae opinionis exercitus: *hoc eſt, exerc. pro inuicto habitus opinione hominum.* 34, 1, 4. inuictus ſicuti in hoſtem, ita & in mortem. 12, 1, 3 inuicta iuga Alpium. 24, 4
Inuideri, *imperſ.* 2, 15, 3 ſpei vrbis inuideri *ibid.*
Inuidia ex virtute. 5, 2, 4 inuidia ſuperatur amplitudine rerum. 1, 2, 5. decedit apud poſteros. praef. 6. inuidiae impetum declinare. 3, 7, 9 plus inuidiae quam gratiae contrahit virtus alicuius ap. al. 5, 2, 4. inuidia *pro odio & mala exiſtimatione.* 12, 6, 12. inuid. inferre. *vide* inferre.
Inuidioſa oratio, *hoc eſt, or. ad inuidiam mouendam comparata.* 2, 8, 9
Inuidioſus, *hoc eſt, iniquiore animo.* 12, 3, 9 inuidioſior, *hoc eſt, odioſiora.* 12, 7, 1. inuidioſus. 12, 14, 2 inuidioſa tyrann. nomina 21, 5, 9
Inuiolatum nullum ius praetermittere. 8, 3, 13
Inuiſus apud incolas. 36, 2, 15
Inuitare ſe epulis. 1, 6, 5 *ita.* 1, 3, 7. *ita Liu.* 1, 9, 8 *ipſe Iuſt. priore loco habet:* inuitat eosdem apparatis

[illegible] *ſe, ſed alios inuitaſſe Cyrum dicat. Sed & in altero loco non de ſui ipſius, ſed alterius inuitatione agitur.*
Inuocare nomen alicuius mortui cum multis lacrymis. 18, 6, 8. inuocare aliquem in auxilium. 25, 2, 11
Inuſitata elephantorum forma. 18, 1, 6
Inutilis turba, *timida & non exercitata.* 2, 11, 3
Iocus Mithrid. 38, 3, 11. Pſeudo-Alexandri. 39, 2, 6
Iollas Antipatri venenum propinat Alex. 12, 14, 6 & 9
Iones vincuntur a Dario. 2, 5, 12. a Themiſtocle perſuaſi Xerxem in pugna deſerunt. 2, 12, 25
Ioſeph Iſrahelis. 36, 2, 6
Iphicrates 20. annorum adoleſcens, Athen. imp. 6, 5, 2
Ipſe, *poſt relatiuum.* quibus ne ipſis quidem animus deſuit. 1, 9, 19
Iratum ſtimuli- 9, 7, 8. ira potentior fuit quam preces. 11, 4, 7
Ire ceſſim, *hoc eſt, cedere.* 2, 12, 7. in pugnam. 2, 9, 11. obuiam conatibus alterius. 2, 15, 16. vltum [illegible] 5, 15. planiſſe. 11, 7, [illegible] per equos.
Irrumpere in caſtra. 2 [illegible]
Iſmenias Theb. prin[illegible]
Iſrahel Damaſci rex. [illegible]
Iſter Scythiae fl. 2, 5, 10, [illegible] 11, [illegible]
Iſtri vnde appellati. 32, [illegible] eorum origo. [illegible]
Iſtriani bellum cum Scythis gerunt. 9, 2, [illegible]
Ita, *id eſt, ea conditione.* Ita remiſit illis bellum vt. 11, 4, 10
Itali legatos ad Alex. mittunt. 12, 13, 1
Italia olim Saturnia. 43, 1, 8. magna ex parte Graecis habitata. 10, 1, 3. fere vniuerſa a Gallis occupata. 28, 2, 6. nunquam ſatis fida Rom. 38, 4, 14. niſi Italicis viribus non ſubigitur. 31, 5, 7. Italiae & Siciliae vicinitas. 4, 1, 16. horreum Hiſpaniae. 44, 1, 5. primi cultores Aborigines. 43, 1, 4
Italicum bellum Alex. Epir. 12, 1, 4. 12, 2, 1
Iterare, *hoc eſt, repetere.* 5, 7, 6. 19, 1, 1. 29, 4, 1
Iterato, *hoc eſt, iterum.* 5, 4, 2. 5, 9. 14, 11, 7, 12. 15, 2, 6. 16, 2, [illegible]

16, 11. 16, 3, 7. 18, 1, 11. 21, 2, 2. 6, 22, 7. 6, 43, 4
Iudaeorum hiſtoria. 36, 1, 10
Iudas Iſrahelis. 36, 2, 5
Iudices Carthag. 19, 2, 5
Iudicari hoſtem ab aliquo. 41, 1, 1
Iudicium difficile eſt, cuius laus prima ſit. 2, 9, 14
Iudiciorum poteſtas Spartae penes magiſtratus. 3, 3, 2
Iuga montis, *pro iugo, & hoc pro apice, cacumine.* 13, 7, 7. iugum ſeruitutis. 11, 14, 8. iugum accipere. 44, 5, 7
Iungere amicitiam. 9, 4, 5. 43, 5, 3. iungere aliquem alicui matrimonio. 2, 6, 7. iunctus alicui vinculis ſocietatis. 6, 5, 10. iunctus alicui arctiſſima cognatione. 8, 6, 4. iungere ſe cauſae alicuius 9, 3, 5. pacem amicitiamque cum aliquibus. 9, 4, 5. diei noctem peruigilem. 12, 13, 7. Corinthum eloquentia ſua iungere Atheniensibus. 13, 5, 10. iungi alicui, *pro iungere ſe, de ſocietate bell.* 15, 4, 24. iungere ſocietatem cum aliquo 22, 2, 6. iungere affinitatem cum aliquo, 24, 2, 8. conſortium regni. 24, 2, 4. iunctus regis lateri. 30, 2, 4
Iupiter Hammon. 11, 11, 2 Dodonaeus. 12, 2, 3. 17, 3, 4. 32, 2, 2. Didymaeus *ibid.* Iupiter ſecundus Italiae R. 43, 1, 9. Iouis filium ſe nuncupat Clearchus. 16, 5, 8
Iuramenti apud veteres ſolemnia. 22, 2, 8. 24, 2, 8. *Sed ipſa vox iuramenti tamen heic non extat: nec eſt ea tam antiqui aeui. V.* c. 22. *lib. de Lat. m. ſuſp.*
Iurare in obſequia alicuius 13, 2, 13. non in regis ſed ducis nomen. 24, 5, 14
Iurgare cum aliquo, 9, 7, 3
Ius, pro ditione. 9, 1, 3. 9, 5, 8. 3, 1, 2. iuris Athenienſium vrbs habita. 8, 1, 33. iuris Mithridatis eſſe coepit Cappadocia. 38, 3, 3
Ius captiuitatis. 4, 3, 3. cognationis, (*hoc eſt*, neceſſitudo, *vt explicat Paulus l. pen. in fin. de iuſt. & iur.*) 8, 6, 8. familiaritatis. 7, 3, 33. 16, 5, 15. hoſpitii. 43, 4, 9. ius ſodalitii. 20, 4, 14. in aequo iure fratres relinquit pater. 2, 10, 8 materno iure & auito vince-

vincere. *ibid.* iure amicitiae patet alicui regis. 3, 1, 2. iura pietatis plus valent ap. bonos quam opes. 3, 2, 6. iura populi, pro republica, imperio. 5, 3, 7. iura affinitatis, 7, 3, 9. iure cognationis obtinere aliquid. 28, 1, 2. in iure ſocietatis retinere aliquem. 29, 4, 9. iure belli ciuitates factae populi Rom. 31, 1, 3. iura patriae non liberis tantum, verum etiam vitae ipſi praeponuntur, 31, 7, 5. non iure defenſionis, ſed patrocinio pudoris obtinere veniam. 32, 2, 4. iuris proprii facere ſingulas vrbes. 34, 1, 5. iure victoriae potiri populo aliquo. 43, 1, 12

Ius gentium & naturae, maiorem ex filiis parenti ſuccedere. 16, 2, 8. 21, 1, 2 34, 3, 7

Ius humanum, *hoc eſt, naturale ſiue gentium.* 18, 4, 8

Iuſiurandum Spart. de legib. Lycurg. non mutandis. 3, 3, 11, de Meſſenia expugnanda. 3, 4, 1. Graecorum, de Thebis diruendis. 11, 3, 10, iureiurando aliquem obligare, 3, 3, 11, alibi obſtringere. ſacramenti religione obſtringere. iureiurandi religione ſolui,

Iuſtinus Romae ... hanc epitomen. ...

Iuſtitia imperiorum ... *in imp. obſeruanda* ... morum, *hoc eſt* ...

Iuſtitia religione ... multum ad ... pop. facit, 50, ...

Iuſtitia Scytharum. 2, 2, 5 ... gentis Scytharum culta non legibus. *ibid.*

Iuſtus. iuſto matrimonio ſuſcepti. 10, 1, ... iuſtus heres. 15, 2, 14. iuſtior rex aetatis experimentis, cauſis. 16, 1, 11. iuſtus rex iam videtur 36, 4, 7

Iuuare fortunam virtute 30, 1, 6

Iuuenes matronali habitu amicti. 7, 5, 6

Iuuentus, *pro iuuenibus.* 2, 4, 2

Iuxta nocturnum viſum, *id eſt vt per ſomnium, videtur.* 1, 7, 1

L.

LAbare, *hoc eſt, nutare, vacillare.* 14, 1, 3. *ita Virgil. Aen.* 5, 4, 32

Labes, *pro ruina.* 30, 4, 3. *pro ſuicido*

initio ruinae 17, 1, 5. *vid. Lexic. Caluini in hac voce.*
Labi in luxuriam. 1, 7. 13: 20, 4. 5. in ſegnitiem. 21, 2, 1
Labienus cum Parthis ſocietatem contra Rom. init. 42, 4, 10
Labor militiae facilior frugalib. 3, 2, 10. labore militum vires acuuntur. 20, 1, 2. laboribus Graeciae conſulere, *id eſt, calamitatibus* 6, 6, 1
Laborare, *hoc eſt, conari,* niti, 21, 5, 10. diſcordia. 4, 3, 1. peſtilentia. 16, 3, 4 ac in potu Scythis. 2, 2, 8. & Bruttiis 23, 1, 10. Lactis vſus ad coagula inuentus. 13, 7, 10
Lacedaemonem ire, 2, 15, 4. muris cingitur. 14, 5, 6. nunquam ante Antig. *Philippi vltimi vitricum,* capta. 23, 4, 14
Lacedaemon. *tam pro regione quam vrbe ponitur, quod notauit & Strabo. l. 8. pagin.* 253.
Lacedaemonii ad Thermopylas. 2. 11, 2. Laced. bellum gerunt cum Athen. 3, 2, 1, 3. 6, 8. 3. 7, 2. & 14, 5, 1, 4. Meſſen. 3, 4, 1 3, 5, 3. 6, 10. Perſis. 2, 15, 13. 5, 11, 6, 6, 1, 4. 6, 2, 7. Thebanis. 6, 4, 3. 6, 6, 7. Athen. monent, ne vrbem reficiant. 2, 15, 2. Pauſaniam damnant. 2, 15, 16. Meſſenem expugnant. 3, 5, 1. oraculi monitu ducem ab Athen. petunt. 3, 5, 5. auxilia Athen. tanquam ſuperuacua, domum remittunt. 3, 6, 3. inducias cum Athen. faciunt. 3, 7, 1. denuo. 3, 7, 13. vindices ſe libertatis Graec. profitentur. 5, 2, 13. Athenas capiunt. 5, 8, 6. Aſiam ingrediuntur. 6, 1, 4. auxilia a R. Aegypti petunt. 6, 2, 1. Ageſilaum in Aſiam mittunt. 6, 2, 7. reuocant. 6, 2, 17. vincuntur ab Epaminonda. 6, 4, 5. iterum. 6, 7, 12. tertium. 6, 7, 10. accuſantur apud commune Graeciae concilium, & damnantur. 8, 1, 4. & 7. Philippum ſoli Graecorum contemnunt 9, 5, 3. 28, 4. 1. ab Alex. ad Perſas deficiunt. 11, 2, 7. omnem ferme Graeciam commouent. 12, 1, 6. Byzantium condunt. 9, 1, 3. & Tarentum. 20, 1, 15
Lacerari verberibus. 1, 10, 15
Lacerti, *pro brachiis.* 11, 6, 7

[illegible] Athen. dux in Sicil. 4,3,6
Lacrymae ad mouendam miſericordiam efficaciſſimae. 4,4,2. lacr. Alex. in morte vxoris Darii. 11,12,6. in morte ipſius Darii. 11,15,14. lacrymis aliquem deprecari. 12,8,10. lacrymae pro contumacia habentur. 8,5,10
Lacrymare. 12,15,3
Laetitia populi tanta. 44,4,12. laetitia ſerena. 44,2,4
Laeuinus Cos. Rom. a Pyrrho vincitur. 18,1,6
Laeuin. praet. Rom. contra Philip. 29,4,5
Lagus Ptolomaei pater. 13,4,10
Lamachus Athen. dux in Sicil. 4,4,3. occumbit. 4,4,5
Lamachus Athen. dux ab Heracleotis hoſtibus ſuis inſigne beneficium accipit. 16,3,11
Lampeto Amazonum regina. 2,4,12
Lamponius Athen. dux in Sicil. 4,3,5
Lanaſſa neptis Herculis, Pyrrhi Achillis fil. vxor. 17,3,4
Laniatus anium aut canum Parth. ſepultura 41,3,6
Lanificium. 2,4,10. Athen. inuentum.
Lapis. quinto lapide caſtra ſtatuere. 12,6,[illegible]
Lares, pro domibus. 11,4,[illegible] patrii lares. 4,[illegible]
Largiri de alieno, facile. 36,[illegible] 9. largiuntur magnos ſpiritus patria & penates. 7,5. largiri Deos oportet hominibus. 28,6,[illegible]
Lariſſa nobiliſſima vrbs a Philip. capitur. 7,6,[illegible]
Lariſſaea ſaltatrix Aridaei ex Phil. mater 9,8,2. quae a Ptol. Lariſſaeum ſcortum appellatur. 14,5,11
Laſciuit plebs nimio otio. 16,4,3
Latere. vitia morum latens ſub vmbra eloqu. 5,2,7 res aliquem non latet. 13,8,6
Latini ab Aenea conditi. 20,1,12
Latinus Herculis filius. 43,1,16
Latratus in Siculo freto. 4,1,[illegible]
Latrocinium maris, pro piratica. 43,3,11
Latus, lateri alicuius haerere 29,4,8. lateri alicuius iunctus. 30,2,[illegible]
Lauari calida a Rom. didicerunt Hiſp. 44,2,[illegible]

Lau-

Laudamia vltima ex *Aeacidarum* gente a pop. interficitur. 28, 3, 5
Laudice Seleuci *Nicanoris* mater. 15, 4, 3
Laudice Seleuci *Callinici* mater. 27, 1, 1
Laudice Mithrid. ſoror & coniux, veneno, quod in ipſum parauerat, perit. 37, 3, 9
Laudice *Ariarathis* vxor quoque filios necat. 37, 1, 4. & propterea a pop. perimitur. 37, 1, 5
Laudice Mithridatis ſoror *Ariarathis modo dicti filii*. 38, 1, 1. mox Nicomedis vxor. 38, 1, 4
Lauinia Aeneae coniux. 43, 1, 18. ex cuius nomine
Lauinum vrbs condita. 4, 3, 19
Laomedon in diuiſione imp. *Alex.* Syriam accipit. 11, 4, 12
Laureae coronae militibus *Phil.* contra ſacrilegos pugnaturis. 8, 2, 3. tot bellorum laureae. 14, 4, 17
Laxamentum. 41, 5, 1
Laxare vincula. 14, 4, 1. laxat dolor vocem. 42, 4, 13.
Legare teſtamento, *pro relinquere.* 5, 11, 2
Legati Achaeorum ad Pyrrhum. 25, 4, 4. *Aetolorum* necantur ab *Appulis*. 12, 2, 10. ad *Ariſtotimum* Eliorum tyr. 26, 1, 5. *Aſtrorum* ad Alex. 12, 13, 1. Antiochi ad Scipiones. 31, 7, 4. *Argyraſpidum* ad *Antigonum*. 24, 3, 11. *Artaxerxis* ad Graecos. 6, 6, 1. *Athen.* ad *Alcib.* 5, 3, 2. Philippum. 8, 4, 1. & 6. Pyrrhum. 25, 4, 4. *Attali* ad Rom. 30, 3, 5. Bruttiorum ab *Agathocle* decipiuntur. 23, 2, 1. & 2. Carthag. ad *Alex.* 12, 13, 1. ad Rom. 31, 4, 7. Catinienſium ad *Athen.* 4, 4. Corinth. ad Spart. 5, 10, 12. Dardanorum ad Ptol. *Cer.* 24, 4, 9. Darii *primi* ad Carthag. 19, 1, 10. Dionyſ. ad Syrac. 21, 2, 6. Eumenis ad Antipatrum. 14, 2, 4. Gallorum ad Alex. 12, 13, 1. ad *Antigonum iuniorem*. 25, 1, 3. ad Ptol. *Cer.* 24, 5, 1. Graecorum ad Phil. *primum*, 8, 4, 3. Corinth. 9, 5, 1. Hiſpaniarum ad Alex. 12, 13, 1. Itaſ. ad *Alex. ibid.* ad Pyrrhum. 23, 3, 5. Laced. ad

ad Athen. 2, 2, 15, 3. & 7 ex ſententia Themiſt. vincuntur. 2, 15, 8. ad Philip. 8, 4, 6. Locrenſium ad Spart. 23, 2, 11. Megabazi ad Amynt. in Maced. necantur. 7, 3, 7. Meſſen. ad Pyrrhum. 25, 4, 4. Philippi I. ad Athen. 8, 4, 2. Philippi III. ad Annibalem a Rom. capiuntur & dimittuntur. 29, 4, 3. Phocenſ. ad Phil. 8, 4, 6. Phrahatis ad Caeſarem. 42, 5, 8. Pyrrhi ad Antigonum. 25, 3, 1. Rhodiorum ad Rom. 30, 3, 5. Rom. ad Aetolos. 28, 1, 5. ſuperbum reſponſum referunt. 28, 2. in Africam. 31, 2, 1. ad Antiochum 31, 1, 2. iterum 31, 4, 8. Annib. regi ſuſpectum reddunt. 31, 4, 10. in Graeciam. 34, 1, 5. violantur ab Achaeis. 34, 3, 9. ad Mithrid. & Nicomed. 17, 4, 4. ludibrio habentur. 37, 4, 9. Sardorum ad Alex. 12, 13, 1. Siculorum ad eundem. *ibid.* Tarentin. ad Pyrrhum. 18, 1, 1. Theb. ad Spart. 5, 10, 12. Tyrior. ad Alex. 11, 10, 11. Vxoris ad Scythas. 2, 3, 8. vxorum ad eoſdem. 2, 3, 16

Legationem, *pro legatis*. [illegible] 4, 3. 30, 3, 5. in legationem proficiſci. 2, 15, [illegible] legationes audire, [illegible]

Legere, *pro eligere*. 2, 7, 4. 13, 1, 13. *ita lecta, pro electus*. 2, 13, 3. 5, 3. 3, 13, [illegible] legere ſortem vitae. 1, 6. *vbi itidem pro eligere*. legere concilium, [illegible] tum veluti vnum [illegible] tum ex omnibus. [illegible]

Leges nullae Athen. antiquis. 2, 7, 3. & Scythis. 2, 2, 5. populis omnibus antiquiſſimis. 1, 1, 2. leges Lycurgi. 3, 2, 7. & *deinceps*. legum Graecarum & Lacon. celebritas. 20, 4, 4

Leges, *pro conditionibus pacis*. 5, 8, 6. leges pacis, 30, 3, 12. in leges pacis lenocinia quaerere. 11, 12, 12. *Vide & infra* Lex. leges alicuius reſpuere. 12, 1, 7. in leges alicuius tranſire. 12, 3, 3

Leni ſalo. 44, 4, 8

Lenocinia & artes ludicras loco armorum exercere iubentur Lydi. 1, 7, [illegible]

Lenocinia, *pro vt ſup*. 5, [illegible] 7. *appellat*. veniae patrocinii. 11, 12, 12. lenocinia quaerere in leges pacis *ibid*.

ibid. pro quaerere ea, quibus leges pacis faciliores reddantur.
Lenones, *pro legatis.* 2, 3, 9
Leo dormientem Sandrocottum lambit. 16, 4, 17. leo ferociſſimus ab inermi Lyſimacho interficitur. 15, 3, 8
Leonatus naſcendo regi tutor conſtituitur. 13, 2, 14. in diuiſ. imper. Alex. minorem Phrygiam ſortitur. 13, 4, 16. occumbit. 13, 5, 14
Leonides Laced. R. 2, 10, 16. Thermop. contra Perſ. occupat. 2, 11, 12. poſt egregiam pugnam cum ſuis ceditur. 2, 11, 18
Leonides Spart. regis frater Sicul. dux in Carthag. 19, 1, 9
Leonides tyrannicida. 16, 5, 13
Leontini. 22, 2, 2
Leontiſcus Ptolem. filius. 15, 2, 7
Leophron Rheginorum tyr. 21, 3, 2
Leoſthenes dux Athen. 13, 5, 12
Lepidus Aegyptio regi tutor datur. 30, 3, 4
Lepori exenterato literae inditae. 1, 5, 10
Leuare auxilio. 5, 2, 12. leuatur crimen communi facto. 22, 10, 10
Lex. Legem parendi alicui dicere. 2, 3, 8. legem pacis alicui ſtatuere. 9, 5, 1 *in quibus* lex *pro conditione. Vide* & leges. ſub legibus viuere aequo animo. 33, 1, 8. lege victi impenſas belli ſuſcipere. 31, 1, 5
Libamenta dare oceano. 12, 10, 4
Liber pater. 12, 7, 6. orientis R. 42, 3, 2. liberi patri militia ab Argyraſp. ſuperata. 14, 4, 9
Liberalitas Pyrrhi. 18, 1, 20
Liberare matrem infamia. 11, 11, 6. liberatus magno aeſtu. 11, 13, 3
Liberatio, *hoc eſt, in libertatem aſſertio.* 5, 8, 12
Libertas aliorum tyrannorum ſeruitus. 5, 10, 8 Libert. militum nimia formidabilis. 13, 2, 2. libert. nullo pretio venalis. 2, 14, 3. libert. Aetol. ad Rom. vsque illibata. 32, 1, 2. Graec. exſpirat. 9, 3, 11. 39, 1, 9. libertate a Rom. donatur Graecia. 31, 3, 2. Macedonia. 32, 2, 9. libertatis Graeciae vindices. 5, 2, 13

Liber-

[illegible] penes pendit [illegible]. 15, 3, 6. Im[illegible] est pro libertate [illegible], ut moderatio, pro moderatione animi. vſurpare libertatem, pro libere loqui. 9. 4. 10
Libido, pro voluntate, 2, 7, 3. Sicuti superioris aeui Germania Moedwill in bonam partem accipit. Saluſtius B. Cat. Magis in decoris armis & militaribus equis libidinem habebant. Et ſane ipſi vocis origini id conſentaneum eſt.
Libido Principum pro legibus. 1, 1, 2 & 2, 7, 3. Licentia immoderata militaris. 31, 1, 8
Licinius Craſſus Cos. ab Ariſtonico vincitur. 36, 4, 8
Ligneae tabellae, 2, 10, 13. [illegible] lignei muri, 2, 12, 13
Ligortas Achaeorum praefectus. 32, 1, 10. Scrib. potius Lycortas.
Ligures Maſſilienſium aſſidui hoſtes. 43, 3, 11. 43, 5, 1. 43, 4, 9
Lineamenta oris, corporis. [illegible], 9, 10, 3, 5, 11. lineamentorum alicuius ſimilitudo. 43, 2, 10. 44, 4, 9
Linguae obligatio. 13, 7, [illegible] linguae vſum accipere. 13, 7, 2. linguae nodi ſoluti. 13, 7, [illegible]
Litare hoſtias. 20, [illegible]
Literae occultae. 2, 10, [illegible] 21, 6, 6
Literae Graecae. h. e. lingua Graeca. 20, 5, 13. literas facere, pro ſcribere 27, 2, 6. literae Athenis veluti templum habent. 2, 6, 6. Vbi pro tota doctrina, & artibus lib. literarum ſtudium. 6, 8, 9. homo inter literas natus. ibid.
Litium calumnia. 38, 7, 8
Littorales, hoc eſt, littoris accolae. 42, 10, 6
Liuius a Trogo reprehenſus. 38, 3, 18
Lixarum in exercitu Antiochi ingens numerus. 38, 10, 2
Loca bello opportuna occupanda. 4, 4, 8. ad locorum patientiam animalia generat natura. 2, 1, 11. lo. or. vitia quaeſitis arte remediis molliuntur. 2, 1, 6
Locare iuuentutem in inſidiis. 2, 8, 2. locare magna pecunia templa facienda. 8, 3, 8. 17, 8, [illegible]

Locus

Locus. in locum alicuius eligere aliquem belli ducem. 6, 1, 7. in locum alicuius creatur dux. 8, 1, 14. in locum alterius praeeſſe aliquibus. 12, 12, 9. reuocare aliquem in locum alicuius. *ibid.* locum vnum competunt omnes, id eſt, *dignitatem, honorem.* 13, 2, 1. quo in loco poſitae ſunt Syracuſae. 22, 5, 2. locum primum gratiae apud regem occupare. 31, 6, 1. poſt hunc tertio loco regnauit. 43, 1, 6. locus ſpectaculorum in ſenatu datus. 43, 5, 10

Locri a Rom. ad Pyrrh. deficiunt. 18, 1, 9. ingentem Croton. exercitum caedunt. 20, 3, 6. expugnantur a Dionyſ. maiore. 20, 5, 1. ſubiguntur a Dion. minore. 21, 2, 8. & ſpoliantur. 21, 3, 8. Dion. eiiciunt. 21, 3, 10

Longa militia, *pro longinqua.* 13, 1, 2. longum otium, diuturnum. 3, 7, 1.

Loquacitas hominum. 2, 15, 1.

Loquitur fama hanc rem. 18, 4, 7. loqui fortius quam facere. 28, 2, 14

Loramenta. 11, 7, 16

Loricae plumatae Parth. munimentum. 41, 2, 14

Lucani bellum gerunt cum Locrenſ. 21, 3, 3. Pyrrhum in Italiam vocant. 18, 1, 1. a Bruttiis, progenie ſua, vincuntur. 23, 1, 5. Lucanorum mores. 23, 1, 8

Luctuoſa, *hoc eſt, triſtia, lugubria, damnoſa.* 9, 3, 3. 38, 8, 21

Luctus exercitui indictus. 12, 3, 1. Orodis ob caedem Pacori. 42, 4, 17, 1. nimius eſt contra decus regium. 12, 12, 12

Lucullus ſummus imp. 37, 1, 8. Tigranem vincit. 40, 2, 3

Ludi in conuiuiis. 12, 3, 11. inter epulas. 9, 4, 1. in nuptiis Cleopatrae Phil. filiae. 9, 6, 3. ludus ſunt illi omnia, ſi. 29, 3, 2

Ludibrium fortunae Seleucus, *Callin.* 27, 2, 7. ludibrium omnium aliquem reddere. 9, 6, 6. in ludibrium fauoris aliquem oſtendere. 36, 1, 5

Ludibrium, *pro opprobrio.* 6, 1, 5

Ludicrorum genus varium. 7, 2, 14

Ludi-

[illegible] ſice ex rege Dio-
[illegible] 21, 5, 8
[illegible]te ſupplicia, *hoc eſt, poe-
nas dare*. 2, 5, 7. 8, 1, 11.
poenas. 8, 1, 13. 26, 2, 5.
*Exprimitur & modus ſup-
plicii*: [illegible] luere ſupplicia
crucibus 2, 5, 6. Additur
& caſus tertius, luere
poenas alicui. 12, 2, 17
Lues, *pro peſte*. 2?, 5, 20
Lugubri veſte induti O-
lympiadis accuſatores.
14, 6, 7. *ſcilicet ad conci-
tandam maleri* [illegible].
Tangit hunc morem etiam
l. 25. §. 27. *ff. de iniur.*
Lupercus Rom. qui Graecis
Pan. eſt. 43, 1, 12. *hinc*.
Lupercalia. 43, 1, 13
Lupa, Marti ſacra. 43, 2, 8.
Romulum & Remum alit.
43, 2, 6. *hinc*.
Luporum animi Rom. 38, 6,
10
Lupus Hieroni puero tabu-
lam eripit. 23, 4, 9
Luſcinius Fabricius. *vide F.*
Luſitanorum equorum ce-
leritas. 44, 3, 2
Luſtratio[illegible] caſtrorum a-
pud Maced. mos. 13, 4, 8
Luxuria Antiochi *Soteris*
ducentis in Parthos. 38,
10, 2
Luxuria, *pro luxu*. 3, 3, 4. &
5. *pro lenitate quaſi &*
nequitia. 5, 5, 7. *Vide A.*
Gell. 7, 11. luxuria diuitia-
rum. 2, 14, 7
Luxus, *pro inutili veſtium*
magnificentia. 12, 3, 9
Lycaeus, qui alias *Pan*, Rom.
Lupercus. 43, 1, 12
Lycaonia dono Rom. Ari-
rathis filiis datur. 3?, ?, 2
Lycia in diuiſ. imp. Alex.
Nearcho euenit. 13, 4, 15
Lycortas. Achaeorum dux.
32, 5, 2
Lycurgus Spart. legislator.
3, 2, 4. autorem legum
ſuarum Apollinem Del-
phicum fingit. 3, 3, [illegible]
easque voluntario exili[o]
firmat. 3, 3, 1
Lycurgus alius Spart. re[x]
29, 1,
Lydi rege Croeſo cum Cy-
ro bellum gerunt. 1, 7
ante Cyrum inuicti. 1,
13. rebellantes lenocin[ia]
& artes ludicras exer[ce-]
re iubentur. 1, 7, 12. Th[e-]
ſcos condunt. 20,
Lydia in diuiſ. imp. Al[ex.]
Menandro euenit. 13,
Lyciſtarum familia. 15,
11, 7. 16, 2, 15, 1. *legen.*
potius Lynciſtae. *V.*
Lyſander Spart. dux. A[l-]
vii

vincit. 5, 5, 2. & Cononem 5, 6, 4. Athen. omni ditione exuit. 5. 7, 3. ipſamque urbem obſidet. 5. 8, 1. & capit. 5, 8, 6. interficitur. 6, 4, 6
Lyſias orator & exul Syrac. 500 milites ſuo ſtipendio conductos Athen. auxilio mittit. 5. 9. 9
Lyſimachia vrbs terrae motu euertitur. 7, 1, 2,
Lyſimachus in diuiſione imp. Alex. Thraciae & Ponto praeficitur 13, 4. 16. bellum contra Antig. inſtruit 15, 1, 4. a Caſſandro ſociis in auxilium mittitur. 15, 2, 17. Leonem interficit. 15, 3, 8. & generum ſuum Caſſandri F. 16, 2, 4. filium ſuum Agathoclea. 17, 1, 4. Pyrrhum Macedonia pellit. 16, 3, 2
Lyſimachi vita & laudes, 15. 3, 1. cum Seleuco bellum & comparatio. 17, 1, 8 mors. 17, 2, 1
Lyſimachus ſuperioris f. ab auunculo Ptolem. occiditur. 24, 3, 7

M.

Macedones inter otia Graecorum emergunt. 6, 9, 6. regem infantem in cunis in aciem deferunt. 7, 2, 8 ſub Alex. omnium rerum praeter militiae immunes. 11, 1. 10, gaudent amiſſo Alex. 13, 1, 7. Olympiad, occidendam decernunt, 14, 6, 7. Macedonum indurata bello virtus 3, 9, 9 virtus. 11, 6, 11. laus. 11, 9. 5. inſtituta ad comitatem. 11, 11, 12. Reges. 7, 1, 12. ante Alex. diademate non vſi. 12, 3, 8. ſalutantur, non adorantur. 12, 7, 3. Maced. regum ſepulcra. 7, 2. 2. numerus 33, 2, 7. virtus. 7. 1, 4.
Macedonia. 7, 1, 1. & ſeqq. caput imp. Alex. 1, 6, 11 Macedoniae nobilitas. 33, 1, 1. ſtatus turbatus, 14, 5, 8
Macedonia, *pro ex Macedonia.* 12, 1, 4. *vide Notam Bernegg. ad* 14. 5, 9
Macedonici regni finis 33, 2, 7
Macies terrae, *pro ſiccitate & aſperitate.* 43, 3, 10
Macula ſegnitiae, *id eſt, ex ſegnitia.* 36, 1, 1
Maeotis. 1, 1, 9
Magi regnum Perſ. inuadunt. 1, 9, 9. occiduntur a ſeptem, 1, 9, 20. magorum Babyl. dexteritas in vati-

[illegible] 1, 3. ma[illegible] praedicta conte[illegible]nere. *ibid.*
Magia Aegyptiorum ſtudium. 36, 2, 7. Zoroaſtris inuentum. 1, 1, 9
Magicae artes. 1, 1, 9
Magis *comparatiue iunctum,* 3, 2, 7. 12, 11, 2. *ita* magis clarior. *l. fin. C. de iur. domini impetr. Plura id genus congeſſit Bernegge-rus in Notis ad* 3, 2, 7. non moenibus magis quam armis, *pro armis aeque ac moenibus.* 1, 10, 19. *ſic &,* non magis virorum imperio quam feminarum virtutibus. 2, 1, 2. *vide &* 3, 2, 7
Magnanimitas Alex. 12, 15, 4
Magnificentia ludorum. 9, 6, 3
Magnificentiora caſtra ſolito. 12, 18, 16. *maiora.*
Magnitudo, *pro excellentia.* 2, 15, 19, *ita* magn. Alex. 12, 16, 4. 14, 5, 10. Mithrid. 37, 2, 1. *pro potentia* 37, [illegible] *pro mole corporis.* 11, 13, 5 & 8. magnitudo Cyri praenunciata fuit. 1, 4, 3. magnitudine animi aliquid facere. 11, 12, 12. ea magnitudine virium & ſapientia[illegible] in omnibus. 13, [illegible] magnitudinis [illegible] elephantus. [illegible]
Magnus, *pro multo.* 12, 7, [illegible]
Mago. 18, 7, 16. 9, [illegible] Mago Carthag. dux Ro[illegible] auxilio miſſus. [illegible]
Machinari alicui ex[illegible] 39, 4, [illegible]
Maieſtas regia. [illegible] 11. Africani. 31, 7, 9. maieſtas deorum vindica[illegible] per illum. 8, 1, 7. [illegible] maieſtate numinis Ap[illegible] nihil geſtum. [illegible]
Maior impetus [illegible] rimus, & [illegible] teſt. 4, 1, 1. *ita* maior ſus *l.* 1. *de eadem* [illegible] nullitas. *l.* 5. *quod* [illegible] *cauſa.* maior vis, *l.* [illegible] *naut. caup. & l.* 25. [illegible] *cati.* maior valetu[illegible] 6, 11. in maius omn[illegible] tollit fama 2, 13, [illegible] 2. 25, 1, 8. *ita fere* [illegible] 1, 8. & 4, 34, 7. A[illegible] rum reſtitutio in [illegible]
Mala captiuitatis.
Male agere rem, *pro* [illegible] *ter.* 4, 5, 3. *vide* Nep. *in* male.
Malum *pro infortun*[illegible]

Malum diſcordiae, *hoc eſt*, *pomum Eridis.* 12,15,11

Maleus Carthag. exul. 18, 7, 2. patriam obſidet 8, 7, 6. filium ſuum cruci affigit. 18, 7, 15. occiditur. 18,7,18

Maligne praebere commeatus. (*nicht zu lieb werden laſſen, durch den rauffen geben.*) 5,2,14, *ita Plinius* 7,50. Malignum & breue eſt hoc munus naturae (*vitam intelligit*) etiam in iis, quibus largiſſime contingit. *Ita Seneca benef.* 6,34. maligne apertae fores.

Malo. qui ſe feminam malit eſſe quam virum. 1, 3, 3 *ita Nepos*: cupit ſe tecum affinitate coniungi. *V. ind. Nep.* in cupere & poſtulare.

Mamma *etiam virorum eſt.* ſagitta ſub mamma tractus. 12, 9, 12

Manat origo alicuius ab aliquo. 23, 4, 4

Mandare, hoc eſt, *iubere dici. zuentbieten.* 24, 2, 4 inſidiis, *hoc eſt, vti inſid.* 5, 2, 5. mandare aliquem interficiendum. 5, 2, 5 mandare adoptionem, *pro mandare, vt aliquis adoptetur.* 9, 2, 3. mandare alicui curam alicuius. 13, 6, 10. vltionem ſui violatis numinibus. 39, 3, 12

Mandata alicui dare ad parentes eius. 12,15, 3. mandatis occultis ſocietatem inire cum aliquo. 31, 1, 7 mandatis alicui praecipere. 31 2, 1.

Mane. primo mane. 1, 10, 4.

Manere. fortius manſiſſe, quam dimicaſſe. 1, 11,11

Manes interfectorum placare. 20, 2, 6. manium pacem occupare. 20, 2, 7. manes obſeruantur ante oculos. 26, 2, 5. manibus interfectorum poenas pendere. 36, 4,2

Manifeſto quodam numine. 44,4,7

Manlius Bulſo Cos. 41, 4, 4, *vide etiam B.*

Man ius Maltinus a Mithrid. vincitur. 38, 3, 8. & 14. idque in Cappadocia. 38, 4, 6

Manſiones, *pro itineribus,* (*hoc eſt, contrarium pro contrario, quae quomodo iam quandoque ſignificent, dicit aliquid A. Gell. lib.* 7. *cap.* 21.) 13, 8, 5. manſiones *poſſunt etiam dici*

... *quod in iis ma-* ... *apud Liu.* 44, 38. 8
... *ergo eſt continuatis* *manſionibus, quod cont.* *caſtris. vide Notam Ber-* *negg. ad h. l.*
Manſuefacta barbaria. 43, 4, 1
Manubiae, *pro omnibus, quae bello capta ſunt.* 5, 10, 12
Manumiſſio apud Parthos nulla. 41, 2, 9
Manus abſtinere a proximis. 8, 6, 4. in manibus alicuius pueritiam agere. 12, 6, 11. noſtri, *auf ge-mandes Armen.* Sic in manum accipere. 1, 4, 12. manu promtus. 23, 4, 11. manu fortis. 25, 4, 8
Manus, *pro copiis, exercitu.* 2, 12, 10. 2, 13, 3. 2, 10, 1. 13, 5, 7. 28, 2, 5. *pro multitudine, turba.* 16, 3, 9
Marathonii campi. 2, 9, 9
Marcens quotidiana luxuria. 34, 2, 7
Marcus Lepidus. *vide* L.
Mardi ſubiguntur ab Alex. 12, 3, 4. a Phrahate. 41, 5, 11
Mardonius cum exercitu in Graecia remanet. 2, 13, 1. Olynthum expugnat. 2, 14, 1. vincitur & fugatur 2, 14, 6
Mare Adriaticum. 20, 1... Aegyptium. 2, 2, 19. C... ſpium. 42, 2, 9. infer... 20, 1, 7. mortuum. 36, ... Ponticum. 2, 1, 19. ſup... rum, 4, 1, 1. 20, ...
Maria pontibus a Xer... ſtrata, 2, 10, ...
Maris latrocinium, *pro pi... tica.* 4, ...
Margiani. 41, ...
Mars Amaz. pater. 2, 4... item Rom. & Rem. 4, ...
Marte aequo diſceſſun... vtrinque, *id eſt, ae... proelio.* 3, 6, 9. *Sic* ... *cunt*, aperto Marte. ... co Marte dimicare. ... *quorum priore* ... aperto proelio. V. A... to.
Marſicum bellum. 38, ...
Marthesia Amazon. re... 2, 4, 12. interficitur. ...
Maſiniſſa Numid. Rex ... ſocius. 33, 1, 3. Ma... Rom. merita. ...
Maſſilia conditur, 43, ... 20. inſidiis a Coma... titur. 43, 4, 8. ob... a Catumando.
Maſſilienſes, pro P... conditoribus ſuis ... cantur. 37, 1, 1. cu... lis & Liguribus b... runt. 43, 5, 1. C...

vincunt. 43, 5, 2. Romae incendium publico funere proſequuntur. 43, 5, 10 Maſſil. inſtituta. 33, 4, 15
Mater Alex. *vide* Olympias. Darii *vide* D. matres ſuas interfecerunt Antipater Caſſandri. 16, 1, 2. Alex. Aegyptius. 39, 4, 7. Grypus. 39, 2, 12. Ptol. Philopator. 29, 1, 5
Materia ſcelerum auri argentique vſus. 3, 2 12. *vbi* materia *pro occaſione : ſic & materia ſeditionis* 11, 5, 3. Materia *vocatur bitumen.* 1, 2. 7. generandis ignibus ſoli Siciliae naturalis materia. 4, 1, 3. non minorem rerum materiam habere in Italia, quam alium in Perſis. 12, 2, 2. materia magna incrementorum eſt aliquid alicui. 13, 4, 23. materiam quietis auide arripere. 33, 1, 7. materia vberior belli Italia. 31, 5, 4
Matrimonii origo. 2, 6, 7. in matrimoniis non habenda ratio pecuniae. 3, 3, 8. matrimonia, *hoc eſt, vxores.* 3, 3, 8. 3, 5, 6. 14, 3, 7. 18, 5, 5. matrimonii reticenda. 1, 7, 15. in matrimonium dare. 1, 7, 1. tradere. 1, 4, 4. matrimonio iungere marem feminae. 2, 6, 7. in matrimonium accipere aliquam. 17, 2, 14. in matrimonium recipere. *V. recipere.* ex matrimonio alicuius liberos tollere. 17, 3, 4
Matronarum ornamenta pudicitia, non veſtes. 20, 4, 12
Matronali habitu amicti Maced. Perſicorum legatorum libidinem puniunt. 7, 3, 6
Matura ex aliquo, *hoc eſt, vicina partui.* 13, 2, 5. matura ſenectute decedere. 41 5, 5
Maturare fugam. 2, 13. 7. *ita Virg. Aen.* 1, 141. opus. 2, 15, 5. & 7. *de hac voce vide Macrob. Saturn.* 6, 8
Maturior conceptio, *hoc eſt, celerior.* 3. 4. 6. maturius, *celerius.* 3, 1, 3 maturior indoles. 6, 5, 4
Maturum, *pro eo, quod ad perfectionem ſuam dudum peruenit, & iam corruptioni opportunum eſt.* 11, 5, 7
Mauri Carthag. hoſtes. 19, 2, 4
Maxitani. 18, 6, 11
Medea coniux Aegei. 2, 6, 14. la-

14. Iaſonis. 42, 2, 16. Colchos redit. 2, 6, 14
Medea vrbs. 42, 3, 8
Medela. 11, 1, 7
Medi quamdiu regnauerint. 1, 6, 18. ſubiguntur a Parthis. 41, 6, 9
Medi, *pro regione Medorum* 1, 6, 17. *vide* & Parthi & Perſae.
Media maior & minor. 13, 4, 13
Medici imp. origo. 1, 3, 6. 42, 3, 8. finis. 1, 6, 18
Mediocre, *pro medico, parvo*. 7, 3, 7. mediocris vir. *non illuſtri loco natus*. 1, 4, 4. haud mediocris fructus, *non exiguus, magnus* 4, 2, 4. haud mediocris metus capit. 11, 1, 5. non mediocre momentum acceſſere viribus Perſarum. 11, 4, 12. non mediocre momentum partium. 31, 6, 12. non mediocris populus, 13, 3, 11. cum mediocri turba popularium venit in Ital. 43, 1, 6
Mediolanum Gallorum colonia. 2, 5, 8
Medio tempore, (*mitler weile*) *hoc eſt, interea*. 4, 3, 1. 2, 4, 1. 3, 2, 6. medii itineris loca arida. 21, 10, 7. media potione, *dum bibit*. 12, 13, 8
Meditabundus bellum. 38, 3, 12. Ita Salluſt. vitabundi tela. *Iug*. 60, 4, & claſſem. *Hiſt*. 3, 3, 7
Medus Aegei ex Medea F. 2, 6, 14. *qui & Medius appellatur*. 42, 2, 16
Megabazus ad ſubigendam Thraciam a Dario miſſus 7, 3, 1. Bubarem cum exercitu in Maced. mittit. 7, 3, 7
Megara a Piſiſtrato paene capitur. 2, 8, 5
Megarenſes Athen. inimici. 2, 7, 7. ſtratagemate vincuntur. 2, 8, 3
Mel inuentum. 13, 7, 10. 44, 4, 2
Meleager. 13, 2, 6. 13, 3, 2 ſummae rerum praeficitur. 13, 4, 5
Melior, hoc eſt, aptior. 4, 2, 7 *ita Virg. Georg*. 1, 286 *& Aen*. 5, 68. *hoc eſt fortior*. 9, 2, 4. & *ibi notata*. *Sicut etiam* bonus *pro forti ponitur. vt apud Salluſt*. Iug. 53, 10. *&* *Tacit*. 1, 3, 1. ad meliora patriae tempora ſe reſeruare. 1, 11, 5. 28, 4, 9
Memini. neq belli periculorum meminerant, *pro non*

non cogitabant de bello gerendo. 11,5,9
Memorabile in clade Cyri. 1,8,12. factum Solonis. 2,7,5
In memoriam alicuius facti reuocari. *Vide* Reuocare.
Menalippe Amazon ab Hercule capta. 4,4,23. traditis a ſorore armis redimitur. 2,4,25
Menander in diuiſione imp. Alex. Lydiam ſortitur. 13,4,15
Menelaus *Alex. Magni abauus.* 7,4,3
Menelaus Ptol. primi frater a Demetrio primo captus fratri remittitur. 15,2,7
Menelaus Phil. primi frater. 7,4,5. ab eodem occiditur, 8,3,13
Mentionem habere, *pro ment. facere.* 10,2,2. mentio orta rerum geſt. inter ebrios. 12,6,2
Mentiri ſexum. 1,2,4. originem alicuius. 35,2,4
Mercari ab aliquo vt differat bella. 6,1,4. *quod alibi* redimere bellum; mercari pacem ingenti pecunia. 24,4,7
Mercatus Olympiacus 13,5,3. *Mercatus autem dicitur, quia tam celebri in conuentu mercaturam & nundinas exerceri occaſio fuit. hinc quidam noſtrum vocabulum die Meſſe, a Miſſa deriuatum, nec abſurde, putant, quod eo potiſſimum tempore, cum Miſſae legebantur, (quod priusquam viliores eſſe coeperant, bis aut ter quotannis fiebat) propter frequentiam eo venientium nundinae committebantur.*
Merces. tam foeda ei merces reddita. 12,6,10
Mercenarius miles. 8,1,9
Meretricis in aula Ptolem. potentia. 30,2,1
Meretrix quaedam Antiochum Hieracem cuſtodia Ptolem. liberat. 27,3,11
Mergere naues. 2,12,27. *quod alibi* ſupprimere.
Mergis, Cambyſis frater, eius iuſſu interficitur. 1,9,5
Meritum alicuius in aliquem *de eo, qui eſt male meritus.* 1,6,8
Mero ſaucius. 24,8,1
Meſopotamia in diuiſione imp. Alex. Arceſilao ſorte venit. 13,4,23

Meſſenia vrbs. 3,4,1
Meſſeni poſt decennalem obſidionem. 3,4,3. nec virtute ſed inſidiis a Spart. expugnantur. 3,5,1. rebellant. 3,5,2. denuo vincuntur. 13,5,15. & rebellant. 3,6,1. legatos ad Pyrrhum mittunt. 25,4,4. Philopoemenem capiunt. 32,1,6. vincuntur ab Achaeis. 32,1,14
Meſſes, *pro frugibus, frumento.* 24,7,6
Metallorum in Hiſp. copia. 44,1,8
Metapontini Graecorum coloni. 20,2,1. foedus cum Alex. Epirota iungunt. 12,2,12
Metellus Rom. ad Ptol. legatus. 38,8,12
Metiri vitae finem non annorum ſpatio, ſed imperii terminis. 17,1,12
Metuentibus nulla quies. 2,13,11. 24,8,13
Methona, vide *Mothona.*
Metus auxiliorum potentium maior quandoque, quam qui ex hoſte eſt. 4,3,7. metus religionis taedium adſueſcendi legibus vincit. 3,3,10. metus capit aliquem. 11,1,5. metum alicui demere. 11,1,8
Mezentius Aeneae hoſtis. 43,1,21
Micalus, ſeruus Anaxilai, & eius liberorum tutor. 4,2,5
Mida Phryg. rex. 11,7,14
Midas Maced. regulus. 7,1,11
Miles gregarius rex fit. 13,4,12. militum vires labore acuuntur. 20,1,2. miles, pro militibus. 5,6,8
Militaria dona. 23,4,13
Militaris diſciplina. *vide* D. militaris aetas. 5,6,5. militaris ſcientia. 5,6,9
Militia. *pro expeditione.* 20,1,3. *pro exercitu.* 32,2,2. ad militiam Perſicam ire. 15,4,6. militia remotior. 12,5,6
Militiae labor frugalibus facilior. 3,2,10. militiae vacatio Perſis a Magis conceditur. 1,9,12. praeter hanc omnia Maced. ab Alex. 11,1,10
Milo amicus Pyrrhi. 25,3,2
Milo Laudamiae percuſſor. 28,3,8
Miltiades Athen. dux Darium vincit. 2,9,13. in carcere moritur. 2,15,19
Mindarus Laced. dux. 5,4,1

Minerua, pro Delphis pugnat. 24. 8. 5. Maſſilienſium hoſtem terret. 43, 5, 6. Mineruae ſacrae Athenae. 2, 6, 9. panniſiciis placatur. 20, 2, 7
Minium in Hiſp. naſcitur. 44. 1. 9. 44, 3. 7
Minithaea Amaz. regina. 12, 3, 5
Minithya vltima Amaz. regina. 2, 4, 33. *eſt autem eadem cum ſuperiori.*
Miniſter regni amarior quam ipſe rex. 15, 1, 14
Minor viribus, *hoc eſt, inferior.* 39, 4, 4
Minuuntur animi Romanis 31, 8, 8
Minus. nihil minus quam bellum metuere. 7, 6, 9
Miracula Siciliae. 4, 1, 8
Mirus, *pro magno.* mirus tumor. 11, 11, 12
Miſcere querelam publicam cum priuatis caſibus 5, 7, 6. victos victoribus affinitatibus connubiorum. 12, 12, 2
Miſerari, *cum accuſat.* 8, 5, 13. 12, 5, 5. 27, 1, 5. 28, 4, 12. *pro miſereri; niſi forte ita legendum*, 5, 8, 7. 15, 3, 6. 43, 4, 11. miſerari vicem ſuam, vicem filiorum, *pro queri de fortuna.* 8, 5, 13. miſerari caſum ſenis. 12, 5, 4
Miſeratio alicuius tenet aliquem. 7, 2, 11
Miſericordia alicuius permoueri, 5, 10, 7. miſericordiam mouere. 4, 4, 1. miſericordia motus. 1, 4, 11 nulla miſericordia ſanguinis permotus. 10, 3, 6
Miſeros conuitia non decent. 14, 4, 4
Miſſio. flagitare miſſionem. 12, 11, 5
Mithridates Ponticus Heracleenſium hoſtis. 16, 4, 8
Mithridates alius Rom. ſocius. 37, 1, 2
Mithridates *Eupator* ſuperioris f. 37, 1, 7. eius pueritia. 37, 2, 4. adminiſtratio regni. 37, 3, 11. bellum cum Rom. cupit 37, 4, 5. Ariarathem ex ſorore nepotem interficit. 38, 1, 11. eius fratrem Cappadocia pellit. 38, 2, 6. Rom. legatos vincit. 38, 3, 14
Mithridatis oratio ad milites 38, 4. *per tot.* genus & nobilitas. 38, 7, 1. parricidia. 38, 1, 1
Mithridates Parthorum R. 41, 6, 1
Mithridates Parth. rex. cognomento magnus. 42, 2, 3. regno a ſuis pulſus, a fratre

fratre interficitur. 42, 4, 4
Mitigare. vix mitigatus eſt patri reuocanti, *pro vix adductus eſt, vt ad patrem in regnum rediret.* 9, 7, 6. mitigare animum alicuius. 3, 3, 2. mitigare populum. 16, 1, 18. mitigato vultu. 18, 4, 9
Mittere, *pro iacere.* 1, 3, 5 vocem, *hoc eſt, edere vocem.* 42, 4, 18. mitti in auxilia quorundam. 4, 4, 3. mittere malum diſcordiae inter aliquos. 12, 15, 11. mittere ſub iugum. 38, 4, 12. mittere ad corpus requirendum. 44, 4, 3 mittit ſe venturum. 5, 3. 7. *pro, qui nunciarent, ſe venturum.*
Mobilitas militum. 26, 2, 12
Moderatio Ptolem. 15, 1, 7 moderatio ſimilis vtinam reliquis mortalibus eſſet. 2, 2, 12. *in quibus* moderatio, *eſt pro moderatione animi. Sic & Val. Maximus.* 4, 1. *& alii ſaepius. Vide & noſtrum* 1, 1, 1 moderare adminiſtrare regnum. 7, 2, 5. moderate regna diuidere. 2, 10, 11
Moderatus, qui iuſtam mediocritatem ſeruat. 7, 6, 16. moderata polliceri. 11, 1, 9
Modicus, *pro exiguo.* 2, 3, 14. 7, 1, 1. modicae vrbes. 9, 1, 1. non modica ſolatia. 19, 3, 4
Modulari neruorum obleſtamenta. 30, 1, 9
Modus. in modum triumphi. 5, 7, 2. 16, 5, 6. modum ſtatuere ſumtibus nuptiarum. 21, 4, 5. in modum reorum. 36, 4, 2
Moles, *pro aggeribus contra vim aq.* 2, 1, 20. *Sic Cic.* 2 *off.* moles fluctibus oppoſitae. maiori mole reparare bellum 22, 3, 9
Moliri, *pro aggredi.* 2, 15, 1 moliri aliquid in aliquem. 14, 4, 11
Mollior labor, *hoc eſt, tolerabilior.* 12, 4, 4
Molliri vitia locorum arte. 2, 1, 6
Moloſſi, qui poſtea Epirotae. 17, 3, 1
Momentum, *pro pondere, robore.* 11, 4, 12. 13, 6, 12. 17, 2, 11. *pro tempore.* 2, 14, 9. *pro vi, efficacia.* 5, 4, 12. ignobile, *pro re non magni laboris & vſus.* 7, 3, 1. momenti tantum in vno viro. 5, 4, 12. breuis momenti

menti culpa. 6, 3, 8. non modicum momentum victoriae in repentino metu hoſtis. 22, 5, 7
Mons ſacer apud Nyſam. 12, 7, 7. Palatinus. 43, 1, 11. aureus in Hiſp. 44, 3, 9. Zapaortenon in Parthis, 41, 5. montes Daedali. 12, 7, 9. Riphaei. 2, 2, 1. montes in plana deducti a Xerxe. 2, 10, 24
Monſtra in freto Siculo. 4, 1, 13
Monſtrare, monſtro alicui arare. 2, 6, 5
Moram facere rebus agendis. 6, 2, 16. *pro differre quae agenda ſunt.* non magnam moram facere bello. 5, 6, 4. *pro facere imbecillitate ſua, vt breui bellum finiatur. Simile illud Virgilii*, Pugnae nodumque moramque. vna haec mora eſt illi a Graecia. 29, 2, 9
Moratur ea res victoriam. 1, 10, 6. nec dicta res morata. 2, 2, 13. morari in radice montis pro habitare. 12, 5, 9. nec facultas, nec inopia moratur fugam. 31, 2, 4
Mos Cypriorum. proſtituere virgines ſuas, 1, 5, 4. Graecorum, vt qui corpora caeſorum petit, pro victo ſit. 6, 6, 9. Lucanorum in inſtituendis liberis. 23, 1, 7. Macedonum ſalutare reges, non adorare. 12, 7, 3. Perſarum in eligendo rege. 10, 1, 2. Segobrigiorum in elocandis filiabus. 43, 3, 16. mos ingenii humani, quo plura habet, eo plura concupiſcere. 6, 1, 1. mores Amazonum. 2, 4, 4. Hiſpanorum. 44, 2. *per tot.* Laconum ante Lycurgum ſoluti. 3, 3, 10. Parthorum. 41, 3. *per tot.* Philippi *primi.* 9, 8, 4. Scytharum. 2, 2, 3
Morem veſtis exinde gens vniuerſa tenet. 1, 2, 3. more ingenii ſui. 8, 3, 15. in morem vinearum. 36, 3, 4. veſtis ſui moris. 41, 2, 4. armorum mos. *ibid.*
Mori, *de morte tantum naturali.* 11, 11, 9. moriens, *morti vicinus, animam agens.* 3, 3, 12
Mors honeſtiſſima in caſtris hoſtium. 2, 11, 13. mors ambigua praedicta. 12, 2, 4. & 14
Mortes. 12, 1, 5. 16, 1, 1. 19, 3, 6. morti ſuccumbere. 14, 6, 12

Morſu nauem detinet Cynaegyrus. 2, 9, 18
Mortales, *pro hominibus*. 2, 2, 7. & *ſaepius: quomodo & alii. v. ind. in Nep.* mortali manu cadere. 14, 4, 12
Mortalitas. humana mortalitate maius opus. 12, 16, 3
Mortuos cremare. *vide* C.
Moſes Ioſephi. 36, 2, 11
Mothona. 7, 6, 14
Motus ſiderum. 1, 1, 9. diverſi motus animorum 1, 1, 1. ne quis motus in Maced. oriretur, *pro tumultu*. 1, 7, 2. motum opprimere. 12, 1, 9. ex motu vniuerſorum conſilium ſumere. 14, 1, 3
Mouere arma. 2, 8, 1. bellum adv. al. 5, 2, 1. 13, 3, 1. moueri miſericordia. 1, 4, 11 domeſtica gloria. 2, 4, 8 ſeditionem mouet fama aduerſi belli. 2, 13, 1. mouere aliquem, *vt aliquid faciat*. 4, 4, 2. mouere agmen. 7, 1, 9. motus *der ſich bewegen laeſt*. 9, 3, 8. mouebat haec multitudo hoſtium Alexandrum. *id eſt, percellebat*. 11, 9, 1. motus pietate mulierum. 11, 9, 15. moueri multitudine hoſtium, *pro terreri*. 11, 13, 8 moueri iuſtis precibus. 12, 8, 16. bellum mouet diſcordia. 16, 3, 1. moueri fortuna alicuius. 18, 3, 8 mouendi belli occaſio. 22, 3, 8. motus pudore. 28, 3, 16. verecundia alicuius. 32, 2, 4
Mox, *pro poſtea*. 43, 3, 4. *Ita Sidon. Apollin. carm.* 9 *verſ.* 53. *rurſus noſter.* 2, 4, 4. 9, 7, 3. *Nec ſemper ad tempus refertur, ſed interdum ad ſolum ordinem.* 12, 12, 11
Muliebris aemulatio. 14, 5, 2. audaciae exemplum Artemiſia. 2, 12, 3. Euridice. 14, 5, 4. Semiramis. 1, 2, 1
Muliebriter. 1, 8, 2. 14, 6, 11
Mulierum bello Spart. maior virtus quam virorum. 25, 4, 6
Multiplicato metu. 43, 2, 4. multiplicata victoria. 43, 5, 1
Multitudo obſeſſorum ipſis nocet. 14, 2, 3. multitudo credula, *pro plebe*. 2, 8, 9. omnis multitudo obviam procedit. 5, 4, 9
Mummius, Cos. Achaeos vincit. 34, 2, 1. Sp. Mummius legat. Rom. ad Prolem. 38, 8, 11
Mundus, ſi mundi, quae nunc

nunc partes ſunt, aliquando vnitas fuit. 2,1,14
Municipes, *pro ciuibus*. 1,12, 14
Munificentia, *pro liberalitate*. 12, 11, 2. *pro magnificentia*. 25, 1, 4
Munimenta hoſtibus bellique receptacula non exſtruenda. 2, 15, 2
Munitiones, *pro operibus, loricis nempe & foſſis* &c. 4, 4, 5
Murgantini Sirac. hoſtes 22, 2, 11
Mures Abderitas pellunt. 15, 2, 1
Murinae pelles. 2, 2, 9
Murus 6000 paſſuum intra 17. diem conſummatus. 12, 5, 11. muris quando primum incluſa Sparta. 14, 5, 6
Mutare morem veterem noua imperii cupiditate. 1, 1, 4. veluti ſexum cum matre mutaſſet. 1, 2, 11. nihil mutato vultu. 1, 5, 3. mutare genus pugnae. 2, 5, 4. mutare nihil de legibus alicuius. 3, 3, 11. quid addendum, mutandum legibus, *ibid.* mutare ducem Alcibiadem Conone. 5, 5, 4. mutare locum ſepulturae. 7, 2, 4. rex nonniſi morte mutatur apud Perſas. 10, 1, 2. corpus hominis, non virtutem regis mutare. 11, 1, 10. mutare vitam luxuria. 20, 4, 2. latrociniis. 22. 1, 5. mutantur imperia noua regum ſucceſſione. 19, 1, 1. mutata fortuna cum loco. 31, 5, 9. mutare cultum armorum, veſtis, victum. 44, 2, 8
Mutuari de piratica commercium pecuniae. 9, 1, 5
Mutuo. petere mutuo ab aliquo naues. 17, 2, 13
Mutuus. mutua vulnera accipere. 13, 8, 8. mutuarum rerum commercium. 18, 5, 8 mutua virtutis aemulatio. 22, 4, 5
Mycale mons, *ſiue promontorium*, Aſiae. 2, 14, 7
Myrtalis, quae poſtea Olympias, mater Alex. 9, 7, 13
Myſteria Cereris euulgare nefas. 5, 1, 1

N.

NAbis Laced. tyrannus. 30, 4, 5. multas Graeciae ciuitates occupat. 31, 1, 5. vincitur a Flaminio. 31, 3, 1. bellum cum Achaeis gerit. 31, 3, 3
Nannus Segobrig. rex. 43, 3, 15

Naſcendi auctor, *hoc eſt, conſilii, ex cuius executione ipſi nati ſunt.* 5, 4, 9
Naſceretur, *pro natus eſſet.* 13, 2, 11
Naſci, *pro fieri, exiſtere.* 39. 2, 14. nata vti diſcordia inter aliquos. 15, 1, 1. naſcuntur noua bella ex integro. 15, 4, 25. 19, 1, 9. natus in ludibrium fortunae. 27, 2, 5
Natura ad locorum patientiam animalia quoque generauit. 21, 2, 11. Scythis dat, quod nec Philoſophia Graecis. 2, 2, 14
Natura, *pro operibus naturae.* 2, 10, 25. loci, hoc eſt, *ſitus, forma, ingenium loci.* 4, 1, 18
Naturae ius eſt, primogenitum ſuccedere. 2, 10, 2. 21, 1, 2
Naturalia, *pro genitalibus.* 1, 4, 2. *pro ſponte natis.* 12, 7, 7. ſidera, *neſcio quomodo pro Sole & Luna.* 22, 6, 3. naturalis materia, *hoc eſt, ipſa natura apta.* 4, 1, 3. naturalis conditio fatorum, *de tempore mortis.* 2, 2, 13
Nauale bellum. 4, 4, 10. 6, 1, 7. naualis gloria vindicata. 5, 4, 7. naualis vſus manet Athenienſibus. 6, 1, 8
Nauis. nauem hoſtilem amiſſis manibus morſu retinet Cynaegirus. 2, 9, 18. naues mercium. 9, 1, 8. roſtratae. 31, 6, 9. nauium Xerxis numerus. 2, 10, 20. naues longae. 2, 4, 19. & ſaepius.
Ne quid mali deeſſet. 16, 5, 2. *frequens auctoribus locutio. Polli. in Gallienſ. cap. 6. & alii complures ita Flor.* 3, 19, 11.
Nearchus in diuiſione imp. Alex. Lyciam & Pamphiliam ſortitur. 13, 4, 15
Nec non &. 4, 1, 3
Neceſſe habere, *id eſt, cogi* 4, 3, 3. 16, 1, 10. 25, 3, 2. 40, 1, 6.
Neceſſarius. epulis neceſſaria. 1, 8, 5
Neceſſitas animum auget. 1, 6, 13. *ita Flor.* aucta neceſſitate virtus. 3, 3, 13. neceſſitatis vis. 16, 4, 5. neceſſitate auxiliorum ſoluere aliquem. 9, 2, 2. neceſſitas calamitatum tanta. 16, 4, 5
Neceſſitudo, *hoc eſt, amicitia.* 11, 3, 1. *pro conſanguinitate.* 12, 15, 9. 39, 3, 10
Nedum, vix patienter vni viro,

viro, nedum feminae parere. 1, 2, 1
Nefandiſſima quaeque. 16, 4, 11. nefandiſſimum caput. 18, 7, 10. nefanda lues. 19, 3, 10
Negare, *pro denegare.* 10, 2, 4. negare de aliquo, 21, 1, 15
Negotium. nullo negotio, *pro facile.* 1, 7, 5. nihil negotii ſupereſſe, *pro rem eſſe fac.* 1, 10, 6. velut nihil negotii ſuſcepiſſent. 43, 2, 2
Nemo Gallorum, qui Delphos oppugnarunt, euaſit. 24, 8, 16
Neoptolemus Eumenis ſocius. 13, 6, 15. proditor. 13, 8, 5. interficitur. 13, 8, 8
Neoptolemus Olymp. pater. 7, 6, 10
Nere purpuram colo. 1. 3, 2
Neris vltima Aeacidarum. 28, 3, 4
Nerui, *pro fidibus.* 30, 1
Nex. ad necem quaeri. 17, 3, 18
Nexi, *hoc eſt, vincti.* 21, 1, 4. 21, 2, 2. nexi ſodalitii iuris ſacramento. 10, 4, 14
Nexus, *pro nodo.* 11, 7, 4
Nicaea vrbs Indiae, ab Alex. condita. 12, 8, 8
Nicanor in diuiſione imp. Alex. Parthos ſortitur 13, 4, 23
Nicias Athen. dux in Sicil. 4, 4, 3. Syrac. duobus proeliis victos. 4, 4, 4 obſidet. 4, 4, 5. vincitur 4, 5, 7. capitur. 4, 5, 11
Nicomedes Pruſiae Bithyni F. patrem interficit. 34, 4, 5. inita cum Mithridate ſocietate Paphlagoniam occupat. 37, 4, 3. Cappadocia a Mithridate pellitur. 38, 1, 5. Paphlagoniae poſſeſſione priuatur. 38, 2, 9
Nicomedes prioris F. ex ſaltatrice. 38, 5, 15 regno a Mithridate pellitur. 38, 3, 6. ſupplex Romam venit. 38, 3, 7
Nihil difficile perſuadere perſuaſis mori. 2, 11, 14
Nihil ex victoria praeter gloriam concupiſcunt Scythae. 2, 3, 7. nihil parant quod amittere timeant. *ibid.* nihil frui, praeter &c. 13, 6, 3. nihil non, *hoc eſt, omnia.* 14, 5, 4. nihil aut priuatae aut publicae rei. 8, 2, 11. per omnia nihil. 42, 5, 9
Nilus. 2, 1, 20
Ninus Aſſyr. R. 2, 3, 18. primus bellum geſſit. 1, 1, 5

totum orientem vicit 1, 1, 8
Ninya Nini f. 1, 1, 10. ignauus, effoeminatus. 1, 2, 11
Nitor magnus impoſitus eſt hominibus & rebus 43, 4, 2
Nobilitas Maced. 33, 1, 1 Mithrid. 38, 7, 1. nobilitas paterna maternaque animos extollit. 1, 4, 4
Nocte concubia. 22, 8, 8
Noctes initiorum quare inſtitutae. 2, 6, 13
Noctes, pro concubitu. 12, 3, 10
Noctua in haſta Hieronis 23, 4, 19
Nodi linguae, *pro vinculis, ſiue impedimentis.* 13, 7, 6
Nolani Chalcid. coloni. 20, 1, 13
Nomen, *pro cauſſa, reſpectu.* 13, 2, 8. 24, 3, 3. *pro fama* 5, 2, 4. 22, 5, 6. 41, 1, 4. *pro ſolo titulo abſque vi.* 13, 2, 11. *ita Curt.* 4, 12, 13. *Salluſt. Rep.* 2, 65. *pro tota gente.* 5, 6, 4. 5, 8, 4. 25, 2, 10. 43, 5, 4. *Vide Vechn. Hellen.* pag. 270. inuiſum nomen, *pro inuiſo homine.* 31, 2, 1
Nomine Dionyſius. 21, 1, 1. Europus. 7, 1, 6. Hercules. 13, 2, 7. Hippias. 2, 9, 2. Nannus. 43, 3, 15. *ita Plin.* nomine Hylas. 10, 16. *&* nomine Oleni. 10, 22. *& Vellei.* nomine Contrebiam. 2, 5, 2
Nomina tyrannorum inuiſa. 21, 5, 9
Nominis ſui magnitudine plus efficit Caeſar, quam alius imp. armis. 42, 5, 13. nominis ſui terrore plures quam armis vincit Alex. 11, 6, 15
Nominibus falſis aliena regna furari. 38, 2, 9. *Tacit. Agr.* 30, 12. *ſimili fere phraſi, ſed diuerſa ſententia,* rapere falſis nominibus imperia *dixit.* nomine proprio condicere inducias 3, 7, 14. nullius nomine quam filii clarior. 12, 16, 3. non ſuo tantum, verum & patris nomine acceptiſſimus cunctis. 13, 2, 8. clara patris nomine. 14, 6, 3. nomine quam opibus amplior vrbs. 22, 5, 6. nomine tutorio regnum adminiſtrare. 30, 3, 4
Nomius Apollinis & Cyrenes. 13, 7, 7
Non modo, *pro non modo non.* 2, 1, 6. 9, 2, 6. *ita Cicero pro Flacc. cap.* 4. *pro*

Cluent. cap. 34. *Liuius.* 1,40,1. & 9,19,14. *L.* 9,ic. 15. *C. de rei vxor. act. l.* 14. *de quaeſtion. Eodem modo, non tantum. l.* 1,3. *V. O. Apud noſtrum rurſus*, non ſpes modo remedii, ſed nec dilatio periculi inueniebatur. 11,8,4

Nonas praedae Apollini vouent Locrenſes. 20,3.3

Nota, *pro macula.* 3.4,7. nota abſolutionis, *pro abſolutione ipſa.* 32,2.7

Nouae res. 34,2,6

Nouercalia odia. 17,1,4. 34,4,1

Nouitas coloris, *pro colore inſueto.* 11,18

Nouitati regis periculoſum otium. 31,1.1. nouitatem ſequi ſolenne ſociis. 22,6,13

Nouus populus, hoc eſt, ignobilis & nuper cognitus, ſicut nouus homo. 36,1,3

Nouare aliquid. 33,2,8

Noxa, *pro crimine.* 22,7,8

Nubendo non proſperae tantum, ſed omnis fortunae ſocietas initur. 3,2,8

Nubes belli. 29,3,1

Nudum nomen. 39,3,3

Nulla metuentibus quies. 2,13,11. 24,8,13

Nullae hominum aduerſus Deos vires. 2,12,10

Nullo, *pro nulla re.* 5 1,1

Numero 1200 naues, *an der Zahl.* 2,10,23. *Ita Liuius,* 2,16,10. trecenti numero. *Sic nomine ſupra.* vnus ex numero ſuo, *vnus ex ipſis.* 5,9,2. tot numero. 1c,1.7. ex numero amicorum aliquem relinquere. 12,1c,6. in numerum ſatellitum legere aliquos. 12,12,4. plures numero. 33,1.2

Numidae. 19,2,4. 22.8,10

Numina ſuperum inferumque. 11,15,10

Numitor a fratre regno pellitur. 43,2,2. reſtituitur a Romulo. 43,3.1

Nunc, *de tempore, quod olim praeſens fuit, cum res gereretur.* 8,2,10. *Vide & v.* Praeſens. *ſic & etiam* nunc. 28,3,13

Nuncupare aliquem heredem. 12,15,9 & 12

Nuntiare per epiſtolas alicui aliquid. 14,5,3

Nuntii ne rem prodant interfecti. 2,15,15. ne Nuntius quidem ex clade Cyri ſuperfuit. 1,8,12. nuntium

tium trepidum referre. 31 2, 8

Nuptiae, *pro matrimonio.* 2, 5, 9. nuptias alicuius non obtinere. *ibid.* nuptiae Carthag. ſine dote. 3, 3. 8 nuptiarum ſumtibus decreto Carthag. modus ſtatutus. 21, 4. 5

Nusquam honeſtior mors quam in caſtris hoſtium. 2, 11, 13

Nyſa vrbs Indiae a Libero patre condita. 12, 7, 6

O.

OB honorem virtutis, *pro in honorem (vt Flor. 1, 3, 1. loquitur)* 12, 8, 7

Obiectare alicui mortuo patrocinium alicuius, *hoc eſt, exprobrare.* 12, 6, 4

Obiectus. fluminis obiectu fuga hoſtibus difficilior, 1, 8, 3

Obire bella, conuiuia, officia publica & priuata. 41, 3, 4

Obiicere hoſti tot millia ſociorum. 11, 14, 4. obiicere aliquem canibus. 44, 4, 5

Obligare ciuitatem iureiurando. 3, 3, 11. obligare ſe quibus aliquis vult obſecrationibus apud Deos patrios. 24, 2, 5

Obligatio linguae, *pro vinculo, impedimento.* 13, 7, 1

Obliqua oratio. 38, 3, 11

Oblitus, *cum accuſatiuo.* 30, 1, 8. obliti dignitatis ſuae, *non rationem habentes.* 4, 2, 5. obliti cladium ſuarum. 6, 4, 5. coniugum. 11, 5, 9. 12, 15, 9. iuris humani. 18, 4, 8. oblitus magnitudinem nominis & maieſtatis. 30, 1, 8

Obliuio iniuriarum Athenis iureiurando ſancita, 5, 10, 11

Oblocare operam, *pro locare.* 11, 10, 9

Obrutus multis vulneribus. 12, 8, 5

Obſecrationes, *pro execrationibus.* — 24, 2, 5

Obſeruare aliquid religioſe. 7, 2, 9. aliquem regem obſeruare. 12, 7, 11. obſeruatur id ab omnibus. 21, 4, 5. obſeruare aliquem diem ſolemnem. 41, 4. 10

Obſides Romae regum filii. 31, 2, 4. 34, 3, 2. 34, 3, 6. 34, 4, 1. 42, 5, 13. obſides ſibi dari poſtulare in pignus futurae pacis. 7, 3, 1

Obſequia principum, *hoc eſt,*

eſt, *obſequia principibus debita.* 3, 2, 9. maiora obſequia in aliquo habere. 8, 6, 6. in obſequia alicuius iurare. 13, 2, 13
Obſidere, *pro adſidendo cuſtodire.* 1, 5, 10. obſidere animum alicuius. 42, 4, 21. praeſidia Macedonum obſidentur. 11, 2, 9. obſidere populum immiſſis militibus. 22, 2, 11. obſeſſus tot & tantis rebus. 29, 4, 9
Obſidio Antiochiae. 39, 3, 6. Argorum. 25, 5, 1. Athenarum. 4, 4, 5. 5, 8, 1. Babyloniae. 42, 4, 2. Byzantii. 9, 1, 2. Carthaginis. 18, 7, 6. Daphnes. 27, 1, 5. Heracleae. 13, 5, 8. Meſſeniae. 3, 4, 1. Pydnae. 14, 6, 4. Syracuſarum. 4, 4, 5. 22, 3, 2. 22, 4, 1. 22, 8, 1. obſidione circumdata. 5, 8, 1. obſidione cingere. 9, 1, 2. obſidio grauatur multitudine. 14, 2, 3. ab obſidione recedere. 14, 2, 4
Obſidio, *pro cuſtodia.* 15, 1. 3. 39, 1, 1. 2, 12, 6
Obſiſtere votis alicuius. 3, 1, 2
Obſtinatus venit aliquis ad aliquem. 14, 6, 9
Obſtringere aliquem ſacramenti religione. 1, 9, 18. fidem alicuius beneficio. 2, 15, 14. ſe grauiſſima execratione. 3, 4, 1. obſtringi iureiurando. 5, 10, 11. 11, 3
Obterere. obterenda Graecia domeſticis bellis. 15, 2, 12
Obtentus, *pro ſpecie, praetextu.* 5, 8, 12
Obtinere, aegre obtineo admitti. 1, 3, 2. nuptias alicuius non obtinere. 2, 5, 9. obtinere auxilium ſatellitum ad cuſt. corp. 2, 8, 10. aditum regis. 21, 6, 5. alicui veniam. 37, 1, 6
Obtrectationis inuidia decedit. *praef.* 6
Obuenit alicui hereditarium. 38, 5, 4
Obuerſari in oculis hominum. 31, 2, 3. ante oculos. 26, 2, 5
Obuiam ire conatibus alicuius. 12, 15, 16. obuiam occurrere. 1, 6, 13
Obuius. obuium habere aliquem. 1, 6, 2
Occaſio beneficii honeſtior, quam vltionis. 16, 3, 12 occaſione vtendum. 38, 5, 1. in occaſionem recuperandae libertatis ad arma concurrere. 12, 1, 6

Occi-

Occidere, *de his, qui in praelio cadunt.* 2, 14, 8. 12, 4. 9. ſi quorum patres occidiſſent. 11, 4, 9. *id eſt, occiſi fuiſſent.* 17, 1, 2
Occidione caedere. 22, 7, 2. 28, 2, 1. 28, 4, 12. occidere. 2, 14, 8
Occiſus, *dictum de eo, qui veneno periit.* 3, 2, 1
Occultare aliquid nouo habitu. 1, 2, 1
Occumbit ſtella. 37, 2, 3
Occupare, *hoc eſt, praeuenire.* 12, 14, 6. 16, 1, 10. 34, 4. 2. 39, 4, 7
Occupare bellum, *hoc eſt, prius inferre.* 2, 5, 10. 38, 10, 1. exercitum, *eſt in ſuam poteſtatem redigere.* 22, 7, 6. facinus, *pro celeriter exſequi.* 1, 9, 9. tranſitum, *pro celeriter rapere, priusquam impediatur.* 2, 3, 7. occuparunt haec hiſtorici inter ſe ſegregati. *praef.* 3. occupare tyrannidem per dolum. 2, 8, 6. regnum inſulae. 4, 2, 2. occupauit pater generum filiae nuptiis. 9, 7, 7. occupauit neruos eius rigor. 11, 8, 4. occupare claſſem. 11, 10, 3. occupare regem, *pro praevenire.* 12, 14, 6. inſidias, *id eſt, praeuenire.* 16, 10, 10. manium pacem. 20, 2, 7. dominationem. 21. 4, 1. inſidias. 34, 4, 2
Occupatus, *hoc eſt, praeuentus.* 2, 12, 21. *oppreſſus.* 5, 8, 14. occupatus in aliis bellis. 1, 7, 11. 11, 1, 7. Meſſeniorum bello. 3, 6, 5. inſidiis alicuius. 7, 4, 7. in apparatu nuptiarum. 43, 3, 9
Occurrere, *pro in memoriam redire.* 12, 6, 14. 40, 1, 2. occurrere obuiam. 1, 6, 13. occurrere memoriae, *in mentem venire.* 14, 6, 10. cui rei primum occurrat, ambigit. 29, 4, 9
Occurſum eſt. 13, 8, 6
Oceano libamenta data. 12, 10, 4
Ochus Artaxerxis Perſ. R. 10, 3, 1. eius crudelitas. 10, 3, 2. & obitus. 10, 3, 7
Octauius Perſeum capit. 33, 2, 6.
Oculus Graeciae Athaenae 5, 8, 4. oculi Graeciae duo, *Sparta puta* & Athenae. *ibid.*
Oculis aliquid deuorare. 21, 5, 6. ſub oculis alicuius, *in conſpectu.* 1, 4, 5. vaticinari ac pene oculis videre. 12, 15, 6. in oculis ho-

minum

minum obuerſari. 31, 2, 3. ante oculos obuerſari. 26, 2, 5
Oculorum laſciuia. 1, 3, 2 valetudo ex nimia luxuria. 21, 2, 1
Odia procerum Alex. inter ſeſe. 13, 3, 6
Odium arrogantiae Perdiccae plus nocet quam hoſtium vires. 13, 8, 2. odium parit nimia imperandi cupiditas. 5, 1, 6. odium Athen. & Perſ. paternum auitumque. 5, 1, 7 Dardan. & Maced. velut immortale. 29, 1, 2. Theſſal. & Theban. aduerſus Phocenſ. 8, 4, 5. Hannibalis in Rom. 28, 1, 8. odium non regium, ſed hoſtile. 12, 5, 1. *ita Liu.* 2, 58, 4. odiſſe plebem plusquam paterno odio. *Adde noſtrum.* 17, 1, 4
Odium, *pro eo quem odio proſequeris.* odium omnium popl. eſſe. 11, 3, 10. Sic amor *pro eo, quem amamus:* cura *pro eo, de quo curam gerimus.* odium internecinum cum Perſis. 11, 9, 4
Oenanthe & eius apud Ptolem. auctoritas. 30, 2, 3
Offenſa, *quaſi pro omni moleſtia; latiſſime enim ſumitur, vt quae fauori opponatur.* 5, 4, 8. 5, 5, 4 *pro odio.* 17, 3, 16. offenſae veteres ſimultatum ſunt inter aliquos. 2, 6, 16. offenſa erepti regni. 17, 2, 9 offenſam contrahere. 17, 3, 16. offenſa non depenſi ſtipendii. 22, 8, 8
Offenſus alicui, *hoc eſt, inimicus.* 35, 1, 3. *ita Sueton. Caeſ.* 19, 6. & *Tib.* 13, 5 offenſus ſuperſtitionibus Aegyptiorum, *id eſt, non probans, deteſtans eas.* 1, 9, 2. offenſus crudelitate alicuius. 22, 4, 1. offenſus aliquis quod non ex eius arbitrio res geſta. 30, 4, 18
Offerre ſe morti pro ſalute patr. 2, 6, 22. offerre ſe alicui ducem adv. patriam. 2, 9, 7. offert ſors proelii vtrumque fratrem pugnae. 5, 1, 8. offerre ſe periculis temere. 9, 8, 15. offerre alicui matrimonium filiae, & regni portionem. 11, 11, 3. & 10. offerre ſe victorem pro amiſſo, *pro ſiſtere ſe.* 13, 1, 3. operam ſuam ad cuſtodiam ſalutis alicuius. 14, 1, 14. ſe militem expeditionis. 21, 6, 5. offerre

ferre pacem alicui, ſi emere velit. 24, 5, 1. offerre alicui pacem venalem. 25, 1, 3. offerre alicui Aſiam in praemium latae opis, 27, 2, 6. miniſterium conſilii ſui. 31, 5, 8 alicui oſculum. 34, 3, 2
Officium; in officium alicuius ſubiicere aliquem. 12, 12, 5. officia alicuius ſibi vindicare. 14, 5, 2. officium facere regi inter ſatellites. 16, 2, 9. publ. & priuata officia obire. 41, 3, 4
Olei vſus inuentus. 2, 6, 5
Olympias Filia Neoptolemi. 17, 3, 14. Philipp. primi vxor. 7, 6, 10. repudiatur 9, 5, 9. 11, 11, 5. percuſſorem ei immittit. 9, 7, 1. eumque in cruce pendentem coronat. 9, 7, 10 & gladium Apollini conſecrat. 9, 7, 13. Antipatrum criminatur. 12, 14, 3 Aridaeum & Eurydicem interficit. 14, 5, 6. necatur, 14, 6, 11. 15, 1, 3
Olympias Pyrrhi. 28, 1, 1
Olympiacus mercatus. 13, 5, 3
Olympium certamen. 7, 2, 14, 12, 16, 6
Olympus mons. 7, 4, 1
Olynthii cum Maced. bella gerunt, 7, 4, 6
Olynthus expugnatur a Mardonio. 2, 14, 1. exſcinditur a Phil. 8, 3, 11
Omen. praeferre omen duplicis imperii. 12, 16, 5 hoc nomen portendit alicui victoriam. 12, 16, 6
Omittere animum nubendi 2, 4, 5. non omittere aliquem, *pro non negligere*. 17, 2, 11. omittere ſpem victoriae. 20, 3, 4
Omiſſis ducum officiis, *hoc eſt, praeter ipſorum ſollicitudinem.* 11, 9, 8
Omnia caſtra, *hoc eſt, tota.* 2, 11, 16. *& ita omne pro toto ſaepius reperitur,* omnem vitam agere. 1, 6, 6
Onerare honoribus, *pro ornare,* 5, 4, 13. *non tam pro ornare quam explere, cumulare, hic poni videtur.* onerare ſe vino. 1, 8, 7 naues exercitu. 11, 5, 5 nimis onerare fortunam ſuam. 12, 8, 15. onerare vinculis. 43, 2, 4
Onomarchus Phocenſ. dux. 8, 1, 14
Onus vndarum, *pro vi.* 4, 1, 1
Opem omnem humanam alicui interdicere. 5, 4, 15
Opera. eorum opera effectum eſt, ne pacem acciperent, *pro, per eos.* 5, 4, 4.

operam oblocare. 11, 10,

Opera Athen. voto maiora. 2,6,1

Operoſius, *hoc eſt, maiori labore.* 38, 4,13

Opes *pro viribus, potentia.* 6, 1,8. 12,3,12. 13,4,25. 13, 6,18. 16,3,7. 18,3,5. 18,7, 19. 21,5,9. 22,5,6. 32,1,3

Opum contemtus apud Scythas. 9,2,9

Opinari durius de aliquo, *hoc eſt, ſentire & loqui.* 12, 5, 8. ita male opinari *Sueton. Aug.* 51,4

Opinio, *pro fama.* 8, 3,8. 11 5,5. 12,8,2. 18,5,17. 13,1, 12. 25,2,10. 31,6,14. 41, 4,9. 44,3,5. *ita Caeſ. de bell. Gall.* 2,24

Opinio victoriae, *pro exiſtimatione ex victoria parta* 25,2,10 *ita fere*, opinionis inuictae exercitus, 33,1,4

Opobalſamum apud Iudaeos tantum natum. 36,3,1. *hodie & alibi prouenit: vt Cairi, ſecundum relationem itinerariorum.*

Operiri, *pro exſpectare.* 11, 8, 10. 12,13,1. 13,6,15

Opportuna bello loca occupanda. 4,4,8

Opprimere, *proprie eſt, inopinantes & imparatos inuadere,* 2,8,1. 2,10,13. 5, 5,2. 11,2,10. oppreſſi ſeruitute iniuſta. 11,1,1. opprimere motum in ipſo ortu. 12,1,9. oppreſſit infamiam inſidiarum potentia. 12,13,10

Opulentia Perſ. 2, 10,22 6, 2,16

Opulentius epulari. 3,3,5

Opus, *pro labore.* 40, 2, 4. opus humana mortalitate maius, *de Alexandro,* 12,16,2

Opus eſſe regem, *pro rege.* 11,7,10. *Ita Plaut. in milite.* 4,2,69. talentum Philippum huic opus auri eſt. *& idem alibi,* opus eſt puero cibum. *adde A. Gell.* 17,2. *& Nonium in voce* offendere *Accuſatiuus* regem, *qui in textu eſt, non a voce* Opus *regitur, ſed reſpicit verbum praecedens* reſponderunt. *Vide Not.*

Oraculum. 2,6,16. de felicitate regni Maced. 7,6, 1, de nodo Gordio. 11,7, 4. *plura vide in* Reſponſum. oraculum Delphicum eiusque deſcriptio. 2, 6,15. ad oraculum Delphicum proficiſci, 3,3,11. oraculi

culi diuerſa ſententia fuit. 3,4. 16. antiqua oracula cecinerunt. 11, 7, 4 oracula reſponderunt. 11,7, 10. oracula Delphica praedicunt alicui inſidias. 12,1,3. ad oraculum Delphos legatos mittere. 10, 3, 1
Oratio Mithridatis. 38, 4 oratio acuminis & ſolertiae plena, vt nec ornatui facilitas, nec facilitati inuentionum deeſſet ornatus. 9, 8, 10
Oratorum apud Athen. auctoritas. 11,4,10
Orba reſp. *hoc eſt, ſenatu priuata, qui eſt inſtar patrum.* 21,4,3
Orbis terrarum, *pro totius orbis terr. rebus geſtis praef.* 2. orbis vires, *pro totius orbis.* 8, 2, 6. urbis terrarum princeps Graecia. 8, 4, 7. orbis terr. vindices *ibid.* orbis imperii fundamenta iecit pater. 9, 8, 21. orbis terrarum ſpoliis refertu vrbs. 11, 14, 11 orbis bella finire in vno capite 12, 9, 6. orbis terr. conuentus. 12, 13, 7. orbis terr. victus. 13, 1, 14. orbis domitores 14, 4, 20. *Vide & ind. in Nep.*
Orbitatis dolor. 1, 5. 8. 1, 8, 9. 42. 4, 17
Orchomenii Theb. hoſtes. 11, 3, 8
Ordinare aciem, *hoc eſt, inſtruere.* 11, 9, 8. ordinatis rebus Macedoniae. 8, 6, 3 ordinare aliquem in ſucceſſionem regni. 17, 1, 4 ordinare diſciplinam militarem. 18, 1, 1. ordinare tribunatus, praefecturas. ducatus. 30, 2, 5
Ordinum ductores apud Alex. omnes ſexagenarii 11, 6, 6. ordines ducere *ibid.*
Ordo naſcendi obſeruandus in ſucceſſionibus. 2, 10, 2. per ordinem ſucceſſionis deſcendit regnum ad aliquem. 1, 4, 1. 2, 6. 2. ordo ciuilis diſciplinae. 2. 6, 6. per ordines diuidere adminiſtrationem reipubl. 3, 3, 1
Oreſta, id eſt, Oreſtes. 17, 3, 7
Oreſtes, Agamemnonis Pyrrhum occidit. 17, 3, 7
Oriens vniuerſus ſubactus a Nino. 1, 1, 8. a Cyro. 1, 8, 1 immoderate calidus. 2, 1, 6. orientis totius vires contra Athen. 5, 1, 9
Orientalia auxilia. 14, 4, 18
Origo regnorum. 1, 1, 4

Aegy-

Aegyptiorum. 2, 1, 5. Amazonum. 2, 1, 3. 2, 4, 1, Armeniorum 42, 2, 7 Athen. 2, 6, 1, Bactrianorum. 2, 1, 3. Carthaginienſium. 18, 3, 1, Dacorum. 32, 3, 18. Epirotarum. 17, 3, 1. Gallaecorum. 44, 3, 3. Heracleae. 16, 3, 3. Iſtrorum. 32, 3, 15. Italiae populorum. 20, 1, 7, 20, 5, 8. Iudaeorum. 36, 2, 1. Medorum. 1, 3, 6. 42, 3, 8. Parthorum. 2, 1, 3. 41, 1, 1. Perſarum 1, 6, 18. Romanorum. 43, 3, 1. Scordiſcorum. 32. 3, 8. Scytharum 2, 1, 5. Seleuci. 15, 4, 2

Origo diuitiarum apud Graecos. 2, 14, 7. lanificii. 2, 6, 5. matrimonii. 2, 6, 7. olei, 2, 6, 5. vini. *ibid.* originem alicuius requirere, *de ſtirpe*, 1, 6, 3. originem dare vrbi, 2, 6, 4, de origine ſua conſulere oraculum. 11, 11, 2. originem diuinitatis acquirere cupiens. 11, 11, 6. originem habere alicunde. 12, 4, 12. originem ducere ab aliquibus. 20, 1, 11. origini ſuae non parcere, *id eſt, illis, a quibus originem quis ducit.* 23, 1, 7. originis ſuae auctores. 23, 1, 1. origo alicuius manat ab aliquo. 23. 4, 4

Oriri. motus oritur. 11, 7. 2. ſeditio orta eſt. 11, 7, 9. orta mentio rerum geſt. inter ebrios. 12, 6, 2

Orithya Amaz. regina 2, 4, 17. Athen. bellum infert. 2, 4, 26

Ornamenta omnium virtutum alicui exiſtunt. 7, 2, 14

Orodes Parth. R. fratrem interficit. 42, 3, 4. & Craſſum cum exercitu. 42, 3, 3

Orofernes Cappadox benefactori ſuo Demetrio inſidias ſtruit. 35, 1, 2, & 3

Orolcs Getarum R. ſuos male proeliatos qua poena affecerit. 32, 3, 18

Oropaſta magus Perſ. R. 1, 9, 10

Orphei ſacra. 11, 7, 14

Ortoadiſtes Armen. R. 42, 2, 6

Ortus. in ipſo ortu opprimere motum. 12, 1, 9. in ipſo ortu prodigia magnitudinis eius apparuerunt. 12, 16, 4. in ipſo ortu vrbem opprimere. 43. 4, 3

Os. non eſt illis in ore aduerſa pugna Siciliae, ſed victo-

victoria Graeciae, *id eſt. non dicunt de adu. p. non mentionem eius faciunt.* 5,4,7
Os leonis, *pro rictu.* 15,3 8
Ora, ciuium, *pro oculis, conſpectu.* 5,4,10. 16,5,5. 36,1,5. ora ſuſpenſa conuertere in al. 5,4,10
Oſculantur Macedones Alex. dextram. 12,15,2
Oſculum Popilio offert Antiochus. 34,3,2
Oſſa patris in regnum ſuum refert Helenus Pyrrhi. 25,5,2. oſſa regum alicubi poni. 7,2,2
Oſtanes vir ſagaciſſimus. 1,9,14. fraudem maiorum detegit 1,9,18
Oſtendere, *pro exponere, narrare* 2, 4, 26, oſtendere opes & negligentiam regis. 25,1,9
Oſtentare praedam velut ſpolium victi hoſtis. 19,3,6. oſtentant vrbes veſtigia Graeci moris. 20,1,6 oſtentant Metapontini in templo ferramenta Epei. 20,2,1
Oſtenti prorſus genus. 10,1,6. *de re mira.*
Oſtium Iſtri in Scythia. 9,2,11
Otia, *pro deſidia* 6,9,6
Otium nouitati periculoſum. 35,1,1, otium in magno exercitu periculoſum. 20,1,1. otii quoque reddenda ratio. *Praef.* 5. otio corrumpuntur vires. 2,15,13. *Adde Vellei.* 2,78,4, otio nimio plebs laſciuit. 16,4,3. otium ac deſidia ſuperauit, quos bella inuictos praeſtiterant. 1,7,13

P.

PAcare *quaſi pro ſubigere.* 38,7,5. pacificandum 6,1,2. pacificator. 18,2,4. pacificatus. 23,1,1
Paciſci cum aliquo nuptias filiae eius, proditionis praemium. 2,15,14. 7,4,7. pacta mercede bellum ab aliquo redimere. 7,5,1. pacta ſalute. 8,5,3. paciſci ſibi perpetuum honorem ſacerdotii. 18,5,2. pacta ſocietate. 20,5,6
Pactio cuius fidei. 8,5,4 pactionem interponere. 7,6,4. 21,3,3. pactionem facere. 22,8,3
Pacorus Orodis. 42,4,6. interficitur. 42,4,14. immodice lugetur a patre. 42,4,17
Paena, *pro malis. afflictionibus.* 3,5,2, paenas luere 8,1,13.

8, 1, 13. pendere 8,2. 4. 15, 3, 6. 32, 1,14. 36, 4, 2. *ſcribendum potius poena. Et vide infra Poena.*

Paenitet. quorum ſi illos paeniteat. *id eſt, quae ſi ipſis non ſufficiant.* 28, 3, 15, paenitere coeperunt. 31. 3, 3. paenitet me vitae. 13, 1, 5

Paenitentia ductus. 10, 2, 4

Paeonia 7, 1. 5

Palam haec facta ſunt. 9, 7, 14

Palanthus 3, 4, 8. Potius *Phalanthus* legendum.

Palaria, *pro ſparſim fugere.* 15, 3, 11

Palatinus mons. 43, 1, 11

Palanteum Arcad. vrbs. 43 1, 10

Palmam ferre, *hoc eſt, principem locum,* 15, 3, 16. *ſicut* palmam tenere amicitiae regiae. 17, 6, 3. tot bellorum palmae laureaeque, *id eſt victoriae,* 14, 4, 17,

Paludes prohibuere Scythas ab Aegypto. 2, 3, 12

Paludamenta coccinea, 20, 3. 8

Pamphylia in diuiſ. imp. Alex. Nearcho euenit. 13,4,15

Pan. 34,1,12

Panaſogorus Scytha. 2, 4,28

Pandoſia vrbs Epiri. 12, 2, 4 Italiae. 12, 2, 14.

Pangere pacem in tot annos 5, 7, 1

Panificia. 20, 2, 7

Pannonia a Gallis occupatur, 24, 4, 3. 32, 3, 14

Pannoſus, *hoc eſt laceris veſtibus.* 2, 6, 19

Paphlagonia in diuiſ. imp. Alex. Eumeni datur, 13, 4, 16. occupatur a Mithrid. & Nicom. 37, 4, 3 Paphlag. regum nomen Philiamenes. 37,4,8. *vide ſimilia in Regnum.* libertate donatur a Rom. 37, 2, 19

Par ducum bene comparatum. 6, 2, 7. *ſimile a re ſtadiatoria, Vid. etiam ſupra* comparare. *ita* 17, 1, 9. *cui ſimile illud Flori* 4, 2, 54. *& Plinii iſtud* 8, 21. naturae nihil placuit eſſe ſine pari.

Par bellis, *hoc eſt, ſufficiens ad bella propulſanda, gewachſen.* 7, 4, 6. *ita* crudelitati. 16, 4, 13. *ſimile* Flori. 1, 11, 1. aciei par vniuerſa iuuentus eſſe non potuit. 6, 7, 7. par fortuna priori bello. 18, 1, 11. cui par odium in aliquem

quem eſt, 18,4,9, viribus par *alicui.* 22, 4, 1, inter pares aſſiduum diſcordiæ malum. 16,5,1

Parapammeni. 12, 5, 9. in diuiſ. imp. Alex. Extarchi traduntur. 13,4,21

Parare bellum alicui, 5, 11,3. 8,4,11, 16, 5,1. parare deditionem, aciem. *hoc verbum neutri bene conuenit, cum vtrique debuiſſet.* 21, 12, 16. parare epulas. 1, 6, 5. *bene dictum. Inde* apparatus *abſolute pro apparatu conuiuiorum & epularum ponitur, ſicut in illo Horatii:* Perſicos odi, puer, apparatus. parare exercitum. 1,5,9. inſidias. 3,1, 6. paro facere aliquid. 2,13, 4, parare inſidias alicui. 10,2,5. 11, 7,1. parare magnas opes. 16,3,7. parare ſe proelio. 26, 2, 2. paratus ad inediam, laborem, mortem. 44,2,1.

Parcere ſaluti in acie. 28, 4, 4. vitae pugnando. 32,1, 5. vitae alicuius. 35, 1, 4

Parcimonia, *pro frugalitate* 3, 2,10. 18, 4, 1 23,1,9

Parcus in cibum, *hoc eſt, modico cibo contentus.* 41, 3. 13. *Ita* parcus pecuniae, 6,8,6. *pro non cupido pecuniae, vt auctor ipſe exponit, mox num.* 7. *ita* parciſſimum vini *Sueton. dixit* Caeſ. 53. 1. & Aug. 77, 1. parcior ſomnii. 11, 13. 2. *vel enim pro* cum *legendum ibi* cuius, *vel ſubaudiendum eſt* eius, *aut* illius.

Parentare, multis caedibus alicui mortuo. 12, 15, 6. ſanguine ſuo manibus hoſtium. 13, 3, 10. vxoris manibus parentare ſupplicio alicuius. 29,3,12

Parentatio Alex. ad tumulos heroum Troiae. 11, 5, 12, parentatio annua. 9, 7,13

Parentis contumelia aequo animo ferenda. 15,3,10

Parere, *pro ſummae poteſtati ſubiectum eſſe.* 1,3,3. praeceptis, *id eſt, adhortationibus & conſiliis,* parere. 3, 4,15

Parere. fabulae Scyllam & Charybdim peperere. 4. 1,13

Pariter, *pro ſimul.* regnum cum vita pariter amittit. 17,2,5

Parmenio dux Philippi in Aſia. 9, 5, 8. Alex. a medico cauere iubet. 11,8,5.

Per-

Perſicam claſſem occupat. 11. 10, 4. pecuniae praeficitur. 12, 1, 3. interficitur. 12, 5, 3. Iaſonis templa diruit. 42,3,7
Parnaſus 24,6,8
Parricidium, *pro caede principis*. 9,7,12. *ita Curt.* 8, 8, 32. *Flor.* 4, 7, 2. *Tacit. Annal.* 4, 34. 7. parricidium *vocatur etiam, cum nepos auo regnum eripit.* 23, 2,7
Parricidia nullam iuſtam cauſſam habere poſſunt. 16, 1, 4
Partes. nullae partes conſiliorum relinquuntur alicui. 13, 3, 1
Partheniae. 3, 4, 7
Parthiae deſcriptio. 41, 1, 11
Parthi Scytharum progenies. 2, 1, 3. Scythico ſermone exules. 41, 1, 2. Parthici imperii conditores, Scythae. 2, 3, 6. Parthi Perſici imperii ſucceſſores. 11, 51, 2. in diuiſione imp. Alex Nicanori forte veniunt. 13, 4, 23. Demetrium capiunt. 36, 1, 5. Syriae inhiant 38, 9. 13. Antiochum occidunt 38, 10, 14. eius corpus in Syriam remittunt 39, 1, 7. Pompeium iuuant 42, 4. 9. Antonium vincunt. 42, 5, 3. Parthorum crudelitas. 39, 1, 4. origo & hiſtoria. 41. & 42. ſuperbia. 38, 10, 5. Parthorum regum origo. 12, 4, 12. Parth. reges parricidae. 42, 4, 12. Parthi, *pro regione Parth.* 12 3, 1
Particeps arcanorum regis. 1, 4, 6
Participare cum aliquo regnum. 34, 2, 8
Participia temp. praeteriti verborum deponentium paſſiue vſurpata. executum. 7, 3, 2 conſolatus. 22, 6, 4. enixus. 43, 2, 8. profeſſus. 8, 4, 4. aggreſſus. 7, 6, 5. expertus. 8, 4, 5. pactus 8, 5, 3, 7, 1. depreccatus. 8, 5, 4
Partiri, penſa inter virgines 1. 3. 2
a paruulis aetate, *hoc eſt ab incunabulis.* 12, 10
Paruus ad continendam ciuitatem exercitus 5, 8, 11
Parum conſulere r. p *pro non conſulere.* 2 7, 9
Parymae ſubiguntur ab Alex. 1, 5. 9
Patefacere iter ferro, quod aliter non patet. 2, 13, 6 inſidias. 43, 4, 9
Patrem ſuum interficit Prolem. *Phyſcon.* 29, 1, 5 Nicomedes Bithynus. 34, 4, 5. Bactrianorum rex. 41, 6, 7. Phrahates

Parthus. 42, 5, 1. patrem vita functum ſua captiuitate ad ſepulturam redimit Cimon. 2, 15, 19. patrem regis eſſe regno pulchrius. 16, 2, 9. patres S. R. *nomen.* 43, 3, 2

Patere, *pro obnoxium & opportunum eſſe.* 2, 4, 26 *vide etiam Ind. Flor. pro licere.* 22, 5, 10. *pro extendi.* 2, 1, 2. 42, 2, 9. patet multum Scythia in longitudinem & latitud. 2, 2, 2 patet iter. 2, 13, 6. patet Sicilia tota flatibus ventorum. 4, 1, 2. non patet domus alicuius muneribus 18, 7, 7. patent bella his in illos. 22, 5, 9

Pati aliquem infeſtum, *hoc eſt, habere infeſtum ſibi.* 9, 4, 4. 4, 3. 4. pati bellum. 1, 7, 10. pati aliquos graves. 4, 3, 4. aliquos hoſtes. 6, 5, 10. pati ſtuprum ab aliquo. 9, 6, 5. valetudinem maiorem. 13, 2, 11 aduerſa proelia alicuius. 16. 3, 6. bellum ab aliquo 18, 2, 2. ſterilitatem, famem. 28, 3, 7. ſcabiem, 36, 2, 12. pati inſidias alicuius. 37, 2, 4. obſidionem. 4, 6, 4

Patiens nauigationis aqua. 36, 3, 7

ad Patientiam locorum animalia quoque generauit natura. 2, 1, 11. magna patientia cedere aliqua re. 1, 10, 12

Patibulo ſuffixus Bomilcar Poenorum dux. 22, 7, 8

Patrata. bella patrata. 2, 6, 1

Patria non liberis tantum, verum & ipſi vitae praeponenda. 31. 7, 6. patriae mandata amicitia priuata potiora. 34, 3, 2. Patriae ipſa vita debetur. 18, 6, 4 patriae ab optimo quoque etiam ſpiritus ipſe debetur. 31. 4, 11. patriae potius quam liberis conſulendum. 41, 5, 13 pro pat. aliquid vel cum periculo audendum. 5, 9, 6 pat. conſpectus vires ſubminiſtrat. 9, 7, 5. patriae plura quam vitae debere cenſet Leonidas. 2. 11, 6 patriae iura non liberis tantum, verum vitae ipſi praeponuntur. 31, 7, 5 de iure patriae nihil decidi poteſt. *ibid.*

Patria Pyrrhi ignobilis, ipſius egregiis factis illuſtratur. 25 5, 6

Patria eloquentiae, Athenae. 5. 9, 9

Patrimonium, *pro opibus, facultatibus.* 3. 7. 7. patrimonium patris, *hoc eſt,* ager

INDEX.

opes paternae. 3, 4, 8. patrim. priuatum, *quod pater adhuc priuatus habuit*. 2, 10, 5. patrimoniis non ditat Scythia. 9, 2, 7

Patrocinia veniae, *hoc eſt, media ad faciliorem veniam*. 5, 11, 7. ſceleris, *pro defenſione ſcel*. 16, 1 4. patrocinium alicuius alicui mortuo obiectare, *id eſt, exprobare, quod aliquem defendiſſet ac laudaſſet*. 12, 6, 4

Patroni appellantur Argyraſpides ab Eum. 14, 2, 8

Paucitas. 11, 9, 2. 13, 7, 4. 20, 3, 4. 20, 2, 5

Paululum. 13, 8, 9

Paulus Coſ. vincit Demetr. illyr. R. 29, 2, 1. & Perſea Maced. 33, 5, 2

Pauſanias Laced. 2, 15, 14 Byzantii conditor. 9, 1, 4 proditionis damnatur 2, 15, 16

Pauſanias Laced. R. motum Athen. componit. 5, 10, 6

Pauſanias Laced. dux proditionis reus exulat. 6, 4, 7

Pauſanias, nobilis Macedo, Philippum interficit 9, 6, 4. creditur immiſſus ab Olymp. 9, 7, 1. a qua etiam in cruce pendens coronatur. 9, 7, 10. & annua parentatione honoratur. 9, 7, 11

Pax, *pro induciis longi temporis*. 3, 7, 13 & 14. *Sic etiam Liu*. 7, 20, 11. *illa confundit. Vide Alber. Gentil. de iure belli* Lib. 2 cap. 12.

Pax Deorum. 18, 6, 12. deae & manium. 20, 2, 7. *Ita* pax Deûm quaeſita, *Pollio in Gallienis* cap. 5. pacem Deum expoſcere, *Liuius*. 3, 5, 19. 5, 7, 7. & *alibi*.

Pax ſubita vniuerſae Graeciae. 6, 6, 5

Pacem ſtatuere. 25, 1, 1. facere. *vid*. *F*. pacem petere, dare. 5, 8, 3. pacem alicuius ſpernere. 12, 1, 7. pacem offerre. 24, 5, 1. pacem dare. 24, 5, 3. pacem ab aliquo praeſtat alicui opinio victoriae. 25, 2, 7. 43, 5, 3. pacis ſimulatione deceptus 36, 1, 4

Peculatus Miltiadis. 2, 15, 19

Peculiare donum, *hoc eſt, priuatum, ſingulare*. 31, 7, 4

Pecunia Alex. 12, 1, 3

Pecunia, *pro opibus quibuscunque*. 3, 2, 8. *Vide l. pecuniae*. 178. *de V. S. l*. 1. *in fin. de calumn. l*. 11. 2. *de recept. arb. Ita* pecuniae populi. *l*. 6. *de contrahend. empt*.

Pecuniae in matrimoniis non habenda ratio. 13, 3, 8

Pecuniam ex rep. ſua amouet Lycurgus. 3, 2, 11. magna pecunia. 11, 12, 1

Pedeſtre praelium, *hoc eſt, terreſtre. quod nauali opponitur, non quod equeſtri, vt apud Liu.* 22, 49, 4. 4, 4, 4

Pediculi Italiae populus. 12, 2, 12.

Pelasgi in diuiſione imp. Alex. Archo forte obuenîunt. 13, 4, 23. Pelasgi olim, qui poſtea Macedones. 7, 1, 2

Pelegonus *rex Poeoniae.* 7, 1, 5

Pelia Theſſal. R. 41, 2, 11

Pelius Theſſal. mons. 13, 7, 7

Pelli regno 2, 9, 6. 8, 6, 4. pelli matrimonio alicuius ab aliqua. 9, 7, 12. 28, 1. 4. pulſa acies. 1, 6, 13

Pellicatus matris. 7. 4, 7

Pellices, *hoc eſt, concubinae.* 10, 1, 1. *Vide l. Maſſurius.* 144. *de V. S.* pellicum regis Perſarum multitudo. 12, 3, 10

Pelles ferinae, murinae. 2, 2, 9. pellis arietis memorabilis in Colchis. 42, 2, 10

Pelopidas Thebanus. 6, 6, 7

Peloponenſes bellum gerunt cum Athen. *pro* Spartanis. 3, 6, 5 *pro* Siculis. 4, 4, 12. per proditionem Antigono *vltimo* traduntur. 26, 1, 2

Penatium conſpectus ſubministrat animos. 6, 7, 5. penates publici, priuatique. 8, 3, 4

Pendere in cruce. 9, 7, 10

Pendere poenas ſanguine & caedibus ſuis, *hoc eſt, dare, luere.* 8, 2, 4. 15, 3, 6. 32, 1, 14. 36, 4, 2. ſupplicia. *idem.* 11, 4, 2. tributa, *hoc eſt, ſoluere.* 5, 2, 9. 2, 5. 18

Penes aliquem eſt imperium. 1, 1, 1. victoria. 41, 6, 6

Penetrabilis, *quod facile penetrari poteſt.* 4, 1, 2. *diuerſa ſignificatione reperitur apud Virg. Aen.* 10, 780: *pro eo quod penetrat, ſicut apud Ammian.* 24, 26 impenetrabilis.

Penetrare. penetrat ad omnem aetatem huius mali ſenſus. 5, 7, 5

Penſare imperia parta cum amiſſis, *id eſt, tantum imperii rurſus adeptum eſſe quantum amiſeris.* 5, 2, 9 *Vide Notas.* penſare damna amiſſae Siciliae acquiſito Macedoniae regno. 25, 3, 6

Penthesilea Amaz. regina. 2, 4, 31

Per, diſſenſionem. 4, 3, 1. diuortium abſcedere. 2, 6, 14. dolum. 2, 8, 6. indulgentiam. 10, 1, 2. iniuriam. 9, 4, 8. 9, 6, 5. inſidias. 2, 4, 3. 3, 5, 1. laſciuiam.

viam. 1, 5, 2. miſericordiam. 8, 3, 10. noctem. 1, 8, 8. 12, 15, 1. plures viros conceptionem experiri. 3, 4, 6. quietem. 1, 9, 4. 12, 10. 3. 43. 5, 5. tormenta cogi. 2. 9, 3 varios caſus iactari 3, 4, 11. per otium, *in otio*. praef. 4. *Sic* per quietem, per ſomnum videre *pro, in quiete, in ſomno*. 1, 4, 1. per noctem, *pro nocte*. 1, 8, 8. per omnia contumax, *id eſt, in omnibus* 19, 1, 13. per ſimulationem pietatis. 38, 1, 3. per omnia nihil. 42, 5, 9. per ea tempora, *pro in temporibus*. 43, 3, 3. per omnes caſus ſeruatus. 44, 4, 2

Peragere plene vltionem patris. 11, 11, 8. peregiſſet facinus, niſi amici interveniſſent. 12, 6, 8. peraguntur reliquiae belli, 22, 8, 5

Perauguſtus. 7, 1 2

Percarus. 12, 12, 11

Percipere ciuitatem, *hoc eſt, ius ciuitatis accipere*. 43, 5, 13. percepta iam parte ex promiſſis, *id eſt, accepta*. 13, 7, 6. quod hoſtius a paterno hoſte perceperit. 17, 2, 9

Perculſa muliebri aemulatione. 14, 5, 2. perculſus metu. 31, 2, 1

Per vltor, *hoc eſt, interfector* 9. 7. 9. 14. 6. c. 24, 3, 8

Percutere, *hoc eſt, interficere*. c, 7, 13. *quod etiam in noſtra lingua obtinuit vt 2 Samuel. 1 David inquit, interprete Luthero, bin vnd ſchlage ihn. hinc etiam homicidium Marſchlath appellarunt maiores noſtri*. percutere ſecuri. 9. 4. 7. gladio. 9, 7, 12. percutere foedus cum aliquo. 42, 3, 4 43, 5, 11

Perdere. virtutem priſtinam. 1, 7, 13

Perdicca Maced. R. 7, 2, 1

Perdicca ſecundus. 7, 4, 5. matris inſidiis occumbit. 7, 5, 6

Perdicca Alex. commilito annulum a moriture accipit. 12, 15, 12. ſummae rerum praeficitur a Maced. 13, 4, 5. ſeditioſos necat. 13, 4, 8. prouincias inter principes diuidit. 13, 4, 9 Cappadoces vincit. 13, 6, 1. Alex. ſororem in matrimonium petit. 13, 6, 4. eodemque tempore Antipatri filiam. 13, 6, 6. ideoque neutram obtinet. 13, 6, 7. bellum cum Antigono gerit. 13, 6, 8. Aegyptum petit 13, 6, 15. occiditur. 13, 8, 10. ab Argyraſp. 14, 4, 11. Perdiccae

diceae arrogantia. 13, 8, 2. conſtantia. 13, 3, 8. ſ. cundia 13, 4, 1. ſententia de ſucceſſore Alex. 13, 3, 5
Perdiſcere ſiderum motus. 20, 4, 3
Perditiſſimus. 11, 5, 5
Perdomare regionem aliq. 2, 3, 15
Perducere milites, *de ducibus*, 2, 13, 8. quem ad anguſtias. 1, 8, 10
Peregrinos recognoſcere, *vide R.*
Perfacundus. 22, 1, 9
Perferri haec Alexandro iubet, *pro ſignificari, nuntiari.* 11, 15, 7
Perficere bellum, *pro finire, patrare.* 5, 2, 11
Perfidia Philippi. 8, 3, 1. Parthorum. 41, 3, 4
Pergamum ſiue Pergamus Aſiae caſtellum. 13, 2, 7
Pergere, *hoc eſt, proficiſci.* 6, 2, 12. 6, 5, 8. *pro ire.* 11, 15, 5. pergere in bellum adu. aliquos. 5, 3, 9. pergere ad regem. 6, 2, 12
Pericles dux Athen. contra Thebanos. 3, 6, 12. Spartam depraedatur. 3, 7, 5. agros ſuos hoſtibus intactos, ad vitandam ſuſpicionem, patriae donat. 3, 7, 9
in Periculis timidus Xerxes. 2, 10, 24
Periculoſo regno tuta vita potior. 39, 4, 5
Peritus ad cauenda pericula Annibal. 31, 2, 3
Periurii poenae. 24, 3, 10
Permittere, *pro committere.* adminiſtratio annuis magiſtr. permiſſa. 2, 7, 1. *Sic* & 3, 3, 2. permittere arbitria regni victori. 11, 12, 4. permittere poteſtatem alicui. 41, 2, 5
Permoueri miſericordia alicuius. 5, 10, 7. 10, 3, 1. *Ita Tacit. Annal.* 3, 23, 2. permouere miſericordiam, permotus adoleſcentia alicuius. 43, 2, 10
Permunire, *eſt munimentum ad finem ducere, perficere.* 2, 15, 9. *Ita* peruigere, *apud Tacit. An.* 4, 34, 9. & perſpectare *apud Sueton. Domit.* 4, 7. *Adde* l. 166. 1. de V. S. *Vide* & *infr.* Perrogatis, & perpetrare.
Peroſus. 17, 1, 4. *actiue, vt* exoſus.
Perpenna Coſ. Ariſtonicum vincit. 36, 4, 9
Perpeti nocte, *hoc eſt, tota* 5, 7, 6. *Ita Plaut. Amphitr.* 1, 1, 124
Perpetrare bellum, *pro finire.* 12, 3, 2
Perpetuitas. 3, 4, 16
Perrogatis omnibus, *hoc eſt,*

eſt, cum omnium ſententiam rogaſſet. 31, 5, 2
Perſae a Medis deficiunt. 1, 6, 9. bellum gerunt cum Alex. 11, 9, 6. 11, 5, 1. cum Athen. 2, 6, 3. cum Graecis. 2, 11, 4. 2, 14, 7. cum Parthis, 36, 1, 4. cum Scythis. 1, 8, 1. 37, 3, 2. Perſae in cuſtodes corporis ab Alex. lecti. 12, 12, 4 Perſae in diuiſ. imp. Alex. Neptolemo ſorte eueniunt 13, 4, 25. Perſarum clades. 1, 8, 11. 37, 3, 1. 2, 9, 3. 2, 14, 7. 11, 9, 12. Deus. 1, 10, 5. gens obſcura quondam. 1, 4, 4. mos adorare regem. 6, 2, 13. mos in conuiuiis. 7, 3, 3. in electione regum. 10, 1. 2. Perſarum regum perſona ſub ſpecie maieſtatis occulitur. 1, 9, 11. Perſ. reg. habitum aſſumit Alex. 12, 3, 8. Perſ. regum vltimus Darius, 10, 3, 9
Perſae, *pro Perſia, cum dicitur* in Perſas ablegare, ferre. 1, 5, 9. & 10. in Perſis genitus. 1, 6, 3
Perſepolis. 1, 6, 3. capitur ab Alex. 11, 14, 10
Perſequi belli reliqv. 22, 8, 15
Perſeuerantia belli. 3, 4, 4
Perſeuerare in bello. 4, 5 perſeuerata illi inedia eſt quatriduo. 12, 6, 15. perſeuerare in ſaeuitia. 16, 4, 12. bellis continuis. 38, 4, 11
Perſeus Philippi patrem ad parricidium impelſit. 32, 2, 10. bellum cum Rom. gerit. 32, 3, 4. & vndique auxilia contrahit. 32, 4, 1. vincitur & capitur 33, 2, 5
Perſarum foeminarum facinus. 1, 6, 14
Perſicum aurum. 2, 14, 7. 11, 5, 9. Perſicum imperium perpetuum. 11, 9, 8. Perſ. imp. finis. 11, 14, 7
Perſimilis. 1, 9, 10
Perſona regis apud Perſas ſub ſpecie maieſtatis occulitur. 1, 9, 11. quaerere de perſona regis, *id eſt, quis rex conſtituendus ſit.* 11, 7, 11. perſonam occiſi conſiderare, *quantus vir fuerit.* 12, 6, 5. ex perſona ſociorum inducias rumpere. 3, 7, 14
Perſonat omnia vlulatibus 19, 2, 8
Perſtringere initia Rom. imperii, *pro breuiter exponere.* 43, 1, 2
Perſuaſis mori nihil difficile perſuadere. 2, 11, 4
Pertinet ad huius emolumentum egregie. 9, 1, 2 quod ad vltionem pertineat, *pro attineat.* 11, 15, 12. quod ad hoſtes pertinet. 19, 3, 7. pertinent illi ad curam deorum. 43, 5, 7

Pertractare capite. 1, 9, 17
Peruenire ad adultam aetatem. 3, 2, 5. peruenire ad XXX annos. 3, 4, 8 peruenit detrimentum omne ad vnius ſummam imperii. 6, 1, 4. peruenit regnum ad aliquem per ordinem ſucceſſionis. 7, 4, 2. peruenire ad viginti annos. 8, 6, 7
Peruigil nox. 12, 13, 7
Peruigilium noctis, *eſt quando tota nocte vigilatur.* 13, 8, 6
Peruincere, *pro obtinere.* 9, 7, 7
Peruſini Achaeorum progenies. 20, 1, 11
Peſtilentia. in Boeotis Heracleae vrbis cauſſa. 16, 3, 4. in Theramene Cyrenaicae vrbis cauſſa. 13, 7, 4
Peſtilens ſidus. 19, 2, 7
Peſtis ex fame. 2, 13, 12. *ita apud Flor.* 3, 5, 27. in Crotona & Metaponto obiectum Mineruae numen. 20, 2, 4. in Sicilia Carthag. exercitum conſumit. 19, 2, 7. peſtis apud Carthag. nefarium remedium. 18, 6, 11. *in omnibus autem his locis* peſtis *pro peſtilentia ponitur: quod minus probatur quibusdam, quos refellit Becman. in orig. ling. lat. pag.* 834.
Peſtis. *pro quouis malo.* 20, 4, 6. 30, 1, 10. 36. 2, 12. *ita apud Liuium pro incendio.* 35, 27, 6
Petere auxilium ab al. 2, 4, 27. pacem. 5, 4, 4. petitor Perſia his apparatibus, 9. 5, 5. petere mutuo ab aliquo naues. 17, 2, 13
Petitio regni. 1, 10, 17. *vt petitio conſulatus ap. Rom. cum tamen res valde diſcreparint.*
Petitio. *hoc eſt, cum petiiſſet, ſiue ſubaudiendum eſt,* hoc *aut* illo. 43, 5, 7. *ita apud Curt.* 6, 5, 29. 8, 12, 9. & *Liu.* 31, 39, 5. & *Tacit. Annal.* 2, 9, 1. *Similia vide ſupra in* Cognito.
Peuceſtes in diuiſione imp. Alex. Babylonios accipit. 13, 4, 23
Pharnabazus. 5, 4, 1. 6, 1, 2
Pharnax Mithrid. auus. 38, 6, 2. *rectius* Pharnaces.
Philiamenes Paphlag. regum nomen. 37, 4, 8
Philippus Archaei primus huius nominis Maced. R. 7, 2, 5
Philippus Amyntae. 7, 4, 5. ſecundus huius nominis Maced. R. 7, 5, 10. imperio Maced. Aſiam & Grae-

Graeciam ſubiicit. 6, 9, 7. vincit Athen. 7, 6, 7. 9, 3, 10. Dardanos. 8, 6, 3. Illyrios. 7, 6, 7. Phocenſes. 8, 2, 3. Scythas. 9, 2, 14. Theſſalos. 7, 6, 8. Arrubam affinem ſuum regno Moloſſorum exuit. 7, 6, 12. 8, 6, 7. oculum amittit. 7, 6, 14. libertati Graecorum inſidiatur. 8, 1, 2. Cappadociam dolis ſubiugat. 8, 3, 6. Olynthum exſcindit 8, 3, 11. fratres interficit. *ibid.* piraticam exercet. 8, 3, 13. 9, 1, 7. arbiter duorum regum, vtrumque ſpoliat. 3. 3, 15. Phocenſes contra datam fidem caedit. 8, 5, 5. Byzantium obſidet. 9, 1, 2. vulneratur a Triballis. 9, 3, 2. fugatur a Scythis. 37, 3, 2. victoriae gaudium diſſimulat. 9, 4, 1. dux Graeciae ſalutatur. 9, 4, 2. 11, 11, 5. pacis leges Graecis ſtatuit. 9, 5, 2. interficitur. 6, 9, 4. Alex. cum gladio inſectatur. 9, 7, 4. eumque filium ſuum eſſe palam inficiatur. 11, 11, 4. Philippi aetas. 9, 8, 1. comparatio eum Alex. 9, 8, 11 exiſtimatio apud Graecos. 8, 2, 5. fauor apud ſuos etiam poſt mortem. 13, 2, 8. 13, 0, 6. laudatio Clito exitiabilis. 12, 6, 3. liberi. 9, 8, 2. moderatio. 7, 6, 15. mores. 9, 8, 4. nomen quaſi numen in auxilium vocatum. 24, 5, 9. perfidia. 8, 3, 1. 8, 5, 5

Philippus Antigoni pater. 13, 4, 13

Philippus Antipatri inter Alex. interfectores. 12, 14, 6 & 9

Philippus Aridaeus, *tertius huius nominis*, Maced. Rex. 13, 3, 1

Philippus Caſſandri Maced. R. *eius nominis quartus.* 15, 4. 25. moritur. 16, 1, 2.

Philippus Demetrii. 28, 3 9, Maced. R. *eius nominis quintus.* 28, 4, 16. annorum 14 puer. 29, 1, 2. bellum gerit cum Aetolis. 29, 1, 13. cum Rom. 29, 2, 7. 30, 3, 7. 30, 4, 5. vincitur. 30, 4, 16. moritur. 32, 3, 4

Philippus Lyſimachi ab auunculo Ptolem. occiditur. 24, 3, 7

Philippus Lyſim. frater, eiusque mors. 25, 3, 12

Philippus perſei cum patre captus a Rom. 33, 2, 6

Philippus amicus Alex. in diuiſione imp. eius Hyrcanos accipit. 13. 4 23

Philippus medicus Alex. 11, 8, 5

Philo in diuiſ. imp. Alex. Illyrios

lyrios accipit. 13, 4, 12
Philoctetes Thurinorum conditor. 20, 1, 16
Philomelus Phocenſ. dux templumDelphicum ſpoliat. 8, 1, 8. Thebanos caſtris exuit. 8, 1, 13
Philopator, cognomen Ptolem. 29, 1, 5.
Philopoemen Achaeorum dux inſidiis a Philippo petitur. 29,4,16. Flaminio comparatur, 31, 3, 4. capitur a Meſſeniis. 32, 1, 6. veneno perit. 32, 1, 11. inter ſummos imp. recenſetur. 32, 4, 13
Philoſophia non praeſtat Graecis, quantum Scythis natura. 2, 2, 14
Philotas Parmenionis quare interfectus. 12, 5, 3
Philotas alius in diuiſ. imp. Alexand. Ciliciam accipit. 13, 4, 12. & iterum amittit. 13, 6,16
Philoxenus ademtae Philotae Ciliciae praeficitur. 13,6,16
Phocenſes a Theban. apud commune Graeciae concilium accuſantur. 8, 1, 4. templum Delphicum ſpoliant. 8, 1, 8. a Philippo vincuntur. 8, 2, 4. contra datam fidem caeduntur. 8, 5, 5. Phocenſium coloni Maſſilienſes. 37, 1, 1. 43, 32. Phocenſ. & Theban. odium. 8, 4, 5. 11, 3, 8
Phoenice in ditione Ptol. 15, 1, 5
Phoenices Tyri conditores. 18, 3, 2
Phrahates Parth. R. 41, 5, 11
Phrahates alter. 41, 1. *per tot.* Demetrium talis aureis donat. 38, 9, 6
Phrahates tertius patrem, fratres, & filium interficit. 42, 5, 1. Antonium vincit. 42, 5, 3
Phratafernes in diuiſ. imp. Alex. Armenios accipit. 13, 4, 22
Phrygia maior in diuiſ. imp. Alex. Antigono traditur 13,4,14. minor Leonato. 13, 4,16. Phrygiae Eumenes praeficitur. 13, 6,14
Phthia Pyrrhi neptis, Demetrii vxor. 28, 1,2
Phyle caſtellum Atticum occupatum a Thraſybulo. 5, 9, 6
Phyton ab exercitu Maced. hoſtis appellatur. 13, 8, 10. *rectius* leg. Pithon. *Vide Not.*
Piacula exigere, *id eſt, poenas, quibus delictum expietur.* 8, 1, 6
Pialis Pyrrhi, Epiri R. 17, 3, 8
Pietas Cimonis erga patrem 2, 15, 18. mulierum. 11, 9, 15. paſſ.

15. patris & filii mutua. 16, 2, 9 pietas omnibus opibus potior bonis. 3,2. 6. *Auctor ſic*, iura pietatis plus valent apud bonos quam omnes opes. *Eſt autem heic* pietas *amor in proximos, cognatos, etiam in fratris filium.* pietatis documenta. 2, 15, 18. *eius ſcil. quae in Cimone fuit erga defunctum parentem*, paterna pietas, *pro patris in filium amore.* 10, 1, 4
Pigere, *pro poenitere*. 42, 6, 5. pigere eum facti coepit 12, 6, 5. *alibi* poenitere coepit. *omiſſo accuſatiuo.* 11, 3, 2
Pignus, *pro liberis*. 26, 1, 9 fidei veluti pignora habere vulnera corporis. 1, 10, 20. legatos tenere pignus. 2, 15, 8. in hoc pignus legatos retentos 2, 15, 10. pignus fidei regiae dextra. 11, 15, 13
Piratica apud veteres in laude. 43, 3, 12. piraticam exercet Agathocles. 22, 1, 14
Philippus ſecundus. 8, 3, 13 9, 1, 5
Piraeus, *portus Athenienſ.* 5, 8, 5
Piſae Graeca colonia. 20, 1, 11
Piſandrus Laced. dux. 6, 3, 1
Piſcatoria ſcapha Xerxes fugit. 2, 14, 10
Piſiſtratus Athen. dux Megarenſes caedit. 1, 8, 3 patriam opprimit. 2, 8, 10
Pithon in diuiſ. imp. Alex. colonias in Indiis accipit. 13, 4, 21
Placare viri manes. 18, 6, 6
Placere, quibusdam placebat. *de conſultantibus*. 13, 6, 11
Plaga coeli. 42, 3, 2
Plato diſcipulos ſuos ad virtutem erudiit. 16, 5, 14.
Plauſtra Scythis pro domibus. 2, 2, 4
Plauſtrum Gordii. 11, 7, 13
Plataeenſes Athen. contra Darium ſocii. 2, 9, 9. Plataeae incenduntur a Xerxe. 2, 12, 11
Plebs nimio otio laſciuit. 16, 4, 3
Plena ſolertiae oratio, 9, 8, 10. plenus irae. 14, 4, 15
Plumatae loricae Parthis. 41, 2, 15
Pluralis numerus pro ſingulari. Solatia vltionis, 1, 8, 9. ferre ſociis auxilia 3, 7, 15. in auxilium quorundam mitti. 4, 4, 3. veniae patrocinia quaerere. 5, 11, 7. ob haec decora. 16, 3, 3. epiſtolae *pro epiſtola.* 11, 12, 9. *vide & epiſtola.* regna Cleofidis. 12, 7, 9 herba in remedia veneni monſtr.

monſtr. 12, 10, 3. in monumenta rerum a ſe geſt. vrbem condere. 12, 10, 6. dotes formae. 12, 12, 11. in remedia ferrum poſcere. 12, 13, 9. venenum alicui dare in remedia calamitatum 15, 3, 6. patrocinia ſceleris. 16, 1, 4. hoſtilia odia deponere. 22, 2, 3

Plus apud bonos pietatis iura, quam omnes opes valent. 3, 2, 6. plus hominum ferrum quam naturalis fatorum conditio abſumit. 2, 2, 13. plus nocet ducibus arrogantia ſua, quam hoſtium vires. 13, 8, 2. plus patriae debemus quam vitae. 2, 11, 16 plus praeſidii in celeritate, quam in ſociis 2, 9, 10. plus regio quam patrio nomini debent reges. 41, 5, 13. plus praedae quam periculi in acie Perſ. 11, 13, 11

Poena, poenas imperati parricidii luere. 1, 7, 8. poenas repetunt Dii, *dum in acie perit aliquis*. 2, 9, 11. poenas ſacrilegii ſanguine luere. 8, 1, 13. poenas violatae religionis pendere. 8, 2, 3. poenas parricidii dare diis. 10, 2, 5. poenam ferre. 11, 14, 11

Poenalis ciuitas. 36, 9, 9

Poeni, *vide* Carthaginenſes.

Polliceri. multa pollicitus eſt de ſe moderate. 11, 1, 9. non polliceri ſibi aliam victoriam, quam expertus ſis. 12, 12, 16

Polybites Spart. R. 3, 2, 1

Polydamas amicus Alex. 12, 12, 8

Polyperchon amicus Alex. 11, 10, 1. dimittitur. 12, 12, 8 Graeciae & Maced. praeponitur. 13, 6, 9. occiditur. 13, 8, 7. *vide ſupra vocem* Craterus. Olympiadi fauet. 14, 5, 1

Pompa. pompae ne quid deeſſet. 14, 4, 18

Pompeius Mithrid. vincit. 37, 1, 8. Antiocho Syriam adimit. 40, 2, 4

Pompeius Trogus. *vide* T.

Ponere tirocinia & incunabula, *hoc eſt, exire, exuere*. 12, 4, 6. poſita eſt ciuitas non in aedificiis, ſed in ciuibus. 2, 12, 14. ponere ſpem in ope alterius. 8, 4, 7. poſita eſt vrbs inter Phryg. mai. & min. 11, 7, 3. 22, 5, 5. ponere caſtra. 14, 2, 11. poſitum templum in monte. 24, 6, 6. ponere ſedes alicubi. 44, 3, 1

Poſito genu, *hoc eſt, flexo poplite* 12, 9, 12. vrbes in montibus poſitae. 22, 5, 5

Pons

Pons Iſtri, *qui in Iſtro factus*. 2, 5, 10. pontem Abydo fecit Xerxes. 2, 13, 5. pons ſolutus tempeſtatibus. 2, 13, 9
Pontem Cydni interrumpi non vult Darius. 11, 14, 4. pontibus maria ſternere Xerxes conatur. 2, 10, 24
Ponticum mare. 2, 1, 19
Pontus regio Scythis propinqua. 2, 2, 1. 12, 2, 15. in diviſ. imp. Alex. Lyſimacho datur. 13, 4, 16 Ponti ſinus ab Amaz. edomitus. 2, 4, 26
Popilius Rom. legatus ab Antioch. 34, 3, 1
Populatur agros villasque Brennus. 34 6, 2
Populus, *pro multitudine, filiorum*. 10, 1, 6
Porrigi, *hoc eſt, patere, extendi*. 42, 2, 9. porrigitur regio in latitudinem tot millia paſſuum. *ibid.* porrecta in orientem Scythia. 2, 2, 1. porrigit ſe fortuna Rom. ad orientalia regna. 39, 5, 3
Porro, *pro verum aut vero*. 2, 10, 3. 9, 4, 6. 14, 3, 7
Portendo. portenditur ei regnum. 11, 7, 7. portendit hoc omen ei victoriam. 12, 15, 6
Portio, *hoc eſt, pars*. 5, 2, 9 *phraſin totam vide in* vocare. 12, 12, 4
Porto. ferrum & arma portare. 1, 3, 3
Portus conſiliorum tutiſſimus. 23, 3, 8
Porus Ind. R. 12, 8, 1
Poſcere corpora interfectorum ad ſepulturam. 6, 6, 9. poſcere interrogationem tertiam 11, 11, 10
Poſſe. non poſſe ferre potentiam victoris. 8, 2, 1
Poſſesſio, *pro poſſeſſore*. 2, 15
Poſſidere regnum, *hoc eſt, eſſe regem*. 2, 6, 15. Galli Italiam plurimis vrbibus poſſident. 38, 4, 9. ignis cuncta poſſedit. 2, 1, 14
Poſt neceſſitatem pugnandi, *cum pugnare cogerentur*. 1, 6, 12. *Vide & Ind. in Nep. in* poſt; amicior patriae poſt fugam, quam regi poſt beneficia, *quamvis in exil. pulſus eſſet, quamuis benefic. accepiſſet*. 2, 10, 13. poſt arma & bellum locus legibus non relinquitur. 8, 1, 7. pro cum arma ſumta ſunt. poſt noua paternae pietatis exempla. 10, 1, 4. pro, *poſtquam noua ex. edita ſunt*. poſt imperium tot annorum. 1, 14, 8. poſt annos tres ſumti regni. 38, 8, 1. nec multo poſt tempore. 3, 3, 7
Poſteritas. in poſteritatem.

tem. 2, 3, 76. *in poſterum.*
Poſtremum, *hoc eſt, poſtrema vice.* 14, 3, 12. ad poſtremum. *V.* ad.
Poſtremus liber, *pro extremo, hoc eſt, fine libri.* 43 5, 13
Poſtulari reum alicuius criminis. 9, 4, 9. poſtulo aliquem cedere mihi aliquid. 10, 2, 3. *id eſt, volo, cupio. Vid. & Ind. in Nep. in* poſtulo.
Poſuiſſe, *pro ponere.* 5, 4, 15
Potentia, *pro captu.* 12, 16, 1
Potentia ex vulgi adulatione. 13, 3, 2
Poteſtas. poteſtatem pugnae non facere. 2, 5, 10. poteſtatem bellorum regibus permittere. 3, 3, 2. poteſtatem redimendorum captiuorum alicui facere. 11, 12, 1. poteſtatem liberam diſcedendi alicui dare. 22, 4, 3
Potior induſtria. 6, 1, 3
Potiri adminiſtrationem regni. 37, 1, 4. regnum. 12, 7, 10. victoriam. 6, 4, 8. vltionem. 9, 7, 12. *Ita Tacit. Annal.* 3, 37, 6. *Flor.* 1, 1, 28. *Salluſt. Iug.* 25, 10. *adde Nonium in caſus pro caſu.* potiri rerum. 32, 3, 8. potiri regno, pro *regnare* 1, 2, 10: vrbis potiundae cupido. 11, 7, 4. potitus ſaxo. 12, 6, 13
Potiſſimum. ſub aui potiſſimum oculis. 1, 4, 5. & hoc potiſſimum facere Thebanos. 8, 4, 9. *Neſtri, und daß das eben die Thebaner thun.* quem potiſſ. augurem conſuleret. 11 7, 7. quod a tali potiſſimum vincetur. 11, 12, 8
Praebere quaeſtum, *hoc eſt, eſſe quaeſtui.* 5, 4, 4. vbera, *hoc eſt, lactare.* 1, 4, 10. ſpeciem captarum matronarum. 2, 8, 2. viſum. 21, 5, 5. ſedem ſepulcris. 28, 3, 5. obſequium alicui. 38, 5, 4. equites regi. 41, 2, 6. opulentum ſumtum. 42, 5, 9. admirationem ſui. 43, 1, 10. nutricem ſe alicui. 43, 2, 5
Praebitio copiarum. 38, 10, 8
Praecidere aures alicui. 1, 9, 17
Praecipere, *pro hortari.* 18, 6, 7
Praecepta Philoſophorum, *id eſt, doctrina.* 2, 2, 14 iuxta praeceptum Themiſt. 2, 12, 25. *pro conſilio,* praeceptis parere. 3, 4, 15. praecepta virtutis. 15, 3, 5
Praecipua materia ferri. 44, 1, 5
Praecluſa voce. 12, 15, 11
Praecipitatus equo. 27, 3, 12

Praedae dulcedo cladis cauſſa. 5, 5, 2
Praedicare, *pro teſtari, dicere.* 11, 11, 4. 2, 1, 5
Praeditus imperio. 41, 4, 8
Praedixerat vrbem & amnem reſponſum Iouis. 12, 2, 3. praedictis inſidiis. 39, 2, 8
Praeficere aliquem ſacerdotio. 10, 2, 4
Praefecti Alex. reges fiunt. 13, 4, 25. praefectus Sardanapali. 1, 3, 1
Praefecturae, pro ſatrapiis. 13, 4, 25
Praeferre. Athenienſium virtus ceteris praelata. 2, 14, 10. praeferre omen duplicis imperii, *pro portendere.* 12, 6, 5. praeferre praedam religioni, aurum offenſae deorum 24, 6, 5
Praefrigidus, *hoc eſt, admodum frigidus.* 11, 8, 3
Praefringere primam aciem telo. 6, 8, 2
Praefulgere, *hoc eſt, ſuper omnes effulgere.* 14, 2, 6
Praeguſtare potum. 12, 14, 9
Praeliati ad vltimum. 5, 1, 18
Praelium, *pro bello.* 3, 6, 7. 3, 7, 2. in praelium egredi. 2, 9, 9
Praemonere futura. 43, 1, 8
Praenuntio. praenuntiata fuit magnitudo Cyri eo, quod auus eius per ſomnum vitem enatam ex naturalibus filiae vidit, 1, 4, 3
Praeoptare, *hoc eſt, malle.* 8, 4, 5. 11, 14, 1. 16, 3, 5. *vſurpat & Frontin. ſtrategem.* 4, 5, 22
Praepetes aquilae. 12, 16, 5
Praeponere. praepoſitus Medis. 1, 3, 2. praeponere aliquem genti. 1, 6, 17. praeponere aliquem alicui, *in controuerſia.* 2, 10, 9. aliquem ſummae rei. 6, 2, 4
Praeſens. ad praeſens tempus, *pro tum.* 1, 5, 7. praeſentes epulae, *quae tum fuerunt.* 1, 6, 6. *Eodem ſenſu mox* hodiernae epulae. *Et ſimile eſt quod itidem* heſternus labor. in praeſenti. 14, 1, 13. *quod itidem eſt pro tunc temporis. Vide & Ind. in Nep. & ſupra.* Nunc praeſentia ſtudia in Perſas. 11, 3, 8. praeſens mors. 13, 1, 3
Praeſidiae *populus.* 12, 8, 9
Praeſidium *pro auxilio.* 2, 9, 10. *pro tutela.* 2, 11, 6. praeſidii plus eſt in aliqua re. 2, 9, 10. praeſidium nauium. 2, 12, 14. praeſidium imponere caſtello. 6, 6, 6. praeſidium fortunae

tunae aurum. 32, 4, 4
Praeſto eſſe. 1, 6, 4
Praeſtare. bella praeſtant inuictos. 1, 7, 13 praeſtare aliquare. 2, 1, 14. ea res quaeſtum praeſtat a liquibus. 5, 4, 4. praeſtat pacem alicui cognatio alicuius. 7, 4, 1. praeſtare numero militum. 9, 3, 9. praeſtat alicui pacem huius victoriae opinio 25, 2, 7. 43, 5, 3
Praeſumere, *pro coniicere, augurari.* 6, 2, 11
Praeſumtio, *pro fiducia, confidentia.* 3, 4, 3. animorum praeſumtio. 11, 5, 8
Praetendere cauſas belli, 24, 1, 4. inſidias alicui. 29, 4, 12
Praeter damnati, *pro praeterquam.* 13, 5, 2. *ita Salluſt. Cat.* 36, 2
Praeter illum nemo ditior. *pro illo nemo ditior.* 23, 1, 6. praeter ceteros inſignis ſolertia. 21, 6, 1
Praeterire ſilentio. 42, 2, 8
Praetermittere nullum ius inuiolatum. 8, 3, 13. praetermittere ſilentio. 43, 1, 2
Praeterquam incremento etiam origine gloriari. 2, 6, 3
Praetexi nulla ſatis iuſta cauſa poteſt in parricidio. 16, 1, 4
Praetextu hoc bellum fuit. 29, 3, 6
Praetorium regis, *pro tabernaculo regis*, 2, 11, 15. *Curtius.* 5, 1, 11. *etiam* praetorium *vocat. ſed in noſtro videtur eſſe pleonaſmus.*
Praeuenit mors alicuius ſententias de ipſo latas. 21, 3, 7. praeuenire legationem morte. 32, 4, 9
Precario petere ab aliquo aliquid. 43, 4, 4
Premere bello. 9, 2, 1. 16, 1, 29. 26, 2, 1. ſeruitio. 15, 4, 14. neque hiberna frigora, neque aeſtiui ſolis ardores Aegyptum premunt. 2, 1, 7
Pretio ſummouere hoſtem, non armis, indignum. 6, 1, 6. pretia officii dare alicui. 9, 2, 6. *vbi* pretia *pro merced.* pretium extendere. 11, 4, 8 pretium auxilii polliceri. 39, 1, 2
Priapatius Parth. R. 41, 5, 8
Pridem. 12, 6, 7. *de tempore proxime praecedente.*
Pridie conſtitutam diem. 1, 10, 7
Primordium. 2, 1, 14
Primus *pro praecipue.* cuius laus prima eſſet. 2, 9, 14 prima acies, *pro prima parte aciei.* 4, 5, 7. *Subinde & redundat*, *vt* primam

mam aciem telo praefringere. 6, 8, 2. prima initia. 4, 3, 6. 7, 5, 1. prima rudimenta 7,5,3. primus flos aetatis. 11, 6, 4
Principum arbitria pro legibus. 1, 1, 2
Princeps *pro praeſtantiſſimo.* 2, 14, 11. Ita Flor. 3, 14, 1
Principia caſtrorum. 11,6,6. principia originis habere non honeſta. 22, 1, 2
Principio rerum.1,1,1.2,1,14. principia mundi. 1, 1, 9 aduentus. 23, 2, 1. originum. 20,2,3. a principio. 5,8, 9. principium repetere ab origine. 2, 1, 1. illi principium cladis fuere. 2, 11, 3
Prior aetate. 43, 2, 1
Priſca eloquentia. *Praef.* 1.
Priſtinus, *pro priore*, priſtinam offenſam metuere. 27, 8, 8
Priuata beneficia a publicis ſecreta. 31, 7,5. priuatum patrimonium, *quod pater adhuc priuatus habuit*. 2, 10, 5. priuatae fortunae mater. 2, 10, 6. auus maternus priuatus. *ibid.* priuatum hoſtem aliquem depoſcere, *id eſt, cum uno aliquo ſeparatim congredi velle.* 12, 8
Priuilegium aetatis. 2, 10, 2
Prius ebrietate quam bello vincuntur Scythae. 1,8,7
Pro concione, *id eſt, in concione*. 8, 5, 9. pro ducatu, *hoc eſt, loco ducatus*. 2, 15, 14. pro Deo, *hoc eſt, tanquam Deum*. 11, 11, 11. 18, 6, 8. 20, 4. 18. pro Rege, *hoc eſt, tanquam Regem*. 11,11, 11. pro tempore, *hoc eſt, pro conditione temporis*. 11, 1, 8. *ita Liu.* 30, 10, 6. *& Virg. Eclog.* 7. *verſ.* 35. pro conditione regionum. 2, 1, 12. pro libertate quorundam bellum ſuſcipere. 5,2.9. pro coniunctione alicuius, *quia affinis alicuius ſis*. 6, 3. 8. pro ignobili momento accedere, *tanquam ignobile mom*. 7,2,1. pro amiſſo ſe victorem offerre. 13, 1, 3. pro victoribus vagabantur, *tanquam victores*. 24, 7,5. pro ſilentio rerum creditarum immori tormentis. 44, 2, 3
Probari. timuit ne non probaretur. 9, 7, 14. probatur verecundia alicuius omnibus. 32,2, 4. non probatur telum. 44, 3, 8
Procacitas, 15, 4, 16
Procedere in aciem. 11,9,1. 14, 2, 1. 20, 3, 4
Procella fortunae. 4, 4, 6
Proclamare, *pro exclamare.* 24, 3, 8

Pro-

Procreatus ex aliqua. 26, 3, 3.
prodere, *pro deſerere.* 12, 5, 10. 19, 3, 10. *pro tradere, ſcribere.* 28, 4, 14. prodere memoriae. *idem.* 12, 6, 17. prodere exercitum ſibi creditum alicui. 1, 10, 21. 13, 8, 3. prodit recens cera dolum. 2, 10, 14. non immerito proditum eſt, *memoriae puta.* 2, 10, 19. documenta pietatis prodiderunt magnitudinem eius futuram. 2, 15, 18. prodere fata ciuium, *pro aperire.* 3, 4, 14. prodere vrbem alicui, *pro tradere.* 5, 3, 8. ſceleris conſilia. 7, 4, 7. non prodere reſponſum, *pro non diuulgare.* 8, 4, 11. prodere imperatorem ſuum, *pro hoſti tradere.* 14, 4, 16. proditur (*ſc. memoriae*) vrbs ab aliquo ſeruata. 28, 4, 14. proditur Titanas bellum geſſiſſe. 44, 4, 1
Prodigia, quae in Alex. ortu euenere. 12, 16, 4. quae Hieroni obuenere. 13, 4, 9 & 10. in ortu Mithridatis. 37, 2, 2
Prodigia, *pro ominibus* 12, 16, 4
Proditor, *hoc eſt, deſertor.* 22, 8, 14
Proditum, *hoc eſt, ſcriptum.* 2, 10, 19. proditus *pro manifeſtato.* 21, 4, 6
Prodere rem magiſtratibus *pro indicare.* 21, 4, 4. prodere aliquem, *pro manifeſtare.* 21, 4, 6
Producere aciem. 11, 13, 1
Proelium. *vid. ſupra.* praelium.
Proeliatum fuit, *deponens imperſonaliter.* 19, 1, 9
Proferre diem de die, *hoc eſt de die in diem differre negotium* 2, 15, 6. fines, *hoc eſt, extendere, ampliare.* 41, 1, 11. *ita* imperium. 7, 1, 4. proferre fines imperii. 1, 1, 3. 20, 1, 2.
Profectio. 12, 1. 6. profectus regno, *pro ex regno.* 37, 3, 3
Profeſſione aperta bellum parare. 5, 1, 5.
Profeſſus paſſiue, *pro apertus.* 8, 4, 4. profeſſus ludimagiſtrum. 21, 5, 8
profeſſus ſe hoſtem 29, 4, 1
Proficiſci in bellum. 2, 11, 9 in legationem. 2, 15, 6
proficiſcitur tacitus. 8, 4, 10. *Noſtri; er reiſet weg dauon.* quoad proficiſceretur. 18, 5, 9. *ita fine nomine loci, ad quem itur, verbum hoc vſurpatur.*
Profligatis rebus, *hoc eſt, afflictis, vt ſupra.* 4, 5, 2. *loquitur,* 22, 8, 1. profligatum tantum in iuuenture, *de malis moribus ſublatis.* 20, 4, 13.

4,13. profligatum bellum. 31, 7, 3
Profugere, *pro transfugere,* 13, 8, 2
Profundo ſubmerſae terrae. 2, 1, 17. profunda barbaria. 42, 2, 10
Progredi in fletus. 12, 6, 8 in publicum. 2, 8, 7. cultius progredi, *ſubaud. in publ.* 3, 3, 5. progredi ad colloq. 5, 10, 9
Prohibere, *pro intercedere.* 5, 11, 4. aliquem ab aſpectu & colloquio alterius. *hoc eſt, non admittere ad adſpect. &c.* 6, 2, 1. 8, 2. Scythas ab Ægypto paludes prohibent, 2, 3, 14. prohibere finibus. 2, 5, 3. 14, 9. 9. acceſſu. 44, 3, 1. prohiberi edicto alicuius aliquid facere. 5, 9, 4. ab oppugnatione ſaxi terrae motu. 12, 7, 12. prohiberi in conſpectum venire. 4, 4, 21. prohibere commeatus. 18, 7, 6. tranſitum. 29, 4, 4 quod in aliis prohibet, ipſe eſt. 43, 2, 9
Proiicere ſe in vndam. 11, 8, 3
Proiecta, *hoc eſt, effuſa.* 37, 3, 8. 41, 3, 13
Promiſſio deprecati belli, *id eſt, promiſſo quod bellum gerere nollet, quia alii id deprecati eſſent.* 8, 5, 4
Promittere barbam, capillum, *hoc eſt, permittere vt creſcat.* 4, 4, 1. promittunt vultus & blandientes oculi non minorem fidem quam iusiurandum. 24, 2, 10
Promontorium Ital. & Sicil. par altitudo. 4, 1, 16
Promtum eſt tantum his vocibus, *pro effectum eſt.* 5, 10, 4
Promouere exercitum in regionem al. *promouere, ducere.* 14, 1, 6
Promptiſſimus, *hoc eſt fortiſſimus.* 22, 2, 13. 29, 2, 5 29, 3, 8
Promtius regnum. 29, 2, 5
Promtus ad iniurias. 23, 1, 3. manu, *hoc eſt, fortis.* 23, 4, 11. in omne facinus. 22, 1, 8. in bella. 29, 3, 8
Prona ad regnum via, *pro facili.* 1, 5, 9
Pronus in vtrumque. 23, 3, 6. pronior in aliquem. 39, 3, 2
Pronunciantur hoc nomine Graece, *prouocantur, appellantur.* 4, 1, 7
Propala, *pro propola.* 35, 1, 6. *Eſt potius nomen proprium.* V. Notas.
Propenſior pro Alex. *hoc eſt, in Alex.* 16, 1, 2. *Sed pro fortaſſe expungendum.* V. Notas.
Propiora feris quam hominibus ingenia. 44, 2, 7
Proponere conditionem. 1, 6, 6.

6, 6. quo propoſito fece. rit, *id eſt, quo conſilio*. 1,10, 16. proponere ſibi ante oculos obſidionem, famem ſuperbum hoſtem. 5, 7,9. proponere mortem recuſantibus 16,5,2. proponere ſedem vrbibus imperioque ſuo. 28,3,5. propoſitum opus. 43, 1, 1
propoſitum vitae. 6, 8, 10. propoſitorum alicuius conſtitit ſumma in eo, 14, 4, 5
propulſare bellum. 35, 1, 10
propria ſaepe amittit, aliena qui affectat. 39, 1,5
proprietas. de proprietate inſulae armis dimicare. 2,7,7. *Noſtri, wem ſie zugehörete.*
propter littus, *hoc eſt, ad ſiue prope littus*. 31,2,6. propter murum. 12, 9,9
prorogare alicui imperium. 31, 1, 7
prorſus quaſi. 1, 7,16. 2,12,9. 8, 1, 7. prorſus vt. 2, 1, 4. *Ita prorſus aliis vocutis praemittitur.* Sic &, 1,2, 14. *Et valde noſter vocem hanc frequentat.* feliciores prorſus. 5, 7,11. indignum prorſus. 7, 5, 7, immemores prorſus, 8, 2, 11. foedum prorſus. 8, 4, 7. mira prorſus audacia. 9, 4, 10
prorumpere in bellum. 24, 1, 2
proſequi, *pro comitari*, 14, 5, 19. 3, 11. proſequi exequias benigne. 11, 2, 6. lacrymis mortem. 11, 15, 14. rem publico funere. 43, 5, 9
proſpicere animo, 9,1,1. proſpicere pericula. 31, 2, 2. proſpicit fortuna origini Rom. 43, 2,5
proſternere, quaſi tempeſtas cuncta proſternit. 6,2,16
proſtrata pudicitia, *hoc eſt, profligata & perdita*. 12, 11
protarchi negotiatoris filius Syriae rex. 39, 1, 5
protegere inſidias riſu. 38,1,9
proterere ferro omnia. 24, 4, 6
proteruior. 30, 2, 2
protis Phocenſ. dux. 43, 3, 7
proturbare in exilium, *pro exturbare, eiicere*. 3, 4, 12
prouehere aliquem ex gregario milite, *pro euehere, promouere*. 13, 4, 11 provehere ad faſtigium maieſtatis. 1,1,1. ad excelſiorem dignitatis locum. 9, 5 1. prouehi ad felicitatem per virtutem. 41, 1, 6
prouenire, *hoc eſt, naſci*. 2, 10, 44. 4, 4. *pro ſuccedere, euenire.* 7, 6, 10
prouentus filiorum. *a prouenire, quod eſt, naſci*. 2, 10, 4. 36.

4. 36,2, 4. 41. 4, 3. clarorum virorum. 13, 1, 12. pro victo fugere 23,3,9. pro victoribus. 24, 7, 5. *vide quae ad Sveton. Domitian.*2,9. *Bernecceru.*
Prouidere omnia ſtrenue. 34, 2, 1. ſterilitatem ante multos annos. 36, 2, 9
Prouinciarum inter Alex. ſucceſſores diuiſio. 13,4,9
Prouocare, *pro elicere.* 20,4, 7. *pro laceſſere*, 11, 1,5. 6,4, 11. hoſtem. 3, 7, 3. prouocatus antea pars munere *de eo qui ſimile munus acceperat.* 15,2,7. prouocat miſericordiam haec aetas, 18,6,10. prouocare rabiem alicuius. 24. 2,6. arma. 28. 3, 13. prouocatus crudelitate patris. 34,4,2
Prouocator. 10, 3. 3
Prouolui genibus, *pro aduolui, accidere.* 11,9,14
Proximi, *pro ſanguine aut adfinitate iunctis*,8,6,4.11, 14,3. *ita* proximitas *Ouidio Metam. fab.*10.*eſt conſanguinitas. ſubaudiendum autem videtur* cognatione, affinitate, *aut ſimile quippiam. Dicuntur &* propinqui, *voce poſitiui gradus: unde &* propinquitas *dicitur, &* propinqua cognatio. *vide ind. in Nep.* proximus regi dignitate. 12,5,3. proximam coelo reddere patriam, rerum geſtarum gloria. 24,5. 11
Pruſias *venator* Bithyn. R. cum Eumene bellum gerit. 32, 4, 2. a filio interficitur. 34. 4,5
Ptolemaeus *Lagi, qui & Soter, & Magnus*, venenata ſagitta ictus herba per quietem Alex. monſtrata ſanatur. 12, 10, 8. Aridaeum regem recuſat. 13, 2, 11. in diuiſ. imp. Alex. Aegyptum & Arab. Africaeque partem accipit. 13, 4, 10. Cyrenen adquirit. 13.6, 21. bellum cum perdicca gerit 13.8, 1. cum Antigono. 15,1,4. Demetrium vincit. 15, 1, 6. & rurſus ab ipſo vincitur. 15, 2, 6. rex appellatur. 15, 2, 11. bellum cum Demetrio gerit. 16,2,1. regnum minori ex filiis tradit. 16, 2, 7
Ptolemaeus Philadelphus, quiD. Hieronymo Φερνοφόρος, regnum a patre accipit. 16, 2, 7. reconciliatur fratri. 17, 2, 9
Ptolemaeus *Ceraunus.* 24, 1. 1. Seleucum occidit. 17,2, 4. ſororem ducit. 17, 2, 7. 24. 2 & 3. *per tot.* eiusque filios vita, ipſam regno

gno priuat. *ibid.* Maced. occupat. 14, 1, 9. occiditur a Gallis. 24. 5, 6
Ptolemaeus *Euergetes* bellum cum Antigono minori gerit, 26, 2, 1. Beronicen fratris filiam ducit 26. 1, 2. ſorori a Seleuco *Callinico* obſeſſae auxilio venit. 27, 1, 6. Seleucum vincit. 27, 12, 6. ſub ſpecie ſororiae vindictae Aſiae inhiat. 27, 3, 4. Antiochum *Hieracem* ad ſe confugientem in cuſtodia habet. 27, 3, 11. interficitur a filio. 28, 4, 11. 29, 1, 5
Ptolemaeus *Philometor* ab Antiocho *Epiphane* auunculo ſuo bello petitur. 34, 2, 7. contra Demetrium Syriae regem Balam quendam iuuat. 35, 1, 6. 39, 1, 5. mox contra hunc, Demetrii filium, 39, 2, 3
Ptolemaeus *Philopator* parricida. 29, 1, 5. eius vita & obitus. 30, 1. & 2. *per totum.*
ptolomaeus *Epiphanes.* 30, 2, 6. bello ab Antiocho petitur. 31, 1, 1
ptolemaeus *Euergetes*, qui & *phyſco*, ſuperioris frater. 34, 2, 8. rex Aegypti fil. 38, 8 1. eius mores & facinora, *ibid.* moritur. 39, 3, 1
ptolemaeus *Lathurus* regno a matre pellitur, 39, 4, 1. ſed poſt eius mortem a populo reuocatur. 39, 5, 2
ptolemaeus *Apion* Cyren. rex. P. R. haeredem inſtituit. 39, 5, 4
ptolemaeus *Pyrrhi.* 18, 1, 3. Antigonum *minorem* vincit. 35, 3, 8. occiditur. 25, 4, 6. eius praeclara facinora. 25, 4, 8
publicare reticenda. 1, 7, 15.
publicatus, *pro detecto, patefacto.* 2, 15, 17
publice redemtum corpus, *id eſt, pecunia publica, pecunia totius populi.* 12, 2, 15
publicum, *pro eo, quod omnes omnino homines concernit.* 18, 3, 18. publica pecunia, *quae eſt populi & ciuitatis.* 4, 5, 1. publicae inter populos, non priuatae inter duces bellandi cauſae ſunt. 31, 4, 7
publico funere Romae incendium proſequuntur Maſſilienſes. 4, 5, 10
pudet Alex. nutricis ſuae, *hoc eſt, pudore afficitur, quod ſe tam male contra ipſam geſſerit, er ſchaemet ſich für ihr.* 12, 6, 10
pudibundum, *pro pudendum.* 13, 4, 5
pudicitia verum matronarum ornamentum. 2, 4, 12. pudicitiae ſororis vindicta. 2, 9, 5. pudicitia ab omni-

omnibus viris. 10,2,4
Pudor, *pro pudendo flagitio,* 3. 4, 7. *ita Ouid.* Eueniat noſtris hoſtib. ille pudor.
Pudor regalis. 21, 5, 9
Puella, *etiam quae peperit. dicta.* 43, 2, 5. *ita apud Tacit. A.* 16, 30. 3 *apud Virgil. etiam Paſiphaë* virgo *dicitur. Eclog.* 6. *verſ.* 47. *&* 51. *vide etiam Seruium.*
Puerorum Spart. inſtitutio. 3.3,6. Lucanor. inſt. 23,1,7
Pugna, non facere poteſtatem pugnae. 2,5,10. pugnam capeſſere. 2,11,2
Pulcer. tanto pulcrior haec victoria Antigono, 14,4,1
Pulcritudo hominem commendat. 36, 2, 11. pulcritudo formae. 1, 7,15. 13,1, 11. puer honeſtae pulcritudinis. 8, 6, 5
Pulmentum. 3, 2, 7
Puluinaria, *hoc eſt, lecti, qui Diis ſternebantur.* 20 2,15. 24, 2, 8
Punicum ingenium. *pro aſtuto, vafro, ſubdolo.* 18, 2, 4. 18, 6, 2. 31, 4, 4
Purgare publicam conſcientiam, *id eſt, excuſare.* 31,4,3
Purificare. 10, 3, 4
Purpuram colo nere. 1, 3,2
Purpurea veſtis Perſis. 12, 3, 9 Clearcho Herac. 16,5,10
Putare vitem. 43, 4, 2
Pydna capitur a Caſſandro. 14, 6, 5
Pygmalion Tyr. R. ſororium ſuum necat. 18, 4, 8
Pyra exſtructa & incenſa Sardanapalus perit, 1,3, 5. *ita* & Eliſſa *Dido.* 18, 6, 6
Pyraeus Athen portus. 5, 8. *rectius* Pyreaeus.
Pyrenaei montes inter Hiſp. & Gall. 44, 1, 3 & 12
Pyrrhidae, *qui poſtea* Epirotae. 17, 3, 3
Pyrrhus Achillis Epirotarum conditor. 17, 3, 3
Pyrrhus Aecidae, Epir. R. Demetrium regno Maced. exuit. 16,2,3. ſed inde a Lyſimacho pellitur. 16, 3, 2. prol. *Cerauni* filiam ducit. 17,2,15. 24, 1, 9. In Italiam traiicit. 18, 4, 3. Rom. vincit. 18,1,6. 18,1,11. in Siciliam nauigat. 18, 2, 12. eiusque rex appellatur. 18 2,11. 23,3,2. Sicil. amittit. 23,3,10. Antigonum vincit. 25, 3, 5. Maced. occupat. *ibid.* Facile adquirit regna, facile amittit 25,4 3. cum Spart. bellum gerit. 25,4,6. cum 5000. Maced. Rom. ter vincit. 38,4,5. Pyrrhi infantis pericula. 17, 3, 18. vox de occiſo filio. 25,4,11. obitus & elogium. 25. 5,2
Pyrrhus modo dicti nepos. 28, 1, 1.

28, 1, 1 regno Epiri a matre accepto, moritur. 28, 3, 1

Pythagoras. 20, 4. *per tot.*

Q.

QVadringenti tyranni Athen. 5 3, 5

Qualitas lineamentorum ſimilis. 1, 2, 2

Quaerere, *pro adquirere.* 1, 9, 13. 2, 4, 9. 11, 10. 13. 12, 3. 12. 18, 4, 1. 41, 5, 3. 43, 3, 4. *ita Saluſt. Iug.* 3, 3. *Ouid. de arte lib.* 2. *verſ.* 13. *Liu.* 1, 49 2. pacem armis quaerere. 2, 4, 9. quaerere ſtipendia ab hoſte. 22, 8, 5. ſalutem fuga. 27, 3, 3. quaerere cauſſas belli vitatum Rom. 30, 3, 1. 34, 1, 3. quaerere liberos ex aliquo. 12, 3, 5. ſpatium conſummando operi. 2, 15, 6. ſubolem ex finitimis. 2, 3, 16. quaerunt vlciſci ſuos. 2, 11, 2. periculum quaerere alicunde. 3, 7, 9. *ſubaudiendus autem datiuus.* quaerere gratiam ap. al. 5, 11, 7. 9, 8, 9. fauorem militum ambitione. 12, 15, 11. potentiam ex vulgi adulatione. 13, 3, 2. non amplius a fratre quaerere, *pro requirere, poſtulare.* 17, 2, 9. quaerunt honeſte mori 20, 3, 6. quaerere honeſtum domi, ſi extraneus deſit. 44, 2, 2

Quaeſitum, *hoc eſt, praeparatum, intentatum*, 3, 7, 10

Quaeſitis arte remediis locorum vitia molliuntur, 1, 6

Quaeſit, *hoc eſt cum quaeſiviſſet.* 32, 1, 12. *ſimilia vide ſupra in vetito.*

Quaeſtiones, *pro tormentis.* 12, 5, 3

Quaeſtus, *pro adquiſitione, ſiue ipſo adquirendi actu.* 9, 8, 6. *pro lucro.* 14, 3, 10. praebere quaeſtum, *hoc eſt, eſſe lucro.* 5, 4, 4. *Diuerſa lectio hic eſt.* praeſtare quaeſtum: *quam cum Berneggero ſecuti nos ſumus.*

Qualitercunque, *hoc eſt, vtcunque.* 2, 11, 11

Quam, *ſubaudiendo* potius, 5, 1, 1. 6, 1, 4. *Apud Tacitum hoc frequens. Ita in l.* 7. *depoſ.* quam ſaepe. 13, 1, 13

Quandoque, *pro aliquando, olim*, 7, 5, 5. 43, 4, 3 & 5.

Quanto, tanto, *pro quanto magis, tanto magis.* 39, 3, 13

Quanto ſerior mala fortuna, tanto amarior. 32, 1, 3

Quaſi quippe quaſi minus periurii contraherent, 3 7, 15. prorſus quaſi, *vide ſupra in* prorſus, quaſi vero. 5, 10, 8. non quaſi victos, ſed veluti victoriae ſocios habere. 12, 12, 1

Quatenus, *hoc eſt, quouſque.* 12, 10, 5

Quatinus, *hoc eſt, quoniam.* 12,11,6. *Ita in Sueton, videtur legend. Videatur etiam Acidalius in Vellej. ad* 2, 68, 4

Quatridui religio apud Spart. 2, 9, 9

Queis, *pro quibus.* 11, 1, 7

Querela eſt regi delata. 1, 5, 2. querelam publicam miſcere cum priuatis caſibus. 5, 7, 7

Queri crudelitatem regis, 1, 10, 17. queri de impunitate ſtupri ſui. 9, 7, 8

Quidam philomelus, *pro quidam nomine Philomelus.* 8. 1, 8. *V. ind. in Nep.*

Quies metuentibus nulla. 2,13 11. 24, 8, 17

Quies *pro ſomno,* 1, 9, 4, 12, 10, 3, 44 5, 2

Quieſcere, non quieturos poſt hanc victoriam Spartanos. 5, 2, 13

Quin, non ceſſatum eſt, quin aut terra aut mari inuicem ſe trucidarent 3, 7, 12

Quinqueremis a ptolemaeo pyrrhi cum ſeptem viris ex ſcapha inſilientibus capitur. 25, 4, 9

Quippe vt melius fuerit. 4, 3,

Quisque *additum eleganter ſuperlatiuis.* facillimis quibusque (bellis) aggreſſis. 7, 6, 5. potentiſſimi quique. 9, 4, 9. *vide &* 11 3, 7

Quo, vt rogaret, quo ſuum exponeret. 1, 4, 12

Quo plus habent homines, eo ampliora cupiunt. 2, 1

Quo ſe fortuna, eodem etiam fauor hominum inclinat. 5, 1, 11. *adde Liu.* 43, 22, 5

Quodammodo complecti animo. 12, 3, 2

R.

RAbies Gallorum. 26, 2, 5

Radix montis. 12, 5, 9. 41, 1, 7

Ranarum apud Abderitas multitudo. 15, 2, 1

Rapere, plus hom. ferrum & arma quam fatorum naturalis conditio rapit. 2, 13. raptus immatura morte. 7, 2, 5. rapere zelum ab aliquo. 12, 6, 3

Raptor virginum Apollo. 15, 7, 7

Ratio, *pro forma & modo.* 6, 8, 10. 9, 8, 7. ratio apud aliquem conſtat otii alicuius. *praef.* 5. rationem alicui reddere alicuius rei. 16, 2, 8

Reatus *eſt reorum ſtatus, interdum etiam pro culpa ipſa ponitur. heic ad reatum, idem eſt quod ad dicendam cauſſam.* 4. 4. 4

Recedere, rupes in formam theatri

theatri receſſit. 24, 6, 8. recedere ab obſidione. 43, 5, 6
Recentior ira *pro recens.* 1, 10, 19. *ita ſaepe comparatiuus pro poſitiuo.*
Receptaculum, *pro loco in quem nos recipimus* 2, 4, 30. 9, 1, 2
Receptacula futuri belli non exſtruenda. 2, 15, 2
Recipere, *pro accipere.* 9, 5, 9. *pro occupare.* 11, 10, 4. 11, 11, 1. recipere ab aliquibus iura populi. 5, 3, 7. *vbi vim denotat, ſequitur enim,* ni ipſi redderent, recipere ciuitates, quae defecerant. 5, 4, 6. 6, 3, 12. ciuitates voluntarias. 5, 7, 3. exules. 5, 9, 4. ſpem recuperandae patriae. 5, 9, 5. recipere dominationem. 5, 10, 9. ſanitatem 11, 8, 9. recipere in ſocietatem reges. 11, 10, 7. regiones ſine certamine, *pro occupare.* 11, 11, 1. recipere in ſe tutelam. 28, 1, 1
Recipere in matrimonium *hoc eſt, ducere.* 1, 10, 14 9, 5, 9. 10, 2, 2. 12, 10, 9 22, 1, 13. 36, 1, 9
Reciperare, *pro recipere aut accipere in mercedem eius, quod dederat, dargegen bekommen.* 22, 2, 6. *ita* repromittere *infra.* reciperare ſanitatem. 32, 3, 6
Reciperandus. 33, 2, 4
Reciperatio. 36, 1, 7
Reciperato regno. 36, 1, 1
Reciprocantes vndae. 44, 4, 7
Recitare epiſtolam, *pro legere.* 13, 5, 3. recitare ſententias. 22, 3, 6
Recognoſcere exercitum, *eſt recenſere, luſtrare & in armis exercere, noſtri muſteren & trillen vocant.* 3, 1, 8. *auctor habet* recognoſcere numerum militum & in armis induſtriam ſingulorum. *Porro* recognoſcere praedam. 11, 14, 9. peregrinos, *eſt diligenter, quid & vnde venerint, exquirere.* 43, 4, 15. *nam* recognoſcere, *eſt rem cum cura examinare, ita in Prooem. inſtit. fin.*
Recolligere paruulum. 23, 4, 8. gladium. 33, 2, 4. multitudinem. 41, 2, 8. captiuos. 42, 5, 11
Reconciliare gratiam pacis cum aliquo per aliquem. 7, 5, 1. reconciliata eius gratia cum aliquo. 31, 4, 9
Reconciliatio. 16, 1, 8
Recordari ruinam vrbis, captiuitatem & ſeruitutem omnium. 15, 7, 10. *& ſequitur ita de rebus futuris*
Recordatio rerum bene geſtarum

ſtarum deſiderium libertatis auget. 32, 1, 4
Recreare inopiam, *pro leuare.* 9, 1, 8
Rectores triginta Athenis. 5, 8, 8. trecenti Thebis. 9, 4, 8
Recumbere in conuiuio cum aliquo. 43, 1, 4
Reddi, *pro fieri.* 29, 4, 3. redditur, *hoc eſt, praeſtatur & conſeruatur,* 44, 1, 16. reddere ſepulturae corpora. 9, 4, 5. reddere aliquem ludibrium omnium. 9, 6, 6. reddere vota Herculi. 11, 10, 10. reddere foedam mercedem alicui. 12, 6, 10. reddere reliquias aliquorum paternis ſepulcris. 12, 8, 14. redditus ſaluti. 12, 10, 1. reddere rationem ſeruitutis. 30, 3, 9
Redigere in poteſtatem. 1, 8, 1. 9, 1, 2. 41, 6, 6. in exilium, *pro exigere.* 9, 4, 7. redigi ad tantam inopiam. 5, 6, 5. in priſtinam ſortem ſeruitutis. 6, 5, 1. ad ſummam deſperationem. 6, 5, 7. eo redigi vt. 8, 4. 8. redigi in captiuit. 13, 1, 5. in ditionem. 41, 6, 8
Redimere ad ſepulturam. 2, 15, 19. bella, *hoc eſt, pecuniam dare ne fiant.* 6, 1, 6. 7, 5, 1. 7, 6, 4. pacem ab aliquo. 42, 5, 9. *Et res eodem recidit, ſiue dicas* redimere pacem, *ſiue dicas* bellum redimere. *Senſus enim eſt, dare aliquam pecuniam, vt pax detur, & ne bellum amplius geratur. Ita dicunt* deprecari pacem, & deprecari bellum, redimere regnum concubitu. 12, 7, 9. redimere ſe auro a praedonibus. 27, 2, 12. vrbem auro. 28, 2, 4
Redundant haec ad aliquos 22, 3, 5
Referre, *pro adferre, deferre.* 25, 5, 2. *pro dicere.* 2, 10, 3. *ideoque male quidam locum corrigunt:* controverſiam, *hoc eſt, mouere.* 37, 4, 5. referre nuntium trepidum. 31, 2, 8. victoriam de Romanis, aut aequas pacis conditiones. 31, 3, 9. nihil referre ad aliquem. 31, 4, 9. conſultationem ad amicos. 34, 3, 3. paternos maiores a Cyro. 38, 7, 1
Refertus regalis opulentiae 2, 14, 6
Reficere impenſas belli alio bello, *hoc eſt, inſtaurare, ſupplere.* 9, 1, 11
Refixum corpus, *pro ſoluto & ablato a cruce.* 9, 7, 11

Refugia montium, *pro refugiis in montes*. 2, 6, 11 refugium *hic videtur ipſe eſſe locus, ad quem refugitur. ait enim*, quos refugia mont. receperunt refugiis quorundam aperire portas. 31, 4, 9. refugium ſalutis alicuius, *dicitur ipſe homo*. 14, 2. 8. *vt* refugium *ſit ipſe ille, ad quem refugitur*.

Regales dii, *vide D.* regalis pudor 23, 5, 9

Regere, *pro dirigere*. 1, 9, 23 remp. regere, 5, 10, 4 equum regere. 37, 2, 5. regnum regere. 37, 3, 1

Reges antiqui quales. 1, 1, 1 reges ex praefectis Alex. 13, 4. 25. 15, 2, 10. reges Laced. 3, 3, 2. Rom. quales 38, 6, 8. reges omnes odio Rom. 38, 6, 1. regis contumelia, vt parentis, aequo animo ferenda. 15, 3, 10. regis mores omnis regia ſequitur. 30, 1, 2

Regnum Aegyptiorum nomen Ptolemaeus, *Aethiopum reginarum* Candace, *teſtibus Act. Apoſt.* 8, 27 & *Plin.* 6, 20. *f. Albanorum* Siluius *Liuius lib.* 1. *regum Cappadocum* Ariarathes. *Gothorum, teſte Caluino in Lexico Iurid. voce Flauius,* Flauius, *Indorum* Taxiles, *teſte Curt.* 8, 12, 23. *Paphlagonum* Philiamenes. 37, 4, 8. *Parthorum* Arſaces. 41, 5, 6 *Ponticorum* Mithridates & Pharnax, *Romanorum* Caeſar & Auguſtus. 41, 5, 9 *Syrorum* Adadus, *teſte Ioſepho Antiquit. lib.* 7 *cap.* 6

Regnum oblatum recuſat Soſthenes. 24, 8, 14. regno periculoſo tuta vita potior. 39, 4, 5

Regnum, *pro toto Alex. imperio*. 13, 6, 12. regnum tyrannorum, *pro poteſtate tyrann*. 16, 5, 18. regnum poſſidere. 1, 6, 16. tenere. 2, 6, 14. regno pell. 2, 9. 6

Religio firmiſſimum legum vinculum. 3, 3, 10. religione quam armis tutior. 11, 7, 14. religione permixta iuſtitia multum ad ſalutem populi facit. 36, 2, 18 religio quatriduі apud Spart. 2, 9, 9. religioni iudicium de ſe committunt ſeptem Perſae. 1, 10, 3

Religio, *pro cultu*. 9, 2, 11. 12, 7, 6. *pro metu ex religione, hoc eſt, ſuperſtitione*. 22, 6, 1. *pro reuerentia Deorum*. 8, 2, 4. *pro ſacris & ceremoniis*. 5, 1, 3. *pro ſuperſtitionibus*. 31, 2, 1 4. religio ſacramenti, iuriſiurandi.

iurandi. 3,3,12. 14,4,8
Reliqui mortales, *ceteri.* 2, 2, 12
Reliquiae, oſſa poſtremaeque reliquiae alicuius. 2 4, 13 reliquias poſterorum condi alicubi. 7,2,3
Reliquias belli peragere. 22,8,6. perſequi. 22,6,15
Relinquere: exercitu cum omni apparatu belli relicto. 2,3,13. Noſtri *im Stichgelaſſen.* relinquere filios paruulos. 4.2,5. patriam relinquere alicui praedam. 4,3,3. non aliud ditionis Athenienſium praeter vrbem ipſam reliquit. 5,7,3. relinquere locum legibus. 8,1,7. relinquere aliquos incolumes. 12,3,3. vt nomen relinqueret his terris. 12,5,12. relinquere admirationem ſui hoſtibus 12,8,15. relinquuntur alicui nullae partes conſil. 13,3,1. relictus alicui in auxilium. 13,8,3. relinquere grauem luctus memoriam. 34,2,4. ſepulturam eorum. 22,8,9
Remanet regnum penes vnum. 21,1,2
Remiges & milites *ſubinde coniunguntur.* 6,3,9. 6,9,5
Remittere alicui bellum, *pro condonare,* 11,3,5. 11,4,10. remiſſa alicui expeditio. 11,1,3. remittere alicui funera pro benef. 2,6,11. remittere tributum, ſtipendium. 1,9,12,19,2,4. remittere militiae vacationem. 1,9,12. *pro permittere.*
Remotior militia. 12,5,6. remotus ſinus velut angulus maris. 43,3,12
Remouere hoſtem non bello, ſed pretio. 38,4,8
Remus. 43,2,9
Reorum habitus, barba & capillus ſubmiſſi. 36,4,2
Reparare bellum tertium. 3,6,1. proelium. 3,6,7
Repetere, *pro poſcere.* 19,1,4. bellum *pro reſtaurare.* 12,2,13. poenas, *hoc eſt, exigere.* 2,9,21. certamen 1,6,10. 7,2,8. principium ab origine. 2,1,1. originem vrbis. 2,6,1. poenas repetunt dii patriae vltores. 2,9,21. conuiuium. 12,14,8. originem alicuius paulo altius. 42,2,7
Replere regiam cognatorum caede. 10,3,1. omnes ſcenas repleuerunt Thebani ſcelerum fabulis. 11,3,11
Repleta, *hoc eſt, grauida facta.* 13,7,7
Reponere plus in Deo quam in viribus. 24,8,2
Reportare non tam gaudium parentibus, quam dete-

deteſtandum conſpectum ſui. 11,14,12. reportare exercitum in Italiam. 31,3,2
Reprehendere, *pro rurſus prehendere.* 39,9,8
Reprimere. hac repreſſi caſtigatione. 1,6,15
Repromittere, *hoc eſt, contra promittere in gratiam & mercedem eius, quod nobis ab altero promiſſum eſt, hingegen verheiſſen.* 22,2,6
Reputare, *pro aeſtimare, iudicare.* 2,15,2. 11,9,2,12,5,11. *pro cogitare.* 12,6,12,32,1,3
Requirere ab alio, *pro interrogare.* 6,8,11. originem alicuius. 1,6,3. auctorem nuntii. 5,7,4
Reſcindere *pro abolere, refigere.* 14,1,5. vallum. 15,5,13
Res, *pro cauſſa ſiue lite.* 43,1,4
Res exigit. 5,11,6
Res nouae. 34,2,6
Res geſtae. 2,1,1. 3,2,3. res magni & animi & operis *praef.* 1,1. res Romanas in hiſt. conferre *ibid.* initio rerum. 2,1,6. principio rerum. 2,1.14. nec dicta res morata. 2,3,13. res afflictae, perditae. 4,5,2. perditae & deſperatae. 5,6,5. quibus rebus effectum eſt vt. 6,9,6. res Macedoniae componere & ordinare. 8,6,3. re autem vera, *cum praeceſſit aliquid de falſa cauſſa aut ſpecie.* 12,13,10
Rem maiorem ſuſpicantur homines, quanto occultior eſt. 2,10,25. inſpicere. *Den augenſchein einnehmen.* 2,15,7
Reſeruare ſe ad meliora tempora, *pro ſeruare,* 2,11,5,28,4,9. reſeruare plura experimentis. 11,1,9
Reſidere in terris quibusdam. 13,7,8
Reſiduus. reſiduum hunc facit ſpei patriae ſcelus alicuius. 7,6,2
Reſolui in ſegnitiem corporemque. 6,9,2
Reſpectus, *pro conſideratione.* 12,10,8. 7,3,4. 11,1,26
Reſpicere annos militum, *pro conſiderare.* 12,8,11. reſpicere contra quem arma ſumſeris. 13,3,9. reſpiciant vos dii 14,4,10 reſpicere dominos miſericordiae humanitate. 18,3,8
Reſpirare, reſpirandi poteſtatem dare equis. 11,15,5. reſpirandi ſpatium fugientibus. 18,5,7
Reſpondere munificentiae alicuius. 13,7,6
Reſponſum ab oraculo redditum Aetolis. 3,4,14. Alexandro. 12,2,3. Athen. 2,12,13. Boeotis. 16,3,4. Carano.

- Carano. 7, 1, 7. Ciruo. 13, 7, 2. Crotoniatis. 20, 2, 6. 20, 3, 1. Dorienſibus, 2, 6, 17. Laced. 2, 11, 8. 3, 5, 4. 6, 2, 5. 14, 5, 6. reſponſum Dodonaei Iouis. 12, 1, 3. reſponſum accipere. 12, 2, 8. reſponſa fatorum 14. 5, 6
Reſpublica Achaeorum. 43, 1, 2. Laced. 3, 3, 1. Parthorum. 41, 2, 1. Scytharum. 2, 2, 3
Reſpublica a populo transfertur ad ſenatum. 5, 3, 1 *paulo poſt*, imperium, ad ſenatum transf. Ergo reſpublica *idem quod* imperium *Vocat & iura* populi. 5, 3, 7. *Deinde ipſi quoque ciues dicuntur* reſpublica. 5, 8, 5. inuadere remp. 5, 8, 12
Reſpuere, *hoc eſt, aſpernari.* 12. 1, 7
Reſtaurare, *pro inſtaurare.* 2, 10, 1. 3, 5, 2. 20, 5 6. 31, 3, 8. *quod inepte dici putat Seruius ad Aen.* 2, 15.
Reſtituere patriam ciuibus. 5, 10, 7. reſtituere exules. 5, 10, 8. reſtituere patriam. 6, 8, 7. *Noſtri: VVieder in den vorigen ſtand bringen.* reſtituere populo dignitatem. 6, 3, 11 proelium. 6, 4, 13. reſtituit quae incenſa fuerant 6, 5, 9. reſtituere libertatem ciuitatibus. 6, 6, 1 aliquem in patriam. 9, 4, 8. victoriam & prope amiſſam gloriam ſuis. 10, 3, 3. reſtituere exules epiſtolis. 13, 5, 2. reſtituere ſe imperio alicuius. 27, 2, 3. ciuitates in integrum 31, 1, 3. fortunam 31, 6, 7 omnem ſumtum belli alicui. 31, 7, 8. aliquem in regnum. 35, 1, 3. bellum. 35, 1, 10. gentem in priſtinum ſtatum. 37, 4, 4
Reſumere potentiam, *pro recuperare.* 6, 4, 1. reſumere vires longo otio. 20, 5, 1. 24, 7, 1
Reticenda matrimonii. 1, 7, 15
Retinere. retenti in Bactriana priores praefecti. 13, 4, 19, retinere aliquem in iure ſocietatis. 29, 4, 9
Retorquere ſcelus in auctorem. 34, 4, 2
Retractus, *ſubaudi* ex fuga. 14, 3, 12. *Ita* retractus ex itinere, *Saluſt. Cat.* 39, 5.
Reuerti in gratiam, *pro redire in gr.* 16, 1, 7
Reuocari in memoriam alicuius rei. hoc eſt, *recordari illius.* 1, 5, 3. 7, 1, 8. reuocari ad reatum, *domum ſcil. & ad cauſſam dicendam.* 4, 4, 4. reuocantur animi ad ſpem certaminis

minis a prioris fortunae procella. 4, 5, 5. reuocari a bello ad iudicium. 5. 1, 2. non reuocat aliquem a tanta immanitate paterna maieſtas. 10, 1, 6 reuocata ad bellum animo. 12, 6, 18. reuocari in concordiam, 13, 4, 2. reuocare populum ad vſum frugalitatis. 20, 4, 5. aliquem in amicitiam. 31, 6, 6
Reuolui in luxuriam. 30, 1, 7
Rex Poenorum *dictus* Bomilcar, *qui tantum Dux erat*. 22, 7, 7. *Ita apud Diodor. lib.* 10 *cap.* 23. *Amilcar etiam* rex *dicitur*
Rhea Veſtalis Romuli & Remi mater. 43, 2, 2
Rhegium vnde dictum. 4, 1, 7. Rhegini diſcordia laborantes & auxiliis ſuis caeduntur. 4, 3, 1. Rheg. ſub Tyrannis. 21, 3, 2
Rhaetus, Tuſculorum Dux, Rhetiae nomen dedit. 20, 5, 9
Rhodanus Gall. fl. 43, 3, 12
Rhodanus Hamilcar. *vide* H.
Rhodus occupatur ab Alex. 11, 11, 1. terrae motu concutitur. 30, 4, 3. Rhodiorum legati Romae queruntur de Philippo. 30, 3, 5
Rigent terrae frigoris immanitate. 2, 1, 6.
Riphaei montes. 2, 2, 1
Robur Theſſalorum equitum. 7, 6, 8
Robuſtiſſima pars exercitus 25, 4, 6
Rogari ſolent dii pro vita. 18, 6, 12. *ſic Phaedrus fab.* 41. damnum haud recuſant tantum pro vita rogant. & *Plinius l.* 10 *cap.* 2. pro me rogabat. *Rurſus noſter* rogati ad conuiuium. 43. 3. *de quo v. cap.* 17 *Latin. ſ. ſuſp.* rogare ſummis precibus bellum, *pro rogare vt bellum geratur*. 8, 4, 7
Roma conditur. 43, 3, 1 quando. 18, 6, 9. capitur a Gallis. 6, 6, 5, 20, 5, 4 de Roma iudicium Cyneae 18, 2, 10. Romana vrbs 6, 6, 5. 44, 1, 5. *pro vrbe Roma. ſic Virgilius* Parnaſſiae rupes *pro rupe Parnaſſi*
Romani bellum gerunt cum Achaeis. 34, 2, 1. Aetolis. 32, 1, 1. Antiocho *Magno*. 31, 6, 5. Mithridate, 37, 1, 7. 38, 8, 1. Perſeo. 33 *per tot* Philippo. 30. 3, 7. Pyrrho. 17, 2, 13. 18, 1, 1. 23. 3, 1 Tarentinis. 17, 2, 13. Annibali inſidiantur. 31, 2, 1 dedi ſibi poſtulant 32, 4, 3. vbique perſequuntur & mori compellunt. 37, 4, 12. Antiochum *Epiphanem* bello Aegyptio abſtinere

nere iubent. 34,3,1. Aſiaticis moribus corrumpuntur. 36,4,12. cauſſas bellorum quaerunt. 30,3,1.34,1,3. continentes. 18,3,7.&9. facile de alieno largiuntur, 36,3,9 foedus cum Alex. Epir. habent. 12,2,12. foris inuicti. domi fragiles 31,5,13. imperandi cupidi. 24,2,2. in ſecundis moderati, in aduerſis conſtantes. 31,8,10. lupa aliti lupinos animos habent 38,6,10. nihil niſi bello quaeſitum habent. 38,5,10. non, niſi ſuis armis, vinci poſſunt. 31,5,7. ſub iugum miſſi. 38,4,15. vincuntur ab Annib. 29,7,7 29,4,1. a Pyrrho. 18,1,6 18,1,11. 38,4,7. Romanorum arma audiuere, non ſenſere Scythae. 2,3,5 *ita Flor.* 4,12,87. & 88 Rom.& Ilienſium conſanguineorum mutua gratulatio. 31,8,1

Romulus. 43,2,9

Roſtratae naues. 31,6,9

Roxane Alex. coniux praegnans relicta 12,15,9,13,2,5. cum Olymp. & filio ſuo Pydnam fugit. 13,6,3 cuſtoditur Amphipoli. 14,6,13. interficitur. 15,2,4

Rudes ad reſiſtendum populi, 1,1,4

Rudimenta pueritiae deponere. 7,5,3. rudimenta tyrocinii deponere. 9,1,8. *eadem Phraſis in Frontin. de Re Agrar. ſtatim à princip. in Sueton. Ner.* 21,6. rudimenta ponere: *ſic*& tirocinia ponere 12,4,6

Ruere in bellum 5,2.4. 8,1,36.1,3. in ferrum 11,14,1. *ita Virg.* Aen. 10,728 ruere; florentes opes Athenienſium ruunt. 5,1,8 ruere in mutuum exitium. 8,1,2

Rumpere aciem. 1,6,12. foedus. 3,7,2. 31,4,2. inducias. 3,7,14

Rupes vndique impendens 14,6,6

Rurſum recipere, *pro recipere ſolum.* 5,4,12. *ita apud Flor.* 1,3,14. rurſus redire.

S.

SAbbathum Iudaicum. 36,2,14

Sabini Graecorum progenies. 20,1,14. Sabinarum virginum raptus. 43,3,3.

Sabus fl. 32,3,16. Sabi & Danubii confluens 32,3,8

Sacerdotes & reges iidem apud Iudaeos. 36,2,18

Sacra Eleuſinia. 2,8,1

Sacramentum, *pro iureiurando.*

rando. 1, 9 13. *pro formula, in quam ſe obligant ſodales.* 20, 4, 14. ſacramento ſolui. 12, 11, 5
Sacrare. vrbem Mineruae. 2, 6, 9. ſeptimum diem ieiunio. 36, 2, 14
Sacrilegium Phocenſ. 8, 1, 8. Philippi. 8, 3, 4. Gallorum. 24, 8. 9. Antiochi Magni 32, 2, 1. punitur. 32, 2, 2. Tectoſagorum punitur. 32, 3, 9. Romanorum punitur. 32, 3, 12. & 13. Alexandri *Zebinae* 39, 2, 5 & 7. punitur *ibid.*
Saeuus impetus, *hoc eſt, periculoſus, noxius.* 4, 1, 9 ſaeuum. *pro aduerſo & noxio vſurpat etiam Tacit. A.* 2, 5, 2. & 2. 26, 5
Sagaciſſimus prodigiorum. 36, 2, 8
Sagillus *Scyth. R.* 2, 4, 27
Sagina corporis, *pro pinguedine & craſſitie.* 21, 2, 1
Sagittae Herculis. 20, 1, 16 ſagittae veneno armatae. 12, 10, 1
Sagittare, *ſicut iaculari.* 41, 2, 6
Salamina Cypri vrbs, 44, 3, 4
Salamine Inſula. 2, 7, 7
Salluſtius a Trogo reprehenſus. 38, 5, 28
Saltatrix Lariſſaea Philippi Aridaei mater. 9, 8, 2. 13, 2, 11. ſaltatricis filius Nicomedes Bithyn. R. 38, 5, 15
Saltus aeſtiui & hyberni. 8, 5, 7. *ita diſtinguuntur etiam. l. 67. de leg. 3. l. 3. 11. de adqu. poſſeſſ.* Saltus *autem ſunt loca paſcua, vt patet ex l. 20, 1. ſi ſeruo vindic.*
Salua pietate ſtupra matris vlciſci. 26, 3, 8
Salus impp. in omnium manibus 14, 1, 12. ſalutis cura quam dignitatis potior 5, 3, 4. ad ſalutis alicuius cuſtodiam offerre operam ſuam. 14, 1, 14. *vbi ſalus pro vita ſit.* ſaluti parcere in acie, *eſt vitae ſuae parcere.* 28, 4, 4
Salutare, *pro adorare* 15, 3, 3
Salutare aliquem, *pro certiorem de conſilio ſuo facere, aut etiam, ei valedicere.* 3, 4, 10. ſalutare aliquem regem, *pro nominare, appellare.* 5, 10, 9. 11, 2, 2. fratrem. 42, 3, 4
Samnites Pyrrhum euocans contra Rom. 18, 1, 1. Samnites Graeci, 21, 1, 14
Samothracia. 24, 3, 9. 33, 2, 6
Sandrocottus Ind. R. 15, 4, 13
Sanguinaria bella. 29, 3, 3
Sanguis. magno vtriusque exercitus ſanguine ſuperare aliquem. 23, 7, 6. *vbi* ſan-

ſanguis, *pro caede.* ſanguine cariora arma. 44,2,5
Sappho Hasdrubalis. 19,2,2
Sardanapalus Aſſyr. R. vltimus 1,3,1. nihil virile habuit, praeter mortem. 1,3,5
Sardi legatos ad Alex. mittunt. 12, 13, 1. Sardinia bello a Carthag. petita. 18, 7, 1. 19,1, 3
Sardes Lyd. metropolis. 14, 1,7
Sarmenta, *pro virgultis & materia viliore.* 2,6,19
Satellites Alex. ex Perſis. 12, 12, 4. ſatellitibus poſt mortem Alex. Caſſander praeficitur. 13, 4, 18. ſatellitum auxilium ad cuſtodiam corp. ſui obtinere. 2,8,10
Satiare, ſatia te ſanguine, cuius inſatiabilis ſemper fuiſti. 1, 8. 13. ſatiatus caede animus conquievit. 12,6,5. *Vid.* & ſaturare.
Satio frumenti reperta. 2, 6, 12
Satisfacere, *eſt tantum facere, quantum irato ſatis ſit ad vindictam.* 15, 3, 9. *Vide Bernecc. ad Sueton. Caeſ.* 73,4. ſatisfacere ſenatui, *pro defendere ſe.* 32, 2, 3
Saturare ſe ſuppliciis, contumeliis aliquorum. 12, 12,6. *Vide* & ſatiare.
Saturnalia. 43, 1,7
Saturnia quondam, quae nunc Italia. 43,1,8
Saturnius mons, *a ſede Saturni.* 43, 1, 8
Saturnus Aborig. R. 43,1,5
Satyrus Heracl. tyrannus. 16, 5,18
Saucius *pro ebrio.* 1,8,8. mero ſaucius. 24, 8, 1
Sauus. *vide* Sabus.
Saxum mirae altitudinis, quod Hercules non poterat, Alex. capit. 12, 7, 12 & 13
Scapha piſcatoria Xerxes fugit. 2,14,10
Scelera ſceleribus tegere. 37, 3, 8. ſcelerum materia aurum & argentum. 3 2,2
Sceleſtus in aliqua re. 8, 7
Sceptra Graecis, quae latinis haſtae. 43. 3. 5
Sciens cauendi. 44,2,10
Scientia belli. 2, 4, 17. rei militaris. 25,5,4
L. Scipio *Aſiaticus* Conſ. 31,7, 2. Antiochum vincit. 31,8,9
Scipio *Africanus* fratris legatus. 31, 7, 2. eius vox magnifica. 31,7,5. 31, 8,10. legatus it ad Ptolem. Phyſcon. 38, 8, 12. ſpectaculo eſt Alexandrinis. 38, 8,16. moritur. 32,4,13
Scipiones *modo dictorum patres* Hiſpania Poenos expellunt. 44.5,11

Scipionum laus. 31,7,1
Sciſcitari aliquem, *pro ex aliquo*. 5,7,4. ſciſcitari oracula *pro conſulere*. 2, 11,8
Scolopitus Scytha domo pulſus. 2,4,1. Cappadociam occupat. 2,4,2. trucidatur. 2, 4,3
Scomma Brenni. 24,6,7. Alex. *Zebinae*. 39,2.6. Mithridatis. 38,11,10
Scordiſci Galli. 32,3,5
Scortum, *de puero*. 9,6,6. 30,2,2. ſcortum regium appellata Cleofis. 12,7,11
Scribere res geſtas regum *praef*. 1,2
Scriptor tragœdiarum 3,6,12
Sculpta eſt ancora in gemma. 15,4,4
Sculptura annulus eiusdem ſculpturae. 15,4,5
Scurrilis iocus. 24,6,5
Scutum ſuum oſculatur moriens Epaminondas. 6,8,12
Scyllae fabula vide nata, 4,1,13
Scymus inter ſucceſſores Alex. 13,4,14
Scythaeus inter ſucceſſores Alex. 13,4,23
Scythae Aegyptum vſque victores veniunt. 2,3,14. Alex. praefectum caedunt. 12,2,6.37,3,2. Amaz. auxilio contra Athen. veniunt. 3,4,27. ante Mithrid. inuicti. 37,3,2. Aſiam domant. 2,3,15. cum Aegypt. de antiquitate contendunt. 2,1,5. cum ſeruis ſuis bellum gerunt. 2,5,1. Cyrum occidione caedunt. 1,8,11.37,3,2. Parthos vincunt. 24,1,9. Phrahatem in regnum reſtituunt. 42,5,5. Scytharum gloria bellica. 2,3,1. mores. 2,2,3. paupertas. 9,2,7. 9,2,18. reges Atheas, Iancyrus; regina Tamyris, *quos omnes vide ſuis locis* Scythae gens innoxia. 12,2,17
Scythiae ſitus. 2,1,19
Secernere. terra ab igne ſecreta. 2,2,15. ſecreta ſunt priuata beneficia rebus publicis. 31,7,5
Sectari vitam, *forte pro ſuſtentare, tolerare*. 27,2,9. *vide notas ad eum l.* ſectari luxurioſa conuiuia & magnificentiam epularum. 11,10,1
Sectio publicanorum. 38,7,8
Secum. 38,10,9. *apud ſe*.
Secunda proelia. 1,10,21. ſecundus alicui, non par. 11,12,14. ſecundus ab aliquo ſcientia rei militaris. 32,1,9. ſecundo fauore excipi. 34,3,9
Secundante vento. 26,3,4

Securi

Securi inſidiis opportuni. 6, 6, 6. 21, 3, 10
Securi percuſſi a Philippo Thebani. 9, 4, 7
Securitas ex victoria naſcitur. 2, 11, 12. 13, 8, 5
Securitas publica. 18, 3, 18
Sedare. gliſcentem diſſenſionem haec res ſedauit. 12, 15, 12. ſedatur peſtis. 20, 2, 8
Sedens, *pro quieto*. 31, 3, 9 *ita Virg Aen.* 12, 15
Sedes, *pro tabernaculo*. 2, 11, 5. ſedes *in plur. pro loco habitationis*. 3, 4, 10. *Ita Virg. Aen.* 6, 15, 2. ſedes *pro tumulo dixit, quod ibi manſuri eſſent manes.* quae illis ſedes eadem origo eſt. 2, 6, 4. inquirere ſedes, 3, 4, 10. conſtituere ſedes alicui. 3, 4, 11. ſedibus ſuis expelli. 3, 4, 12. *In his* ſedes *eſt pro loco habitationis*. regni ſedem ſtatuere. 7, 1, 8 ſedes quaerere in Macedonia. 7, 1, 7. ſedes domeſtica. 12, 4, 3. in aliquas ſedes deferri. 16, 3, 7. ſedes nouas quaerere. 20, 5, 8. ſedibus aliquos expellere. 25, 5, 7. auitas ſedes amittere. 20, 5, 9. ſedes belli Graecia non placet alicui. 31, 5, 3. ſedibus ſuis pelli. 43, 1, 5
Seditio inter Phrygas. 11, 7, 9. Alex. milites. 12, 11, 5. altera, poſt ipſius mortem. 13, 3, 1. in exercitu Agathoclis. 22, 7, 7. 22, 8, 4. in Aegypto. 27, 1, 6. Macedonum aduerſus Antigonum. 28, 3, 11. punitur. 28, 3, 16
Segniores, *pro ſecurioribus*. 22, 7, 2
Segnitia. 21, 2, 1
Segobrigii. 43, 3, 8
Seiungi, *hoc eſt diſiungi*. 4, 1, 18
Selene Ptolem. fratri in matrimonium data. 39, 3, 2. mox ablata. 39, 4, 2. Grypo nubit. 39, 3, 6
Seleucia Syriae vrbs. 35, 1, 4
Seleucus *Nicanor*, aut *Nicator*, ſummus caſtrorum tribunus. 13, 4, 17. bellum cum Antigono gerit. 15, 1, 4. Demetrium capit. 16, 2, 7. Seleuci origo & virtus. 15, 4, 1. poſteri omnes cum anchora in femore nati. 15, 4, 9. cum Lyſimacho comparatio & bellum. 17, 1, 8. victoria. 17, 2, 1. caedes. 17, 2, 4
Seleucus *Callinicus ſuperioris nepos*. 28, 1, 1. vincitur a Parthis. 41, 4, 12. a Ptol. 27, 2, 5. a fratre ſuo. 27, 2, 13. obit. 27, 3, 13
Seleucus Demetrii Nicanoris filius, a matre interficitur.

citur. 39, 1,11
Semel atque iterum 1, 10,21. inclinatus ſemel animus. 18, 1, 2
Semianimis.6,8, 11. 12, 13, 9. *Vtitur hac voce Virg. Aen.* 11,6,35
Semiramis. 1, 1, 10. res magnas gerit. 1, 2,5. occiditur a filio. 1, 2, 10
Semiramis. *vltimus caſus* a Semirami. 36, 2, 1
Senatus Athen. ſuperbus. 5, 3, 6. Graeciae, vnus & ſupremus ex omnibus lectus. 9, 5, 2. Parthorum Mithrid. Magnum regno pellit. 42,4,1. Roman. inſtituitur a Romulo. 43,3,2. Spartanorum, legum cuſtos. 3, 3,2
Senatus conſultum Carthag de non diſcendis literis Graecis. 20,5,13
Senes apud Spart. honoratiſſimi. 3, 3, 9
Senes in caſu neceſſitatis arma capiunt. 5,6,3. 6, 7,3. ſenibus maxime vſus in militia Alex. 11,6,4. 12,11,4
Senſu hominis carere nimia ſagina. 34,2,7
Sententiae in vrnam coniectae. 22,3,6
Sentire. Romanorum arma Scythae non ſenſere. 2,3,5
Separatim. 1, 9, 16
Septem magnates Perſae in caedem magorum coniurant. 1, 9, 19. regem ex ſe ipſis ſorte eligunt. 1,10,4. eorum moderatio. 1,10,9
Septentrionalis pars frigidiſſima. 2,1,15
Sepulta ſomno & vino vrbs. 43. 4,7
Sepultura. 12 2,3. *oppoſ.* τὸ *corpora obruere terra.* ſepultura Parthorum qualis. 41,3,6. ſepulturae cura veteribus maxima. 3,5, 10. ſepulturam ipſam Thebanis vendit Philip. 9, 4, 6. ſepulturae tradere, *pro ſepelire.* 3,5, 11. 12, 2, 15. ad ſepulturam redimere. 2, 15.19
Sequi iudicium principum 1, 10, 10. auctoritatem alicuius. 12,1,6. ſequi ius naturae. 21,1,2. fortunam inconſultius. 44, 5, 4
Serena laetitia. 44, 2,4
Serere opinionem, *id eſt, famam.* 8,3,8, oliuam. 43,4,2
Series ſeculorum magna. 44,2, 7
Sermo Parthorum qualis. 41,2,3. ſermone Graeco res in hiſt. conferre, *pro lingua, praef.* 1, 1. ſermo Lat. *ibid.*
Serpens ingentis magnitudinis Alex. pater creditus. 11, 11,3. 12,16,2
Serpit vicinum malum ad aliquos.

aliquos. 31, 3, 3. peſtis ad plures. 36, 2, 13
Seruare ſidem. 4, 4, 1. virginitatem in omne aevum. 2, 4, 17. pacem, quam fecere, non niſi ſex annis ſeruauerunt. 3, 7, 13. non ſeruare ius cognationis. 8, 6, 8. ſeruare in aliquo auſpicium dignitatis ſuae. 11, 2, 2. ſeruare bene inſtituta. 43, 4, 12. ſeruatus per omnes caſus fortuna quadam. 44, 4, 2
Serui Scytharum cum dominis bellum gerunt. 2, 5, 1. ſerui Laced. ad ſupplementũ exercitus manumittuntur. 3, 5, 6. & eadem de cauſſa ab Agathocle. 22, 4, 8. ſerui Tyriorum dominos interficiunt. 18, 3, 7. ſerui cuius iam Hiſpani fides, & in tormentis conſtantia. 44, 2, 5. 44, 5, 7. ſeruorum exercitus Parthis. 41, 2, 6. ſeruis ſuis nubere coguntur Heracl. feminae. 16, 5, 2. ſerui fiunt iure captiuitatis. 4, 3, 3
Seruilia ingenia multum inferiora ingenuis. 18, 3, 4. ſeruilia verbera. 2, 5, 4
Seruilius Rom. legatus in Africam. 31, 2, 1
Seruire armis, rapinis. 44, 2, 7
Seruitia, *hoc eſt ſerui.* 13, 6, 3
Seruitus nulla ſub Saturno. 43, 1, 5. ſeruitus regia. 8, 1, 3. ſeruitus, non pax, quae non ipſis ciuitatibus conuenit. 9, 5, 3. ſeruitutis iugum patienter accipere. 11, 14, 8
Serum auxilium in expectatione infantis erat. 7, 5, 10
Sexus foemineus a periculis bellorum immunis. 39, 3, 9. veluti ſexum cum matre mutaſſet. 1, 2, 11. virilis ſexus nullus. 1, 4, 7
Si. caſtigari ſi recuſarent. 18, 6, 4. *quod recuſarent.*
Sibyrtius in diuiſ. imp. Alex. Aracoſſos & Gedroſos ſortitur. 13, 4, 22
Siccare. flumina ab exercitu Xerxis ſiccata. 2, 10, 19
Sicilia. 3, 7, 16. 4, 1, 1. Italiae vicina. 4, 1, 16. prius Trinacria & Sicania nominata. 4, 2, 1. bello a Carthag. petitur 5, 4, 5. Dionyſio paret. 20, 1, 1
Sicubi. 2, 10, 24
Siculi legatos ad Alex. mittunt. 12, 13, 1. Pyrrho totius Inſulae imperium tradunt. 18, 2, 11. auxilium contra Carthag. a Spartanis petunt. 19, 1, 9
Sicut erant cruenti ex ſuorum caede. 26, 2, 4. *ſic de praeſenti habitu loquuntur*

Sicyon Peloponeſi vrbs. 13, 5, 10
Sidon Phoenicum colonia. 18, 3, 4. Sidon Phoenicibus quid ſignificet. ibid.
Sidoniae R. Abdalonimus, prius hortulanus. 11,10,8
Significatum. 2,9,7
Signa militaria clade Craſſiana capta remittuntur a Parthis. 42,5,12
Signum pugnae dare. 2,12,21. ſignum parcendi dare. 6, 6, 10. ſignum victoriae traditae. ibid.
Silei ab Hercule conditi, Alex. ſe dedunt. 12, 9, 2
Silentium ſacrorum Eleuſiniorum. 5, 1, 1. ſilentio praeterire. 42,2,8. ſilentio praetermittere. 43,1,2
Siluam excidere. 1, 6,4
Simplex mors. 44, 4, 4
Simulacrum Iouis aureum infiniti ponderis Antiochiae. 39, 2, 7. ſimul. Panis quale. 43, 13. ſimulacris Deorum quare addantur haſtae. 43,3,6
Simulare infirmitatem. 2, 15, 6
Simulatione metus, Pacorum vincit Ventidius. 42, 4, 13. pacis decipitur Demetrius, Nicator. 36,1,5
Sincerius, *hoc eſt, verius*. 10, 1, 3
Sine modo. 8, 1, 2. ſine noxa diſcurrit exercitus. 12, 7, 8. ſine reſpectu necare al. 12, 10, 8. ſine vllo argumento, *non* ſine omni. 12, 15, 3. *vid. Ind. Nep.* ſine reſpectu pietatis. 18, 4, 8
Singularis numerus pro plurali. Non is miles erat, qui nomen Athenienſium tueretur. 5, 6, 8
Siris vrbs Ital. a Croton. expugnatur. 20, 2, 4
Sitire ſanguinem. 1, 8, 13
Situs Delphorum. 24, 6, 8 Maſſiliae. 43, 3, 20
Siue naufragio. 2, 9, 12. *id eſt*, & naufrag.
Sociari parricidium *dicitur, cum ſocietatem parricidii quidam ineunt.* 10, 1, 6
Societas. ſocietatis arctiſſimis vinculis iunctus alicui. 6, 5, 12. in ſocietatem parricidii aliquem aſſumere. 10, 1, 5
Sociorum virtute, non imbecillitate, potentia quaerenda. 2, 15, 11. ſocia ciuitas, *foederata*. 2, 9, 8. ſocia matrimonii & ſpei. 11, 7, 7. ſocius externus. 41, 4, 1
Sogdiani in diuiſ. Imp. Alex. Scythaeo ſorte veniunt. 13, 4, 23. bellum cum Bactrianis gerunt. 41, 6, 4 in Sogdianis Bactrianisque

que 12. vrbes condit Alex. 22, 5, 13
Sol Deus Perſarum. 1, 10, 5 ſoli Perſae equos ſacratos feriunt. *ibid.* ſol eius regionis toto orbe ardentiſſimus. 36, 3, 5. ſole violento torretur Africa 44, 1, 1.
Solatium. vltionis ſolatia. 1, 8, 9
Solertior diuitiarum quaeſtu quam cuſtodia. 9, 8, 5
Solis ſacerdotium apud Perſas. 10, 2, 4. ſolem orientem qui primus vidiſſet, rex Tyri deſtinatur. 18, 3, 9. ſolis defectio milites Agathoclis terret. 22, 6, 2 ſolibus duobus mundus regi non poteſt. 11, 12, 15
Solicitatus, *pro illecto*, 9, 1, 1. 23, 1, 10. ſolicitatus in adulterium vxoris alterius. 1, 7, 18. ſolicitare in partes ſuas aliquem. 2, 12, 1. ſolicitatae illecebris beſtiae. 2, 13, 12. ſolicitare aliquem in ſpem pacis, amicitiamque regis. 2, 14, 2. ſolicitare ſuſceptores. 8, 3, 8. ſolicitatus ſpe regni. 8, 6, 6 ſolicitatus paucarum vrbium direptione. 9, 1, 1. ſolicitatus in Italiam a Tarentinis. 12, 2, 1. ſolicitare aliquem in ſocietatem armorum. 13, 5, 10. in fauorem ſui moderatione. 13, 6, 19. ſolicitata plebs his verbis. 16, 4, 16. in auxilium ſolicitare. 16, 5, 1. ſolicitare in amicitiam aliquem. 18, 5, 8. animos delinimentis. 20, 1, 5. in bella. 29, 4, 7. ſolicitatus vacua poſſeſſione. 31, 3, 2. auaritia. 32, 2, 1. ſolicitare ad colloquium. 38, 1, 9
Solicitus de regno, *adipiſcendo puta.* 1, 10, 6. ſolicitus ne tacendo parum reip. conſuleret. 2, 7, 9
Solidus, *pro integro* 30, 4, 3. ſolida naufragia. 4, 1, 16. ſolido auro fuiſſe ſtatuae. 24, 7, 2. ſolidum ex auro ſignum. 39, 2, 5
Solitudines Scythicae. 38, 7, 8. *hinc illud apud* Curt. 7, 8, 37. ſolitudo patris, *quod vxor & liberi ab eo diſcedunt.* 23, 3, 10
Solitus. caſtra ſolito magnificentiora. 12, 8, 16
Sollemnia Cereris ſilentium poſcunt. 5, 1, 1. ſollemnis dies nupt. 21, 4, 2
Solertia Eumenis. 14, 2, 13
Solon Athen. legiſlator. 2, 7, 4. 3, 2, 4. eius factum memorabile. 2, 7, 9
Solum finium occupare latius. 38, 4, 7

Soluere,

Soluere metu. 9, 2, 2. Virg. Ecl. 4. Irrita perpetua ſoluent formidine terras. *Rurſus noſter* ſolui religione iuriſiurandi. 3, 3, 12. ſoluere neceſſitate auxiliorum aliquos. 9, 2, 2. ſolvere obſidionem. 9, 2, 10. ſolui ſacramento. 12, 11, 5. ſoluere aliquem iureiurando 14, 4, 6. ſoluere libamenta Veneri, pro reliqua pudicit. 18, 5, 4, civitatem voto. 21, 3, 5. matrimonium. 26, 3, 3
Soluti mores, *hoc eſt, laxi, liberi, effraenes.* 31, 3, 10. ſoluti religione, *hoc eſt, liberati.* 3, 3, 12. ſolutus mero, *ebrius.* 9, 6, 6. ſolutus pons tempeſtatibus, 2, 13, 9. ſolutior libertas, *id eſt, maior.* 13, 2, 2. ſolutus metu mortis. 15, 2, 5, neglecta omnia & ſoluta apud eos fuere. 34, 2, 2
Somni cauſſa aliquid ſub ſternere vetitum pueris Spart. 3, 3, 7. ſomnus aliquem arripit. 11, 13, 1
Somnium Alex. 12, 10, 3, Aſtyagis, 1, 4, 2. Cambyſis. 1, 9, 4. Catumandi. 43, 5, 6. Cyri. 1, 6, 1. Gaditanorum. 44, 5, 2. Laudices matris Seleuci. 15, 4, 3 Olympiadis. 12, 16, 2. ſomniorum intelligentiam primus Ioſeph condidit. 36, 2, 8. ſomnio iuſſus eadem aggredi 1, 6, 1
Sophene Armeniae regio. 43, 3, 11
Sophocles Tragoed. ſcriptor. Athen. dux aduerſus Spart. 3, 6, 12
Sopyrion Alex. dux cum exercitu toto deletur a Scythis. 2, 3, 4. 12, 2, 6, 37, 3, 2. *Legendum potius* Zopyrion. *Vid. Notas.*
Sordes, *pro vili origine.* 13 2, 11. *ſic* priſtinarum ſordium oblitus. 35, 1, 9
Sordida militia, *hoc eſt, vilis & pudenda, verächtlich.* 14, 2, 7. ſordida veſtis ad mouendam miſericordiam. 4, 4, 1. ſordidum genus Agathoclis. 22, 1, 1. ſordida initia plerarumque ciuitatum. 2, 6, 2. Macedonum. 6, 9, 6. ſordidum matrimonium. 11, 9, 19 ſordida clientelae pars. 8, 4, 8. *id eſt utilis pars clientum.* a ſordidis initiis ad ſumma creſcere. 2, 6, 1. ſordidum & obſcurum Macedonum nomen. 6, 9, 7
Soror eadem & vxor 17, 2, 7. 24, 2, 2. 30, 1, 7. 37, 3, 6. 39, 3, 3. 39 4, 2
Sororem ſuam occidit Ptolem.

lem. Philipp. 30, 7, 1. Mithridat. 37, 3, 9
Sors mutata paruulorum. 1, 4, 13. ſortem vitae legere. 1, 6, 6. ſortis hum. aeſtimatione. 1, 13, 10 ſors ſeruitutis. 6, 5, 1. ſortis extremae iuuenis. 35, 1, 6
Sorte diuiſae prouinciae inter Alex. ſucceſſores. 13, 4, 10. hinc ſortiri *eſt ſorte conſequi*. 13, 4, 15 13, 4, 22. ſorte delectus rex inter ludentes. 1, 5, 1 ſorte contingit alicui Occidens. 12, 2, 1. ſorte venit alicui Aegyptus. 13, 4, 10. ſorte euenit alicui Graecia. 13, 5, 8 ſorte ducere, *pro legere*. 2, 3, 5
Sortiri, *vide paulo ante in* Sorte. ſortiri felicius hoſtem quam cognitos. 11, 15, 8. ſortiri Lyciam, *pro regendam accipere*. 13, 4, 15. ſortiri ſedes alicubi. 18, 5, 12. gregariam militiam. 22, 1, 8. matrimonium. 25, 3, 1
Soſthenes Maced. a Gallis defendit. 24, 5, 12
Spacos, Cyri nutrix. 1, 4, 14
Sparſi milites ſine inſid. metu 5, 5, 2
Sparta, *pro ditione Spart*. 3, 7, 5
Sparta, Spartani. *vide Laced.*
Spatium in poenitentiam datum. 1, 9, 19. ſpatium conſummando operi quaerere. 2, 15, 6.
In ſpeciem caſtrorum. 26, 2, 2. ſub ſpecie venationis. 1, 5, 10. ſub ſpecie maieſtatis. 1, 9, 11. ſpeciem praebere captarum matronarum. 2, 8, 2. ſub ſpecie ſororiae vltionis 17, 3, 4. ſpecie venandi. 38, 3, 8
Specioſus, *pro pulcro*, ſpecioſus magis quam vtilis grex. 14, 6, 3
Spectaculo digna res, Xerxis ex Graecia fuga. 2, 13, 10. foedum prorſus & miſerandum ſpectaculum. 8, 4, 7. ſpectaculum deforme aliquem reddere. 15, 3, 4
Speculari, *pro cernere*. 22, 6, 9
Speculari conſilia alterius, *hoc eſt, explorare*. 11, 2, 4 actus. 31, 2, 1. animos. 21, 6, 1. euentus amiſſi regni. 25, 3, 7
Spectare ſiderum motus. 1, 1, 9. regnum, theſauros. 13, 1, 8. & 10. ſpectare originem mundi. 20, 4, 3
Spectata fides, *hoc eſt, nota & probata*. 4, 2, 5. *ita* ſpectata

ſtata virtus. 3, 6, 12 ſpectata inter bonos moderatio 1, 1, 1
Spernere pacem alicuius, *pro nolle accipere leges pacis,* 12, 37
Spes, *pro fiducia.* 4, 5, 5. ſpe aliquem implere. 11, 1, 8. ſpei vrbis inuidetur. 2, 15, 3. vltra ſpem gerendi patrata bella. 2, 6, 1. in ſpem regni adductus 3, 1, 1. in ſpem fortunæ prioris erigere aliquem. 5. 5, 1. magnae ſpei Imperator. 6, 5, 4. ſpem ponere in ope alicuius. 8, 4, 7. ſpes eſt in pedibus, in lacertis. 11, 6, 7. ſpes metum vincit. 11, 9, 3. non eſt magna ſpes ſalutis. 14, 2, 5
Speus Theſſal. R. 13, 7, 8. *legendum potius* Hypſeus. *V. Notas.*
Spinambri Graeci, Tarquiniorum conditores. 20, 1, 11
Spiramenta, *pro poris & meatibus*, per *quos ſpiritus, hoc eſt ventus, emittitur.* 4, 1, 6. 4, 1, 15
Spiritus, *pro vento.* 4. ſpiritus maiores largiuntur praeſentia quam recordatione ſui patria & penates. 6, 7, 9
Spoliare regno aliquem 8, 3, 15. fortunis, vita. 16, 1, 20. 35, 1, 9
Spondere ſibi tantum de viribus ſuis, de fortuna 3, 4, 1. ſpondebat ingenium eius magnum virum. 7, 6, 1
Sponte. gladius ſua ſponte euaginatur 1, 9, 8
Spurius Mummius, *vide* M
Squalor ad mouendam miſericordiam. 4, 4, 1
Stabula, *pro tugurio.* 1, 4, 10
Stagnare, *pro denſari.* 36, 3, 7. *pro muniri.* 37, 2, 6
Stare, *pro pugnare,* 5, 4, 12 *ita alicubi* Virg. ſtate viri. ſtant claſſes ex aduerſo. 22, 14, 8. ſtare alicunde, *pro cum aliquo facere.* 5, 4, 12
Statanor in diuiſ. imp. A ex Dracas & Arcos ſortitur. 13, 4, 22. *Legendum potius* Staſaner. V. Not.
Statira Darii filia. Alex. vxor. 12, 10, 9
Statuae equeſtres. 11, 6, 13
Statuere de aliquo crudelius, *pro decernere.* 5, 15, 10. 15, 10. *pro ſancire* 3, 3, 7. pacem. 15, 1, 1. 5, 10, 8. diem ſtatuere, 1, 10, 4. horam. 1. 10. 8. tempus 16, 4, 9. ſtatuit experiri fortunam maris. 2, 11, 19 ſtatutis conditionibus. 6, 1, 3. ſtatuere alicui legem pacis. 9, 5, 1. ſtatuere alimenta pueris, praemis

mia patribus, pro numero fil. 12, 4, 8. ſtatuitur his praefectus, 12, 4, 12 ſtatuere ſedes alicubi. 19. 5. 11. vectigal annuum. 18, 5, 14. exemplum in aliquo. 18. 7, 14. modum nuptiarum ſumptibus. 21, 4, 5. caſtra. 22, 6, 6
Status urbis mutatus. 5, 8, 8. ſaluo ſtatu terrarum. 11, 12, 15. ſtatus vrbis agitatus caſibus diſcordiarum. 18, 6, 10. regum. 42, 4, 15
Sterilitas in Epiro ob caedem Laudamiae, 28, 3, 7
Sternere, *hoc eſt caedere*. 2, 11, 16, Ita Virg. Aen. 7, 692. & 10, 181. *hinc* ſtrati hoſtes, *ſunt caeſi*. 2. 11, 18 ſternere maria pontibus, 2, 10, 24
Stimuli irarum, *pro cauſſis*, 9. 7, 8
Stimulare veteri odio regnorum ſtimulante. 30. 1, 4. ſtimulare ſuos in praelium 3, 4, 8
Stipatores, *hoc eſt, ſatellites*. 13, 4, 18
Stipendium, *pro opera, ſeruitio*. 2, 4, 18. *pro tributo aut pecunia voluntaria* 22 6, 15. *pro vectigali*. 19, 2, 4. pecunia in ſtipendium Perſici belli collata. 3, 6, 4. ſtipendia praebere claſſi ſociorum. 5, 2, 8. ſtipendio ſuo inſtruere milites 5, 9, 9. non annos, ſed ſtipendia alicuius numerare. 12, 11, 5
Stipendiarii reges. 11, 5, 3
Stratagema Annibalis. 22. 4, 8. Aſtyagis. 1, 6, 10. Cyri. 1, 8, 5. Demarati. 2, 10, 14. Eumenis. 14, 1, 10. Harpagi. 1, 5, 10. Palanti. 3, 4, 13 Philippi. 8, 2, 3. Piſiſtrati. 2, 8, 2. & 4. Romanorum. 34. 1, 5. Spartanorum. 3, 7, 8. Tamyris. 1, 8, 10. Ventidii, 42, 2, 13
Straton ſolus Tyriorum in communi dominorum ſtrage a ſeruo ſuo conſeruatus. 18, 3, 9 mox à caeteris rex creatur. 18, 3, 15. eius progenies honoratur ab Alex. 18, 3, 19
Stringere ferrum. *hoc eſt, nudare gladium*. 1, 9, 21. 38. 4, 3
Struere fraudem. 24, 3, 3
Studere Perſis, patriae. 6, 3, 4
Studium, *pro affectu*. 5, 2. 7. *pro cupiditate*. 4, 3, 4. *ita Saluſt*. Cat. 11, 3. ſtudium maioris imperii. 4, 3, 5. ſtudia amicitiarum conciliare. 5, 2, 7. nunquam mediocribus ſtudiis ſuorum exceptus eſt. 5, 4, 18. ſtudia in Perſas. 11, 5, 9. ſtudia literarum acerrima. 12, 16, 7. in ſtudium partium

tium ſuarum aliquem inducere. 14, 1, 5. ſtudium ad frugalitatem prouocare. 20, 4, 7
Studia Aegyptiorum. 2, 4, 3. 36, 2, 7. Gallorum. 24, 4, 3. Pythagorae. 22, 4, 3
Studioſus apparatibus conuiuiorum. 8, 9
Stuprum occaſionem praebet eiiciendae tyrannidis. 2, 1, 9
Suadere parcimoniam alicui. 3, 2, 10
Sub ſpecie maieſtatis regum Perſ. perſona occulitur. 1, 9, 1. ſub ſpecie Venatoris Harpagi ſeruus ad Cyrum commeat. 1, 5, 10 ſub obtentu liberationis. 5, 8, 11. ſub regno Perſarum eſt maior pars Aſiae. 6, 1, 1 ſub militia patris. 9, 1, 8. ſub ſpecie inſidiarum interfecti. 12, 7, 2. ſub Ariſtotele doctore creuit. 12, 16, 8. ſub perſona regis ſubiici indignorum imperio. 13, 1, 12. ſub belli comminatione. 17, 3, 20. ſub belli denuntiatione. 18, 6, 1. ſub aliquo turmas equitum ducere, militare, anuli curam habere. 43, 5, 12
Subdita rogo patris fax nuptiis filiae accenſa. 21, 1, 4
Subeſſe. ſubeſt bellum. 5, 10, 15
Subigere, *pro domare*. 2, 1, 17. 7, 3, 1. armis ſubigere. 2, 4, 2. ſubigi ſub iugum. 30, 3, 9
Subiicere. *pro ſupponere*. 1, 9, 9. aliquem libidini alicuius. 9, 6, 6. ſubiici imperio indignorum. 13, 2, 12
Subiectum tali feminae tantum virorum. 1, 3, 3. ſubiecti campi. 2, 14, 2. ſubiectus in officium alicuius, *pro ſubſtituto*. 12, 12, 5. armis ſubiectus, *pro ſubacto. ſubiugato*. 43, 3 2
Subire bellum. 11. 4. regiam ſeruitutem. 8, 1, 3. fortunam obſidionis. 14, 2, 3. maculam infamiae. 27, 1, 3. periculum. 41, 2, 9
Sublegere ſenatum, *pro ſupplere*. 3, 2, 2
Submergere. ſubmerſae profundo terrae. 2, 1, 17
Subnectere, *pro adnectere, addere*. 14, 1, 11
Subornare, *pro monere, inſtruere*. 11, 11, 6. in bellum, *pro inſtigare*. 9, 7, 7 14, 6, 6. in regnum. 39, 2, 1. ſubornat eum ad occupandum alterum. 12, 14, 6
Subſtituitur dux in locum eius. 11, 2, 5. ſubſtituere aliquem tutorem alicui 36, 1, 7
Subtrahere ſe pugnae. 2, 12, 25. periculo ſubtrahit aliquem

quem equi fuga. 5, 11, 9
Subuertere, breuis momenti culpa ſubuertit imperium. 6, 3, 8. ſubuertere mores patriae. 12, 5 2
Succedaneus alicui. 38, 6, 2
Succedere, *pro ſe ſubiicere.* 9, 2, 2. ſuccedere in locum. 7, 1, 11. in regnum 7, 2, 2. regno. 2, 4, 17. 17, 3, 16. ſucceſſio in patrimonium. 3, 4, 8. ſuccedere non numero tantum amiſſorum ciuium, ſed & dignitati. 3, 5, 7 ſuccedere in iura affinitatis. 7, 3, 9. ſuccedere externae dominationi. 8, 1, 2. *alibi* ſubire ſeruitutem. ſucceſſit in locum irae exiſtimatio. 12, 6, 5. ſuccedere ſicut generi, ita & magnitudini patris. 19, 1, 2. Agathocles ſucceſſit magnitudini Dionyſii. 22, 1, 1
Succenſere aliquid, *pro propter aliquid.* 8, 2, 12
Succeſſu rerum corrumpuntur animi. 36, 1, 1 ex ſucceſſu continuae felicitatis homines nos eſſe obliuiſcimur. 16, 5, 8 continuo totius temporis ſucceſſu. 1, 8, 14
Succinctus viribus maxgentium, *hoc eſt, ſubnixus.* 6, 1, 2. 35, 1, 9
Succumbere morti. 14, 6, 11 ſuccumbere vitiis eorum, quos armis ſubegeris. 12, 4, 2
Sudant arbores balſamum. 36, 3, 4
Suffectus alicui, *hoc eſt, ſubordinatus, in locum alterius electus.* 5, 6, 1. 11, 10, 7
Sufficere, *pro ſubſtituere in locum alterius, eligere.* 21, 1, 1. 22, 3, 12, 29, 1, 6. ſufficere in loca eorum, quibus regnum ademeris nouos reges 11, 10, 7. ſufficere vrbi abundantiam rerum, *pro ſuppeditare.* 44, 1, 4
Suffigi in crucem. 18, 7, 15. ſuffigere patibulo. 22, 7, 8
Sugambri vincuntur ab Alex. 12, 9, 4
Suis. nec ſuis pepercit, *id eſt, cognatis.* 11, 5, 1. comitibus ſuis reſponſum. *pro illius.* 11, 11, 11. *reciprocum pro demonſtrat. vide cap. 5. lib. de Latinit. f. ſuſp.*
Sulphureum ſolum Siculum. 4, 1, 3
Sulpitius Conſ. contra Perſeum. 33, 1, 8
Sumere arma. 2, 4, 5. coronas, vnguenta. 9, 4, 1. ſumere veſtem longam. 12, 3, 9. *pro quo paulo ante* aſſumere. ſumere cibum. 12, 8, 6. conſilium ex aliqua

qua re. 14, 1, 3. veſtem lugubrem. 14,6,6. ſpatium trium menſium in aliquid. 18, 6, 6. in manus altare. 24. 2, 8. virilem audaciam. 27,2,7. venenum. 32, 4,8
Summa belli, *hoc eſt ſummum belli arbitrium.* 1,6,8. 13, 6, 11. in ſumma, *pro poſtrema.* 12, 8, & 37. 1, 8. ſumma auxiliorum tot millia. 9,5,5. ſumma pro poſitorum alicuius conſiſtit in eo. 14, 4, 5
Summa res, *pro ſumma imperii.* ſummae rei aliquem proponere. 6, 2, 4. *Sic Nepos* de ſummis rebus dimicare. 18,10,3. *pro de ſumma rerum, de ſumma imperii; adiectiuum ſcil. pro ſubſtant. Vide & Ind. Nep.*
Summi impp. hoc eſt, *excellentiſſimi.* 37,1,8. *Ita* ſummus augurio, *apud Flor.* 1, 5, 2
Summittere barbam, *hoc eſt, promittere.* 36, 4, 2. ſummittere ſe alicui. 13, 2,3
Summouere bella, *eſt illa tantum reprimere.* 2 4, 4. 7, 6, 13. 9, 3, 6. hoſtem. 2 3, 2. 29, 1, 13. *Idem. explicat hoc Flor.* 4, 12, 25. ſummouere aliquem ab Scythia turpi fuga. 2, 3, 2. ſummouere hoſtem pretio, nōn armis. 6,1,6. hoſtem a muris. 2,10,2. latrones a rapina pec. 43,1,9
Sumptus, *pro alimentis.* 42, 5, 10
Sumptibus nuptiarum decreto Carthag. ſtatutus modus. 21,4,5. ſumptus belli. 5,1,7. praedaru n.id eſt, *ex praedis* ſumptus. 6, 5, 9. ſumptus deeſt funeri. 6,8,6. ſumptum viae dare alicui. 9, 2,5
Suniatus, Carthag. patriae proditor. 20,5 12
Super haec, *pro praeter haec.* 4, 5, 3. 9, 4, 5. ſuper amnem condere vrbem. 82,5, 12. ſuper equos ire, conſiſtere, mercari, colloqui. 41,3,4
Superare inuidiam amplitudine rerum geſtarum. 1,2,5. ſuperari argumentis. 2. 21. ſuperantur culti mores incultae barbariae collatione. 2, 2, 14. ſuperari beneficiis ab hoſte. 11, 12, 8. ſuperare Herculis acta. 12. 7,13
Superbia Parthorum. 38,105. ſenatus Athen. 5,3,6
Superbia principum odium parit. 13, 8, 2. 36, 1, 1 & 9 39, 1, 4
Supereſſe, *pro ſuperſtitem eſſe.* 2, 6, 11. ſupereſt

vnus

vnus ſceleri alicuius. 3, 1, 4. eo proelio ſuperfuit ſolus. 5, 6, 9. ſupereſſe caedibus, *pro non vna obtruncatum eſſe.* 17, 1, 7
Supergredi claritatem parentum magnitudine animi. 42, 2, 2. ſic & 44, 5, 6
Supermittere alicui, *pro addere, adfundere.* 12, 14, 9
Superſtes alicui. 22, 8, 14
Superſtitionis vis. 7, 2, 10 ſuperſtitionem incutere populo. 9, 7, 11
Supertegere frondibus. 43, 4. 5
Superuacaneus. 3. 6, 3
Superuacanea gratiarum actio ab hoſte. 21, 12, 11
Superuacuus. 3, 7, 4
Superueniendum ſecuris & laetis hoſtibus. 2, 11, 12. 13, 8, 5
Superuenire. 5, 8, 1. 14, 2, 1. 18, 1, 11. 18, 2, 11. *Vtitur hoc verbo & Virg. Eclog. 6. verſ.* 20. alia legatio ſuperuenit. 31, 1, 3. ſuperuenit ad bellum. 8, 3. 15
Superuiuere alicui. 28, 3. 3. *vtitur hoc verbo Flor.* 2, 1, 14. *ſic & dicunt* ſupereſſe alicui, & ſuperſtitem eſſe alicui. *Vide* ſupereſſe, & ſuperſtes.
Superum mare. 4, 1, 1. 20, 1, 8
Supplere. quantum iuuentutis bello intercidat, mulierum foecunditate ſuppleri. 3, 4, 4. ſupplere exercitum iunioribus. 12, 11, 4
Supplementum. 3, 4. 5. 4, 4, 11. 12, 4, 5. 12, 12. 9. in ſupplem. venire. 3, 4, 5
Supplementi gratia ſerui manumiſſi. 3, 5, 6
Supponere iuuenes in locum mulierum. 7, 3, 6
Supprimere naues. 2, 9, 13
Supra humanam potentiam. 2, 16. 1. ſupra humanum modum. 24, 8, 5. ſupra aetatem regni auidus. 27, 2, 7. 37, 2, 5
Supremus, in ſupremum, *id eſt, in veſperam.* 31, 2, 3
Suſcipere dolorem amiſſi exercitus, laetitiam, *pro haurire, percipere.* 12, 1, 5. liberos. *pro generare.* 2, 10, 1. 9, 8. 3. 10, 1, 1. 11, 2, 3. 11, 10, 3. negotium, *eſt in ſe recipere.* 7, 4, 7. bella. 3, 6, 10. virum occidendum. 7, 4. 7. ſuſcepti ex variis matrimoniis. 9, 8, 3. ſuſceptus ab illa puer. 11, 10, 2. ſuſcipere pacis arbitria inter aliquos. 22, 2, 5. impenſas belli. 33, 1, 5. femina liberos ſuſcipit ex aliquo. 37, 1, 4
Suſceptores, qui *templa facienda ſuſcipiunt & redimunt.*

munt. 8, 3, 8
Suſiana gens in diuiſ. imp. Alex. Scyno aſſignatur. 13, 4, 14
Suſpecta interdum nimia indulgentia. 1, 9, 14. ſuſpectus proditionis. 5, 9, 12
Suſpenſus, *pro dubio, ambigente.* 33, 1, 6. *pro ſollicito.* 31, 6, 14. ſuſpenſa ora, *hoc eſt, intentae facies & admiratione defixae.* 5, 4, 10. ſuſpenſo metu. 19, 2, 11
Suſpicio. falſa ſuſpicione parricidii oppreſſus 3, 1, 6
Suſtentare afflictas partes tranſitione ſociorum. 13, 8, 9
Suſtinere bellum, *pro alere, ſuſtentare.* 5, 2, 10. 30, 4, 7. non armis tantum, ſed & muris. 2, 15, 9. *vbi alia verbi notio.* ſuſtinere oculis turbam hoſtium. 11, 9, 7. ſuſtinere agmen. 12, 9, 10. metum. 20, 1, 3
Sybaris Cyri in expeditione ſua comes. 1, 6, 3. Perſis praeficitur. 1, 7, 1
Sybaritani caeteros Graecos Italia pellere nituntur, 20, 2, 3
Sycion Peloponnenſi vrbs. 13, 5, 10. *ſcribendum potius* Syclon V. ſup.
Sylla ſummus Imper. 37, 1, 8
Symbolus, *pro ſymbolum.* 2, 12, 2
Syna mons. 36, 2, 14
Syracuſae obſidentur ab Athen. 4, 4, 5. ab Agathocle. 22, 2, 2. a Carthag. 22, 4, 1. capiuntur a Dionyſ. 21, 4, 1. Syrac. vrbs de imperio Siciliae Carthag. aemula. 22, 3, 4
Syracuſani Catinienſibus imminent. 4, 3, 4. 4, 4, 1. auxilium a Laced. petunt contra Athen. vincunt. 4, 5, 6. bellum cum Dionyſ. minore gerunt. 21, 2, 4. eundemque vrbe pellunt. 21, 2, 8. denuo. 21, 5, 2
Syri, qui prius Aſſyrii. 1, 2, 13
Syri reges a Semirami orti 26, 2, 1
Syria occupatur ab Alex. 11, 10, 6. in diuiſ. imp. Alex. Laomedonti cedit. 13, 4, 12. in prouinciae formam redigitur. 40, 2, 6
Syria Dea. 36, 2, 2

T.

Tabellae ligneae. 2, 10, 13 21, 6, 6
Tabulas nouas. 16, 4, 2
Tacere de aliqua re, *pro nihil ſcribere.* 43, 1, 1
Tacito, *pro tacite.* 18, 4, 9
Taciturnitas, Hiſpanorum. 44, 2, 4. Parthorum. 41, 3, 10

Ta-

Tacitus, *pro tacite, ſecreto.* 1, 10, 16. 16, 4, 7. 21, 2, 8. 31, 2, 11. 31, 4, 6. 34, 3, 8.
Taedium conſueſcendi vincit metus religionis. 3, 3, 10
Tagus Hiſp. fl. 44, 3, 1
Talis aureis in exprobrationem puerilis leuitatis donatur Demetrius *Nicator.* 38, 9, 11
Tamen, *pro tantum.* 2, 3, 9. *ita Frontin. Strateg.* 1, 1, 4 *& Liu.* 29, 35, 12
Tamyris Scyth. regina. 1, 8, 2. Cyrum caedit. 1, 8, 11
Tanais fl. 12, 5, 12
Tanaus Scyth. R. 1, 1, 6
Tanto moderatius quam. 2, 10, 11
Tantum. tontum virorum. *pro tot viris.* 1, 3, 3. tantum bellorum. *pro tot bellis.* 2, 2, 12. tantum animorum. *pro tantos animos.* 13, 5, 3
Tarentum occupatur a Partheniis. 3, 4, 11. Tarentini veteres Brundufium migrant. 3, 4, 12. decipiuntur a Palanto. 3, 4, 13
Tarentini Laced. propago. 20, 1, 15. auxilia petunt aduerſus Bruttios ab Alex. Epirota. 12, 2, 1. adverſus Rom. a Pyrrho. 17, 1, 14
Tarquinii Thuſcorum populi Theſſalorum ſoboles. 20, 1, 11.
Tarquinius Rom. R. 43, 3, 7
Tarſus Cilic. vrbs. 11, 8, 4
Tarteſii Hiſpani. 44, 4, 1.
Taurus Aſiae mons. 11, 8, 2. 27, 2, 6
Taxare, *hoc eſt, aeſtimare.* 5, 7, 11.
Taxiles Ind. R. 13, 4, 20
Tectoſagi propter ſacrilegia peſte vexantur. 3, 9
Tegere nefanda commenta, *pro occultare.* 21, 4, 2. ſilentio. 41, 3, 8
Telamon Aiacis pater. 44, 3, 4
Telegonus Poeoniae princeps. 7, 1, 5. *legendum* potius Pelegonus. *vid. Not.*
Temperamentum, *pro moderatione.* 2, 7, 5. temperamentum coeli non eſſe argumentum vetuſtatis. 1, 1, 10. temperamento aquae ferrum acrius redditur. 44, 3, 8
Temperantia Annibalis. 32, 4, 14
Temperare hoſpitum iocos. 7, 3, 4. ita temperare inter tacitam laetitiam & dolorem hoſtium. 9, 4, 3. temperare potum regis. 12, 14, 9
Temperatus *de regione.* 2, 1, 16. temperatus calor. 44, 1, 1

Tempeſtas, *pro tempore.* 15, 4, 20. 19, 2, 3. 20, 1, 5. 24, 4, 4. 20, 5, 12. *ita Salluſt. Cat.* 24, 3. & *Iug.* 3, 1. tempeſtas belli. 3, 6, 12. *ita Flor.* 2, 6, 16

Tempeſtiue *hoc eſt opportune.* 34, 1, 3

Templum Delphicum. 2, 12, 8. *plura vide in D.*

Templum ex domo Pythagorae factum. 20, 4, 18. templa Aegypt. a Cambyſe diruta. 1, 9, 2

Templum quaſi literarum Athenae. 2, 6, 6

Tempore interiecto, *vide I.* medio, vide M. in hoc tempore pro *nunc Praef.* 6. tempus non eſt ad contrahenda auxilia. 8, 5, 2

Tendere inſidias alicui. 43, 4, 10

Tenere, *pro poſſidere.* 2, 6, 14. 2, 9, 2. 15, 1, 5. 43, 1, 17. palmam amicitiae, *hoc eſt, principem locum.* 12, 6, 3. tenet me miſeratio alterius, *hoc eſt, miſereor ipſius.* 7, 2, 11. teneri nullis legibus. 1, 1, 1. tenere morem veſtis exinde. 1, 2, 3. imperium tot annis. 1, 2, 12. teneri bello, *pro detineri.* 3, 4, 3. *teneri non potuit, quin occupatum eſſe.* 2, 5, 2. teneri religione quatridui. 2, 9, 9. tenere cacumen montis, 2, 11, 5. quae vos dementia tenet. 2, 12, 3. teneri decem annis in obſidione vrbis. *pro detineri.* 3, 4, 3. teneri non potuit, quin. *pro tenere ſe non potuit.* 6, 7, 10. teneri conſuetudine mulieris. 12, 4, 2. tenet aliquis nomen regis, alius imperium. 13, 2, 11. tenere regnum. 16, 1, 17. orbem terrarum. 17, 1, 12. teneri clauſum in regia. *pro tenere ſe.* 28, 3, 11. tenere regem deuinctum illecebris geminae ſubolis. 30, 1, 3. tenet aliquem inexplebile deſiderium videndi. 31, 8, 4. tenet res aliquem anxium. 43, 2, 10

Tentare imperium. *hoc eſt, vt Flor.* 2, 17, 4. *dicit experiri.* 4, 2, 6. 4, 3, 5. tentare fortunam. 21, 2, 6

Tenus. coelo tenus quid extollere. 12, 6, 2

Terere. ne tantus exercitus vnius vrbis oppugnatione tereretur. 9, 1, 6

Terga dare, *hoc eſt, fugere.* 12, 1, 11

Tergiuerſantes milites ferro in hoſtem acti. 1, 6, 13

Terminare obliuioni, *hoc eſt, perire obliu.* 22, 5, 14

ter-

terminatur apud hunc nec cupiditas nec fortuna vllo modo. 21,6,4
Termini regni. 1,2,7. in terminis Africae & Aegypti condita Alexandria. 21,6,4
Terrae motus in Aſia. 30,4,1. in Cherſoneſo. 1,1. Delphis 24,8,9. in Europa 30,4,1. in Helleſponto. 17,1,1. in Phoenicia. 18,3,3. in Syria 40,2,1
Terra obruere mortuos ſuos ſoliti Carthag. 19,1,11
Terrena ſpolia, *hoc eſt, ex hominibus. opponuntur autem diuinis & ſacris.* 24,6,5
Terreſtre bellum. 4,4,10. proelium. 4,5,2. iter 12,10,7
Terribilior. 12,6,13
Terror nominis Alex. inuaſerat vniuerſum orbem 12,13,2. Gallici nominis 25,2,13
Terrore nominis ſui plures, quam armis vincit Alex. 11,6,15. terror gentium Xerxes. 3,1,1
Teſſerae, *hoc eſt, ſymboli.* 3,5,10
Teſtari *pro affirmare, aſſeverare.* 12,13,3. teſtari Deos hominesque. 18,7,7
Teſtamentum Darii *Nothi* Perſ. regis. 5,11,2. teſtamento regnum ſuum Rom. donat Attalus. 36,4,5. & Ptol. *Apion.* Cyrenarum R. 39,5,4
Teſtimonium induſtriae habere apud poſteros. *Praef.* 6
Teucer Telamonis. 44,3,4
Texena Agathoclis vxor, eiusque erga maritum fides & pietas. 23,2,6 &c.
Thaleſtris vltima Amaz. regina. 2,4,33. ad Alex. prolis quaerendae cauſſa proficiſcitur. 2,4,33. 12,3,5. 42,3,9
Thara Parthorum vicus. 11,15,1
Thebae Athen. exulum receptaculum. 5,9,4. antiquae ſeueritatis vrbs. 7,5,3. diruuntur ab Alex. 11,4,7
Thebani bellum gerunt cum Athen. 3,6,10. cum Laced. 6,4,3. 6,6,7. cum Philippo. 9,3,5. cum Phoceñſ. 8,1,9. Thebani Laced. aemuli. 8,4,9. ſeruitutis Graeciae cauſſa. 8,1,4. Boeoticum imperium tempore Perſici belli amittunt. 3,6,10. cum Epaminonda omnem virtutem & potentiam perdunt. 6,8,1

 The-

Themiſcyrei campi. 2,4,2
Themiſtocles clarus pugna Marathonia. 2, 9, 15. Athen. dux. 2, 11, 1. Ionas ab hoſtibus auertit. *ibid.* oraculum interpretatur. 2, 12, 14. Xerxem ſpecie beneuolentiae decipit. 2, 12, 9. 2, 13, 6. primam belli laudem adipiſcitur. 2, 14, 11. Laced. ludificatur. 2, 15, 4. a ciuibus ingenti gaudio excipitur. 2, 15, 12
Theodotus 1000 Bactrianarum vrbium R. 41,4,6
Theramene inſula. 13, 7, 2. apud Theramenem noua inſula emergit. 30, 4, 1. *ſed verum nomen inſulae eſt Thera. vid. Not. ad* 13, 7, 2
Theramenes vnus ex 30 Athen. tyrann. propter clementiae & moderationis ſtudium a collegis interficitur. 5, 9, 2
Theraſia inſula vicina Theramene. 30, 4, 1
Thermodoon fl. Cappadociae. 2, 4, 2
Thermopylae. 2, 11, 2. 8, 2, 8. 8, 4, 12
Theſaurus. in theſauris ſunt tot millia talentum. 13, 1, 9
Theſeus Hippolyten Amaz. capit. 2, 4, 22. Athen. R. 2, 6, 15
Theſpienſes. 11, 3, 8
Theſpiae incenduntur a Xerxe. 2, 12, 11
Theſſali Phocenſes odio habent. 8, 4, 5. & contra eos Philippum ducem eligunt. 8, 2, 1. Tarquinios condunt. 20, 1, 11 Demetrii morte exultantes, compeſcuntur ab Antigono. 28, 3, 14
Theſſalia a Philippo ſubigitur. 7, 6, 8. Theſſ. auraria. 8, 3, 12
Theſſalicus equitatus. 7, 6, 8
Theſſalonica vrbs Maced. 25, 3, 7
Theſſalonice Philippi Aridaei filia. 14, 6, 4. Caſſandro nubit 14, 6, 13. interficitur a filio. 16, 1, 1
Theſſalorus Brenni dux. 24, 7, 2
Theſſalus medicus. Alex. venenum propinat. 12, 13, 7
Theſſalus, *nomen gentile eſt, & nomen eius proprium fuit* Medius. V. Not.
Thogarii bellum cum Parthis gerunt. 42, 2, 2
Thraces aſſidui Maced. hoſtes. 7, 2, 6. ſub ditione Maced. 11, 1, 6. in exercitu Alex. 11, 9, 4
Thracia a Dario ſubigitur. 7, 3, 1

7, 3, 1. in diuiſ. imp. Alex. Lyſimacho datur. 13, 4, 16. Thraciae argenti fodinae. 8, 3, 15

Thraſybulus pro patria pugnat. 5, 9, 6. tyrannos Athen. vincit. 5, 9, 10. iterum. 5, 9, 15. populum inclamat & libertatis admonet. 5, 10, 1

Thurii Alex. Epir. corpus publice redemptum ſepeliunt. 12, 2, 15

Thurini a Philoctete conditi. 20, 1, 16

Tiara, *pro pileo alto & turrito, non illo regio, ſed vulgari.* 1, 2, 3. Vide *Paſchal. de Coron. lib.* 10. cap. 1, & 2.

Tigranes Armen. R. 38, 3, 4. ſocietatem cum Mithrid. init aduerſus Rom 38, 3, 9. Syriae R. fit. 40, 1, 5. a Lucullo vincitur. 4, 2, 3

Tigris. fl. 42, 3, 11

Timendus hoſtibus. 13, 6, 20

Timentes etiam falſa pro veris habent. 31, 1, 9

Timere de fide alicuius. 1, 10, 20

Tiſſafernes Lyd. praefectus Laced. amicus. 5, 1, 7. ab Alcib. perſuaſus maligne cum iis agit. 5, 2, 14. amouetur praefectura. 5, 5, 1

Tiſſafernes Artaxerxis praefectus. 6, 1, 2. remouetur. 6, 1, 7

Titanes bellum cum Diis gerunt. 44, 4, 1

Titulus *pro praetextu.* 5, 1, 8. 15, 4, 13. 30, 3, 7. *pro nomine.* 12, 11, 2. titulo officii, *hoc eſt, ſpecie officii,* 9, 7, 10. transfugae titulo Babyl. proficiſci. 1, 10, 16. magis in titulum imperii quam in victoriae praemium tributum imponere. 2, 3, 15. ex indicio titulorum ſepulturae tradi. 3, 5, 11. *vbi tituli dicuntur, quae deligata fuerunt brachiis occiſorum, vt inde, quorum cadauera eſſent, agnoſceretur.* titulum libertatis in ſeruitutem vertere. 15, 4, 13. titulus pacis. 22, 3, 4. titulo ferendi ſociis auxilii. 30, 3, 6. titulus belli honeſtus. 35, 1, 2

Tiptolemus in diuiſ. imp. Alex. Perſas ſortitur. 13, 4, 2, 3

Tolerare vitam. 43, 3, 11

Toloſa Tectoſagorum patria. 32, 3, 9. Toloſanum aurum. ibid.

Tonans ac fulminans ab occaſu procella. 29, 3, 1. tonare bello. 32, 4, 10

Torrens fretum, hoc eſt, *impetuoſum & tempeſtuoſum.* 4, 1, 9. torrens & ra-

pidus curſus amnium. 44, 1, 7
Torretur Africa violento ſole. 44, 1, 1
Tot numero filii. 10, 17
Toties rebellare, *pro ſaepius*. 11, 4, 10
Totus in laetit. effuſus. 12, 13, 7. *vid. Ind. Nep.* non in totum. 32, 1, 9
Totis caſtris, *pro in totis, aut per tota*. 2, 11, 16, 12, 4, 1. *ſimilis locutio in Virg. Aen.* 10, 356. & Tacit. 2, 21, 5 & *alibi ſaepius* vniverſis caſtris.
Tractare bella artibus aperte, *hoc eſt, adminiſtrare*. 9, 8, 12. 22, 5 ita imperium 1, 2, 1 & regna. 2, 4, 20. lanam. 1, 3, 3. vulnera *pro contrectare*. 12, 6, 8. rem in ſenatu. 16, 4, 2. de redimendo filio. 31, 7, 7. de Aſia. 37, 3, 4. tractare aliquem crudeliter. 42, 1, 4
Tractus, *pro regione*. 20, 1, 14. 7, 3, 1
Tradere epulandum, *pro apponere* ep. 1, 5, 6. in matrimonium, *hoc eſt nuptum dare*. 38, 1, 4. 38, 3, 3 ſepulturae, *pro ſepelire*. 3, 5, 11. 12, 2, 15. tradere alicui exercitum. 1, 6, 9, 2, 13, 4. ducibus milites perducendos. 2, 13, 8. tradere victoriam. 6, 6, 10 aliquem ſupplicio olim deſtinato. 8, 3, 11. tradiderunt ei omnia vectigalia reditusque ſuos. 11, 32. tradere ſe cum magno auri pondere. 11, 10, 4. *pro dedere*, traditur alicui cuſtodia pecuniae. 13, 4, 5 tradi ſupplicio. 13, 4, 8 tradere alicui prouinciam *pro deducere in prouinc*. 13, 4, 11. traditur alicui cura claſſis. 13, 6, 16 tradere hominibus vſum apium & mellis. 13, 7, 10 tradere ſe victori. 14, 6, 5 22, 8, 3. tradere aliquem in cuſtodiam. 16, 2, 4. tradere ſe in ſeruitutem. 15, 4, 16. tradere aliquem alicui nuptum. 7, 2, 5. tradere vxorem. 17, 3, 6. aliquem ſupplicio. 23, 3, 16. ſc. luxuriae. 30, 1, 2. tradere aliquem alicuius fidei poſtremis precibus. 31, 1, 2. mandata ſenatus alicui. 31, 4, 5. ſe fabricae artis aerariae. 26, 4, 4. ſe alicui in matrimonium. 38, 1, 4. ſe in poteſtatem alicuius. 42, 4, 3
Traductus per ora ciuitatium. 36, 1, 5. traductus legibus ad cultiorem vitae vſum. 44, 1, 7
Tragoediarum ſcriptor, dux belli. 3, 6, 11

Trahere limum, *pro agere, ſecum ducere.* 2,1, 20. *ita apud Curt.* 3, 1,3. *pro abducere.* 2,4, 2. *pro conſequi.* 2, 7, 5. *pro extrahere.* 2, 11, 17. ſtipendia, *pro in ſe deriuare.* 12. 4, 9. trahere parem gratiam ab vtrisque. 2, 7, 5. communia ciuitatium auxilia ad vires ſuas. 3, 2, 3. traxit quasdam ciuitates ad Philippum metus belli. 9,3,8. trahit inde originem gens. 11, 4, 5. trahere ſtipendia patrum. 12, 14, 9. captiuos aliquos trahere in triumphi motum per ora ciuium. 26, 5, 5. aegrum ſpiritum trahere. 28, 3, 3. ſuſpenſam omnium expectationem in fauorem ſui. 33, 1, 4

Traiicere *neutraliter, pro ſuperare, tranſire, flumen aut mare.* 2, 13, 10. 8, 3, 6. 23, 1, 17. 31, 7, 4. *actiue,* vt traiicere copias. 1, 8, 4. 20, 1, 1. exercitum. 18, 2, 12. 20, 5, 1. 29, 4, 1. *eſt cum exercitu mare aut fluuium ſuperare,* traiicere pecora, *eſt transferre, in. ine andere VVeyde ſchlagen.* 8, 5, 7. tr. aliquem gladio, *hoc eſt, transfigere, transuerberare.* 3,1, 8. traiectus ſagitta. 12, 9, 12

Transferre bellum a mari in terras. 4, 4, 3. in aliam gentem. 7, 6, 7. transferre in ſe vincula, *hoc eſt ſuccedere in vincula loco alterius.* 2, 15, 20. transferre ſe a bello terreſtri in nauale. 4, 4, 10. copias in aliquem reg. 2, 14, 3. translatum bellum in Siciliam. 3,7,16. transferre arma ad al. 5, 1, 8. transfertur reſp. vel imperium ad ſenatum. 5,3 2. & 5. transfert ſe victoria eo, vnde ille ſtat. 5, 4 12. transferre populos & vrbes. 8, 5, 7. populos aliquo. 12, 5, 12. adminiſtrationem regni in aliquem. 14, 5, 3. vltionem ad liberos. 16, 1, 6. bellum alio. 29, 2, 8 in mare proelium. 32,4. 6. ſigna ad aliquem. 35, 2, 4 conſilia ad inſidias. 39 1, 9

Transalpina Gallia. 38,4,9

Tranſcendere montem. 11, 8, 2

Transire, *pro perfugere.* 1, 5, 9. flumen, *pro traiicere,* 1, 8, 1. transire in leges eorum, quos viceris. 12, 3, 8. in morem alicuius gentis. 12, 12, 1. transire ad aliquem *parere alicui, impe-*

imperium alicuius agnoſcere. 14,5,10. 27,2,3
Tranſitio, *pro defectione ab uno ad alterum.* 1,5,9. ſic tranſitione militum deſtitutus. 26,2,10
Transitus, *pro itinere peruio* 4,1,8. tranſitu prohibere. 1,8,2
Transponere exercitum in Italiam. 23,3,8
Triballi Philippum vulnerant. 9,3,2. ſuperantur a Gallis. 25,1,3
Tribunatus ſummus caſtrorum. 13,4,17
Tribus, *improprie pro quauis hominum collecta multitudine.* 13,3,1
Tributa in patrocinium ſcelerum remiſſa. 1,9,12. 21,1,4
Tributaria neceſſitas, *pro inopia ex tributi penſione* 32,2,1. tributariae ciuitates deficiunt, ab Athen. 5,2,3. 5,7,3. à Carthag. 22,7,3. a Cyro. 1,7,2
Tributum imponere, *plane reſpondet illi noſtro, auflegen, imperare.* 2,3,15 tributum deſcribere Graeciae in tutelam claſſis. 16,3,9
Tridentum Ital. vrbs a Gallis condita. 20,5,8
Triginta Athen. rectores, in tyrann. degenerant. 5,8,9
Trina bella, *pro tribus.* 41,1,7
Trinacria, quae iam Sicilia. 4,2,1
Triptolemus frugum repertor. 2,6,12
Tripudianti ſimilis, tripudium eſt, interprete Liu. 1,20,8. ſolemnis ſaltatus. 11,5,10
Triuium. in triuio docere pueros. 21,5,8
Triumphus. de ſe ipſo triumphum ducere. 14,4.16
Triumphatus, *proprie eſt, de quo triumphatum eſt.* 2.15,15. triumphatus, *pro deuicto.* 41,1,5
Triumphatum apud Carthag. 19,1,7
Troas Olymp. ſoror. 7,6,13
Trogus Pompeius priſcae eloquentiae vir, totius orbis hiſtorias 44. libris ſcripſit. *Praef.* 1. Salluſtium & Liu. reprehendit. 38,3,19. Trogi genus. 43,5,13
Troia a Graecis expugnatur. 43,1,17. Troiae fatum Herculis ſagittae. 20,1,16. Troiae ruina optabilis. 31,8,3
Troiani Romanorum conditores. 28,1,6. & Venetorum. 20,1,9. Troianum bellum. 2,4,3. Troianus equus. 20,2,1

Try-

Tryphaena Grypi vxor. 39, 2, 3. ſororem interfici curat. 39, 2, 14. ab eius marito rurſus occiditur. 39, 3, 17
Tryphon occupatum ſcelere regnum cum vita amittit. 36, 1, 7. Tryphon. 38. 9, 3. 39, 1, 4
Tuendus. 2, 12, 19. 11, 10, 13. 25, 1, 2. 29, 4, 7
Tueri nomen Athenienſ. *hoc eſt, gerere ſe pro fama & gloria Athen.* 5, 6, 9. terminos regni. 1, 2. 8. tueri aduenas, *alere.* 2, 1, 6. *vide & Ind. Nep.* tueri memoriam alicuius, *vt eum alteri praeferas.* 12, 6, 3. tueri ſe moenibus vrbis. 13, 5, 8
Tumor, *pro ſuperbia.* 11, 11, 12
Tumulus Ephaeſtionis ſumptuoſiſſimus. 12, 12, 12
Tumultus. 2, 11, 16. belli. 32, 3, 11
Tunc, *particula, vſitata admodum Iuſtino, & interdum impertinenter,* vt. 36, 3, 9. 36, 4, 5
Turba feminarum. 1, 2, 11. hominum virorum. 11, 13 10. querelarum. 32, 2, 3 cum mediocri turba popularium venit in Italiam. 43, 1, 6
Turbatus aduerſo proelio. 5, 1, 4. turbatus Macedoniae ſtatus. 14, 3, 8
Turnus. 43, 1, 19
Tuſci Lyd. ſoboles. 2, 1, 7. a Gallis pulſi. 20, 5, 8. Rhaetos condunt. 20, 5, 9
Tuta vita periculoſo regno potior. 39, 4, 5
Tutela. committere alicui tutelam filiorum. 4, 2, 5 tutela claſſis. 16, 3, 9
Tutior religione, quam armis. 11, 7, 14
Tutior ab hoſtibus, quam a filiis. 10, 1, 3. tutus aduerſus hoſtes. ibid.
Tutor Aegyptii regis Romanus. 30, 3, 4. tutores Atrybae publice conſtituti. 17, 3, 10. tutores regis Syriae pupillum occidunt. 34, 3, 9
Tutrix filiorum mater. 28, 1, 1
Tyberis. 43, 3, 7
Tympanum ſignum pugnae apud Parth. 41, 2, 12
Tympanum, *pro inſtrumento muſico.* 30, 1, 9
Tyrannus Athen. primus Piſiſtratus. 3, 8, 6. tyranni Athenis triginta. 5, 8, 8. decem. 5, 10, 5. tyrannorum feraciſſima Sicilia. 4, 2, 3. tyrannidis apud Heracl. origo. 16, 4, 1 tyrannidem occupare, 2, 8, 6 & 10. tyrannorum nomina inuiſa, 21, 5, 9

Tyrannicidia. 2, 9, 1. 16, 5, 15. 26, 1, 13
Tyridates Parth. R. ad Caeſ. profugit. 42, 5, 6
Tyrocinii rudimenta deponer.. 9, 1, 10. *vide etiam* ponere & Rudimenta. *ita Liuius.* 45, 37, 3
Tyrtaeus poeta pede claudus Laced. dux. 3, 5, 5
Meſſenios debellat. 3, 5, 15
Tyrus vrbs auctor Carthag. 18, 5, 14. 21, 6, 2. occupatur ab Alex. 11, 10, 14.
Tyrus vetus. 11, 10, 1
Tyri vetuſtas. 18, 3, 5
Tyrii Phoenicum propago. 18, 3, 2. a ſeruis ſuis ad internecionem caeduntur. 18, 3, 7. ab Alex. quaſi denuo conditi. 18, 4, 1
Tyrii templi religio. 39, 1, 10

V.

VAcare. nullus locus vrbis a crudelitate tyranni vacat. 16, 16, 5, 6. vacans Aſiae poſſeſſio. 27, 3, 1. regnum vacans. 42, 4, 2
Vacatio tributi & militiae Perſis a magis conceditur. 1, 9, 12. praeter vacationem militiae omnium rerum immunitas Maced. ab Alex. conced. 11, 1, 10. vacationem quinquennii ciuitatibus ſuis concedit Mithrid. 38, 3, 16
Vadere obuiam alicui. 11, 12, 15
Valere. valet apud al. plus prior offenſa quam recentia benef. 5, 5, 5
Valerius Laeuinus. *vide L.*
Valetudo maior, *hoc eſt*, *morbus comitialis.* 13, 2, 11
Valetudo oculorum ex nimia luxuria. 21, 2, 1
Valetudine Aridaei abutitur vxor. 14, 5, 2. *in his omnibus* valetudo dicitur *pro valetudine aduerſa nec aliter.* 21, 2, 1
Vallum, *pro caſtris.* 12, 4, 6
Vallum reſcindere, *alii dicunt caedere.* 13, 5, 13
Varia victoria, *hoc eſt*, *dubia.* 2, 5, 1. 3, 6, 9. 4, 2, 6. 19, 1, 9. 44, 2, 7. varia proeliorum fortuna. 3, 7, 12
Variante fortuna. 10, 3, 8. victoria. 9, 1, 3
Variata genera arborum pro regionum conditione. 2, 1, 12. variato reſponſo. 8, 4, 12
Varietate rerum miranda res. 2, 13, 10. *Cicero, 6, 2. ad fam.* maiore in varietate verſata eſt tua cauſa.

ſa. *Noſter* magis varietate fortunae conſumpti quam victi. 5, 1, 10. admirabili rerum varietate priſtinarum ſordium oblitus. 35, 1, 9
Vbera praebere, *pro lactare*. 1, 4, 10. per vbera materna deprecari. 16, 1, 1. *ita apud Ouid. Metamorph.* 10, *fab.* 10.
Inflat anus, canosque ſuos & inania nudans
Vbera, per cunas alimentaque prima precatur.
Vberrima acris & plumbi, *itemque* minio regio. 44, 3, 4
Vbi, *pro quod.* 10, 1, 6
Vectari equis. 41, 3, 4
Vectigal annuum Carthag. pro ſolo vrbis pendunt. 18, 5, 14. 19, 1, 5. remittitur. 19, 2, 4. *ſed hic* ſtipendium *vocatur*
Vectigale *quod vectigal, id eſt tributum pendit,* 2, 3, 14 vectigale alicui. 2, 3, 17
Vehere, *pro vehi.* 11, 7, 13 *Ita Sueton. Domit.* 11, 3 *Quadrigar. in 6. non vehere pro vehi; ſed modo principium* veheus *ſignificatione paſſiua poſuit.* vehitur illuc mare toto vndarum onere 4, 1, 1
vehunt amnes aurum. 44, 1, 7
Vel, *pro ſaltem, minimum,* ſi non militibus, vel ipſe ſibi parcat. 12, 8, 16
Velle vrbi conſultum eſſe 18, 6, 4
Velut, *ſaepe metaphoram notat*, velut conſpiratione quadam. 7, 6, 4. velut medela quaedam. 11, 1, 7
Venationis commoda. 37, 2, 9
Venatorio habitu literae arcanae ad Cyrum deferuntur. 1, 5, 10
Venatus, pro venatione. 41, 3, 3
Vendere ſub corona. *vide* C. vendere alicui victoriam carius. 5, 5, 6. vendere ſepulturam interfectorum, 9, 4, 6
Venditabat hanc operam ciuibus ſuis, hoc *eſt, imputabat, iactabat apud ciues ſuos, ſua opera id factum.* 5, 3, 1. venditatione gloriae ſuae tantarum vrb. faſtidium agitat. 8, 4, 10. venditare ſe omnibus. 17, 2, 12
Venditare *pro prodere & vendere.* 21, 6, 7
Venenum in mucronibus ſagittarum. 12, 10, 2. venenum in remedium maiorum datum. 15, 3, 6

Veneni qua Alex. periit violentia. 12, 14, 7. veneno perit Alex. 12, 14, 6 Annibal. 31, 4, 12. Calliſthenes. 15, 3, 6. Philopoemenes. 32, 1, 11
Veneratio formae. *vide* F.
Veneti Troian. progenies, 20, 1, 8
Venia. dementiae venia aliquid facere, dicere. 2, 7, 9 veniam belli polliceri, *pro polliceri bellum ſe non illaturum.* 8, 4, 11. orare veniam ſepulturae, *id eſt, gratiam* 11, 15, 21. nulla venia illi eſt dilationis 17, 2, 14
Venire in auxilium alicuius. 2, 12, 1. 12, 9, 11. in poteſtatem. 11, 10, 3. in ſupplementum. 3, 4, 5 in contemtum finitimorum 39, 5, 5
Venire, *de imperio dictum, pro deuolui.* 1. 4, 7
Ventidius Parthos vincit. 42, 4, 16
Vento concipientes equae, 44, 3, 1
Venti aſſidui in Gallia. 44, 1, 4. & Sicilia. 4, 1, 2
Ver ſacrum. 24, 4, 1. *vide Liuium.* 34, 43, 1
Verbum, *in* verba alicuius iureiurando obſtringi. 14, 4, 3
Verecundia Demetrii, 12, 2, 4. verecundia prioris amicitiae. 14, 4, 21
Vergamum Ital. vrbs a Gallis condita. 20, 5, 8
Verona a Gallis condita. 20, 5, 8
Verſificatores apud Athen. magno in pretio. 6, 9, 4
Verſari in his cogitationibus. 38, 1, 1
Vertere, *pro convertere.* 9, 2, 13. vertere deſperationem in virtutem, 2, 13, 6. vertere aes ſtatuae in aculeos ſagittarum, 9, 2, 13. contemptum hoſtis vertere in admirationem. 11, 3, 4. vertere terga. 11, 6, 11. vertere ferrum ab hoſtili bello in ciuilem ſang. 13, 6, 17. inſidias in inſidiatores. 13, 8, 6. 16, 4, 18. preces in iram. 14, 4 9. fauorem ſui in odium. 14, 7, 1, titulum libertatis in ſeruitutem. 15, 4, 13. arma in ſemetipſos, 15, 4, 23. odium in miſericordiam. 17, 3, 21, admiratio vertitur in contemptum. 22, 6, 11. verſa in aliquem inuidia temere commiſſi proelii. 22, 8, 8. vertere iter Delphos, 24, 6, 5. iram in aliquem. 9, 6, 8. arma in aliquem. 27, 2, 11

Verti,

Verti, *pro verſari, eſſe* 14, 1, 7

Verti in fugam. 2, 12, 26 15, 4. 22. 39, 2, 7. furorem. 26, 2, 4. iram, poenitentiam. 12, 6, 7. timorem. 26, 2, 4. vertitur imitatio in luxuriam. 3. 3, 6. non in timorem, ſed in furorem verti. 26, 2, 2. vertuntur omnium animi in aliquem. 26, 3, 6. verti in miſericordiam naufragii repentina animorum mutatione. 27, 2, 3. ex dolore in furorem. 42, 4, 11

Veſci, *cum accuſatiuo.* 2, 6, 5 44. 4, 7. *ita apud Salluſt.* incert. 6, 14. & Plin. 10, 38. *f. ſimilia in Plauto Pſeud. & Rudent.* qui id quod amat caret. *ita* vti aquam in l. 1. ff. *de fonte.* nihil egere *Cenſorine in praef. ad Q. Caerellium.*

Veſtigium, *pro ſigno, indicio.* 16, 1, 3. veſtigia Graeci moris oſtentant vrbes. 30. 1, 6. in veſtigia maiorum intenti. 29, 1, 8. per eadem veſtigia, qua veneris, patriam repetere. 32, 3, 7, veſtigia alicuius inſequi 32, 3, 14 etiam per veſtigia feminarum, fauor nominis Alex. quaeritur. 14, 1, 8.

Veſtis Aſſyriorum. 1, 2, 3. Parthorum. 41, 2, 4. Scytharum 2, 2, 8. veſtis nulla Lucanorum pueris. 23. 1, 8. tantum vna toto anno iuuenibus Spart. 3, 3, 5

Veto. vetat vtrosque bellum parare. 8, 4, 11

Veterum iudicia de rebus Siculis. 4, 1, 8. & 13 & 16

Vexari. 12, 14, 3. 17, 1, 3. 18, 2, 11, 18 3, 3. 22, 3, 2. 42, 1, 6. 24, 5, 5. *de vi huius verbi vide eleganter differentem Agellium, ſiue is A. Gellius eſt, lib. 2. cap. 6.* vexari ſtupris contumeliisque. 11, 4, 3. bellis aliquorum. 18, 2, 11. terrae motu. 18, 3, 5. peſte, ſeditionibus. 20, 2, 4. diſcordia inteſtina. 28. 3, 7

Vexatio, *pro labore. für ihre Bemühung.* 42, 1, 4

Vexores Aegypt. R. 1, 1, 6. bellum indicit Scythis. 2, 3, 1

Via, *pro ratione, vt* inuenire viam. 1, 10, 13. 22, 4, 3, aggredi eandem viam crudelitatis. 5, 10, 5 eadem via tyrannidem inuadere. 16, 5, 18

Vice. verſa vice. 6, 5, 10. 13, 1, 7. vices alicuius exe-

excipere. 11, 5, 7. vicem ſuam dolere. 28, 4, 4
Vicentia Ital. vrbs a Gallis condita. 20, 5, 8
Vicinalia bella. 41, 1, 8
Victima. vt pacis victimae trucidantur. 5, 10 9 vltima perfidorum victima 14, 4, 13
Victoria inſperata ſperata, quandoque certior. 20, 5, 3. victoria proxima inſtrumentum ſequentis 1, 1, 8. 15, 4, 11. victoria ſecuros fecit. 13, 8, 5
Victoria Graeciae, *hoc eſt, de Graecia. vocabulum enim medium eſt, & tam de victis quam victoribus dici pateſt, ſicut alia non pauca.* 5, 4, 17. victoriam facilem hoſtibus dare, *id eſt, ita ſe gerere, vt hoſtes facile vincere poſſint.* 2, 4, 22. victoria varia eſt aliquibus 2, 5, 3. victoria fuit Lacedaemoniorum. 3, 5, 15. 6, 7, 11. victoria varia fuit. 3, 6, 8. diu victoria varia dimicatum, 4, 2, 6. victoria penes aliquos eſt, 5, 4, 1. victoriam tradere. 6, 6, 10. bellorum victoriae. 7, 6, 5, 11, 11, 10. victoria vniuerſarum terrarum. 12, 16, 6. victoriae maiorem gloriam quam laetitiam habere. 18, 1, 7. victoria clementer vtitur Antigonus 25, 5, 5
Victoria Dea. 39, 2, 5
Videre per ſomnum, *pro ſomniare.* 1, 4, 1. per quietem, *pro eodem.* 1, 9, 4. 44, 5, 6. videre, *pro conſiderare, expendere.* 1, 6, 11
Videri *videtur* πλεονάζειν. 2, 4, 24. *videri pro eſſe,* 29, 3, 36. 2, 8
Viduitas, 3, 4, 3
Viginti. ad viginti annos peruenire. 8, 6, 7. *pro ad vigeſimum,*
Vile eſt paternum nomen apud filios. 10, 1. 7
Vincere bella. 41. 1, 8. vincendo fatigati Laced. occumbunt. 2, 11, 18. vincere aliquem iure materno. 2, 10, 8. vincere aliquem conſilio, *perſuadere alicui.* 2, 13. 7. taedium conſueſcendi vincit metus. 3, 3, 10. vinci pecunia. 6, 2, 12. vinci ſcelere ſacrilegii ab aliquo. 8, 3, 2. victi neceſſitate, 8, 5, 3. vincere omnes gloria. 12, 1, 10, vicit alicuius ſententia. 13 2, 14. victus alicuius precibus, minis. 18, 5, 6. vicit ſtella cometes fulgore ſui nitorem ſolis, 37, 2, 3. vincere bella

bella longinqua, 41. 1, 8. vincere crudelitatem t rquentium ſerena laetitia. 44, 2, 4

Vinci interdum, quam viciſſe melius 4, 3, 2

Vincere legatos, *in vincula coniicere.* 2, 15, 8

Vincula in ſe transferre, 2, 15, 19. vinculis ſocietatis arctiſſimis iunctus alicui, 6, 5, 10

Vindex, *pro cuſtode.* 17, 2, 15. vindex regni. 43, 1, 2

Vindices libertatis Graeciae Laced, 5, 2, 13. periuriorum dii. 14, 4, 9

Vindicare caedem, patris, *hoc eſt,* vlciſci. 3, 1, 10. ſe ab inſidiis, *hoc eſt tueri, eximere. ibid. vide notam Berneggeri ad* 11, 9, 17 ſe a captiuitate. 4, 5, 10 vind. ſibi regnum, *hoc eſt capere & ſibi habere.* 2, 10, 21. 3, 2, 5. vindicare, *pro dirigere. modo ea vera lectio.* 11, 15, 2. vindicare facinus in auctores, *hoc eſt, vertere in auctores.* 37, 3, 9. *ſimile illud Flor.* 2, 6, 55. vindicare parricidium parricidio. 3, 1, 3. vindicare ſe gladio & voluntaria morte a captiuitate. 4, 5, 10. vindicata priſca nauali gloria. 5, 4, 7. vindicat matrem liberorum contemplatio a ſuppliciis, *id eſt liberat.* 7, 5, 7. vindicata per hunc deorum maieſtas. 8, 2, 7 vindicare aliquem ab hoſtium crudelita e, *pro liberare.* 11, 14, 11 vindicare libertatem bello. 13, 5, 5. vindicare ſibi officia alicuius. 14, 5, 2. ſibi regiam maieſt. 15, 2, 12. vindicare facinus. 21, 4, 4. vindicare regnum mortui *ſubaudi ſibi.* 23, 2, 5. Aſiam vt auitum regnum. 31, 8, 3 victoriae gloriam. 32, 8, 9, 1 ſe in libertatem armis 36, 1, 10. ſibi proprietatem loci. 43, 4, 4

Vindicta pudicitiae ſororis. 2, 9, 5. ſinium. 24, 4, 9

Vini vſus Athen. inuentum. 2, 6, 5. vino defenſi Delphi. 24, 7, 4

Violen-

Violentiſſime, *hoc eſt, fortiſſime.* 25, 5, 1

Virgines Laced. ſine dote nubunt. 3, 3, 8. Cypriae dotalem pecuniam corporis obſequio quaerunt 18, 5, 4. virginum raptor Apollo. 13, 7, 7 virgines ſuas ſe proſtituturos vouent Locrenſes. 21, 2, 2. virgo. 13, 7, 8. *de ea, quae pepererat.*

Viri, *pro militibus, mannen.* 25, 4, 8

Viriati laus & res geſtae. 44, 2, 8

Virtus Agidis. 12, 1, 11. Cynaegiri. 2, 9, 16. foeminarum Arthemiſiae. 2, 12, 23. foem. Heraclienſium, 16, 5, 4. Spartanorum. 25, 4, 6. Gallorum. 25, 2, 13. 27, 2, 12. Graecorum. 5, 10, 10 & 11. Iphicratis. 6, 5, 3. Periclis, 3, 6, 12. Philopoemenis. 31, 3, 4. Ptolemaei. 13, 4, 11. regnum Maced. 7, 1, 4. Viriati. 44, 2, 1. virtus inuidiam parit. 5, 2. 4. virtute iuuanda fortuna. 30, 1, 6. virtute, non imbecillitate sociorum potentia quaerenda. 2, 15, 11. virtute animi cenſentur Scythae, non opibus. 9, 2, 9. virtutis cognitio, vitiorum ignoratione minus vtilis. 2, 2, 15. virtutum genitrix frugalitas. 20, 4, 10. *virtus, pro fortitudine eius, qui ne tormentis quidem a libertate deterreri poteſt.* 2, 9, 6. virtutis exercitatio. 20, 4, 1. virtutis aemulatio. 22, 4, 5. virtutis beneficia. 24, 5, 13. virtutis indoles. 29, 1, 8

Vis, *pro numero.* 9, 2, 17. 12, 9, 8. vis ingens lini. 44, 1, 6

Vires hominum aduerſus Deos nullae. 2, 12, 10. vires militum labore acuuntur. 20, 1, 2. vires otio corrumpuntur. 2, 15, 13

Vires, *pro potentia.* 3, 2, 3. viribus ſuis diffidere. 4, 3, 4. illae vires accendunt Lacedaemoniis. 4, 4, 3. vires totius Or. concurrunt. 5, 1, 9. viribus aucti. 5, 5, 2. vires eius

eius acceſſiſſe ſibi. 13, 5, 5. *Ita* vires, *pro exercitu. ſic&* vires parare. 30, 1, 5. vires Romanae detinentur duplici bello. 31, 1, 6. *deinde & pro opibus, nummis.* ea parte virium inferior. 6, 2, 14. priuatis viribus adiuuare. 5, 9, 8. vires reip. opibus ſuis ſuperare. 21, 4, 1.

in Viſcera ſua arma convertit Graecia. 3, 2, 1. in viſcera ſua armatur Macedonia. 13, 6, 17

Viſus, *pro viſione.* 1, 7, 1. viſus nocturnus, *pro ſomnio.* 1, 7, 1. & *ſimpliciter viſus.* 15, 4, 5

Vitae ſortem legere. 1, 6, 6 vita regia, maieſtati regiae proxima. 1, 7, 7 vitam dare, eripere. 11, 18, 8

Vita, *pro victu, ſiue adminiculis ſuſtentandae vitae.* 11, 15, 8. *ita Galli, gagner ſa vie, dicunt. & ganar ſua vida, Hiſpani. ita Gronouius in phraſi* vitam ſectari. 27, 2, 9. *vocem accipit.* vita debetur patriae. 18, 6, 4. vita tuta periculoſo regno potior. 3, 4, 5. vita cultior. 43, 4, 1

Vitiligo. 36, 2, 1

Vitiorum ignoratio plus proficit Scythis, quam in Graecis cognitio virtutis. 2, 2, 15. vita locorum. 2, 1, 6

Vlciſci hoſtem. *pro vlciſci ſe de hoſte,* 3, 7, 4. *ita Salluſt. Iug.* 33, 22. vlciſci crudelitatem alicuius perfidia defectionis. 1, 6, 9. vlciſci ſuos. 2, 11, 3 vlciſci bellum ſibi illatum. 2, 15, 13

Vltio. exigere vltionem ab aliquo necati infantis. 1, 4, 7. in vltionem ſeruati nepotis aliquid fac. 1, 5, 6. vltionem conſequi caeſi viri. 2, 4, 8. vltionem dare gentibus. 12, 9, 6

Vltores patriae dii poenas ab hoſtibus patriae repetunt. 2, 9, 21. vltor ſacrilegii Thebanorum. 8, 2, 3

Vltimus vetuſtate, *id eſt, antiquiſſimus.* 2, 1, 20. *ita* vltimus *pro primo* V. *Ind.* in *Nep.* ad vltimum proeliari. 5, 1, 9. vltimae terrae *pro remotiſſimis.* 12, 5, 8. vltima barbaria. 12, 6, 16. vltimus oriens. 12, 7, 4. vltima littora oceani. 12, 13, 1. vltima ſaeculorum memoria. 12, 16, 3

Vltra patrium morem vltra humanum morem. 17, 1, 4. non vltra quam pugnatum eſt. 20, 3, 8. vltra modum verae affectionis. 24, 3, 6

Vltro, *hoc eſt, ſua ſponte, non laceſſiti.* 2, 5, 13. *ita legend.* in Flor. 3, 10, 24

Vlulatus ſacri in Orgiis Bacchi. 12, 7, 9. *ita Ovid. Metam.* lib. 3. fab. 9. *feſtiſque fremunt vlulatibus agri.*

Vnde, *qua ex cauſſa.* 2, 14, 6. vnde ſtetiſſet, *pro a cuius partibus.* 5, 4, 12. 14, 1, 8

Vnguenta ſumere. 9, 4, 1

Vnitas mundi. 2, 1, 14

Vniuerſis caſtris, *idem quod totis caſt.* 2, 5, 4. vniverſae copiae, *totae.* 2, 3, 4. commune vniuerſorum bellum. 15, 2, 15. non ſingulorum, ſed vniuerſorum eſt hoc opus. 31, 4, 2

Vno in viro maximum interdum ad imperia momentum. 5, 4, 12. vnus de interfectoribus, *pro aliquis, quidem.* 1, x, 15. vnum deum credunt ſolum. 11, 10, 5. *non alium quam.* Aliter vnus ex regis filiis. 3, 1, 4. aetas vtrique vna, *pro eadem.* 6, 2, 8

Vocare in portionem muneris, *ſiue, vt meo iudicio bene legit Nob. Sobiſius oneris, hoc eſt, partiri munus, onus, cum aliquo.* 5, 2, 9. *ita* in partem curarum ab Auguſto ſe vocatum, *dicit Tiberius apud Tacit.* 1, 11, 4. vocare in auxilium. 4, 3, 1. 5, 3, 3. 24, 5, 9. vocari in colloq. 6, 1 3. vocare in convivium. 12, 6, 1 ad concionem, 14, 1, 10. 16, 4, 12. vocare

vocare vrbem ex nomine alicuius. 15, 4, 8. vocant fata vrbis aliquem aliquo. 18,6,5

Vocontii Trogi maiores. 43,5,13

Volumen *pro libro.* Praef. 4, 1,10

Voluntarius. verberibus voluntariis affectus. 2, 8, 7. voluntaria mors. 4,5, 10. in voluntarium exilium proficiſci. 5, 5, 8. ciuitates recipere voluntarias. 5,7,3

Vorago, *pro vorticibus, VVürbel in dem VVaſſer.* 4,1, 10

Vortices Siculi. 4,1,1

Voto maiora Athen. opera. 2,6,1

Votis non agendum, vbi pericula inſtant. 24, 5,12. ad vota belli aras ſtatuere. 11, 5,4. votis hoſtes vincere, *id eſt, plus vouere.* 2,3, 3. votum intermittere. 21, 3, 2, voto publico fungi. 21, 3, 3. ſupra vota res fluunt. 23, 13, 12

Vouere decimas,nonas. 20, 3, 3

Vox Africani. 31. 7, 6. 31, 8, 10. Alex. quaeſiti quem heredem faceret. 12. 15, 8. Dardanorum regis de temeritate Ptol. *Ceraun.* 24, 4,11. Epaminondae morientis. 6, 8, 11 Gobryae. 1, 9, 22. Leonidae. 2, 11, 5. Philopoemenis morientis, 23, 1,13 Pyrrhi de nece filii ſui. 23. 4, 11 Tamyris in morte Cyri, 1,8,13. Thraſybuli. 5, 10, 1. Tyrannicidae Athen. 2, 9, 4

Vox *pro lingua, idiomate.* 11, 15, 6. *pro oratione.* 14, 1, 5

Vrbs, *pro ciuibus.* vrbes transferre, 8, 5, 7. vrbi conſultum eſſe velle. 18, 6, 4. vrbes ſe ei tradunt. 22, 8, 3

Vrere, *etiam defrigere dicitur.* 2, 2, 9. *ita Curt.* 7, 3, 20. & *Virg. Georg.* 1, 9, 3

Vrgere

Vrgere fame obſeſſos. 5, 8, 1. vrget immaturam aetatem alicuius inopia. 7, 6, 3. vrgere fama & ferro. 14, 6, 5. vrgeri bello. 38, 9, 1

Vsque Aegyptum, *pro vsque ad Aegypt.* 1, 5, 6, *ita* vsque tempora Sancyri. 2, 3, 8. vsque interitum 1, 7, 7. vsque terminos patriae. 5, 11, 11. vsque terminos Orientis. 7, 1, 4

Vsque, *praepoſitio poſtpoſita, vt* terminos vsque Libyae 1, 1, 5. eo vsque deſperationis adducere. 3, 5, 6

Vſurpare libertatem, *pro libere loqui*, 9, 4, 10. imperium. 14, 2, 12

Vt, *pro quod*, ſperatus vt dux belli legeretur. 5, 3, 3. *vide lib. de Latinit. f. ſuſp.* p. 247. pollicetur vt ponatur & inuiolata maneat. 9, 2, 12. obſtrinxerunt ſe iure, vt Thebas diruerent. 11, 3, 11 incredibile dictu vt. 11, 9, 8

Vti aliquo auctore conſiliorum, *pro habere*, 8, 2, 11 vti indulgentia, 11, 3, 6 armis, non precibus nec deprecatione. 11, 3, 7. vti oraculo violentius, 11, 7, 16. vti regibus, *pro habere*. 13, 2, 6. vti non meliore felicitate. 23, 3, 11. vti victoria mitius. 25, 4, 2. vti occaſione. 48, 5, 1

Vſus frugalitatis. 20, 4, 5. vſus vitae cultioris. 43, 4, 1. vſus vitae cultior 44, 5, 7

Vtica Africae vrbs Tyr. colonia. 18, 4, 2

in Vtrem ſanguine humano plenum Cyri caput coniicitur. 1, 8, 13

Vtrisque, *pro vtroque*. 41, 2, 3. *ita Flor.* 4, 12, 10 vtraeque aures. 1, 9, 17. vtrique Pauſaniam impuliſſe creduntur *pro vterque*. 9, 7, 8. *vide & Ind. in Nep. Noſter rurſus* quae vtraque, 12, 2, 4

Vulgi ex adulatione, potentia quaeri ſolet. 13, 3, 2

Vulgus ſine nomine. 4, 1, 4. *ita*

ita Salluſt. Cat. 20,8. vulgus ſenum feminarum. 11, 4, 3. vulgus militum. 13, 1, 8

Vulnus, pro clade. 1, 8, 2. 10, 2, 11. 19, 5, 5. 24, 4, 16. *ita Flor.* 3, 11, 1. vulnere funerum afflicta, *id eſt, dolore, aegritudine.* 28, 2, 3

Vultus. nihil mutato vultu. 1, 5, 3. vultus ſimilitudo. 1, 5, 4. vultus promittit fidem. V. Promittere.

Vxoris erga Agathoclem egregia fides & pietas. 23, 2, 7. vxorem ſuam occidit Ptol. *Philopator.* 30, 1, 7. Mithridates. 37, 3, 9. 38, 1, 1. vxores liberosque ſuos caedunt Galli. 26, 2, 4. vxores & liberi delinquentium interfecti, 10, 2, 6. vxores apud Perſ. conuiuiis adhibentur. 7, 3, 3. vxorum Heracl. ſeruis ſuis nubere coactarum virtus. 16, 5, 5. vxorum querelis Scythae ex Aſia reuocantur. 2, 3, 16. & Lacones ab oppugnatione Meſſen. 3, 4, 1

Vxores ducendae, non pecuniae. 3, 3, 8

X.

XErxes, *hoc eſt,* ἀρήιος *martius ſeu bellator, teſte Herodot.* 6, 90. cum fratre de ſucceſſione litigat. 2, 10, 3. bellum adverſus Graeciam inſtruit. 1, 12. cum Leonida pugnat. 2, 12, 1. ad diripiendum templum Delphicum mittit. 2, 12, 8. Athenas incendit. 2, 12, 11. decipitur a Themiſtocle ſpecie beneuolentiae. 2, 12, 20. 2, 13, 7. fugit. 2, 13, 10. bellum inſtaurat. 2, 15, 17. denuo vincitur & fugit. 2, 15, 20. trucidatur a ſuis. 3, 1, 3. omnem regionem inter Olympum & Haemum Maced. regi dono dat. 7, 4, 1. primus Iudaeos ſubigit. 36, 3, 10. Xerxis copiae. 2, 10, 18. timiditas. 2, 10, 23. 2, 12, 24

Y.

YLinos nobilis Scytha. 2, 4, 1. *vide etiam* Scolopitus.

Z.

ZApaortenon mons in Parthis. 41, 5, 2

Zopyri facinus immortale. 1, 10, 15

Zoroaſtres, *hoc eſt, vt Laertius in prooem. vitarum ex Dione interpretatur*, ἀστροθύτης, *aſtrorum cultor.* aſtronomus fuit, phyſicus, & innentor magiae. 1, 1, 9. occiditur a Nino. 1, 1, 10

FINIS.

A 1471803

Google